

♁ P. OVIDII NASONIS
METAMORPHOSEOS LIBRI QVIN-

DECIM, CVM COMMENTARIIS RA-
PHAELIS REGII,

Adiectis etiam Annotationibus ~~etiam~~ ~~etiam~~ nunc
primum in lucem editis,

CVM
Locupletissimo præterea in hæc omnia
I N D I C E.

BASILÆE PER IOAN. HERVAGIVM
ANNO M. D. XLIII.

Præfatio Regii in metamorph. Ovidij 511

**AVTORVM QVI IN HOC
OPERE CITANTVR, NOMINA.**

A Cefidorus
Acufilius
Agroetas
Androdís
Androtion
Aristocritus
Astynomus
Augustinus

B
Baptista Pius

C
Calaber
Codrus
Choerilus
Commentaria in Euripi-
dem
Commentaria in Pinda-
rum
Commentaria in Theocri-
tum
Commentaria in Apollo-
nium

D
Demetrius Scepsius
Diodorus Siculus
Dioscorides
Dionysius Milesius
Duris Samius

E
Eumelus Poëta
Euphorion
Euripides

F
Florus

G
Gaza
Gellius
Gæoponici libri.

H
Hegafander
Hellanicus
Heraclides Ponticus
Horatius
Herodotus
Hesiodus
Hipperochus Cumanus ci-
uis
Homerus
Hyginus.

I
Ibicus
Istrus
Iustinus.

L
Lactantius
Liuus.

M
Macrobius
Mela
Micyllus.

N
Nicander
Nícocrates.

P
Palæphatus
Parmenides
Parrhasius

Parthenius
Phanedicus
Philochorus
Pausanias
Planudes
Plinius
Plutarchus
Pollux.

R
Raphaël.

S
Sceptius Grammaticus
Simonides
Solinus
Sophocles
Stadius
Stephanus
Stelichorus
Strabo.

T
Thrasyllus Mendefius
Tarrhæus
Trogus.

V.
Varro
Vergilius
Vibius Equefter
Victruuius
Volaterranus.

Z
Zenodotus.

INDEX RERVM ET VOCABVLO-

RVM, FABVLARVM ITEM, ET SIMILIVM QV AB
in hoc volumine habentur diligentissimus. a, priorem, b, postero-
rem partem cuiusq; columnae denotante.

A Priuandi particula 51 b	actaeonis parentes 65 a	æolia 131 b	agave 66 a
Abantis 199 a	actaeon in cœcum 67 b	æolia puella 161 a	agenor Phœnicis filius 61. a. 98. a. 186. b
abantēs 331 b	actesia 84 b	æolus rex uentorū 17 b	agenor quid 61. a. 62. a
Abantiades 99 a	actica 125 b	æoli duo 257 a	agger 213 a
Abaris 106 a	actiacum 300 a	æoli filij 96. b. 174 b	agliaia 141 b
abas 89 a. & 106 a	actine 89 b	æpyrus 188 b	aglaodos 68 a
abigei 56 a	actorides 289 a	æquor 61 a	aglaonice 157 a
abigi 56 a	adamas 95 a. & 154. a	æquor pro mare 61 a	aglauros 52 b
ablatius pro genituo 76 a	addicere 347 b	æquor apertum 97 a	aglauros quid 60 b
abluere cadauera 196 b	adigi 108 b	ærunde 3 a	aglauros in saxum 57 a
abolere 355 a	admetus 149. b. & 188 b	ærinanis 50 b	50 b
Acanthus 300 a	admoueri remos mari 143 b	æris spissus 4 a	agmon 318 a. & agmon in auem 318 b. 317 b
acarnania 217 b	adoleſcentia 333 b	æris descriptio 5 b	de agna simile 124 b
acastus 256 b	adonia 145 a	æreum seculum 8 b	agre 68 a
accipitris periphrasis 253 a	adonis 239 b	æria 181 a	agrytes 106 a
de Accipitre simile 114. b	adonis in florem 145 a	æripides 154 a	Aiax Oilei 318 a
accipitrū genera sedecim. 254 a	adrantium urbs 42 a	ætes pro ferro 10 b	Aiax seipsum interficit. 180 a
acclamatio pulchra 6 a	adraſtus 117. b. 83 b	ætes Dodonum 173 b	aiax in hyacinthū 192 a
acer 96 b. & 330 a	ad uſq; 83 b	ætes in Eubœia a quo inuen- tum 163 b	aiaces duo 283 b
Æolus Apollo 26 b	ad uerbum pro aduerbio 48 b	ætes facus 163 a	aiax & aiax & aquilo 10 a
aceta 88 b	ad uerbum loci pro aduer- bio ad locum 238 b	ætes facus in mergum 164 b	Alc uentis assignatae 18 a
achaia 75 b	adulterium Veneris cum Marte 87 b	ætes faris 329 a	alastor 118. a. 278 b
achæia & achæi 99 a	ad uerſum uulnus 296 a	ætes sculapius medicus 55 a	alastores daemones 118 a
achæmenia 89 a	achæa urbs 88 b	ætes sculapii parentes 51 b	alba. 311. a. & Albenses & albani ibidem
achæmenij ibid.	achæa fluius 18 b	ætes sculapii origo 54 b	albani reges 321 b
acheloon omnem aquam ueteres dixerunt 196 a	achæros 119 a	ætes sculapius in serpentem 348 b	albida 64 b
achelous 123. a. 196 b	achæus Iouis & Aeginæ filius 169 a	ætes sculus 193 a	albula 44. a. 315 a
acheloi filix 308 b	achæi filij 170 a	ætes son ex decrepito iuuenis 159 b	albula periphrasis 321 b
achelous in tres figuras 104 a	achæa 88 b	ætes stas nuda pingitur 37. a	albumea Sibylla 309 b
achelous in anguem 107 a	achæta 150 b	ætes stas quid 10 a	alcahoë 167. a. 179 b
achemenides socius Vlyſ- ſis 310 b	achætionæ Thebæ 168 b	ætes stas ignauus 171 a	alcahoë Pelopis filius 167 a
acheron 258 b	achæxon gigas cæli & terræ filius 36 b	ætes symneres 16 a	alcahoë fratrem interfe- cit 167 b
acherusias 166 b	achæxon centum brachia habuisse 36 b	ætes tates pro seculo 170 b	alce 68 b
achilles unde dict ⁹ . 167. b	achæxon æquor 262 a	ætes tates uocabulum uariæ accipi 189 a	alcestis 160. b. 188 b
de Achillis matre uariæ o- piniones 285 b	achæxon mare unde di- ctum 36 b	ætes tates uariæ 10 b	alcimede 149 b
achillis scutum 289 b	achægas insula 162 b	ætes tates quatuor. 86. b. 331. b	alcippe 263 b
achilles mors 379 b	achægeus 165. b. 170 b	ætes tates tres Aratus ponit 10 b	alcmena 206 b
acis 169. b. 300 b	achægeria Numæ uxor. 342. b	ætes tates superior 30 a	alcithoë 81 b
acis in fluium 304 b	achægeria in fontem 343 b	ætes tates periphraſis 4 b	alcmæon 217 a
acertes 77 b	achægialea 140 a	ætes tates insula 88 a	alcon 189. b. 199 a
aconæ 166 b	achægina 330. b. 164. b. 165 b	ætes tates action 106 a	alccto 95. a. 194 a
aconitum quid, & unde dictum 11 b. 131. b 165. b. 166 a	achægis 18. a. 129 b	ætes tates athiopes unde cognomi- nati. 35. b. 43 a	ales phœbeius 52 b
acontheus 106 a	achæallo 68. b. 300 b	ætes tates æthon 118 a	alga 307 b
acrior pro acrius 104 a	achæalmonia. 115. a. & Aemon ibid. & 54. a. 28. b. 158. a	ætes tates æthon equus Solis 40 b	alladius 321 b
acriſius 77 b. 89 a	achæamus mons 42 b	ætes tates æthra 165 b	allenare 45 a
acriſij duo 285 b	achægyptus uocatur Nilus 33 b	ætes tates æthraa 162 b	alludere 61 b
acrota 321 b	achægyptus olim tota mare. 335 b	ætes tates æthraa mons ardens 42 a	alma 44 b
actæa 19 a	achægyptus 335 b	ætes tates æthraa urbs. 116. b. & æthraei ibidem 42 a	almo
actæa Attica 57 a	achæneus ad inferos 310 a	ætes tates æthraa Briarei Cyclopiſ fi- lia 42 a	
actæon 66 a	achæneæ pietas in paren- tem 309 b	ætes tates æthraa affectare 1 a	
	achæneum seculum 8 b	ætes tates æthraa africanus 1 a	
		ætes tates æthraa Aganippe 1 b	

I N D E X.

alma	317 b	amphoterus	217 b	antanis	140 b	apollinis varia nomina	
alnus	302 b	ampix	106 a	antarcticus	17 a	26 b	
alpes aëriæ	42 b	ampycides	277 b	antarcticus circulus	5 a	apollinis transfigurationes	131 b
alpheias	121 b	amyclas	232 b	antennæ	79 a	apollinis periphraſis	89 a
alpheus 44 a. 224 a. 336 a		amycle urbs	232 b. 189 a	antennæ inventor	11 a	216 a	
alphi periphraſis	123 b	amycleum urbs & portus	189 a	anteros deus	14 b	apollini sacra loca	26 b
alphitus	106 a	amynone fons	43 b	antheas	164 a	apollonias	140 b. 336 b
alithæa	186 b	amythaon	149 b	anthonius & Anthonites	158 a	apollonius Rhodius	65 a
alithææ fratru cædes	193 b	amyntor	274 a	anthon. 307 b. Anthonius portus	ibid. 158 a	Aqua se aspergere qui templa ingrediebantur	11 a
alumnus	94 b	An	123 b	anthemusa	300 b	de Aqua e fistula bulliente simile	86 b
alius	98 b. 333 b	an & ne	124 b	anticlea	254 b. 281 b	aquæ guttæ in flores.	159 b
alyxothoë	204 b	anactorium	219 a	antictia	201 a	aquæ uis cõmunis.	138 b
Amalthea	78 b. 205 b	anapauomenos	337 a	antigone	129 b	aquæ haurientis ore gestus	138 b
amalthea Sibylla	309 b	anaphe	168 b	antigone in ciconiâ.	129 a	aquarû mira natura.	337 a
amaltheæ capræ cornu.		anapus. 119 a. & Anapis	ibidem. 116 b	antinoë. 66 a.	(333 b)	aquarû uis & natura.	338 a
amafenus. 335 b	(205 b)	anaurus	149 b	anthanis	336 b	aquarum frigidarû in calidas mutatio	316 b
amantes cæci	302 b	anaxarete	314 a	anthius puteus	125 a	aquarû fluentiû murmur	124 b
amantium zelotypia	90 a	anaxibia	253 b	anthus Neptuni fili.	158 a	aquarû eruptiones uñ.	18 a
amantium cogitationes describuntur	143 a	ancus	189 b. 191 b	antiphates	313 a. 350 a	aquila Iouis fulmine non tangitur	93 b
amatores	210 b	anche	263 b	antiphus	162 b	aquila undediſta	26 b
amatorum miseria describitur	324 b	ancon	350 a	antimene	278 b	aquila uocatur Nilus.	23 b
amathusa	234 b	anchora	19 a	antissa	336 b	aquilæ periphraſis	103 b.
amathusia	233 a	anchorati funes	19 a	antiû 350 b. 10 a. 28 b. 63 b		221 b. 278 b	
amathus	233 b	andros	169 b	anubis	224 a	aquilâ fulmine nõ tangi.	231 b
amathus ærifodinis abundans	240 a	andros insula	258 a	anũ rostro tergit ibis.	115. b	aquilo uentus	6 b. 147 b
amazones	141 b. 270 b	androgeus athleta	168 a	anusa	25 b	aquilo quid	20 a
ambitiosi taxantur	95 b	andromedæ nuptiæ	104 b	Aonia	72 b. 176 b. 208 b	ara deorum	40 a
ambracia	300 b	andromadæ liberatio	103 b	aones	66 b	arachne in araneam.	132 a
ambracius sinus	300 a	androtion	65 b	aonides	125 b	arachnes genus	116 b
ambrosia herba	39 b	ancmusa	285 b	aous fluius	28 b	arachnes rela	130 a
ambrosia interpretat immortalitas	39 b	ancior Phocæus	254 b	aparctia	6 a	arachnes cû Pallade certata.	210 b (men. 127 b)
ambrosia	89 b. 321 a	angerona	225 a	aper Arcadicus	212 a	araneus	132 a
amentum	173 b	anguigenæ	76 a	aper fulmineus	19 b	arare qui primus coepit.	
amenta	177 a	anguipedes	14 b	apri Calydoni description.		araxes. 44 a (10 b)	
amator	254 b	anguis in Aesculapij tutela	184 b	apriotes. 6 a (187 a)		arbutus & arbuta	9 b. 303 b
amnis	16 b	anguis in saxum	247 b	apenninus mons	43 a	arcadia	32 b. 50 b. 318 b
amphiarus	189 b. 217 b	angues ex hominis spina	340 a	apis in Aegypto cultus.	214 b	arcadiæ lacus	338 a
amphilochicon	140 a	agnem natura	99 b	apes sine pedibus	339 b	arcas Iouis filius	50 a
amphion	132 b. 133 b	anhelare. 154 b. & Anhelitus ibidem		apes ex utulis nasci.	339 b	arcas Callistonis filius in Aristophylaca	50 b
amphimedon	106 a	anigrus. 335 b. & Aniger ibidem		apharcus	187 b	arcas. 16 a. Arcadius, & Arcadia ibidem	
amphitheatri periphraſis.	246 b	anima pro uita	86 a	aphidanta	50 b	archelaus Academic.	165 b
amphissia saxa	348 b	animæ immortalitas.	332 b	aphrodisias	140 b. 336 b	archennus	132 b
amphius	291 b	animam esse ignem	297 b	aphroditiæ	58 a	archilochi Poëtæ patria.	169 b
amphitrite Oceani filia.	3 b	animam esse uentum quidam putant	247 a	apiastræ	35 a	archipelagus	262 b
amphitrite pro Oceano.	3 b	animus cum ætate mutatur	159 b	apidanus Thessaliæ fluius	28 b. 157 b	arcticus circulus	5 a
amphitryon	110 b	anio	315 a	apollo Iouis & Latonæ filius	55 b. 26 b	arcticus pol.	48 b. 17 a. 50 b
amphryfia	348 b	anios Apollinis Delij sacerdos	298 b	apollo Clarius	26 b	arctophylax	41 a 50 b.
amphryfius fluius	28 b	anij filia in colubas.	299 b	apollo Pythius	22 b. 23 a	arctos. 259 b (185 a)	
amor quid	73 b	anij filiarum tactu omnia in fruges mutari	299 a	apollo & Neptunus in homines	251 a	arctoris uxor	341 a
amor credula res	277 b	anni singulæ partes tribus mensibus constant	10 a	apollo pictus longis crinibus	24 b	arctos dicitur uisa	40 b
amor sterilis	25 b	anni quatuor partes	10 b 37 a	apollo quarum artium fit inventor	26 b	arcus quomodo molles fiant	48 b
amoris gradus	85 a	anser sagacior canibus	60 b	apollo arcitenens	23 b	ardea patria Turni	320 b
amore capri cui rei comparandi	228 b	antæus	210 b	apollo Cynthius	42 b	ardea in ætem	320 b
amore incalescere	72 a	antæus Neptui filius	211 b	apollo ad Daphnem	26 a	archusa	118 b. 120 a. 121 a
amulius	325 b	antandrus	298 b	apollo crenatus & imberbis	28 a	are-	
amica	219 b			apollo in pastorem	56 b		
amicitia insignis	271 b			in coruum	215 b		
de Amicis ueris adagium				in cygnum	215 b		
amnes fluius.	338 b (371 b)						
ammon	106 a						
amomum	335 b						

I N D E X.

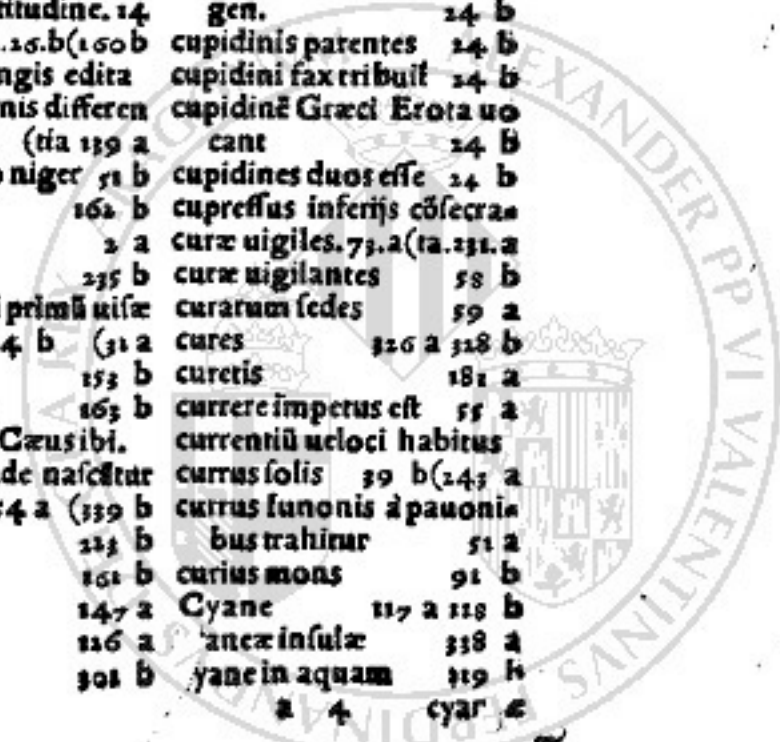
arethusa in aquam con- uerfa. 125 a (113 a	astrum quid 7 b	aurata 107 b	Βασιλειος 86 b
arethuse metamorphosis. 125 a	astyages 106 a	aurolaus 50 b	battus Nilci filius 35 b
arethuse multæ 121 b	astyanax 193 b	aurora 6 b	battus in indicem 36 b
in Aretiade insula aues ef- se ferreis pennis 151 b	astynome 168 a	aurora soli fores aperit 39 a	baucis 197 b
arge 33 b	At 82 a	aurora ab auro dicta. 39 b	Beatorum sedes 310 a
argenteum seculum 8 b	atalanta 141 b. 190 a	auroram humidos capil- los habere 119 a	beli genealogia 89 a
argestes uentus 6 a	atalanta in leenam. 144 a	de aurora simile 127 b	belides 96 b. 218 b
argia 117 b	atalantas duras esse 190 b	aurum 104 b	bellica Pallas 107 b
argiope 62 b. 154 b. 268 b	atamantis 234 b	aurum metallâ quis inuene- rit 11 a	bellum Thebanum 117 b
argiopolis 140 a	atergatis. 84 b (137 b	auri metallâ quis inuene- rit 11 a	belli euentus incertus: 179 a
argolicum Argos 140 b	athamania & Athamanis. athamas. 77 b. 94 b. 147 b.	aufonia 300 b	belli epitheton proprium. 217 b
argolicus rex 33 b	athena. 126 a (148 a. 149 b	auster 6 a. 179 b	bello mantus & sensum tria buit 11 a
argos 140 a. 332 b	athena unde dicta 60 b	auster unde dictus 7 a	bellona 38 a
argos uocata tota Pelo- ponnesus 140 b	athenarum urbis uaria nomi- na. 125 b (125 a. 196 b	austri descriptio 18 a	belus 96 b. 100 b
argos Pelasgicum 202 b	athenarum periphraſis 60 b	australis 17 a	berecynthus urbs. 146. a. & Berecynthia tibia ibid.
argus Areſtoris filius. 28 b. 30 b	athenis arx Cecropia 8 b	autochthonæ 137 b	Bibuli 103 a
argus ſtellatus 31 b	athlas cælum ſuſtinet 101 b	autolycus 101 a. 252 b	bicornis 104 b
argus oculi in caudam pa- uonis 33 b	athos mons 42 b	autonoë 81 a	bigæ lunæ attribuuntur. 42 a
aristæ 243 a	atlantides 93 b	autumnus quid 10 a	bifaltidis 131 a
aristæ pro ſpicis 9 b	atlantes ſtatue 101 b	auxiliares milites 18 b	bifonia 194 a
aries 159 a	atlas mons 45 b	axis quid. 17 a. 38 b. 45 b 89 b	bifones & Biſtonij ibidē
aries in agnum 160 a	atlas 100 b. 309 b	axis pro cælo 17 a	bitumen. 223 b. 316 b. 338 a
arietis periphraſis 115 a	atlas ſphæram excogitauit 112 a	axes cæli 89 a	de bitumine ſimile 223 b
aristophanes grammaticus. aristotelem negare (15 b	atlas in montē 101 b	Azana 50 b	blanditias perdere 27 a
mūdū inuitū habuiſſe. 1 b	atraz. 271 a. & atracides ib. atropos 55 b. 194 a	azania 16 a. 32 b.	Bæbe 157 b
arma uiolenta 221 b	attica 115 b		bæbeius lacus 157 b
armenium 26 b. 30 a	attica & Actæa idem 52 a	B	boëthius 62 b. 131 b
armi 34 b	atticæ terræ periphraſis 57 b	Abel 11 a. & Babyloa nia ibidem	bœotia 61 b. 62 b
armigeri 114 b	attidis 125 b	babius 113 a	bolbiticum hoſtium 23 b
arne urbs 169 b. 131 b. 168 a	atrys 106 a. 130 b	babylon ædificatur 85 a	bombices 339 b
arne Acoli filia 169 b	atrys ludus 107 b	baccæ 129 b. 216 a	bombilis 319 b
arridere 61 b	atrys in pinum 330 a	baccatum 216 a	bootes 41 a. 185 a. 238 a
artium omnium inuentrix Pallas 186 b	auaritię periphraſis 11 a	bacchæmon 89 a	botcalis 17 a
artemidorus 63 a	auari lupis ſimillimi. 15 b	bacchus unde dictus 82 b	borcas uentus unde 147 b
artemiſia 89 b	atrei fabula 341 b	bacchus p uino. 142 b. 240 a	boreæ ortus 6 a
arteriæ 136 a	Auarorum pœna 95 b	bacchus ex aluo maris ere- ptus 70 b	natura 148 a
arundo 191 b	auaris nihil ſidendū. 192 b	bacchus Thyriſiger 76 b	boruſtim 46 b
Asbolus 68 b	aues ex oui medio 339 b	bacchus in uulſ. 132 a. in caprâ. 115 b. in puerū. 78 b	bos quare Iſidi immoletur 3 a
aſcalabus 110 a	auena 31 b	bacchi nomina 82 b	bouis pes quales literas fa- cit 30 b
aſcalaphus in babonē. 122 b	auentinus 321 b	bacchi ſacra 76 b	boues iugare qui inuene- rit 10 b
aſcanius 321 b	auerna iuno 310 b	bacchi comites 83 b	Brachium 118 b
aſello uehit Silenus 84 a	auge nympħa 168 a	bacchi pellices obtruncan- tur 83 b	brachia oceani 3 b
aſia 125 b. 295 b	augeas 211 a	bacchaidæ 118 b	branchiæ 80 a
aſias Lydorum rex 125 b	augias filius Solis 211 a	baccharū habitus deſcribit 145 b. 82 b	brauron 163 b
aſopis 299 a	auguror & auguro 228 b	baccharum impetus in Ora bacchias. 118 b (pheu 146 b	briareus gigas 14 b
aſopus 173 b	auguſtum 214 a. 128 b	baetra 109 b	Britomartis nympħa. 49 b
aſpelia 134 b	auguſti inſidiatores 15 b	baire 67 b	bromius 82 b
aſpirare 1 b	Auguſti Cæſaris laudes. aulæa. 65 b (153 b	balare 160 a. 171 b	brifeis 168 a
aſſaracus 264 a	aulis 265 b. 286 b	balares inſulæ 57 a	brocas 106 a
aſſimulare 106 b	aulonia 349 b	balenæ 36 b	brundufium 110 b
aſſyria 108 a	aures equorū index. 144 b	balliſta 259 a	brauronia 160 b
aſteria Larona filia 31 a	aures longiores ſtultitiam præ ſe ferre 249 b	barceus 109 b	braunonia Diana 193 a
aſteria. 110 b. (119 a. 265 b	aureum ſeculum 8 b	baſon 56 b	bryſcus 83 b
aſterion 164 a	auriga 78 b	baſon 56 b	bubali 167 b
aſterius 278 b	ariopagus 128 b	baſon 56 b	bubafus 223 b
aſtræa uirgo 11 b	aura 9 a	baſon 56 b	bubaſtis 214 a
aſtræi 319 b	aura nympħa 174 b	baſon 56 b	uubo
aſtræus 106 a	aura corpore caret 177 b	baſon 56 b	
aſtiochea 177 b	auræ diuinæ particula homo 7 b	baſon 56 b	
aſtologi inuenit Vrania 113 b		baſon 56 b	

I N D E X.

bubo	122 b. 141 a. 150 b.	campus quid	5 a	caſæ	199 b	centauri quomō nati	171 b
352 b		campus pro æquore	5 b	caſei periphras.	199 a. 313 b	centauri nubigenæ	171 b
bura	316 a	commentum	77 b	caſia	340 b	centaurorum formæ.	171 b
bucera	139 b	canache	68 b. 101 b	caſſiepe	102 b. 103 b	centumani gigantes.	14 b
buccina	9 a	canaces amores	210 b	caſtalia uirgo	62 b	12 b	
buccinæ faus	20 b	canaſtrum promontoriū		caſtalius	62 b	cephal ⁹ .	147 b. 170 b. 174 b
bullæ quomodo excitetur.		cancer. 60 a	(163 b	caſtitatis exemplum	168 b	cephalus in aliâ figuram.	
bullare	145 b (145 b	cancer inter ſydera	39 b	caſtor domitor equorum.		175 b	
bunomia & bunomos.		ex Canceris ſcorpiones.	339 a	197 b		cephali pulchritudo.	175 b
173 b		candelabrum	21 a	caſtrum oppidum	350 b	cephenes	106 b
bura fons	90 b	candere	43 a	caucaſus	102 a	cephen ⁹ & Cephel ⁹ .	104 b
burrælitus	335 b	candere ferrum	79 a	caucaſus mons	42 b	cepheni	106 b
bufiris	210 b	candulus	309 b	cauda leonū index	144 b	cephæus	102 b
bustuarj	34 a	canens	314 b	caudalus	28 b	cephifus & Cephifis	71 b
bustum	54 a. 26 a	canens loci nomen	317 a	caulon	349 b	cephifus ſuuius	21 b. 63 a
buthrotus	301 a	canefcere agros	9 a	caulonia	349 b	cephiffas.	167 b (164 b
Byblis. 219 b. & Bybi ⁹ ibid.		canicula	177 b	caunus	218 b. 221 b. 233 a	cephiffis palus	21 b. palus
218 b 223 b		canis Echidnæa	166 a	caurus	6 a	63 a. cerambus.	160 b
byblis in fontē.	223 b. amor	canis in faxa	177 a	caurum uentū uocari Scie		Κεραμπος	161 b
219 b. querecæ.	222 a.	canis & canicula	161 b	rona	168 a	cerasta	333 b. 334 b
epiſtola	221 a.	canis ſepulchrum	297 a	cautes	102 a	cerasta in tauros	234 a
		canis gallicus	27 a	cautes & cotes	28 b	cerberus	95 a. 97 a
		de cane ſimilitudo	27 a	caucus ſuuius	43 b. 268 a	cerberi ſpuma in aconitū.	
		canes crucifixi	51 b	cauſter.	44 b. 117 b (335 b	cercyon.	167 b (166 a
		canopos uirgines	57 b	cauſtrium pratum	117 b	Κερκυρα	309 b
		cannæ uocales	250 b	Cea. 163 & Ceos ibid.		cercopes in ſimias	309 a
		canephoria	57 b	ceæ	78 a	cercyra	301 a
		canopus	353 b	cebrina	161 b	cercyræ inuentor	11 b
		canopicum hoſtium	23 b	cebrinis. 264 b. & Cebrinia urbs	ibid.	cerealia ſacra	116 a
		canor	123 b	cercaphus	88 b	cerealea ſemina	10 b
		canū Melpomene inuenit		cercrops biformis	52 b	cerealis	167 b
		capaneus. 217 b	(113 a	cercropum forum	09 b	ceres	230 b
		capella autor	65 b	cercropidæ	52 b. 309 a	ceres dea fertilitatis	125 a
		capetus	321 b	cedere	7 b. 111 b	ceres unde dicta. 116. &	
		caphareus	318 b	Cæa	230 b	eius inuenta	ibid.
		capitolinus mons	326 a	cæa urbs	160 a	cereris ſacra	119 a
		capitis iudiciū primū actū		cæcilius Minutianus	28 b	cereris periphras	321 b
		in Ateopago	8 b	cæcropia oppidum	8 b	cereris laudes	115 b
		capitis concuſſio	37 b	cærix	164 b	ceretas ex imbri	91 a
		caprea	23 b	cælebs	234 a. 233 a	cernere, p. decernere	157 b
		capriæ	349 b	cæneus	188 b	cerrata	300 a
		capræne	349 b	cæneus in aquilam	177 a	ceryx & Ceryces	148 a
		à Capris urbib ⁹ ſimilitudo		cænis Elati filia	269 b	ceryus timidiffimum ani-	
		capys. 321 b	(159 a	cænis in uirum	270 b	mal	67 a
		car caros & carra ræ	91 b	cænei duplex mutatio		cerui ætas. 67 a. uita. 158 b	
		carambis	149 b	269 a		ceruix	136 a
		carcer	243 a	cænæum promontorium.		ceſpes	48 b. 305 b
		cartheſia	158 b	cænoraphiū. 144 b	(113 a	ceſſata	243 b
		carcheſium	273 b	carca	200 a	caſtus	109 a. 187 b
		carcinoma	60 a	caruleum mare	20 b	cete	36 b
		cares	91 b	caſaris anima in ſid ⁹ .	354 a	cetæi	168 b
		carmaſium	209 b	ceius	163 b	ceus	218 a
		carmentis	21 b	celadon	106 a	ceycus	214 b
		carmina deducere	2 a	celænus	162 a	ceyx	353 b. 355 b
		carina	319 b	celenniū, pmōtoniū.	349 a	ceyx in ænem	263 b
		cariftus Glaucus	305 b	celeno	300 b	Chalces	199 a
		carpathus	200 a	celmus & Celmes	90 b	chalciopæ. 162 b. 151 a. 150 b	
		carpathius uates	252 b	celmus in adamantiē	91 a	chalcis	163 b
		carpi igni teſto	75 b	celocis inuentor	11 b	chalchodoris	199 a
		caro	235 a	cenchria	164 b	chamaeleon	340 a
		caro mortuorū	21 b. 16 b	cenæus mons	208 b	chaonia. 300 b. & Chaonia	
		caro in urſum	339 a	cenæus iupiter	209 b	nes ibidem	
		carra urbs	91 b	cenis	349 a	chaonia. 187 b. 229 b. 210 b	
		cathæa	163 a	cenis	349 a	chaos	2 a
		caſthæa arua	210 b	cenoraphia	157 a	chaos unde	2 b
		caſtyca	199 b	cenſi capite	78 a	chaos quæ a deo in quatuor	
		caſtyca in templum	199 b	centauri	311 b. 269 b	elementa tranſmutantū.	3 a
						chari.	

I N D E X.

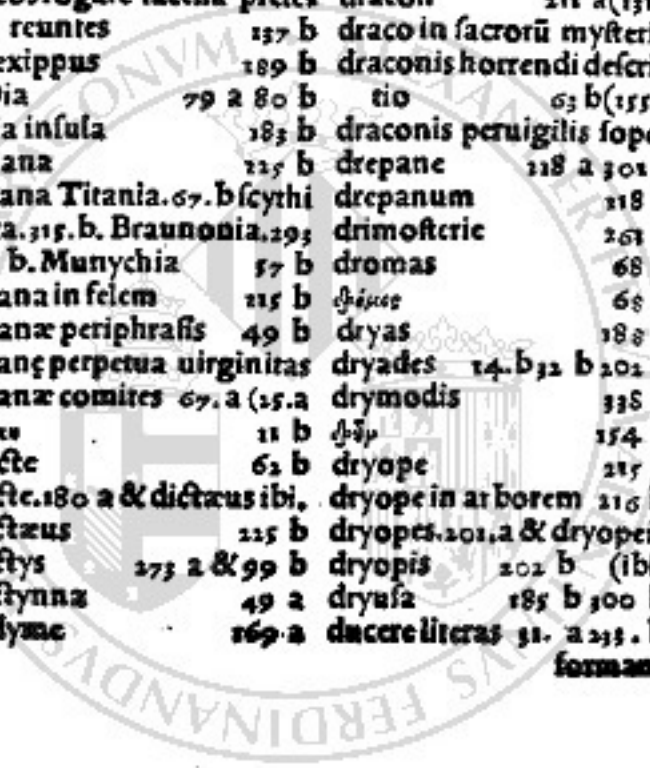
charides	34 b	cithorus mons	92 b	conferere	47 a	crater	108 a 119 a
chaus	316 a	Claros	36 b	centinnum	318 a	crathis	337 b
charybdis	152 a 301 a	claros	356 b	conus	65 b (138 b)	credita res	154 b
chelone	158 b	clarius deus	ibi.	cduntis uti quando licitū.		creditus	154 b
chelydri	158 b	clarius Apollo	36 b	copiæ cornu	207 b	credulus	74 a
chelys	158 b	clearchus	94 b 150 b	cor minimum uulnus nō		creduli	177 b
cherambus aquarū inundationem uitauit.	161. b	cleochus	119 b	potest pati	271 a	cremon	167 a
cheroneus	338 b	cleonæ	140 b	coralium	340 b	cremyonia ius	67 a
cherficrates	118 a	cleopatra	148 b	coralia	104 a	crennia	176 b
chia	80 b	clio	113 b	coram	221 a	creon	165 b
chimera	137 b 223 b	clitorius fons	317 a	corcyra	301 a	creperus	16 a
chione	148 b	clotho	55 b	corellus	163 a	crepusculum	16 a 94 a
chios	78 a (54 a)	clostor Arachnes filius	89. b	cornu lapidosa	9 b	crepusculi descriptio.	94. a
chiron 38. b. 132. b. 253. b		cluacina uenus	316 a	cornix auis	52 a	crefcere in caput	122 a
chiron Saturni & Philyræ Nymphæ filius	56 a	cluere	326 a	cornices lætis passibus in-		crete insula	192 b 224 b
chlamys	57 b 107 a	clymene	88 a	gredi	53 a	creta purgandis uerbis	
chliamis	107 a	clymene nympha Oceani & Tethyos filia	35 a	cornu	9 a	apta	168 a
chloris	278 b	clymenus	106 a	cornua dijs fluuioꝝ.	304 a	creta Hecatonpolis	300 b
clitæ	88 b	clypeatus	65 b (184 b)	cornua uictu marum deau		creta olim centum urbes	
choani	110 a	clypei Achillis descriptio		rata	156 b	habuit	170 a
chordæ	116 a 231 b	clytia in heliotropiū.	90 a	cornua inaurati	255 a	cretheus 147. b. 149. b. 174.	
choros uirginum qui pri-		clytus 90. b. 106. a. 208. b		cornu pro cornu	117 a	creus	218 a (b)
mus intulerit	254 a	Coa matrona	160 a	cornus	193 a	creusa	160 b 164 b
chorus	80 b	cocalus	184 b 186 b	cornus nodosa arbor.	174 b	crinale	107 b
chrysaor	105 b	in Cæcitate hominū ac		cornus & cornu	61 a	criptos	234 b
chrysalis uermiculus.	339 b	damatio	146 a	cornucopiæ	204 a	crissus	253 b
chryse	286 a	cælum quid	2 a	cornus	145 b	crissatus	179 b
chryseis	268 a	cælum eoum	83 b	corinthus	187 b	crocala	67 a
chrytipus	83 b	cælum quasi 137. b	2 a	corinthus bimaris	118 b	lepidotes	67 a
chrysolithus	39 a	cælum in quinq; circulos		corinthios	140 a	croceus 75 a (res. 91. a	
chrysomallus aries	131 b	diuisum	40 a	corintus	106 a	crocos cum Smilace in flo	
chthonia	181 a 148 b	cælum liquidum pro æthe		coronæ	299 b	croci uox	66 b
chthonius	61 b	re	4 a	corona ex naphtha.	164. b	cromis	106 a
chymara	97 a	cælum pro ætre	184 b	coronides duæ	52 b	cromiufa	131 a (167 a
Cia	78 a	cæli periphraſis	103 b	coronis	70 b	cromyon & cromyonius	
cicronis locus	92 a 141 b	cæli filij	2 b	coronis Coronci filia	52. a	croton. 329. b. & crotonia	
cicones. 148. b. 227. b. 14. 6.		cæli cognati	7 b	coronus	188 b	te ibi. 328. b	
cicoreum 199 a (b 337 b		cæna apparatus describit		coruncum antrum	20 a	crotus	39 a
cicuta	97 a	coire	72 b (142 b	corycides mufæ	20 a	crus & crusculum	135 b
cilla	286 b	coire cum matre	164 b	corycides mufæ	20 a	cryptos	234 b
cimæria Sibylla	309 b	colonia	334 b	corycus cilitiæ urbs	20 a	Creatus	257 a
cimerij	260 b	colchi	155 a	corymbi	80 a	Cubilia sociare	248 a
cimolia terra	168 a	collui os	119 b	coryna	167 b	culmen	18 a
cimolus	168 a	colophon	127 a	corynetas	167 b	cumana Sibylla	309 b
cinyps	109 a 158 b	columba dea colitur a Sy-		corytus	160 a	cumæ 309. a. 311. a. 349. b	
cinnamum	235 b	ris	84 b	corpus	22 b 235 a (b	cupido masculini & fem.	
cinyras	235 b	columbam humana uoce		corp ^o pro multitudine.	14	gen.	24 b
cinyras rex assyriorū.	129 b	locutam	300 a	corp ^o uinēriū.	26. b (160 b	cupidinis parentes	24 b
210. b		colūbe ueneri dicaſ.	399. b	corp ^o ex fungis edita		cupidini fax tribuit	24 b
cippus Genitiuſ	345 b	de Columba simile	124 b	corporis & carnis differen		cupidinē Græci Erota uo	
circæus mons	315 b	colus	89 b 276 b	cant	139 a	cant	24 b
circæū 350 a & Circe ibi.		combe	163 b	cupidines duos esse	24 b	cupidines duos esse	24 b
circæum promontorium		cometes	354 a	cupressus inferijs cōsecra		curæ uigiles. 73. a (ta. 231. a	
313. a. & circei ibi.		comete periphraſis	351 a	curæ uigilantes	58 b	curæ uigilantes	58 b
circinus	57 a	comitate	199 a	curarum sedes	59 a	curarum sedes	59 a
circini inuentor	184 b	comito	313 a	cares	326 a 328 b	cares	326 a 328 b
circuli cæli	40 a	cominisci	77 b	curetis	181 a	curetis	181 a
circumſpectus	110 b	compago & cōpages.	33. b	curre imperus est	55 a	curre imperus est	55 a
ciris auis	192 b	componere	167 b	currentiū ueloci habitus		currentiū ueloci habitus	
cithara unde dicta	27 b	conciliū	13 a	currus solis	39 b (243 a	currus solis	39 b (243 a
cithariſtæ	109 b	concreſcere	223 a	currus funonis a pauonia		bus trahitur	51 a
citharædoſū mos	115 b	coniuratorū multitudo in		curius mons	91 b	curius mons	91 b
cithæron	80 b	necem C. Cæſaris	15 b	Cyane	117 a 118 b	Cyane	117 a 118 b
cithæron mons	42 b	conon ſcriptorum	36 b	ancæ insulæ	338 a	ancæ insulæ	338 a
cithæronius Leo	167 a	conopion	279 b	yane in aquam	319 b	yane in aquam	319 b
		conſccleratus	151 b	cyar	e	cyar	e

I N D E X.

tyanæ dux	219 b 152 a	daphne quid	24 b	nes armatos	155 a	diffetre	27 b
cyanes in fontem mutatio		daphne nemus	24 b	<i>deu</i>	131 a	dignari	14 b
cyanea	219 b (114 b	daphne uirginitatem ser-		deois & deoida	130 b	danaus herosio	6 b (42 b
cyanippus	118 b	uare studet	24 b	deolida	130 b	dindimene mater decorum	
cybele	220 b	daphne in laurum	24 b	depositum	122 a 208 b	dindyma mons	42 b
cybele unde dicta	244 a	daphne Penei fluminis fl-		deprecari	39 a	diluuiū quare uenerit.	13 a
cybeles	229 b	lia	24 b	deprehendi	124 b	diogenia	248 b
cybeles simulacrū lotum		daphne Ladonis filia	24 b	dercetis in piscem	84 b	diomedes	317 b
cybeleius Arys.	230 b (315 b	daphne Amydæ filia	24 a	<i>deu</i>	67 b	diomedis socij in aues.	318
cybelus mons	230 a	daphnis Idæ ⁹ in saxū	90 b	dercyllus	63 b	diomedis equi	212 b (b
cyclades	44 a	dare brachia. 80. a. fidem		despicere	19 b 258 b (17 a	dione	70 b
cyclopes populi	17 b	151. b. fragorē. 191. b. fre		deucalion Promethei fili ⁹		dionysias	79 b
cyclopis centilena	302 a	na. 135. a. lintea	151 b	deucalionis oratio ad Pyr		dionysios	70 b
cydonia	179 b	dare Igto & morti. 121. a. le		rham	21 a	dionysij tres	70 a
cygnea tempe	163 b	to. 65. b. pœnas. 17. b. Thu		deucalionis laus	19 b	diopolis à quo ædificata	
cygn ⁹ Stheneli filius.	47 a	ra. 81. b. 133. b. uela uen-		deuelare	145 b (323 b	diphyes	147 a (8 b
cygn ⁹ Nepruni fili ⁹ .	267 a	tis	151 b (191 b	deuouere in bonā partem		dipfos	140 a
cygni tempe	160 b (a	datius pro accusatiuo.		deus natura melior uoca-		dirce	63 b
cygni tres apud poetas	269	daulide nympha	114 b	tus	3 b (3 a	dirce fons	43 b
cygnorū digiti rubēt	47 a	daulis	114 b	deus quid secūdū Stoicos		diræ furia	12 a
cyllarus	274 b	daulia	ibidem	deus mens & causa à Pla-		dirimere	3 b
cyllene	164 b	daulis & Daulia	143 a	tonc appellatur	3 b	dirimi	115 b
cyllene mons	15 b	daunus	317 b	dei periphraſis	7 b	dis & ditis	117 a (314 a
cyllenius	31 b 59 b	daunia	ibi.	dei substantia & natura dif-		ad Discordiā Iris mittitur	
cyllenia & Cylleni ⁹ .	110. b	De præpositio	60 b	finiri non potest	3 b	discreti homines	7 b
cymba	18 b	deamo	60 b	dei hostis punitur	321 b	discrimen	18 b
cymbæ inuentor	11 b	debitor passiuum	134 b	deū origenis non habere		discus	232 b
cynaræ filia in saxa.	129. a	decerpere	243 b	autorem	3 a & b	disſimulare	146 a
cynæthon Lacedæmonius		decima unda	259 b	deum uelle omnes homi-		distributionis uis	2 b
cynthia	49 b (165 b	decima dea	193 b	nes esse bonos.	15 b (3 b	diuerſa pro diuerſe	231 b
cynthius Apollo	42 a	decimæ Apollini datæ.	168	deū unū esse Stoici aſſerūt		documenta	22 b
cynthus	134 b	decumana porta.	259. b (b	de Deo patrū ſententiæ	2 b	dodone	300 a 337 b
cyprus	234 b	decurſa	242 a	Dij ruſſicani	24 b	dodona. 173. b & dodoni ⁹	
cynthus mons	42 a) 230 a	deducere	2 a (b	dij & homines olim pmi-		& dodonæus	ibi.
cypariſſus in cupreſſum		deduci ſila & carmina.	128	ſcæ conuerſari	16 b	dodoneum oraculū.	300 b
cyrcæus collis	307 a	defrenatus	18 a	dij <i>abſtraher</i>	31 b (31 b	dodonus	300 a
cythæi homines impij.	24	deianira	204 a	dij quomodo immortales		dolon	287 b
cythera	140 b (a	deidamia	285 b	dij numero duodecim	13 a	<i>Apollis</i>	154 a
cytherea Venus	88 b	deion	208 b	dij nobiles	13 a	domari	198 a
cytherei ⁹ heros.	298. b. 340	deioneus	174 b 147 b	dij manes ſunt	29 a (a	dominæ amatorum.	303 a
cytheris	88 b (a	deionei mors	96 a	dij natura immortales.	233	dorilas	106 a
cythorus	152 b	deiphobus	278 a	dij ſtuitiorū habēt cornua		doris nympha	36 b
cythnos	168 b	delabere	60 b	dij moriētū. 178. a (304 a		doridis filia	14 a
		delamentari	254 a	deorū cōreptor punit ⁹ .	217	doris pro mari	36 b
		delicuit	89 b	Deorū contēptor.	269. b (b	dorceus	67 b
		delius Apollo	24 b	deos fatis eſſe obnoxios		Draco	99 b
		delos inſula. 32. a 115. a 133.		deorū ſcribæ	193. b (119 a	draco inter ſydera	40 a
		b. 134. a. 185. b. 338 a		deosrogare ſacella preter		dracon	211 a (131 a
		delos erratica	137 a	reutes	137 b	draco in ſacrorū myſterijs	
		delphis	26 b	dexippus	189 b	draconis horrendi deſcrip	
		delphi urbs	26 b 232 a	Dia	79 a 80 b	tio	63 b (155 b
		delphi in medio terrarum		dia inſula	183 b	draconis peruigilijs ſopor	
		orbe	347 a	diana	225 b	drepane	218 a 301 a
		delphica oracula unde di-		diana Titania. 67. b ſcythi		drepanum	218 b
		cta	26 b	ca. 315. b. Braunonia. 293		drimosterie	261 b
		delphica Sibylla	309 b	b. Munychia	57 b	dromas	68 b
		delphin & delphinus. 19 a		diana in ſeſem	215 b	<i>drupes</i>	68 b
		delphinē p Pythone. 23 b		dianæ periphraſis	49 b	dryas	188 b
		delphinum luſus & natu-		dianæ perpetua uirginitas		dryades	14. b 32 b 202 a
		ra deſcribitur	80 a	dianæ comites	67. a (15. a	drymodis	338 b
		delphiorum natura. 80 b		<i>drux</i>	11 b	<i>drup</i>	154 b
		delubrum	21 a	dicte	62 b	dryope	215 a
		demophile	309 b	dicte. 180 a & dictæus ibi.		dryope in arborem	216 b
		demoſthenes in quo loco		dictæus	225 b	dryopes. 201. a & dryopei ⁹ .	
		mortuus	164 a	dictys	273 a & 99 b	dryopis	202 b (ibi.
		demagira	255 a	dictynna	49 a	dryuſa	185 b 300 b
		entes Draconis in homi-		didyme	169 a	dicere literas	31. a 235. b
		formam					

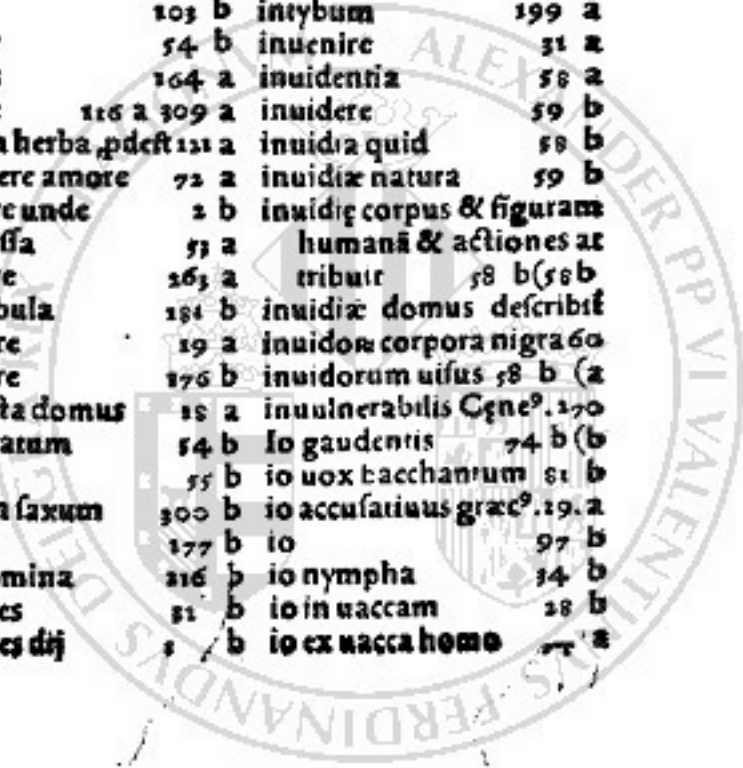
I N D E X.

formam	11 a	enipeus fluvius Thessaliæ	17 b	eurystheus	114 b
ducere pro delectare	146 a	eniri	148 b (18 b	euryteus	109 b
dulichium	104 a 100 b	ensis inuentor	9 a	eurytus	111 a 157 a
dulichius dux	111 a	ensis falcatus	33 b	euryti liberi	108 b
duratei	101 b	ennea	117 b	eurytion	188 b
durateus equus	189 b	enosichthon	18 a	cuterpe	113 b
duris	11 a	enosigæus	19 a	euxantius	119 b
dymas	90 b (a. 198 a	Eous equus solis	40 b	Exampeus	336 b
dymæris filia Hecuba	164	Epaphus	114 b	exanguis morbus	347 a
dythyrambus	69 a 81 a	epaphus Iouis & Ius filius		exceptiones apud Iunio cõ-	
dythyrites	70 b	eperies	163 b (14 b	excetra	107 b (sultos 33 a
E		ephæstia	58 b	excipere	33 a
E Burnea statua in uirgi-		ephestia	182 b	excipere cadentia	186 b
nem	115 a	epialtes	131 b	excipulæ	33 b
Ecce	67 b 86 b 49 a	ephyre	151 a 164 b	exemplar quid	21 b
echer ^o crudelis homo.	15 b	ephyris	187 b (b	exemplum	177 a
echinades	197 a	epidauros	69 b 167 a 147	exemplum quid	21 b
echinades insulæ	196 b	epileon	178 b	exēpla pro exēplari ^o	21 b
echinæ	197 a	epimethe ^o unde dict ^o .	8. a	exerere aquis	44 b
echinusa	168 a	epimetheus pro imprudē-		exhibere fidem	160 a
echiō. 61. b. 67 a. 188. b. 241		te	11 b (dum 21 b	exhaurire	110 a
ehionis filii.	199 a (b. 144 a	epiphonemate quādo utē		existere	65 b
echidna	97 a 107 a	epiros	301 a	exitabile	193 b
eclipsis solis causa	88 a	epirus	187 a	exitabile & exitiale	115 b
ix ^o	14 b	epitaurus	69 b 167 b	expleri montem	59 b
echo Iunonis filia	171 b	epitus	111 b	exploratores	47 b
echo quid	72 b	epopeus Lesbiorū rex.	153 b	extrare	103 a 135 a
ecquid	15 b 182 a	epotus	110 b	exul	7 b
ecquis	74 b	de Equore simile	87 a	exuere pro deponere.	48 b
edictorū periphraſis	8 b	equi Plutonis	118 b	exuixæ	15 b 193 b
edonis	198 b	equi solis	40 b & 36 a	F Abius Ro. Gurges uo-	
edones	147 a	ab Equis currentibus me-		catus	18 b
Efferri	136 b	raphora	141 a	facere uulnera	192 b
εφαλα	98 b	equorū solis pascua	89 a	faces quinq; nouæ nup:æ	
Elara	95 a	ab Equis translatio	18 a	prælatæ	333 b
elateia proles	170 a	ex Equis crabrones	119 a	faces quinq; nouis nup:is	
elatus	50 b	Erasinus	111 b 335 b	prælatæ	151 b & 104 a
electrum	47 a	erato	113 b	facies	75 a
electrum unde natū	46 b	erebus.	118 b (175. a. 147 a	facinus etia in bonâ par:ē	
elecus	83 a	erechtheus Athenarū rex		facundus	142 a (17 b
elementum	4 b	erechtheix	196 b	fagus	199 a
elementa quatuor	334 b	erechthidæ	166 b	falcatus	103 a 152 a
elementa quatuor rerū o-		erechthibius Apollo	179 b	fallere depositum	121 a
mnium semina	2 b	erastimus	189 b	falsa pro falso	172 b
elemēta pro partibus	4 b	ergo	151 a 156 a 167 b	falsum	35 a
elementorum quatuor de		erichthonius	218 b	fameſcere	203 a
scriptio	4 b	erichthonius Vulcani sine		famis descriptio	102 b
elemētōrū qualitates	4 b	matre filius	52 a	famis patria	202 a
eleus. 121. b. Elieus ibi. &		eridanus fluvius.	18. b. 45.	famę ædiū descriptio	106 a
eleusis	167. b (Elieus ibi.	erigdapus	275 a (b 44 b	famę comites	166 b
eleusin a	167 b	erigone	132 a	fons sacer	337 b
elis. 278. a & Elieus & Ele-		erigone	161 b (138 b	fartarus	115 b
us ibi. 56. b. 114		erigones in patrem pietas		fascinare	59 b
elides tres	111 b	erimanthus fluvius	43 b	fastigium	21 b
elimare	88 a	eriphyla	131 b	farum quid	17 b
eloquētiā trib ^o cõſtare. 2. a		eriphyla	217 b	fata importuna	143 a
elifium	110 a	erisichthon	201 a	faunigena	117 b
Emathia	115 a	erisichthon	201 b	faunus	137 b
emathion	106 a	erithibia	179 b	fauni	32 a
emicare	113 b	erithus	106 a	faunius	6 a
empedocles se in craterem		errores uagi	97 a	faunius unde dictus	6 b
Aerņ precipitauit.	119 a	eruca	339 a (chore 113 a	faxquare Cupidini tribua-	
emphasiſ	118 a	eruditionē inuenit Terpi		tur	14 b
En. 105 b 113. a. 134. b. 146		erycina uenus	42 a 117 a	Feles ſoror Phœbi	115 b
endiadis	57 b (b	erymanthus	50 b	femora	70 b
enecltus	89 a	erymanthus fluvius	338 b	femora. 308. a. & femora-	
engonafiſ	114 a	erynnis & erynnes unde		ſecundæ	49 b 119. a.
enipeus	131 b	dictæ	17 b	ſeni periphraſis	37 b

I N D E X

hippocoon	119 a	hydra	107 a	idas duas esse	161 b	indigetare	111 a
hippocrene fons	113 a	hydra leucae	97 a	idas duas esse	42 b	indigetes	ibi.
hippocrenes fontis periphraſis	115 b	hydri	105 b	idra	149 a	indignationis ſignū	13 b
hippodamia	108 a	hydrochoos	103 a	idzum nemus	161 b	indorata	104 a
hippolytus	143 b	hydrufa	103 a	idxi dactyli	11 a	indulgere animis	172 a
hippomenes	141 a	hyems quid	10 a	idmon	165 a	induo te & tibi	173 b
hippomenes in leonē.	141	hyems leralis	60 a	idmoniae	132 b	iners	2 b
hippomeda	117 b (a)	hyerion & Hyperionides		idomeneus Ajax	283 b	infantem qui primus im-	
hippotes	165 b	hylactor	68 b (88 b)	idya	153 b	molauerit	25 a
hippoades	157 a	hyleus	68 a & 189 b	Iciunia ſoluere	122 b	de infante ſimile	155 b
hippoides	149 b	hyllus	109 b	Ignigena	82 a	infectores	67 b
hipporhoē	160 b	hyllus Herculis fili ^o .	114. b	ignis uſum qui primus o-		inferiae	194 a
hippothous	188 b	hylomone	175 a	ſtenderit	31 a	inferorū periphraſis.	125. b
hircinus odor lemnij mu-		hymapeum cacumen	19 b	ignis pro amore	48 b	inferorū cura Hecati data	
lieribus	193 a	hymbris	44 a	ignis periphraſis	4 b	152	b
hirundines ripariae	5 a	hymen	25 b	ignis ſimilitudo	105 a	inferos in terrae cetro	11 b
hirudinis periphraſis.	19. b	hymenaeus	15. b. 141. b	igni recto carpi	75 b	apud Inferos quibus redia-	
hiſcere	17 b	hymetus	175 b	ignē aliqd populari	45 b	rus non datus	112 b
Hoc	67 b	hypanis	136 a	de Igne	142 a (48 a)	ad inferos uia	94 b
homo quid	7 b	hypæpa	117 b	de Igne & amore ſimile		inferum mare	107 a
homo bulla	145 b	hyperion	196 b	ignes nocturni	85 b	infernae urbis magnitudo	
hominis creatio	7 b	hyperenor	61 b	iguen	175 b	inſiciati	17 a (95 b)
hominis pulchra descrip-		hypermetra	96 b	illaudatus	113 b	inſicialis ſtatus	37 a
tio	8 a (110 b)	hypſæus	106 a	illex arbor Ioui ſacrata.	9 b	inſiciari	151 b
hominē ex tribus conſtare		hypſipyle	193 a	ilia	193 b	inſicias ire	17 a
hominē ex anima & cor-		hyrantij	66 b	ilicē pro omni arbore	9 b	inſicere	67 b
pore conſtare	141 b	hyria	163 b	ilioneus	132 b	inſinitis pro gerūdijs Græ-	
hominē trib ^o partib. cōſta-		hyries lacus	163 a	ilios & Iliou	118 a	cos uti	35 b
re a quibus dē dici.	147 b	hyrte	160 b	ilithyia	114 b	inflammari amore	72 a
hominē: ex lapid b ^o	12 b	Acchus	82 a	ilithyiae periphraſis	115 b	infracſta	146 a
horat ^o quē ſit imitat ^o	1 a	iacſtare	59 b	ilithyia in uetulam	115 a	ingurgito	18 b (187 a)
horat ^o locus	3 b	iaculi periphraſis	174 a	illud	67 b	inhoneſta pro inhoneſte	
hora unde d. cta	17 b	iacula uinci	64 b	illyricum	98 a	inire cū accuſatio	136 a
hora pro die 88 a (re. 17 b)		iaculantū mos exprimit		ilus	164 a	iniuſta	54 a
hora p ^o quarta anni par-		ialyſius	160 a (179 b)	Imaradus	148 b	innuli periphraſis	146 b
hora lingua Aegyptiorū		ialyſius	162 b	imbrem Pallene uitam de-		ino	66 a
dicitur ſol	17 b	iambas	119 b	diſſe	90 b	inous	81 a
ho as ſolis equorū curam		iambe	120 a	ex Imbrib ^o quidā nati.	90	inobſeruare	52 b
habere	19 b	iambus unde	119 b	immanis unde	19 b (b)	inſtar	87 a
hormias	150 a	ianthe	123 b	immanſuetus	113 b	inſignia	35 b
hornus	130 b	ianitores	85 b	immortalitas deorū	31 b	inſula	197 b
horreſcere	50 a	ianus	2 b	immunis	9 b	intabefcere	75 b
horror luridus	111 a	ianus Italiae rex	10 a	impere	64 b	intempeſta nox	85 b
hoſpitalis Iuppiter	107 b	iani templum	126 b	impetiginis remediū.	136 a	interdico	137 a
hoſpes	11 b	iapetides	106 a	In prapof.	104 a	interdum	105 b
in Hoſpites crudelitas.	12 b	iapetionides	101 b	inachis	124 b	intermittere	14 b
hoſpites nefas uiolari.	107 b	iapetus	118 b	inachides	103 b	internodium	135 b
		iapygia	148 b	inachus flumius	19 a	intrata	105 b
		iapyx	117 b	inane	103 b	intybum	199 a
in hoſpites crudelitas	133 b	iapygia	ibi.	inaniter	54 b	inuenire	31 a
hoſtia	150 b	iaſius	118 b	inachus	164 a	inuidentia	58 a
hoſtia Nili	23 b	iaſon	149 a	inarime	116 a	inuidere	59 b
Huc pro illuc	116 a	iaſon unde dictus	151 b	imber in herba pdeſt	131 a	inuidia quid	58 b
humanae poteſtati omnia		iaſonis expeditio in Col-		incaleſcere amore	72 a	inuidiae natura	59 b
humeri.	14 b (ſubieſta. 7 b)	ibys	115 b (chos 149 b)	inchoare unde	2 b	inuidie corpus & figuram	
humeri periphraſis	119 a	ibycus	24 b	inconfeſſa	53 a	humanae & actiones ac	
humilis	140 b	icaria	184 b	incubare	163 a	tribuit	58 b (58 b)
hitoriā inuenit Clio.	113 a	icarus	151 b	incunabula	181 b	inuidiae domus deſcribit	
Hya	66 a	icarus uel inuentor	11 a	incurſare	19 a	inuidorū corpora nigra	60
inſare	68 b	icari catus	184 b	indagare	176 b	inuidorum uifus	58 b (a)
hyacinthia feſta	133 b	icarium mare	185 b	indieſta domus	15 a	inuiulnerabilis Cene ^o .	170
hyacinthus	131 a	icarus in uia.	185 b	indeuitatum	54 b	io gaudentis	74 b (b)
hyacinthus in florem	ibi.	icelos	161 b	index	55 b	io uox bacchanum	81 b
hyades	98 b	icelus	156 b	index in ſaxum	100 b	io accuſatiuus græc ^o .	19. a
hyale	67 a	ichnobaris	67 b	indices	177 b	io	97 b
hyantes	66 b	ictus	97 a	indi nomina	116 b	io nympha	14 b
hyaria. 66. a		Idamons	41. b. 90. a. 188.	indigetes	81 b	io in uaccam	18 b
hyantis	115 b	idas	106 a	indigetes dij	1 b	io ex uacca homo	75 a

I N D E X.

io Inachi amnis filia	28 a	iuno in uetulum	69 b	lapithæ	269 b (ibi.	leucippus	133 a
iocasta	217 b	inus comites in lapides &		lapithæ. 313. b & Lapithus		leucon	63 b
iolaus	188 b 217 a	iuues	98 a	lapitharum Centauroꝝq̃		leucone	190 b 94 b
iola ⁹ senex in tuuene.	217.	iupiter unde dictus	10 b	certamen	271 a	leucophrys insula	26 a
iole	208 b (b	iupiter cuius filius	10 b	larissa	176 b	leucosia. 121. a 308. b 349. b	
iolicus & iolciacus	155 b	iupiter hospitalis	107 b	larnasos	19 b	leacothea	98 a 26 a
ioolchos	155 b	iupiter lycæus 15. a (233. b		λερνα	19 b	leucothoe	97 b
iolcos	155 b	iupiter Cylleuius	15 b	latialis iupiter	354 b	Liba	6 a
ionia	126 a	iupiter Latialis	354 b	latinus	321 b	liber	62 b
ionium mare	97 b	iupiter in taurum. 60. a in		lateres finitare super aquis		liber Pater	247 b
iophossa	150 b 151 a	aquilâ. 231. b in hominē		latex	67. a (161 b	libri	216 b
ioppe	103 b	15. b. in Dianâ. 48. b in		latois	164 a	libya unde dicta	43 a
ios	113 a	arictem	115 b	latous	136 a	libya uenenosis serpenti-	
ioxides	165 a	iouis periphraſis	13 a	latona	117 a	bus abundat	100 b
Iphianassa	338 a	iouis uariæ metamorpho		laurea	28 a 54 a	libya nymp̃ha Epaphi un	
iphigenia in ceruâ	266 a	iouis ales. 143. b (scis 130 a		laurentes	315 a	xor	43 a
iphimedia	131 b	iouis fons	337 b	laurus triumphis propria		libyca Sibylla	309 b
iphimedias	131 a	iouis oratio uehemēs 14. a		dicatus	27 a	licormas	207 b
iphiclus	266 b	iouis omnia plena	3 b	laur ⁹ Apollini dicata	27. b	licymnius	277 b
iphis	215 b 223 b 333 b	iouē tres uxores habuisse		lauri folia nunquã abij-		ligia	123 a 308 b
iphitus	209 a	137		lauri honores. 27 b (cit 18 a		lignorū sulphuratorū peri	
Ira tumida	54 b	iura famularia	346 a	latreus	276 a	liguria. 47. b (phraſis. 72 a	
iratorū cōfusa oratio.	95 a	iurare per stygem	37 b	lauinium	350 b	ligusticora	47 b
ire in pœnas	126 a	iurare per stygē paludem.		Lea & Lexna	86 b	ligustrum	302 b
iris unde dicta	18 b	ius reddi 28 b (14. a 34. b		learchus	66 a	lichas	208 b
iris nuntia Iunonis	18 b	iussit pro uoluit	5 a	lebinthos	185 b	lichas in scopulum	213 b
iris fluuius & herba	18 b	de Iuuenca simile	54 b	leche	164 b	lilybæus	116 b
iridis descriptio	128 b	iuuentus torosa	29 b	ledæ ouum	130 b	lilybæum	301 b
irritare. 24. b & irritare ibi.		iuuentutis dea	71 b	legere pro eligere	22 b	liquidum	4 a
Iſta	62 b	Ixion	96. a 228. b 271 a	legit pro elegit	4 b	lina pro retibus	66 a
Iſauria	163 b	L		legū prima inuentrix. 34.		limbus	131 b
Iſis	214 b	Abare	116 b 146 b	legum periphraſis 8 b (b		limes decumanus	259 b
Iſis dea	33 b	Lacedæmon	140 b	λερνα	68 a	limon	107 a
Iſis est luna	34 b	laertes	189 b	leleges 167. b 179. b 189. a		limniace	107 b
Iſis dea Aegyptiorū	34 b	lacheſis	55 b 194 a	lelex	189 a (213 b	limus in ratas	339 a
Iſis Iouis Aegyptij regis ſi-		lachne	68 a	lelex Naricius	196 b	limyre	213 b
lia	34 b	lacinius Iatro. 329. a (348 a		de Lexna simile	296 a	lingua trifurca ſerpētibz	
Iſidis comites	224 b	laciniū promōtoriū. 329. a		lemnius & lēniacus	58 b	linternum	349 b (63 b
Iſmarus	44 b 296 b	lacon	68 b (b	lemnius	88 a	linus	96 b
Iſmenides	81 b	lacones dicti Leleges. 189.		lemnios	58 b 282 b	linigera dea	33 b
Iſmenos	135 a	lactis periphraſis	216 b	lemni inſulæ periphraſis		liriopē	71 a
Iſmen ⁹ fluuius. 43. b. 332. b		lactes	193 b	293		literarum ductus	31 a
Oſiris	34 b	lacteus circulus	13 a	lemnium malum	293 a	litera pro uerbis	30 b
Iſodoce	160 b	lacunare	196 a	lene pro leniter	223 b	literas ducere	233 b
Iſſa	132 a	lacuna	191 a	lenæus	83 a	littora	5 a
Iſter	44 a	lacus	75 a (138. a	lentiscus	349 b	littora à ripis diſting.	5. b
Iſthmus	240 b	latonæ uerba ad ruſticos		leo Citheronius	167 a	lituus	9 a
Iſthaca	300 b	ladon	68. b 211. a 335. b	leo Nemeus	212 b	litui periphraſis	9 a
Iſthomæ	209 b	ladon fluuius	33 b	leonum præcipua genero		liuor	234 b
Iſtylus	145 a	Lælapē	68 a	ſiras	244 b	loca à rerum ſimilitudine	
Iſtys	145 a	læſtrigones	313 a	leporarius canis	27 a	nominata	120 b
Iſtys in phasianum	139 b	lactiſ ſemper ineſt. ama-		lerna	29 a	loci deſcriptio	134 b
Iubar	35 b	ra triſtitia	168 a	lernæa palus	207 a	locris	345 b
Iubere	5 a	λερνα	176 a	lesbos	53 b 247 b	loquacitatis pœna	51 b
Iudices ſedere	115 b	laius	217 b	lesbous & Lesbios	53 b	lotos	230 b
Iudices q̃ tēpore nulli	8 b	lamia	301 b	leſhus	161 b	lotos in arborem	216 a
Iugerum	24 b	lama	191 a	Lesbos	286 a	lotophagi	216 b 230 b
Iugum	101 b 128 a	lampas	94 a	letata	63 b	Lucifer. 39. b 102. b 179. a	
Iuſci ſpem	159 b	lampetiâ	46 b	λερνα	155 a	248	
Iulida	163 a	λερνα	46 b	lethe	260 b	luciferi periphraſis	353 a
Iulius Cæſar in deū	351 a	lethæus	313 a	lethæus	155 a	lucina	214 b
Iuli ⁹ Cæſaris geſta	351 a	lethæa	227 a	lethæa	227 a	lucina Iuno	115 a
Iulus	320 b 351 b	lerum	96 b	leuare	45 a	luſtatoris habitus	206 a
Iuncus	138 a	leuare	45 a	leucades	336 b	luſtus æger	46 b
Iuno à Terhyde educata.		leucades	336 b	leucadia	336 b	lucus Martis	154 b
Iuno Lucina	115 a (51 b	leucadia	336 b	leucus	300 b 336 b	ludi Pythij	33 a
Iuno in uaccam	125 b	leucæus	336 b			lumen	33 a
		leucæus perſidia. 351. a				lumen	

I N D E X.

lumē pro luminib ⁹ . 110. b	macaria herculis filia. 214 b	mathematicæ artis inuen- tio 113 a	mensuram inuentor 11. b
luna & sol cuius filij 2. b	macareus 28 b	matronæ 144 b	mentha 191 b
luna humiditatum autor.	macareus Pelethronius 275 a	matuta 98 a	mentum 193 b
lunę reparatio. 49. b (158. a	macareus Neritius 310. b	matuta. 6. b. et matutin ⁹ ib.	mera 359 a
lunæ cornua. 3. a (42 a	macareis 132 a	matutini temporis peri- phrasis 177 a	mercurius plenatarū om- niū velocissim ⁹ . 31. b. 57. b
lunę bigas poëtræ attribuū tu. laboranti succurrere. 92. a	macarei amores 220 a	mauortia proles 76 a	mercurius Iouis filius. 31. a
lunam detrahere 157 a	Macris. 299. a. et macra ibi.	mauortis scopulus 128 b	mercuri ⁹ Argū interfecit
lupus 224 a	Mæander 219 b	maurum significare nigrū	mercurius salar ⁹ . 104. a (28. b
lupus canus 143 b	mæander fluuius 43 a	Mecon 68 b (9. b	mercurius dictus Argiphlo- tes 28 b
luporum locus 255 a	mænadam habitus 145. b	medea uestis 158 a	mercu. ad pacē mittit. 314. a.
lufius 48 a	mænalus 15 b	medeæ amores 149 b	mercurius in hominē. 56 a
lustrare 15 b	mæonia. 44. b. 126. b. 133. a	medeæ genus 153 b	mercurius in pastorē. 31 b
lux pro die 90 a	mæonia ripæ 44 b	medicinæ inuentor 11 a	mercurius in ibidē 115 a
luxuriare membra 159 b	mæoniij 77 a	medicinam inuenisse Ili- dem 34 a	mergus 203 b (164. b
Lycabas 106 a	mæonia nautæ 95 a	medicaminū inuentor sol medus. 165. a (39 b	mergi natura describitur
lycaon 278 b	mæonides 113 b	medusa. 131. b. 160. b (105. b	meridiei periphraſis. 307. b
lycaon Arcadiæ rex 12 b	mæonides. 114. a. & mæo- nia ibidem 161 b	medusæ capilli in serpētes	meridiei descriptio 66 b
lycaon pelafgi filius 15 a	mæra 125 a	medusæ guttæ sanguinis	mero uſi ſunt in ſacrificijs
lycaon in lupum 16 b	maganira 76 a	in ſerpentes 100 a	antiqui 172 b
lycaon Priami filius 13 b	magi 211 b	medusæ periphraſis. 100. a	meropia 162 b
lycaonis conuulſa 13 b	magica arma 76 a	megæra 95. a. 104. a	merops 41 a
lycaonia 16 a	magicæ artes 76 a	megasthenes chalcidenſis	merops & meropes 35 a
lycæa 15 a	magicis ſacris quę dea præ ſit 301 b	meganira 119. b (309. a	merope 168 b
lycæus 165 a	magna mater 220 b	megareus 163. a	mermetus 162 b
lycæus mons 15 b	magnetes 256. b	megaris 147. a. 167. a	merus 52 a
lycæus mons 15 a	magneſia ibidem	melamphylos 306 b	meſapia arua 319 b
lyceum 57 b	μαίνωμαι 114 a	melamphylos 185 b	meſſena 56 b
lycerus 106 a	malæ 272 b	melampus 67. b. 337. b	meſſana 301. b. 336. b
lyceion 57 b	maledicta 126 a	melanchætes 69 b	meſſene 140 a
lycia 137 b	malu inuentor 11 a	melaneus 68 a	meſſene. 273. a. & meſſeni ⁹
lycij ruſtici in ranas. 138. b	malorum irritamēta opes	melantho 131 b	meſſis 121. a (ibid.
lycimnius 209 a	manes. 39. a. 109. b (11 b	melanthus 228 b	meſſis pro ſegete 121. b
lycion 256 a	apud Manes eſſe 29 a	melapia arua 319 b	meſſor 322 b
lyciſca 68 a	manes animæ mortuorū	melas fluuius 43 b	μεταμορφωσις. ſol. 1. a. & b.
lycophris 268 a	manes ſilentis. 116. b (45. b	meleager 186 b	metamorphoſis liber in
lycormas 106 a	manto 133 b	meleagri mors 195 b	græcum uerſus 1 a
lycormas fluuius 43 a	mantua unde dicta 133 b	meleagrides aues 195 b	metanira 119 b
λυκορ	mantus tireſiæ filia 26 b	melia 62 b (166 b	methone 263 b
lycoſura urbs 15 a	manus ſæua 120 b	meliacus ſinus 44 b	methymna urbs 247 b
lyctus 170. b. 233. b	marathon. 166. b. & mara- thonius ibidem	melicerta. 66. a. 94. a. 98. a.	methymne Macarei filia
lycurgus bipennifer 83. b	marchia anconitica. 316. b	meliffus 118 b (150. b	metra 200 b (247. b
lycus. 170. b. 317. b. 335. b	mareotis 226 a	mella flaua 9 b	metra in piſcatorem. 203. b
lydius lapis 56 b	margo 124 a	meſpomene 113 b	metra in uarias figuras
lydius amnis Tibris 77. b	margo quid. 3. b. & incer- tigenetis ibidem	meſſid. a	203 b
lynceſtij amnis natura	mare ceruleum 20 b	membliarus 168 b	metra mutabilior prouet.
lyncea arua. 29. a (338. a	mare ſtare 157 a	membliaros inſula 168 b	Mi pro mihi. 213. a (104 a
lynceus 187 b	maris periphraſis 306 b	membrana 94 b	micylus 326 b
lynceus Aegypti filij. 29. a	marij oratio apud Sallu- ſtium 180 b	memnon. 297. b. & mem- nonides ibid. (297. b	midas 248 a (150. b
lyciæ urbes 91 b	marmaces 209 a	memnonis cineres in aues	midæ aures in afininas
lyncides 104 b	marmarides 209 b	memorare 170. b. 326. b	à Mida tacta in aurū uerſa
lyncides 106 a	marmor ſipyleum. 133. b	menaleus 106 a	milaca. 119. b (148 b
lyncurium 340 a	marpiſſa 188 b	menalippa 131 b	milanion 189 b
lynx rex 125 b	marſias 138 b	menalippes 131 a	miles unde 9 a
lynx in lynce ferā 125. b	marſias in fluuium 159 a	menalippus. 165. a. 167. a	milites auxiliares 18 b
lynx fera 125 b	marſiæ poena 139 a	mænalus mons 48 a	à Militibus translatio. 30. a
lynx Baccho dicata 80 b	martis lucus 154 b	mendefus 110 a	mileſus 218 b
lyram Polymnia inuenit	maſſurius 27 b	mendefium hoſtiū 25 b	milerus Solis filius 319. b
lyrcus mons. 29. b (113. a	mater à filio interfecta	menephron. 160. b. 164. b	miletus duæ 219 a
lyrcæ arua. 29. b (109. b	mater turrita. 244 (217 a	menſæ ruſticæ descriptio.	miliffia 347 b
lyriſtæ à pugnis alieni.	cum Matre coire 164 b	mēſtuate mulieres or- celebant	milon 334 b
lyrneſus. 120. b. 268. a. 286. a			de Miluio ſimile 59 b
lyſanias 13 b			mimas mons 42 b
lyſimachus 64. b. 65 a			mindus 110 a
lyſippe 338 a			mindofos 109 b

M Acara 101. a. 234. b

b. air. 48

I N D E X.

minicias	82 a	mūdus alio nomine calā	natura pro ingenio	1 a	nile ⁹ in statu lapideſ. 112.
minera in uetulam.	127. a	mundi quor pres. 6. a. (1. a	naubolus	189. b	nil ⁹ . 33. b. 44. b. 112. a. 144. b
mineruſ promontoriū	349. b	mundum initium habuiſ	naufragiū. 306. b (ra. 222. b		nilus ſeptemſiuſ
mineruam pro ipſo lanifi		ſe ſecundū philoſophoſ	a Nauigantibus metapho		nili inundatio
minois	169. a (10. 84. a	munychia. 57. b	nauiſ in ſcopulum. 320. a		nili ortuſ Aſtapiſ
minoen ſumma iuſticia fu		mutilari	de Naui ſimile	103 a	nilum uaria habere nomi
iſſe præditum	181 b	murex	naui primū qſ uſuſ ſit. 8. b		na
minos	168. b. 179. b. 219. a	muri uocales	naueſ ab erythra rege in		nimum
minthe	245 a	mures ferrum rodere. 113. a	uentæ. 8 b (319 b		niobe in lapidem
minturnæ	350 a	muſcuſ	naueſ Aeneæ in nymphas		niobe in marmor
minyæ	148. b. 149. b	muſæ in aueſ	nauium periphraſiſ. 319. a		niobeſ oratio
minyæuſ	336 a	muſarum inuenta	nauium inuenteſ	11 b	niobeſ paſſiōeſ pro
mirmilloneſ	187 b	muſarū periphraſiſ	a Nauibuſ ſimile	41 a	niphe
mirum	177 a	muſarum parenteſ	nauira. 11. b. & nauta ibid.		niſi
miſmeſ	119 b	& nomina ibidem	naupliadeſ	200 a	niſuſ
miſeneſ. 309. a. & miſenū		muſici cantuſ uiſ	naupliuſ	50. b. 318. b	niſuſ in halyetum
promontorium. 309 a		muſtelleſ ore parere. 214. b	naupliuſ	282 a	niti
miſeri	75 a	mycale monſ	naupliadeſ	ibidem	niueſ Sirthoniæ
moderantiuſ	26 b	mycaleſiuſ	naxiæ muliereſ	79 a	nobileſ diſ
moenetiſ	188. a	mycenæ urbeſ. 30. a. 140. b.	naxuſ	79 b	noctua
moenia	74 a	mycenæ. 340. b (166. a. 341 a	Naxa	254 b	noctua
mola falſa	331 a	mycene. 168 a. mycen ⁹ ibi.	neæthuſ	329 a	nomē pro aduerbio. 135. a
molareſ lapideſ	64 a	myconiſ calui	nearchiuſ	26 b	non
moles	1. b. 191. a	mygdonia	neæthuſ	68 a	nona dea
molpheuſ	106 a	mygdonia phrygiæ parſ	nebrophonoſ	68 a	nonacriſ urbeſ
molpeuſ Chaoniſ. 110. b		mylæ	nebulæ	5 b	nonacriſ urbeſ & mōſ. 48. b
moloffia	230 a	myliuſ	nebulæ unde. 29. b (a. 321. a		nonacrinæ nymphæ
moloffi populi	16 b	mythiſ monſ	nectare quid. 9. b. 71. b. 89.		norici
moloffi filij in aueſ. 300. b		myonia	negationeſ duaſ affirma		notuſ
moluriſ	97 b	myonideſ	tionem facere. 4. b. 12. a		noualiſ æger
moly herba	314 a	morina	nelcuſ	56. a. 149. b. 219. b	noualiſ periphraſiſ
monedula	169 b	myrmidoneſ unde	nelcidæ	278 b	nouale & noualiſ
monilia	107 b	myrrha	nemæa ſylua	212 a	nouerca
μυρρινά	153 b	myrrha in arborem	nemeciſ	73 b	nox intempeſta
monſ quid	5 b	myrrha periphraſiſ. 240. a	neoprolemuſ	294 b	noctiſ filia
mōſ ſiſmaſ ructiſ. 30. 5. a		myrrha multa genera	nephele	148. a. 271. b	noctiſ diffinitio
monſtrū. 47. b. 181. a. 345. b		myrſinuſ. 98. a (239. b	neptunuſ frater louiſ. 97. a		noctiſ diſ
monumentum	12 b	myrtuſ. 216. a. myrtetū ibi.	neptuni periph. 267. a. 18. b		noxaleſ actioneſ
monychuſ	276 b	myſicluſ	nepruni uariæ metamor		nox. 15. b. & noxiuſ ibid.
mōteſ tumultoſ dici	5 b		phoſeſ	131 b	noxæ dedere
mopſuſ	189 b		neptuno ſacriſicatū. 169. b		nubere
mopſuſ	275 b		neptuno rudenſ tribuitur		nubes
mopſuſ Ampycideſ	191. b		neptunia	126. a (46 a	nubes a ſole uinci
mopſopuſ rex	125. b		neptuni	294 a	nuceſ
mopſopia atrica diſta			nercuſ	44 b	nulluſ pro non
mora	9 b (125 b		nercuſ deuſ marinuſ. 14. a		numa Pompiliuſ
mora ex albiſ nigra	24. b		nercuſ pro oceano. ibidē.		numerabilis
morbi riſteſ	172 b		nerituſ	300. b. 311. b	numeſ finituſ pro infi
mori quid	335 a		nerituſ. 320. a. & neritū ⁹ ib.		nuro
moriri	312 a		nerituſ	189 a	numiciuſ
morpheuſ	261 b		neride	36 b	numicuſ
morpheuſ in cecē.	261 b		nerideſ	14. a. 19. a	numida
morta dea	103 b		neritæ	14 a	nuptiarum inſtitutoſ.
moruſ	36 a		neſeuſ liber	82 b	nuptiſ quinq; faceſ accen
moruſ ſapientiffima aibo			neſuſ	273 a	ſæ præferebantur
rū p antiphraſin	86 a		neſuſ Centauruſ. 107. b		nufquam
mori arboriſ periphraſiſ			neſſi cædeſ	208 b	nutriciſ Bacchi iueneſ.
mugere	30 b. (84 b		neſſi oratiſ	270 a	ſcunt
mugituſ ſumificuſ	154 b		neſſi oratio	278 a	nycteliuſ
mulcere	36 b		neſſi pater	56 a	nyctauſ
mulciber unde dictuſ. 36. b			neu pro ne	7 b	nycteuſ
mulieriſ ruſticæ habituſ			nicedaluſ	339 b	nyctimene in noctuſ
108 b			nicocrateſ	61 a	nymphe ſine diſphlango
muliereſ cypriæ quæſtu			nicopolis	300 b	325 a (na 32. b
corpis doſe quere. 234. a			nidor	269 a	nympharum uaria nomi
mulierū romanarū habit ⁹			nigra apud inferoſ omnia		nymphe ſia uaria. 14. b
muſa	9. 2. a (25 b		niluſ	106. a (a. 116 b	nyſa
					nyſideſ
					Obruere

I N D E X

O bruere	19 b	orbare	47 b	P arcessa	161 a	parnasus mons	42 a
obsides	180 b	orbis	124 b	parus	94 b	parnasus. 19. b. & parna-	
Occailefcere	314 a	orbi oculis	47 b	Pagafis	191 b	sius, parnaficus, parna-	
occupari	18 b	orbis pro tota terra	s b	palam	221 a	sius, parnafis	
ocean brachia	3 b	orchomenos. 124. b. 140. a		palatinus	321 b	ibidem	
ocean periphrafis	36 b	oreades 14. b. 32. b. 202. a		palatium	25. b. 227. a	parnafi montis descriptio	
oceus	189 b	orefitrophus	68 b	palearia	61. a. 254. b	paros. 169. a	(19 a
ochimus	88 b	oreftes	343 b	palra	168. b	parafia	250. a. 125. b
oculi profani	21 b	orefticum Argos	140 b	Palæmon	98 a	parthafia urbs. 40. & par-	
oculi torui	58 a	orgia	76. b. 82. a	palæptarus	113 b	rthafis ibi. 16. a. 32. b. 189. b	
ocypite	300 a	orgia unde dicta	81 b	palæftina	210 a	parricidatum pœna. 181. b	
ocyroë	54 b	oribafus	67. b	palæftini	84 a	parthaon	186 b
ocyroë in equum	55 b	orientis descriptio	6 a	palæftira	135 b	partes	108 b
Odites	106 a	origo prima	1 b	palamedis cædes	281. b	parthenia	185. b. 300. b
odores ferè in bonam par-		orion	185 b	palamedes menfuratum		parthentuschiuspoëta. 1. a	
tem	171 a	orion grammaticus	3 b	inventor	21 b	parthenope. 123. a. 308. b.	
odryfa. 196. b. & odryfæ		orion inter fydera transla-		palene	263 b	309. a. 340. b	
ibid.		tus	29. a. & b	palici	118 b	parthenopæus	217. b
odryffus & odryffia	142. b	orithya	192 b	palicine fons	118 b	parthenopæum. 190. b	
Oeagrius Orpheus	42. a	orithyia	147. b. 174. b	palija	325 b	pasiphaë	143 b
oebalia	132 b	orithyia raptus	148 b	palis	ibidem	pastor in oleastrum	319 a
oethalia	208. b. & 209. a	ormenius	162 b	palias	161 a	patara urbs Lyciæ	26 a
oencus	140. b. 186. b	378	67 b	palla	250 a	patara quid	26 b
oenomaus	188 b	orontes	44 a	palladij	102 b	patargus Apollo	26 a
oenona	169 b	orus rex	224 b	pallantias	332 a	pathareus & pathareus	
oenopia	169' b	orphne	122 b	pallas Tritonia	59 a	patras. 164. a	(26. b
octe	210 a	orphnæus	116 a	pallas Pædionis fili ⁹ .	170. b	patra	140 b
octe mons	42 b	orpheus	227. b. 229. b	pallas bellica	107 b	patre ueneno Hecate iustu	
Offensa & offensio. 175. b		orpheus oægrij filius. 42. a		pallas in anum	127 a	patroclus. 289. a (lit. 172. b	
Oh contemptis interie-		orpheus ad inferos. 228. a.		Palladis periphrafis	58 a	patronymicum pro poffet	
olea. 128. b (ftio. 48. b		& eius oratio ibid.		palladis perpetua uirginis		fuio. 30. b. 59. b	
olei copia	169 b	orpheus interficitur. 245. b		palene. 328. b (ras. 53. a		patronymicū pro gentili	
olenia capella	78. b	orpei nuptiæ ibid.		palma	230 b	patruces. 66. b. 181. a (115. a	
oleū omnia mitia reddit		orphica sacra	82 b	palmites	323 a	pauo subrutela lunæ. 35. b	
159. a		Othrys mons. 42. b. 160. b.		paludes	95 b	pauonis periphrafis. 35. b	
olenus & lethæa in lapides		277. a. 270. b		pammerope	248 b	in pauonē Argus conuer-	
olenos. 78. b (229. b		orthyffius	142 b	pamphagus	67 b	fus	29. b
olenus	227 a	orthus	97 a. 151. b	pan. 32. b. 127. b. 319. b		pauones cultum Iunonis	
Oliaros	169 a	orthygia infula. 32. a. 118. b		pan in ægyptana	115 b	trahere	51 a
oliua paci dicata	159 a	121. b. 125. a. 338. a		panapea	169 b	pax fefta	59 a
oliuæ periphrafis	198 b	ortygia Dianæ epitheton		panchaia	239 b	pecus	160 a
oliuæ ramus aridus reuire		32. b		panchæa	235 b	pecten	128 a. 231. a
olor. 330 a (cit. 159 a		ortygiz	32. b	pædionis quatuor filij. 170. b		pectus	5 a
olympia ubi celebrata. 12. a		Os pro facie & ungu	s b	pandocæia	135 b	pedarij	17 b
olympus mons. 12. a. 42. b		os paruum uirgines com-		pandrosos	52 b	pedor	159 b
olympus pro cælo	42. b.	mendat	25 b	pandrosos quid	63 a	pæan	314 a
12 a		os durum	120 b	panis periphrafis	249 a	pæan dicitur hymnus. 28 a	
olympici ludi	42 b	Inter os & offam mulrum		panes	32. a. 321. a	pæan dicitur Apollo. 26. a	
Omne pro toto	101 b	ofculū. 295. b. (inter 1. 292. b		pania	16 a 32. b	paftum 349. b. et paftanus	
Onchestius	243 b	offa mons. 12. a	42 b	panici terrores	12 b	finus	ibidem
Opes unde dictæ	11 b	offa & offæus	273 b	paniticum hostium. 23. b		pegafus	113 b
opes aurū & argentū. 11. b		ofiris	225 a	panomphæus	252 b	pegafus è fanguine Medu	
Opheltes	78 b	otia mollia	9 b	panope	63 a	Pegafæ. 140. b (lit. 105. a	
ophiæta	98 a	Oua decumana	259 b	panopæ ⁹ . 63. a. 189. b. 255. b		pegafæ fylua	275 a
ophionides	272. a	ouidiani operis commen-		panthera	80. b	275 a	
ophiuchos	184 a	datio	355. a	pantidyia	150 b	pelagus unde	30 a
ophiufta. 251. a. 162. b		Oxymoron.	74. b	papauer foponiferū. 160. b		30 b	
ophiufta arua	233 b	P		paphos	235 a	pelafgia	24. b. 30 b
oppidum unde dictū s b		P acificor	102 b	paphus	234 a	pelafgis	338 b
oppidū in stagnum. 197. b		pacifici	159 b	papiliones	210. a	pelafgotis	209 b
oppida qui primum ædifi-		pachynus	116 b	parætonium	226. a	pelares	106 a
opifex. 26. b (carint. 2. b		301 b		parcæ unde dictæ. 194 a		pelethronium	275 a
opif	220 b	paçtolus	44. b. 127. b	parcæ tres. 55. b. 193. b. 352. b		pelcus	190 a
opina	16 a	paçtoli cur aureæ harenæ		parentalia	298 7	pelias	149 b
opprimere	70 a	padus. 28. b. 44. b. (248. a		parētis pietas in filiū. 16. b		pelix cædes	160 b
Ora	75 b	Pæon	344 a	paris	10 a	pelias descriptio	
ora dea	327 a	pæones	215 b	paridis iudicium	1 b	pelias nomio	160 b
oraram periphrafis	319 b	pæonia	215 a	parius lapis	69 b	pelion	377 a

I N D E X

pelion mons	114	a	phaethontides	46	b	phocæ	19.	a.	44.	b	pitrys	32	b	
pellæa	114	b	phaethusa	46	b	phocenses	193	b			pirhyusa	219	a	
pellæa nomen multarum urbium	272	b	phalacrum	67	b	phocis	19	a			Plaga	50	b	
pellex. 30. b. 69. b. 144. b			phalacrum promontoriû			phocis. 114. a. et phocenses					plaga correpta & producta quid	5	a	
pelopea	160	b	phasis fluuius. 44. a (320. a			phocis 33. a (ibidè & phocæicus ibidem					plagæ cæli quatuor	6	a	
pelopiadæ	140	b	phaniticum hostium. 23. b			phocus. 170. a. 174. a. 252. b					plagam sedare	64	a	
pelops	130. b. 198. a		phanodicus scriptor	32. a		phocis quid	3	a			plana interdum montes efficit	336	b	
pelopis eburneus humepelor. 65. a (rus. 139. b			phanocles	47	b	pholus centaurus	212	a			planetæ contra cæli motû nituntur	38	b	
pelorus 116. b. 301. b. 61. b			phanthasos	261	b	phobetor	256	b.	361. b			plantandi cura à quo inuenta	113	a
penatum deorû periphraffis	354. b		phanthasus	256	b	phorabantes duo	257	a			platanus genialis	230. b		
pendere tributum	286	b	pharetra	14. a. 69. a		phorbis	106. a	108. b.			plaustrum	6	b	
penelope	323	b	pharethra periphraffis			phorcus	100. a	(256. b			plaustrum & plostrum			
penetralia	18. a. 28. b		pharethrata. 69. a (190. b			phorci filia	105	a			platea. 169. a (41. a			
peneus fluuius. 29. b. 43. b.			pharos	216. a. 336. b		phorcus, & phorcynos,					plebs pro multitudine dcorum minorum	13	b	
pennæ ferreæ. 151. b (157. b			pharsalia. 333. a. & pharalus ibidem			phorcynos	104	a			plectrum. 54. a. 109. b. 231. a			
pensum	82	b	parthenius mons	211	b	phorcinis	104. a				pleciades unde	58	a	
penitus	66	a	phasiani	44	a	phorcides. 105. b (350. a					pleciades	31. a. 76. b		
pentheus lacerat 76. b. 75. b			phasius	149. b. 159. b		phormiarum periphraffis					pleione uxor athlætis. 58. a			
perparathos	169	b	phasnei	160	b	pharoneus Inachi pater					pleuron. 163. b. & pleuron pleurona. 160. b (rusidè			
periclymenus	277	b	phedius	132	b	phoronica	140. a	(31. a			pleuronia. 160. b (rusidè			
periclymenus inuarias formas	278	a	phlegcus	217	b. 218. b	phosphoros	39. b. 179. b.				pleuronia	130	b	
perdix	184	b	phencus campus	338	a	photonia	263. b (102. b				pleuronius. 318. b. & pleurplexyp. 186. b. (con. ibi.			
perdicis uolatus	186	b	pherecydes	62	b	phrixus	94. b. 148. b				plinq locus	113	a	
peregrinus	8	b	pheres	165	b	phrygia Sibylla	309. b				plotæ	149	b	
pererratus	62	b	pheridamus	268. a		phrasis	278	b			pluto	95	b	
perfidus	275	b	phiale	67	a	phurnutus	50	a			pluto summanus	29	b	
pergusa lacus	117	b	phidippus	162. b. 161. b		phylacides	267	a			pluto diuitiarû deus. 217. b			
pergus	117	b	phidon argiaus ponderû inuentor	11	b	phyleus	188	a			pluton equi	118	a	
perigene	165. a. 167. a		philammon	254	a	phylle Apollinis tæplum					pluton periphraffis. 239. a			
perimele in insulam. 197. b			philemon	197	b	phylli. 160. b. 163. b (276. b					plutus	117	a	
periphas	165	a	philemon & baucis in arbore	200	a	phylomene	268	b			plemyrium	349	a	
periphram in auem cœuerum	161	a	phileus	241	a	Picea	8. b. 66. b. 223. b				Pæmenis	68	a	
periphretus latro	167	b	philippi	359	a	picenum	316	b			pænarû deq triplices. 154. b.			
periuu pæna	218	b	philoctetes	292. a (189. a		picus	314	b			pænas soluere 15. a. (17. b			
perpetuum	2	a	philomela in lucinâ. 139.			picus in auem	316	b			pænas dare, & persoluere			
perthæbus	270	a	philomela	139. a		picus martius	316	b			poëfin Calliopea inuenit			
perfa	88. b. 153. a		philomela in lucinâ. 139.			pici socios in feras	316	b			poëtâ impudè. 164. b (113. a			
perfes	152	b	philomela	139. a		pierides	113. b. 114. b				poëtarû heroicorû cõsuetudo in initio operis. 1. b			
perfeus 89. a. 100. b. 153. a			philomela	139. a		pierides in picas	116	a			poetas nõnunquam duo diuerfa uno uerbo signifi-			
perfei gesta	99	a	philomela	139. a		pietas	11	b			pocus. 150. b (ficare. 50. b			
persephone	120. b. 228. a		philomela	139. a		pindus mons	42	b			perduro	194	a	
peristhenes	99	b	philomela	139. a		pineta	15	b			potentum	120	b	
perfa	6	a	philomela	139. a		pinna	80	a			poli	17	a. 45. b	
perfa sibylla	300	b	philomela	139. a		pinus	8. b. 41. b. 119. a				poli unde dicti	38	b	
persoluere pænas	17	b	philomela	139. a		pinus Pani Deo dicata. 32. b					poli duo	38	b	
a Persona tertia ad secundam transire	12	b	philomela	139. a		de Pinu similitudo	41	b			polioma	140	b	
perspicere	157	b	philomela	139. a		pirene	43. b. 164. b				polybæra	168	b	
pestilentiæ descriptio. 171. a			philomela	139. a		piritho. 260. b. 127. a. 156. b					polydamas	278	a	
pestis (æua in Creta	49	b	philomela	139. a		pirithoi nuptiæ	271	a			polydectes	99. b. 111. b		
petalus	106	a	philomela	139. a		piroëis Martis stella. 40. b					polydectis amor	112	b	
Phæa	167	a	philomela	139. a		pisa urbs	44	a			polidamon	106. a. 108. b		
phæaces	301	a	philomela	139. a		pisa. 121. a. & pisanus ibidè.					polydorus	66	a	
phæacum argos	140	b	philomela	139. a		pisa & pisanus	121	a			polydorus Polymestori cõmendatus	256	b	
phæacum origo	301	a	philomela	139. a		pisa	118	b			polydori cædes	193	b	
phædra	343	b	philomela	139. a		piscæ	7	a			polydoi. (submersus. 192. b			
phæocomes	275	b	philomela	139. a		de piscib. mira factu. 204. b					polymela	149	b	
phæstos	223. b. 224. b		philomela	139. a		piscis Tyrrhenus tubæ in pisidice. 266. a (uëtor. 9. a					polyme. ut	294	a	
phæthon	83	b	philomela	139. a		pistacia	299	b			polymestorezæcatur. 292. b. 296. b			
phæthon Apollinis & Clymènes nymphæ fili. 34. b			philomela	139. a		pithecusa	309	a						
phætonis sorores. 45. b			philomela	139. a		pithecusæ	308	b						
phætho is fabula	36	a	philomela	139. a		pithe. 140. b. 165. b. 196. b								

I N D E X.

polymnia	119. b. 117. b	propago. 11. b. et propages	pyrrhus	194 a	retinacula	201 b
polynices	117 b	ibid. et propagare. ibi.	pathagoras Samius.	310. a	retiarj	127 b
polypemene	167 a	propetides	333 b	pythagoræ periphraſis	179. b. 219. a	
polypus	93 b	propetides in ſaxa	234. a	310. a. dogma ibidem	73 b	
polyxena	294 b	proreus	79 b	pythia certamina quis in-	rhannuſis & rhannuſia. 113. a	
polyxo	70 b	proſecta exta	169 a	ſtiterit	et rhannuſis uicus. ibi.	
pomaria	101. a. 111. a	proteſilai cædes	166 b	pythij ludi	rhaniſ	
pomona	311 b	protenor	106 a	pythij ludi	101. a. 105. b. 111. b	
pomū generale nomē. 86. b		proteus ambiguus	36 b	pytho urbs	106. b. 149. a	
poma aurea heſpidū. 111. a		200. b. 151. b		pythion ſerpens	149 a	
poma. 111. a. & pomōa. ibi.		proteus in uarias figuras		python in Aſia campus la-	rhenuſ	
pomorū periphraſis. 143. b		protogenes. 120. b (100. b		tiſſimus	44 b	
ponderum inuentor	11. b	pruina	85. b. 75. b	python maſculini et ſcemi-	rhenuſ	
pontinæ paludes	335 b	pfamathe	252. b. 155. a	nini generis eſt	117 b	
pontus	19. b. 44. b	pfammathes	154. b	pythopolis	44 b	
pontus provincia	18 b	pfecas	67 a		rhodanus	
ponicus ibidem		pfecades	67 a		rhodizacus	
poples. 124. a. 191. a. 135. b		pfophis	124 b		rhodope	
popularis	18. b. 106. a	pfophis regio	43 b		112. a. 110. a	
pornopion	179 b	pfophidius. 124. b. & pfo-			rhodope Strymonis filia	
portentum	145 b	tes ibidem			rhodope mons. 42. b (42. b	
porphyruſa	140 a	pterelas	68 a		rhodope Ionix urbs. 42 b	
porthmus	4 b	pterophori montes	338 b		rhodope urbs Ionix. 129. a	
portunus	94 b	publica	138 b		rhodope & Hemus in mō-	
portunus	98 a	pudor	122 b		tes 129 a (129. a	
poſidonias	140. b. 136. b	pudor uirginalis	134 a		rhodopeus & rhodopeius	
poſſidonia	126. a. 149. b	pudoris periphraſis. 111 a			rhodos 88. a. 162. b. 133. b	
precarium	107 b	pudoris uirginei ſimilitu-			rhœtus	
preces ignauæ	180 b	dines. 144. a			106. a. 189. b	
preces molles	71 b	pudorem rapere	39. b		rhœteum	
precordia. 17. b. 59. a. 171. b		puellæ natura deſcribit. 61 a			150 a	
prædeſſare. 163. a (197. b		puer impudens in ſtello-			Rictus	
prædones	122 a	nem	120 a		64 b	
præſtū primū fecere Aſri cō-		pueriprocaſis pœna. 119. b			ripæ	
tra Aegyptios ſuſtib. 9. a		pueritia	333 b		5 a	
præpetes	103 b	puerpera	137. b. 115. b		ripæ à littonib. differūt. 5. b	
præpetes. 120. b (ne. 116. b		pulchritudo Narcifſo no-			ripariæ hirundines	
præpoſitio pro præpoſitio		pulvinaria. 117. b. (cuit. 71 b			5 a	
priami filij & filix	105	pullus color	147 a		riphæi montes	
priapus	116 b	pullus ſubſtantiuæ	147. a		336 b	
priapi periphraſis	112 a	pumicare	66 b		Romechium	
prima platea	1 b	purgationis tria ab anti-			149 a	
principia rerū duo plato		quis adhibita	158 a		romerium	
poſuit	3 b	purpura tyria	128 b		149 a	
proctus in ſaxum	112. a	purpuræ uſus Ro. ſcemi-			romulus	
procti regis filix	338. a	nis interdicitus	137 a		117 a	
procella	159 a	purpureum	154 a		romulus in deum	
proci. 105. b. & procare. ibi.		puteoli	119 a		117 a	
proci. 113. b. et pccaces. ibi.		pygmalion	114 b		roſæ auroræ dicatæ	
prochyte	309 a	pygmaea in gruem	119 a		39 a	
procris	147. b. 174. b	pygmaei	119 b		roſtra	
proctus	167 b	pylius	191 b		69 b	
procuſtes	165. a. 167. b	pyli ⁹ . pylæ ⁹ . & pylion. 56. a			rotæ ſigulinæ inuentor	
procyon	161 b	pylos	56. a. 140. b		Rubeta rana 9 b (185. b	
prodere & prodi	49 b	pylus. 178. a. & pylus. py-			7 b	
profanum	81 b	leus & pylion ibidem			rubigine in remedijs. 168 b	
progne in hirundinē. 146. b		pyr	36 b		rudētes. 158. b. et rudere. ibi.	
progne in hirundinē. 139 b		pyramus & Thiſbe	85. a		rudis	
promechiū	149 a	pyramus ſuuius	85 a		157 b	
promethe ⁹ unde dict ⁹ . 5 a		pyreneus. 114. b. et pyrene ⁹			ruſtici in ranas	
prometheus ſapeti fili ⁹ . 7 a		pyræus	141 b (ibidē		137 a	
promethe ⁹ . p. prudēte. 11. b		pyrigenes	82 a		ruſtici pauperis apparatus	
prometheus homines ſin-		pyrois	40 b		& mores deſcribuntur	
xit	7 a	pyropus	36 b		rutili	
promotoriū Mi. ruſ. 149. b		pyrrhea	168 b		119. b (198 a	
promontoria Sicil. 116. b		pyrrha epimethei filia. 19. b			S	
pronuba iano	141 b	pyrthonia	156 a		Abai 119. a. b (40. a	

Q Va pro quatenus & quouſq; 19 a
 quadrigæ ſoli attribuntur à
 q̄dryges. 41. a (poëtiſ. 42. a
 que pro quia 73 a. 86. b
 quercus 17. b. 119. b
 quercula amantiſ 67 a
 querna ciuica 17 b
 querquera 17 b
 queſtus 99 b
 qualitas elementorū 4 b
 quatenus 107 b
 quirinalis collis 127 b
 quirinus 115 b

R Adicula 109 a
 radij uaria ſignificatio
 radius. 90. b. 118. a (35 b
 ranæ collo carent 138 b
 ranæ unde naſcitur. 139. b
 ranarū & naturam & cor-
 pus deſcribitur 139 a
 raſtrum 9 b
 raſtra 45 a
 rauda 146 b
 ranarum deſcriptio. 138 b
 rauduſculana 146 b
 Re præpoſitio 48 b
 recumbere 171 b
 reddi ius 28 b
 redigere in membra 4 b
 reduco 134 b
 reficio 134 b
 regaliter 47 b
 reges ſtantes orationē ha-
 buiſſe ad populū 13 b
 relatus 134 b
 religionis contemptores
 puniti 61 b
 remigantium geſtus. 158 a
 remiſci 138 b
 remolleſcere 21 b
 remulus 111 b
 repages 40 b
 repagula 40. b. 109. a
 reparare 3 a
 reperire 11 a
 rerum omniū uiciſſitudi-
 neſcindi 16 a (141
 rete 11 b
 retentare 11 b

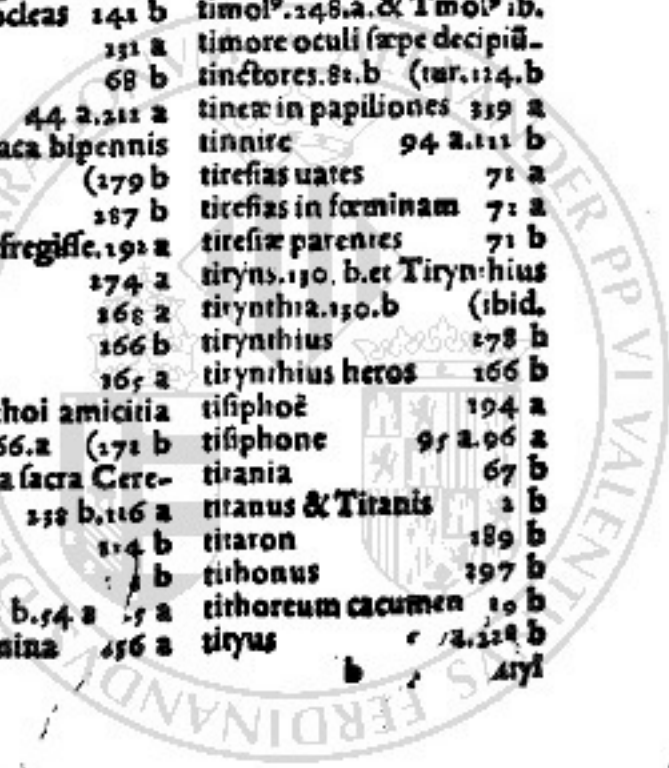
retinacula 201 b
 retiarj 127 b
 rhadamantus. 179. b. 119. a
 rhamnusia 73 b
 rhanuſis & rhanuſia. 113. a
 et rhamnusia uicus. ibi.
 rhanis 67 a
 rhea 101. a. 105. b. 111. b
 rhegium 106. b. 149. a
 rheginum 149 a
 rhenus 44 b
 rhesus 118 b
 rherenor 117 b
 rhodanus 44 b
 rhodizacus 63 a
 rhodope 112. a. 110. a
 rhodope Strymonis filia
 rhodope mons. 42. b (42. b
 rhodope Ionix urbs. 42 b
 rhodope urbs Ionix. 129. a
 rhodope & Hemus in mō-
 tes 129 a (129. a
 rhodopeus & rhodopeius
 rhodos 88. a. 162. b. 133. b
 rhœtus 106. a. 189. b
 rhœteum 150 a
 Rictus 64 b
 ripæ 5 a
 ripæ à littonib. differūt. 5. b
 ripariæ hirundines 5 a
 riphæi montes 336 b
 Romechium 149 a
 romerium 149 a
 romulus 117 a
 romulus in deum 117 a
 roſæ auroræ dicatæ 39 a
 roſtra 69 b
 rotæ ſigulinæ inuentor
 Rubeta rana 9 b (185. b
 ruberum 7 b
 rubigo in remedijs. 168 b
 rudētes. 158. b. et rudere. ibi.
 rudis 157 b
 ruſtici in ranas 137 a
 ruſtici pauperis apparatus
 & mores deſcribuntur
 rutili 119. b (198 a
S
 Abai 119. a. b (40. a
 ſacrificandi mos unde
 ſacrificare haſtæ 169 b
 ſacrificiorum Bacchi ornāmē
 ſacrilegus. 102. a (12. 145 b
 ſaſara 149 b
 ſagittæ audire arcū 117. a
 ſagittæ periphraſis 106. b
 ſagittæ Herculis 55 b
 ſagittariorum geſtus. 14 b
 ſagittando Scythas ualere
 ſagax 110. a (141. b
 ſais urbs 52 b
 ſal hoſpitibus appoſitum
 ſolacia puella. 116. a (107. b
 ſalmacis nympa 52 a
 ſalmacis ſons 117 a
 ſalmacis ſons deſcribitur. 117 b
 ſalamis & ſalamio 115 a
 b 115 a

I N D E X.

Calmaidas spolia sine san guine & sudore 92 a	Scythides 339 a	Sicyon telchinia 265 a	solem quare tironē noctē, à Sole simile 125. b. 129. b.
salmonius 147. b. 174. b	scython in feminā 90 b	fidus quid 7 b	solertia. 144. b (123 b
salentini 389 a	Sebeniticum hōstium. 25. b	sidera pressa 7 b	sollertia 12 b
saltatio armata à quibus primum inducta. 91 b	secare 31 a	sidon 60 b	solonis dictum de Croeso soluere pœnas. 15. a (66. b
saltationē Erato inuenit saltuarij 50 b (113. a	sceptrum 60 b	sidonia Dido 308. a	solum. 7. b. 37. b (160 a
salus 50. b. 123. b	secreta pro secreto 221 a	sigcum 350 a. 280 b	sonnium renebræ alliciūt sonni descriptio 261 a
salix 230 b	sectę philosophorum. 21. a	signa etiā statuas signifi- cantiūrumge. 22. a (re. 22. a	sonni aula 260 b
samia Sibylla 509 b	secuit pro separauit 4 b	silentium rex 116 b	sonno graui oppressi ge- stus 261 a
samos 185 b	seculares iudi 37 b	silenus 322 a	sopire 155 b
samos thracia 185 b	seculum. 37. b. 74. b. 270. b.	sileni periphrasis 83 b	soror 221 a
sancti iuci 352 b	secula quatuor. 8. b (310. a	simethis nympha 300 b	sororius 92 b
sanguis anime sedes. 235. a	securim tollēns gest ⁹ 192. b	similitudines pulchræ & multæ. 232. b. 26. a. 75. b 93. a. 246. b. 324. a. 73. b	sororium 221 a
sanguinis parū in senibus sapxi 58. b (293 b	sedere iudices 115 b	simul ac pro postquam simulare. 106. b (41 a	sostratus Gnydius 336. b
sappho 24 b	sedes sceleratorum 95 a	sinis 165 a	sparta 140. b. 341 a
sardeis 249 b	seducere 56 a	sinistra pro meridie 60 a	sparta immunita 232 a
sardinia 120 b	seges 18 b	sinties 58. b. 89. b	spatiari 53 a
sarsisæ 276 a	segetes quibus rebus corrū pantur 121 a	siueffa 350 a	spectabilis 133 b
sarpedon 288 b	semete 66. a. 69 a	siphnus 169 b	speculari 53 a
saronia 140. b. 336. b	semidei 14 b	sipylum marmor. 133 a	sperchius. 44. b (lix. 26. b
sarpedon 179 b	semiferi 129 b	sipylus 132 b	sperchius fluuius Thessa- lica 334. a
saturnalia 10 b	seminā mortalia 65 a	sipyleum marmor 236 b	spes pro specie & umbra. spissus aēr. 4. a. (75 b
saturnia ciuitas 10 a	semiramis 84. b. 108. b	sirenes 308 a	spolia 193 b
saturnia 33 b (10. a	semiranides colūbæ. 84 b	sirenes in aues 123 a	septemflus Nilus 23 a
saturnia quæ loca dicuntur saturnus unde dict ⁹ 10. a	senectutis periphras. 127. a	siris dicitur Nilus 23 b	stabiz 149 b
saturnus cuius filius 19 a	senis mores 275 a	sirius 177 b	stactæ 139 b
saturnus in equum 32 a	senes prudentes 322 a	sisyphus. 95. b. 147. b. 229. a	stagna 20 a
saturn ⁹ è regno pulsus. 10 a	sentes 26. b. 95. b	sisto 121 a	stagnare 20 b
satyri 32 a	septentrio 48 b	sistere 29 b	stamen 128 a
saxa niua 324 b	septentriones 50 b	sistere opus 66 b	stare sententiam 17 b
satyri 83. b. 322. a	septentriones et septentrio regio. 6. b (dant. 41. b	sistrum 226 b	stella quid 7 b
saxa 104 b	septentriones nunquā occi- dunt. 196. b (15 b	sithonia. 145. a. 169. b. 297. a	stellas cadere 45 b
Sceptrum 13 b	sepiā ardentū similitudo sera 196. b (15 b	sithonij 145 a	de Stellis similitudo. 45 b
scheria 301 a	seriphus 169 a	sithois 169 b	stellatus 120 a
schæneus 350 b	seriphus. 122. b. scripsi ⁹ ib.	sithon 90 b	stellionatus crimen. 120 a
schœneia 100 a	sero 86 b	simus 159 b	stelles 119 b
scilicet 40. b. 79. b. 294. b	serpens in saxum 265 b	sium contrahere corpora Smaragdus 37. b (159. b	stellio 119 b
de Scinilla simile 153 b	serpens ab Hercule interfe- ctus. 40. b. (matos. 64. b	smilacæ coronæ 91 b	stellio animal 120 a
scites pro scire posses. 12 b	serpentis dentes in hoies ar- dentius. 40. b. (matos. 64. b	smilax quid 91 a	stephanus Byzantius. 42. b
sciron iatro. 167. b (167. a	serpentum genus unde p- creatum 99 b	smyntheus Apollo 279 a	stephani 199 b
scironis ossa in scopulos scironides petræ 166 a	serpentes Aesculapio faci 348 b	Socus 282 b	sternere 198 b
scironia saxa 167 b	serpētū lingua. 96. b. 348. b	sol unde dictus 35 b	sterni 24 b
scitari 35 b	serpētibus lingua trifurca ferræ inuentor. 184. a (63. b	sol cuius filius 88 b	sthoenes 94 b
scopulus mauortis 128 b	serpentum genus unde p- creatum 99 b	sol Oceani filius auri me- talla inuenit 11 a	sticte 68 b
scorpius 39 a	serpentes Aesculapio faci 348 b	sol & luna cuius filij 2 b	stipes fatalis 193 b
scorpius ex cancro 339 a	serpētū lingua. 96. b. 348. b	sol semper longe ab ocean- no 35. b (tor. 39. b	stirps 12 b
scorpij descriptio 41 b	serpētibus lingua trifurca ferræ inuentor. 184. a (63. b	sol medicaminum inuen- tore 35. b (tor. 39. b	stimularū similitudo 35. b
scuta decumana 159 b	serpentum genus unde p- creatum 99 b	sol ab omni fece alienus solis comites. 37. b (27. b	stiuia 185 b
scylla 152 a	serpentes Aesculapio faci 348 b	solis habitus & solium de- scribitur 37. a	strabonis locus 169 b
scylla in auem 179 b	serpētū lingua. 96. b. 348. b	solis curram describit. 39. a	stringere uestigia 27 a
scylla in scopulum 308 b	serpētibus lingua trifurca ferræ inuentor. 184. a (63. b	solis epitheton 96. a. 14. b	stringere summum 87 a
scylla in monstrum 306. b	serpentes Aesculapio faci 348 b	solis calore omnia tempe- rantur 35 a	strongyle 79 a
scyllæ duæ. 301. a. (308. a	serpētū lingua. 96. b. 348. b	solis cursus 38. a	strophades 149. b. 300. b
scytos 113. a. 168. b. 266. b	serpētibus lingua trifurca ferræ inuentor. 184. a (63. b	solis periphrasis 90. a	strix. 158. a. & striges unde strymon. 44. b (dicta. ibi.
scythia regio 42 b	serpentes Aesculapio faci 348 b	solem medium spacii cœ- li tenere 48 b (3. a	stygis numen 14 a
scythia regio unde deno- minata 6 b	serpētū lingua. 96. b. 348. b		stylæum saxum 148 a
scythæ 125 b	serpētibus lingua trifurca ferræ inuentor. 184. a (63. b		symphalus 165 b
scythica Diana 315 b	serpentes Aesculapio faci 348 b		sympha ¹ 3. 124. a. sym- pha ¹ & symphalis. ib.
scythia. herculus filius. 46 b	serpētū lingua. 96. b. 348. b		symphalis palus 221 b

I N D E X

Stymphalides aues	211 b	tur	10 a	terre diuifio	11 b	theffalus.106 a.	(172 b
Stymphalus urbs	211 b	taurus	278 b	terre descriptio	4 a	theffalæ mulieres infantes	
Styx	17 b. 109 b	taurus mons	42 b	terre hiatus Amphiarus ab forptus	117 a	theffiadæ	193 a. 187 b
Suadere	22 b	taurus quare inter astra cõ		terre periphraffis	5 a	thefforides	265 a
Subfidere	21 a	tiurus	38 b	terre alumnus	228 b	theffthius	130 a. 186 b
Subfolanus	6 a	taurus Paffphaes	211 a	terre undiq; aere habere	3 a	theris	251 b
Subtegminis periphraffis		de tauris fimile	206 b	terremotus unde. 18 a. 148 a		therys	210 b
Subucula. 210. a	(128 a	taxus	95 b	terrifica Hecate	153 a	theris p Achilles maxe	51 a
Succellus	59 b	taygeta	131 b	terramotus unde. 18 a. 148 a		thisbe urbs	85 a
Succincta	246 b	taygere	72 b	terramotus unde. 18 a. 148 a		tisbe. 173. b. thisbeus ibid.	
Succinum	46 b	taygetus	78 b	terramotus unde. 18 a. 148 a		thoactes	206 a
Sudor calidus & frigidus		Tectum pro domo	16 b	terramotus unde. 18 a. 148 a		thoas	196 b
Suenites. 108. b	(125 a	tegea	190 a	testa	220 b	thoantis periphraffis. 201 a	
Sufficere	99 a	tegea	190 b	testatum	49 b	thoas & eades auri metz	1 a
de sulphure fimile	72 b	telamon. 170. a. 188. b. 251 b		testudo	57 b	thoas la inuenerunt	1 a
Summanus Plato	29 b	telchinia	68. b. 163 a	teucra	42 b	thoas	68 a
Surrentum	349 b	telchis	163 a	teucrus Scamandri Creten		thorax	5 a
Susplicere	60. b. 259 a	telchines	91 b. 162 b	teucrus Scamandri Creten		thous	68 a
Sustulit	50 b	telchites & telchini	163 a	teucrus Scamandri Creten		thracæ in uenerem proni	
Sybaris	119. a. 337 a	telcinius	302 b	teumefia tempe	163 a	thracia 194 a	(142 a
Sydon	65 b	telephus	168 a. 286 a	teuthrania urbs	43 b	thracia pro thraci b.	141 a
Sydras	118 a	telephus mulieru seru.	15 a	teuthrantia regio	41 b	thraciæ mulieres in arbo.	
Sydera fixa una cum celo		teleste	223 b	teuthranus & teuthranti	43 b	threffa. 120 a	(res. 147 b
uertuntur	38 b	telethusa	223 b	teuthranus fluminis. 43 b		thus unde dictum	45 a
de Syderibus fimile	57 a	tellus	44 b. 231 b	thalamus	150 b	thure in sacrificijs uti	45 a
Syenites	108 b	telluris querelæ	44 b	thalea nympa	118 b	thura dare	82 b
Sylua	50 b	in tela conficienda quæ fia		thales Milefius	50 b	thuri	119 a
Syluani	32 a	ri folcant	128 a	thalia nympa. 90. b. 113. b		thurion	119 a
Syluæ descriptio	191 a	temele	349 b	thanyris. 154. b	(141 b	thyades	82 b
Syluius	321 b	temerare	157 a	thaumantias	96 a	thybris	44 a
Symplegades	338 b. 151 a	temefia	349 b	thebæ	62. a. 65 a	thymus	370 b
Syphnus	213 b	tempe	28 b. 163 a	thebæ Bæotia	299 b	thyonens	82 b. 161 a
Syracusæ	118 b	temperius	88 b	thebæ multarum urbium		thyrfus 80 b. 145 b. 222 a	
Syrenes tres	122 b	tempeffatis maxime signu		thebanum bellum	117 b	thyrfi	76 b
Syria	108 a	258 b		themis	176 b. 217 b	thyrfi periphraffis	60 b
Syrinx nympa Ladõis flu.		tempeffatis descript. 258 b		themis uocatiu grecus. 21 b		Tiberius	353 b
uif filia	32 a	templa ingreffuri aqua se		themis Antiffidis mon i		tibæ periphraffis	84 a
Syrinx in arudinẽ. 32. a. & b		aspergebant	21 a	themis uates. 20. b	(110. 17 a	tibur Sibylla	309 b
Syrus. 113. a. & fylie ibid.		tempa urbs	349 b	themis filia celi & terre 21. b		tigris	68 b
Syros	168. b. 286 b.	tenago	88 b	themis mater Euandri 21. b		tigris fera & fluuius	19 b
		tenarus p montoriu	43 b	themis mater Euandri 21. b		tigris Baccho dicata	80 b
		tenedius	26 a	themis mater Euandri 21. b		de tigride nati	151 a
		tenedos	268 a	themis mater Euandri 21. b		de tigride fimile	110 a
		tenedos infula	26 a	themis mater Euandri 21. b		tilla	198 a
		tenedos unde dicta	26 a	themis mater Euandri 21. b		timidum pro trepido	86 b
		tenedos urbs Lyciæ uel		themis mater Euandri 21. b		timolus & Tmolus idẽ	42 b
		Pamphylia	26 a	themis mater Euandri 21. b		timolus. 148. a. & Tmolus ib.	
		tenere	47 b	themis mater Euandri 21. b		timore oculi fæpe decipiũ.	
		tennes	268 a	themis mater Euandri 21. b		tinctoris. 82. b	(tur. 114. b
		tenos	169 a	themis mater Euandri 21. b		tinẽ in papilionis	339 a
		tenus	233 b	themis mater Euandri 21. b		tinnire	94 a. 111 b
		tenus	68 a	themis mater Euandri 21. b		tireffias uates	71 a
		tereus	141 b	themis mater Euandri 21. b		tireffias in forminam	71 a
		tereus in upupa. 139. b. 146 b		themis mater Euandri 21. b		tireffias parentes	71 b
		termini agrorum	11 b	themis mater Euandri 21. b		tiryus. 130. b. et Tiryus hius	
		terpifchore	113 b	themis mater Euandri 21. b		tiryntia. 130. b	(ibid.
		terra 44 b	(301 b	themis mater Euandri 21. b		tiryntius	278 b
		terra in tres epiros diuifa		themis mater Euandri 21. b		tiryntius heros	166 b
		terra omnium elemento		themis mater Euandri 21. b		tifphoe	194 a
		rum infima	200 b	themis mater Euandri 21. b		tifphone	95 a. 96 a
		terra mundi centrũ	4 b	themis mater Euandri 21. b		tirania	67 b
		terra peregrina	8 b	themis mater Euandri 21. b		titanus & Titanis	2 b
		terra quare in imo fidat	3 b	themis mater Euandri 21. b		titaron	189 b
		terra quare mudi centrũ. 3. a		themis mater Euandri 21. b		tithonus	197 b
		terra fola elementoru im		themis mater Euandri 21. b		tithoreum cacumen	10 b
		mobilis	3 a	themis mater Euandri 21. b		tiryus	122 b
		terra magna parens	22 b	themis mater Euandri 21. b			

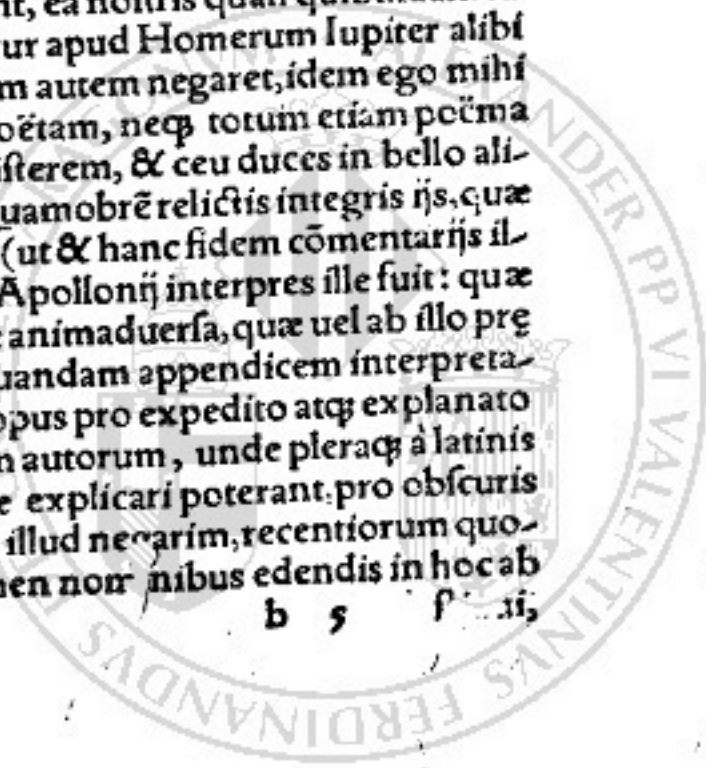
I N D E X.

divi magnitudo	95 b	tumuli promontibus	5 b	uentorum nomina	6 a	uita	25 b. 48 b
titubare	78 b	turbo	136 b. 196 a	uentorum domus	78 b	uitulus marinus	164 b
titulus. 101 a	(149 b	turris	155 a	uentos quatuor solum ue-		uiruli marini	19 a
Tmolus mons. 42 b. 127 b		tutelares dii	179 a	teres numerabant	6 a	ex Vitulis apes	329 a
Tofus	66 b. 196 a	Tyania	100 a	uentis propria loca assi-		uiuif in passiva uoce	170 b
tormentum	112 b. 311 b	tyara & tyaras	150 a	gnata	6 b	uis a	138 a. 191 a
tormer'a	77 a. 179 b	tyberinus	321 b	uentis alæ assignantur	18 a	ululare	16 b. 81 b
torquere	155 b. 179 b	tydeus	317 b	uentus in piscem	115 b	ulyffis oratio	185 a
torrens	77 b	tylon	63 a	uentus prospiciens	325 a	ulyffis socios in porcos	
de Torrente simile	77 b	tyber	145 a	uentus Erycina	308 a	ulyffis socios in	(114 a
torus	29 b. 166 a	tymolus & tmolus	127 b	uentus Cluacina	316 a	pristinam figurâ	314 b
oxcus	186 b. 208 b	tympanum	76 b	ueneris stella	39 b	umbrae ex uarijs coloribus	
e Trabe similitudo.	137 a	tyndareus	189 a	ueneris currus ab oloribus		umbræ tacite.	111 a (125 b
ti beatu genera tria	327 b	tyndaridæ	187 b	trahitur	244 b	umbrarum tex	158 b
trachina	109 b. 261 b	typhaon	97 a	ueneri suæ sacrificare	144 b	unda decima	159 b
trachin	164 b	typhaon & typhœus.	116 a	in Venerè proni Thraces.		undæ auxiliares	18 b
trachin & trachis urbs.		700 a 114 b		ueneres quatuor	97 b. (142 a	ungues	34 b
tractrices.	123 a (123 a	typhœus & typhon	115 b	uerepres	125 a	ungula	34 b
trahere	184 b	typhon fluiuis	44 a	uer breue	10 a	unicus secundo caret	186 a
trama	118 a	tyriannus	15 b. & 16 a. 18 b	uer aureæ ætatis in quatuor		uolucres & uolucris quid	
transcribere	156 a	tyro Salmonci filia	149 b	tæpora cõmutatum	9 b	uortex.	196 a (7 a
trepidus	41 b	tyrhena	77 b	uernare humum	159 b	uota dici trumenta	18 b
trepidus pro timido	86 b	tyrheni	77 b	ueritatis oratio simplex.		upupa auis ubi primum	
tribulus	302 b	tyros	76 b. 336 b	uergiliæ. 31 b. 79 b (280 b		uisa	147 a
tricca	209 b	tyrus	60 b. 63 a. 118 a	uerrices	17 a 45 b	urania	113 b
tridens	18 a	tyrius & tyriacus	63 a.	uergilius quæ fit imitari ⁹	1 a	urbes Baccho dicatae	70 b
tridentis periphraſis	10 a	V		uertumnus	321 b	urinantium gestus	121 b
179 a		V Ale	46 b	uertumnus. 321 a. & uertũ-		urix unde	339 b
trietetica	145 a. 123 b	ualerius quem fit imi-		nalia ibidem		urna	63 a
triformis Diua	156 a	tatus	1 a	uertũnus in varias figuras		uſq; adeo pro iam	118 a
triformis Hecate	125 b	uallis	5 b	uesper. 94 b (322 b		uſquam	19 b
trinacria	120 b	uallacula ibidem		uesperitiliones	93 b	ut pro ubi	3 b
trinacris. 116 b. & trinacria		uallis amœnissimæ descri-		uſtæ templum	354 b	ut pro postquam	13 a
ibidem		ptio	28 b	ueste candida uſq; mulie-		uicrus	98 b
trione.	6 b. 41 b. 138 a	ualuæ	15 b. 36 a	res in sacris Ceteris. 138 b		uirium periphraſis	336 b
triopa	88 b. 201 b	uanus	200 b	uestigia	23 b	uirumq; pro altero	31 b
tripos	347 b	uanum	35 a	uiatores	25 b	uix præ uisibus	80 a
triprolemus	125 b. 277 b	uari. 106 a. & uarices. ibid.		uictoria apud quos fit.	11 a	uinedones	9 b
triprolemi inuentum	10 b	udeus	61 b	uilla	19 a	uinius cecum	136 b
triquerra	120 b	udæus	65 a	uimen	104 b	de uulnere similitudo.	14 b
tritogenia	126 b	uehi	51 b	uindico inimicos	98 b	uulneta terram pari	9 b
tritoria	126 b. 139 a	uesperitiliones unde	94 b	uindicare	51 b	uulpes & canis in saxa.	
tritonica palus	338 b	uela uentis negare	158 a	uineta	19 a	176 a	
triton	126 b	uela dare	21 a	uinu ingenium facit. 166 b		uulturnus uent ⁹ . 6 a. 350 a	
triton pro tuba	10 b	uelu Icarus inuenit	11 a	uinum e fonte fluit	79 a	uultus mutatio	54 a
triton fluiuis Lybiæ	36 b	uelamenta	153 b	uini inuentio	83 a	uxor lecti mariti conſors	
triton dicitur Nilus	23 b	uelamina deponere	49 a	uis	104 b	20 a.	
33 b		de Vellere aurea uariæ opi-		uiolari	157 a	X	
triton esse tubicen Neptus		niones	150 b	uiperæ	58 a	X Anthus	323 b
ni	10 b. 36 b	uena animaliu & metal-		uirago flaua	132 b	X xanthus fluiuis	43 a
tritonis palus	139 a	lorum	11 a	uirbius	144 b	Z	
triuia Diana	48 a	uena pro arterijs	136 a	uirginitas Daphne	24 b	Z Ande. 301 b. & zandia	
triumphi Cæſaris quinq.		uenas liquidas habere. 22 a		uirginitas Palladis & Dia-		ibid. 306 b. 336 b	
311 b (157 b		uenatorum gestus	191 b	na perpetua	117 b	zandia	336 a
in Triumpho quæ gesta.		ueneficijs insignes mulie-		uirginitatis exemplū	33 a	zephyrus	6 a. 9 a
træzen	140 b. 198 b. 336 b.	res	153 b	uirginis timideæ gest ⁹ . 239 a		zephyrus unde	6 b
troia. 341 a (341 b		uenia	128 a	uirginis amore captæ cogi-		zetæ	300 b
troicum pelagus	148 b	uenilia	314 b. 315 a	tationes	150 a	zetes	148 b
trois	164 a	uenter	98 b	uirginis bene instituta ex-		zetus	133 b
truculentus	196 b	uentus quid	5 b	uirginis pu- (ssio 144 b		zodiacus	40 a
truncus	59 b	uenti unde ſent	6 b	dicæ uiolate mores. 49 b		zodiaci periphraſis	40 a
Tuba	9 a	uenti fructus	6 a	uirgines natura timida.		zona	5 a
tubæ ætæ inuentor	9 a	uenti cū alis pingunt	148 b	61 a. 114 b		zonis quire & circulis ce-	
tubæ periphraſis	81 a	uenti unde genentur. 3 a		uirginum choros qui pri-		lum diſtingui	5 b
tumescere	5 a	uenti in ure Ulyſſi traditi.		mus instituerit	245 a	zoroastes & gicæ uanira-	
tumultus magni descriptio		31 b		uirus	151 a	is inurior.	76 b.
tumuli. 15 (106 b		uictoria		uiscera terræ	11 b	F I N I S.	
		is & uilitas. 125 b				e l a	

CLARISSIMO VIRO IACOBO SPIEGEL-
 LIO IVR. VTR. DOCTORI &c. CONSILIARIO RE-
 GIO, IACOBVS MICYLLVS S.

FIDI ante annos eōplures, Clariss. Spiegelii, Annotationes quasdā in Ge-
 nealogias Boccatii, eo quidem tum consilio, ut quæ uir ille in his nostris Ju-
 dīs alioquin diligenter ac multum uersatus, siue temporum suorum iniqui-
 tate, siue etiā scriptorum penuria, Prosequi minus potuisset, ea ipse ex Græ-
 corum cōmentarijs supplerem, aut latius saltem explicarem. Cum enim ui-
 derem, nō poëtarum modò, sed & aliorum quorundā ueterum scripta, sine
 fabularis istius historiæ cognitione, intelligi satis, aut recte non posse, operæ precium facturū
 me putabam, si quæ ipse hæctenus longo usu, neq; paruo labore aut studio collegissem, ea qua
 si quendam *épave* in cōmune cōferrem, ueterumq; autorum, præcipuè autem poëtarum, stu-
 diosis impartirem. Qua quidem in re quantum alijs profuisse uidear, nescio: illud utiq; nō du-
 bito, nostra hac opera, nostroq; labore quosdam fretos, alacriore aliquanto animo ad poëta-
 rum lectionem accessisse. Cæterum quia ad eandem rem illam, multorum utriusq; linguæ
 diuersos ac uarios cōmentarios euoluere, ac perlustrare necesse haberem, accidit interea ut
 non ea tantum, quæ proposito argumento cōducerent, sed & alia quædam Poëtarum cogni-
 tionī non incōmoda aut aliena obseruarem. Inter quæ & talia nonnulla fuere, ex quibus O-
 uidij loca non pauca, præsertim quæ in Metamorphosib. illius obscura & inexplicata hæc-
 nus iacere, aliquanto clariora fieri atq; illustrari posse uiderentur. Proinde cum amicus
 noster summus ac uetustiss. Io. Heruagius, ad reliquos bibliothecæ suæ autores, quos ille di-
 uerso ab aliorum moribus more, antiquiss. ferè, eōq; etiam utilissimos subinde typis suis
 interpolare, atque in lucem mittere solet, Ouidij quoque poëmata additurus esset, eaq; de re
 à me contenderet, si quid haberem, quod uel ad commendationem, uel ad interpretationem
 auctoris illius aliquo modo pertineret, id sibi ut communicarē: non potui hominis amicissimī
 precibus ac postulationi quicquam denegare. Præsertim cum hæc res eidem illi instituto
 consilioq; nostro, cuius gratia superiorem operam in Boccatio sumpsissem, inseruire uide-
 retur. Nam ut hoc, quod alijs de Ouidio multis paginis agūt, breuiter & quasi uno uerbo cōple-
 ctar. Est hic poëta, in eo præcipuè uolumine, quod de Trāsformationibus cōposuit, omnium
 poëticarum historiarum ac rerum, ueluti cella quædam penuaria, aut ut plenius dicam, quasi
 quoddam Copiæ cornu. Quem si quis unum diligentius paulo memoria atq; animo com-
 præhendat, is multorum aliorum instar atque exemplum habebit. Imò ne cæteros quidem
 unquam satis intelliget, nisi qui huius lectione informatus atq; eruditus antea fuerit. Ve-
 rum enim quia in eundem autorem multorum aliorum commentationes extarent, præci-
 puamq; in eo quod supra memorauī opere, operam nauasset Raphaël quidam Regius co-
 gnomento, impudentiæ ac temeritatis, ut nequid grauius addam, cuiusdam fore arbitratus
 sum, si quæ alijs, suo & illi quidem labore ac studio, inuenissent, ea nostris quasi quibusdam su-
 perfectionibus, elisa atque oppressa uiderentur. Quod igitur apud Homerum Iupiter alibi
 fecisse fingitur, ut precantium uotis partem annueret, partem autem negaret, idem ego mihi
 hoc loco faciendum putauī: uidelicet, ut non totum hunc poëtam, neq; totum etiā poëma
 illius aliquid explicandum mihi sumerem, sed in parte subsisterem, & ceu duces in bello ali-
 quando solent, certam stationē, certumq; locum tuerer. Quamobrē relictis integris ijs, quæ
 à Regio composita atq; edita habentur, quorum ille pleraq; (ut & hanc fidem cōmentarijs il-
 lius faciamus) ex Pausania, & Tarrheo, seu quisquis alius Apollonij interpretes ille fuit: quæ
 dam etiam ex Diodoro transsumsit, ego si qua à me aliunde animaduersa, quæ uel ab illo præ-
 terita, aut aliās parum satis explicata uiderentur, ea quasi quandam appendicem interpreta-
 tionibus illius subieci. Nō quidem ut hinc iam totum illud opus pro expedito atq; explanato
 haberi uelim. Quis enim hoc præstaret in tanta Græcorum autorum, unde pleraq; à latinis
 translata, penuria ac paucitate: sed tamen, ut ea saltem quæ explicari poterant, pro obscuris
 & incertis diutius ne iacerent, ad quam quidem rem neq; illud negarim, recentiorum quo-
 rundam annotationes interim me adhibuisse, quorum tamen nom. nibus edendis in hoc ab-
 b s p . . . . .

EPISTOLA DEDICATORIA.

stinui, ne uel gratiā illorum ambijisse uiderer, siquid bene atq; utiliter dictū, probassem: aut cōtrā, reprehensionem atq; odium eorundē quæsiisse, si quid secus ab illis prolatum arguissem. Nam ipse quidem, ut mihi detrahi in his quæ recte facio aut dico, nolim: ita rursus neque dissimulari, si qua perperam, aut minus intellecta, pro ueris ac genuinis tradidero, magnopere desiderarim. Sed de nostris institutis ac rebus hæctenus. Ut igitur ad te aliquādo ueniam, Iacobe Claris, quia uero iam olim optauī occasionem aliquam mihi dari, qua uoluntate erga te meam declarare possem, cōmodum in mentem mihi uenit, hunc nostrum laborem tibi dedicare, tuotq; sub nomine in uulgus emittere. Nō quia tantopere gratificaturum me tibi munere isto tam leui putarem, sed cum turpius nihil sit ingrato, ut hoc uelut indicio, & ceu pignore quodam cōto memorem ac gratum me tibi probarem. Ea enim officia in me tua extant, quibus cum Heidelbergæ essemus, plurimis ac maximis me tibi deuinxisti, ut nisi perpetuo illorum reminiscar, excors atq; amens uidear. Atq; huius quidem rei cum testem naberem amplis. Io. Locerum, uirum in re medica excellentissimum: deinde autem et de omni literarum genere plurimum atq; optime meritum, antea quidem apud hunc meminisse illorum satis habebam, propterea quod honestius putarē, in uulgus ac publice tacere, quàm parum luculente ac splendide de illis dicere. At uero postq; & hunc uirum tantū, paucis abhinc annis mors abstulit, aut uerius terris inuidit, ego quæ apud illum, amicus uidelicet apud amicum, de te absens prædicare solebam, ea nunc coram, & quasi sub oculis testata tibi relinquere decreui. Neq; dubito, quæ tua in cæteris rebus erga omnes penē homines humanitas est, quin uoluntatem atq; animum in hac re meum magis, quàm factū ipsum spectaturus sis. Quancq; etiam quod ad argumentum scripti huius attinet, id uero neutiquam tale est, ut te illius poenitere debeat. quandoquidem neq; summis principibus in eodem uersari, aliquando parum uisum fuit. Nam de Tiberio imperatore ita scribit Suetonius, historiæ fabularis notitiam eò usq; curauisse illum, ut grammaticos interim huiusmodi quæstionibus experiretur. Quæ mater Hecubæ: quod nomē Achilli inter uirgines: et quid Sirenes cantare solitæ fuissent. Quod igitur seuerum ac tetricum istum, & in cæteris, ut de eodem accepimus, omnia citius quàm iocum aut festiuitatem præ se ferentem, fecisse legimus, in eo nos quoq; operā aliquam posuisse, nemo opinor reprehendet, nisi qui promiscue ac pariter, unaq; ueluti pertica, quod prouerbio dicit, cūcta huius generis damnanda ac reijcienda existimabit. Huc accedit, quod & ipse olim in eodem studio, eademq; ut ita dicā, palæstra uersatus es. Nō quidem ut tu fabulares istas narratiōes atq; historias persequeris, sed ut ueris ac gestis rebus lucē adderes: & quæ poëtarū fictionibus, ac numeris inuoluta ac tecta essent, ea interpretando atq; explicando ipse illustrares. Neq; ego hoc loco dicam, quantum tibi Richardus ille tuus debeat, quantum Ligurinus, quantum alij item multi, tanta cura, tantaq; diligentia à te explicati. Neq; etiam hoc nunc addam, quantum ipse nominis ac famæ tibi pepereris, quātamq; apud uiros haudquaq; postremos iam olim in hoc genere laudem cōsecutus sis. Illud magis mirari soleo, te inter tot negotia, quibus regum ac principum aulæ perpetuo distinentur atq; agitantur, tantum in te laboris atq; oneris suscipere potuisse. Nam ut alij alijs, sed singuli tamen singulis negotijs ac rebus alicubi fortassis præesse recte possunt, ita cōtrā haudquaq; facile, neq; cuiusuis hominis est, tam diuersis ac uarijs studijs, pariter eodemq; modo uacare posse. Atq; ad hanc ingenij facultatem, aut ut uerius dicam, felicitatem, nō modo natura, aut uis tua, quæ tamen eadē in te summa semper fuit, adiuuasse, sed & domestica exempla, ipsaq; adeo patria tua excitasse te uidetur. Cui enim nō notus auunculus ille tuus Vuinphelingus? aut quis ne scit quāto idem ille studio ad literas prouehendas rudi adhuc & impolito illo tum seculo progressus fuerit? Deinde autem cui nō aliquando Maij nomē auditum? quem tecum ex eadem matre natum, eadem domus, iisdem studijs, uelut auitis ac familiaribus quibusdam sacris initiauit. Atq; ut te Imperat. Maiestas aliquando, ita illum Regis aula iam pridem consilij atq; arcanis suis præfectum uelit. Ut interim taceam Arnoldum, Rhenanum, Sapidum, Schurerum, aliosq; summos atque doctissimos uiros, qui omnes ex eadem patria, eademq; urbe non minus multi, quàm olim ex equo Troiano duces præclari ac memorabiles prodierunt. Quare cum adhæc studia non factus modò, sed natus, non usu aut exercitatione tantum prouectus, sed iam inc. à maioribus tuis procreatus, hanc uelut hæreditariā in quandam possessionem acceperis, nihil equidem alienum, aut ingratum uideri tibi ex. imo, quicquid huius

EPISTOLA DEDICATORIA.

huius generis à quoquam ad te proficietur. Quid enim homini docto, & inter ipsas Musas uelut educato, magis peculiare ac proprium censeretur, quam id ipsum quod ex literis natum adeò, atque acceptum sit? Facies igitur pristinae atque agnatae humanitati tuae consentaneum, si patiaris nostras has commentationes, tuo sub nomine in uulgus commendari. Ac ut caetera pleraque fauore constent, ita nos quoque ad similes posthac labores suscipiendos alacriores ipse reddes, si eam de te significationem dederis, ut hunc qualemcunque laborem nostrum quem in praesentia offerendum tibi duximus, non omnino ingratum aut tibi molestum fuisse tibi uideamus. Vale, Francoforto, ad x. Calen. Februarij. Anno Christi Domini nostri M. D. XLIII.

AD ILLUSTRISSIMUM MANTVAE
PRINCIPEM FRANCISCUM GONZAGAM, RA-
phaelis Regij Enarrationum in Ouidij Metamorphosin Praefatio.

COGITANTI mihi iucundissime Princeps, cui potissimum meae in Ouidij Metamorphosin Enarrationes dicere, tu in primis occurristi, qui hoc quatuorcumque munere dignus esse uidereris. Tantus est enim cum aliarum uirtutum, tum singularis ac prope diuinae liberalitatis tuae splendor, ut ab omnibus celebrari immortalitatiq; consecrari merearis. Excellenti namque uirtuti ex philosophorum omnium sententia laus honor & gloria debetur. Tu uero nihil pulchrius honorificentiusq; esse existimas, quam diuitias & opes, quibus in dies magis magisque abundas, ad magnificentiam benignitatemq; conferre. Hinc enim & merito quidem fit, ut non solum strenuissimi quique milites ad te certatim confugiant, sed cum alij Italiae principes te colant & admirentur, tum grauissimus sapientissimusq; Venetorum senatus te sibi quocumque officij genere deuinciat: inuictisq; habeat cariorem. Ex tanta namque liberalitate facile cognoscitur, eam tibi ingenitam esse animi magnitudinem, ut & alta expectas, & praecleara sis gesturus, & uiam ad immortalem gloriam affectes. Omnes siquidem imperatoriae uirtutes in te sic resurgunt, ut Scipioni illi maiori, qui quatuor & uiginti annos natus imperator aduersus Poenos in Hispaniam à senatu populoq; Romano fuerit missus, merito sis equiparandus. Ut enim corporis excellentem formam uereq; imperio dignam, & raram in Principe robur omittamus, quis tuum, in assiduis exercitationibus laborem, in periculis fortitudinem, in prouidendo consilium, in agendo industriam, in conficiendo celeritatem non magnopere admiretur? Tu nulla pluuia, nullis niuibus, nullo estu ab antelucanis uenationibus deterris. Tu summa omnibus in rebus temperantia fide, iustitia esse, una omnium uoce praedicaris. Tu singulari facilitate, sic animos & ciuium & militum ad te amandum allicis, ut non princeps, sed pater infans esse uidearis. Tu denique artis militaris scientiam ita percullisti, ut praeclearis imperatoribus cum ab alijs omnibus, tum Ioanne Francisco Pascualico sapientissimo eloquentissimoq; senatore ascribendus esse censearis. Tametsi autem probe scio te maioribus distringi negotijs, quam ut huic operi legendi uacare possis, tamen siquid otij tibi unquam supererit, complura in illo inuenies sic enarrationibus nostris illustrata, ut facile percipi possint, quae tuum animum maximopere delectabunt. Nihil est enim quod ad rei militaris peritiam gloriamq; pertineat, cuius illustrata exempla in Ouidij Metamorphosi non habeantur. Nam clarissima quaeque non bella modo, uerum etiam praelia, ut strategemata, ut ducum colloquia praetermittam, illo uerborum lepore, illa elegantia describuntur, ut plerisque tibi inter legendum interesse uidearis. Iam ciuilitate uiuendirationes, unde facilius sumamus auctorem inuenies neminem. Ex ijs enim quae statim in operis initio de mundi origine, Gigantum aduersus deos temeritate aliorumq; impietate narrantur, aperte colligimus, Deum mundi ipsius opificem fabricatoremq; fuisse, ac eò in primis colendum atq; uenerandum. Eorum uero qui Deo aduersantur omnia opera inania esse ac uana. Contraq; eos qui pie iusteq; uiuant, sic ubique tutos esse ut de ipsius auxilio nunquam destituantur. Quid namque Lycionis in lupum transmutatio nobis aliud ostendat, quam terribilibus latronibus grauissima quaeque adeo supplicia esse preparata? Quid Deucalionis & Pyrrhae liberatio ab illo diluuiio, quo totus terrarum orbis fertur inundatus, nonne summam in pios iusticiaeq; ac religionis cultores praese fert Dei benignitatem? Quid Daphnes in laurum semper uiuentis transfiguratione aliud nobis significari putandum est, quam uirginibus pudoris sui sollicitam gerentibus curam immortalem gloriam esse preparatam? Quid Phaethontis casus nonne filios omnes admonet, ne unquam parentum consilia praecceptaq; contempnant? Reliqua uero non minus lepide quam utiliter de uirtutum uitiorumq; exemplis descripta, nonne contentiosis philosophorum disputationibus humanae uitae comodiora sunt iudicanda? Iam praecleara Heroum gesta concinne eleganterq; in hoc pulcherrimo operum enarrata, nonne ijs principibus, qui de humano genere bene mereantur immortalem gloriam propositam esse testantur? Quis porro uir magnanimus ad magna gerenda non excuetur, qui legat cum alijs heroas, qui plures sunt quidem, quam ut obiter possint numerari, tum Herculem illum, non modo eminentissimi cuiusque poetae carminibus celebratum, sed in deorum quoque numerum publico omnium consensu fuisse translatum? Quis artem militare, ad cuius gloriam te natum esse in dies magis magisque te ipsa declarat, non amplectitur, qui Priscorum Imperatorum uirtute & triumphos ab Ouidio lepidissime decantatos recognoscit? Sed quid de Metamorphosi multa? Exemplar mihi ut semel dicam, totius humanae & ciuilitatis esse uidetur. Adeo plane, adeo copiose quaecumque non eruditum modo, uerum dicendi quoque, et agendi peritum efficere possunt, à sacundissimo poeta explicantur. Nec iniuria Graeci quamuis se omnibus alijs nationibus disciplinas tradiderunt, ac nullius ipsi auxilio profusus indigere uideri uident, hoc tamen opus propter maximam rerum cognita pulcherrima in copiam è nostra lingua in suam unum studio interpretandum uertendumq; curarunt, ut perquam mirandum sit haec in tanta scriptorum turba sta-

EPISTOLA DEDICATORIA.

*lam accuratâ expositionē apud nostros ita iacuisse, ut à paucis admodū perlegeretur, cū præsertim et uariâ plerisq; in locis expo-
 scat eruditionem, et in primis adolescentibus laudatarum artium studio destinatis sit prælegendum. Non solum enim ueteres hi-
 storie, quæ propter antiquitatem fabularum loco habentur, ex uetustissimis autoribus collectæ, eleganter ab Ouidio describuntur,
 sed ita et Geographiæ et Astrologiæ et Musicæ et artis oratoriæ et moralis naturalisq; philosophiæ ratio exprimitur, ut cui
 Ouidij Metamorphosis bene percepta sit, facillimum ad omnes disciplinas aditum habiturus, neque difficultatis quicquam in ullo
 serè poëticorum operum inuenturus esse uideatur. Quicquid enim præclari Museus, Orpheus, Linus, Homerus, Tyrtæus, Hesio-
 dus, Panysius, Antimachus, Aratus, Pisandros, Nicander, Euphorion, Theocritus, Apollonius qui argonautica scripsit, Callima-
 chus, Philetas, Mimernus, Pindarus, Stesichorus, Alcæus, Simonides, Ibycus, Bacchylides, Anacreon, Alcma, Sappho, Corynna,
 Archilochus, Ananius, Hipponax, Arion, Thespius, Phrynicius, Aeschilus, Sophocles, Euripides, Ion, Achæus, Cratinus, Eupolis,
 Pherecrates, Aristophanes, Menander, Philemon, Philistion, Pherecydes, Herodotus, Diodorus, alijq; Prisci et poëta et histo-
 rici literarum monumentis commendarunt, id omne Ouidius in suam Metamorphosin transtulisse uidetur. Quare et moribus
 adolescentum, et studijs rectius consulissent, qui uerbosas nuper in opera quedam lasciuiora, quàm ut pueris sint exponenda
 perceptuq; facillima, commentationes certatim emisserunt, si Metamorphosin suscepissent enarrandam, cum præsertim uel Ele-
 giæ in quibus amores describuntur, nedum poëmata in quibus turpia dictu affectantur, ex Quintiliani sententia minime sint pue-
 ris prælegenda, ne tenelle adhuc mentes illo inquinentur affectu, qui disciplinarum studijs maximus hostis à sapientissimo quoque
 philosopho esse iudicatur. Ac ne quis me temere ab ista omnium serè ætatis nostræ grammaticorum persuasione dissentire mire-
 tur, libet Quintiliani ipsius, de ijs quæ pueris sunt prælegenda, ad uerbum describere præceptum. Cætera, inquit, admonitione ma-
 gna egent, in primis ut teneræ mentes tracturæq; alius quicquid rudibus et omnium ignaris insederit, non modo quæ diserta, sed
 uel magis quæ honesta sunt, discant. Ideoq; optime institutum est, ut ab Homero atq; Virgilio lectio inciperet, quâquam ad intel-
 ligendâ eorum uirtutes firmiori iudicio opus esset. Sed huic rei superest tempus. Nec enim semel legentur. Interim et sublimia-
 te Heroici caminis animus assurgat, et ex magnitudine rerum spiritum ducat, et optimis imbuatur. Viles tragœdiæ, alunt et Ly-
 rici, si tamen in his non autores modo, sed etiam partes operis elegeris. Nam et græci licenter multa, et Horatium in quibusdâ
 nolim interpretari. Elegia uero utiq; amat, et hendecasyllaba, et quibus sunt cômota sota deorum, nam de sodateis ne admonen-
 dum quidem est. Amoucantur si fieri potest, sin minus, ad infirmius ætatis robur referuntur. Hæc Quintilianus, ex quibus facile
 colligitur eos adolescentum et studijs et moribus plurimum obesse, qui ea quæ nec pueris sunt prælegenda, nec ulla indigent e-
 narratione, ita exponunt, ut infansibus cibos, nutricum more, mandere uelle uideantur, perinde atq; si pueris discantibus et non
 pueros docentibus istiusmodi cômenta scriberentur. Quod si ulla librorum penuria laboraretur, studiosis iuuentibus uelle cōsulere
 uideri possent. Nunc autem in tanta fertilitate, quid opus est illa in autorum marginibus inculcare, quæ unusquisq; uel ultra pri-
 mas literas progressus de uno libro in alium facile transcribere possit? Huc accedit, quod ista ambitione plurima congerendi serè
 officij sui cômentatores isti, ut ego quoq; hoc uerbo utar, obliuiscuntur, ut pleriq; obscuriora autorum sensa, id quod in primis
 aliquid exponere uolenti est necessarium, nequaquam enodentur, et quod turpissimum est, loca deprauata non solum non corri-
 gantur, sed ut sunt corrupta, et legantur, et exponantur, cum grammatici uel primum sit officium, emendate legere, et quæ dif-
 ficiliora uideantur, ita exponere, ut facile percipi possint. Nunc istis suis ineptijs omnia confundentes, dum cômenta sua nihil nõ
 uulgare omnibusq; litteratoribus tritum ac penitus supernuacuum continentia accuratis præstantum grammaticorum enarrationi-
 bus inserantur ac potius antefrangentur, totiq; librorum margines, in manibus nugis impleantur, pulchre sibi expositoris officio fun-
 cti esse uidentur, cum et quæ aliàs perspicua sunt uerborum multitudine obscurantur, et quæ difficultatis aliquid præ se ferunt,
 aut peruerse exponantur, aut silentio inuoluuntur. Quod si quid illorum operum, quæ nondum à quoquam fuerunt enarrata isti,
 nominibus parco iuuentium, susciperent exponendum, neq; sua laude fraudandi forent, et quantum iudicio doctrinaq; ualeant,
 facile possent ostentare. Nunc uero in tanta librorum copia ijs duntaxat, quæ ab alijs recte eleganterq; illustrata fuerunt, uulga-
 ria quædam adijcetes, quid aliud esse sequuntur, quàm quod se non imperitos modo, sed uanos quoq; ac futiles aperte profuerunt
 et dum imperitis eruditi uideri uolunt, ut Quintil. uerbis utar, imperiti doctis uidentur? Ego uero ab istorum ambitione longe
 alienus paucis admodum quæ necessaria uidebantur, in Metamorphoseos expositionem deduxi, in primisq; illud curavi, ut cõplu-
 ra loca, quæ falsorū correctorū temeritate fuerant deprauata corrigerentur, et quæ ineptiarū cuiusdâ pestime de tam egregio opere
 meriti interpositione insulsiissime fuerant separata, connecterentur, itaq; omnia disponerentur, ut reddita sibi esse Metamorphosis
 ipsa uideatur. Neq; diutius in uarijs scriptorum opinionibus recensendis sum immoratus, ubi præsertim poëtam sic uni addictum
 esse animaduerti, ut ne ad alias quidem alludat. Si namq; omnia quæcunq; de Ioue, Baccho, Hercule, Theseo alijsq; et dijs et He-
 roibus antiquis scribuntur, persequi libuisset, finis operi inuentus non fuisset. Neq; inficias eo nonnulla ab Ouidio attingi, quæ mi-
 hi ignota esse nihil pudet inter exponendam fuisse professum, cum priscarum fabularum aliquid ignorare inter uirtutes gram-
 matici à Fabio habeatur, et de ijs scriptoribus perpauci admodum extent, quos Ouidius sectatus esse uidetur, ut mihi uenia facile
 danda sit, si quedâ inenarrata reliqui. Ut enim nihil aliud studijs profuerim, illud certe effeci, ut multi, quæ à me fuerunt præter-
 missa, omni studio sint inquisituri, et commentationes suas, quæ decem iam annos uel epistolis iactatæ expetantur, tandem meis
 enarrationibus perlectis sint edituri. Quod enim hætenus nemo in Ouidij Metamorphosin quicquam expositionis emisit, igno-
 te quedam fabule in casu fuisse uidentur, quas quidem ut pulchrum esset non ignorare, sic propter illas, tam egregium opus ado-
 lescentibus eloquentiæ studio destinatis non prælegere indignum esse uidebatur. Quamobrè tantum abest, ut me huiusce lucubra-
 tionis pœniteat, ut etiam maxime later Ouidij Metamorphosin poëticorum operum lumen, hætenus serè neglectam, mea potissi-
 mum opera sic fuisse illustratam ut à mediocriter doctis percipi et ab optimis quibusq; ingenijs unâ cum nomine tuo celebrari
 possit. Sed ne modum excedat epistola, iam poëta uitam, et quæ quoq; libro Metamorphoseis continentur exponamus, quo fa-
 cilius quæ quis cognoscere cupiet, et longæ inquisitionis laborem inueniantur. Vale rarissimum seculi nostri liberalitatis
 exemplum. Venetijs Nonis Septembris. M. CCCC. XCIII.*

QVAEDAM DE P. OVIDII VITA.

PUBLIVS Ovidius Naso Sulmoni, quae urbs est in Pelignis, ut ipse quoque scribit, ex equestri Nasorum familia, Minervae Quinquatrijs natus est. XIII Kalendas Aprileis, Hirrio et Pansa consulibus, qui bello Antoniano apud Mutinam in pugna ceciderunt. Cum fratre natu matore, clarissimis & grammaticis & Rhetoribus Romae operam dedit, ac ut patri magis obtemperaret, quam quod illo studio delectaretur, legibus quidem incumbere coepit. Sed cum pater vita functus esset, ad humaniores musas rediit, celeberrimosque illorum temporum poetas sibi conciliauit Aemylum Macrum Veronensem, qui de herbis diligentissime scripsit, Ponticum qui Thebaida composuit, Propertium elegiarum, Baetium iamborum scriptorem, & Horatium Flaccum. Vxores tres duxit, quarum duas repudiavit, cum tertia coniunctissime uixit, & qua duas etiam filias suscepit. Cum uero ad Iuliam Augusti filiam sub Corynnæ nomine lasciuas de amoribus Elegias scripsisse deprehensus foret, in exilium, annos quinquaginta natus, ab Augusto ipso fuit eiectus, in Pontoque relegatus. Vbi cum nouem annos tristissime exegisset, uita functus, Tomis, ut Eusebius in Chronicis scribit, fuit sepultus. Tametsi autem & ipse alia quaedam iactat regendi criminis gratia, & plerique aliter putant, illam tamen quam dixi, fuisse exilij causam ex his Sidonij poetae lepidissimis uersibus aperte demonstratur.

Et te carmina perlibidinosa, Notum Naso tenet Tomosque nissum.

Quondam Cesare nimis puella, Falso nomine subditum Corynnæ.

Multa nobis foecunditatis ingenij sui monumenta reliquit, partim in exilio, partim Romae conscripta. Nam in exilio & de Tristibus, & de Ponto, & in Ibin, & de morte Drusi ad Liuiam consolationem, et duodecim Fastorum libros, quorum sex tantum extant, quanquam nuper omnes inuenti strantur & Germanici triumphum composuit. De piscibus opusculum inchoatum reliquit. Antè uero quam exularet, iam artem amandi enisserat. Amoris remedium, suos amores ad Corynnam, Amatorias Heroicæ epistolae, Medeam tragediam, quae ut scribit Fabius Quintilianus, ostendere uidetur, quantum uir ille prestare potuerit, si ingenio suo temperare, quam indulgere maluisset. Metamorphosin, quam subita relegatione perturbatus emendare non potuit, id quod ipse his carminibus perspicue testatum reliquit.

Orbit parente suo quicumque uolumina tangis, His saltem uestra datur in urbe locus.

Quoque magis faueas, non sunt hæc edita ab illo, Sed quasi de Domini funere rapta sui.

Quicquid in his igitur uitij rude carmen habebit, Emendaturus, si licuisset, eram.

Metamorphosis autem, ut aliquid de operis quoque inscriptione dicamus, transformatio transfiguratioque interpretari potest.

Quamuis enim & alia cognita per quam iucunda hoc in opere narrentur, illò tamen omnia tendunt, ut quaecumque Metamorphosis explicantur, concinne apteque copulentur. Carmine autem Heroico Metamorphosin esse conscriptam ac in quindecim uolumina distinctam, cum notius sit, quam ut ulla indigeat admonitione, quid quoque libro contineatur subiicimus, si prius

illud testati fuerimus, Ouidium in Heroicis id quid notat Quintilianus, idcirco lasciuiorem fuisse,

quam ut illius carminis grauitati conueniat, quid uarios amores, quibus plerique

Metamorphosin fuerunt facta, illum sic describere oportuit, ut

quanta sit uis illius affectus aperte ostenderetur.

F I N I S.

I N D E X

INDEX EORVM QVAE QVOQVE IN LIBRO METAMORPHOSEOS Ouidij continentur.

LIBRI PRIMI METAMORPHOSEOS.

Chaos in quatuor elemēta.
Celū & terrā quinq; distingui zonis.
Catuor uentorum regiones
 Hominis origo.
 Quatuor aetatum descriptio.
 Gigantum sanguis in homines crudelis.
 Lycæon in lupum.
 Laëti circuli descriptio.
 Iouis oratio.
 D. Iulij descriptio.
 Lapidis in homines.
 Terra in uarias animalium figuras.
 Pythonis serpentis caedes.
 Pythia ludt.
 Cupinidis sagittarū descriptio.
 Daphne in laurum.
 Tempe descriptio.
 Io in uaccam.
 Argi oculi in caudā pauonis.
 Syrinx nymp̄ha in calamum.
 Io uacca in humanam formā.
 Phaētōtis Epaphiū; cōtentio

LIBRI II.

Regiae solis descriptio.
 Quatuor anni partes.
 Solis currus descriptio.
 Equorum solis nomina.
 Terrae incendium.
 Telluris querelae.
 Phaētōtis casus.
 Heliades in populos
 Cygnus rex Lyguriū in olorē
 Calisto Lycaōis filia in ursam
 Arcas cum Calisto matre in sydera.
 Coruus ex candido niger.
 Coronis in cornicem.
 Erichthon sine matre natus.
 Niſtimene in noctuam.
 Ocyroë Chirōis filia in equā
 Apollo in pastorem.
 Battus in lapidem indicem.
 Agraulos Cecropis filia in saxum
 Inuidiae domus descriptio.
 Inuidio efficitio.
 Iupiter in taurum.
 Europa ex Phoenicia in Cretā uectā.

LIBRI III. (tos

Draconis dētes in uiros arma
 Cadmus Bœotiae conditor.
 Aesculapius in ceruum. (lia
 Semele ex Semele Cadmi fi-

lino in anum.
 Bacchi educatio.
 Tiresias in foeminam.
 Tiresias in marem.
 Narcissus in florem.
 Echo in uocem.
 Tyrrheni nauae in delphinos
 Bacchus in puerum.
 Penthei descriptio.

LIBRI IIII.

Bacchi nomina.
 Dercetis Babylonia in piscē.
 Semiramis in columbam.
 Nais in piscem.
 Mora ex albis nigra Pirami
 & Thisbes sanguine effecta.
 Veneris cum Marte adulteriū
 Leucothoe in thuris arborē.
 Clytiae in heliotro. herbam
 Daphnis Idaeus in saxum.
 Scython in foeminam.
 Celmus puer in adamantem.
 Crocos cū Smilace in flores.
 Salmacidis fontis natura.
 Hermaphroditus cū Salmaci
 de nymp̄ha copulatus.
 Minceides in uestertilones.
 Ino Athamanis uxor in deā.
 Via ad inferos descriptio.
 Iuno ad inferos.
 Melicerta in deum marinum.
 Comites Inus in saxa & aues
 Cadmus cum uxore in anguē
 Iupiter in aurum.
 Persei gesta.
 Guttae sanguinis Medusae
 capitis in serpentes.
 Atlas in montem.
 Andromeda ceto exposita.
 Virgulta in coralia.
 Andromedae Perseiq; nuptiae
 Pegasus equus alatus ē sanguine
 Medusae.

LIBRI V.

Cephenei Perseum oppugnantes
 in saxa.
 Cephenean tumultus descriptio.
 Phineus Cephci frater in sta-
 Præthecus in lapidem. (tuā.
 Polydectes in saxum.
 Hippocrenes fontis descriptio.
 Pyrenei sacrilegium.
 Musa in aues.
 Pierides in picas.
 Gigantomachiae descriptio.
 Iupiter in arietem.
 Apollo in coruum
 Bacchus in caprum.

Diana in selem.
 Iuno in uaccam.
 Venus in piscem.
 Mercurius in ibim.
 Cereris laudes.
 Proserpine raptus
 Pergusae lacus descriptio.
 Cyane nymp̄ha in stagnum.
 Fuer temerarius in stellionē.
 Arethusa nymp̄ha in fontem.
 Ascalaphus in bubonem.
 Sirenes in aues. (seram
 Lynceus rex Scytharū in lynce

LIBRI VI.

Arachne in araneam.
 Arachnes cū Pallade certantē
 Pallas in uetulam.
 Telarū Palladis Arachnesq;
 descriptio
 Hemus & Rodope in mōtes.
 Pygmaea in gruem
 Antigone in ciconiam.
 Cynare filia in saxa.
 Iupiter in taurum.
 Iupiter in aquilam.
 Iupiter in cygnum.
 Iupiter in satyrum.
 Iupiter in Amphitrionem.
 Iupiter in aurum.
 Iupiter in ignem.
 Iupiter in pastorem.
 Iupiter in serpentem.
 Neptunus in iuencum.
 Neptunus in Enipeam fluuium.
 Neptunus in arietem.
 Neptunus in equum.
 Neptunus in delphinem.
 Apollo in pastorem.
 Apollo in accipitrem.
 Apollo in leonem.
 Bacchus in uiam.
 Saturnus in equum.
 Niobe in marmor.
 Niobes filiorum mors.
 Amphionis exitus.
 Lycij rustici in ranas
 Marsias in fluuium.
 Eburneus Pelopis humerus.
 Tereus in upupam.
 Progne in hirundinem.
 Philomela in lusciniam.
 Orythiae raptus.
 Zetes & Calais alati

LIBRI VII.

Draconis dentes in homines
 armatos
 Iasonis in Colchos expeditio
 Phineus calamitas
 Medae amores

Tauri ignem efflantes.
 Peruigilis Draconis sopor
 Aeson ex sene iuuenis. (dē.
 Aridus oliuae ramus in uir-
 Guttae aquae in flores.
 Nutrices Bacchi ex uetulis in
 urnes.
 Aries senio cōfectus in agnū.
 Peliae caedes.
 Cerambus in auem.
 Draco in saxum.
 Iuencus in ceruum.
 Coe mulieres cornuta.
 Telchii uisu omnia mutantēs.
 Hyries filius in cygnum.
 Hyrie in lacum.
 Combe in auem.
 Fungi in homines.
 Phineus in auem.
 Periphas in auem.
 Polyphemonis filia in auem.
 Medea ad Aegem.
 Cerberi spuma in aconitum.
 Thesei gesta.
 Scironis latronis ossa in sco-
 pulos.
 Minois bellum in Atheniēses
 Sithonis in monedulam.
 Aegina insula quae et Oenone
 Aeaci filij.
 Fornicae in homines.
 Festis descriptio.
 Cephalus Procris maritus in
 aliam figuram.
 Vulpes & canis in saxa
 Procris mors

LIBRI VIII.

Nisus in halictum auem.
 Scylla in Cyrin auem.
 Muri uocales.
 Labyrinthi cretensis descriptio.
 Ariadne corona in sidus.
 Dedali uolatus.
 Talus puer ferrae circiniq; in-
 uentor in perdicem.
 Dædalus ad Cocalum.
 Apri calidonij descriptio.
 Atalanta forma. (si
 Altheae fratres à Meleagro ca-
 Stipes in quo Meleagri uita.
 Meleagri mors.
 Meleagri sorores in aues Ele-
 leagridas.
 Naiades in Echinadas insulas
 Perimele Nymp̄ha in insulam
 Oppidum in stagnum.
 Iupiter & Mercurio in ho-
 mi
 Casa & templum

Philemon cum Baucide uxore in arbores.
 Proteus in varias formas.
 Metra Erisichthonis filia in varias figuras.
 Erisichthonis impietas.
 Famis patria.
 Famis descriptio.
 Fœdus Erisichthonis exitus.
 Achelous in varias figuras.
 LIBRI IX.
 Achelous Herculisq; lucta.
 Achelous in anguem.
 Achelous in taurum.
 Copie cornu.
 Nesi centauri cædes.
 Tunica à Deianira ad Hercu-
 Herculis labores. (lè missa.
 Lichas in scopulum.
 Hercules in Deum.
 Galantus in mustelam.
 Dryope in arborem.
 Lotos nympa in arborem.
 Iolaus senex in iuuenem.
 Callirhoës pueri in iuuenes.
 Deos quoq; satis obnoxii esse.
 Miletus Miletus urbis conditor
 Byblis Miletus filia in fontè.
 Caunus Byblidos frater, Cau-
 ni urbis conditor.
 Iphis puella in marem.
 LIBRI X.
 Orphei Euridicesq; nuptie.
 Orphei ad inferos descensus.
 Atys in pinum.
 Cyparissus in cupressum.
 Orphei carmen.
 Iupiter in aquilam.
 Hyacinthus puer in florem.
 Hyacinthia festa.
 Propetides in saxa.
 Ceres in tauros.
 Statua eburnea in uirginem.
 Myrrha Ciniræ filia in arbo-
 Adonis in florem.
 Hippomenes in leonem.
 Atalanta in leonem.
 Mynte nympa in mentem.
 LIBRI XI.
 Serpens in saxum.
 Orphei cædes.
 Bacchæ thracis in arbores.

Mide stoliditas.
 Contactus à Mide in aurum.
 Harena Pactoli in aurum.
 Mide aures in asininas.
 Canne uocales.
 Apollo cū Nept. in homines.
 Hæstionæ Laomedonis filia li-
 beratio.
 Thetis in varias formas.
 Ceyx in auem.
 Dædalion in accipitrem.
 Lupus in saxum.
 Alcyone in auem.
 Sonni domus descriptio.
 Dei somni efficitio.
 Morpheus in homines.
 Phobetor in animalia bruta.
 Phantasos in inanemata.
 Morpheus in Ceycem.
 Aesculus in mergum.
 LIBRI XII.
 Serpens in saxum.
 Iphigeniæ Agamemnonis filia
 in ceruam.
 Fame domus descriptio.
 Prothesilai cædes.
 Cygnus puer in auem.
 Cæneus in auem.
 Cenis puella in marè. (ptie.
 Pirithoi et Hippodamiæ nu-
 Lapitharū Cætaurorūq; præ-
 Periclymenus Nelei filius in
 varias figuras.
 Achillis mors.
 LIBRI XIII.
 Aiæ in hyacinthum florem.
 Armorum Achillis iudicium.
 Aiæ oratio.
 Artificiosissima Vlyss. oratio.
 Hecuba in canem.
 Polydori cædes.
 Polyxenæ immolatio.
 Polymestoris Thraciæ regis
 excæcatio.
 Memnonis cineres in aues.
 Aeneæ in Latium navigatio.
 Anij filia omnia suo tactu in
 frumentum, uinū, olcumue
 conuertentes in columbas.
 Duo iuuenes ex rogi fauilla.
 Index in saxum.
 Sicilia descriptio.

Scylla in monstrum.
 Acis in fluium.
 Polyphemus cantilena.
 Glaucus in Deum marinum.
 LIBRI XIII.
 Scylla inguina in canes.
 Cercopes in simia.
 Sibylla in uocem.
 Socij Vlyssis in porcos.
 Socij Vlyssis in pristinam for-
 Pici in auem. (nam
 Pici comites in feras
 Canens Pici uxor loci nomē.
 Diomedis socij in aues.
 Apulus pastor in oleastrum.
 Aeneæ naues in nymphas.
 Nauis in scopulum.
 Ardea in auem.
 Aeneas in deum indigetem.
 Albani reges.
 Vertumnus in varias figuras
 Vertumnus in uetulam.
 Anaxarcte puella in saxum.
 Urbis Romæ conditores.
 Aquæ frigida in calidas.
 Romulus in Deum.
 Hersilia Romuli uxor in de-
 am horam.
 LIBRI XV.
 Calculi albi in nigros.
 Numa ad Pythagoram.
 Pythagoræ dogmata.
 Pythagoræ sermo.
 Pythagoræ metempsychosis.
 Pythagoras in Euphorbum.
 Omnium rerū uicissitudinē esse
 Annus in quatuor partes.
 Quatuor hominis ætates.
 Sperma hominis in hominem.
 Ex quatuor elementis omnia
 fieri. (solui.
 Omnia in quatuor elementa re-
 Terra in mare.
 Mare in terram.
 Mira lyci fluminis natura.
 Erasinus fluius.
 Caycus fluius
 Amasenus fluius.
 Anigrus fluius.
 Hypanis fluius.
 Insule in continentem.
 Ex continenti insule.

Helice Buraq; urbes submer-
 Ex planicie montes. (sæ.
 Mira aquarum natura.
 Cræbis & Sybaris fluij.
 Salmacidis fontis natura.
 Aethiopiæ lacus.
 Clitori fluij natura.
 Lyncestus fluius.
 Arcadiæ lacus. (mobilis.
 Ortygia insula ex mobili in-
 Symplegades insula olim in-
 stabiles.
 Actnæ montis incendium.
 Homines in aues.
 Scythice mulieres in aues.
 Apes ex utulis.
 Crabrones ex equis.
 Scorpius ex cancro.
 Tinea agrestis in papiliones.
 Lanius in ranas.
 Infirmis caro in uersum.
 Apes sine pedibus.
 Aues ex oui medio.
 Hominis spina medulla in an-
 Phoenix ex seipso. (quem.
 Hyenam feram modo marem
 modo facinoram esse.
 Mira ch. m. zlecontis natura.
 Lyncurium ex lyncum urina
 Corallium ex molli durum.
 Gentium uicissitudines.
 Troiæ ruina.
 Sparta.
 Mycenæ.
 Athenæ.
 Thebæ.
 Romæ origo.
 Hominem ex anima & corpo-
 re constare.
 Numæ regnum.
 Hippolytus in Virbium.
 Egeria Numæ uxor in fontè.
 Gleba in puerum.
 Hasta Romuli in arborem.
 Cippo cornua.
 Aesculapius in anguem.
 Aesculapius Romæ aduectus.
 Iulius Caesar in cometem.
 Augusti laudes. (tio.
 Metamorphoseos commenda-
 F I N I S.

AD LECTOREM.

Memineris, studiose Lector, quæcunq; in hisce Metamorphoseos Raphaëlis Enarrationi-
 bus, sub Micylli nomine, uel signis huiusmodi ¶ sunt inclusa, recens à Micyllo
 in communem studiosorum usum esse adiecta, ¶ ale,

P OVIDII NASONIS METAMORPHOSIS,

IACOB. MICYL LVS.

Pigraphe est, siue Titulus operis, continens generalem propositionem totius argumenti. Significat enim μεταμορφωσις græcè, idè quod latinis transformatio: ducta uoce, à græco uerbo, μεταμορφοῦν, quod latinè transformari, aliamq; figuram ac faciem induere significat.

Describit enim in his libris Ouidius, plerasq; transformationes cum rerum, tum personarum, quæ iam inde ab initio mudi usq; ad ipsius tēpora accidisse fabulis traduntur. Quo quidem opere exemplum Parthenij Chij poëtæ imitatus dicitur, qui idem argumentum iam antea græco poemate tractasse fertur. Sic & Virgilius, Homerum, Hesiodum, & Theocritū: Horatius, Pindarum: Valerius, Apolloniū, itemq; alij alios imitati sunt. Tanta autem huius operis gratia etiam apud Græcos fuit, ut idem ex latino sermone, in suum uersibus transfulerint. Neq; ullum ferè poema inuenias, quod tanta facilitate fluat, adeo ut dū ingenio suo Poëta indulget, sibi ipse habenas permittit, à multis eam ob rem nimis etiam laetitia notetur. Nam de eruditione quid attinet dicere: quæ tanta, tamq; uaria & abstrusa in his libris est, ut multa in hisdem loca ne à doctissimis quidem hætenus explicata, aut etiam intellecta satis fuerint, omninoq; Delio quodam, ut prouerbio dicitur, natatore indigeant. Sed

hæc hætenus. Disputant autē quidam, utrum singulari numero Metamorphosis Ouidij, dicendum sit, perinde ut Thebais Statij, Aeneis Virgilij, &c. an uero pluraliter libri Metamorphoseon, græcorum more, apud quos eodem numero ac modo quidam citantur: quæ. 'o nō una eademq; de re in hoc opere, sed de multis ac uarijs mutationibus tractatur. Atq; ego quoq; in ea sententia sum, ut posteriorem titulum non minus, quàm priorem probem. Sed tamen quia ueterum exemplorū scriptura, quam Regius allegat, deinde & Fabij autoritas repugnat, apud quem lib. 4. singulari casu, Ouidij Metamorphosis dicitur, cum de toto opere intelligatur, priorē editionum inscriptionem retinimus. Nam quod idem Regius hos uersus ex tertio Tristium, allegat, Sunt quoq; mutatae ter quinq; uolumina formæ Carmina de Domini funere rapta sui.

Huic contra opponi poterat, quod apud eundem poetam in primo Tristium legitur:

Carmina mutatas hominum docentia formas, Infelix domini quod fuga rupit opus.

Et quod Plinius libros suos Historiam naturalem: Virgilius item Culicem, singulari numero inscripsit: ei rursum opponitur, quod idem Virgil. alios libros Georgica, Flaccus suos Argonautica, Ouidius quosdam Halieutica, eodemq; modo alij alia inscripserunt. Sed hanc rem aliorum iudicio disceptandam relinquemus.

RAPHAELIS REGII IN I. OUIDII METAMORPH. Librum Enarrationes.

RAPH.

Noua fert animus: Consueuerunt Heroici poëtæ in principijs statim operum suorum proponere, primum quibus de rebus sint in toto opere tractaturi: deinde inuocare: tertio loco narrare. Quam quæ Græci ferè propositionē cum inuoca-

tione coniungit. Eam consuetudinem Ouidius quoq; in huius operis initio seruat. Ne et breuissime ea de quibus est scripturus proponit, & Deos ut sibi adesse uelint rogat, & narrationē ab ipso mudi primordio orditur.

In noua: Est inquit mihi animus describere di mutationes corporum in nouas figuras. Hac autē propositione, quæ summam eorum continet, quæ in toto opere tractantur, & dociles & attenti lectores efficiuntur. Fert animus: cupit. Nam ferre inter alia significata, est etiam cupere.

Mutatas formas: hoc est, corpora in nouas formas figuratq; mutata. Est enim hypallage, poëtis frequentissima. Eleganter autem operis inscriptionem expressit poëta. Nam Metamorphosis transformatio, ac formæ mutatio interpretatur. Dij coëptis: Deos inuocat, qui earū mutationum auctores fuerunt, ut sibi ita fauere uelint, ut quæ à principio mudi usq; ad sua tempora factæ sunt mutationes, perpetuo carmine colecti possit. Nam uos mutastis & illas: Parenthesis est, causam inuocationis continens. Quæ enim dij huiusmodi mutationum

fuerint auctores, facile eas memoriæ scribentis suppeditare possunt. Est autem ordo. Nam et uos mutastis illas, ac si diceret, uos, & non alij fuistis auctores huiusmodi transformationum. Est enim emphasis, qua plura innuntur, quàm exprimentur. Minime uero imperitorū quorūdam expositio est admittenda, putantium Deos

Noua fert animus mutatas dicere formas Corpora: Dij coëptis (nā uos mutastis & illas) Aspirate meis, primaque ab origine mundi Ad mea perpetuum deducite tēpora carmen,

in uarias figuras esse mutatos, à poëta significari, eoque sic esse ordinandum. Nam uos mutastis & illas: quo quidem modo sensus ex eleganti insulsius efficeretur. Periret enim illa emphasis pulchra, quæ per copulā Et, asperè demonstrat. Sed huiusmodi acuti sensus ab istis detractoribus

stolidis, ingenioq; carentibus nō percipiuntur. Hac autem expositione omnes, nō Deorum solum, sed aliarum quoq; rerum transmutationes comprehenduntur.

Aspirate: spiritum ac fauorem immitite. Est autem uentis sumpra translatio, qui dum nauium uela implerent, aspirare proprie dicuntur. Virgi. Aspirat primo fortuna labori. Primaque ab origine mundi: à prima mundi creatione et constitutione. Sic autem à prima origine accipiendum est, non quod secunda fuerit, sed à prima originis parte, ut dicimus in prima platea, in prima parte plateæ. Nam à Chao sumit exordium, quod in quatuor ait fuisse transformatū elementa. Platonem uero, ac stoicos sequitur, qui sentiu. à mundum initium habuisse, à Deo genitum fuisse, quod Aristoteles negat. Mundus autem

Metamorphosis

Prima origo mundi

autem est (ut ait Possidonius in meteoris) qui constat ex caelo & terra, & terrenis caelestibusque naturis: siue qui constat ex Dijs & hominibus: istis rebusque horum gratia conditae sunt. Ab ornatu uero tam latini mundum, quam Graeci *κόσμος* appellarunt: ut Plinius ait. Ad mea: usque ad mea tempora. Nam praepositio usque, cum facile subire aligatur, eleganter in soluta quoque oratione, non solum in carmine, solet praetermitti. Deducite: producite, protrahite. Proprie autem (ut inquit Fabius) deduci carmina dicuntur, cum scribuntur. Perpetuum: continuum, sic ut nulla transmutatio praetermittatur, alteratur alteri concinne, apteque connectat. Id quod facile a Dijs impetrarar poeta. Ita namque fabulam fabu-

alia atque alia affinxerunt, donec res ipsas totas uideri fabulosas, factum est. Et quod tegit omnia caelum: hoc est ante mundi constitutionem. Nam mundus (ut inquit Plinius) alio nomine caelum dicitur: omnia continens, extra quod nihil profus esse potest. Sed caelum proprie est extrema circumferentia, in qua diuinum omne fixum ac locatum est. Caelum autem dictum est (ut Plinius & alij quidam sentiunt) quod uarijs sideribus sit caelatum. Varro autem dicit a concavitate, quasi *κοίτη* dictum, eorumque per se scribitur.

RAPH. Caelum.

ci carmina dicuntur, cum scribuntur. Perpetuum: continuum, sic ut nulla transmutatio praetermittatur, alteratur alteri concinne, apteque connectat. Id quod facile a Dijs impetrarar poeta. Ita namque fabulam fabu-

Ante mare & terras, & (quod tegit omnia) caelum,
 Vnus erat toto naturae uultus in orbe,
 Quem dixere chaos: rudis indigestaque moles,
 Nec quicquam nisi pondus iners, congestaque eodem
 Non bene iunctarum discordia semina rerum,
 Nullus adhuc mundo praebat lumina Titan.

De mundi autem origine uariae sunt praescriptorum opiniones. Sed Ouidius (ut dixi) Hesiodum sequitur, qui in Theogonia chaos describit: ex eorum omnia fluxisse asserit. Quam quidem

litterae annectit, ut una ex alia nasci uideatur. Sed quidam non minus insulfas quam temerarius, quarundam ineptiarum interpositione ea in multis exemplaribus separare conatus est: quae Deorum benignitate tam eleganter fuerant copulata. Id uero flagitium, quo totum opus inquinabatur, in primis curauit tollendum.

opinionem secutus est etiam Euripedes. Anaxagorae physici discipulus, ut scribit Diodorus in Menalippo namque tragedia, Caelum & terram olim mista fuisse ait: ex hisque separatis singula esse generata, arbores, uolucres, feras, ac mortalium omne genus. Vnus uultus: aspectus unus, nulla penitus uarietate distinctus. Naturae parentis & auctoris omnium rerum. Natura enim uis est quaedam, qua omnia nascuntur: quam Seneca nihil aliud esse quam Deum sentit. Natura etiam rei cuiusque proprietates dicitur: ut cum dicimus diuersas esse animalium, lapillorumque naturas. Pro ingenio quoque accipitur natura, ut cum rhetores aiunt, Eloquentiam tribus constare, natura, arte, exercitatione. Quem dixere chaos: si esset soluta oratio, quod, etiam eleganter diceretur, quale est illud Sallustianum. Est locus in carcere, quod Tullianum appellatur. Chaos autem *καὶ τὸ χάος*, hoc est ab hiando uenit (ut scribit Sex. Pompeius) qui ex sententia Hesiodi ait, Chaos esse confusam quandam ab initio unitatem hiantem, patentemque in profundum: ex eo quod graeci *χάος*, nos hiare dicimus. Vnde Janus detracta a spiratione fuit nominatus, eo quod fuerit omnium primus: cui primo supplicabant ueluti parenti: a quo rerum omnium factum putabatur initium. A chaos uero omnium rerum principio, inchoare deriuari uideretur. Alij autem a uerbo *χάος* deducunt *χέος*. peculiariterque hoc nomine accipiunt, *καὶ μετατὸ γένεσις οὐρανὸς καὶ γῆς ἐκ τῆς ἀέρος*, hoc est, aera. Is enim circum terram undequaque funditur. Rudis indigestaque moles: hoc est impolita, indistinctaque magnitudo & massa. Nisi pondus iners: pigrum & immobile, omnique arte carens. Congestaque eodem: hoc est semina & primordia rerum male coniunctarum, inter se dissidentia in eundem locum conducta & congregata. Semina uero omnium rerum sunt quatuor elementa, quae (ut Lucretius ait) & materiam, & genitalia corpora, & rerum semina, & corpora prima appellare solemus.

Natura

Janus

LACTANTIUS
 Chaos

RAPH.

Ante mare & terras &c. Argumentum, per Lactantium Placitum. Chaos, uti Hesiodus indicat in uoluminum quod Deorum originem continet, fuit mutua rerum confusio, quae postea in suas species distincta, & distributa est, ita ut ieuissimum corporum, aether igneus, & hunc infra aer frigidus, ceteraque sidera sublimem partem peterent, per quae solis splendor ac lumina uagaretur, grauissimum autem, humus, liquorque in una parte subsiderent. Ante mare & terras: Haec est narratio, quam a prima mundi origine poeta sic repetit, ut describat primam omnium mutationem. Nam ex Hesiodi sententia, quem potissimum hoc locus sequitur Ouidius, primum omnium fuisse chaos ait, hoc est quandam rerum omnium sine ulla forma confusionem, quae materia prima a physicis uocatur, ex qua primum elementa quatuor, ac totum mundum effectum esse ait: cum antea nihil foret distinctum, sed omnia ita essent confusa, ut neque terra ab aere, neque aer ab aquis, neque aqua ab aethere separatae essent. Primum ita describit Ouidius Chaos ipsum: deinde narrat quem admodum in quatuor elementa, aethera, aera, aqua, terram fuit commutatum: sicque discretum, ut aether summum locum propter leuitatem apprehenderit, proximum aer, aqua tertium, in infimum terra propter grauitatem detrusa fuerit.

Chaos in
 quatuor
 elementa

MICYL.

[Versus Hesiodi, de quibus hic meminit Regius, sunt in Theogonia. hi uidelicet.

*κοίτην ἀρχαίαν χάος γένεσις, ἀντὶ τῆς ἀέρος
 καὶ τῆς γῆς ἐκ τῆς ἀέρος καὶ τῆς γῆς ἐκ τῆς ἀέρος.*

Fuit autem haec communium antiquorum ac sapientum opinio, ut mundum initium habuisse, & a deo creatum dicerent: non ut Aristoteli uidebatur, ab aeterno extitisse.

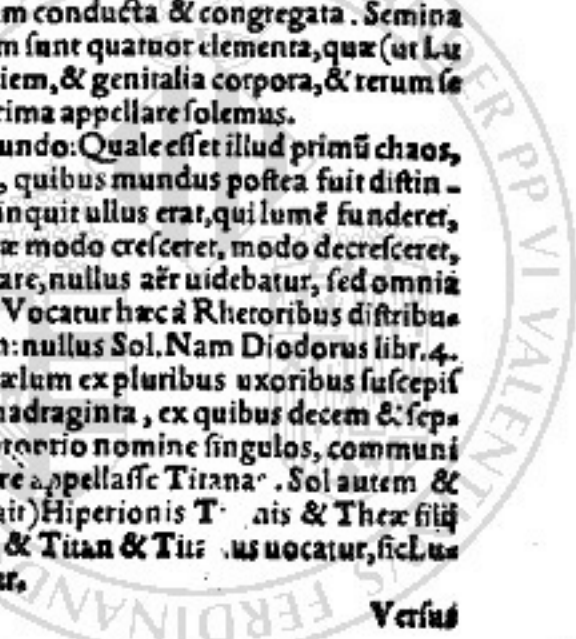
Hinc & Aristophanes comicus in Auib. quanquam ludens, inquit,

*καὶ τὸν κόσμον ἔπειτα τὴν ἀέρος καὶ τῆς γῆς ἐκ τῆς ἀέρος
 καὶ τῆς γῆς ἐκ τῆς ἀέρος καὶ τῆς γῆς ἐκ τῆς ἀέρος.*

Ac uerisimile est, semper fuisse inter Patres certas quasdam sententias, de Deo, de creatione mundi, de Diluuiio, & similibus rebus ac mutationibus grauioribus, quas a primis hominibus acceptas, posterius quasi per manus alij alijs tradiderunt. Atque ita nas a Iudaeis primum ad Aegyptios, mox ab Aegyptijs ad Graecos, atque inde ad alios gentes permanasse. Quibus praeteriora saecula & hominum antiquaeque primis remotiora uere, ita subinde

Nullus adhuc mundo: Quale esset illud primum chaos, apertius istis declarat, quibus mundus postea fuit distinctus. Nam neque Sol inquit ullus erat, qui lumina funderet, neque ulla Luna, quae modo cresceret, modo decreceret, nulla terra, nullum mare, nullus aer uidebatur, sed omnia unum chaos erant. Vocatur haec a Rhetoribus distributio. Nullus Titan: nullus Sol. Nam Diodorus libr. 4. antiqui ut scribit, Caelum ex pluribus uxoribus suscepisse filios quingentos & quadraginta, ex quibus decem & septem ex Tirea ortos praetio nomine singulos, communi autem omnes a matre appellasse Titanas. Sol autem & Luna (ut Hesiodus ait) Hiperionis Titanis & Theae filij fuerunt. Ut uero Sol & Titan & Titanus uocatur, sic Luna Titanis appellatur.

Versus

MICYL. [Versus Hesiodi sunt.

Θεία δ' ἡλιότης μέγαν, ἀμπερόντι πύλον
 πῶς ἰπέταται ἰαχθόντιαι φάσμα,
 τίνας ἰπυκθόντιαι ἰαχθόντιαι ἰπυ φιλόντιαι.

Ceterum alij solem, peculiari nomine Titanem dici uolunt, siue ab extendendo, quod splendorem ac lumen suum quoquo uersum extendit, siue etiam à trahendo, (nam utrunq; uerbum *τίτανος* græcis significat) quoniam uapores à terra excitet, sursumq; trahat.]

RAPH.

Noua Phœbe: noua Luna. Singulis enim quibusq; mensibus Luna renouari uidet. Ut autem Phœbus pro Sole, ita Phœbe pro Luna ponitur. quod sit pura & nitida. Nam *φῶς* purus interpretatur. Reparabat: renouabat. instaurabat. Cornua uero Lunæ ascribuntur ex aspectu. Illa namq; habere uidetur primis diebus, quibus à coitu Solis digressa cōspicitur. propter quod ab Aegyptijs Lunæ, quam Isidem uocant, bos sacrificatur. Nec circumfuso pendeat in aëre tellus: hoc est, nec terra suis ac proprijs ponderibus sustentata in aëre suspensa erat, quemadmodum nunc esse uidetur. Nam terra idcirco mundi centrum esse dicitur, quia in medio elementorum omnium est sita. Sola autem elementorum immobilis permansit. Circumfuso in aëre: perire. Nam terra undique aërem habere physici demonstrant. Aër autem *πῦρ τὸ ἄερ*, hoc est, à spirando deducitur. Nam illius motus uentos generat. Ponderibus librata suis: hoc est sua grauitate sustentata sic, ut nulla ex parte sursum uersus trahi possit, sed in imo semper fidat. Nec brachia longo: hoc est nec ullus Oceanus mediterranea maria effecerat, quæ oceani brachia esse uidentur. [Simplicius tamē est, ut brachia aquas Oceani intelligas, quibus ille ueluti brachijs quibusdam terram amplectitur.] Porrexerat: extenderat. Longo margine: longa extremitate terrarū. Nam margo uniuscuiusque rei dicitur extremitas. Est autem incerti generis nomen. Amphitrite: sic est legendum, nō Amphitrites, ut quidam asserentes pro Neptuno ponunt. Nam Amphitrite Oceani fuisse filia ab Hesiodo dicitur, quæ cum perpetuam uouisset uirginitatem, Neptunum, qui ipsius maritus esse cupiebat, aspernata, ad Atlantem confugit. Missus aut delphin, qui postea in cælum translatus est, ut scribit Hyginus, ei Neptuni nuptias persuasit. Claudianus de Proserpinæ rapto. Et iam Nereia Glaucō Neptunum gremio complectitur Amphitrite. Ponitur hic pro Oceano, uniuersam terram circumcumeunte. Dicitur autem, ut ait Orion grammaticus, *ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ*, hoc est à terrendo, quod mare nauigantes, *ἀμπερόντιαι* id est, ab utroq; latere terreat.

MICYL.

[Quæque erat & tellus illic & pontus & aër. Quidam legunt, Quæque fuit tellus. Porphyrio autem etiam, Illic & pontus ut æther. ut sit sensus, Illic erat pontus ubi æther. quoniam & apud Horatium eodem modo, Vt pro Vbi legatur, Vt lib. 1. Car. ode. 4. Vt cunque mecum moreris, pro, ubicunque. Sed de hac lectione alij uiderint. Ego uero in posteriore parte uersus nihil uideo, cur quicquam immutandum. In priore autem, quoniam copulata, Et, oculo se poni uideretur, si quis fuit,

magis quam erat, sublata conjunctione &, legendum contendat, non ualde equidem repugnabo.]

Sic erat instabilis tellus: Mobilis. Significat autem nulli elementorum in illo chaos propriam fuisse naturam.

Nulli sua forma manebat: hoc est nullum elementorum propriam habebat figuram atque naturam.

Obstabatq; alijs aliud: hoc est, inter se elementa pugnant, quia cōtrariæ qualitates in eodem erant subiecto: quod nunc fieri non potest, ut in eodem contra-ia simul existit. Neq; ei, uide simul calidum & frigidum, aut molle & durum, aut graue & leue esse potest. Hæc Deus Narrat quemadmodum chaos illud, quod hætenus descripsit, in quatuor elementa à Deo fuit transmutatū, itaq; distinctū, ut æther omnium leuissimus supremū occupauerit locū, Proximus aëri cesserit. Aqua & terra propter grauitatem in imo resederint. Deus autem

Nec noua crescendo reparabat cornua Phœbe,

Nec circumfuso pendeat in aëre tellus

Ponderibus librata suis, nec brachia longo

Margine terrarum porrexerat Amphitrite,

Quæque erat & tellus, illic & pontus & aër.

Sic erat instabilis tellus, innabilis unda.

Lucis egens aër, nulli sua forma manebat,

Obstabatq; alijs aliud, quia corpore in uno

Frigida pugnant calidis, humentia siccis,

Mollia cum duris, sine pondere habentia pondus.

Hanc Deus & melior litem natura diremit.

ex stoicorum sententia, ut eorum interpretatione utar, qui Diogenem Laërtium ueterum, est animal immortale, rationale, perfectum, siue intellectuale, beatū, à malo omni remotissimum, prouidentia sua mundum, & quæ sunt in mundo disponens omnia, non tamen inesse illi humanæ formæ lineamenta aiunt. Ceterum esse quidem opificem immensū huius operis, sicuti et patrem omnium. Apuleius quoq; de Deo, uetus inquit, opinio est, quæ in cogitatione omnium hominum penitus insedit, Deum originis non habere auctorem, Deumq; esse salutem & perseverantiam earum, quas effecerit, rerum. Neq; ulla res est tam præstantibus uiribus, quæ uia duata Dei auxilio, sui natura contenta sit. Hanc opinionem uates secuti, profiteri ausi sunt omnia Iouis esse plena. Ci. etiam in consolatione, ut scribit Lactantius, Deū hoc modo diffinit. Nec uero Deus ipse qui intelligitur à nobis, alio modo intelligi potest, nisi mens soluta quædam libera & segregata ab omni concretionemortali, omnia sentiens & omnia mouens. [Quæ definitio neq; à nostra religione aliena est. Nam licet secundum illud Deum nemo uidit unquā, substantiam & naturam Dei definire nō possimus, ex effectis tamen, & operibus illum cognoscimus, nempe patrem & opificem rerū omnium, ingenitū, immortalem, cuius nutu cūcta mouentur & reguntur.] Et melior natura: meliorem naturā Deū uocat, qui mēs & causa à Platone appellatur. Nam Plato quoq; (ut Diogenes Laërtius ait) duo rerū principia posuit, Deū & materiam, quam informem & infinitam esse ait. Eamq; in quatuor elementa ignem, aërē, aquam & terrā à Deo, siue mente fuisse cōuersam asserit. Hoc idem & Stoici senserunt, qui unū esse Deum aiunt, ipsamq; (ut Seneca scribit) & naturam & mentem & factum & Iouem, multisq; alijs nominibus appellatum, ex informi materia primū quatuor elementa genuisse. Nihil aut aliud est natura (ut idem Seneca ait) quā Deus & diuina quædam ratio toti mundo & partibus eius inserta. [Proinde & particulam Et, expositiue hic accipiūe grammatici, quasi dicas, Deus, siue Natura, uel, ut uulgo loquuntur, Deus, id est, Natura.] Diremit: dissoluit. Proprie aut dirimi dicuntur lites & prælia, cū dissoluntur atq; tolluntur. Adudere autem ad id uideretur Naso, quod

RAPH.

Deus

Natura

quod Empedocles ait ex illa rerum confusio ne primum omnium litem exiisse, mox amicitiam atq; concordiam, qua omnia fuere copulata. Ab aere spisso: crasso, in quo & nubes generantur & pluuia. Liq; autem caelum pro aethere posuit. Nam aether & purissimus est, & ab omni perturbatione alienus. Quidam codices perpetam, ut apparet, scriptum habent, aere, aethere: Nam & epitheton, ipsum repugnat. Non enim spissus aether, recte dicitur, sed aer spissus. Liquidum: purum, clarum, limpium, ab omni corruptione remotum. Secreuit: separauit atq; distinxit.

Quae postquam euoluit: postquam inquit Deus quatuor elementa explicuit, ex illo accerno, quod chaos dicitur, eduxit, quibus locis distincta fore, quae tamen concordia ea copulauit. Nam (ut ait phytici) elementa primis quatuor qualitatibus partim inter se conueniunt, partim a se inuicem dissident. Ignis enim cum sit calidus et siccus aeri quidem caliditate copulatur, ab eodem uero siccitate, qua terra similis est, separatur. Aer cum humidus sit & calidus, humiditate aque reponder, caliditate re-

pugnat. Nam aqua humida est & frigida. Et frigiditate quidem sibi terram conciliat, humiditate uero eandem ab se alienat. Nam terra frigida est & sicca. ita hac pace tam concordia elementa inter se uidentur fuisse copulata.

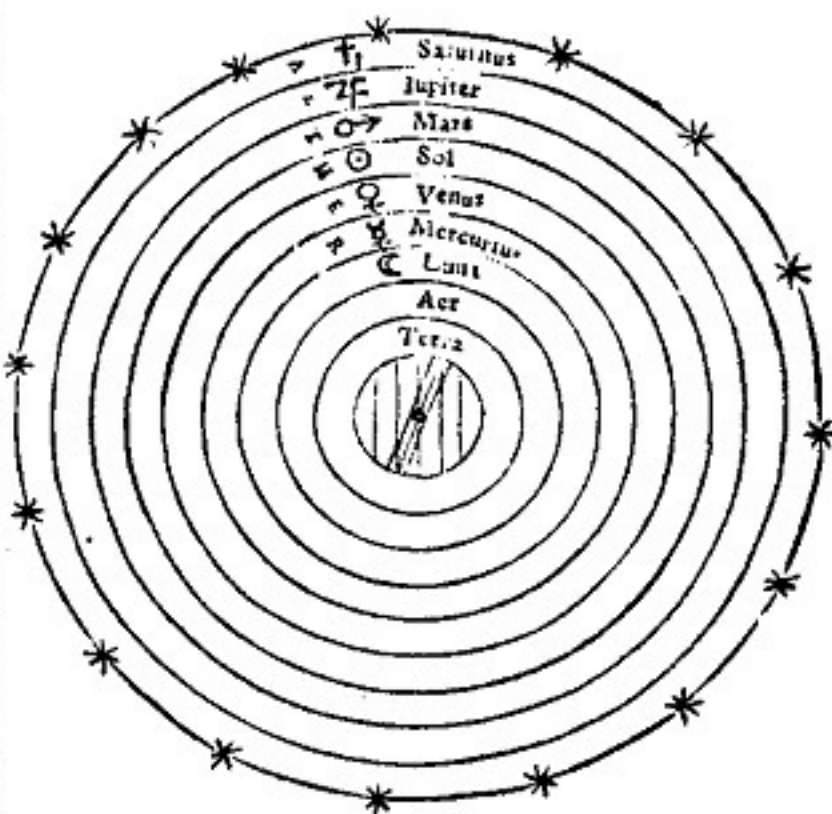
Igne uis: periphraasis est aetheris atq; ignis, qui supremum propter leuitatem sibi locum uendicauit. Utitur autem distributione, quam uocant, poetae, seorsim uniuscuiusque locum describendo. Summa arce: excelsa & alta. Namque arces in eminentioribus urbium locis exaedificari solent. Legit: legit. Proximus est aer illi: Aer inquit & leuitate & loco proxime ad ignem aetheremque accedit. Nam aer si terrae, aquae uel coparetur leuis est, si aetheri grauis. Densior his tellus: hoc est, crassior & grauior.

Elementa atq; grandia traxit: hoc est, partes magnas, & grauioribus ex illo aceruo secum traxit. Proprie autem illo uerbo traxit uisus est poeta. Nam uis quadam naturali omnia graua & ponderosa deorsum trahuntur. Elementa uero pro partibus posuit. Nam elementum est, ex quo primo procedunt, quae sunt, & in quod extremum resoluuntur.

Et pressa est grauitate sui: hoc est, ob suam grauitatem

Nam caelo terras, & terris abscedit undas,
Et liquidum spisso secreuit ab aere caelum.
Quae postquam euoluit, caecumq; exemit aceruo,
Dissociata locis concordia pace ligauit.
Igne conuexi uis, & sine pondere caeli
Emituit, summaque locum sibi legit in arce.
Proximus est aer illi leuitate, locoque.
Densior his tellus, elementaque grandia traxit,
Et pressa est grauitate sui, circumfluit humor
Ultima possedit, solidumque coeuit orbem.
Sic ubi dispositam, quisquis fuit ille Deorum,
Congeriem secuit, sectamque in membra redegit.
Principio terram, non aequalis ab omni
Parte foret, magni speciem glomerauit in orbis.
Tum freta diffudit, rapidisque tumescere uentis

[Cuius rei exemplum haec figura exhibet]

in infimum locum descendit. Omne enim graue natura deorsum tendit. Videtur autem quibusdam Quid, tertium ab igne locum terrae assignare, cum in ultimum deorsum fuisse propter grauitatem, immobilitatemque constet. Sed Ouidius recte loquitur. Non enim infima loca, sed ultima terrarum, ab aere occupata fuisse ait, neque uulgi opinionem hoc loco sequitur, ut quidam aiunt, qui aquam ultimum elementum esse purant, quia tota inundari terram ab aqua non uident. Sed aqua idcirco ab inundatione totius terrae arceatur, ut terrenis animalibus in primis homini loca non desint. Quod si hoc non fuisset, aqua non minus quam aer undique totam terram completeretur. Id quod innuit Ouidius cum inquit. Solidumque coeuit orbem, hoc est, continuit solidum & durum terrae orbem. Coeere enim eam non posset, nisi undique ipsam completeretur. Mediam namque omnium elementorum terram esse phytici, in primis Stoici affirmant. Unde & mundi centrum esse perhibetur. Sic ubi dispositam: hoc loco & quatuor describit elementa, et ea quibus unumquodque ipsorum est in-

structum. Quisquis fuit: innuit se ignorare quisnam Deorum ille fuerit, qui quatuor elementa distinxit. Hoc est, utrum Deum, an Naturam meliorem uocet, ut supra. Illud autem intelligit, maiorem ac potentiorum aliquem fuisse, quam quos uulgus pro diis haberet. Secuit: separauit ac diuisit. In membra redegit: in partes diduxit.

Principio terram: postquam inquit Chaos in quatuor elementa distinxit, effecit ut undique terra foret rotunda, uariisque rebus institueretur. [Est autem noua distributio, quae terram primo, mox caetera elementa seorsim unumquodque describit.] Non aequalis: hoc est, ut aequalis undique esset. Dux enim negationes affirmationem constituunt. Glomerauit: effecit in similitudinem magni globi & pilae, quae ex omni parte sibi est aequalis. Glomerare enim est glomum, globumque (qui undique rotundus est) efficere. A glomo autem ac porius glomere (Nam utroque modo declinatur ut ait Priscianus) glomero uerbum deriuatur. Tum freta diffudit: hoc est maria mediterranea immisit. Nam freta proprie dicuntur maria, quae inter duas terras existunt, quae a feruendo deducta, quos Graeci porthmos uocant. Tumescere:

Qualitates elementorum

Elementum

Terra descriptio

Aëris descriptio
 mescere: inflari. In tēpe
 statem erigi. Rapidis
 uēris, rapacib⁹, omnia
 secū rapiētib⁹. Iussit
 sit: uoluit, ut Terēti⁹,
 Iubeo Cremerē saluere.
 Iubere autē proprie
 est imperare. Ambiq;
 terrā: undiq; a mari cir
 cundatā. Littora autē
 proprie maris dicūtur.
 Nam litus est (ut Celsus
 diffinit) quou(que
 maximus fluctus a ma
 ri peruenit. idēq; M. Tul
 liū ait primū constituit
 se, cum arbitret electus
 foret. Stagna immen
 ta: maximas paludes.

Circūxit: circumdedit.
 Obliquis ripis: nō re
 ctis. Ripæ autē proprie
 sunt fluminū. Vnde tri
 paria: hūiūdines dictæ,
 quæ in fluuioꝝ ripis
 nō faciunt. Flumi
 na decliua: prona ac deorsum labētia. Quæ diuersa lo
 cis: Fluminum naturam describit. Nam quædam ab ipsa
 forbētur terra, ut de Euphrate scribit Pomp. Mela. Hinc
 Lucan. li. 3. Sed sparsus in agros Fertilis Euphrates: ph
 zia uice fungi ut undæ.] quædā in mare deferuntur.

Campūq; recepta: cāpus est terræ planities, sed hoc lo
 co pro a quoꝝ ponit.
 Pro ripis littora pul
 sant: percutiunt, ac (ut
 uerbo utar Pliniano)
 lancinant. Elegāter autē
 littora a ripis distinxit.
 Littora nāq; maris, flu
 minum ripæ dicuntur.

Iussit & extendi cam
 pos: hoc est terræ plani
 ties dilatarī. Subsidi
 re ualles: in ima descen
 dere. Vallis autē ea ob
 longa cōcauias dicit,
 quæ est inter duos mō
 tes uicinos. Vnde ualli
 cula diminutiū deri
 uatur. Fronde regi syl
 uas: hoc est arbores in
 syluis nasci, est enim sy
 necdoche. Nā & a parte
 totū intelligimus, &
 singularē numerū pro
 plurali accipimus. Hæc
 uero figurā etiā in solu
 ta oratione frequenter usarpamus. Tegi: cooperiri.

Lapidosos surgere montes: hoc est montes saxosos in
 alū tolli. Mons enim nihil est aliud quā terræ tumor.
 Vnde etiā montes tumuli dicebātur. Iussit autē uerbū est
 subaudiendū. Vtq; dux dextra cælū: quinq; Zonis &
 circulis cælum secatur in quinq; partes, quibus distingui
 tur etiā terra. Earū dux ultimæ frigore rigent, mediā Sol
 urit, reliquæ inter frigus & calorē ita sunt temperatæ, ut
 in ijs demū animantes habitare possint. quāq; illarū al
 tera in qua esse dicebantur An: podes, nobis penitus igno
 retur. [Hæc autē nom: sicut a circuli, uel a regione cæli,

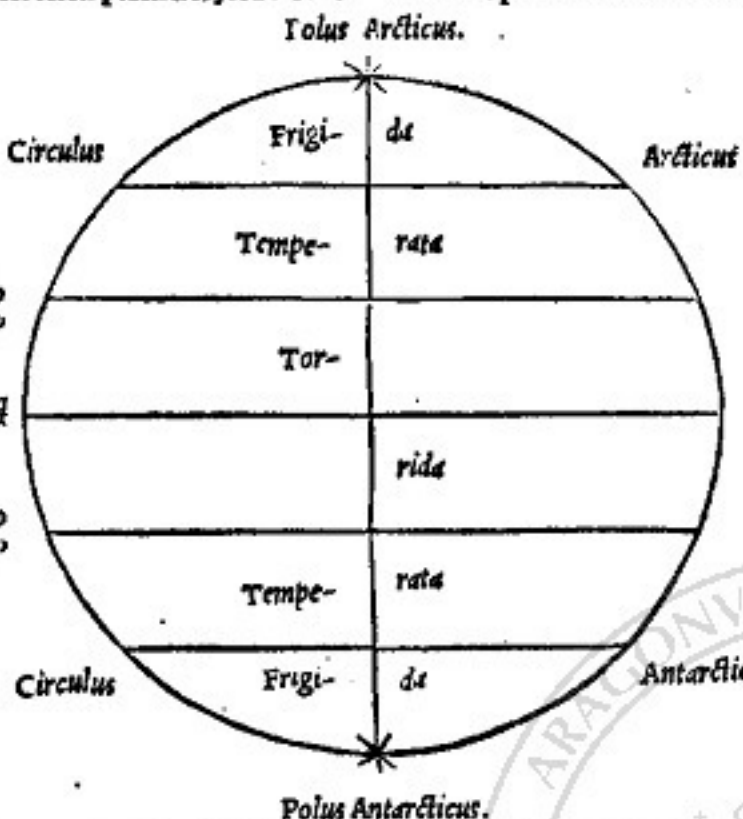
Iussit, & ambitæ circundare littora terræ.
 Addidit & fontes & stagna immensa, lacusq;
 Fluminaq; obliquis cinxit decliua ripis,
 Quæ diuersa locis partim sorbentur ab ipsa,
 In mare perueniunt partim, campoq; recepta
 Liberioris aquæ pro ripis littora pulant.
 Iussit & extendi campos, sublidere ualles,
 Fronde regi syluas, lapidosos surgere montes.
 Vtq; dux dextra cælum, totidemq; sinistra
 Parte secant zonę, quinta est ardentior illis,
 Sic onus inclusum numero distinxit eodem
 Cura Dei, totidemq; plagæ tellure premuntur,
 Quarum quæ media est, non habitabilis æstu,
 Nix tegit alta duas, totidem inter utranq; locauit,
 Temperiemq; dedit, mista cum frigore flamma.
 Imminet his aër, qui quanto est pendere terræ
 Pondere aquæ leuior, tanto est onerosior igne,
 Illic & nebulas, illic consistere nubes
 Iussit, & humanas motura tonitrua mentes.
 Et cum fulminibus facientes frigora uentos.

in anno decutrit. Onus inclusum. Periphrasis est zonę.
 Nā terra quæ est ponderosa quinq; zonis cōtinetur atq;
 distinguitur. Plagæ: Regiones. Quia in significacione
 corripitur prima sylaba, quæ producitur cū uulnera sig
 nificant. Æstu: fetuore: ac nimio calore. [A q; hoc tes
 cundū opinionem ueterū dixit, nostra autē a re nante

ut Arcticus et Antarcticus, uel a causis, ut Tropicus æstiuus, Tropicus hyemalis, siue Hybernus, & Aequinoctialis. Nam sicut hoc existit te sole, æquinoctia sunt, sub illis autē, tollitur, quas æquinoctia uocāt. Figurant, autē. ymo do ↑ Parte dextra: quæ infra ad arctiū uertit, oli panē dextrā uocat po ra, ut hinc ad an arctiū. Zonę: quinq; circuli. Zona eto a pud græcos significat et partē corporis quæ cingitur et cingulū q; som. ut ibi: xxi pectus dicitur & cingulus pectoris tegmen-ū. Quia est ardentior illis, quia a poeta mediā uocat, quæ idcirco ardentior esse ait, quod per Sol bis

Lustrari etiā hūc habita
 tari docuerūt.] Toti
 dem inter utranq; loca
 uit: hoc est duas: tempe
 ratas inter extremas &
 mediā collocauit, quæ
 idcirco sunt temperata,
 quia & frigore partici
 pant & calore. Immi
 ner his aër: Nunc aërē
 ita describit, ut omnia
 quæ in eo sunt, cōtem
 moret. Tanto est one
 rosior: pōderosior. gra
 uior. Illic & nebulas:
 in illo inquit aërē & ne
 bulę cōsistunt et nubes.
 Elegāter autē inter ne
 bulas et nubes differen
 tiā signauit poeta. Ne
 bulę enim dicunt uas
 pores densi haud longē
 a terris, aquisq; reced
 dentes. Nubes autē ua
 por est humidus in sub

lime egressus, cuius densitate Sol obumbratur. Et cū
 fulminibus: Fulmina quoq; inquit & uēri frigora addu
 centes in aërē generant. Fulmen autē ignis est ex cōcur
 uentorū elisus in terramq; delatus Fulminū uero multa
 sunt genera, de quibus copiose Plinius scribit. Ventus
 autem est impetus aëris in unam partem fluentis. Ventū
 uero principales sunt quatuor, quos eleganter Ouidius
 describit. Omnis sane uentus frigidus est natura, quā
 uis Auster, qui per torridam zonam transir, calidus esse
 uideatur. [Etiam Homerus eosdem ferē uentos tan
 tum nominat. ut Odyss. quinto.

fulmine egressus, cuius densitate Sol obumbratur. Et cū
 fulminibus: Fulmina quoq; inquit & uēri frigora addu
 centes in aërē generant. Fulmen autē ignis est ex cōcur
 uentorū elisus in terramq; delatus Fulminū uero multa
 sunt genera, de quibus copiose Plinius scribit. Ventus
 autem est impetus aëris in unam partem fluentis. Ventū
 uero principales sunt quatuor, quos eleganter Ouidius
 describit. Omnis sane uentus frigidus est natura, quā
 uis Auster, qui per torridam zonam transir, calidus esse
 uideatur. [Etiam Homerus eosdem ferē uentos tan
 tum nominat. ut Odyss. quinto.

Yr infra
 (pparet

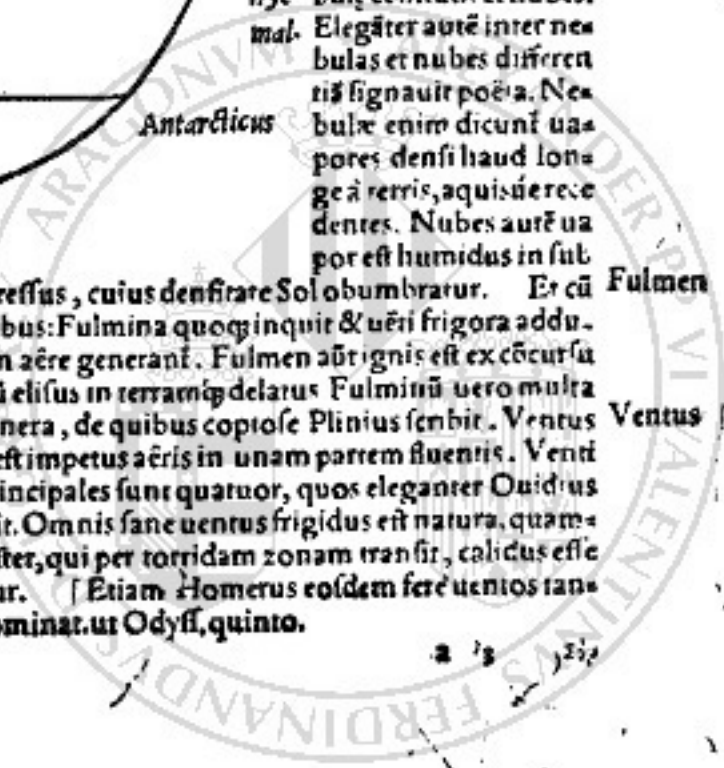
Zonā

Flagā

est
 uis.
 no
 ctia
 lis
 hye
 mal.

Fulmen

Ventus

quod Empedocles ait ex illa rerum confusione primum omnium hanc rem exitisse, mox amicitiam atque concordiam, qua omnia fuere copulata. Ab aere spisso crasso, in quo & nubes generantur & pluuia. Liquidum autem caelum pro aethere posuit. Nam aether & purissimus est, & ab omni perturbatione alienus. (Quidam codices perpetam, ut apparet, scriptum habent, aere, aethere: Nam & epitheton, ipsum repugnat. Non enim spissus aether, recte dicitur, sed aer spissus.) Liquidum: purum, clarum, limpidum, ab omni corruptione remotum. Secreuit: se parauit atque distinxit.

Quae postquam euoluit: posteaquam inquit Deus quatuor elementa explicuit, et ex illo aeterno, quod chaos dicitur, eduxit, quibus locis distincta foret, quada tamen concordia ea copulauit. Nam (ut ait physici) elementa primis quatuor qualitatibus partim inter se conueniunt, partim a se recipiunt dissident. Ignis enim cum sit calidus et siccus aeri quidem caliditate copulatur, ab eo semper uero siccitate, qua terrae similis est, separatur. Aer cum humilis sit & calidus, humiditate aque respondet, caliditate re-

pugnat. Nam aqua humida est & frigida. Et frigiditate quidem sibi terram conciliat, humiditate uero eandem ab se alienat. Nam terra frigida est & sicca, ita hac pace tam concordia elementa inter se uidentur fuisse copulata.

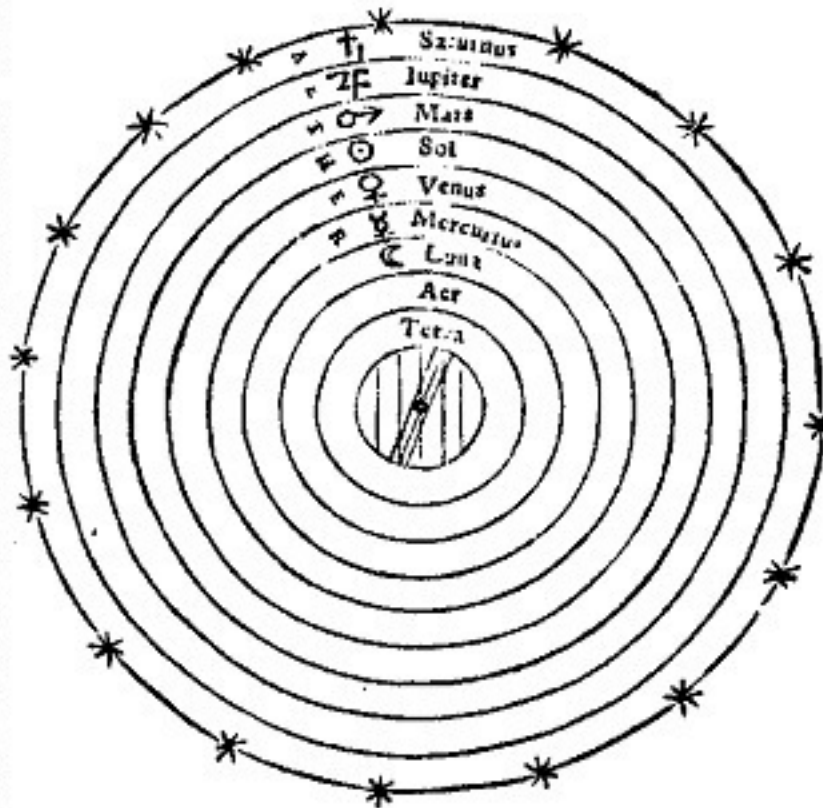
Ignis uis: peripluratis est aetheris atque ignis, qui supremum propter leuitatem sibi locum uendicauit. (Utitur autem distributione, qua uocant, poetae, seorsim uniuscuiusque locum describendo.) Summa arces: excelsa & alta. Namque arces in eminentioribus urbium locis exaedificari solent. Legit: elegit. Proximus est aer illi: Aer inquit & leuitate & loco proxime ad ignem aetheremque accedit. Nam aer si terrae, aquae uel comparatur leuis est, si aetheri grauis. Densior his tellus: hoc est, crassior & grauior.

Elementaque grandia traxit: hoc est, partes magnas, & grauioribus ex illo aeterno secum traxit. Proprie autem illo uerbo traxit usus est poeta. Nam ut quadam naturali omnia grauiora & ponderosa deorsum trahuntur. Elementa uero pro partibus posuit. Nam elementum est, ex quo primo procedunt, quae fiunt, & in quod extremum resoluntur.

Et pressa est grauitate sui: hoc est, ob suam grauitatem

Nam caelo terras, & terris abscondit undas, Et liquidum spisso secreuit ab aere caelum. Quae postquam euoluit, caecoque exemit aceruo, Dissociata locis concordia pace ligauit. Ignea conuexi uis, & sine pondere caeli Emicuit, summaque locum sibi legit in arce. Proximus est aer illi leuitate, locoque. Densior his tellus, clementaque grandia traxit, Et pressa est grauitate sui, circumfluus humor Ultima possedit, solidumque coeuit orbem. Sic ubi dispositam, quisquis fuit ille Deorum, Congeriem secuit, sectaque in membra redegit. Principio terram, non aequalis ab omni Parte foret, magni speciem glomerauit in orbis, Tum freta diffudit, rapidisque tumescere uentis

[Cuius rei exemplum haec figura exhibet]

in infimum locum descendit. Omne enim graue natura deorium tendit. Videretur autem quibusdam Ouidium tertium ab igne locum terrae assignare, cum in ultimum deorsum fuisse propter grauitatem, immobilitatemque constiterit. Sed Ouidius recte loquitur. Non enim infima loca, sed ultima terrarum, ab aere occupata fuisse ait, neque uulgi opinionem hoc loco sequi, ut quidam aiunt, qui aquam ultimum elementum esse purant, quia tota inundari terram ab aqua non uident. Sed aqua idcirco ab inundatione totius terrae arceretur, ut terrenis animalibus in primis homini loca non desint. Quod si hoc non fuisset, aqua non minus quam aer undique totam terram complecteretur. Id quod innuit Ouidius cum inquit. Solidumque coeuit orbem, hoc est, continuit solidum & durum terrae orbem. Coerere enim eam non posset, nisi undique ipsam complecteretur. Mediam namque omnium elementorum terram esse physici, in primis Stoici affirmant. Unde & mundi centrum esse perhibetur. Sic ubi dispositam: hoc loco & quatuor describit elementa, et ea quibus unumquodque ipsorum est in-

structum. Quisquis fuit: innuit se ignorare quisnam Deorum ille fuerit, qui quatuor elementa distinxit. (Hoc est, utrum Deum, an Naturam meliorem uocet, ut supra. Illud autem intelligit, maiorem ac potentiorum aliquem fuisse, quam quos uulgus pro diis haberet.) Secuit: se parauit ac diuisit. In membra redegit: in partes diduxit.

Principio terram: posteaquam inquit Chaos in quatuor elementa distinxit, effecit ut undique terra foret rotunda, uariisque rebus institueretur. (Est autem noua distributio, quae terram primo, mox cetera elementa seorsim unumquodque describit.) Non aequalis: hoc est, ut aequalis undique esset. Dux enim negationes affirmationem constituunt. Glomerauit: effecit in similitudinem magni globi & pilae, quae ex omni parte sibi est aequalis. Glomerare enim est glomum, globumque (qui undique rotundus est) efficere. A glomo autem ac potius glomere (Nam utroque modo declinatur ut ait Priscianus) glomero uerbum deriuatur. Tum freta diffudit: hoc est maria mediterranea immisit. Nam freta proprie dicuntur maria, ita inter duas terras existantia, quae a feruendo deducta, quos Graeci porthmos uocant. Tumescere:

Qualitates elementorum

Elementum

Terrae descriptio

Zonae

melesere:

Aëris descriptio
 mescere inflari. In tēpe
 starem erigi. Rapidus
 uēris, rapacib⁹, omnia
 fecū rapientibus. Iulsi
 fit uoluit, ut Terētius,
 Iubeo Crementē salua
 re. Iubere autē proprie
 est imperare. Ambiq;
 terræ: undiq; a mari cir
 cundatæ. Littora autē
 proprie maris dicuntur.
 Nam litus est (ut Celsus
 diffinit) quousque
 maximus fluctus a ma
 ri peruenit. idēq; M. Tul
 liū ait primū constituit
 se, cum arbor electus
 foret. Stagna immen
 ta: maximas paludes.

Cinxit: circumdedit.
 Obliquis ripis: nō re
 ctis. Ripæ autē proprie
 sunt fluminū. Vnde ri
 paria: hirsutines dictæ,
 quæ in fluuioꝝ ripis
 nido: faciunt. Flumi
 na decliua: prona ac deorsum labētia. Quæ diuersa lo
 cis: Fluminum naturam describit. Nam quædam ab ipsa
 forbentur terra, ut de Euphrate scribit Pomp. Mela. Hinc
 Lucan. li. Sed sparsus in agros Fertilis Euphrates pha
 rix uice fungitur undæ.] quædam in mare deferuntur.

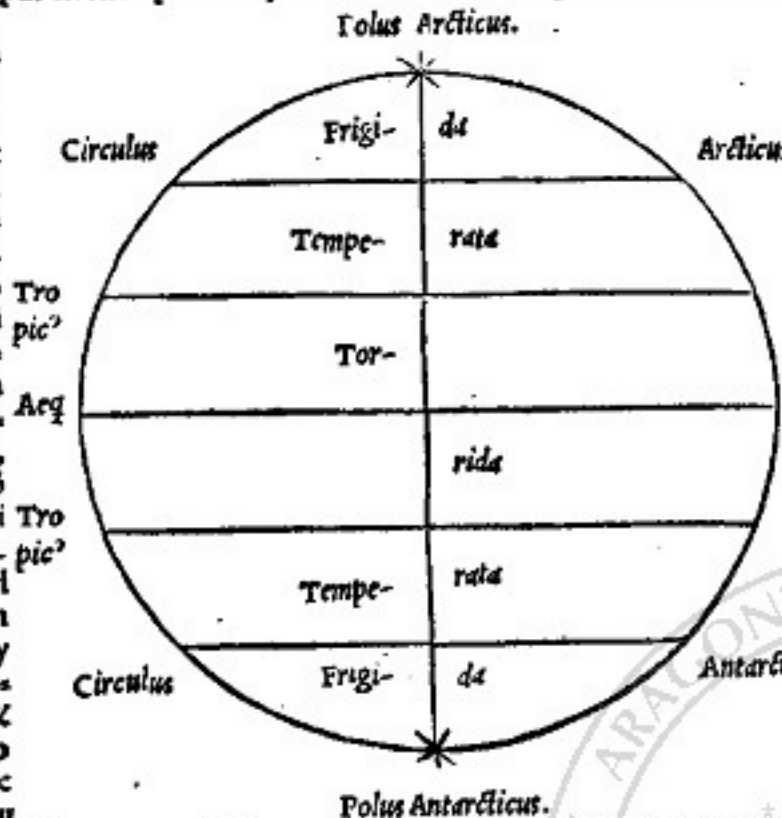
Campiq; recepta: cāpus est terræ planities, sed hoc lo
 co pro aquore ponit.
 Pro ripis littora pul
 sant: percutiunt, ac (ut
 uerbo utar Pliniano)
 lancinant. Elegit autē
 littora a ripis d. stinxit.
 Littora nāq; maris, flu
 minum ripæ dicuntur.

Iussit & extendi cam
 pos: hoc est terræ plani
 ties dilatarī. Subsidi
 re ualles: in ima descen
 dere. Vallis autē ea ob
 longa cōcauias. dicit,
 quæ est inter duos mō
 tes uicinos. Vnde ualli
 cula diminutiū deri
 uatur. Fronde regi syl
 uas: hoc est arbores in
 syluis nasci, est enim sy
 necdoche. Nā & a par
 te totū intelligimus, &
 singularē numerū pro
 plurali accipimus. Hæc
 uero figurā etiā in solu
 ta oratione frequenter usurpamus. Tegi: cooperiri.

Lapidosos surgere montes: hoc est montes saxosos in
 albu tolli. Mons enim nihil est aliud quam terræ tumor.
 Vnde etiā montes tumuli dicebantur. Iussit autē uerbu est
 subaudiendū. Vtq; duæ dextra cælū: quinque Zonis &
 circulis cælum secatur in quinque partes, quibus distingui
 tur etiā terra. Earū duæ ultimæ frigore rigent, mediā Sol
 urit, reliquæ inter frigus & calorē ita sunt temperatæ, ut
 in ijs demū animantes habitare possint. quāq; illarū al
 tera in qua esse dicebantur An
 tares, nobis penitus igno
 retur. Hæc autē non
 sia circuli, uel a regione cæli,

Iussit, & ambitæ circumdare littora terræ.
 Addidit & fontes & stagna immensa, lacusq;
 Fluminaq; obliquis cinxit decliua ripis.
 Quæ diuersa locis partim sorbentur ab ipsa,
 In mare perueniunt partim, campoq; recepta
 Liberioris aquæ pro ripis littora pullant.
 Iussit & extendi campos, subidere ualles,
 Fronde regi syluas, lapidosos surgere montes.
 Vtq; duæ dextra cælum, totidemq; sinistra
 Parte secant zong, quinta est ardentior illis,
 Sic onus inclusum numero distinxit eodem
 Cura Dei, totidemq; plagæ tellure premuntur,
 Quarum quæ media est, non habitabilis æstu,
 Nix tegit alta diuas, totidem inter utranq; locauit,
 Temperiemq; dedit, mista cum frigore flamma.
 Imminet his aër, qui quanto est pondere terræ
 Pondere aquæ leuior, tanto est onerosior igne.
 Illic & nebulas, illic consistere nubes
 Iussit, & humanas motura tonitrua mentes;
 Et cum fulminibus facientes frigora uentos.

in anno decutrit. Onus inclusum. Periphrasis est utiq;
 Nā terra quæ est ponderosa quinque zonis cōdeur atq;
 distinguuntur. Plagæ: Regiones. Quæ in significatione
 corripitur prima syllaba, quæ producitur cū uulnera sig
 nificant. Æstu: feruore: ac nimio calore. (A q; hoc tes
 cundū opinionem ueterū dixit, nostra autē ætate nauar

ta oratione frequenter usurpamus. Tegi: cooperiri.
 Lapidosos surgere montes: hoc est montes saxosos in
 albu tolli. Mons enim nihil est aliud quam terræ tumor.
 Vnde etiā montes tumuli dicebantur. Iussit autē uerbu est
 subaudiendū. Vtq; duæ dextra cælū: quinque Zonis &
 circulis cælum secatur in quinque partes, quibus distingui
 tur etiā terra. Earū duæ ultimæ frigore rigent, mediā Sol
 urit, reliquæ inter frigus & calorē ita sunt temperatæ, ut
 in ijs demū animantes habitare possint. quāq; illarū al
 tera in qua esse dicebantur An
 tares, nobis penitus igno
 retur. Hæc autē non
 sia circuli, uel a regione cæli,

ut Arcticus et Antarcticus, uel a causis, ut Tro
 picus æstiuus, Tropicus
 hyemalis, siue Hy
 bern⁹, & Aequinoctia
 lis. Nam sol: hoc existē
 te sole, æquocētia sunt,
 sub illis autē, solstitia,
 quas tropic⁹ uocat.
 Figurati, autē. Vnde
 do † Parte dextra: qu
 ad arcticū uerget, soli
 partē dextrā uocat po
 ra, ut solstitia ad unū
 arcticū. Zong: circuli,
 circuli. Zona uero a
 pud græcos significat et
 partē corporis quæ en
 gitur et circūla est tum.
 ut thorax et pectus di
 citur & ipsius pectoris
 tegmen-ū. Quia est
 ardentior illis, quia a
 porta mediā, uel a
 idcirco ardentiori esse
 ar, quod per Sol bis

Lustran etiā hæc habita
 tari docuerūt. Toti
 dem inter utranq; loca
 uit: hoc est duæ tempe
 ratas inter extremas &
 mediā collocauit, quæ
 idcirco sunt temperatæ,
 quia & frigore partici
 pant & calore. Immi
 net his aër: Nunc aërē
 ita describit, ut omnia
 quæ in eo sunt, cōme
 moret. Tanto est one
 rosior: pōderosior, gra
 uior. Illic & nebulas:
 in illo inquit aère & ne
 bulæ cōsistunt et nubes.
 Elegit autē inter ne
 bulas et nubes differre
 tiā signauit poeta. Ne
 bulæ enim dicunt uap
 ores densi laud long
 ge a terris, aquis uē rece
 dentes. Nubes autē ua
 por est humidus in sub

lime egressus, cuius densitate Sol obumbratur. Et cū
 fulminibus: Fulmina quoq; inquit & uēti frigora addu
 centes in aère generant. Fulmen autē ignis est ex cōcur
 uentorū elisus in terramq; delatus Fulminū uero multa
 sunt genera, de quibus copiose Plinius scribit. Ventus
 autem est impetus aëris in unam partem fluennis. Ventū
 uero principales sunt quatuor, quos eleganter Ouidius
 describit. Omnis sane uentus frigidus est natura, quam
 uis Auster, qui per torridam zonam transit, calidus esse
 uideatur. Etiam Homerus eosdem ferē uentos tan
 tum nominat. ut Odyss. quinto.

Fulmen
 Ventus

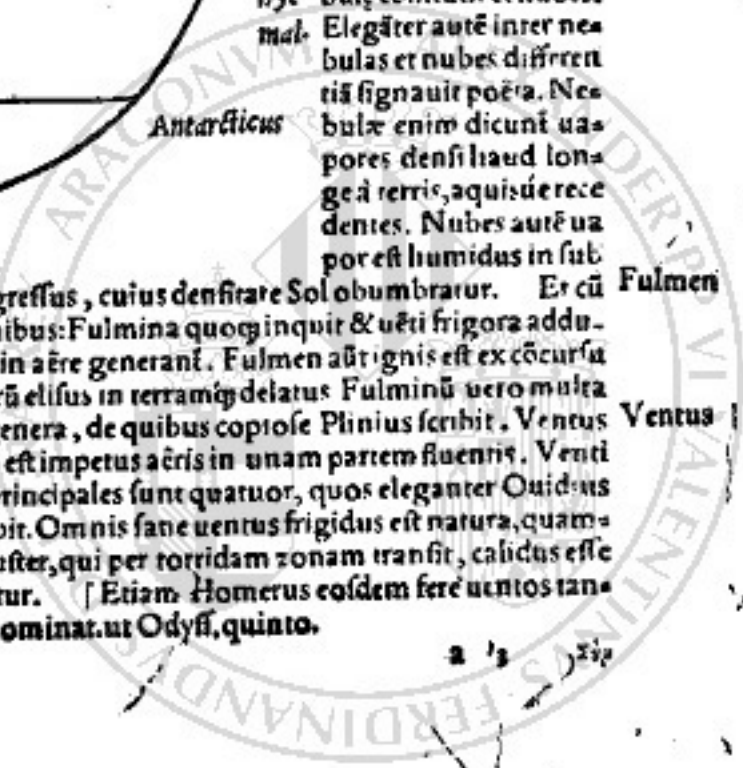
Ut infra
 apparet

Zona

Plaga

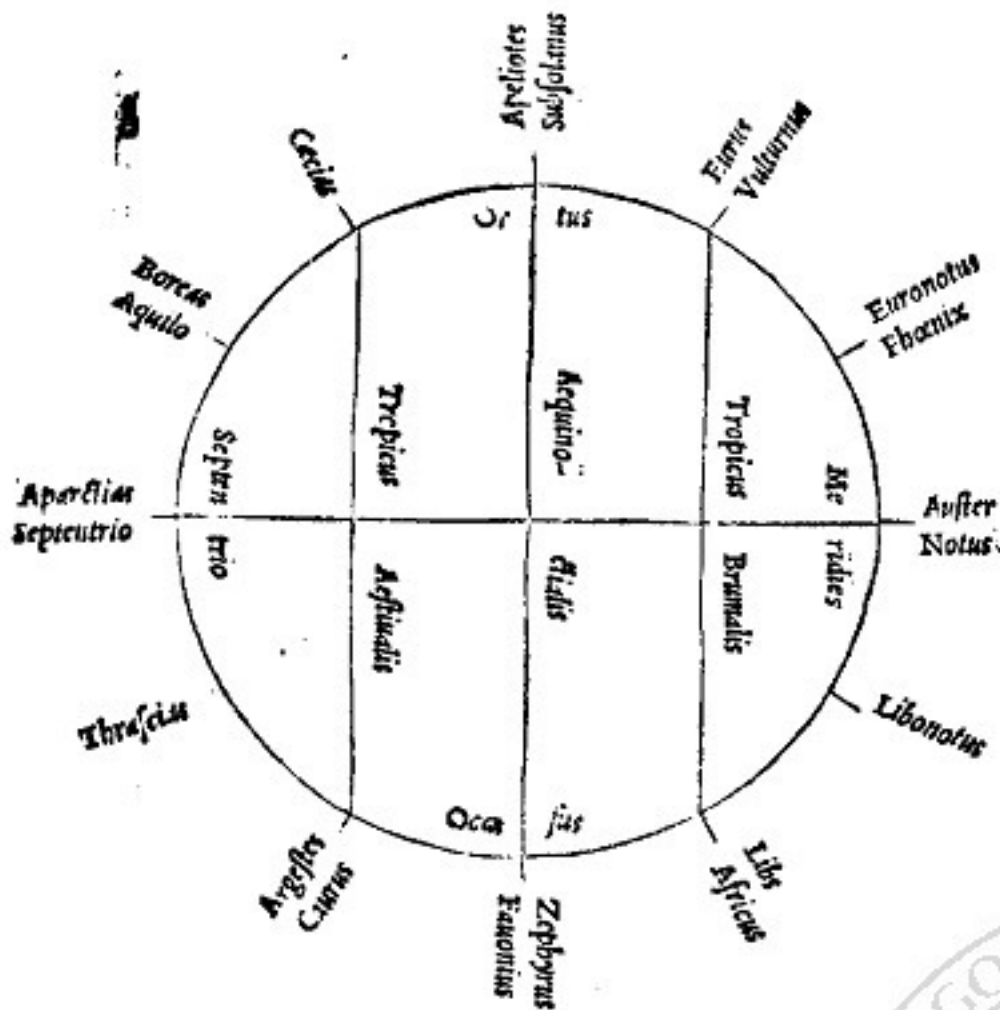
Fulmen

Ventus

ἔρ' ἂν ἰδρῶν ἰσότης τ' ἄκροι, ἰσότης τε διουαίς,
 καὶ βερίος ἀθραγιότης, μίγα κίμα κελύδων. **Etrursum,**
 Ἄλλοτε μίγα νότος βερίος προβάλλει φέρων,
 Ἄλλοτε ἂν ἰδρῶν ἰσότης, ἰσότης τε διουαίς.

Nam ut plagas cæli quatuor, ita etiã uentos toridẽ nu-
 merabant ueteres. Venerũt tamen postea, qui ultra hos
 etiã alios quatuor adiecerint, secundũ uarietatem ortus
 & occasus, etiã uentos diuersos hĩsdẽ plagis assignantes.
 Nam 7 uiali ortui Boreã, Aequinoctiali Euiũ, quem
 & S. iolanũ, & Apelioten græce uocãt, Brumali autem
 Euronoũ, tanquã medium inter Eurũ et Notũ, attribue-
 oãt. Oppositis autẽ regionibus Argestem, qui & Caurus
 dicitur, Zephyrũ qui & Fauonius, & Africum quem Lia-
 ua græci uocant, Septentrionali autẽ plagã, & Meridio-
 nali, quoniam ex certã ac fixã manerent, Aparctiam
 quẽ latine septentrionem dicunt, & Notum qui idem &
 Auster dicit, assignabant. Atq; hanc diuisionem etiã Fa-
 uorinus apud Gellium tradit lib. 2. ca. 22. Nouissimi autẽ
 neq; hoc numero contenti, duodecim fecerunt uentos.
 Septentrionẽ quoq; & Meridionalem plagã ternis parti-
 bus distinguẽtes, quorũ diuisionẽ sequẽs figura indicat.

mundũ: diffipent ac dilacerent. Tanta est discordia fra-
 trum: pulchra acclamatio, quali Virgilius quoq; utitur.
 Tanta molis erat Romanã condere gentem. Venti autẽ
 idem co fratres dicuntur, quod Aurois & Aestis giganus
 filij fuisse finguntur. | Vt apud Hesiodũ in Theogonia.

Ἄρσιον ἂν ἰδρῶν ἰσότης, ἰσότης τε διουαίς
 Ἄρσιον ἂν ἰδρῶν ἰσότης, ἰσότης τε διουαίς
 Ἄρσιον ἂν ἰδρῶν ἰσότης, ἰσότης τε διουαίς

Eurus ad aurorã: quemadmodũ singuli e principali-
 bus uentis singulas mundi partes sint tortiti, perspicue
 eleganterq; describit poëta. Notum est autem mundũ in
 quatuor partes distingui, in orientem, occidentem, meri-
 dicam & septentrionem. Eurus autẽ ἐκ τῆς ἑσπέρου, quod
 ab oriente flat, nominatur, qui latine dicitur Vulturinus, a
 continentũ uulturis uolatu, cui similis esse uidetur. Na-
 batæarũ regna: orientalia. Nabath enim Ismaëlis filius,
 ut Iosephus in antiquitatibus Iudæorũ scribit, unã cum
 undecim fratribus suis omnem terrã ab Euphrate ad ma-
 re rubrum usque positam tenuit, Nabatæarũ provin-
 ciam nominauit. Vnde Nabatæa regna Iuere appellata.

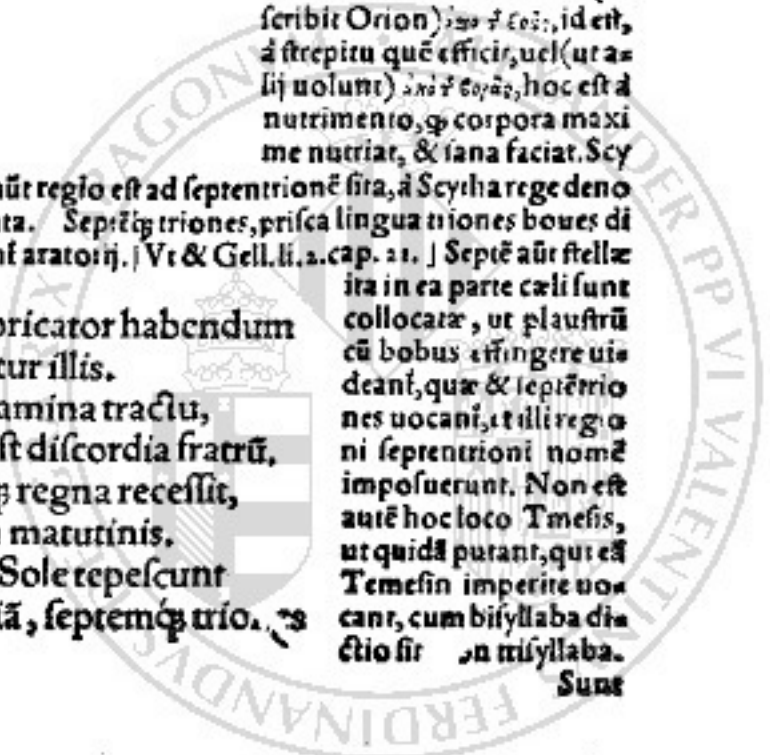
Quatuor
mundi
partes

| Stephanus autem, τὰς ἀραιὰς, inquit, ἰσότης τῶν ἰδρῶν
 ἐπάρατον ἀποκαθάρσιν ἀδὲ: ἰσότης ἂν
 ἰσότης ἂν ἰσότης, ἰσότης ἂν ἰσότης, ἰσότης ἂν
 ἰσότης ἂν ἰσότης, ἰσότης ἂν ἰσότης, ἰσότης ἂν
 ἰσότης ἂν ἰσότης. | Persidatũ Partis, quã
 & Persia dicitur, regio est In-
 diæ finitima. Varijs autẽ mo-
 dis orientẽ, unde flat: Eurus,
 describit. Iuga subdita: Mon-
 tes subiectos. Radijs: matu-
 tinis radijs Solis exorientis.
 Matuta enim eadem esse cum
 Aurora, quã antecedit Solẽ,
 perhibet, unde matutinus de-
 clinatur. Vesper & occiduo:
 Euro contrarius Zephyrus,
 quẽ Fauoniũ (quod satis om-
 nibus faueat) latini appella-
 bũt, ab occidente flat. Proxi-
 ma sunt Zephyro. Zephyrus
 uentus est occidentalis ἀπὸ τῆς
 ἑσπέρου: hoc est a ferẽda satis
 omnibus uita. Scythiã, septẽ-
 triones: Boreas uentus est
 frigidissimus, flãs a septẽtrio-
 ne, q; latine ab impetuoso a-
 quilẽ uolaru Aquilo nomina-
 tur. Boreas autẽ dicitur esse (ut
 scribit Orion) ἰσότης ἂν ἰσότης, id est,
 a strepitu quẽ efficit, uel (ut alij
 uolunt) ἀπὸ τῆς ἑσπέρου, hoc est a
 nutrimento, q; corpora maxi-
 me nutriat, & sana faciat. Scy-
 thia autẽ regio est ad septentrionẽ sita, a Scythia rege deno-
 minata. Septẽtriones, prisca lingua triones boues di-
 cebant aratorij. | Vt & Gell. li. 2. cap. 22. | Septẽ autẽ stellæ
 ita in ea parte cæli sunt
 collocatæ, ut plaustrũ
 cũ bobus effingere uis-
 deant, quã & septẽtrio-
 nes uocant, et illi regio-
 ni septentrioni nomẽ
 imposuerunt. Non est
 autẽ hoc loco Tmesis,
 ut quidã purant, qui eã
 Tmesin imperite uoca-
 cant, cum bisyllaba di-
 ctio sit ἰσότης ἂν ἰσότης.
 Sunt

RAPH. Motura: commotura ac terrefactura. V-x nun: obli-
 stitur illis: hoc est cum difficultate resistitur uolentiũ uẽ-
 torum, quamuis unicuiq; eorum propria loca fuerint af-
 signata. Quod sitotus
 aet illis fuisse permis-
 sus, de rebus humanis
 actũ foret. Sua flami-
 na: suos spiritus. Di-
 uerso tractu: diuersis
 regionibus. Eurus ab
 oriente. Zephyrus ab
 occidente. Auster a me-
 ridie. Boreas a septen-
 trione. Quin lanient

His quoq; nõ passim mundi fabricator habendum
 Aera permisit, uix nunc obsistitur illis.
 Cum sua quisq; regat diuerso flamina tractu,
 Quin lanient mundum, tanta est discordia fratrũ,
 Eurus ad Auroram, Nabatæaq; regna recessit,
 Persidatq; & radijs iuga subdita matutinis.
 Vesper, & occiduo quã littora Sole tepescunt
 Proxima sunt Zephyro, Scythiã, septemq; trio.

ita in ea parte cæli sunt
 collocatæ, ut plaustrũ
 cũ bobus effingere uis-
 deant, quã & septẽtrio-
 nes uocant, et illi regio-
 ni septentrioni nomẽ
 imposuerunt. Non est
 autẽ hoc loco Tmesis,
 ut quidã purant, qui eã
 Tmesin imperite uoca-
 cant, cum bisyllaba di-
 ctio sit ἰσότης ἂν ἰσότης.
 Sunt

Sunt enim duæ dictio-
nes, quæ iunctæ quidē,
septentrionis nomē ef-
ficiunt. *Horifer*: hor-
rorem ac frigus ferens.

Contraria tellus: hoc
est meridionalis plaga
septentrioni cōtra-
ria. *Pluuio austro*: Au-
ster uentus est calidus
& pluuiosus à meridi-
e flās, qui græce dicitur
notus & *notus*: hoc est,
ab humiditate. *Auster*
autē ab hauriēda aqua
latine uocat. Qui plu-
ra de uentis uidere cu-
pit, legat et *Vitruuiū* &
Pliniū & *A. Gelli*. & Se-
necā de quæstionibus
naturalibus. illi namq;
plures uentos consti-
tuūt. *Ouidius*, *Homes-*

Horifer inuasit Boreas, contraria tellus
Nubibus assiduis, pluuiosq; madescit ab Austro.
Hæc super imposuit liquidū, & grauitate carentem
Aethera, nec quicquam terrenæ fecis habentem.
Vix ita limitibus discreuerat omnia certis,
Cum, quæ pressa diu massa latuere sub ipsa,
Sydera cœperunt toto fulgescere cælo.
Neu regio foret ulla suis animalibus orba,
Astra tenent cæleste solum, formæq; Deorum.
Cesserunt nitidis habitandæ piscibus undæ,
Terra feras cepit, uolucres agitabilis aër.
Sanctius his animal, mentisq; capaciùs altæ
Deerat adhuc, & quod dominari in cætera posset,
Natus homo est, siue hunc diuino semine fecit
Ille opifex rerum, mundi melioris origo,
Siue recens tellus, seductaq; nuper ab alto
Aethere cognati retinebat semina cæli,
Quam satus Iapeto mistam fluuiâlibus undis

tidis piscibus: splendi-
dis ob assiduam lotio-
nem. *Terra feras cepit*: id est terra anima-
lia bruta accepit. *Feræ*
enim quæuis proprie
pro his animalibus, quæ
feritatem habent, acci-
piantur, ut iunt pardi,
leones, ursi, & c. *his*
tamen frequenter pro
omnibus brutis ponū-
tur. *Feræ autem dicitur*
sunt quod toto corpo-
re ferantur. *Volucres*:
aues à uolando d. *Volucris*
interdum est
adiectiuum & alatum
significat ac uolox.

Agitabilis aëremolli-
lis qui facile huc atque
illuc impellitur.

Sanctius his animal L A C T.

rum est secutus, qui singulis cæli regionibus singulos at-
tribuunt uentos. *Hæc super imposuit*: *Aëri* inquit in
quo uenti regnant, superimpositus est *aether*, qui & gra-
uitate & omni perturbatione caret. *Vnde Lucanus*. *Pas-*
cem summa tenent. *Liquidum aethera*: purum, ab om-
niq; sece & perturbatione remouū. *Aether autem*, qui
sicut dicitur, ut quidam putant, hoc est ab ardendo: *Ut uero*
scribit *Aristoteles* & *Plinius*, hoc est, à semper curren-
do, deriuatur. *Idem esse cum cælo à Cicero*ne perhibe-
tur, in quo igneæ formæ cursus determinatos efficiunt.

Vix ita limitibus: cum primum inquit elementa sic fue-
re distincta, ut superius est descriptum, stellæ quæ antea
latuerant, totum cælum illustrare cœperunt. *Discreue-*
ra: distinxerat. *Vnde discreti homines à uulgo* appellari
cœperunt, qui res diligenter discernere sciunt, *Deus au-*
tem siue melior natura subaudiatur. *Limitibus cer-*
tis: hoc est terminis fixis ac immutabilibus. *Sub ipsa*
massa: sub ipso aceruo, quod chaos præsci uocantur.

Sydera *Pressa sydera*: cōpressa ac cōcercita ne splendorem suū
Sidus emittere possent. *Sidus* autem latinum est nomen, neq;
cum y græco scribendum, ut quidam putant. Est uero si-
dus id quod græci *αστερ* uocant: hoc est, signum ex mulla-
Stella tis stellis compositum. *Stellæ enim sunt singulares ac se-*
læ, neq; cum alijs mixtæ, quæ *αστεροι* à græcis appellantur,
ut sunt *planetae*. *Sydera uero ex puribus cōstat stellis*, ut
Aries. *Taurus*. *Corona*, ut *Macrobius* in *Somnium Sci-*
pionis scribit. *Neu regio*: Animalibus ita mundi par-
tes fuerunt exornatæ, ut *Dij* & *astra*, cælum tenerent: *Pis-*
ces, maria sortirentur, *Feræ* terras occuparent: *Volucris*
bus aër sit assignatus. *Neu pro ne*. *Orba*: priuata.
Suis animalibus: proprijs, ac ipsi conuenientibus.

Astra tenent cæleste solum: Eorum sequitur opinio-
nē qui aiunt *sydera* & *Deos* esse animalia, propter quod
in diffinitione hominis mortale apponitur, ut à stellis
& dijs quæ sunt immortalia distinguatur. Est enim ho-
mo animal rationale mortale. *Solum autē est quicquid*
rem aliquam sustinet, ut nauium, pisciumq; mare dicitur
esse solum, hominum uero terra. autum aër, *syderū*
ac *Deorum cælum*. *Vnde etiam natale solum patriam di-*
cinus, & *exulem qui ex patria sit expulsus*, quasi qui ex-
tra solum sit eiectus. *Cesserunt*: proprie dixit, hoc est,
in diuisione obtigerunt. *Cedere* namq; interdum signifi-
cat in ius alicuius uenire. ut *hæc* mihi cedit, id est in ius
meum transit, alijs cedere est iure & locum dare. *Ni*

&c. *Argumentum*. *Separata iam erat terra à* *meris*
elementis, sed homo nondum natus, ipsius terræ statu-
rus cultor ac dominus. Itaque *Prometheus Iapeti* filius
terram imbrui molliuit, & ex hac hominem ad *Dei* si-
militudinem & imaginem finxit cuius facies ne pro-
na ut cæterorum animalium esset, nō terram, sed cælum
spectet erecta.

Sanctius his animal: *ultimus animalium homo* ex ter-
re limo ad imaginem & similitudinem *Dei* fuit creatus,
siue à *Deo* totius mundi opifice, quod uerum esse con-
stat, siue à *Prometheo Iapeti* filio, quod poëtae finxerūt.

Sanctius his animal: *Feris, piscibus, & aibus*, non
Dij, hominem sanctiorem perfectioremq; accipiamus.
Altæ mentis: profundæ memoriæ, magniq; ingenijs.
[*Vel, mentis diuinæ magis particeps, quam cætera anima-*
mantia, propter rationē, quæ in solo homine est quam
alijs poëta, Diuinæ particulam auræ dixit.] *Et quod*
dominari in cætera posset, quod in reliqua imperiū ha-
beret. omnia enim potestati hominis *Deus* subiecit.

Ille opifex rerum: periphrasis est *Dei*, nam *Deus* res
rum omnium est autor. *Seducta*: separata. *Cogna-*
ti cæli: simul nati. Nam terra unā cum cælo ex illo acera-
uo quod chaos uocantur, orta esse perhibetur. [Aut
etiam reuera cognari, quoniam in eadem confusione,
eademq; massa cum illo permixta fuerat.] *Quam sa-*
tus Iapeto: hoc est, *Prometheus Iapeti* filius. *Qui si fue-*
runt homines, falsum est hominem primum à *Promes-*
theo ex terra cum aqua commixta fuisse formatum. Sed
cum fabula sit minime mirandum est si longe à uerita-
te abest.

[*Supra autem diximus, sententias quasdam certas ha-*
buisse patres, de creatione, de primo homine, &c. quas
per manus acceptas, posteris suo modo fabulis inuolue-
runt. Cæterum quod ad fabulam Promethei attinet.
fuit hic Iapeti filius ex Asia nympha, uel ut Hesiodus
tradit, ex Clymene Oceanitide, qui cum primus ho-
minem ex luto finxisset, deinde consensu cælo, atque
inde igne furtim in ferula deportato, Iuppiter indigna-
tus Mercurium & Herculem misit, qui uinctum illum
Caucaso alligarent. Vbi postea perperuis laniatibus a-
quila cor eius exederet. Deceperat autem idem antea Io-
uem etiā in distributione carnium imolarum. Offa pingue
dine tecta illi apponēdo, sibi uero, quæ meliora essent, re-
seruando.

R A P H.
Homini
creatio

MICYL

seruando. quæ res inuidiam auxerat. Sed postremo tum ob uaticinij beneficium ab eodem Ioue liberatus fuit, cum illum monuisset ne cū Thetide consuetudinem haberet. Nam filium quem illa paritura esset, maiorem patre suo futurum. Plura qui uolent ex Hesiodo & Luciano perat. Dicitur autem est Prometheus à *πρῶτος* & *πρότερος*, quod ante rem consilia caperet, ut cōtra Epimetheus, qui post factum demum deliberaret.]

Prometheus

P H.

Finxit: formauit.

In effigiem: in similitudinem & imaginem.

Moderantū: regentū & gubernantū.

Pronasq; cum spectent: colligunt hominē ad imaginem & similitudinē Dei

fuisse creatū, cum enim alia animalia curuata

sint in terrā, homo solū ore sublimi, ad cælū

erectus præditus est, ut Deū, ad cuius effigiem

creatus est, assidue contempserit, & cælū (unde

originē traxit) intueatur.

Videtur autē Poëta ex secundo Ciceronis de

Natu. Deorum hæc

tumultu. Ita enim illic est scriptū. Ad hanc prudentiā

naturæ ita diligenti, tamq; solentē adiūgi multa possunt

ex quibus intelligatur, quanta res hominibus à Deo,

quāque eximia tributa sint, qui primū eos humo excitatos

celos & erectos cōstituit, ut Deorū cognitionē cælū

intueres, capere possent. Sunt enim ex terra homines,

nō ut incolæ & habitatores, sed quasi spectatores supera

rum rerum: quæ celestium, quarū spectaculū ad nullum aliud

genus animantium pertinet. Cælū uidere iussit: sic

Cicero in legibus. Cū cetera animantia abiesset ad partē,

solum hominem erexit ad cæli cognitionē. Sic modo:

hoc inquit modo terra, et ex illa rerū cōgetie fuit educta,

& homines antea sibi ignotos accepit, ex quorum uarijs

moribus quatuor distinctæ sunt ætates, quæ à metallorū

nominibus fuerunt appellatæ. Sic modo: nuper paulo

ante. Sine imagine: sine forma et facie. Induit: accepit.

Conuersa: in figuram eam quam habet cōmutata.

Aurea &c. Argumentum. Ex quo chaos tenebrosum

in incerta luce discussum est, & discretis elementis faciē hūc

tam clarā mundus accepit, deinceps quasi in ætates qual

dam in secula quatuor distributū est, hoc est aureū, argenteum,

aereum & ferreū, quibus pro qualitate sui ascripta sunt nomina. Nam aureū seculū dictū est, quod Saturno

regnante omnium rerū erat plena tranquillitas, nō furor sæ

uebat a motū. nō auaritia hominum fluctibus commiseratuitam, & cessantibus rastro inarata grauidas fruges terra

promuebat, ociosa erat ac secura uita mortalibus, ac sine uicissitudine temporū, cōtinua ueris gratia fruebantur. Deinde secundū seculū in argenteū ab aureo colore migrante, & tunc primū æstus ardentior cæli fuit, et grauiora frigora incubuerunt mortalibus. Tūc edificata domorū tutiora secreta. Antea enim aut in antris habitabant, aut incolebant frutera sylvarū. Semina etiā tū primū fulcis cœpere cōmittere, cum iam terra solita hominibus denegaret alimenta. Tertium seculū successit æreū, aereū iam durius. Ibi tū cœpere homines inuerecūdius uiuere. Nā cupiditate habendi auaritia cū perfidia exorta est, inde mare peruiū factū, dum diuitijs requirunt. Terra quoq; antea cūctis cōmunis, limitibus, terminisq; discre

L A C T.

præbebat

aliās Tūc

ædificatæ

domus, se-

cretæq; ru-

tiora.

ueneum

Finxit in effigiem moderantum cunctia Deorum.

Pronasq; cum spectent animalia cætera terram,

Os homini sublime dedit, cælumq; uidere

Iussit, & erectos ad sidera tollere uultus.

Sic modo, quæ fuerat rudis, & sine imagine tellus,

Induit ignotas hominum conuersa figuras.

Aurea prima fata est ætas, quæ uindice nullo

Sponte sua sine lege fidem, rectumq; celebrat.

Pœna metusq; abierant, nec uerba minantia fixo

Aere ligabantur, nec supplex turba timebat

Iudicis ora sui, sed erant sine iudice tui.

Nondum cæsa suis peregrinum ut uiseret orbem,

Montibus, in liquidas pinus descenderat undas.

Nullaq; mortales præter sua litora norant.

Nondum præcipites cingebant oppida fossæ.

ta, & in uenis eius nō solum frumēta quærita sunt, sed & metalla inuēta. Quartū seculum ferreū, à rigore dictum est, quod in tantā rabiem furoris erupit, ut omnia scelere cupiditatis excelleret. Nam ab odiosa uita & infanientis auaritiæ grassationibus, ad parricidia usq; peruentū est.

Aurea prima fata est ætas: ex uarijs hominum moribus quatuor ætates effectę uidētur, quibus pro morum qualitate à metallis nomina imposta fuere. Prima nāq;

aurea fuit appellata, & optimis moribus illo tempore quo Saturnus regnauit, homines floruerunt. Secunda argentea, quæ quo tēpore cepit regnare Iuppiter, in uitia homines inclinare cœperūt. Tertia ærea, quam bella occuparunt. Quarta ferrea, quod in ea à nullo crudelitatis genere se homines abstinere cōstat. Sara: feminara, ac ex moribus hominū effecta. Quæ uindice nullo. hoc est, punitore & castigatore. Re cūctisq; honestū ac uirtutes. Nec uerba minantia: Periphralis est legum atq; edictorū, quæ in æs incisa, ut ab omnibus legi possent, pulchris patinibus affigebantur. In æs autem incidebantur, quod ea perpetuo durare atq; seruari uolebant. Legunt autē quidam, pro Ligabantur, legebantur, quod uerbū cum præcedentibus magis cōuenit. Alij autem etiam præcedentia mutant, legentes, Nec uincta minantia collo Aere ligabantur: Sed tamen prior lectio potior uidetur, & plus elegantię habet. Nec supplex turba: nam aureæ ætatis tempore nullus erat iudex, cum omnes essent pares ac sponte recte agerent. Primum autem capitis iudiciū in Areopago actum fuisse Plinius in septimo naturalis historię narrat. Ora: Faciem & uultum. Turi: securi, & ab omni iniuria remoti.

Nondum cæsa suis: tunc inquit nemo ad nauigandum naues fabricatus est. Vnuiquisq; enim suis locis contentus erat. Primus uero Danaus ex Aegypto in Græciā aduētus esse nauis scribitur. Antē enim rariibus nauigabatur in rubio mari ab Erythra rege inuentis. Reperitur tamen qui Mysos & Troianos priores illas excogitasse in Helleponto putent, cū transirent aduersus Thracas. Peregrinum orbem: hoc est, alienas terras. Totum enim pro parte per synecdochen positum est. Nam orbis pro tota ponitur terra. Vnde etiam orbem terrarum dicere solemus. Peregrina autē terra dicitur in qua quis peragrat, qui in ea non sit natus. Peregrinus nāque dicitur qui aliena loca peragrat. Viserendū uidentur iret. Pinus: Arbor. Speciem enim pro genere frequenter ponunt poëtæ. Est autem pinus, quæ & picea dicitur, arbor montana ex qua naues conficiuntur.

Mortales: Homines. Nondum præcipites: nulla tunc inquit oppida erant. Primi uero Aegyptij oppidum Diospolin adificasse narratur. In græcia autem Cærops oppidum à se Cæcropiā appellauit, quæ nunc est arx Athenis. Aliqui Argos à Phorongo rege ante cōditum uolunt, quidam & Sicyonem. Oppidum autem ab ope danda appellatum esse scribit Pompeius, quod in belli periculis oppidanis opem ferat. Præcipites: altæ. Vnde se quis præcipi. dare potest.

Quis primū nauis sit uisus

Non

R A P H.

MICYL

R A P H.

Quis primū nauis sit uisus

Non

Non tuba directi: nulla tunc inquit bellica instrumenta in usu erant. Nam tubas, buccinas & cornua, ut Ver-
genus scribit in exercitu habebant Romani. Tuba uero quæ directa est uocatur, Buccina quæ in semetipsam æreo circulo flexitur. Cornu quod ex uris agrestibus argento nexum temperatū arte, & spiritu canentis, flatu sonitum emittit. Tuba autem ærea inuenitur omnium primus: Piteus Tyrcheus fuisse à Plinio scribitur. Non æris cornua flexi: periphrasis est li. ut. Nam lituus tuba est inflexa, & uirga qua augures templum designabant. Non galeæ, non ensis erat:

Galea tegmē est capitis ferreum. Galeam uero, gladium qui & ensis dicitur, & hastam Lacedæmonij inuenisse traduntur. Sine militis usu: sine militis opera, hoc est sine bello & prælijs. Primi autem Afri prælium contra Aegyptios fecere sustibus, quos phalangas uocant. Miles autem dictus est à mille, ut Eutropius scribit, quod cū Romulus initio mille ex populo delectos armasset, à numero milites appellauit. Vel quod minime mollis, ut ait Donatus. Mollia otia: suauia & delicata, ab effectu, quod molles, mites, ac delicatos homines reddunt. Peragebant: exigebant usque ad uitæ finem. Ipsa quoque immunis. Terra inquit sine ullo cultu, omnia uictus animalium necessaria abunde suppedirabat. Ad Hesiodi illud alludens,

ἄρσεν δ' ἴσως τὴν πόσιν ἀργυρὰ
ἀνομάς, πῶς ἴσως ὀφείλοσιν. &c.

Pleraq; enim ex Hesiodo, & item Arato, de ætatibus huc transfuit: Ouidius.] Immunis autem, aut à cultura, ut dicimus aliquē ab officijs ciuilibus immunem, aut sine ullo semine in munere. Semina enim quæ terra committuntur, munita in ipsam collata uidentur.

Rastro: ligone, sarculo. Est enim instrumentum ad excolendam terram accommodatum. Saucia: uulnerata. Cum enim terra prociuditur aratris, maxima tum uulnera pari uidentur. Nullo cogente: nullo colente agros. Qui enim agros colit, cogere ipsos uidetur, ut fructus emittant. Arbuteos foetus: fructus arbuti, quæ est arbor admodum humilis, poma ferens rubicunda, paulo fragis maiora, quæ & arbura & unedones uocantur ab uno edendo. Sunt enim gustu iniucunda, ut Plin. ait. Montana quæ fraga: peritē. nam in montibus fraga rubicunda ex herbulis colliguntur. Virgilius. Et humi nascentia fraga. Corna que. Poma sunt rubicunda, quæ & propter nucleorum duriciem lapidosa à Virgilio dicuntur. Lapidosa que corna. Mora: Poma quæ in rubis nascentia sunt nigra, unde & nomen. Maurum namq; significat nigrum. Quæ uero in arbore nascuntur ante mortem Thibbes alba fuisse dicebantur. In daris rubetis: asperis & spinosis. Rubetum autem dicitur locus rubis & spinis confusus, ut oliuetum oliuis. Rubera uero est rana præsentissimi ueneni in rubetis uiuens, unde & nomen accepit. Et quæ deciderant: Glandibus quoq; inquit quæ ex quercu, arboribus Ioui dicatis,

cadebant, uesciebantur illi homines primi. Ver erat æternum: nullę tunc inquit erant uariationes temporum,

sed Zephyri alidue nate, sine ullo semine nascentes sic ouebant flores, ut uer semper esse uideretur Zephyrū aut in causa esse ut flores nascantur auctor Castullus, & ante ill. Hesiodus, cuius uerius si uertit. Aura pari flore restepidi forecūda Fauonis Nam Zephyrus, ut diximus, latine Fauonius appellat. Aura autem est tenuissimæ uerti flatus ab ære acutissimoper coagulationem dicta. Molcebant: leuebant, fouebant, ut non tanto neq; calore neq; gorgasticecēt.

Zephyrus

Mox etiā fruges idē

lus: Fruges dicuntur omnes fructus quicunq; terra nascuntur, in quibus poma quoq; connumerantur. Unde & arbores fruges à Plinio uocantur. Nec renouatus ager: tunc minime opus erat agros renouare, cum singulis quibusq; annis sine ullo cultu frumēta ferrent. Est autē noualis periphrasis. Nouale enim siue nouale (Vitis que enim modo dicit) arbor est quod alio tempore uenit, ut Plinius scribit. Canebat: canebat, & canus fiebat. Nam agri frumentis mannis quodammodo canescere uidentur. Grauidis aristis: piens granorū spicis. Aristas enim, quæ sunt partes spicæ primū arecentes (unde & nomen sumpserunt) pro ipsis spicis posuit.

Iam flumina nectatis ibant: Nectar potio Deorū est suauissima. Dictū quod qui illud bibit in iuuenit arare contineatur, quasi neccētar, πᾶσι δ' ἴσως ἔστι τὸ χρῆμα, quod est iuuenem conuineo, & per syncopam nectar. Unde & Hebe Dea iuuentæ ipsum ministrare ferunt. Flaua mellis: à colore dicuntur. Flauus autē color (ut inquit Gellius) ex uiridi albo & ruffo constat. Stillabant: gutta madebant. De uiridi illice: speciem pro genere posuit. Nam ilicem pro omni arbore accipimus. Tameisi ilicem pro quercu uidetur potius posuisse. Nā mellis ros maxime illius arboris frondibus etiam ab Hesiodo insidere perhibetur. [Ve in Ergis.

Ἀρχὴ μὲν ὅτι ποτὶ Βαλάνου, μίαν δ' ἰσχυρὰν. &c.]

Vnde et Virg. Et durę quercus stillabūt rosceda mella. Illex aut arbor est glandifera Ioui consecrata. Ea uero enuemerat poëta, quibus primi illi homines uitā felicem uidebant. Postquā Saturno: Aureæ ætatis quæ Saturnus regnauit, subnectitur argentea, in qua regnauit Iuppiter, quæ ut aurea deterior, sic est ænea melior. Primus autem omnium Iuppiter uer illud aureæ ætatis perpetuum in quatuor tempora commutauit. Ver, Æstas, Autumnus & Hyemem. tumq; primum calores atq; frigora æterem infestare cœperunt, idcirco homines antra & speluncas pro domibus habitare, atq; agros colere cœcti sunt.

Postquam &c. Argumentum Cum Saturno aurei sæculi rectore, cæli arce deiecto, teneret Iuppiter mundū, sic ipsum in quatuor adiuersa tempora coarctauit, ut uer quod fuerat ante unum semper & serena tranquillitate continuum, in partem anni quattuor, & angustissimum coegerit. Terminus, ut huic succederet ardor æstatis, & tertio sequeretur autumnus infida temperies, &

LACT.

& post hæc totus annus rigida hyeme clauderetur, quæ quatuor tempora ueris exordio qualitatem imitaretur & ordinem seculorum.

RAPH.

Postquam Saturno: hoc est, postquam mortuus est Saturnus. Nam illi mitti in tartara dicuntur, ut moriantur. Saturnus uero Uranus & Vestis filius, auxilio Titanum frater cum Ioue filio imperium orbis occupante congressus, ab illo Cretæ regno pulsus, ad sanum Italiam regem confugit, a quo benigne susceptus & in partem regni admittus, urbem condidit in his locis, ubi nunc est Roma, quam de suo nomine Saturniam appellavit. Hinc

Saturnia

& Virg. 7 Aen. Primus ab æthereo uenit Saturnus Olympo. Arma Iouis fugiens, & regnis exul adeptus. Ergo genis indocile, ac dispersum moribus alnis. Cōposuit, legesq; dedit, Latiumq; uocari. Maluit, his quoniam latius set tutus in oris &c. Loca sanè edita uocari Saturnia in Sicilia præsertim & Italia Diodorus scribit. Eo quod Saturnus urbiu arce: locaq; munimenta apud omnes occupant. Saturnus autem est appellatus, ut Cicero scribit, quod satureretur annis. ex se enim natos idcirco comedite fingitur, quia cōsumit ætas temporum spatia, anniq; præteritis insaturabiliter expletur. Saturno autem Ianus, qui cum cognouit, cum subito non comparauisset, Saturnalia excogitauit, ac primum terram omnem ditioni suæ parentem Saturniam nominauit. Aram deinde illi & iacta tanquam Deo condidit, quæ saturnalia uocauit. obseruari igitur eum iussit maiestate religionis quasi uitæ melioris auctorem. Simulacrum eius indicio est, cui falcem in signe messis adiecit. Hæc & multo plura de Saturno Macrobius. Er item Lactant. lib. 1. de Fal. Rel. Eorum autem sequitur opinionem poeta, qui aiunt Saturnum à Ioue filio regno fuisse pulsum, & ad inferos relegatum. Tenebrosa in tartara: tenebrarum plena. Tartarus locus est apud inferos profundissimus. Dicitur hæc & cōstituta: quod in ipso cōturbata & confusa sint omnia. Innuat autem Saturnum regem fuisse Cretæ, eorum mortuum & ad inferos detrusum.

Saturnalia

Iupiter

Sub Ioue mundus erat: sub imperio Iouis, qui filius Saturni & Opis fuisse ac eodem partu cum Iunone editus perhibetur. A nymphis autem educatus, cum adoleuisset, contra Titanas ob captos parentes bellum gessit, illosq; liberauit. Patrem deinde quem uitæ suæ iniurias terendisse comperit, regno expulit ad inferosq; relegauit. Iuppiter autem dictus est (ut scribit Cicero) quali iuuans pater, quem conuersis casibus appellamus, à iuuando Iouem. A poetis pater Diuum hominumq; dicitur, à maioribus autem nostris optimus maximus, & quidem antè optimus, id est, beneficentissimus quam maximus, quia maius est certeq; gratius prodesse hominibus, quam opes magnas habere. Est autem ordo. Iuppiter contraxit tempora antiqui ueris, postquam sub Ioue mundus erat, Saturno misso in tartara tenebrosa.

Quatuor anni partui, quo aurea ætas est gauisa. Perque hyemes: Antequam quatuor enumerat partes. Ver, æstatem, autumnum,

Postq; Saturno tenebrosa in tartara misso,
Sub Ioue mundus erat, subijtq; argentea proles,
Auro deterior, fuluo pretiosior ære,
Iuppiter antiqui contraxit tempora ueris,
Perq; hyemes ætusq; & inæquales autumnos,
Et breue uer spatij exegit quattuor annum.
Tum primum siccis ær feruoribus ustus
Canduit, & uentis glacies astricta pependit.
Tum primum subire domos, domus antra fuerunt,
Et densi frutices, & iunctæ cortice uirgæ.
Semina tum primum longis cerealia sulcis
Obruta sunt, pressiq; iugo genuere iuuenti.
Tertia post illam successit athenæa proles,
Sæuior ingenijs, & ad horrida promptior arma,
Non scelerata tamen, de duro est ultima ferro.

hyemem. Hyems est (ut Stoici differunt) ær supra terram algidus ob Solis in anteriora processum. Aestusq;

æstatem. Est autem æstas imminens terræ ær calefactus Solis cursu ad septentrionem uersus. Er inæquales autumnos: scire. Nam autumnus modò frigidus contrahitur, modò caloribus diffunditur, idcircoq; morbosus habetur. Fit uero autumnus Solis recessu à nobis ad ea loca unde santraustri. Autumnus aut dictus est (ut ait Hæpæus) quod tum maxime collectis fructibus, hominū opes augetur. Et breue uer: illius perpetui comparatione uer bre

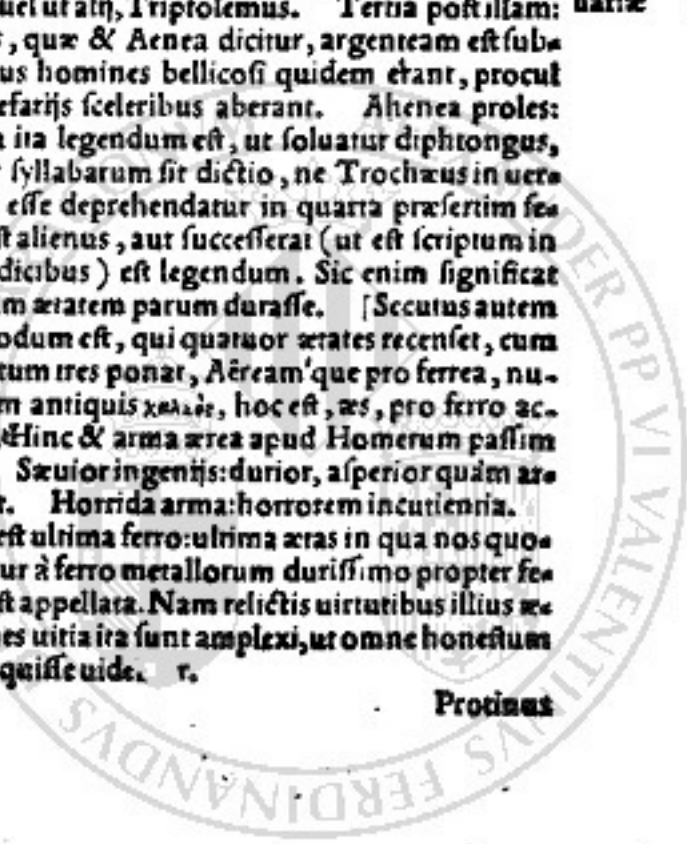
ue dicitur. Est autem uer æris temperies quando suo ad nos cursu Sol agitur. Exegit: digessit. Quatuor spatij: quatuor mensuris temporum. singulæ nanque anni partes ex tribus mensibus constant. Canduit: candens & igneus est uisus propter nimium æstum. Glacies astricta: constricta, & congelata. Ventis: non omnibus, sed Boreis, alijsq; frigidis. Ventorum nanq; frigore aqua in glaciem constringitur. Pependit: ab arboribus, speluncarumq; regiminibus est intelligendum.

Domus antra fuerunt: Antrum latine spelunca dicitur. Et densi frutices: inter arbores & herbas frutices medijs esse dicuntur. Nam & minores arboribus sunt, nec hyeme ut herbae arescunt. Er iunctæ cortice uirgæ: Quidam legunt, uinctæ, pro, iunctæ, quod ipsorum iudicio relinquemus. Intelligit autem poeta crates, aut simile quippiam ex corticibus & uirgis inter se iunctis contextum, quibus tum pro domibus usi fuerint habitantes. Semina tum primum: tunc primum inquit homines cœperunt & arare & seminare. Cerealia femina: frumenta, nam Ceres prima omnium frumenta hominibus ostendit, cum antea glande uelcerentur.

Pressiq; iugo: boues iugare, & arare cœpit Bryges Atheniensis uel ut alij, Triptolemus. Tertia post illam: Aerea ætas, quæ & Aenea dicitur, argenteam est subsecuta, cuius homines bellicosi quidem erant, procul tamen à nefarijs sceleribus aberant. Athenæa proles: aut athenæa ita legendum est, ut soluaturs diphthongus, & quatuor syllabarum sit dictio, ne Trochæus in uersu heroico esse deprehendatur in quarta præsertim sede à qua est alienus, aut successerat (ut est scriptum in uetustis codicibus) est legendum. Sic enim significat poeta æream ætatem parum durasse. Secutus autem & hic Hesiodum est, qui quatuor ætates recenset, cum Aratus tantum tres ponat, Areamque pro ferrea, numerat. Nam antiquis χρυσαία, hoc est, æs, pro ferro accipiebatur. Hinc & arma ærea apud Homerum passim leguntur. Sæuior ingenijs: durior, asperior quam argentea foret. Horrida arma: horrorem incutiennia.

De duro est ultima ferro: ultima ætas in qua nos quoque uersamur à ferro metallorum durissimo propter ferros mores est appellata. Nam relictis uirtutibus illius ætatis homines uitia ira sunt amplexi, ut omne honestum terras dereliquisse uideat.

Protinus

Ætates
uariae

RAPH. Protinus irrupit: cum impetu intravit. Venæ peioris: metalli deterioris. Nam venæ non tantum animalium dicuntur, sed etiam metallorum. Fugere pudor, uerumque, fidesque: per hæc omnes uirtutes ab hominibus fugisse dicuntur. [Videtur autem poeta Theognidis uersum hic retulisse, apud quem eodem ferè modo legitur:

Οχλοσ μὴρ κίριος, μετὰ δὲ δὲ ὕλησ δ' ἀνδρῶν
Ζυφοσίν, χάριτι τ' ὕμνῳ,
ῥῶν ἰαί τρι]

Et uis: uolentia. Et amor sceleratus habendi: Auaritiæ est periphrasis, quæ idcirco scelerata uocat, quod hominem ad omne scelus impellit, sceleratius facit. Vnde & Phocylides ait: ἡ φιλὰρ κηροδὴν μὴ τερ λικέται φάκιστος; hoc est, auaritiâ omnium malorum esse matrè. Vela dabat uentis: nauigabat. Velum autem Icarus inuenit, ut malum & antennam Dædalus. Probat autem homines ferreæ gratiæ auaritiæ nimium studuisse, cum imperiti nauigandi, se tamè uentis, quorum naturam ignorabant, committerent.

Nauira: à nauis, idem est qui nauis. Raribus autem primùm nauigare homines coeperunt in mari rubro, ut in septimo Naturalis Historiæ Plinius ait: ab Erythra rege inuentis. Sunt tamen qui putant Mysos & Troianos priores excogitasse in Helleponto, cum transirent ad uerius Thracas. Nauè uero ex Aegypto in Græciâ à Danao aduectâ scribit idem Plinius, quemadmodum longa nauis Iasonem primum omnium nauigasse, ac onerari ab Hippio Tyrio fuisse inuentam. Cymbam à Phœnicibus, Celocem à Rhodijs, Cercyram à Cyprijs. Quæ diu steterant: erectæ fuerant. Insultauere: salus quodam dedisse sunt uisæ. Communemque prius: tunc primum inquit terra, antea communis, diuidi est coepta.

Cautus mensor: callidus & astutus mensurator. Mensuras autem & pondera (Plinio auctore) inuenit Phidon Argiuis, Gellio autem, Palamedes. Longo limite: longo termino. Terminum enim quibus agri discernuntur, longiores sunt, quo profundius in terram defodiuntur, [Potius tamen uidetur, ut de sulco maiore intelligas, quo ager ab agro distinguit, huic enim epitheton longum restitius, quam termino, conuenit.] Nec tantum segetes: non solum inquit fruges coactæ est edere terra, sed lapilli quoque pretiosi, & metalla ex eius uisceribus sunt effossa. Sed itum est in uiscera terræ: in intimas terræ partes fodiendo descensum est. Admouerat: apposuerat. Stygijs umbris: inferis. Eorum sequitur opinionem, qui aiunt inferos in centro terræ esse.

Effodiuntur opes: lapillos præciosos: aurum & argentum opes appellat poeta. Cautus autem dicuntur ab Ope Saturni uxore: qua terra significatur, ut Pompeius scribit. Irrita: tamale: irritamenta ac stimula

Protinus irrupit uenæ peioris in æuum
Omne nefas, fugere pudor, uerumque, fidesque,
In quorum subire locum, fraudesque, dolique,
Insidiasque, & uis, & amor sceleratus habendi.
Vela dabat uentis, nec adhuc bene nouerat illos
Nauita, quæque diu steterant in montibus altis,
Fluctibus ignotis insultauere carinæ.
Communemque prius, ceu lumina Solis, & auræ,
Cautus humum longo signauit limite mensor.
Nec tantum segetes, alimenta que debita diues
Poscebatur humus, sed itum est in uiscera terræ.
Quasque recondiderat, stygijsque admouerat umbris,
Effodiuntur opes, irritamenta malorum.
Iamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum
Prodierat, prodit bellum, quod pugnat utroque,
Sanguinea que manu crepitantia concutit arma,
Viuitur ex rapto, non hospes ab hospite tutus,
Non focer à genero, fratrum quoque gratia rara est.
Imminet exitio uir coniugis, illa mariti,
Lurida terribiles miscent aconita nouercæ,
Filius ante diem patrios inquirat in annos.
Victa iacet pietas, & uirgo, cæde madentes
Ultima cælestium terras Astræa reliquit.

ridus ore cruento. Crepitantia: resonantia. Viuitur ex rapto: rapina. Non hospes ab hospite tutus: hospitium tam qui hospitio alium suscipit, quam qui suscipitur appellamus. Gratia: concordia.

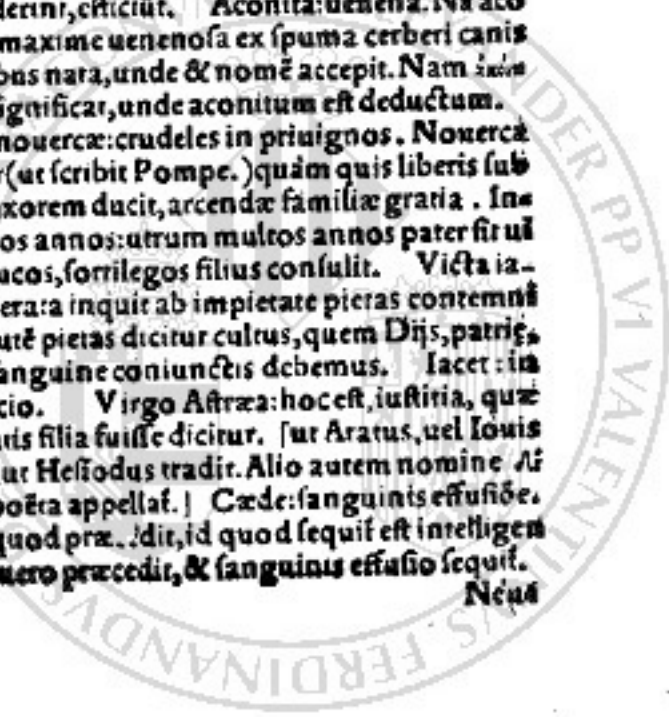
[Sic autem & Hesiodus:

Οὐδὲ κεν τὴν καὶ λίσσιν ἔμειψεν, οὐδὲ τὴν καὶ λίσσιν,
οὐδὲ τὴν καὶ λίσσιν, οὐδὲ τὴν καὶ λίσσιν,
οὐδὲ τὴν καὶ λίσσιν, οὐδὲ τὴν καὶ λίσσιν,
ἀτὰρ ἢ τὴν καὶ λίσσιν ἀμείψοντο τοῦτον.]

Lurida: nigra ab effecta, quod nigra corpora eorum, qui illa comederint, efficiunt. Aconita: uenena. Nigra conitum herba est maxime uenenosa ex spuma cerberi canis primùm in cotibus nata, unde & nomē accepit. Nam conitum græce cotem significat, unde aconitum est deductum.

Terribiles nouercæ: crudeles in priuignos. Nouercæ autem dicitur (ut scribit Pompeius) quam quis liberis sublaris nouam uxorem ducit, arcendæ familiæ gratia. Inquire in patrios annos: utrum multos annos pater sit uicturus, an paucos, forniculos filius consulit. Victa iacet pieras: supera: a inquit ab impietate pieras contemnitur. Proprietate autem pietas dicitur cultus, quem Dijs, patrijs, parentibus, sanguine coniunctis debemus. Iacet: in nullo est precio. Virgo Astræa: hoc est, iustitia, quæ Astræi Gigantis filia fuisse dicitur. [ut Aratus, uel Iouis & Themidis, ut Hesiodus tradit. Alio autem nomine Astræa ab utroque poeta appellatur.] Cæde: sanguinis effusio. Ab eo enim quod præcedit, id quod sequitur est intelligendum. Cædes uero præcedit, & sanguinis effusio sequitur.

Néus

LACT. (Nec foret terris: Argumentum Gigantes immensę molis & similes matri filios Terra produxit. quorũ magnitudini par exarsit audacia. Nam extructis in excelsum aggerem montibus, sacrilegas manus iniecere cęlestibus. Sed fulmine deiecti, impium genus pœnę suę cruore generarunt. Nam sanguis eorum permixtus terrę, homines procreavit haud longe ab origine discrepantes.

LACT. Nec foret terris: Gigantes vastissimorum corporum aines Terrę filij, sine patre, pedes serpentinos habentes, non contenti cędibus terras sedasse: in tantum furorem uenerũt, ut ę cęlo Iouem depellere sint conati. Montes enim montibus imponentes, uiam sibi munierant, qua Iouem cęlo detraheret. Sed Iuppiter fulminibus & gigantes interemit, & montes in uarias orbis partes dicecit. Qui uero montium ceciderunt in mare, insulę sunt factę: ut Duris ait: Qui autem in terram permansere montes. E terra autem gigantũ sanguine madefacta nati feruntur homines sanguinarij ac cędib. maxime gaudentes. Gigantes autę (ut scribit Macrob.) qd aliud credendum est fuisse, quã hominum quandam impiam gentem, Deos negantem, & ideo æstimatam Deum pellere de cęlesti sede uoluisse? Gigantes autem dicti sunt κατὰ τὴν γῆν γῆρας ἰκάντας, hoc est, ex eo quod ex terra exierint: ut scribit Orpheus in viij. sacri sermonis: οὗτος δὲ ἀλλοῦρος γῆρας, ἰκάντασιν ἢ μάλα πρὸς τὴν γῆν, οὐκ ἔστιν ἰκάντασιν ἢ μάλα πρὸς τὴν γῆν, hoc est, ut idem Hesiodus ait.) cum reliquis Dijs bellum gessisse tradit. Quibus auxilio Comi Gygis, & Briarei, quos Cętitanos uocat, oppressis, idem bellum mox ȳ Typhoẽo repetitum, eundemq; ȳ Ioue fulmine prostratum. Atque huic posteriori bello cęteri assignant ea, quę uulgo de Gigantomachia feruntur. Videlicet, deos in Aegyptum profugisse, aliosq; in alias formas mutasse metu scise, donec ȳ Pane, ȳ quo & Panic terrores dicti, Gigantes & qui circa Typhoẽam erant, perterriti, in fugam conuerterentur. Priorem autem pugnã cum Titanibus in campo Phlegręo cõmissam uolũt. Quod & Claudianus inuere uidetur in principio Gigantomachię, ubi inquit. Terra parens quondam cęlestibus inuida regnis, Titanumq; simul graues miserata labores, Omnia monstrifero complebat tartara coetu, Inuisum genitura nefas, Phlegramq; recepit Tanta prole tumens, &c.

LACT. Nec foret terris securior arduus æther, Affectasse ferunt regnum cęleste gigantes, Altaq; congestos struxisse ad sydera montes. Tum pater omnipotens misso perfregit Olympum Fulmine, & excussit subiectum Pelion Ossę. Obruta mole sua cum corpora dira iacerent, Perfusam multo natorum sanguine terram Immaduisse ferunt, calidumq; animasse cruorem, Et ne nulla suę stirpis monumenta manerent, In faciem uertisse hominum. sed & illa propago Contemptrix superum, sæuæq; audivissima cędis, Et uiolenta fuit, scires ę sanguine natam.

MICYL. Quę hic ex Orpheo citat Regius, ijs consimilia etiam Hesiodus tradit: qui in Theogonia Erinnyas & Gigantes ex cruore Cęli, cum is ȳ Saturno filio castraretur, in gremium terrę delapso procreatos dicit. Sed tamę de Gigantomachia nõ nihil uariat. Nam Titanas primo (ita enim uocat filios suos ȳ cęptis, quod diceret eos titanos τῆς ἀπαθῆλης γῆρας ἰκάντας ἔργον, τὸ δὲ ἰκάντα τὸ πρὸς τὴν γῆν, ut idem Hesiodus ait.) cum reliquis Dijs bellum gessisse tradit. Quibus auxilio Comi Gygis, & Briarei, quos Cętitanos uocat, oppressis, idem bellum mox ȳ Typhoẽo repetitum, eundemq; ȳ Ioue fulmine prostratum. Atque huic posteriori bello cęteri assignant ea, quę uulgo de Gigantomachia feruntur. Videlicet, deos in Aegyptum profugisse, aliosq; in alias formas mutasse metu scise, donec ȳ Pane, ȳ quo & Panic terrores dicti, Gigantes & qui circa Typhoẽam erant, perterriti, in fugam conuerterentur. Priorem autem pugnã cum Titanibus in campo Phlegręo cõmissam uolũt. Quod & Claudianus inuere uidetur in principio Gigantomachię, ubi inquit. Terra parens quondam cęlestibus inuida regnis, Titanumq; simul graues miserata labores, Omnia monstrifero complebat tartara coetu, Inuisum genitura nefas, Phlegramq; recepit Tanta prole tumens, &c.

Rursum aliq; Gigantũ pugnam ȳ Typhoẽi causa separit, & Typhoẽum per se Deos in Aegyptum fugasse tradunt. Gigantes autem circa Phlegram extructis alijs super alios montibus, cum cęlum ȳ pugnare uellent, ȳ Ioue fulmine deiectos fuisse. Quod cõ hic addere libuit, nequis diuersitate ista, quę poëtę fabulas inter se miscet

atque confundunt, insciens forte turbetur. Porro uidetur & hæc fabula ex uero originem traxisse. Nam Genesis 11. de posteris Noë, eodem ferẽ modo legimus: turrim conatos extruere, cuius culmen cęlum contingeret, sed ȳ Deo prohibitos, qui confusione linguarum ab incepto eos auertit. Vnde & Babel nomine loco mansit, quę postea Babylonia dicta fuit. J Arduus æther: altum cęlum. Affectasse: proprie dixit. Nam affectare significat aliquid nimium appetere, quod assequi non possis repugnante natura. Olympum: mons est Macedoniae Olympus altissimus: interdum tamen pro ipso cęlo ponitur: quasi ὀλυμπος, hoc est, totus lucēs, propter astra quibus illustratur. Vnde Olympus Iuppiter fuit denominatus. Sex autę Olympi esse perhibentur, Macedoniae, Thessalię, in quo etiã Olympia fuisse celebrata Appollodorus ait. Mysiã, Ciliciã, Elidis, Archadię. Excussit: quatendo deiecit. Pelion Ossę: Pelion montes sunt Thessalię notissimi. Obruta mole sua: oppressa sua ueritate: magnitudine ac pondere. Dira corpora: crudelia, ȳ Deorum ira missa. Vnde & dira furia dicuntur. Natorum sanguine: nam Gigantes Terrę filij fuisse dicuntur. Calidum animasse cruorem: hoc est, animam calido cruori immisisse. Et ne nulla: & ut aliqua memoria suę prolis maneret ac restaret. Duas enim negationes in affirmationem conuerti certum est. Monumenta suę stirpis: Memoria suę prolis. Monumentum enim dicitur quicquid ad posteritatis memoriam conficitur. Stirps autem cum prolem significat, feminini est generis: cum radicẽ truncumq; significat, incerti. Virgilius. Imo de stirpe recisum. Horatius. Stirpes querapas & pecus & domos. In faciem hominum: in figuram humanam, ac deniq; in homines non in fimas, ut quidam putant, id quod facile ex ijs quę inferuntur colligi potest. Neq; enim fimis, aut Deorum sunt contemptrices, aut cędis audivissimę, aut uiolentę. Quare intelligamus terram gigantũ sanguine madefactam, in homines crudeles, Gigantumq; similes fuisse conuersam. Sed & illa propago Contemptrix superum: uerum inquit etiam illa progenies, quę ex sanguine gigantum orta est, impia fuit in Deos ab omniq; humanitate, ac uitateq; aliena. Propago autem quę & propages dicitur, cum uitem uetulam terra obrutam significat, ut ex una plures fiant, primam producit syllabam. Virg. Flexos propaginis arcus. Cum uero progeniem demonstrat, eandem corripit. Virg. Si Romana potens Itala uir tute propago. Hinc fit propagare uerbum, quod significat uitem uetulam suppressere, ut ex una plures nouelle fiant. Interdum extendere genus ac dilatare significat. Scires: scire posses ex audivitate cędis, ex gigantum sanguine genitam esse. Est autem figurata locutio. A tertia namq; persona ad secundam eleganter fit transitus. Estq; dictum, Scires, pro, posses scire, modo potentiali.]

Quę pater &c. Argumentum. De Gigantum sanguine nati, quam sacrilega mēte fuerint, Lycaonis testatur exemplum, qui tyra. Arcadię cum aduenas hospites trucidaret, etiam Ioue in se accendit iratum. Nam Iuppiter humani sceleris ȳ patiens. Deos querimonia

atque confundunt, insciens forte turbetur. Porro uidetur & hæc fabula ex uero originem traxisse. Nam Genesis 11. de posteris Noë, eodem ferẽ modo legimus: turrim conatos extruere, cuius culmen cęlum contingeret, sed ȳ Deo prohibitos, qui confusione linguarum ab incepto eos auertit. Vnde & Babel nomine loco mansit, quę postea Babylonia dicta fuit. J Arduus æther: altum cęlum. Affectasse: proprie dixit. Nam affectare significat aliquid nimium appetere, quod assequi non possis repugnante natura. Olympum: mons est Macedoniae Olympus altissimus: interdum tamen pro ipso cęlo ponitur: quasi ὀλυμπος, hoc est, totus lucēs, propter astra quibus illustratur. Vnde Olympus Iuppiter fuit denominatus. Sex autę Olympi esse perhibentur, Macedoniae, Thessalię, in quo etiã Olympia fuisse celebrata Appollodorus ait. Mysiã, Ciliciã, Elidis, Archadię. Excussit: quatendo deiecit. Pelion Ossę: Pelion montes sunt Thessalię notissimi. Obruta mole sua: oppressa sua ueritate: magnitudine ac pondere. Dira corpora: crudelia, ȳ Deorum ira missa. Vnde & dira furia dicuntur. Natorum sanguine: nam Gigantes Terrę filij fuisse dicuntur. Calidum animasse cruorem: hoc est, animam calido cruori immisisse. Et ne nulla: & ut aliqua memoria suę prolis maneret ac restaret. Duas enim negationes in affirmationem conuerti certum est.

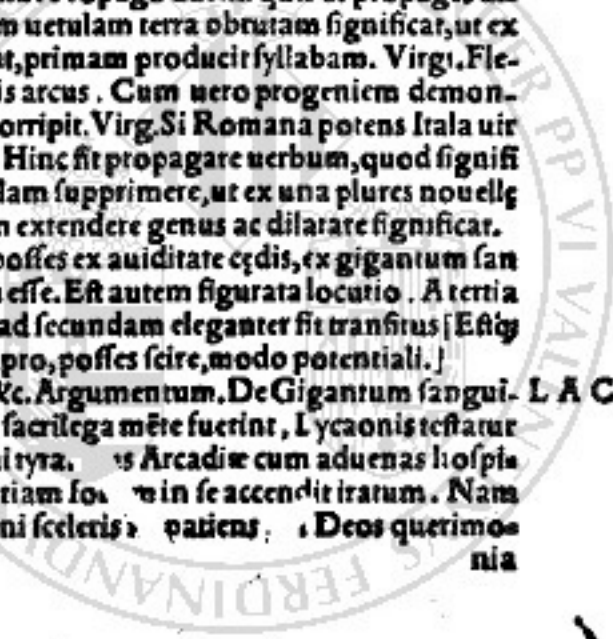
Monumenta suę stirpis: Memoria suę prolis. Monumentum enim dicitur quicquid ad posteritatis memoriam conficitur. Stirps autem cum prolem significat, feminini est generis: cum radicẽ truncumq; significat, incerti. Virgilius. Imo de stirpe recisum. Horatius. Stirpes querapas & pecus & domos. In faciem hominum: in figuram humanam, ac deniq; in homines non in fimas, ut quidam putant, id quod facile ex ijs quę inferuntur colligi potest. Neq; enim fimis, aut Deorum sunt contemptrices, aut cędis audivissimę, aut uiolentę. Quare intelligamus terram gigantũ sanguine madefactam, in homines crudeles, Gigantumq; similes fuisse conuersam. Sed & illa propago Contemptrix superum: uerum inquit etiam illa progenies, quę ex sanguine gigantum orta est, impia fuit in Deos ab omniq; humanitate, ac uitateq; aliena. Propago autem quę & propages dicitur, cum uitem uetulam terra obrutam significat, ut ex una plures fiant, primam producit syllabam. Virg. Flexos propaginis arcus. Cum uero progeniem demonstrat, eandem corripit. Virg. Si Romana potens Itala uir tute propago. Hinc fit propagare uerbum, quod significat uitem uetulam suppressere, ut ex una plures nouelle fiant. Interdum extendere genus ac dilatare significat. Scires: scire posses ex audivitate cędis, ex gigantum sanguine genitam esse. Est autem figurata locutio. A tertia namq; persona ad secundam eleganter fit transitus. Estq; dictum, Scires, pro, posses scire, modo potentiali.]

Quę pater &c. Argumentum. De Gigantum sanguine nati, quam sacrilega mēte fuerint, Lycaonis testatur exemplum, qui tyra. Arcadię cum aduenas hospites trucidaret, etiam Ioue in se accendit iratum. Nam Iuppiter humani sceleris ȳ patiens. Deos querimonia

RAPH.

Pelion Ossa

LACT.

nia delata, hominis specie simulata ad Lycaonis regiam uenit, cui Lycaon tanquam mortali preparans mortem, prius humana membra deuoranda, uelut hospitali humanitate apposuit. Quod postquam Iuppiter sensit: non eum penitus interemit, ne supplicij amitteret sensum, sed in lupi formam conuertit, qui & mores in rabie, & nomen Lycaonis in appellatione seruaret. Nec contentus fuit Iuppiter ceteros homines huius Lycaonis terrere supplicio, nisi in genus omne seruiret. Inde denique tantum iussit aquarum copiam redundare, ut operis diluio montibus cuncti homines interirent.

tur ad consulendum congregata, & ratio faciendæ aliquid rei aut non faciendæ, ut seruirium & seruos & seruitutem ipsam significat. Conciliū uero multitudinem tantum significat ad consulendum congregatam.

Est uia sublimis: Lacteam circulum describit, per quem ad regiam Iouis iter Dijs esse ait. Eum uero circulum græci galaxiam uocant *ἀστὴρ γαλαξίας*: hoc est lacte, unde & latini lacteam appellarunt, nam caelestis esse uidetur. De quo si quis plura uidere cupit, legat Macro. in somnium Scipionis. Cælo manifesta sereno: scite. Nam (ut inquit Macro.) lacteus circulus

Lacteus
circulus

unus ex omnibus oculis nostris conspicitur, alij sola percipiuntur cogitatione.

Candore notabilis ipso: notatu & uisu facilis ob suum candorem. Magni Tonantis: periphrasis est Iouis. Deorum nobilium: hoc est clariorum qui maiores gentium Dijs appellantur (ut inquit Macrobi.) Sunt autem duodecim numero. Et nomina quidem mulierum sex. Iuno. Vestra. Minerua. Ceres. Diana. Venus. Virorum autem nomina toridem. Iuppiter. Mars. Mercurius. Neptunus. Vulcanus. As-

Dij nobis
les

RAPH. Quæ pater ut summa: Iuppiter cum eorum hominum crudelitatem: qui e sanguine gigantum nati erant foret contemplatus, ac in primis terram Lycaonis Arcadiæ regis feritatem secum ipse cogitauisset, in uniuersum genus humanum indignatus. Quare Dijs omnibus congregatis, & consilium suum de perdendo genere humano, & quæ ab Lycaone mala passus sit, exponit: ac quemadmodum Lycaonem ipsum Arcadiæ regem crudelissimum, rapacissimumque in lupum commutauit. Vruis dicit: postquam uidit & contemplatus est. Summa arce: à summo cæli uertice.

Quæ pater ut summa uidit Saturnius arce,
Ingemit, & factio nondum uulgata recenti
Fœda Lycaoniæ referens conuiuia mensæ,
Ingentes animos, dignas Ioue concipit iras,
Conciliumque uocat, tenuit mora nulla uocatos,
Est uia sublimis cælo manifesta sereno,
Lactea nomen habet, candore notabilis ipso,
Hæc iter est superis ad magni tecta tonantis,
Regalemque domum dextra, læuaque Deorum
Atria nobilium ualuis celebrantur apertis.
Plebs habitat diuersa locis, à fronte potentes
Cælicolæ, clarique suos posuere penates.
Hic locus est, quem, si uerbis audacia detur,
Haud timeam magni dixisse palatia cæli.
Ergo ubi marmoreo superi sedere recessu,
Celsior ipse loco, sceptroque innixus eburno
Terrificam capitis concussit terque, quaterque

Summa arce: à summo cæli uertice. Factio recenti: causa est, cur nondum uulgata essent teterrima Lycaonis conuiuia, propter scelus nante paulo ante commissum nondum erant cognita Lycaonis conuiuia Ioui apposta. Referens: animo reuoluens. Fœda conuiuia: terra & crudelia. Nam Lycaon Pelasgi filius hospitio susceptos, non solum interficiebat, sed etiam conuiuis comedendos apponebat. Quod quidem cum Iuppiter cognouisset, eiusque domum ingressus factas insidias comperisset: & domum incendit, & Lycaonem in lupum animal rapacissimum conuertit. Quod quidem idcirco fictum est, quod Lycaon (ut Pausanias ait) in aram Lycæi Iouis infantem imposuit, atque immolauit, & sanguinem libauit, atque euestigio in lupum mutatus fuisse memoratur.

MICYL. [Affertur tamen & altera fabulæ occasio, nempe, Regem Lycaonem, deuictis Molossis, obsidem quandam ab hisdem accepisse, qui cum ad certum tempus non remitteretur, per legatos repetitum fuisse. Ibi tum Lycaonem, occiso obside, carnes eius legatis, edendas apposuisse. Sed ex conuiuio Lysaniam quandam nomine, qui postea Iuppiter dictus fuit, cognito scelere, in publicum profuisse, Arcadesque contra regem immanitate facinoris concitasse. Arque ita deuictum atque eiectum regno Lycaonem, in syluas abiisse. ibique reliquam ætatem, latrocinijs & caedibus luporum more exegisse. Vide Boccatium.] Fuit & alius Lycaon Priami filius, Pandari pater, qui ab Achille fuit interfectus. Sane Lycaon *λύκαων*, quod lupum significat: lenominatus uidetur. Ingentes animos: maxime indignationes.

Conciliumque uocat: Concilium & multitudo dicitur

pollo. Atria: aula. Celebrantur: frequentantur.

Valuis apertis: Ianuis patentibus. Valuis autem dicitur sunt, quod dum aperiuntur in se reuoluuntur. Fores uero proprie dicuntur, quæ foras aperiuntur. Plebs habitat diuersa locis: plebem uocat multitudinem Deorum minorum. A fronte: in fronte lactei circuli potentiores inquit Dijs habitant, ibique ædes suas collocant uere. Videtur autem Ouidius alludere ad Palatium Romanum in quo imperatores cum principibus habitabant. Si uerbis audacia detur: hoc est, si id asserere auderem. Palatia magni cæli: hoc est, regiam cæli. Palatium nanque unus est ex collibus Romanis, in quo magnificæ imperatorum ædes conspiciuntur. Inde factum est, ut amplissimas quasque ædes uulgus palatia uocet. Marmoreo recessu: in interiore ædium parte marmoribus incrustata. Celsior ipse loco: sublimior cæteris, ut reges sedere consueuerunt. Sceptroque innixus eburno: sceptro ex ebore confecto innixens. Ex quo colligimus reges quoque apud antiquos non sedentes, ut ferè nunc sit ab ineptis & artis oratoris imperitis: sed stantes principibus ac populis orationes habuisse. Sceptrum autem baculus est, quo prius reges utebantur, qualibus nunc pontifices nostri inniti solent. Sceptrum uero in primis Ioui attribuitur, ut qui rex sit hominum atque Deorum. Sceptrum autem dicitur est *ἄρσενος*: hoc est, ab innitendo, quod illi stantes reges innitantur, literæ interpositione. Terrificam cæsariem: terrorem incutientem. Concussit terque quaterque: sæpius commouit atque agitauit. Hoc autem haberi significat, quem fuisse iratum. Crebra enim concussio capitis indignationem significat.

b Cum

Cum qua: magnam Iouis offendit potentiam, qui una cum capitis motu uniuersum mundum commouit. [Alludit aut ad uersus Homeri, apud quem Iliad. eodem modo legitur.]

Talibus modis: hoc modo iratus atque indignatus Iuppiter est locutus. Nō ego pro mundi regno: hac oratione Iuppiter ostendit genus humanum dignum. Ite quod per datur, cum Dii quosque ipsi minime ab illius insidijs sint ruti. Nam Lycaon ipsum Iouem Deorum hominumque parentem interficere conatus est. Attentos autē simul & beniuolos Deos reddit, & rei magnitudinem ostendens & animū suum pro salute eorum anxium atque sollicitū esse demonstrās.

Non ego pro mundi regno: de mundi regno Iuppiter cum gigantibus grauissimū bellum gessit, eosque tandem in Phlegrejs campis superauit, & ad inferos demisit, ut paulo ante diximus. Quis est anguipedum: quique gigantum. Nam anguipedes dicti sunt gigantes, quod anguinos pedes habere uiderentur, ut in quinto Fastorum Ouidi. ipse narrat. Quod significat (ut scribit Macro.) nihil eos rectum, nihil supernum cogitasse, totius uitae eorum gressu atque processu in inferna mergente. Centum brachia: centum manus. Vnde & gigantes Centimani a centum manibus uocantur. Alludere autem poeta uideretur ad Briareum gigantem & Cottum & Gigen illius fratres, quos Hesiodus in Theogonia singulos centum manus habuisse ait. [Centimani autem finguntur, ut inquit Comment. Hesiodi, ἀπὸ τῶν ἀρκαδικῶν καὶ ἀρκητικῶν, καὶ ἀρκαδικῶν.]

Cælo captiuo: quod captiuum reddere cupiebant. Nam quamquam rationem assignat Iuppiter cur magis nūc sit sollicitus, quam cum gigantes cælo manus iniicere conati sunt. Nam quamuis inquit gigantes uiri essent fortissimi, mihi tamen bellum minime cum toto hominum genere suscipiendum fuit, sed cum una solum gigantum progenie. Ab uno corpore: ab una hominum congregatione. Nam corpus interdum pro multitudinis congregatione ponit. Et ex una origine: exponit id quod ab uno corpore dixit. Ab una enim gigantum progenie Ioui bellū fuit indictū. De gigantum autem origine uarij sunt prisca opinio. Alij nāq; illos Titani, & Terræ filios fuisse scribūt. Alij ex sanguine Titanorū a Ioue interfectorū ē terra natos esse aiūt. [Hesiodus, ex sanguine Cæli, amputatis illius uirilibus a Saturno genitos, διὸ καὶ πατρὶος ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, (cit. cuius uersus sunt, ἔστιν Ἰφιδάου γένος, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτοῦ γένος Ἰφιδάου γένος Ἰφιδάου γένος, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτοῦ γένος Ἰφιδάου γένος.)

Iosephus uero in antiquitatibus Iudaicis contendit eos ex coitu Dæmonum cum uulueribus fuisse procreatos, cui quidē opinioni & Lactantius & sacra historia assipulari uideretur. Nūc mihi qua totū: nūc inquit nō unū l. min. genus, sed totū genus humanū proflu. mihi

Cæsariem, cum qua terram, mare, sydera mouit. Talibus inde modis ora indignantia soluit. Non ego pro mundi regno magis anxius illa Tempestate fui, qua centum quisque parabat Iniicere anguipedum captiuo brachia cælo. Nam quanquā ferus hostis erat, tamen illud ab uno Corpore, & ex una pendebat origine bellum. Nunc mihi, qua totum Nereus circūsonat orbem, Perdendum est mortale genus. per flumina iuro Infera, sub terras stygio labentia luco. Cuncta prius tentanda, sed immedicabile uulnus Ense recidendum est, ne pars syncera trahatur. Sunt mihi Semidei, sunt rustica numina Fauni, Et nymphæ, Satyrice, & monticolæ Syluani, Quos quoniam cæli nondum dignamur honore, Quas dedimus, certe terras habitare sinamus. An satis, o superi, utos fore creditis illos? Cum mihi, qui fulmen, qui uos habeoque, regoque,

Dij cuius iurare timent, & fallere numen. [Quod item ab Homero sumptum apud quem legitur Odyss. 5.]

Strygio luco: nemori Strygi paludi imminente. Cuncta prius tentanda, omnia inquit prius sunt experienda quam genus humanū perdat. Sed mali tamē sunt perdendi, ne boni periclitent. Sed immedicabile uulnus: hac similitudine colligit uniuersum genus humanū esse perdendū, cum totū sit corruptū. Ut enim corporis partes corrupte solēt præcidi, ne reliquū corpus putrescat, sic genus humanū est perdendū, ne Satyri, Nymphæ, ac Fauni hominū sceleribus inquinentur atque infestentur. Immedicabile: insanabile. Pars syncera: integra ac sana & incorrupta. Trahatur: in putredinē & corruptionē ducatur. Argumentatur aut Iuppiter ab utili & honesto.

Sunt mihi semidei: quæ nā sit ea pars syncera, cui timeret Iuppiter ab humano genere, exponit: Semidei: heroes alio nomine uocant. maiores enim hominibus, ac Dijs minores fuisse uident. Fauni: Satyri, Syluani Dijs habitati sunt rustici. Et Nymphæ: nympharū uaria sunt nomina. Alij namque dicunt Nereides, quæ mare incolūt. [a Nereo patre ut supra diximus.] Alij Naiades, quæ fontes. [κατὰ τὸ νεῦμα, id est, suo seu mano.] Alij Napææ, quæ salus & syluas, [ἀπὸ τῶν ἀναρῶν, id est, locis cōstitis arboribus & cōuallibus.] Alij Oreades, quæ montes. [ἀπὸ τῶν ὄρων hoc est, montibus.] Alij Dryades. Alij Hamadryades, quæ in syluis habitare, unaque cū arboribus nasci, moritque dicunt, quæ namque simul, & ὄρος ἄρος, arborē & quercū significat.

Quos quoniam cæli: occurrit tacite obiectioni. Posses enim quis dicere. Si times a genere humano Semideis & nymphis & dijs rusticis, transferas ipsos in cælum, ac genus humanū inter se debacchari permittas. Sic enim sua stultitia satis superque puniet. At inquit Iuppiter nondū illos censeo dignos, qui in cælū recipiantur. Dignamur: dignos censemus. Sic Virg. Haud equidem tali me dignor honore. An satis o superi: hoc argumento a maiori sumpro colligit genus humanū omnino esse perdendū. Nam si mihi inquit cui imperiū est Deorū & hominū, insidias struere Lycaon feritate sua nonissimus, est ausus, quo modo Dii minores ab humano genere poterunt esse ruti? Habeo regoque: hoc est contineo & guberno. Græcū autem uerbū. ἔχω & habeo & contineo significat. Nō, uobili & famosis sua feritate.

est perdendū. Quia quatenus & quousque.

Nereus: Deus est marinus, sed pro Oceano ponit, qui uniuersam circumit terrā. [Huius & Doridis filie sunt, quas Nereidas & Nerinas uocant quarū nomina recenser Hesiodus. Nomē aut Νηρηῆς, ἀπὸ τοῦ νεῖος, deductū, mutatione literæ, uel à νεῖος, & intendēdi particula νη.]

Circūsonat: circūstrepit fluctibus. Per flumina iuro infera: p Strygē paludem iurat, mortale genū totū esse perdendū. Strygis autē numen Dii fallere me tuebant, ut ait Virgil.

Dij cuius iurare timent, & fallere numen. [Quod item ab Homero sumptum apud quem legitur Odyss. 5.]

Strygio luco: nemori Strygi paludi imminente. Cuncta prius tentanda, omnia inquit prius sunt experienda quam genus humanū perdat. Sed mali tamē sunt perdendi, ne boni periclitent. Sed immedicabile uulnus: hac similitudine colligit uniuersum genus humanū esse perdendū, cum totū sit corruptū. Ut enim corporis partes corrupte solēt præcidi, ne reliquū corpus putrescat, sic genus humanū est perdendū, ne Satyri, Nymphæ, ac Fauni hominū sceleribus inquinentur atque infestentur. Immedicabile: insanabile. Pars syncera: integra ac sana & incorrupta. Trahatur: in putredinē & corruptionē ducatur. Argumentatur aut Iuppiter ab utili & honesto.

Sunt mihi semidei: quæ nā sit ea pars syncera, cui timeret Iuppiter ab humano genere, exponit: Semidei: heroes alio nomine uocant. maiores enim hominibus, ac Dijs minores fuisse uident. Fauni: Satyri, Syluani Dijs habitati sunt rustici. Et Nymphæ: nympharū uaria sunt nomina. Alij namque dicunt Nereides, quæ mare incolūt. [a Nereo patre ut supra diximus.] Alij Naiades, quæ fontes. [κατὰ τὸ νεῦμα, id est, suo seu mano.] Alij Napææ, quæ salus & syluas, [ἀπὸ τῶν ἀναρῶν, id est, locis cōstitis arboribus & cōuallibus.] Alij Oreades, quæ montes. [ἀπὸ τῶν ὄρων hoc est, montibus.] Alij Dryades. Alij Hamadryades, quæ in syluis habitare, unaque cū arboribus nasci, moritque dicunt, quæ namque simul, & ὄρος ἄρος, arborē & quercū significat.

Quos quoniam cæli: occurrit tacite obiectioni. Posses enim quis dicere. Si times a genere humano Semideis & nymphis & dijs rusticis, transferas ipsos in cælum, ac genus humanū inter se debacchari permittas. Sic enim sua stultitia satis superque puniet. At inquit Iuppiter nondū illos censeo dignos, qui in cælū recipiantur. Dignamur: dignos censemus. Sic Virg. Haud equidem tali me dignor honore. An satis o superi: hoc argumento a maiori sumpro colligit genus humanū omnino esse perdendū. Nam si mihi inquit cui imperiū est Deorū & hominū, insidias struere Lycaon feritate sua nonissimus, est ausus, quo modo Dii minores ab humano genere poterunt esse ruti? Habeo regoque: hoc est contineo & guberno. Græcū autem uerbū. ἔχω & habeo & contineo significat. Nō, uobili & famosis sua feritate.

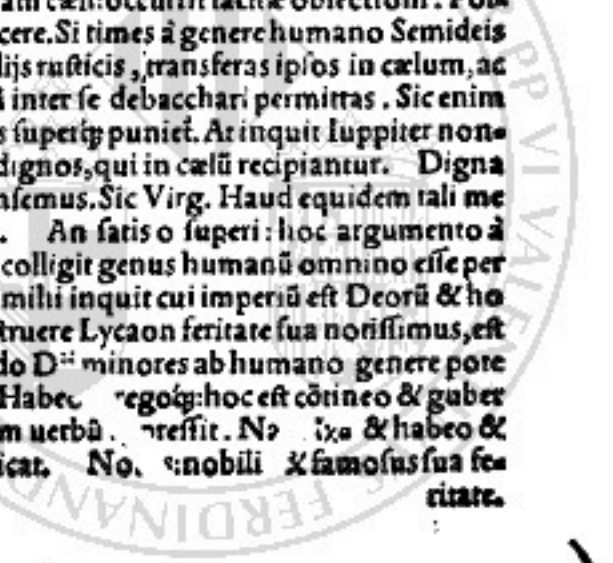
Anguipedes

Centimani

Gigantum

Nereus

Semidei

Lycæon. *Lycaon autē Peda-*
legi filius, Lycosuram
urbem in Lycæo mon-
te edificauit, Iouemq;
Lycæum appellauit: &
Lycæa, certamen in Iou-
is Lycæi honorē insti-
tuit: ut Pausanias scri-
bit: ac infantem in Iou-
is ara primus omnium
immolauit. Vnde loc⁹
fabulæ datus uidetur.

Cōfremuere omnes:
simul omnes fremuere
& murmurauere faci-
noris immanitate com-
moti. Studijs arden-
tibus: inflammatis uo-
luntatibus. Depo-
scunt: ad pœnam sub-
audiendum est. Sic
cum manus impia sæ-
uit: In Augusti gra-
tiam hæc ab Ouidio
referuntur. Vt inquit,
totum genus huma-
num Iulij Cæsaris in-
digna cæde commo-

tum est, qua in senatu ab ingratis impijs que ciuibus
fuit interfectus, sic Dij auditis Ioui structis insidijs,
inflammati sunt. Tamen de coniurationibus & in-
sidijs contra Augustum Cæsarem structis hæc mihi di-
cta potius esse uidentur. Sic enim & Ioui & Deorum
indignationi pulcherrimè accommodatur hæc similitu-
do. Nam ut Iuppiter à Lycæone, quamuis insidiante,
non fuit interfectus, ira ne Augustus quidem à coniu-
rorum quoquam fuit oppressus. Cum alij autem multi
uarijs temporibus (ut scribit Suetonius) in Augustum con-
iurarunt, tum Telephus mulieris seruus, nomenclator. Is
enim quasi debita sibi fato dominatione & ipsum & se-
natum aggredi destinauerat. Quondam etiam iuxta cu-
biculum eius lixa quidã ex Illyrico exercitu ianitoribus
deceptis noctu deprehensus est, cultro uenatorio cinctus.
inops ne mentis, an simulata dementia, incertum. Nihil
enim exprimi quæstione potuit. De insidijs autē Augu-
structis potius esse intelligendum, quam de Iulij Cæsaris
cæde, facile ex ipsius Ouidij uerbis percipi potest, cum in-
quit: Nec tibi grata minus pietas Auguste tuorū, Quæ
fuit illa Ioui. Hoc uero ab istis californijs, si quo ingenio
iudicioue forent, notandum erat. Mihi certe prior expo-
sitio, ut de Iulij Cæs. cæde intelligamus, non probatur.

Manus impia: impiorum coniuratorum multitudo.
Nam sexaginta & amplius C. Cassio, M. & De-
cio Bruto principibus, ut refert Suero, in Iulium Cæsa-
rem coniurarunt, eumq; in senatu tribus & uiginti uul-
neribus trucidarunt. [in Augustum autem, præter
eos quorū supra facta mentio est, etiã Lepidus quidã, &
Varro Murena, Fannius Cæpio, M. Egnatius, Plautus
Rufus, L. Paulus, Audasius & Epicadus: Suet.] Sæuit
extinguere: sæuit ut extingueret, poetica enim locutio
est. Sanguine Cæsareo: Iulij Cæsaris cæde: siue potius
Aug. qui Iulij Cæsaris filius fuit adoptiuus. Attonitū:
stupefactum. Romanum no. quod Iulius Cæs. Augu-
stusq; filius eius gestis suis clarissimū reddiderat. Nec
zi. gra. mi. pi. non minus inquit pietas populi Ro. qui
quos insidiatores ultus est, tibi grata fuit, quam Ioui;
Deorū indigna, quam cōperunt, cum audissent in-

Struxerit insidias notus feritate Lycæon?
Confremuere omnes, studijsq; ardentibus ausum
Talia deposcunt. Sic, cum manus impia sæuit
Sanguine cæsareo Romanum extinguere nomen,
Attonitum tanto subitæ terrore ruinae
Humanum genus est, totusq; perhorruit orbis.
Nec tibi grata minus pietas Auguste tuorum,
Quam fuit illa Ioui, qui postquam uoce, manuq;
Murmura compressit, tenuere silentia cuncti,
Substitit ut clamor pressus grauitate regentis,
Iuppiter hoc iterum sermone silentia rupit:
Ille quidem pœnas (curam hanc dimittite) soluit.
Quod tamen admissum, quæ sit uindicta docebo.
Contigerat nostras infamia temporis aures,
Quam cupiens falsam: summo delabor olympo,
Et Deus humana lustro sub imagine terras.
Longa mora est, quantum noxæ sit ubiq; repertum,
Enumerare, minor fuit ipsa infamia uero,
Mænala transferam latebris horrenda ferarum:
Et cum Cyllene, gelidæ pineta Lycæi:
Arcados hinc sedes, & inhospita tecta tyranni

Contigerat nostras: Narrat Iuppiter quemadmodum
inquisiturus hominum scelera è celo descendit in terras:
susceptaq; humana figura orbè terrarū peragravit, ac tan-
dè ad Lycæonē Arcadię regē hospites crudelissimè interli-
cientè peruenerit, què in lupū idcirco se ait cōmutasse, q;
se quoq; interficere conatus esset. Infamia tēporis: igno-
minia seculi, quo terribissima quęq; scelera cōmittebantur.

Quam cupiens falsam: Deus enim uult omnes homi-
nes bonos esse. Lustro: peragro, circumeo. Aliàs lustra
re est purgare & illustrare. Longa mora est enumera-
re: longa mora esset inquit si enumerare uellem quantū
ubiq; sceleris inuenerim. Noxæ: Culpæ, sceleris. Noxa
enim & culpā & scelus & maleficiū significat. Vnde no-
xius declinari uidet. Sanè noxa interdū etiã pœnā figu-
rificat. Vnde apud iuriconsultos: Noxæ dedere, hoc est
pœnæ tradere ob damnū illatum. Vnde & noxales actio-
nes ab hisdem appellatur: quæ ex noxa atq; maleficio ser-
uorū aduersus dominos instituuntur. Minor uero: eo
quod uerū erat. Maiora nãq; scelera, & plura ab Ioue de-
prehensa fuere quam ferebantur. Mænala transferam.
Describit iter quo ad Lycæonē peruenit. Mænala autē &
urbs & mons est Arcadię celeberrimus à Mænalo Arca-
dis filio denominatus. Latebris: latibulis. Et cū Cyl-
lene, Cyllene mons Arcadię Mercurio dicatus. Vnde
etiã Cyllenus appellatur. Pineta: loca pinis constita,
ut oliueta. Lycæi: mons est Arcadię Lycæus, Panisæ-
cer. Et inhospita: inhospitalia. Arcados tyranni: Ly-
caonis Arcadię regis. Cum autē Lycæon multo antè Troi-
ca tempora fuerit, mirandū est cur poëta sub persona præ-
sertim Iouis ipsum Tyrannū uocet, cum hoc nomen ne-
Homeri quidem aut Hesiodi temporibus (ut scri. Aristo-
phanes grāmaticus) in usu fuerit. Nusquā enim in ipso-
rū priorum uel scriptorū operibus inuenitur tyrannus. Re-
ges nãq; appellabant omnes, qui tempore Archilochi
iamborū scriptoris (ut Hippas sophista testat) Tyranni
cœperunt appellari. Homerus quidem Echetū crudelissi-
mum hominū interfectorem nuncupat regē. Tyrannus
uero dictus est, uel à T. rhenis (ut quidã putant) qui cō-
lim prædones crudelissimi fuere. Vel à T. rhenis (ut quidã putant) qui cō-

fidias Ioui ipsi à Ly-
caone fuisse structas.

Qui postq; uoce ma-
nuq; gestum exprimit
eorum qui silentiū ina-
dicunt. Compressit:
compescuit. Substi-
tit ut clamor: postquæ
cessauit clamor quous
auetoritate cohibi.

Silentia rupit: locu-
tus est. Sic Virg. Quid
me alta silentia cogis
Rumpere? Ille quidē:
Lycæon inquit ille feri-
tate cōspicius pœnas
dedit. Nam soluere pœ-
nas est pati pœnas &
sustinere. Curā hanc
dimittite: ipsum depo-
scendi ad pœnam. Est
aut paræthesis. Quod
tamē admittam: quæ-
uis inquit dederit pœ-
nas Lycæon, uolo uos
tamen docere & pecca-
tū quod admisit: & pœ-
nam qua fuit affectus.

Iuppiter
in homi-
nem

Mænala:

Cyllene
Cyllenus
pineta
Lycæus

Tyrann?

hoc est à domandis populis quibus infidias ac dolos fruunt. Aristoteles uero in Cumæorum rep. honesto uocabulo Aesymneras prius fuisse uocatos dicit, qui postea tyranni appellari cœperunt. Nam Aesymnetes dicitur honesti laudator. Sed Qui. ex consuetudine suorum temporum locutus est. [Prolepsis uel uidelicet.] Sane Tyrannus apud priscos etiam pro bono principe accipiebatur. Virgil. Pars mihi pacis erit dextram tertiæ tyranni. Vfus deinde obrinuit, ut pro eo demum uerere ut qui dominatu crudeliter abuteretur. Arcas sane & proprium filij Callistus, nomen est, & gentile: Vnde

Arc. ia

Arcadius & Arcadicus deriuatur. Arcadia uero ab Arcade Callistus filio denominata esse uideretur. Nam antea tum Parrhasia, tum Lycaonia, tum Gigantis, tum Azania: tum Pania (ut inquit Stephanus, qui de urbibus & uicis diligentissime scripsit) uocabatur. Traherent cum sera crepuscula nocte: hoc est, cum ad uesperasceret. Traherent: adducerent. Sera crepuscula: crepusculum dicitur dubia lux. Nã creperus cubium significat. Signa dedi: hoc est, significauit me esse Deum. Precari: colere ac uenerari. Pia uota: piorum preces.

Mox ait experiam: primo inquit Lycaon piorum uota, qui me uenerabatur, irridere cepit. deinde periculum facere de mea diuinitate cogitauit. Discrimine aperto: manifesto periculo, hoc est, experientia. Nec erit dubitabile uerum: nemo inquit poterit dubitare an Deus sit, an mortalis. Si enim Deus erit, interfici non poterit: Sin homo fuerit facile perimetur. Nec

opinata: inopinata. Nec contentus eo: nec satis inquit, ei uisum est me uelle perdere. nisi etiam mihi in carnem carnes humanas partim elixas, partim tostas apposuisset. De gente molossa: Molossi populi sunt Epyri, à quibus bello uictis Lycaon obsides acceperat, quorum unum iugulauit, ut ipsum Ioui apponeret epulandum.

Molossi

Resoluit: aperuit. Semineces artus: semimortua membra & adhuc palpitantia. Mollit aquis: coquit & mollia reddit. Quos simul imposuit mensis: postquam ait humanæ illæ carnes mihi appositæ fuerunt, ego statim ædes Lycaonis incendio corripui, dignas quæ in tam crudelem dominum euerterentur. Cæterum ipse ter ritus in syluas an fugit, & in lupum feritati suæ maxime conueniens animal fuit commuratus. Vindice flamma: ultice. Tecta: domum, à parte enim totum intel ligimus. Dignos penates: qui incende rentur, cum tam sceleratum dominum pati possent.

Lycaon
lupum

Territus: incendio ædium perterritus. Exululat: ual de ululat. iam enim in lupum fuerat conuersus. Nam ululare, quod factitium est uerbum, luporum est proprium. Ab ipso Colligit os rabiem: quia inquit loqui non poterat in rabiem actus est, quam ab hominibus

in pecudes transtulit. Et nunc quoque quemadmodum cum erat homo. In uillos abeunt uestes: in pilos inquit uestes mutatae fuerunt: Brachia autem in crura. Sic que Lycaon in lupum fuit conuersus. Quod quidem idcirco fingitur, quia Lycaon auaritiæ deditus ex rapro tanquam lupus uiuebat. Auari namque lupis, qui nunquam satiantur pecudum carne, quam simillimi esse uidentur. Homines autem in lupos conuerti, rursusque restitui sibi, falsum esse contendit Plinius. Vnde tamen ista uulgo infixata sit fama in tantum ut in maledictis uersipelles habeantur, ostendit lib. 8. capite. 22. cum inquit: Euantes inter autores Græciæ non spreteus, tradit, Arcadas scribere ex gente Antei cuiusdam forte electum ad stagnum quoddam regionis eius duci, uestitumque in quercu suspenso tranare, atque abire in deserta, transfigurarique in lupum, & cum cæteris eiusdem generis congregari per an

nos nouem. Quo in tempore si homine se abstinuerit, reuerti ad idem stagnum, & cum tranauerit, effigiem recipere, ac pristinum habitum, addito nouem annorum senio. Addit quoque Fabius eandem recipere uestem. Sed hæc Plinius fabulosa esse putat.

[Pausanias autem in Arcadicis, Lycaonem & Cecropem coëta neos fuisse scribit. Verum tamen quod ad res diuinas attineret, alterum altero sapientiorum. Nam Cecropem primum omnium Iouem uocasse summum, & his, quæcunque animata forent abstinuisse, placentias autem & bellaria altaribus consecrasse. Contra autem Lycaonem, ut immaturorem, infantem altaribus adductum ma

MICYL
Lycaon.
Cecrops.

stasse, Ioui quoque Lycaon immolasse. Quamobrem statim eundem inter sacrificandum in lupum conuersum. Idem etiam credibile uult uideri, propterea quod prima illa ætate Dij, atque homines promiscue inter se uersati sint, nec dum tanta malitia in terris fuerit. Proinde etiam deorum mensis, homines fuisse adhibitos, & si quis impie agere cœpisset, coram ac statim punitum. Sic Lycaonem hunc in lupum, sic Nioben in saxum postea conuersam. Addit autem idem autor etiam posterioribus temporibus hominem in lupum conuersum inter sacrificia eiusdem dei, nec tum per omnem ætatem lupum mansisse. Nam qui ita conuertebantur, inquit, si de cætero à carnibus humanis abstinuissent, decimo anno ad pristinam formam redire solebant. Sin amplius illis uelcerentur, per omnem ætatem lupos manere. Quam rem & Plato confirmat lib. 8. de repub. dicens eos in lupos mutari solitos, qui carnem humanam in sacrificijs gustassent.] Et ueteris: adhuc inquit signa pristinae formæ retinet. Nam eandem & caniciem & uultus uiolentiam habet. Occidit: oraterea ipsi ut prius lucent: ac demum eandem feritas, quam etiam prius exercet.

RAPH

Occidit

LACT. Occidit una &c. Argumentum. Iuppiter propter audaciam Lycaonis, cæterorumq; mortalium, qui sceleribus suis etiam Deorum potentiam tentabāt, orbem terrarum perfusis imbribus inundavit. Et cum duo pietate cæteros morales antecessissent, Deucalion Promethei filius ac Pyrrha, eadem soror atque coniunx, cly Parnaso monte proluviem imbrium effugissent, sorte moniti Themidis, quæ eo tempore Anistes terræ fuisse traditur à Deis veniam acceperunt per preces generandæ proles, ita ut lapides post tergum iacerent, ex quibus homines nascerentur, & à Deucalione missi in viros uerterentur, à Pyrrha autem in feminas.

RAPH. Occidit una domus. Posteaquam Iuppiter exemplo Lycaonis ostēdit, quam terris sceleribus infecti sint homines, concludit totum genus humanum penitus esse perdēdum. Sicque poëta fabulam cū fabula, ac mutationē cum mutatione connecit. Narraturus enim quemadmodum lapides à Deucalione & Pyrrha post terga iacti partim in mates, partim in feminas fuere conuersi, ante describit diluuium, quo genus humanum fuit extinctum. Sed non domus una perire digna fuit, omnes inquit hominum domus sunt evertendæ, & exterminandæ non una sola. Ubique enim nefanda scelera perpetrantur.

Fera regnat Erinnyes: Feritas, impietas, inhumanitas. Erinnyes enim dicitur furia infernalis, discordia, bello, contentioneq; gaudens. Sunt autem Erinnyes Deæ ultrices illorum, qui sunt impij erga parentes, dictæ (ut Erymologici scribunt) *ἑριννυίδες*: quod in terra habitēt hominū facta speculantes. [Eadem & Eumenides: dicitur græcè *εὐμενίδες* uidelicet, & *εὐμενίδες*, apud Atricos, ubi & ara illarum quædam fuit.] In facinus iurasse putes: posses inquit putare omnes homines se mala omnia perpetraturos coniurasse. Facinus: scelus, quamuis in bonam quoq; accipiatur partem. Dent ocyus omnes Quas meruere pati pœnas: hoc est, cito ac repente omnes puniuntur. Dare & persolvere pœnas dicuntur, qui puniuntur. Sic stat sententia: talis est inquit sententia mea, ut omnes perdantur. Stat: fixa est & immota. Est autem parenthesis. Dicta Iouis pars uoce probant: omnes inquit Dii Iouis sententiam partim uerbis, partim nutu approbauerunt. Assensibus implent: nutibus & manibus se Ioui assentire significat.

[Alludere autem uidet poëta, ad morem Romanum, quo senatores alij, sententias dicebant, alij in sententias pedibus discedebant, unde ijdem *pedarij* appellabatur.] Iactura dolori: perditio. Orbæ terræ: priuata. Rogant: interrogant Iouis. Quis sit laturus in aras Thura: quis Iouis sacrat. Populandas terras: uastandas, ac deprædandas.

Sibi enim fore cætera curæ: subaudiendum est ait uerbum, quod eleganter in huiusmodi prætermittitur locutione. Est autem parenthesis. Rex superum trepidare uetat: Iuppiter. Origine mira: quia lapides, ut paulo post narrabit, in homines fuere conuersi, quod quidem maxime mirandum est. Iamq; erat: statim inquit Iuppiter fulminibus genus humanum perdidisset, nisi ueritus esset ne celum quoq; terrarum incendio conflagraret, cum præsertim in fati meminerit esse, ut aliquando totus mundus igne absumatur. Quare non fulminibus, sed aquarum inundatione genus humanum perdere decreuit. Iamq; statimq; Sacer æther: sacrum cælum. Tot ab ignibus: quo opus esset ad totam terram comburendam. Conciperet: contraheret.

Torus axis: totum cælum. Synecdoche est, axis enim quæ pars est cæli, pro toto ponitur cælo. Nam axis proprie illud est plaustrum lignum circa quod rotæ uertuntur, ad cuius similitudinem axis in mundi sphaera uocatur, circa cuius cacumina sphaera ipsa rotatur, quibus conuigui sunt duo poli, qui & uertices dicuntur, quibus ueluti cardinibus (ut scribit Apuleius) maxime sphaera nititur, arcticus, & antarcticus, siue borealis & australis. Esse quoque in fati, in dispositione fatorum. Alia ratio est qua deterritus est ab incendio Iuppiter, ne id eueniret, quod in fati esse sciebat, ne uidelicet totus mundus conflagraret. Est autem fatum (ut Stoici aiunt) connexa rerum series, per quam mundus administratur. Afore: aduenturū esse. Et mundi moles: machina mundi. Operosa: multi operis. Laboret: in labore & periculo propter incendium futura sit. Hoc autem maxime cū dogmate Christiano conuenit. Nos enim credimus mundum in nouissimo die conflagaturū. [Est igitur & hoc ex illis quæ à uetustiss. accepta, traditione patrū, ueluti per manus ad posteros transferunt.] Tela reponuntur: fulmina à Cyclopihus confecta. Cyclopes enim Ioui fulmina fecisse dicuntur. Fuerūt autē populi Siciliae, unū in media fronte oculum habentes. [Id quod & nominis *εὐροπῆ* indicat, dicit enim *εὐροπῆ*, ἡ ἀπὸ τοῦ ἑὸς ἀέρος, ἡ ἀπὸ τοῦ ἀέρος, ἡ ἀπὸ τοῦ ἀέρος, ἡ ἀπὸ τοῦ ἀέρος.] Pœna diuersa: cōtraria. Diluuiū enim incendio contrariū est. Nimbos: pluias. Demittere: deorsum. Protinus Aeolijs: statim inquit Iuppiter clausis in spelunca ijs uentis, qui inducunt serenitatem, Austrum pluuia gaudentem emisit. In Aeolijs antris in Aeoli speluncis. Notius est autē Aeolum Iouis ex Aësta filium, regē esse uentorum, quàm ut hoc loco sit e. ponendū. Quod quidem idcirco fictū est, quod (ut Plinius ait) Aeolus uentorū rationem inuenit. Cum enim septem insularū iuxta freccum Siciliae, cum

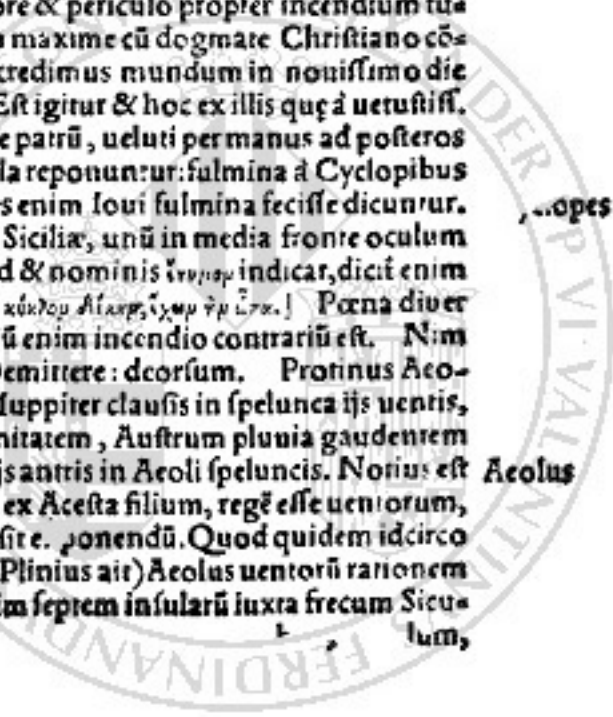
sintheis

Axis

Fatum

opes

Aeolus

lum, quæ ab illo Acolie fuerunt cognominatæ, princeps esset, ac ex nebulis & fumo Hieræ insulæ ardentis uentos prædicere futuros, creditus est illos in sua habere potestate. Flamina: à flando uenti flamina dicuntur. Ma-

didis Notus euolat a-
lis: Protopopœia est.
Eleganter autē Austri uē-
ti delicti: effigiē, sic es-
t apud præcos pins-
gebatur. Alæ autem uē-
tis assignantur propter
uelocitatem. Tectus
uultum: hoc est tectū
uultum habens. Est au-
tem poëtica synecdo-
che. Picea catigine:
nigris nubibus. Nam
Auster nubilosus est uē-
tus. Barba grauis: ple-
na. Nimbis: pluuijs

Vnda: aqua. Ro-
rant: stillant, in uentis
similitudinem. Vng-
manu late: postquam
inquit Notus mani-
bus nebulis compres-
sit, maximæ pluuiæ ef-
se ceperunt. Fit tra-
gor: strepitus proprie
retinuit hæc. Den-
si nimbis: crebræ plas-
niæ. Concipit Iris a-
quas: Iris nuntia luno-
nis à poëtis feruit. In-
terdum etiā Iouis. Est
autē uersicolor ille ar-
cus, qui fit in aëre (ut
scribunt physici) ex re-
flexione radiorum So-
lis, Lunæ uel in nubi-
bus, pluuiæ tempo-
re. Dicta est autem Iris
πρωτοπαιδα, quod est di-
co, quod futura præ-
nuntiet. Prænuocat
enim uel pluuiam, si
processit serenitas, aut

Iris

rursum serenitatem, si processit pluuiæ, ut Prolo. docet
in aporetism.] Fluuius est etiam Iris: necnon herba,
quam Plinius optimam in Illyrico nasci scribit. Ster-
nuntur segetes: Frumenta in agris existentia in terram
ab aquis deiciuntur. Seges autem dicitur frumentum
nondum demessum. Steruere uero interdum in terram
deicere, interdum significat cooperire, ut cum dicimus
sternere mensam. Vota deplorata: Spes ualde plora-
tas. Vel etiam desperata, ut de quorum euentu nulla
spes amplius sit. Vota autem uocat frumenta multis
notis & precibus exoptata. Colonis: agricolis. Irrit-
tus: uanus ac sine ullo fructu. Cæruleus frater: Peri-
phrasis Neptuni. Auxiliaribus undis: auxilium af-
ferentibus ad perdendum genus humanum. Auxilia-
res autem milites proprie dicuntur, qui à socijs in auxi-
lium mittuntur. Conuocat hic amnes: Deos fluuior-
um. Amnis enim fluuius dicitur ab ambiendo, ut Var-
ro ait, quod omnia flumina circumueunt. Vnde etiam
cornuta pinguntur. Tyranni sui: Regis sui. Tyran-
nis nanq̃ apud antiquos in bonâ quoq̃ accipiebatur

partem, ut paulo ante scripsimus. Hortamine: horta-
tu exhortatione. Aperite domos: Fontes, qui fluuior-
um domus esse uidentur. Mole: cibatulo. Flumi-
nibus: fluxibus. Totas habenas: translatio ab equis

sumpta, qui habenis
inhilentur. Defre-
nato: effrenato, ac sine
ullo retinaculo. Ipse:
Neptunus. Tridente
suo: ut Ioui fulmen,
sic Neptuno tridens ac-
tribuitur, quo dum per-
cutit terram, fit terræ
motus. Vnde idē &
Enosichthon, & Enos-
sigæus dicit à poëtis.
Fictio autē à causa na-
turali sumpta est. Nā
aquæ cauernis terræ in-
terclusæ, quando uice-
rumpunt, terræ motus
efficiunt, quos aliquā-
do eruptiones aquarū
sequuntur. Expans-
iata: late sparsa. Pen-
neralia cū suis sacris:
hoc est, penetralia cum
Dijs penetralibus. Nam
penetralia (ut Sex. Pō-
peius scribit) sunt pe-
natum Deorum sacra-
ria. Rapiunt: uide ab-
strahunt. Si qua do-
mus mansit: ordo est.
Siqua domus reman-
sit indeiecta. Indeie-
cta: non deiecta in ter-
ram. Culmen tamē:
culmen est tecti summi-
tas à culmo dictum,
quod culmo antiquis
tus domus regeantur.

Præfix: submersa.

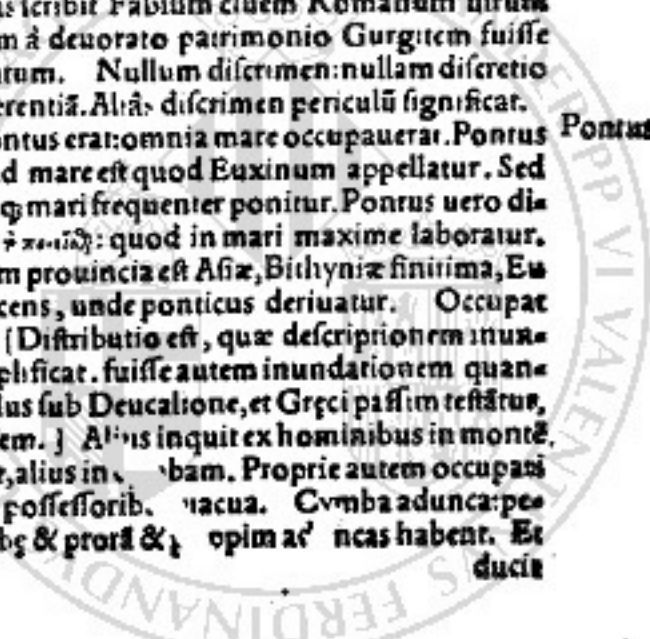
Sub gurgite: sub ma-
ri, est autem rapinosis.
Nam gurgitē, qui pro-
prie locus est in flumie

Et quæcunq̃ fugant inductas flamina nubes,
Emittitq̃ Notum, madidis Notus euolat alis,
Terribilem picea tectus caligine uultum.
Barba grauis nimbis, canis fluit unda capillis,
Fronte sedent nebulæ, rorant pennæq̃, linusq̃.
Vtq̃ manulatē pendentia nubila preffit,
Fit fragor, & deus funduntur ab æthere nimbis.
Nuntia lunonis uaries induta colores,
Concipit Iris aquas, alimenta q̃ nubibus affert.
Sternuntur segetes, & deplorata colonis
Vota iacent, longiq̃ perit labor irritus anni,
Nec cælo contenta suo est Iouis iræ, sed illum
Cæruleus frater iuuat auxiliariis undis,
Conuocat hic amnes, qui postq̃ tectia tyranni
Intrauere sui, non est hortamine longo
Nunc ait utendum, uires effundite uestras,
Sic opus est, aperite domos, ac mole remota
Fluminibus uestris totas immitte habenas.
Iusserat, Hi redeunt, ac fontibus ora relaxant,
Et defrenato uoluntur in æquora cursu.
Ipse tridente suo terram percussit, at illa
Intremuit, motuq̃ uias patefecit aquarum.
Expansata ruunt per apertos flumina campos,
Cumq̃ iatis arbuta simul, pecudesq̃, uirosq̃,
Tectaq̃, cumq̃ suis rapiunt penetralia sacris.
Si qua domus mansit, potuitq̃ resistere tanto
Indeiecta malo, culmen tamen altior huius
Vnda tegit, preffatq̃ latent sub gurgite turres
Iamq̃ mare & tellus nullum discrimen habebant,
Omnia pontus erat, decrant queq̃ littora ponto.
Occupat hic collem, cymba sedet alter adunca,
Et ducit remos illic, ubi nuper ararat.

ne profundior pro mari posuit poëta. Sic Virgili. Appa-
rent rari nantes in gurgite uasto. Inde fit uerbū ingurgi-
to, quod & deuro & repleo significat. Vnde Macro. in
Saturnalibus scribit Fabium ciuem Romanum uirum
triumphalem à deuorato patrimonio Gurgitem fuisse
cognominatum. Nullum discrimen: nullam discretio-
nem ac differentiam. Aliā: discrimen periculū significat.

Omnia pontus erat: omnia mare occupauerat. Pontus
autē proprie id mare est quod Euxinum appellatur. Sed
pro quoq̃ mari frequenter ponitur. Pontus uero di-
ctus est ποντος & ποταμός: quod in mari maxime laboratur.
Pontus etiam provincia est Asiæ, Bithyniæ finitima, Eu-
xinoq̃ adiacens, unde ponticus deriuatur. Occupat
hic collem: Distributio est, quæ descriptionem inu-
dationis amplificat. fuisse autem inundationem quan-
dam Thessalus sub Deucalione, et Græci passim testantur,
et Berofus item. Al'is inquit ex hominibus in montē
con fugiebat, alius in uiam. Proprie autem occupati
dicuntur loca possessoribus uacua. Cymba adunca: pe-
rit. Nā cymbæ & proræ & opimæ naves habent. Et
ducia

Pontus

ducit remos: remigat.

Villæ: Villa proprie dicitur domus in agro.

Summa in ulmo: sic Hora, hoc idem diluuium describens. Piscium & summa pecus hæsit in ulmo. Sic fors tulit: sic casu euenit, est autem parenthesis. Anchora: anchora quidem à latinis aspiratur, quamuis apud græcos aspiratio ne careat, est autem anchora instrumentum ferreum: quod ad contrahendas naues in mare iaci consuevit. Unde anchorarum funes dicuntur, quibus anchoræ ligantur. Vinea: loca dicuntur nitibus cõsita. Et uodo: pauiloante. Græciles capellæ: macræ & agiles capræ. Gramen: herbam. Speciem pro genere posuit. Deformes phocæ: turpes &

Ille super segetes, aut mensæ culmina uillæ
Nauigat, hic summa piscem deprendit in ulmo,
Figitur in uiridi (sic fors tulit) anchora prato,
Aut subiecta tegunt curuæ uineta carinæ,
Et modo quæ græciles gramen carpere capellæ,
Nunc ibi deformes ponunt sua corpora phocæ.
Mirantur sub aqua lucos, urbesq; domosq;
Nereides, syluasq; tenent delphines, & altis
Incurfant ramis, agitataq; robora pulsant.
Nat lupus inter oues, fuluos uehit unda leones,
Unda uehit tigres, nec uires fulminis apro,
Crura nec ablato profunt uelocia ceruo,
Quæsitisq; diu terris ubi sistere possit,
In mare lassatis uolucris uaga decidit alis.
Obruerat tumulos immensa licentia ponti,
Pulsabantq; noui montana cacumina fluctus,
Maxima pars unda rapitur, quibus unda pepercit,
Illos longa domant inopi ieiunia uictu.
Separat Aonios ætæis Phocis ab aruis
Terra ferax, dum terra fuit, sed tempore in illo
Pars maris, & latus subitarum campus aquarum,
Mons ibi uerticibus petit arduus astra duobus
Nomine Parnasus, superatq; cacumine nubes.

post se iaceret. Proiecti nam à Deucalione in mares, à Pyrrha uero, in feminas crescant.

Separat Aonios: Topographia & loci descriptio. Montem enim Parnasum describit, in cuius cacumen sua titudine ab undis tui, Deucalion et Pyrrha se receperunt. Phocis: regio est inter Bœotiam & Aricam, à Phoco denominata, in qua mons Parnasus duobus collibus eminens cõspicitur.

Ab ætæis aruis: ab Antica regione. Næ Arica Actæa olim, uel ab Actæo rege, uel à litore quod actæ dicitur fuit appellata. Est enim maxima regio, ac fertilitus esse uideatur. Ceterum sunt qui hoc loco hyppalogen esse uelint. Non enim Phocidem, Aonios, hoc est, Bœotiam, ab Actæa se

Nereides: Phocæ à latinis uituli marini appellantur. Nereides Nymphæ sunt marinæ, à Nereo patre appellatæ.

Delphines: Delphin & Delphinus dicitur. Nam à geniuo græco delphinus, sit nominatiuus lannus. Incurfant: frequenter incurunt. Agitata: impulsâ. Robora: ligna ac truncos. Pulsant: percutiunt. Nat: natus. Est autem perquam lasciuia & lepida descriptio. Quæ quidem Seneca reprehendit, quod in re tristi ludere potest uidetur. Unda uehit tigres: Tigris fera est truculenta, mirandæ uelocitatis, in Armenia, India nascens. Tigris etiam est fluuius Armeniæ, à uelocitate qua decurrit sic appellatus. Nam Tigris lingua Persica sagittam significat. Vbi sistere possit: in quibus terris se firmare possit. Sistere autem est stare facere. Idem uero cum isto uerbo præteritum habet & supinum. Nec uires fulminis apro profunt: tanto impetu apri uenatores aggreduuntur, ut nites fulmini similes habere dicantur.

[Vel potius, quia eadem ferè uis est dentis apri, in feriendo & penetrando, quæ fulminis, unde idem & fulmineus, à poetis crebro appellatur.] Ablato ceruo: abrepto ab undis. Volucris uaga: hirundinis est periphrasis. Nam hirundines uagos maxime uolatus habent. Lassatis alis: defatigatis ac fessis. Obruerat tumulos: cooperuerat montes. Obruere nanque est, aqua terra ue operire. Tumuli uero montes dicuntur à tumore. Pulsabant: percutiebant. Noui fluctus: magnæ undæ & inuisitæ. Montana cacumina: Montium summitates. Maxima pars hominum subaudiatur.

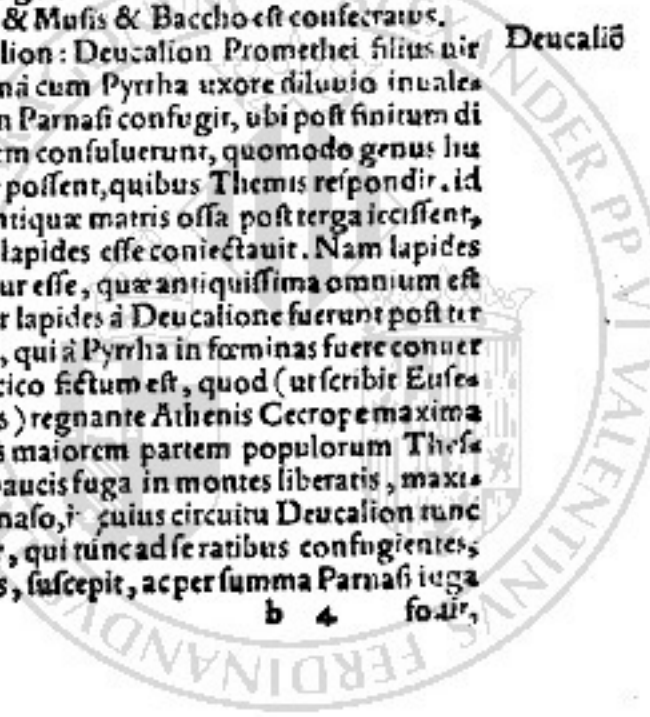
Quibus unda pepercit: hoc est qui submersi non fuerunt, fame perire.

Separat Aonios, &c. Argumentum. Consumpris aquis Diluuii, cunctis mortalibus Deucalion Promethei filius cum Pyrrha Epimethei filia, & coniuge sua, qui soli ex omni humano genere supererant, in Parnasso monte, Themidis uaris sortes de reparandis consuluerunt. Ex cuius responso significatum est corporibus discinctis, & uelato capite, oia magna arctis, id est, lapides, uterq;

parare, sed contra Bœotiam, Phocenses ab Actæa que in admodum & tabulæ Geographicæ indicant quod ut ut sit, geographicis discutendum relinquemus. Illud magis dubitari potest, utrum pro Aruis, legendum sit Agis, ut ad utrumq; adiectiuum idem substantiuum referatur, ut sit in regnum, Phocis separat Aonios agros, ab Actæis agris.]

Terra ferax: fertilis. Mons nomine Parnasus: Parnasus mons est Phocidis, à Parnaso antiquissimo mare cognominatus, unde Parnasius, Parnasiacus, Parnasiæ, Parnasis & Parnaseus deriuatur. Prius autem Larnatos fuit appellatus, quod illic Deucalionis arca, quæ græce ἀρκα dicitur fuerit appulsa. [Sed & hæc Arca, ab Arca Noë, originem accepisse, atq; ita parum sententia, uelut per manus tradita uidetur esse.] Petra astra: tendit in alia sidera uersus. Duobus uerticibus: duobus cacuminibus, quorum alterum Tithoreum, alterum Hymapei mappellat Herodorus, quamuis Seruius, nisi est designatur, Heliconem & Cytheronem putet, quos Bœotia montes esse constat longe à Parnaso distantes. Parnasus autem totus & Apollini & Musis & Baccho est consecratus.

Hic ubi Deucalion: Deucalion Promethei filius uir integer ac pius unâ cum Pyrrha uxore diluuiio in ualescente ad cacumen Parnasi confugit, ubi post finitum diluuium Themidem consuluerunt, quomodo genus humanum reparare possent, quibus Themis respondit, id posse reparari, si antiquæ matris ossa post terga iecissent, quæ Deucalion lapides esse coniecit. Nam lapides ossa terræ uidentur esse, quæ antiquissima omnium est mater. Qui igitur lapides à Deucalione fuerunt post terga iacti in mares, qui à Pyrrha in feminas fere conuersi. Hoc autem idcirco fictum est, quod (ut scribit Eusebius in Chronicis) regnante Athenis Cecrope maxima aquarum illuuius maiorem partem populorum Thesaliæ absumpsit, paucis fuga in montes liberatis, maxime in monte Parnaso, cuius circuitu Deucalion tunc regno poterat, qui tunc ad se ratibus confugientes, ut narrat Iustinus, suscepit, ac per summa Parnasi iuga

fouit, ac idcirco genus humanum ab illo suis se reparatum aiunt.

Hic ubi elegit hic & ubi ira iungitur, ut id & quod, cum, ubi et quod grammaticæ locutioni satis esse uideatur. at cū dicimus: Timorē gessi, id quod fratri tum pollicitus. nam quod tum pollicitus satis esset. Nam cætera: parenthesis est. Reliqua inq̄ loca mare occupauerat. Cū consorte tori: hoc est, uxore. Nam uxor lecti mariti cōsors est. Corycidas nymphas: Corycum antrum est Parnasi nymphis sacrum. Vnde Corycides nymphæ dicuntur. Est autē forma patronymica. p̄ possessiua. Est enī Corycus Ciliciæ & urbs et mons & antrum, ubi optimū nascitur crocum. Est præterea Corycus (ut Stephanus scribit) mons Ionix alissim⁹, et portus, & in

Corycides

Corycus

Themis

MICYL.

sula, est & promontorium Crææ, & portus Aethiopiæ Corycia appellatus. Et numina montis, Apollini, Baccho, & musis Parnasus dicitur esse consecratus. Fatidicamq̄ Themis: Themis archana fatorum prædicentem. Themis autē filia Cæli & Terræ fuisse scribitur, quā Iuppiter nuptias suas fugientem in Macedonia assensus compressit, Mineruamq̄ iustulit. Dea uero fuit, quæ (ut inquit Sex. Pompe) præcipiebat hominibus, ut à Dijs peterent id quod fas esset, unde etiam nomen accepit. Nam *θημια* apud græcos fas ac iustū significat. Nam Themis *ἀπὸ θεῶν καὶ γῆς*, hoc est à lege dicta est. Haberaut apud græcos triplicem genitium Themidos, Themios & Themistos.

Quæ tunc orac. teneb, hoc est, Responſa dabat. Nam ut Pindari interpret tradit, prima præfuit oraculis Nox, deinde Themis, post demum Apollo, qui uaticinandi artem à pane deo accepit, ut idem ait. Sed Orpheus Paulo aliter, apud quem in hymnis, de Themide ita legitur.

*Ἡ πρώτη κατὰ λαφύβρονος μαντιῶν ἄνθρωπος
ἀδρυκῶν ἢ κινθιδιέθιμιτιοντα θεῶσι,
πυθίῳ ἢ λαπίθῳ, ἢ πύθῳ ἰμβασίλειαι
Ἡ καὶ εἰς ἄλλα ἀνακτα διαιτασσίως ἰδίῳ λαφύβῳ.*

Fuit autem hæc filia Cæli & Terræ, ut ex eodem poëta colligitur. Vocat enim *οὐρανίαια*, & *γῆρας βασιλευσσίαια*.

RAPH.

Non illo melior quisquam: hæc eo pertinent ut ostendat poëta Deucalionē et Pyrrham ob pietatem in Deos, merito fuisse incolumes conseruatos. Iuppiter ut liquidis stagnare: posteaquam inquit Iuppiter uidit rotum orbem terrarū sic aquis esse obrutum, ut stagnū esse uideretur, ac ex hominibus solos Deucalionem & Pyrrham superesse, reducta serenitate, diluuium ira decreſcere cœpit, ut terræ cœperint apparere. Stagnare: Stagnum & lacū esse effectum. Stagnare enim proprie dican-

Hic ubi Deucalion (nam cætera texerat æquor) Cum consorte tori parua rate uectus adhæsit, Corycidas nymphas, & numina montis adorat, Fatidicamq̄ Themis, quæ tunc oracula tenebat. Non illo melior quisquam, nec amantior æqui Vir fuit, aut illa reuerentior ulla Deorum, Iuppiter ut liquidis stagnare paludibus orbem, Et superesse uirum de tot modo millibus unum, Et superesse uidet de tot modo millibus unam, Innocuos ambos, cultores numinis ambos, Nubila dissecit, nimbisq̄ Aquilone remotis, Et cælo terras ostendit, & æthera terris. Nec maris ira manet, positoq̄ tricuspide telo Mulcet aquas rector pelagi, supraq̄ profundum Extantem, atq̄ humeros innato murice tectum Cæruleum Tritona uocat, conchaq̄ sonanti Inspirare iubet, fluctusq̄, & flumina signo Iam reuocare dato. caua buccina sumitur illi Tortilis in latum, quæ turbine crescit ab imo, Buccina, quæ in medio concepit ubi æra ponto, Littora uoce replet sub utroq̄ iacentia Phœbo. Tum quoq̄ ut ora Dei madida rorantia barba Contigit, & cecinit iussos inflata recessus, Omnibus audita est telluris, & æquoris undis. Et quibus est undis audita coërcuit omnes,

tur terræ aquis non defluentibus coopertæ. Sagna siquidem paludes lacuna q̄ ac lamæ uocatur. Superesse: superuiuere. Innocuos: infantes, innocentes.

Nubila dissecit: nubes dissipauit. Nymbis Aquilone remotis: ab Aquilone depulsis. Est enim Aquilo uentus nubila expellens, ac serenitatē inducens. [Vnde idem *εὐπρυγίαια* ab Homero dicit.] Et cælo terras ostendit: eleganter. nā ira aquis tegebantur, ut aëri occultæ essent terræ. Cælo: aëri. Ira maris tempestas. Manet: permanet, perstat, perseverat.

Aquilo

Tricuspide telo: periphrasis est tridēris, tres enim cuspides habet, unde & tridens dictus est. Mulcet aquas: mitigat mare tumidū atq̄ iratum. Rector pelagi: Neptunus maris Deus. Pelagus autem est mare profundū di-

ctum, quod prope terram sit. *κατ' ἀπὸ τῆς γῆς*. Nam ex *πέλαγος* quod est prope, & *γῆ* terra cōpositum esse uidetur. Longe siquidem à terra recessit. Innato murice: ingenitis muricibus. singularis enim pro plurali frequenter ponitur & e contra. Est autem murex cōcha, ex cuius sanguine purpureus conficitur color. Tectū humeros: synecdoche poëtica. Tectos enim & coopertos humeros habentem intelligimus. Cæruleum Tritona: Cæruleum mare proprie dicitur, & quicquid colorem habet maris. Triton autē fertur esse tubicem Neptuni, cui mandat ut receptui canat, fluuiosq̄ in suos fontes reuocet. Conchaq̄ sonanti: sonanti dixit, ad differentiam cōcharum nō sonantiū, quamuis quidam sonaci putent esse legendū, quod in exemplaribus non habetur. Triton autē pro tuba concha longiore utitur. Re uera autē inueniuntur Tritones conchis canentes, ut Plin. refert. [Lib. 9. cap. 5. ubi, Tiberio principi, inquit, nunciauit Olyssipponensium legario ob id missa, uisum, auditūq̄ in quodā specu concha canentē tritonem, qua noscitur forma.] Signo dato: facto signo, ut redeant. Caua buccina: describit cōcham qua pro tuba uti solet Triton. Tortilis in latū: retorta in latitudinem. Quæ turbine crescit ab imo: quæ ab ore angusto incipit, & in amplū definit ad turbine similitudinē. [Estq̄ hæc interpretatio eius, quod antē dixit, tortilis in latum.] Buccina quæ in medio: elegans anadiplosis, qua buccinæ laus exprimitur. Cum enim inflat, omnia littora resonant. Concepit ubi æra: postquam inflari cœpit. Sub utroq̄ Phœbo: Sole & oriente & occidente. Est autem hyperbole poëtica, ab oriente enim ad occidentem tubæ illius sonitū audiri affirmat, quod omnem excedit ueritatē. Tum quoq̄ ut ora Dei, hoc est, postq̄ o. Tritonis fuit admota. Rorantia: stillantia. Iussos rece. : regressus fluuiorum à Neptuno imperatos. Coërcuit: inhibuit, & contulit.

Triton

iam

Iam mare litus habet, quo paulo ante carebat. Substantes: neque enim ripis egrediebantur. Secare namque interdum incidere, interdum tenere significat. Vnde delectas philosophorum dictas esse Seruius ait, quod propositum teneant. Virgilius. Ille uiam secat ad naues.

fidant: diminuuntur & minus profunda fiunt. Postque diem longam: post longum tempus. Nudata cacumina: solis priuata arborum spoliata.

Redditus orbis erat: hoc est, sibi ipsi orbis restitutus esse uidebatur. Desolatas terras: hoc est destitutas ab hominibus, & ab animantibus. Lachrymis obortis: repete natis. O soror o coniunx, o foemina sola superstes: pa

rhetica est oratio, & affectus plena, qua Deucalion maximopere sibi Pyrrham deuincit.

Taciteque eo inducit, ut secum de genere humano reparando consilium capiat. Vnde & sequitur. Placuit caeleste precari Numen &c.] Et

patruelis origo: Deucalion & Pyrrha patruelis fuerunt, nam lapsus duos sustulisse filios dicit, Prometheum, qui Deucalionem, & Epimetheum qui Pyrrham genuit. Deinde torus: lectus & nuptia. Erepta liberata ab hoc diluio. Miseranda: misericordia digna. Paternis artibus: nam Prometheus, ut superius diximus, terram in imaginem hominis figurauit, cuiusque animam ex igne eductam immisit. Infundere: immittere.

Genus mortale: genus humanum. Sic uisum est superis: parentheus est & epiphonema, quo uti solemus, cum causam aliquid rei assignare ne

scimus. Hominumque exempla manemus: exempla pro exemplaribus posuit. Exemplum est enim quod aut sequamur aut uitemus. Exemplar autem est ex quo aliud simile faciamus. Per sacras sortes: per sacra oracula & Deorum responsa. [Estque species, pro genere posita, proprie enim sortes eadem responsa siue uaticinia dicunt, quae per sortem eliciuntur.] Cephisidas undas: Cephisus fluuius est ex Parnasi radicibus fluens, unde patronymicum finxit poeta. Est etiam Cephisis palus in quam Cephisus ipse ingreditur. Et nondum liquidas: nondum puras ac limpidas, sed limo turbidas. Sed iam uada nota secant: sed iam alueos suos

Iam mare litus habet, plenos capit alueus amnes. Flumina subsidunt, collesque exire uidentur. Surgit humus, crescunt loca decrefcentibus undis. Postque diem longam nudata cacumina sylvarum ostendunt, limumque tenent in fronde relictum. Redditus orbis erat, quem postquam uidit apertum. Et desolatas agere alta silentia terras, Deucalion lachrymis ita Pyrrham affatur obortis. O soror, o coniunx, o foemina sola superstes, Quam commune mihi genus & patruelis origo, Deinde thorus iunxit, nunc ipsa pericula iungunt, Terrarum quascunque uident occasus, & ortus, Nos duo turba sumus, possedit caetera pontus. Haec quoque adhuc uitae non est fiducia nostrae Certa satis, terrent etiam nunc nubila mentem. Quis tibi, si sine me satis erepta fuisses, Nunc animus miseranda foret: quo sola timorem Ferre modo posses: quo consolante doleres? Namque ego (crede mihi) si te quoque pontus haberet, Te sequerer coniunx, & me quoque pontus haberet. O utinam possem populos reparare paternis Artibus, atque animas formatae infundere terrae. Nunc genus in nobis restat mortale duobus. Sic uisum est superis, hominumque exempla manemus. Dixerat, & flebant, placuit caeleste precari Numen, & auxilium per sacras quaerere sortes. Nulla mora est, adeunt pariter Cephisidas undas, Et nondum liquidas, sed iam uada nota secantes. Inde ubi libatos irrorauere liquores Vestibus, & capiti, flectunt uestigia sacrae Ad delubra Deae, quorum fastigia turpi Squallebant musco, stabantque sine ignibus arae. Ut templi tetigere gradus, procumbit uterque Pronus humi, gelidoque pauens dedit oscula saxo. Atque ita, si precibus, dixerunt, numina iustis Victa remollescunt, si flectitur ira Deorum, Dic Themis, qua generis damnum reparabile nostri Arte sit, & meritis fer opem mitissima rebus. Mota Dea est (sortemque dedit) discedite templo,

Procumbit: procidit. Pronus: supplex. Remollescunt: mollia & mitia fiunt. Precibus iustis: precibus iustorum hominum. Dic Themis: Themis Caeli & Terrae filia fuisse ab Hesiodo fingitur, quae ante Apollinem (ut Strabo ait) in Parnaso oracula reddebat. Hanc fuisse Deam, quae iuberet homines id perere quod fas esset, ac potius eandem esse quod fas Pompeius scribit. Themis etiam mater fuit Euandri, quae Carmentis quoque uocata est, ut legitur apud Plutarchum. Est autem uocatiuus graecus Themis. Meritis rebus: delictis & oppressis, ac obrutis. Sortemque dedit: oraculum & responsum quod subiicitur.

[Discedite

tenentes: neque enim ripis egrediebantur. Secare namque interdum incidere, interdum tenere significat. Vnde delectas philosophorum dictas esse Seruius ait, quod propositum teneant. Virgilius. Ille uiam secat ad naues.

Inde ubi libatos irrorauere liquores: ut antiqui templa ingressi, Deosque precaturi, id quod nos quoque facimus, prius se aqua aspergebant & lauabant, quam consuetudinem Deucalion & Pyrrha Diis supplicaturi seruarunt. Irrorauere: insperere.

Libatos liquores: haustas aquas. Ad delubra: ad templa. Nam delubrum modo simulacrum Dei, modo templum significat. Delubrum quidem (ut ait Festus) proprie est lignum delibratum, quo antiqui pro simulacro utebantur. [Seu potius ipse locus: siue cella ubi simulacrum dei consecratum est. Ut candela significat locum, in quo candela figunt, ut Varro ait.]

Sacrae Deae: Themidis. Quorum fastigia: summitates, nam fastigium est altitudo ac summitas cuiuscunque operis. Turpi musco: muscus herbulae est minutissima in locis humidis nascens.

Squallebant: squale lida & deturpata erant. Stabantque sine ignibus arae: altaria sine sacrificiis erant.

Ut templi tetigere gradus: modum adorandi pulchre describit.

Themis

Deucalion
Pyrrha

Cephisus

[Discid. tēplo. Qui
dam ex prisca religio
ne hęc dicta uolunt, &
templū pro spacio cœli,
ab auguribus desig-
nato accipiunt quę ut
argutiora paulo sunt,
ita ipsis eadē relinque-
re. Et uelate ca-
put: operite ac tegite.
Cinctasq; resoluite ue-
stes: hoc est discingite
uestes uestras, quę sunt
cinctę. Obstupuere
diu: per longū tempus
stupentes fuere admira-
ti quid nā sibi uellet ta-
leresponsum. Rupit
silētia uoce: locuta est.

Pauido ore: pro ipsa
pauida. Est enim hyp-
pallage (scu potius hy-
pocodactyl). Pauē q;
quę timet. Causa est nā-
que, qua Pyrrhā meris-
to uult uideri ueniā ro-
gare. Maternas um-
bras: matris animam.

Repetūt: mente reuol-
uūt. Cęcis latebris: ob-
scuris uelaminibus.
Volutār: cogitant. In-
de Prometheus: Deu-
caliō Prometheus filius.
Prometheus aūdictus
est quod pręuideat cō-
silia, quasi *προμαθεις* mu-
tatione *α* in *ο*. uel *ου* nā-
que consilia dicuntur.
Vnde etiā pro pruden-
te accipitur. [Vel po-
tius *α* *ω* *ρ* *δ* *ε* *π* *υ* *σ* *τ* *υ* *ρ*. quod
uerbum antiquis idem
quod *μαθημα* disco signi-
ficabar, ut supra quoq;

Epime-
theus Epimetheus pro imprudēte: qui posteaquā
aliquid mali passus est tum demum consilium capit.

Epimethida: Pyrrham Epimethei filiam. Mulcet: mi-
rigat ac solatur. Sollertia: ingenium, prudentia. Pro-
pria autē acumen ingenij ac uelocitas sollertia dicitur.

Nullum nefas: nullam impietatem. Suadent: man-
dant, iubent. tamen si suadere proprię hortari significat.

Terra pa-
rens Magna parens terra est: recte oraculum interpretatus
est Deucalion. Nam terra merito magna parens dicitur,
cum animata omnia atq; inanimata ex ea nascantur.

Coniugis augurio: mariti uaticinio. Titania: Pyrrha
Iapeti Titanis neptis. Diffidunt: non credunt. Sed
quid tentare nocebit: aiunt, subaudiatur. Estq; *επιμνημονα*,
quo seipos mutuo cohortantur. Velantq; caput: te-
gunt, cooperiuntur. Sua post uestigia: post sua terga.
Vestigia autem pedū signa dicuntur, sed frequenter pro
ipsis pedibus ponuntur. Mittunt: iaciunt. Quis hoc
credat: Parenthesis cū interrogatione admirationis ple-
na, qua id quod incredibile est, uerisimile fieri uidetur.
Cum enim id prisca testentur, nobis quoq; est credendū.

Deucaliō Vetus: antiquitas, quę maximę est auctoritatis.
Hoc autem idcirco fingitur, quod Deucalion rex The-

Et uelate caput, cinctasq; resoluite uestes,
Ossaq; post tergum magnę iactate parentis.
Obstupuere diu, rupitq; silentia uoce
Pyrrha prior, iussisq; Deę parere recusat.
Detq; sibi ueniam pauido rogat ore, pauetq;
Lædere iactatis maternas ossibus umbras.
Interea repetunt cęcisq; obscura latebris
Verba datę fortis secum, inter seq; uolunt.
Inde Prometheus placidis Epimethida dictis
Mulcet, & aut fallax ait, est sollertia nobis,
Aut pia sunt, nullumq; nefas oracula suadent.
Magna parens terra est, lapides in corpore terrę,
Ossa reor dici, iacere hos post terga iubemur.
Coniugis augurio quanquam Titania mota est,
Spes tamen in dubio est, & adhuc cęlestibus ambo
Diffidunt monitis, sed quid tentare nocebit?
Discidunt, uelantq; caput (tunicasq; recingunt)
Et iussos lapides sua post uestigia mittunt.
Saxa (quis hoc credat, nisi sit pro teste uetustas?)
Ponere duriciem cępere, suumq; rigorem,
Molliriq; mora, mollitaq; ducere formam.
Mox ubi creuerunt, naturaq; mitior illis
Contigit, ut quędam, sic non manifesta uideri
Forma potest hominis, sed uti de marmore cępta,
Non exacta satis, rudibusq; simillima signis.
Quę tamen ex illis aliquo pars humida succo,
Et terrena fuit, uersa est in corporis usum,
Quod solidum est, flectiq; nequit, mutatur in ossa,
Quę modo uena fuit, sub eodem nomine mansit,
Inq; breui spatio superiorum numine saxa
Missa uiri manibus faciem traxere uirorum,
Et de fœmineo reparata est fœmina iactu,
Inde genus durum sumus, experiensq; laborum,
Et documenta damus, qua simus origine nati.
Cętera diuersis tellus animalia formis

falię post diluuiū, quo
tota Gręcia fuit inun-
data, rudes homines
ac feros moribus ac le-
gib⁹ instruxit, quibus
informati duritiem om-
nem ac feritatem de-
posuere. Molliriq;
mollia fieri. Ducere
formam: accipere for-
mam & figurā huma-
nā. Mitior: mollior.

Vt quędam: aliqua,
siue aliqualis. quędā
quidem inquit formā
habere uidebantur saxa
illa, sed non humane
nam aperte prę se fere-
bant figuram. Talem
autē habebant, qualem
statuę marmoreę in-
choarę. Sed uti: sed
tanquam. Non ex-
acta: exculpta, perfecta.

Rudibus signis: im-
politis, inelaboratisq;
statuis. Signa enim et-
iam statuas significat.

Quę tamen ex illis:
terrenę inquit partes la-
pidū molles & humi-
dę in corpus fuere con-
uersę. Solidę uero &
durę, in ossa. Venę au-
tem in uenas, nam &
lapides uenas suas ha-
bent. Corporis: car-
nis. Corpus enim pro-
prie uiuentiū dicitur.
Caro mortuorū. Su-
perorū numine: Deo-
rum uoluntate. Tra-
xere: concepere. Fac-
ciem traxere uirorum:
figuram marium acce-

pere. Experiensq; laborum: patiens laborum ac pœna-
rum. Sic Virgilius. Deucalion uacuum lapides iactauit
in orbem, Vnde homines nati durum genus &c. Et
documenta damus: experimenta. Aliās documenta sunt
exempla (ut inquit Varro) quę docendi causa dicuntur.

Qua simus origine nati: quam originem simus sorti-
ti. Cum enim tam patientes laborū simus, facile ostendi-
mus nos de lapidibus esse generatos. [Atq; hinc grę-
ci etiamnum *λιθου* dicūt populos siue homines, eō quod
in *λιθου*, hoc est, saxi, creati sint. est itaq; uersiculus quidā
de eadem re apud illos.

εα *ε* *λ* *ι* *θ* *υ* *ρ* *ι* *σ* *ι* *ν* *ε* *ρ* *ο* *υ*, *λ* *ι* *θ* *ο* *υ* *ρ* *α* *ι*.

Cętera diuersis tellus animalia formis &c. Argumen-
tum. Post Cataclismon factum, edidit terra Pythonem
serpentem specie ignota mortalibus. Hunc Apollo sagit-
tis interemit, & ne eius aboleret nomen, instituit ludos
& certamina, quę iam in his ludis ostendit. Vnde etiam
Apollo Pyrrhus est appellatus, ipsiq; ludi Pyrrhij. Cę-
tera diuersis: reliqua inquit animalia ex terra humida &
sole calefacta orta sunt, id quod fieri posse facile Argyp-
tus est documento. 1. post Nili inundationem glo-
bię in uarias animalia. quęras com autantur. Hęc cau-

Homines
ex Lapidibus

LACT.

RAPH. tem idcirco à poeta interferuntur, ut commo-
dus Daphnes in lau-
rum metamorphosin
cū superioribus conne-
ctat. Vdæ paludes:
humidæ. Aestu: fer-
uore. Viuaci solo: ter-
ra uitam subministran-
ti. Ceu matris in al-
uo: tanquam in utero
matris. Cepere: con-
cepere, contraxere.

Faciem aliquā: for-
mam & figuram. Sep-
temfluus Nilus, exem-
plo declarat reliqua a-
nimalia ex terra spon-
te fuisse orra. Nilus au-
tē fluius singulis qui-
busque annis Aegyp-
tum inundans, fecun-
dam non solum fru-
mentorū, sed vario-
rum quoque animalium
eam cedit. Septēfluus
idcirco dicitur quod sep-
tem hostijs in mare es-
rumpit, quorum no-
mina hæc à Diodoro
memorantur. Pellusia
cum quod ad orientē
uergit. Paniticū, Men-
desium, Phanicum, Sebenticum, Bolbiticum, & Ca-
nopicum. Nili autem ortus adeo est incertus, ut ipsum
Astapum, id est, ortam & tenebris aquā uocent. [Vt Plin.
lib. 5. cap. 9. & Solin. cap. 14.] Sane Nilus uarijs nomi-
bus fuit appellatus. Nam primū à cursu uelocitate pro-
funditateque aquarū Aquila fuit uocatus. Deinde ab Aeg-
ypto rege Aegyptus: tum à Nilo rege Nilus. Tametsi
quidam asserunt Nilum quasi neilum dictum esse, κατὰ
τὴν ἰστίαν quod est iuuenis & nouus, quia singulis quibusque
annis renouari uidetur: cum totam Aegyptum inundat.

MICYL. [Vt magis quasi ἰστίαν, hoc est, nouum lutum tra-
hens, quæ etymologia communior est, ab effectu uideli-
cer fluminis, trahit enim crescēs limum, quo agri Aegyp-
tiorū irrigantur & stercorant. Idem etiā Siris dicitur lin-
gua Aethiopum, & Triton, ut Plin. ait, Quod autem hic
de glebis animari solitis, ab Ouidio dicitur, idē Pom. Me-
la his uerbis tradit: Manifestum est, inquit, quod ubi se-
dant diluua, ac se sibi reddidit, per humentes cāpos que-
dam nondum perfecta animalia, sed tum primum acci-
pientia spiritū, & ex parte iam formata, ex parte adhuc
terrea uisuntur.] Alueo: synæresis est duarum uocaliū
in unam. Aethereo sydere: igneo Sole. Modo cœp-
ta: tantummodo inchoata. Sed in uetustis exemplaribus
legitur modo nata, & recte quidem, ut intelligamus na-
per & paulo ante nata. Ibi autem est distinguendum, ut
inde sequens incipiat sensus. Per ipsum nascendi spa-
cium: quædam imperfecta, hoc est, propter breue nascen-
di tempus imperfecta uidentur quædam. Est autē Dya-
lyton. [Sed alij ad superiora referre malunt, ut sit sen-
sus: Quædam modo nata, siue cœpta per ipsum nascen-
di spacium, hoc est, tum primum & in ipso ortu. Quod
haud scio an planius sit.] Qui cū ubi temperiem: ex
humore & calore secundum r. /sicos ait omnia gene-
rari. Cumque sitig is aquæ ugnax: quamuis inquit

Sponte sua peperit, postq̄ uetus humor ab igne
Percaluit solis, cœnumq̄, udæq̄ paludes
Intumuere aestu, fœcundaq̄ semina rerum
Viuaci nutrita solo, ceu matris in aluo
Creuerunt, faciemq̄ aliquam cepere morando,
Sic ubi deseruit madidos septemfluus agros
Nilus, & antiquo sua flumina reddidit alueo,
Aethereoq̄ recens exarsit sydere limus,
Plurima cultores uersis animalia glebis
Inueniūt, & in his quædā modo cœpta, per ipsum
Nascendi spatium, quædam imperfecta, suisq̄
Trunca uident humeris, & eodem corpore sæpe
Altera pars uiuit, rudis est pars altera tellus,
Quippe ubi temperiem sumpserit humorq̄, calorq̄,
Concipiunt, & ab his oriuntur cuncta duobus.
Cūq̄ sit ignis aquæ pugnax, uapor humidus omnes
Res creat, & discors concordia fœtibus apta est.
Ergo ubi diluuiō tellus lutulenta recenti
Solibus æthereis, altoq̄ recanduit aestu,
Edidit innumeras species, partimq̄ figuras
Reddidit antiquas, partim noua monstra creauit.
Illa quidem nollet, sed te quoq̄ maxime Python
Tum genuit, populisq̄ nouis incognite serpens
Terror eras, tantum spatij de monte tenebas,
Hunc Deus arcitenens, & nunq̄ talibus armis
Antē, nisi in damis, capreisq̄ fugacibus usus,

ronabatur. Est autem apostrophe ad serpentem. Python
autem non solum in masculino, sed etiam fœminino ge-
nere usurpatur. Hic uero serpens Latonam instinctu Iu-
nonis exagitate ac ferē per totum orbem terrarum perse-
cutus fuisse, antequam Apollinem & Dianā pareret, in
dialogo Iridis & Neptuni à Luciano memorat. Python
uero est urbs Phocidis, que alio nomine Delphi uoca-
tur. κατὰ τὴν πύθωνα: hoc est à corrupendo, quod illic Py-
thon serpens fuerit corruptus & in faniem resolutus. Py-
thon quoque est (ut Solinus scribit) in Asia campus paten-
tissimus, quo primo quoque aduentus sui tempore cico-
niæ aduolant. Porro Pythopolis duarum est urbium no-
men: quarum altera Mysiæ, altera Cariae est.

[Porro, quem hic Pythonem uocat Ouidius, Apollo **MICYL**,
nius Delphinem uocat lib. 2. Argon. his uersibus.

οὐδ' ἄν σφινδὲ παῖε οὐδ' ἄρα
βροτῶν σφινδὲ παῖε οὐδ' ἄρα
οὐδ' ἄν σφινδὲ παῖε οὐδ' ἄρα
οὐδ' ἄν σφινδὲ παῖε οὐδ' ἄρα
οὐδ' ἄν σφινδὲ παῖε οὐδ' ἄρα
οὐδ' ἄν σφινδὲ παῖε οὐδ' ἄρα

Loquitur enim de Apolline, cui tū sacrificabāt Argo-
nautæ, Orpheo inter sacra citharam personante. Home-
rus autem in hymno Apollinis eundem Typhaonem
uocat, & ex terra, precibus Iunonis editum dicit, cum
illa Ioui ob partū Mineræ, succenseret. Et quia Apollo
illi imprecatus dixerat ἐπ' αὐτῷ τὸν πύθωνα, ἰπὶ χθονὶ βυθονίῃ,
Isq̄ eodem loco iacens computruisset, & loco nomen
inde factum, & ipsi Deo, ut Pythius uocaretur.]

Tantum spatij de monte tenebas: acclamatio est, qua **RAPH.**
magnitudo serpētis declaratur. Tenebas: occupabas.

Hunc Deus arcitenens: Apollo qui cum arcu & pha-
retra pingebatur. Capreisq̄ fugacibus usus: Capræ
capræ sunt syluestres uelocissimæ. [Sunt & syluestrium
caprarum genus Damæ κατὰ τὴν γῆν græcis dictæ.]

Exhausta pharetra:
euacuata. Pharetra au-
tem sagittarum est res
positorium, dicta *pharetra*
à *pharetra* uel *pharetra*: hoc
est à *pharetra* ijs quæ uul-
nerant. Per uulnera
gra ueneno: Hypal-
lage est: Nigrum enim
uenenum per uulnera
effusum intelligimus.

Hic iuuenū quicun-
que manu pedibus ue:
quisquis inq̄ Pythia
uicisset aut pugnis, aut
curtu, aut curru, elcu-
lea coronadonabatur.

Rorati: uel curru,
Ut à parte totum intel-
ligamus. Esculeæ fron-
dis horrem: coronā
ex frondibus escule cō-
fectam. Nam esculus
arbor est glandifera, di-
cta, quod priset ex il-

lius fructu elcam iumerent. [Porro quod historix est,
ad fabulam traxit. Non enim Apollo instituit Pythia
ceramina, sed Eurylochus Thessalus cum Amphycy-
onibus deumctis, Cythæis, hominibus impijs & uiolen-
tis, ut autor est Pindari interpret.] Nondum laurus
erat: concinne mutationem sequentem cum superior-
ibus connectit. Assignans enim causam cur pythio-
rum uictores esculeam coronam acciperent, laurum
(qua postea qui uicissent fuere coronati) nondum fuis-
se ait. sicq̄ describit, quemadmodum Daphne Penei flu-
uij filia ab Apolline fuit amata, qua cum nec prece, nec
pretio potiri posset, ad uim seie conuertit. Ipsa uero su-
ga sibi consulens, cum in eo esset, ut caperetur, patrem
rogauit, ut sibi auxilium ferret. Ille uero precibus filix
motus, eam in arborem sui nominis cōmutauit. Daph-
ne enim laurus interpretatur, dicta quasi *δαφνη*: quod
cum uritur quasi uocem emitiat. Sirepit enim cum ar-
det, ut etiam Theocritus testatur. Est etiam Daphne, ut
Sic. ait: Antiochia uicinum & amœnitate inelytam ne-
mus octogona stadiorum ambitu, quo in loco Antio-
chenium conuentus agitabatur. Appellatum est autem
à Daphne Ladonis filia, ut Arrianus scribit. Dionysius
uero sacrum templo locum eum uocauit. [Est enim
Appollini sacer, consecrato illi ibidem & fonte & luco.]

Decentia tempora: pulchrum caput, ut à parte totum
per synecdochen intelligamus. Longo crine: longis
capillis. Ita nāq̄ Apollo pingebatur. Phœbus: Phœbus
autem epitheton est Apollinis, Soliūq̄ proprium, signifi-
cat enim purum.

L A C I. Primus amor &c. Argumentum. Daphne Penei flu-
minis filia, cum omnium uirginum, quæ in Thessalia
essent speciosissima haberetur, adeo quidem ut deos pul-
chritudine sua caperet: Apollo cum eam cōspexisset for-
ma eius expalluit. Quam cum neq̄ pollicitis, neque pre-
cibus adire potuisset, uim ut inferret, instituit: At illa cur
su contpectum eius effugere cupiens, patrem inuoca-
uit, ut uirginitati suæ, quam sibi permiserat, ferret au-
xilium. quam ille auditis precibus filix Deorum ut uim
effugeret, in laurum conuertit.

R A P H. Peneia: Penei fluij filia. possessiua enim frequenter
pro patronymicis, & contra pro possessiuis patronymi-
ca ponuntur. Aphthonius uero Daphnem Ladonis si-

Mille grauem telis exhausta penè pharetra
Perdidit effuso per uulnera nigra ueneno.
Neue operis famam posset delere uetustas,
Instituit sacros celebri certamine ludos,
Pythia perdomitæ serpentis nomine dictos.
Hic iuuenum quicunq̄ manu pedibusue, rotæue
Vicerat, esculeæ capiebat frondis honorem.
Nondum laurus erat, longoq̄q̄ decentia crine
Tempora cingebat de qualibet arbore Phœbus.
Primus amor Phœbi Daphne Peneia, quem non
Sors ignara dedit, sed sæua Cupidinis ira.
Delius hunc nuper uicio serpente superbus
Viderat adducto flectentem cornua neruo.
Quidq̄ tibi lasciue puer cum fortibus armis,
Dixerat, ista decent humeros gestamina nostros,
Qui dare certa feræ, dare uulnera possumus hosti,
Qui modo pestifero tot iugera uentre prementem,
Strauimus innumeris tumidum Pythona sagittis,
Tu face nescio quos esto contentus amores

tem, uestemq̄ exuere negantem, ui nudarint, animada
uersoq̄ quod uir esset, iaculis illum suis confoderint. Ac-
tum demum Apollinem insecutum esse Daphnem, ac-
cidissetq̄ ea, quæ hic ab Ouidio narrantur. Sunt autem
qui fabulam hanc hoc loco in gratiam Augusti factam
putent, ac per Apollinem quidē ipsum Augustum, per
Daphnem autem Liuiam intelligi. Sed hæc argutiora.]

Sors ignara: Fortuna imperita, quæ nullum rerum
habet delectum. Sed sæua cupidinis ira: sed magna
Dei amoris indignatio, cupido nanque masculini gra-
neris Deum significat amoris. Fœminini uero cupidi-
tatem. Duos uero cupidos esse Plato in Symposio scri-
bit. alterum caelestem & diuinum, alterum uulgarem
atque plebeium. Id quod Oui. in Fastis tecutus esse ui-
detur, cum inquit. Alma faue dixi geminorum mater
amorum. Græci cupidinem Eros uocant. Vnde he-
roës denominatos esse Plato ait in Cratylo. Deus au-
tem qui amori contrarius est, amoremq̄ dissoluit, An-
teros uocatur, qui (ut Cice. in iij. de Natura Deorum
scribit) ex Venere natus est & Marte. De cupidinis au-
tem parentibus uariæ sunt antiquorum opiniones. Alij
nanque ipsum Iouis & Veneris filium esse aiunt. Sappho
autem Cæli & Terræ. Simonides Martis & Veneris.
Ibycus & Hesiodus ex Chao cupidinem natum esse
scribunt. Orpheus ex Saturno ait esse natum. Delius
hunc nuper: quomodo in amorem Daphnes Apollo
inciderit, poëta describit, ita perspicue, ut nulla fere op-
us sit expositione. Delius: Apollo à Delo in insula cog-
nominatus, in qua una cum Diana natus esse perhibea-
tur. Adducto neruo: gestum exprimit sagittariorum.

Tot iugerum: iugerum tantum terræ dicitur, quan-
tum par boum die uno exarare potest. Strauimus: pro-
strauimus, interfecimus. Sterni enim stantia dicuntur
cum in terram deliciuntur. Tumidum: inflatum, su-
perbia elatum. Nescio quos amores: cum quodam
contemptu hæc dicuntur, ac si diceret leues, molles, arg-
uiris negligendos. Irritare: prouocare, stimulare. Per
simplex r autem scribitur. Nam irritare per duplex r sig-
nificat uanum & irrem facere. Tua sagitta: tibi con-
ueniente. Fax autē Cupidini attribuitur, qua iuuenum
animi amore inflamma. ir.

ham fuisse ait.

[Eodē modo & Pau MICYL.
sanias. Parthenius au-
tem Amyda filiam fa-
cit. Variantq̄ postero-
res hi nonnihil ab O-
uidio. Nam Daphnem
principio à Leucippo
Oenomaï filio amari
dicunt, qui cum illa po-
tiri nō posset, eo quod
à uitis abhorreret, &
uenandi studio uaca-
ret, habitu uirgini-
asumpcio, & inter uena-
trices puellas assiduo
uersatur, ad mutuum
amorem illā pellexit.
Quam rem agre ferēs
Apollo, ut qui & ipse
amore illius teneretur,
fecit ut cæteræ puellæ,
cum in Ladone amne
lauare uellent, Leucip-
pum, idem detrectan-

R A P H.

Cupido.

Delius.

Nec

Nec asserere: arro-
ga, uendica. Filius
hu. Ve. Cupido. Fi-
gat tuus: licet coniun-
ctio subintelligenda uide-
retur. Licet inquit tuus
arcus omnia animalia
figat, meum tamen tu
effugere non poteris.
Sic gloria tua tanto
minor est quam no-
stra, quanto animalia,
quæ tu feris Deo sunt
inferiora. Eliso ære:
impulso. Percussis
pennis, alis. Nā ala-
tus Cupido pingitur.

Arce: cacuminē, uer-
tice. **Prompsit**: de-
prompsit, excepit. **Di-**
uerforum operum: cō-
trariarum effectuum.

Fugat: fugere facit
et depellit. **Obtusum**:
sine cuspede. **Plumbū**
autē habet sub arundi-
ne, inquit, quod segnes
& tardos ad aman-
dū facit. **Hoc**: obru-
so, ad propinquius es-
nim hoc pronomen re-
fertur, illud ad longin-
quius. **Traiecta** per
ossa: transfixa per ossa
transcunte sagitta.

Exuuijs: pellibus.
Exuuiæ dicuntur spo-
lia non solum quæ ho-
minibus detrahuntur,
sed etiam quæ alijs ani-
malibus. **Exuuiæ** au-
tem ferarum, pelles di-
cuntur. **Captiuarū**:
captarum. **Innuptæ**
que æmula Phœbes,
imitatrix Dianæ, quæ
perpetua gaudet uirgi-
nitate. **Vitta** coërce,
quæ modo Daphne Dia-
næ esset imitatrix ex-
ponit, nam neq̄ orna-
tu capitis gaudebat, & uiros omnes aspernabatur. **Vita**
tegmen est capitis muliebre. **Sine lege**: sine ordine.

Hymen **Auersata**: aspernata. **Lustrat**: peragrat, circumit.
Nec quid hymen: Hymen proprie est cartilago quædam
in uulua uirginis, quæ in primo coitu frangi dicitur. Pro
Deo quoque nuptiarū, qui & Hymenæus, ac pro nuptijs
ipsis, ponitur. **Tædas iugales**: nuptias, à patre enim to-
tum intelligimus. **Novis** enim nuptis quinq̄ faces ac-
censæ præferabantur, ut scribit Plutarchus in problema-
tis. **Tæda** autem arbor est, ex qua optimæ conficiuntur
faces. **Verecundo rubore**: pudico & à uerecundia pro-
ueniente. **Blandis lacertis**: pro ipsa blanda. **Sic Vir**. **Sc-**
leratam intorserit hastam, pro ipse sceleratus. **Est enim**
hypallage, qua frequenter poetæ utuntur. **Dedit hoc**
pater antè Dianæ: exemplo perferre nihil patri Daph-
næ, ut se uirginem uiuere permat. **Nam & Iuppiter** cō-

Iritare tua, ne claudes asserere nostras.
Filius huic Veneris, figat tuus omnia Phœbe,
Te meus arcus, ait. quantoque animalia cedunt
Cuncta Deo, tanto minor est tua gloria nostra.
Dixit, & eliso percussis aëre pennis
Impiger umbrosa Parnasi constitit arce,
Decus sagittifera prompsit duo tela pharetra
Diuerforum operum, fugat hoc, facit illud amorem,
Quod facit, auratum est, & cuspede fulget acuta,
Quod fugat, obtusum est, & habet sub arundine plū-
Hoc Deus in nympha Peneide fixit, at illo (bum.
Læsit Apollineas traiecta per ossa medullas.
Protinus alter amat, fugit altera nomen amantis,
Sylvarum latebris, captiuarumque ferarum
Exuuijs gaudens, innuptæque æmula Phœbes,
Vitta coërcebat positos sine lege capillos,
Multi iliam petiere, illa auersata petentes,
Impatiens, expersque uiri nemora auia lustrat,
Nec quid hymen, quid amor, quid sint cōnubia cu-
Sæpe pater dixit, generum mihi filia debes, (rat.
Sæpe pater dixit, debes mihi nata nepotes.
Illam uelut crimen tædas exosa iugales,
Pulchra uerecundo suffundens ora rubore,
Inque patris blandis hærens ceruice lacertis,
Da mihi perpetua genitor carissime dixit
Virginitate frui, dedit hoc pater antè Dianæ.
Ille quidē obsequitur, sed te decor iste, quod optas
Esse uetat, uotoque tuo tua forma repugnat.
Phœbus amat, uisæque cupit connubia Daphnes,
Quodque cupit, sperat, suæque illum oracula fallunt.
Utque leues stipulæ demptis adolentur aristis,
Ut facibus sepes ardent, quas forte uiator
Vel nimis admouit, uel iam sub luce reliquit,
Sic Deus in flammis abiit, sic pectore toto
Vritur, & sterilem sperando nutrit amorem.
Spectat inornatos collo pendere capillos,
Ecquid si comantur, ait: uidet igne micantes
Syderibus similes oculos, uidet oscula, quæ non
Est uidisse satis, laudat, digitosque, manusque,
Brachiaque & nudos media plus parte lacertos.

cessit Dianæ filie, ut pe-
petua fruere uirgini-
tate. **Pater**: Iuppiter.

Ille quidem obsequia-
tur: **Fœneus** pater morē
gerit tibi, inquit Ouis-
dius. **Est** autē apostro-
phe & cōuersio sermo-
nis ad puellā. **Et** or-
iste: pulchritudo i-
tua excellēs. **Tuo** uo-
to: tua cupiditati. **Fal-**
lunt: decipiūt. **Id** enim
sperabat, quod minia-
me est assecutus. **Utque**
leues stipulæ: duplici
similitudine & stipula-
rum & sepium arden-
tium ostendit poeta,
quæ uehementi amo-
re Daphnem prosequeretur
Apollo. **Ado-**
lentur: ardent, combu-
runtur. **Demptis** ar-
istis: ablatis spicis. **Par-**
tem enim pro toto po-
suit. **Aristæ** namque par-
tes sunt spicæ acutissi-
mæ, sic dictæ, quod
primum ardescant. **Ut**
facibus sepes ardent: se-
pes ex arbutis constāt,
quibus ab ingressu a-
grorum uiatores arden-
tur. **Quas** forte uiator:
uiator à uia, siue
potius à uio, quod nisi
in compositione in
usu est, ut obuio, de-
uio, deriuatur: atque
is proprie dicitur qui
iter aliquod suscipit pro
agendum. **Tametsi** apud
Romanos ij uiatores
dicebantur, qui
magistratus ex agris in
urbem euocabant, ut
Plinius scribit. **Vel**
nimis adm. uel nimis
prope sepes posuit.

Sub luce: circa lucem
diei aduenientem. **Solent** enim uiatores noctu faces se-
cum ferre, quas adueniente luce iuxta sepes relinquunt.

In flammis abiit: accensus & inflamatus est amore
Daphnæ. **Sterilem** amorem: uanum, ex quo nullam
uoluptatem est habiturus. **Ecquid** si comantur ait: **Ec-**
quid dictio est interrogantis, per c. scribitur. **Coman-**
tur: ornentur, ac si diceret. **Si** ornarentur capilli, multo
decentiores essent. **Micantes**: fulgentes. **Uidet** oscu-
la: parua ora, non basia. **Est** enim ab ore diminutiuum.
Os autem paruum maxime uirginem cōmendat. **Quæ**
non est uidisse satis: illam enim etiam osculari cupiebat.

Laudat, digitosque: morem exprimit elegantium amato-
rum, qui omnia amicarum suarum membra laudare so-
lent. **Et nudos** lacerte: mulierum Romanarum habi-
tum describit, qui nunc quoque multis est in usu.

Apollo ad
Daphnen

Si qua latent meliora putat, non de pudendis (ut inquit Fabius) est intelligendū, sed de ijs omnibus corporis partibus, quæ ueste occultantur. Neque resistit: neque confisus: neque remoratur curam. Alias resistere repugnare est & aduersari. Reuocantis: Apollinis. Nympha precor: hac oratione Apollino conat Daphnen persuadere ne se fugiat, sed in suos deueniat amplexus. Nympha mane: elegans repetitio amatoris orationi maxime conueniens.

Sic agri lupum his similitudinibus ostendit Apollo, se ut hostem à Daphne uitari, cum ipsam amore captus sequatur. Est autem hypozugma. Fugit enim uerbum est tubaudiendum. Lupum uero ut hostem oues natura, & cerui leones, ac denique omnia animalia bruta suos quæque fugiunt hostes. Penna trepidante: cum quodam timore properantibus alis. Aquila uero ab aquilo, hoc est fusco & subnigro colore est dicta, quæ uis quidam ab acute uidendo illam denominatam uelint, ut scribit Pompeius. Me miserum ne prona cadas: ex arte se sollicitum esse significat de salute puellæ, qua potiri cupiebat. Notent sentes: pungant ac lacerent spinæ. Sentes enim numero plurali spinæ dicuntur. Moderantius curre: modestius, lentius. Fugamque inhibe: contine fugam, noli fugere. Horridus obseruo: incultus custodio. Armenta gregeque: Armentum id genus pecoris appellatur (ut ait Sex. Pompeius) quod est idoneum ad opus armorum. Grex uero fit ex capris, porcis, ouibus uel & similibus, etiam ex bobus, ut grex sit generalius nomen, armentum specialius. Cicero in Philippicis. Cecidit greges armentorum. Mili Delphica tellus, artificiosæ & potentiam & genus & præclara inuenta commemorat Apollo, ut ad se amandum Daphnen alliciat. Horum namque singulis muliebres animi maxime capiuntur. Delphica tellus: Delphi urbs est Phocidis ad Parnasium, ubi templum Apollinis & opibus & certis oraculis clarissimum fuit, unde oracula Delphica sunt dicta. Delphi autem fuere cognominati, quod Apollo delphium similis illuc nauigauit. Delphis autem est adytum ex quinque lapidibus extractum opus Agamemdis & Trophonij. Et Claros: urbs est Lyciæ Colophonij propinqua Apollini dicata. Vnde & Clarius cognominatur. Illic namque est Apollinis oraculum à Manto Tiræsiæ filia constitutum, uel à Claro quodam Heroe, à quo etiam fuit appellata, ut Theopompus ait. Nearchus autem scribit Claron sorte Apollini contigisse, atque à sorte, hoc est à sorte denominatam fuisse, alij uero aiunt

pollini
sacra

Si qua latent, meliora putat, fugit ocyor aura
Illa leui, neque ad hæc reuocantis uerba resistit,
Nympha precor Peneia mane. nō insequor hostis,
Nympha mane, sic agna lupum, sic cerua leonem,
Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbæ,
Hostes quæque suos, amor est mihi causa sequendi,
Me miserum ne prona cadas, indignaue lædi
Crura notent sentes, & sim tibi causa doleris.
Aspera quæ properas loca sunt, moderantius, oro,
Curre, fugamque inhibe, moderantius insequar ipse,
Cui placeas, inquire tamen, non incola mentis,
Non ego sum pastor, non hic armenta, gregesque
Horridus obseruo, nescis temeraria, nescis
Quem fugias, ideoque fugis, mihi Delphica tellus,
Et Claros, & Tenedos, Pataraque regia seruit,
Iuppiter est genitor, per me quod eritque, fuitque,
Estque patet, per me concordant carmina neruis.
Certa quidem nostra est, nostra tamen una sagitta
Certior, in uacuo quæ uulnera pectore fecit.
Inuentum medicina meum est, opiferque per orbem
Dicor, & herbarum subiecta potentia nobis.
Hei mihi, quod nullis amor est medicabilis herbis,
Nec posunt domino, quæ profunt omnibus artes,
Plura locuturum timido Peneia cursu
Fugit, cumque ipso uerba imperfecta reliquit.
Tunc quoque uisa decens, nudabant corpora uenti,
Obuiaque aduersas uibrabant flamina uestes,
Et leuis impulsos retro dabat aura capillos.
Aucta fuga forma est, sed enim non sustinet ultra

Claros fuisse appellatam, quod illic Neptunus & Mars fuerunt sortiti. Alij à lachrymis, Mantus quam penitebat patriam reliquisse dictum esse Claros putant per mutationem in. Nam κλάριος lachrymam significat. Fons certe apud Claros ex Mantus lachrymis fertur scaturisse. Et Tenedos: Tenedos insula est ad Hellepontum una ex paradisijs, quæ prius Leucophrys fuit appellata. A Tenedos autem Tenedos est dicta: quasi τενος, hoc est, Tenæ solum. Vnde Tenedius deriuatur. Est etiam Tenedos urbs Lyciæ uel (ut alij asserunt) Pamphiliæ, quam sub tutela sua esse Apollo ait. Patara regia: Patara urbs est Lyciæ à Patara Apollinis & Lycij filio appellata, in qua Apollo maxime colebatur. Vnde & Patareus fuit cognominatus. Alexander autem scribit, ut Stephanus refert, Salaciam puellam ex Ophionide sacra Apollini afferentem in Pa-

taris, in uia deposito uase quiescisse. Illa uero erant permata, Lyæ, arcus, & sagittæ, quibus infantes ludunt. Venito autem stante Patara, hoc est cistam, in mare fuisse delatam. Puellam autem stentem domum rediisse, ac Pataram ad Licoirum Cheronesum aduectam fuisse. Quendam autem ex profugis à Salacia in Pataram incidisse, & quæ in illa erant permata combussisse, ac Cheronesum Apollini consecrasse, totamque illam regionem à Patara uase, Patara denominasse. Patara autem græce interpretatur cista. Vnde patareus & patareus declinantur. Iuppiter est genitor: Apollo namque Iouis ex Larona filius fuisse perhibetur. Per me quod eritque Apollo se Deum esse uaticinationis significat. Per me concordant carmina neruis, hoc est musices & harmoniæ ego sum inuentor. Carmina: cantilenæ. Neruis: choridis. Certa quidem nostra est: se peritum quidem esse sagittarium profiteretur. Sed Cupidinem à quo est percussus, peritorem esse ait. In uacuo pectore: libero amoris affectu. Opiferque: opem ferens & auxilium. Opifex uero opus faciens. Nam Apollo à græcis tum ὀπίστρος, tum ὀπίστρος uocat, quod & morbis medicina & in malis opem ferat. Vnde à latinis opifer fuit cognominatus. Hei mihi dolet Apollo quod nullam inueniat medicinam, quæ amorem leuet. Hei autem dolentis est interiectio, quæ cum dano copulatur. Timido cursu: Hypallage est, ipsa enim timida intelligitur. Tunc quoque uisa decens: cum inquit curreret Daphne uisa est decora et pulchra. Corpora: corporis membra. uibrabant: uibrabant: uentilabant, agitabant. Retro: retrorsum. Vnde: retrorsum.

Apollo
quæ uis
tū sit in-
uentor

luenit

Iuuenis Deus: causa est cur non iustineret ultra blandiri. Idcirco enim diutius sustinere non poterat, quia iuuenis erat. Perdere blanditias: proijcere blanda uerba. Admisso passu: uelocibus passibus.

Ut canis in uacuo: pulchra similitudine declarat et Daphnes fugientis et Apollinis insequentis uelocitatem.

Canis gallicus: qui nunc leporarius uulgo appellatur. In uacuo aruo: in aruo demisso.

Pedibus: pedum uelocitate. Stringit uestigia: radit pedes leporis. Sic Virgilius. Stringentē ripas & pingua culta secantem. Extenso rostro: potrecto ore. Fugacis: fugientis puellae. Crinem sparsum ceruicibus: capillos per collum sparsos. Adlat: adlatu & spiritu attingit. Citae: uelocis cursus. Si flumina numen habetis: diuinitatem ac succurrendi facultatem.

Qua nimium placuit: tellus hisce, tellurem rogat ut se uel absorbeat, uel in aliam transtulerit figuram. Quatinqua. Hisce: aperite, ut me accipias. Aliis hiscere significat loqui.

Perde: destrue. Torpor grauis: magnus stupor. Mollia praecordia: praecordia, ut ait Plinius, membranae sunt extra separantes ab interiore uiscerum parte, sic dicta quod cordi praetendantur. (Aristoteles *opibus* uocat.) Tenui libro: tenui cortice & subtili. Modo: paulo ante. Pigris radicibus: lentis, immobilibus. significat autem pedes in radices fuisse conuersos. Ora cacumen habet: hoc est os & facies Daphnes in cacumen & summitatem lauri fuere conuersa.

Nitor unus: solus splendor, sola pulchritudo. Haec quoque Phoebus amat: arborem subaudiamus. Nam laurus Apollini dicata esse perhibetur. Phoebus autem epitheron est Apollinis, purumque significat. Sol enim ab omni fece est alienus. In stipite: in trunco. Trepidare: palpitare. Cui Deus: ordo est. Cui Deus dixit. Semper habebunt Te coma: eleganter ea enumerat quae lauro ornantur. Nam & coma & cithara & pharetra lauro cingebantur. Cithara autem dicta est *κίθαρα* hoc est a mouendo, quod se audientes in amorem moueat.

Tu ducibus laetis: Imperatores triumphantes lauream gestabant coronam. Laeta uox: militum, qui canentes lo triumphem Imperatorem sequebantur triumphantem.

Longas pompas: captiuorum ac rerum omnium pretiosarum in bello captarum, siue aerorum praeterea urbium expugnataram. Haec et omnia in triumpho ge-

Perdere blanditias iuuenis Deus, utque monebat Ipse amor, admissio sequitur uestigia passu.

Ut canis in uacuo leporem cum gallicus aruo Vidit, & hic praedam pedibus petit, ille salutem,

Alter inhaesuro similis, iam iamque tenere Sperat, & extenso stringit, uestigia rostro,

Alter in ambiguo est, an sit comprehensus, & ipsis Morsibus eripitur, tangentiisque ora relinquit,

Sic Deus, & uirgo est, hic spe celer, illa timore. Qui tamen insequitur pennis adiutus amoris,

Ocyor est, requiemque negat, tergoque fugacis Imminet, & crinem ipsarium ceruicibus afflat,

Viribus absumptis expalluit illa, citaeque Victa labore fugae, spectans Peneidas undas,

Fer pater inquit opem, si flumina numen habetis, Qua nimium placui, tellus, ait, hisce, uel istam,

Quae facit ut laedar, mutando perde figuram. Vix prece finita torpor grauis occupat artus,

Mollia cinguntur tenui praecordia libro, In frondes crines, in ramos brachia crescunt.

Pes modo tam uelox pigris radicibus haeret. Ora cacumen habent, remanet nitor unus in illa.

Haec quoque Phoebus amat, positaque in stipite dextra Sentit adhuc trepidare nouo sub cortice pectus,

Complexusque suis ramos, ut membra, lacertis, Oscula dat ligno, refugit tamen oscula lignum.

Cui Deus, at quoniam coniunx mea non potes esse, Arbor eris certe dixit mea, semper habebunt

Te coma, te cytharae, te nostrae Laure pharetrae, Tu ducibus laetis aderis, cum laeta triumphum

Vox canet, & longas uident Capitolia pompas. Postibus Augustis eadem sidissima custos

Ante fores stabis, mediamque tuebere quercum.

Perde: destrue. Torpor grauis: magnus stupor. Mollia praecordia: praecordia, ut ait Plinius, membranae sunt extra separantes ab interiore uiscerum parte, sic dicta quod cordi praetendantur. (Aristoteles *opibus* uocat.) Tenui libro: tenui cortice & subtili. Modo: paulo ante. Pigris radicibus: lentis, immobilibus. significat autem pedes in radices fuisse conuersos. Ora cacumen habet: hoc est os & facies Daphnes in cacumen & summitatem lauri fuere conuersa.

Nitor unus: solus splendor, sola pulchritudo. Haec quoque Phoebus amat: arborem subaudiamus. Nam laurus Apollini dicata esse perhibetur. Phoebus autem epitheron est Apollinis, purumque significat. Sol enim ab omni fece est alienus. In stipite: in trunco. Trepidare: palpitare. Cui Deus: ordo est. Cui Deus dixit. Semper habebunt Te coma: eleganter ea enumerat quae lauro ornantur. Nam & coma & cithara & pharetra lauro cingebantur. Cithara autem dicta est *κίθαρα* hoc est a mouendo, quod se audientes in amorem moueat.

Tu ducibus laetis: Imperatores triumphantes lauream gestabant coronam. Laeta uox: militum, qui canentes lo triumphem Imperatorem sequebantur triumphantem.

Longas pompas: captiuorum ac rerum omnium pretiosarum in bello captarum, siue aerorum praeterea urbium expugnataram. Haec et omnia in triumpho ge-

stabantur. Visentia delit. Captiuorum te. Nam triumphantes in Capitolio usque celebrabant, Capitolino Ioui sacrificaturi. Nam laurus (ut scribit Plinius) triplis proprie dicatur, uel grauisima domibus: lanitrix & sacra pontificumque, quae sola & domos exornat & ante limata excubat. Eadem facis fera est, utquam praetendi etiam inter armatos hostes quietis sit in ducium. Romanis praecipue latitiae uictoriae nuntia additur literis & militum lanceis, pilis. Falces imperatorum decorat, ex his in gremio Iouis optimi maximi deponitur. quotiens latitiam uictoria nouam attulit. Quae non quia perpetuo uiret, nec quia pacifera est praefenda utique myrto & olea est. (alias praefenda ei uiroque olea. Sunt enim haec uerba Plinij.) sed quia spectatissima in monte Parnaso, ideoque etiam gratia Apollini assuetis eo dona mittere iam et regibus, teste L. Bruto. Fortassis etiam in argumentum, quoniam ibi libertatem publicam is meruisset laetiferam tellurem illam osculatus ex responso. Er quia manu laetatum receptarumque in domos fulmine sola non icitur. Ob has causas equidem crediderim honorem eis habitum in triumphis, potius quam quia sustentum sit exdis & purgatio, ut tradit Massurius. Vnius autem arborum latina lingua nomen imponitur uiris. Ante fores stabis: ante ianuas pendebis. Nam in uestibulo adium Imperatoris coronae ex lauro & quercu ita suspendebantur, ut querna in medio foret uestibulo suspensa, ideoque subiungit. Mediamque tuebere quercum: id est quernam coronam, quae obseruatos ciues & ciuica dicebatur & Caesari in uestibulo dicebatur. (Alij tamen ipsas etiam arbores ante fores Imperatorem seri solitas intelligunt. Quorum opinionem non nihil approbat, & uerbum standi, quod inquit: Ante fores stabis quasi, in medio quercus, & circum hanc lauri plantatae fuissent. Rursum alij mediam, accipiunt, pro ea quae in medio domus palatinae posita fuerit.) Quercus autem est arbor glandifera, dicta, quod id genus arboris graue sit ac durum, tum etiam in ingentem euadat amplitudinem, ut tradit Sex. Pompeius. Quercuam enim grauem & magnam quidam dici putant Quercuam item frigida interpretatur & cum tremore feb-

stabantur. Visentia delit. Captiuorum te. Nam triumphantes in Capitolio usque celebrabant, Capitolino Ioui sacrificaturi. Nam laurus (ut scribit Plinius) triplis proprie dicatur, uel grauisima domibus: lanitrix & sacra pontificumque, quae sola & domos exornat & ante limata excubat. Eadem facis fera est, utquam praetendi etiam inter armatos hostes quietis sit in ducium. Romanis praecipue latitiae uictoriae nuntia additur literis & militum lanceis, pilis. Falces imperatorum decorat, ex his in gremio Iouis optimi maximi deponitur. quotiens latitiam uictoria nouam attulit. Quae non quia perpetuo uiret, nec quia pacifera est praefenda utique myrto & olea est. (alias praefenda ei uiroque olea. Sunt enim haec uerba Plinij.) sed quia spectatissima in monte Parnaso, ideoque etiam gratia Apollini assuetis eo dona mittere iam et regibus, teste L. Bruto. Fortassis etiam in argumentum, quoniam ibi li-

bertatem publicam is meruisset laetiferam tellurem illam osculatus ex responso. Er quia manu laetatum receptarumque in domos fulmine sola non icitur. Ob has causas equidem crediderim honorem eis habitum in triumphis, potius quam quia sustentum sit exdis & purgatio, ut tradit Massurius. Vnius autem arborum latina lingua nomen imponitur uiris. Ante fores stabis: ante ianuas pendebis. Nam in uestibulo adium Imperatoris coronae ex lauro & quercu ita suspendebantur, ut querna in medio foret uestibulo suspensa, ideoque subiungit. Mediamque tuebere quercum: id est quernam coronam, quae obseruatos ciues & ciuica dicebatur & Caesari in uestibulo dicebatur. (Alij tamen ipsas etiam arbores ante fores Imperatorem seri solitas intelligunt. Quorum opinionem non nihil approbat, & uerbum standi, quod inquit: Ante fores stabis quasi, in medio quercus, & circum hanc lauri plantatae fuissent. Rursum alij mediam, accipiunt, pro ea quae in medio domus palatinae posita fuerit.) Quercus autem est arbor glandifera, dicta, quod id genus arboris graue sit ac durum, tum etiam in ingentem euadat amplitudinem, ut tradit Sex. Pompeius. Quercuam enim grauem & magnam quidam dici putant Quercuam item frigida interpretatur & cum tremore feb-

Apollo co-
matus

Vitis meum intonsis: Apollo & comatus & imberbis pingitur, quo significatur Sol & radios habere & nunquam senescere. Perpetuos honores frondis: Periphra- sis est foliorum. Laurus enim nunquam folia abijcit.

Pæan

Finierat Pæan: Apollo Pæan dicitur ἀπιδωνίης, hoc est à feriendo. Nam indignatus sagittis ferit. Iuuenalis

Parce precor Pæā & tu depone sagittas. Nil enim faciunt, ipsam cō- agite matrē Amphio clamat. Pæan quoque hymnus dicitur in Apollinem compositus. Virgi. Lætum pæana canentes. Lauream lau- rus, laurea quoque dici- tur corona ex lauro cō- secta. Cacumē: sum- mitatem. Caput enim uisa est cōmouere, qd erat cacumen.

LACT.

Est nemus &c. Argu- mentum. Io Inachi am- nis filia cum æquales sua specie præcederet, ab Ioue adamara est, quæ admonis precibus desyderiū expleuit, & ne puella in Iunonis

Io in uac-
cam

iram incideret, à compressore in uacam est trans figura- ta, cuius fallaciam Iuno cum intellexisset, petit ea à Ioue, ut uelut manus sibi daret uaccam, quia speciosior erat cæteris armentis, quæ in Peloponneso essent. Iuppiter uero ne si negasset proderet puellam, tribuit concessim. Iuno autem ne amplius eius pellex cum Ioue concum- beret Argum Arestoris filium centum oculos habentem ei præposuit. Quem Mercurius patris iussu interemit, & à catu eius Argiphonte est cognominatus. Iuno Ar- gum quem ob custodiam ille occiderat in uolucrem pauonem transformauit, et receptum in suam tutelam pen- nis insignibus (quibus amissa lumina indicaret) ornauit.

RAPH.

Est nemus Aemoniæ: Tempe, amœnissimam Aemo- niæ uallem, describit poeta, quo commodius Ioue Inachi amnis filia, metamorphosin in iuuenam cum superio- re connectat. Nam iuxta Tempe est spelunca Penei flu- uij, Daphnes patris, ad quem consolandum omnes uici- ni amnes conuenerunt, præter Inachum, qui amissam fi- liam lugebat, Io nanque Inachi amnis filia ab Ioue pri- mum copressa, deinde Iunone superueniente in iuuen- cam fuit conuersa. Verum Iuno id quod erat suspicata, Iouem rogauit, ut tibi tam pulchrā donaret iuuenam. Et uero tandem dono acceptæ Argum centū oculis præ- ditum custodem apposuit. Sed Iuppiter amicæ miseria cordia motus, Mercurio mandauit, ut Argum interfice- ret: quem Iuno cum uidisset occisum in pauonem con- uertit, centumque ipsius oculos caudæ apposuit. Est ne- mus Aemoniæ, Topographia est. Tempe namque descri- bit uallem Thessaliæ amœnissimam. Aemoniæ: Thes- salia. Aemonia enim Thessalia dicitur ab Aemone Chlo- ri Pelasgi filio, Thessali autem patre. Vocant Tempe:

Amonia

Tempe

Tempe (ut dixi) nemus est Thessaliæ quinque milibus passuum in longitudinem tendens, adeo amœnum, ut amœnissima quæque loca tempe uocentur, ut Seruius scri- bit. Est autem pluralis casus τῶν τεμπεων, ex τῆμπε factus, quæ loca amœna & arboribus confra appellant. Prærup- ta sylua: alta. Per quæ Peneus, per media Tempe labi- tur Peneus fluuius, qui claritate cunctos Thessaliæ flu-

uios antecedens, iuxta Gomphos nascitur in radicibus Pindi montis, inter quæ Ossa & Olym- pum nemorosa cō- ualle defluit quingentis stadiis dimidio eius spatio nau- gabilis. In eo cursu uocatur Tempe, ut Plin. tradit quinq- miliū longitudine & ferme sex latitudine ultra uisum hominis attollentibus se dextra leuāque leuiter conuexis iugis: Intra sua luce ui- ridante allabitur Pe- neus, calculo amœnus, uiridi circa ripas gra- mine, canorus autem cōcentu. Deiectus graui: uehemēti cursu. Summisque aspergine syluis influit, hoc est, influere uideretur per al- tas syluas aspergine hu- midarum nebularum, quæ ex illius undis ex- citantur. Et sonitu plus quàm uicina fatigat. Hæc domus, hæc sedes, hæc sunt penetralia magni Amnis, in his residens factus de cautibus antro Undis iura dabat, nymphisque colentibus undas. Conueniunt illuc popularia flumina primum Nescia gratentur, consolentur ne parentem. Populifer Sperchius, & irrequietus Enipeus, Apidanusque senex, lenisque Amphrysus, & Aëas,

Peneus

l. 4. ca. 8
Sperchius

ridante allabitur Pe- neus, calculo amœnus, uiridi circa ripas gra- mine, canorus autem cōcentu. Deiectus graui: uehemēti cursu. Summisque aspergine syluis influit, hoc est, influere uideretur per al- tas syluas aspergine hu- midarum nebularum, quæ ex illius undis ex- citantur. Et sonitu plusquàm uicina fatigat: non solum inquit uici- ni, sed longe quoque stā- tes strepitum illius sen- tiunt. Hæc sunt pene- tralia: loca domus se- cretiora, in quibus Dijs penatibus sacrificabat penetralia dicebantur.

Antro: spelunca. Dicitur est autem antrum τῆς ἀντροῦ quod est supplex, quia in antris primi homines Dijs sup- plicabant, putantes in illis sacra esse. De cautibus: de la- pidibus. Cautes autem & cotes dicuntur. Dabat: red- debat. Ius enim proprie reddi dicitur. Gratentur: grata- lentur Peneo, quod Daphne filia in laurum fuit conuer- sa, an consolentur quod filiam amisit. Popularia flu- mina: uicina ac ex eodem populo. Alibi popularis, gra- tus populo dicitur. Populifer Sperchius: populos arbo- res ferens. Sperchius autem fluuius est Thessaliæ, qui ex Pelio monte ortus in Maliacum labitur sinū. Sic dicitur quod sit uelocissimi cursus. Nam τῆς ἀντροῦ deducit, quod festinare significat. Enipeus: Enipeus fluuius est Thessaliæ ex Othry monte in Apidanum defluens. ἄντρον: id est, à minis denominatus. Nam per loca agre- stia & inculta labitur, quæ semper mala minari uidetur.

Sperchius

Enipeus

Eridanus

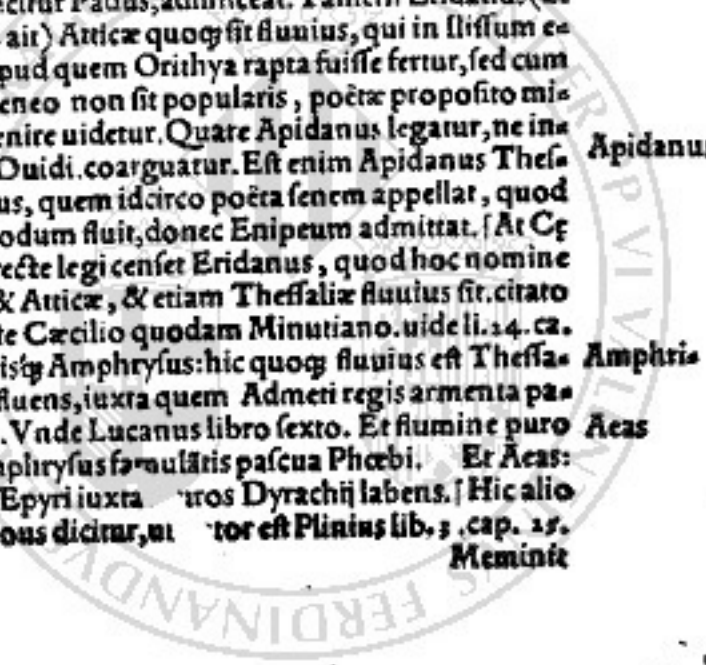
Eridanusque senex: sic quidem legitur sed corrupte (ut mihi quidem uideretur) Cum enim proposuerit fluuios populares Thessalicorum conuenisse ad Peneum, cuius filia Daphne in laurum fuerat conuersa, non uideo qua- ratione Eridanum Gallia Cisalpinæ fluuium, qui alio nomine dicitur Padus, admisceat. Tamen si Eridanus (ut Pausanias ait) Atticæ quoque sit fluuius, qui in Isthmum em- mittitur, apud quem Orithya rapta fuisse fertur, sed cum is quoque Peneo non sit popularis, poetæ proposito mi- nus conuenire uidetur. Quare Apidanus legatur, ne in- eptus esse Ouidi. coarguatur. Est enim Apidanus Thes- salia fluuius, quem idcirco poeta senem appellat, quod tarde admodum fuit, donec Enipeum admittat. At Cæ- lius contra recte legi censet Eridanus, quod hoc nomine & Italica, & Atticæ, & etiam Thessaliæ fluuius sit. citato ad hoc teste Cæcilio quodam Minutiano. uide li. 14. ca. 11. Lenisque Amphrysus: hic quoque fluuius est Thessa- lia leniter fluens, iuxta quem Admeti regis armenta pas- uit Apollo. Unde Lucanus libro sexto. Et flumine puro Irrigat Amphrysus fœculantis pascua Phœbi. Et Aëas: fluuius est Epyri iuxta uros Dyrachij labens. Hic alio nomine Aous dicitur, ut

Apidanus

Amphry-

Aëas

Meminit

Inachus Meminit huius & Strabo, lib. Octauo. Inachus unus abest: Inachus fluuius est Achaiae ab Inacho rege dictus. Eius filia Io cum deprehendisset Iuppiter spaziantem, compressit, ac neidam Iunone agnosceret, ipsam mutauit in iuuentam. Murens itaque Inachus propter amissam filiam se dormi continebat. Natusque miserimus Io Luget ut amissam, Io accusatiuus est graecus. Nam Io Ius graece declinat, ut Calypso Calypsius, quamuis Ionis et Calypsonis quidam latine malint declinare. Quam quidem declinationem Fabius non admittit. An sit apud manes: an sit mortua. Illi enim apud manes esse dicuntur, qui obire. Manes autem animae sunt mortuorum, quibus honoris gratia Deorum uocabulum additum est. Dij namque manes dicuntur, ut scribit Apuleius de Demonio Socratis. Martianus uero Capella in nuptiis philologiae tradit manes tam bonos esse, quam uices, in quos cum potestatem

habeat Pluto, merito Summanus uocatur, quasi Manium summus Manes autem dicitur sunt uel a mano, quod bonum apud praesicos significat. Vnde immanis malus, crudelisque dicitur, uel a manendo (ut ait Pompeius) quod eos per omnia manere putabunt. Sed quam non inuenit usquam: hoc est quam nullo in loco inuenire potest, eam in rerum natura non esse putat. Vsqum autem & nunquam aduerbia tam in loco quam ad locum significant. Vsqum autem in aliquo loco ita significat, ut ferè semper cum negatione ponatur in oratione. Atque animo peiora ueretur, mortuam enim eam esse putabat.

Viderat à patrio: hic incipit describere quemadmodum Iuppiter in Ius amorem incidit. A patrio flumine: ab Inacho Achaiae fluuius. Tuo toro: tuo lecto, actus nuptiis. Torus autem & pro lecto & pro sede ponitur: à tortis herbis dictus. Vnde citra aspirationem scribi debet, quamuis ferè in exemplaribus cum aspiratione scriptum legatur. Torus etiam eminentiorem significat pulchritudinem. Vnde Torosa iuuentus à Persio uocatur. Virgili, tertio Georgico. Luxuria tytoris animosum pectus.

Ambas umbras: & dexteram & sinistram. Hoc autem ex poetae persona dicitur. Exponit enim poetae quas umbras dixerit Iuppiter Inachi filiae petendae. Dum calet: donec calor est. Horratur autem per Iuppiter, ut meridiem astitum fugiat. Latebras: arum: sylvas in quibus occultantur ferae. Sed qui caelestia magna: sed qui caeli

Moxque amnes alij, qui, qua tulit impetus illos.
In mare deducunt festas erroribus undas.
Inachus unus abest, imoque reconditus antro
Fletibus auget aquas, natamque miserimus Io
Luget, ut amissam, nescit uitam ne fruatur,
An sit apud manes, sed quam non inuenit usquam,
Esse putat nusquam, atque animo peiora ueretur.
Viderat à patrio redeuntem Iuppiter illam
Flumine, & o uirgo Ioue digna, tuoque beatum
Nescio quem factura toro, pete dixerat umbras,
Aut horum nemorum, aut horum, & monstrauerat am
Dum calet, & medio Sol est altissimus orbe. (bas,
Quod si sola times latebras intrare ferarum,
Praeside tuta Deo nemorum secreta subibis,
Nec de plebe Deo, sed qui caelestia magna
Sceptra manu teneo, sed qui uaga fulmina mitto.
Ne fuge me (fugiebat enim) iam pascua lernae,
Constitaque arboribus Lynceae reliquerat arua,
Cum Deus inducta latus caligine terras
Occuluit, tenuitque fugam, rapuitque pudorem.
Interea medios Iuno despexit in agros,
Et noctis faciem nebulas fecisse uolucres
Sub nitido mirata die, non fluminis illas
Esse, nec humenti sensit tellure remitti,
Atque suus coniunx ubi sit, circumspicit, ut quae
Deprensi toties bene nosset furta mariti.
Quem postquam caelo non repperit, aut ego fallor,
Aut ego laedor ait, delapsaque ab aethere summo
Constitit in terris, nebulasque recedere iussit.

Coniugis aduentum praesenserat, inque nitentem
Inachidos uultus mutauerat ille iuuentam.
Bos quoque formosa est, speciem Saturnia uaccae

in Argolidis descriptione astipularur, qui ait eam regionem, unde Lynceus facula significauit Hypermetrae, se in locum tutum uenisse, primum Lynceam, deinde Lynceam à Lyceo notho Abantis filio, qui illam habitauit fuisse denominatam. [Arque inde etiam sunt, qui Lynceae arua, legere hoc loco malint. Etiam Apollini interpres in librum primum, ubi legit, *αἰὼν ἀπὸ Ἰνναχίου Ἀρκαδίας ἔργον ἀμύλας*, dubitet, utrum Lynceum, à Lynceo rege, an potius, Lynceum à monte, unde Inachus fertur, legendum sit. Lyncei autem montis etiam Stephanus meminit, à quo idem, & *Λυκαιοῦ Ἰνναχίου* appellari ait, cuius & Statius meminit, ubi ait, Aret Lerna nocens, aret Lynceus, & ingens Inachus &c.] Occuluit: occultauit. Tenuit fugam: contulit fugam, illamque fugientem retinuit. Rapuitque pudorem: hoc est illam stuprauit, et rubescendaeque causam eripuit. In tenebris namque minus unum quemque pudet Veneri indulgere. Despexit: deorsum aspexit. Alibi despiciere contemnere est.

Nebulas uolucres: quae ut aues uolare uidentur. Sub nitido die: sereno. Non fluminis illas esse: Phisici aiunt nebulas aut à fluuijs, aut à uaporibus terrae generari. Ut quae: utpote quae. Furta: supra. Bos quoque formosa est: Io inquit ut uirgo erat formosa, sic in iuuentam quoque uera pulchra uidebatur. Speciem: pulchritudinem.

imperium habeo. Significat autem se esse Iouem maximum Deorum, quo facilius illi persuadeat, ut sibi morem gerere uelit. Vaga fulmina: hoc est non in rectum, sed in obliquum euntia. Fulmina enim in obliquum feruntur.

Iam pascua Lerna: Lerna palus est Argiuorum, in qua habitauit Hydra seipens ab Hercule interfecta.

Lynceae arua: Lynceae quidem ferè in exemplaribus legitur, praeterquam in uetustis quibusdam. In illis namque Lynceae recte scriptum est. Nam Lynceus Aegypti filius ac (ut in repositis Eusebii narrat) Hypermetrae maritus, interfecto Danao patre et socero Argis regnauit.

Vnde Lynceae arua denominata pro argiuis sunt accipienda. Sic autem legendum esse & Geographiae ratio & historiae fides (ut taceat quod in Lyceo prima syllaba corripitur) aperissime declarat. Tametsi haec Lynceae lectum sit à Lyceo Arcadiae monte Pani dicto Huic autem lectio-

Lerna

Al. Lynceae

Lynceae arua

Io in iuuentam

Probat: laudar. Cuius: si uerbū subaudiat. Et unde: uenerit. Quōue sit armento: armentū id genus pecoris dicitur (ut tradit Sextus Pompeius) quod est idoneū ad opus armorū. Quāquam Varro ab arando deriuare uideatur, quasi aramentum tertia litera detracta. Vt autor desinat inquiri, ut dominus uaccæ à Iunone nō in-

getur. Abduces: abdicare, alienare & ab se amouere. Non dare suspectum: nō tradere inquit petita uaccam Iunoni suspecta res esset, cogereq; Iunonē aliquid mali suspicari. Qui suadeat illud: dare. Alij illinc, malunt, ut respondeat sequēt: huic. Hinc: ab illa Iunoni tradenda. So: r generisq; toriq;. Nam Iuno & Iouor esse & uxor Iouis fingitur, quod pro aere reponitur, qui leuirate ætheri, qui idem est cū Ioue, similis esse, subiicitur uiderur. Nā æther aere superior est. Pellice: concubina. Nam pellex dicitur quæ cum eo uiro cui uxor est, se miscet. Græci illam πάλλαρα uocant. Et fuit anxia furii, hoc est, fuit sollicita ne sibi furto auferretur. Arestoridae Argo, Argus Arestoris filius, centum habuisse oculos fingitur, quorum semper octo & nonaginta uigilabant, bini uero solum dormiebant.

Argus

MICYL.

De Argo & eius genere, Pherecides ut qui dem in commentarijs Euripidis, in Phœnissis citatur, hoc modo tradit. Ἀργος ἔδωκε τῶν περὶ τὸν Ἰσθμὸν ἀνακτῶν θυγατέρα. ἔδωκε γὰρ τὴν Ἀργεῖον, τὴν δὲ ἱερὰν ἀνακτῶν, ἣν οὐκ ἔμελλε πολεῖν ἐν Ἰσθμῷ, καὶ ὁ ἄλλος ἄλλοις ἀνακτῶν ἔδωκε θυγατέρα. Ἡ δὲ Ἀργεῖον ἔδωκε τῶν περὶ τὸν Ἰσθμὸν ἀνακτῶν θυγατέρα. Ἡ δὲ Ἀργεῖον ἔδωκε τῶν περὶ τὸν Ἰσθμὸν ἀνακτῶν θυγατέρα. Hæc ille Sunt autem qui non unum duntaxat oculum in occipiti habuisse hunc tradunt, sed utrinque geminos, de qua re hi uerius eodem loco citantur. Καὶ οἱ ἄλλοι τῶν ἀρχαίων κρητῶν τε καὶ ἄλλων τινῶν ἀνακτῶν ἔδωκε τῶν περὶ τὸν Ἰσθμὸν ἀνακτῶν θυγατέρα. Ἡ δὲ Ἀργεῖον ἔδωκε τῶν περὶ τὸν Ἰσθμὸν ἀνακτῶν θυγατέρα. Sed Ouidius Dronysium securus uiderur, qui ut ibidem legitur, ἡ δὲ Ἀργεῖον ἔδωκε τῶν περὶ τὸν Ἰσθμὸν ἀνακτῶν θυγατέρα. Ἡ δὲ Ἀργεῖον ἔδωκε τῶν περὶ τὸν Ἰσθμὸν ἀνακτῶν θυγατέρα. Cæterū Arestorem, Argi patrem Iachii generum dicit, Mycenes, à cetera urbs

Mycenæ appellata, coniugem. Capiabant quietem: dormiebant. Seruabant: custo- diebant. Argi in statione manebant: hoc est uigilabant. Translatio est à militibus sumpta, qui in statione tunc manere dicuntur, cum diligenter excubias agunt. Spectabat ad Iouem, accusatiuus est græcus. Non enim permit- tit se declinare Iouis, ut Dido Didonis. Quamuis auersus: quamuis in aliam partem uultū auersum haberet. Luce finit pasci: tēpore inquit diei eam pascere permittit Argus. Nocte uero ad præsepe eam ligans in stabulis claudit. Indigno collo: cernici uincula non merenti, propter molliciem, atque pulchritudinem. Amara herba: ipsi filiae Inachi amara, nō uaccis quibus est suauis. Incubat terræ: cubat in terra & iacet. Gramen: herbam & stramen. Limosa: lutosa ac cæno infecta. Tendere: porrigere. Brachia: manus iunctas, ut illum ad misericordiam commoueret. Et conata queri: cōqueri, lamentari. Mugitus edidit ore, mugire uerbum est facticiū à sono uocis bouum deductū. Mugire namque proprie boues dicuntur. Edidit: emisit. Inachidas ripas: Inachias, patronymia cum pro possessiuo positum. Noua cornua: nouiter nata. Fugit: fugere conata est. Neque enim se ipsam fugere poterat. Naiades ignorant: non agnoscunt fororē. Naiades autē proprie sunt fontium, & fluuiorum nymphæ, dictæ κατὰ τὸ εἶδος, id est fluo, quia circa fluuenta uersantur. Admirantibus: patre & nymphis. Lambit: lingit. Oret: orare uellet. Casus: infortunia. Litera pro uerbis: loco uerborum inquit litera, quam pedibus in puluere uacca effecit, indicauit patri filiam. Bouis enim pesi & o literas exprimere uiderur. quas cum uidisset Inachus, eam esse filiam cognouit. (Sunt tamen qui rationē in murata Iouemansisse malunt, & ex ea nomen illam suum scripsit. qualis & in socijs Vlyssis mansisse, cum ab alijs poetis, tunc ab ipso Homero fingitur.)

RAPH.

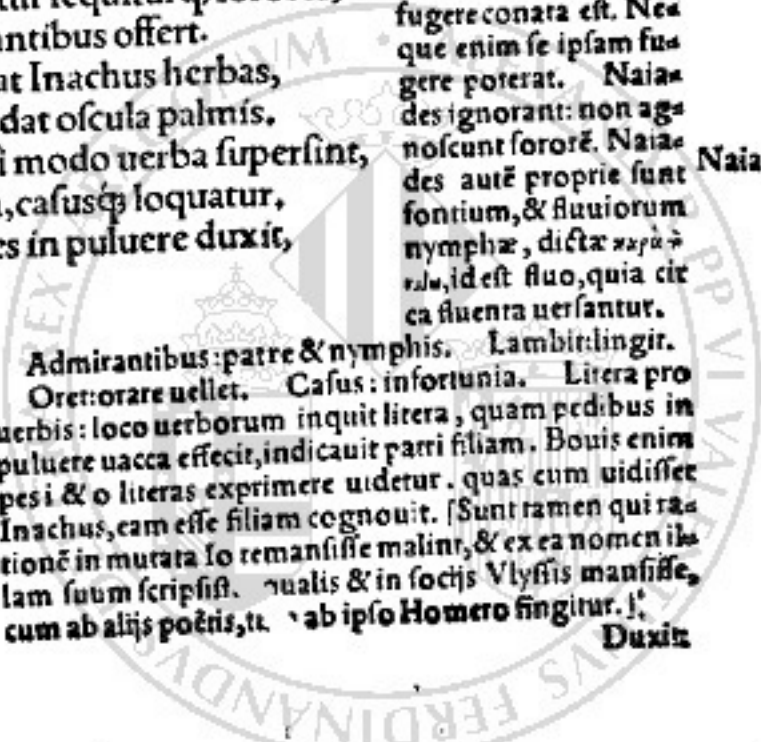
Quāquā inuita, probat, nec non & cuius, & unde, Quō ue sit armento, ueri quasi nescia quærit, Iuppiter è terra genitam mentitur, ut autor Desinat inquiri, petit hanc Saturnia munus, Quid faciat crudele, suos abdicere amores; Non dare, suspectum; pudor est, qui suadeat illud; Hinc dissuadet amor, uictus pudor esset amore, Sed leue si munus sociæ, generisq; toriq; Vacca negaretur, poterat non uacca uideri. Pellice donata: non protinus exiit omnem Diua metum, timuitq; Iouem, & fuit anxia furii. Donec Arestoridae seruandam tradidit Argo. Centum luminibus cinctum caput Argus habebat, Inde suis uicibus capiabant bina quietem, Cætera seruabant, atq; in statione manebant. Constiterat quocunq; loco, spectabat ad Iouem, Ante oculos Iouem, quamuis auersus, habebat. Luce finit pasci, cum Sol tellure sub alta est, Claudit, & indigno circumdat uincula collo. Frondibus arboreis, & amara pascitur herba. Proq; toto terræ, non semper gramen habenti Incubat infelix, limosaq; flumina potat. Illa etiam supplex Argo cum brachia uellet Tendere, non habuit quæ brachia tenderet Argo. Et conata queri mugitus edidit ore, Pertimuitq; sonos propriaq; exterrita uoce est. Venit & ad patrias, ubi ludere sæpe solebat, Inachidas ripas, nouaq; ut conspexit in unda Cornua, pertimuit, seseq; exterrita fugit. Naiades ignorant, ignorat & Inachus ipse, Quæ sit, at illa patrem sequitur sequiturq; forores, Et patitur tangi, seseq; admirantibus offert. Decerptas senior porrexerat Inachus herbas, Illa manus lambit, patriq; dat oscula palmis, Nec retinet lachrymas, & si modo uerba supersint, Oret opem, nomenq; suum, casusq; loquatur, Littera pro uerbis, quam pes in puluere duxit,

Quamuis auersus: quamuis in aliam partem uultū auersum haberet. Luce finit pasci: tēpore inquit diei eam pascere permittit Argus. Nocte uero ad præsepe eam ligans in stabulis claudit. Indigno collo: cernici uincula non merenti, propter molliciem, atque pulchritudinem. Amara herba: ipsi filiae Inachi amara, nō uaccis quibus est suauis. Incubat terræ: cubat in terra & iacet. Gramen: herbam & stramen. Limosa: lutosa ac cæno infecta. Tendere: porrigere. Brachia: manus iunctas, ut illum ad misericordiam commoueret. Et conata queri: cōqueri, lamentari. Mugitus edidit ore, mugire uerbum est facticiū à sono uocis bouum deductū. Mugire namque proprie boues dicuntur. Edidit: emisit. Inachidas ripas: Inachias, patronymia cum pro possessiuo positum. Noua cornua: nouiter nata. Fugit: fugere conata est. Neque enim se ipsam fugere poterat. Naiades ignorant: non agnoscunt fororē. Naiades autē proprie sunt fontium, & fluuiorum nymphæ, dictæ κατὰ τὸ εἶδος, id est fluo, quia circa fluuenta uersantur. Admirantibus: patre & nymphis. Lambit: lingit. Oret: orare uellet. Casus: infortunia. Litera pro uerbis: loco uerborum inquit litera, quam pedibus in puluere uacca effecit, indicauit patri filiam. Bouis enim pesi & o literas exprimere uiderur. quas cum uidisset Inachus, eam esse filiam cognouit. (Sunt tamen qui rationē in murata Iouemansisse malunt, & ex ea nomen illam suum scripsit. qualis & in socijs Vlyssis mansisse, cum ab alijs poetis, tunc ab ipso Homero fingitur.)

Al. illinc

Naiades

Duxit

Duxit: effecit. Duci autē proprie dicuntur literæ cum fiunt. Vnde etiam literarum ductus à Fabio appellatur. Indicium triste: significationem mortis, ab effectu, quod mœrore affecit patrem. Grauius namq; pater dolebat filiam in iuencā fuisse transmutatam, quā si mortua esset. Peregit: effecit. Me miserum: O subintelligatur, quod frequenter in exclamationibus committitur leuioribus.

Pendens in cornibus & ceruice, hoc est cornua & ceruicem amplectens. Iuencæ autem magnitudo significatur, à cuius cornibus & ceruice Inachus illa amplectens pendere uidebatur. Ingeminat: exclamationē illam o me miserum duplicat. Tu ne es quæsitā per omnes. Ordo est. Tu ne es nata & filia mihi per omnes terras quæsitā? Tu non inuenta reperta es: signat differentiam inter inuenire & reperire poëta. Inuenimus enim quærentes, reperimus casu. Luctus erat leuior: si non reperta esses. Grauius enim fert pater, quod in uaccam filia sit conuersa, quā si mortua esset. Nec mutua nostris Dicta refers, hoc est nec uicissim mihi respondes.

Quod unum, quod solum facere potes. Thalamos, tædasq; hoc est nuptias. Nam et thalamus sponsi spōsæ que recepraculum, siue conclaue proprie significat, & quinque faces nouæ nuptæ præferebantur. De grege nunc tibi uir: maritus inquit de armento tibi est habendus, unde filios uirulos tollas iuencarum namq; mariti iuenci sunt. Nec finire licet: nec possum inquit morre tantis doloribus imponere finem. cum Deus sim immortalis. Sed nocet esse Deum: Deo quoq; eleganter dicitur. Dij autem ira sunt immortales, ut ne sibi quidem mortem consciscere possint.

Præcluiatq; ianua leti: mortis. Quoniam inquit sum Deus tantos dolores morre finire non possum. Verum semper me in luctu esse oportet. Dij enim sunt atque immortales. Extendit: producit, prolongat. Stellatus Argus: quod eius oculi ad similitudinem stellarum micarent. Abstrahit: uolenter abducit. Ipse procul: ipse inquit Argus in propinquū montem ascendit, unde sedens in omnes partes spectabat. Procul: prope. Occupat: celeriter ascendit. Cacumen: uerticem & summitatem.

LACT.

Nec superum &c. Argus Iuppiter mittit Mercurium in habitu pastoris ad Argum a supradictā interficiendā,

Phoronidos: Phoronei neptis. Phoroneus namq; Inachus pater fuit. Pausanias filium Inachi dicit, eumq; primum hominibus ostendisse usum ignis. Ipsam autem Io filiam Iasi idem facit, & in Aegyptum abductam fuisse. Vnde & fabulæ locum datum, quod idem & Herodotus consumat lib. 1. qui à phœnicibus nautis cum cæteris uirginibus raptam atq; auctā tradit. Vt cunq; autem res habet, licet pro genuli hic accipias Pharonidis nomen à Phoroneo uelut: si Argiuorum rege. perinde ut Dardanis, à Dardano, &c. Phoronei autē & Stat. meminuit. Theb. Quæ Danaus libare Deis, seniorq; Phoroneus, Asfueti. &c. Narrat autem quemadmodū Argus à Mercurio fuit interfectus, eiusq; oculi caudæ panonis fuerūt à Iunone appositi.

Naturiq; uocat: Mercurium. Nam Mercurius Iouis fuit filius ex Maia, una ex Pleiadibus, quæ septem Adan- tis filix fuit, non ex Electra, sed ex Pleione nympha susceptæ, unde & Pleiades sunt nominatæ, postea in sydera translata, ac in humero tauri collocatæ, Vergiliæ à latinis uocant, quod uetis tempore oritur. Lucida Pleias: Maia pleiadum splendidissima. Leto detin- terficiat. Parua mora est sumpsisse: figura est poëtica. Alas pedibus, hoc est talaria alata, quæ idcirco Mercurio attribuunt, quod

Corporis indicium mutati triste peregit.
Me miserū, exclamat pater Inachus, inq; gementis
Cornibus, & niucæ pendens ceruice iuencæ,
Me miserū, ingeminat, tu ne es quæsitā per omnes
Nata mihi terras: tu non inuenta, reperta es.
Luctus erat leuior, retices, nec mutua nostris
Dicta refers, alto tantum suspiria ducis
Pectore, quodq; unū potes, ad mea uerba remugis.
At tibi ego ignarus thalamos, tædasq; parabam,
Spesq; fuit generi mihi prima, secunda nepotum.
De grege nūc tibi uir, & de grege natus habendus,
Nec finire licet tantos mihi morte dolores,
Sed nocet esse Deum. præcluiatq; ianua leti
Aeternum nostros luctus extendit in æuum.
Talia dicenti stellatus sum mouet Argus,
Ereptamq; patri diuersa in pascua natam
Abstrahit, ipse procul montis subline cacumen
Occupat, unde sedens partes speculatur in omnes.
Nec superum rector mala tanta Phoronidos ultra
Ferre potest, natumq; uocat, quem lucida partu
Pleias enixa est, letoq; det, imperat, Argum.
Parua mora est alas pedibus, uirgamq; potentem
Somniferam sumpsisse manu, tegimenq; capillis.
Hæc ubi disposuit. patria Ioue natus, ab arce,
Desilit in terras, illic tegimenq; remouit,
Et posuit pennas, tantummodo uirga retenda est.

Hac agit, ut pastor per deuia rura capellas
Dum uelit adductas, & structis cantat auenis,
Voce nouæ captus custos Iunonius artis,
Quisquis es, hoc poteris mecum considerare saxo
Argus ait, neq; enim pecori fecundior ullo

planetarum omnium sit uelocissimus. Virgam somniferam: Caducem dicit, de quo & Virgi. Tum uirgam caput, hac animas ille euocat orco Pallētes, alias sub tri- stia tartara mittit. Dat somnos adimittit et lumina morte resignat. Tegimenq; capillis: petasum & pileum.

Ioue natus: Mercurius Iouis filius ex Maia. Obiter autem Mercurij quoq; metamorphosin in pastorem, poëta describit. Et posuit pennas, hoc est deposuit talaria alata. Per deuia rura: per inuias syluas. Dum uelit adductas: dum inquit ducit capellas congregatas. Tameri uelit proprie dicantur, quæ geruntur. Structis auenis: tibia quam ex auenis construxerat, est autem auena genus frumenti notius quā ut sit exponendum, ex cuius calamis tibiæ etiamnum à rusticis cōficiuntur.

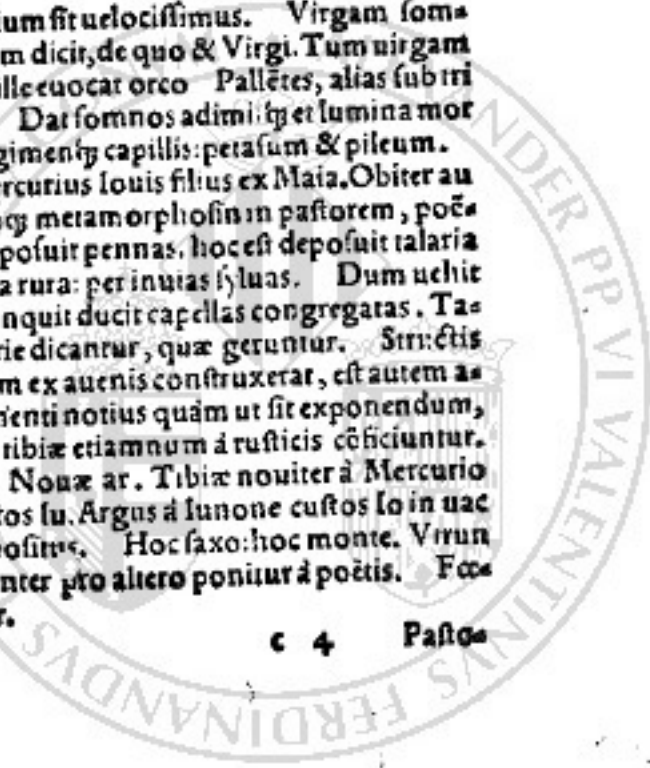
Voce sono. Nouæ ar. Tibiæ nouiter à Mercurio inuentæ. Custos Iu. Argus à Iunone custos Iouis in uaccam conuersæ appositus. Hoc saxo: hoc monte. Virum que enim frequenter pro altero ponitur à poëtis. Fecundior: uberior.

c 4 Pasto

R. A. P. H.

Phoro-
neus

Pleiades

Mercurius
in pastore

Pastoribus: otio & quieti pastorum. Atlantiades: Mercurius nepos Atlantis ex Maia. Iunctis arundinibus: sono tibiae. Vincere: superare, in somnum inducere. Tentat: conatur. Seruantia lumina: oculos observantes atque custodientes uaccam. Ille tamen: suaves inquit somnos a Mercurio immixtos repellere conatur. Nanque reperta

nuper erat: Pantheus est, causam continens inquisitionis Argi. Tam concinne autem fabulam fabulae connectit Poeta, ut cum multas simul describat transfigurationes, minime tamen a proposito discedat. Exponit enim quemadmodum Syrinx nymphea Ladonem fluvium ardenter a Pane Deo nata, ne uirginitatem amitteret, in arundinem apud Ladonem fluvium fuit commutata, ex qua Pan ad mitigandum amoris ardorem sibi fistulam composuit. Unde Virg. Pan primus calamos cera coniungere plures instruit. Fabulae autem occasionem dedisse naturam fluvij uidetur, quod arundinosus, & lanas nurriat, unde & Dionysius *τινάλαμος πεταμένη κρήνη λέγουσιν ἄρκαδα*, uocat.]

LACT.

Tum Deus &c. Argumentum. Syrinx nymphearum Naiadum quae circa montes Arcadiae uagabantur, speciosissima proditura fuisse. Quam cum Pan Mercurij filius adamasset, & eam persequens usque ad amnem Arcadiae Ladonem compulisset, ne ut castitatem deponere cogeretur, sororum auxilio in arundinem conuersa est, ex qua fistula est composita, quae nomine eius syrinx nuncupatur, cuius cantu Argus in somnos compellitur, quo factus eum Mercurius interiret posse.

RAPH.

Tum Deus inquit: tunc Mercurius narrare cepit. Arcadiae gelidis in montibus: Arcadia regio est, Achaiae contigua, ab Arcade Iouis & Callisto filio denominata. Varijs enim nominibus antea fuit appellata. Nam & Pelagia & Parthasia fuit uocata. Sunt qui illam & Gigantrida & Azania & Paniam appellant. Inter Ha. No. nympheas arcadicas. Nonacris nãq; urbs fuit Arcadiae dicta a Nonacri Lycaonis uxore, ut Pausanias ait. Unde Nonacrinae nympheae sunt appellatae. Hamadryades autem nympheae dicuntur, quae una cum arboribus & oriuntur & occidunt, unde etiam Hamadryades sunt dictae, quae enim simul cum arboribus apud ueteres graecos dicebatur, quamuis nunc pro quercu ponatur.

Nonacris

Hamadryades

Naias una fuit. Naiades fluminum ac fontium sunt nympheae, a *ναῖα* enim simul *ἄρκαδα* arbor apud ueteres graecos dicebatur, quamuis nunc pro quercu ponatur. Naias una fuit. Naiades fluminum ac fontium sunt nympheae, a *ναῖα* enim simul *ἄρκαδα* arbor apud ueteres graecos dicebatur, quamuis nunc pro quercu ponatur. Naias una fuit. Naiades fluminum ac fontium sunt nympheae, a *ναῖα* enim simul *ἄρκαδα* arbor apud ueteres graecos dicebatur, quamuis nunc pro quercu ponatur. Naias una fuit. Naiades fluminum ac fontium sunt nympheae, a *ναῖα* enim simul *ἄρκαδα* arbor apud ueteres graecos dicebatur, quamuis nunc pro quercu ponatur.

Nymphea
nuncupata

Herba loco est, aptamque uides pastoribus umbram. Sedit Atlantiades, & euntem multa loquendo Detinuit sermone diem, iunctisq; canendo Vincere arundinibus seruantia lumina tentat. Ille tamen pugnat molles euincere somnos, Et quamuis sopor est oculorum parte receptus, Parte tamen uigilat, quaerit quoque (nanque reperta Fistula nuper erat) qua sit ratione reperta. Tum Deus Arcadiae gelidis in montibus inquit Inter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas Naias una fuit, nympheae Syringa uocabant, Non semel & Satyros eluserat illa sequentes, Et quoscunque Deos, umbrosaque sylua, feraxque Rus habet, Ortygiam studijs, ipsamque colebat Virginitate Deam, ritu quoque cincta Dianae, Falleret, & posset credi Latonia, si non Corneus huic arcus, si non foret aureus illi, Sic quoque fallebat redeuntem colle Lycaeo Pan uidet hanc pinusque caput praecinctus acuta Talia uerba refert, Tibi nubere nymphea uolentis Votis cede Dei, restabat plura referre,

& reliquos sylvarum Deos eludit. Dianam enim imitabatur, uirginitatemque seruare decreuerat Satyri autem Dijs Satyri esse syluestres crediti sunt, quod huiusmodi animalia in desertis solum, praeterquam Aethiopia inueniuntur. Et quoscunque Deos: Syluanos, Faunos ac Panes ait. Hos nanque sylvarum ac nemorum Deos antiquitas putabat.

Satyri

Ortygia

Ortygiam Dea: hoc est Dianam. Ortygia nanque insula est, quae alio nomine Delos frequentius uocatur, sic dicta (ut ait Solinus) quod in ea primus uiae coturnices, quos graeci ortygas uocant. Phanodicus uero in Deliacis & Nicander in Aetolicis narrat quae admodum ex Ortygia, quae est in Aetolia & Delos. Ortygia fuit appellata, & urbs apud Ephesum, & insula Siciliae adiacens. Omnes namque hae uocantur Ortygiae ab Aetoliae Ortygia. Unde in uaria loca coloniae deductae fuerunt. Nequaquam autem Delos ex eo Ortygia dicta est, quod Asteria Latoniae soror in ortygiam, hoc est coturnicem ibidem fuit transmutata.

[Atqui de ortygiae appellatione, & quod ab ortyge, MICYL.

hoc est, coturnice nomen hoc acceperit Delos, etiam in Scholijs Callimachi eodem modo legitur. Quamquam ibidem non Asteria, sed Latonia in coturnicem uersa dicatur. Homerus autem in hymnis, Ortygiam diuersam atque aliam a Delo facere uidetur, qui Apollinem quidem in Delo, Dianam autem in Ortygia natam dicit. Quod idem & Orpheus facit, apud quem in hymno Latoniae legitur.

*ταρπηνία πόλις ἄρκαδος ἔστ' ἀπὸ τοῦ ὀρχήστου
καὶ ἀπὸ τοῦ ὀρχήστου, ὅτι ἔστι κρητὸν τοῦ ὀρχήστου.*

Quare uidetur Diana, quasi peculiari quodam epitheto Ortygia a poetis dici, cum idem cognomentum Apollini additum non facile inueniatur.]

Ritu Dianae: more Dianae. Latonia: Diana Latoniae filia. Sic quoque fallebat: quauis inquit Syrinx coturneum habeat arcum, Diana tamen esse uidebatur, adeo illi similis erat. Pan uidet hanc: Pan Deus est pastorum & nemorum. Pinus acuta: corona ex pinu composita. Pinus enim Pani Deo dicata fertur, unde etiam ea coronatur.

RAPH.

Pan

MICYL.

Pani ut & Satyris & Syluano, pinus ea de causa assignari uolunt quidam, quod is in comitatu Magnae matris, cui arbor haec sacra, frequens sit, habeaturque uelut *πάριος*; quidam illius. Unde & a Pindaro *ἰσχυρὸς πινυῶν* uocatur. Sed ego inuenio Pityn, quae graecis Pinus est, puellam fuisse, pariterque a Borea & a Pane amatam. Sed quia illa Borea Pana praeposuerat, iratum Boream, in saxa propulsatam illam neci dedisse, terram autem uiscem puellae miseram, in arborem cognominem eandem mutasse, cuius uicibus ramis Pan coronari postea solitus sit. Meminit tamen uiae huius etiam Ruellius de natura Sirpium.]

Votis cede: cupiditati obsecrere. Tibi nubere uolens RAPH.

tis:

dis: te uxorem ducere cupientis. Est enim *ἀκρωτὶς* potestis concessa. Vir. Hunc ego si potui tantū sperare dolorem. Nam uiris proprie nubere mulieres dicuntur. Facile tamen adducor, ut putem illum totum sensum subditicium esse, cum & in quibusdam uetustis exemplaribus nō inueniatur, & in alijs uarie legatur. Nam in quibusdam uerba, in alijs, plura, scriptum est. Sic igitur mihi placet esse legendum, ut totus ille sensus expungatur, ac uerba, non plura scribantur, hoc modo. Talia uerba refert: restabat uerba referre. Ut intelligamus uerba Panos ad Syringa à Mer. nō fuisse relata, qui cū uidisset Argum somno oppressum, statim uocem colubuit, ipsumq; interfecit.

Syringa in arundinē

MICYL.

[Ego, præter acyrogia, cuius Regius hic meminuit, n. hil adeo uideo, cur quicquid huic 10:0 eximēdū, aut mutandum sit. Itaq; ueterem lectionē retineo, Regij castigationē alijs examinandam relinquens.]

RAPH.

Et precibus: describit ea quæ Mer. narranda de Syringe restabāt.

Ladon

Per auia: per loca in uia. Ladonis ad amnem: Ladon fluuius est Arcadiæ lenissimus.

Liqdas sorore: Naïdas. Calamos palustres: cannas in paludibus nascētes. Dumēq; ibi suspirat: ibi in calamo suspirat Syrix.

[Vel potius Pan. ob amissam nympham.]

Hoc mihi consilium: uolo inquit Pan hoc consilium mihi tecum esse commune. Ut enim tu in arundine quereris, ita ego hac eadē arundine meos solabor ardores. Quidam hoc loco pro, consilium, condylium legit, quod græcis annulum significat. Vultq; calamorum istam cōplexionem hoc nomine significari. Quoniā & Martialis alibi dixerit, Parem fistula condyli sonabit: quod quanquam ipse non ita probem, prætere tamen hic nolui. Disparibus: inæqualibus. Compagine: coniunctione. Compago autem & compages in eadem dicitur significatione. Nomen puellæ: Græci namq; fistulam Syringa uocant. [Cuius exemplum si ue speciem uidere est apud Theocritū in Idyllio quod Syrix inscribitur. Fistulam autē à Pane inuentam, & Plin. tradidit lib. 7. cap. 56.] Cyllenius: Mercurius à Cyllene Arcadiæ monte, in quo natus fuisse memoratur. Succubuisse: uictos fuisse. Languida lumina: oculos somno occupatos. Medicara uirga: Caducei est periphra-sis. Falcato ense: in falcis modum recuruo gladio, à græcis harpe uocatur. Nutant: in: caput concutientem, ut dormitantes faciunt. Qua collo est confine

Cyllenius

caput, qua caput coniungitur cum collo. In tot lumina: in centum oculis. Lumen nanque & oculus & lucem significat. Est autem *ἀπὸ τοῦ ἰσίου*. Nunc enim in tot luminibus dicimus. Occupat: opprimit. Vna nox: una obsecuitas & mors, unā enim omnes extincti sunt. [Quidam autem duos hos uetus, quasi quoddam epita-

Et precibus spretis fugisse per auia nympham,
Donec arenosi placidum Ladonis ad amnem
Venerat, hic illam cursum impediētib; undis,
Ut se mutarent, liquidas orasse sorores,

Panaq; cum pressam sibi iam Syringa putaret,
Corpore pro nymphæ calamos tenuisse palustres,
Dumēq; ibi suspirat, motos in arundine uentos
Effecisse sonum tenuem, similemēq; querenti,
Arte noua, uocisq; Deum dulcedine captum,
Hoc mihi consilium tecum dixisse manebit,
Atq; ita disparibus calamis compagine ceræ.
Inter se iunctis nomen tenuisse puellæ.

Talia dicturus, uidit Cyllenius omnes
Succubuisse oculos, ad opertaq; lumina somno,
Supprimat extemplo uocem, firmatq; soporem
Languida permulcens medicata lumina uirga.
Nec mora, falcato nutantem uulnerat ense,
Qua collo est confine caput, saxoq; eruentum
Deicit, & maculat præruptam sanguine rupem.
Arge iaces, quodq; in tot lumina lumen habebas,
Extinctum est, centumq; oculos nox occupat una.

Excipit hos, uolucrisq; suæ Saturnia pennis
Collocat, & gemmis caudam stellantibus implet.
Protinus exarsit, nec tempora distulit iræ,
Horrifera mēq; oculis, animoq; obiecit Erinnyn,
Pellucis argolicæ, stimulosq; in pectore cæcos
Condidit, & profugam per totum terruit orbem.
Utinam immenso restabas Nile labori,
Quem simulac tetigit, positisque in margine ripæ
Procubuit genibus, resupinoq; ardua collo,

Argumentum. Io supradicta cum furij exagitata orbem terrarum percurrisset, nouissime in Aegyptū delata est, ac placata Iunone à Ioue, in pristina figurā reuer-

sa, Iudis Deæ nomē accepit, linigeratq; dea est appellata. Protinus exarsit: inflammata est ira. nam in Io uaccam indignata est Iuno, cuius causa Argus fuerat interfectus. Quare illi furorem immisit, quo per totum terrarū orbem acta est. Cum autem ad Nilum peruenisset, misericordie Iouis pristinam recuperauit figuram, Deaq; effecta, Isis fuit appellata. Nec tempora distulit iræ: hoc est, nec uindictam in aliud distulit tempus. Horrifera Erinnyn: horrendam furiam. Erinyes enim furie dicuntur infernales. Pellucis argolica, sive Inachi argi uorum fluuii filia. Ab Argis namq; clarissima urbe Peloponnesi, cuius Rex fuit Inachus, argolicus declinat.

Stimulos cæ: furores oculos. Condidit: abscondidit. Profugam: porro fugatam. Restabas Nile: apostrophe ad Nilum, qui fluuius est Aegypti, à Nilo rege Nilus nominatus, ut Diodorus ait. Nam antea Triton uocabatur, ut scribit Hermippus. Quem simul ac tetigit: ad quem postquam peruenit,

Tendens

taphium Argi esse uolunt, idq; saxo inscriptū fuisse sanguine Argi. Nam id tibi uel, quod dicitur, & maculat præruptam sanguine rupem. Excipit: ex capite Argi caput. Excipere autem modo suscipere cadentia significat: & uerba dictata cum scribuntur: modo excludere & ab alijs separare. Vnde exceptiones apud iurisperitos & oratores dicuntur exclusiones, quibus id excluditur quod in intentionem ab actore est deductum. Interdum excipere est insidijs aliquem capere. Virgi. Excipit incautum. Vnde excipulae deriuantur, quibus pisces capiuntur. Saturnia: Iuno Saturni filia. est enim antonomasia. Appellatio nanque pro nomine posita est. Collocat: apponit. Suæ uo. pen. Periphra-sis est pauonis. Nam pauones sub tutela Iunonis esse dicuntur. Stellantibus: more stellarum fulgentibus.

Excipere

Argus oculi in caudam pauonis

Pauo sub Iunonis tutela

LACT.

restituta

RAPH.

Arge

Al. tollēs

Tendens ad sydera
vultus: tendēs quidem
in nouis perperam les-
gitur exēplaribus, sed
in uetustis recte scriptū
est tollens. Luciflos
no mugitu, luciflo sonā
te & referēte. Est Sy-
rias iuber hoc audire
paludes, hoc est per pa-
ludem stygem iurauit,
cuius nomen Dii falle-
re nō audebant, ut Vir-
gilius scribit. Nā, v. d. d.
dūc tūmōs, xapōū & dō pa-
dūmōp nō dūō pōp dōp dōmō
dūō, pōpōp tūmōmō ēpōpōp, in-
quit Hesiodus. Ut
lenita Dea est: postquā
Iuno fuit mitigata.

lo ex aze
ca homo

Fit quod ante fuit:
hoc est humanæ resti-
tuirur figurę. Fugiūt:
celeriter cadūt. Setę.
pili duriores. Decre-
scunt: diminuuntur.

Fit luminis arctior
orbis: hoc est oculorū
orbis strictiores fiunt.

Contrahitur rictus:
os dimiuil. Redcūt
humeriq; manus que,
hoc est armi in humeros,
pedesq; anteriores in manus
conuersi fuerunt. Qui nanq;
in alijs animalibus armi, in
homine humeri uocantur, ut
Piinius ait. Ungula dis-
lapfa, diuifa. In quinos un-
gues: inter unguem & un-
gulam differentia signatur.
Ungula nanq; est aur solida,
ut equorū. aut bifida, ut boum
Ungues uero sunt multi
fidi, ut hominum & leonum.
Neq; enim ungues homi-
num sunt raurum (ut imperii
putant) sed aliorū quoq;
animalium. De boue nil su-
perest: de figura bouis nil
reftat. Nymphę: lo nympha
Inachi filia. Est enim no-
minatiui casus nymphę, eo q;
sine diphthongo est scribē-
dum. Et timide uerba inter-
missa retentat, hoc est cum
timore iterum loqui conatur.
Verba intermissa: uerba
diu omiffa. Nā intermittere
est ad tempus omittere atq;
deponere. Retentat: iterū
tentat, experiuitq; an loqui
possit. Nunc dea: nunc inquit
lo pro Dea Iside collit-
tur ab Aegyptijs lineas uestes
gestantibus. Isidis nanq; sa-
cerdotes lineis uestibus ute-
bantur. Isidem uero Aegyp-
tij (ut tradit Diodorus) Lunam
esse putant, ut Osiridem
Solcm, interpretatiq; antiquā,
sumpto nomine ab ætere-
no & antiquo illius ortu.
Addunt illi cornua tum pro-
pter aspectum, sic enim uide-
tur, quo tempore primis die-
bus apparet, tum quia bos illi
ab Aegyptijs sacrificatur.
Quidam autem Isidem Iouis
Aegyptij regis filiam fuisse,
eandemq; cum Cerere esse, que
ab Osiride fratre uxor accepta,
multa contulerit ad usum uitę
humanę. Prima enim triticum
& hordeum, quę prius incognita
hominibus casu inter cęteras
herbas oriebantur, inuenisse
ferunt. Leges quoq; Isidem
statuisse ferunt: quibus ius-
titię aque omnibus seruaref, ut
atq; iniuria timore pęnę sub-
latis. Hac de causa prisca
gręci Isidem legiferam appella-
runt, tanquam primam legum
inuentricem. Osiride au-
tem marito interfecto, iurasse
dicit Isidis se nulli alij nup-
turam, ac iusto deinceps im-
perio regnasse, beneficijq;
in populos omnes alios reges
superasse, ac post obitum,

lo nym-
pha

Isis dea Ae-
gyptiorū
Osiris

Quos potuit solos + tendens ad sydera uultus,
Et gemitu, & lachrymis, & luciflono mugitu
Cum Ioue uisa queri est, finemq; orare malorum.
Coniugis ille suę complexus colla lacertis,
Finiat ut pœnas tandem, rogat, in que futurum
Pone metus, inquit, nunquam tibi causa doloris
Hęc erit, & stygias iubet hoc audire paludes,
Ut lenita Dea est, uultus capit illa priores,

Fitq; quod antē fuit, fugiunt de corpore setę,
Cornua decrescunt, fit luminis arctior orbis,
Contrahitur rictus, redeunt humeriq; manusq;
Ungulaq; in quinos dilapsa assumitur ungues.
De boue nil superest, formę nisi candor in illa,
Officioq; pedum nymphę contenta duorum
Erigitur, metuitq; loqui, ne more iuuentę
Mugiat, & timidē uerba intermissa retentat.
Nunc Dea linigera colitur celeberrima turba.
Hinc Epaphus magni genitus de semine tandem
Creditor esse Iouis, perq; urbes iuncta parenti
Templa tenet. Fuit huic animis æqualis, & annis
Sole satus Phaethon, quem quondā magna loquen-
Nec sibi cedentē Phœboq; parente superbū (tem,
Non tulit Inachides, matricq; ait, omnia demens
Credis, & es tumidus genitoris imagine falsi.
Erubuit Phaethon, iramq; pudore repressit,

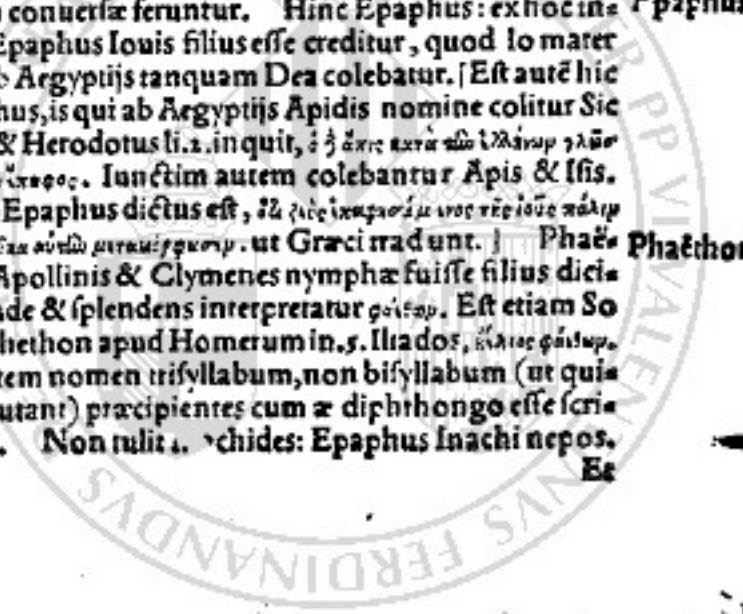
propter manifestas illius morborum curationes. Hęc &
multo plura de Iside Diodorus. Cęterum Ouidius grę-
corum signata seclatur. Hinc Epaphus: Epaphi ac
Phaethontis iurgia idcirco describit pœta, ut commo-
dius librum secundum cum primo, & mutationem foro-
rum Phaethontis ipsius in populos cū superiore trans-
formatione connectat. Epaphus enim Iouis et Ius filius
in altercatione Phaethontem non esse Apollinis filium
dixit, qua contumelia Phaethon indignatus Clymenen
matrem rogauit, ut sibi uerum ostenderet genitorem. Il-
la Apollinem esse asseuerauit, utq; se ad Apollinis regiā
conferret, ac ab ipso sciscitaretur, horrata est. Eo cum ue-
nisset Phaethon, accepit se Apollinis filium esse, a quo
honatus, ut quicquid uellet peteret, se enim nihil nega-
turū, impetrauit a patre, ut Solis currum unum diem re-
geret. Cum uero non terras modō, sed cælum quoq; im-
peritus equos Solis gubernandi cōbuteret, Iouis fulmi-
ne in Padum fluuium præcipitatus est. Huius uero foro-
res cum sinem lachrymis non imponent, Deorum mi-
seratione in populos arbores, eorumq; lachrymę in ele-
ctrum conuersę feruntur. Hinc Epaphus: ex hoc in-
quit Epaphus Iouis filius esse creditur, quod lo mater
eius ab Aegyptijs tanquam Dea colebatur. Est autē hic
Epaphus, is qui ab Aegyptijs Apidis nomine colitur Sic
enim & Herodotus li. 2. inquit, ὁ ἴσκις ἀπὸ τοῦ Ἰδαίου γλώ-
σσῃσι τῆς Ἰσθμοῦ. Iunctim autem colebantur Apis & Isis.
Porro Epaphus dictus est, ὁ δὲ γὰρ ἰσθμοῦ μὲν ἰσθμὸς τῆς Ἰσθμοῦ πάλῃ
εἰς γλώσσῃσι ἀπὸ τοῦ μετακίττου. ut Gręci tradunt. Phaethon:
Apollinis & Clymenes nymphę fuisse filius dicitur.
Vnde & splendens interpretatur γόλιος. Est etiam So-
lis epitheton apud Homerum in. 5. Ἰλαδός, ἑλαίος γόλιος.
Est autem nomen trisyllabum, non bisyllabum (ut qui-
dam putant) præcipientes cum æ diphthongo esse scri-
bendū. Non tulit. Inachides: Epaphus Inachi nepos. Et

Lib. 1. de
Antiq.
gest.

Epaphi ac
Phaethon-
tis iurgia

Epaphus

Phaethon

Et tulit ad Clymenē
 Clymene matrē: Clymene nympha fuisse fert Oceani et Tethyos filia, ex qua Apollo sustulit Phaethonem. En ego liber ille ferox: indignatur Phaethon, quod cum alias & liber & ferox in respondendo esse cōsueuerit, nihil tūc Epaphi cōuictis respondit. Et, particula est indignantiū propria.

Refelli: confutari.

Ede notam: ostende signum. Meq̄ affere cælo: hoc est, me tua defensione cælo ascribe, me defende ac præsta Deum esse. Et implicuit: iniecit.

Meropes Meropisq̄ caput: per uirum Meropis uiri, nam Clymene post Phaethonem ex Apolline susceptū Meropi nuplit, Meropes sane homines ab Homero dicuntur a uocum diuersitate, *μῆριον* nanque diuido, *ἰνός* uox dicitur, siue quo distinctam habeant uocem a uocibus brutorum animalium, Meropes etiam sunt aues apibus infestæ, unde etiam apiastræ uocantur, quod apes comedant. Virg. in Geor. Meropes, aliaq̄ uolucres.

Tædasq̄ sororum: nuptias suarum sororum, quas matricuræ esse sciebat. Dicti criminis: obiecti criminis.

Per iubar hoc: per hunc Solis splendorem. Nam iubar proprie significat luciferum stellam, quod iubar lucis effundat. Virg. se porris iubar exorto delecta iuuenus. A lucifero autem omnis splendor iubar appellatur. Sol autem dictus est (ut Ciceroni placet) quod unus sit & non plures, quodq̄ tantam claritatem solus obtineat.

Insigne: ornatum, clarum. Vnde insignia dicuntur signa & ornamenta uirtute adepta. Radijs coruscis: fulgentibus, micantibus. Radius autem non solum fulgor micans dicitur, sed uirga quorq̄, qua Geometræ lineas designat. Virgilius. Descripsit radio totum qui genibus orbem. Est etiam instrumentum textorum. Virg. Excussi manibus radij. Est & instrumentum, quo mensuræ æquatur, quod etiam hostorium dicitur. Plau. Dij Deiq̄ omnes tantā uobis læticiam, tot gaudia sine radio cumuletis. Est etiam radius oliuæ genus oblongæ, de qua Virgili. Nec pingues unam in faciem nascuntur oliuæ, Orcades & radij & amara pæsa bacca. Rotæ quoque radios habere dicuntur. Quod nos auditq̄ uidetq̄: hoc ex sententia Homeri dictū esse uidetur. Nam ut scribit Plinius. Sol fertur medius planetarum amplissima magnitudine, ac potestate, nec temporum modo terrarumq̄, sed syderum etiam ipsorum cælitq̄ rector. Hunc mundi esse totius animum ac planius mentem. Hunc principale naturæ regimen, ac numen credere decet ope

Et tulit ad Clymenen Epaphi conuicta matrem.
 Quoq̄ magis doleas genitrix, ait, en ego liber ille ferox, tacui, pudet hæc opprobria nobis Et dici potuisse, & non potuisse refelli.

At tu, si modo sum cælesti stirpe creatus,
 Ede notam tanti generis, meq̄ affere cælo.
 Dixit, & implicuit materno brachia collo.
 Perq̄ suum, Meropisq̄ caput, tædasq̄ sororum
 Traderet, orauit ueri sibi ligna parentis,
 Ambiguū est Clymene precibus Phaethōtis, an ira
 Mota magis dicti sibi criminis, utraq̄ cælo
 Brachia porrexit, spectansq̄ ad lumina Solis,
 Per iubar hoc, inquit, radijs insignis coruscis,
 Nate tibi iuro, quod nos auditq̄, uidetq̄,
 Hoc te, quem spectas, hoc te, qui temperat orbem,
 Sole satum, si ficta loquor, neget ipse uidentem
 Se mihi, sitq̄ oculis lux ista nouissima nostris.
 Nec longus patrios labor est tibi nosse penates,
 Vnde oritur terræ domus est contermina nostræ,
 Si modo fert animus, gradere, & scitabere ab ipso.
 Emicat extemplo lætus post talia matris
 Dicta suæ Phaethon, & concipit æthera mente,
 Aethiopasq̄ suos, positosq̄ sub ignibus Indos,
 Sydereis transit, patriosq̄ adit impiger ortus.

ctum mendacium simile ueritati. Vanum nec possibile, nec uerisimile. Fictum totū sine uero, sed uerisimile. Falsum loqui mendacis est. Fictum callidi. Vanum stulti. Falsum loqui culpæ est. Fictum uirtutis. Vanum uecordiæ. Falsis decipimur. Fictis delectamur. Vana contemnimus. Neget ipse uidentem Se mihi, aspiciendum. Optat autem Clymene ut moriatur, si mentitur Phaethonti. Sitq̄ lux ista nouissima: hoc lumen Solis ultimum sit mihi. Nec longus patrios: nec longo inquit tibi labore opus est, ut cognoscas & uideas patrii tui domum. Nosse: cognoscendi. Est enim constructio græca, nam græci infinitis pro gerundijs utuntur. Patrios penates: patrii tui ædes. Contermina: confinis. Nostræ terræ: Aethiopiæ. Aethiopia namq̄ Indiæ, unde Sol oriri uidetur, finitima est. Si modo fert animus: hoc est si modo ad hoc te inclinatur animus, ut eas ad patrii ædes uidentem. Et scitabere: inuestigabis. Scitari nanque est rogare ut sciamus. Emicat: exijt. Et concipit æthera mente, hoc est omnia magna sibi promittit. Nam ætherem quoq̄ se pertransire posse sperabat. Aethiopasq̄ suos: e quibus Phaethon erat unus. [Vel, quot Aethiopibus imperauit Phaethon. ut est apud Beza.] Aethiopes autem ab Aethiope Vulcani filio, qui Aethiopiā a nomine suo appellauit, ut in. vi. narrat Plinius, fuere cognominati, quamuis alij quod usq̄ habeant faciem putent, dictos *ναῖα ἰδίου*, quod est uro & ἰδίου facies. Sub ignibus sydereis, sub feruoribus Solis. Indi uero populi sunt orientis ab Indo fluuio cognominati.

Finis lib. I. Metamor. Ouidij.

ra eius æstimantes. Hic Sol lucem rebus ministrat, auferensq̄ tenebras. Hic reliqua sydera occultat. Hic uices temporū, annuūq̄ semper renascentem exusu naturæ temperat. Hic celi tristitiam discutit, atq̄ etiā nubila humani animi serenat. Hic suum lumen ceteris quoq̄ syderibus fœnerat. præclarus, eximius, omnia intruens, omnia etiam exaudiens, ut principū literarum Homero placuisse in uno eo uideo. Temperat: regit ac gubernat, nam Solis calore omnia temperant. Si ficta loquor: hoc est si maior, & falsa dico. Omne enim fictum falsum est. Fictū est enim quod non est factum, sed fieri potuit, falsum autem uanum & fictum differunt, ut scribit Donatus. Nam falsum est si-

Aethiopes

LACT. Phaëthon **R**egia Solis erat &c. Argumentum. Clymene Oceani & Tethyos filia, cum Phaëthontem ex Sole conceptum genuisset, & in adulam perduxisset ætatem, monuit patrem ut cognosceret. Qui infeliciter progressus ad orientem Solem peruenit, agnitusq; est ab eo conuulsisq; indicio, accensusq; agitando currus amore, quæ quatuor equi, Pyrois, Eous, Aethon, ac Phlegon per orbem assueuerant trahere. diu expetitur currum accepit, & à ministris Horis iunctum conscendit. Monitis itaq;

instructus patris per iter ignotum cum equis obniti nequisser, equi ignoro agitatore cõterriti, mundi pronam partem petierunt. Quamobrem cum cuncta mortalium ardore subito proflagrantia incenderentur, à Ioueq; ope implorantes, peterent ne orbis terrarum conflagraret, Phaëthon fulmine ictus, & in terram præcipitatus est, atq; ita liberati equi uinculis, agnito itinere ad suam stationem reuersi sunt.

RAPHAELIS REGII IN SECVNDVM METAMORPHOSEOS Ouidij librum Enarrationes.

RAPH.

Regia Solis erat. Secundum librum auspiciatur Ouidius à descriptione ædium Solis, ad quas peruenerat Phaëthon à Clymene matre exhortatus, ut ipsum rogaret Apollinem, an sibi pater esset. Concinne igitur huius libri initium cum prioris

rorem quendam, significat. Aeolica autem lingua etiam caput. Est enim monstrum marinum, uasta specie, atq; horribile, ex homine & delphino cõpositum, quasi quidam *ἰχθυόκεφαλος*, ut dicunt græci. Proteusq; ambiguus: Proteus Deus est marinus, pastor pecorũ Neptuni, qui idcirco ambiguus dicitur, quod in uarias figuras se com

Proteus

mutare fingatur, ut difficile uideatur quid sit agnoscere. Modo nãq; fit ursus, modo leo, modo aqua, modo ignis. Vnde Hora. Quo teneam uultus mutantẽ Protea nodo. [Huius descriptionem habes, quarto Odysses apud Homerũ, & apud Virgiliũ quarto Georgicorum.] Immania terga balenarum: maxima. Balenæ autem belluq; sunt marinæ maximæ, quæ & cete dicuntur & pristices, ut Sextus ait. Suis lacertis: brachijs. Nam Aegæon centum brachia fingitur habuisse. Aegæona: Aegæon gigas fuit, ut scri. Hesiodo. Cæli & Terræ filius. Eumelus autem in Titanomachia ait Aegæonem Terræ & Ponti filium fuisse, in mariq; habitasse, ac inde Titanibus opem tulisse. Quæ opinionẽ hoc loco Ouidius sequi uidetur. Alij putant Aegæonẽ belluq; esse marinam. Tarrheus autẽ inquit illũ fuisse gigantẽ, fugissẽq; ex Euboea, ac in Phrygiam peruenisse, ibiq; mortuũ esse. Conon uero in Herculeæ scri. Aegæonem à Nepruno fuisse deuictũ, in mariq; submersum. Briareus autẽ & Aegæon & Giges idẽ esse fertur. Homerus sane eundẽ esse Briareũ & Aegæona in primo Iliados ait, sed Briareũ à Dijs, Aegæona ab hominibus dici, centimanũq; esse scribit. [Idem & Ioui auxiliũ tulisse cõtra Iunonem Neptunũ & ceteros, Aegæona dicit, à Thetide accersitũ atq; adductũ, uide Iliad. 1.] Ab Aegæone uero mare Aegeum quiddã aiunt fuisse cognominatum. Doridatq; & na. Doris nymp̃ha fuit Oceani & Tethyos filia, ac Nerei uxor, ex qua maxima nymp̃harũ multitudo est nata, quas Nereidas, de patris nomine uocant. Doris interdum pro ipso ponitur mari. Vir. Doris amar. suam non inermisceat undam. Pars in mole: in ma. ro aliquo scopulo.

Regia solis

P. OUIDII NASO. METAMORPHOSEOS Liber Secundus.

Regia Solis erat sublimibus alta columnis,
Clara micante auro, flammascq; imitante pyropo,
Cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat,

Argenti bifores radiabant lumine ualuar. Materiam superabat opus, nam Mulciber illic Aequora cælarat medias cingentia terras, Terrarumq; orbem, cælumq; quod imminet orbi. Cæruleos habet unda Deos, Tritona canorum, Proteaq; ambiguum, balenarumq; prementem Aegæona suis immania terga lacertis, Doridatq; & natas, quarum pars nare uidetur, Pars in mole sedens, uirides siccare capillos, Pisce uehi quædam, facies non omnibus una, Non diuersa tamen, qualem decet esse sororum,

Bifores ualuar: duplices. Valuar autem dicte sunt quod in se uoluatur. Materiam superabat opus: pretiosissimæ materiae pretiosior ars fuit adhibita. In ualuis nanque argenteis quatuor elementa cum animalibus suis à Vulcano fuerant sculpta. Videtur autem Ouidius Homerum imitari in Achillis clypei à Vulcano fabricati descriptione. [Quæ est Iliados 18. Nam & illic Vulcanus inquit, *Ἐν μὲν γὰρ ἔτιος ἰσθ' ἰσθ' ὀρθοῖσιν ἔβλασαν, καὶ τὸν ἀκάματα σιδήρωσι περισσοῦσι. Ἐν δὲ τὰ τέρη πάντα τὰτ' εὐρυδὲς ἰσφάουσι.* &c.]

Mulciber

Mulciber: Vulcanus, à molliendo ferro dictus est Mulciber. Nam mulcere est mollire ut Pompe. scribit. Cælarat: sculpserat. Aequora cingentia terras: periphraasis est Oceani. Cælumq; aërem qui terrarum orbem complectitur. Tritona canorũ: Triton (ut iam diximus) tubicen est Neptuni, cuius & Salaciæ nymp̃hæ filius esse fertur, sic dictus, quod primum in Tritonide Libyæ palude uisus esse dicatur. Triton etiam fluuius est Libyæ maximus, ut scribit Herodo. Tritonidem paludem efficiens. Vel potius *ἑστὶ τῆς τριτωνίδος*, quod fluxum, & item ter-

Triton

lium fuisse, in mariq; habitasse, ac inde Titanibus opem tulisse. Quæ opinionẽ hoc loco Ouidius sequi uidetur. Alij putant Aegæonẽ belluq; esse marinam. Tarrheus autẽ inquit illũ fuisse gigantẽ, fugissẽq; ex Euboea, ac in Phrygiam peruenisse, ibiq; mortuũ esse. Conon uero in Herculeæ scri. Aegæonem à Nepruno fuisse deuictũ, in mariq; submersum. Briareus autẽ & Aegæon & Giges idẽ esse fertur. Homerus sane eundẽ esse Briareũ & Aegæona in primo Iliados ait, sed Briareũ à Dijs, Aegæona ab hominibus dici, centimanũq; esse scribit. [Idem & Ioui auxiliũ tulisse cõtra Iunonem Neptunũ & ceteros, Aegæona dicit, à Thetide accersitũ atq; adductũ, uide Iliad. 1.] Ab Aegæone uero mare Aegeum quiddã aiunt fuisse cognominatum. Doridatq; & na. Doris nymp̃ha fuit Oceani & Tethyos filia, ac Nerei uxor, ex qua maxima nymp̃harũ multitudo est nata, quas Nereidas, de patris nomine uocant. Doris interdum pro ipso ponitur mari. Vir. Doris amar. suam non inermisceat undam. Pars in mole: in ma. ro aliquo scopulo.

mutare fingatur, ut difficile uideatur quid sit agnoscere. Modo nãq; fit ursus, modo leo, modo aqua, modo ignis. Vnde Hora. Quo teneam uultus mutantẽ Protea nodo. [Huius descriptionem habes, quarto Odysses apud Homerũ, & apud Virgiliũ quarto Georgicorum.] Immania terga balenarum: maxima. Balenæ autem belluq; sunt marinæ maximæ, quæ & cete dicuntur & pristices, ut Sextus ait. Suis lacertis: brachijs. Nam Aegæon centum brachia fingitur habuisse. Aegæona: Aegæon gigas fuit, ut scri. Hesiodo. Cæli & Terræ filius. Eumelus autem in Titanomachia ait Aegæonem Terræ & Ponti filium fuisse, in mariq; habitasse, ac inde Titanibus opem tulisse. Quæ opinionẽ hoc loco Ouidius sequi uidetur. Alij putant Aegæonẽ belluq; esse marinam. Tarrheus autẽ inquit illũ fuisse gigantẽ, fugissẽq; ex Euboea, ac in Phrygiam peruenisse, ibiq; mortuũ esse. Conon uero in Herculeæ scri. Aegæonem à Nepruno fuisse deuictũ, in mariq; submersum. Briareus autẽ & Aegæon & Giges idẽ esse fertur. Homerus sane eundẽ esse Briareũ & Aegæona in primo Iliados ait, sed Briareũ à Dijs, Aegæona ab hominibus dici, centimanũq; esse scribit. [Idem & Ioui auxiliũ tulisse cõtra Iunonem Neptunũ & ceteros, Aegæona dicit, à Thetide accersitũ atq; adductũ, uide Iliad. 1.] Ab Aegæone uero mare Aegeum quiddã aiunt fuisse cognominatum. Doridatq; & na. Doris nymp̃ha fuit Oceani & Tethyos filia, ac Nerei uxor, ex qua maxima nymp̃harũ multitudo est nata, quas Nereidas, de patris nomine uocant. Doris interdum pro ipso ponitur mari. Vir. Doris amar. suam non inermisceat undam. Pars in mole: in ma. ro aliquo scopulo.

Aegæon

Doris

Nereidæ

Terra

Terra uiros: ita inquit terra erat sculpta, ut & urbes & flumina & sylvas & nymphas & feræ ei inesse uiderentur.

Signatq; sex: Zodiacus quoq; circulus ita erat sculptus, ut sex signa in dextris, totidem que in sinistris conspicerentur. Quo simul accliuo Veninad quam regiam inquit cum per arduum limitem Phaëthon ascendisset, quæ

primum se contulit ad patrem. Simul: postquam. Dubitati parentis: de quo dubitabat. Protinus ad patris: quamprimum in conspectum patris progreditur. Accliuo limite: arduo. Regiam enim Solis in editiore loco esse uerisimile uideat. Neq; enim propiora ferebat Lumina: ratio est causam continens cur propius non accederet. Neque enim inquit ferre poterat splendorem Solis propinquo. Purpurea uelatus: & habitum Apollinis & solum describit ita peripicue, ut nulla expositio sit adhibenda, cum splendore Solis omnia laeta sint et aperta, neq; ullo alio lumine indigere uideantur. In solio: solium dicitur quasi solidum, quod ex uno ligno conficeretur. Est autem solium proprie regum sedes. Claris smaragdus: smaragdus gemma est uiridis clare spicdens. A dextra, læuaq; dies: comites, a sefforesq; Solis describit, qui ipsum nunquam relinquunt, Sol enim & dies & mensis & anni & omnium temporum auror & moderans est. Seculaq; seculum spatium dicitur annorum centrum. Iur uulgo accipitur. Hinc & Seculares ludi dicti, qui centesimo anno peragerentur. commentator autem Homeri, *ισίον*, inquit, *ὅτε εἰ παλαιὸν τὰς γυνὰς ἐβάρησεν ἡμεῖς ἐν τῷ γένει κούρα*. Hinc & Nestorem uixisse tria secula dixere, hoc est, tres ætates. Et postq; spatijs æqualibus horæ. Hora interdum quartam partem anni significat, quo quidem modo quatuor sunt anni horæ, quas etiam poëta describit. Interdum diei partem duodecimam. Sunt enim duodecim diei horæ æqualiter à se inuicem distantes. Dicta est autem hora, uel *ἡρῆ* *ἡρῆ*, quod est custodia, quod proprium tempus diligenter custodiat, uel *ἡρῆ* *ἡρῆ*, quod spatia temporis distinet, uel ab Hora (ut ait Macrobius) qui lingua Aegyptiorum Sol dicitur. Hora quoq; apud græcos pulchritudinem significat. Vnde *ὡρα* dicitur pulcher. Horæ etiam sunt dææ cæli ianuam custodiētes, ut Homerus canit.

Solis comites

Terra uiros, urbesq; gerit, sylvasq; ferascq;
Fluminaq; & nymphas, & cætera numina ruris,
Hæc super imposita est cæli fulgentis imago,
Signatq; sex foribus dextris, totidemq; sinistris,
Quo simul accliuo Clymeneia limite proles
Venit, & intrauit dubitati tecta parentis,
Protinus ad patris sua fert uestigia uultus,
Consistitq; procul, neq; enim propiora ferebat
Lumina. purpurea uelatus ueste sedebat
In solio Phœbus claris lucente smaragdus.
A dextra, læuaq; dies, & mensis, & annus,
Seculaq; & politæ spatijs æqualibus horæ.
Verq; nouum stabat cinctum florente corona.
Stabat nuda Aestas, & spicea ferta gerebat.
Stabat & Autumnus calcatis fordidus uuis,
Et glacialis Hyems canos hirsuta capillos.
Inde loco medius, rerum nouitate pauentem
Sol oculis iuuenem, quibus aspicit omnia, uidit,
Quæq; uia tibi causar: quid hac, ait, arce petisti
Progenies Phaëthon, haud inficianda parentis:
Ille refert, ô lux immensi publica mundi
Phœbe pater, si das usum mihi nominis huius,
Nec falsa Clymene culpam sub imagine celat,
Pignora da genitor, per quæ tua uera propago
Credar, & hunc animis errorem detrahe nostris,
Dixerat, at genitor circum caput omne micantes
Deposuit radios, propiusq; accedere iussit.
Amplexuq; dato, nec tu meus esse negari
Dignus es, & Clymene ueros ait edidit ortus,
Quoq; minus dubites, quod uis pete munus, & il-
Me tribuente ferēs, promissi testis adesto (lud
Dij iuranda palus, oculis incognita nostris.
Vix bene desierat, currus petit ille paternos,
Inq; diem alipedum ius, & moderamen equorum.
Pœnituit iurasse patrem, qui terq; quaterq;

Hora quoq; est dea Quirini coniunx, quæ (ut in quarta todecimo poëta canit) unâ cum illo colitur. Verq; nouum stabat, quatuor anni partes ita describit, ut singulis suam attribuat proprietatem. Vere namq; oriuntur flores, ex quibus coronæ conficiuntur. Aestas nuda pingitur propter æstus, quo frumenta marescunt. Autum-

Quatuor anni: tes

no nondum assignatur. Hyems frigore glaciety interestatur.

Spicea terra: coronas spiceas. Serrum enim corona dicitur, à serenidis floribus appellatū.

Haud inficianda: neganda. Nam inficiari & inficias ire negare est. Vnde comedatilis status à quibusdā inficialis dicitur, quod in eo factum negatur.

Ille refert: pondet.

Usus huius nominis: ut tua progenies dicat. Pignora da: signa & documenta.

Detrahe: deme, eripe. Hunc errorem, hanc dubitationem.

Edidit: dixit. asseruit. uulgauit. Veros ortus: ueram originem. Ex me namque es ortus. Quoq; minus dubites: ac ut minus inquit de hac re dubites, pete quicquid uis eris habebis. Dij iuranda palus: Styx palus est in

Stryx ferorum per quâ Dij iurare timent, ut Virg. inq; *ἡρῆ* *ἡρῆ*, hoc est à matre dicta. Fuisse autem filia Oceani & Tethyos ab Hesiodo scribitur, quæ à Pallante Gigante compressa Victoriâ peperit, quæ, quia in bello Giganteo à Ioue stetit, illi gratiam referens concessa sit, ne cui Deorum per matrem ipsius peierasset, ac si quis peierasset, per centum annos diuinitate priuaretur. Per Stygem autem iurare Dij finguntur, quod immortalibus nihil contrarium magis est, quam mors, & in lætitia degentibus nihil magis aduersum, quam luctus. Oculis incognita nostris: scite hoc à naturali sumptione. Nam styx tristitia est, quæ læticiæ, quæ semper Dij fruuntur, contraria est. Fieri autem non potest, ut qui semper læti sunt ac propterea immortales, tristitiam sentiant. Vix bene finierat: temerarium ac ferocem, nimiumq; in cupiditatibus ardorem inuit fuisse Phaëthontem. Inq; diem: per unum diem. Ius & moderamen: potestas & regimen. Alipedum: alas in pedibus habentium, hoc est uelocissimorum.

Terq; quaterq; Concutiens: sæpius. Concussio autem capitis hic pernitentiam, alibi significat indignitatem.

Temeraria dixit: mea inquit promissa temeraria inconiuncta sunt facta propter tuam petitionem, nunquam enim mihi me omnia concessurum, quæ petisses pollicitus essem, si putassem te talia petiturum. **Tua uoce est ablatiui casus,** hoc est, propter tuam postulationem.

Vina: promissa liceret: utinam inquit possem tibi promissa negare. [Non tua tuta uolunt, propositio est sequentis dehortationis. **Contra:** autem sequens oratio loquitur ab impossibili, à Periculo, à difficultate, & à compensatione causæ, siue petitione. Estque uniuersa ualde oratorie tractata.]

Viribus istis: exiguis & mortalibus. **Sors tua:** conditio tua.

Mortales: currus namque Solis est incorruptibilis. Ab impossibili autem & difficili dissuadet Phæbus.

Plus etiam quàm quod superis: hoc est, plus etiam cupis quàm Dijs ipsis adipisci concedatur. **Affectas:** cum affectu quodam uehementi appetis. **Placeat sibi quisque licebit:** quamuis inquit unusquisque Deorum multum sibi arroget, me tamen excepto, nullus eorum in Solis curru commode poterit consistere, ne ipse quidem Iuppiter, quo nihil maius, nihilque potentius habet.

Ignifero in axe: in curru ignem & Solem ferentem. **Axis autem lignum est illud circa quod rotæ currus uertuntur.** [Poniturque pars pro-

toto, *κατὰ συνολογίαν.*] **Et quid Ioue maius habetur?** ac si dicat, nihil. **Ardua prima uia est:** causas enumerat, quibus ostendit difficillimam esse currus Solis gubernationem. **Recentes:** instaurati, integri uiribus, ut qui per noctem quiesuerunt. **secundum uulgi autem loquitur opinionem,** qui putat Solis equos ipsamque Solem noctu quiescere. **Pauida formidine:** ab effectu, quod pauidos timidoque reddat. **Moderamine:** regimine ac temperamento. **Tunc etiam quæ me:** hoc quoque loco uulgi sequitur opinionem. **Longe namque ab Oceano semper est Sol,** nec unquam mergitur, quamuis uulgo uideatur. **Tethys autem Oceani est uxor,** quæ Solem occidentem excipere uidetur. **Dicta est autem Tethys,** quod sit *ῥίη*, hoc est nutrix cum aliorum, tum Deorum. **Est enim domina humiditatis qua omnia aluntur.** [Hinc & Homerus dixit *ῥιανότα βιβύ γίνονται καὶ κίττρα.* *ῥίη.*] **Affidua uertigine:** reuolutione & conuersione. **Torquet:** conuertit. **Sydera namque fixa una cum caelo uertuntur.** **Planetae uero contra caeli motum nituntur.** **Vnde infert.** **Nitor in**

aduersum: caelum namque ab oriente in occidentem uolatur, secumque trahit & Solem & reliquos planetas. **Sol uero una cum alijs planetis suo ac naturali motu contra caeli conuersionem nititur,** hoc est cum quodam nisu & conatu mouetur. **Nec me qui cætera uincit, impetus:** nec impetus inquit & rapidissima caeli rotatio, quæ omnia

secum alia trahit, me potest inhibere, quo minus meum naturalem motum perficiam. **Sed hoc minus uerum esse uidetur.** Nam alij planetae contra mundi rotationem nituntur, ut diximus. **Cur ergo Apollo se solū ait ab impetu caeli non superari.** An & ad deterrendum à proposito suo Phæthontem, & quia alij planetae cum retrogradi sunt, nihil contra mundum nituntur. **Quamuis autem Luna nunquam retrocedere cogatur,** interdum tamen citius, interdum tardius mouetur. **Sol uero semper æquali motu ferri uidetur,** eoque se solum à caeli rotatione non superari gloriatur. **Rapido orbi:** caelo ueloci. **Signa namque zodiaci Sol pertransit mundo contrarius.** **Poteris ne rotatis Obuius ire polis?** hoc est poteris ne sic resistere rotationi ac celeritate conuersioni, quæ fit circa polos, ne ab ipsa secum traharis, sed ut ei contrarius pergas? **Sunt autem duo poli in caelo,** circa quos mundus uertitur. **Vnde & poli dicti sunt**

ἄξιοι & ἀuertενδο, quod circum illos uertitur caelum. **Ne te citus auferat axis:** ne uertice & polo rapidissimo impar sit ab ipso auferaris secum, ut ne tui quidem compos sis fururus.

Forsthan & lucos illic: fortassis inquit tibi persuades illic esse & urbes & Deorum templa, sed horum nihil est, iterque tibi est faciendum per insidias, ac ferarum figuras.

Utiq; uiam teneas: hoc est ut concedam te uiam tenere ac scire, nullumque in errorem casurum, te tamen per tauri cornua ire oportebit. **Per cornua aduersi tauri:** oppositi nam uersus orientem spectat. **Taurus autem inter astra dicitur constitutus,** quod Europam in columnam ex Phœnicia transuexit in Cretam, ut Euripides ait. **Aemoniosque arcus:** sagittarium. **Chiron enim Saturni in equum mutati ex Phylira filius Thessalus Hippocentaurus, qui Aesculapium, Achillemque educauit in sydera fuit translatus.** **Quidam tamen (ut inquit Hyginus) hac de causa Chironem esse nauerunt,** quod nemo Centaurus sagittis sit usus. **Est autem equinis cruribus deformatus, caudamque Satyri habet.** **Scribunt uero quidam hanc esse**

Cursus Solis

Taurus

Chiron

Tethys

Crotus esse Cronum nomine, Euphemes musarum nutricis filium, eumque in monte Helicone habitasse unam cum musis studioque uenationis fuisse delectatum. Musas autem ab Ioue petisse, ut in caelum referretur. Iouem ei crura equina fecisse, quod equo multum usus foret, sagittas pro ingenio adiunxisse, caudam Satyri in corpore fixisse, quod non minus hoc mulier, quam Liber Pater Satyris sit delectatus. Ceterum Oui, eosrum sequitur opinionem, qui Chironem fuisse centaurum aiunt. Enumerat autem signa Zodiaci terribiliora a spectu Phœb^o, quo facilius ab improba cupiditate regendi currus Solis, filium detretreat.

Scorpius Longo circuitu: multum enim spatij Scorpius suis brachijs comprehendit. Nam (ut scribit Hyginus) Scorpius propter magnitudinem membrorum in duo signa diuiditur, quorum unius effigiem nostri Libram dixerant. Scorpius autem idcirco in caelum translatus esse fingitur, quod Orion,

Orion cum uenaretur, tactare aulius est se omnia quaecumque ex terra orientur, interficere ualere. Quare Terram indignam Scorpionum maximum emisisse, qui illum interficere conantur. Iouem autem uris usque animum admiratum, Scorpionum inter astra collocasse, ut species eius hominibus documen- to esset, nequis eorum aliqua re sibi confideret, Dianam autem propter studium Orionis, petisse a Ioue, ut idem sibi beneficiū daret petenti, quod Terram ultro tribuisset, Orionemque in caelum acciperet. Ita igitur fuit constitutum, ut cum Scorpius oritur, Orion occidat. Sane Scorpius animal est & terrestre & marinum & caeleste signum, dictus *scorpius* a *scorpiōne* a *spira*, a spargendo ueneno. Atque aliter brachia: nam Scorpij brachia a principio statim recuruantur, Cancrī uero iuxta summitatem flectuntur, eoque minus spatij complectuntur. Cancrī autem Iunonis beneficio inter astra collocatus fertur, quod cum Hercules contra Hydram lerneam constitisset, ex palude pedē eius mordicus arripuit, quare Herculem permotum eum interfecisse, Iunonem uero inter sidera collocasse. In promptu est: facile est. Vix me

Cancer

Sæuaque circuitu curuantem brachia longo
Scorpion, atque aliter curuantem brachia cancrum,
Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis,
Quos in pectore habet, quos ore, & naribus efflat,
In promptu regere est, uix me patiuntur, ubi acres
Incaluere animi, ceruixque repugnat habentis,
At tu funesti ne sis tibi muneris autor,
Nate caue, dum resque sinit, tua corrige uota:
Scilicet ut nostro genitum te sanguine credas,
Pignora certa petis, do pignora certa timendo,
Et patrio pater esse metu probor, aspice uultus
Ecce meos, utinamque oculos in pectore posses
Inserere, & patrias intus deprendere curas,
Denique quicquid habet diues, circumspice, mundus,
Deque tot, ac tantis caeli, terraeque, marisque,
Posce bonis aliquid, nullam patiēte repulsam,
Deprecor hoc unum, quod uero nomine poena,
Non honor est, poenam Phaethon pro munere poscis.
Quid mea colla tenes blandis ignare lacertis?
Ne dubita, dabitur, Stygias iurauimus undas,
Quodcumque optaris, sed tu sapientius opta.
Finierat monitus, dictis tamen ille repugnat,
Propositumque premit, flagratque cupidine currus,
Ergo qua licuit genitor cunctatus ad altos
Deducit iuuenem, Vulcania munera, currus.

Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ
Curuatura rotæ, radiorum argenteus ordo,
Per iuga chrysolithi, positaeque ex ordine gemmæ,
Clara repercussio reddebant lumina Phœbo.
Dumque ea magnanimus Phaethon miratur, opusque
Perspicit, ecce uigil nitido patefecit ab ortu
Purpureas Aurora fores, & plena rosarum
Atria, diffugiunt stellæ, quarum agmina cogit
Lucifer, & caeli statione nouissimus exit.
Tum pater ut terras, mundumque rubescere uidit,
Cornuaque extremæ uelut euanescere Lunæ,
Iungere equos Titan uelocibus imperat Horis.
Iussa deæ celeres peragunt, ignemque uomentes
Ambrosiæ succo saturos præsepibus altis

ro dicta perhibetur. Euanescere: dissolui ac perire. Luna enim adueniente Sole desinit splendere. Velocibus Horis: agilibus ac cito prætereuntibus. Horæ autem idcirco Solis equorum curam habere finguntur, quod ex cursu Solis orientur, seu potius mensurentur & distinguantur. Ambrosiæ succo: ambrosia herba est suauissima, qua Dijs uescunt, quaque immortales efficiuntur. Ambrosia namque immortalitatis interpretatur. [Simul autem etiam eo alludere uidetur, quod Sol, medicaminum inventor & autor.]

patiantur: me qui sum & Deus & peritus & ipsis equis notus. Funesti: perniciosi, mortiferi. Dumque res sinit: permittit, hoc est dum potes. Tua uota: tuos appetitus. Inserere: immittere. Deprendere: comprehendere. Deprecor hoc unum: precibus hoc unum ne facias recuso. In interdum deprecari est ualde precari. Stygias iuravi. un. causa est cur sit danurus.

Propositumque premit: inquit propositum. Flagratque cupidine: cur. ardet cupiditate regendi currus paterni. Ergo qua licuit: quatenus & quousque potuit. Aureus axis erat, currum Solis eleganter describit poeta. Chrysolithi: lapides pretiosi aureum habentes colorem. Unde etiam nomenque sortiti sunt, *χρυσός*, enim aurum, *λίθος*, lapis dicitur. Patefecit: aperuit. Aurora autem ante Solis ortum aërem illustrare, sicque fores atrium suarum aperire uideretur. Et ple. 10. Atria, ad id alludit, quod Homerus Auroram *ἠὲρ* passim uocat, hoc est digitos rosas habentem. Auroræ namque rosas atria quitas dicitur. Diffugiunt stellæ: hoc quoque ex sententia uulgaris dicitur. Neque enim stellæ diffugere possunt, cum sint fixæ, sed adueniente Aurora fulgere desinant. Cogit: congregat & ante se agit. Lucifer enim, qui græce *φωσφόρος* dicitur, ultimus est qui desinat fulgere Sole oriente, priusque incipit lucere, illo occidente, tunc quod Hesperus uocatur, Veneri autem hæc stella dicata esse perhibetur. Mundumque rubescere: aduentu enim Auroræ caelum rubescere uideretur. Unde etiam Aurora ab au-

Carrus solis

Lucifer

Horæ

Contigit: perunxit ut femori resistere possent. Sa-
cro medicamine: diuino, hominibus ignoto & occulto.
Radios: coronam radios emittentem, quam ipse
gestare consuevit. Præfaga: prænuncia. Parce sti.
noli uti calcaribus & flagellis ad impellendos equos, ue-
rum stude ipsos fortius loribus & frenis cohibere, atq; reti-

nere uolantes potius
quàm currentes. Nec
di. Qua iter Phaë-
thoni sit tenendū Phœ-
bus ostendit. Non en-
nim inq; tibi per quin-
que circulos recte est
eundem, sed per Zo-
diacum, qui & obli-
quus & fines trium zo-
narum non egreditur,
neutrum enim polo-
rum attingit. Quin-

Circuli que per ar. quinque cir-
culi culos qui & zonæ di-
cuntur. Cælum enim
in quinque circulos æ-
qualiter à se distantes
diuisum est. arcticum,
antarcticum, tropicū
canceri, tropicum capri-
corni, æquinoctialem,
quorum æquinoctia-
lis est medius. Zodia-
cus autem obliquus est
circulus qui æquino-
ctialem secat, ad tropi-
cum canceri ac capri-
corni usque peruenit.
Nec ad circulos arcti-
cū antarcticumq; pro-
cedit. Sectus in ob-
liquum: Periphrasis est
zodiaci, qui est obli-
quus circulus (ut dixi-
mus) & omnium lat-
tissimus, ut qui ad tro-
picum usque canceri &
capricorni perueniat.

Australem polum:
qui etiam antarcticus
dicitur, quod arctico
opponitur. Iuncta-
que Aquilonibus Ar-
cton: hoc est, polum ar-
cticum. unde flant Ar-

Arctos quilones uenti. Arctos autem urfa dicitur, quæ in ea par-
te cæli existens polo nomen dedit. Nam Iuppiter Calli-
sto Lycaonis filiam à Iunone in urfa commutatam, unā
cum Arcade filio in sydera reuoluit, ad polumq; colloca-
uit, qui ab arcto arcticus fuit denominatus. Vtq; fe-
rūt: admonet item Phœbus Phaëthontem ne depressus,
altius ue currū agar, ne aut terras aut cælum comburat.
medium autem ipsi esse tenendum. Nec preme: depri-
me in partem inferiorem. Mollire: impelle. Neu te
dex. caue inquit ne aut nimium ad septentrionem uer-
sus ubi est anguis, rapiaris, aut ad meridiem, ubi est Deo-
rum ara. Inter hæc autem tibi est iter tenendum. Decl-
nat: inclinat: deuehat. Ada. .ror. ad serpentem qui ad
polum arcticum tortuosus iacet. Hic autem serpens dici-
tur aurea hesperidū mala custodisse, & ab Hercule inter-

fectus, à Iunone inter sydera collocatus fuisse. Nonnul-
li tamen dicunt hunc draconem à gigantibus Mineræ
obiectum esse cum eos oppugnaret, Mineruam uero ar-
reptū draconem cōtortum ad sydera iecisse, & ad ipsum
cæli axem fixisse. Itaq; adhuc ipsum implicato corpore
uideri ut nuper ad sydera perlatum. Ad aram: ad po-

lum antarcticum. Ara
enim in qua primum
Dij existimantur sacra
& coniurationem fe-
cisse con- Titanas in
cælum dicitur transla-
ta, ac iuxta polum an-
tarcticū collocata. Cō-
secta autem à Cyclo-
pibus fuisse fingitur.
Inde homines dicun-
tur instituisse, ut cum
aliquam rem efficere
cogitarent, prius sacri-
ficarent. Inter utruū
que te. inter utrunque
spacium inquit currū
contine atque coërce.

Hesperio lit. Atlan-
tico: quò cum nox per
uenerit relinquat ter-
ras necesse est. Non
est mora libera nobis:
non est integrum nos
bis morari. Posci-
mur: ad illustrandum
mundum. Et solidis
etiam nunc sedibus as-
tas: hoc est dum in ter-
ra adhuc moraris.

Dumq; ma. op. dum
inquit currus, quos in-
tuum malum optasti
ignarus non ascendi-
sti. Sine me: permit-
te me terras luce illu-
strare. Occupat: ce-
leteriter, agileretq; ascen-
dit. Interea uolu. cur-
rus Solis à quatuor tra-
hitur alatis equis, qui-
bus nomina ab esse-
ctu fuere imposta. Py-
rois enim (qui corrup-
te Pyrois ferè legitur)
dicitur quasi ignitus.

Nam *πῦρ*, est ignis. Pyrois autem legendum esse penultia
ma breui, & antiqua exemplaria, & qui hoc opus è latia-
no in græcum uertit, nobis sunt documento. Declina-
tur enim Pyrois pyroentis, ut Simeo simeoentis. Valeri.
Flaccus. Et formidantem patrios pyroenta dolores. Py-
rois aut etiam Martis stella ab astrologis uocatur. Eous
ab Aurora dicitur. *εὐσ* enim est Aurora. Aethon urens in-
terpretatur, atq; Phlegon, eo quod ore & naribus ignem
emittere fingantur. Aethon quidem etiam fortis & belli-
colus dicitur, & color igneus, qui in equis maxime pro-
batur. Hinnitibus flam. ex ore enim flammæ efflare di-
cuntur. Repagula: obstacula. Repagula nanque sunt
(ut scri. Pom.) quæ patefaciendi gratia ita figuntur, ut cō-
trario oppugnantur, hæc & repages dicunt. [Alludit aut
ad cæceres equib. qui in certaminibus emittebantur.]

Tethys:

Dracon

Ara

Solis equi

Pyrois

Eous

Aethon
Phlegon

serpens

Tethys Tethys: Oceani uxor & Clymenes mater, apud quam Sol pernoctare creditur. Fatorum ne. eorum quæ facta euentura erit Phaëthonti nepoti. Copia: potestas.

Immensi cæ. infiniti, quamuis peripareticis finitum esse uideatur. Corripuere uel uelociter currere ceperunt. Pennis: alis. Leuati: sublari, iisdem de parti-

bus: de oriente. [Velocitatem autem pariter, & locum notat, quando Euros, qui orientis proprie sunt pro quibuslibet uentis accipit.]

Vtq; labant cur. hac similitudine a nauibus sumpta ostendit poëta currum Solis incõpositæ, ac sine ullo ordine tractum fuisse, cum uacuis esse equis uideretur Succutiturq; al. sursum ualde quant.

Inani: uacuo. Simulac: postquam.

Ruunt: cum impetu currunt. Quadrijuges: quatuor equi uni iugo alligati quadrijuges dicuntur. Triiuga: tria iuga. Nec quo pri. currebant uerbū subaudatur. Nec qua cõ. scit uerbū subaudatur. Comissas habe. tradita ab Apolline lora. Imperet: imperare posset.

Gelidi triones: septentriones frigidi, utpote ad quos Sol propius aliàs nūquam accessit. Tunc autem primum calefcere ceperunt, quia Solis currus illuc usq; ab equis, quos cohibere Phaëthon non poterat, fuit pertractus. Tritones autem prisca lingua boues dicebantur, quasi teriones. Sunt autem septem stellæ ad polum arcticū ita dispositæ, ut plaustrum efficerent uideantur. [Vnde & Græcis alio nomine dicunt. Vide Gelium lib. 1. cap. 21.] Et ue. æq. Septentriones enim nunquam occidunt, ideoq; se madefacere nō possunt. Iuno enim (ut ipse narrat Ouidius) hoc a Thery Oceani uxore impetrauit, ne duas urfas, quæ sunt ad polum arcticum, in mare descendere permitteret. Quæque polo: iuxta polum arcticum serpens est maxima, quæ duas complectitur urfas, unde Virgilius. Circum petq; duas in morem fluminis arctos, Arctos Oceani meruentes æquore tingi. Boo-

Quadrijuges

Tritones

te: Apostrophe & cõuersio sermonis ad Bootem qui plaustrum agere uidetur. Bootes enim latine dicitur bubulcus. Idem est autem, qui arctophylax, quod urfæ custos adhibitus esse uidetur. Et te tua plaustra tenebant: retinebant, retardabant, remorabantur. Plaustrum autem (quod & plostrum dicitur) iydus est cæleste, quod idem cum maiore urfa esse puratur. Septem nam sunt stellæ, ita dispositæ, ut duæ quæ pariles & maximæ uno in loco uidentur pro bobus haberentur, reliquæ uero quinque figuræ plaustrum simularēt. Vnde etiam a Græcis *ἑξαγα* dicitur.

Bootes

Plaustrum

Al. mundi

Merops

Quæ postquam Tethys, fatorum ignara nepotis, Reppulit, & facta est immensi copia, t cæli, Corripuere uiam, pedibusq; per aëra motis Obstantes scindunt nebulas, pennisq; leuati Prætereunt ortos iisdem de partibus Euros.

Sed leue pōdus erat, nec quod cognoscere possent Solis equi, solitaq; iugum grauitate carebat.

Vtq; labant curuæ iusto sine pondere naues,

Perq; mare instabiles nimia leuitate feruntur,

Sic onere infueto uacuos dat in aëre saltus,

Succutiturq; alte, similisq; est currus inani.

Quod simulac sensere, ruunt, tritumq; relinquunt

Quadrijuges spatium, nec, quo prius, ordine currunt.

Ipse pauet, nec qua comissas flectat habenas,

Nec scit qua sit iter, nec, si sciat, imperet illis,

Tum primum radijs gelidi caluere triones,

Et uetito frustra tentarunt æquore tingi.

Quæq; polo posita est glaciali proxima serpens,

Frigore pigra prius, nec formidabilis ulli

Incaluit, sumplitq; nouas feruoribus iras.

Te quoq; turbatum memorant fugisse Boote,

Quamuis tardus eras, & te tua plaustra tenebant.

Vt uero terras despexit ab æthere summo

Infelix Phaëthon, penitus, penitusq; iacentes.

Palluit, & subito genua intremuere timore,

Suntq; oculis tenebræ per tantum lumen obortæ.

Et iam mallet equos nunquam tetigisse paternos,

Iam cognosse genus piget, & ualuisset rogando,

Iam Meropis dici cupiens, ita fertur, ut a cæta

Præcipiti pinus Borea, cui cuncta remisit

Frena suus rector, quam Dijs, uotisq; reliquit.

Quid faciat: multum cæli post terga relictum,

Ante oculos plus est, animo metitur utrunq;

Et modo, quos illi fas tum contingere non est,

Prospicit occasus, interdum respicit ortus.

Quidq; agat ignarus stupet, & nec frena remittit,

Nec retinere ualet, nec nomina nouit equorum.

Sparsa quoq; in uario passim miracula cælo,

Vastarumq; uidet trepidus simulacra ferarum.

Est locus in geminos ubi brachia concauat arcus

Scorpius, & cauda, flexisq; utrinq; lacertis

Porrigit in spatium signorum membra duorum.

Terras penitus penitusq; iacentes, hoc est ualde depressas ac longe à se remotas. Per tantum lumen: in tanto lumine. Iam Meropis dici cupiens: lius subintelligat. Merops enim Clymenes fuit maritus, quanquā Meropes homines dicantur apud Homerū, quod diuisas habeant uoces, qua in significatione hic quoq; accipi potest, ac si diceret cupiens iam hominis filius, magis quā Dei, appellari. Merops autem *μεροπία* est, quod homo uocē habeat diuisam & articulatā, & quæ in syllabas dissolui possit. Vra cæta: quā pcepta Phaëthon traheret pulchra similitudine ostendit.

Pinus: nazuis ex pino confecta. Est enim metonymia. Vel potius synecdoche. Cuncta frena: omnia retinacula. Præcipiti Borea: rapido & impetuoso.

Fas non est: non potest. Prospicit: porro & longe aspicit. Miracula: monstra. Vario cælo: uarijs signis distincto. Passim: uarijs. Trepidus: perturbatus. Is enim trepidus dicitur (ut Pompeius ait) cui perturbatio mentem hoc est, uer-

rit. Vastarum ferarum: maximarum. ut leonis. Est locus: Scorpium describit ad quem cū peruenisset Phaëthon, adeo territus est, ut ei frena e manibus ceciderint, quod quidem cum equi sensissent, per totum fere cælum discurrerunt. Concauat: flectit. In geminos arcus: in duos similes arcus. Duorum signorum: uerum

rit. Vastarum ferarum: maximarum. ut leonis. Est locus: Scorpium describit ad quem cū peruenisset Phaëthon, adeo territus est, ut ei frena e manibus ceciderint, quod quidem cum equi sensissent, per totum fere cælum discurrerunt. Concauat: flectit. In geminos arcus: in duos similes arcus. Duorum signorum: uerum

rit. Vastarum ferarum: maximarum. ut leonis. Est locus: Scorpium describit ad quem cū peruenisset Phaëthon, adeo territus est, ut ei frena e manibus ceciderint, quod quidem cum equi sensissent, per totum fere cælum discurrerunt. Concauat: flectit. In geminos arcus: in duos similes arcus. Duorum signorum: uerum

rit. Vastarum ferarum: maximarum. ut leonis. Est locus: Scorpium describit ad quem cū peruenisset Phaëthon, adeo territus est, ut ei frena e manibus ceciderint, quod quidem cum equi sensissent, per totum fere cælum discurrerunt. Concauat: flectit. In geminos arcus: in duos similes arcus. Duorum signorum: uerum

rit. Vastarum ferarum: maximarum. ut leonis. Est locus: Scorpium describit ad quem cū peruenisset Phaëthon, adeo territus est, ut ei frena e manibus ceciderint, quod quidem cum equi sensissent, per totum fere cælum discurrerunt. Concauat: flectit. In geminos arcus: in duos similes arcus. Duorum signorum: uerum

nanq; brachijs, alterum cauda facti. Nam scorpion chelę li
bram constituere uidentur, scorpion uero ipsum cauda
recura designat. Hunc puer ut nigri: postquam in-
quit Phaethon puer uidit scorpion sudantem, atq; cau-
da ictus minitantem, tanto timore affectus est, ut frena
remiserit. Curuata cuspide: cauda reflexa. Gelida for-
midine: frigido timo-

ab effectu, quod ho-
mines frigidus reddat,
ut Pallida mors. Lo-
ra: habenas frenorum.

Expatiantur equi:
late & extra spacia ex-
currunt. Sine lege: si-
ne ordine. Alto sub
aethere: sub alto caelo.

Incurfant: currendo
appropinquant. In-
feriusq; suis: merito Lu-
na admiratur Solis es-
quos infra iuos curre-
re, cū Sol multo quā
Luna sit altior. Poetae
autem quadrigas qui-
dem Soli attribuūt, Lu-
nae uero bigas. Lucife-
ro & aurorae singulos
equos. Succis adem-
ptis: humoribus exsic-
catis. Canescunt: ca-
na & arida sunt. Ar-
det Athos: altissimos
quosq; montes enume-
rat, qui primi conflag-
rare coeperunt. [Vti-
tur autem hic poeta di-
stributione pariteret sy-
nathismo, ad amplifi-
candū incendium. Por-
ro fuisse incendiū qd-
dam ingens in Thessa-
lia sub Phaethonte re-
ge, Berosus indicat. In-
de fortassis fabulae lo-
cus datus.] Athos mōs

est Thraciae altissimus, quem nūc montem sanctum uo-
cant, ab Atho gigante, cui iniectus fuisse dicitur, appel-
larus. Taurusq; Cilix: Taurus ciliciae mons est, ut ipse
quoq; poeta inquit. Et Tmolus: Tmolus qui & Ti-
molus a Stephano scribitur, & fluuius & mons est Cilic-
iae, melle, uino, & croco abundans, unde Virg. libro
Georgi. primo. Nonne uides croceos ut Tmolus odo-
res. Oete: mons est Thessaliae Oete, Herculis morte, ro-
go & sepulchro nobilis. Ida: mons Phrygiae celeberr-
mus, quem ad imitationem Homeri, *οὐρανὸν ἰδίας* cum uo-
cantis, a fontium frequentia, fontibus celeberrimam uo-
cat, qui tamen omnes tunc erant exsiccati. Dicta est Ida
uel ab Ida regionis regina, ut ex sententia Characis Ste-
phanus ait, uel ab Ida Cretensi, ut canit Virg. Vnde pro-
fectus Teucer Scamandri & Ideae nymphae filius regio-
nem in Phrygia occupatā ab se Teucriam uocauit. [Vel
etiam ab altitudine, Nā ut Didymus ait *ἰδία, ἀπὸ ἰδέω, ἵδω*
τὰ κορυφὰς τῶν ἰδίων.] Duas autem esse Idas, alterā in Phry-
gia, alteram in Creta notissimum est. Virgineusq; He-
licon: Mons est Berothae Helicon, quem idcirco uirginē
Ouidi appellat, quia musis est consecratus. Et non-
dū Or- gius Aemus. Aemus mons Thraciae altissim-
us,

Hunc puer ut nigri madidum sudore uenenī
Vulnera curuata minitantem cuspide uidit,
Mentis inops, gelida formidine lora remisit.
Quae postquam summo tetigere iacentia tergo,
Expatiantur equi, nulloq; inhibente per auras
Ignotae regionis eunt, quaeq; impetus egit,
Hac sine lege ruunt, altoq; sub aethere fixis
Incurfant stellis, rapiuntq; per auras currum.
Et modo summa petunt, modo per decliua, uiasq;
Praecipites spatio terrae propiore feruntur,
Inferiusq; suis fraternos currere Luna
Admiratur equos, combustaq; nubila fumant,
Corripitur flammis ut quaeq; altissima tellus,
Fissaq; agit rimas, & succis aret ademptis.
Pabula canescunt, cum frondibus uritur arbor,
Materiamq; suo praebet seges arida damno.
Parua queror, magnae pereunt cū incenibus urbes,
Cumq; suis totas populis incendia gentes
In cinerem uertunt, syluae cum montibus ardent.
Ardet Athos, Taurusq; Cilix, & Tmolus, & Oete,
Et tum sicca, prius celeberrima fontibus Ida,
Virgineusq; Helicon, & non Oeagrius Aemus,
Ardet in immensum geminatis ignibus Aetna,
Parnasusq; biceps, & Eryx, & Cynthus, & Othrys,
Et tandem niuibus Rhodope caritura, Mimasq;
Dindymaq; & Mycale, natusq; ad sacra Citharon,
Nec profunt Scythiae sua frigora, Caucasus ardet,
Ossaq; cum Pindo, maiorq; ambobus Olympus,
Aetiaq; Alpes, & nubifer Appenninus,

in quo Orpheus Oeagrii fluuii filius dicitur a Manadibus
fuisse disceptus, a quo etiam Oeagrius fuit appella-
tus. [Nondum ergo inquit, Oeagrius, quod cum Or-
pheus nondum in eo disceptus fuerat.] Aetna: mons
Siciliae Aetna, semper ardens. Vnde & nomen (ut qui-
dam putant) *ἀπὸ τοῦ αἰτῶν*, hoc est ab ardendo, mutatione

in r ut alij scribunt. Dic-
ta est autem Aetna ab
Aetna Briarei Cyclo-
pis filia, Sicanisq; toro-
re, quae a Vulcano &
Cere arbitra defini-
bus electa secundum
Cerem ientem ius-
sisse fertur. Est & Sici-
liae urbs Aetna, quae et-
iam Adranium uoca-
tur, quam fluuius eius-
dem nominis praeteria
bitur, ut Mela scribit.

Parnasusq; biceps: Parnasus
Mōs Phocidis in duos
uerrices diuisus, ut in
primo ipse Ouidi scri-
psit. Et Eryx: mons
est Siciliae Veneri quae
ab eo Erycina dicitur,
sacer. Et Cynthus: Cynthus
mons est Deli, unde
Cynthus Apollo uo-
catur. Et Othrys: mons
est Thessaliae. Mimas
que: mons est minoris
Asiae Mimas, haud lon-
ge distans a Colophon-
ne, perpetuis niuibus
obrutus, a Mima gigante
denominatus.

Rhodope: mōs Thra-
ciae niuosus, a Rhodo-
pe puella quae in hunc
comutata fuit, dictus,
ut ipse scribit Ouid. ut
alij, a Rhodope Strye
monis filia, ex qua Ne-

ptunus Atho Gigantē suscepisse fertur, qui & ipse mon-
ti nomen dedit. Est & Ioniae urbs Rhodope, ut Step-
hanus Byzantius de urbibus & uicis ait. Dindyma: mons
est Phrygiae matri Deorum sacer. Vnde ipsa mater Deo-
rum Dindymene fuit appellata. Et Mycale: mons est
& urbs Cariae Mycale, unde Mycalesius gentile nomen
deriuatur, ut Herodotus & Didymus scribunt. Natus
que ad sacra Citharon: mons est Berothae Baccho dica-
tus, ad cuius orgia celebranda [Propter frequentiam eo-
rum sacrorū] natus esse uidet. Nec profunt Scythiae:
Scythia regio est ad septentrionem frigidissima, a Scytha
Herculis filio cognominata. Caucasus ardet: mons
est Scythiae Promethei relegatione notissimus. Ossaq;
cum Pindo ma. amb. Olympus: montes Thessaliae sunt
altissimi. Maior ambobus: altior. Nebulas enim & uē-
ros excedere putat, unde Lucanus. Nubes excessit Olym-
pus Lege Deum. Verticem illius accolae caelum uocant.
Vnde factum est, ut poetae Olympum pro caelo ponant.
Olympus autem multorum montium nomen est. Nam
& Arcadiae Elidis & Ciliciae & Mysiae & Macedoniae &
Thessaliae mons est Olympus, in quo Iudi Olympici E-
leis similes celebrari solebant. Aetiaq; Alpes: montes
sunt

Aetna

Parnasus

Eryx

Cynthus

Othrys

Mimas

Rhodope

Dindyma

Dindymene

Mycale

Citharon

Scythia

Caucasus

Ossa

Pindus

Olympus

Alpes

Sc - r - as

Athos

Taurus

Tmolus

Oete

Ida

L. on

A. us

sunt altissimi Italiam à Gallia, Germaniaty defendentes. Appenninus: mons est longissimus Italiam diuidens. Currus suos: sibi tantopere expositos. Candescere: ignescere & inflammari. Nam candere proprie dicitur ferrum ignitum. Inuoluitur: implicatur. Caligine picea: tam crassa ut si picea esset. Sanguine tum credūt:

na, & quasi cognata. Quam lectionē & ipse probarem, si eodem modo Psophæus, ut Phocæus diceret Quid igitur, relinquendum hūc locum poëtae iudicio cenico, qui fortassis alia ratione, quam quæ à loco uel gente sumitur, Erymanthum Phocæum dixit. Nam absq; eo sic, etiam Parrhasio, pro Phocæico, legi poterat, neq; uentu,

Appenninus

Aethiopes

Libye

Dirce Amymon Pyrene

Tanais Peneus

Caycus Teuthrania

Ismenus Erymanthus MICYL.

Tum uero Phaëthon cunctis è partibus orbem
Aspicit accensum, nec tantos sustinet æstus,
Feruentescq; auras uelut è fornace profunda
Ore trahit, currusq; suos candescere sentit,
Et neq; iam cineres, eieçtatamq; fauillam
Ferre potest, calidoq; inuoluitur undiq; fumo.
Quoq; eat, aut ubi sit, picea caligine tectus
Nescit, & arbitrio uolucrum raptatur equorum.
Sanguine tum credunt in corpora summa uocato
Aethiopum populos nigrum traxisse colorem.
Tum facta est Libye raptis humoribus æstu
Arida, tum nymphæ passis, fontesq; lacusq;
Defleuere comis, quærît Bœotia Dircen,
Argos Amymonen, Ephyre Pirenidas undas.
Nec sortita loco distantes flumina ripas
Tuta manent, medijs Tanais fumauit in undis,
Peneusq; senex, Teuthranteusq; Caycus,
Et celer Ismenos cum phocæico Erymantho,
Arctusq; iterumq; Xanthus, flauusq; Lycormas,
Quiq; recuruatis ludit Mæander in undis,
Mygdoniusq; Melas, & Tænareus Eurotas.

neq; ipsa uoce repugnant: Aut etiam Phægeo, quādo eadē urbs, quæ Phocis postea, Phægea antea dicta fuit, à Phægeo Phoronei fratre, ut Stephanus auctor est, & Erymanthus eodem nomine cū fluuio. Vide Arcadica Pausan.] Arctusq; iterū Xanthus: fluuius est Troie, qui tempore belli Troiani terū infamatus est precibus Veneris, in Achillem, ut in Iliade narrat Homerus. Flauusq; Lycormas: fluuius est Acætolie, flauas uoluēs arenas, de quo etiam Seneca. Flauus rapido fonte Lycormas, hic Euenus postea, ab Eueno qui se in eū precipitauit, fuit appellatus.

R. A. P. H. Xanthus

Lycormas

Mæander

Melas

MICYL.

Eurotas

Emphr. tes

Quærît Bæo. Dir. Bæotie fons est Dirce notissimus. [Dirce uxore Lyci in eum conuersa, dicitur.] Argos Amy. Amymon fons est apud Argos, ab Amymone Danaï Argiuorum regis filia, quæ in hunc conuersa fuisse dicitur appellatus. Ephyre Pirenidas undas: Pirene fons est Acrotorynthi, quæ urbs prius Ephyre fuit appellata. Dictus est autem à Pirene muliere, in quem ob festum, quo filiorū morte affecta est, fingitur fuisse conuersa. Nec sortita: non solum fontes exaruerunt, sed etiam amnes latissimi sunt exsiccati. Tanais: fluuius est Scythiæ maximus Europam ab Asia diuidens. Peneusq; senex: fluuius est Thessaliæ, ut in primo uidimus. Teuthranteusq; Caycus. Caycus fluuius est Mysie Teuthrantiæ irrigans regionem. Vnde & Teuthranteus cognominatur. Teuthrania autem urbs Mysiæ à Teuthrante qui ex Auge Telephum suscepit appellata. Vnde nomē gentile Teurranus & Teurranus declinatur. Et celer Ismenos, fluuius est Bæotie ab Ismeno Pelagi filio denominatus. Cum Phocæico Erymantho: Erymanthus Phocidis est fluuius & Arcadiæ mons.

[Erymanthi fluuij etiā Callimachus meminuit hymno in Iouem. Sed hunc inter Arcadicos recenset non Phocæum. *Αἰὲν οὖτω λάλαρα μίγας ἱβήσας, οὐδ' ἰβήσας* (ses, his uerbis. *λακίνας ἀσπασίμους*. &c.

Quo pacto & Pausanias & Stephanus. & Plinius item de eodem meminere. Oritur autē ex monte eiusdem nominis Erymantho, & in Asopum exoneratur, præterlabiturq; Psophidem urbē, à Psophide Erymanthi nepote, ut quibusdam placet, (Nam aliq; à Psophide Eriçie filia malunt) nominaram. Quæ de crassa sunt, qui hoc loco pro Phocæico, Psophæico legendū putant, quod Phocis extra Peloponnesum sit, Psophis autem Erymantho uici-

à deo sinuosis labitur fluxibus, ut interdum in fontem reuertente uideatur. Mygdoniusq; Melas: fluuius est Mygdoniæ, qui oues nigras efficere dicitur. Vnde & nomen accipit, *μύλας*, enim dicitur niger.

[Mygdonia Phrygiæ maioris pars fuit, à Mygdone quodam appellata. Fuit & Macedonis pars, ut Steph. & Plin. meminere. Melas autem multorū fluuioꝝ nomen est. Nam & Bæotie fluuius Melas dicitur, cuius aqua pota nigras oues efficit: & Thraciæ, à quo sinus Melas nomen accepit: & Ciliciæ, qui antiquitus Ciliciæ finis fuit, ut Plinius ait. Et Ponti, eius uidelicet regionis, quæ Thymiscira alio nomine dicta fuit. Sed de Cilicio hic inrelligi puro Nam is finitimus Phrygiæ, eorumq; locorum, quæ olim cum Phrygiis iuncta fuere, ut apud Strabonem patet lib. 14.] Et Tænarus Eurotas: fluuius est Laconie iuxta Tænarum promontorium in mare exiens. Tænarius autem est legendum, ut quatuor syllabarū sit, & in diphthongū desinat, ne iambus (quem non admittit uersus heroicus) in quarta sede positus esse uideat.

[Frustra Curiosus est hoc loco Regius. Nam & Tænarius, absq; diphthongo recte legitur, & uersum breuis syllaba non minuit, cum sit in arsi & rome. Nam eodem modo & illa defenduntur. Sustinet, ac nax Turniq; canit hymenços. Et, ille latus niucū molli sulcus hyacintho. Item, Liminatq; laurusq; dei. & similia. Vnde & Pontanus *τηνάρων* à τανέν, & *τηνάρων*, inter casuras refert.] Est uero Tænarus & promontoriū & urbs & portus Laconie à Tænaro Scari filio dictus, siue à Tænaro Gerasti fratre ac Iou' filio, qui unā cum Calabro fratre templum Neptuno apud Tænarum ipsum ædificauit, quod Tænarū uocat. Arsit & Euphrates Babylo. Euphrates fluuius est maioris Armenie maximus q; Babylonē in duas diuidēs partes in mare Rubrū descendit.

Orontes Arsit Orontes: fluvius est Syriæ ex Lybano monte decurrens, qui Typhon prius dictus est, à Typhone gigante illic fulminato, ut Strab. narrat. Orontis autem nomē ab eo accepit, qui omnium primus illum ponte iunxit.

Thermooon Thermooonq̄ citus: fluvius est Scythiæ, iuxta quem Amazones olim habitauere. Is (ut Metrodor. ait) Aras quoq̄ uocatur.

Ganges Ganges: fluvius est Indiæ notissimus. Et

Phasis Phasis: fluvius est Colchorum, unde Phasianni sunt dicti. Et Ister:

Ister fluvius est Pannoniæ, qui & Danubius dicitur. Alpheus: fluvius

Alpheus Elidis iuxta Pisam urbem decurrens, qui absorptus à terra subter mare in fontē Arethusam apud Syracusas in fluit. Vnde Vir. tertio Æneidos sic scribit. Alpheum ut fama est huc Elidis amnē Occultas egisse uias subter mare, qui nunc Ore Arethusâ tuo Siculis confundit undis. (De qua re, Strabo disputat lib. 6. Ripa Sper. Speri hij fluij Thessaliæ uelocissimi, qui in Melia cum exit sinū. Quodque suo Tagus: fluvius Hispaniæ aureas uelens arenas, quæ tunc incendio liquecebant. Tres autem sunt fluij aureas ducentes harenas. Pactolus, Hermus, Tagus, præter eos quos Reg. non nouit. Et quæ Meo. ripas, Lydiæ fluiorū. Nam Lydia à Mæone fluiuo Mæonia fuit appellata. Stephanus. Medio Cayster fluius est Asiæ: præter Asiam paludem habens. Vnde Vir. Georgicorū primo scribit. Iam uarias pelagi uolucres, & quæ Asia circum Dulcibus in pratis rimatur stagna Caystri. Cayster autem dictus putatur à κάστρος, hoc est amburi, quoniam propinquus sit τῆς κατὰ τὴν ἄστυ καὶ τὴν ἀστυ, quæ pars est Asiæ prætorrida & deustæ similis, nulla præter uitam arbore, sed uino præstantissimo, quod Pli. Caracecaume nitē ex hac origine denominauit. Fluminæ uo. Cygni, flumina incolentes. Nilus: fluvius est Aegypti: cuius origo ignoratur. Idcircoq̄ & tunc caput oculuisse, & nunc quoque latere ait. Vacant: uacua sunt aqua. Septem si. flumi. ual. septem inquit Nili hostia ualles sine aqua sunt effectæ. Sors ea. Isma. eadem inquit sorte Hebrus ac Strymon, Thraciæ fluij sicctur. [Ismarus aut uocatur Ἰσμάρος ab Ismaro mōte Thraciæ.] Hesperiosq̄ amnes: occidentales. Nā Rhenus fluvius est Galliam à Germania diuidens, Rhodanus uero Gallicæ fluius. Padus Italiæ, qui etiam Eridanus uocatur. Vir.

Fluuiorum rex Eridanus. Thybris: Thybris fluvius est Thusciz per mediam Romam labens. Tybris autem dictus est à fluuiio Siciliæ, qui præterlabitur Syracusas, quia Theocrito Thybris uocatur. Tametsi quidam Hybrim illum appellent. Vnde profecti Siculi, ripis Albulæ occupatis in patriæ memoriâ pro Albulâ Thybrim nominarunt. Vir. uero à Thusciorum rege Thybrim fluium fuisse denominatum canit. Aspexit immani corpore Thybris, à quo post Itali fluium cognomine Thybrim diximus, Amisit uerū uetus Albulæ nomen. Infernū re. Plutonem cū Proserpina uxore. Existunt modo extant, ac extra aquas stant. Et spar. cyclad. au. Cyclades insulæ sunt Ægei maris, in oī. em. dispositæ. Vnde etiam Cyclades sunt dictæ, quia nā que circulus dicitur. Scopuli ergo qui tū emari extabant, cycladum numerū augebant. Nec se super æthera curui: tunc inquit Delphines nō audebant in aërem se iactare propter nimium ardorem, quod natura facere cōsueuerunt. Corpora Phocæ uituli dicuntur marini, quod boi imitatur mugitum. Exanimata: perturbata, aut certe exanima & mortua. Ipsum quoq̄ Nerea: Nereus Deus marinus Dorida uxorem habens, ex qua magnam nympharū multitudinē iustulit. Exerere aquis: emittere, extollere ex aquis. Ignis aëris: seruoies aëris & æstus. Alma tamen ab alendo dicitur: propriumq̄ est terræ epitheton. Nam omnia alit ac nutrit animat. a. Tellus Dea ipsius esse dicitur terræ, nam terra ipsum est elementum. Ut erat circumdata ponto: Oceano. Pontus enim interdum speciale nomen est & significat Euxinum. Interdum generale, cū pro mari accipitur. Contractosq̄ undiq̄ fontes: ex omni loco congregatos atque coactos, ob nimium enim æstus fontes omnes in ima terræ refugerant, ne penitus exiccarentur. Sustulit omniferos, elegans prosopopœia quia terræ nationes rei & personam & sermonem attribuit poëta. Omnia ferros: omnia ferentes & producentes. Alludit autem ad græcum epitheton, quo eadem ducitur, τῆς γῆς. Collo tenus: usq̄ ad collum. Paulum subsedit: paulum terræ motu depressa esse uidetur, quod fieri solet, cum mundi sit centrum: & undiq̄ æqualiter cælo distet. Si placet hoc meruiq̄. Telluris conquestio est ad locum.

Thybris

Cyclades

Phocæ Nereus

Telluris querale

Tellus Terra

uam, sic aperta & clara, ut nullam ferè admittat exposi-
tionem. [Orditur autem ex abrupto, indignitatem rei si-
mul & magnitudinem amplificans.] Tuo igne: tuo
fulmine. Clademq; autore leuare: leuè facere, pro quo
uerbo imperin alleuia-
re utuntur. Ille uero ca-
lamitates minus ægre
ac leuius feruntur, qua-
rū autores magni sunt
atque potentes. Vix
equidem: cum difficul-
tate inquit hæc pauca
la eloqui possum.

Presserat ora uapor:
paræthesis poëtica, quæ
terræ querelis inferit.

Rastrorumq; fero:
rastra instrumēta sunt
rustica, quibus agri co-
luntur. [Est autem ob-
iectio ingratiitudinis.]

Exerceor: defangor.

Vobis quoque thure
ra ministro: thure in
sacrificijs non modo
nos, sed prisca quoque
utebantur. Thus au-
tem *ἄρι ὀπίσσω*, hoc est
à sacrificando deriuat-
ur. Est enim uocabu-
lum græcum, non la-
tinum (ut quidam scri-
bunt) qui à runden-
do purant deduci, cum
à græcis *ἄρι* dicatur.

Quid meruit frater:
Neptunus cui sorte in
mundi diuisione ma-
ria obtigerunt. [Tran-
slatione periculi, ampli-
ficat querelam.] Fum-
at uterq; polus: duo-
bus polis, qui & uerti-
ces dicuntur, cælum su-
stineretur, qui si fuerint
combusti, casurum est
cælum. Atlas en ip-
se laborat. Atlas mons

Atlas

est Mauritanie, qui cæ-
lum ideo sustinere sin-
gitur, quod Atlas qui
in illum montem fer-
tur transmutatus, pri-
mus omnium astrologi-
ca scrutari cepit. [Vel
etiam propter altitudi-
nem, est enim ita al-
tus, ut cacumē eius cer-
ni nequeat, nubibusq;
perperuis tegatur, ut
Herodorus ait. Plinius
etiam ad Lunarem usq;

que circulum pertingere dicit. Vide lib. 5. cap. 1.] Can-
dentem axem: ardentem polum. Et rerum cōsule sum-
mæ: hoc est uide ne rerum summa pereat, ac genera rerum
perdantur. Propioraq; manibus antra: hoc est,
spēdancas inferis propiores. Sunt enim manes animarum

mortuorum à mano, quod bonum antiqui dicebāt *μα-
νὸν* appellati. At pater omnipotens superos tes-
tatus. Iuppiter inquit cum in testimoniū & alios Deos
& ipsum Apollinem adduxit totum mundum incen-
-

Ignem perire tuo, clademq; autore leuare.

Vix equidem fauces hæc ipsa in uerba resoluo.

(Presserat ora uapor) tostos en aspice crines,

Inq; oculis fumum, uolitant super ora fauillæ.

Hos ne mihi fructus: hunc fertilitatis honorem,

Officijq; refers, quod adunci uulnera aratri,

Rastrorumq; fero, totoq; exerceor anno?

Quod pecori frondes, alimenta q; mitia fruges

Humano generi, uobis quoq; thura ministro?

Sed tamen exitium fac me meruisse, quid undæ?

Quid meruit frater: cur illi tradita sorte

Aequora defrescunt, & ab æthere longius absunt?

Quod si nec fratris, nec te mea gratia tangit,

At cæli miserere tui, circumspice, utrinq;

Fumat uterq; polus, quos si uiolauerit ignis,

Atria uestra ruent. Atlas en ipse laborat,

Vixq; suis humeris candentem sustinet axem,

Si freta, si terræ pereunt, si regia cæli

In chaos antiquum confundimur, eripe flammis,

Si quid adhuc superest, & rerum consule summæ.

Dixerat hæc tellus, neq; enim tolerare uaporem

Vlterius potuit, nec dicere plura, summq;

Rettulit os in se, propioraq; manibus antra.

At pater omnipotens superos testatus, & ipsum

Qui dederat currus, nisi opem ferat, omnia fato

Interitura graui, summam petit arduus arcem,

Vnde solet nubes latis inducere terris,

Vnde mouet tonitrus, uibrataq; fulmina iactat.

Sed neq; quas posset terris inducere nubes

Tunc habuit, nec quos cælo demitteret imbres.

Intonat, & dextra libratum fulmen ab aure

Misit in aurigam, pariterq; anima q; rotisq;

Exiit, & sæuis compescuit ignibus ignes.

Consternuntur equi, & saltu in contraria facto

Colla iugo eripiunt, abruptaq; lora relinquunt,

Illic frena iacent, illic temone reuulsus

Axis, in hac radij fractarum parte rotarum,

Sparsaq; sunt late laceri uestigia currus.

At Phaëthon rutilos flamma populante capillos,

Voluitur in præceps, longoq; per aëra tractu

Fertur, ut interdum de cælo stella sereno,

Et si non cecidit, potuit cecidisse uideri.

Quem procul à patria diuerso maximus orbe

Excipit Eridanus, fumantiaq; abluat ora.

distat. Eridanus: Eridanus fluius est Italiae, qui alio Eridanus
nomine dicitur Padus.

Naiades hesperie & Argumentum. Sorores Phaë-
thonis, Phaëthusa, Lamperie & Phœbec, a sum fratris
deficientes

dio periturum nisi aux-
iliū ferat, Phaëthonem
fulmine percussit,
ac incendium ful-
mine compescuit. Et
ipsum Qui dederat cur-
rus, Apollinem. Vn-
de: ex qua arce. In-
ducere nubes: immi-
tere nebulas. Latis
terris: late patentibus
terris. Misit in auri-
gam: Phaëthonem,
currus Solis aurigam
& rectorem. Consternuntur equi: terrētur.
[Sed uide num potius
conseruanru' egentiū
sit. Nam consternere
aliās pro conspergere,
& quasi opplere sumi-
tur. Ut: it stridor, et al-
to cōsternunt terram,
Cōcussio stipite frōdes
Virg.] Illic temone
reuulsus Axis, axis lig-
nū illud est, circa quod
rotæ currus uertuntur.

Vestigia: signa & par-
tes. Laceri currus: la-
cerati atque dissipati.

Flamma populante:
igne comburente.
Tunc enim ignis po-
pulari aliquid dicitur
quando comburit.

Voluitur in præceps:
hoc est in caput cadit.

Ut interdum de cæ-
lo: pulchra similitudi-
ne casum Phaëthonis
demonstrat, scite au-
tem scribit. Nam quæ-
uis stellæ interdum ca-
dere uideantur, tamen
nunquam cadūt. [Nō
enim stellæ sunt, sed
incensiones uaporo-
sæ, siue uolatus stela-
lantes, uento in eam
partē impulsī, in quæ
uolare uidentur. Itaq;
& uentos plerumq; sig-
nificant ut Ptolomæus
docet.]

Quem procul à pa-
tria: longe enim Italia
Padusq; ab Aethiopia

Eridanus

L. A.

descentes Deorū misericordia in arbores populeas mutatae sunt.

R A P H.
Naiades

Naiades Hesper. nymphæ Italicæ ac occidentales, Naiades autem dicuntur *ναῖα δ' ἑσπε*, quod est fluo, quod in fluentis habitent. Trifida flamma: fulmine, quod ita pingebatur, ut trifidum & in tres partes fissum uideretur. Ut enim tridens

Neptuno, sic trifidum fulmen attribuitur Iouī. [Alij trifidum, & trifidū, à triplici potestate dici uolunt. Nā & ferit, & penetrat, & adurit.] Signat quoque carmine saxū: Cippo & sepulchri saxo epithaphium inscribūt.

Hic situs est: positus & sepultus. Est autem epithaphium in Phaëthontem. Non tenuit: uere non potuit. Magnis tamen excidit ausis: hoc est magna tamen aggredi ausus est, quod quidam abūde pulchrum atque magnificum est, ut Plinius ait. At pater: Apollo. Miserabilis: miserandus. Aegro luctu: ab effectu luctus dicitur ager, quod agros & maritos reddat. Obductos: uelatos, cooperitos. Aliquis usus: aliqua utilitas. Lugubris: pulchris uestibus, quæ luctui conueniunt induta. Et amens: exanimata, perturbata.

Totum percensuit orbem: peragrauit totum terrarum orbem.

Exanimes artus primo: cadauer filij & mēbra mortua primum quarens. Mox: deinde. Condit: sepulchra. Incubuit: que ioco: sepulchro se prosternuit. Aperto pectore: nudo. Nec minus Heliades: Solis filij Heliades dicuntur, *ἠελιάδης*, hoc est, à Sole, quæ etiā à fratre Phaëthontiadēs fuerunt appellatae. Earum nomi-

Heliades

na sunt Phaëthusa. Lampetia, Phœbe, quæ cum fratrem per quatuor menses assidue fleuissent, tandem Iouis misericordia in populos arbores, uel (ut alij uolunt, & in primis Apollonius) in alnos. [Hinc & Virg. dixit. Tum Phaëthontiadēs musco circum.] amarae Corticis, atque solo proceras erigit alnos. cuius diuersitatis ratio uident quod *ἠελιάδης* quæ populus nigra est, ab alijs pro alno acci-

pirur. Heliades autē in *αἰγίπρω* mutatae dicuntur.] Lachrymae uero ipsarum in electra & succina conuersae fuerūt.

Et caesae pectora palmis: cadentes & percutientes pectora. Est enim synecdoche poetica. Aternuntur: que sepulchro, hoc est, stratae super sepulchro iacent. Luna quater iunctis: hoc est, quatuor menses transierant.

Nam singulis quibusque mentibus Luna repletur. Nam morem fecerat usus: Parenthesis est, qua significatur ex assiduo usu consuetudinem plangendi Phaëthontis tororibus fuisse factam.

E quis Phaëthusa **Phaëthusa**

fororum: Phaëthusa si lia fuit Solis ex Naxara nymphea. Est autem quadrisyllabū nomen, nō trisyllabum ut quidam putant. Interpretatur Phaëthusa splendens. Terrae prociere: se in terram prosternere. Diriguisse pedes: rigidos & duros esse factos. Candida Lampetie: Phaëthuse soror, quæ fulgens transferri potest, *ἀλαμπη* enim fulgeo dicitur. Subita radice: subito nata. Laniare: lacerare. In-

Lampetie

guina: pudenda. Am bit: circumdat. Ex-

Heliades

stabant: extra corticem stabant. Manant: desfluunt. Saucia: uulnerata. Iam que uale: uerbum est Vale, quo recedentes saluamus. Cortex in uerba nouissima uenit, hoc est cortex os obducens uerba Heliadum ultima occupauit.

Inde fluunt &c. **LACT.** Argumētum. Lachrymae earum, ut Hesiodus & Euripides indicant, in electra conuersae sunt, ac fluuisse dicuntur.

Inde fluunt: ab illis arboribus. Hoc quidem Ouidius, sed ut Apollonius in argo nauticon. iij. narrat, Galli iactant non ex

R A P H.

Heliadum, sed ex Apollinis lachrymis electrum esse natum, quando propter Aesculapij necem dolore affectus ad Hyperboreos abiit parris increpationem non ferens, aut quando propter Cyclopes interfectos Admeto regi seruire coactus est. Rigescunt: rigida ac dura sunt.

Electra: quæ latine succina dicuntur, quibus nusquam circa

Naiades Hesperiae trifida fumantia flamma
Corpora dant tumulo, signat quoque carmine saxū,
Hic situs est Phaëthon currus auriga paterni,
Quem si non tenuit, magnis tamen excidit ausis.
At pater obductos luctu miserabilis aegro
Condiderat uultus, & si modo credimus, unum
Iste diem sine Sole ferunt, incendia lumen
Præbebant, aliquisq; malo fuit usus in illo.
At Clymene postquam dixit, quaecumque fuerunt
In tantis dicenda malis, lugubris, & amens,
Et laniata sinus totum percensuit orbem,
Exanimes artus primo, mox ossa requirens.
Reperit ossa tamen peregrina condita terra,
Incubuitq; loco, nomenq; in mammore lectum
Perfudit lachrymis, & aperto pectore fouit.
Nec minus Heliades lugent, & inania morti
Munera dant lachrymas, & caesae pectora palmis
Non auditurum miseras Phaëthonta querelas
Nocte, dieq; uocant, aternunturq; sepulchro.
Luna quater iunctis implerat cornibus orbem,
Illae more suo (nam morem fecerat usus)

Plangorem dederant, e queis Phaëthusa fororum
Maxima cum uellet terrae procumbere, quæta est
Diriguisse pedes, ad quam conata uenire
Candida Lampetie, subita radice retenta est.
Tertia cum crinem manibus laniare pararet,
Auellit frondes, hæc stipite crura teneri,
Illa dolet fieri longos sua brachia ramos,
Dumq; ea mirantur, completitur inguina cortex,
Perq; gradus uterū, pectusq;, humerosq;, manusq;, **LACT.**
Ambit, & extabant tantum ora uocantia matrem.
Quid faciat mater: nisi quod trahit impetus illam,
Huc eat, atq; illuc, & dum licet oscula iungat
Non satis est, truncis auellere corpora tentat,
Et teneros manibus ramos abrumpit, at inde
Sanguineæ manant tanquam de uulnere guttae.
Parce precor mater, quaecumque est saucia, clamat.
Parce precor, nostrum laceratur in arbore corpus.
Iamq; uale, cortex in uerba nouissima uenit.
Inde fluunt lachrymae, stillataq; Sole rigescunt
De ramis electra nouis, quæ lucidus amnis

circa Padum inueniantur. [Id quod & Lucianus in præfatione quadam ridet. Hodie autem succinum ex littore Venedici sinus affertur. hoc est, ex Borussia, ubi idē Borussia lingua illorum appellatur.] Est autem Electrum etiam genus metalli ex auro ac quinta argenti portione constantis, ut scribit Plin. in xxxij. naturalis historię lib. cuius natura est ad lucernarum lumina clarior argento lucere.

Nuribus latinis: Italis mulieribus.

LACT. Affuit &c. Argumentum. Cygnus Stheneli filius materno genere Phaëthoni proximus, cum Liguriam incole-ret, & in ripa Eridani amnis, quem quidam Padum uocant, uidisset corpus Phaëthonis à fororibus eius ab-lui, pari calamitate est cōcussus. plus enim iusto desēdo propinqui interitum, Deorū uoluntate in uolucrē Cygnum abiit, qui perotus caelestem ignem, paludes ac flumina quibus inseneiceret, est secutus. Hęc Phanodes in cupidinibus.

RAPH. Affuit huic monstro: Cygnus Stheneli filius, rex Ligurię, Phaëthoni et sanguine materno, & summa beniuolentia deinceps, cū relicta Liguria ad Padi ripas uenisset, multūq; amici casum desleffer, in aue sui nominis fuit commutatus, quę ignes perosa aquas sibi elegit incolendas. Afuit: interfuit. Huic monstro: quo Helias des in populos arbores, ipsarum autem lachrymę in electra fuerat conuersę. Monstrū autem à monstrando dicitur, siue à monendo (ut Adlio placet) quasi monestrū quod nos futurorū moneat. Sed aliquando pro miraculo ponitur, ut hoc loco. Proles Stheneli

Excipit, & nuribus mittit gestanda latinis,
Affuit huic monstro proles Stheneli Cygnus,
Qui tibi materno quamuis à sanguine iunctus,
Mente tamen Phaëton propior fuit. ille relicto,
(Nam Ligurū populos, & magnas rexerat urbes)
Imperio ripas uirides, amnemq; querelis
Eridanum implebat, syluamq; fororibus auctam.

Cum uox est tenuata uiro, canaq; capillos
Dissimulant plumę, collumq; à pectore longe
Porrigitur, digitosq; ligat iunctura rubentes,
Penna latus uelat, tenet os sine acumine rostrum,
Fit noua Cygnus auis, nec se cęloq; Ioui
Credidit, ut iniuste missi memor ignis ab illo.
Stagna petit, patulosq; lacus, ignemq; perosus,
Quę colat, elegit, contraria flumina flammis.
Squalidus interea genitor Phaëthonis, & expertus
Ipse sui decoris, qualis cum deficit orbi,
Esse solet, lucemq; odit, seq; ipse, diemq;
Datq; animum in luctus, & luctibus adiicit iram,
Officiūq; negat mundo, satis inquit ab æui
Sors mea principiis fuit irrequieta, pigetq;
Actorum sine fine mihi, sine honore laborum.
Quilibet alter agat portantes lumina currus.
Si nemo est, omnesq; dij non posse fatentur,
Ipse agat, ut saltem dum nostras tentat habenas,
Orbatura patres aliquando fulmina ponat.
Tunc sciet ignipedum uires expertus equorum
Non meruisse necem, qui non bene rexerit illos.
Talia dicentem circumstant omnia Solem
Numina, ne ue uelit tenebras inducere rebus.
Supplice uoce rogant. missos quoq; Iuppiter ignes
Excusat, precibusq; minas regaliter addit.
Colligit amentes, & adhuc terrore pauentes
Phœbus equos, stimuloq; dolens, & uerbere sæuit,
Sæuit enim, natumq; obiectat, & imputat illis.
At pater omnipotens ingentia moenia cęli
Circuit, & nequid labefactum uiribus ignis
Corruat, explorat, quę postquam firma, suiq;
Roboris esse uidet, terras, hominumq; labores
Perspicit. Arcadię tamen est impensior illi

Liguria leia: progenies Stheneli. Nam Li. po. Liguria Italię regio est inter amnes Varum & Macram sita, Thusciz contermina, cuius caput Genua est, unde Ligustica fuit cognominata. Liguria autē à Ligustro † Phaëthonis filio fertur cognominata. Illius incolę Ligures appellantur. Cum uox est te: tenuis ac gracilis facta. Canaq; capillos Dissimulant plumę: capilli inquit cani in plumas itidem canas fuere conuersi. Porrigitur: pro-

longatur. iunctura: copulatio, nam cygnorum digiri & rubent, & quadam cartilagine iunguntur. Tenet os si. acu. ro. Os inquit in rostrum obtusum ac sine ullo acumine fuit conuersum. Nec se cęloq; Ioui Credit, hoc est nec se aeri, ætheri ue committit. Hoc autem idcirco fingitur, quia cygni nunquam alius uolant.

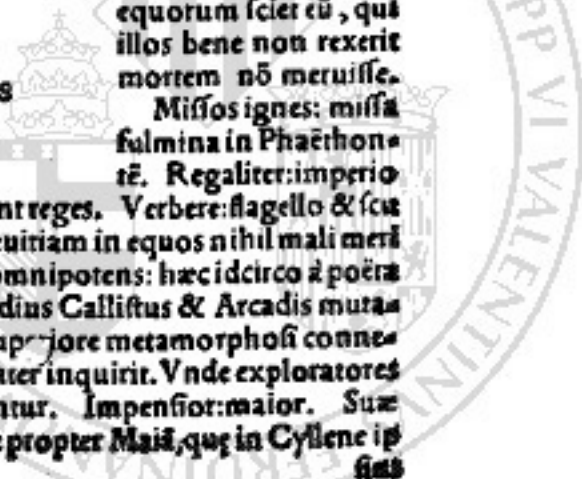
Missi, ig. iacti fulminis. Ignemq; pe. odio ignē habens. Squalidus interea genitor: mororē describit Phœbi, quem ex Phaëthonis filij morte conceperat, quo concinnius trāsfigurationem Callistus & Arcadis in uersas exponat. Et expertus sui decoris, siue parte sui splendoris & ornatus. Qualis cum deficit orbi: tu. enit. obscurus esse uideretur, cum illius lumen terris aufertur. Datq; animum in luctus: luctibus indulget. Officiūq; negat mudo: ait te nolle mundo beneficium præstare ipsum illustrādo. Satis inquit ab æui, ita cōquerit Phœbus, ut Iouem in inuidiam odiumq; trahat.

Ipse agat: inuidiose ac si diceret, qui tā potēs, terribilisq; est. Tētat: tenet, retinet. Est enim à teneo deriuatū, eo quod per n scribit. Nam tēto, quod experiri significat à tēdo deduci uideretur.

Orbatura: filij priuatura. Orbare namq; est aliqua re chara (ut sunt filij atq; oculi) priuare. Vnde orbi oculis, filijs ue, aut parentibus priuati dicuntur. Tunc sciet ignipedum: ordo est & sentus. Tunc Iuppiter expertus uires ignipedum & uelocium equorum sciet eū, quā illos bene non rexerit mortem nō meruisse.

Missos ignes: missa fulmina in Phaëthonē. Regaliter: imperio se, ac eo iure quod habent reges. Uerbere: flagello & scutica. Sæuit: furit, ac scuitiam in equos nihil mali meritos exercet. At pater omnipotens: hęc idcirco à poëta narrantur quo commodius Callistus & Arcadis mutationem in sydera cum superiore metamorphosi conueniat. Explorat: diligenter inquirit. Vnde exploratores qui hostiū cōsilia scrutantur. Impensior: maior. Suez Arcadis: à se amat. Sine propter Maiū, quę in Cyllene ip

AL. del

fius Arcadiæ monte Mercuriū peperit, siue ad illud pœta alludit, quod Arcades non minus quàm Cretentes apud se natum esse Iouem contendunt, ut & in Hymno Callimachus in Iouem, & Pausanias in Arcadicis scribunt. Vnde & Lusius Arcadiæ fluius dictus est, quod in eo Iuppiter infans lotus est.

LACT.

Argumentum. Iuppiter cum reliquias torrens ignis persequeretur, ut laborantibus opem ferret mortalibus, cum circa montes Arcadiæ, ubi genitus existimat, uagaretur, in Callistis Lycaonis filia incidit amorē. Cui cum preces de explemēto desiderij sui aduocasset, frustrata huic uoces suas intellexisset, astu eam. Subijt in Dianæ namq; sexum se traiecit, ac fangatæ, ornatus pharetra, sagittisq; uelut Diana, occurrit, ac ueste pariter posita uirgo, Iouem experta est. Neq; deo à Iunone immerēti delictum remissum est. Nam cōfestum pellicatu eius in centa, ne amplius pulchritudine coniugem caperet, in uriam eam transfigurauit, quæ à Ioue cum Arcade filio, quem erat enixa in æthera collocatur, à grecis autē Helice, à nostris septentrio nuncupatur, & à Thery & Oceano ob Iunonis iram inter cætera sydera in quore non tingitur, ut auctor Hesio, indicat. Sed lucet in austris: Callisto, renouatq; suos sine fluctibus ignes.

RAPH.

In uirgine Nonacrina: Virginem Nonacrinam appellat Callistonem Lycaonis filiam, quam cum uidisset Iuppiter, ita excellenti eius pulchritudine captus est, ut cum blanditijs ea potiri non posset, se finxit esse Dianam, cuius Callisto fida comas erat. Hac igitur arte compressa ab Ioue cum Arcadem peperisset, in uriam ab Iunone, ne iterum Ioui placeret, conuersa est. Eam uero cū filius Arcas iam adultus in uenatione ferire uellet, miseratione Iouis ambo in sydera fuerunt translari, ac iuxta polum, qui ab ipsis arcticus fuit cognominatus, collocati. Quod quidē cum Iuno animaduertisset, Tetym nutricem rogauit, ne unquam permetteret eas in mare descendere. Ideoq; septentriones nunquam occidere dicuntur. Sane Hyginus uarias priscorum de Callisto mutatione refert opiniones. Quas si quis ad huius fabulæ expositionem aliquid conferre putabit, illinc summat licebit. In uirgine Nonacrina: Nonacris & urbs & mons est Arcadiæ, unde Nonacrinus declinatur. [Quod hic pro Arcadico posuit pœta. Nonacris autem dicta fuit uxor Lycaonis, à qua nomen urbi factum. Ut Paus. ait. Pater igitur & Patronymicum esse Nonacrine.] Hæsit: fixus est. Accepti ignes: amores concepti. Ignis enim frequenter pro amore ponitur

Nonacris

à pœtis, ut nanque ligna comburuntur igne, sic iuuenum corda amore dicuntur ardere. Caluere: inflammati facere. Lanam mollire: filare, ac subigere lanam. Variare: uarijs coloribus ornare. Id quod lasciuæ uirgines maxime facere solent. [Sunt qui legunt, Nec pos-

positu uerare comas, &c. Sed hoc Raphaëli displicet, alleganti ueterum exemplorum fidem.] Sed fibula: cingulum. A parte namq; intelligimus totum.

Vitra alba: tegmen est capitis uitta, qua mulieres continent capillos. Alba: non uariolorum colorum, quolibet lasciuæ uirgines delectantur. Neglectos capillos: impexor, inornatos. Coercebat, constringebat.

Miles erat Phœbes: Dianæ, quæ eadem cū Luna esse puratur.

Nec Mænalos attigit ulla: Mænalos mos Arcadiæ celeberrimus & urbs clarissima à Mænalo Lycaonis filio cōdita. Triuia: Dianæ, quod in trius coli cōsueuerit. Sed nul. p. lon. est, sententia generalis, quæ in dies uerior esse probatur.

Vterius spa. meridiem iam pertransisse significat. Sol enim ulterius medio spacium

cæli tunc tenere dicitur, cum maior pars diei præterierit. Quod nul. ce. ætas: innuit nemus illud umbrosissimum, opacissimumq; fuisse, ut cuius arbores nullo unquam tempore fuerant cæcæ. Nulla æt. nullius ætatis homines. Continerens enim pro contento per metonymiam frequenter ponitur à pœtis. Exiit hic: deponit illic & in illo nemore pharetram. Est enim ad uerbum pro aduerbio positum. Lentosq; retent. ar. flexibiles arcus remisit. Arcus enim nisi retentatiles efficiuntur, ut ipse in Epistolis inquit. Si nunquam cesses tendere mollis erit. Re autem præpositio sæpenumero mutat uerba cum quibus componitur in contrariam significationem, ut tegeo retego. signo resigno. tenendo retendo. Fessam: lassam & defatigatam. Hoc fur hoc stuprum. Furta nanque etiam supra dicuntur, quod furtim committantur. Sunt oh sunt iurgia tanti: ac si diceret iurgia nequaquam tanti sunt æstimanda, ut me uoluptate huius potiendæ uirginis priuent, Oh autem hoc loco contemnentis est interiectio. Protinus ind. faciem: Iouis transmutationem in Dianam obiter exponit pœta. Cultum: habitum, ornatum.

In quibus iu. in quibus montibus. De cesp. uir. se le. de terra inquit Callisto surgit. Cespes autē terra est cum propria herba auulsa. Nec sic à uir. dam. lasciuiora namq; erant, quàm ut uirgini conueniret.

Impedia

Impeditam . implicat amplectendo. Nec se sine cri. languida flammis : defessa feruoribus Solis sui fratris
prodit, hoc est se manifestat ui puellæ illata. Illa quidē Nam Diana (ut diximus) eadem est cum Luna, quæ So
contra: pugnat subau- li perhibetur soror esse.
dianur, id est repugnat.

Aspiceres utinam Sa-
turnia: hæc per paren-
thesim Iunoni à poë-
ta dicuntur in Calli-
stus defensionem. [Est
que figura *ερωσις*.]

Victor: uoti com-
pos effectus. Et con-
scia sylua: stupri ab so-
ue illati. Vnde pe-
dem referens: ex qua
sylua recedens. Ec-
ce suo: hæc particula
Ecce, subitū aliquid,
repentinumq; malum
apud Ciceronem, Vir-
giliūq; significat, a-
pud alios etiam bonū
aliquando designat.

Dictynna Dictynna: Diana di-
citur *ἀνὰ τὴν Διόνηον*. hoc
est à retibus. Cuius no-
minis à Solino talis
caussa assignatur. Bri-
tomartis nympa cum
uirginitatē suam Dia-
næ uouisset, se in mare
p̄cipitauit, ne à Mi-
noë Crete rege uiola-
retur. Cū uero ob hoc
sæua pestis Cretam in-
uassisset, responso ac-
cepto, uirginis cada-
uer rebus è mari ex-
traxerunt, eamq; Dic-
tynnā appellauerunt,
ac Dianæ ædem extru-
xerunt, quæ à nomi-
ne uirginis Dictynna
fuit appellata. [De Di-
ctynnæ nomine, & de
Britomarti, uide ple-
nius Diodorum libro
sexto & Pausaniam in
corinthiacis.] Heu
quam difficile est: sen-
tentia loco accommo-
data. Prodere: dete-
gere, manifestare.

Prodi autem pro-
prie arcana dicuntur.

Vix oculos: elegan-
ter mores pudicæ uir-
ginis uiolare effingit
poëta. Mille notis:
signis. Numerus enim
finitus pro infinito se-
xè poëtis usurpatur.

Orbe nono: men-
se nono. Luna enim singulis quibusq; mensibus suam
reparat orbem. Cum Dea uenatu: sic quidem ferè le-
gitur, sed in uetusto exemplari uenatrix rectius mihi scri-
ptum esse uidetur, ut sit Dianæ periphrasis. Fraternalis

Qua uenata foret sylua narrare parantem
Impedit amplexu, nec se sine crimine prodit.
Illa quidem contra, quantum modo scemina posset,
Aspiceres utinam Saturnia, mitior esses.
Illa quidem pugnat, sed quæ superare puella?
Quis ue Iouem poterat? superū petit æthera uictor
Iuppiter, huic odio nemus est, & conscia sylua.
Vnde pedem referens, pene est oblita pharetram
Tollere, cum telis, & quem suspenderat arcum,
Ecce suo comitata choro Dictynna per altum
Mænalon ingrediens, & cæde superba ferarum
Aspicit hanc, uisamq; uocat, clamata refugit,
Et timuit primo, ne Iuppiter esset in illa.
Sed postquam pariter nymphas incedere uidit,
Sensit abesse dolos, numerumq; accessit ad harum.
Heu quàm difficile est crimen non prodere uultu.
Vix oculos attollit humo, nec, ut antè solebat,
Iuncta Deæ lateri, nec toto est agmine prima.
Sed silet, & læsi dat signa rubore pudoris.
Et, nisi quod uirgo est, poterat sentire Diana
Mille notis culpam, nymphæ sensisse feruntur.
Orbe resurgebant Lunarìa cornua nono,
Cum Dea uenatu † fraternalis languida flammis
Nacta nemus gelidū, de quo cum murmure labens
Ibat, & attritas uersabat riuus harenas.
Vt loca laudauit, summas pede contigit undas,
His quoq; laudatis, procul est, ait, arbiter omnis,
Nuda superfusis tingamus corpora lymphis.
Parrhasis erubuit, cunctæ uelamina ponunt.
Vna moras quærit, dubitanti uestis adempta est,
Qua posita nudo patuit cum corpore crimen.
Attonitæ, manibusq; uterum celare uolenti
I procul hinc dixit, nec sacros pollue fontes
Cynthia, deq; suo iussit secedere cœtu.
Senferat hoc olim magni matrona Tonantis,
Distuleratq; graues in idonea tempora pœnas.
Causa moræ nulla est, & iam puer Arcas (id ipsum
Indoluit Iuno) fuerat de pellice natus,
Quo simul obuertit sæuam cum lumine mentem,
Scilicet hoc etiam restabat adultera, dixit,
Vt scœcunda fores, fieretq; iniuria partu
Nota, Iouisq; mei testatum dedecus esset.
Haud impune ferēs, adimam tibi nancq; figuram,
Qua tibi, quæq; places nostro importuna marito.
Dixit, & arreptam prensis à fronte capillis
Strauit humi pronam, tendebat brachia supplex.

Vt scœcunda fores: con-
ciperes. Scœcundæ enim dicun-
tur, quæ concipiunt. Testatum: tanquam testimonio
approbatum. Haud impune ferēs: non abibis impu-
nita. Strauit: prostravit, protulit in terram.

Horredere:

Versabat: uolebat.

Attritas: ob conti-
nuum fluxum. Vt lo-
ca laudauit: postquam
loca laudauit Diana,
quod pulchra essent &
amœna, aquas pedis
bus tetigit. Tinga-
mus: madefaciamus, la-
uemus. Arbiter om-
nis: testis nemo adest.

Parrhasis: Callisto à
Parrhasia urbe Arca-
diæ: quæ à Parrhaso
uno ex Lycaonis filijs
cognominata fuit, Par-
rhasis uocatur. Vela-
mina ponūt: i stes de-
ponunt. Vna moras
quærit: sola Callisto ue-
stem deponere non cu-
rat. Adempta est: ut
detracta ab alijs Dia-
næ comitibus. [Pro du-
bitanti autem, quidam
cunctanti legūt, quod
Raphaëli displicet, qui
ipsum etiam uerbum
reijcit, patrum latinum
existimans.] Vterū:
uteri tumorem. Graui-
da enim erat ac partui
propinqua. Cynthia:
Diana à Cyntho, Deli-
monte. Secedere: ab-
ire, & recedere. Id
ipsum Indoluit Iuno,
hæc parenthesis Iuno-
nis indignationis cau-
sam ostendit. Non en-
nim tam doluit Iuno,
quod à Ioue stuprata
foret, quàm quod pue-
rum peperisset. De
pellice: Callistone, ut
latine nomen græcum
declinemus. Quo si-
mul obuertit: postquā
inquit cœuertit & oculos
& animam in Arca-
dem è Callistone natū,
excitescere uerbis cœ-
pit. Quo: in quem
puerum. Simul: post-
quam. Scilicet hoc et-
iam: affectui seruit &
indignationi hoc ad-
uerbiū scilicet. Ferē au-
tē Iuno indignata lo-
qui fingitur à poëtis.

Parrhasis

Cynthia

Scilicet

Horrescere: horrida & aspera fieri. Deformia: turpia. Lato rictu: amplo oris foramine & spatio. Posse loqui: facultas loquendi. Mens antiqua: pristinus animus. Manet: in uetustis exemplaribus non manet: sed tamen recte scriptum esse uidetur. Qualescunque manus: nam urfi prioribus pedibus manuum uice funguntur, eos gerunt.

Callisto
in urfa

Ah quo. i. o. pristina mentem Callisto ni remansisse multis colligit argumentis, neque enim se ursam esse putabat. Miseretur autem calamitatis illius poeta. Sola syl. deserta & ab hominibus non habitata. Oblita quid esset: oblita se esse ursam. Horruit: cum quodam horrore timuit.

Quis pater esset in illis: Lycaonem enim Callistonis patrem in lupum fuisse conuersum in primo narrauit poeta. Ecce Lycaoniæ proles: Arcas Iouis filius ex Callistone, cum quindecim annorum esset, matrem in ursam conuersæ inter uenandum obuiauit, quam quidem cum ferire uellet matrem esse ignorans, Iouis miseratione ad sidera unâ cum matre sublatus, Arctophylax (ut scribit Hyginus) fuit appellatus. Inde autem polus arcticus nomen accepit. Nam *ἄρκος*: urfa interpretatur. Id uero cum Iuno animaduertisset, Tethym Oceani uxorem rogauit,

Arcticus
polus

ne unquam eas in mare descendere permitteret, ac ea de causa septentriones nunquam occidere possunt. Eleganter autem Ouidius filij mutationem cum matris transfugatione connectit. Ab hoc autem Arcade qui post Nyctimû fratrem regnauit, regio pro Pelasgia Arcadia, & Arcades pro Pelasgis appellati fuerunt, ut Pausanias ait.

Arcadia

Ter quinque ferens natalibus annos: hoc est, annos quindecim natus. Natale autem qui & natalis dicitur, dies est quo quisque nascitur. Virgilius. Meus est natalis Iola. Ab Ouidio autem discrepat Pausanias, qui Arcadem & nympham uxorem duxisse nomine Erato, & ex ea tres filios sustulisse scribit, Azana, Aphidanta, & Elatiû, ante quos Autolaus nothus ipsi natus fertur. Saltus ap. Syluas uenationi accommodatas. Saltus namque a fallendo deducitur, quod feræ in illo saltus edant. Vnde saluarij saltuum & agrorum custodes uocantur. Nexilibusque plagis connexis. Multis enim nodis retia nectuntur. Plaga autem prima reui rete significat. Longa uero, uulnus designat. Erymanthidos: montis Erymanthi, qui est in Arcadia. Ambit: circumdat. circuit.

Et cog. si. fait, ita inquit reficit Callisto, ut Arcadem

Brachia cœperunt nigris horrescere uillis,
Curuariq; manus, & ad uncas crescere in ungues,
Officioq; pedum fungi, laudatq; quondam
Ora Ioui lato fieri deformia rictu.
Né ue preces animos, & uerba precantia flectant,
Posse loqui eripitur, uox iracunda, minaxq;
Plenaq; terroris rauco de gutture fertur.
Mens antiqua manet † facta quoq; mansit in urfa,
Assiduoq; suos gemitu testata dolores,
Qualescunq; manus ad cælum, & sidera tollit,
Ingratumq; Iouem nequeat cum dicere, sentit.
Ah quotiens sola non ausa quiescere sylua,
Ante domum, quondamq; suis errauit in agris,
Ah quotiens per saxa canum latratibus acta est,
Venatrixq; metu uenantum territa fugit.
Sæpe scriis latuit uisis, oblita quid esset,
Urfa conspectos in montibus horruit urfos,
Pertimuitq; lupos, quamuis pater esset in illis.
Ecce Lycaoniæ proles ignara parentis
Arcas adest ter quinque ferens natalibus annos.
Dumq; feras sequitur, dum saltus eligit aptos,
Nexilibusq; plagis syluas Erymanthidos ambit,
Incidit in matrem, quæ restitit Arcade uiso,
Et cognoscenti similis fuit, ille refugit,
Immosq; oculos in se sine fine tenentem,
Nescius extimuit, propiusq; accedere † fugit.
Vulnifico fuerat fixurus pectora telo,
Arguit omnipotens, pariterq; ipsosq; nefasq;
Sustulit, & celeri raptos per inania uento
Imposuit cælo, uicinaq; sidera fecit.

filiu cognoscere uideretur. Nescius: ignarus esse matrem. Quæ re. stetit ut ipsum expectaret. Propiusq; ac. fu. noluit. recusauit. Vulnifico telo: uulnus inferenti iaculo. Arguit omnipotens: arguit quidem legitur, sed arcuit, hoc est, uetuit & prohibuit sensui magis conuenire uidetur, uetuit namque Iuppiter ne Arcas telum dirigeret in matrem. Pausanias autem [in Arcadice] scribit Callisto in ursam mutatam in gratiam Iunonis à Diana sagittis fuisse confixam, ac Mercurium ab Ioue missum, qui puerum quem Callisto in utero gerebat, seruaret, ipsamq; Callisto factam esse stellam, quæ maior urfa & *ἄρκος* uocatur.

[Rursum Phurnutus tradit Callisto uenatricem fuisse, & ab urfa deuoratum, quæ cum comites ipsius ad lustrum urfæ uidissent posteaq; desiderarent, in ursam conuersam dixerunt. Sunt autem gemine urfæ in cælo, quarum altera Nauplius, alteram Thales Milesius inuenisse traditur. Maiorem quæ Callisto fuit, *ἄρκος* uocant, secundum quam Græci nauigant. Vnde & Helicopas ab Homero isdem dici à quibusdam credunt, *ἄρκος* uocant sic *ἄρκος* uocant. Minor autem, in quâ Arcas muratus est, cynosura dicitur, quæ Phœnice nauigando obseruantur idem poeta alibi testa-

Al. tamen

MICYL.

tem, in quâ Arcas muratus est, cynosura dicitur, quæ Phœnice nauigando obseruantur idem poeta alibi testa-

Al. tentat

Arcas Callistonis filius in Arctophylax

tur, inquit,

Magna, minorq; feræ, quarum regis altera Graias, Altera Sidonias utraq; sicca rates.

ἄρκος autem siue plaustrum uocantur græci, à figura, posituraq; quod simile plaustrum sidus hoc uidetur, ut ait Gellius. Vnde & ueteres Latini à bobus iunctis, Septentriones appellauerunt, quod è septem stellis, quæ clariores apparent, quasi quidam triones, hoc est, boues figurantur.]

Nefasq; hoc est patricidium, quod Arcas ignarus perpetraturus erat, abstulit. Plerumq; autem poetæ duo diuersa uno uerbo significant. Nam sustulit significat & in altum tulit, quæ in significatione ad ipsos refertur, & abstulit & remouit, quæ significatione nefas respicit. Per inania: per aërem qui inane quomodo dicitur, quod uacuum esse uideatur. Vicinamq; sidera fecit: maior namque urfa & arctophylax uicina sunt, ac propinqua sidera, quæ eadem esse cum plaustro & septentrionibus perhibentur. Nam arctophylax idem est cum Boote, qui & *ἄρκος* seque qui ac custodire, & plaustrum a gere uidetur.

R. A. P. H.

Arctophylax

Intus

Tethys Intumuit: indignata est. Ad canam Thetym: Thetys Cæli & Væstæ filia fuisse dicitur, uxor Oceani, ac lunonis nutrix, multorumq; Deorum mater. Pro mari autem, quemadmodum & Oceanus accipitur. Tethys uero Tethyos dedinari notum est. Cum Thetis pro Achillis matre, aliter & scribatur & declinetur. Nam prima aspiratur, & secundal larinū habet, & Thetidis in genitiuo facit.

Quorum reuerentia mouit: Oceanus & Tethys magno in honore sunt apud omnes Deos, quia antiquissimi sunt. [Alter Deorum parens, altera mater siue nutrix. Hinc Homerus uocat Ἰκεταίρια θυῶν γένεσιν καὶ μήρησιν τειρόν.]

Pro me: loco mei. Mentiar: mentiri dicar. Mea uulnera: meos dolores & cruciatu. Illic ubi circulus axē, hoc est, ad polum septentrionalem, ubi est ultimus ac breuissimus circulus. Arcticus enim & antarcticus circuli & ultimi sunt, & aliorum breuissimi. Est uero cur quis: Ironia indignationis plena. Offensamq; tremat: timeat melasam. O ego quātum egi: Ironia: hæc a lunone dicuntur, ac si diceret, parum, ac potius nihil egi. Esse hominem uerui: ostendit Iuno, se nocendo prodesse. Sontibus: nocentibus, pellicibusq; meis. Vindictæ antiquæ faciem: Iuppiter, quem Iuno irata nō nominat, sub-

audianar. Oportet autem Iuno, ut Callisto in humanam faciem potius uindiceretur, & reuocetur, quā inter sydera constituarur. Vindicare autem asserere est & reuocare. In antiquam uero faciem in soluta diceremus oratione. Quod in antē Phoronide fecit: ordo est. Quod antē in Phoronide fecit. Phoronide: in Io Phoronē nepte, quæ cum in uaccā (ut uidimus) lunonis metu fuisset conuersa, humanæ formæ tandem a Ioue fuit restituta. Cur non expulsa ducit Iunone: pulchra ironia, qua id concedere uidemur, quod maxime nolumus. Sic Dido apud Virgilium libro. iij. l. sequere Italiam uentis, pete regna per undas. Duxit: uxorem subaudiamus. Tangit: commouet. Alumnæ: nam Iuno a Tethy fuit educata. Gurgite caruleo: a mari nigro & profundo. Est enim rapinosus & magnæ rei humilis expositio, nam gurgitem qui fluiorum est, pro Oceano posuit poëta. Prohibete: arcete. Septentriones: maiorem uersam cum Arctophylace. [Vel potius cum minore, neq; enim Trionum figuram Arctophylax, sed

ursa minor, exhibet.] Ne puro tingatur in æquore pellex: ne Callisto pellex & concubina Iouis in purum mare descendens illud inquinat & fœdet. Dij maris annuerant: Oceanus & Tethys natu promiserant se prohibituros ne septentriones in mare descendant. [Quod eō fingit a poëtis, quod hæc stellæ propter elevationem pos-

si, supra horizontem, neq; græcis, neque nobis occidere, hoc est, sub horizontem quem poëta terē oceano significant, descendere uidentur.] Ingredditur: intrat. Liquidum aëra: tenuem ac purum.

Pauonibus pictis: uariis coloribus distinctis. Currus aurem lunonis a pauonibus trahi putatur.

Tam nup pictis: cælo &c. Argumentū. Coruus uolucris inisno cædis pennis plumarus fuit, sed quia Coronidam Coronæ filiam indicauerat Apollini in adulterio morari, illiq; propter acerbissimū iudicium, flagrantis Dei sagittis cōfixa fuit: Ex eo ille niger ex candido factus. Ex Coronide autē & Apolline nascitur Aesculapius, quem pater exciso utero matris, cū ea rogo esset imposita, abtulit. Is ad Chironem cætarum a patre in Pelium delatus est montem, ut ab eo incrementum simulq; scientiam acciperet mendendi.

Tam nuper pictis: hæc ad connexionem mutationis sequentis

apte faciendam inferuntur. Cæso Argo: interfecto Argo, cuius oculi caudæ pauonis a Iunone fuerunt appositioni, ut in primo narrauit poëta. Quam tu nuper eras: Coruus initio quidem fuit candidus, sed cum eius indicio Apollo cognouisset Coronidam amicam cum alio quodam iuuenere rem habere, eamq; sagittis interfecisset, puerumq; Aesculapium exciso utero extraxisset, pernitentia ductus, coruum indicem sibi aliquid præmij sperantem ex albo nigrum effecit. Corue loquax: Apollinē ad coruum, qua significat poëta illum suæ loquacitatis merito pœnas dedisse. Argentea: alba, ut est argentum. Sine labe: sine macula. Nec seruaturis: alludit ad id quod Lilius in prima decade narrat. Cū enim Galli Senones olim obsedissent Capitolium, noctuq; ascendissent, clangore anserum (cum canes minime sentirent) excitati custodes, eos deturbauerunt. Quare & anseres in magno honore habiti, & canes fuerunt crucifixi.

LACT.

Al. sumit

RAPH.

Coruus
ex albo
niger

Nunc est contrarius albo: niger, qui color albo est oppositus.

LACT.

Pulchrior in tota quam Lariffæ Coronis &c. Argumentum. Coronis Coronæ filia refert coruo, ne inditiu Apollini faceret, cū enim Minerva Erichthonium Vulcani filium, ex eo quod ex complexu ipsius in terram ceciderat natum Vulcani filium sustulisset, & comitibus suis Pandroso, Herse, Aglauro que Cæcropis filibus, cistella inclusum, custodiendum tradidisset, monuisset que ne quis omnino quod intus esset inspiceret, Coronis supradicta, nobilissima uirginum cum à custodibus cistellam laxaram & inspecta ibi draconem reperisset, diuulgauit. Quamobrem Dea illam à se alienauit, quæ cum in solitudine in litore oblectaretur, Neptunus procul ea cōspecta, Venereius incaluit, cui cū uim afferret, ab eadem Dea propter uirginitatem tenaciter custoditam in auem cornicem conuersa est, ita tamen ut à templo deæ submoueretur.

deprehen disse

RAPH. Coronides duæ

Quam Lariffæ Coronis: duæ fuerunt Coronides, quarū altera ab Apolline, altera à Neptuno fuit adamata. Lariffæ: ex Lariffa Thessaliæ urbe. (Leucippi filia, alio nomine Arsinoë. Quanquam Hesiodus, ut quidem in commentarijs Græcorum citatur, non Leucippi, sed Phlegæ filiam facit. Versus eius sunt,

Τὴ μὲν πρῶτην ἄρρηκτον ἔδωκεν ἰσχυρὸν ἀπὸ δαυτῶν
Πυθῶν ἰσχυρῶν, καὶ τὴν ἑξῆς ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς
Φοιβῆς ἀπὸ θρονίου, ἢ ἰσχυρὸν τῆς κορυφῆς
Εὐκλείδης φησὶν ἂν διοργανῶν ἐν ἀντιῶν.]

In tota Aemonia: Thessalia. Inobseruata: incustodita. Ales Phœbeius: coruus ab Apolline Coronidi custos adhibitus. Non exorabilis index: qui nullis precibus poruit flecti, ne id quod uiderat indicaret.

Tendebat iter: ibat. Garrula cornix: Narraturus Poëta quemadmodum Coronis Phocaica in cornicem fuit mutata, eleganter (ut solet) fabulam fabulæ connectit. Cornicem autem ipsam inducit coruum admonētem, ut taceat, ac quid sibi euenerit, quia linguam cohibere nesciuit, narrantem. Coronis enim filia fuit Coronæ Phocidos regis, quæ à Neptuno adamata, ne uiolaretur ope Palladis in cornicem fuit cōuersa, ac Palladis ipsius comes effecta. Cæterū cum Palladi nūciafferet, Cæcropis filias cistam, in qua Erichthonium ex semine Vlcani natum ipsa Pallas clauserat, cōtra deæ mandatam aperuisse, à comitatu Mineruæ fuit repulsa. Scitetur: roget ut sciat. Præfagia: prædictiones. Quid fuerim: comes namq̃ fui Mineruæ. Quid sim: nunc à comitatu Mineruæ repulsa contemnor. Nam tempore quodam Vulcanus (ut narrat Lactantius) cū Deus arma fecisset, eisq̃ Iuppiter optionem dedisset præmij, quod uellet postulandi, Iurassetq̃ per stygem paludem se nihil negaturū, Mineruæ nuptias postulauit. Quod quidem Iuppiter

adstrictus religione cū negare non posset, Palladem admonuit, ut claudo fabro repugnaret, ac pudicitiam defenderet. Vulcanus igitur cum Palladi tanquam uxori sibi à Ioue traditæ, quia blanditijs potiri nō poterat, uim inferret, eaq̃ reluctaretur, forte semen ipsius in terram cecidit, ex quo quidē terra natus est Erichthonius Vulcani, sine matre filius, pedes habens anguinos, quos ut tegeret, primus currum excogitasse dicitur. Erichthonius autem lis terræ interpretatur, ἰπὶς namq̃ lis siue contentio, ἔσθῃ terra appellatur. Sine matre: nam ex solo Vulcani semine, quod in terram cecidit natus est. Actæo: Attico. Nam Attica (ut scribit Pausanias) prius Actæa ab Actæo, qui primus Athenis regnasse fertur. Deinde Attica ab Antide Cranai regis filia fuit cognominata.

Gemino de Cæropi: Cærops idcirco geminus ac biformis dicitur, quod ex parte homo, ex parte serpens fuisse uulgatus est. [An

lij biformen à græcis fictum fuisse, perinde ut à latinis lanum malunt.] Quod quidem idcirco fictum fuisse Demosthenes ait, quod & prudentia in consilijs summa esset, & in rebus agendis uiribus & audacia ueretur. Ut autem refert Iustinus, matrimonium ac nuptias (hoc est maris & femine coniunctionem) primus instituit. Is autem ex Sai urbe Aegypti Athenas profectus, Ἰακτῶνις, qui primus in Attica regnauit filiam duxit uxorem, eisq̃ in regno successit. Vnde Athenienses Cæcropidæ uocantur. Eius tres filie fuerunt, Pandrosos, Herse, Aglauro, Pandrosos quibus nomina indidit ab ijs, quibus fruges maximæ coluntur. Pandrosos enim et Herse à rore. Agraulos uero Herse à bulando in agris uidetur appellata. Nec ignoro me, ut est in exemplaribus deprauatum, Aglauron legisse & exposuisse. Nuper uero animaduerti Agraulon ea de causa quam scripsi, fuisse nominatam. Quare Agraulos ubicunq̃ Aglauros hactenus lectum est, mihi uidetur esse reponendum, ne à græcis scriptoribus, unde sum admonitus dissentire cogamur, tamen Pausanias in Atticæ descriptione illam Aglauron mendose (ut puto) uocat.

Alactæi.

Pandrosos

Herse

Aglauros

[Imò & Suidas & Pausanias Ἀγλαυρὸν uocant. Significat autem ἀγλαυρὸν, splendidum ac pulchrum, quasi ἄσπετος ἢ ἄσπετος ἴσπετος, quemadmodum & Nicandri interpres ait. Proinde puto Aglauron hanc uel à forma appellatam, uel à contrario, quasi quæ tristis & inuidiosa fuerit, id quod ad sequentē fabulam maxime quadrat. Aut etiam ab ἄ, priuandi particula, & ἄσπετος, quod græcis idē quod ἄσπετος significat, quasi, quæ parum ἄσπετος, hoc est, uenerans & religiosa erga Palladem hic, & mox erga Mercurium fuerit. Nam in agris stabularum esse, filiam regis, consentaneum non est. præsertim quando infra etiam à Mercurio in arce deprehensam & compellatam poetata dicit.]

MICYL

Sed inconfessa quid esset: sic quidem in impressis legitur

RAPH II.

tur exemplaribus, sed corrupte, cum una carmini syllaba desit. Quare hæc particula enim est adscribenda, ut legatur: Sed enim inconfessa, ut est in libris antiquis scriptum. Inconfessa: non confessa, non elocuta. Et legem dederat: mandauerat. Abdita: abscondita. Speculabar: obseruabam. Proprie autem dixit, nam speculati est ex edito & alto loco obseruare. Tuentur: defendunt, custodiunt, ac seruant.

Pandrosos atq; Herse: à rore hæc nomina sumpta fuisse uidentur. Nam Pandrosos à *πάρος*, quod totum significat, & *Ἑρως* qui est ros, componi uidetur. Herse autem ros interpretatur. Cæcropis autem filia fuerunt, ut Pausanias quoque narrat, non solum Ouidius, quarum fratrem fuisse Erichthonium ait, qui uiuo adhuc patre uita excessit. Tamen ipsum ex mortali genitum negant, cui Vulcanum terramq; parentes assignant. Ab Ouidio autem non nihil dissentit Pausanias. Narrat enim Aglauri lucum esse Athenis, cui quidam & Herse & Pandroso sororibus Mineruam Erichthonium in cista depositum dedisse, ueruisseq; ne depositum uiderent, Pandrososque in officio fuisse, idcircoq; ei contiguam templo Mineruæ ædem fuisse. Reliquas uero duas (quoniam cistam resignassent) uiso Erichthonio furere cepisse, & ex arce qua maxime præceps locus erat se deiecisse. Vna Aglauros: sola Aglauros.

Diducit: dissoluit ac separat. Apponectum: que draconem: appositum draconem sibi uideri uisæ sunt, quia Erichthonius serpentis nos habebat pedes.

Acta Deæ refero: gesta à Cæcropis filiabus Mineruæ nuncio. Et ponar post noctis æuem: noctuam quæ solum noctu uolat. Voce: lingua, loquacitate. At puto non ultro: occurrit tacitæ obiectioni cornix. Posset enim quis dicere idcirco fuisti repulsa, quia Mineruæ nunquam fuisti grata. Se igitur ita Mineruæ placuisse ait, ut sponte fuerit ab ipsa comes petita. At puto non ultro, interrogatiue cum quadam obiectione legatur,

quam ita soluit, ut dicat id ex ipsa Mineruæ quæri posse. Nam me Phocaica: Phocis regio est Græciæ finitima Atticæ, unde Phocaicus declinatur. Ut soleo: nunc Cornix facta, nam cornices lentis passibus gradiuntur. Spatiarer: ambularem. Nam spatiari est uoluptatis causa ambulare. Densum litus: durum & solidum.

Nequicquam lassor: frustra defatigor, neque enim effugere poterã.

Nec contigit ullum: tetigit, commouit.

Mota est pro uirgine ne uirgo: Pallas perpetua gaudens uirginitate. Tollebar: exollebar, leuabar. Comes inculpata: omni culpa & crimine uacans.

Quid tamen hoc prodest: hæc ad commodam sequentis fabulæ connexionem referuntur. Quid inquit prodest inculpatam ac sine ullo crimine Mineruæ comitem fuisse, cum Nyctimene ob incestum cum patre admissum in æuem noctuam conuersa mihi præterator. Nyctimene enim Nyctei regis Lesbi filia patris amore capta, clam se ei pro uxore subiecit, propter quod in noctuam conuersa, sibi nefandi sacrilegij conscia reliquarum autem conspectum fugit. Fabulæ meminit & Higynus, capite, De ijs qui in cornicibus contra fas concubuerunt. Sed hic patrem Nyctimenes Epopeum uocat, regem Lesbiorum.

Nyctimene in noctuam

An quæ per totam res est notissima Lesbos &c. Argumentum. Nyctimene Nyctei filia uirgo Lesbia, nimia libidine effrenata in patris cubile se implicuit. Ideoque aduersantibus dijs ob admissum cessit in noctuam. Quod scelus ipsa nocturno tempore occultat, et in luce uisa ab omnibus uolucris per-

titur ut noxia.

Per totam Lesbos: Lesbos insula est Aegæi à conditore re denominata, unde Lesbios Lesbosque declinantur.

Temerasse: uiolasse. Patrium cubile: patris lectum.

A cunctis: a uibus subaudiatur. Omnes namque ues noctuam persequuntur.

RAPH. Lesbos

Aemonia

Reuocamina: reuocationes. Spermimus: contemnimus, non accipimus. Vanum: nihil nociturum. Domino: Apollini. Cum iuene Aemonio: Thessalio. [Isthyc uidelicet.] Aemonia nāq; Thessalia dicta est ab Aemone Chlōri filio, Thessali autē patre, a quo Thessalia fuit appellata. Aemonia quoq; urbs est Arcadię ab Aemone Lycaonis filio denominata, ut Pausanias scribit. Vidisse narrat: se ut subintelligamus sensus exposcit. Laurea: corona ex lauro confecta.

Audito crimine amantis: amicę a qua se amari putabat. Vultusq; hilaritas ac læritia vultus. Nam vultus pro animi affectu mutatur, ut modo lætitiā, modo mortificatiā præ se ferat. Plectrumq;: plectrum instrumentum est quo cithara percutitur. *ὀξύθυρος*, hoc est a percutiendo declinatum.

Colorq;: nam ex rubicundo pallidus est effectus, id quod indignantibus euenire solet. Tumida ab ira; ab effectu quod hominem tumescere cogat.

Arma assueta: arcus & sagittas. Tendit: intendit. Iudeuitato: quod nullo pacto potest curari. Icta dedit gemitum: percussa Coronis ingemuit.

Puniceo cruore: rubro sanguine. Potui pœnas tibi Phœbe dedisse: hoc est potui abs te puniri. Duo nunc moriemur: & ego & infans in utero conceptus. Hacenus: locuta est Coronis supplicatur. Corpus inane animę: uacuum anima & mortuum. Sero: posteaquam nullū remediū poterat adhiberi. Exarserit: ira exciduerit. Odit a uem: coruum. Crimen: Coronidis concubinum cum Aemonio iuene. Inaniter: uane, frustra. Neq; enim cœlestia tingi Ora licet lachrymis: Parentthesis qua significatur, cur lachrymas quoq; Apollo nō emiserit. Neq; enim inquit Dij possunt flere. Haud aliter: hac similitudine ostendit quam grauitate gemuerit Apollo. Libratus ab aure, percipientis. Gestum enim exprimit lanij uirulam interficientis. Malleū enim auriculae dextrę admoventes, ictum uirulo infligunt. In-

Aesculapij origo

Talia dicenti tibi, ait, reuocamina coruus
Sint precor ista malo, nos uanū spermimus omen.
Nec coeptum dimittit iter, dominoq; iacentem
Cum iuene Aemonio uidisse Coronida narrat.
Laurea delapsa est audito crimine amantis,
Et pariter, uultusq; Deo, plectrumq; colorq;
Excidit, utq; animus tumida feruebat ab ira
Arma assueta capit, flexumq; a cornibus arcum
Tendit, & illa suo toties cum pectore iuncta
Indeuitato traiecit pectora telo.

Icta dedit gemitum, tractoq; a uulnere ferro
Candida puniceo perfudit membra cruore,
Et dixit, potui pœnas tibi Phœbe dedisse,
Sed peperisse prius, duo nunc moriemur in una.
Hactenus, & pariter uitam cum sanguine fudit,
Corpus inane animę frigus letale secutum est.
Pœnitet heu sero pœnæ crudelis amantem
Seq; quod audierit, quod sic exarserit, odit.
Odit auem, per quam crimen, causamq; dolendi
Scire coactus erat, nec non arcumq;, manumq;
Odit, cumq; manu temeraria tela, sagittas,
Collapsamq; fouet, seraq; ope uincere fata
Nititur, & medicas exercet inaniter artes.
Quæ postquam frustra tentata, rogamq; parari
Vidit, & arsueros supremis ignibus artus,
Tum uero gemitus (neq; enim cœlestia tingi
Ora licet lachrymis) alto de corde petitos
Edidit, haud aliter, quam cum spectante iuuenca
Lactentis uituli dextra libratus ab aure
Tempora discussit claro caua malleus ictu.
Ut tamen ingratos in pectora fudit odores,
Et dedit amplexus, iniustaq; busta peregit,

Non tulit in cineres labi sua Phœbus eisdem
Semina, sed natum flammis, uteroq; parentis
Eripuit, geminiq; tulit Chironis in antrum,
Sperantemq; sibi non falsę præmia linguę,
Inter aues albas uetuit consistere coruum.
Semifer interea diuinę stirpis alumno
Lætus erat, mixtoq; oneri gaudebat honore.
Ecce uenit rutilis humeros protecta capillis

gratos: puellę mortuę nihil placentes. Iniustaq; busta peregit, iniquas perfecit exequias. Nam iniuste illam peremisse sibi Apollo uidebatur. [Alij Iniusta pro paruus accipiunt, quasi quę non satis iusta siue magna fuerint.] Bustum autem proprie dicitur locus in quo cadauer est & combustum, & sepulchrum, quasi bene ustum:

Busta quoq; pro sepulchris ponuntur. A busto bustuarij gladiatores dicuntur, qui in honorem defuncti ante bustum & sepulchrum decerrant. Non tulit: non est passus.

Sed natum. Aesculapiū. Gemini Chironis: Chirō filius fuit Saturni ex Philyra Oceani filia, cum qua in equum conuersus concubuit, Chironēq; centaurum sustulit, propter quod geminus dicitur. Nam ex parte anteriori homo, ex posteriore equus uidebatur. Quamquam Suidas in Thessalicis narrat Chironem, ut alios Centauros, Ixionis filium fuisse. Iustissimus autem Centaurorum fuit, sicut Homerus Iliad. 17. *ἄρ' ἔχιστος ἰσθιδάφης Ἀρκάδος τένος κενταύρου.* Uxorē que habuit nomine Charidō. Non falsę linguę: ueri iudicij. Inter aues albas uetuit: hoc est coruum, ex albo nigrum effecit.

Semifer interea &c. LACT. Argumentum. Ocyroë Chirōis & Charicles filia, cōtemptis patris artibus uesania furura præcinuit. Infantiq; Aesculapio prædixit, qd medicina mortuos ad superos educturas esset, & ab auo fulminis ictum experturus. patrem quoq; Chirona sagittis cruciandū, cupiditq; mortis, ex Deo in mortaliū numerū uenturam. Quę cum esset elocuta in equę

cessit figurę, ne aduersantibus fatis plura ederet, quam prædicta Apollinis sinerent.

Semifer interea: Chiron semiferus. Diuinę stirpis alumno: Aesculapio Apollinis filio. Ecce uenit rutilis: Ocyroë Chironis ex nympha quadam Caici fluij filia, [Chariclo. sicut supra Lactantius, & cōment. Apollinij.] cum fatorum arcana refereret, Iouis ira in equam fuit cōuersa. Humeros protecta: humeros habens protectos

Chiron

Coronis
nā fixa ma
lo ab apud
line

LACT.

Charidus

Coruus ex
albo niger

RAPH.

Ocyroë

rectos & coopertos, est enim poetica synecdoche. Cai-
ci: fluuius est Mysiæ Caius per Phrygiã labens. Ocy-
roem: uelox fluxus Ocyroë dicitur, ὀκρὸς nãq̄ uelox, ἴσθ-
fluxus. Sic autem fuit appellata, quod in ripis Caiçi flu-
minis rapacissimi fuit nata. Fuit etiam Ocyroë nympha
Oceani & Tethyos filia, ut scribit Hesiodus in Theogo-

nia. Canebat: prædi-
cebat. Vaticinos fu-
rores: uaticinãdi ac fu-
tura prædicendi impe-
tus. Incaluitq̄ Deo:
spirita diuino. Ton-
itib; salutaris orbi: Aesculapius namq̄ adeo
præstis medicina fuit,
ut etiam Hippolyrum
ab inferis reuocarit, p-
pter quod ab Ioue ful-
mine fuit extinctus, ac
postea Deus effectus.

Flamma uita: ful-
mine aui Iouis. Cor-
pus exan. sine sangui-
ne: mortuum. Et bis
tua fa. noua. tuam ui-
tam bis renouabis. [se-
mel uidelicet, natus ex
Apolline & Coronide,
& iterũ, à mor: e. &
conflagratione fulmi-
nis in cælum sublatus,
& deus factus.] Tu
quoq̄ chare pater: pa-
tri quoq̄ Chironi Ocy-
roë exirũ prædicir. Nã

Chiron qui nõ modo
centauros, sed ceteros
quoq̄ homines iusti-
tia dicitur superasse, cũ
Herculẽ hoipino susce-
pisset, sagittasq̄ hydræ
sanguine tinctas, ma-
nibus tractaret, una ea-
rum è manibus lapsa,
pedem ipsius perussit,
ipsumq̄ tantis dolori-
bus affectit, ut nona die
miratione Deorũ in
astra fuerit sublatus, ut
Ouidi. in Fastis refert.

Nona dies aderat cũ
tui iustissime Chiron,
Bis septem stellis cor-
pore cinctus eras. Di-
ræ serpẽtis: hydræ, quæ
cum centrum capita ha-
beret, ab Hercule fuit
interfecta, eius sangui-
ne Herculis sagittæ tin-

ctæ insanabilia uulnera inferebant. Teq̄ ex æterno:
ex immortalitate mortalẽ Dij efficient. Triplices Dæ:
Parcæ quæ tres dicuntur esse, Clotho, Lachesis, & Atro-
pos. in quarum filis uniuscuiusq̄ uita esse dicitur, donec
fila frangantur. [Dicitur autem Clotho, à κλωστήρ, quod
ea quasi præstituat & destinet, quæ cuiq̄ patienda aut
obuenda. Lachesis, à λαχίρ, quod sortial exitus & euen-
tus, Atropos à τὴν ἄριστον, quod fata inenitabilia sint.]

Restabat fa. ali. hoc est de factorum arcanis, quæ refer-
re instituerat Ocyroë, aliquid restabat dicendum. Præ-
uertunt me: occupãt & impediunt. Nam in fatiis erat ut
uerteretur in equam. Non fuerat. tan. atres inquit ua-
ticinandi & futura prædicendi mihi tanti faciendæ non
fuerunt, ut ira Deorum humanam amitterem figuram.

Filia Centauri, quam quondam nympha Caiçi
Fluminis in rapidi ripis entxa uocauit
Ocyroën, non hæc artes contenta paternas
Edidicisse fuit, factorum arcana canebat.
Ergo ubi uaticinos concepit mente furores,
Incaluitq̄ Deo, quem clausum pectore habebat,
Aspicit infantem, totiq̄ salutaris orbi
Cresce puer dixit, tibi se mortalia sæpe
Corpora debebunt, animas tibi reddere ademptas

Fas erit, idq̄ semel Dijs indignantibus ausus
Posse dare hoc iterum flamma † prohiberis auita,
Eq̄ Deo corpus fies ex angue, Deusq̄,
Qui modo corpus eras, & bis tua fata nouabis.

Tu quoq̄ chare pater, non iam mortalis, & æuis
Omnibus ut maneat nascendi lege creatus,
Posse mori cupies tum, cum cruciabere diræ
Sanguine serpentis per faucia membra recepto,
Teq̄ ex æterno patientem numina mortis
Efficient, triplicesq̄ Dæ tua fila resoluunt.

Restabat fati aliquid, suspirat ab imis
Pectoribus, lachrymæq̄ genis labuntur obortæ,
Atq̄ ita, præuertunt me, inquit, mea fata, uetorq̄
Plura loqui, uocisq̄ meæ præcluditur usus.

Non fuerant artes tanti, quæ numinis iram
Contraxere mihi. mallem nescisse futura,
Iam mihi subduci facies humana uidetur,
Iam cibus herba placet, iam latis currere campis
Impetus est, in equam, cognataq̄ pectora uertor.

Tota tamen quare † pater est mihi nempe biformis,
Talia dicenti pars est extrema querelæ
Intellecta parum, confusaq̄ uerba fuerunt,
Mox nec uerba quidẽ, nec equæ sonus ille uidetur,
Sed simulantis equam, paruocq̄ in tempore certos

Edidit hinnitus, & brachia mouit in herbas,
Tum digiti coeunt, & quinos alligat ungues
Perpetuo cornu leuis ungula, crescit & oris,
Et colli spatium, longe pars maxima pallæ

Cauda fit, utq̄ uagi crines per colla iacebant,
In dextras abiire iubas, pariterq̄ nouata est
Et uox, & facies. nomen quoq̄ monstra dederunt,
Flebat, opemq̄ tuam frustra Philyreius heros

uem cum uacca, at ille, cum sub quo monte pascerentur
ostendisset, Mercurius perfidia eius offensus in lapidem
eam mutauit, qui ab euentu index circa Pylũ uocatur.

Flebat: opemq̄ tuam, mutationem Bati in lapidem
indicẽ superiori fabulæ † p̄tra annectit. Nam Apollo cũ
ob pulsatos, interfectosq̄ Cyclopas diuinitate priuatus,

Subduci: auferri. Im-
petus est currere: cupi-
ditas mihi est currẽdi.
Est enim figura loquẽ
di græca. Latis cam-
pis. per spatiosos cam-
pos. Cognata pe. pro-
pter patrẽ qui centau-
rus erat. Tota tamen
quare † miratur Ocy-
roë se totam in equam
coeueri, cum pater Chĩ-
ron utranq̄ gerat for-
mam, & hominis & e-
qui. Ebra mo. in Al. prohibe-
re. innuit brachia in bebere.
pedes anteriores fuisse
coeueri. Coeunt
coniunguntur. Peta-
petuo: continuo. No-
men quoq̄ mōstra des-
derunt, nã Iam, hoc est
equa fuit appellata.

Flebat: opemq̄ tuam
&c. Argumentum. Ap-
pollo Iouis & Latonæ
filius, cum pecus Ada-
meti Pheretis filij pas-
ceret, fistulæ cantu so-
litudinem † protegẽt,
boues eius in agros Py-
liæ regionis progressæ
sunt, quas Mercurius
auerit, & in sylua oc-
culuit. Quod cum Bat-
tus Nelei filius equas
pascens uidisset, Mer-
curius ne indicium pro-
meret, ex armentis for-
mosissimã uaccam ei
concessit. At ille disce-
denti affirmauit, lapi-
dem proximum quem
uidisset celestis quã-
se quicquam indicata-
rũ Deus uero ut mors-
talis fidem experiretur,
paulopost mutata si-
gura ad eundem reuer-
sus est, simulauitq̄ se
amissas boues quære-
re, & premium promi-
sit, si demonstrasset bo-

Al. prohibe-
re.

LACT.

releuans

R. A. P. H.

Admeti regis Theſſalie armenta in paſtorali habitu paſceret, Mercurius boues quæ longius forte proceſſerant, furto abactas in ſylua occultauit, Battusq; cuidam equarum cuſtodi, a quo uno uiſus fuerat, mandauit, ne cuiquam illud furtum indicaret. Quod quidem ut libentius faceret, uaccam ei pulcherrimam dono dedit. Battus uero ei pollicitus eſt, ſe nunquam alicui uaccas illas indicaturum. Mercurius ut hominis experiretur fidem, ſuſcepta alia figura ad eum paulo poſt rediit, rogans an uaccas quasdam illac tranſeuntes uidiſſet, pollicentibus ſi indicaret ſe uaccam curauero daturum. Quod cum accepiffet Battus, ſub quo monte boues paſcerentur, indicauit, quædam eſt perfidiam eum Mercurio in lapidem, qui index dicitur, commutauit. Philireus heros: Chiron Saturni & Philireæ nymphæ filius, a qua Philireæ, ut Steph. ait. Reſcindere: mutare, rumpere. Reſcindi uero proprie teſtamenta dicuntur, cum rumpuntur, arguuntur ſunt. Iuſſa Iouis qui Ocyroem in equum conuertit. Elis: urbs eſt Peloponneſi Elis, ab Eleo Tantalii filio appellata, ut quidam uolunt, ut alij ab Eleo Neptuni filio. Sunt etiam qui ams & alicuius dictam Elis uolunt. Nam ſub tutela Solis ſunt. Vnde & Augeas ipſius filius illic regnauit. Altera eſt Arcadiæ. Tertia Hiſpaniæ. Ab Elide uero Eleus poſſeſſium deriuatur. Virg. iij. Georgi. Hic uel ad Elei meias & maxima campi Sudabit ſpacia. Meſſeniæq; arua: Meſſena & regio & urbs ſunt Peloponneſi Pylo propinqua, iuxta quam Amphryſus labitur. Eſt etiam Meſſene urbs Siciliæ. Vnde Meſſenius deriuatur. Illud erat tempus: Apollinis Metamorphoſin in paſtorem in ſanicuriu poëta deſcribit. Nam Apollo cum Cyclopes, ſiue illorum filios, ut quidam uolunt, interfeciſſet, eò quod Ioui fulmen contra Aſculapium ſuppeditaſſent, a Ioue damnatus, & in terram relegatus fuit. Vbi per annu Admeti regis Theſſaliæ armenta paſcit. Cuius rei & Callimachus meminit hic uerſibus.

terius: ſiniſtræ. Nam dextræ onus erat baculus. Mulcet: ſolat, delectat. Pylios in agros: Pylos urbs eſt Meſſeniæ, quæ & Coryphæion ſuit appellata. Vnde Pylius, Pylæus, & Pylon deriuantur. Atlantide Maia natus: Mercurius Maiæ filius. Abactas: abductas. Proprie autem abigi dicuntur armenta. Vnde et abigei dicuntur pecorum fures. Neleus: Pater Neſtoris fuit Neleus rex Pyli. Eſt autem Synereſis duarum uocalium in unum. Sic Virg. Et furias Aiæcis Oilei. Seduxit: ſortem duxit. Interdum ſignificat decipit. Ne uero nulla gratia: & ut aliqua gratia factio tuo referatur. Reperitur: referatur. Iouenatus: Mercurius Iouis & Maiæ filius. Et uerſa pariter cum uoce figura: hoc eſt unum cum uoce mutata ſigura ne agnoſceretur. Furtoq; ſilentia dome: hoc eſt furtum in dica. Adſtiades: Mercurius nepos Atlantis ex Maia. Me mihi: repetitio eiufdem dicti irato conueniens. In eam quam battologi uocant, exprimere uoluit, qua eadem ſubinde iterantur inani loquacitate. Vnde & uerbum *βαρβαρις*. cuius & Eraſt. mem. in pro uerb. Index: lapis quo utimur ad aurum argentiq; probandū.

Mercurius in hominem

Elis

Meſſena

Apollinis in paſtorem

RAPH.

Delphice poſcebat. nam nec reſcindere magni Iuſſa Iouis poteras, nec, ſi reſcindere poſſes, Tunc aderas, Elim, Meſſeniæq; arua colebas, Illud erat tempus, quo te paſtoria pellis: Texit, onusq; fuit baculus ſylueſtris oliuæ, Alterius, diſpar ſeptenis fiſtula cannis. Dumq; amor eſt curæ, dum te tua fiſtula mulcet, Incuſtoditæ Pylios memorantur in agros Proceſſiſſe boues. uidet has Atlantide Maia Natus, & arte ſua ſyluis occultat abactas. Senſerat hoc furtum nemo, niſi notus in illo Rure ſenex, Battum uicinia tota uocabat, Diuitis hic ſaltus, herboſaq; paſcua Nelei, Nobiliumq; greges cuſtos ſeruabat equarum. Hunc timuit, blandaq; manu ſeduxit, & illi Quiſquis eſt hoſpes, ait, ſi forte armenta requireret Hæc aliquis, uidiſſe nega. neu gratia factio Nulla rependatur, nitidam cape præmia uaccam, Et dedit, accepta, uoces has reddidit hoſpes, Tutus eas, lapis iſte prius tua furta loquetur, Et lapidem oſtendit, ſimulat Ioue natus abire. Mox redit, & uerſa pariter cum uoce figura, Ruſtice uidiſti ſi quas hoc limite, dixit, Ire boues, ſer opem, furtoq; ſilentia dome. Iuncta ſuo pariter dabitur tibi ſœmina tauro. At ſenior poſtquam eſt merces geminata, ſub illis Montibus inquit, erant, & erant ſub montibus illis, Riſit Adantiades, & me mihi perfide prodis, Me mihi prodis, ait: periuraq; pectora uertit In durum ſilicem, qui nunc quoq; dicitur index, Inq; nihil merito uetus eſt infamia ſaxo.

Virg. iij. Georgi. Hic uel ad Elei meias & maxima campi Sudabit ſpacia. Meſſeniæq; arua: Meſſena & regio & urbs ſunt Peloponneſi Pylo propinqua, iuxta quam Amphryſus labitur. Eſt etiam Meſſene urbs Siciliæ. Vnde Meſſenius deriuatur.

Illud erat tempus: Apollinis Metamorphoſin in paſtorem in ſanicuriu poëta deſcribit.

Nam Apollo cum Cyclopes, ſiue illorum filios, ut quidam uolunt, interfeciſſet, eò quod Ioui fulmen contra Aſculapium ſuppeditaſſent, a Ioue damnatus, & in terram relegatus fuit. Vbi per annu Admeti regis Theſſaliæ armenta paſcit. Cuius rei & Callimachus meminit hic uerſibus.

De qua re plura in Cõmentar. Euripidis in Alceſtim. J Quod te paſtoria pellis Texit: quo uerſe paſtorali expellibus conſecta iedutus fuiſti. Diſpar fiſtula: inæqualis, tibi ex ſeptem cannis inæqualibus conſecta. Al

rimus reperitur. Vt & Eraſmus docet in pro uerbis, qui ipſe quoq; eandem cum Regio ſententiam tenet, uidelicet ut Battum paſtorem, in hunc lapidem transformandū dicit. Sed tamen Laſtantius in Argumento fabulæ, uideatur de alio, quàm de Lydio aut Heracleo intelligere. Et ipſe Ouidius, ſaxum immeritum uocat, quod haud puto facturus erat, ſi de coticala intelligi uoluiffet. Ne quomodo immerita dici debet, quæ ſuo iudicio etiã hodie prodir auri diſcrimina: Sed hoc uiderint alij. Nihil merito: lapis enim nihil mali commiſit.

Hinc ſe &c. Argumentum. Athenis uirgines per ſolemne ſacrificium in caniſtris Mineruæ ſerunt pigmenta, inter quas a Mercurio eminens ſpecie conſpecta eſt Herſe Cæcropis filia. Itaq; aggreſſus ſororẽ eius Aglaoron, precatuſq; ut ſe Herſe ſorori ſuæ iungeret, ac illa cõpro miniſterio aurum cum popoſciſſet, Minerua grauitè offenſa eſt auaritia eius, & quot ciſtulam etiã tradidit ſororibus eius cuſtodien dam aduerſum ſuũ prædictũ aperuiſſet. Inuidiæ nouiſſimę imperauit, & eã ſororis Herſe ſuccubiſſibus exacerbauit, diuſq; cruciatũ ſaxo mutauit. Hinc

Pylos

MICYL.

Battus in indicem

LACT.

A.P.H. Hinc se sustulit. Aglauri filia Cecropis Athenarum regis mutationem in saxum superiori transformationi poeta connectit. Mercurius enim post Barrum in lapidem conuersum, forte inter uirgines Atheniensium sacra Mineræ celebrantes, uidit Herse Cecropis filiam ornatum formosissimam, qua cum aliter poui non posset, Aglauron illius sororem rogauit, ut sibi opem ferret. Ea operam suam pollicetur, dum sibi pecunia tribuatur. Id cum reuississet Pallas, ob cistam quoque apertam irata, in qua Erichthonium clauerat, ei Inuidiam immisit, qua impedita cum Mercurio repugnaret, ne Herse amata frueretur, in saxum ab eo fuit conueria. Caduceus: Mercurius caduceum ferens. Est enim Caduceus uirga Mercurij, qua pax significabatur. Vnde caduceator legatus dicitur pacem petens, ut serb. f. op. p. 1. 1. 1. Caducea tori nemo homo nocet. Munychios agros: Atticos.

Munychia Munychia nunc promontorium est Pyreus portus Atticæ, à Munycho dicta qui illic ædificauit templum Munychiæ Dianæ. Gram humum Mineræ, Periphraſis est Atticæ terræ, quæ Mineræ uel graſſima est. Nam (ut Pausanias ait) tota urbs Athenarum & ager Mineræ est sacer. Licet enim alios quoque Deos colere inſtituerint, Palladem tamen uenerantur, cuius simulacrum, quod in arce est conſecratum, de cælo ferrus cecidiſſe.

Lyceum

Lyceion

Canephoria

Hinc se sustulerat paribus Caducifer alis,
Munychiosq; uolans agros, gratamq; Mineræ
Despicebat humum, cultiq; arbuſta Lycei.
Illa forte die caſtæ de more puellæ
Vertice ſuppoſito feſtas in Palladis arces
Pura coronatis portabant ſacra caniſtris.
Inde reuertentes Deus aſpicit ales, iterq;
Non agit in rectum, ſed in orbem curuat eundem.
Ut uolucris uilis rapidiſſima miluius exiſ,
Dum timet, & denſi circumſtant ſacra miniſtri,
Flectitur in gyrum, nec longius audet abire,
Spemq; ſuam motis auſus circumuolat alis,
Sic ſuper Actæas agilis Cyllenius arces
Inclinat curſus, & eaſdem circinat auras.
Quanto ſplendidiſſior, quàm cætera ſydera fulget
Lucifer, & quanto, quàm Lucifer aurea Phœbe,
Tanto uirginibus præſtantiſſior omnibus Herſe
Ibat, eratq; decus pompæ, comitumq; ſuarum.
Obſtupuit forma Ioue natus, & æthere pendens
Non ſecus exarſit, quàm cum balearica plumbum
Funda tacit, uolat illud, & incandescit eundo,
Et quos non habuit, ſub nubibus inuenit ignes:
Vertit iter, cæloq; petit diuerſa relicto,
Nec ſe diſſimulat, tanta eſt fiducia formæ,
Quæ quâquam iuſta eſt, cura tamen adiuuat illam,
Permulcetq; comas, chlamydemq; ut pendeat apte
Collocat, ut Iymbus, totumq; appareat aurum,
Ut teres in dextra, qua ſomnos ducit, & arcet
Virga ſit, ut terſis niteant talaria plantis,
Pars ſecreta domus ebore, & teſtudine cultos
Tres habuit thalamos, quorū tu Pandroſe dextris,
Aglauros læuum, medium poſſederat Herſe.
Quæ tenuit læuum, uenientem prima notaui
Mercurium, nomenq; Dei ſcitarier auſa eſt,

Arbuſta: arbores. Cultri Lycei: ex cultu Ariſtorelicis diſputationibus. Nam Lyceum eſt gymnaſium Athenis, in quo deambulans Ariſto: eſ de philoſophia differebat. Lyceion à Lyco Pandionis filio (ut ſcribit Pausanias) appellatum, à quo quidem & Lycea regio quædam Athenis fuit dicta, ut Stephanus ait. Sine diphthongo autem æ ſcribatur Lyceū, ne mons Arcadiæ Lycæus eſſe uideatur, qui cum æ diphthongo notatur. Coronatis ca. Canephoria ea ſacra uocata ſunt, quod in caniſtris ferrentur quibus ad ſacrificandū opus eſſet. atq; hinc ipſæ etiam uirgines *canepipoi* dicunt. Non autem qualibet, ſed præſtantiſſimæ & nobiliores tantum *canepipoi*. Deus ales: Mercurius citus. Omnium namq; planetarum uelociſſimus eſt, celeritate ſuam cōſicit curſum. Ut uolucris: hac ſimilitudine Poëta oſtendit, quo modo in orbem Mercurius uolat, ut diuſ

aspectu Herſe amate frueretur. Miluius: auis eſt rapax, quæ in gyrum uolat. Rapidiffima: rapaciſſima.

Dum timet: miniſtros extra cuſtodientes. In gyrum: in orbem & circuitum. Super Actæas arces: Athenienſes. Actæa nanque Attica eſt, quod ſerè tota ſit littoralis, *actæ* nanque litus interpretatur. Inclinat curſus: conuertit uolatus. Circinat: circundat. Eſt autem circinus inſtrumētum, quo circuli apte conſciuntur. Quanto ſplendidiſſior: quanta pulchritudine fuerit Herſe à Mercurio amata apte his comparationibus poëta oſtendit. Non ſecus exarſit: non aliter amore eſt inflammatus. Balearica funda: qua Balearicum inſularum, incole maxime utuntur. Balearicae autē inſulae ſunt duæ Hiſpaniæ adiacentes, quarum incolæ optimi ſunt funditores.

Baleares

Plumbum: plumbeam pilam. Incandescit: igneſcit, liqueſcit.

Vertit iter: conuertit ac mutat iter Mercurius. Cum enim eſſet in cælum iturus in terras deſcendit. Cælo relicto: quò iter & uolatum direxerat.

Nec ſe diſſimulat: nec ſe occultateſſe Mercurium. Tanta eſt fiducia formæ: acclamatione eſt cauſam continens cur ſe non diſſimularet Mercurius. Ad deo namq; formoſus erat, ut nulla occultatione opus foret. Quæ quanquam iuſta eſt: ſi fiducia formæ et pulchritudinis ſubaudiatur.

Permulcetq; comas: peſcit capillos. Chia

midem Collocat: ita inquit componit chlamydem, ut apte ex omni parte pendeat. Chlamys autem alijs ueſtibus ſuper imponebatur. Ut Iymbo. hoc eſt ut Iymbus aureus totus appareat. Eſt enim *q. q. A. i.* unū in duo diuſum, quam figuram imperitiendiadis uocant. Cum endiadis nec græca nec latina uox ſit. Ut te. recta. Eſt autem caducei periphraſis, quo Mercurius dat ſomnos, adimicq; & lumina morte reſignat. Ut etiam Virg. canit.

Tertis plan. pulchris pedibus. Talaria: talaria autem ſunt Mercurij alata calciamenta. Pars ſecreta domus: interiorem partem domus Cecropis deſcribit, in qua thalami filiarum erant. Ebore & teſtudine: non ſolum ebore, ſed etiam teſtudinum cruſtis thalami ornabantur, quamuis teſtudo ædificium quoque concameratum ſignificet, qua in ſignificatione ſi accipiamus, eboreneam teſtudinem intelligemus.

Atlantis,

Pleione

Atlantis, Pleionestq; nepos: Mercurius, Pleione autem uxor Atlantis fuisse memoratur. Vnde Pleiades fuere cognominatæ. Iuppiter ipse: qui rex est & Deorum & hominum. Abdita: secreta. Erichthoniũ in cista clausum, ut uidimus. Interea tectis excedere cogit: interrim inquit dum aurũ afferret, coëgit Mercurium Aglauros excedere, & exire domo. Dea bellica: Pallas, quæ & Bellona dicitur. Torui luminis orbes: toruos oculos, quales iratis esse solent. Aegida concuteret: Aegis munitum est pectoris æreum à Vulcano fabricatum, habens in medio Gorgonis caput, quo & Pallas & Iuppiter uti solent. [Atque hinc a. ij. x. idem dicitur. Sed a. ij. tamen lorica siue thoraca uolunt esse Iouis *Αἰγίδα*, ex corio capræ Amaltheæ, unde etiam nomen habet. Martialis. lib. 7. Accipe belligeræ crudum thoraca Mineræ, Ipsa Medusa quo rumer ira deq;. Dũ uacat huic Cæsaris, poterit lorica uocari, Pectore cum sacro fedit Aegis erit.]

Aegis

Sabit: in mentem uenit. Hanc Aglauron. Profana manu: impia, scelerata. Sine matre: quod (ut paulo ante diximus) Erichthonius, ex solo semine Vulcani, quod in terram cecidit, cum ui cũ Pallade coire uellet, natus est. Lemniacam stirpem: Erichthonium filium Vulcani, qui in Lemnum insulam à cælo cecidit. Lemnos autem insula est Thraciæ adiacens, duas habens urbes Ephæstiam & Myrinam, à magna Deorum matre, quæ Lemnos appellatur, denominata, cui etiam uirgines sacrificabantur, ut Hecataus in Europa scribit. Hanc uero primum habitant Thracas, qui Sintias, Sarpitq; uocabantur, ut Sra. ait. A Lemno autem & Lemnius gentile & Lemnicus possessiuum declinatur. Ingratam que Deo fore ob peritam pecuniam. Ing. tamq; foro. quia auaritia illam Mercurio prostituebat. Protinus Inuidiæ: primum Inuidiæ domum describit poeta, deinde Inuidiam ipsam. Est autem Inuidia dolor ex aliena proueniens felicitate. Differt ab inuidia, quod ea non solum ad eum, qui inuidet, sed etiam ad eum cui inuidetur referri potest. Inuidia uero in eum demum cadit, qui inuidet. Nigro tabo: nigra sanie. Diptoton autem est hoc nomen & duorum casuum. Nam tabi & tabo solum inueniuntur. Antri: speluncæ. Abdita: abscondita. Ignauis frigoris: ab effectu qd ignauos & pigros efficit. Bello met. uita. Periphrasis est Palladis, quæ à latinis Bellona uocatur, quod in bello maxime sit timenda. Neq; enim succere. Fas ha. hoc est Palladi, ut quæ est Dea, non licet Inuidiæ domum ingredi. Extrema cu. ultima cuspidis parte. Pallas nãque hastam gestare memoratur. Vipereas carnes, uiperarum, quæ sic quod ui pariant, sunt appellatæ. [Nam etiam dirumpi cũ pariant traduntur.] Inuidiam: eleganti phantasia Inuidiæ & corpus & figuram humanam, & actiones attribuit. Ea uero omnia describit quæ inuidis inesse solent. Visatq; oculos auertit: à uisa inquit Inuidia Pallas oculos auertit, ne diutius illam spectaret. Corpora: carnes. Vultumq; Deæ ad suspiria duxit: ordo est & sensus, & ad uultum Deæ suspiria traxit. Cũ enim uultum Deæ uisisset hylarem, Inuidia, dolore affecta suspirauit. Nusquam recta acies. oculorum intelligat. Inuidi nanque non recto, sed obliquo utuntur uisa. Liuent: liuidi & nigri sunt. Suffusa: infecta. Nisi quem uisi fecere dolores: non ipsius, sed aliorum. Inuidi nanque & alienis malis gaudent, & bonis dolent. Nec fruitur somno: nec dormire potest. Excita: concita, stimulata. Vigilantibus curis: ab effectu curæ uigilantes, quod hominem uigilare cogant, neq; dormire pariantur. Sed uidet ingratos: non gratos ac sibi displicentes. Intabescit: paulatim consumitur. Carpitq; & carpitur unã: simul inquit & bedit & iarditur.

Erichthonius

Abdita, Sole carens, non ulli peruisa uento, Tristis, & ignauis plenissima frigoris, & quæ Igne uacet semper, caligine semper abundet, Huc ubi peruenit bello metuenda uirago, Constitit ante domum (neq; enim succedere tectis Fas habet) & postea extrema cuspide pulsat. Concussæ patuere fores, uidit intus edentem Vipereas carnes uitiorum alimenta suorum Inuidiam, uisatq; oculos auertit, at illa Surgit humo pigre, semesarumq; reliquit Corpora serpentum, passuq; incedit inertis. Utq; Deam uidit, formaq; armisq; decoram, Ingemuit, uultumq; Deæ ad suspiria duxit. Pallor in ore sedet, macies in corpore toto, Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes, Pectora felle uirent, lingua est suffusa ueneno, Risus abest, nisi quem uisi fecere dolores, Nec fruitur somno uigilantibus excita curis, Sed uidet ingratos, intabescitq; uidendo Successus hominum, carpitq; & carpitur unã,

Lemnos

& bonis dolent. Nec fruitur somno: nec dormire potest. Excita: concita, stimulata. Vigilantibus curis: ab effectu curæ uigilantes, quod hominem uigilare cogant, neq; dormire pariantur. Sed uidet ingratos: non gratos ac sibi displicentes. Intabescit: paulatim consumitur. Carpitq; & carpitur unã: simul inquit & bedit & iarditur.

Inuidia

Supplia

Et causam aduentus, cui sic respondit Atlantis, Pleionesq; nepos: Ego sum qui iussa per auras Verba patris porto, pater est mihi Iuppiter ipse. Nec fingam causas, tu tantum fida sorori Esse uelis, prolisq; meæ matertera dici. Herse causa uia est. faueas, oramus amanti. Aspicit hunc oculis isdem, quibus abdita nuper Viderat Aglauros flauæ secreta Mineræ, Proq; ministerio magni sibi ponderis aurum Postulat, interea tectis excedere cogit. Vertit ad hanc torui Dea bellica luminis orbes, Et tanto penitus traxit suspiria motu, Ut pariter pectus, positumq; in pectore forti Aegida concuteret, subit hanc arcana profana Detexisse manu tum, cum sine matre creatam Lemniacam stirpem contra data fœdera uidit, Ingratamq; Deo fore iam, ingrataq; sorori, Et ditem sumpto, quod auara poposcerat, auro. Protinus Inuidiæ nigro squalentia tabo

Tecta petit, domus est imis in uallibus antri Abdita, Sole carens, non ulli peruisa uento, Tristis, & ignauis plenissima frigoris, & quæ Igne uacet semper, caligine semper abundet, Huc ubi peruenit bello metuenda uirago, Constitit ante domum (neq; enim succedere tectis Fas habet) & postea extrema cuspide pulsat. Concussæ patuere fores, uidit intus edentem Vipereas carnes uitiorum alimenta suorum Inuidiam, uisatq; oculos auertit, at illa Surgit humo pigre, semesarumq; reliquit Corpora serpentum, passuq; incedit inertis. Utq; Deam uidit, formaq; armisq; decoram, Ingemuit, uultumq; Deæ ad suspiria duxit. Pallor in ore sedet, macies in corpore toto, Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes, Pectora felle uirent, lingua est suffusa ueneno, Risus abest, nisi quem uisi fecere dolores, Nec fruitur somno uigilantibus excita curis, Sed uidet ingratos, intabescitq; uidendo Successus hominum, carpitq; & carpitur unã,

Tecta petit, domus est imis in uallibus antri Abdita, Sole carens, non ulli peruisa uento, Tristis, & ignauis plenissima frigoris, & quæ Igne uacet semper, caligine semper abundet, Huc ubi peruenit bello metuenda uirago, Constitit ante domum (neq; enim succedere tectis Fas habet) & postea extrema cuspide pulsat. Concussæ patuere fores, uidit intus edentem Vipereas carnes uitiorum alimenta suorum Inuidiam, uisatq; oculos auertit, at illa Surgit humo pigre, semesarumq; reliquit Corpora serpentum, passuq; incedit inertis. Utq; Deam uidit, formaq; armisq; decoram, Ingemuit, uultumq; Deæ ad suspiria duxit. Pallor in ore sedet, macies in corpore toto, Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes, Pectora felle uirent, lingua est suffusa ueneno, Risus abest, nisi quem uisi fecere dolores, Nec fruitur somno uigilantibus excita curis, Sed uidet ingratos, intabescitq; uidendo Successus hominum, carpitq; & carpitur unã,

Abdita, Sole carens, non ulli peruisa uento, Tristis, & ignauis plenissima frigoris, & quæ Igne uacet semper, caligine semper abundet, Huc ubi peruenit bello metuenda uirago, Constitit ante domum (neq; enim succedere tectis Fas habet) & postea extrema cuspide pulsat. Concussæ patuere fores, uidit intus edentem Vipereas carnes uitiorum alimenta suorum Inuidiam, uisatq; oculos auertit, at illa Surgit humo pigre, semesarumq; reliquit Corpora serpentum, passuq; incedit inertis. Utq; Deam uidit, formaq; armisq; decoram, Ingemuit, uultumq; Deæ ad suspiria duxit. Pallor in ore sedet, macies in corpore toto, Nusquam recta acies, liuent rubigine dentes, Pectora felle uirent, lingua est suffusa ueneno, Risus abest, nisi quem uisi fecere dolores, Nec fruitur somno uigilantibus excita curis, Sed uidet ingratos, intabescitq; uidendo Successus hominum, carpitq; & carpitur unã,

Supplia

Inuidiæ domus descriptio

Supplicium suum est: hoc est, sibi ipsi est supplicium. Inuidus enim te ipsum semper rodit, paulatimque consumit. [Sic Isocrates in Euagora. *νίλος ἐ γόνοσ, ὃ τῷ μίσησ ἄγῳσ* *καὶ ἄγαθῳ, δὲ μύθῳσ ἀνδρῶσ ἰσχυρῶσ ἰσ.*] Quamuis tamen: ordo est, quamuis oderit illam, talibus tamen est allocuta. Tritonia: Pallas, à Tritonide palude, apud quam

Tritonia

primū apparuisse fingitur, Tritonia fuit cognominata. [Vel à τριτῶ, quod lingua Cretae caput significat, eò quod ex capite Iouis nata fuit.] In fine tabe tua: hoc est ueneno tuo inquina ac imbuta. Breuem autem id circo Palladi attribuit orationē poëta, ut significet Deam Inuidiæ aspectum diutius ferre non potuisse. Et in pressa tellurem reppulit ha. hoc ex uulgari opinione dicitur. Neque enim tellus cum sit immobilis repelli potest, quamuis uulgo uideatur. Obliquo lumine: obliquis oculis, qualibus inuidi aspiciere successus aliorum solent.

Successorumque Miner. Indoluit: archaismos est, hoc est, antiqua locutio. Nunc enim successibus dolere dicimus. [Vel etiam græca figura, quale & illud Virgilij. *Iustitiæ ne prius mirer, belline laborum, pro* *ἴκαστῳ δὲ λυκασσῶσ, καὶ τῶσ πῶσ μῶσ.*] Successus autem ut euentus & similia, in plurali numero secundæ quoque est declinationis, non solum quaræ. Proterit: profernit. Ea autem describit poëta, quæ inuidorum oculi efficere credantur.

NICYL.

[Hinc & Virgilius dixit. Nescio quis tenet oculus mihi facinat agnos. Nam uerbum *ἄσασσῶσ*, quod latini fascinare dicunt, & inuidere græcis significat, & oculis, aspectuque nocere. Et summa papauera Carpit: eodem pertinet quomodo superiora. nisi quod epitheto, summa, usus uidetur, ut alluderet ad id, quod idē alibi dixit. Summa petit liuor, perfruit altissima uenti &c. Est enim ea Inuidiæ natura, ut summa & excellentia maxime petat.]

A P H.

Tritonida arcem: Athenarum arcem Palladi dicatam. Posuit autē patronymicum pro possessiua. Ingentis:

propter multitudinem praestantissimorum & artificum & oratorum & philosophorum hoc dicit. Et festa pace: ab effectu. Nam tempore pacis festa celebrantur. Virentem: florentem. Ferrugine: ferri subigo, ferrugo uocatur. Præcordia: uenæ sunt cordi præiacentes præcordia, quæ curarum sedes esse dicuntur. Hamatis lentibus:

recuruis spinis: qualis est hamus. Est autē nomen participio simile hamatus, ut galeatus.

Piceū: nigrū. Neue mali causæ: hoc est ne causæ doloris longius absint, efficit ut felicitate sororis semper ante oculos cū maximo dolore et cruciatu habere uideatur. Cæcropis: Aglauros Cæcropis filia, est enim nomen patronymicū femininum.

Mordetur: cruciatur.

Liquit: liquefcit, atque ut nix ad Solem consumit. Lenra tabe: corruptione quæ paulatim fit. Incerto Sole: debili ac parū uehementi Sole. Leni tepore: exiguo calore. Iactati: frustra dicenti. est enim iactare interdū inaniter loqui. Virgi. Talia iactanti. interdū ostentare. Desine dixit: me rogare subauditur.

Velox Cyllenius: Mercurius à Cyllene Arcadiæ monte. Isto pacto: ut te hinc non moucas, nisi me repulso. Nunquā autē me hinc repellere poteris, tu igitur hic semper maneat. Calatas: sculptas atque pictas. Igna grauitate: scite epitheton distinxit. Nā est etiā grauitas honesta.

Partes quascunque: In prepositio, subauditur, ut in quascunque flectitur intelligam. [Alij, quascunque legendū putant, ut sit, quascunque flectitur, pro in quancunque partem. Ego uero & quascunque recte legi puto, si quascunque flectitur

Aglauros
in saxum
Al. quascunque

Suppliciumque suum est, quāuis tamen oderit illam, Talibus affata est breuiter Tritonia dictis, In fine tabe tua natarum Cæcropis unam, Sic opus est Aglauros ea est, haud plura locuta Fugit, & impressa tellurem reppulit hasta, Illa Deam obliquo fugientem lumine cernens Murmura parua dedit, successorumque Mineruæ Indoluit, baculumque capit, quem spinæ tortum Vincula cingebant, ad aperta que nubibus atris Quacunque ingreditur, florentia proterit arua, Exuritque herbas, & summa papauera carpit, Afflatumque suo populos, urbesque, domosque Polluit, & tandem Tritonida conspicit arcem, Ingentis, opibusque, & festa pace uirentem, (nit. Vixque tenet lachrymas, quia nil lachrymabile cernit. Sed postquam thalamos intrauit Cæcropæ natæ, Iussa facit, pectusque manu ferrugine tincta Tangit, & hamatis præcordia sentibus implet, Inspiratque nocens uirus, piceumque per ossa Dissipat, & medio spargit pulmone uenenum, Neue mali causæ spatium per latius errent, Germanam ante oculos, fortunatumque sororis Coniugium, pulchraque Deum sub imagine ponit, Cunctaque magna facit, quibus irritata dolore Cæcropis occulto mordetur, & anxia nocte, Anxia luce gemit, lentaque miserrima tabe Liquitur, ut glacies incerto faucia Sole, Felicisque bonis aliter non uritur Herfes, Quam cum spinosis ignis supponitur herbis, Quæ neque dant flammæ, lenique tepore cremantur, Sæpe mori uoluit, ne quicquam tale uideret, Sæpe uelut crimen rigido narrare parenti, Denique in aduerso uenientem limine sedit Exclusura Deum, cui blandimenta, precesque, Verbaque iactanti mitissima, desine, dixit. Hinc ego me non sum nisi te motura repulso, Stemus ait pacto uelox Cyllenius isto, Calatasque fores uirga patefecit, at illi

Surgere conanti partes, † quascunque sedendo Flectitur, ignaua nequeunt grauitate moueri, Illa quidem pugnat recto se attollere trunco,

accipiamus dictum *κατὰ τὴν ἀρχὴν*, pro quibuscunque. Ut Expleri mentem, pro, expleri mente &c.] Describit autē quemadmodum Aglauros in saxum fuit commutata, ac limini ianua, ubi sederat ita affixa, ut nunquam surgere potuerit. Illa quidem pugnat: contendit, conatur. Se attollere: se erigere. Recto trunco: erecto pectore. Nam truncus ea pars corporis dicitur quæ est inter collum & coxas.

P: geti

Riget: rigida ac dura est facta. Malum cancer: Morbus est cancer quod græci Carcinoma uocant, paulatim corpus rodens. Sic letalis hyems: mortiferum frigus.

Respiramina: pulmonis respiraciones. Signum exangue: statua sine sanguine & mortua. In statuam namque lapideam Aglauros fuit conuersa. Sua mens infecerat illam: inuidorū namq; corpora sunt nigra, quemadmodum & mens nigra esse solet, & nocens. Infecerat: maculauerat.

LACT.

Has ubi &c. Argumentum. Cum Mercurio iussu patris in Phœnicem transgressus esset, ut armenta illius regionis ad litus cōpelleret, Iuppiter in taurum conuersus. Cum se iuuencis Agenoris regis immiscuisset, & in amorem sui spaciante in arena uirgines cōsistere coegisset, paulatim singulas alludēs, nouissime Europā Agenoris filiam, cuius amore cōpulsus auerterat figuram, insidens tibi tergo per mare in insulam Cretam detulit, ibiq; concubitu eius positus est.

RAPH.

Mentisq; profanz: a sacris ac religione remotæ. [Videtur ad iuuencis nominis alludere. γλαυκίππη enim γλαυκίππη græcis significat, ut supra quoq; monuimus.]

Dictas à Pallade terras Linquit: Periphrasis est Athenarū. Nam Athenæ ἐν τῷ ἁλίῳ, hoc est, à Pallade dicuntur.

Seuocat hunc geni. Iuppiter Europæ Agenoris Phœnicum regis filie amore captus Mercurio ab Attica redeunti mandat, ut se quam primum in Phœniciam conferat, regisq; armenta ad litus compellar, ibi namq; cum alijs uirginibus Europam spari uiderat. Id uero cum effecisset Mercurius, omni deposita maiestate Iuppiter in Taurum se conuertit, cuius dorsum post multas blanditias Europa ascendere ausa, in Cretam per mare ab Ioue est aduecta. Quod quidem idcirco fingitur, quia Cretenses (ut historici tradunt) Europam ex Phœnicia raptam in Cretam asportauerunt nauis, cuius insigne taurus erat. Seuocat: seorsum uocat. Delabere: deorsum labere atq; descende. De namq; præpositio in cōpositione interdum auget, ut Deamote Syre, apud Terentium: Interdum significat deorsum, ut deuolo, demitto, decurro, & similia. Quæ tuā matrem tellus: Periphrasis est Phœnicie, quæ à parte sinistra septentrionem uersus subiicitur Pleiadibus, quarum una est Maia Mercurij mater.

MICYL.

[Locus hic inter obscuriores unus est. Nam cum tota Phœnicia extra Zodiacum sita sit, hoc est, citra Tropica cum cancri, Tauri autem signū intra Aequinoctialem

& Tropici eundem claudatur, à sinistra, hoc est, à Septentrione, ut Raphaëli placet, Pleiades aspicere, siue habere illa non potuit. Quare quidam longius paulo perita expositione, maluerunt locum hunc de ea terrarum subiectione intelligere, qua aliæ alijs sideribus ac signis subiectæ dicuntur, astrologica ratione, non geometrica.

Sic Phœnicia à sinistra, hoc est, à septentrione Cyprum habet, quæ insula Pleiadibus secundum Proloperum subiicitur. Sed mihi hæc argutio uidentur. Alij autem, quorum opinio ni & ipse magis accedo, sinistram, hic pro meridie accipiunt, idq; uel simpliciter, nam & hoc apud poetas alicubi inueniri tradit, uel etiā, ut accipiam⁹ Phœnicem uultu ac ore in occidentem uersos in sinistra parte cæli Pleiades habere, siue suspicere. Quanquam rursum non negem hunc locum etiam secundum statum & aspectum Iouis, exponi posse. Næ si demus Iouem è summo ac medio cæli, hoc est, ab ea parte quæ circulus æquator describit, Mercurium demittere, secundum ipsius statū et uultū, qui quædam Græcia & Athenæ, unde modo aduenerat Mercurius, ceteriores sunt quam Phœnicia, in orientē uersus erit, Iuppiter à sinistra Phœnicis & in taurum Aegyptum habebit, à

dextra autem eas terras siue insulas, quæ ultra æquinoctialem sitæ sunt. Sed tamen totum hunc locum alijs considerandum relinquo.]

Suspicit: sursum aspicit. Interdum suspicere mirari significat. Indigenæ: indigenit incolæ. Sidonida: Sidoniam. Patronymica nãq; forma pro possessiua, ac potius propria est usus poëta. Nam Sidon urbs est Phœnicie. Vnde Phœnicia ipsa Sidonia uocatur. Dixit & expulsi: mira celeritate ac dicto citius Iouis madata executus est Mercurius. Iamdudum: quam primum. Uirginibus Tyrijs, Tyrus à Tyro Phœnicis filio dicta, & insula & urbs est Phœnicie Sidoni uicina. Non bene cōueniunt, non decet inquit grauem uirum amori indulgere, quam ob causam se in taurum Iuppiter conuertit, ut cōmodius uirgine amata poneretur. Sceptri grauitate relicta: deposita regni grauitate. Scepterū enim est insigne regni. Nam est baculus quo stantes innituntur reges. Vnde etiam sceptrum dictum est *ἄσπετος*, quod significat in hætere sine incumbere. Ille pater rector: quæ Deum: emphasis est. Plus enim quam eloquitur significat. hoc est, ille potentissimus qui omnibus præest, qui omnium est causa. Trifidus: trifidus, quorum

Tyris

ram triplex est effectus, afflant enim scindunt & urunt.

Colla toris extant: pulcherrimum describit taurum in quem Iuppiter est mutatus, Toris: pulpis. Extant: eminent. Palearia: pelles crassiores ab harmis, colloque bouum dependentes palearia dicuntur. Nec formidabile lumen, nec truces inquit erant oculi tauri illius. Agenore nata:

Europa
Agenor

Periphrasis est Europæ Agenoris filij. Agenor autem Phœnicis fuit filius à fortitudine dictus. Nam Agenor fortis interpretat, quæ si ἄγαν τῆ ἰσχύος, hoc est ualde fortitudine utēs.

Sed quamuis mitē: eleganter puellæ naturam exprimit. Timidę namq̄ solent esse puellæ. Et dum ueniat: donec fruatur sperata cōcubitus uoluptate.

Vix ah uix cætera differt: cum difficultate inquit concubitus diffire potest in aliud tempus. Et nunc alludit: ad ludentē puellam ludit. Ut enim aridere est ad ridentem ridere, ac alludere est ad ludentē ludere. Interdū alludere est obscure aliquid significare. Impedienda: liganda. Falsa uestigia: simularos pedes, non enim erāt tauri pedes, sed falsi atq̄ simulati.

Quippe color niuis est, quam nec uestigia duri
Calcauerē pedis, nec soluit aquaticus Auster,
Colla toris extant, harmis palearia pendent,
Cornua parua quidem, sed quæ contendere posses
Facta manu, puraq̄ magis perlucida gemma,
Nullæ in fronte minæ, nec formidabile lumen,
Pacem uultus habet, miratur Agenore nata,
Quod tam formosus, quod prælia nulla minetur.
Sed quamuis mitem metuit contingere primo,
Mox adit, & flores ad candida porrigit ora.
Gaudet amans, & dum ueniat sperata uoluptas,
Oscula dat manibus. uix ah, uix cætera differt,
Et nunc alludit, uiridēq̄ exultat in herba,
Nunc latus in suluis niueum deponit arenis,
Paulatimq̄ metu dempto, modo pectora præbet
Virginea palpanda manu, modo cornua fertis
Impedienda nouis. aursa est quoq̄ regia uirgo,
Nescia quem premeret, tergo consistere Tauri.
Tum Deus à terra, siccoq̄ à littore sensim
Falsa pedum primo uestigia ponit in undis,
Inde abit ulterius, mediq̄ per æquora ponti
Fert prædam. pauet hæc, littusq̄ ablata relictum
Respicit, & dextra † cornu tenet, altera dorso
Imposita est, tenues sinuantur flamine uestes,

Sensim: paulatim. Medijs per æquora ponti: æquor ab æquo deriuatum tam de campo quàm de mari dicitur. Virgi. At prius ignotum ferro quàm scindimus æquor. Pro mari autem ponitur æquato, quod uentis nõ est commotum. Pauet hæc: timet, Virginis autem naturam expressit. Nam uirgines natura sunt timidæ.

Ablata: Asportata à Ioue in taurum conuerso. Respicit: retro aspicit. Oculos enim ad litras conuertebat.

Et dex. cor. te. Ar. Europa a chaismos est: Nam cor damata à num posuit pro cornu Ioue in metri causa priscorum C. nam imitatione. Itē in quinta transuectato, Oppositoq̄ genu curuauit flexile cornū. Lucanus autem etiam in masculino genere usurpat in septimo, cū ait. Cornus tibi cura si nistri. Dorso: tergo.

Sinuantur: flectuntur, curuantur, tumescunt in sinus. Flamine: uento.

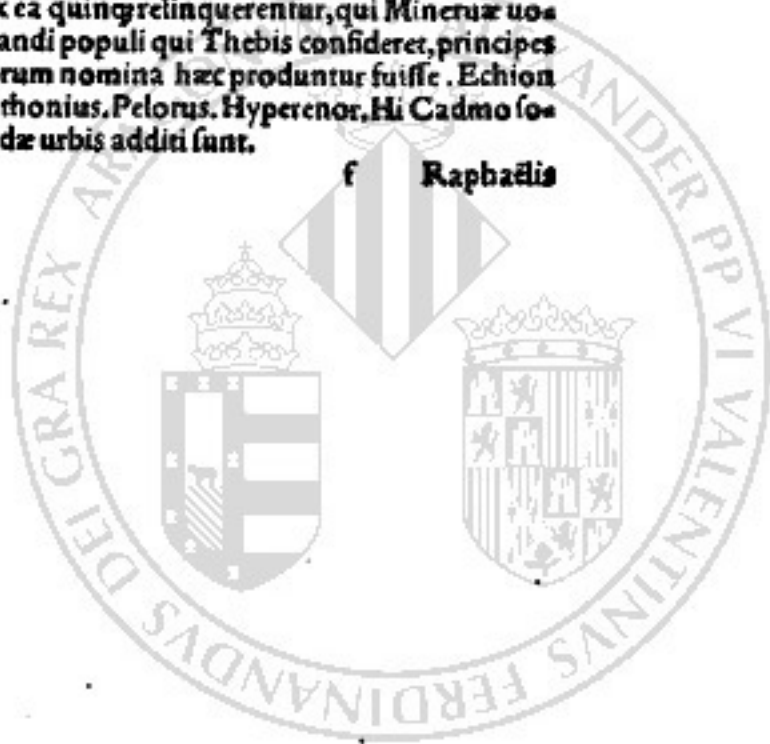
Al. cornū

ARG. LIBRI III,

ACT. I. Amis &c. Argumētum. Agenor rapta Europa, Fratres eius ad requirendam sororem dimisit, ita ut nisi eam reperissent ad se ne reuenterentur. Cilix itaq̄ diuersas petit regiones, nouissime constituit Ciliciam. Nec minus Phœnix à nomine Phœnicem. Cadmus uero desperata spe uisendi parentis, Apollinis oraculum ingreditur, sciscitans in quibus partibus orbis cōsisteret. Accipit itaq̄ sorte ut uaccam à grege secretam † quæ Lunæ signum in latere haberet, ageret, & ubi fessa procubuisset ibi statueret urbem, parens præcepto in eam terram deuenit, quæ postea à boue Bœotia est dicta.

Hic cum ad fontem Martis socios aquatum misisset, & postea etiam ipse illuc iuisset, ut uidit à dracone socios consumptos, serpentem interfecit, & dentes eius Mineræ monitu humo sparsit, ex quibus armatorum multitudo progignitur, quæ inter se domestico bello confliat, ita ut ex ea quinq̄ relinquerentur, qui Mineræ uoluntate creandi populi qui Thebis consideret, principes essent, quorum nomina hæc produntur fuisse. Echion Vdeus. Chthonius. Pelorus. Hyperenor. Hi Cadmo socij condendæ urbis additi sunt.

† Raphaëlis

RAPHAELIS REGII IN TERTIVM METAMORPHOSEOS OVIDII LIBRUM ENARRATIONES.

RAPH.

IAmq; deus posita. Hunc quoq; librum tam concinne cum superiore connectit poeta, ut mutationem dentium maris serpentis in uiros armatos ex prioris fabula educere uideatur. Agenor namque Europæ pater amissam filiam putans,

Cadmo mandauit, ut aut eam inueniret, aut domum non rediret. Cadmus uero cum ferretorium terrarum orbem peragrasset, neq; sororem utquam inueniret, Apollinem consuluit, ubi commode habitare posset. Cui Apollo respondit ut uacantem sibi oblatam sequeretur, ac ubi ea quiesceret urbem ædificaret, nomenq; à boue ipsi imponeret. Cadmus igitur templo egressus uaccam est consecratus, quæ cum fessa procubuisset, locum esse condendæ urbi sibi assignatum cognouit. Iouis igitur sacrificaturus ad hauriendas aquas à vicino fonte socios misit. Illi uero à dracone correpti cum non rediret, Cadmus ipse profectus & uastum

Cadmus
Bœotia
conditor

draconem interfecit, & partem dentium illius à Marte & Pallade acceptam, nam altera pars Actæ colchorum regi tradita est. iussu Martis ipsius, ut Pherecydes narrat, ut uero Ouidi. Palladis admonitione, seminauit, ac terram obruit, ex qua statim homines armati sunt nati, qui se inuicem omnes præter quinque interfecerunt.

Fallacis tauri: falsi & simulati. Se confessus erat: se manifestarat Iouem esse. Dictæa at. Cretensia. nam Dictæ mons est Cretæ à Dictæ nymphea cognominatus, ut quidam aiunt. Siue quod illic Iuppiter sit partus, ut quædam aiunt quod est pario. Vnde & in illo Iouis imberbis statua fuisse dicitur. Alij scribunt à dictæa dictæ, id est, à reti bus Dictæ & Dictæon dici. Est autem & Libyæ promontorium Dictæ. Cum pater: Agenor ut quidam, ut alij Phœnix. Pherecydes uero de Cadmi genealogia sic scribit. Agenor Neptuni filius Damno Beli filiam uxorem duxit, ex qua Phœnicem & Isæam, quæ Aegypto nupsit, & Meliam quæ Danao, postea ex Argiope Nili fluminis filia, Cadmum suscepit. Facto pius: & sceleratus eodem, pius quidem querendo filiam fuit Agenor. sceleratus autem filio exilium indicendo. Orbe pererrato: pertragato. est autem participium contra grammatices rationem formatum. In soluta namq; oratione diceretur, postquam per totum terrarum orbem errauit. Quis enim deprehendere posset: parentem, causam continens cur Cadmus in patriam non redierit, neque enim Europam sororem à Ioue raptam inuenire potuit, cum Iouis furta non possint ab homine deprehendi.

di. Vitat Agenorides: Cadmus Agenoris filius, Agenor autem fortis, contumax, & superbus interpretatur.

Solis: desertis. Immunis: expertus, quæ nunquam traixerit ararum. Carpe ui. uade, perge. Bœotia: il. uoca. Hoc est à βοῦ: βοῦς illa denominata. De urbe namque, quæ Thebæ à τῆς βοῦς, quæ uos & uacca lingua Thebæ

Syra dicitur, sunt appellata, ut etymologia ci aiunt, intelligendum est. Non autem de regione, quæ Bœotia Bœotia fuit cognominata à τῆς βοῦς, ut Castor ait, Apollinis oraculo ita mandante. Tametsi quidam, ut refert Stephanus, à Bœoto Itoni filio, Deucalionis et Pyrrha abnepote. Nicocrates autem à Bœoto Neptuni & Arnes filio Bœotiam denominatam uelint. Bœoton uero appellantur pastores, quod in bouum paternarum sterconibus puer uolutaret, ut Euphorion scribit. Sed Ouidi. ut dixi, eorum sequitur opinionem, qui à boue Cadmi duce cognominatam uolunt. Sola uero Bœotia ex omnibus Græciæ regionibus ad tria maria

P. OUIDII NASO. METAMORPHOSEOS Liber Tertius.

IAmq; Deus posita fallacis imagine tauri,
Se confessus erat, Dictæaq; rura tenebat,
Cum pater ignarus raptam perquirere Cadmo

Imperat, & pœnam, si non inuenierit, addit Exilium, facto pius, & sceleratus eodem. Orbe pererrato (quis enim deprehendere posset Furta Iouis?) profugus, patriamq; iramq; parentis Vitat Agenorides, Phœbiq; oracula supplex Consultit, & quæ sit tellus habitanda requirit. Bos tibi Phœbus ait solis occurret in aruis Nullum passa iugum, curuiq; immunis aratri, Hac duce carpe uias, & qua requieuerit herba, Mœnia fac condas, Bœotiaq; illa uocato. Vix bene castalio Cadmus descenderat antro, Incustoditam lente uidet ire iuuentam,

ria uersus dispositos pastores habet. Alij namq; Peloponnesum, Siculumq; & Adriaticum sinum respiciunt. Alij ad Aegyptum, Cyprumq; & alias insulas sunt conuersi. Alij Euripum ac Macedoniæ, Thessaliæq; mare spectant. Bœotia quidem uulgo legitur, sed cum Græci per oi & magno βοῦς scribunt, mirandum est Latinos Bœotiam quoq; non pronuntiare, cum præsertim & syllabæ quantitas & carminis ratio Græcorum exposcat orthographiam, quare cum & diphthongo Bœonam à nobis quoq; contenderim esse scribendum. Hæc de Bœotia dicta sint, quauis, de urbe sentiat poeta, quæ uel à τῆς βοῦς ut dixi, hoc est à boue, quæ lingua Syra βοῦς uocatur, nisi malimus dicere poetam ad id alludere, quod Bœotia Thebæ à boue fuerunt denominatæ. Sunt tamen qui Thebas à Thebæ Promethei filia dictas uelint. [& rursus qui à Thebæ Asopi filia, ut Pausan. in Corinth.] Verum Ouidi. eorum niti auctoritate uideretur, qui à boue quæ βοῦς lingua Syra dicitur, sentiunt esse denominatas. Illud obiter admonuerim eum qui uulgo Boëtius uocatur, Virum omnino doctrinæ genere præstantem, Boethum à nomine præfisci philosophi qui auxiliator transferri potest esse appellandum. Cadmus autem (ut Strabo scribit) arcem Cadmeam ædificauit, cui Thebæ ab ipsius posteris Amphione & Zetho adiectæ fuerunt. Castalio antro: spelunca delphici oraculi, Castalius fons est Parnasi, musis facer, à uirgine Castalia dictus, quæ cum Apollinem se amantem fugeret à monte cadens in fontem sui nominis fuit commutata.

Boethus

Castalius

Nullum

Nullum seruitij signum : hoc est quæ nullum iugum passa erat. Seruitium autem interdum seruitutem, interdum seruatorum multitudinem significat.

[Pausanias, ut & Lactantius supra, addit etiam lunæ signo in latere fuisse notabilem hanc uaccam.]

Presso gre. represso & tardo, sic anteiret sequitur uaccam. Legit: transit.

Vestigia: signa pedum uaccæ. Iam uada Cephisi, Fluuius est Bœoticiæ Cephisus, à quo Cephisis palus & sit, & appellatur. Panopes arua: Panope urbs fuit Phocidis à Panopeo Phoci filio appellata. Vnde Panopæus. Ste tin: subfinit. Mugitibus impulit auras: mugitus in aërem emisit.

Comites: Cadmum cum locijs. Agit grates: Apollini. Sylua uetus stabat: erecta erat. Nulla uiolata securi: quæ nunquã fuerat cæsa. Humilem arcum: depressum.

Vbi conditus antro: absconditus in spelunca. Antrum autem dictum est à antro quod est supplex, quoniam Deos in speluncis colebant, putantes illas esse sacras. Martius anguis: Marti dicatus ac bellicosus.

[Huius serpentis, item fontis, etiã Pausanias meminit in Bœoticijs. Ipse autem serpens, quem hic Martij appellat Ouidius, ab alijs proprio nomine Dercyllus dicitur. Vrest uidere in comment. Euripidis in Phœnissis. Fõ tẽ uero Euripides Dirce uocat, quod tamẽ tẽpori non respondet, cum Dirce, à qua fonti nomen factum posterior Cadmo fuerit. Sed hæc nihil ad rem præsentem.]

Cristis & auro: figura est à Cris, hoc est cristis aureis. Horrendum autem describit draconem. Præsignis: insignis, notabilis. Igne micant oculi: rabore oculi fulgent. Tumet: inflatum est & repletum. Tresque micant linguæ: serpentibus longissimam ac trifurcam linguam esse Plini. scribit. eorum tres linguas habere uidentur. Micant: saliant & celeriter mouentur.

Stant: horrent. Tyria de gente profecti: Cadmi so-

cijs, qui de Phœnicia, ubi est Tyrus, uenerant. Est autem Tyrus insula cum urbe Phœnicie adiacens, à Tyro Phœnicis filio denominata. Tyrus quoque est & Laconice & maris rubri insula, quam tamen Artemidorus Tylon perl, uocat: Est etiam urbs & Indiæ & Lydiæ & Pisiæ. Vnde nomen gentile Tyrius & possessiuum Tyriacus deriuatur, ut à Rhodo Rhodiacus.

Inausitogradu: infelici passu, omnes enim à Dracone illo necati sunt. Vrna: uas est Al. Panohauriendæ aquæ ac commodatum ab urinando dictum, quod in puteis submergit.

Cæruleus serpens: niger, & propter hoc horrendus. Estiuxere undæ: manibus ministrorum tunc ore Draconis illis aqua excidit, est enim metonymia, conuentum namque pro continenti positum est. Sanguisq; reliquit corpus, ministros expalluisse metu serpentis poëta significat. Nexibus: nodis. Orbes: spiras, quas serpentes cauda efficiunt. Sinuatur: contrahitur, curuatur, flectitur. Tantoq; est corpore, tam magnus inquit erat ille serpens, quantus est is qui inter duas urfas in celo spectatur. Est autem tantus ut fluuius esse uideatur. Vt Virg. scribit. Maximus hic flexu sinuoso elabit anguis. Circu perq; duas in morem fluminis Arctos, Arctos Oceani metuentes æquore tingi. Geminas Arctos: duas & similes urfas.

Phœnicas: Cadmi comites Phœnices at quatum missos. Est enim græcus accusatiuus. Funesta tabe ueneni: mortifera ueneni corruptione & sanie. Fecerat exiguas: iam inquit merities erat, exigue enim in meridie solent esse umbræ, quo tempore Sol est altissimus. Vestigat: per uestigia inquirit. Letata: leto data: extincta. Nomen est participio simile, à leto (quod à mortem significat) declinatum. Spatioli corporis: uastissimi. Sanguinea lingua: rubra & sanguine infecta.

f a Aut

MICYL.

RAPH.

Cephisus

Panope

MICYL.

RAPH.

Aut ultor: aut inquit Cadmus uestram mortem ulciscar, o fidissimi socij, aut una uobiscum moriar. Fississima corpora, o fidissimorum sociorum cadauera,

Molarem: lapidem tam magnum, ut ex eo mola cõfici possit. Molares enim lapides dicuntur ex quibus mola conficiuntur. Helaniticus saxo interfectum, Phœreocrates gladio dicit, ut est in comment. Euripidis.)

Magno conamine: magno impetu. Illius impulsu: quam uastus, quantum dura pelle fuerit ille serpens a pelle ex hac hyperbole colligitur, simul enim quam ualidus, robustus ac presenti animo foret Cadmus facile cognoscitur. Qui enim molarem lapidem e terra tollit, tanto que conatu iacit, ut turris concuti possit, is nimirum maximis uiribus est iudicandus. Emphasis est igitur hoc loco, per quam plus intelligitur quam dicitur. Validos ictus: ualide & fortiter illatos. Vicit: repulit. Tunc enim iacula uinci dicuntur, cum repelluntur. Lentæ spinæ: flexibilis dorsus.

In ilia: in intestina. Labefecit: labare fecit. Ferrum tamen ossibus hæsit: iaculi inquit ferrum ossibus in fixum remansit. Soliras ad iras: ad consumam rabiem. Accessit: adiuncta fuit.

Causa recens: uulnus a Cadmo illatum. Albida: alba. Pestiferos rictus: uenenata: a ora. Rictus autem proprie ferarum est, ut rostrum auium.

Ore stygio: uenenato. qualis est styx inferorum palus. Inficit: maculat. polluit. inquinat. Ipse modo immensum, interdum inquit inspirat &

in maximum orbem contrahitur, interdum in longitudinem extenditur. Eleganter autem (ut omnia) serpentis uulnerati naturam effingit poeta. Impete: pro impetu, metri causa interdum poetæ impete utuntur. Fer-

tur: ruit. Perturbat: prostrernit. Spoliis leonis: pro pelle leonis. Cuspide prætenta: obiecto iaculi ferro. Sicut alijs, In acumine: in cuspile. Manare: fluere. Aspergine: catylectio ne: asperione sanguinis. Dabat retro: trahebat retro. Plagam que federe: hoc est cecidendo plagam in corpus descendere non permittebat. Longius ire: altius descendere in corpus. Vtque sequens pressit: eoustrum sequens infixit, donec quercus obstiterit illi retro se a uulnere trahenti. Cum robore: cum quercus stipite. Pondere serpentis: ex hac quoque emphasi quantum fuerit ille serpens colligitur, cuius pondere quercus stipes fuerit curuatur. Gemit: doluit. Rei autem inanimatæ sensum tribuit poeta. Sua robora: suum truncum. Flagellari: percuti ac uerberari. Spacium: magnitudinem. Promptum: facile. Unde: a quo comissa fuerit subaudiatur. Et tu spectabere serpens: nam Cadmus relicta Spynge: uxore, Hermioneque Martis & Veneris filia accepta, ab Amphione & Zetho fuit expulsus regno, & cum ad Illyrios confugisset, ad se necessitate peruenisset, in serpentem dicitur fuisse conuersus.

Rigebant: horrebant. Ecce uiri fauoris: repentinum Palladis aduentum illa particula ecce significat. Ac Ouidius quidem Palladis iussu dentes serpentis a Cadmo ait fuisse seminatos, Lyfimaachus uero Marte iubente narrat seminatos fuisse Pherecydes autem scribit Martem ac Palladem serpentis illius dentes in duas partes æquales diuisisse, alteramque Cadmo, alteram Actæ tradidisse,

Cadmoque illos seminasse, ex quibus homines armati sunt nati. Motæ terræ: arata. Vipereos dentes: serpentis dentes.

Mortalia

At, proturbat

Serpentis dentes in homines armatos

Mortalia semina: hominū semina non frugum. Nam homines armati ex illis dentibus orti finguntur. Apollo enim autem Rhodium sequitur Ovidius, qui in secundo Argonauticon scribit e dentibus serpentis à Cadmo satis complures armatos homines natos esse. Nam Lysimachus atq; Hellenicus narrant quinq; solum homines armatos ex dentibus serpentis à Cadmo seminatū exortos esse, quorum nomina hæc esse feruntur, Vdæus, Chthonius, Pelor, Hyperenor, Echion. Inde fide maius: deinde inquit glebæ illius aratæ terræ moueri cœperunt, quod omnem exuperat fidem. Fide maius: quod est maius quam ut sit credendū.

Primaq; de fulcis acies apparuit hastæ: primæ inquit hastæ exortæ sunt. Est autem figurata locutio atq; poetica. Si enim esset profa oratio, hastæ apparuerunt diceretur. Tegmina mox capitum: periphrasis est galearum. Picta cono: cripta picta varijs pœnarum coloribus. Existunt: extant, eminent, extra terram stant.

Clypeata: iurata, nomen participio simile. Sic ubi: pulchra similitudine declarat, quo modo paulatim uiri illi armati sint nati. Sic inquit nati sunt, ut uidetur signa et imagines surgere cum aula paricibus affiguntur. Aula: ab aula

Attali regis, ubi primum inuenta sunt, fure uocata.

Festis theatris: in quibus ludi ac dies festi celebrantur. Theatra autem cum ludi fiebant aulais ornabantur.

Dederat leto: interfecerat. Subiti fratres: subito nati. Plangebatur: percutiebatur. Nam cadentes terram feriunt. Quinq; superstites: superuentibus. Omnes namq; uiri illi armati mutuis uulneribus ceciderunt, præter hos quinq; Vdæum, Chthonium, Pelorem, Hyperenorem, & Echionem, quos quidem Cadmus socios urbis condendæ habuit. Hi uero etiam *αυροί*, hoc est semi nati, fuerunt appellati, quanquam Hippias Delius & item Dionysius scribant Spartos Bœotiae quandam esse gentem. [Androtion autem *αυροί* uocatos ait, quoniam *αυροί* habitauerint. cōtra alij Cadmi filios hos fuisse dicunt, ex diuersis uxoribus. His autem & Creonem nonnulli annumerant. uide comment. in Phœniss. Eurip.] Sidonius hospes: Cadmus Phœnix. Nam Sidon urbs est Phœnicæ, unde Sidonius derivatur. Iussam urbem. Thebas, Bœotias. Phœbeis sortibus: Apollini oraculis.

Sidoniam urbem. Thebas, Bœotias. Phœbeis sortibus: Apollini oraculis.

LACT. Iam stabant Thebæ poteras &c. Argumentum. Dis

na cum in ualle Gargaphiæ æstiuo tempore fatigata ex assidua uenatione, se ad fontem perlueret, Actæon Aristæi & Autonoes filius eundem locum petens, ad refrigerandum se & canes quos exercuerat feras persequens, in conspectum Deæ incidit. qui ne eam rem eloqui posset, habitus eius in ceruam ab ea cōuersus est, ita ut pro fera laceratus à suis canibus sit.

Iam stabant Thebæ: RAPH. Thebæ

hæc idcirco narrantur, ut Actæonis in ceruam transformatio concinnius cum superiore fabula iungatur. Thebæ autem fuerunt appellatae, uel à Theba, quæ lingua Syria (ut diximus) bouem significat, uel à Thebe Aegypti urbe antiquissima, unde Agenorem Cadmi patrem cum Phœnice fratre uentisse, & apud Tyrum & Sydonem regnasse, auctor est Eusebius. Fuit enim Thebe urbs Lyciæ patria Andromaches Hæctoris uxoris, de qua Ovidius ipse libro de Tristibus primo, Nec cruciari minus quam cum Thebana cruentū Hæctora Thessalico uidit ab axe trahi. Alia quoque est urbs hoc nomine in Lucanis, ut scribit Plinius quarto Naturalis historię. Stabant: creatae, exadificatae que erant. Socrer tibi Mars que, Venustq; uxorem namq; Hermionem duxit Cadm, Martis Venustq; filiam. Huc

Hermionem

adde genus: progeniem. De coniuge tanta: quanta est Hermione Martis et Venustis filia, de qua Statius multa in Thebaidos libro secundo. Hermione quidem etiam Menelai & Helenæ filia nominatur. Quod uero quidam Martis & Venustis filiam non Hermionem, sed Harmoniam putant esse uocitatum, Martiani Capellæ affectatis leporibus decepti sunt.

[Atqui non Capellæ tantum, sed & Hellenicus, ut qui MICYL. dem citatur in cōmentarijs Apollonijs, Harmoniam uocat, eamq; Electræ et Iouis filiam facit, quæ sequitur Diodorus libro sexto. Præterea & Pausanias & Hesiodus, cuius interpres etiam ratione nominis huius affert, *ἡ ἡρμιόνη καὶ ἀπολλωνία μήτηρ τῶν πάλαιων, ὡμαζομένη δὲ οὐκ ἔστιν ἀπολλωνία, ἀλλὰ τῆς ἡρμιόνης ἀδελφῆς, ἡ δὲ τῆς ἡρμιόνης ἀδελφὴ τῆς ἀπολλωνίας, hoc est, Martis filiam Harmoniam propterea dici, quod partes urbis dissectas ac diruas, rursum cōponant, & restituant homines, qui illas habitare capiunt. Est enim *ἀρμολογία* cōponere & coaptare. Quare non decepti, sed autoritate & nomine adducti Harmoniam legimus. Porro in huius nuptijs cecinisse Musas græci potius tradunt, singulostq; deos sua munera cōtribuissæ.*

Inter quæ & monile fuit à Vulcano factum, quod postea ad Eriphylen Amphiarai uxorem peruenit. Ultimo autem etiam Apollini Delphis cōsecratum fuit. Vt Pausanias autor est. Fuit autem hoc nomine etiam nympha quædam, quæ & Marte, genuit Amazonas ut Apollonius tradit lib. 2. Argonaut.]

RAPH.

Tot natos, natasq; ex Hermione quidem filias quatuor, Semele, Agauen, Autonoe, Ino & Polydorum Cadmus sustulisse memoratur. Quos uero alios filios susceperit nusquam memini me legisse. Et pignora chara nepotes: hi fuerunt Bacchus ex Semele & Ioue, Pentheus ex Agave & Echione, Actæon ex Autonoe & Aristæo, Learchus & Melicerta ex Ino & Athamante. Sed scilicet ultima semper: sententia est Solonis philosophi, qua Cræsi Indorum regis diuitias suggillauit. Cū enim Cræsius se felicem esse iactaret, neminem ante supremum diem recte felicem dici posse Solon admonuit. Cuius sententiæ quidem Cræsius memor, cum à Cyro Periarū regis foret captus, rogatus inpositus Solonem appellauit, dicens. O Solon Solō, ac si diceret, quàm uera mihi dixisti Cyrus uero cū eam accepisset sententiam, Cræsum non solum liberauit, sed etiam in maximo honore habuit.

Actæon

Actæon Aristæi & Autonoe filius uenando fissus, cum opacum quæretet loci, forte ad fontem peruenit, ubi se Diana nuda cum comitibus abluebat, quæ irata eum statim in ceruum mutauit, ne cui unquam à se Dianam nudam fuisse uisam iactare posset. Hoc uero idcirco fictum est, quia Actæon uenationi admodum fuit deditus, totumq; patrimonium canes alendo consumpsit. Summam autem fabulæ primum describit poeta, deinde diffusius omnia aperit.

Alicna cornua: ceruina. Fortunæ crimen: casu nancue offendit Dianam. Cæde: sanguine, quod enim antecedit pro eo quod sequitur positum est. Contraxerat: corripuerat & abbreviauerat. Meta utraque: oriente & occidente. Iuuenis hy. Thebanus: Hyantes enim populi sunt Bæotiz, quæ & Hyantijs appellantur. [Primi enim, ut inquit Pausan. Hæstenes Thebaidam terram renuere, quibus peste absumptis, Hyantes et Aones successerunt, Bæotij genere. Quorū illos postea Cadmus denictos expulit, Aonas autē supplices recepit, & cum

Tot natos, natasq; & pignora chara nepotes, Hos quoq; iam iuuenes. Sed scilicet ultima semper Expectanda dies homini est, dicitq; beatus Ante obitum nemo, supremasq; funera debet. Prima nepos inter res tot tibi Cadme secundas Causa fuit luctus, alienasq; cornua fronti Addita, uosq; canes satiati sanguine herili. At bene si quæras, fortunæ crimen in illo, Non scelus inuenies, quod enim scelus error habes? Mons erat infectus uariarum cæde ferarum, (bat: Iamq; dies medius rerum contraxerat umbras, Et Sol ex æquo meta distabat utraq; Cum iuuenis placido per deuia lustra uagantes Participes operum compellat Hyantius ore, Lina madent comites, ferrumq; cruore ferarum, Fortunamq; † dies habuit satis, altera lucem Cum croceis inuecta rotis Aurora reducet Propositum repetemus opus, nunc Phœbus utraq; Distat idem terra, finditq; uaporibus arua. Sistite opus præsens, nodosaq; tollite lina. Iussa uiri faciunt, intermittuntq; laborem. Vallis erat piceis, & acuta densa cupressu, Nomine Gargaphie, succinctæ cura Dianæ, Cuius in extremo est antrum nemorale recessus Arte laboratum nulla, simulauerat artem Ingenio natura suo, nam pumice uiuo, Et leuibus toffis natiuum duxerat arcum. Fons sonat à dextra tenui perlucidus unda Margine gramineo patulos succinctus hiatus. Hic Dea sylvarum uenatu fessa solebat Virgineos artus liquido perfundere rore. Quo postquam subiit, nympharum tradidit uni Armigeræ iaculum, pharetramq; arcusq; retentos.

Phœnicibus suis coniunxit. Hyantia etiam urbs est Locrorum, unde Hyantius deriuatur. Qui uero à fonte qui nusquam inuenitur, uel ab Hya Atlantis filio hoc nomen deducunt, non minus inepti sunt, quàm qui id putant esse aduerbium comparatiuum ab hyante participio deriuatum. Lina madent: retia sunt madefacta.

Est autē metonymia: Lina enim ex quibus retia conficiuntur, pro ipsis retibus ponuntur.

Fortunamq; dies habuit satis: prosperam subaudiamus. Et hoc modo legēdum putat Regius, cum alij, fortunę legant patrio casu.]

Croceis rotis: croceis et pulchro curru. A parte nansporum per Synecdochē accipimus.

Propositum repetemus opus: cras inquit Actæon, adueniente Aurora ad uenationē redibimus. Distat idem: spacium subaudiat. Ut intelligamus Solem ab utraq; terra æquali spatio distare, atq; abesse ab oriente & occidente, per quod significat meridiem esse. Utraq; terra: orientali & occidentali.

Al. Fortuna

Vaporibus: feruoribus. Sistite opus præsens: stare facite, hoc est presenti operi sine imponite. Intermittuntq; laborem: usq; in diem sequentem uenandi laborem deponunt.

Vallis erat: Topographia est, & uallis descriptio, quo se Diana per meridiem cum suis comitibus conferre solebat. [Pausan. autem fontem uocat Gar

Gargaphie uallis

gaphiam qui bello persico à Mardonio obrutus fuit, mox à Platænsibus restitutus.] Piceis: picea arbor est montana. Acuta cupressu: in acutum tendente. Succinctæ: agilis & industriæ. Cura: amor & uoluptas. Erat enim amœnissima uallis. Nemorale: nemoribus testum. Pumice uiuo: naturali. Pumex autem lapis: est lenis, cauernosus, poliendis rebus accommodatus. Vnde pumicare, quod est pumice polire, declinatur. Et leuibus toffis: toffus lapis est cauernosus. Duxerat: effecerat. Natiuum: naturalem.

Tenui unda: exigua aqua. Succinctus: circumdatus. Patulos hiatus: patentes ripas. hiare enim uidentur ripæ, ut fluuij alueum efficiant. Dea sylvarum: Diana. Perfundere: madefacere. Retentos: remissos, à retendendo.

Altera

Altera de altera inquit accepit pallam uestem à Diana depositam. Vincla: calceos & cothurnos. Ismenis Croca. Ismeni fluij filia. *Ἰσμενίς* & *Κροκά* ut uidet dicta, tum enim & *Ἰσμενίς*, calculi qui in amnibus uoluuntur, nomen habent.] Describit autem officia comitum

hausit & accepit aquas, quibus Actæonem perfunderet, quanta sagittas promptas ac paratas habere uoluisset. Addidit: dixit. Nunc tibi: ironia qua uidetur id permittere Diana, cuius prorsus adimit faciliatem, illum namq; in ceruum cōuertit, qui loqui non potest, est autem ordo & sensus. Nunc licet narres me uisam tibi sine uelamine, hoc est nudam. Si poteris narrare: ac si diceret, nunquam narrare poteris.

Dianæ comites

Dianæ. Quamuis erat ip. so. in solita oratione, quamuis esset dicere, Laticem: aquam, à latēdo, quod in terræ uenis lateat.

Nipheç: lotrix interpretari potest Niphē, à *ἵνα* & *ἵαμι*, hoc est, à lauando. Hyaleç: à *ἕρως*, hoc est à pluuia uidetur Hyale deriuari.] uel potius à *ἕρως* & *ἕρως*, hoc est uitro, qd aqua uitreæ perspicuitatis sit.] Rhanisç: Rhanis aspersio, et gutta uocatur à *ῥανίζω*, hoc est ab aspergendo.

Et Psecas: stilla minor Psecas transfertur, Psecades enim minutæ dicuntur cuiusq; rei partes. Et Phi. uas est quidem hauriens, infundendiq; aquis accommodatum *ῥηψα* & *ῥηψα*, hoc est, à bibendo deductum, mutatione tenuis consonantis in crassam, sed hoc loco pro nympha ponitur, quæ Dianæ corpus aqua perfundebat. Titania: Diana Cei Titani neptis, quæ eadem esse cum Luna putatur, quæ quidem ut Sol Titan, sic Titania Titanisq; interdū à poetis uocatur. Ecce ne. Ca. Actæon. Ecce autem particula ferre aliquid repentinum significat. Dilata parla. dilata parte uenationis in diem sequentem.

Sic illum fata trahēbāt: sic dicere solemus cum causam rei assignare nescimus. Qui simul intrauit, postquē ingressus est. Rorantia: madentia. Qui color infectis: Dianæ colorem maxime rubicundum fuisse ostendit. Infectis: tinctis. Inficere enim tingere est, unde infectores dicuntur tinctores. In latus obliquū tamen astitit: hoc est. se in latus conuertit, ut facilius pudenda occultaret. Oraç: retro flexit: ut Actæonem respiceret.

Et sic hausit: tanta inquit ira & indignatione Diana

Altera depositæ subiecit brachia pallæ. Vincla duæ pedibus demunt, nam doctior illis Ismenis Crocale sparsos per colla capillos Colligit in nodum, quamuis erat ipsa solutis. Excipiunt laticem Nipheç, Hyaleç, Rhanisç, Et Psecas, & Phiale, funduntq; capacibus urnis. Dumq; ibi perluitur solita Titania lympha, Ecce nepos Cadmi dilata parte laborum Per nemus ignotum non certis passibus errans Peruenit in lucum, sic illum fata ferebant, Qui simul intrauit rorantia fontibus antra, Sicut erant nudæ, uiso sua pectora nymphæ Percussere uiro, subitisq; ululatibus omne Impleuere nemus, circumfusæq; Dianam Corporibus texere suis, tamen altior illis Ipsa Dea est, colloq; tenus supereminet omnes. Qui color infectis aduersi Solis ab icu Nubibus esse solet, aut purpureæ Auroræ, Is fuit in uultu uisæ sine ueste Dianæ, Quæ quanquam comitum turba est stipata surarū, In latus obliquum tamen astitit, oraç: retro Flexit, & ut uellet promptas habuisse sagittas, Quas habuit, sic hausit aquas, uultumq; uirilem Perfudit, spargens q; comas ultricibus undis, Addidit hæc cladis prænuntia uerba futuræ, Nunc tibi me posito uisam uelamine narres, Si poteris narrare licet, nec plura minata,

Dat sparsio capiti uiuacis cornua cerui, Dat spatium collo, summasq; cacuminat aures, Cum pedibusq; manus, cum longis brachia mutat Cruribus, & uelat maculoso uellere corpus. Additus & pavor est, fugit Autonoëus heros, Et se tam celerem cursu miratur in ipso, Ut uero uultus, & cornua uidit in unda, Me miserum dicturus erat, uox nulla secuta est, Ingemuit, uox illa fuit, lachrymæq; per ora Non sua fluxerunt, mens tantum pristina mansit. Quid faciat: repetat ne domum, & regalia tectat An lateat syuis: pudor hoc, timor impedit illud. Dum dubitat, uidere canes, primusq; Melampus Ichnobatesq; sagax latratu signa dederunt, Gnosius Ichnobates, Spartana gente Melampus: Inde ruunt alij rapida uelocius aura (mnes, Pamphagus, & Dorceus, & Oribasus, Arcades o-

tæ urbs fuit clarissima.] Arrana: Laconia. Creteses autē & Laconici canes aptissimi sunt uenationibus. Pamphagus: omnia comedens, *πανφάγος* enim totū significat, *φάγε* comedo. Dorceus acute uidēs: *Δόρκευς* enim est uideo. Oribasus: mōtes ascendēs, *ὄριβας* enim mons dicitur ascendō. f 4 bro

test, est autem ordo & sensus. Nunc licet narres me uisam tibi sine uelamine, hoc est nudam. Si poteris narrare: ac si diceret, nunquam narrare poteris.

Sparso capiti: respert so aquis. Viuacis cerui: diu uiuētis, ad quæ dringentos namq; annos cerui uiuere dicuntur.] Vide Plinium lib. 8. cap. 32.] Dat spatium collo: *ῥηψα* dicitur collum. Cacuminat: acutas reddit. Est autem uerbum à poetis fictum. Maculoso uellere: uario pilo.

Additus & pavor est: scite. Ceruus enim timidissimū animal est.

Autonoëus heros: Actæon Autonoës filius. Non sua: sed cerui. Mens tantum pristina mansit: in Actæone nihil aliud hominis, quam mens remanet. Pudor hoc: ne domum redeat. Abusus autē est poeta horū pronominum elegantia. Hoc namq; ad propinquius, illud ad longinquius solet referri.] Sed tamē in Aldina editio ne legitur. timor hoc, pudor impedit illud.]

Primusq; Melampus: canes Actæonis enumerat, quibus etiā nomina apra uenatorijs canibus imponit. Melampus enim dicit qd pedes nigros haberet. *μέλας* namq; niger, *πίε* & *πέδι*, pes dicitur. Ichnobates dicit per uestigia uadens, *ἰχθυό* enim dicit uestigium, *βάσις* uado. Sagax: odoratus, & acere odorandi uim habens. Gnosius: Cretes. Gnosos enim Creta

Melampus

Ichnobates

Gnosos

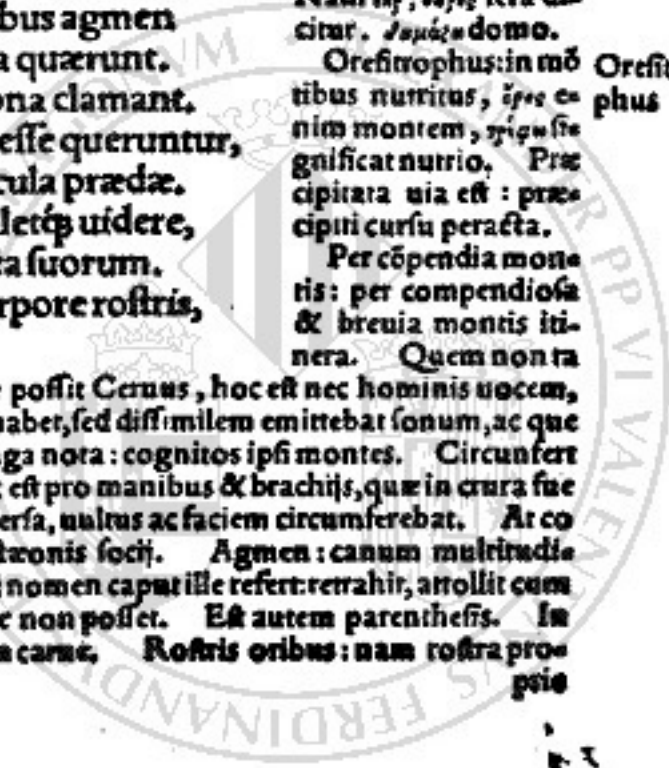
Pamphagus
Dorceus
Oribasus

Nebrophonos Nebrophonos: ualens: hinulos, hoc est ceruorum ca-
Trux tulos interficiens: *κέρως* enim hinulum significat, *φόνος* in-
Theron terfacio. Trux Theron: terribilis aspectu, Theron au-
 tem dicitur ferinus, ac feras persequens, *θύρ* enim fera dicitur.
Laelape Laelape: a uelocitate atque impetu sic est appella-
Pterelas ra. Nam *λάλας*, *λαπτε*, turbinem significat. Et pedibus
 Pterelas: alatus siue aliis impulsus Pterelas transferri potest, *πτερίδα*
 namque ala, *λαπτε* impelle re significat, quamuis in exemplaribus cornu-
 pte Pterelas legatur.
Agre Agre: uenatio inter-
Hylæ pretat *ἀγρὰ*. Hylæus: syluestris, *ὕλη* namque syl-
Nape uam significat. Nape: quod in talibus uen-
 taretur, *ναπ* enim *ναπ* dicitur, *ναπ* *ναπ* planities.
Pœmenis Pœmenis: pastoralis, *ποιμήν* namque pasto-
 rem significat. Har-
Harpyia pyia: rapax, et Harpyia rum similis, quæ aues sunt rapacissimæ. Si-
Ladon cyonius Ladon, a flu-
Sicyonius uio Arcadiæ nomen sumpsit hic canis. Nihil a fluminibus enim nunc canes interdum cognominantur. Vei enim a *λαῖον*, quod capio significat. Sicyonius autem ab urbe Peloponnesi Sicyone, quæ & Mecon et Telchiria etiam fuit dicta. Sub-
Dromas str. *δρόμα*: cõstricta & parua. Et Dromas: cur-
Canache res, *δρόμα* enim cursum significat. Canache: *καναχή* strepitum signifi-
 cat, unde nomen cani fuit inditum, quod eius larratu omnia resona-
Stictæ rent. Stictæ: hæc a colorum uarietate nomen sumpsit. Nam *στικτὰ* distincta uarijs maculis dici potest, *στικτὰ* id est a distinguendo. Tigris: Tigridi
Tigris similis, quæ est fera uelocissima. Et Alce: si-
Alce milis Alce, fera perniciosissima, de qua Plinius. Septentrio fert & equorum greges ferorum, sicut asinorum Asia & Africa. Præ-
Leucon terea Alcen ni proceritas aurium & ceruicis distinguat, iumento similem, *λευκὸν* enim album significat. Et
Asbolus uillis Asbolus atris: hoc est pilis nigris Asbolus autem a colore est dictus, *ἄσβλος* enim fuliginem significat, eo quod nigris uillis ac fuliginosis esset. Lacon: a patria, quod Laconicus esset. Aello: a procella, quod es-

set impetuosis. Aella namque turbinem significat & procellam. Thous: uelox dicitur & impetuosis, ramentosi Thos forsitan rectius legeretur. Sunt enim Thoës (ut scribit Plinius) luporum genus, procerius longitudine, breuitate ceruorum dissimile, uelox saltu, uenatu uiuens, innocuum homini, habitum non colorem mutat. per hycem & hirti, æstate nudi. Lycisca: canis ex lupo nata Lycisca dicitur, quasi parua lupa. Est enim diminutiuum a lupo, qui græce dicitur *λύκος*. Harpalos: rapax, *ἄρπαξ* namque rapio significat. Melaneus: niger. Hirsuta: que corpore Lachne: uerbum de uerbo expressit. Lachne enim uillorum densitas uocatur. Dictæo: cretensi. Labros: hoc quoque nomen cani conueniens est, uehemens enim, impetuosis: *λαβρὸς* transfertur. Et Aglaodos: splendidos ac nitentes habens dentes interpretatur, *ἀγλὸς* namque splendidus, *ὄδον* dens dicitur, quam mihi potius uideatur legendum esse Agriodus, qui agresti ac feroci dente interpretari potest, *ἄγριος* namque agrestis, ferocius dicitur. Hylæctor: latrator, nam *ὕλη* latro significat. Sæpe secutus: canes suos sub audiamus. Melanchætes: iubam & pilos habens nigros, *μελανχαιτὸς* que iuba dicitur. Theridamas: feras domus. Nam *θύρ*, *θύρ* fera dicitur. *θέρμα* domo. Orestrophus: in montibus nutritus, *ὄρος* enim montem, *τροφὸς* significat nutritio. Præcipitata uia est: præcipiti cursu peracta. Per compendia montis: per compendiosa & breuia montis itinera. Quem non tamen edere possit Ceruus, hoc est nec hominis uocem, nec cerui habet, sed dissimilem emittebat sonum, ac que relas. Iuga nota: cognitos ipsi montes. Circumfert tacito: hoc est pro manibus & brachijs, quæ in cura fuerant conuersa, uultus ac faciem circumferebat. At comites: Actæonis socij. Agmen: canum multitudinem. Ad nomen caput ille refert: retrahit, attollit eum respondere non possit. Est autem parentihesis. In corpore: in carne. Rostris oribus: nam rostra proprie

Thous
Thoës
Lycisca
Harpalos
Lachne
Labros
Aglaodos
Hylæctor
Melanchætes
Theridamas
Orestrophus

Nebrophonosq̄ ualēs, & trux cū Laelape, Theron,
 Et pedibus Pterelas, & naribus utilis Agre,
 Hylæusq̄ ferox nuper percussus ab apro,
 Deq̄ lupo concepta Nape, pecudesq̄ secuta
 Pœmenis, & natis comitata Harpyia duobus,
 Et substricta gerens Sicyonius ilia Ladon,
 Et Dromas, & Canache, Stictæq̄, & Tigris, & AL-
 Et niueis Leucon, & uillis Asbolus atris, (ce.
 Præualidusq̄ Lacon, & cursu fortis Aello,
 Et Thous, & Cyprio uelox cum fratre Lycisca,
 Et nigram medio frontem distinctus ab albo
 Harpalos, & Melaneus, hirsutaq̄ corpore Lachne,
 Et patre Dictæo, sed matre Laconide nati
 Labros, & Aglaodos, & acutæ uocis Hylæctor,
 Quosq̄ referre mora est ea turba cupidine prædæ
 Per rupes, scopulosq̄, adituq̄ carentia saxa,
 Quæq̄ est difficilis, quæq̄ est uia nulla, sequuntur,
 Ille fugit, per quæ fuerat loca sæpe secutus.
 Heu famulos fugit ille suos, clamare libebat
 Actæon ego sum, dominum cognoscite uestrum,
 Verba animo desunt, resonat latratibus æther.
 Prima Melanchætes in tergo uulnera fecit,
 Proxima Theridamas. Orestrophus hæsit in har-
 Tardius exierant, sed per compendia montis (mo,
 Præcipitata uia est, dominum retinentibus illis
 Cætera turba coit, confertq̄ in corpore dentes,
 Iam loca uulneribus desunt, gemit ille, sonumq̄
 Et si non hominis, quem non tamen edere possit
 Ceruus, habet, mœstisq̄ replet iuga nota querelis,
 Et genibus pronis supplex, similisq̄ roganti
 Circumfert tacitos, tanquam sua brachia, uultus
 At comites rapidum solitis hortatibus agmen
 Ignari instigant, oculisq̄ Actæona quærunt.
 Et uelut absentem certatim Actæona clamant.
 (Ad nomen caput ille refert) & abesse queruntur,
 Nec capere oblatae segnem spectacula prædæ.
 Vellet abesse quidem, sed adest, uelletq̄ uidere,
 Non etiam sentire canum fera facta suorum.
 Vndiq̄ circumstant, mersisq̄ in corpore rostris,

præ autem dicuntur, per similitudinem uero etiam nauium. Falsi cerui: ficti ac simulati. Pharetræ: pharetra armatæ. Est enim nomen participio simile. Pharetra autem sagittarum est repositorium.

LACT. Rumor in ambiguo est, alijs uiolentior æquo &c. Argumentū. Iuno suspectam Semelen Cadmi, & Hermione filiam cum haberet, quod cum Ioue cōcubisset, in anum cōuerfa, ut se fallacia sine inuidia cuiusquam ulcisceretur, ad eam uenit, persuadens ei, ne alio Iouē apparatu recipiat ad cubile, quā solitus sit apparere Iunoni. Quo ut illius auctoritas grauis, proinde ipsius cōcubitus insignis esset. Quod cum impetrasset a cupiente, Deus instructus tonitribus ac fulminibus domū Semeles ingressus est, tecta eius decorat optatis flammis aëduris, liberumq; conceptū utero grauidæ incendio eripit, ac femore insuit suo, postea cōpletis mensibus nymphis, quæ Nisam montem Indiæ per frequenter, eū tradidit nutriendum.

RAPH. Rumor in ambiguo est: queritur inquit utrum Diana iuste Aetionem ea poena affecerit. Ac multi quidam dicunt eam fuisse nimium crudelem, alijs recte consuluisse uirginitati suæ asserunt.

Violentior: crudelior. Causas: argumenta, quibus utraq; pars suam defendat opinionem. Hæc autem idcirco à poeta referuntur, ut sequentem fabulam cū superiore transformatione aptius cōiungat. Eloquitur: uerbis exprimit. A Tyria pellice: ab Europa, quam è Phœnicia Iuppiter rapuit. Pellex autem proprie dicitur, quæ cum aliarum matris rem habet. In socios generis: in cognatos. Subit ecce prior causa recens: fabulam narrare incipit, quæ talis est. Iuno cum rescinisset Semelem ex Ioue concepisse, eam perdere decreuit, conuersa igitur in Beroën Semeles ipsius nutricem ei persuadet, ne aliter Iouem in amplexus admittat, quā si secum eo modo, quo cum Iunone solet, concumbere promittat, ut an sit Iuppiter aperte cognoscat. Quod quidem cum impetrasset, neq; uim tante

maiestatis, fulminibus tolerare posset, extincta est. Puerum uero nondum manuum cælo matris utero Iuppiter excepit, ac femori suo insutum, donec menses nouem complerentur, fouit. Postea uero nymphis tradidit nutriendum, unde & Dithyrambus fuit appellatus, quod ἰδο δὲ θυρῶν, hoc est per duas ianuas, & Semeles uterum

& Iouis femur, transierit. Subit: succedit.

Semelen: Cadmi filia fuit Semele & Hermiones, quæ ex Ioue Bacchum generauit.

Per iurgia: per oburgationes. Certe soror: hoc ita à Iunone infertur, ac si coniunx esse desierit, cū Iuppiter alias amet. Sic quoque apud Senecam ipsa loquitur. Soror Tonantis, hoc enim Iunoni mihi.

Quod uix mihi contigit uni: ut de Ioue conceperim. Vulcanum enim ex Ioue suscepit Iuno, tamen Hæfiodus dicit Vulcanum ex sola Iunone fuisse natum. Et hic locus obscuritatis non nihil habet. Nā & alia multa ex Ioue concepta, non Iuno tantum.

Quare quidam, ueni, accipiunt dictum, pro seme, quod tamen nec ipsum satis defendi posse uiderur, cum & Vulcanus, & Hebe, Item Mars & Ilithya, siue Lucina, Iunone nati ab Hæfiodo traduntur. Vide igitur, num uno legendum sit, & ad sequentem casum referendum. Tanta est fiducia formæ: ac clamatio ex maxima

proueniens indignatione. Fallat eum faxo: efficiam inquit ut Iuppiter illi decipiat.

Nec sim Saturnia: nec merear Saturni filia uocari. Ab Ioue suo: ab Ioue tam sibi charo. Merfa: perdit.

Penetrarit: descendit. Surgit ab his: post hæc dicta. Quam simulauit anum: Iunonis transfigurationem in uetulam describit. Epidauria nutritrix, Epidaurus urbs est Achaie.

sculaphi templo nobilis in Saronici sinus intimo recessu sita, quæ antea Epitaurus fuit appellata. Sua insignia: quibus ab alijs dijs separatur. Fulmina autem dicitur, nam fulmen Iouis est insigne. Cadmeida: Semelen Cadmi filiam. Ignaram: nesciam se decipi à Iunone. Formarat: informarat, instruxerat.

Formarat: informarat, instruxerat.

Formarat: informarat, instruxerat.

Formarat: informarat, instruxerat.

Formarat: informarat, instruxerat.

Formarat: informarat, instruxerat.

Formarat: informarat, instruxerat.

Formarat: informarat, instruxerat.

Dilacerant falsi dominum sub imagine cerui.
Nec nisi, finita per plurima uulnera uita
Ira pharetræ fertur satiata Dianæ,
Rumor in ambiguo est, alijs uiolentior æquo
Visa Dea est, alijs laudant, dignamq; se uera
Virginitate uocant, pars inuenit utraq; causas,
Sola Iouis coniunx non tam culpæ probetne
Eloquitur, quā clade domus ab Agenore ductæ
Gaudet, & à Tyria collectum pellice transfert
In generis socios odium, subit ecce priori
Causa recens, grauidamq; dolet de semine magni
Esse Iouis Semelen, tum linguam ad iurgia soluit,
Profeci quid enim toties per iurgia, dixit:
Ipsa petenda mihi est, ipsam si maxima Iuno
Rite uocor, perdam, si me gemmantia dextra
Sceptra tenere decet, si sum regina. Iouisq;
Et soror, & coniunx, certe soror, at puto furto est
Contenta, & thalami breuis est iniuria nostri.
Concipit, id deerat, manifesta q; crimina pleno
Fert utero, & mater, quod uix mihi contigit uni,
De Ioue uult fieri, tanta est fiducia formæ.
Fallat eam faxo, nec sim Saturnia, si non
Ab Ioue merfa suo stygias penetrarit ad undas,
Surgit ab his folio, fuluaq; recondita nube
Limen adit Semeles, nec nubes antè remouit,
Quam simulauit anū, posuitq; ad tempora canos,
Sulcauitq; cutem rugis, & curua trementi
Membra tulit gressu, uocem quoq; fecit anilem.
Ipsaq; erat Beroë Semeles Epidauria nutritrix,
Ergo ubi captato sermone, diuq; loquendo
Ad nomen uenere Iouis, suspirat, & opto
Iuppiter, ut sit, ait, metuo tamen omnia, multi
Nominè Diuorum thalamos iniere pudicos,
Nec tamen esse Iouem satis est, det pignus amoris,
Si modo uerus is est, quantusq; & qualis ab alta
Iunone excipitur, tantus, talisq; rogato
Det tibi complexus, suaq; antè insignia sumat,
Talibus ignaram Iuno Cadmeida dictis
Formarat, rogat illa Iouem sine nomine murus,
Cui Deus elige ait, nullam patiè repulsam,

Formarat: informarat, instruxerat.

Stygij torrentis: Sygis paludis. Timor deorum: nam Diij (ut inquit Virgilius) per stygem iurare timet ne forte peierantes diuinitate priuentur. Opprimere: obstruere, obturare, ne petitioni finem imponere possit. Vox properata: celeriter prolata. Et nescit uox emissa reuertitur, ut Horatius ait. Neque enim non haec optasse: hoc est fieri non potest, ut & Semele non petierit ea, quae petijt, & Iuppiter non promiserit ea, quae sciam praestitutum iuravit. Praeterita enim ut non fuerint, nulla ratione effici potest.

Qua tamen usque potest: in quatum inquit potest Iuppiter suas uires dimittit. Centimanum Typhoea: Typhocus (qui & Typhon, et Typhon dicitur. filius Terrae fuisse ab Hesiodo scribit. Stesichorus autem illum a sola Iunone genitum ait, iniuriarum Iouis recordata) Gigas fuit uolentissimus, cerum habens manus, quae Iuppiter fulmine stravit, eius Inarime montem imposuit.

[Vel, ut Pindaro placet, Aetnam. Alij uero quidam in Cilicia sepulcrum dicunt, quidam in Bœotia, Herodotus etiam circa Aegyptum in palude Herbonide.]

Typhoeus

MICYL. Bacchus ex aluo matris ereptus RAPH.

Est autem trisyllabum nomen: nec unquam o & e uocales in unam syllabam nisi figurate iunguntur. ultima enim est diphthongus non secunda, ut quidam putant. Id quod aperte accusatiuus in a desinens ostendit. Nullum enim nomen secundae declinationis accusatiuum in a finit, nisi in nominatiuo eius diphthongum habeat. Feritatis: uolentiae. Est aliud leuius fulmen: duo inquit sunt fulminum genera, uolentius & minus uolentum, quod secundum superi uocant. Illud enim uolentum primum uocatur. Videtur autem Ouidius ad id alludere, quod de fulminibus physici scribunt, ut refert Plinius in ij. Naturalis historiae. Fulminum duo esse genera, alia namque fatidica uocari, quae ex alto, statutis de causis, & ex suis ueniant sideribus, alia uero bruta & uana, ut quae nulla ueniant ratione naturae. his percuti montes, his maria, omnesque alios irritos ictus fieri. Donis iuga. coniugalibus, quae pro coniunctione & coitu petierat. Imperfectus infans: qui postea Bacchus fuit appellatus. Femori: Iouis subaudiatur. Femora autem sunt coarum summitates, ubi coxae ipsae iunguntur. Materna tempora: hoc est menses nouem, quibus in utero a matribus gestantur infantes. Ino matertera: Ino Cadmi fuit filia ac Semeles soror, quae Bacchum ex Iouis femore educum, cum Iunone nutritiuit. Nyseides: a Nyfa Cithæronis uertice Nyseides dicitur sunt nymphæ, quae Bacchum nutruerunt. Vnde Dionysos ἀνὴρ Νύφε & Nyfa Bacchus appellatus. Quamuis

Ino Nyseides Dionysos

Diodorus Siculus indicet a Nyfa felicis Arabiae urbe dici. Sed perquam absurdum est Bacchum adhuc infantem ex Bœotia in Arabiam educandum fuisse translatum, cum tot nymphæ praesertim in uicinarum montium antris essent. Verum (ut Diodorus ipse refert) tres fuerunt Dionysij, ac priorum gesta posteriori, qui ex Semele &

Nyfa Dionysij tres

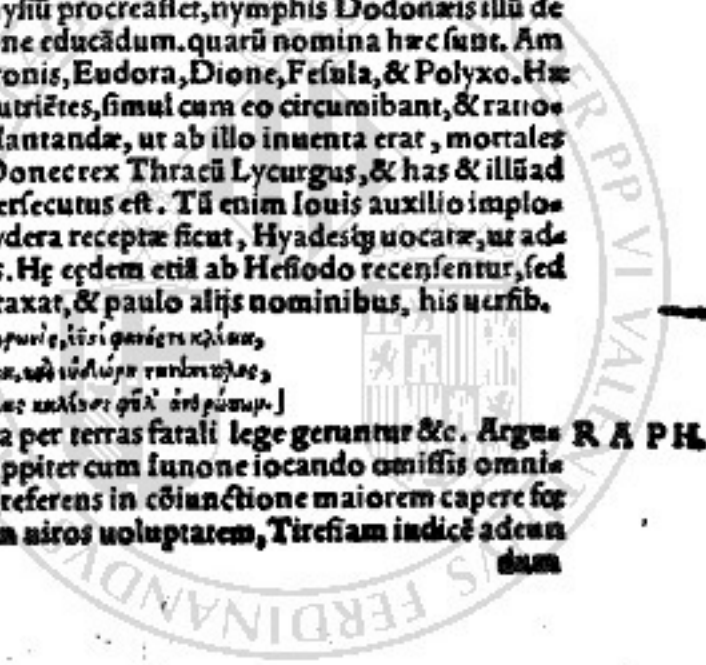
Ioue fertur natus, fuerunt ascripta. Primus namque fuit Indus uini, multorumque adinuentor, quibus maxime hominum uita exculata est. Vnde & immortalitate fuit donatus. Secundum ferunt ex Ioue Proserpinatque genitum, uel Cerere, ut alij sentiunt, quem primum tradunt boues ad aratrum iunxisse, propter quod statuis illius cornua adijciebantur. Tertius ex Ioue & Semele natus, cui Ouidius priorum quoque attribuit gesta, quemque nymphis Nyfam habitibus commendatum fuisse ait. Sunt autem decem urbes hoc nomine appellatae, ac Baccho omnes dicuntur, quarum prima est in Helicone. Secunda in Thracia. Tertia in Caria. Quarta in Arabia. Quinta in Aegypto. Sexta in Naxo. Septima in India. Octaua in monte Caucaso. Nona in Lybia. Decima in Euboea, ubi u-

Urbes Baccho dicuntur

no die ferunt uitam & flores, & uia maturefcere. Antris suis: proprijs speluncis. Antra namque montium, praecipueque Heliconis, nymphis iant dicata. Antrum autem illud in quo Bacchus fertur educatus Dythyrites uocatur. Vnde & Bacchus Dythyrambus fuit appellatus, eo quod διὸ τύρας, hoc est duas ianuas antrum habuerit, ut quidam a graecis narrant. De Nymphis Bacchi nutritricibus, Pherecides ut in commentis. Homeri citatur in hunc ferè modum tradit. Postquam Iuppiter, inquit, ex femore Dionysium procreasset, nymphis Dodonæis illum de dit cum Iunone educandum. quarum nomina haec sunt. Ambrosia, Coronis, Eudora, Dione, Fesula, & Polyxo. Haec Dionysium nutritæ, simul cum eo circumibant, & rationem uitae plantandæ, ut ab illo inuenta erat, mortales docebant. Donec rex Thracum Lycurgus, & has & illum ad mare usque persecutus est. Tunc enim Iouis auxilio implorato, inter sidera receptus sicut, Hyadesque uocatur, ut addit Hyginus. Haec eadem etiam ab Hesiodo recensentur, sed quinq; duntaxat, & paulo alijs nominibus, his uersibus.
φαιδρία, ἠὲ κερυρία, τὶσι γαστέρι κλίμα,
φαιδὸν ὑμείων, ἀπὸ ὑδῶν τανταχέως,
κύματα δὲ ὑδάτος καλῶσι γὰρ ἄνθρωποι.]
Dumque ea per terras fatali lege gerantur &c. Argus mentum. Iuppiter cum Iunone iocando amissis omnibus iurgijs, referens in coniunctione maiorem capere forminas quam uiros uoluptatem, Tiresiam indicè adu-

MICYL.

RAPH.

dum censuit, qui utranque naturam maris ac foeminae fuerat expertus. Nam quodam tempore cum serpentes concubitu haerentes baculo percussisset, in mulierem uersus fuerat, ac rursus proximo uere eadem usus ratione, ac tactu, in uirum cesserat. Qui cum Iouis sententiam ratus esset, damnata Iuno Iulsum in iracundiam uerit, ac Tiresiam luminibus orbauit. Pro qua iniuria, quod maius esset, Iuppiter futurorum ei scientiam tribuit.

RAPH. Dumque ea per terras: narraturus Tiresiae mutationem in foeminam primum, deinde rursus in matrem, quaedam interferit, quibus fabulae eleganter connectuntur. Bis geniti Bacchi, primum namque ex utero Semeles, deinde ex femore Iouis natus est Bacchus. Unde etiam Dythyrambus est dictus, quia *dythyrāmbos*, hoc est per duas ianuas (ut diximus) exiit, et per uterum Semeles, & per femur Iouis.

Nectar Nectare: uino suauis. Est enim nectar Deorum potio suauissima. Deriuatur autem ut plerisque placet etymologicis, a *nectar*, priuandi particula, & *necta*, quod idem, quod possideo, quasi quod nullius mortalis *necta* possessio sit. Vel etiam a *necta* & *necta*, quasi quod perpetuo nouum sit, ac uirens. Unde etiam ab Hebe, quae iuuentutis dea est, miscetur & temperatur.]

Cum uacua Iunone: ociosa & ira carente. Docti Tiresiae: periti illius questionis. Tiresias enim Thebanus Eueris filius, & idcirco Euerides a Callimacho & Theocrito dictus, cum forte duos angues coeuntes uirga percussisset, in foeminam fuit conuersus, ac septem annos in eo sexu durasse fertur. Rursusque cum eisdem serpentes uerberasset, in pristinum sexum reuersus est. Quod quidem nequis omnino fabulosum putet, legat & Plinium in septimo Naturalis historiae, & Diuum Augustinum de coniugijs ueteris ac nouae legis, qui asserunt quibusdam id accidisse. Ceterum Tiresias ab Ioue Iunoneque contenditibus uirius maior in coitu uoluptas sit maris an foeminae, iudex electus, maiorem esse foeminae uoluptatem affirmauit. Qua sententia, Iuno irata, illum obcaecauit, Iuppiter uero pro oculis ademptis ei futurorum praescientiam concessit.

Mirabile dictu subaudiatur. est autem parenthesis, qua significatur uix id credi posse. Ut auctoris sortem: naturam & sexum. Auctoris: effectoris uestrae plagae.

Genitiua: natiua, quam in natiuitate habuit Tiresias, mas autem natus est. Arbitrator: iudex. Nec pro materia: nec secundam materiae ac rei qualitatem. Res enim

iocosa erat, ideoque Iuno Tiresiae sententiam aegre ferre non debebat. Sui iudicis lumina: Tiresiae iudicis electi oculos. Aeterna no. perpetua caecitate. Sic quidem Ouidius, Callimachus uero Tiresiam excacatum fuisse ait, eo quod Palladem nudam in balneis uiderit. Neque enim licet: parenthesis est causam

continens quare Iuppiter Tiresiae oculos non restituerit. Non enim ingratum licet cuiquam Deo alterius Dei quilibet parui facta rescindere.

Leuauit: leuem fecit.

Ille per Aonias fama celeberrimae urbes &c. Argumentum. Liriope nymphe ex amne Cephalo, creauit Narcissum, cui Tiresias Eueris filius omnia prospera responsus datus est, si pulchritudinis suae nullam habuisset notitiam. Hunc igitur Echo cum diligenter, neque uiam potius di inueniret, cura, & sollicitudine iuuenis, quem extremis uocibus persequeretur fugientem, extrahit, eiusque reliquiae corporis in lapide conuersae sunt. Quod ei incidit Iunonis ira, quia garrulitate sua esse saepe esset morata, ne Iuppiter in montibus persequens nymphas, manifesto deprehendi posset. Fertur Echo filia Iunonis ob deformitatem montibus recondita, neque eius praeter uocem quicquam inspicere posse, quae tamen post obitum auditur.

Ille per Aonias: Boe

tias. Aonia enim pars est Boeotiae montana ab Aonia rege cognominata. Haec autem inferuntur, ut commodius fabulae coniungantur. Irreprehensa: uera, quae nihil poterant reprehendi. Vocis data: concessae artis uaticinandi. Tentamina: experimenta. Ceryla Liriope: Narcissi in florem eiusdem nominis mutationem referre incipit poeta. Nam Liriope nymphe Oceani ac Thyos filia a Cephalo fluuio compressa Narcissum peperit, quem Tiresias consultus a matre, ad maturam senectutem peruenturum, si se non nosset, praedixit. Id uero cum ambiguum uideretur, exitu tandem fuit comprobatum. Narcissus enim omnium formosissimus adulescens, cum omnes sperneret amantes, seipsum in fonte uidisset, ira sui ipsius exarsit amore, ut paulatim fuerit consumptus. Eius uero cadauer cum nymphae rogo imponere uellent, ipsum in florem commutatam animaduertunt, quem a iuuenis nomine Narcissum uocant. Cephalus (ut diximus) fluuius est Boeotiae adiacens paludi, quae ab ipso Cephalo appellatur. Hoc autem loco pro Deo fluminis ipsius accipitur. Nymphae: cum sit nominatiui casus sine diphthongo scribantur.

LACT.

RAPH. Aonia

Liriope

Narcissus

Cephalus

Iam

Etiam tum: ab infantia usque maximam prae se ferebat pulchritudinem Narcissus. Si non nouerit: hoc est si nuncquam suam pulchritudinem cognouerit.

Vana diu uisa est uox auguris: id est stulta & falsa. Nam quater ad quinos: hoc est unum et uiginti annos natus erat. Puer: propter pulchritudinem. Iuuenis: propter magnitudinem. Erat enim magnus & formosissimus, quae quidem rara est felicitas. Aspicit

Echo hunc: fabulam interponit de Echo nymphae compositam, cui primum hoc tra lunone uenit, ut ultimas tantum de uocibus auditis referret. Deinde cum a Narcisso, cuius amore ardebat, ipse esset, in lapide ita fuit conuersa, ut uox sine corpore remanserit in montibus ultima uerborum auditorum respetens. [Duplex igitur mutatio in illa facta, uocis altera, altera corporis.] Resonabilis Echo: uerbum de uerbo expressit. Nisi Echo dici potest resonantia.

Corpus adhuc Echo: nondum inquit corpus Echus in lapidem erat commutatum. Nunc enim sola uox sentitur. Et tamen usum: quamuis inquit Echo nymphea esset corpore praedita, aliam uocem usum linguarum quam nunc habeat, non habebat, nam ultimas solam uoces referebat. Fecerat hoc Iuno: unde id incommodi habuerit Echo, ut nouissima solum uerba referret, exponit poeta. Iuno igitur fuit in causa uideat se sapientius illius nugis delusam esse ac impediram, ne Iouem cum nymphis coeunte deprehenderet. Sub Ioue suo iacentes, cum Ioue marito suo coeuntes. Postquam Saturnia sensit: quod, subauditur. Sic enim in soluta oratione loquimur. Quod postea quam Iuno Saturni filia sensit & cognouit. Retyminas firmat: re ipsa & effe-

tu minas exequitur. Reportat: repetit & refert. Per deuia rura: per inuias syluas. Incaluit: amore illius capta fuit. Amore namque calefcere aliquem, ut inflammari & ardere dicimus. Circumliata: circumposita. Est autem periphrasis subfuratorum lignorum.

Narcissumque uocat, de quo consultus, an esset Tempora maturae uisurus longa senectae, Fatidicus uates, si se non nouerit, inquit. Vana diu uisa est uox auguris, exitus illam Resque probat, letique genus, nouitasque furoris. Nam quater ad quinos unum Cephissus annos Addiderat, poteratque puer, iuuenisque uideri. Multi illum iuuenes, multae cupiere puellae, Sed fuit in tenera tam dura superbia forma, Nulli illum iuuenes, nullae tetigere puellae.

Aspicit hunc trepidos agitantes in retia ceruos Vocalis nymphe, quae nec reticere loquenti, Nec prior ipsa loqui didicit, resonabilis Echo. Corpus adhuc Echo, non uox erat, & tamen usum Garrula non alium, quam nunc habet, oris habebat, Reddere de multis ut uerba nouissima posset. Fecerat hoc Iuno, quia cum deprehendere posset Sub Ioue saepe suo nymphas in monte iacentes, Illa Deam longo prudens sermone tenebat, Dum fugerent nymphe, postquam Saturnia sensit, Huius ait linguae, qua sum delusa, potestas Parua tibi dabitur, uocisque breuissimus usus. Retyminas firmat, tamen haec in fine loquendi Ingeminat uoces, auditaque uerba reportat, Ergo ubi Narcissum per deuia rura uagantem Vidit, & incaluit, sequitur uestigia furtim, Quoque magis sequitur, flamma propiore calefcit: Non aliter, quam cum summis circumliata tædis Admotas rapiunt uiuacia sulfura flammæ. O quoties uoluit blandis accedere dictis, Et molles adhibere preces, natura repugnat, Nec sinit incipiat, sed quod sinit, illa parata est Expectare sonos, ad quos sua uerba remittat. Forte puer comitum seductus ab agmine fido Dixerat, hic quis adest: & adest responderat Echo, Hic stupet, atque aciem partes dimisit in omnes, Voce ueni magna clamat, uocat illa uocantem, Respicit, & rursus nullo ueniente, quid inquit Me fugis: & totidem quot dixit uerba recepit, Perstat, & alternæ deceptus imagine uocis, Huc coeamus ait: nullique libentius unquam Responsura sono, coeamus rettulit Echo, Et uerbis fauet ipsa suis, egressaque sylua Ibat, ut iniceret sperato brachia collo, Ille fugit, fugiensque manus complexibus aufert, Ante ait, emoriar, quam sit tibi copia nostri, Rettulit illa nihil, nisi sit tibi copia nostri, Spreta latet syluis, pudibundaque frondibus ora

fauet ipsa suis: hoc est sua uerba re ipsa comprobatur & confirmat. Quam sit tibi copia nostri: quam me potiri possis & in me potestate habere.

Reportat: repetit & refert. Per deuia rura: per inuias syluas. Incaluit: amore illius capta fuit. Amore namque calefcere aliquem, ut inflammari & ardere dicimus. Circumliata: circumposita. Est autem periphrasis subfuratorum lignorum.

Viucacia sulfura: quae difficulter corrumuntur. Hac autem similitudine ostenditur Echo quo propinquior Narcisso erat, eo magis amore inflammaram esse. O quotiens uoluit: hac interiectione significatur uehementia amoris, quo Echo Narcissum prosequeretur. Accedere: adire. Blandis dictis: uerbis blanditiarum plenis, quibus amatores uti concuuerunt. Molles preces: ab effectu preces dicuntur molles, quod illis homines mites, mansuetique redduntur. Natura repugnat: neque enim prior loqui poterat sic uolente Iunone, sed ultima tantum uerba referebat. Nec sinit incipiat: hoc est illam incipere non permittit.

Seductus: separatus, aliis deceptus. Comitum ab agmine fido: hypallage est. Ab agmine enim & turba fidorem comitum Narcissum intelligimus recessisse. Aciem: oculorum subaudiamus.

Recepit: accepit, audiuit. Alternæ uocis: alternam emissit, primam a Narcisso, deinde ab Echo. Huc coeamus: conueniamus huc in hunc locum, sed Echo eadem quidem uocem refert, sed non eandem significationem. Coire namque & conuenire & concumbere significat, qua in significatione ab Echo fuit reperitum, ut aperte quae sequuntur, ostendant. Et uerbis

Protegit: occultat. alibi defendit. Solis in antris: des-
fertis speluncis. Hæret: remanet. Tenuant: exte-
nuant, & macilentum reddunt. Vigiles curæ: ab effe-
ctu, quod homines dormire non sinant. Adducit: cõ-
trahit, diminuit. Omnis succus: totus sanguis. Su-
persunt: restant. Ossa ferunt lapidis traxisse figuram:

Tethyos filii fuisse Pausanias scribit. Huius Dæe simula-
chrâ in Capitolio quidẽ erat (ut scribit Plinius) quãuis
nomen latinũ non sit. Fons erat illimis: fontem amor-
nissimum describit poëta. Illimis: sine limo. Argen-
teus: ut argentum nitidus & splendidus. Gramen: her-
ba. Sylvaq; Sole locum passura: sylva inquit adeo den-

sa fonti imminet, ut
Solis radij nequaquã
ad fontẽ penetrare pos-
sent. Sole nullo: nul-
lo Solis calore. Et æ-
stu: Solis feruore.

Procubuit: in faciem
iacuit, id quod lassus in
herbosis locis facere so-
lent. Faciem loci: a-
morosissimum loci si-
tum. Sitis altera: cu-
piditas altera hoc est,
amor. Nihil enim ali-
ud est amor, quã cupi-
ditas potiundi re a-
mata. Dumq; bibit:
que pro quia accipien-
da uidetur, ut expona-
tur Quia dum bibit.

Spem sine corpore
amar: hoc minus recte
dictũ esse uidetur. O-
mnis enim spes est si-
ne corpore. Spes autẽ
pro specie et umbra po-
sita esse uidetur, sed for-
sitã hunc locum poë-
ta si licuisset erat emen-
daturus. Verũ sic quo-
que defendi potest. Spe-
rabat enim se co poti-
turum, quod tangi nõ
potest.

[Ego nihil uideo cur MICYL.
se tantopere torqueat
hoc loco Regius. A-
mar enim Spẽ sine cor-
pore Narcissus, hoc
est, illud quod re ipsa
nihil erat amar, umbrẽ
uidelicet, & spem cor-
poris, quod nusquam
exerat.]

Ac stupet ipse sibi: R. A. P. H.
sua ipsius pulchritudine

ne stupet Narcissus. Signum: statua. Pario marmo-
re: Paros insula est Aegæi candidissimo marmore nobi-
lis. Spectat humi positus: Narcissi singula membra
describit, quo melius ipsius pulchritudinẽ ostendat. Oro-
do est autem. Spectat lumina, id est, oculos, ceu gemi-
num sydas, qua similitudine pulcherrimos Narcisso oc-
culos fuisse poëta demonstrat. Impubes genas: imber-
bes, ac sine ulla profus lanugine. Eburnea colla: can-
dida sic, ut eburnea uiderentur. Pariterq; accendit &
ardet, hoc est una & urit & uritur. In hac uero descriptio-
ne ualde poëta lasciuuit. Irrita oscula: uana. Nihil enim
præter aquam rangebat. Captantia: captare & com-
prehendere conantia, neq; enim captabant.

g Incitat

Protegit, & solis ex illo uiuit in antris.
Sed tamen hæret amor, crescitq; dolore repulsæ,
Et tenuant uigiles corpus miserabile curæ,
Adducitq; cutem macies, & in aëra succus
Corporis omnis abit. uox tãtũ, atq; ossa supersunt.
Vox manet, ossa ferunt lapidis traxisse figuram,
Inde latet syluis, nulloq; in monte uidetur.
Omnibus auditur, sonus est qui uiuit in illa,
Sic hanc, sic alias undis, aut montibus ortas
Luserat hic nymphas, sic cœtus antè uiriles.
Inde manus aliquis despectus ad æthera tollens,
Sic amet ipse licet, sic non potiatur amato,
Dixerat, assensit precibus Rhamnusia iustis,
Fons erat illimis nitidis argenteus undis,
Quem neq; pastores, neq; pastæ montè capellæ
Contigerant, aliud ue pecus, quem nulla uolucris,
Nec fera turbarat, nec lapsus ab arbore ramus.
Gramen erat circa, quod proximus humor alebat,
Sylvaq; Sole locum passura tepescere nullo.
Hic puer, & studio uenandi lassus, & æstu
Procubuit, faciemq; loci, fontemq; secutus.
Dumq; sitim sedare cupit, sitis altera creuit.
Dumq; bibit uisæ correptus imagine formæ,
Spẽ sine corpore amat, corpus putat esse, quod um-
Ac stupet ipse sibi, uultuq; immotus eodẽ (bra est.
Hæret, ut è pario formatum marmore signum.
Spectat humi positus geminum ceu, lumina, sydas,
Et dignos Baccho digitos, & Apolline crines,
Impubesq; genas, & eburnea colla, decusq;
Oris, & in niueo mixtum candore ruborem.
Cunctaq; miratur, quibus est mirabilis ipse.
Se cupit imprudens, & qui probat, ipse probatur,
Dumq; petit, petitur, pariterq; accendit, & ardet.
Irrita fallaci quoties dedit oscula fontis?
In medias quoties uisum captantia collum

id est ossa feruntur in
lapides fuisse conuersa.
Inde later syluis:
ex eo inquit tempore,
quo ossa in lapides fue-
runt commutata, sic la-
tet in syluis Echo, ut
ab omnibus quidem
audiatur, sed à nullo
uideatur. Sonus est
quod ut in illa: scite di-
xit, nam Echo nihil ali-
ud est quã sonus, à
quo etiã deducta est.
Nã Echo in ð ð ð ð, qui
est sonus deriuatur.

Echo

Sic hæc, sic alias &c.
Argumentum. Narcis-
sum iupradictum ob
nimiam crudelitatem,
quã in Echo exhibue-
rat, Nemesis uirix fa-
stidientiam, in amor-
em ius impulit, ut nõ
minore dãmna ille exu-
reretur. Qui cũ ex assu-
dua uenatione iugan-
tus secundum fontem
in opaco procubuis-
set, & hauriens aquam
imaginem sui conspe-
xisset, & diuini ibi re-
moraretur, nouissime
tabuit, ita ut uita pri-
uaretur, ex cuius reli-
quijs flos exiit, quem
Naiades nymphæ flen-
tes casum fratris, Nar-
cissi nomine notarũt.

R. A. P. H.

Luserat: illuserat.
Sic cœtus ante atri-
les: sic inquit antè dũ
esset puer multos ui-
ros eius amore captos
illuserat Narcissus.

Inde: ex illa Narcis-
si superbia. Aliquis despectus: quidam contemptus.

Rham-
nusia

Sic amet ipse licet: utinam inquit ipse Narcissus sic a-
mare possit, ut nunquam amato potiatur. Rhamnu-
sia: Nemesis Rhamnusia, à Rhamnunte pago & regione
Atticæ, ubi celeberrimo templo colebat, dicta, quæ ad-
uersus superbos maxime inexorabilis esse narrat, cuius
quidẽ statuæ capiti corona imposita erat (ut scribit Pau-
sanias) in qua & cerui & fortunæ parua insignia conti-
nebantur. In manuum altera ramus fraxineus, in dexte-
ra phiala, in qua Aethiopes effecti erant. Statua autem
illa quæ magnitudine & pulchritudine perfecta cũ Phi-
diæ operibus contendebat, non minus Rhamnũs cele-
brabatur, quã Marathon prælio contra Persas com-
missio. Sic autem Nemesis Rhamnusia dicta est, ut Dia-
na Ephesia, Venus Cythera. Nemesis uero Oceani &

Nemesis

Inciat: stimulat ad amandum. Credule quid frustra: miseratione quadam poeta motus uideretur conuere sermonem ad Narcissum. Credulus autem dicitur qui facile & nimium credit. Simulachra fugacia captas: imaginem fugientem.

Quod petis est nusquam: ac si diceret nihil est id quod cupis. Secundum autem eorum loquitur opinionem, qui corpora sola esse putant. Quod amas auertere, perdes: hoc est auerte a fonte uultum tuum, quem amas, & ipsum statim amittes. Est enim imperariui modi auertere. Admonere enim eum uidetur, ut uultum auerterat, sicut cognosceret se umbram amare.

Repercussæ: ab aqua remissæ. Nil habet ista sui: ista inquit, imago, quam cernis, nil habet proprii, sed tota a te pender. Ceteris: cibi. Quietis: somni. Opaca herba: umbrosa. Inexpleto lumine: oculis, qui non poterant satiari. Mœnia: emporium: saltam adolescentis figuram. Ecquis lo syluæ: exclamatio est cum interrogatio: ne hominis uehementer affecti. Est autem sola dictio ecquis & percipitur, non perit, ut ferem exemplaribus est deperatum. Io uero dolentis hoc loco est interiectio, a libi bacchantis & gaudentis. Scitis enim: parenthesis est, qua ostendit Narcissus se merito syluas rogare, an aliquem sic tabescere uiderint. Et multis latebra opportuna fuistis: hoc est multis amantibus latebras prebuitis, ut commode suis amoribus frui possent. Opportuna: comoda. Ecquem cum uestræ, ordo est. Ecquem meministis in longo æuo qui sic tabuerit & paulatim consumptus sit. Tot secula: syluæ enim multa secula uiuunt. Seculum autem centum annorum spacium dicitur. Tabuerit: paulatim consumptus sit. Tabescere namque est paulatim defici-

ere & absumi. A tabe autem deriuatur, quæ humorum corruptio est, qua corpora ad extremam maciem deducuntur. Tantis tenet error amanti: acclamatio est quæ se in maxima miseria constitutum esse ostendit Narcissus,

est quem amat, inuenire non possit. Nec mœnia: mœnia a muniendo dicuntur, & ea sunt proprie, quæ urbem cingunt, quanquam & priuata ædificia significent. Tenent amplecti. Resupino ore: sursum uerso ore.

Puer unice, singularis. Neminem enim alium tanta pulchritudine præditum esse putabat. Petitus: exoptatus. Fugias: fastidias. Asperneris: renuas. Feror: que: patior & tolero. Quid deinde negabo? quidam post deinde, distinguunt, ut sit sensus, quid deinde faciam? negabo? ne. Sed alij pro negabo, rogabo, legunt, quod uerbum rectius est, & sententiam planiorē facit. Dubitat enim uerum roget, an non. Deinde si roget, quid nam roget? Inopem me copia fecit: stulte dictum esse uidetur. Oxymoron autem a grecis uocatur, quod quamuis fatuum uideatur, acutus tamen inest sensus. copia enim inopem fecit Narcissum, quia quod in seipso erat, potiri & frui non poterat.

Votum nouum: cupiditas noua & inuisitata, ut quod quis amat, longe abs se cupiat abesse. Superant: bo superiunt, restant.

Primo in æuo: in prima ætatis meæ parte. Adolescentes enim adhuc erat Narcissus.

Nec mihi mors grauis est, nec mihi inquit molesta est mors, quippe quæ meis doloribus finem sit im-

postura. Diuturnior esset: diutius uiuere. Nunc duo concordēs: unanimes.

Ad

Brachia merfit aquas, nec se deprendit in illis?
 Quid uideat, nescit, sed quod uidet, uritur illo,
 Atque oculos idem, qui decipit, incitat error.
 Credule quid frustra simulachra fugacia captas?
 Quod petis est nusquam. Quid amas, auertere, perdes.
 Ista repercussæ, quam cernis, imaginis umbra est,
 Nil habet ista sui, tecum uenitque, manetque.
 Tecum discedet, si tu discedere possis.
 Non illum Cereris, non illum cura quietis
 Abstrahere inde potest, sed opaca fulus in herba
 Spectat in expleto mendacem lumine formam.
 Perque oculos perit ille suos, paulumque leuatus
 Ad circumstantes tendens sua brachia syluas,
 Ecquis lo syluæ crudelius inquit amauit?
 Scitis enim, & multis latebra opportuna fuistis,
 Ecquem cum uestræ tot agantur secula uitæ,
 Qui sic tabuerit longo meministis in æuo?
 Et placet, & uideo, sed quod uideoque, placetque,
 Non tamen inuenio, tantus tenet error amantem.
 Quoque magis doleam, non nos mare separat ingens,
 Nec uia, nec montes, nec clausis mœnia portis.
 Exigua prohibemur aqua, cupit ipse teneri.
 Nam quoties liquidis porreximus oscula lymphis,
 Hic toties ad me resupino nititur ore. (stat.)
 Possit putes tangi, minimum est quod amantibus ob-
 Quisquis es huc exi, quid me puer unice fallis?
 Quo ue petitus abis? certe nec forma, nec ætas
 Est mea quæ fugias, & amarunt me quoque nymphetæ.
 Spem mihi nescio quam, uultu promittis amico,
 Cumque ego porrexi tibi brachia, porrigis ultro.
 Cum risi, arrides, lachrymas quoque saepe notauit,
 Me lachrymante, tuas, nutu quoque signa remittis,
 Et quantum motu formosi suspicor oris,
 Verba refers aures non peruenientia nostras.
 Ille ego sum, sensi, nec me mea fallit imago.
 Vror amore mei, flammam moueoque, feroque.
 Quid faciam? roget, an ne rogem? deinde t nega
 Quod cupio, mecum est, inopem me copia fecit. (bo?)
 O utinam a nostro secedere corpore possem.
 Votum in amante nouum est, uelle, quod amamus abesse.
 Iamque dolor uires adimit, nec tempora uitæ (set.)
 Longa meæ superant, primoque extinguo in æuo.
 Nec mihi mors grauis est posituro morte dolores.
 Hic qui diligitur, uellem diuturnior esset.
 Nunc duo concordēs anima moriemur in una.

Ad eandem faciem: imaginem. Facies enim interdum pro totius corporis forma, interdum pro imagine ponitur. Male sanus: infanus & demens. Moro lacu: turbato fonte. Lacus enim dicitur etiam fontium receptaculum. Lacus quoque uas est in quo uis calcantur. Tribunal. Et pleno pinguis musta lacu. Liccat quod tangere non est Aspicere: hoc

est permitte me aspice-
re id quod tangere im-
possibile est. Nam hoc
uerbum est cum infini-
to iunctum significat
possibile est. Misero
furor: ab effectu miser
dicitur furor, quod mi-
seros homines faciat,
qui illo uexantur. Mi-
seri autem sunt qui a-
mant, ut Plautus quo-
que in Afinaria testa-
tur. Diduxit: diuisi-
sit. Ab ore summo:
sic quidem legitur. Sed
ab ora summa foris
ab Ouidio fuit scrip-
tum, ut a superiore ex-
tremis e uestem uis
se diductam intelligen-
mus. Nam ora uis
cutis: (non solum
terrarum) extremas
appellatur. Sed rami-
& non solum de fa-
cie, sed de tota quoque
specie que cernitur, in-
telligi potest. Mar-
moreis palmis: mani-
bus, ut parum marmor:
candidis. Pectora tra-
xerunt: conceperunt.

Tenuem percussa ru-
borem: exiguum. Du-
plicem autem similitudi-
ne qualis esset rubor il-
le ostendit. Liquefa-
cta in unda: in liquida
aqua. Non tulit ul-
terius: dolorem ul-
terius ferre non potuit.

Inabescere: paula-
tim liquefieri & absumi.
Matutinæ pruina:
pruina ros est con-
gelatus. Attenuatus:
extenuatus, macer fa-
ctus. Liquitur: lique-
scit, ac paulatim con-
sumitur. Et recto car-
pitur igni: oculo a-
more cruciatur. Tale est illud Virgilianum. Et cæco car-
pitur igni. Et uires: non, aduerbium subaudiatur, ut
intelligamus & uires non remanent. Est enim hypozen-
gma. Quamuis irata memoris: se a Narcisso fuisse
spectatam. Est autem ordo. Quæ tamen indoluit, ut ui-
dit, quamuis irata esset. Miserabilis: miserandus, ac
misericordia dignus. Plangoris: percussio. Lo-
cus: Echo que in illo erat loco. Continens enim pro

Dixit, & ad faciem rediit male sanus eandem,
Et lachrymis turbauit aquas, obscuraque moro
Reddita forma lacu est, quam cum uidisset abire,
Quo refugis remane, nec me crudelis amantem
Desere, clamauit, liceat quod tangere non est,
Aspicere, & misero præbere alimenta furori.
Dumque dolet, summo uestem diduxit ab ore,
Nudaque marmoreis percussit pectora palmis.
Pectora traxerunt tenuem percussa ruborem.
Non aliter, quam poma solent, quæ candida parte,
Parte rubent, aut ut uarijs solet uua racemis
Ducere purpureum nondum matura colorem,
Quæ simul aspexit liquefacta rursus in unda,
Non tulit ulterius, sed ut intabescere flauæ
Igne leui ceræ, matutinæque pruinae
Sole repente solent, sic attenuatus amore
Liquitur, & tecto paulatim carpitur igni.
Et nec iam color est mixto candore rubori,
Nec uigor, & uires, & quæ modo uisa placebant,
Nec corpus remanet, quondam quod amauerat Echo.
Quæ tamen ut uidit, quamuis irata, memoris
Indoluit, quotiesque puer miserabilis eheu
Dixerat, hæc resonis iterabat uocibus eheu
Cumque suos manibus percusserat ille lacertos,
Hæc quoque reddebat sonitum plangoris eundem.
Ultima uox solitam fuit hæc spectantis in undam.
Heu frustra dilecte puer, totidemque remisit
Verba locus, dictoque uale, uale inquit & Echo.
Ille caput uiridi fessum summisit in herba,
Lumina mors clausit domini mirantia formam.
Tum quoque se, postquam est inferna sede receptus,
In stygia spectabat aqua. planxere sorores
Naiades, & sectos fratri imposuere capillos.
Planxerunt Dryades. plangentibus assonat Echo.
Iamque rogum, quassasque faces, feretrumque parabat,
Nusquam corpus erat, croceum pro corpore florem
Inueniunt folijs medium cingentibus albis.
Cognita res uatis meritam per Acheidas urbes
Attulerat famam, nomenque erat auguris ingens.
Spernit Echionides tamen hunc ex omnibus unus

contento per metonymiam positum est. Summisit:
deposuit. Planxere sorores Naiades: fleuere nymphæ
fontium & fluminum, quæ sorores uidentur esse. Naiades
enim fontium ac fluuiorum nymphæ dicuntur. hoc est
id est a fluendo. Et sectos fratri imposuere ca-
pillos: id enim in luctu mulieres facere solebant. Fe-
retrum: capulum quo
cadauera ciferuntur.

Quassas: faces: scis-
sas. Faces nanque ca-
daueribus præfereban-
tur. Croceum flo-
rem: Narcissum flore
coloris depingit. Næ
croceus cum sit folijs
candidis cingitur. Est
autem idem cum lilio,
ut ait Theophrastus in
libro de plantis.

Cognita res uatis **LACT.**
&c. Argumentum
theus Echionis & A-
gaues filius in conuic-
tum trahens prædi-
cta Tiresij auguris, cum
in aduentu Liberi, The-
bani hedera redimi-
ti procederent, ac ias-
tra susciperent, pro-
hibet suos Pentheus pa-
tere monitis, quod neg-
garet ex Semele Bac-
chum Deum prodit-
um. Confestim itaque
famulis imperat, ut in
conspectum suum Li-
berum uinctum antea-
hant. At ille ut uis-
nientem eluderet uer-
sus in Acærem ducitur
uinctus, & custodia
clauditur.

Cognita res: expo-
siturus quemadmodum **RAPH.**
Tyrrheni quidam nau-
tae Bacchum conueni-
entes in delphinos mu-
tan fuerunt, & alia que-
dam, & Penthei regi-
s Thebarum impie-
tatem & eadem nar-
rat, ut fabulae melius
coniungantur. Per
Acheidas urbes, Achai-
cas. Est enim forma
patronymica pro pos-
sessiua. Achaia regio **Achaia**
est Græciæ, Pelopon-
neso cetermina. Hinc
Pentheus

Acheis, a in e conuerso. Echionides Pentheus: Pen-
theus Echionis & Agaues fuit filius, qui dum Bacchum
contemneret, eiusque sacra in Cithærone spectaret, a ma-
tre, aliisque Bacchis putantibus ipsum esse aprum, fuit di-
laceratus. Pentheus autem hoc est a luctu
fuit cognominatus.

Verba præfaga: quæ futura significabant. Cladem lucis ademptæ, cæcitatem. Obijcit: exprobrat. Quæ non procul auguror esse: hoc est quam puto atque uaticinor prope esse. Nouus Liber: innuit poëta alium quoque Bacchum ueterem & antiquum fuisse. Nam (ut scribit Diodorus) quidam unum duntaxat, alij tres Diony-

Bacchi flos & Bacchos fuisse tres

putarunt, sua cuius gesta attribuentes, ac primum Indu fuisse aiunt, qui cum exercitu orbem peragrans & uitem plantare, & ex uua uinum torculari exprime omnium primus mortales docuit, plurimamque ad usum hominum excogitara esse fecerunt, ut pro Deo coleretur. Secundum ex Ioue & Proserpina, uel, ut alij sentiunt ex Cerere genitum ferunt, qui primus boues ad arandum iunxisse narratur, quam ob rem illius statuis cornua apponebantur. Tertium ex Ioue et Semele Cadmi filia natum aiunt, qui specie decorus inter mulierum choreas summa cum uoluptate nutritus fuit, atque educatus. Formidarum deinde, quas thyrsis armarum, exercitu congregato, orbem terrarum peragravit, eos, qui pie, iustèque uiuerent, sacra mysteria docens. Festos præterea ubique dies publice celebrari, choreasque agi & musicam exerceri artem instituit. Postremo sedatis inter omnes nationes urbibusque discordijs, bellisque ubique sublatis, pacem omnibus largitus est. Quosdam uero ob superbiam, impietatemque ipsum contemnentes, iactantesque bacchas propter incontinentiam & libidinem ab ipso circumduci: Cerimonias uero ac mysteria ad corruptelam externarum mulierum adinuera, merita poena affecit, quorum in primis fuit Pentheus. Hæc & multo plura Diodorus de Baccho. Ouidius uero quæ ab alijs duobus quoque gesta fuere Baccho soli Iouis & Semeles filio attribuere uidetur. Matrisque sorores: Ino & Autonoe. Hæc namque una cum Agaue matre Pentheum dilacerarunt. Perturbat: interpellat, impedit ne plura loquatur. Aguntur: peraguntur, perficiuntur. Liber adest: Bacchus aduenit, qui idcirco Liber dicitur, quod curis mentem liberet merum. Orgia autem & Bacchi sacra tam eleganter describit, ut facile ab omnibus percipi possint. Festis ululatibus: clamoribus. Qui enim Bacchi sacra celebrabant in furorem acti tympanorum, tubarumque stre-

Contemptor superum Pentheus, præfagaque ridet
Verba senis, tenebrasque, & cladem lucis ademptæ
Obijcit, ille mouens albertia tempora canis:
Quam felix esses, si tu quoque luminis huius
Orbus ait, fieres, nec Bacchica sacra uideres,
Nancque dies aderit, quam non procul auguror esse,
Qua nouus huc ueniet proles Semeleia Liber,
Quem nisi templorum fueris dignatus honore
Mille lacer spargere locis, & sanguine syluas
Fœdabis, matremque tuam, matrisque sorores.
Et ueniet, neque enim dignabere numen honore.
Meque sub his tenebris nimium uidisse quereris.
Talia dicentem perturbat Echione natus.
Dicta fides sequitur, responsaque uatis aguntur.
Liber adest, festisque fremunt ululatibus agri.
Turba ruit, mixtaque uiris, matresque, nurusque,
Vulgusque, & proceres ignota ad sacra feruntur.
Quis furor anguigenæ proles Mauortia uestras
Attollit mentes? Pentheus ait, æra ne tantum
Aere repulsa ualent: & adunco tibia cornu:
Et magicæ fraudes: ut quos non bellicus ensis,
Non tuba terruerit, non strictis agmina telis,
Fœmineæ uoces, & mota insania uino,
Obscœni que greges, & inania tympana uincant:
Vos ne senes mirer: qui longa per æquora uecti
A Tyro, hac profugos posuistis sede penates,
Nunc sinitis sine Marte capi: uos ne acrior ætas
O iuuenes, propiorque meæ, quos arma tenere
Non thyrsos, galeaque tegi, non fronde decebat:
Este precor memores, qua sitis stirpe creati.
Illiusque animos, qui multos perdidit unus,
Sumite serpentis, pro fontibus ille, lacuque
Interijt, at uos pro fama uincite uestra.

pitui, ita clamabant, ut ululare uiderentur. Ignota ad sacra: quibus alias nunquam interfuerant. Quis fuit ang. hac oratione Pentheus conatur deterrere Thebanos a sacrificijs Bacchi celebrandis. Idcirco autem eos & anguigenas & prolem Mauortia uocat, quod a Draconis dentibus, qui in tutela Martis erat, originem ducit. Per quod quidem significat eos nullum cum mollibus uiris uino ac libidini deditis commercium habere debere. Attollit: auferit. Aera ne tamen: ærea uasa. Aere repulsa: sæpius ferreis bacculis percussa. Et adun. aut cum, præpositio subaudiatur, aut pro genitiuo ablatiuus est positus. Et ma. frau. ma-

gicæ artes dicunt, quæ carminibus ac ueneficijs mentes hominum peruertunt, efficiuntque, ut esse uideatur, quæ non sunt. A magis autem qui lingua Persarum sapientes dicuntur sunt deriuatæ. Zoroastres uero primus magicæ uanitatis inuictor fuisse dicitur.

Strictis telis: nudis ensibus. Agmina: acies, exercitus. Terruerit: autem subaudiatur. Est autem a maiori ad minus argumentum. Obscœni que gre. turpis ac libidine corrupta multitudo. Et ina. tym. uin. tympanum instrumentum ex pellibus confectum, quo Bacchæ in sacris Bacchi utebatur. Dictum est autem tympanum *ναπα & τβιν*, quod est percussio, in literæ additione. Vos ne se. mi. ser-

monem cōuertit ad socios Cadmi, qui una cum ipso Phœniciam, patriamque relinquentes tandem per uaria pericula in Bœotiam peruenerunt. A Ty. Tyros insula est Phœnicię adiacens, a Tyro Phœnicis filio dicta. Est etiam Tyros Laconię urbs & insula in mari rubro. Est præterea urbs Indię Tyros atque Lydię. [Habet autem hic uetus a principio Dactylum, non Spondylum, legendumque Tyro integre, correpta o, propter sequentem uocalem, græcorum more.] Vos ne ac. æt. sensus est: uos ne mirer o iuuenes, quorum ætatem robustiorem, magis deceat arma quam thyrsos tenere. Est autem ordo. Vos ne mirer o iuuenes, quorum acriorem ætatem, propiorumque meæ decebat tenere arma. Non t. thyrsi haste erant pampinis ornatæ: quas Bacchi sacerdotes gestabant. Unde etiam Bacchus thyrsiger uocatur. Seneca in Medea. Candida Thyrsigeri proles. Qua stir. ac si diceret originem nos ducere a Martio serpente mementote, qui solus mul-

tyros

vos interfecit, ut fontem suum tutaretur. Ille de, le. for. argumentum est à maiori. Est autem antitheton, molles enim fortibus opponuntur. Dedit le. interfecit.

Venam tor. instrumenta sunt bellica à torquendis lapidibus, alijsq; missilibus dicta. Sine cr. sine culpa.

Sorsq; que. hoc est sors nostra lamentatione quidem digna foret, non uiruperatione. Non cr. non occulanda propter uiruperationem.

Sed ma. my. cr. hoc est sed capillus unguento delibutus. Myrrha gen⁹ est aromatis quo unguenta cōmendantur. Habitum autē Bacchi ita describit, ut molliissimus uideatur. Et pictis uestibus: uersicoloribus, uariorū colorum. Quem quidem ego actutum: statim si ne ulla mora Minatur Pentheus se Bacchum ita esse torturū, ut eum fateri sit coactus, & quem habeat uerū patrem, & cur ea sacra cōfinxerit. Commentatq; sacra: conficta. Cōminisci namq; confingere est, unde cōmentum apud Terentium: Atq; illis commentum placet. An satis Acrisio: exemplo probat Bacchum facile posse respelli. Nā Acrisius rex Argiuorū Baccho clausit urbis portas, neq; illius sacra admittere uoluit. Acrisius autem Abantis Argiuorum regis filius fuit, ac pater Danaë à Ioue amatq;. Hic cum à Proeto fratre regno fuisset pulsus, à Perseo nepote fuit restitutus, à quo tamen postea inuito (dum luderet disco) fuit interceptus, ut in sequenti uolumine narrat Ouidius.

Acrisius

Aduena: Bacchum aduenam contemptus gratia appellat Pentheus. Neq; enim cū Semeles & Iouis filium esse credit. Cum totis Thebis: cum omnibus Thebanis. Continens enim pro contento per metonymiam se penumero ponitur. Est autem interrogatiue cum magna indignatione legendum. Famulis hoc imperat: parenthesis est, qua declarat poëta quibus mandauerit Pentheus, ut uinctum adducerent Bacchum. Hunc auus: Cadmus. Hunc Athamas: Aëoli filius fuit Athamas Cadmi gener. Acior: proteruior, contumacior.

Athamas

Moderamina: seniorum admonitiones. Sic ego torrentem: pulchra similitudine declarat Penthei aduersus seniorum admonitiones proteruitatem. Vt enim inquit torrentes uiolentiores sunt ubi aliquid ipsis obijciunt, sic Penthei furor monitis seniorum magis, magisq; crescebat. Torrens autem dicitur fluuius qui uitate siccat.

Obstrata: opposita. Obijce: obiectione. Senior: Lydium amnem Tibrim dixit, non quia in Lydia esset, sed quod à Lydis oriundi Tyrreni, siue Hetrusci iuxta eum habitarent. J

uiolentior. Ecce cruentati redeunt: famuli ad Bacchū comprehendendum missi sanguinolenti sunt reuerfi. Quosdam enim ex Bacchi comitibus uulnerauerant. [Vel etiam ipsi ab illis uulnerati fuerāt, dum Bacchum comprehendere tentant.] Querenti domino: tyranno. Tyrrena gente: Thusca. Nam Thyrreni populi sunt Italiæ, qui & Thuscici dicuntur, & Tyrrenia quæ Thuscica uocatur. | Alij de Lydia gente intelligere malunt, quoniam sequitur, Patria Mæonia est, & infra lib. 4. Mæoniū uocatur nauatæ, quos hic Tyrrenos dicit. Dein de & alijs, Lydi notantur, ut molles & mulierosi, quales Bacchi comites & ministri finguntur. Sed Rep^{um} monuisse uidet, quod Tyrreni, Italici uidelicet, non Lydij, re nautica celebres fuerunt. Dein de qd ipse Accetes infra Tyrrenus ab eodē poëta appellat. Et Homerus in hymno ubi eandem hęc fabulam tractat, simpliciter Tyrrenos uocat hos nauatas, à quibus Bacchus captus sit. Quare quod patria Mæonium se dicit Accetes, uel simpliciter intelligendū, hoc est, ut in Lydia natus, atque unde ad Tyrrenos profectus accipitur. Vel eò referendū, quod Tyrreni à Lydis originem traxere, ducē Tyrreno in Italiā inde profecti, ut Herodotus scribit. Quem admodū & Virgilius

Tyrrena

MICYL.

Ille dedit leto fortes, uos uincite molles.
Et patriū retinete decus, si fata uetabunt
Stare diu Thebas, utinam tormenta, uiriq;
Mœnia diruerent, ignis, ferrumq; sonaret,
Essemus miseri sine crimine, sorsq; querenda,
Non cælanda foret, lachrymæq; pudore carerent.
At nunc à puero Thebæ capientur inermi,
Quem neq; bella iurant, nec tela, nec usus equorū,
Sed madidus Myrrha crinis, mollesq; coronæ,
Purpuraq;, & pictis intextum uestibus aurum.
Quem quidem ego actutum, modo uos assistite, cogā
Assumptumq; patrem, commentaq; sacra fateri.
An satis Acrisio est animi contemnere uanum
Numen, & Argolicas uenienti claudere portas?
Pentheia terrebit cum totis aduena Thebis?
Ite citi (famulis hoc imperat) ite, ducemq;
Attrahite huc uinctum. iussis mora segnis abesto.
Hunc auus, hunc Athamas, hunc cætera turba suo
Corripiunt dictis, frustra q; inhibere laborant. (rū
Acior admonitu est, irritaturq; retenta,
Et crescit rabies, moderaminaq; ipsa nocebant,
Sic ego torrentem, qua nūl obstabat eunti,
Lenius, & modico strepitu decurrere uidi,
At quacumq; trabes, obstructaq; saxa tenebant,
Spumeus, & feruens, & ab obijce sæuior ibat.
Ecce cruentati redeunt, & Bacchus ubi esset,
Querenti domino, Bacchum uidisse negarunt.
Hunc dixere tamen comitem, famulumq; sacrorū
Cepimus, & tradunt manibus post terga ligatis,
Sacra Dei quondam Tyrrena gente secutum.
Aspicit hunc Pentheus oculis, quos ira tremendos

Lydium amnem Tibrim dixit, non quia in Lydia esset, sed quod à Lydis oriundi Tyrreni, siue Hetrusci iuxta eum habitarent. J

Aspicit hunc Pentheus &c. Argumentum. Accetes si pradictus Liberi comes, cuius sub imagine Deus latuerat, eludens Penthea, indicat regi, quia ira exigeret, nomen, genusq; artis suæ, & quanta uis apparuerit in Libero, quo tempore petens Naxos in Tyrrenos incidit, ab his enim propter eximiam pulchritudinem captus pro præda impositusq; nauigio ut uidit in aliam se duci regionem, armamenta nauis in feras ac serpentes conuertit. Quo prodigio exterriti Tyrreni in pelagus se precipitauerunt, ac in delphinos & aues se mutauerunt. Post hæc iterū custodia clauditur, quæ cum sponte Delpatuisset, & uincta à manibus defluisset in montem Cythærona digreditur, ibiq; Agauem matrem eius alienatam furore adiuuans fororibus Ino & Autonoe impellit, ut sacra proterentem sua interimat manu.

Differ: profert, protrahit ac prolongat. Significatur autem Pentheus maximo agitari furore, ut qui subito

LACT.

RAPH.

de immerito sumere supplicium uellet. Documenta: exempla. Noui moris: ritus. Nam Bacchus ea tum primum ab India cum triumpho reuertens inuehebat sacra. Frequentes: celebres & colas. Patria Mæonia est: Lydia, ac potius Thufcia. Lydij namq; duce Tyrreno Arys filio penuria frugum laborantes (ut narrat Herodotus) coloniam in Italiam deduxerunt.

Non mihi quæ duri: cur sacra Bacchi sit secutus Accætes exponit, id quod ultimo loco à tyranno fuerat rogatus. Lino: retibus, quæ ex lino conficiuntur. Significat autem patrem sibi fuisse piscatorem. Ars illi sua census erat: hoc est nullis alijs diuitijs pater meus quam arte censebatur, atq; inter capite cæfos numerabatur, qui nullum prorsus patrimonium habebant.

Studij: artis & instituti. Præter aquas: in quibus piscarer.

Et Oleniæ capellæ: Amaltheam capræ dicit, quæ Iouem aluisse fertur, ac propterea in cælum sublata inter sydera cum geminis hædis fuit collocata, in cuius ortu & occasu maxime pluuia solent esse. Olenos autem (ut inquit Higinus) urbs est Bæotij, ut alij Achaïj, in qua Amalthea nutrita merito Olenia uocata capella. Vnde Ouidius in Fastorū quinto. Nascitur Oleniæ signum oluiale capellæ.

[Sunt tamen qui Oleniam appellatiue dici putent, quod in ὀληνίαι, hoc est, in humeris eius, qui Heniochus, siue Auriga dicitur, stare uidetur.] Ea uero enumerat Accætes, quorum maxime periti esse debent nauium gubernatores. Taygeten: una est ex Pleiadibus Taygete: per quam totum Pleiadum (quæ latine Vergiliæ dicuntur) sydus ostenditur. Fuit etiam Taygeta Agenoris filia. Vnde Taygetus Laconia mōs, qui & Taygeta dicitur, sicut appellatus. Hyadas: latine Sicalæ quidem dicuntur, nō ἀνὶ τῷ ὄρει, id est, à suis, ut prisca illi Romani parum græci sermonis adhuc periti putarunt, sed ἀνὶ τῷ ὄρει, hoc est à pluendo Hyades sunt appellatæ, quod ortu & occasu oluias inducunt. Sunt autem stellæ in fronte Tauri collocatæ. Arcton: uersam, per quam septentriones, qui nunquam occidunt significat. Ventorumq; domos: hoc est quatuor mundi

Fecerat, & quanquam uix poenæ tempora differt,
O periture, tuacq; alijs documenta dature
Morte ait, ede tuum nomen, nomenq; parentum,
Et patriam, morisq; noui cur sacra frequentes,
Ille metu uacuus nomen mihi dixit Accætes,
Patria Mæonia est, humili de plebe parentes.
Non mihi quæ duri colerent pater arua iuenci,
Lanigerosq; greges, non ulla armenta reliquit.
Pauper & ipse fuit, linoq; solebat, & hamis
Decipere, & calamo salientes ducere pisces,
Ars illi sua census erat, cum traderet artem,
Accipe quas habeo studij successor, & hæres
Dixit opes, moriensq; mihi nil ille reliquit,
Præter aquas, unum hoc possum appellare paternū,
Mox ego, ne scopulis hærerem semper in isdem,
Addidici regimen dextra moderante carinæ
Flectere, & Oleniæ sydus pluuiale capellæ,
Taygetenq; Hyadasq; oculis, Arctonq; notauī,
Ventorumq; domos, & portus puppibus aptos,
Forte petens Delon Chiæ telluris ad oras
Applicor, & dextris adducor littora remis,
Doq; leues saltus, uadæq; immitor harenæ.
Nox ubi consumpta est, aurora rubescere primo
Cœperat, exurgo, laticesq; inferre recentes
Admoneo, monstroq; uiam, quæ ducit ad undas,
Ipse quid aura mihi tumulto promittat ab alto
Prospicio, comitesq; uoco, repetoq; carinam.
Adsumus en inquit sociorum primus Opheltes,
Vtq; putat prædam deserto nactus in agro
Virginea puerum ducit per littora forma.
Ille mero, somnoq; grauis titubare uidetur,
Vixq; sequi, spectro cultum, faciemq; gradumq;
Nil ibi quod credi posset mortale uidebam,
Et sensi, & dixi socijs, quod numen in isto
Corpore sit dubito, sed corpore numen in isto est,
Quisquis es o faueas, nostrisq; laboribus adsis,
His quoq; des ueniam, pro nobis mitte precari

partes, unde flare dicuntur uenti, Orientem, Occidentem, Meridiem, Septentrionem. Nam Eurus in oriente, Zephirus in occidente. Auster ad meridiem. Boreas ad septentrionem domos habere in primo à poeta narratur. Chiæ telluris ad oras: ad litus Chij insulæ. Est enim Chios clarissima sonum insula, cum eiusdem nominis urbe à Chio Oceani filio cognominata. Vel à niue, quæ χιὼν græce dicitur, uel à Chione nympha. Est etiam urbs Caria Chios, & Chetonesi, et Euboæ. Sane sciendum primam syllabam in primitiuo corripit, in deriuatiuo uero producit. [Sunt qui putent legendum, Cef, siue Cix, telluris, propterea, quod infra sequit, Dextera Naxos erat. Nam ex Ceo Delum uersus nauigantibus, Naxos à dextra iacet. Sed de hoc geographi uiderint.]

Adducor littora: eleganter nomini detracta præpositio uerbo est adiecta. Latices recentes: recentem aquam. Inferre: in nauem. Admoneo: socios subaudiamus.

Vixq; putat: quia falsebatur Opheltes: ideo putasse eum inquit poeta. Nam fere qui putare dicuntur, decipiuntur. De Hymno autem Homeri in Bacchum hæc omnia Oui. sumptissime uidetur, quæ de Baccho in puerum mutato hoc loco scribuntur. Titubare uidet: uacillare mero, somnoque simulabatur se Bacchus, ne à nauis Deus esse cognosceretur. Tametsi Bacchus temulentus, & oscitans, ac à somno languentibus oculis fere fingatur.

Vixq; sequi: posse subaudiantur. Vix inquit uidebatur eos sequi posse, qui ipsum ducebant. Gradumq; gressum. Nilibi quod credi posset, ex cultu, facie, & ingressu coniectat Accætes puerum illum non mortalem, sed Deum esse. Adsis: auxilio sis. His quoq; des ueniam: parcas ijs qui te huc tanquam prædam attraxerunt. Pro nobis mitte precari: Accætes socij putantes se puerum non Bacchum coepisse, nō modo nolunt ipsum precari, ut sibi detueni, sed Accætes quoq; preces ægre ferunt. Quare Bacchum iridentes atque contemnentis in delphinos omnes fuerunt conuersi.

Antennas

Amalthea

Amaltheam capræ dicit, quæ Iouem aluisse fertur, ac propterea in cælum sublata inter sydera cum geminis hædis fuit collocata, in cuius ortu & occasu maxime pluuia solent esse.

Olenos

Olenos autem (ut inquit Higinus) urbs est Bæotij, ut alij Achaïj, in qua Amalthea nutrita merito Olenia uocata capella. Vnde Ouidius in Fastorū quinto. Nascitur Oleniæ signum oluiale capellæ.

Bacchus in pueri

[Sunt tamen qui Oleniam appellatiue dici putent, quod in ὀληνίαι, hoc est, in humeris eius, qui Heniochus, siue Auriga dicitur, stare uidetur.] Ea uero enumerat Accætes, quorum maxime periti esse debent nauium gubernatores.

Taygete

Taygeten: una est ex Pleiadibus Taygete: per quam totum Pleiadum (quæ latine Vergiliæ dicuntur) sydus ostenditur. Fuit etiam Taygeta Agenoris filia. Vnde Taygetus Laconia mōs, qui & Taygeta dicitur, sicut appellatus. Hyadas: latine Sicalæ quidem dicuntur, nō ἀνὶ τῷ ὄρει, id est, à suis, ut prisca illi Romani parum græci sermonis adhuc periti putarunt, sed ἀνὶ τῷ ὄρει, hoc est à pluendo Hyades sunt appellatæ, quod ortu & occasu oluias inducunt. Sunt autem stellæ in fronte Tauri collocatæ. Arcton: uersam, per quam septentriones, qui nunquam occidunt significat. Ventorumq; domos: hoc est quatuor mundi

Hyadas

Hyadas: latine Sicalæ quidem dicuntur, nō ἀνὶ τῷ ὄρει, id est, à suis, ut prisca illi Romani parum græci sermonis adhuc periti putarunt, sed ἀνὶ τῷ ὄρει, hoc est à pluendo Hyades sunt appellatæ, quod ortu & occasu oluias inducunt. Sunt autem stellæ in fronte Tauri collocatæ. Arcton: uersam, per quam septentriones, qui nunquam occidunt significat. Ventorumq; domos: hoc est quatuor mundi

subaudiantur. Vix inquit uidebatur eos sequi posse, qui ipsum ducebant. Gradumq; gressum. Nilibi quod credi posset, ex cultu, facie, & ingressu coniectat Accætes puerum illum non mortalem, sed Deum esse. Adsis: auxilio sis. His quoq; des ueniam: parcas ijs qui te huc tanquam prædam attraxerunt. Pro nobis mitte precari: Accætes socij putantes se puerum non Bacchum coepisse, nō modo nolunt ipsum precari, ut sibi detueni, sed Accætes quoq; preces ægre ferunt. Quare Bacchum iridentes atque contemnentis in delphinos omnes fuerunt conuersi.

Antennas

Antennas summas: antennarum summitates. Sunt autem antennae ligna unde uela dependent. Rudem te: fune nauico. Relabi: descendere. Prædæ tam cæca cupido est, acclamatio in cæcâ sociorum auaritiâ. Non tamen hanc: hypallage est, ut intelligam. Nô patiar iacram pondus & numè hac nauem uiolari, quod certe fieret, si mi ucheret. Pars hic mihi maxima iuris, maxima inquit pars huius nauis est mea.

Hic in hac nauè. In tyrditu obfisto: in ipso inquit ingressu re fisto, ne in nauem inducatur puer. Dirâ pro cæde: propter crudelem occisionem. Homidium nany perperat. Dum resto: dñ resisto. Excussum: impulsus. Amens: turbatus. Impia turba: sociorum. Probat factum: approbat & laudat percussione & iniuriam mihi illatam.

Bacchus enim fuerat, parenthesis est exponens puerum illum non prædam, sed Bacchum fuisse. Veluti clamore solutus sit sopor: tanquam inquit somnus Bacchi clamore & strepitu nauarû solutus foret. A que mero: hoc est post ebrietatem. Qua ope: cuius opera. Pone metu Proreus: aut est nomen propriû unius ex Tyrrhenis nauis, aut eum significat, qui prora præest. Siftare: exponeris & collocaberis. Naxon ait Liber: Naxos insula est Aegæi Cycladû clarissima, quæ & Dionysias dicta fuit, ut inquit Solinus, uel quod hospita Baccho fuerit, & Dionysius cognominatur, uel quod uini fertilitate alias Cycladas nincat. Vnde Virgilius. Bacchatamq; in gis Naxon. dicta est autem Naxos (ut quidam scribunt) à Naxo earum dace, qui illam tenuerunt, uel à Naxo Endymionis filio. Euphorion uero *εὐφροῖν* quod est sacrificare. Ascendiades quidem narrat Naxias mulieres ex omnibus so-

las octo mensium pueros parere, uel quod & Bacchus ipse cum octo mensium esset natus fertur, uel quod iustitiam Baccho reconciliata, hoc munere Naxias mulieres

Dictys ait, quo non alius conscendere summas Ocyor antennas, prehensocq; rudente relabi. Hoc Libys, hoc flauus proræ tutela Melanthus, Hoc probat Alcimedon, et qui requiemq; modicq; Voce dabat remis animorum hortator Epopeus, Hoc omnes aliq. prædæ tam cæca cupido est, Non tamen hanc sacro uiolari pondere pinum Perpetiar dixi, pars hic mihi maxima iuris. Incp aditu obfisto, furit audacissimus omni De numero Lycabas, qui thusca pulsus ab urbe Exsilium dira pœnam pro cæde luebat. Is mihi dum resto, iuuenili guttura pugno Rupit, & excussum misisset in æquora, si non Hælissem, quamuis amens in fune retentus. Impia turba probat factum, tum deniq; Bacchus (Bacchus enim fuerat) ueluti clamore solutus Sit sopor, a que mero redeant in pectora sensus, Quid facitis? quis clamor ait? qua, dicite nauar, Huc ope perueni? quo me deferre paratis? Pone metum Proreus, & quos contingere portus Ede uelis dixit, terra sistere petita. Naxon ait Liber cursus aduertite uestros, Illa mihi domus est, uobis erit hospita tellus, Per mare fallaces, perq; omnia numina iurant, Sic fore, meq; iubent pictæ dare uela carinna, Dexterâ Naxos erat, dextra mihi lintea danti, Quid facis ô demès? quis te furor inquit Opheltes? Pro se quisq; timet, læuam pete maxima nutu Pars mihi significat, pars quid uelit, aure susurrat, Obstupui, capiatq; aliquis moderamina dixi, Meq; ministerio scelerisq; artisq; remouit, Increpor à cunctis, totumq; immurmurat agmen, E quibus Ethalion te scilicet omnis in uno Nostra salus posita est, ait, & subit ipse, meumq; Explet opus, Naxoq; petit diuersa relicta. Tum Deus illudens tanquam modo deniq; fraudē Senferit, è puppi pontum prospectat adunca, Et flentissimis, non hæc mihi littora nauar Promisistis ait, non hæc mihi terra rogata est, Quo merui pœnam facto: quæ gloria uestra est, Si puerum iuuenes: si multi fallitis unum? Iamdudū flebam, lachrymas manus impia nostras Ridet, & impellit properantibus æquora remis, Per tibi nunc ipsum (neq; enim præsentior illo Est Deus) adfuro tanto tibi uera referre, Quam ueri maiora fide, stetit æquore puppis,

Quam ueri maiora fide: sensus est. iaro me tibi relaturum uera, quamuis fide maiora, & quam ut credi possint, uideantur.

maxime Bacchi sacris deditas, sit profecuta, uel quod ibi fons est, ex quo certo anni tempore uinum fluit suauissimum, cuius hauustu partus acceleratur. Est etiam Naxos urbs Siciliae. sane hæc insula alijs quoq; nominibus appellatur. Nam (ut scribit Plinius) illam, & Strongylen & Dian, & Sic iam minore, & Callipolin uocitarunt. Aduertite: conuertite. Quis te furor: uexat, uel uerbum subintelligatur. Pro se quisq; timet: unusquisq; inquit pro se est sollicitus, ne Naxon deuehat.

Moderamina: gubernacula: Sceleris: quia Deus contra promissa fallebatur. Te scilicet ironia qua significat Ethalion se quoque scire nauem gubernare. Scilicet: certe, ac fere semper illusionem significat. Virgili. Scilicet hic superis labor est. Tanquam modo denique, tanquam nunc solum, & nõ antea, cum tamen à principio se decipi cognouerit. Non hæc mihi littora nauar: pulchra illusio, qua significat Bacchus se ualde timere, cū eos omnes præter unum Acœtem sit in delphinos conuersurus. Iamdudū flebam: iam à principio querelarum Bacchi Acœtes inquit lachrymas continere nõ poteram. Manus impia: multitudo impiorum. Præsentior: magis propitius, & qui magis precibus ac uotis adsit. ex affectu hoc dictum est. unicuique enim Deus quem colit maximus uideret.

Stetit in quore puppis: navis inquit immota perman-
sit in mari. Remorum in verberis: in remigio perseue-
rant. Velas deducunt: dissolunt vela, quando remis
nihil proficiebant. Gemina ope: duplici auxilio & re-
morum & uelorum. Distinguunt: variant & pingunt.
Impediunt hederæ remos: ne moveri possent. Hede-
ræ autem, quæ est Bac-

cho dicata, inest eis
quæ mentes in furore
agit, ac sine uino ebie-
tate inducit, ut in Pro-
blematis Plurarch⁹ ait.
Hederæ igitur sic re-
mos impediabant, ut
nautas in furorem age-
rent. Bacchus & ipse
& eius sacerdotes hede-
ra coronabantur, quo
ad libidinem promp-
tiores redderentur. Vn-
de & *ἡδέραι* uoca-
tæ sunt, ut scribit
Eustathius, quod si-
gnificat primum in li-
bidinem ferri. Co-
rymbis: uæ hederæ
ram corymbi dicun-
tur. Vitis racemife-
ris: utriusque racemos fe-
rentibus. Vitis enim
pro uitis posuit.

Agitat: concutit, ad
terrorem nauis incu-
tiendum. Hastam ue-
laram: thyrsi est peri-
phrasia. Thyrsus nan-
que hasta est pampinæ
melata & cooperta.

Quem circa tigres:
anastrophe est, Circa
enim præpositio ante-
ferenda postponitur.
tigres autem & lynces
feræ sunt Baccho dica-
te, quas idcirco naua-
ræ uel obiectis Bac-
chus est uisus, ut earum
aspectu territi in mare
desilirent. Pictarum
pantherarum, fera est
panthera pellē habens
uatis maculis distin-
ctis. Exiliere uiri: ex-
tra nauem in mare in-
telligamus, in delphi-
nos autem fuere transmu-
tati, qui omnium piscium
sunt uelocissimi. Ling-
ua his est contra natu-
ram aquatiliū mobi-
lis, pro uoce gemitus
humano similis, dorsum repandum, rostrum simi. Qua
de causa nomine Simonis delectantur. Mulcentur & so-
no & cantu, puerorum amore piamur, hominem enim
non expauescunt. Nigrescere: quia in delphinem mu-
tabatur. Delphinus uero pelvis nigrescit. Spina carua
minidorsū incumatione. Latū rictus: lata ora. Pan-

da na. sima. recurua. Trahebat: paulatim fasciabat
squamam. Obuertere: conuertere. Resilire: retro-
cedere, & abbreviari. Pinnas: quæ branchiæ à græcis
dicuntur, quibus pisces natant. Dare brachia ad intor-
tos funes: brachijs & manibus funes tortos apprehende-
re. Repandus: incuruus. Trunco cor. brachijs mu-
tilato. Falcata: in fal-
cis similitudinem figu-
rata. Sinuantur: cur-
uant. Multas asper-
gine: multa resper-
sione. Delphinus iustus na-
turamque describit. Ne
(ut Plinius ait) mira
est inter delphinos so-
cietas. Inter se nauigla-
dunt, & minores natu-
semper aliquis grana-
dior comitatur, ut cu-
stos, uisus sunt mortuus
um portare ne lacera-
ret à beluis. Captis de-
nig quantum possunt
opitulantur. [Item, Ho-
minem non expaues-
cunt, ut alienū, obuia-
nauigis ueniunt, alim-
dunt exultantes, certat
etiam: & quamuis ple-
na prætereit uela. Pla-
ra uide lib. 8. cap. 9.]

Iny chori ludunt spe-
ciem: in similitudinem
multitudinis hominum
ludentium. Chorus es-
nim dicitur cōuentus
salistrium & canentium
ἰνὴν ἢ χορῆς, hoc est, à
gaudio, ut Plato scri-
bit. Vixit meum firmat:
cū difficultate in-
quit meū corpus cōfir-
mat Bacchus, ut treme-
re cessaret. [At alij, pro
meum, Animum, le-
gūt, quæ lectio planior
est, ac uerior uidetur.]

Chiam: insulā sub-
audiamus. Est enim
adiectiuū. [At melius,
qui Diam legūt, nam
Naxos, ad quā supra
quoque iusserat se de-
uehi Bacchus, alio no-
mine Dia uocat, ut Pli-
nius lib. 4. cap. 11. indi-
cat. & Seruius item in
s. Aeneid.] Accessi
sacris: adiunctus sum
Bacchi sacris. Lon-
gis ambagibus: longis

nugis. Solidis in tectis: in carcere nulla ex parte per-
mis: ac præterquam per ianuam ingressum non haben-
ti. Perstat Echionides: Pentheus Echionis filius.
Festus Cithæro: mons est (ut diximus) Bœotie Cl-
thæron Baccho dicatus, ad faciendā sacra accommo-
datus.

Cithæron
à rege

Al. meum
Al. Chiam

Delphino
cū natura

Cithæron

[à rege Citharone dictus ut Pausan. autor est.] Bacchantum: Bacchi sacra celebrantium. Sonabat: resonabat, strepebat. Ut fremit acer equus: Pentheum equo bellicoso similem esse ait. Aere canoro: penphrasis est tubæ. Signa: pugnandi. Ictus æther: ær impulsus & percussus. Longis ululatus: magnis bacchan-

per esse uidebatur. Trepidum: timidum ac trepide fugientem, qui paulo ante tam superbus, tamq̃ contumax erat. Autonoë matertera: soror namq̃ Agæus erat Autonoë, materq̃ Actæonis. Umbra: manes Actæonis, quem à canibus dilaceratum paulo ante legimus. Illa quis Actæon nescit: Bacchæ namq̃ furore numinis correptæ omnia obliuisc-

bantur, neq̃ suos ab alijs dignoscebant.

Ino raptu: recisione ab Ino facta. Nam Ino alteram Pentheï manū abscidit, ab Ino enim Inous deriuat.

Trunca uulnera: sic quidem corrupte legitur. Nam uulnere scripsit Ouidius, ut trunca ad brachia referamus.

Deiectis membris: recisis membris, & in terram proiectis. Uulauit: clamorem ululatus luporum similem emisit, est enim ululare luporū proprium, ab eorumq̃ uoce uerbum est factum. Auulsum: recisum. Complexa: tenens. Io comites: uox est bacchantiū. Non citius frondes: pulchra similitudine declarat Pentheum summa celeritate à matre, ac materteris fuisse dilaceratum. Quo quidem significatur religionis cōtemptores ne apud suos quidem ita dijs uolentibus, tutos esse posse. Ismenides: Ismenides Thebanq̃ mulieres, ab Ismeno fluuio Bæotiæ cognominate.

Cantibus, & clara bacchantum uoce sonabat.

Ut fremit acer equus, cum bellicus ære canoro

Signa dedit tubicen, pugnaeq̃ assumit amorem,

Penthea sic ictus longis ululatus æther

Mouit, & audito clamore recanduit ira.

Monte fere medio est cingentibus ultima syluis

Purus ab arboribus spectabilis undiq̃ campus,

Hic oculis illum cernentem sacra profanis

Prima uidet, prima est insano concita cursu,

Prima suum misso uolauit Penthea Thyrsō

Mater, & o geminæ clamauit adeste sorores,

Ille aper, in nostris errat qui maximus agris,

Ille mihi ferendus aper, ruit omnis in unum

Turba furens, cuncte coeunt, trepidūq̃ sequuntur.

Iam trepidū, iam uerba minus uiolenta loquentem,

Iam se damnantem, iam se peccasse fatentem,

Saucius ille tamen fer opem matertera dixit

Autonoë, moueant animos Actæonis umbræ.

Ille quis Actæon nescit, dextramq̃ precantis

Abstulit. Ino lacerata est altera raptu.

Ille etiam matri cum brachia tendere uellet,

Non habet infelix, quæ matri brachia tendat.

Trunca sed ostendens deiectis uulnera membris,

Aspice mater ait, uisis ululauit Agæue,

Colla q̃ iactauit, crinemq̃ per aëra mouit,

Auulsumq̃ caput digitis complexa cruentis

Clamat, Io comites opus hoc uictoria nostra est.

Non citius frondes autumnii frigore tactas,

Iamq̃ male hærentes alta rapit arbore uentus,

Quam sunt mēbra uiri manibus direpta nefandis.

Talibus exemplis monitæ noua sacra frequentant,

Thuraq̃ dant, sanctasq̃ colunt Ismenides aras.

Orgia

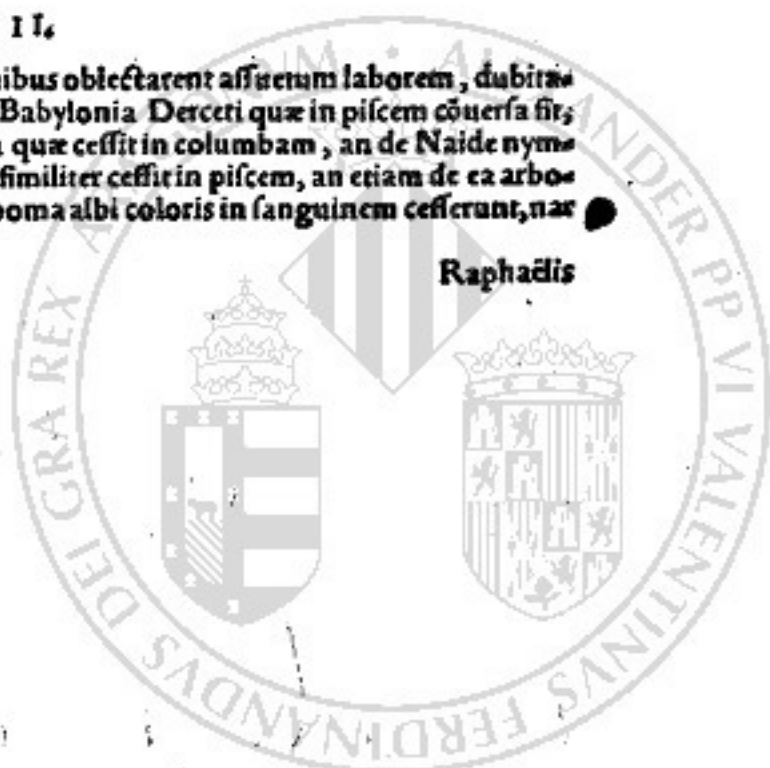
Monte medio: in medio Citharone. Vltima: extremas montis partes. Purus ab arboribus: carens arboribus. Spectabilis undiq̃: quod undiq̃ & ex omni parte poterat spectari. Oculis profanis: non initiatis, non sacris. Est autem hypalage. Illum enim profanū intelligimus, profanis uero sacra Bacchi spectare non licebat. Vnde & orgia dicta sunt *ἀνοήματα*, hoc est à prohibendo & arcendo, quod illinc profani, ac illis non initiati arcerentur, tametsi quidam *ἀνοήματα*, hoc est à locis arboribus consistis & humidis, in quibus celebrantur, orgia denominata esse putent. Prima est insano: repetitio hæc eo pertinet, ut ostēdat Pentheum ira Bacchi potissimum à matre cœpisse lacerari.

Mater: Agæue. O geminæ sorores: Ino & Autonoë. Adeste: aduenite. Ille aper: Pentheus matri Bacchi furore correptæ a-

ARG. LIBRI IIII.

LACT. A T non Alcithoë Mineias &c. Argumentum. Thebis cum Tiresias Eueris filius diem festum sacrorum Libri edidisset, Alcithoë Minei filia eiusdem ciuitatis in eodem permāstitiudicio, quo Pentheus, cum sororibus, quæ lanæ ponus operandæ studio, quam sacrorum adesse uolunt, itaq̃ rogata ut inter opus lanificij referret fa-

bulas, quibus oblectarent assuetum laborem, dubitabat an de Babylonia Derceti quæ in piscem cōuersa sit, an de filia quæ cessit in columbam, an de Naide nymphæ, quæ similiter cessit in piscem, an etiam de ea arbore, cuius poma albi coloris in sanguinem cesserant, narrant.

RAPHAELIS REGII IN QVARTVM METAMORPHOSEOS Ovidij librum Enarrationes.

RAPH.

T non Alcithoe: At particula est qua con- cinne liber libro connectitur. Sic Virgia- lius. At regina graui iamdudum faucia cura. Alia quidem inquit omnes Theba- nae mulieres sacra Bacchi celebrabat, sed

Alcithoe quadam du- sta temeritate ea sper- nebat, Bacchum que Iouis filium minime esse predicabat. Ac quo te- pore sacra Bacchi ab alijs celebrabantur, ip- sa lanificio una cu sor- toribus & ancillis ope- ram dabat. Earum uer- o una ad leuandum la- bor. reliquas hor- tatur, ut fabularum ali- quid uicissim narrent. Hac autem phanta- sia multas describit fa- bulas poeta, ac Minei- das tandem in uesper- tiliones conuertas fuis- se narrat. Mineias: Mi- nei filia, est enim no- men patronymicum.

Mineias

Orgia

Orgia: dicuntur a graecis omnia sacra, sed proprie sacra Liberi pa- tris, que in Thracia pri-

Cithron

mum ab Orpheo instituta, a quo (ut tradit Diodo.) eti- am Orphica fuerunt cognominata. Deinde ut scri. Lactan- tius in Graeciam ab eodem Orpheo inducta, & in mon- te Bœotiae Thebis (ubi Liber natus est) uicino primum celebrata, qui cum frequenter citharæ cantu persona- ret, Citharon fuit appellatus. Illa autem primum solis mulieribus menstrua patientibus celebrari statuit, quo- eas illo potissimum tempore a uiris separaret. Postea a- lijs quoque mulieribus, ut illa celebrari fuit permittum.

Sed adhuc: sed etiam inquit post ram grauiam de Pen- theo iumpta supplicia negat Bacchum Iouis esse filium.

Socias impie, nam & sorores sacra Bacchi spernebat.

Festum celebrare Sacerdos, aut Tiriasias, aut quis al- ius sacerdos. Immunes operum: ab operationibus li- beras. Baccharum autem habitus describit Nam & fera- rum pellibus inducebantur, & crinibus solutis coronas imponebant, & thyrsos manibus iactabant. Calathos: cistas, ac fusorum, lanæque repositoria. Calathus au- tem proprie uas in quod lanae tinctoria reponuntur, hoc est in quod lanae tinctoria reponuntur, unde & nomen. Abusiue au- tem aliorum quoque est repositorium. Infecta pensa: lanas colo impositas, sed nondum filatas, uel infecta, id est, tinctoria purpura, alijs uel coloribus. Nam inficere tin- gere est, unde infectores dicuntur tinctoria. Pensum au- tem lana dicitur a colo pendens. Thuraque dant: sacra- ficant. Bacchumque uocant: nomina Bacchi enume- rat, quibus a bacchis inuocabatur. Bacchus autem di- ctus est a bacchis inuocabatur, hoc est ab infantiendo, quod & ipse & eius comites furere uide- entur. Bromius: a βρομιον, hoc est a fremendo. Lyxus a λύξ, hoc est a soluendo, quod curas soluat uinum, unde etiam Liber a nostris fuit appellatus, quod animum a curis liberet.

Bacchi nomina

Bacchus

Bromius

Lyxus

P. OVIDII NASO. METAMORPHOSOS Liber Quartus.

T non Alcithoe Minelas orgia cen- set - Accipienda Dei. sed adhuc teme- raria Bacchum Progeniem negat esse Iouis, so- ciasque sorores

Impietatis habet, festum celebrare Sacerdos Immunes operum famulas, dominasque suorum Pectora pelle tegi, crinales soluere uittas, Serta comis, manibus frondentes fumere thyrsos Iusserat, & saeuam læsi fore numinis iram Vaticinatus erat. parent matresque, nurusque, Telasque, & calathos, infectaque pensa reponunt, Thuraque dant, Bacchumque uocant, Bromiumque, Lyxumque, Ignigenamque, satumque iterum, solumque bimatem. Additur his Nyseus, indetonisusque Thyoneus,

uel ut alij uolunt a Baccho, hoc est a solutione feturae, quia in femore Iouis immaturus infans fertur fuisse in- sutus. Ignigenamque: quod ex fulminis igne genitus sit. Latinum autem pro graeco nomine posuit. Pyrigenes enim graece dicitur. Satumque iterum: bis satum. primum

Ignigena

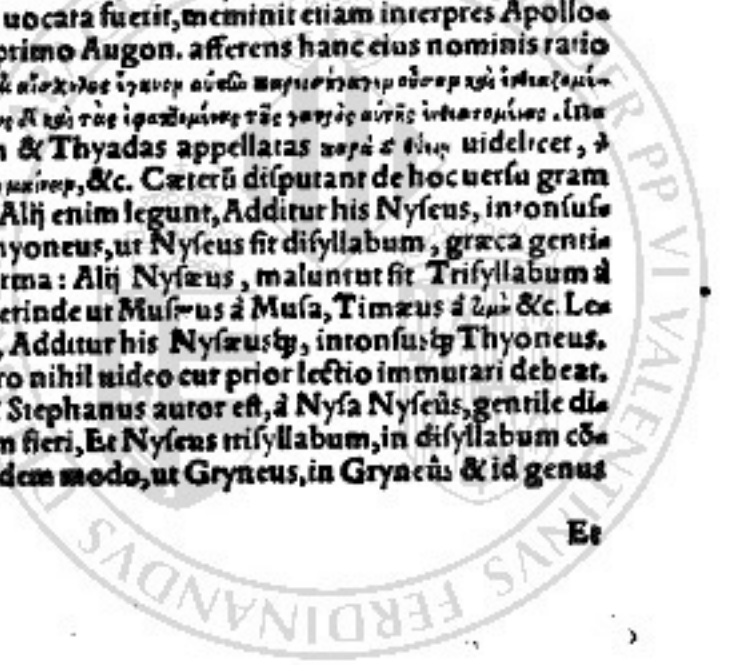
in uentre Semeles, de- inde in femore Iouis.

Bimatrem: quod duas matres habuisse uide- tur, Semelem (ut dixi- mus) & Iouis femur. Idcircoque etiam Dythy- rambos fuit appella- tus, quod a δυθηρῶν hoc est per duas ianu- as trāsierit, & utrum Semeles & Iouis femur. Bacchus autem eo fin- gitur Iouis femini in- sutus (ut narrat Pli. in sexto Natura. historiae libro) quod Nysa In- diae urbs est, ubi mons Merus Baccho sacer. Nam a Nysa semen trās- fertur. Addit his Ny- seus: uel a Nysa Cithæ- ronis uertice, ubi eum a nymphis nutritum fuis- se iam diximus, uel a Nysa Indiae urbe claris-

sima Nyseus Liber pater est appellatus. Huic uero opi- nioni accedere uidetur et Pomponius Mela. Sic enim in geographia scribit. Urbium quas incolunt Indi, sunt autem plurimae. Nysa est clarissima & maxima. montium, Me- ros, Ioui sacer. famam hinc praecipuam habent quod in illa genitus, in huius specu Liberum arbitrantur esse nu- tritum. Vnde graecis auctoribus, ut femori Iouis insutu dicerent, aut materia suggestit, aut error. Hac Mela. Ca- terum ut scribit Dio. plures fuerunt Bacchi, quorum om- nium gesta in unum a poetis conferuntur. Indeton- susque Thyoneus: indetonisus id est, comatus. Sic enim pingebatur. Thyoneus uero dictus est Bacchus a θυονεῖν, quod est sacrifico, imperum facio, occido, excito, fe- stino, unde etiam Thyades Bacchæ dicuntur, siue potius a Thyone matre, quæ & Semele, siue nutrice, fuit deo- minatus. [De Thyone & quod hoc cognomine Semele uocata fuerit, meminit etiam interpres Apollo- nij lib. primo Augon. afferens hanc eius nominis ratio- nem, ἡ ἀποχαιρὸς ἱκανὸν αὐτὸν παρεστῆσαν ὄσπερ καὶ ἰθαλαμῖ- θου, ἀποφῶς δὲ καὶ τῆς ἰκατάμειψης τῆς γαστρὸς αὐτῆς ἰθαλαμῖνο. ἵθα- de enim & Thyadas appellatas κατὰ τὸ θυονεῖν uidelicet, & ἰθαμῶν καὶ θυονεῖν, &c. Ceterum disputant de hoc uersu gram- matici: Alij enim legunt, Additur his Nyseus, in onisus- que Thyoneus, ut Nyseus sit dissyllabum, graeca genti- lium forma: Alij Nyseus, malunt ut sit Trissyllabum a Nysa, perinde ut Musæus a Musa, Timæus a Τιμῆ &c. Leo- guntque, Additur his Nyseusque, in onisusque Thyoneus. Ego uero nihil uideo cur prior lectio immutari debeat. Nam & Stephanus autor est, a Nysa Nyseus, gentile di- syllabum fieri. Et Nyseus trissyllabum, in dissyllabum con- trahi eodem modo, ut Gryneus, in Gryneus & id genus alia.]

Thyoneus

MICYL.

Lenæus Et cum Lenæo: *Ἰνὸς Ἰαννῆς*, hoc est à lacu torcularis Lenæus dicitur Bacchus. Genialis uix: genio & uoluptati accommodatæ. Genius enim Deus est uoluptatis, unde genialis dicitur uoluptuosus. Vini autem inuentio, tum propter potus uoluptatē, tum quia corpus rededit ualidius, grata supramodum mortalibus fuisse perhibetur. Confitor:

primus enim uini uinum hominibus ostendit. Nyctelius: quod noctu illius sacra celebrarent ut *ἀπὸ τῆς νυκτός*, hoc est à nocte. Eleleus: *Ἐλεῦς πα*. Eleleus dicitur est Bacchus ab hac uoce *ἔλαιον*, qua procedentes ad orgia celebranda, ad conferendam pugnam utebantur. Et enim hortantur ad ueritatem. Vinum autem hortatur ac rededit hominē ad omnia aggredienda audacē. Vnde Hora. Quid nō ebrietatis designat: oper

ta recludit, Spes iubet esse ratas, ad prælia trudit inermē, Sollicitis animis onus eximit, addocer artes, Fœcunditates quem non fecere disertum? Contracta quem nō in paupertate solutum? Iacchus: *Ἰακχῆς*, hoc est à clamore. Euan: uox est bacchantium, qua Bacchus ipse significatur. Et quæ præterea: alijs quoque multis cognominibus Bacchum inuocari ait poetæ. Nam Euhys, Bryceus, Bassareusque appellatur. Tibi enim in coniuuentia: hymnū describit in Bacchū, qui in ipsius sacris canebatur. Tu puer æternus: exponit quem admodum iuuenta Baccho sit inconsumpta. Nunquam enim senescit, eoque & puer pingebatur & nudus, quod ebrj & pueris similes iunt, & omnia reuelant. Tu fortal. Conspicere Liber pater (ut scribit Macro.) Sol ab anti

quis esse creditus est, quam sententiā Vir. quoque Georg. primo sequi uidetur, cum inquit. Vos ð clarissima mundi Lumina latebentem celo quæ ducitis annum Liber & alma Ceres. Omnia uero syderum Solem pulcherrimum esse conat. Tibi cum siccor. as. Virgineum capur est, cornua idcirco attribuuntur Baccho, ut scribit Sex Pompeius, quod homines nimio uino truces fiât, modice uero sumpto hylares ac mansueti, quales sunt uirgines, efficiuntur, eoque sine cornibus Bacchi capur uirgineum esse fingitur. Dio. uero ait cornua idcirco fuisse Baccho attributa, quod primus omnium boues ad iugum iunxerit, quorum opera iacta semina fruges emiserunt. Oriens tibi uictus ad usque: Liber pater (ut historici, in primis Diodo. scribunt) primus omnium cum exercitu, in quo mulieres quoque erant furentes, in Indiam ingressus fuisse, eamque subegisse, ac gentem nulli unquam hominum obnoxiam, ac sola quiete contentam, cædibus, libidinibusque uexasse ac polluisse, indeque magnificentissimū triumphum reportasse fertur. Ad usque: *ἀναστρέφω* est, pro, usque ad eam partem. Qua decolor India, id est, nigra & mali coloris. Extremo Gange: fluius est Indiæ ultimus Ganges. Vnde Gangeticus sinus est cognominatus. Bipenniferumque Lycurgum: securem ferentem, qua uires incidebat. Nam Lycurgus iste, rex fuit Thraciæ, qui cum in cōtemptrum Bacchi uires securi succideret, sibi ipsi crura amputauit. Dio. narrat Bacchum ex Asia in Europam transiurū cum Lycur

go Thracū rege societatem iniisse. Cū uero fœminas primum in Thraciā uenit ad amicos traiecisset, mandasse Lycurgū suis militibus ut Bacchū aggredierentur, ipsasque ac pellices omnes obtruncarent. De his cernor factus Liber pater à quodā indigena Tharope nomine, cum nondum milites transfretassent, amicorū præsidio occulte ad exercitū redijt. Lycurgus pellices aggressus omnes intacta remisse dicitur. At Bacchus exercitū traiecito, Thracem pugna sepe ratū, captumque oculis priuauit, illius domesticis cruci affixis, Tharopi uero beneficij memor Thracū imperiū concessit, ac ritū orgia celebrandi tradidit. Fuit etiā Lycurgus Lacedæmoniorū rex, qui ipse leges cōdidit. Alius itē fuit Nemææ regionis rex, cuius filius ab Hipsipyle Toantis regis filia educatus fertur.

[Videtur Ouid. ad Homeril locum respexisse, qui est Iliados sexto. Ibi enim Lycurgus dicitur Bacchi *ἑταίρος*, hoc est, nutrices bipenni, siue securi persecutus esse, eoque postea à Ioue oculis priuatus. Versus Homeri sunt. *οὐδὲ γὰρ εὐδὲ θρόνονος ἴδω κραιφύς ἀκρόβροτος* *αἶψα ἢ ὄν γε ταίστην ἰσχυραίστην ἰρήνην* *οὐ κατὰ μακρότατον ἀπαιτῶσα ἑλλάδας* *τίθει κατ' ἀνάστην ἀνάστην οἱ δ' ἴμα πῶσαι* *οἰδῆλα χαμῆ κατ' ἄσπερον κατ' ἀνθροπίου ἀκρόβροτος* *οὐκ ἔμελλε θεπέλην, ἀνάστην δὲ φοβέειν* *ἀδύνη ἀδύνη κατὰ κῆρυκίδη δ' ἀπαιτῶσα πῶσαι* *τῆ μὲν ἴστω ἀδύνη ἀδύνη ἴμα ἴμα πῶσαι* *καί μιν τὸν ἀπὸ ἴστω κῆρυκίδη πῶσαι.* &c.

Alij autē fabulæ addūt etiā in furorem uersum postea, & dum uires incidere parat, sibi ipsi crura amputasse.]

Sacrilegos: factorum tuorum uiolutores Nam (ut refert Diodo.) Bacchus orbem terrarum sacrilegis ac Deorum contemptoribus purgauit. Tyrrenorum corpora: Tyrrenorum nauarū, ut in superiore libro poetæ narrauit. Tu bijugum lyncum: bijugaram. Nam lynces Liberi patris currum trahere dicuntur. Sunt autem feræ pellem maculis distinctam habentes. Vnde Virgi. Quid lynces Bacchi uariæ? Comitaram autem Bacchi & Statius eleganter describit, cum inquit. Effrenæ dextra læuamque sequuntur Lynces, & uida mero lambunt retinacula. gres Post exultantes spolia armentalia porrant, Seminecesque lupos, scissasque mimallones urfas. Nec comitatus iners, sunt illic ira, furor, Et mens & uirtus, & nunquam sobrius ardor, Succiditque gradus & castra simillima regni. Curiosus cætera uideat quæ sequuntur.

Satyrii sequuntur. Satyri (ut inquit Plinius) nihil aliud hominis quam figurā habent. In Aethiopia nascuntur, aduicis naribus, aspera cornibus fronte, pedes capri nos habentes. Illorū saltatione ac iocis & risu plurimū oblectabatur Bacchus. Quis se: periphraſis est Sileni: qui Bacchi fuit pædagogus, atque educator, eisque plurimū ad uirtutem & gloriam rebus bellicis profuit. Silenus autem à Sileno Nyseorū rege originē duxit, qui circa lumbos caudā habuit. Quam & posterū eius omnes gestasse feruntur. Ferula: uirgultum est leuissimum. quo senes inter ambulandū etiam nūc. solent. Pando: curuo. Asello:

Nyctelius

Eleleus

Iacchus

Euan

Curcor-

na Bac-

chio

Lycurgus

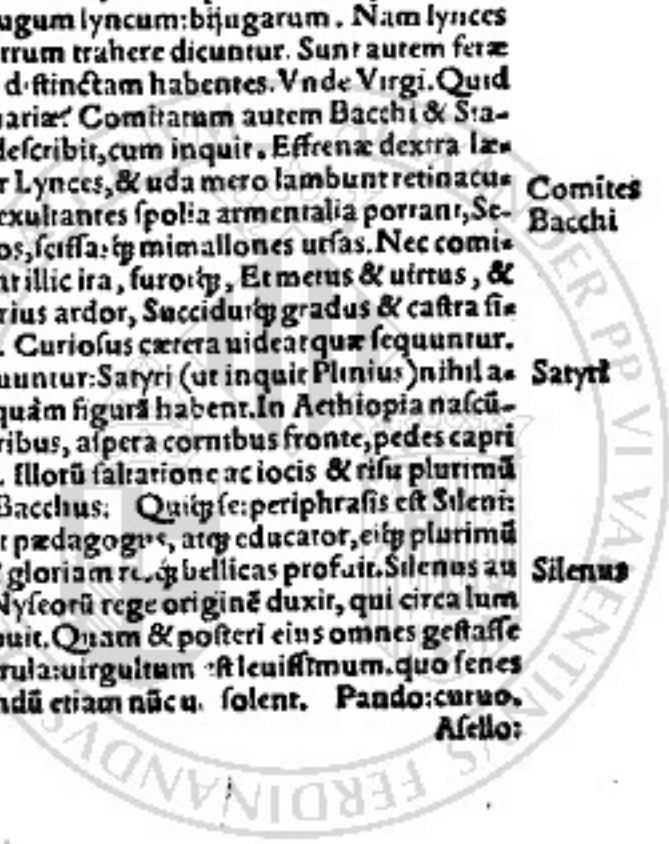
MICYL.

RAPH.

Comites Bacchi

Satyri

Silenus

Afello: Nam afello uelitur Silenus Bacchum sequens,
 Concauatq; æra so. cymbala ærea. Longotq; fo. bu.
 Periphraſis eſt tibiz, quæ ex buxo fieri ſolet. Solæ Mi-
 nercides: quodam furore Bacchico uidetur poëta in lau-
 des Bacchi referendas excurſiſſe, quare nunc ad Minei-
 das illius contemptrices refert orationem. Intus: intra

domum claufæ, cum
 aliz omnes ſe in Ci-
 tharonem cõtuliffent.

Intempeſtiua Miner-
 ua: lanificio tempori
 non conuenienti. Eſt
 autẽ metonymia, nam
 Mineruã lanificij inuẽ-
 tricem pro ipſo lanifi-
 cio poſuit. Aut la-
 du. aut ſubtegmen ſi-
 lant inquit, aut ſtamẽ,
 aut textũ. Dum cel-
 al. c antur feſta Baco-
 chi celebrãtes. Com-
 menta: ficta. Leues
 mus: leue faciamus.

In medium: in com-
 mune: & uoluptatem
 communem. Aures
 ua. ocioſas. Illa quid
 e mul. pulchra phan-
 ſia ad complures nara-

Derectis
 in piſcem

andas ingreditur trãſ
 formationes poëta. Ac
 cas quidem, quæ a poë-
 tis attinguntur pleni-
 us, quæ uero obſcuræ
 ſunt, minusq; celebra-
 tæ breuiſſime percur-
 rit, cum carũ uſus nul-
 lus ſit futurus. Dirce
 Babylonia: Dirce qui-

dem ſecẽ in exemplaribus legitur, egeq; hætenus ſic ſu-
 tauſe legendum. Nunc uero & annotatione Heimo-
 lai Barbari, uiri in primis deſti, cuius morte maximam
 facturam nuper diſciplinæ omnes fecere, & quod ita in
 ueruffis codicibus ſcriptum eſt, Derecti exiſtimo eſſe le-
 gal. lum. Nam Derectus quæ & Αρακὴ Aſteſia uocatur,
 & a baſil aris Atergatis, Dea eſt eadem cum Rhea, quã
 Syri piſcium abſtinentia colunt. Vnde & nomen, ut A-
 theneus Autor eſt, quaſi ἀπὸ γαλάκτος, hoc eſt Syrorum lin-
 gua, ſine piſcibus. Cornutus uero ſcribit etiam colum-
 bas uetari menſis, quaſi duobus elementis naturæ ma-
 ximis parci, iubente numine aëri & aquæ. Diod. autem
 libro tertio, iuxta Aſcalonem, inquit, lacus eſt ubi tem-
 plum inſignis Deæ, quam Syri uocant Derectum, hoc
 eſt Αρακὴ, muliebri facie, reliquum uero corpus figura
 piſcis, cuius filia Semiramis a colũbis educata ſit, & ob
 id ſacras genti aues eaſe Atergatis. cui quidẽ Venus
 obuia facta amorẽ cuiuſdam formoſi aduſcẽtis ſibi ſa-
 crificantis iniecit, ex quo quidem cum filiam Dea ſuce-
 piſſet, ſui erroris pudore ducta, adoleſcentẽ ab ſe remo-
 uit. Filiam uero in loca quædã deſerta & ſaxoſa, in qui-
 bus plurimæ erant columbæ expoſuit. Illa uero quaſi di-
 uino nutu ab auibus fuit enurrita. At Dea pudore, dolo
 req; compulſa cum ſe in ſtag. um abiectiſſet, in piſcem
 fuit conuerſa. Vnde & Syri, & piſcibus illius ſtagni abſti-
 neant, & templum iuxta lacũ ipſum illi Deæ, quam Der-
 cetum uocant facie hominis, reliquis corporis partibus
 piſcis, ædificarunt.

Quacunq; ingrederis clamor iuuenilis, & unã
 Fœminæ uoces, impulſaq; tympana palmis,
 Concauatq; æra ſonant, longoq; foramine buxus.
 Placatus, mitiſq; rogant Iſmenides, adſis,
 Iuſtaq; ſacraq; colunt, ſolæ Mincides intus
 Intempeſtiua turbantes feſta Minerua,
 Aut ducunt lanas, aut ſtamina pollice uerſant,
 Aut hærent telæ, famulaſq; laboribus urgent,
 Equibus una leui deducens pollice filum,
 Dum cellant aliæ, commentaq; ſacra frequentant,
 Nos quoq; quas Pallas melior Dea detinet, inquit,
 Vuile opus manuum uario ſermone leuemus.
 Perq; uices aliquid, quod tempora longa uideri
 Non ſinat, in medium uacuas referamus ad aures.
 Diſta probant, primamq; iubent narrare ſorores,
 Iſta quid e multis referat, nam plurima norat,
 Cogitat, & dubit. eſt de te Babylonia narret
 Derecti, quam uerſa ſquammiſ uelantibus artus
 Stagna Palæſtini credunt coluiſſe figura.
 An magis ut ſumptis illius filia penniſ
 Extremos altis in turribus egerit annos,
 Nais an ut cantu, nimiumq; potentibus herbis
 Verterit in tacitos iuuenilia corpora piſces,
 Donec idem paſſa eſt, an quæ poma alba ferebat,

[Apud Athenæum lib. 8. ita legitur: Ἀρτίκατος ὁ ταρτίος
 λέγειν φησι πρὸς τοὺς, ἐκ γὰρ ἡ οὐρανὸν βασιλεύουσα οὕτως ἢ ἐφ' ἑαυ-
 τῆς, ὡς ἐκ κεφαλῆς αὐτῆς γαλάκτος μύδρα ἰχθύων ἰδιῶν. καὶ ἄρτιος δὲ θεὸς
 πλοῦτος αὐτῶν μὴ ἀπὸ γαλάκτος ἀλλ' ἀπὸ ἰχθύων δὲ ἀπὸ ἰχθύων. Et rurſum,
 ἡ δὲ ἀπὸ γαλάκτος, ὡς πρὸς τὸν ἀπὸ γαλάκτος καὶ μετὰ τὸν ἀπὸ γαλάκτος
 ἀπὸ γαλάκτος καὶ ἰχθύων τὸν ἰχθὺν ἐν τῇ πρὸς ἡσπέρου ἀπὸ γαλάκτος ἀπὸ γαλάκτος
 ἐν τῇ πρὸς τὸν ἰχθὺν κα-
 τὰ τῆς. Ex quibus uer-
 bis clarius aliquanto
 ea patet, quæ hic a Re-
 gio obſcure tradunt.
 Meminit autem huius
 deæ etiam Plinius lib.
 5. cap. 25. & Strabo lib.
 16. cuius hæc ſunt uer-
 ba: καὶ φαίνεται δὲ τῷ σταμῶ
 (Euphratẽ intellige)
 ὁ βασιλεύουσα, ἢ ἐφ' ἑαυτῆς, ἢ
 ἰχθύων καὶ ἀπὸ γαλάκτος, ἢ ἰχθύων
 καὶ ἀπὸ γαλάκτος ἢ ἀπὸ γαλάκτος
 τῆς. Apud Lucianum
 tamen diſputatur, utrũ
 dea hæc ſuno, an Rhea
 magis accipienda ſit.
 Sed plura qui uolet, ex
 ſermone illius perat,
 qui πρὸ τῆς οὐρανὸς τοῦ ἰν
 ſcribitur.]

MICY:

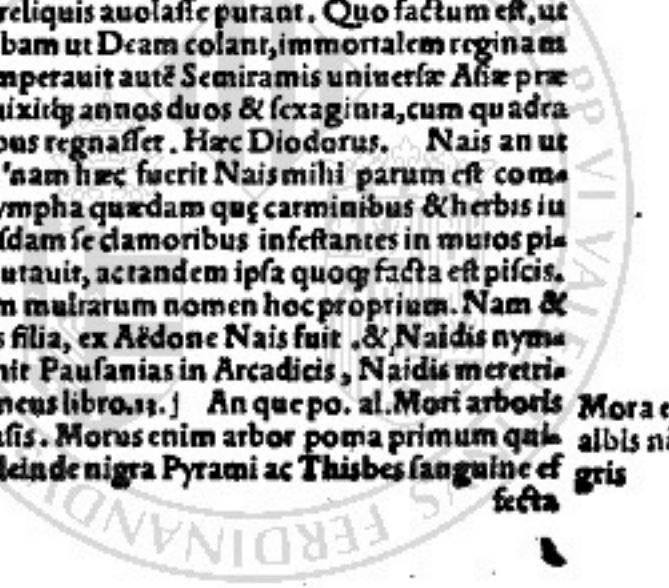
R. A. Ph

Nais in
 piſcem

Semira-
 mis

eſt, ut in pleriq; codicibus eſt deprauatũ. An magis:
 ut ſum. Semiramis Derectis Deæ filia miro quodam mo-
 do a columbis coagulato lacte eſt proximis paſtorũ ma-
 ſalibus rapto nutrita fuit, unde & Semiramis fuit appel-
 lata. Nam Syriorum lingua ſemiramides uocantur co-
 lumbæ, quas Syri ut Deas colunt. Semiramis uero poſt
 maxima bella conſecta, Babylonemq; ædificatam, cum
 inſidias ſibi a filio ſtrui comperiſſet, omni iniuria illi re-
 miſſa, præſectis omnibus mandauit, ut filio tanquam
 regi parerent, eſt ueſtigioſq; cuanuit ad Deos (ut creditũ
 eſt) tranſlata. Quidam ſabulantur illam in columbam
 fuiſſe cõuerſam, quorum opinionem etiam Oni, ſequi-
 tur. Compluribus enim columbis domum ingreſſis &
 illam cum reliquis auolaſſe putant. Quo factum eſt, ut
 Syri columbam ut Deam colant, immortalẽ reginã
 arbitrati. Imperauit autẽ Semiramis uniuerſæ Aſiæ præ-
 ter Indos, uixitq; annos duos & ſexaginta, cum quãdra-
 ginta duobus regnaſſet. Hæc Diodorus. Nais an ut
 cantu: quæ nam hæc fuerit Nais mihi parum eſt com-
 pertum. Nymp̃ha quædam quæ carminibus & herbis iu-
 uenes quõſdam ſe clamoribus inſeſtantes in mutos piſ-
 ces tranſmutauit, actandẽ ipſa quoq; facta eſt piſcis.
 Fuit autem mulrarum nomen hoc proprium. Nam &
 Amphionis filia, ex Aëdone Nais fuit. & Naidis nym-
 phæ meminit Pauſanias in Arcadicis, Naidis meretricis
 Athenæus libro 11. An que po. al. Mori arboris
 eſt periphraſis. Morus enim arbor poma primum quã-
 dem alba, deinde nigra Pyrami ac Thisbes ſanguine ef-
 facta

Mora ex
 albis nig-
 gris

fecta ferre corpori. Nā Pyramus iuuenis, & Thisbe puella cum domos contiguas haberent se muruo amare ceperunt, cum autem se amplecti aliter non possent, egressi urbem ad constitutum locum decreuerunt. Quo qui dcm cum prior peruenisset Thisbe, leuā illac transcurrente per terra: acta in antrum uicinum confugit. Pyramus

moruo marito sexum mentita, ac se filium esse simulās successit, ac ut uirum gestorum gloria superaret, inter ea quæ præclara gessit, Babylonē urbem cōdidit, cuius moenia ambitu trecenta stadia et sexaginta cōplectebantur, frequentibus turribus ac magnis ornata, ut Diodorus, ac fere historici & græci & latini scribunt. Alia urbem:

ad murorū ac ædium magnificentiā respexit, qua facile alias urbes Babylonē superabat.

Coctilibus muris: iateticis & coctis lapidibus constructis. Primos gradus: primos amoris gradus uiciniā & colloquium esse cōstat, reliqui uero sunt tactus, oscula, cōcubitus. Tædæ uero nuptiarū ac legum iure.

Sed uetere patres: ita tunc quidem hoc esse dictū uidetur. Si enim uetere, quo modo uetere non poterūt? Verū acute simul & lepide est dictū. Uenerunt enim ne nuptiarū iure coirent, prohibere aut non poterunt ne animis, affectuq; copularent. Tenui rima: sub tili & parua scissura.

Duxerat: cōtraxerat.

Id uiciniū nulli: illa inquit rima a nullo unquam fuerat animaduertita. Notatū: animaduertitum. Est autē ordo. O amantes primi uidistis id uiciniū nulli notatum per longa secula.

Quid nō sentit amor: parē: hēsis est, rationē continens, cur res primi rima illam notarent. Inq; uices fuerat: hoc est postquā uiciniū suspirauerant.

Quantū erat: ac si dicere minimum erat, ut permitteres nos toto corpore copulari.

Vel ad oscula danda pateres: hoc est saltē aperiri tantum deberes, ut nos inuicem osculari possemus. Vel: saltē. Sub noctem: circa noctem, adueniente nocte.

Non peruenientia cōtra, hoc est quæ ad alteram partem non perueniebant. Nocturnos ignes: stellas, quæ aurora adueniente auferri uidentur. Pruinofas: pruinosa obrutas. Est autem pruina ros congelatus. Coiere: cōuenire. Multa prius questi: de parentibus suis. Noctē silenti: media, quæ & intempesta dicitur, quod illo tempore omnia silentia. Fallere custodes: decipere ianuarū custodes, qui ianitores uocantur. Foribus: domibus, a parte enim totum intelligimus. Excedere: exire. Tecta: domos. Spatiantibus: in mago agri spatio obambulanti. Nā spatiari nihil aliud est

Pyramus & Thisbe

Ut nunc nigra ferat contactu sanguinis arbor,
Hæc placet, hæc quoniam uulgaris fabula non est.
Talibus orsa modis, lana sua fila sequente.

Pyramus & Thisbe iuuenū pulcherrimus alter,
Altera, quas oriens habuit, prælata puellis,
Contiguas habuere domos, ubi dicitur altam
Coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem

Notitiam, primosq; gradus uiciniā fecit.
Tempore creuit amor, tædæ quoq; iure coissent,
Sed uetere patres, quod non potuere uetare.

Ex æquo captis ardebant mentibus ambo,
Consciis omnis abest, nutu, signisq; loquuntur.

Quoq; magis tegitur, tanto magis æstuat ignis.
Fissus erat tenui rima, quam duxerat olim,

Cum fieret, paries, domui communis utriq;
Id uiciniū nulli per secula longa notatum,

(Quid non sentit amor?) primi uidistis amantes,
Et uocis fecistis iter, tutæq; per illud

Murmure blanditiæ minimo transire solebant.
Sæpe ubi cōstiterant hinc Thisbe, Pyramus illinc,

Inq; uices fuerat captatus anhelitus oris,
Inuide dicebant paries quid amantibus obstas?

Quantum erat, ut sineres toto nos corpore iungi?
Aut hoc si nimis est, uel ad oscula danda pateres,

Nec sumus ingrati, tibi nos debere fatemur,
Quod datus est uerbis ad amicas transitus aures,

Talia diuersa nequicquam sede locuti
Sub noctem dixere uale, partiq; dedere

Oscula quisq; suæ non peruenientia contra,
Postera nocturnos aurora remouerat ignes,

Solq; pruinofas radijs siccauerat herbas,
Ad solitum coiere locum, tum murmure paruo

Multa prius questi, statuunt sub nocte silenti
Fallere custodes, foribusq; excedere tentent,

Cumq; domo exierint, urbis quoq; tecta relinquāt,
Nēue sit errandum lato spatiantibus aruo,

terrata abiecto amictu in syluam refugit. At fera a recenti præda cum ad sentem uicinum tumulo sitiens decurreret, relictam uestem cruento ore lacerauit. Post cuius discessum, Pyramus cum ad eundem uenisset locum, & amictū sanguine aspersum inuenisset, existimans amictū a fera cōsumptam, ferro se sub arbore interfecit. Deinde Thisbe deposito metu, cū ad eundem fuisset reuersa locum, & comperisset se causam mortis adolescenti extitisse. Ne diutius dolori superesset, eodem ferro se traiecit, quorum cruore motus arbor aspersa, quia spectaculi fuerat inspectrix testis, poma quæ gerebat alba, in cōscium sanguineum uertit colorem.

RAPH. Contiguas: se inuicem tangentes. Semiramis: Nini Assyriorum regis uxor fuit, magno mulier animo, quæ

Amoris gradus

LACT.

Pyramus & Thisbe &c. Argumentum. Pyramus & Thisbe urbis Babylonæ, quam Semiramis regina muro cinxerat, & æra: et forma pares, cum in propinquo habitarent, rima parietis, & colloquii & amoris initia inter se pignerati parati sunt. Constituerunt itaq; ut matutino tempore ad monumentū Nini regis sub arbore morum cōuenirent ad amorem. Et cum celerius sub lucem Thisbe nacta occasionem ad destinatum locū uenisset, cōspectu leuæ ex-

h (ut

(ut ait Macrobius) quam in spatio lati itineris obambulare. Ad busta Nini: ad sepulchrū Nini Assyriorum regis. Bustum autem proprie dicitur locus, ubi cadauera comburebantur. Ardua: alta. Morus: morus autem arbor est, quæ (ut scribit Plinius) serotino germinatu floret, nec nisi exacto frigore germinat, ob id *μυρτὸς* per antiphrasin dicta sapientissima arborum.

Tarde: affectum exprimit amantium, qui bus dies maxime longus uidetur, in cuius noctem conuenire statuerunt. Præcipitatur aquis: in aquas Oceani, ex opinione autem vulgari *...æ* dicuntur. Neque enim Sol in aquas descendit. Et quis nox exit ab iisdem: ubi enim Sol occidit, inde nox uideri oriri. Versato: reuoluto, hoc est aperta ianua. Adoperta: uultum: uultum cooperitū habens, nesciui forte obuiaret, agnosceret.

Dicta: sub arbore: constituta. Audacem faciebat amor: causam reddit cur tam audax esset puella, ut noctu sola in agro resideret.

Venit ecce recentis: Ecce aduerbium semper fere aliquid repentinum, insperatimque mali significat. Ut Virg. Ecce autem gemini a Te *...æ* tranquilla per alta. hoc autem & Asconius notat, qui ait hoc propitium esse Ciceronis, ut in rebus improuisis hac particula Ecce utatur. Oblita rictus: hoc est ora spumantia sanguine boui infecta habens. Depositura sitim: hoc est potitura in uicino fonte. Timido pede: trepidis pedibus ac festinantibus. Venim trepidum pro timido, sic timidum pro trepido eleganter ponitur.

Vt lea: postquam lea-

na, utroque enim dicitur modo. Compescuit: placuit. Laniare: lacerauit. Serius egressus: sero tarde quidem significat, sed ita, ut post amissam opportunitatem aliquis fere ponatur. Amictus: uelum. Vestem: uelū. Equibus illa: Thisbe, quam idem uita dignissimam fuisse ait Pyramus, quia & promissis, stetit, & longe ante se ad co-

stitutum locum uenit. Nostra nocens anima est: animam pro uita sæpenumero accipi notum est. Ego te miseranda peremi, se necis Thisbes, quam a leæna dilaniatam putabar, Pyramus causam fuisse profiteretur.

Peremi: necaui, cum maximo autem affectu hæc a Pyramo referuntur. In loca plena metus: causam assignat Pyramus cur ipse interfecit Thisben. Qui iussi: quia ego iussi, est enim relatiuū causam exprimens. Nostrum diuellite corpus: apostrophe ad leones a quibus Pyramus dilaceratam putabat Thisben.

Sub hac rupe: sub hoc saxo, in hac spelunca. Propinqua enim spelunca erat in qua refugerat Thisbe. Sed timidi est optare necem: cum sibi uir fortis eam cõsciscat. Pactæ arboris: constitutæ. Ferrum: enses per metonymiam. Ex ferro namque enses cõficiuntur.

Emicat: exilit. Non aliter quam cum: pulchra similitudine ostendit poeta quam alre ex Pyrami uulnere sanguis exiliret. Quam cum uitiato fistula plumbo: fistula per quam aqua deducitur, ex plumbo fere fieri consueuit, dicta quod fistulæ & tibiæ similis sit. Vitiato plūbo: corrupto, fracto. Eiaculatur: longe eicit. Atque ictibus aëra rumpit: aquæ emissio nec aëre penetrat. Arborei fœtus: mora arboris illius fructus. Aspergine cædis: sanguinis aspersione. In atram facta: in nigram figurā.

Madefacta: que copula hoc loco pro ga est accipienda. Causam enim assignat cur mora ex albis purpurea fuerint effecta. Gestit: cupit. Vtque loci: postquam locū, inquit, et uisam arboris figuram Thisbe cognoscit, tam

mæ colore mororū, quæ ex albis rubicunda fuerat effecta, reddi incerta. Pomi color: fructus mori arboris color ex albo in rubicundū transmutatus. Pomū autem generale nomē est omnium fructuū, quicūque in arboribus nascuntur, siue molles, siue duros cornices habent, quibus quidam affert

Conueniant ad busta Nini, lateantq̄ sub umbra
Arboris. Arbor ibi niueis uberrima pomis
Ardua morus erat gelido contermina fonti.
Pacta placent, & lux tarde discedere uisa
Præcipitatur aquis, & aquis nox exit ab iisdem.
Callida per tenebras uersato cardine Thisbe
Egreditur, fallitq̄ suos, adopertaq̄ uultum
Peruenit ad tumulum, dicta q̄ sub arbore sedit.
Audacem faciebat amor, uenit ecce recentis
Cæde leæna bouum spumantes oblita rictus
Depositura sitim uicini fontis in unda.
Quam procul ad Lunæ radios Babylonia Thisbe
Vidit, & obscurum timido pede fugit in antrum.
Dumq̄ fugit, tergo uelamina lapsa reliquit.
Ut lea fæua sitim multa compescuit unda,
Dum redit in syluas, inuentos forte sine ipsa
Ore cruentato, tenues laniauit amictus.
Serius egressus ueligeria uidit in alto
Pulvere certa feræ, totoq̄ expalluit ore
Pyramus. ut uero uestem quoq̄ sanguine tinctam
Repperit, una duos inquit nox perdet amantes.
Equibus illa fuit longa dignissima uita,
Nostra nocens anima est, ego te miseranda peremi,
In loca plena metus, qui iussi nocte uenires,
Nec prior huc ueni, nostrum diuellite corpus.
Et scelerata fero consumite uiscera morsu,
O quicumq̄ sub hac habitatis rupe leones.
Sed timidi est optare necem, uelamina Thisbes
Tollit, & ad pactæ secum fert arboris umbram.
Utq̄ dedit notæ lachrymas, dedit oscula uesti,
Accipe nunc inquit nostri quoq̄ sanguinis haustus,
Quoq̄ erat accinctus, demisit in ilia ferrum.
Nec mora, feruenti moriens è uulnere traxit,
Et iacuit resupinus humo, cruor emicat alte
Non aliter, quam cum uitiato fistula plumbo
Scinditur, & tenui stridente foramine, longas
Eiaculatur aquas, atq̄ ictibus aëra rumpit.
Arborei fœtus aspergine cædis, in atram
Vertuntur faciem, madefacta q̄ sanguine radix
Purpureo tinxit pendentia mora colore.
Ecce metu nondum posito, ne fallat amantem
Illa redit, iuuenemq̄ oculis, animoq̄ requirit,
Quantaq̄ uitarit narrare pericula gestit.
Utq̄ locum, & uisam cognoscit in arbore formam,
Sic facit incertam pomi color, hæret an hæc sit,

ter sentit. Hæret: dubitat an illa sit arbor sub qua paulo ante federat. Tremebunda: palpitans. Pulsare: percutere. Nondum enim mortuus erat Pyramus. Retro pedem tulit: retrocessit. Exhorruit: turbata est. Aequoris instar: ad similitudinem maris. Instar autem indeclinabile nomen est, ac interdum ad similitudinem, interdum significat ad æquationem, quamvis sine præpositione ponatur. Virgilius, Instar montis equum diuina Palladis arce Accidiscant. Quod fremit: strepit. Cum summum stringitur: quando in superficie raditur, ac leuiter à uento attingitur. Claro plangere: magno ciulatu. In gelidis uultibus: in frigida facie Pyrami morientis. Suppleuit: impleuit. Quis te mihi casus ademit: eripuit. Sunt autem querelæ maxime amanti conuenientes. Erexit: extulit, aperuit. Recondidit: iterum condidit, & occultauit, & clausit. Vestem suam: uelum suum quo deceptus Pyramus seipsum interfecerat. Ebur uacuam uaginam: ensis carentem. Tua te manus, inquit, amoris, te ipsum, inquit, ob amorem quo me prosequeris interfecisti. In unum: ad hoc unum, ut me ipsam interficeret. In uulnera: ad uulnera mihi ipsi inferenda. Reuelli: separari. Cerrus amor: uerus. Non inuideatis: non prohibeatis nostris uotis inuidentes. Componi: condi, ac simul sepeliri. Pullos: nigros. Monumenta: memoriam. Gemini cruoris: sanguinis duorum Pyrami & Thisbes. Aptato mucrone: aptata cuspidem. Sublimum pectus: ad infimam pectoris partem. Ferro: ensi, quo seipsum paulo ante transfixerat Pyramus. Vota: preces. Tenere: commouere. Permatuuit: perfecte maturuit. Quod rogis superest: cinis & ossa rogis superesse solent. Desierat &c. Argumentum. Sol Leucothoem ex Eurynome, & Orchamo Achemeniæ principe origine Beli genitam, Climene Rhodoty, item Circes matris, et Clytis, quarum pulchritudine ante sollicitum animum egerat, prælatam dilexit. Et cupiens ut in antedictis cupiditate sedare, in speciem matris puellæ Eurynomes conuersus uirginem deceptam dolo uitiauit. Cuius adulterio Clytia incensa, cui antea sociatus fuerat Sol, parenti puellæ indicauit. Quam ille cum terræ defodisset, uictor admissi misericordiam exhibens deducto solo, cui subiecta fuerat, pro ea uirgam tinctam necatare, quæ gratissima deis, hominibusque esset, extulit, quæ thurea appellatur, hæc Hesiodus indicat.

rat, prælatam dilexit. Et cupiens ut in antedictis cupiditate sedare, in speciem matris puellæ Eurynomes conuersus uirginem deceptam dolo uitiauit. Cuius adulterio Clytia incensa, cui antea sociatus fuerat Sol, parenti puellæ indicauit. Quam ille cum terræ defodisset, uictor admissi misericordiam exhibens deducto solo, cui subiecta fuerat, pro ea uirgam tinctam necatare, quæ gratissima deis, hominibusque esset, extulit, quæ thurea appellatur, hæc Hesiodus indicat.

subiecta fuerat, pro ea uirgam tinctam necatare, quæ gratissima deis, hominibusque esset, extulit, quæ thurea appellatur, hæc Hesiodus indicat.

Desierat: loqui subaudiatur & Alcithoë. Fianem enim tuæ narrationi impulerat. Vocem tenuere: siluerunt.

Leucothoë: soror Alcithoës. Antequam nateret, quemadmodum Leucothoë Orchami regis Achemenis, et Eurynomes filia in arborē thuris fuerat conuersa, exponit adulterium Martis cum Venere. Sol enim Martem olim cum Venere coeuntem Vulcani eius marito indicauit, qui indignatus retribus tenuissimis cubile circumdedit, quibus coeuntem Martem cum Venere ira implicuit, ut nullo pacto disiangi possent. Patrefacto deinde cubiculo omnium Deorum oculis speciosos subiecit, quare Venus indignata Soli Leucothoës amorem immisit, qui ut comœdus ea potiretur matris Eurynomes figuram conuerit. Cum uero Orchamus patrem eam uitiatam esse indicio Clytiæ Solis amicum cognouisset, ipsam defodit in terram. Sol uero amicum miseratus, eam in thuris arborē commutauit. Hunc quoque ac si diceret, non solum mortales capiuntur amore, sed Deum quoque, & quidem clarissimi. Videt hic Deus

Dum dubitat, tremebunda uidet pulsare cruentum Membra solum, retroque pedem tulit, oraque buxo Pallidiora gerens, exhorruit æquoris instar, Quod fremit, exigua cum summum stringitur aura, Sed postquam remorata suos cognouit amores, Percutit indignos claro plangore lacertos, Et laniata comas, amplexaque corpus amatum, Vulnera suppleuit lachrymis, fletumque cruori Miscuit, & gelidis in uultibus oscula figens, Pyrame clamauit, quis te mihi casus ademit? Pyrame responde, tua te charissima Thisbe Nominat, exaudi, uultusque attolle iacentes.

Ad nomen Thisbes oculos iam morte grauatos Pyramus erexit, uisumque recondidit illa,

Quæ postquam uestemque suam cognouit, & ensis Vidit ebur uacuum, tua te manus inquit, amorque Perdidit infelix, est & mihi fortis in unum Hæc manus, est et amor, dabit hic in uulnera uires.

Persequar extinctum, letique miserrima dicar Causa, comesque tui, quique a me morte reuelli Heu, sola poteris, poteris nec morte reuelli.

His tamen amborum uerbis estote rogati O multum miserique mei, illiusque parentes, Ut quos certus amor, quos ora nouissima iunxit, Componi tumulo non inuideatis eodem.

At tu quæ ramis arbor miserabile corpus Nunc tegis unius, mox es tectura duorum Signa tene cædis, pullosque, & luctibus aptos Semper habe fetus, gemini monumenta cruoris,

Dixit, & aptato pectus mucrone sub imum Incubuit ferro, quod adhuc a cæde tepebat. Vota tamen tetigere Deos, tetigere parentes,

Nam color in pomo est, ubi permaturuit, ater, Quodque rogis superest, una requiescit in urna. Desierat, mediumque fuit breue tempus, & orsa est Dicere Leucothoë, uocem tenere sorores.

Hunc quoque sydereæ qui temperat omnia luce Cepit Amor Solem. Solis referamus amores. Primus adulterium Veneris cum Marte putatur Hic uidisse Deus, uidet hic Deus omnia primus.

Ferro: ensi, quo seipsum paulo ante transfixerat Pyramus. Vota: preces. Tenere: commouere. Permatuuit: perfecte maturuit. Quod rogis superest: cinis & ossa rogis superesse solent.

Desierat &c. Argumentum. Sol Leucothoem ex Eurynome, & Orchamo Achemeniæ principe origine Beli genitam, Climene Rhodoty, item Circes matris, et Clytis, quarum pulchritudine ante sollicitum animum egerat, prælatam dilexit. Et cupiens ut in antedictis cupiditate sedare, in speciem matris puellæ Eurynomes conuersus uirginem deceptam dolo uitiauit. Cuius adulterio Clytia incensa, cui antea sociatus fuerat Sol, parenti puellæ indicauit. Quam ille cum terræ defodisset, uictor admissi misericordiam exhibens deducto solo, cui subiecta fuerat, pro ea uirgam tinctam necatare, quæ gratissima deis, hominibusque esset, extulit, quæ thurea appellatur, hæc Hesiodus indicat.

omnia primus, causa est cur Sol putetur omnium primus Martis adulterium cum Venere uidisse. Quare hæc particula nam subaudienda uidet. Hic autem sensus ex Homero sumptus esse uidetur, ut Pli. quoque in secundo naturalis historiae libro testatur, cum ait Solem comendans. Hic suum lumen ceteris quoque syderibus generat, præclarus, eximius, omnia utens, omnia enim exaudiscus, ut principi literarum f. micro placuisse in uno co-

Adulterium Veneris cum Marte

LACT.

micro placuisse in uno co-

uideo. Hoc uero in duodecimo Odyssæ scribit Homer. [Versum intelligit in his, ut uabri ipse, & uabri iuuenis. Fabula autem de concubitu Veneris & Martis, describitur Odyssæ. 9.] Iunonigenæ: ex Iunone genito. Vulcanū enim solum Iuno ex Ioue suscepit. Furta: supra, & adulteria, quod furtim fiant. Graciles: tenues atq; sub-

tiles. Quæ lu. falle. pos. quæ oculos decipere ualerent. Elimat: efficit lima. Aranca: tela araneorum. Vity seu. ra. significat reuacata ira mollia fuisse ac flexibilia, ut nec si tangerentur, quidem sentiri possent, ac facile rebus omnibus cederent.

Parua mo. parua obstacula: uirgatum resistere uiderentur. Deprensū: in re prohibita inueni. Nam deprehēdi proprie quis in re minus honesta dicit.

Lemnius

Lemnius: Vulcanus, qui cum deformis natus esset, Iunoniq; contra Iouē auxilio esset, ut ipse in primo Iliados narrat, ab Ioue ipso è cælo fuit in Lemnum insulam præcipitatus, ibiq; à populo, qui Sinties tum dicebatur, fuit exceptus. Admisit que Deos: aduocauit Deos ad spectaculum Veneris & Martis, qui ita ligati in lecto iacebant, ut se disa soluere non possent.

Atq; aliquis de Dijs: eum fuisse Mercurium. [ut quidem Lucianus ludēdo fingit.]

Cythereia

Cythereia: Venus à Cytheris insula dicta, ad quam primū è mari nata, concha peruenisse dicitur. Memorem pœnam: aut hypallage est memor Cythereia, aut quam in memoria habebat, ut Virg. Sæuæ memorē Iunonis ob iram. In que ui. utissim, & ceterario.

Hyperion

Hyperione nate: Sol Hyperionis Titanis, ex Thia, ut scribit Hesiodus, ut uero in Hymnis Home. ex Euryanassa sorore, filius fuit simul cum Luna & Aurora. Vnde Hyperionides quoque Sol ipse & Hyperion nomine parisi interdum à poëns uocatur. Est autem apostrophe ad Solē. Igne nouo: amore inuasiato. Temperius: tempestiuus. Bæ autem aduerbiū comparatiuum, à possessiuo; Tempore. Mo. se. inci. un. interdum, inquit, rar dius occidis. Eoo cælo: è centrali, unde oritur Aurora, quæ græce iæ dicitur. Porrigis: producis. Bruma

les horas: hyemales dies, qui solent esse breuiores. Vitium mentis: agritudo ac passio cordis, quæ fere amantibus pallent. Transit in lumina: pallida nanguidebantur. Nec tibi quod Lunæ: causam eclipsis Solis exposnit Nam tunc deficere uidet, cum Luna ei subicitur, Luna uero infima è planetarum.

Clymene
Rhodos

Clymene: Phaëthonis mater. Rhodos: insula est Lyciæ adiacens, Soli adeo grata ut semper (quæuis nebuloso aëre) aliqua die hora eius radij uideantur, ut scribit Plinius. Rhodos autem à τὸ ῥόδον, hoc est à rosa propter pulchritudinem (ut quidam scribunt) fuit appellata. Nam prius & Ophiusa, & à serenitate Ætherea uocabatur. Dio. uero ait Rhodon insulam à Rhodope puella Nepruni filia ex quadam Telchinū sorore, qui primi insulæ tenuerunt, fuisse appellatam. [In commentarijs Pindari, ode 7. Olymp. Herophylo autore legi, Rhodon, Nepruni & Veneris filiam fuisse. Solem autem amasse Rhodon, & ex ea septem genuisse filios, Ochimum, Cercephum, Actinem, Triopam, Macareum, Tenagem, & Phaëthonem, uel ut alij, Tenagen, Phaëthontē, qui natus minimus fuit, Actinē, Macarē, Triopam, Chrysiptum & Candalum, & de hac Rhodo, puella uidelicet, hoc loco intelligendū.]

Persa

Nectenæ: Persa mater fuit Cyrces, quæ Acæa, ab Acæa urbe Colchorū, unde ut Ser. scribit à uocibus eorū, quos in bruta animalia conuertebat, fuit appellata Acæa uero non solū Colchorū est urbs ab Acæa Medæq; patre edificata, sed

Clyde

alia quoq; est Thessaliæ: est etiā Macedoniæ fons Acæa, ut Stephanus scribit, unde Acæus æra declinatur. Clytiē: nympa fuit quæ Apollinem amauit. Graue uulnus: magnū dolorem, quia sibi Leucothoēn prælatam uidebat. Gentis odoriferæ: odores ferentis, hoc est Arabicæ. Formosissima Eurynome: pulcherrima. Eury nome autem (ut scribit in Theogonia Hesiodus) nympa fuit Oceani et Pethyos filia, uxoris Orchami. Achæmeniorū regis. Altera fuit Apollinis filia, quæ Ethalioni marito Adrastū Argiuorū regē atq; Eriphyen peperit. Achæmæ

Achæmenias: Perficus, Nam Achæmenij, Persæ, & Parthi populi sunt finitimi. A prisco Belo: a primo Belo, qui Abantem genuit. Abas Acrisium, Acrisius Danaem, Danaë Pericem, Perseus Bachæmonem, Bachæmon Achæmenem, a quo Achæmenia est appellata. Achæmenes uero Orchamum. Axe sub hesperio: Solis equorum pascua describit, quæ sunt in occidente ambrosiam ferentia, cuius partu Solis equi per noctem reparantur ad diurnos labores tolerandos.

Axe sub hesperio: sub celo occidentali. Duo nanque sunt axes, ut Seruius quoque scribit, qui & uertices & poli dicuntur, arcticus siue borealis, qui a nobis semper uidetur, & antarcticus siue notius & australis, qui nunquam a nobis uideri potest. Axem ergo pro celo posuit. Est autem proprie axis (ut scribit Apuleius) directio quadam a polis, uelut a cardinibus profecta. diuisor & discriminator mundi orbem terræ in medietate constituens. Ambrosia uero quæ immortalitas interpretatur, cibus est Deorum, quo etiam equi Solis pasci dicuntur. Est autem herba quam Dioscorides Artemisiã esse ait. Thalamos amatos: amicæ Leucothoës cubiculum. Ducentem: deducentem, filantem.

Axe cali Duo nanque sunt axes, ut Seruius quoque scribit, qui & uertices & poli dicuntur, arcticus siue borealis, qui a nobis semper uidetur, & antarcticus siue notius & australis, qui nunquam a nobis uideri potest. Axem ergo pro celo posuit. Est autem proprie axis (ut scribit Apuleius) directio quadam a polis, uelut a cardinibus profecta. diuisor & discriminator mundi orbem terræ in medietate constituens. Ambrosia uero quæ immortalitas interpretatur, cibus est Deorum, quo etiam equi Solis pasci dicuntur. Est autem herba quam Dioscorides Artemisiã esse ait. Thalamos amatos: amicæ Leucothoës cubiculum. Ducentem: deducentem, filantem.

Ambrosia Ducentem: deducentem, filantem. Leuia stammina: mollia. Arbitrium: facultatem. Qui longum metior annum: scite. Nam ex Solis transitu per duodecim Zodiaci signa annus colligit.

Al. conuestus Et colus: instrumentum est cui appenduntur stammina filanda. Est autem & secundæ & quartæ declinationis. Et fusi: horum inuentor Closter Arachnes filius a Plinio fuisse narratur. Nitore: pulchritudine, splendore. Nec enim moderatus: cur inuideret Clytie causam assignat. Nimius enim erat Solis amor in Leucothoën. Diffamatum: uulgarum. Erille: manu Solem indicat patri

Leucothoë. Crudus: crudelis. Iterq; dat tibi: efficit tibi uiam, qua faciem efferre possis. Est autem *ἀνδρογῶν* ad Leucothoën, quam nympham propter ætatem & pulchritudinem uocat poeta. Enectum: necatum, obrutum. Exanguem: mortuum, sine sanguine. Volucrum moderator equorum: periphra-sis est Apollinis, qui moderator & rector est uelocissimorum equorum ac uolantium, potius quam currentium, ut plene in secundo uidimus. Post Phaëthonteos ignes: post fulmina, quibus Phaëthon fuit absumptus. Gelidos artus: motua membra. Id enim quod sequitur pro quo quod præcedit & contra sæpenumero ponitur a poetis. Reoccare: reducere. Fatū: fati necessitas. Ne stare odorato: suauissimi odoris liquore. Est enim Nectar Deorum potio, ut iam sæpius diximus. Tanges tamen æthe. di. quamuis inquit Apollo te ad uitam reuocare non possim, ad cælum tamen peruenies. Nam thuris fumus ad Deos usq; in cælum peruenire creditur. Delicuit: molle & liquidum factum est: a deliquisco præteritum. Sensim: paulatim. Cacumine: in summitate. Tumulum: haren-aggerem.

Rexit Achæmenias urbes pater Orchamus, isq; Septimus a prisco numeratur origine Belo. Axe sub hesperio sunt pascua Solis equorum, Ambrosiam pro gramine habent, ea fessa diurnis Membra ministerijs nutrit, reparatq; labori. Dumq; ibi quadrupedes cælestia pabula carpunt, Noxq; uicē peragit, thalamos Deis intrat amatos Versus in Eurynomes faciem genitricis, & inter Bis sex Leucothoën famulas ad lumina cernit Leuia uersato ducentem stammina fuso. Ergo ubi, ceu mater charæ dedit oscula natae, Res ait arcana est, famulæ discedite, ne ue Eripite arbitrium matri secreta loquendi. Paruerant, thalamoq; Deus sine teste relictus. Ille ego sum dixit, qui longum metior annum, Omnia qui uideo, per quem uidet omnia tellus, Mundi oculus, mihi crede, places, pauet illa, metuq; Et colus, & fusi, digitis cecidere remissis. Ipse timor decuit, nec longius ille moratus In ueram rediit speciem, solitumq; nitorem. At uirgo, quamuis inopino territa uisu, Victa nitore Dei, posita uim passa querela est. Inuidit Clytie, neq; enim moderatus in illam Solis amor fuerat, stimulatq; pellicis ira Vulgat adulterium, diffamatumq; parenti Indicat, ille ferox, immanis uetq; precantem Tendentemq; manus ad lumina Solis, & ille Vim tulit inuitæ dicentem, defodit alta Crudus humo, tumulumq; super grauis addit harenæ Dissipat hunc radijs Hyperione natus, iterq; (næ) Dat tibi, quo possis defossos promere uultus. Nec tu iam poteras eneectum pondere terræ Tollere nympa caput, corpusq; exanguie facebas. Nil illo fertur uolucrum moderator equorum Post Phaëthonteos uidisse dolentius ignes. Ille quidem gelidos radiorum uiribus artus Si queat, in uiuum tentat reuocare calorem. Sed quoniam tantis fatum conatibus obstat, Nectare odorato sparsit corpusq; locumq;, Multaq; præquestus tanges tamen æthera dixit. Protinus imbutum cælesti nectare corpus Delicuit, terramq; suo madefecit odore. Virgaq; per glebas sensim radicibus actis Thurea surrexit, tumulumq; cacumine rupit. At Clytien, quamuis amor excusare dolorem,

miseratione in herbâ Heliotropiū cōuersa fingitur, quæ nunc quoq; pristini amoris memor cōtinue folia ad Solem uerit. Vnde etiam nomen accepit. Næ Heliotropiū dicitur Solis cōuersio, *ἡλίου τροπή* Solis cōuersio dicitur. Quamuis

Iterq; dat tibi: efficit tibi uiam, qua faciem efferre possis. Est autem *ἀνδρογῶν* ad Leucothoën, quam nympham propter ætatem & pulchritudinem uocat poeta. Enectum: necatum, obrutum. Exanguem: mortuum, sine sanguine.

Volucrum moderator equorum: periphra-sis est Apollinis, qui moderator & rector est uelocissimorum equorum ac uolantium, potius quam currentium, ut plene in secundo uidimus. Post Phaëthonteos ignes: post fulmina, quibus Phaëthon fuit absumptus.

Gelidos artus: motua membra. Id enim quod sequitur pro quo quod præcedit & contra sæpenumero ponitur a poetis. Reoccare: reducere. Fatū: fati necessitas. Ne stare odorato: suauissimi odoris liquore. Est enim Nectar Deorum potio, ut iam sæpius diximus. Tanges tamen æthe. di. quamuis inquit Apollo te ad uitam reuocare non possim, ad cælum tamen peruenies. Nam thuris fumus ad Deos usq; in cælum peruenire creditur. Delicuit: molle & liquidum factum est: a deliquisco præteritum. Sensim: paulatim. Cacumine: in summitate.

Tumulum: haren-aggerem.

At Clytien &c. Argumentū. Clytie nympa supra dicta ob iniuriam ante dilecta ab amatore deserta, ira tenuata uisceribus est, ut in herbam conuerteretur, quæ quia primum conseruaret amorē cur sumq; obseruaret eiusdem Dei, Heliotropiū dicta est.

At Clytien: Clytie nympa a Sole derelicta, cū nouē dies sine ullo cibo ac potu exegisset, tandem Deorū

conuersa fingitur, quæ nunc quoq; pristini amoris memor cōtinue folia ad Solem uerit. Vnde etiam nomen accepit. Næ Heliotropiū dicitur Solis cōuersio, *ἡλίου τροπή* Solis cōuersio dicitur. Quamuis

LACT:

RAPH:

Quamuis amor excusare dolorem: amore enim quo Apollinem persequatur, dolebat Clytie sibi aliam pre ferri. Dolore autem coacta indicavit patri, Leucothoës cum Sole concubitum. Auctor lucis: periphrasis est Solis, qui lucis est effector. Modum: finem. Tabuit ex illo: ex eo inquit tempore quo à Sole fuit derelicta ta

demus, traditam.] Idæi: Phrygiæ, uel Cretensis. Nam Ida mons est & Phrygiæ, & Cretæ. Contulit cõuertit. Has autem fabulas quæ uix unquam apud al quem præstantium poetarũ inueniuntur, breuiter percurrit poetia, uidens illas nullo fere in usu futuras. Tantis dolor urit amantes: Acclamatio est in amantium ze

RAPH.

lotypiam. Tantis inquit dolor amâtes cruciat, ut sæpenumero amatos perdant. Nec loquar: Scython quidẽ ex mare in sceminã mirando quodam modo fuit cõuertus. Id autem fieri posse Plinius quoq; est auctor.

MICYL.

[In alijs editionib. Sithon, al. que c, scriptum legitur. utrum rectius, affirmare non possum, quando ipsa fabula alijs, quod sciam, nusquam extat. Meminit autem & Parthenius de Sithone quẽdam, qui rex Odomentum, qui Thraciæ populus est, fuerit, filiam que Pallenam habuerit, cuius procos, ut secum dimicarent, cogere solitus sit, tanquam ei daturus filiam, qui fortissime se impugnasset. Postremo aut cum ipse cœramini, ætatis causa, par amplius non esset, in gratiam filię, duos procos, quorum nomina

AL. Sithon

Indiciumq; dolor poterat, non amplius auctor Lucis adit, Venerisq; modum sibi fecit in illa. Tabuit ex illo dementer amoribus usa Nympharum impatiens, & sub loue nocte, dieq; Sedit humo nuda, nudis incompta capillis. Perq; nouem luces expers undaq; cibiq;, Rore mero, lachrymisq; suis, ieiunia pauit. Nec se mouit humo, tantum spectabat euntis Ora Dei, uultusq; suos flecebat ad illum. Membra ferunt hæsisse solo, partemq; coloris Luridus exangues pallor conuertit in herbas. Est in parte rubor, uioleq; simillimus ora Flos tegit, illa suum, quamuis radice tenetur, Vertitur ad Solem, mutataq; seruat amorem. Dixerat, & factum mirabile cœperat aures. Pars fieri potuisse negant, pars omnia ueros Possesse Deos memorant, sed non est Bacchus in illis, Poscitur Alcithoë, postquam siluere sorores, Quæ radio stantis percurrens stamina telæ, Vulgatos taceo dixit pastoris amores Daphnidis Idæi, quem Nymphæ pellicis ira Contulit in saxum, tantus dolor urit amantes. Nec loquar, ut quondam naturæ iure nouato (tho. Ambiguus fuerit modo uir, modo scemina, † Scy- Te quoq; nũc Adamas, quondam fidissime paruo

bescere cepit Clytie, cõmerciumq; aliarum nympharum fugere.

Tabuit: paulatim cõsumpta est. Sub loue: sub dio, ad aërem.

Nouem luces: nouẽ dies. Flecebat: uertebat. Hæsisse: affixa fuisse terræ, sic ut surge re non posset. Luridus: fulcus. Vertitur ad Solem: ad nomen

Clytie herbæ, quæ heliotropium dicitur, alludit. Suum: à se amatum.

Mutata: in heliotropiũ herbam conuersa.

[Fuit & Clytia quẽdã Meropis filia, quæ nupta Eurypylo, Cœorum regi, Chaontem genuit, qui fontẽ Buream, siue Burinẽ primus inuenit. de quo Theocritus Idyllio septimo. Hæc conhabitaſſe fertur, tunc cum Hercules illam obſideret. Ceterumq; hospitio accepisse, quando illa filiam à Plurone rapta, passim per terras omnes quaesuit.]

[Dixerat, & factum, &c. Argumentum. Postquam Leucothoë, inquit, narrare desist, poscitur Alcithoë, quæ narrationem incipiens preterire se dicit uulgares fabulas, ut de Daphnide, Idæo pastore, qui quod fidem conuictus non præstitit in saxum abiecit. & de Sithone, qui ex uiro in sceminam cesserat. Neq; etiam relatuam esse casus Celmi, aut Adamantis, Curetumq;, qui ex imbris sunt procreati. Reticere se etiam dicit de Croco & Smilace, qui in flores uersi sunt. Sed de Salmace fonte Carie referre uelle, cuius liquore cõtracti mollicie diffingunt.]

Cœperat: occupauerat, delectata. Poscitur Alcithoë: rogatur ut aliquid fabularum narret. Quæ radio: nauicula, instrumentum est ligneum, quo utuntur retores. Stantis telæ: pendentis. Daphnidis Idæi: Daphnis, cuius interitum Virgil. quoq; post Theocritũ desist, Mercurij filius fuisse memoratur, is à nymp̃ha nomine Thalia (ut quidam scribunt) adamatus ita est, ut pellicem uerita & riualem, in saxum illum transmurtarit, quamuis Theocritus illum amore tabuisse canat, id quod Ouidius quoq; alibi innuere uidetur, cum inquit, Pallidus in lena Naide Daphnis erat.

[De Daphnide Mercurij filio pastore, meminit et Dioscorus libro quinto. Sed hic Sicul' illum facit, nõ Idæũ, & à nymp̃ha, à qua amabatur, pellicis inuidia, oculis priuatum ait. Vnde uerisimile est, hunc alium ab eo esse, de quo hic Ouidius mentionẽ facit, aut fabulam saltem à diuersis diuerſe, id quo & in alijs multis fieri uis

Clytus & Dymas, inter se commiserit, ut uter uicisset filiam cum regno acciperet. Sed Pallene cum Clyto magis faucret, persuaso auriga Dymantis, ut fibulam rotæ siue axi non insereret, perfecit, ut inter præliandum caru Dymantis disiecto, Clytus uictoriam auferret. Quare si aude mox detecta, cum pater Dymantis funus & ro gum, ubi corpus eius cremaretur, extruxisset, uellet que ibidem & Pallenam mactare, spectro quodam diuino, & subitis imbris effusis, ab incepto deterritus est Hęc Parthenius cap. sexto Eroticorum. Atque ab hoc Sithone monti nomen factum uidetur, & item regioni.]

Te quoq; nunc Adamas: Celmus (qui & Celmes uocatur) unus fuit ex Idæis dactylis, nutricius Iouis, cui dum paruus erat, fuit admodum gratus. Posteaquam ueto Iuppiter Deorum imperium est adeptus, ipsum in adamantem cõuertit, quia uulgasset Iouem fuisse mortalem, ut quidam aiunt. Ut uero Sophocles in Satyris scribit, illum Cybele indignata in durissimum ferri genus transmurtauit.

[Huius, ut & sociorum quorundam nomen, ex Græco quodam poeta citatur in cõmentarijs Apolloniũ hoc modo.

Ἰδαίος, ἀκραιμνίδος κίχας, καὶ τοῖς βίαις ἀκραιμνὶ ἰσθλάσσει ἐρίως ἀφαιεῖται. &c.

Fuerunt autem γίγνηται, καὶ ἀκραιμνίδος ἰδαι, ut Pherecydes tradit. atque inde fortassis fabulæ datus locus. Dactyli autem Idæi, ut & Regius infra ex Diomede anno

RAPH.

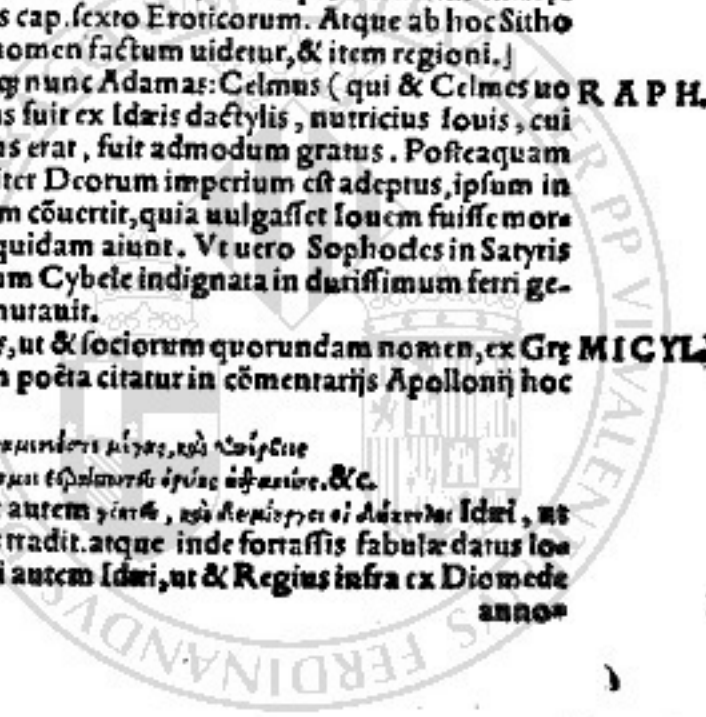
MICYL.

MICYL.

Daphnis Idæus in Scython in taminã

RAPH.

MICYL.

annotat, ab impressu digitorum, qui Grecis δάκτυλοι dicuntur, nominati sunt. De quibus & Apollonius lib. I. Argon. in hunc modum,

δάκτυλοι ἰδαίαι κρηταίης, οὗς ποτε γέμθη
Αρχαίου δ' ἰκταίου διὰ πόντος ἀμφιπέριον
ἀρφαμένη γαίης ἐλάϊδος, ἰδαίης, &c

Quæ per omnia consennūtijs, quæ ex Diomedæ citant, nisi quod matris nomē hic aliud ponit. Cæterum plura de his qui uolet, ex commentarijs Apollonij perat, licet.]

Largoq; fates Curetas ab imbrī: hanc Curetum metamorphosin nusquam me apud antiquiores legisse meminī. Quidam uero ex Neotericis aiunt Curetas, imbribus propter religionis cōtemptrum fuisse deleros, & ex sanguis ipia religio penitus desereretur, fuisse reperi- tos sed cum ista nullius auctoritate nitantur, ex commodo suo illa finxisse uidentur. Strabo quidem cum multa & uaria de Curetibus scribat, nullam prorsus de hac illorum metamorphosi facit mentio-

nem, sed ex sententia quorundam eisdem esse ait Curetes & Corybantēs & Gaberos & Idæos dactylos & Telchines, qui iætra & Iouis in Creia, & matris Deum in Phrygia cum armorum tumultuosa agitatione, cumq; strepitu ac cymbalorum, tympanorumq; sonitu, nec non tibijs, ac uociferationibus celebrarent. Alij autem ex Creia, alij ex Eubœa, nonnulli ex Aërolia originem duxisse scribunt. Diomedes quidem grammaticus longe aliam ab ea, quam obiter attingit Ouidius, Curetum originem refert, his quidem uerbis. Aiunt Opem in Idam Cretensem delatam ex fuga, cum puerperij tempus instaret, primam montis partem manibus apprehendisse, atque ita partu solutam. Ex impressione uero palmarum Curetas prodixisse, quos ab effectu graeci nominis dactylos, id est, digitos, & Idæos à monte nominauerunt, ut à pupulis oculorum, quas Graeci κίρκε appellat, uel à galearū cono Curetes. Hæc Diomedes. Sed alij quoq; Curetum asferuntur etymologia. Nam ut Strabo ait, alij ἀδ' ἰδ' κρηταίης, id est, à tonsura Curetas appellatos scribunt, quod de tonsi essent. Alij à Curio mōte Pleuroni imminente. Alij ἀπὸ τῶν κορυφῶν, id est, à puellis, quod longas stolas ut puellæ gestarent. Curetes omnium primi armatam saltationem inuexisse dicuntur, cum clypeis æneis concurrentes, ludentesq; & clamore & æristinnitu non permiserunt sonis infantis uagrum, quem educandum susceperant, ad Saturnum peruenire. Hæc tam multa de Curetibus nihil tamen ostendunt quo modo ab imbre fuerint orti.

Et Crocon: Crocos adolescens fuit, quem Smilax uirgo cum amaret, neque frui posset, ambo in flores conuersi fuerunt. Vnde smilacæ, croceaq; coronæ dicuntur. Sanè smilax (ut scribit Galenus) etiam sine s litera interdum enuntiatur. [Est autem smilax, similis hede-

Celme Ioui, largoq; fates Curetas ab imbrī.
Et Crocon in paruos uersum cum Smilace flores,
Prætereo, dulciq; animos nouitate tenebo,
Vnde sit infamis, quare male fortibus undis
Salmacis eneruet, tactosq; remolliat artus
Discite, causa latet. uis est notissima fontis.
Mercurio puerum Diua Cythereide natum
Naiades Idæis enutriuere sub antris.
Cuius erat facies, in qua materq; paterq;
Cognosci possent, nomen quoq; traxit ab illis.
Istria cum primum fecit quinquennia, montes
Deseruit patrios, Idæq; altrice relicta,
Ignotis errare locis, ignota uidere
Flumina gaudebat, studio minuente laborem.
Ille etiam Lycias urbes, Lyciæq; propinquos
Caras adit. uidet hic stagnum lucentis ad imum
Vsq; solum lymphæ. non illic canna palustris,
Nec steriles uilæ, nec acuta cuspide iunci,
Perspicuus liquor est. stagni tamen ultima uiuo
Cespite cinguntur, semperq; uirentibus herbis,
Nympha colit, sed nec uenatibus apta, nec arcus

ra, ut Plin. ait, infausta omnibus sacris & coronis, quoniam sit lugubris. Virgine ex nominis propter amorem iuuenis Croci, mutata in hunc fruticem. Crocon autem alij non ex amore in florem defecisse, sed à Mercurio, à quo per lusum disco incautus interceptus fuerat, conuersum esse traduntur.]

Prætereo & Z. Argumentum, Mercurius cum ex Venere: qui dupli figura Hermaphroditus uocatur genuisset, cumq; Naiades nymphæ in ista monte educauissent, relictis sedibus in Cariam uenit. Hic cōspicatus fonte opacissimi Solis, ac perlucens aquæ, cursum cōtinuit, quo diutius eo loco rorante, Salmacis Naradū, dū flores legit, cōspectum illico diligere cepit, qui circa fontem paululum moratus, dum blanditia liquoris, precibusq; tenet nymphæ, fonte se misit ac cōfestim cōplexib^o Nais in hæsit, nec ante ab ea dimissus est, quam à Dijs impetrasset, in unam ut cederent species, data itaque uenia, ihermaphroditus postquã

LACT.

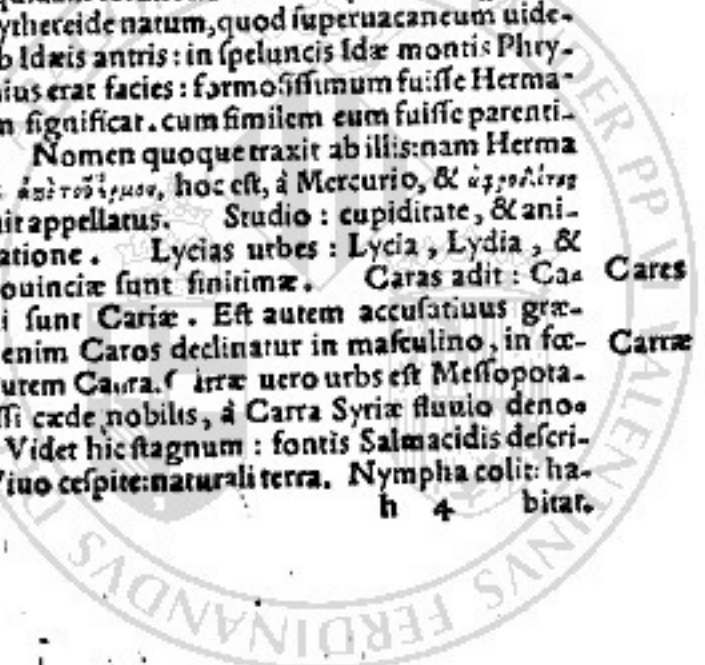
se animaduertit nec uirum, nec feminam factum, à parentibus impetrauit, ne infamis solus esset, ut quicumque eius fontis aqua contactus esset, perinde ut ipse, mollesceret. Vnde sit infamis: Salmacis fons est Cariz, quem qui ingrediuntur effœminati ac molles egrediuntur. Huius autem rei causam poëta refert in Hermaphroditij preces, qui parentes rogauit, ut quemadmodum ipse se, sic alij quoque fontem illum intrantes mollescerent. Nam Hermaphroditus Mercurij ac Veneris filius fuit formosissimus, qui cum in fontem Salmacidis ingressus foret, ita à nymphâ fuit colligatus, ut ex duobus corporibus unum fieret, utrunq; habens sexum. Vnde etiam nunc Hermaphroditum utroq; præditi sunt sexu. Eneruet: neruos ac uires eripiat, effœminet. Remolliat: molles ac effœminatos efficiat. Diua Cythereide: Venere, [quidam cōiunctionem interponunt, legentes. Diua & Cythereide natum, quod superuacaneum uidentur.] Sub Idæis antris: in speluncis Idæ montis Phrygiæ. Cuius erat facies: formosissimum fuisse Hermaphroditum significat. cum similem eum fuisse parentibus dicat. Nomen quoque traxit ab illis: nam Hermaphroditus ἀπὸ τῶν ἰμῶν, hoc est, à Mercurio, & ἀπὸ τῆς ἰσθμῆς Veneris, fuit appellatus. Studio: cupiditate, & animi inclinatione. Lycias urbes: Lycia, Lydia, & Cariz prouinciæ sunt finitimæ. Caras adit: Caras populi sunt Cariz. Est autem accusatiuus graecus. Car enim Caros declinat in masculino, in feminino autem Carra. Cariz uero urbs est Messopotamiæ Crassi exde nobilis, à Carra Syria fluuio denominata. Videt hic stagnum: fontis Salmacidis desertio. Viuo cespite: naturali terra. Nympha colit: habitat.

RAPH Salmacis fons.

Hermaphroditus

Cares

Carra

Salmacis birat. Idem autem cum fonte nomen habet. Salmacis enim nymphea (ut scribit Sex. Pompeius) Cœli & Terrę filia, mollissima fert fuisse causa fontis Halicarnassi aquę

re Lunę: hoc est Lunę eclipsim patienti. Tunc enim rubescere uidetur. Cum frustra resonant: frustra perfrunt, nihil enim Lunę deficienti profunt. Quamuis uul-

gus puer carmina ueneficarum æreorũ uasorum tinnitibus impediti, ne eclipsim Lunę inducant. Vnde Iuuenalis loquacitatē mulierum carpens inquit. Vna laboranti poterit succurrere Lunę. Aera: ærea uasa. Auxiliaria: auxilium Lunę afferentia, ne ueneficarum deficiat carminibus. [Sic & Tacitus libro primo Ann. de eclipsi lunę, quę tũ in castis uita, scribit. Igitur æris sono, tubarum, cornuumq; concentu strepere. Prout splendidior, obcurior ue, lætari aut mœrere, &c. Vt ex eo appareat, ueteribus in more fuisse se, ut quoties deficientem lunam aduerteret, æris tinnitu, quasi succurrere atq; auxiliari illi uoluisse.]

Corposuit: ornauit. Et finxit uultu: sumpsit uultum blandum amanti aptum. Si quam dignabere tæda, si quam tuis nuptiis dignam existimabis.

Hic tibi: siue aliqua est, si inquit sponsam habes mecũ uelis hoc loco furtim coire. Sin uero non habes, me uelim accipias uxorem, falsi legunt, Hęc tibi ut intelligam, sponsa.] Ab his: post hæc.

Hic color: lris simili

rudinibus poetra declarat, qualis esset Hermaphroditi pueri color, posteaquam audita nymphe oratione erubuit.

Aprica: soli exposita. Arborea: soli expositę rubicundiora poma ferre solent. Aut ebori tincto: mianio, ac purpureo colore picto. Aut subrubenti cando

Flectere quę soleat, nec quę contendere cursu,
Solaq; Naxadum celeri non nota Dianę.
Sæpe suas illi (fama est) dixisse sorores,
Salmacis uel iaculum, uel picas sume pharetras,
Et tua cum duris uenatibus odia misce,
Nec iaculum sumit, nec picas illa pharetras,
Nec sua cum duris uenatibus oia miscet,
Sed modo fonte suo formosos perluit artus,
Sæpe Citoriaco deducit pectine crines,
Et quid se deceat, spectatas consulit undas.
Nunc perlucenti circumdata corpus amictu,
Mollibus aut folijs, aut mollibus incubat herbis.
Sæpe legit flores, & tunc quoq; fortē legebat,
Cum puerum uidit, uisumq; optauit habere.
Nec tamen ante adijt, & si properabat adire,
Quam se composuit, quam circumspectit amictus.
Et finxit uultum, & meruit formosa uideri.
Tunc sic orsa loqui, Puer o dignissime credi
Esse Deus. seu tu Deus es, potes esse Cupido,
Siue es mortalis, qui te genuere beati,
Et mater felix, & fortunata profecto
Si qua tibi soror est, & quę dedit ubera nutrix,
Sed longe cunctis, longeq; beatior illa est,
Si qua tibi sponsa est, si quam dignabere tæda,
Hic tibi, siue aliqua est, mea sit furtiua uoluptas.
Seu nulla est, ego sim, thalamuq; ineamus eundē.
Nais ab his tacuit. pueri rubor ora notauit.
Nescit quid sit amor, sed & erubuisset decebat.
Hic color aprica pendentibus arbore pomis,
Aut ebori tincto est, aut sub candore rubenti
Cum frustra resonant æra auxiliaria Lunę,
Poscenti nymphe sine fine sororia saltem
Oscula, iamq; manus ad eburnea colla ferenti,
Desinis, an fugio, tecumq; ait ista relinquo,
Salmacis extimuit, locaq; hæc tibi libera trado
Hospes ait. simulatq; gradu discedere uerso.
Tum quoq; respiciens, fruticumq; recondita sylua
Delituit, flexoq; genu summisit, at ille
Scilicet ut uacuis, & inobseruatus in herbis
Huc it, & hinc illuc, & in alludentibus undis
Summa pedum, taloq; tenuis uestigia tingit,
Nec mora, temperie blandarum captus aquarum,
Mollia de tenero uelamina corpore ponit,
Tum uero stupuit, nudaq; cupidine formę
Salmacis exarsit, flagrant quoq; lumina nymphe,

flagrant quoque lumina nymphe: hoc est, oculi quoque nymphe Salmacidos flagrare uidentur. Nam etiam oculis prodebat quanta poruandi pueri cupiditate teneretur, id quod amore captis ferē uia uenire solet.

Non

MICYL

RAPH.

Non aliter sic inquit oculi nymphæ flagrare uidentur
ut splendere, ut Solis radij sereno aëre, cum ipsis speculū
opponitur. Nam tunc & splendidiſſimi uidentur, & ig-
nem contrahunt. Puro orbe: nebulis carente, et sereno
aëre. Ille cauis uelox
natantium morem ex
primit. Ingressuri em̄
aquis manibus cauis
corpus sibi percutiunt.

Liquidis: puris. Si
gna: statuas. Tegar.
cooperiat. Sic enim o-
perta pulchriora uide-
tur. Luctantia oscu-
la carpit: ab illo relu-
ctante, est enim hypal-
lage. Inuita: pro illi
inuito ac nolenti, altera
hypallage. Nitentē
contra: repugnantem,
reluctantē. Implicat
ut serpens: his similitudi-
nibus ostēdit quā ar-
ctum, stricūq; teneat
Salmacis Hermaphro-
ditum. Regia ales:
aquila, quæ idcirco in
Iouis tutela esse dicit,
quod ex auiibus sola
nunquam fulmine tan-
garur. Est autem ser-
pentibus infestissima,
à quibus serpenū
ira implicatur, ut in ter-
ram unā cum illis deci-
dat. Spatiantes: spa-
tiose & late se iactan-
tes. Polypus: piscis
est miræ magnitudinis
polypus, multos habēs
pedes, unde etiam no-
men accepit. Nam
de multis, *πῶς ἄλλοι*
pes dicitur. Hic insidia-
tur piscatoribus, quos
si ceperit, omnibus pe-
dibus, quæ flagella uo-
cat poeta, sic stringit,
ut nullo pacto effuge-
re possint. [Hinc Plin-
lib. ix. caput. xxx. Nul-
lum, inquit, atrocius
animal ad conficien-
dum hominē in aqua.
Luctatur enim cōple-
xu, & sorbet acetabu-
lis, ac numeroso suctu
deorahit eum, in nau-
fragos, urinantēque im-
petum capit.] Est etiam morbus à similitudine piscis di-
ctus nares maxime infestans, de quo Horatius, Balbinū
polypus agnæ delectat. Perstat: in proposito perseue-
rat. Atlantiades: pronepos Atlantis. Nam Atlas Ma-
iam genuit, Maia Mercurium, Mercurius Hermaphrodi-
tum. Ita Dii iubeatis: sic Dii uelitis. Diducar: sepa-
ret. Suos proprios & propitios. Conducar: coniu-
gat. Pariterq; adoleſcere, & simul crescere. Est autem ab

infitis arboribus sumpta similitudo. Colerunt: cenā
iuncta fuerunt. Neutrum: nec puer, nec puella. Et
utrunq; quia sexum utrunq; habebat. Ergo ubi: nunc
assignat causam, id quod in narrationis principio polli-
cita est Alcithoē, cur Sal-
macidis fontem ingros-
dientes molles, effemī-
natiq; redderentur. Quo
uir: in quas uir nō mol-
lis, sed fortis, & cōstans
descenderat, & ingresa
sus fuerat. Semima-
rem: semiuirum & ef-
feminatum. Mollia-
ra: mollia facta. Ve-
nerit: ingressus fuerit.

Biformis: qui & ma-
ris et feminæ formam
referebat, qualis Her-
maphroditi habent.

Incerto: ignoro mor-
talibus. [Porrò sunt
qui fabulam hanc ad hi-
storiā referant, Argi-
uos & Troezenios, di-
centes eiectis carib.
comuni nomine co-
loniam eō loci dedux-
isse, atq; ibi dum qui-
dam iuxta fontem Sal-
macem tabernās meri-
torias instituisse, & mō-
tibus barbaros descen-
disse, & relictis mori-
bus, ac uita pristina lu-
xuria græcorū indol-
gere cepisse.]

Finis erat dictis &c. **LACT.**
Argumentum. Min-
des Thebanæ sorores
fuisse produntur, qua-
rum solentissimæ Leu-
cothoē & Alcithoē.
quod Liberi sa-
contemptum uocauit-
rent, Mineræ lanificio
addictæ, ex impro-
so, die numinis, uocē
bus tibiarum & tym-
panorum sono extrinse
sunt, quæ in conspectu
non uiderunt & utant
maduerere telas, in
stramentatq; sua in he-
deram ac uites repen-
te mutata, & locum
affuetum feris seple-
rum, nocternque Tos-
fuscam timentes in no-

Tela in he-
deras & ui-
tes
& offu-
sata pe-
rentes
R. A. P. H.
Minides
in uespera
uisionis

Non aliter, quā cum puro nitidissimus orbe
Opposita speculi referitur imagine Phœbus.
Vixq; moram patitur, uix tam sua gaudia differt,
Iam cupit amplecti, iam se malè continet amens.
Ille cauis uelox applauso corpore palmis
Desilit in latices, alternatq; brachia iactans
In liquidis translucet aquis, ut eburnea siquis
Signa tegat, claro uel candida lilia uitro.
Vicinus, & meus est exclamat Nais, & omni
Veste procul iacta medijs imittitur undis
Pugnantemq; tenet, luctantiaq; oscula carpit;
Subiectatq; manus, inuitatq; pectora tangit.
Et nunc hac iuueni, nunc circumfunditur illac.
Deniq; nitentem contra, elabiq; uolentem
Implicat ut serpens, quam regia sustinet ales,
Sublimemq; rapit, pendens caput illa, pedesq;
Alligat, & cauda spatiantes implicat alas.
Vtq; solent hederæ longos intexere truncos,
Vt uie sub æquoribus deprensū Polypus hostent
Continet ex omni demissis parte flagellis.
Perstat Atlantiades, sperataq; gaudia nymphæ
Denegat, illa premit, demissaq; corpore toto
Sicut in hærebat, pugnes licet improbè dixit,
Non tamen effugies, ita Dii iubeatis, & istum
Nulla dies à me, nec me diducat ab isto.
Vota suos habuere Deos, nam mixta duorum
Corpora iunguntur, faciesq; inducitur illis
Vna, uelut siquis conducatur cortice ramos,
Crescendo iungi, pariterq; adoleſcere cernat.
Sic ubi complexu colerunt membra tenaci,
Nec duo sunt, sed forma duplex, nec fœmina dici,
Nec puer ut possit, neutrumq; & utrunq; uiderur.
Ergo ubi se liquidas, quo uir descenderat, undas
Semimarem fecisse uidet, mollitatq; in illis
Membra, manus tendens, sed iam non uoce uirili,
Hermaphroditus ait, nato date munera uestro
Et pater, & genitrix, amborum nomen habenti.
Quisquis in hos fontes uir uenerit, exeat inde
Semiuir, & tactis subito mollescat in undis.
Motus uterq; parens, nati rata uerba biformis
Fecit, & incerto fontem medicamine tinxit.
Finis erat dictis, & adhuc Mineia proles

lucres conuersæ sunt, quæ uespertiones uocantur.
Finis erat dictis: Alcithoē unā cum sororibus post si-
nitas fabulas ira Bacchi uis sacra contemnebant, in
uespertilones aues fuerunt conuersæ, ac earum domat
inacens. Mineia proles: Minei filia.

Virget

Urget opus: operi instat. Profanat: polluit, profanum ac non sacrum efficit. Profanum enim opponitur sacro. Tinnula: tinnientia ac resonantia. Tinnire proprie dicuntur æra percussa, unde etiam tintinnabula sunt appellata. Myrrhæ: croci, illis enim delphuribus Bacchus ad eas fuerat ingressus quamuis non uideretur.

Resque fide maior: hoc est, maior quam cui fides debeat adhiberi. Multas aut in transcurso Meramorphoseis poëta describit sic aperte ut nulla indigeat expositione. Fulgor: ruborem. Pictis uuis: acinis uariolorum. Iamque dies exactus erat: iam inquit dies erat præteritus.

Quo nec tenebras: crepusculi descriptio est. nam crepusculum dubia lux dicitur.

Pingues lampadas: faces ex pingui & resinam ferenti tæda confectæ, non autem propter oleum pingues. Lampas enim generale est uocabulum omnium eorum quæ accensa lucent. Falsa simulastra: imagines ac Baccho confictæ. Ululare: aut uidentur subaudiendum: aut ululabunt intelligendum. Ferrarum: Tygrii & Lynxum, quæ feræ Bacchi currum trahere dicuntur. Fumida tecta: fumosa, fumo plena.

Diuersæ locis: ferarum, ut quæ in diuersis uicinis loca fugerant. Vitæ: fugiunt perterritæ, ne inueniantur. Membrana: charta

silago quæ membrana charta esse uidetur. Tenuesque: hoc est, brachia in alas fuerit conuersa. Veterem figuram: pristinam, & humanam formam. Non illas pluma lenauit: Minides inquit plume lenitate non fuerunt in aërem sublata, sed translucensibus & chartilagineis alis, Vespertilioes enim sunt implumes. Pro corpore: pro corporis magnitudine. Seroque tenent à uespere nomen: uespertilioes enim à uespere dicuntur. Quem admodum à Græcis *νυκτερος*, quia nocte uolant, appellantur. Vesper autem (quod & serum dicitur) est ultima pars diei, eoque serus uesper etiam appellatur. Virgilius. Nescis quid serus uesper uehat.

LACT. Tum uero &c. Argumentum. Ino grauius ferens, quod Ino Liberi alitrix, sororibus panis cum duobus remaneret liberis in uita, coarctatrix numinis sui, per Tenarum promontorium Peloponnesi, inferorum sequens iter ad Erinnyes ultrices impiorum descendit, perterrita ab eis ut Athamantis iam coniuge Ino aduersarios numinis sui uoluerat, uarum una imperio parens

Urget opus: spernitque Deum, festumque profanat, Tympana cum subito non apparentia raucis Obstrepere sonis & adunco tibia cornu, Tinnulaque æra sonant, & olent myrrhæque, croci, Resque fide maior, cœpere uirescere telæ, Inque hederæ faciem pendens frondescere uestis, Pars ab it in uites, & quæ modo fila fuerunt Palmite mutantur, de stamine pampinus exit. Purpura fulgorem pictis accommodat uuis. Iamque dies exactus erat, tempusque subibat, Quod tu nec tenebras, nec posses dicere lucem, Sed cum luce tamen dubiæ confinia noctis, Tecta repente quat, pinguesque ardere uidentur Lampades, & rutilis collucet ignibus ædes, Falsaque sæuarum simulachra ululare ferarum, Fumida iam dudum latitant per tecta sorores, Diuersaque locis ignes, ac lumina uitant, Dumque petunt tenebras, paruos membra per artus Porrigitur, tenuesque includunt brachia pennæ, Nec qua perdiderint ueterem ratione figuram, Scire sinunt tenebræ, non illas pluma leuauit, Sustinuere tamen se perlucensibus alis, Conataque loqui, minimam pro corpore uocem Mittunt, peraguntque leues stridore querelas: Tectaque non syluas celebrant, lucemque perosa Nocte uolant, seroque tenent à uespere nomen, Tum uero totis Bacchi memorabile Thebis Numen erat, magnasque noui matertera uires Narrat ubique Dei, de totisque sororibus expers Vna doloris erat, nisi quem fecere sorores, Aspicit hanc natis, thalamoque Athamantis habentem Sublimes animos, & alumni numine Ino,

Deæ, relicta regia Ditis, ad superos egressa, ut Athamantis regiam contigit in sinum eius ac coniugis angues ac uirus, quibus sensus eorum alienarentur, iniecit. Quam ob insaniam ille Learchum filium quasi in uenatione pro fera interfecit. Ino autem Melicertam ex scopulo secum in profundum precipitauit. Qui Veneris precibus

pro nepote habitus, à Neptuno pelagi rectore in Deorum celsere numerum, ita ut Melicerta Palæmon, ipsa Ino Leucothoë inter marinos Deos nuncupent.

Tum uero totis: Ino Bacchi nutrix ac matertera, uxorque Athamantis in odium Iunonis incidit, quod ubique Bacchi uires laudibus extollebat, cum & alumni & mariti et filiorum felicitate nimium superba uideretur. Hanc igitur Iuno ut affligeret ad inferos descendens unam è suis excitauit, quæ Athamanta in tantum furorem contulit, ut Clearchum filium interfecit. Ino autem mariti furorem fugiens à scopulo secum cum Melicerta altero filio in mare precipitauit. Qui Veneris precibus à Neptuno excepti, & Ino in Leucothoë Deam, quæ Matertera, & Melicerta in Palæmonem, qui Latine Fortunus dicitur, fuerit commutati. Matertera: Ino enim Semeles fuit soror, quæ Bacchum tanquam filium nutriuit, atque educavit. De tot sororibus expers una doloris erat: sola dolore carebat. Aliæ namque sorores filios amiserant, Agaue Pentheum, Autonoe Actæonem.

Nisi quem fecere sorores: ex infortunijs namque sororum dolorem capiebat Ino, alias felix haberi poterat.

Natis: filijs, Clearcho & Melicerta. Hi namque Inus & Athamantis filij fuere. Nam alios quoque filios Athamas habuit, sed ex alijs uxoribus. Ex Nephelæ (sive ut Herodotus ait, ex Themistone, ut declinatione latina utar) suscepit Sthæneum, Erytreum, Leuconem, Præum, nouissimos autem Phrixum & Hellen, qui propter Inus noueræ insidias patriam relinquere coacti sunt. Thalamo Athamantis: nuptijs Athamantis Thebanorum principis, ac Aeoli filij. Sublimes animos: elatos ac superbos. Alumni: Bacchi, quem aluerat. Alumnus autem semper in passiuâ accipitur significatione, quamuis quidam Laurenio Vallæ contradicere pulchrum putantes in actiuâ quoque inueniri contendunt, sed decipiuntur specie recti. Numine: diuinitate.

Non

fabula Ino et Athamantis.

RAP

Via ad inferos

Ino

Athama

Non tulit: tolerare non potuit. Et secum: locuta est subaudia. De pellice natus: Bacchus Semeles filius.

Mæonios nautas: Tyrhenos qui à Mæonia erant oriundi. Vertere: cōvertere in Delphinos, ut paulo ante uideamus. Et laceranda: Pentheū significat, q̄ (ut uideamus) sub apriforma à matre, materterisq̄ fuit dilacerat⁹. Triplices: tres. Nouis alis: quæ antea nunq̄ uise fuerint. Nam ex sola cartilagine ac membrana constant. Nil poterit Iuno: maxima cum indignatione hæc à Iunone referuntur.

Inultos dolores: inuindicatos. Sic autem est legendum, nō multos, ut ferè corrupte legitur. Pentheia cæde: Penthei occisione. Est autem possessiuum trisyllabum, cuius penultima apud grecos cum u diphthongo scribitur, quæ quidem in e uel in i longam à nobis conuerti solet, quæuis antiqui eadē e diphthongo uterentur.

Cur non stimuletur: in furorem agatur Ino sororū exemplo. Est uia decliuis: uiam quæ ducit ad inferos primū describit, deinde ipsas sedes infernas. Nubila: umbrosa, obscura. Funesta taxo: ferali ac pestifera. Nam taxus arbor est maxime uenena, unde toxica fuere denominata, ut Plinius scribit.

Ducit ad infernas: deest quæ. Sic Virgili⁹. Vrbs antiqua fuit, Tyrri tenuere coloni, deest quæ. Styxiners: immobilis. Paludes enim quæ nō mouent, & nebulas, et tetrū emittunt odorē. Simulachra: functa sepulchris: hoc est, animæ quæ corpora sepulchra fortia sūt, nā quæ cadauera insepulta iacerēt, ijs transire stygē paludē non dabat secundū priscorū opinionē. Senta: senticosa, spinosa. Sentes em spinæ dicunt. Stygiā urbē: infernā. Fera regia: crudelis aula. Nigri Ditis, Plutōis. [Nā ut greci ἀπὸ τοῦ αἰθέρος Plutonē, sic latini à diuitijs diū nomināt. Est em terrę de⁹ Pluto, diuitiæ aut ex terra effodiunt.] Mille capax, magnitudinē urbis infernæ significat. Nec ulli exiguo populo est: ulli multitudini quælibet sit. Animæ nanq̄ locum nō occupāt, cū sint incorporeæ. Parsq̄ forū ce. id sequit̄ qd̄ inquit in vi. Virg. Nā unusquisq̄ apud inferos iisdem studijs delectat, quibus dā uiueret, tenebat. Nōnulli et go apud inferos sūt cauidici, alij aulici, alij artifices, alij

in carcere detinent. Imi tyrāni: inferni regis Plutonis. Tantū odijs: parentiæ est, acclamationē continens. Adeo inquit Iuno ab ira, odioq̄ uexabat. Simul: postq̄, Cerber⁹: canis est triceps inferorū custos. [Dicitur quasi τρικέφαλος. Nam terra sepulcorū carnē absumit.] Sorores no. gen. Furias. Eumenides nanq̄ noctis & Acherontis filie fuisse dicuntur. Sunt aut tres, Tisiphone, Alecto, & Megera. Graue & im. nu. molestū & quod nullis precib⁹ placari potest. Adamante adamas adeo dur⁹ est lapis, ut nulla alia re quam hircino sanguine frangi possit. Sedes sc. uo. sceleratorū sedes uocat carcer inferorū. Nōnullos uero ex ijs qui in eo cruciabantur, enumerat postea. Viscera præbebat Tityus lanianda: Tityus Iouis & Elaræ filij Orchomeni filius fuit, qui tamen ex telure natus fingitur, uel q̄ Iunonis meru Elaræ grauida terrā subierit, illicq̄ puerū enixa sit in specu Bæotiz, qui ab illa (ut Sira. ait) Elaræ fuit denominat⁹, uel q̄ uastissimi quique et immanissimi homines, qualis fuit Tity⁹, Terræ filij esse fingūt. Tityus uero fuisse perhibet adeo magnus, ut nouē iugera suo corpore occuparet. Hic cū Latonæ, siue (ut Euphorid̄ scribit) Dianæ uim inferre uellet, sagittis Apollinis ad inferos detrusus, ea pœna fuit dānatus, ut uultures cor eius nunq̄ exedere cessent. [Hir- tyi octonos Diana dicit à Callimacho, siue quod eius causa Tityus interfecit, siue q̄ ipsa quoq̄ in occidendo illo operā suā cōtribuisse.] Tibi Tantalus. Tantal⁹ Iouis ex Plo-

Non tulit, & secum, potuit de pellice natus
Vertere Mæonios, pelagoq̄ immergere nautas,
Et laceranda suæ nati dare uiscera matri,
Et triplices operire nouis Mineidas alis,
Nil poterit Iuno, nisi inultos flere dolores?
Idc̄q̄ mihi fatis est, hæc una potentia nostra est.
Ipse docet quid agam, fas est & ab hoste doceri.
Quidq̄ furor ualeat Pentheia cæde, fatisq̄,
Ac super ostendit, cur non stimuletur: eatq̄
Per cognata suis exempla furoribus Ino?

Est uia decliuis funesta nubila taxo,
Ducit ad infernas per multa silentia sedes.
Styx nebulas exhalat iners, umbræq̄ recentes
Descendunt illac, simulachraq̄ functa sepulchris,
Pallor, hyemsq̄ tenent late loca senta, nouiq̄,
Qua sit iter manes, stygiam quod ducat ad urbem,
Ignorant, ubi sit nigri fera regia Ditis.
Mille capax aditus, & apertas undiq̄ portas
Vrbs habet, utq̄ fretum de tota flumina terra,
Sic omnes animas locus accipit ille, nec ulli
Exiguus populo est, turbamue accedere sentit.
Errant exangues sine corpore, & ossibus umbræ.
Parsq̄ forum celebrant, pars imi tecta tyranni,
Pars aliquas, artes antiquæ imitamina uitæ
Exercent, aliam partem sua pœna coercet,
Sustinet ire illuc cœlesti sede relicta
(Tantum odijs, iræq̄ dabat) Saturnia Iuno.
Quo simul intrauit, sacroq̄ à corpore pressum
Intremuit limen, tria Cerberus extulit ora,
Et tres latratus simul edidit, illa sorores
Nocte uocat genitas graue, & implacabile numen.
Carceris ante fores clausas adamante sedebant,
Deq̄ suis atros pecebant crinibus angues.
Quam simul agnorunt inter caliginis umbras
Surrexere Deæ, sedes scelerata uocatur.
Viscera præbebat Tityus lanianda, nouemq̄
Iugeribus distractus erat, tibi Tantale nullæ
Deprendunt aquæ, quæq̄ imminet, effugit arbor.
Aut petis, aut urges ruiturum Sisyphæ saxum.

dendum apposuisset, alias esse carnes mētibus, ad inferos detrusus ea pœna plectit, ut neq̄ bibere, aquis etiā labia tangētibus, neq̄ quicq̄ comedere possit, quæuis illius capiti arbor imminet pomis onusta. Hæc aut pœna auari oēs affici uident, qui patrii pecunijs per auitiā uti non possunt. Aut ur. Sisy. Sisyphus Aeoli fuit filius, qui cum Isthmū latrocinijs infestaret, à Theseo interfecit, ea pœna apud inferos dānatus ē, ut ex ima ualle saxū ad mōtis uerticē nunq̄ urgere desistat, nisi cū in uallē descendit, ad saxū delapsū item in mōtis cacumē impellendū. hoc aut figmēto denotant ambitiosi, qui quæuis sepius in petēdis magistrā breuissimam ferūt, al

ambiedo tñ nunq̄ desistat.

T. yna

Tantalus

Sisyphus

Ixion

Voluitur Ix. Phlegya filius fuit Ixion : ut Euripides quoque testatur, ut uero Thetecydes ait, Aethonis. Is cum Diam Deionei filiam uxorem ducere cuperet, multa se daturum munera socero pollicitus est. Ad quae quidem accipienda cum iret Deioneus, barathrum effodiens Ixion, ignique replens, lignis subulibus, tenuique puluere illud operuit, in quod cum Deioneus cecidisset, extrinctus est. Tanto scelere admissio Ixion rabie correptus est, ne mox ipsum neque Deorum, neque hominum purgare uolebat, quod primus omnium hominum familiaritate sibi coniunctum necasset. Tandem uero Iuppiter misericordia motus illum purgauit. Quo facto Iunonem amare coepit, de stuproque in iram pellauit. Cui Iuppiter nebulam Iunoni similem obiecit. Deinde ad inferos detrusus ita rotatus fuit alligatus ut tempore uoluatur. Belides: Beli neptes. Nam Belus duos habuit filios Danaum, & Aegyptum, pro quo imperium scribunt Aegyptum. Is quinquaginta Danaum filias totidem suis filiis desponsauit. Sed Danaus cum Apollinis oraculo didicisset, se quandoque ab uno filiorum Aegypti, suo genero occisum iri, filiabus mandauit, ut prima nocte quaeque suos maritos occiderent. Quae quidem omnes, praeter unam Hypermetra nam minimam, quae Lino sponso pepercit, a quo postea Danaus fuit interfectus, patri sunt obsecratae. Quare ea poena apud inferos sunt damnatae, ut cribris aquam haurire nunquam desistant.

Belides
Belus

[Sive ut alij, aquam in doliu pertusum, quae nunquam impleat, perpetuo ingerat.] Letum mortem, a lendo, quod non est in usu, quod mors omnia delectat. Patruelibus: ex duobus fratribus nati patruales dicuntur. Erant omnes Ixionae: quia ab eo affecta iniuria fuerat, cum de stupro fuit interpellata. Rursus ab illo: post illum. Cur hic de fratribus: nam Sisyphus & Athamas fratres fuerunt, filijque Aeoli. Cum coniuge: cum uxore sua Ino. Spreuit: contempsit. Et exponit causas odij: quo prosequitur Athamantem. Quidque uelit: exponit etiam quid uelit furias facere. Staret: erecta foret, sed euerteretur. Et in facinus: in scelus. Traherent Athamanta furores, hoc est,

ut Athamas furiosus effectus aliquid mali perpetraret.

Imperium, promissa: decorum seruat poeta, nam iratorum confusa semper est oratio. Tisiphone: una est ex tribus inferni furij, quae homicidas maxime punit, unde etiam nomen accepit. nam *τισιφωνα* *τις* *φονος* *τις* *φονος* quod homicidas ulciscatur, dicta est. Obstantes colubros: serpentes os impediētes, ne loqui possent. Furiae namque serpentes pro crinibus habere fingunt. Longis ambagibus: longis uerbis circumambulationibus, longa oratione. Roratis inperis. Lustrauit: purgauit ab inferorum contactu. Thaumantias Iris: Thaumantis & Electrae filia fuit. Iris, tamen Cicero & Macrobius *ἰρις* *ἰριδος* *ἰριδος* *ἰριδος* id est, ab admiratione dictam putant. Non solum autem Thaumantias, sed etiam Thaumantis declinatur. Importuna: molesta.

Tispho-
neThaum-
tias

Voluitur Ixion, & se sequiturque, fugitque. Moliri que suis letum patruelibus auiae. Assidue repetunt, quas perdunt Belides undas. Quos omnes facie postquam Saturnia torua Vidit, & ante omnes Ixionae, rursus ab illo Sisyphon aspiciens, cur hic de fratribus inquit Perpetuas patitur poenas? Athamanta superbum Regia diues habet: qui me cum coniuge semper Spreuit: & exponit causas odijque, uiaque. Quidque uelit, quod uellet, erat, ne regia Cadmi Staret, & in facinus traherent Athamanta furores Imperium, promissa, preces confundit in unum, Sollicitatque Deas. sic haec Iunone locuta, Tisiphone canos, ut erat turbata, capillos Mouit, & obstantes reiecit ab ore colubros, Atque ita, non longis opus est ambagibus inquit, Facta puta, quae cunctae iubes, inamabile regnum Desere, teque refer coeli melioris ad auras. Laeta redit Iuno, quam coelum intrare parantem Roratis lustrauit aquis Thaumantias Iris. Nec mora Tisiphone madefactam sanguine sumit Importuna facem, fluidoque cruore rubentem Induitur pallam, tortoque incingitur angue, Egrediturque domo, luctus comitatur euntem, Et pavor & terror, trepidoque insania uultu. Limine constiterat. postes tremuisse feruntur Aeolij. pallorque fores infecit acernas. Solque locum fugit. monstris exterrita coniunx, Territus est Athamas, tectoque exire parabant. Obstetit infelix, aditumque obsedit Erinnyes, Nexaque uipereis distendens brachia nodis Caesariem excussit, motae sonuere colubrae Parsque iacent humeris, pars circum pectora lapsae Sibila dant, saniemque uomunt, linguisque coruscant. Inde duos medijs abruptit crinibus angues, Pestiferaque manu raptos immisit. at illi Inoosque sinus, Athamanteosque pererrant,

que qui uidere cupit ex Plinij decimosexto repetat licet.

Solque locum fugit: aduentu Tisiphones Sol quoque fugatus est. Infelix: infelices faciens. Sic Virgilius. Sic infelix, nostrumque leues quae cunctae laborem. Erinnyes: Tisiphone furia. Sunt autem Erinnyes deae infernae altrices, cum aliorum scelerum, tum impietatis in parentes, dictae *ἰριδος* *ἰριδος* *ἰριδος* *ἰριδος* quod in terra habitent hominum facta specularantes. Saniemque uomunt: uenenum ex ore emittunt. Linguisque coruscant: linguas uibrant. Est enim trifida & longissima serpentibus lingua, quam tanta celeritate mouent, ut tres habere linguas uideantur.

Erinnyes

Graecis

Graues animos: difficiles, anxios. Vulnere: morsus. Diros ictus: graues affectus & perturbaciones. Ictus autem proprie scorpionum dicuntur, quamuis & serpentum. Et uirus Echidnae: hydræ serpentis. Echidna uero latine uipera dicitur. [Fuit autem hæc echidna mon-

strum, ex altera parte uirgo, ex altera serpens, ex qua Typhaon, ut inquit Hesiodus in Theogonia, genuit, Orithi, canem Geryonis, & Cerberum, canem Plutonis, præterea Hydram Lerneam, & Chimæram.]

Erroresq; uagos: errandi, uagandiq; cupiditatem. Proprio autem epitheto uagos error: poeta uocauit. Cicuta: herba est præsentissimi ueneni. Furiale: in furorem agens.

Mouit: in furorem commouit. Ignis: ueni & facis agitatione commotos. Consequitur igni: assequitur, ut continenter igneus orbis uideretur.

Sic uictrix: uoti compositio. Sumptumq; rean. serpentem quo cincta erat Tisiphone resoluuit. Furibundus: furiosus. Io co. uox est & Bacchantium & furientium. Et parua Clear. Arhamas ex Ino Clearchum & Melicertam filios suscepit. Ex Nephelæ uero Phryxi & Hellen, ut alibi plenius diximus. Rotat: circumducit. Rigido sa. duro & aspero.

Discutit: dissipat, illidit, distinguit quædam. Infantia ora: infantis caput. Sparsi ueneni: clamores hortendos emittit. Male sa. infantia & fatiosa. Euoë Bacche: uox est Bacchantium *euoë* quæ bene tibi, significat. Vnde & ipse Bacchus Euius cognominatur, & Euius cum aspiratione. nam quem alij grecorum *euoë* uocant, Dorientes loco s literæ aspirationem reponentes *euoë* appellant. Sonat: damat.

Hos uel hanc utilitatem: ut furias & insanias. Imminet: promontorium describit, unde se Ino cum Melicerta filio præcipitauit. Id autem promontorium Molaris petra à Pausania uocatur. [qui causam *euoë* Athamæ nis ad exiliū Phryxi & Hellen transfert. Vide Antica circa

Inspirantq; graues animos, nec uulnera membris Villa ferunt, mens est quæ diros sentiat ictus. Attulerat secum liquidū quoq; monstra ueneni Oris Cerberei spumas, & uirus Echidnae, Erroresq; uagos, cæcæq; obliuia mentis, Et scelus, & lachrymas, rabiemq; & cædis amorē, Omnia trita simul, quæ sanguine mixta recenti Coxerat ære cauo uiridi uersata cicuta.

Dumq; pauent illi, uertit furiale uenenum Pectus in amborum, præcordiaq; intima mouit. Tum face iactata per eundem sæpius orbem, Consequitur motos uelociter ignibus ignes. Sic uictrix, iusq; potens ad inania magni Regna redit Ditis, sumptumq; recingitur anguem, Protinus Aeolides media furibundus in aula Clamat Io comites, his retia tendite syluis.

Hic modo cum gemina uisa est mihi prole læna, Vtq; feræ sequitur uestigia coniugis amens, Decq; sinu matris ridentem, & parua Clearchum Brachia tendentem rapit, & bis, terq; per auras Moræ rotat fundæ, rigidoq; infantia saxo Discutit ora ferox, tum deniq; concita mater, Seu dolor hoc fecit, seu sparsi causa ueneni Exululat, sparsisq; fugit malè sana capillis.

Teq; ferens paruum nudis Melicerta lacertis, Euoë Bacche sonat, Bacchi sub nomine Iuno, Risit, & hos usus præstet tibi dixit alumnus. Imminet æquoribus scopulus, pars ima cauatur Fluctibus & tectas defendit ab imbribus undas.

Summa riget, frontemq; in apertū porrigit æquor. Occupat hunc (uires infania fecerat) Ino Scq; super pontum nullo tardata timore Mittit, onusq; suum, percussa recanduit unda.

At Venus immeritæ neptis miserata labores, Sic patruo blandita suo est. ô numen aquarum, Proxima cui cælo cessit Neptune potestas, Magna quidem posco, sed tu miserere meorum, Iactari quos cernis in Ionio immenso, Et Dîs adde tuis. aliqua & mihi gratia ponto est, Si tamen in medio quondam concreta profundo Spuma fui, gratumq; manet mihi nomen ab illa. Annuit oranti Neptunus, & abstulit illis,

lium est accommodata. Tuis: marinis. Aliqua etiā mihi hoc est, ego quoq; aliquid gratiæ in mari habere debeo, cum in mari ex spuma sum nata, indeq; appellata. Obiter alit Oui, aliis quoq; transformationē exponit. nā secūda Venus (ut dixim⁹) ex maris spuma ac sanguine Cæli testicularū procreata fingit. Saturnus enim Cælo patri irat⁹ falce uictrix abscidisse, eaq; in mare proiectisse narratur, ex quo

finem.] Summa riget: aspera & inculta est. In apertum æquor, in latum mare. Occupat: celeriter ascendit. Vires infaniae. Parenthesis: qua res uerisimilis efficitur. Onusq; suum: Melicertæ filium, quem fugiens secum asportauerat. Recanduit: candida & alba facta est propter spumam, quæ cõcitatū mare emittere solet. Tametsi candere proprie dicatur fertum ignitum.

At Venus &c. Argu mentum. Refert quoq; Venerem petisse à Neptuno de Ino & Melicerta, ut in numerū Deorum referat, significat enim Venus se in undis esse creatam, quo facilius moueret Neptunum.

Neptis: Inus, quæ Her miones filiae Veneris filia fuit. Suo pa. Neptuno: qui frater est Iouis, cuius tertia Venus esse filia dicitur. Quatuor enim Veneres fuisse Cicero in libris de Natura Deorū scribit, quæ primā, quæ magna Venus appellat, Cæli ac Dicit filia fuisse. Secundam ex maris spuma natam. Tertiam Iouis & Diones filia. Quartam Syrii & Cypriæ.

Proxima: nam Ioni cælum in mundi diuisionē, Neptuno terra cum mari obrigit.

In io. im. Ionium mare Græciam alluens inter Aegeum & Tyrrenum pelagus situm. Tametsi non deuant, qui scribunt illud cum Adriatico sinu copulari. Dicitur est autem ab Ionio quodam uero Illyrico, ut scribit Theopompus. Alij uero ab errore *euoë* in uocam mutatae, Ionium putant esse declinatum. Est autem spondaicus uersus, neq; uulius uocalis admittit collisionem. Hæc uero compositio maxime imploranti auxi-

L. C. T.

R. A. P. H.

Veneres quatuor

Euoë

Euius
Euius

quorū sanguine & maris spuma Venus cōcreta esse perhibet, unde etiā Aphrodite *ἀνὶ τοῦ ἀγροῦ*, hoc est, à spuma uocat, fabulā prosequit Hesiod⁹ in Teogon. Nomēq; simul, faciemq; nouauit: hoc est figurā & nomē Inūs, & Melicerræ commurauit. Nā Ino Leucothea græce, latine Marua fuit appellata. Melicerra uero à Græcis Παλαμό,

malorū suorū fuisset, uota expleta sunt, in dracones uersū sunt. Nescit Agenor. Cadmus uarijs suorū infortunijs uexatus Thebas unā cū Harmonia uxore dereliquit, sed in Illyricū cōtulit, ubi cū uxore in serpentē fuit cōuersus. Quod quidē idcirco fingit, quia Cadmus cū iam esset senex ab Amphioe & Zetho regno pulsus, sine (ut alij scribunt) quia Linū interfecisset profug⁹ ad Illyrios se cōtulit, ut Palpharus scribit, ubi cū Harmonia uxore miserimā exegit uitā uersusq; in anguē idcirco fingit unā cum uxore, quod cū ab elegantib. & cultis morib⁹ in barbaros & incōditos declinasset. Seric⁹ malorū: continuatione in fortuniorū. Et ostēdit: monstris. Premeret: uexaret. Cōtingit Illyricos fines: in Illyricū puenit. Est autē Illyricū regio Epyro finitima, ab Illyrio Polyphemi filio cognominata, ut scribit Appianus.

Leucothea Mutata Palæmon. Portu us.

Ce ius Inus in lapides & aues.

LACT.

RAPH.

Cadmus cum uxore in serpentes.

I. P. C. T. Alexio

à nostris Porrius fuit nūcupatus. Leucothea uero dicta est *ἀνὶ τοῦ ἁγροῦ* *ἀνὶ τοῦ ἀγροῦ*, hoc est, à currendo per Leucon campū Megaridis ut Eustachi⁹ in Homerum ait. Myrsinus autē non solum Ino Leucothea uocat, sed etiā Neireidas Leucotheas appellat. Maiestatemq; uel *τοῦ* significat illos effecto: fuisse deos. Nam maieestas, quæ à maiorib. dicta est, propria est Deorum.

Sidonix &c. Argumentū. Comites Inūs quod de iudicio reginæ affecta, casum eius merentes desueuerant, ob eandem iram Iunonis cum præcipitare se desinens, ne pari honore à Neptuno excipi possent, in saxa & aues effecit, ut transfigurarentur.

Sidonix comites: matronæ Thebanæ Ino fugientē secutæ, cū exuestigijs percepissent eā se in mare præcipitasse Iunoni inuidiā facere cōperunt. Quare Iuno irata eas partim in partim in aues cōmutauit. Primo saxo: in prima promontorij parte. Nec dubium de morte rate: nā eam mortuā cum filio putauerunt. Cadmeida: Cadmeiam. patronymicū pro possessiuo Deplanxere: desueuerunt, palmis pectora plā-

Quod mortale fuit, maiestatemq; uerendam Imposuit, nomenq; simul, faciemq; nouauit. Leucotheaq; Deum cum matre Palæmona dixit. Sidonix comites quantum ualere secutæ Signa pedum, primo uidere nouissima saxo, Nec dubium de morte rata, Cadmeida palmis Deplanxere domum, scisis cum ueste capillis, Utq; parum iustæ, nimiumq; in pellice sæuæ Inuidiam fecere Deæ, conuitia Iuno Non tulit, & faciam uos ipsas maxima dixit Seuitiæ monumenta meæ, res dicta secuta est. Nam quæ præcipuē fuerat pia, persequar inquit In freta reginam, saltumq; datura, moueri Haud usquam potuit, scopuloq; affixa cohæsit. Altera dum solito tentat plangore ferire Pectora, tentatos sensit riguisse lacertos. Illa manus, ut fortē tetenderat in maris undas, Saxeæ facta manus in eadem porrigit undas. Huius ut arreptum lanabat uertice crinem, Duratos subito digitos in crine uideres. Quo quæq; in gestu deprensa est, hæsit in illo. Pars uolucres factæ, quæ nunc quoq; gurgite in illo Aequora distringunt summis Cadmeides alis. Nescit Agenorides natam, paruumq; nepotem, Aequoris esse Deos, luctu, serieq; malorum Victus, & ostentis, quæ plurima uiderat, exit Conditor urbe sua, tanquā fortuna locorum, Non sua se premeret, longisq; erroribus actus Contigit Illyricos profuga cum coniuge fines. Iamq; malis, annisq; graues dum prima retractant Facta domus, releguntq; suos sermone labores, Num facer ille mea trahentis cuspide serpens Cadmus ait fuerat tum, cum Sidone profectus Vipercos sparsi per humum noua semina dentes? Quem si cura Deū tam certa uindicat ira. Ipse precor serpens in longam porrigar aluum, Dixit, & ut serpens in longam tenditur aluum,

serpens, quem ad fontem interfecit, alicui Deorum fuerit consecratus, qui sibi malorum causa fuerit. Quem si cura Deum uindicat: hoc est, pro cuius cæde si Dii uindictam de me sumunt, urinam ego quoque serpens efficiar, ut ab istis liberer malis. Eleganter autem dicimus, uindico inimicos, & patris cædem, pro eo quod est puenio inimicos, & pro cæde patris uindictā sumo. Tam certa ira: ut me nunquā malis uexare sint cessaturi. Porrigar: producar, prolonger. In longum aluum: in longum uentrē. Aluus enim est in quam confluunt sordes. Venter uero dicitur, qui extat et apparet. Iunenalis. Montani quoque uenter adest abdomine tardus. Vterus autē est in quo mulieres concipiunt.

serpens, quem ad fontem interfecit, alicui Deorum fuerit consecratus, qui sibi malorum causa fuerit. Quem si cura Deum uindicat: hoc est, pro cuius cæde si Dii uindictam de me sumunt, urinam ego quoque serpens efficiar, ut ab istis liberer malis. Eleganter autem dicimus, uindico inimicos, & patris cædem, pro eo quod est puenio inimicos, & pro cæde patris uindictā sumo. Tam certa ira: ut me nunquā malis uexare sint cessaturi. Porrigar: producar, prolonger. In longum aluum: in longum uentrē. Aluus enim est in quam confluunt sordes. Venter uero dicitur, qui extat et apparet. Iunenalis. Montani quoque uenter adest abdomine tardus. Vterus autē est in quo mulieres concipiunt.

scribunt) quia Linū interfecisset profug⁹ ad Illyrios se cōtulit, ut Palpharus scribit, ubi cū Harmonia uxore miserimā exegit uitā uersusq; in anguē idcirco fingit unā cum uxore, quod cū ab elegantib. & cultis morib⁹ in barbaros & incōditos declinasset. Seric⁹ malorū: continuatione in fortuniorū. Et ostēdit: monstris. Premeret: uexaret. Cōtingit Illyricos fines: in Illyricū puenit. Est autē Illyricū regio Epyro finitima, ab Illyrio Polyphemi filio cognominata, ut scribit Appianus.

[Apollonius libro quarto Encheleas nominat populum, ad quem cum uxore Cadmus peruenit quæ res fortassis fabulæ occasionem dedit. Nam *ἰχθυίαι* anguillæ aliās dicuntur. Hic autem & sepulchrum ipsi & Harmonix erectum fuisse dicit his uersibus.

ὅτι δὲ ἐν τῷ ἰλλυρικῷ πολυφαιδίου σπηλαίῳ.
ἔλεος δὲ ἀμείβει, κάδμου
ἐν τῷ ποταμῷ ἰχθυίαι
ἀνδρῶν ἰχθυίαι ἐ-
γίσθη. &c.

Graues: pleni, onerati. Dū prima retractant: cōmemorant suæ dom⁹ primordia. Releguntq; suos sermone labores: colligunt, in memoriā reducunt. Nū facer ille: dubitat Cadm⁹ an ille

Illyric

Durataeque cuti squammas: nam cutis & pellis serpentum ita squammis asperatur, ut piscium. Cæruleis guttis: maculis subviridibus, qualis est maris color. Commixtaeque in unum: confusa in unum. Tenuantur: tenuia, ac subtilia efficiuntur. Tereti: oblongo, angustioro. Tendo: extendit ad uxorem. In partes est fissa

duas: serpentes bifida, siue (ut Plinius ait) trifidam, uidentur habere linguam. Nec uerba loquenti sufficiunt: nec partes inquit linguae subministrant uerba Cadmo loqui uolenti. Sufficere namque hoc loco est transituum, & subministrare significat. Aliquos questus: aliquas querelas. Qua in significatione circa diphthongum scribitur. Questus enim cum diphthongo turpe significat lucrum. Sibilat: sibilare uerbum est factitium à uocis sono declinatum. Natura autem serpentes sibilant. His monstris: proprie dixit. Nam monstra sunt, quæ præter naturam fiunt, à monendo dicta, quasi monestra, quod nos Deorum uoluntatis admonent, ut Pompeius scribit.

Et dum loquor omnia: ordo est & sensus. Et ubi sunt omnia membra, dum loquor: Miratur enim Hermione, quod nihil membrorum Cadmi uidebat. Aderant comites: parenthesis, qua significatur comites saltem interfuisse illi transformationi.

Cristati draconis: cristas in capite habentis. Draco autem à τὸν ἄκρον, hoc est, à uidendo declinatur. Et enim acutissimi uisus. Iunctoque uolumine: iuncta reuolutione. Donec in appositi: donec se in contiguum nemore occulta uerunt. Appositi: iuxta positi, ac uicini. Nunc quoque nec fugiunt hominem: anguinem describit naturam, qui hominem nec fugiunt nec offendunt. suntque Aesculapio sacri.

Sed tamen &c. Argumentum. Perseus Iouis & Danaës filius missus à Polydecte ad Medusæ caput perferendum quæ aspectu suo obuios in silicem conuertere solebat, Minerua adiutrice eucit propositum laborem, et intercepto Phorcidum lumine, quæ inuicem custodias Gorgonum alebat abscutum caput Medusæ per aëra tulit. Et sanguine autem qui Perseo per Africam iter faciente stillauerat, genus serpentum est procreatum. Ab utero autem eiusdem Medusæ, equus Pegasus cum pennis exiit.

Sed tamē ambobus: hæc idcirco à poeta. uerant, ut concinne, quas expositorum est transfigurationes cu prioribus

conectantur. Nam Acrisius rex Argiuorum et orgia Bacchi spernebat, & Perseus sibi nepotē Iouis esse filium non credebatur. Sic igitur ad Persei gesta enarranda descendit poeta.

Nepos: Bacchus, qui ex India deuicta gloriosissimum repporauerat triumphum. Debellata: bello deuicta. Achæia: Græcia. Nam Achæia pars est Græciæ, unde Achæi

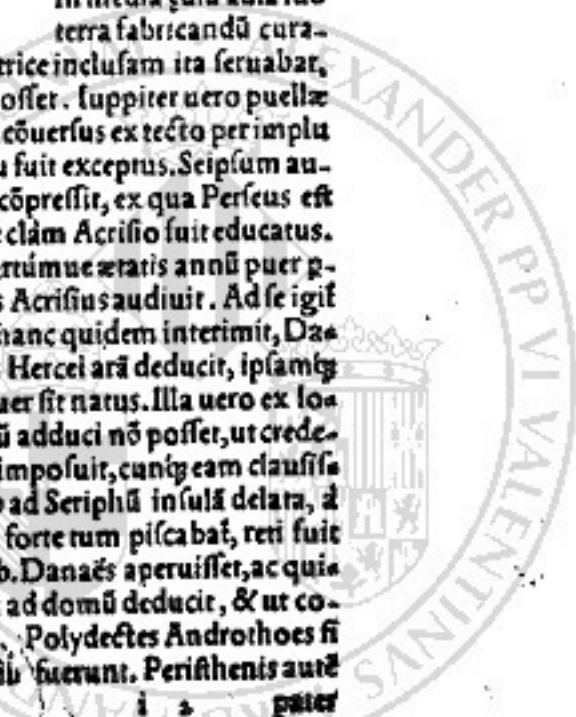
pro Græcis accipiunt. Sane Achæia cum diphthongo à græcis scribitur. Sic autem esse scribendum Achæi, inde ducti facile ostendunt, [apud Stephanum scribitur Achæia pro regione, apud Pausaniam Achæia, ablatiue diphthongo, cui et latinum Achæia respondet.]

Positis templis: ædificatis. Solus Abantiades: Acrisius (ut in libro temporum scribit Eusebius) Abantis Argiuorum regis fuit filius, patremque Danaë, ex qua Perseus Iuppiter suscepit. is à Proeto fratre pulsus regno à Perseo nepote iure restitutus, à quo tandem inuito, cum dicitur luderet, fuit interemptus. Pherecydes autem narrat (ut scribit Apollonij Argonauticæ expositor) Acrisio nupsisse Eurydicæ Lacedæmonis filiam, ex qua cum Danaë sustulisset, amaram de illa esset suscepturus oraculum interrogauit. Cui Apollo, nulum quidem ipsi filium futurum esse respondit: Fore autem ut ab eo quæ filia genuisset, inueniatur. Domum itaque reuersus thalamum præsum in media cæli aula sub terra fabricandum cura-

uit, in quo Danaë cum nutrice inclusam ita seruabat, ne quis ad illam uir ingredi posset. Iuppiter uero puellæ amore captus in auri guttas conuersus ex tecto per impluuium defluens, à uirgine sinu fuit exceptus. Seipsum autem cum aperuisset, puellam compressit, ex qua Perseus est natus, qui à matre, & nutrice clam Acrisio fuit educatus. Cum uero iam ad tertium, quartum uel ætatis annum peruenisset, uocē illius ludentis Acrisius audiuit. Ad se igitur Danaë cum nutrice accessit, hanc quidem interimmit, Danaë uero cum puero ad Iouis Herci aram deducit, ipsamque solus interrogat, unde sibi puer sit natus. Illa uero ex loquue respondit. Hoc Acrisius cum adduci non posset, ut crederet, in arcam unam cum puero illam imposuit, cunctam eam clausisset, in mare proiecit. Ea uero ad Seriphum insulam delata, à Dictye Peristhenis filio, qui forte tum piscabat, reti fuit extracta, quæ quidem cum precibus Danaë aperuisset, ac quænam essent rescuisset, ipsos ad domum deducit, & ut cognatos accipit. Dictys enim ait. Polydectes Androthoes filius Castoris, & Peristhenis filius fuerunt. Peristhenis autem

ACT.

P. H.

pater fuit Danaus filius Nauplii, quæ ex Amynone suscepit Neptunus, ut in primo Pherecydes idē scribit. Cui uero accepisset Acrisius Polydectem Seriphi regē ostenso Gorgonis capite in saxū fuisse cōmutatū Argis metu au- fugit, ad Pelagos: Larissam puenit. Quod quidē postq̄ Perseus cognouit ad illum in patriā deducendū est profe-

ctus. Sed cū in iuuenes quosdā disco certantes incidisset, ipse quoq; discum iecit in aērē, qui resiliens Acrisij pedē ita percussit, ut ibi uitā cū morte cōmutarit. Ira fatum uirare nō poruit. Perseus uero unā cum Larissæis ante urbē ipse ut Heroi sepulchrū magnificū erexit. Abantades: Abantis filius. Abanti quoq; populi sunt Eubææ, à quibus et Abantis fuit appellata, siue ab Abante Argei filio, uel Neptuni et Arethuse. Ab origine eadē: quia & ipse ab loe originem ducebat. Nā Helus Iouis fuit filius, is uero pater fuit Abantis, cui⁹ filiū Acrisium fuisse diximus. Neq; em̄ lo. esse pu-

Persea: filiū subintelli-

Gutt
guini
du.
pente
Aban

Perseus.

Danaë.

gamus uel genus. Perseus aut Iouis ex Danae Acrisij fuit filius. Is cū adoleuisset (ut scribit Ioannes grammaticus) Palladis (ut alij) Polydectis regis Seriphi iussu ad Gorgones debellandas est profectus, regide à Pallade ipsa, ac talarib⁹, enseq; falcat et Mercurio acceptis. Medusæ igitur caput amputatum, cū in Græciā referret, ab Atlantē Mauritanie rege ab hospitio repulsus, Gorgonis capite ostenso ipsam in montē eiusdē nominis cōmutauit. Andromedā deinde uirginē Cephei regis ac Cassiopie filiā monstro marino crimine matris obiectā, ea cōditione liberauit, ut si uxor traderet. Sed cū iam nuptias celebraret, ac Phine⁹ frater, cui Andromeda antequā obijceret mōstro fuerat desponsata, sibi eā ui auferre conaret, & multos ex illius socijs interfecit, & Gorgonis capite ostenso Phineū ipsum cū reliquis in saxa cōuertit. Ac demū in Græciā reuersus Proctū Acrisij fratrem, qui regno auū expulerat in lapidē transformauit, Acrisiumq; auū in regnū reduxit, ac Polydectē Seriphi regē unā cū multis alijs in saxa cōuertit. Ipse uero in orientē profectus Persiā, Persarūq; de nomine suo appellauit. Tandē inde reuersus, cum Acrisium auū inuitus disco ludens interemisset, ipse cū Andromeda uxore ac Cepheo socero, & Cassiopea socru in cœlum fuit translatus, atq; inter sydera collocatus. Quem plura. Da. cō. au. Danaë Acrisij filia, quæ in turri athena ita cōclusa erat à patre, qui acceperat se nepotis manib. periturum, ut nullus uir ad eam accedere posset, à Ioue in auri guttas transformato fuit cōpressa. Quod cū rescuisset Acrisius, egre ferens illā in arca impositā in mare p̄tici iussit. Ea uero arca à Dictye piscatore Seriphiō (ut Strabonem narat) ad Polydectē Seriphi regē uel delata, qui quāuis Danaë cogere non potuerit, ut sibi nuberet, Perseū tamē infantiē educauit. Pluuio au. nā Iuppiter in auri guttas cōuersus in Danaes gremiū pl. se fingit. Tanta est præ. ue. acclamatio hæc interpo. ta significat maximā esse uenitatis pot. uū. Præsentis potentia. Pœnit. quia &

Acrisius superest, qui mœnibus arceat urbis Argolicæ, contraq; deum ferat arma, genusq; Non putat esse Deūm, neq; enim Iouis esse putabat Persea, quem pluuio Danaë conceperat auro. Mox tamen Acrisium (tanta est præsentia ueri) Tam uiolasse Deum, quam non agnosse nepotem, Pœnitet. impositus iam cœlo est alter, & alter Viperei referens spoliū memorabile monstri Aera carpebat tenerum stridentibus alis. Cumq; super Libycas uictor penderet harenas, Gorgonei capitis guttæ cecidere cruentæ, Quas humus exceptas uarios animauit in angues Vnde frequens illa est, infestataq; terra colubris. Inde per immensum uentis discordibus actus Nunc huc, nunc illuc exemplo nubis aquosæ Fertur, & ex alto seductas æthere longe Despectat terras, totum superuolat orbem. Ter gelidas Arctos, ter Cancrī brachia uidit, Sæpe sub occasus, sæpe est ablatus in ortus, Iamq; cadente die ueritus se credere nocti

Perseū Ioue digna gessisse accipiebat, & Bacchū in nummum Deorū iam esse relatū uidebat. Impositus iam cœlo est alter, Bacchus in numerū Deorum relatus. Viperei monstri spo. capitis Medusæ est periphrasis. Nam Phorcus Theosij nymphæ ac Neptuni filius, Corsicę & Sardinie rex (ut Varro scribit) cum Atlante prelio nau-

Phorcus.

uali cōmisso uictus, & in mari submersus, Neptuni patris beneficio Deus marinus esset effectus, ex Ceto cōiuge tres sustulit filias eximia pulchritudine, Euryalam, Stheno, & Medusam, & (ut nonnulli uolunt) Scyllam, quas Pomponius Mela scribit Gorgadas insulas Aethyopici maris tenuisse, unde Gorgones uident appellari. Hæc natiu maxima fuit Medusa, quæ cum quadā die sola in litore uaga retur, à Neptuno fuit adamara, ut eam uel in templo Palladis quo confugerat, uiolarit. Quare Pallas indignata, & crines eius quib⁹ maximē Neptuno placuerat, in angues cōuertit, et effecit ut quoscūq;

Gorgones.

aspexisset in lapides cōmutarent. Hæc uero Perse⁹ (ut iā diximus) ope Palladis à qua scutū chrystallinū, & Mercurij, à quo talaria et falcatū ensē acceperat, interemit. quod quidē idcirco fictū uidet, quod Perseus illius superatæ opibus præclara multa gessit. Nam Atlantē Mauritanie regē, & Africā, & totā Græciā, partēq; Asię subegit. Memorabile: memoratu dignū. Aera carpebat tenerū: hoc est per aëra penetratu facilē uolabat. Cūq; super Libycas: guttas sanguinis ex Medusæ capite cadentes in terrā Libyam uarios in serpentes cōuersas fuisse narrat pœta. quod ideo fictū uidet, quia Libya serpentibus uenenosis abundat. [Fabulā hæc Apollonius his uersib. describit lib. 4.]

Gorgonei capitis: Medusæ. Gorgones enim (ut diximus) tres fuere sorores, quarum Medusæ natiu maximē à Perseo caput fuit amputatū. Colubris: serpenibus.

Inde per immensum &c. Argumentū. Atlas Iapeti & Pleione: filius à Themide, quæ initio antistes Deorū erat, respōsiū accepit, ne quæ hospitio ex pgenielouis recipe ret, si uellet hortū in quo poma aurea erāt custoditū habere. Quæ ob causam cū Perseo fatigato ex assiduo cursu re quiescēdi hospitiū negauisset, cūq; uirib⁹ pperelleret, ille e latū caput Gorgonis ei obiecit. Quo uiso in montē pari nomine est uertus. Cui in ultimis Africæ locis mund⁹ in iectus est. Inde per immensum: p infinitū acinane, qui est aer. Seductas: separatas. Despectat: deorsum spectat. Totūq; cœlu uolat orbē: hoc est, supra totū terrarū orbē ferit. Gelidas Arctos: gelidos septentriones, ad quos nūq; Sol accedit. Iam quod cadent. die: occidēte Sole.

LACT. Al. Clymene.

RAPH.

Credere: cōmittere. In Hesperio orbe: in occidentali orbis parte. Nē Hesper⁹ stella est quæ uesperī in occidentē aparet, unde Hesperius orbis, & Hispania, et Italia interdū Hesperia uocat. Sic autē cōcinne ingredit transformationē Atlantis regis Mauritanix potētissimi in montē, ad quē cū peruenisset Perse⁹ rogauit, ut se hospitio susciperet, do-

nec illucesceret dies. cæterū Atlas oraculo admonit⁹, ut sibi à Iouis filijs caueret, ne regno ab aliquo eorū priuaret, illū superbe admōdū repulit. Quare Perseus indignatus capite Medusæ reuelato eū in montē transformauit, q̄ cœlū sustinere dicitur. Quod iccirco fictū esse uidet, quod Perseus suæ peratæ Medusæ opib⁹ fretus Atlantis regnū inuasit, eūq̄ in mōtes fugere coëgit. Cœlū autē humeris sustinere fingit Atlas, tū quod (ut scri. Plin.) primus omnium Astrologiā inuenit, tū quod mons ipse ita est altus, ut cœlū cōtingere uideat. Sane apud antiquos Atlantes uocabant statuas, quæ colūnas humeris sustinebant. (Regis Atlantis, alij regnis Atlanti, appositū, uidelicet ne trochæ in uersum dactyli cū incidat. Cum tñ idē loc⁹ prima celsura siue tome defendi possit.)

Ignes auroræ: lumina Auroræ, quæ semper ante Solem fert. Cur sus diurnos: Diei & Solis cursus. Nam Aurora & diem & Solem adducere uidetur. Iapetionides Atlas fuit, Atlas Iapeti gigantis & Libyæ nymphæ filius fuit, quāq̄ de matre parū inter scriptores conueniat. Alij namq̄ Clymenes, ut Hesiodus in Theogon, alij Asiæ fuisse filium ferunt. Nos uero Pliniū sequimur, qui eum Libyæ filiū scribit fuisse. uerū alij quoq̄ fuerūt clari Atlantes, quoniam un⁹ in Arcadia regnauit pater Maig Mercurij matris, alter in Hærronia pater Electæ Coryti uxoris. Iapetionides autē non à Iapeto, sed à Iapetione (utroq̄ enim modo dicitur) deduci uidet. Hesiodus *Ἰαπετιονίδης ἄλλος ἄνθρωπος ἦν κείνου ἰσθίου*. Cōstat uero hoc nomen ex syllabis septē, hoc est, duobus dactylis & syllaba. Ultima tellus: Mauritania cum reliquo occidente. Qui solis anhelis: fessis ac defatigatis. Equināly Solis ab Oceano Atlanti co excipi uident. Vicinia nulla: nulli uicini, inq̄, quicquam agrorū habebat, quod exararet. Omnia namq̄ ab Atlante possidebat, p̄ quod significat f̄isse locupletissim⁹.

Venit sortis: antiqui oraculi. The. Parnasia: quæ in mōte Parnaso templum habet, ut in primo uidimus.

Hic titulū: hanc gloriā. Titul⁹ autē à tutūdo dicit, quod, sua cuiq̄ gesta, operatū tituli tueant. Pomaria: Hortos arboribus cōstitos. quanquā pomaria proprie sint pomorum repositoria. Poma autē hæc ab Hercule & ipso Iouis filio ablata fuisse non solum est. Ne longe gloria rerum: recede, inquit, procul à nostro regno, ne à nobis oppres-

ius iudicio sis & gloriā rerū falsam esse, & à Iouis genere lōge abesse.

Par esset: sufficere posset. ut em Atlas oīum maxim⁹, ita ualentissimus erat. At quoniā parui, at quoniā inq̄ nostrā gloriā paruifacis, accipe mun⁹ tibi cōueniens. Ipse retrouersus: caute ne & ipse in saxū cōuerteret. Protulit: extrulit, & protulit Atlanti. Squalentia ora: luidā & pallescētē Medusæ faciē. Quātus erat mōs fact⁹ Atlas: tantus subaudiat, ut sit ordo & sensus. Atlas factus fuit tantus mons, quāt⁹ uir erat. Tam aperte autē Atlantis transformationem describit poëta, ut nullā lucidiorē rem admittat enarrationē. Iuga sunt humerisq̄, manusq̄: iugū nō tñ est arduitas mōtis & supiniras (ut quidā putant) quā summa mōtis ipsius planicies, per quā trānsit⁹ uel hominib⁹ patet. dictū q̄d illic mons potētissimum iungat. Nam iugum à iungendo deriuat, multatq̄ significat. Et lignū nāq̄ illud quo iungunt, & equi iugū uocatur, & transtrū appellatur iugum quod nauem iungat, & iungtam teneat. Sic Dii statuisit, uoluisit. Cuius autem rei rationē

assignare non possumus, ad Deorum potentiam referre solemus. Et omne cœlum: totum. Omne enim pro toto frequenter ponitur à poëtis.

Clauserat &c. Argumentum. Perseus per Aethiopiā iter faciens postquam Andromedam propter superbiam matris, quæ se nympharum pulchritudini prætulerat, saxo alligatam ac marinæ belluæ obiectam uidit, captus specie eius exarsit. Pactusq̄ à Cephæo & Caliopea parentibus uirginis ut sibi matrimonio eam darent, si belluam interemisset, uonq̄ compos est factus, Interfecto igitur monstrō cupiens requiescere, ne caput Gorgonis læderet, uigulas lectas in litore subiecit, & hæc subter induruerunt ita ut adeptis radicibus sanguinei coloris mari ut arbuti uel nascerentur, nomenq̄ haberent Coralium.

13 Clau-

Constitit Hesperio regis † Atlantis in orbe,
Exiguamq̄ petit requiem, dum Lucifer ignes
Euocet Auroræ, cur susq̄ Aurora diurnos.
Hic hominum cunctis ingenti corpore præstans
Iapetionides Atlas fuit, ultima tellus
Rege sub hoc, & pontus erat, qui Solis anhelis
Aequora subdit equis, & fessos excipit axes.
Mille greges illi, totidemq̄ armenta per herbas
Errabant, & humum uicinia nulla premebat.
Arboræ frondes auro radiante nitentes
Ex auro ramos, ex auro poma ferebant.
Hospes ait Perseus illi, seu gloria tangit
Te generis magni, generis mihi Iuppiter autor,
Siue es mirator rerum, mirabere nostras,
Hospitium, requiemq̄ peto, memor ille uetustæ
Sortis erat. dederat Themis hanc Parnasia sortem.
Tempus Atla ueniet, tua quo spoliabitur auro
Arbor & hunc prædæ titulum Ioue natus habebit.
Id metuens solidis pomaria clauerat Atlas
Montibus, & uasto dederat seruanda draconi,
Arcebatq̄ suis externos finibus omnes.
Huic quoq̄ uade procul ne longe gloria rerum,
Quas mentiris ait, longe tibi Iuppiter absit.
Vimq̄ minis addit, manibusq̄ expellere tentat
Cunctantem, & placidis miscentem fortia dictis,
Viribus inferior, quis enim par esset Atlantis
Viribus? at quoniā parui tibi gloria nostra est,
Accipe munus ait, læuaq̄ à parte Medusæ
Ipse retreuersus squalentia protulit ora.
Quantus erat mons factus Atlas, nā barba, comaq̄
In syluas abeunt, iuga sunt humerisq̄, manusq̄.
Quod caput ante fuit, summo est in monte cacumē
Ossa lapis fiunt, tum partes altus in omnes
Cruit in immensum, sic Dii statuisit, & omne
Cum tot syderibus cœlum requieuit in illo.
Clauserat Hippotades æterno carcere uentos,

Atlas in
mōte

LACT.

Clauserat Hip. Aeolus Hippote nepos. Nam Aeolus Iouis fuit filius ex Aesta Hippote Troiani filia. Is ideir rex uentorum esse perhibetur, quod (ut scribit Varro) cum apud nouem Siciliae insulas Italiae propinquas Ilia cis temporib. regnaret, ex cōsurgentibus nebulis ita futuros uentos praedicebat, ut in sua potestate eos a rudibus habere crederetur. Pli-

nus autem ipsum uentorum rationem inuenisse scribit. [Apollo-nius Hippote filiam facit Aeolum libro quarto his uerbis, ἀνὰ τὴν ἰσθμὸν Ἰουλίαν ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ καὶ τῆς Ἰουλίαν καὶ τῆς Ἰουλίαν. Sed de hoc infra plurib. agemus.]

Aeterno carcere: semper ou uro. Admonitorum operum: qui homines operum suorum admonet. Nam oriente Lucifero (qui a ferenda luce a graecis quoque φάωρος uocatur) fecerunt quibus ad opera sua & artes exercendas surge re solet. Pennis re. talis laribus, quae per noctem deposuerat, iterum assumptis. Telo un. ense falcato. Cepheia arua: Cephei regna. Cepheus enim (ut ex sententia Eurypidis scribit Iginus) Phoenicis fuit filius, rexque Aethiopum, & Cassiope maritus, ac Andromedae pater, qui Andromedam filiam propter uxoris superbiam monstro marino obijcere iussit. Coactus. Cum enim Cassiope mater se Nereidibus pulchriorem esse iactaret, precibus ipsarum motus Neptunus belluam marinam immisit, quae Aethiopia uastaret. Quare consultus Iuppiter Hammon, qua ratione Nereides placari possent, respondit Cephei Cassiopeis progeniem monstro esse obijcendam. Andromeda igitur cum ad scopulum religata Perseus uidisset, ea conditione se illam liberaturum pactus est, ut sibi uxor permitteret. Caeterum Phineus Cephei frater, cui antequam monstro exponeret, Andromeda fuerat desponsata, cum ui eam Perseo ipere conaretur, multis interfectis, reliquos in se ruentes Perseus ipse Medusae capite detecto in lapides commutauit. Maternae lin. nam Cassiope de pulchritudine eius a Nereidibus contendere facrat. In iustas Ham. iniquus Iuppiter in ea sen-

rentia ferenda. Neque enim iustum est, ut filij pro parentibus poenas pendant. Hammon autem harenarius interpretatur. Nam in Libya harenis templo celeberrimo sub imagine arietis Iuppiter colebatur. Quam scribat Dio. ex quorundam sententia, Hammonem Libya regem fuisse, uxoremque cepisse Rheam Caeli filiam, Saturni, aliorumque Tyrannorum sororem. Ad du. cau. ad asperos scopulos. Cautes autem dicimus o in zu diphthongum soluta. Abantiades: Abantis nepos Perseus. Tepido fletu: tepidis lachrymis. Manabant sillabant. Marmorum opus: marmoram statuam. Trahit inscius ignes, hoc est, ignarum quam esset amore ipsius carpi. Quate re: mouere, concutere.

Istis catenis: istis uinculis ferreis. Sed qui bus inter se: sed uinculis mutui amoris. Pede: dic, & manifesta. Terrae: urbis & patriae. Sic Virgil. Nunc stant sine nomine terrae. Requiriti: mihi roganti. Primo fil. il. decorum probae, pudicitiae mulieris seruat poeta, quae loqui cum uiro puderet. Appellare ui. loqui cum uiro. Virgo: causa est, cur uirum alloqui non auderet, uirgo nescio erat. Eminent: extat, alta est. Et la. sub pe. possidet equor: emphasis est, qua bellae magnitudo monstratur. Quae enim latum equor belluam pectore premebat, nisi maxima esse non poterat. Sic Virgilius equi Pallantem magnitudinem ostendit, cum inquit: Demissum lapsi per funem. Genitor lugubris: pullis uestibus indutus. Vincto: in corpore adherent, hoc est, religatam Andromedam

Admonitorum operum caelo clarissimus alto
Lucifer ortus erat. pennis ligat ille resumptis
Parte ab utraque pedes, teloque accingitur unco,
Et liquidum motis talaribus aera findit.
Gentibus innumeris circumque, infraque relictis
Aethiopum populos, Cepheiamque conspicit arua.
Illic immeritam maternae pendere linguae
Andromedam poenas iniustus iusserat Hammon.
Quam simul ad duras religatam brachia cautes
Vidit Abantiades, nisi quod leuis aura capillos
Mouerat, & tepido manabant lumina fletu,
Marmorum ratus esset opus. trahit inscius ignes,
Et stupet & uisae correptus imagine formae,
Penae suas quater est oblitus in aere pennas,
Ut stetit, o dixit non istis digna catenis,
Sed quibus inter se cupidi iunguntur amantes,
Pande requiriti nomen terraeque, tuumque,
Et cur uincta geras. primo silet illa, nec audet
Appellare uirum uirgo, manibusque modestos
Celasset uultus, si non religata fuisset.
Lumina, quod potuit, lachrymis impleuit obortis,
Sapientius instanti, sua ne delicta fateri
Nolle uideretur, nomen terraeque, suumque,
Quantaque maternae fuerit fiducia formae
Indicat, & nondum memoratis omnibus unda
Insonuit, ueniensque immenso bellua ponto
Eminet, & latum sub pectore possidet aequor.
Conclamat uirgo, genitor lugubris, & una
Mater adest, ambo miseri, sed iustius illa,
Nec secum auxilium, sed dignos tempore fletus,
Plangoremque ferunt, uinctoque in corpore adherent,
Tum sic hospes ait, lachrymarum longa manere
Tempora uos poterunt. ad operum breuis hora ferenda est.
Hanc ego si peterem Perseus Ioue natus, & illa,
Quam clausam impleuit foecundo Iuppiter auro,
Gorgonis anguicomae Perseus superator, & alis
Aethereas ausus iactatis ire per auras,
Praeferrer cunctis certe gener. addere tantis
Dotibus, & meritum (faueant modo numina) tecto.
Ut mea sit seruata mea uirtute pacifcor.

complectuntur. Manere: expectare. Ad operum ferendam: ad auxilium Andromedae ferendum.

Hanc ego si peterem: merito Perseus dotes suas & uirtutes & facta apud ignotos exponit, quo facilius id quod cupit, accipiat. Et meritum: etiam beneficium. Faueant modo numina: dum modo Dii mihi sint auxilio. Pacifcor: in pacatione deduco. Ut mea sit: uxor subaudiatur.

Accipiunt

RAPH.
Cepheus.

Palladii, si
ue Dura-
tei.

Accipiunt legem: conditionem quam ipsis tulerat Perseus, ut sua esset, si ipsam sua uirtute seruasset. Quis enim dubitaret: parentesis cum interrogatione causam continens cur Andromedæ parentes acceperint latam conditionem. Et orant: Promittuntq; super, ordo est & sensus. Et insuper Andromedæ parentes rogant, ut si

liam seruare uelit, regnum suum illi in dotem promittunt. Ecce uelut nauis: hac similitudine & magnitudo & impetus belluæ illius marinæ declaratur. Nauis rostro præfixo: nauis rostrata. Concita: concitata in cursum. Acta: impulsu. Sulcat aquas: diuidit ac separat aquas. Iuuenum sudantibus lacertis hypallage est. Nam sudantium iuuenum lacertis impelluntur triremes. Quantum balearica torto: tantum inquit bellua distabat à scopulis, quantum spatij pila plumbea fundamissa pertransire posset. Mediæ cæli: mediæ aëris. Pedibus tellure repulsa: gestu exprimit eius, qui se è terra in aërem tollere uelit. Sic pauloante de Pallade dixit, Et impressa tellurem reppulit hasta. Arduus: altus. Vtque Iouis præp. pulchra similitudine poëta ostendit: quanta agilitate monstrum illud marinum Perseus oppresserit.

Præpes: ales. est autem aquilæ periphrasis, quæ serpentibus maxime infesta est. Præpetes uero maiores dicuntur aues, quarum ex uolatu auguria colliguntur. [Sive etiam quæ altius, sublimiusq; uolant, quibus contrariæ

quas inferos uocant. Sulpitius eas proprie præpetes accipiebat, quas Homerus *πυγνῆ* dixit. Vide Gellium lib. 6. cap. 6.] Vacuo aruo: segetibus carente. legitur etiam harmo, forsitan melius. Liuentia: pallentia & nigra.

Occupat: corripit. Auidos unguis: hypallage est. Ipse namq; ales auidus intelligitur. Squammigeris ceruicibus, in ceruices squamosas. Misso: emisso, effecto. Per inane: per aërem, quod inane dicitur, quia uacuum esse uidetur. Frementis: ore strepentis, & furentis belluæ. Inachides: Perseus Argiuis. Inachides namque Argiui dicuntur ab Inacho, qui primus apud Argos regnauit, ac fluum Achæi Inachus. suo nomine

appellauit. Curuo tenus hamo: usq; ad capulum, cui ferrum recuruum solet apponi. Circumsona: circumlatrans. Ille: Perseus. Auidos morsus: hypallage potest familiaris. Auidæ namq; belluæ morsus intelliguntur. Super obrita: desuper tecta atq; cooperta conchis, & ostreorum testis. Balenarum enim tergibus cõchæ, ostreaq; adhærere solent.

Accipiunt legem, quis enim dubitaret: & orant, Promittuntq; super regnum dotale parentes. Ecce uelut nauis præfixo concita rostro Sulcat aquas iuuenum sudantibus acta lacertis, Sic fera dimotis impulsu pectoris undis Tantum aberat scopulis, quantum balearica torto Funda potest plumbo mediæ transmittere cæli. Cum subito iuuenis pedibus tellure repulsa Arduus in nubes abiit, & in æquore summo Umbra uiri uisa est, uisam fera læuit in umbram. Vtq; Iouis præpes uacuo cum uidit in aruo Præbentem Phœbo liuentia terga draconem Occupat aduersum, neu sæua retorqueat ora, Squammigeris auidos figit ceruicibus unguis, Sic celeri misso præceps per inane uolatu Terga feræ pressit, dextroq; frementis in harmo Inachides ferrum curuo tenus abdidit hamo. Vulnere læsa graui modo se sublimis in auras Attollit, modo subdit aquis, modo more ferocis Versat apri, quem turba canum circumsona terret. Ille auidos morsus uelocibus effugit alis, Quæq; patent, nunc terga cauis super obrita cõchis, Nunc laterum costas, nunc qua tenuissima cauda Desinit in piscem, falcato uulnerat ense. Bellua puniceo mixtos cum sanguine fluctus Ore uomit, maduere graues aspergine pennæ, Nec bibulis ultra Perseus talaribus ausus Credere, conspexit scopulum, qui uertice summo Stantibus extat aquis, operitur ab æquore moto, Nixus eo, rupisq; tenens iuga prima sinistra, Ter quater exegit repetita per ilia ferrum. Littora cum plausu, clamor, superasq; Deorum Impleuere domos, gaudent, generumq; salutant, Auxiliumq; domus, seruatoremq; fatentur Cassiepe, Cepheusq; pater, resoluta catherinis Incedit uirgo pretiumq;, & causa laboris. Ipse manus hausta uictrices abluuit unda, Anguiferumq; caput dura ne lædat harena,

Extat: eminet, extat, & apparet, unde etiam extare libri dicuntur qui inueniuntur. Nixus eo: cum in-

Andromæ libera-
tio
ser, sæpiu: alia belluæ
ense transegit. Litto-
ra cū plausus, clamor:
hoc est plausus & cla-
mor. Est autem figura
ra oratio. [Alij. littora,
cum plausu clamor
&c. implere, ut
syllepsis casuum.] Su-
peras Deorum domos:
periphrasis est celi. Hac
autem hyperbole mag-
nitude clamoris, plau-
sus significat. Cas-
siepe: quæ & Cassie-
peia dicitur. Huius sa-
ne nominis tertia syl-
la
ba apud græcos e littera scribitur, quamuis apud latinos
o uocalem minus recte habeat. Quæ autem de Andro-
medæ uinculis dicta sunt apud Ioppem Palestinæ ur-
bem à quibusdam (ut Mela narrat) gesta esse seruntur.
[Verba Melæ sunt. Est Ioppe ante disunium, ut ferunt
condita, ubi Cephea regnasse eo signo accolæ affirmat,
quod titulum eius, fratrisq; Phinei ueteres quædam an-
tæ cum religione plurima continent, quin etiam rei cele-
bratæ carminibus & fabulis, seruataq; à Perseo Andro-
medæ clarum uestigium, belluæ marinæ ossa immantia
ostentant. Sic & Strabo lib. 16. *ἰστὰ ἰσῶς, ἰσῶς δὲ ἀρκυῖος*
ἰσῶς δὲ ἀρκυῖος]

Mollit humum folijs: narraturus quemadmodum uirga in mari nascentes in coralia fuerunt conuersae, inquit eas à Perseo Medusae capiti subiectas induruisse, lapidibus figuram contraxisse, quod quidem Nereides admiratae, multa & ipsae uirgulae capiti Medusae subiecerunt, atque in mare dissecerunt, quae quoad aqua teguntur mollia sunt, extracta ad aërem statim rigescunt. Quare quidam coralia Gorgoniam uocant (ut Plinius ait) quod extractum è mari in duriciem lapidis mutetur, tanquam uirgo Gorgonis capite.

[Fabula tractatur in li bello de lapidibus, qui Orpheo ascribitur.]

Phorcynidos Medu

Phorci filiae, ut dixi

mus. Phorcus sane apud

Græcos Phorcys,

Phorcycos, & Phorcycos

declinatur. Vnde

Phorcynis patronymi

cum femininū est deri

uatum. Virga re. cau

sa est, quare uirga facie

in coralia fuit trāsi

mutata, nam & recens

ter euulsa et humida es

rat. Bibula me. humi

da, nondum enim erat

ficca. Vim ra. mon.

effectum capitis Medu

sa contraxit, à quo &

cōspecta & tacta in la

pides conuertebantur.

Percepit accepit.

Nouū rigorem: inu

stratam duriciem. An

tea nāq; sub aqua mol

lis erat. Quod quidem

idecirco fingitur, quia

coralia sub aqua mol

lia sunt, extracta uero

durescunt. At pelagi

nymphae: Nereides.

Tentant: experiunt.

Et idem contingere gaudent: hoc est lætantur cum ui

dent uirgula in lapidis modū dura fieri. Nunc quo

que coralijs: coralia (ut scribit Plinius) quidam Pyri

ten lapidem uocant, quoniam sit plurimus ignis illi.

Ab aëre tacto: ad aërem enimeducta lapidescunt. Vi

men: uirga mollis & flexibilis. Saxum: pro lapide saxū

est positum. Saxa namq; grandiores lapides dicuntur.

Dijs tribus &c. Argumentum. Medusa Gorgo cum

propter pulchritudinem à pluribus peteretur, coniu

gium Neptuni effugere non potuit. Quae quod in tem

plo Mineruae cum eo concubuit propter religionem lo

ci, quam obtruerat, crines eius in serpentes ab eadem

Dea sunt mutati, ut quae petita initio à plurimis precis

esset, obiecta deformitate obuios in fugā uerteret, quos

serpentes in ægide portat Pallas, ut hostes terreat.

Dijs tri. ille fo. Perseus ob monstrum illud marinum

debellatum Dijs gratias agere, ac sacrificare decreuit. Ac

primum tres aras tribus Dijs, Minerae, Mercurio, ac lo

ui ex cespitibus in litore extruxit, deinde uaccam Mineruae, uitulum Mercurio, taurum Ioui immolauit.

Alipedi: Mercurio alas in pedibus habenti, ut qui & uelocissimus sit planetarum, & cum talaribus alatis pingatur. Indorata: ualde dorata, In, namq; prepositio, uim interdum habet intentiuam. Andromedam enim

accepit Perseus cū Aethiopiae regno pro dote. [Vel, Indorata, pro, incōpensata, aut non satis pro merito, pensata, Omni enim precio uita potior est.] Tædas Hy. amorq; Præ. amor inquit & Hymenæus nuptias Perseo suadent. Aperte namq; totum intelligimus, faces enim quae fere ex tegdis cōficiuntur nouis nuptiis ad maritos se conferentibus, quinq; præferbantur. Quare & nuptiarum apparatus describit, & quæcunque in nuptiis fieri consueuerunt. Hymenū autem Deū fuisse, qui in celebrandis nuptiis inuocabatur, nemo est fere qui ignoret. Præcipiunt: suadent atque imperant. [alijs, Præcipiunt, ut sit sensus Amor, & Deus faciunt illum accelerare nuptias, neq; differre longius sinunt.] Largis odoribus: copiosis thuribus ac alijs (ut ita dicam) odoramentis.

Sertaq; coronæ, à serendis floribus appellatae. Argumenta: signa, indicia. Referatis ualuis: apertis foribus. Aurea atria: aurata, auro ornata. Aureū enim dicitur, quod

totum ex auro est. Cepheni proceres: Cephel primates et principes. Nam à Cephico Cephenus et Cepheius deriuatur, & Cepheida terram Nicander Aethiopiae uocat. Ineunt conui. uadunt ad conuiuia. Generosi Bac. nobilis & optimi uini. Diffudere: exhilarare, lætificauere. Vinum enim generosum animi uires excitat, corq; lætum reddit. Cultusq; genusq; locorū, mores & populos locorum. Querit: rogat, & scissatur.

Lyncides: aut Lyncei filius, aut certe proprium est nomen. Moresq; ad cultus. Habitumq; ad genus referatur. Habitum pro habitatione posuisse postea uidetur. Nam à quibus populis illa loca habitarentur, exposuit Lyncides. [Vel etiam dictum est αὐτῶν κρηναίων mores, habitumq; ut eodem ambo referantur.] Abstuleris: recideris. Crinita dra. ora, hoc est caput Medusae pro crinibus habens dracones, atq; serpentes. Locum iacentem: planum & spaciosum campū. Solidæ molis: solidi muri atq; c. Geminas so. non duas sed similes

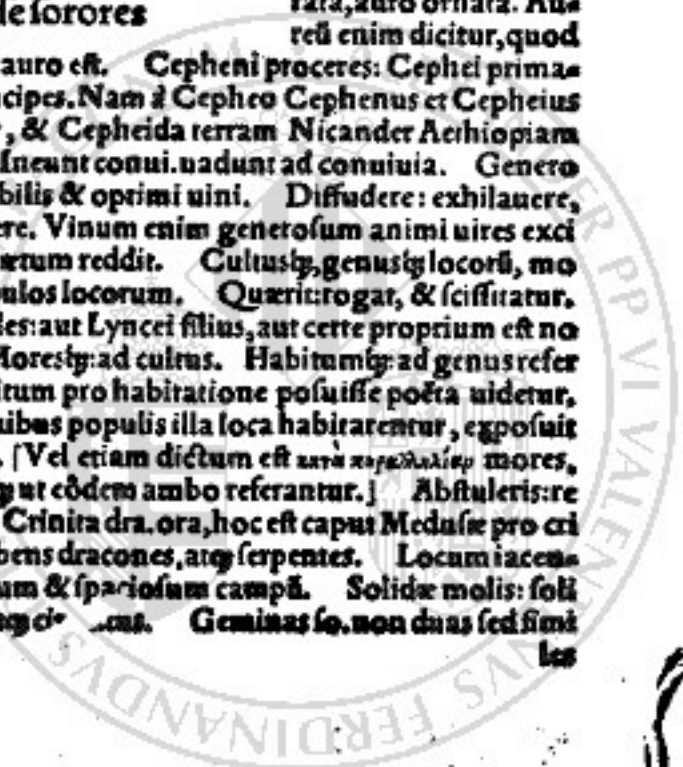
Andromede nuptiis

Phorcynis

Al. præcipi
tant

LACT.

SAPH.

les. Tres enim fuerunt, ut diximus.

[Fallitur hoc loco Regius, qui de Gorgonibus accipit ea, quæ de Græcis ab alijs dicuntur. Est enim sensus. Seauicularum, quas Græcis græci dicunt, oculum, quo uno ambæ (Nam duas tantum Hesioidus facit) utebantur, interceptisse, atq; ita ducibus illis ad locum ubi Gorgones habitabant, peruenisse. Erant autem & Græcæ Phorci filix ut Hesioidus in Theogon. scribit, cuius uersus sunt.

Φόρνοι δ' οὐκ ἐν τῷ γαίῳ τῆ-
αι καλλιπάρου
εἰς γυναικῶν πολλῶν, τῶν δὲ
γαίῳ καλῶν,
ἀθάνατοι τῆσιν, χαμαὶ ἰσχυ-
μῶν ἄθροισι,
Περσεύδῃ τ' ἰσχυρῶν, ἰσχυρῶν
προκίπλου.

Zenodotus autem tres numerat, Mempheden, Enyo, & Dino. Eisdem & Pherecydes ponit, nisi quod pro ultima scilicet, Dino nostri codices igno habent. Plura de his qui uolet, Erasmi uideat in prouer. Orci galea, & Pherecydem, ut quidem citat in comment. Apollonij lib. 4. Cæterum ut hoc quoque addemus, totam hanc fabulam de Gorgonibus. Diodorus ad historiam refert, dicens Gorgonum gentem quondam fuisse in Libya, perinde ut Amazonum in Scythia, camq; à Perseo debellatam. Vide lib. quarto.]

R A P H. Phorcydas: Phorci

filias, quæ & Phorcynides dicuntur, ut paulo ante diximus. Unius lu. solius oculi. Id se solerti: narrat se illud unum lumen prouida astutia rapuisse, dum per uices ab altera alteri traderetur. Fragosis: fragore ac strepitu resonantibus. Ex ipsis: hominibus & feris. Se tamē ho. tacite responder obiectiōni. Possent enim quis dicere, qua ratione tu à Perseu uisa Medusa in lapidem non fuisti conuersus, quod inquit per clypeum cristallinum illam dormientem aspexi, atq; obtruncavi. Se autem est legendum, non sed, ut fere in exemplaribus est deprauatum. Aere percussio: per æs clypei translucidum. Eripuisse: tuncasse, recidisse. Pennisq; fugacem Pegason & fratrem: Pegasus equus alatus, & Chry-

saor, ensem aureum in manu tenens, finguntur ex collo Medusæ reciso capite statim exiisse. Quamuis Aratus dicat Pegasum Neptuni & Medusæ filium fuisse. Chrysaora ergo fratrem Pegasi uocat poeta, quæ uis in exemplaribus fratres plurali numero corrupte legatur. Nisi fratres forte accipiamus serpentes ex Medusæ sanguine ortos, ita nanque fratres recte legeretur.

Pegasus & sat. uine Medusæ

Phorcydas unius sortitas luminis usum,
Id se solerti, furtim dum traditur, astu
Supposita cœpisse manu, percip. abdita longe
Deuiacq; & syluis horrentia saxa fragosis
Gorgoneas tetigisse domos, passimq; per agros,
Percep. uias uidisse hominum simulachra, ferarumq;
In silicem ex ipsis uisa conuersa Medusa.
Se tamen horrendæ clypei, quem læua gerebat,
Aere percussio formam aspexisse Medusæ.
Dumq; grauis somnus colubros, ipsamq; tenebat,
Eripuisse caput collo, pennisq; fugacem
Pegason, & fratrem matris de sanguine natos.
Addidit & longi non falsa pericula cursus,
Quæ freta, quas terras sub se uidisset ab alto,
Et quæ iactatis tetigisset sydera pennis.
Ante expectatum tacuit tamen, excipit unus
Ex numero procerum, quærens cur una sororum
Gesserit alternis immixtos crinibus angues.
Hospes ait, quoniam scitaris digna relatu,
Accipe quælitî causam, clarissima forma,
Multorumq; fuit spes inuidiosa procorum
Illa, nec in tota conspectior ulla capillis
Pars fuit. inueni, qui se uidisse referrent.
Hanc pelagi rector templo uitiaste Mineruæ
Dicitur. auersa est, & castos ægide uultus
Nata Iouis texit. neue hoc impune fuisset
Gorgoneum crinem turpes mutauit in hydros,
Nunc quoq; ut attonitos formidine terreat hostes,
Pectore in aduerso quos fecit, sustinet angues.

ne ortos, ita nanque fratres recte legeretur.

Longicursus. spatioff uolatus. Ab alto: ab aere. Pennis: alis, quæ ex pennis constant. Ante expectata. narrationi antequam putaretur finem impersuit. per quod significatur gratissimam omnibus conuictis se Persei oratiorem.

Vna sororum: cur Medusa sola ex Gorgonibus immixtos capillis habuerit serpentes. Scitaris: rogas, ut scias. Digna relatu: digna quæ referantur, atque commemorentur. Accipe: audi, cognosce. Quæ sit: rei quæsitæ & rogatæ. Spes inuidiosa: Inuidiæ plena.

Multorum procorum: amatorum, qui illam uxorem petebant.

Conspectior: pulchrior. Capillos enim pulcherrimos habuit.

Inueni qui se uidisse referrent: hoc est auidiui hoc ex his qui aiebant se Medusam uidisse, antequam à Neptuno uitiata foret.

Medusæ capilli in serpentes

Auersa est: se auersa Aegis

tit Pallas, ne uideret Neptunum cum Medusa conuentem. Et castos ægide uultus: Aegis thorax est, & scutum Palladis dicta non ἀπὸ τῆς αἰδέας, ut uulgo tradunt, qui illam ex pelle capræ Amaltheæ factam dicunt, sed παρὰ τὸ ἀίρειον, quod est irruo, & impetum facio, quod illa munita Pallas in hostes impetum faciat. Nam cum alij poetæ, tum Virgilius iratæ Palladi ægida attribuunt. Aegida: que horrifera turbatæ Palladis arma. Gorgoneum crinem: Medusæ capillos. In turpes hydros: in tetros serpentes. Hydri autem aquarum serpentes dicuntur ἀπὸ τῆς ὕδατος, hoc est, ab aqua. Nunc quoque: Pallas inquit ad terrendos hostium animos caput Medusæ cum serpentibus in ægida suam transfudit.

Hydri

Dumq;

LACT. Dumque Cephenum &c. Argumentum. Andromedam Cephei & Cassiopes filiam in Aethiopia exposita bellæ marinæ, Perseus Iouis & Danaës filius Medusæ Gorgonis caput ferens paciscitur coniugem, si eam periculo liberasset. Causa autem prostituendæ extiterat ob Nereidum iram, quarum pulchritudini se mater prætulera. Perfecito igitur à Perseo pollicito, cū fides promissa à Cephæo esset præstita, & nuptiarum conjugium epulis regalibus principes interessent, Phineus Cephei frater, cui Andromeda desponsata fuerat, conrumeliam sibi existimans grauissimam iniunctam, quod aduenæ consanguineus postpositus esset, uiscerum animos pugna confudit. Et cū res miserabilis dimicantium ageretur in regia, ac multi ex utraq; parte armis, quibus eos casus obrulisset, cecidissent, nouissime Perseus pertimes multitudinem aduersariorū imperauit, ut discederent

ex cōspectu sui, caputq; Gorgonis extulit, quo uiso Phineus cum auxiliantibus dirigit in saxum. Nomina autem eorum sunt, Phineus, Rhætus, Atyr, Lycabas, Phorbas, Amphimedon, Erithus, Polidemon, Abaris, Lyceus, Helices, Phlegias, Clytus, Idas, Odites, Clymenus, Protenor, Hypseus, Lyncides, Emathion, Cromis, Broteas, Ammon, Alpheus, Iapides, Pettalus, Lycormas, Pelates, Coritus, Abas, Menaleus, Dorilas, Halcyoneus, Clytus, Danus, Celadon, Astreus, Action, Thoaetes, Agyrtes, Molpheus, Ethemon. Item in lapides conuersi, Thessalus, Ampix, Nileus, Eryx, Atyages, & Anchæus, qui Persei miles, dum dimicis per imprudentiam prospicit Gorgonis faciem, & ipse in lapidem cecidit. Nouissime & Phineus cum suis socijs dirigit in saxum.

RAPHAELIS REGII IN QUINTVM METAMORPHOSES Ouidij librum Enarrationes.

Dumque Cephenum. Ita hunc librum cum superiore poeta connectit, ut res eē nacti, narratioq; continuari uideatur. Primum autem tumultū iniquissime à Phineo Cephei fratre, cui Andromeda priusquam bellū obijceretur, desponsata fue-

rat, excitatū describit.

Deinde eius cum socijs in lapides mutationem. Cephenum medio agmine: in medio cœtu Cephenum. Cephæni autē populi sunt Aethiopiæ à Cephæo denominati, ut & paulo ante diximus. Cephænes autē in facie & uespæ dicuntur. Danaeus heros: Perseus Danaës filius. Est autem possessiuum nomen quinq; syllabarū quatuor, ut quidam legunt. Nec conjugalia festa: nuptialia. Nō erat inquit clamor nuptijs cōueniēs, sed bello & pugna. Iamq; connubialia, legū non magni momenti res est.] Assimulare: cōparare ac similia putare. Sane simulare dicimus & assimilare, non autem similitudo, ut quidam indocti precipiunt. Exasperatio: sperum & tempestuosum reddit. Primus in his Phineus: duo à poetis Phineici celebrantur, Cephei frater, & qui Argonautas hospicio suscepit, de quo in septimo libro meminit poeta. Autor: excitator. En ait, en adsum: En aduerbium ferē affectui & indignationi seruit, quæ ex illa conductione magis magisq; declaratur. Pennæ: alata laria. Falsum aurum: sim. alatum, non uerum. Coniugalia: uere: nolenti Phineo iacere hastam in Perseum

in facinus: in scelus. Seruatæ: Andromedæ. Rependis: remuneras. Hac dote: ut illum interficias, qui Andromedam monstro marino obiectam seruauit. Iustum autem, gratumq; uirum Cephæum fuisse poeta ostendit. Sed graue Nereidum numen: graue, id est, potens. Nereides autem nymphæ sunt marinæ, quibus se pulchriorem Cassiope efficiatærat. Earū uero precibus fatigatus Neptunus cerum immisit, quo Cephænorū agros uastante, consultus Hammon respondit, Cassiope prolem monstro esse obijciendam. Sed corniger Hammon: Iuppiter Hammon sub forma arietis cornuti colebatur in Libyæ desertis, ubi magnificentissimum templum illi Bacchus ab India cum exercitu rediens ædificauit, quod cum siti laboraret, obuium arietem secutus fontem inuenit, quo totus exercitus fuit recreatus. Arietem igitur illum Iouem esse ratus, & Hammonem illum ab harenis uocauit, & sub arietis forma coli uoluit, ut Lucanus quoque in nono testat, Catonis iter describens. Ventum erat ad templum Libyæ

quis quod gentibus unum Inculti Garamantes habent. At corniger illic Iuppiter, ut memorant, sed non ut fulmina uibrans, Aut similis nostro, sed totis cornibus Hammon. Sic autem dictus est, quod in harenis colatur. Unde & Hammoniacum genus gummi appellatur. Visceribus meis: mea filii, quæ ex meis uisceribus atque corpore conueniunt.

Phineici duo

Hammon

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

P. OVIDII NASO. METAMORPHOSES Liber Quintus.

Dumque Cephenum medio Danaeus heros

Agmine cōmemorat, fremitu regalia turbæ

Atria complentur, nec conjugalia festa

Qui canat, est clamor, sed qui fera nunciet arma,

Inq; repentinos conuiuia uersa tumultus,

Assimulare freto possis, quod sæua quietum

Ventorum rabies motis exasperat undis.

Primus in his Phineus belli temerarius auctor

Fraxineam quatiens æratæ cuspidis hastam,

En ait, en adsum præreptæ coniugis ultor.

Nec mihi te pennæ, nec falsum uersus in aurum

Iuppiter eripiet, conanti mittere, Cephæus

Quid facis exclamat: quæ te germane furentem

Mens agit in facinus: meritis ne hæc gratia tantis

Redditur: hæc uitam seruatae dote rependis?

Quam tibi non Perseus, uerum si quæris, ademit,

Sed graue Nereidū numē, sed corniger Hammon,

Sed quæ uisceribus ueniebat bellua ponti

Phineici duo

Hammon

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Phineici duo

Nisi si crudelis id ipsum Exigis ut pereat: nisi inquit forte ira sis crudelis, ut exposcas & optes filiam meam perire. Illa autem coniunctio Si eleganter cum nisi copulatur, quamuis sine illa integer sensus habeatur. Leuabere, leuior fiet, a dolore subintelligatur. Scilicet haud satis, ironia, qua Phineo insultat irater Cepheus. Cum

enim & patruus & ipse sus esset Andromedæ aliquid certe auxiliij a ferre debebat, cum uero nihil profusus uulerit, impudentissime eam reperit, quæ tutari non est ausus. Affixa alligata. Vnâ enim cum Andromeda regna quæ dotalia alligata uidebantur. Perisses: perire, acceptusque ire debuisse. Nunc sine: nunc inquit perimite eum qui meruit, pactusque est illam habere.

Per quem non orba senectus: hoc est per quem ego iam senex liberis non careo, unica namque filia illi erat Andromeda. Hæc senectus: hæc mea senectus. Manu autem cum hæc diceretur, canos tangens Phineo indicauit. Et uoce: & uerbis. Certæ morti: siquidem Andromeda proculdubio mortua fuisset, nisi a Perseo a faucibus beluæ illius marinæ erepta esset. Ille nihil contra: respondit subintelligatur. Ignorat: dubitat. Cunctatusque breui: parumper remoratus. Nequicquam: frustra. Stratis: lectis, in quibus præci discumbant. Remisso: reiecto. Eandem namque hastam in Phineum Perseus reiecit. Et indignum: Et copula affectui seruit. Indignatur enim poeta, quod ara in qua Dii iustissimi coluntur, scelerato atque nefario hominum profuerit. Non ir

rita: non uana, ut quæ Rhætum unum ex Phinei socijs interemit. Calcitrat: calcibus terram percutit. Hospitijque Deos: Iouem hospitalem, de quo Virgilius, Iuppiter hospitibus nam te dare iura loquuntur. Hospites autem nefas est uiolari. Eo præci hospitibus salem in primis apponebant, quæ cum unâ gustassent, ira unius mentis & amicitie eos debere esse. Debant, ut sal in unam naturam ex terra & aqua congererent. Bellica Pallas adest: auxilio est. Quo namque pacto unus Perseus

tot in se ruentibus uiris sine Palladis auxilio resistere potuisset? Datusque animos: Audaciam addit. Et protegit Aegide fratrem: & defendit scuto suo a iaculis hostium Perseum fratrem suum. Nam Perseus ut Pallas Iouis fuit filius. Erat Indus Arys: ad differentiam Phrygiæ a Cybele matre Deorum adamatæ eleganter Indus est appositus. Fuit etiam alius Arys Cressi Lydorum regis filius. Limniace: nympha fuit Gangis Indiæ fluminis filia. uideatur autem esse palus iuxta Gangem, namque paludem significat. Egregius forma: excellens pulchritudine. Diuite cultu: pretioso ornatu.

Chlamydæ: purpuream uestem. Nam Tyros urbs Phœnicie purpureæ officinis maxime celebrabatur. Chlamys autem uestis est militaris, quæ alijs uestibus superimponitur. Chlamys dicta, quod est calefactio, chlamys & per synopem chlamys.

Limbus: fascia. Obibat: circuibat. Aurata monilia: aurata pro aureis posuit. Monilia namque colli ornamenta aurea esse solent, hoc est ex auro solo constantia, & aurata & auro solum ornata.

Myrrha: unguento, cui Myrrha quoque adhibetur. Crinale: ornamentum est crinium, unde etiam est determinatum. Illud iaculo: significat eum & iaculandi & sagittandi fuisse in primis peritum. Quamuis distantia: quantumuis longe posita ac remota. Sed tendere doctior arcus: locutio est græca, latine enim doctior tendendi diceretur. Lenta cornua: flexibilia arcus cornua.

In media ara: quæ Hymæneo nuptiarum

Deo extracta erat. Perculit: percussit. Et fractis confudit in ossibus ora: sic quidem legitur, sed forsitan minus recte. Ablatiuus enim ille fractis ossibus modum significat, cui in præpositio apponi non solet. Quare mihi illa & copula ac in præpositio utraq; in alterius locum transferenda uidetur, ut legamus, In fractis confudit & ossibus ora, hoc est ualde peritus fractis ossibus faciem ira confudit, ut non agnosceretur. [Superiora uero lecti planior minusque acta.]

Exaturanda meis, illo tibi tempore rapta est,
Quo peritura fuit, nisi si crudelis id ipsum
Exigis, ut pereat, luctuque leuabere nostro.
Scilicet haud satis est, quod te spectante reuincta est,
Et nullam quod opem patruus, sponsusue tulisti,
Insuper a quoquam quod sit seruata dolebis?
Præmiaque eripies: quæ si tibi magna uidentur,
Ex illis scopulis, ubi erant affixa, petisses,
Nunc sine qui petijt, per quæ hæc non orba senectus,
Ferre, quod & meritis, & uoce est pactus, eumque
Non tibi, sed certæ prælatum intellige morti.
Ille nihil contra, sed & hunc, & Persea uultu,
Alterno spectans, petat hunc ignorat, an illum,
Cunctatusque breui contortam uiribus hastam,
Quantas ira dabat, nequicquam in Persea milit.
Et stetit illa toro, stratis tum denique Perseus
Exiliij, teloque ferox inimica remisso
Pectora rupisset, nisi post altaria Phineus
isset, & (indignum) scelerato profuit ara.
Fronte tamen Rhæti non irrita cuspis adhæsit,
Qui postquam cecidit, ferrumque ex osse reuulsum est,
Calcitrat, & positas aspergit sanguine mensas.
Tum uero indomitas ardescit uulgius in iras,
Telaque conijciunt, & sunt qui Cephea dicant,
Cum genero debere mori, sed limine tecti
Exierat Cepheus, testatus iusque, fidemque,
Hospitijque Deos, ea se prohibente moueri,
Bellica Pallas adest, & protegit aegide fratrem,
Datusque animos, erat Indus Arys, quæ flumine Gæge
Edita Limniace uitreis peperisse sub undis
Creditur, egregius forma, quam diuite cultu
Augebat bis adhuc octonis integer annis
Indutus Tyriam chlamydem, quam limbus obibat
Aureus, ornabant aurata monilia collum,
Et madidos myrrha curuum crinale capillos,
Ille quidem iaculo quamuis distantia misso
Figere doctus erat, sed tendere doctior arcus.
Tum quoque lenta manu flectentem cornua Perseus,
Stipite, qui media positus fumabat in ara,
Perculit, & fractis confudit in ossibus ora.

L unniace

7, cos

Iuppiter
hospitalis

actans

laetantem: non ostentantem sed concutientem. id quod facere ex vulnere morientes solent. Foedatos: de turpatos. Assyrius: Syrus. Nā Assyria provincia est ea

dem cū Syria, ut scribit Herodotus, qui ait eos, quos Graeci Syros uocant, à Barbaris Assyryos uocari, quāuis alij Syriā ab Assyria distinguant, ac Syriam Phoeniciae, Assyriā Babyloniae finitimā esse cōtendant. Non dissimularor: nō occulor sed ostentor. Exhalantē: ex ore emittentē.

Vitam: animā. Sub ce. uul. propter acerbum. Asperum uulnus. Deplorauit: de se uul. Te. tendera: ut in Perseum sagittam emitteret. Arripit: celeriter rapit.

Erme cū tibi sint certamina: hoc est & me cū in certamen descendit. Nec longum: nec diu. Fato: morte.

Quo: ex quo fato. Emicuit: exiliuit, emolauit. Penetrabile te. periphraſis est sagittae, quae facile penetrat.

Vitatum: declinatū. nam Perseus sagittam à Lycabam iam uirauit. Sinuosa ueste: sinus ac plicas multas habente. Vertit in hunc harpē: harpe ensis est Mercurij falcatus (diximus) quo Perseus Medusae caput amputauit. Spectaram: approbat. Adigit in pectus, impellit, infigit. Adigi autē proprie ensis dicit in pectus cū infigitur. Natantibus: errantibus in huiusmore ac lachrymis.

Ad ma. ad inferos. Ecce sac. ab oppido Aethiopiae Suenio, Suenites nomen gentile diducitur. [Alij, Syenites, à Syene, quae Aethiopiae ciuitas est ad Nilum sita, ut Steph. ait. Sed & hac formatione Suenites legi potest, yint u conuerſa, quemadmodum pro Sylla, Sulla dicitur.] Eleganter autem & patriam et genus istius Phorbani describit poeta, nec, ut Phorbata Priami filium

Phorbas

quae interuenisse patet. Hi autē omnes quos hoc loco

poeta enumerat obscuri sunt, nec à quoquam alio scriptore, quod sciam, celebrantur. Auidi com. pu. cupidi pugnandi. Est enim figura loquendi graeca.

Surgentibus: surgere uolentibus. Adactus: infixus. Ensis: harpe, quo illos Perseus transfixit. Actoridem Erithum: Actoris filium.

Sed al. extran. sig. eminentē caelatura atq; magnitudine ac pondere craterem describit. Altis signis: alte eminentibus signis & caelaturis. Multaēq; in pom. maf. hoc est magni ponderis. Crater autem uas est mensarium, miscendo cum aqua uino accommodatū κατὰ τὸ κρῆμα, quod est misceo dictum. Cratera autem est accusatiuus graecus, unde fit interdem nominatiuus latinus. Infigit: incurrit, immittit. Rutilum cruo. rubicundum sanguinem. Moribundo uertice: ipse moribundus capite percussit terrā. Est enim hypopallage. Semiramio sanguine: regio. Semiramis nāq; regina fuit, quae condidit Babylonem, ut copiose in superiore scripsimus libro. Polydæmona: Polydæmon multifidus potest interpretari.

Semiramis

Caucaſeum: à Caucaſo Scythiae monte.

Spercheſiadem: Spercheſij cuiusdam filium.

Expertem fru. belli: frustra se à bello & pugna abſtinentem, interfectus nanq; fuit. In partes: in factiones. partes enim in plurali solum factiones significant, unde Cicero de partibus Pompeij dicitur secutus. Pensatq; pondera. [Vel potius cōpenſa, & quasi in uicem illius hoc accipe.]

Hoc uulnere: quod tibi sum illaturus. Uulnus: quod tu mihi intulisti. Cephenu post

re. post Cephenu regem Andromedae patrem. Lyncides: Lyncei filius. Incessit: irat, prouocat. Deuot: execratur. Scelerata: in Perseu scelerate ac nefarie amputat. Nat: deſicit, detruocat. Incidit arm: cecidit

Hunc ubi foedatos laetantem sanguine uultus,
Assyrius uidit Lycabas iunctissimus illi,
Et comes, & ueri non dissimulator amoris,
Postquam exhalantem sub acerbo uulnere uitam
Deplorauit Atyn, quos ille tetenderat arcus
Arripit, & mecum tibi sint certamina dixit,
Nec longum pueri fato laetabere, quo plus
Inuidia, quam laudis habes, haec omnia nondum
Dixerat, emicuit neruo penetrabile telum,
Vitatumq; tamen sinuosa ueste pependit.
Vertit in hunc harpen spectatam caede Medusae
Acrisioniades, adigitq; in pectus, at ille
Iam moriens oculis sub nocte natantibus atra
Circumspexit Atyn, secp acclinauit ad illum,
Et tulit ad manes iunctae solatia mortis.
Ecce Suenites genitus Methione Phorbas,
Et Libys Amphimedon auidi committere pugnam,
Sanguine quo late tellus madefacta tepebat,
Conciderant lapsi, surgentibus obstitit ensis
Alterius costis iugulo Phorbantis adactus.
At non Actoridem Erithum, cui lata bipennis
Telum erat, admoto Perseus petit ense, sed altis
Extantem signis, multaēq; in pondere massae
Ingentem manibus tollit cratera duabus,
Infigitq; uiro, rutilum uomit ille cruorem
Et resupinus humum moribundo uertice pulsat.
Inde Semiramio Polydæmona sanguine cretum,
Caucaſeumq; Abarim, Spercheſiademq; Lycetū,
Isttonsumq; comas Helicen, Phlegianq; Clytumq;
Sternit, & extructos morientum calcat aceruos,
Nec Phineus ausus concurrere cominus hosti
Intorquet iaculum, quod detulit error in Idam
Expertem frustra belli, & neutra arma secutum.
Ille tuens oculis immitem Phinea toruis, neu)
Quandoquidem in partes ait abstrahor, accipe Phi
Quem fecisti hostem, pensatq; hoc uulnere uulnus,
Iamq; remissurus tractum de corpore telum,
Sanguine defecto cecidit collapsus in artus
Hic quoq; Cephenum post regem primus Odites,
Ense iacet Clymeni. Protenora percussit Hypseus,
Hypsea Lyncides, fuit & grandæuis in illis
Emathion æqui cultor, timidusq; Deorum,
Qui quoniam prohibent anni bellare, loquendo
Pugnat, & incessit, scelerataq; deuouet arma.
Huic Cromis amplexo tremulis altarā palmis
Drutit ense caput, quod protinus incidit arae,

dit in aram. In medios ignes: qui in ara fuerant exci-
tari. Semianimis lingua: semimortua, moribunda.
Accidit autē ut capite reciso interdum lingua loquatur.
uerbaq; uel incondita emittat. Execrantia: detestan-
tia, blasphemantia. Cæstibus inuicti: insuperabiles.
Cæstus autem arma sunt pugilum, quæ ex corio bouis

Repagula: repagula dicuntur asceres, qui clausis ho-
stis opponuntur.
[Vectes, siue obices dicere uult. Porro Priscianus lib.
septimo, citato hoc uersu, pro poste, post legi ablatiuo
caus.] Illis: infixit. Procubuit: in caput in ter-
ram cecidit. Cinyphus. Pe. Garamanticus. Cinyps

Cinyps

crudo conficiebantur,
cui & plumbum insuc-
batur, quo ualidiores
ictus inferri possent.
Virg. in quinto Aenei-
dos, maximos Erycis
cæstus describit. In me-
dium geminos imma-
ni pondere cæstus Pro-
lecit, quibus acer Eryx
in prælia suctus Ferre
manum, duroq; nien-
dere brachia tergo. Ob-
stupere animi, tanto
rum ingentia sepre
Terga bouum plumbo
insuto ferroq; rige-
bāt. Est autem nomē quar-
tæ declinationis, nam
cæstus secundæ & citra
diphthongum, est Ve-
neris cingulum uarijs
futuris distinctum, un-
de & nomen uirgini
uicij, quod est pungere,
sumptum est. Nec au-
diendi quidam, qui a
cæstus ipsum deduc-
unt, cū sit nomen græ-
cum, nec originem la-
tinam agnoscat. Ve-
latus tempora: uelata
& tecta tempora ha-
bens. Iapetide: Iape-
ti filius. Ad hos usus:
bellicos. Citharistæ nā
que & lyritæ a pugnis
sunt alieni. Moue-
res: pulsaes. Plestrū:
instrumentum est quo
lyra pulsatur, ἄϋξ
ἄϋξ, hoc est a percuen-
do dictum. Imbelle:
imbellibus ac molli-
bus aptum. Stygijs ma-
ni, inferis. Styx enim
palus est inferorū no-
tissima. Manes autem
inferorū animæ di-
cuntur. Læuo tem-
pore. sinistra capitis
parte. Retenrat: ite-
rum tentat & tangit.

Atq; ibi semianimis uerba execrantia lingua
Edidit, & medios animam expirauit in ignes.
Hinc gemini fratres Broteasq; & cæstib. Ammon,
Inuicti, uinci si possent cæstibus enses,
Phinea cæcidere manu, Cererisq; sacerdos
Alphitus albenti uelatus tempora uitta.
Tu quoq; Iapetide non hos adhibendus ad usus,
Sed qui pacis opus citharam cum uoce moueres
Iussus eras celebrare dapes, festumq; canendo.
Quæ procul astantem, plestrūq; imbelle tenentem,
Petalus irridens stygijs cane cætera dixit
Manibus, & læuo mucronem tempore fixit.
Concidit, & digitis morientibus ille retentat
Fila lyrae, casuq; fuit miserabile carmen.
Nec linthunc impune ferus cecidisse Lycormas,
Rapraq; de dextro robusta repagula poste,
Ossibus illisit mediæ ceruicis. at ille
Procubuit terræ mactati more iuueni.
Demere tentabat læui quoq; robora postis
Cinyphius Pelates. tentanti dextera fixa est
Cuspide Marmaridæ Coriti, lignoq; cohæsit.
Hærenti latus hausit Abas. nec corrui ille,
Sed retinente manu moriens de poste pependit.
Sternitur & Menaleas† Perseia castra secutus,
Et Nasamoniaci Dorilas ditissimus agri,
Diues agri Dorilas, quo non possederat alter
Latius, aut totidem tollebat farris aceruos.
Huius in obliquo missum stetit inguine ferrum.
Letifer ille locus, quem postquam uulneris autor
Singultantem animam, & uersantem lumina uidit
Bactrius Halcyoneus, hoc quod premis inquit, ha-
De tot agris terræ corpusq; exangue reliquit. (beto
Torquet in hunchastam calido de uulnere raptam
Vltor Abantiades, mediâ quæ nare recepta
Ceruice exacta est, in partesq; eminent ambas.
Dumq; manum fortuna iuuat, Clytiumq; Danūq;
Matre fatos una diuerso uulnere fudit.
Nam Clytij per utrunq; graui librata lacerto
Fraxinus acta femur, iaculū Danus ore momordit.
Occidit & Celadon Mendesius, occidit Astreus

enim (ut scribit Hero-
dotus) fluius est Gæ-
ramancum, qui inter
duas Syrtis in mare Li-
bycum labitur. Vnde
Cinyphus ij. Geor. li-
bro apud Virgil. dicū-
tur hirci. Nec minus
interca barbas incana
'que menta Cinyphij
tondent hirci, setasq;
comantes. Marmar-
ridæ Coriti: Marmar-
ces (ut Stephanus
fert ex sententia Hæca-
te) gens est Aethiopia-
ca, unde forsitan Mar-
macides Coritus ape-
pellatur. Sed a Marmar-
ro quoq; patre, Marmar-
ides dici potest.

[Imò a gente Marmaridum, cuius & Plinius mem. lib. 5. cap. 6. & Strabo. lib. 17. cuius uerba sunt. ἡ πόλις ἐστὶν ἐν τῇ κίχθῳ αἰ μαρμαρίδων, ἡ πόλις χερσονήσῳ ἢ νηπιονῶν ὅτι μαρμαρίδων ποταμὸς ἐκείνην ἀνοίγει.]

Læui po. sinistra.
Coha sit: affixa fuit.
Latus h. percussit.
Et Na: Nasamo-
nes populi sunt Libyæ
iuxta Syrtis naufragis
(ut scribit Plin.) admo-
dum infesti. Latius:
latiores campos. Tol-
lebat: capiebat. F-
ris acer, frumētī cumu-
los. Singultantem:
per singultus animam
emittentē. Bactrius
Halcyoneus: Bactra no-
mine tantum plurali
urbs est, unde etiā Bac-
triana regio India: cō-
termina fuit appella-
ta. [Planudes qui Oui-
dium græce transtulit,
Barceus, pro, Bactrius
habet, a Barce urbe ui-
delicet. Alij etiam pro
Vltor Abantiades: Per-
seus. Ceruice exacta est: per ceruicem ciecta. In par-
tes ambas: & anteriorem & posteriorem. Librata: ui-
brata. Fraxinus: hasti fraxinea. Est enim metonymia.
Acta: missa. Iaculum Danus ore momordit:
hoc est iaculum in os Dani fuit coniectum. Occidit
& Celadon Mendesius: Mendesos urbs est Syriæ & Myndosos
populi sunt Libyæ.

Nasamo-
nes

Bactra

Myndosos

Al. posti

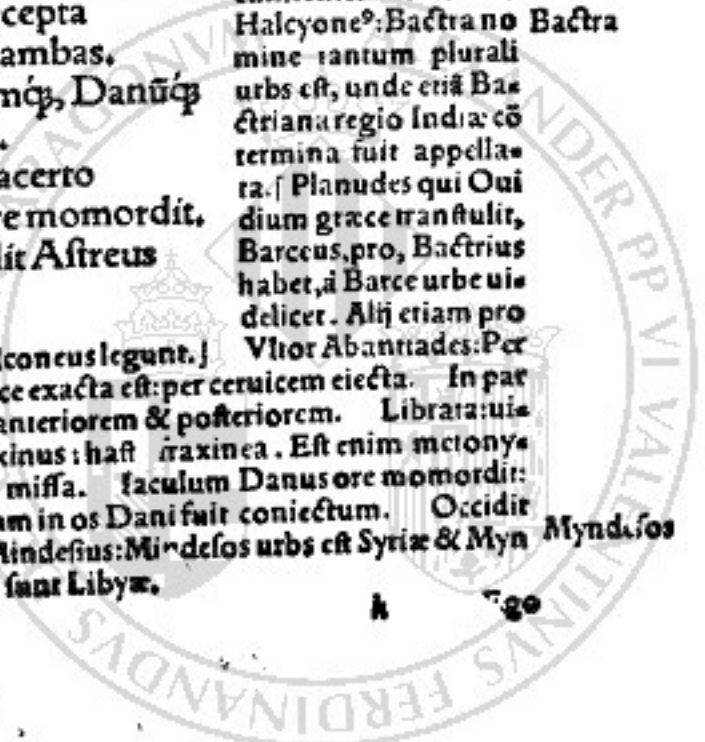
Al. Melas-
neus

Styx

MICYL.

Fila lyre: chordas, ante quarum inuentionem filis u-
tebatur. Casuq; fuit miserabile carmen: forte inquit ly-
ra emisit carmen triste & morienti conueniens.
[Quidam ad historiam hoc loco respexisse poetam uo-
lunt. Eodē enim modo & Crassi interfecti caput, ut Plu-
tarchus scribit Trallib. quidam histrio in scenam alla-
tum, pro Penthei capite dilaniat. Sed hoc puto esse
fictum.]

Alyoneus, Alconus legunt.] Vltor Abantiades: Per-
seus. Ceruice exacta est: per ceruicem ciecta. In par-
tes ambas: & anteriorem & posteriorem. Librata: ui-
brata. Fraxinus: hasti fraxinea. Est enim metonymia.
Acta: missa. Iaculum Danus ore momordit:
hoc est iaculum in os Dani fuit coniectum. Occidit
& Celadon Mendesius: Mendesos urbs est Syriæ & Myndosos
populi sunt Libyæ.

M I C Y L.

[Ego Mendefius lego, à Mendete urbe Aegypti, ubi Pana coluerūt, & ex animalibus capram, ut inquit Sira bo lib. 17. Hinc enim & Mendefius nomos, siue praefectura apud Plinium lib. 5. cap. 6. dicitur. Nam de Mindaeso urbe aliàs, quod ego scia, nihil reperitur. Mindaes autem Asiae urbs est, à qua Mindaes possessum, non Mindaesius, analogice formatur.]

R A P H.
Palæstina

Matre Palæstina: regio est Syriae Palæstina contermina Iudaeae à Palæstina urbe distincta. Sagax uidere: sciens prauidere atq; praenunciare futura, augur nanq; erat. Est autem graeca locutio. Sagax uidere. Aucfalla: falso augurio, fulta. nanq; mortem prauidere nesciuit. Sic Virgilius. Sed non augurio potuit depellere pestem. Regisq; Thoactes Armiger: Phinei fratris regis.

Plus tamen exhausto superest: quamuis tot interfecerit Perseus plus tamen, inquit, eo quod factum est, superest conficiendum. Exhausto nanque interdum conficere significat, ut Virgili. Quae bella exhausta canebat. Nanque omnibus unum: omnibus inquit an. aus est unum Perseum opprimendi. Pro causa meritum impugnate: hoc est pro Phineo, qui & meritum Persei, quod dromedam seruauerat, & fidem ipsi à rege datam impugnabat. Hac pro parte: pro fide autem ac merito, & iusta causa pauci admodum stabant.

Pollutos: uiolatos, infectos. Bellona: Pallas, dea belli. Circumcunt unū: circumdant Perseum solum.

Hic autem maxima Persei uirtus declaratur, qui solus tante multitudini, totq; telis resistere potuerit. Praeter utrunq; latus: iuxta utrunque latus & dextrum & sinistrum, propeq; & oculos & aures. [Est enim metaphora pariter & Enallage, in eo, quod dixit Lumen, pro, luminibus.] Applicat hic humeros: tunc inquit Perseus humeros magnae columnae apposuit, ut à tergo iutus in seruentes hostes repellere posset. Chaonius Molpeus. Epyrotæ. Chaonia nanque pars est Epyri à Chaone Troiano, ut carmine Virgiliano etiam pueris nomen est, appellata. Chaoniamq; omnem Troia-

no à Chaone dixit. [Non uideo, quae conuententia sit inter Graecos & Arabas. deinde inter Chaonios et Nabataeos, quando poeta, quasi duos socios fingit Ethemonem, & Molpeum. proinde dubito utrum legendum sit. Choanius Molpeus. Sunt enim Choani, populi contermini Arabib; & Nabataeis, ut Plini. autor est lib. 5.

cap. 28.] Nabataeos: Nabataea regio est felicitis Arabiae, unde Nabataeos nomen gentile deriuatur, ut latius in primo diximus. Tigris ut auditus: hac similitudine poeta ostendit Persecum addubitate uerum prius percuteret, cum ambo instarent, alter à dextera, alter à sinistra, Molpeum, an Ethemonem. Diuersa ualle: in diuersa uallis parte. Viro: in utram partem. Summouit: repulit. Traiecti: transfixi. Contentus: que fuga est: satis Perseo fuit Molpeum fugasse, ab altera nanque parte Ethemon instabat, neq; Perseo interficiendi Molpei tempus dabat.

Non circumspectis uiribus: hyppallage est, ipse enim non circumspectus, hoc est imprudens ac temerarius. Circumspectus enim cum nomen est, prudens qui omnia circumspectat, dicitur. Exactum: eiectum. Valentes causas: potentes. Cyllenide harpe: pro Cyllenia. Patronymicum pro possessiuo est positum. Cyllenius autem Mercurius dicitur à Cyllene Arcadiae monte, ubi ex Maia natus esse fingitur. Virgilius in octauo. Vobis Mercurius pater est, quem cecidit Maia Cyllena: genitrix.

Verū ubi uirtutem: potestatem, inquit Perseus, sensit uirtutē sibi ingentem à multitudine superari, cum amicos admonuisset, ut oculos auerterent, Gorgonis caput hostibus aperuit, quo uiso illi euestigio in lapides fuere conuersi. Est autem ordo. Verum, Perseus dixit, ego petam & summam auxilium ab hoste, & Medusae capite, quoniam uos ipsi sic cogitis, hoc est, me ad hoc compellitis. Vbi id est postquam uidit uirtutem succumbere turbis, hoc est à multitudine superari. Miracula: monstra.

Diriguit: & dura facta est.

Matre Palæstina, & dubio genitore creatus, Athionēq; sagax quondam uentura uidere, Nunc aue deceptus falsa, regisq; Thoactes Armiger, & caelo genitore infamis Agyrtes, Plus tamen exhausto superest. nanq; omnibus unū Opprimere est animus, coniurata undiq; pugnant Agmina pro causa meritum impugnante, fidemq;. Hac pro parte socer frustra pius, & noua coniunx Cum genitrice, fauent, ululatuq; atria complent. Sed sonus armorum superat, gemitusq; cadentum, Pollutosq; simul multo Bellona penates Sanguine perfundit, renouataq; praelia miscet. Circumcunt unum Phineus, & mille secuti Phinea, tela uolant hyberna grandine plura Praeter utrunq; latus, praeterq;, & lumen, & aures. Applicat hic humeros ad magnae faxa columnae, Tutatq; terga gerens, aduersaq; in agmina uersus Sustinet instantes. instabat parte sinistra Chaonius Molpeus, dextra Nabataeus Ethemon, Tigris ut auditis diuersa ualle duorum Extrimulata fame mugitibus armentorum Nescit utro potius ruat, & ruere ardet utroq;, Sic dubius Perseus, dextra, leuā ne feratur, Molphea traiectione summouit uulnere cruris, Contentusq; fuga est, neq; enim dat tēpus Ethemō, Sed furit, & cupiens alto dare uulnera collo, Non circumspectis exactum uiribus ensem Fregit, & extrema percussa parte columnae Lamina dissiluit, dominiq; in gutture fixa est. Non tamen ad letum causas satis illa ualentes Plaga dedit, trepidum Perseus, & inertia frustra Brachia tendentem Cyllenide confodit harpe. Verum ubi uirtutem turbæ succumbere uidit, Auxilium Perseus, quoniam sic cogitis ipsi, Dixit, ab hoste petam. uultus auertite uestros, Si quis amicus adest, & Gorgonis extulit ora. Quære alium, tua, quem moueant miracula, dixit Thesalus, utq; manu iaculum letale parabat

lido conceptum uertice fudit. Verū ubi uirtutem: potestatem, inquit Perseus, sensit uirtutē sibi ingentem à multitudine superari, cum amicos admonuisset, ut oculos auerterent, Gorgonis caput hostibus aperuit, quo uiso illi euestigio in lapides fuere conuersi. Est autem ordo. Verum, Perseus dixit, ego petam & summam auxilium ab hoste, & Medusae capite, quoniam uos ipsi sic cogitis, hoc est, me ad hoc compellitis. Vbi id est postquam uidit uirtutem succumbere turbis, hoc est à multitudine superari. Miracula: monstra.

Diriguit: & dura facta est.

Cyllenius

In hoc signum hæsit
fit: hoc est Theffalus
in statuam marmoreæ
ita est conuersus, ut iaculum
emittere uelle uideatur.
Signum de marmore
statua marmoreæ.
Hæsit: stetit.

Nileus in statuam lapideam

Nilus

Septemplex Nilo: Nilus fluuius est Aegypti clarissimus, qui septem hostijs in mare exiit. Vnde Virgil. quarto Georgicorum. Diuersa ruens septem discurrit in ora, Vigintioratis annis deuest ab Indis. Cælauerat: sculperat, ornauerat.

Primordia: principia. Nostræ gentis: nostri generis. Ad tacitas umbras: ad animas uoce carentes & mutas. Cecidisse: interfectum fuisse. A tanto uiro: tam generoso. Suppressa: cohibita, atque coercita.

Adapertaque uelle: cum enim Perseum alloqueretur Nileus in statuam lapideam, quæ loqui uelle uideretur, fuit transfmutatus. Nec sunt ea peruia uerbis: neque enim uerba egredi possunt. Vno animi: ga pusillanimes estis.

Non uiribus Gorgoneis: non uiribus capitis Medusæ Gorgonis.

Torpetis: pigri & immobiles estis. Magica arma: magicos cantus, incantamenta, atque ueneficia. Incursum erat: imperum facturus in Perseum.

Vestigia: pedes. Immotus: immobilis. Næ in statuam lapideam fuerat conuersus. Poenas subire: passus sunt.

Oborto saxo: repente orto. Tinnitibus acutis: uocibus & sonis acutis. Tinnire autem uerbum est facticium à sono, quæ percussa æra emittere solent. Naturam traxit eandem: nam & ipse in statuam marmoreæ fuit conuersus. Riguerunt: rigida & dura & saxea facta fuerunt.

Phineus in statuam

Mittere, in hoc hæsit signum de marmore gestu. Proximus huic Ampix animi plenissima magni Pectora Lyncidæ gladio petit, in præpetendo Dextera dirigit, nec citra mota, nec ultra est. At Nileus, qui se genitum septemplex Nilo Ementitus erat, clypeo quoque flumina septem Argento partim, partim cælauerat auro, Aspice ait Perseu nostræ primordia gentis. Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras A tanto cecidisse uiro, pars ultima uocis In medio suppressa sono est, adapertaque uelle Ora loqui credas, nec sunt ea peruia uerbis. Increpat hos, uitioque animi non uiribus inquit Gorgoneis torpetis Eryx, incurrite mecum, Et prosternite humi iuuenem magica arma mouens Incursum erat, tenuit uestigia tellus, (tem, Immotusque fileat, armataque mansit imago. Hi tamen ex merito poenas subire, sed unus Miles erat Persei, pro quo dum pugnat Aconteus, Gorgone conspecta saxo concreuit oborto. Quem ratus Astyages etiam nunc uiuere, longo Ense ferit, sonuit tinnitibus ensis acutis. Dum stupet Astyages, naturam traxit eandem, Marmoreoque manet uultus mirantis in ore. Nomina longa mora est media de plebe uirorum Dicere, bis centum restabant corpora pugnae. Gorgone bis centum riguerunt corpora uisa, Poenitet iniusti tunc denique Phineæ belli. Sed quid agat? simulachra uidet diuersa figuris, Agnoscitque suos, & nomine quemque uocatum Poscit opem, credensque parum sibi proxima tangit Corpora, marmor erant, auertitur, atque ita supplex Confessasque manus, obliquaque brachia tendens, Vincis ait Perseu, remoue tua monstra, tuæque Saxificos uultus, quæcunque ea, tolle Medusæ, Tolle precor, non nos odium, regnique cupido Compulit ad bellum, pro coniuge mouimus arma, Causa fuit melior meritis tua, tempore nostra. Non cessisse piget, nil o fortissime præter Hanc animam concede mihi, tuæ cætera sunt. Talia dicenti, neque eum, quem uoce rogabat, Respicere audenti, quod, ait, timidissime Phineu Et possum tribuisse, & magnum est munus inerti, Pone metum, tribuam, nullo uiolabere ferro Quin etiam mansura dabo monumenta per æuū. Inque domo soceri semper spectabere nostri, Ut mea se sponsi soletur imagine coniunx. Dixit, & in partem Phorcynida transtulit illam, Ad quam se trepido Phineus obuertat ore. Tunc quoque conanti sua flectere lumina, ceru Dirigit, saxoque oculorum induruit humor. Sed tamē os timidū, uultusque in marmore supplex, Summu... manus, faciesque obnoxia mansit.

runt. Tunc denique postquam ipse iocum in marmoreas staturas fuisse transfmutasti. Marmor erat: marmoreæ statua: Auertitur: à Persei conspectu oculos auertit.

Confessasque manus: manus iunctas, quales qui se uicti: tacentur tendere solent. Vincis: uictores, hoc est fautor te esse uictorem, me autem uictum.

Saxificos uultus: ora in taxa homines transfurantia. Quæcunque ea: sit subaudi. Ignorat autem Phineus quamnam fuerit Medusa. Pro coniuge: pro uxore pugnauimus. Quæ quidem cum honesta sit causa, se dignū uenia esse Phineus innuit. Si namque odio, regni uel cupiditate arma sumpsisset, in Perseum, indignus uenia foret. Tempore nostra: nam Andromeda antequam Ceto obiceret (ut diximus) Phineo fuerat desponsata. Non cessisse piget: me inquit Phineus poenitet: hi Andromedam non. Acquisse. Cedere autem uerbum est de iure sumptum, quod quidem eleganter cum dacio, ablatiuo construi, ut cedo tibi mea sponsa. Hanc animam: hanc uitam.

Inerti: imbelli, ignauo. Monumenta: signa. Phorcynida: Medusam Phorci filiam.

Trepido ore: timido uultu. Obuertat: conuerterat. Sua flectere lumina: suos oculos conuerrere, ne Medusæ caput uideret.

Dirigit: rigida & dura facta est. Induruit sa. in saxum transfmutatus, durus est factus. Facies ob. subiectæ similis.

Victor Abantiades &c. Argumentum. Polydectes rex insulæ Sarrhiphi ad quam Perseus cum Danaë matris indu-

LACT.

fus arca peruenerat, cupies ablegare arbitrum, ut matre eius potiretur, ad Gorgonis Medusæ rescandum caput eum misit, quod ille Minerva uolente ad Polydectem pertulit, inficiantibus laborem operis ostendit, ac prius ille dirigit quam se ulcisceretur.

RAPH. Victor Abantiades: Perseus uotorum compos, cum

Argos in patriam rediisset, Prætu a quo Acrisius auus regno fuerat priuatus, ostēdo Medusæ capite in lapidē conuertit, auoq; (licet immerito, quod ipsum cum Danaë matre arca impositum in mare protectisset) regnum restituit. Cum coniuge: Andromeda. Im-

Prætu n
(27 m

Prætu.

Al. Cyth-
no

riti pa. pro auo pater. posuit, qui male & de hia Danaë, & de Perseo nepote tunc meritis fuit, cum eos uere impositos mari commisit. Aggreditur Præ. Prætu Abantis regis Argiuorū fuit filius, atq; Acrisij frater, cuius filias in uacas fuisse conuersas in fabulis traditur. Fra-

Victor Abantiades patrios cum coniuge muros Intrat, & immeriti uindex, ultorq; parentis Aggreditur Prætu. nam fratre per arma fugato Acrisioneas Prætu possiderat arces. Sed nec ope armorū, nec quam male cœperat, arce Torua colubriferi superauit lumina monstri, Te tamen ô parua rector Polydecta Seriphi, Nec iuuenis uirtus per tot spectata labores, Nec mala mollierant, sed inexorabile durus Exerces odium, nec iniqua finis in ira est, Detrectas etiam laudem, fictamq; Medusæ Arguis esse necem dabimus tibi pignora ueri, Parcite luminibus, Perseus ait, oraq; regis Ore Medusæo silicem sine sanguine fecit. Haftenus aurigenæ comitem Tritonia fratri Se dedit, inde caua circumdata nube Seriphon Deferit a dextra † Syro, Gyaroq; relictis. Quaq; super pontum uia uisa breuissima, Thebas,

Acrisioneas arces: Acrisij regnum. Male inique, ac iniuste. Te tamē ô parua: hac apostrophe poëta Polydectem Seriphi regē in odium, inuidiamq; adducit, qui Persei neq; uirtute, neq; laboribus quos perpeffus est, neq; periculis, quibus se expoierat ab ira, odioq; deduci, remouentibus poterat. Polydectes autem Magis fuit filius, ut quidam scribunt, ut uero Pherecyas Peristhenis & Androthoes, fratibus Dictyis, a quo Danaën cū Perseo diximus hospitio fuisse susceptam. Polydectes autē Danaës amore caritas, uim illi afferre Persei metu non audebat. Conuiuium igitur apparauit, ad quod & alios multos, & in primis Perieū inuitauit. Interrogante autem Perseo qua in re conuiuium, symbolumq; constitueretur, Polydecte uero in equo afferere, immo in Gorgonis capite, Perseus inquit, post symbolum autem constitutum, et alij sodales, & Perseus equū ad Polydectē adduxerūt, quem aspernatus, Gorgonis caput ex promisso reposcebat. Quod quidem nisi fuerit allatum, ipsius matrem accepturum uxorem esse minatur. Perseus igitur tristitia affectus in ultimam insulæ partem discedit, suam deslens calamitatem. Mercurius autem ipsum uidens cum fletus causam cognouisset bono animo sis inquit, Ego nanq; tibi dux ero, ac primum quidem illum duxit ad Phorci uetulas, Penaphredo, Enyo & Iano, Pallade sic admonente, ipsiq; oculum & dentem, quibus uicissim utebantur, furatus est. Illæ uero cum sensissent clamantes rogabāt, ut sibi oculus, densq; redderetur. Perseus autem se redditurum ait si nymphas orci galeam, talariatq; alata, & perā habentes ostendant. Illæ uero cum nymphas illas indicassent oculum, dentemq; acceperunt a Perseo, qui ad nymphas unā cum Mercurio, rofectus, & calciamenta alata pedibus alligauit, & peram humeris imposuit, & orci galeam capiti adapravit. Volans deinde ad Oceanum peruenerit, Pallade, Mercurioq; subsequente, a quib; admonetur oportere ipsum uersum caput Me-

Polydectes

Phorci uetula:

dusæ amputare, illa nanq; Gorgonū sola mortalis erat. Ad ipsas igitur dormientes cum accessisset, harpe caput Medusæ amputauit, quo quidem in peram coniecto au fugit. Gorgones uero alæ excitatae illum persequebantur, sed propter orci galeam non uidebāt. Perseus igitur in Seriphū reuersus, Polydectem iubet populum congre-

gare, se enim Gorgonis caput ostēdere uelle. Sciebat autē omnes qui uidissent in lapides cōuertim iri. Multitudine igitur congregata Polydectis iussu ex pera caput Gorgonis auertus Perseus excepit, atque ostendit. Quod qui uiderunt omnes ac in primis Polydectes, in lapides fuerē cōuersi. Tunc Pallas caput Gorgonis a Perseo acceptū Argidi suæ affixit. Mercurius uero & perā & calceos alatos & orci galeam nymphis restituit. Tūc uero Perseus Dictyn, a quo benigne acceptus, eductus que fuerat, Seriphiorum, qui super tuerant regē cōstituit. Ipse

Polydectes in saxum

uero cum matre & Andromeda Argos est reuersus. Hęc Pherecydes, unde & Oui, sumpsisse uidetur. Te tamē ô parua: quāuis inquit tot mīranda gesserit Perseus, totq; in lapides cōuerterit, tu tamē ô Polydecta odiū molire, nedū deponere potes. Seriphi: insula est una ex Sporadibus Seriphus, unde Seriphus nomē gentile deriuat. Detrectas: diminuis. Arguis: arguere uis, & probare. Parcite luminibus: nolite respicere. Hęc q; ait, qui cū Polydecte aderāt, admonet enim ut oculos auertant, ne & ipsi in lapides mutent. Quāquā Stra. scribit uniuersos Seriphios unā cū Polydecte in lapides fuisse conuersos, idē in ultionem matris a Perseo factū, quia illis adiutoribus Seriphi rex Polydectes nuptiis inuitam adegisset. Adeo autē lapidosam esse Seriphum, ut qui conuincantur, id inspecta obuuisse Gorgone cauentur. Parcere autem oculis dicitur, qui illos continet clausos.

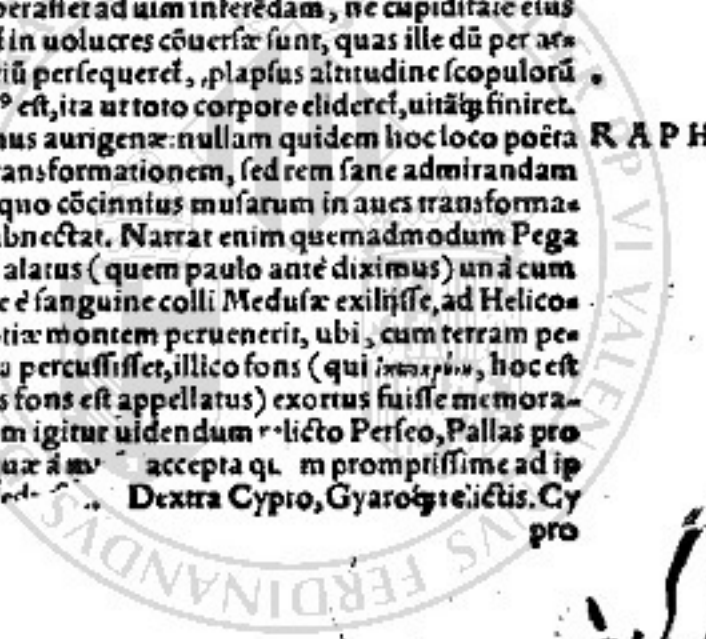
Seriphus

Haftenus &c. Argumentum. Musæ cū Parnasi montem petiissent, aduersis tempestatibus inuitata: a Pyreneo, qui Daulida Phocidis urbem incolebat, tecta subierunt, qui pulchritudine captus uirginum, cū reginam claudi imperasset ad uim inferendam, ne cupiditate eius experient in uolucres cōuersæ sunt, quas ille dū per ardua montū persequeret, lapsus altitudine scopulorū precipitat⁹ est, ita ut toto corpore elideret, uitāq; finiret.

LACT.

Haftenus aurigenæ: nullam quidem hoc loco poëta exponit transformationem, sed rem sane admirandam describit, quo cōcinnius musarum in aues transformationem subnectat. Narrat enim quemadmodum Pegasus equus alatus (quem paulo antē diximus) unā cum Chrysaore e sanguine colli Medusæ exiisse, ad Heliconem Bæotia montem peruenerit, ubi, cum terram pedis ungula percussisset, illico fons (qui in Seriphū, hoc est caballinus fons est appellatus) exortus fuisse memoratur. Ad eum igitur uidentem relicto Perseo, Pallas profecta est, quæ a Musis accepta quā in promptissime ad ipsum fuit deducta. Dextra Cypro, Gyaroq; relictis. Cypro

RAPH.

pro quidem legitur, sed cum hæc insula longe à Gyaro distet, utpote quæ sit in mari Pamphilio, cum Gyaron esse in Aegeo constet, minus huic loco convenire videtur. Forſitan autè pro Cypro legendum est Scyro. Nam Scyros insula est una ex Cycladibus Gyaro propinqua, quæ & ipsa una est ex Cycladibus, in qua mures ferrum rodere dicuntur. Inde Gyareus nomen gentile trisyllabum declinat. Mendum est apud Pliniũ, ubi legitur Scyros à Naxo quatuordecim millia passuum Homeri sepulchro ueneranda. Cum nõ Scyros, sed los ex sententia etiam Strabonis legendum sit, quiddè uero alij legunt Cythno.

Scyros Gyaros

Ios Hippocrene fons MICYL.

Quidam uero etiam Syro legunt. Est enim Syrus, y longa, eadem insula quæ ab Homero Odysseæ. 15. Syrie appellatur, ut ait Strabo lib. decimo, numeratur etiam ipsa cum Cycladibus ab eodem autore. Ex hac insula Pherecydes fuit, Babilus cognomento, antiquior Athenicũ. fabularum scriptore ille. Est & alia inter Cyclades insula, Syphnus, quæ & ipsa non multum à Cypro nomine abest. Hæc quoniam non longe à Gyaro distat, & apud Strabonẽ eodem loco cum illa recenset, dubitare quispian possit, an legendum foret, Siphno, Gyarog; relictis. Sed de hoc alij iudicent.]

RAPH.

Musarum nomina

Virgineum Helicon: uirginibus musis, nymphisq; dicatum. Doctas sorores: periphrasis est musarum. Nam musæ Iouis & Mæmofynes filia sunt, quæ κερκῆ & μῦσαι, hoc est ab inquirendo dicuntur, ut inquit Diosdorus, quod ea inquirent, hominesq; doceant, quæ ab indoctis ignorantur, & quod quærendo scientia pariat, Nonem autè fuisse musas iam ferè inter omnes constat, etsi quidam tres tantum esse cõtendant. Quibus nomina à proprio cuiq; munere indita fuerunt. Clio enim κλυτὰς, hoc est à gloria, quæ ex poëtarũ laudibus orit, dicta est. Euterpe εὐτέρπητος, hoc est à iucundo propter uoluptatem, quæ ab audientibus ex honesti perceptione sentitur. Thalia θάλειν, hoc est à uirèdo, quod in longum tempus poëtarum gloria uirescat. Melpomene μέλιτις, hoc est à modulando, quod melodia audientes maxime demulceantur. Terpsichore τέρπειρος, hoc est à delectando, quod doctrina hominum animi maximopere delectantur. Erato ερατώ, hoc est ab amando, quod docti homines ab omnibus amantur. Polymnia, quod cantus suauitate poëtas reddit gloria immortales. Vrania ἄστρα, hoc est à cælo, quod uiri eruditi ad cælum gloria tollat. Calliope κἀλοῦ

καλοῦ τῆς ὀψῆς, hoc est à pulchritudine uocis, quod cantus suauitate alios antecedens magni ab audientibus æstimetur, alij uero aiunt duas esse mutarum generationes ex Musæ sententia Antiquiorum quidem, quæ unã cum Saturno feruntur nate. Iuniorum autem, quæ Iouis & Mæmofynes filiae uisse dicuntur. Harum inuenta

Mus. cum inuenta

Virgineumq; Heliconæ petit, quo monte potita Constitit, & doctas sic est affata sorores, Fama noui fontis nostras peruenit ad aures, Dura Medusæi, quem præpetis ungula rupit, Is mihi causa uiæ, uolui mirabile factum Cernere. uidi ipsum materno sanguine nasci. Excipit Vranie, quæcunq; est causa uidentis Has tibi diua domos animo gratissima nostro, Vera tamen fama est, & Pegasus huius origo Fontis, & ad latice deduxit Pallada sacros, Quæ mirata diu factas pedis ictibus undas, Syluarum lucos circumspicit antiquarum, Antraq; & innumeris distinctas floribus herbas, Felicesq; uocat pariter studijq; lociq; Mæonidas, quam sic affata est una sororum, Onisi te uirtus opera ad maiora tulisset, In partem uentura chori Tritonia nostri, Vera refers, meritoq; probas, artemq; locumq;, Et gratam sortem, tutæ modo simus, habemus, Sed, uetitum est adeo sceleri nihil, omnia terrent Virgineas mentes, dirusq; ante ora Pyreneus Vertitur, & nondum me tota mente recepi. Daulia Threicio, Phocæaq; milite rura Coeperat ille ferox, iniustaq; regna tenebat, Tempa petebamus Parnasia, uidit euntes, Nostraq; fallaci ueneratus numina uultu Mæonides (cognorat enim) consistite dixit,

& hæc fuisse perhibentur. Clio namq; historiam inuenisse scribitur. Thalia agriculturam & curam quæ plantis adhibet. Euterpe mathematicas artes Terpsichore eruditionem. Erato saltationem. Polymnia lyram, Melpomene cantum, Vrania astrologiam, Calliope poësin. Hæc autem nomina Helidus in Theog. nis uersiculis recenset. κλυτὰς αὐτίρα, θάλειν τε, μιλπομένης, τέρπειρος ἱστορίας πολυμνίας, ἀράματα, κἀλοῦ τῆς ἠεροφροσύνης ἢ ἀρεσολογίας.]

Quæ nomina: Medutari præ, uolucris & alati equi. Vidi ipsum ma. fan. na. ipsum Pegasus. Aderat enim Perseo Pallas, cum Medusam obtincauit.

Excipit Vranie: uona est ex nouem musis, quæ cælestis interpretari potest, ἀστρία enim una uenit, cælũ significat. Et peg. hu. ori. fon. Pegasus equus alatus ex sanguine Me-

Pegasus

dusæ natus, cum Bellerophonem excussisset in cælum subuolasse, & inter sydera ab Ioue fertur collocatus fuisse. Eusebius autem, & ante illum Palæphatus, a Bellerophonem nauem Pegasus fuisse uocatam, Pli. in. viij. Pegasus pēnatos equos, & cornibus armatos in Æthiopia nasci scribit. Idem in. x. Pegasus equino capite insignes inter aues numerat fabulosas. Pedis ictibus: percussione pedis. Hæc autè narratur ut fabulam sequentem apte connectat cum superioribus. Felices studijq; lociq;, causa subaudienda uidet, ut intelligamus causa studij ac loci musas felices esse. Mæonidas: musas. Mæonides autem nõ à Mæonis filiabus deuctis, ut quidam somniant, sed à Mæonia dicuntur, ut Aonides ab Aonia, Pierides à Pieria, Thespiades à Thespijs fuerunt denominatæ. Quamquã Myonides prima per y græcam uocalẽ forſitan rectius scriberetur. Nã Myonia urbs est Phocidis, de qua Pausanias in primo mentionem facit.

Mæonides

Myonia

[Videtur hoc loco poëta, quasi quandam crucem potuisse grammaticis. Neg enim qua ratione Mæonidas (quo nomine Lydi aliàs uocantur, à Mæone fluuio scilicet, ut inquit Stephanus, Musas ille dixit, quifquis hætenus explicare certo potuit. Et Myonidas, (quod uerbũ Regio placet,) à Myonia urbe, quæ Locrorũ proprie est, ut ex Pausania patet, Pegasus appellari, nimis longe

MICYL.

h s octis

peritum, & exemplo caret. Propius autem fuerat, Mæonides dici, uel à Mæonia, ut demus Mæoniam aliquando Bœotiam uocari, siue à Mæone, Hæmonis filio, qui autore Statio, solus superstes ex ijs, qui Tydeo infidias fecerant, mansisse traditur. siue etiã aliunde. Vcl à μῶνιδῶν, quod uerbū indagare atq; inquirere significat, perinde ut à uerbo μῶνιδῶν Musæ dicuntur. Sed neq; hanc etymologiã ferent critici, eamq; æque coætã dicent & anxie quæstram. Proinde illud quod solum in talibus possumus, dicamus licet, Ouidium ex uetusto aliquo Græco uel poëta nomen hoc traxisse, uerum qui iam ille sit, aut ubi a-

men idem scriptum, nos scilicet ignorare. Nã quod quidam dubitauerit, utrum Mnemonides legendū foret, à Mnemosyne deducto patronymico anomalo, id æque friuolum uideretur, & uetus scriptura non facile mutanda. Et ab Homero Mæonide, Mæonidas Musas dici hoc loco, tempori non responderet. Libet autem etiam hic subiicere, quæ Stephanus de nymphis Lydorum, quas illi Musas uocant, tradit, si forte ea quoque ad hanc Musarum appellationem alicui facere uideat.

τ. Τίτσητος πάλαι, inquit λέγειται, ὅτι τήσων τῶν Λυδῶν. Ἐν δὲ τῆσβιδί τῶν ὄρων, κέρως καλοῦμαι, καὶ ἰσθμὸν καλεῖται καὶ Κάρως δὲ δὴ παῖς καὶ τῆσβιδος, ὅς ἐστι μῆτις πρὸς τὴν ἀμύνην, ἢ δὲ ἀπὸ τῶν ὄρων τῶν κελῶν, φεγγῆς νυκτῶν ἀκτίνας, ἢ καὶ μὲν πᾶσι καλοῦσι, καὶ μενεταῖον ἰσθμὸν, καὶ αὐτὸς ἄλλοις ἰσθμὸν τῶν μέλων. Hæc tam multa ac uaria annoranda circa hunc nomen potius duximus, quàm ueterem lectionem temere mutandam.]

RAPH. Opera ad ma. ad bellica gesta, quæ quidem studijs disciplinarum sunt maiora. Sed ne. est ad. sc. ni. omnia inquit scelerati audent, neq; sibi quicquam prohibitum esse putant. Adeo: certe. Omnia ter. Vir. mentes: sententia est generalis, uirgines enim natura sunt timidæ. Dirusq; au. ora Pyre. Vertitur: uersari uidetur. Pyreneus autem ut hinc colligere possumus Thrax fuit tyrannus, qui Daulida Phocidis urbem occupauit, ubi cum quodam die pluuioso musas ad Parnasum euntes uidisset, ut tecta sua subirent, dum pluuia cessaret, inuitauit. Cum uero iam imber cessasset, musas discendere uellent, Pyreneus impius clausis foribus illis uim inferre parabat. Sed musæ in aues conuersæ euolauerunt, quas cū persequi Pyreneus uellet ex arce se præcipitem iaciens caput terræ illisit, sicq; expirauit. Pyreneus sane nomen est trisyllabum, non ut quidam putant quadrisyllabum nisi pro monte accipiatur, quo Gallia ab Hispania determinatur, tunc enim penultima cum æ diaphrongo scribitur. Daulia rura: Daulios agros. Daulia autē quæ & Daulis dicitur, urbs est Phocidis à Daulide nymp̄ha, ut scribit Pausanias, appellata. Phocis au-

Pyreneus

Daulia

tem regio est in qua est Parnasus, unde Phocenses dicuntur. Phocæa uero urbs est Ionix à Phocis, quod multæ Phocæ cōditores eius secutæ fuisse dicuntur, appellata. Eiusdem nominis urbs est Carix. Annuimus: cōsensus, morē gestimus. Primas ædes primas ædiū partes. Victo Aquil. Au. Auster qui & Notus dicitur pluuias ac nubes, Aquilo uero serenitatem affert. Impetus ire fuit: uoluntas abeundi nobis fuit. Est autem locutio græca à latinis frequenter poetis usurpata. Vecors: stultus, corde priuatus. Muta &c. Argumen-

Phocæ

Auster Aquilo

LACT.

Musæ in aues

RAPH.

Pierides

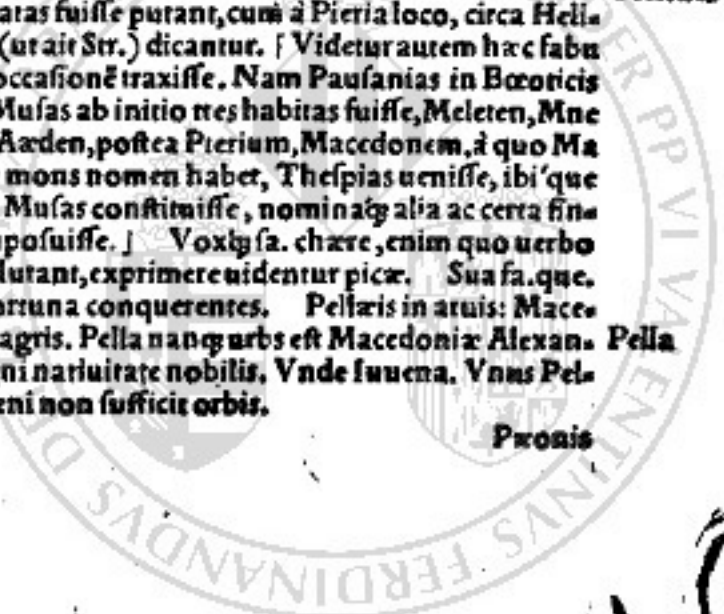
Pella

Pronis

Ne dubitate precor tecto graue sydus, & imbrem (Imber erat) uitare meo. subiere minores sæpe casus superi. dictis & tempore motæ, Annuimusq; uiro, primasq; intrauimus ædes. Desierant imbres, uictosq; Aquilonibus Austro Fusca repurgato fugiebant nubila cælo, Impetus ire fuit, claudit sua tecta Pyreneus, Vimq; parat, quam nos sumptis effugimus alis. Ipse secuturo similis stetit arduus arce, Quæq; uia est uobis, erit & mihi dixit eadem. Sæp̄ facit, uecors è summo culmine turris. Et cadit in uultus, discussisq; ossibus oris Tundit humum moriēs scelerato sanguine tinctã. Musa loquebatur, pennæ sonuere per auras, Voxq; salutantum ramis ueniebat ab altis. Suspicit, & linguæ quærit tam certa loquentes Vnde sonent, hominemq; putat Ioue nata locutū. Ales erat, numeroq; nouem sua fata querentes Institerant ramis imitantes omnia picæ. Miranti sic orsa Deæ Dea, nuper & istæ Auxerunt uolucrum uictæ certamine turbam, Pierus has genuit Pellæis diues in aruis.

reris laudem cecinissent, & qualiter Typhoeus Aetnæ montis Siciliae subiectus esset. Pierides uictæ in picas sunt transfiguratæ.

Musa lo. eleganti phantasia multas describit Metamorphoseis poëta. Musa nanque fingitur Palladi referre certamen suum cum Pieri filiabus, quo quidem in certamine, & transformationes Deorum in uaria animalia tempore belli gigantis à Pieri filiabus canuntur, & pœna Typhoei gigantis, & Proserpinæ raptus, & Cyanes in fontem mutatio, multaq; alia contra à musis cantantur. Pierus igitur ex Euipe uxore nouem sustulit filias, quarum pulchritudine ac uocalitate mater superba, musas in certamē prouocare est ausa. Eas uero nympharum iudicio uictas, musæ indignatq; uocalitate erepta in raucas picas conuertere. Minime uero illi sunt audiendi, qui musas Pierides à deictis Pieri filiabus denominatas fuisse putant, cum à Pieria loco, circa Heliiconem (ut ait Str.) dicantur. Videtur autem hæc fabula, à re occasione traxisse. Nam Pausanias in Bœoticis scribit, Musas ab initio tres habitas fuisse, Meleten, Mnenem & Aæden, postea Pierium, Macedonem, à quo Macedoniæ mons nomen habet, Thespias uenisse, ibi que nouem Musas constituisse, nominatq; alia ac certa singulis imposuisse. Voxq; sal. chære, enim quo uerbo græci salutant, exprimere uidentur picæ. Sua fa. que. de sua fortuna conquerentes. Pellæis in aruis: Macedonicis agris. Pella nanq; urbs est Macedoniae Alexandri Magni natiuitate nobilis. Vnde Iuuen. Vnus Pellæo iuueni non sufficit orbis.

Pæonia. Pæonis Euippe mater fu. Pæonia pars est Macædoniæ montana, quæ Emathia quoq; dicitur, patronymicū autem posuit loco gentilis. Lucinæ: Iuno Lucina, quæ a parturientibus mulieribus inuocabat: a luce est appellata, quod in lucem educere infantes sospites credebatur.

Aemonia. Perç tot Aemonias: Aemonia eadē est cum Thessalia ab Aemone rege dicta. Aemon autē filius fuit Chlōri filij Pelasgi, pater autē fuit Thessali, a quo Thessalia fuit cognominata. Achaidas: Achaias, græcas.

Thespiades. Thespiades cer. Deç: Musæ Thespiades dictæ sunt, nō a Thespia earum matre ac Mæonis uxore, ut quidā ex suo cōmodo fingunt, sed a Thespijs urbe Bœotice ubi maximē celebratur, cui opinioni accedere Ouid. uidet, cū Deas Thespiades eas uocer. Cum quodam enim cōtemptu sic eas Pieri filix appellat, ac si dicerent Thespienfū Deç, non aliorū. Fonte Me. periphraſis ē Hippocrenes fontis musis dicat. Et Hyant. Aganippe.

Hyantes. Bœotia, nam Hyantes populi sunt Bœotice, Aganippe uero fons est Bœotice musis sacer.

Aganippe. Ad Pç. ni. mōranos.

Pæones. Pæones namq; populi sunt Macædoniæ montani. [sue extreme Panonice.] Dirimant certamina nymphæ: di iudicent inquit utræ nostrum melius cecinerint. Dirimi autem proprie dicuntur bella atque lites, cum sedant.

Per flu. per stygem paludem. Factaq; de ui. hoc de iure sumprū uidetur. Iudices enim sententiam laturi sedere iubentur. Tunc sine for. prior: stoliditatem simul & temeritatem filiarum Pieri notat musa, quæ una antequā sorte decerneretur, utræ deberent cantum inchoare, bellum giganteum canere cœpit. Emisumq; Typhoea: Typhoeus qui & Typhon dicitur Titanij & Terræ fuit filius tanta audacia, ut Iouem in pugna prouocare sit ausus. Quare Iuppiter illum salmine stravit, Trinacriæq; insulæ subiecit. Sane Typhoeus ira trisyllabum est, ut non o & e: sed e & u in diphthongum copulentur. Quidā enim de orthographia scribentes cum æ diphthongo hoc nomen scribendum stulte præcipiunt. [Hesiodus Tarrari filium & Terræ, facit Typhoea his uersibus.

Typhoeus Perç tot Aemonias: Aemonia eadē est cum Thessalia ab Aemone rege dicta. Aemon autē filius fuit Chlōri filij Pelasgi, pater autē fuit Thessali, a quo Thessalia fuit cognominata. Achaidas: Achaias, græcas. Thespiades cer. Deç: Musæ Thespiades dictæ sunt, nō a Thespia earum matre ac Mæonis uxore, ut quidā ex suo cōmodo fingunt, sed a Thespijs urbe Bœotice ubi maximē celebratur, cui opinioni accedere Ouid. uidet, cū Deas Thespiades eas uocer. Cum quodam enim cōtemptu sic eas Pieri filix appellat, ac si dicerent Thespienfū Deç, non aliorū. Fonte Me. periphraſis ē Hippocrenes fontis musis dicat. Et Hyant. Aganippe. Ad Pç. ni. mōranos. Pæones namq; populi sunt Macædoniæ montani. [sue extreme Panonice.] Dirimant certamina nymphæ: di iudicent inquit utræ nostrum melius cecinerint. Dirimi autem proprie dicuntur bella atque lites, cum sedant. Per flu. per stygem paludem. Factaq; de ui. hoc de iure sumprū uidetur. Iudices enim sententiam laturi sedere iubentur. Tunc sine for. prior: stoliditatem simul & temeritatem filiarum Pieri notat musa, quæ una antequā sorte decerneretur, utræ deberent cantum inchoare, bellum giganteum canere cœpit. Emisumq; Typhoea: Typhoeus qui & Typhon dicitur Titanij & Terræ fuit filius tanta audacia, ut Iouem in pugna prouocare sit ausus. Quare Iuppiter illum salmine stravit, Trinacriæq; insulæ subiecit. Sane Typhoeus ira trisyllabum est, ut non o & e: sed e & u in diphthongum copulentur. Quidā enim de orthographia scribentes cum æ diphthongo hoc nomen scribendum stulte præcipiunt. [Hesiodus Tarrari filium & Terræ, facit Typhoea his uersibus.

τιτύπος ἀπὸ τῆς ἀφροδίτης, ὁπλίτατος τῆς παύσης τοῦ ἰσχυροῦ καὶ πολλῶν περὶ τὸν ἰσχυρὸν ἀφροδίτην οὐ χίρῶς μὴ ἰασσὺν ἀπὸ ἰσχυρῶν ἰσχυροῦ, καὶ πῶς δὲ ἀκέραιος κρατῆρὸς θιγῆναι οὐκ ἔστιν ἢ ἰσχυρὸν κερταλαὶ ἰσχυροῦ θιγῆναι οὐκ ἔστιν, &c.]

Pæonis Euippe mater fuit, illa potentem Lucinam nouies, nouies paritura uocauit. Intumuit numero stolidarum turba fororum. Perç tot Aemonias, & per tot Achaidas urbes Huc uenit, & tali committit prælia uoce. Desinite indoctum uana dulcedine uulguſ Fallere. nobiscum, si qua est fiducia uobis Thespiades certate Deæ. nec uoce, nec arte Vincemur, toridemq; sumus. uel cedite uictæ Fonte Medusæo, & Hyantea Aganippe. Vel nos Emathijs ad Pæonas usq; niuosos Cedemus syluis. dirimant certamina nymphæ. Turpe quidem contendere erat, sed cedere uisum Turpius, electæ iurant per flumina nymphæ. Factaq; de uiuo pressere sedilia saxo. Tunc line sorte prior, quæ se certare professa est, Bella canit superum, falsoq; in honore gigantes Ponit, & extenuat magnorum facta Decorum, Emisumq; ima de sede Typhoea terræ Cælitibus secisse metum, cunctosq; dedisse Terga fugæ, donec fessos Aegyptia tellus Ceperit, & septem discretus in hostia Nilus. Huc quoq; terrigenam uenisse Typhoea narrat, Et se mentitis superos celasse figuris, Duxq; gregis, dixit, sit Iuppiter, unde recuruis Nunc quoq; formatus Libys est cū cornib. Hæmon. Delius in coruo, proles Semeleia capro, Fele soror Phœbi, niuea Saturnia uacca, Pisce Venus latuit, Cyllenius ibidis alis. Hactenus ad citharam uocalia mouerat ora, Poscimur Aonides sed forsitan otia non sunt, Nec nostris præbere uacat tibi cantibus aures, Ne dubita, uestrumq; mihi refer ordine carmen, Pallas ait, nemorisq; leui consedit in umbra. Musa refert, dedimus summam certaminis uni, Surgit, & immensos hedera collecta capillos Calliope querulas prætentat pollice chordas.

Donec fessos Aegyptia tellus Ceperit: gigantes Titanorū filij (ut primo quoq; diximus) Typhoeo duce impetu in Deos fecerunt, ac eos in Aegyptū usq; fugere cōgerunt, ubi se Typhoei metu in uaria animalia, ut perspicue describitur Ouidius cōuertebant, inde factum est, ut Aegypti multa animalia Dijs colant. I. quorū stultitiā Iuuenalis eam scripsit Satyam, cuius est initium. Quis nescit Volusi Bithynice, qualia demens Aegyptus portenta colat.

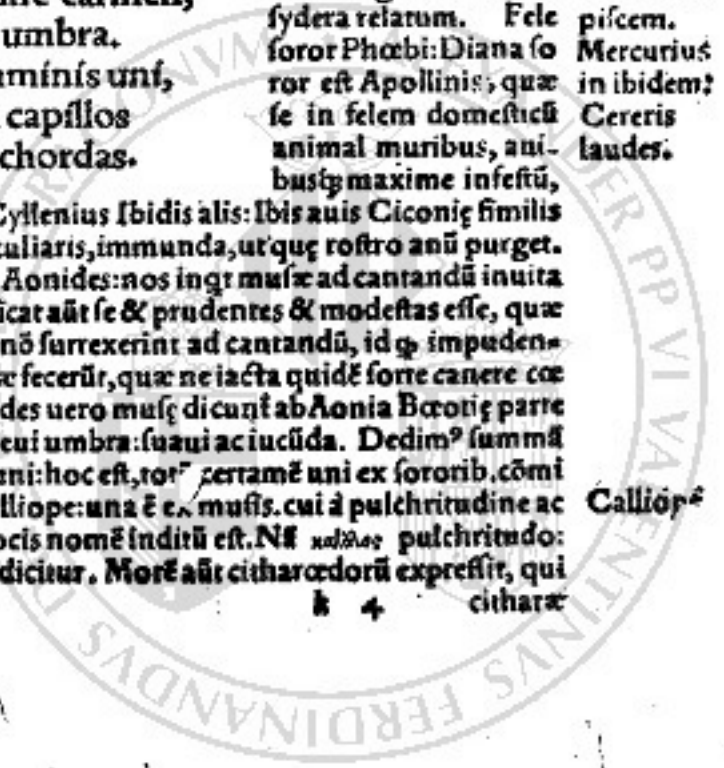
Duxq; gre. periphraſis est arietis. Nam Iuppiter se in arietē cōmutauit, cuius rei argumētum est, quod Iuppiter Hammō in Libya sub figura arietis colitur. Tameſi aliam huius Metamorphoseos rationem superius descripsimus. Delius in coruo, Apollo se in coruum mutauit, Bacchusque in capram.

[Higynus ex græcorum traditione, Apollinem in Cygnum, Pana in capricornum siue Aegipana se uertisse tradit; unde eadem figura etiā in ceteris sydera relatum. Fele soror Phœbi: Diana soror est Apollinis; quæ se in selem domesticū animal muribus, antibusq; maxime infestū,

cōuertit. Cyllenius Ibis alis: Ibis auis Ciconiæ similis Aegypti peculiaris, immunda, utque rostro anū purget. Poscimur Aonides: nos inq; musæ ad cantandū inuitamur. Significat autē se & prudentes & modestas esse, quæ nisi rogatæ nō surrexerint ad cantandū, idq; impudentes Pieri filix fecerūt, quæ ne iacta quidē sorte canere cœperūt. Aonides uero musæ dicunt ab Aonia Bœotice parte mōrana. Leui umbra: suauis ac iucunda. Dedim⁹ summā certaminis uni: hoc est, totā certamē uni ex fororib. cōmissimus. Calliope: una ē ex musis, cui a pulchritudine ac bonitate uocis nomē inditū est. Nē pulchritudo: Hæmonis uox dicitur. Morē autē citharæ odorū expressit, qui citharæ

Iuppiter in arietē. Apollo in coruum. Bacchus in caprā. Diana in citharā. Iuno in uaccam. Venus in piscem. Mercurius in ibidem? Cereris laudes.

Calliope

citharæ chordas antequam uerum incipiant cantum tenta re solent. Chordæ autem proprie dicuntur musicorū instrumentorum. Neruis: chordis. Prima Ceres: à laudibus Cereris carmen suum Calliope auspicatur. Ceres autem Saturni & Opis filia fuisse dicitur, quæ omnium prima agrorum cultum ac frumenta hominibus mon-

hunc secutus Lucanus sub Inarime insula uicina Baijs, ut Aencidos nono. Tam Prochyte sonitu alia tremit, durumq; cubile Inarime, louis imperijs imposita Typhoëo. Quod ab Homero sumptum, apud quem Iliados secundo legitur.

strauit, legesq; adinuenit, quibus homines ciuilitate uiuere ceperunt. Dicta est autem Ceres à gerendis frugibus prima licet propter affinitatem mutata, ut de natura Deorum Cic. ait. Alimentatq; mi. periphrasis est frumenti, ante cuius inuentionem glandibus homines uelcebantur.

na de. le. repetitio est qua maxime laudationem exornat. quod autem Ceres prima leges inuenerit, illud quoque est argumento, quod Thesmophoros à græcis uocatur, hoc est, Legifera, & eius sacra Thesmophoria, quæ à nostris Cerealia dicunt. Vastagi. Typhoëo gigante fulmine percusso super Siciliam insulam inuenerit, ne quando resurgens de caelo Deos pellere tæteret. Trinacris: Sicilia quidem

Trinacris à τριηρα, sed ab alijs Trinacria frequentius dicitur, quod à τριηρα habeat & promontoria, Pelorum, Lilybeum, & Pachynum. Quidam ex antiquis historicis Trinacriam illam uocant à Trinaco rege denominatam, ut scribit Apollonij enarrator. Magnis montibus, ponderibus. Nititur ille quidem: hoc idcirco fingitur, quia Sicilia terræ motu sæpe numero quatitur. Ausonio Pe. Italo, quippe qui & ad Italiam uergat, & a mille & quingentis passibus distet. Dictus est autem Pelorus à Peloro classis Hannibalis gubernatore, quem interfectum Hannibal cum crederet, se in insidias adductum ibi sepeliendum curauit. Læua Pachynus: apostrophe ad montem, qua maxime oratio exornatur. Pachynus uero Siciliæ est promontorium in Græciam uergens. Lilybeo crura premuntur. Lilybeus quoque Siciliæ est promontorium Africam respiciens.

Aetna. Degrauat Aetna caput: deprimit. Aetna uero mons est Siciliæ altissimus, cuius uertex fere semper flammam eiecit, est etiam urbs Aetna à Hierone rege ædificata, unde Aetnæi dicuntur. Sæpe remoliri: sæpe inquit tenrat montes excutere, quo tempore maximi fiunt terræ motus; per quod quidem significatur uastum Typhoëi & robur & corpus. Luctatur: conatur. Remoliri: demoliri, decutere. præpositionem posuit pro præpositione. Rex silentium: Plato. Manes silentes dicuntur, quod mortuis nulli uox sit. Pateat: aperiat. Solum: terra.

Variant autem autores circa fabulam hanc. Ouidius Typhoëum sub Aetna sepultum dicit: Virgilius, &

Atq; hæc percussis subiungit carmina neruis,
Prima Ceres unco glebam dimouit aratro,
Prima dedit fruges, alimentaq; mitia terris.
Prima dedit leges. Cereris sunt omnia munus.
Illa canenda mihi est. utinam modo dicere possem
Carmina digna Dea. certè est Dea carmine digna.
Vasta giganteis iniecta est insula membris
Trinacris, & magnis subiectum molibus urget
Aethercas ausum sperare Typhoëa sedes.
Nititur ille quidem, tentatq; resurgere sæpe,
Dextra sed Ausonio manus est subiecta Peloro,
Læua Pachyne tibi, Lilybeo crura premuntur,
Degrauat Aetna caput, sub qua respinus harenas
Eiecit, flammamq; fero uomit ore Typhoëus.
Sæpe remoliri luctatur pondera terræ,
Oppidaq; & magnos deuoluere corpore montes.
Inde tremat tellus, & rex pauet ipse silentium,
Ne pateat, lateq; solum retegatur hiatu,
Immissusq; dies trepidantes terreat umbras.
Hanc metuens cladem tenebroso sede tyrannus
Exierat, curruq; atrorum uectus equorum
Ambibat Siculæ cautus fundamina terræ.
Postquam exploratum satis est, loca nulla labare,

Εἰς ἀρίμεις, ἔτι ποὶ τυφώ-
ος ἰμμενίνας.
Quoniam ibi commentator ἀρίμεις, inquit, alij Cilicis, alij Lydiæ montem esse uolunt. Apollonius secundo Argonau. in palude Serbonide, quæ est inter Aegyptum & Phœniciam sepultum eundem tradit, Cuius uersus sunt:
Εἶδα τυφῶνα ποῖο δὲ ἀρο-
νίδας κρητῆρ
Πλήμυρος, ἄπκασι οἱ αἰθερῆς
ἰσχυρῶς χεῖρας
Θεμῶν δὲ κρατὸς αἰθερῶ φέ-
ρον, ἰστροδ' ἄντρος
Ὀφρῆθ' ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῆς ἰστροδ'
ἰτι γῆρας
Κίτῆσι τῶσδε πύχιστος ἀφῶνι-
δος ἴλασι λίμνη.

Antrum autem siue sedem Typhoëi, ut Homerus in Arimis, ita Pindarus, & post eum Mela in Cilicia fuisse scribant. Cuius diuersitatis ratio est, quod cum Typhaon, siue Typhoëus uentus proprie intelligatur impetuosis & ardens, uarijs locis tales erumpere contingit, de qua re qui uolet, Commentaria Pindari uideat in primo Od. Pythiorum. Porro Typhoëum Hesiodus dicit, Orthum & Cerberum canes, præterea Hydram & Chimæram ex Echidna monstro semiserpente, genuisse. Tamest idem Hesiodus diuersos facere Typhoëum & Typhaonem uideret. Hunc enim τῶν τῆς ἰστροδ' ἀντρος uocat, illum autem gigantem centipitem, atq; igne ore uomentem describit. Vide Theogoniam.]

Atrorum equo. nigrorum, apud inferos enim omnia sunt nigra, utpote apud quos perpetuæ sunt tenebræ. Ambibat: circuibat. Fundamina: fundamenta.

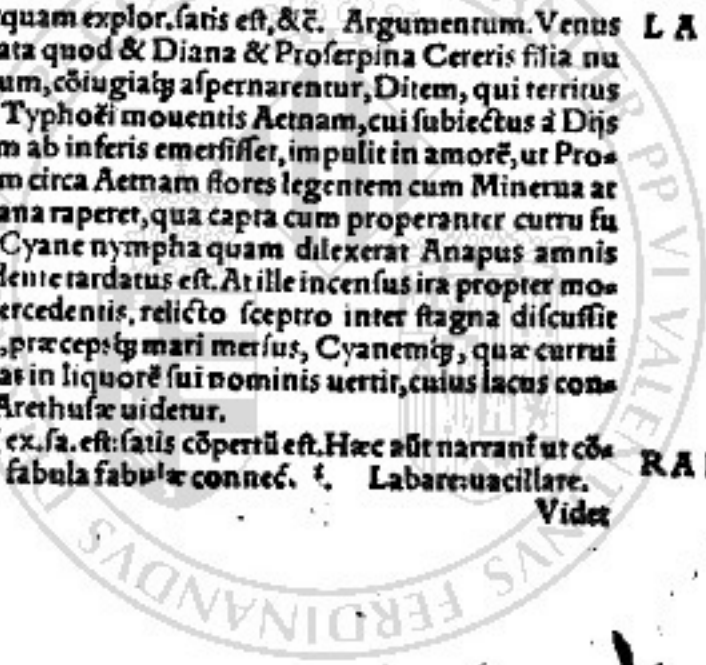
Postquam exploratum satis est, &c. Argumentum. Venus indignata quod & Diana & Proserpina Cereris filia nomen suum, cõiugijs aspernarentur, Ditem, qui territus uiribus Typhoëi mouentis Aetnam, cui subiectus à Dijs erat, cum ab inferis emerisset, impulit in amorè, ut Proserpinam circa Aetnam flores legentem cum Minerva atque Diana raperet, qua capta cum properanter curru fugeret, à Cyane nymphea quam dilexerat Anapus amnis intercedente tardatus est. At ille incensus ira propter moram intercedentis, relicto sceptro inter stagna discussit undam, præcepitq; mari missus, Cyanemq; quæ curru obstiterat in liquorè sui nominis uertit, cuius lacus conuiguus Arethusæ uideret.

Postq; ex. sa. est: satis cõpertum est. Hæc autem narrat ut cõmodius fabula fabulæ connec. t. Labare: uacillare.

Videt

Trinacris.
Trinacia
Pelorus.
Pachynus
Lilybeus
Aetna.

LACT
RAPH

Videt hunc Ery. ua. Erycina à Romanis, Siculisq; Venus dicitur, ab Eryce Veneris ipsius, ac Butæ filio, qui cum in Sicilia regnaret, ac plurimum corporis uiribus polleret, hospites ut secum cæstibus decerarent prouocabat. Is extructo matri Veneri templo, quæ Erycina fuit appellata, cum Hercule congressus ab eo fuit interfectus.

In uertice autem montis, qui ab eo ipso Eryx cognominatur, dicitur fuisse tumulatus. Narraturus uero poëta Cyane nymphæ transformationem in stagnū, prius Proserpinæ raptum elegantissime describit. Cum enim Pluto Deus inferorum in Sicilia uagaretur, sagitta à Cupidine rogatu Veneris percussus, uisa Proserpina Cereris filia ita exarsit, ut eam raptam statim currui suo imponeret, atq; asportaret. Cum uero à Cyane nymphæ retineretur ipse ad aperta terra ad inferos cum amica deuectus est. Cyane autē eo dolore fuit affecta, ut paulatim in fontem fuerit cōmutata. Mōte suo: Eryce sibi dicato. Natū uo. filium alati: hoc est, Cupidinem. Arma mea: ea dem ferme oratione Venus apud Vir. Cupidinem filium alloquit, Natae meæ uires, mea magna potentia solus.

Inq; Dei pe. in animū Platonis. Molire: prepara.

Triplicis re. quod in tres diuisum est partes. Quarum suprema (hoc est, cælum) obigit Ioui. Media (hoc est, terra cum mari) Neptuno. Infimatac ultima (hoc est, inferi) Plutoni.

[Atque hoc pacto Regias. Alij autem terram, & quæ sub, uel in ea sunt. Plutoni assignant. Inde etiam est, quod Pluto diuitiarum Deus habetur, quoniam illæ e terra effodiuntur. Quare dubitari possit, utrum legendum sit, Tu numina Ponti Victa domas, ipsumq; regit qui numina Ponti. Homerum Iliados xv. Terram communem relictam dicit, Cælum autem Ioui, mare Neptuno, & tenebras, siue Tartarum Plutoni celsisse. Sed hæc diuisio nihil ad hunc locum.]

Profers: producis, amplificas. Agitur pars tertia mundi: hoc est, tertia pars mundi in periculo uersatur, parimque abest quin ea à nobis amittatur. Et tamen in cælo quoque: non solum inquit inferos patimur ab amore liberos esse, uerum superiorum quoque quidam nos spernunt, nostræque patientia fruuntur. Pallada non ne ui. à quibus potissimum spernatur Venus exponit. Pallas enim ac Diana perpetuam uouerant uirginitatem. Cereris quoque filia: Proserpina, quæ Iouis & Cereris fuit filia. Patruo Plutoni, qui Iouis frater Proserpinam sibi uxorem copulauit. Nec quæ

magis audiat arcum: hoc est, nec quæ facilius ab arcu emittatur. Illæ nanque sagittæ arcum audire & obtemperare dicuntur, quæ facile ab arcu emittuntur. (uel etiam quæ hoc, quod arcus peti, faciunt, hoc est, certo feriunt.) Flexile cornum. propter cacophoniam cornum dixit pro cornu. Oppositioque genu: gestum

exprimit eorum, qui arcus intendunt.

Curuauit: inflexit, ut intenderet. Flexile cornu: flexilem arcum ex cornu confectum. Inq; cor: in corde ratio loquendi exposcit. Hamata harundine: sagitta ferro armata & hamo, quæ quidem e corpore difficulter extrahi potest. Et autem hamatus nomen participio simile ut galcautus. Ditem: Plutonem, qui à Græcis πλουτων, Latinis Dis, siue Ditis uel ερριπταειν, quia minime sit diues dicitur. Nam ερριπταειν & Deus est diuitiarum, & pro ipsis quoque diuitijs ponitur. Imo recte & analogicos, quoniam e terra cuius Deus Pluto ab alijs dicitur diuitiæ effodiuntur, ut supra quoque dictum.]

Hanc uocul Aet. lacum nomine Pergusam describit, iuxta quem Proserpina cum

sibi æqualibus puellis flores colligens à Plurone illac curru transeunte raptam fuit. Hunc uero lacum Claudianus (qui & ipse raptum Proserpinæ descripsit) Pergum à Siciis appellari ait. Haud procul in lacus, Pergum dixere Sicani Panditur. Ita locorum nomina uarie sæpenumero à poëtis efferuntur. Aetnae mœnibus: Aetna urbe. Nam Aetna & mons est Siciliae, & urbs, ut diximus. Quidam uero putant Ennae esse legendum, quod Enna quoque per duplex nomen & sine diphthongo Siciliae urbs est mediterranea, iuxta quam contendunt Proserpinam fuisse raptam.

Non illo plura Cayster Carmina cygnorum: Cayster fluuius est Asiae iuxta Asiam paludem ac Ephesum urbem labens, quem cygnis abundare, Virgilius quoque in primo Georgicorum testatur.

Iam uarias pelagi uolucres, & quæ Asia circum Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri. Sic autem dictus est quod labitur per ερασμους & com bustam regionem. Ab hoc deducitur Caystrium pratum iuxta Ephesum. Sylua coronat aquas: undique sylua lacum circuit.

Summo-

Aetna.

Enna.

Cayster.

Caystriū pratum.

Summouet: repellit, penetrare non finit. Phœbeos ignes: Solis feruores. Puellari studio: puellæ conuenienti. Vsq̄ adeo: pro iam. Acclamatione hac significat quàm uehemens ad amandum sagitta Cupidinis effectus fuerit Pluto. Ab ora summa: à supremo limbo. Hæc quoque ia, quia amiferat flores.

Raptor agit currus:

agit & cõcit in cursum. Et no. qu. uo.

Exhortatur equos: no

mina equorum Plu-

nis hæc esse feruntur.

Orphæus, qui obscu-

rus interpretari potest

& niger, Aethon qui

rens. Is autem unus

steris ex Solis equis,

Actæ, qui nocturnus

hic quæ dicitur græ-

ce dicitur, Alastor qui

infestus & perniciosus.

Sunt enim Alastores

Dæmones hominibus

perniciosi & infesti. hi

in Claudiano recenset

his uersibus.

Orphæus, crudele mi-

cans. Aethon sagitta.

Ocyor, & Stygijs crude-

lis gloriæ Nyctæus.

Armenti, Ditis nota

signatus Alastor.]

Excudit: cõcutit. Obs-

cura ferru. ferrugineo

colore, qui faucus est ac ferro similis.

Stagna Palico.

Palici (ut Aeschylus in Aetnis scribit) Iouis & Thales

nymphæ à Vulcano genitæ, filij fuerunt, ut uero alij in

primisque Sæuens scriptor Græcus, Vulcani ex Actna

Oceani filia. Dicti sunt autem Palici ἀπὸ τοῦ ἀδῆπιον, hoc est, ab iterum ueniendo in uiram, cum mortui iam

essent. Nam cum Thales nymphæ à Ioue fuisset com-

pressa, lunonis timore oprauit, ut sibi terra delinqueret.

Quod quidem ubi factum est, maturi partus tempus ad-

ex terra igitur adaperita, duo simul infantes exlie-

re, qui Palici sunt appellati. Non autem Palisci, ut putat

Tortel. qui in hoc quoque fœde nimium fallitur, nam

Paliscos ἀπὸ τοῦ ἀδῆπιον, quod est iterum, & hinc uerbo

latino scribit componi, cõp̄secundæ syllabæ s̄ litteram

præcipit ascribendam, cum & nomen græcum proculdu-

bio sit, nec si illo modo componeret, Græci unquã huius-

modi uerbo uterent. Iuxta Palicos autem fons est Palici

ne, qui aquam in alium sex cubitis eiaculari dicitur. quæ

in eundem fontem iterum reuertatur. Ius quoque iuran-

dum ibi sanctum fuisse scribunt. Quæ enim quis iuraf-

set ea in tabella scripta in aquam proieciantur, ac si

quidem uera fuissent, tabella fluitabat, si quis uero pe-

raffer, tabella submergebatur nec usquam apparebat. In

peritio uero deprehensus comburebatur. [Vide Ma-

crob. quinto Saturnaliũ, & Aristotelem de Auditionib.

Mirabilibus] Feruentia: innuit poëta ibi esse fontes

calidarum aquarum. Et qua Bacchiadæ: hoc est, ori-

ginem à Bacchia ducentes. Bacchias enim Dionysi fil-

ius Corinthum habitauit, ab eo autem genus ducen-

tes (ut scribit & Strabo, & expositor Argonauticon A-

pollonij generosissimi Corinthiorum habebantur. Cæ-

terur expulsi Corintho propter Actæonis mortem di-

cuisse. Melissus enim pater cum uidisset filiu-

Bacchiadis dilaceratum, iamq̄ Isthmia forent celebran-

da, astans altari multa in Corinthios est imprecatus, ni-

si filij eadem uindicarent, cumq̄ ea dixisset se præcipi-

tem ex alto dedit. Quare Corinthij ne inultam eam e-

dem relinquerent, oraculoque id iubenti obtempera-

rent, Bacchidas expulerunt. Cherficrates autem unus

Bacchiadum Cercy-

ram ædificauit, cum il-

line Colchos eiecisset.

Viderur autem poëta

innuere Drepanum à

Bacchiadis ædificatũ,

quanquam & Cercy-

ra Drepane fuerit ap-

pellata, quod (ut Ti-

mæus inquit) Ἀπίκ-

ον, hoc est, falx illic ab

scondita est, qua Cro-

nus Vrani, hoc est, Cæ-

li pudenda, aut Iuppi-

ter Croni reciderit.

[Non Drepanum,

sed Syracusas intelligit

Ouidius, ab Archia cõ-

ditas, qui & ipse Bac-

chiadum unus fuit, Ac-

ætonis interfecto, qui

& de filiarum suarum

nomibus Ortygiæ et

Syracusas appellauit,

ipse postea eodem mo-

do à Telepho quodam

occisus, ut ipse Actæo-

nem interfecerat. Hi-

storiã annotauit Leonicus de Var. Hist. libro secundo,

capite decimo. Et meminir Strabo item lib. sexto. Theo-

critus autem Idyllio decimosexto. Syracusas etiam Ephy-

reorum, hoc est, Corinthiorum urbem uocat.]

Bimari Corintho: Corinthus idcirco bimaris appel-

latur, quod in Isthmo Peloponnesi ædificata ab altera

parte Aegeum mare, ab altera Ionium spectet. Inter

inæquales portus: alter nanque maior esse, alter minor

perhibetur, [de Syracusis intellige.] Posuerunt mœ-

nia: urbem Drepanum ædificarunt. [Non Drepanum,

sed Syracusas.] Est medium Cyane: locum deseri-

bit, ubi Cyane nymphæ Plutonem inlibere uoluit, ne

Proserpinam asportaret, cæterum à Plutone contempta,

dolore in fontem sui nominis fuit conuersa, qui Ana-

pi fluuius commixtus iuxta Ortygiã insulam in mare

labitur. Cyane autem (ut scribit Plurarchus ex sen-

tentia Dosithei) puella fuit Syracusana, quæ ex ora-

culo & Cyanippum patrem, & seipsam mactauit, cum

patris desiderium ferre non posset. Cum autem illius

morte pestis foret sedata, Syracusani diuinos honores

ei decreuerunt, ac perennem & maximum fontem ab

eiusdem nomine appellarunt. Est autem iuxta Syracu-

sas Proserpinæ facer (ut scribit Diodorus) quod prope

illum rapta fuerit Proserpina, ut etiam Cicero testatur.

Et Pisææ Arethusæ: Arethusa fons est Siciliæ iuxta

Syracusas urbem, quam idcirco Pisæam poëta uocat,

quod (ut diximus) creditur esse Alpheus, qui fluuius iuxta

Pisam Olympiæ urbem habens absorberur à terra, ac

subter mare fluens in Siciliam usque Arethusam efferre

dicitur. [De qua re uide Strabonem libro sexto.]

Compos

Equi Plu-
tonis.
Orphæus.
Actæ.

Nyctæ.

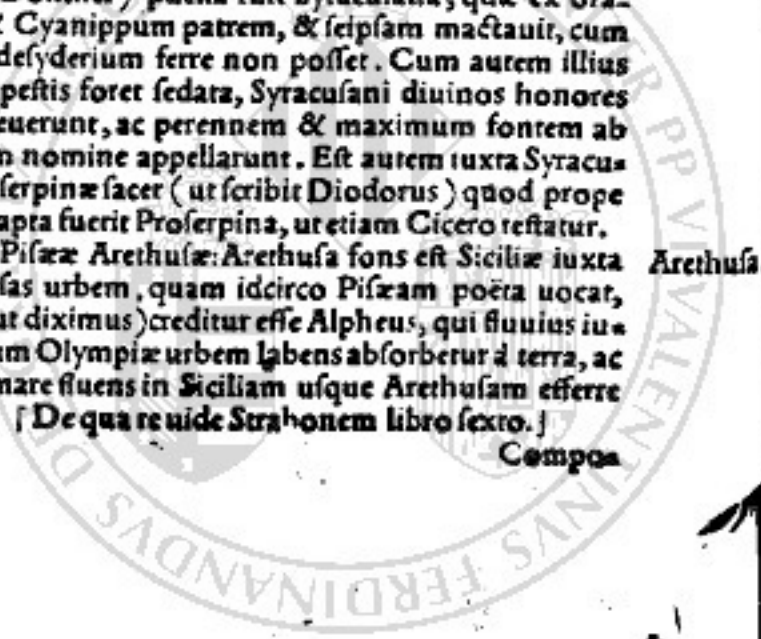
Alastor.

MICY

RAPH
Corinth
bimaris.

Cyane.

Arethusa.

Anapus. Componere: comparare. Anapus: qui & Anapis dicitur, fluuius est Siciliae, qui idcirco Cyanen amare fingitur, quod iuncti in mare defluunt. Saturnius: Pluto Saturni filius. Condidit: iecit tantis uiribus ut totum sceptrum occultraretur. Icta uiam tellus: nam scepro percussa ita hiauit, ut facile Platonis currus illac ad inferos pertranfierit. In tartara ad inferos. Est enim tartarus in finibus inferorum locus & obscurissimus, dictus *ταρταρος*, hoc est, ex eo, quod omnia in eo perturbata & confusa sunt. Mutat autem genus, nam in singulari masculinum est, in plurali neutrum. Medio cratere: in mediam uoragine. Nam crater non solum uas dicitur: sed ad eius similitudinem hiatus quoque terrae, unde flamma praesertim egrediaitur, crater appellat, unde Empedoclem se in Aetnae craterem praecipuisse legimus. Inconsolabile uulnus: maximum dolorem, qui nullam consolationem admittere possit. Omnis: tota.

Cyane in aquam. Ossa pati flexa: ossa fieri flexilia. Exilibus: tenuibus ac paruis. Euanida: euanescencia, resoiara. Restat: nihil quod prendere possis: nihil inquit duri de Cyanes corpore fuit relictum, quod quicumque manibusprehendere possit.

ACT. Interea &c. Argumentum. Ceres cum orbem terrarum peragrasset requireret filiam Proserpinam aetnae rorida ad casam cuiusdam anas nomine Milesmes deuenit, petijt ab ea ut sibi aquam ad colluendum ieiunium porrigeret. Quae

cum polentatam potionem ei dedisset, & illa audius biberet, puer quidam eiusdem casae, nomine Stelles procacius eam est persecutus, praedicans audiratem eius in bibendo, cuius Dea audacia offensa in malas eius partem potionis effudit, fecitque ut in stellionem conuerteretur, qui potionem polentam sparsam tergo ostenderet.

RAPH. Interea pauidae: Ceres Proserpinam filiam quaerens, cum defessa siti laborare quendam uenturum, ut sibi aquam ad os collueret, exhiberet, h.

polenta comixtum a uetula traditum bibere coepisset, puer audacior & ridere & Cerere gulae dedit esse iactare ausus est. Quare indignata Ceres in facie impudentis pueri mustum simul & polentam exiit, eumque in stellionem animal uarijs maculis infectum commutauit. Omni profundo: in omni mari. Vdis capillis: humidis, propter rorem autem nocturnum Aurora humidos capillos fingitur habere.

Quod coit angustis inclusum cornibus aequor,
Hic fuit, a cuius stagnum quoque nomine dictum est,

Inter Sicelidas Cyane celeberrima nymphas,
Gurgite quae medio summa tenus exitit aluo,
Agnouitque Deam, nec longius ibitis inquit.

Non potes inuitae Cereris gener esse roganda,
Non rapienda fuit, quod si componere magnis

Parua mihi fas est, & me dilexit Anapus,
Exorata tamen, nec, ut haec exterrita, nupsi,

Dixit, & in partes diuersas brachia tendens
Obstitit, haud ultra tenuit Saturnius iram,

Terribilesque hortatus equos in gurgitis ima
Contortum ualido sceptrum regale lacerto

Condidit. icta uiam tellus in tartara fecit,
Et pronos currus medio cratere recepit.

At Cyane, raptamque Deam, contemptaque fontis
Iura sui moerens inconsolabile uulnus

Mente gerit tacita, lachrymisque absimitur omnis.
Et quarum fuerat magnum modo numen, in illas

Extenuatur aquas, molliri membra uideres,
Ossa pati stexus, unguis posuisse rigorem,

Primaque de tota tenuissima quaeque liquecunt,
Caerulei crines, digitique, & crura, pedesque.

Nam breuis in gelidas membris exilibus undas
Transitus est, post haec humeri, tergumque, latusque,

Pectoraque in tenues abeunt euanida riuos.
Denique pro uiuo uitiatas sanguine uenas

Lympha subit, restatque nihil, quod prendere possis.
Interea pauidae nequicquam filia matri

Omnibus est terris, omni quaesita profundo.
Illam non udis ueniens aurora capillis

Cessantem uidit, non hesperus illa duabus
Flammiferas pinus manibus succendit ab Aetna,

Perque pruinosas tulit irrequieta tenebras.
Rursus ubi alma dies hebetarat sydera, natam

Solis ab occasu, Solis quaerebat ad ortus.
Fessa labore sitim conceperat, oraque nulli

Colluerant fontes, contactam stramine uidit
Forte casam, paruasque fores, pulsauit, at inde

Prodit anus, Diuamque uidet, lymphamque roganti,

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

Ab Aetna: ab Aetnae incendio et cratere. Unde & in sacrificijs Cereris, quae mysteria & initia uocantur, faces accensas iactare solebat, ad imitationem ipsius filiam inquitentis.

Flammiferas pinus: pinus arbor est, quae optimae faces uocantur. Duas autem integras pinus maximas Ceres accendit, illisque pro facibus utebatur. Claudianus uero duas cedros ab illa gestatas fuisse scribit. Hebetarat sydera: lumen syderum retuderat & occultarat. Nam adueniente die syderum fulgor non uidetur.

Oraque nulli Colluerant fontes: hoc est, nihil aquae biberat. Proprie autem os collui dicitur quando abluitur. ramine: palea. Prodit anus: procedit, egreditur.

Quaenam uero fuerit haec anus poeta qui dem reticet, sed Caper in Virgilium scribit fuisse Meganiram

lei ancillam, quae Cererem manu prehensam introduxit. Huic astipulatur & Diomedes grammaticus, qui & illud adijcit, puerum a Cerere in Stellionem conuersum iam

bam fuisse uocatum, unde Iambus uidetur esse denominatus.

[Neque Meganira Celei ancilla fuit,

ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

neque puer in Stellionem uersus, Iambas, ut Regius putat, appellatur. Sed Meganiram siue, Metaniram, id enim crebrius scriptum reperias, Pausanias in Atticis & item Hephestio, uxorem Ceres. Commentatores Euripidis & Nicandri, Hippochoontis faciunt. Puerum autem in Stellionem uersum, Nicandri interpretes Abantem uocat, qui cum Deam a Metanira hospitio acceperat

Mos sacrorum Cereris.

Meganira

Iambas.

ceptam indignaretur, ultroq; uerbis illam inceseret, illa petulantia pueri offensa, quod reliquum polentæ in cratere forte erat, in os eius effudit, atq; ita in Ascalabum, siue Stellionem, ut poeta ait, conuertit. lambe uero (ita enim apud Græcos dicitur, non lambas) ancilla Metaniræ fuit, Panus & Echus filia, Thiressa genere, ut in ijdem commentarijs legitur,

Hæc deam, cum ob amissam filiam perpetuo mœrore afficeret, Iambicis quibuidã iatationibus, siue carminibus (unde & iambo pedi nomen factũ) consolata, & ad hilaritatẽ inuitasse dicit. Id quod ex ipso Nicandro etiam reperet, cuius uersus est.

Ἄλλ' ἄγε φιλῶναι μὲν γλυκὺ ποταμῶσι νόμιστος
Ἡμετέρου παιδιῶνα πόρον ἢ κήρυκοι τίθει,
Ἡσυχίης δ' αὖτ' ἀσπίδα πόντος ἔπειτα δού
αἰνεῖται ἱερῆς ὁ δ' ἄνεργον ἱπποθῶντος
Ἐπιπέσει ἀβύσσου ἑσπέρου πύργου γλάφυρο.

De pueri autem cõuersione idẽ poeta in Theocritus meminit his uersibus.

Ἀρκαδίῃσιν, τὸν μὲν ἔπειτα φέρεται, οἷα δ' ἄρχαία ἀμύμονος ἔστι, δὲ δὲ πρὸς σίτατον
καθ' ἰκέρου πρὸς φρίαν, δὲ ἢ πάλαιοι θεράποντες ἀρχαῖα μεταίτερα τῶν Λύδια κροσσῶν φρου.

Quo loco aperte dicit Cererem à Metanira in Celei Ætate, uocari, tunc uero in Ascalabum, acceptam fuisse. Quæ abitor eos, qui Hippothoontis uxorem faciunt Metaniram, ex eo occasionem traxisse, quod Nicander dicit Ἡσυχίης ἱπποθῶντος, hoc est, in urbe Hippothoontis Ætate siue polentam hanc, ut ab Ouidio uocatur, deam epotasse. Intelligit enim Eleusinem, ubi Celeus habitauit, quam ideo Hippothoontis urbẽ uocat, quod hic ex Alope Cercyonis filia natus esset, Cercyon autem Eleusim & tenuit aliquando, & ibidem à Theseo postremo occisus fuit. Sed hæc hæctenus.]

RAPH.

Dulce dedit: non mulsam, quod est ditiorum, sed mulsam quo rustici quoque non carent, puto accipiendum. Testa: terreo uase, per quod significat poeta uentulam eam inopem admodum fuisse. Polenta cum præpositio subintelligatur.

[Alij accusariuo casu polenta dictum accipiunt, ut sit neutri generis, eoque modo & planior constructio est & sensus. Sed hoc criticis relinquamus.]

Polenta uero cibus est, æcis olim tam familiaris, quàm puls Romanis: uterque uero cibus est quo rustici præcipueq; montani utuntur. Duri oris: impudentis. Illi enim dari esse oris dicuntur, qui sunt impudentes.

Auidam: gulosam. Ex orta parte: epotus modo acti uari modo passiuam habet significationem, ut hoc loco

co. Sic Iuuenalis. Epotæque flumina Medo prandente. Combibit os maculas: contrahit. Aprumque colori Nomen habet: Stellio enim uocatur, quod paruis stellis insignitus esse uideatur. Est autem paruam animal, quod (ut inquit Plinius) rore tantum uiuit. A stellione uero stellionatus crimen à iureconsultis deduci uideatur, ut enim Stelliones uarij sunt & uersis colores, ita impostores arque deceptores, ut uilia uideantur pretiosa, arte quadam ac simulatione mendacis: que efficiunt. Siellatus corpora: stellarum habens corpus, & guttis infectum quæ stellæ uideantur.

Puer impudens stellion

Dulce dedit, testa, quod coxerat ante, polenta. Dum bibit illa datum, duri puer oris, & audax Constitit ante Deam, risitq; auidamq; uocauit. Offensa est, neq; adhuc epota parte loquentem Cum liquido mixta perfudit Diua polenta. Combibit os maculas, & quæ modo brachia gessit, Crura gerit. cauda est mutatis addita membris. Inq; breuem formam, ne sit uis magna nocendi Contrahitur, paruaq; minor mensura lacerta est. Mirantem, flentemq; & tangere monstra pauentẽ Fugit anum, latebrasq; petit, aptumq; colori Nomen habet uarijs stellatus corpora guttis, Quas Dea per terras, & quas errauerit undas Dicere longa mora est. querenti defuit orbis. Sicaniam repetit. dumq; omnia lustrat eundo, Venit & ad Cyanen, ea ni mutata fuisset, Omnia narrasset, sed & os, & lingua uolenti Dicere non aderant, nec qua loqueretur, habebat. Signa tamen manifesta dedit, notamq; parenti Illo forte loco delapsam in gurgite sacro Persephones zonam summis ostendit in undis. Quam simul agnouit, tanquã tum deniq; raptam Scisset, inornatos laniauit Diua capillos, Et repetita furis percussit pectora palmis. Ne scit adhuc ubi sit, terras tamen increpat omnes, Ingratasq; uocat, nec frugum munere dignas, Trinacriam ante alias, in qua uestigia damni

L A C

Quas Dea &c. Argumenium. Cum Aretusa nympha Siciliae fontis, qui humo pressus ab Elide fluit, indicauisset Cereri à Dite raptam Proserpinam, & illa ab Ioue impetrasset si fratris nuptijs contenta non esset, ea lege ab inferis duccret eam, si nihil gustasset. Quam ob causam cum iudicium fieret Ascalaphus hospes Acherontis filius ad iudicium primus descendit, docuitque eam mali punici granum gustasse: Quam obrem in auctum bubonem abominandi ominis conuersus est. Iuppiter autem ex æquo Cereri,

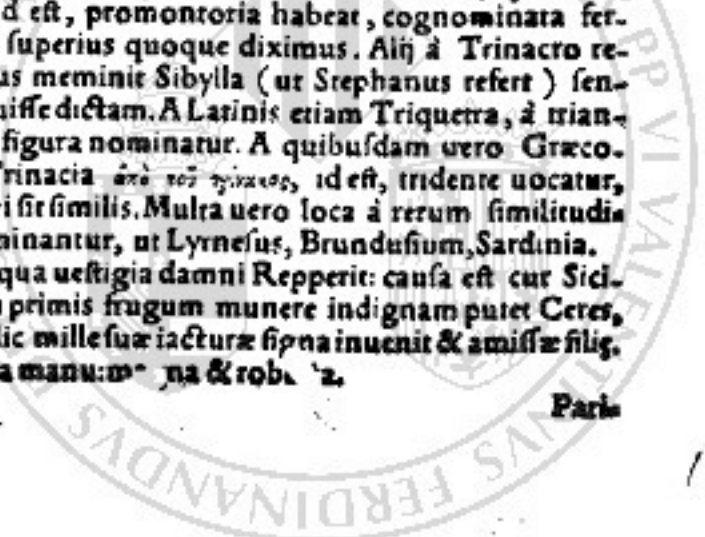
fratrisq; tribuit, ut partem anni Proserpina apud uirum partem autem apud matrem ageret.

Querenti defuit orbis: nam cum totum perlustrasset Ceres terrarum orbem ubi quæreret filiam nihil ei loci restabat, quare in Siciliam est reuertia. Sicaniam: Siciliam à Sicano rege appellatam. Nec qua loqueretur habebat: hoc est, nec linguam qua loqui posset habebat. Persephones zonam: Proserpine cingulum. Quam enim Latini Proserpinam, Græci Persephonen uocant. Trinacriam ante alias: Trinacria, quæ & Trinacris uocatur, quod triacra, id est, promontoria habeat, cognominata fertur, ut superius quoque diximus. Alij à Trinacro rege, cuius meminit Sibylla (ut Stephanus refert) sentiunt fuisse dictam. A Latinis etiam Triquetra, à triangulari figura nominatur. A quibusdam uero Græcorum Trinacia ἀπὸ τοῦ τριῶνος, id est, tridente uocatur, quod ei sit similis. Multa uero loca à rerum similitudine nominantur, ut Lynesus, Brundisium, Sardinia.

R A P
Sicania
Persephone
Trinacria

In qua uestigia damni Repperit: causa est cur Siciliam in primis frugum munere indignam putet Ceres, quia illic mille sua iacturæ signa inuenit & amissæ filię. Sua manu: uariis & rob.

Paris

Parill leto: simili ac pari morti. Dare autē leto & morti, interficere est. Aruatq; iussit Fal. de hoc est, aruis mandauit, ne sibi credita semina redderent. Depositu autem dicitur quicquid apud aliquem custodire grana collocatur. Est uero figurata ac poetica locutio, fallere depositu, pro eo quod est fallere homines non reddendo semina credita atq; deposita.

Sparfa iacet: dispersa marcessit ac nullo est in honore, nullumque fructu hominibus praebet. Segetes: frumenta seminata. Eleganter autem ea omnia enumerat, quibus segetes corrumpunt. Et modo Sol nimius: nimia fictiras a calore Solis proueniens. Nimi⁹ imber: nimia humiditas. Nam imber (ut ait Plin.) in herba tantum segetibus est utilis, florentibus autem frumento & hordeo nocet.

Sydera uentis nocent: sydera tunc nocere segetibus uidentur cum rubiginem contrahunt. Nam rubigo (ut idem scribit Plin.) colesse est frugum, uinea rumq; malum, nullo minus noxium. Veni autem tribus temporibus nocet frumento & hordeo, in flore, aut patinus cum deflorere, uel maturefcere incipientibus. Semina iacta: grana seminata. Legunt colligunt, & denorant. Lolium tribulicq; fatigant: lolium ac tribuli herbae sunt segetibus infestae. Fatigant: laboriosiores efficiunt. Triticeas messes: tritici segetes. Messis autem proprie dicitur tempus metendi & colligendi frumenti, sed pro segete quoque interdum accipit, ut hoc loco. Et inexpugnabile gramen, in domabile, quod nulla ratione ita domari potest, ut non renascatur. Videtur autem filicis esse periphrasis. Gramen sane species est herbae fere ubique nascens, quis simpliciter pro herba frequenter gramen accipiat. Eleis undis: per subterraneas caernas ab Elide Olympiq; urbe uenientibus. Tres autem sunt urbes hoc nomine, una in Aegypto ab Eleo Tantali filio cognominata, altera in Arcadia, tertia in Hispania, unde Eleas possessiuum modo trisyllabum, modo Elieus quadrisyllabum, modo Elieus quinquesyllabum declinatur. Alpheias ex Arethusa, quae Alpei Elidis fluit filia esse uideatur. Nam Arethusa (ut paulo ante diximus) eadem cum Alpheo esse putatur. Quae enim apud Pisam in Alpeu proiciunt (ut scribit Plin.) eadem in Sicilia ab Arethusa eiciuntur, unde fabulae datus est nomen, Alpeu Elidis fluium Arethuse nymphae amoris apertum, est in Sicilia usque fuisse persecuta. Rorantes co-

Repperit. ergo illic saeva uertentia glebas
Fregit aratra manu, pariliq; irata colonos,
Ruricolascq; boues leto dedit, aruatq; iussit
Fallere depositum, uitiataq; semina fecit,
Fertilitas terrae latum uulgata per orbem
Sparfa iacet. primis segetes moriuntur in herbis.
Et modo Sol nimius, nimius modo corripit imber,
Syderaq; uentisq; nocent, auidaq; uolucres
Semina iacta legunt, lolium, tribulicq; fatigant
Triticeas messes, & inexpugnabile gramen.
Tum caput Eleis Alpheias extulit undis,
Rorantesq; comas a fronte remouit ad aures.
Atq; ait, o toto quaesitae uirginis orbe,
Et frugum genitrix immensos siste labores,
Neue tibi fidae uiolenta irascere terrae,
Terra nihil meruit, patuitq; inuita rapinae.
Nec sum pro patria supplex. huc hospita ueni,
Pisa mihi patria est, & ab Elide ducimus ortus.
Sicaniam peregrina colo, sed gratior omni
Haec mihi terra solo est, hos nunc Arethusa penates,
Hanc habeo sedem, quam tu mitissima serua.
Mota loco cur sim, tantisq; per aequoris undas
Aduchar Ortygiam, ueniet narratibus hora
Tempestiua meis, cum tu curaq; leuata,
Et uultus melioris eris, mihi peruia tellus
Praebet iter, subterq; imas ablata caernas
Hic caput attollo, desuetaq; sydera cerno.
Ergo dum stygio sub terris gurgite labor,
Vila tua est oculis illic Proserpina nostris.
Illa quidem tristis, neq; adhuc interrita uultu,
Sed regina tamen, sed opaci maxima mundi,
Sed tamen inferni pollens matrona tyranni.

ad au. a fronte usq; ad aures repulit. Gestu autem expressit uirnantiu, & sub aqua natantiu, qui cum primu ex aqua caput exulerint, capillos a fronte ad aures usq; manibus amabatur repellunt. Immentos siste la. hoc est, immensis desiste laboribus filie querenda. Est autem transitiuum sisto, quod significat firmo ac stare facio. Violera: indignata. Patuit: se aperuit, ut Pluto ni una cum rapta Proserpina ad inferos perferri aditu preberet. Nec sum pro patria supplex: nec tibi pro patrie meae excusatione supplico. Hae autem idcirco ait ne mentiri putet. Pisa mihi patria est. Pisa Arcadie oppidum iuxta quod Alpheus fluius labit, unde de Pisis deriuatur. uero Pisaru nomen uero tantum plurali urbs est Heruniae clarissima, unde Pisanus. Mota loco cur sim: Arethusa uenatrix fuit nymphea Dianae comes, quae cum forte se in Alpheo fluuio lauaret, ira Alpeu in sui amore pellexit, ut ipsa retinere conatus sit, sed cum in Sicilia usq; fugientem Alpheus secutus esset, implorato Dianae auxilio in fonte sui nominis fingitur fuisse conuersa. Quod idcirco (ut diximus) sic est quod quae iaciunt in hunc purgamentum eici ab Arethusa in Sicilia fere est obseruatum. Sunt autem multae Arethuse & urbes & fontes. Nam & Syriae & Euboeae est Arethusa et Ithacae fons. Quamquam igitur nobiles grammatici graeci scribant omnem fontem Arethusam posse uocari,

Pisa

Arethusa

Arethusa
multae.

Ortygia.

Idest tres

Eleus

Alpheias

N

orationē exornat. Cū enim unū dicat, plura tamē esse uident. Opaci mun. umbrosi inferni. Pollens ma. potens uxor. Dolore pul. gra. p. cussa, affecta magno dolore. Nubila: cristis, mœsta. Inuidiosa: inuidiā Ioui factura. Nara patrē moueat: Proserpina em̄ Iouis ex Cere filia fuit. Conat aut̄ Ceres Ioui persuadere, ne patiat

filia à Plutone deiciari. neu sit tibi cura uilior illius: neq̄ illi⁹ inq̄t minorē curā habeas, q̄ ego ipsam peperit. En quæstra diu: En ecce, indignationē aut̄ significat. Si reperire uocas: ac si diceret, hoc esse potius amittere, quā reperire. Quod rapta feremus: hoc est, quod tanta æquo animo toleramus, dummodo eā Pluto nobis reddat.

Nec enim prædone marito causa ē cur Proserpina marito prædone nō sit digna, quia filia tua est. Præddes aut̄ proprie dicunt, qui in mari latrocinant, qui à grecis pirata uocant.

Sed si modo nomina rebus: sed si inq̄t nomina uera imponere uolumus rebus & his factis, nō iniuriā hoc, sed amorem esse cognoscemus. Diffinitiuā autē uti cōstitutā. Ne ad raptū excusa. Pudori: dedecori. Pudor est enim timor iustæ uirperationis. Tu modo diua uelis: illū nobis esse generū. Ut de sint cetera: ut demus omnia. alia Plutoni deesse. Nec cedit nisi forte mihi: nec Pluto inq̄t potentia à quoquā superat, præterq̄ à me solo, qui mundi partem meliorem quā ipse sortitus sum. Nā mihi cœlum, inferi illi in mūdi diuisione obtigerunt.

Disidij: separatiōis, ac repudij. Cœlū: ærem. Si nullos cōigit illic Ore cibos: hoc est, si nihil apud inferos comedit. Qui enim ibi aliquid gustasset, ei illinc reditus nō datur. Certū est. Ieiunia soluerat: aliquid comederat. Simplex: rerū imperita. Punicellū pomū: malū granatū. Curua arbore: depressa pomorū multitudine. Presserat ore suo: comederat. Solusq̄ Ascalaph⁹ uidit: Ascalaph⁹, ut hoc loco narrat Ouid Acherontis ex Orphne nympha fuit fili⁹, qui cū testat⁹ esset

Mater ad auditas stupuit ceu faxea uoces,
Attonitæq̄ diu similis fuit, utq̄ dolore
Pulsa graui grauis est amentia, curribus auras
Exit in æthereas, ibi toto nubila uultu
Ante Iouem sparsis stetit inuidiosa capillis.
Proq̄ meo ueni supplex tibi Iuppiter, inquit,
Sanguine, proq̄ tuo, si nulla est gratia matris,
Nata patrem moueat. neu sit tibi cura precamur
Vilior illius, quod nostro est edita partu.
En quæsitā diu tandem mihi nata reperta est,
Si reperire uocas amittere certius, aut si
Scire ubi sit, reperire uocas, quod rapta, feremus,
Dummodo reddat eā, neq̄ enim prædone marito
Filia digna tua est, si iam mea filia non est.
Iuppiter excepit. commutata est pignus, onusq̄
Nata, mihi tecum, sed si modo nomina rebus
Addere uera placet, non hoc iniuria factum,
Verum amor est, neq̄ erit nobis gener ille pudori.
Tu modo Diua uelis, ut desint cætera, quantum est
Esse Iouis fratrem: quid: quod non cætera desunt?
Nec cedit nili sorte mihi, sed tanta cupido
Si tibi disidij est, repetet Proserpina cœlum,
Lege tamen certa, si nullos contigit illic
Ore cibos, nam sic Parcarum foedere cautum est,
Dixerat, at Cereri certum est educere natam,
Non ita fata sinunt, quoniam ieiunia uirgo
Soluerat, & cultis dum simplex errat in hortis
Punicum curua decerpserat arbore pomum,
Sumptaq̄ pallenti septem de cortice grana
Presserat ore suo, solusq̄ ex omnibus illud
Ascalaphus uidit, quem quondam dicitur Orphne
Inter auernales haud ignotissima nymphas,
Ex Acheronte suo furuis peperisse sub antris.
Vidit, & indicio reditum crudelis ademit.
Ingemuit regina Herebi, testemq̄ profanum
Fecit auē, sparsumq̄ caput Phlegethontide lymphā
In rostrum, & plumas, & grandia lumina uertit,
Ille sibi ablatu fuluis amicitur in alis,
Inq̄ caput crescit, longosq̄ reflectitur ungues,
Vixq̄ mouet natas per inertia brachia pennas.
Foedaq̄ sit uolucris uenturi nuntia luctus
Ignauus bubo, dirum mortalibus omen.
Hic tamen indicio pœnam, linguaq̄ uideri

Proserpinā Plutōis hōrtis septē grana mali punici comēdisse, ab ipsa indignata in bubonē pessimi ominis auem fuit cōmutatus. (fuit & alius Ascalaph⁹, Martis & Aethyochæ filius cuius Hom. meminit Iliad. ij.) Auernales: infernales. Furuis antris: nigris spelūcis. Et indicio reditū crudelis ademit: delatiōe sua Ascalaph⁹ reditū Proser

pinę eripuit, nec illā ad superos redire p̄misit.

Regina Herebi: Proserpina inferorū regia. Est enim Hereb⁹ inferni pars. Profanū: excrandū. Phlegethonti de lymphā. Phlegethōtis aqua. Est em̄ Phlegethon unus ex inferorū fluitis à τὸ φλεγεῖν, hoc est, ab ardendo cognominat⁹. forma autē patronymica, p̄ possessiua est posita. Ille sibi ablat⁹, hoc est, sua figura ac forma ipoliatus.

Amicit: uestit, cooperitur. Inq̄ caput crescit: illi in caput crecere dicunt, quorū caput q̄ reliqua mēbra grandius efficit. Lēgosq̄ reflectit ungues: lynce doche pœnica. Si enim esset soluta orano lēgi ungues reflectunt dice remus, hoc est, reflexiet adunci sūt. Foeda: turpis aspectu. Ignauus bubo: uilis ac imbellis. Bubo autem nomen est fictitium à uoce auis ipsius dictum.

Hic tamē & c. Argumentū. Sirenes Acheloi & Melpomedes musæ filie, cū Proserpinā raptā requirerent, neq̄ eā ullo modo possent inuenire, & à Deis nouis sine impetrauissent, ut uersæ in uolucres non tantū in terris, sed etiam in mare requisitā cōsequerentur, nouissimē deuenērūt ad petrā maris quæ imminebat proxima pelago, harū ita factum fuit ut quamdiu earum uox audita nō esset mortalibus, manerent incolumes. Forte Vlyxes monitu Circes præteruēctus est,

tum se præcipitauerunt.

Hic tamen indicio: fabulam fabulæ (ut solet) eleganter annectit pœta. Nam Sirenes tres fuisse dicuntur Acheloi fluiti & Calliopes musæ filie ac Proserpinæ comites fidissimæ, quæ quidem cū & ipsæ per totū orbem terrarū uellent, nec usq̄ in terris eam repererunt,

Herebus

Phlegethon

LACT

Ascalaph⁹ in bubonē

RAPHA

Sirenes tres

rent, Deos rogarunt, ut alatae efficerentur, quo commodius etiam in aquis Proserpinā inquirere possent. Quare ita in aues fœcuerunt, ut facies tamē uirginea, uoxq; humana illis remaneret. Hæc iuxta fratē Siculum infulas Sirenuſas habitantes tam ſuauiter canebant, ut nauas illac tranſeantes, aut ad ſe pellicerēt, aut ſopitos ſpoliarēt,

atq; ſubmergerēt. Quare Ulyxes illac tranſiurus admonitus à Circe & ſociorum aures cœca obturauit, et ſe ad triremis malum alligari iuſſit. Illæ uero indignatæ ſe in mare præcipitarunt. Earum autem prima Parthenope, altera Leucoſia, tertiã Ligia ſait appellata. Dicuntur autē Sirenes

ſeipſas, quod eſt dico, præpoſita ſ littera. unde falluntur qui illas putant latine tractrices dici, cum per u di phthongum græcā ſcribantur, non per y, ut ſcribitur, quod ſignificat traho. Acheloides: Acheloi filij. Achelous uero Calydoniæ fluius eſt Oceani (ut in Theogonia ſcribit Heſiodus) & Terhyos filius: Hic pro Deianira cū Hercule acriter pugnans tandē fuit ſuperatus. Achelous quidē (ut refert Macro.) apud præſcos aqua dicebat. unde Virg. lib. Georg. primo dixit. Poculaq; inuentis Acheloua miſcuit uuis. Cū uirginis ora geratis: cū faciē uirginis habeatis. An quia cū legeret: an particula ē interrogatiua, qua elegit utrimur in ſoluēdis quæſtionib; pro qua imperiri aut cōiunctionē reponit. Protinus ut ueſtrā: hoc eſt, ut diligenter in mari quoq; poſſetis inquirere Proſerpina. Alarū remis: alarum remigio & agitatione. Faciles: benignos, utpote qui uobis ea, quæ oprabatis, cōceſſerunt. Ne tamen ille canor: cauſam exponit, cur totę in aues nō fuerint cōmutatæ Sirenes, ſed uirgineos uul; retinuerint. Canor natus: facultas canendi ingenita & à natura data. Ad mulcēdas aures: delectādas. Tantaq; dos oris: ſi em totę in aues fuiſſent mutatæ, nō ſuauiter canere nunq; potuiſſent.

At medius fratrisq; & c. Argumentū. Iuppiter, ut Cererem placaret, ita diuiſit annū, ut Proſerpina partim apud uirum, partim apud matrē moraret, ergo Ceres exigit ab Arethufa, ut ſibi originē ſuā exponat. Arethufa Achaidū nympharū formoſiſſima cū ab Alpheo amne pſequeret, caperetq; perſequeris impetū effugere, inuocauit Dianā, cui; comes & æmula ſtud; fuerat, ut laborātī ferret auxiliū, obiectaq; ea nube ne conſpectū uictis poſſet uenire, tellure rupta in inſ; Ortygiā miſit. Curum iter, & in fontē, cognominē ſibi Arethufar uerſam, ad

ſuperos euocauit, cuius liquori Alphei amnis infundit.

At medi; fratrisq; ſui: Iuppiter inq; medius inter Plutonē fratrē, & Cererē ſororē, ne eorū alteri diſpliceret ex æquo annū diuiſit, ut ſex quidē meſes Proſerpina cum matrē, totidēq; cū marito foret. Ex æquo diuidit: in duas æquales partes diſtribuit. Duorū regnorū: & inferi et ſu-

peri. Quandiu enim eſt cū matrē Proſerpina apud ſuperos, quādiu cū Plutonē apud inferos regnare dicat. Hoc autē id circo ſingit q; Luna, q; eadē eſt cū Proſerpina, tãto tēpore in cœlo luſcere, quãto ſub terra uidelate. Vertit: conuertit, ac mutat. Facies: figura. Lata defrons eſt & Cereris Proſerpinq; late ſite fratem accipere poſſum;. Ambæ nanque ē meſtis, ac triſtib. late atq; hilares ſunt effectę. De Proſerpina tamē præcipue eſſe intelligendū, quę ſubiecti ſimilitudo aperre oſtēdit. Victis ē nu. ex diſſolutis nebulis atq; depulſis. Tunc em nubes à Sole uinē dicunt, cū reſoluuntur atq; expellunt. Exigit: expoſcit. Secura: ſine cura & late. Cōcinne autē ingre; poëta ad exponer; metamorphoſin; huius nymphi in iudē nominis fontē. Arethufa nanq; (ut ipſa Ceteris ſiliæ recuperatione late; rogatu narrat) nymphea fuit uenatrix, Dianę comes quæ aſtu defatigata, depoſitis ueſtibus nuda in Alpheū fluiorū limpidiſſimū cū deſcen-

† Achide
Arethufa.

diſſet, forte in Alphei fluminis ipſius Dei amorē incidit. Cum igitur Alpheus nudam eam perſequeret, iamq; aſſecutus foret, Dianā ipſa rogauit, ut ſibi opē ferret. Diana uero eam curſu laſſam, ita nube texit, ut Alpheus quidem ea potiri non poterit. Sed cum eam ob nimium ſudorem in aquā eſſe cōuerſam animaduertiſſet, & ipſe humana depoſita figura eam uſq; in Ortygiam inſulam Siciliæ adiacentem per ſubterraneas cauernas eſt perſecutus.

Sacer fontis: omnes fontes nymphis ſacri eſſe dicuntur. Fluminis Elei: Periphrasiſ eſt Alphei. In Achai. in Achaiā. [Achide alij malunt legere propter quantitātē, quoniam & alibi idem poëta dixit per Achidas urbes, eadem forma.] Legit: elegit ap; ad uenandū ſyluas.

Salus: ſyluas, in quibus; ſaliunt. Poſuit caſ. tendit rena, per quæ ſignificat ſe nenatricem fuiſſe.

Formoſæ no. ha. tamē eſt ſubaudiendum. Iuuabat: delectabat. Quatq; ali. gau. ſo. pulchritudinis, inquit, qua aliæ nymphæ ſolent gaudere, me pudebat, alicui; placere crimen ac flagitium eſſe putabam.

Syma

Sirenes in
luc.

Achelous.

Canor.

A C T.

Strympthalus.

Strympthalide syl. Strympthalus urbs est Arcadiæ, & planities & fons, unde Strympthalus possessiū & Strympthalis deducunt. Sine uorti. sine aquarū uerrigine. Vortex dicitur aqua in se cōtorta. Perspicuas ad hu. claras ac lym-
pidas usq; ad harenā. Calculus: lapillus. Numerabi-

Corporis erubui, crimenq; placere putauī.
Lassa reuertebar, memini, Strympthalide sylua.
Aestus erat, magnusq; labor geminauerat æstum.
Inuenio sine uortice aquas, sine murmure euntes
Perspicuas ad humum, per quas numerabilis alte
Calculus omnis erat, quas tu uix ire putares.
Cana salicta dabant, nutritaq; populus unda
Sponte sua natas ripis declinibus umbras.
Accessi, primumq; pedis uestigia tinxī.
Poplite deinde tenuis, necq; eo contenta recingor,
Molliaq; impono salici uelamina curuæ.
Nudaq; mergor aquis, quas dum ferioq; trahoq;
Mille modis labens, excussaq; brachia iacto,
Nescio quod medio sensu sub gurgite murmur,
Territaq; insisto propiori margine fontis.
Quo properas Arethusa: suis Alpheus ab undis
Quo properas: iterum rauco mihi dixerat ore.
Sicut eram fugio sine uestibus, altera uestes
Ripa meas habuit, tanto magis instat, & ardet.
Et quia nuda firi, sum uisa paratior illi.
Sic ego currebam, sic me ferus ille premebat,
Ut fugere accipitrem penna trepidante columbæ,
Ut solet accipiter trepidas urgere columbas.
Usq; sub Orchomenon, Psophidaq; Cyllenenq;
Mænaliosq; sinus, gelidumq; Erimanthon, & Elim
Currere sustinui, nec me uelocior ille.
Sed tolerare diu cursus ego uiribus impar
Non poteram, longi patiens erat ille laboris.
Per tamen & campos, & opertos arbore montes,
Saxa quoq; & rupes, & quia uia nulla, cucurri,
Sol erat à tergo, uidi præcedere longam
Ante pedes umbram, nisi si timor illa uidebat.
Sed certe sonituq; pedum terrebat, & ingens
Crinales uittas afflabat anhelitus oris.
Fessa labore fugæ fer opem, deprendimur, inquam,
Armigeræ Diana tuæ, cui sæpe dedisti
Ferre tuos arcus, inclusaq; tela pharetra.
Mota Dea est, sparsisq; ferens e nubibus unam
Me super iniecit. lustrat caligine tectam
Amnis, & ignarus circum caua nubila quærit.
Bisq; locum, quo me Dea texerat, inscius ambit,
Et bis Io Arethusa, Io Arethusa uocauit. (næ
Quid mihi tunc animi miseræ fuit: an ne quod ag-
Si qua lupos audist circum stabula alta frementes:

minata, & Acarnaniæ, & Achaia, unde Psophidius deducit. Est & Libyæ urbs Psophis, unde Psophites nomē patriū more gentis declinat: arx quoq; Zacynthiorū Psophis uocabat. ut Pausanias ait. Cyllenen autem & Mænalon, & Erimanthon Arcadiæ esse montes iam sæpius

diximus. Elim uero eiusdem Arcadiæ urbem ab Elco Tantali filio appellatam.

[Quod ad Psophidæ attinet non repugnat quantitas penultimæ, ut quidam putauere, Nam & Gæa hoc nomē pro exempli allegat eorū quæ in arte longam habent in penultima genitiui.]

Sol erat à tergo: exponit Arethusa, quo modo cognouit sibi Alpheū imminere ac propinquū esse. Sol inquit post terga erat, cōque ante me umbras iacebat. Nisi si timor illa uidebat: nisi forte, inquit, perterrita mihi est umbrā uidere uidebar. Notandū autem si cōiunctionem interdum cum nisi eleganter copulari, quamuis sensui necessaria non uideatur. Videbat: uidere faciebat. timore namq; oculi sæpenumero decipiuntur. Ingēs anhelitus: maximus spiritus. Fessa labore fugæ: defatigata inquit fugiendi labore Dianam rogauit ut mihi opitularetur. Deprendimur: comprehendimur. Deprehendi enim proprie dicitur qui mali aliquid committentes inueniuntur. Armigeræ tuæ: proprie dixit, nam armigeri non omnes milites dicuntur (ut uulgus putat) sed qui principibus arma gerunt, in pugnaque subministrant. Ferre: ferendos. uerbum enim pro participio positum est. Sic Virgilius Magnum dat ferre ramentum. Me super iniecit, inquit: propositio enim quæ præponi debet postposita est. Lustrat: circumit. me inquit nube cooperta tam Alpheus quærens circum. Ignarus: ubi essem. An ne quod: an, & ne, i. sed frequentiùs se, aratim ponuntur.

Alpheus.

Alpheus fluius est Elis, dictus quod ἀλφειός, id est, impetigines curret. Hic aut fluius multa secum in mare flumina defert (ut Pausanias narrat) memoratu digna. Rauco ore: rauca uoce, quale murmur solet esse fluentiū aquarū. Altera ueste: causa est cuius uestibus fugere & altera namq; ripa tunc intraheret. Et quia, u. sui: hoc lasciuus, quam ut heroico carmini conueniat dictum esse uidetur. Paratior: ad cōueniendam. Premebat: urgebat. Ut fugere accipitrem: solent subintelligatur: est enim hypozeugma. His autem similitudinibus & Arethusæ fugientis, & Alphei persequentis celeritas declarat. Usq; sub Orchomenon: uaria enumerat loca, ad quæ fugiens peruenit Arethusa. Orchomenos aut urbs ē Bœotiæ fonte musis dicato nobilissima. Thessaliæ quoque est & mons & urbs, & Arcadiæ & Psophidæ. (sed hic de Arcadica intelligendum.) Sophidat: sic quidem corrupte in exemplaribus legitur, Psophida aut ab Ouid. scriptū fuisse facile contenderim. Est enim Psophis uariarū urbū nomen. Næ & Arcadiæ urbs est à Psophide Lycaonis, uel (ut alij uolunt) Erycis filia der-

Orchomenos.

Psophis.

icit, inquit: propositio enim quæ præponi debet postposita est. Lustrat: circumit. me inquit nube cooperta tam Alpheus quærens circum. Ignarus: ubi essem. An ne quod: an, & ne, i. sed frequentiùs se, aratim ponuntur.

Qui uepre latens: occultus in spinis. uepres nancq; spinae dicunt. Non tamē abscedit: Alpheus. Seruat: cu Rodit. Occupat obsessos: pulchra phantasia fingit poeta Arethusa in aqua fuisse cōuersam. Qui enim plus aquo sudat, facile in aqua non uidet resoluī. Sudor frigidus: sudor qui ex nimio laudore prouenit calidus esse lo-

let, qui uero ex nimio timore, frigidus. In latice: in aquas. Po firo ore: deposita figurā, ac forma uisū.

Delia: Diana unī cā Apolline in insula Delo uata. Cere's cauer nis: occultus terrae foraminibus. Hoc autē idcirco lingit, quia Alpheū per subterraneas uias (ut diximus) ad Ortygiā usq; insulam, ubi Arethusa uocat, peruenire fuit obseruatum.

Aduchor Ortygiā: Ortygia & Delos dicitur, quod in ea primū Ortyges fuerint uisae, ut quibusdā placet, & insula Siciliae adiacēs. Quidam uero aiunt utranq; ab Ortygia oppido Aetoliae denominatam fuisse, quod illinc profecti coloni utranque tenuerint.

Cognomine Diana: Diana, nam & Delia & Ortygia ab eadem insula, Diana cognominatur.

Hac Arethusa &c. Argumentum. Triptolemus a Cere fruges diuidendas accepit per terras, currumq; draconibus iunctum cum fecisset, nouissime delatus est in Scythiam, & a Lynco rege exceptus hospitio, cui cū exposuisset qualiter a Dea esset honoratus, inuidia honoris instinctus ille dormientē, ut interficeret, aggressus est. Dea memor nunciū sui, ut quem dignum habuerat diuino honore, conseruaret, antequam occideretur, hospitem in lynce feram conuertit.

Hac Arethusa tenus: haec tenus inquit Arethusa fuit locuta: Lynce autē Scythiae regis Metamorphosin in lynce feram, eleganter cū superiore fabula cōnectit poeta. Ceres enim recepta filia, Arethusaq; audita, Athenas aduolauit, currumq; a draconibus alatis uectum Triptolemo donauit: quo frumenti usum & agriculturā mortales doceret. Is igitur cum ad Scythiam usq; peruenisset, a Lynco Scythiarū rege hospitio susceptus, paulum abfuit quin interficeretur. Nam Lynceus cū aduentus causam perciperet, Triptolemi gloriā inuidens cū somno oppressum aggressus est. Quare Ceres digna a Lynce in lynce feram conuertit. Hac autē glo-

(ut Pausanias narrat) filiae Celei Cererē ipsam lassam & tristē, dum quaerit filiam, apud puteū nomine Anthiū, qui in Antica religiōis gratia monstrabat, a uili specie sedentē, tanquā Argiū mulierē, ad matrē Meganirā deduxerūt, quae illi Triptolemū filiū tradidit educandū. Ceres autē per noctē igne puerū fouebat, ut ipsum efficeret immortalē.

Sed mater excitata, illū ex igne extraxit, ita Dea uoto frustrata, ut saltē hoc modo ipsum clarissimū redderet, concessit illi currū suū, quo frumētī sationē primū omnium mortalib; indiget caret. Dea fertilis: Ceres Dea fertilitatis. In urbē Tritonida: periphraasis est Athenarū, quae ab Athena, hoc Pallade, quae & Tritonia, & Tritonia dicitur, fuit cognominata.

Triptolemo: Triptolemus filiū fuit Celei Meganirae uel ut alii Deiope, qui (ut Tragus scribit) primus omnium in Attica serēdi frumētū: rationē mōstrauit. Itaq; locus fabulae datus, quam in quarto Fastorū plenissime exequitur poeta. Rudi humo, in culta terra.

[Partim per si temp. lōgo recultus: uel simpliciter accipi adū recultus, pro arato. Ut sint anti theta rudi siue in culta & arata. Vel etiā ad nauales referendū agros, qui altero demū anno, aut etiā tertio recoluntur. Ut rudis et reculta terra, sibi opponantur mutuo. quā admodum restibilis ager & noualis.]

Et Asia terra: Asia. [Ab Asia, proprio, cuius prima longa est, ut

apud Homerū Asia ipse Asia, uasiponēpēi jūstia Fuit enim Asia rex quidam Lydorum, ut ibidem inquit comment. Nam regionis nomē Asia, primam cotripit, ut Europa atque Asia pulsus &c.]

Scythicas oras: ad septentrionē. Scythiae nancq; populi sunt ad septentrionē, quos uulg; Tartaros uocat. Qua ueniat: per quae loca, & quo modo. Peruius aether: penetrabilis aēr. Dona Cereris: periphraasis est frumenti.

Barbarus inuidit: quia Barbarus inuidia motus est. Ferro: ense per metonymiā. Ferrū enim ex quo conficitur ensis, pro ipso ponitur. Fige: transgre. Lynca: accusatiu; est graec. Lynx: fera est maculosa Baccho dicata. Mopsopium iuuenē: Atheniensē. Antica em̄ etiā Mopsopia a Mopsopo rege fuit appellata. Nā (ut Strabon lib. x. refert) Athenarū urbis uaria nomina fuerūt, nā ab Actaone Actica, ab Actide Granai filia Actidē, & Attica, a quo

Arethusa in fontem

Ortygia.

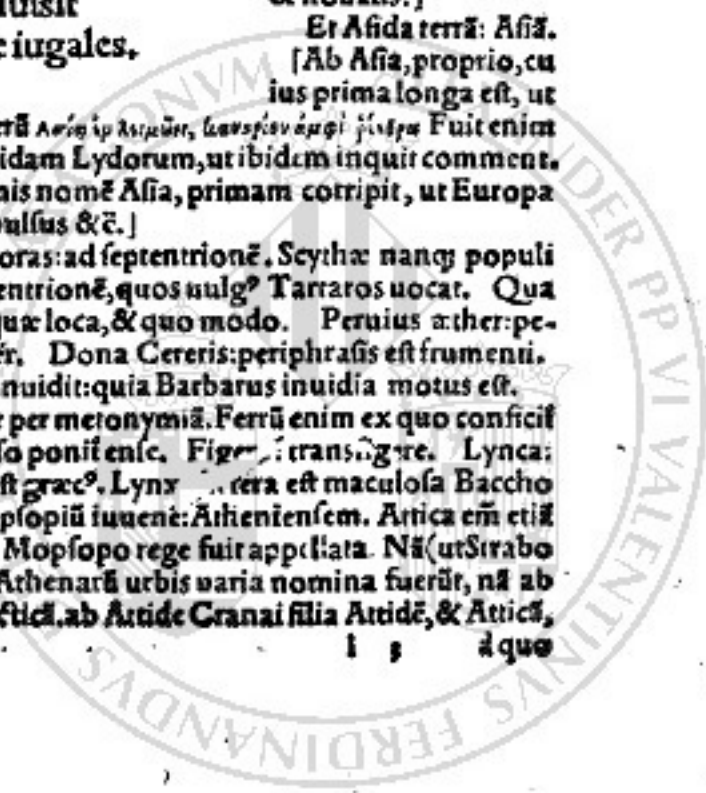
LACT.

Al. cōscendit

RAPH.

Triptolemus.

Athenae.

à quo & inquilini Cranaei uocatur, Mopsopii à Mopso po. Ionia à filio Xuthi Ione. Possidonia, siue Neptunia à Possidone, siue Neptuno, Athenas ab Athena, id est, Minerva, denominatas fuisse aiunt. Sacros iugales: dracones eidem iugo subiectos. Finierat doctos: Pieri filia, nympharum sententia, à Calliope musarum prestantissima superata, coeperunt & nymphas, & musas ipsas conuicijs insectari, quam rem quidem ægre ferentes musæ, eas in picas conuertunt, quæ ingenitam retinuisse uidentur loquacitatem. Deas Heliconæ habitantes, Musas Heliconem habitantes, Conradi sono: una omnium sententia. Male dicta: conuicia, conuicia. Et non est patientia libera nobis: hoc est, quoniã hæc conuicia atque non possumus. Ibi aus in pœnas: uos per nis ac supplicijs afficie.

Pierides in picas.

LACT.

Probauerat &c. Argumentum. Arachne Lydia Idmonis filia, cuius mater genita Hypæpide studio lanificij famam quaesierat, cum materna industria cunctas præcessisset in opere faciendo, istis diebus insolentius gloriata magis quam mortalem decuit, elocuta est. Nam Minervam à qua docta fuerat ad certamen prouocauit.

mus. Ridet Euippides. Euippes filij, patronymica nomen est forma. legitur etiam Pæonides. Idem recte us. Nam in altero quantitas repugnat, nisi quis exiit altero P. Euippides legendum contendat. Pæonides autem eadem ratione qua mater illarum, uocantur, ut supra. Pæonis Euippe mater fuit. Spem: nun: contemunt.

Intentare: in nos frequenter intendere, quod minantes facere solent. Concretere: coalescere. Accedere: adijci, adiungi. Plangere dumque uolunt: dum inquit pectora sua manibus plangere uel

Al. Pæonides.

pendere coeperunt. Nemorum conuicia: quæ in nemoribus conuicia iactare non desistunt. Facundia prisca: loquacitas pristina. Studiumque immane: maxima cupiditas.

Quæ in anum uersa in hoc ad eam uenerat, ut audacia impetum odio futurum, compelleret. Quam cum uisisset in certamine permanentem reuera in suam speciem opere proposito in certamen descendit, & singula quæ sequuntur, inferuerunt tela, prior qui sem Minerva, de hinc Arachne.

Al. confeceret.

RAPHAELIS REGII IN SEXTVM METAMORPHOSEOS OUIDII LIBRVM ENARRATIONES.

Probauerat dictis. Certamina musarum cum Ari filia? cum Pallas audisset, forte ei in mentem uenit, qua pœna & ipsa Arachne Lydiæ puellæ, quæ se Pallade ipsa lanificij peritior esse cõdebat, afficere deberet. Sic aut & librũ libro, & fabulã fabulã ele

gaur poeta cõnectit. Tritonia: Pallas à Tritonide palude Libya, ubi primũ in uirginali habitu apparuit (ut iste rodotus in quarto narrat) Tritonia fuit cognominata. Vnde aut Palladè Neptuni & Tritonidis paludis fuisse filia, eã autem ne cõ quid à patre reprehensam donasse se Ioui, ac Iouẽ si bi illi filia aciuisset. Sic sithorus aut primus asseruit Palladẽ armatã ex capite Iouis profiluisse, eõq; Tritoniam appellatam, quod Tritonia pur uocatur. Tritonia palus est & fluuius Bœotia & Libya, apud quarum alia. Pallas uideretur nata, ut scribit Argonauticon enarrator. Inde & Tritonia, & Tritogenia uocatur, quamuis quidam hoc est, à terrendo, quod aduersarijs terrorem incutiat, Tritoniam declinari putent, uel quod Tritonia, id est, tertiam, post Apollinem & Dianam genita sit, uel quod Tritonia, id est,

tertia die mensis apparet. Eadem enim cum Luna putatur. Tertiam uero mensis diem Tritonia uocabant, qua quidem die Pallas nata esse uidetur. Vnde & festus is dies, ut ipsius natalis agebatur Athenis, quemadmodum Romæ quinquatria. Aonidum: musarum. Probauerat: laudauerat. Tum secum: dixit aut locuta est, subaudiatur.

Laudare parum est: non satis est inquit alios laudare, nisi & nos laudemur. Mæonia: Lydia à Mæone rege. Arachnes: Arachne Lydia fuit puella Idmonis Colophonij filia lanificij peritissima, quæ cum se Palladi anteferet, cãm que in certamen prouocare ausa esset, ab ipsa quidẽ in uetulam cõucta admonet, ut ab incepto desistat, ac temeritatis suæ ueniam à Dea suppliciter petat. Ceterum Arachne ea admonitione insolentior facta nullo pacto Minervæ cedere animum induxit. Quare Dea indignata deposita uetulae forma, & in certamen descendit, & Arachnen superatam in araneam commutauit, quæ pristinae artis nõ immemor, tenuissimas telas nunq; cõtexere desistit. Hoc uerum describendo certamine postea multas conuinit transformaciones. Nam utraq; tela

Mæonia

P. OUIDII NASO. METAMORPHOSEOS Liber Sextus.

gaur poeta cõnectit.

Tritonia: Pallas à Tritonide palude Libya, ubi primũ in uirginali habitu apparuit (ut iste rodotus in quarto narrat) Tritonia fuit cognominata. Vnde aut Palladè Neptuni & Tritonidis paludis fuisse filia, eã autem ne cõ quid à patre reprehensam donasse se Ioui, ac Iouẽ si bi illi filia aciuisset. Sic sithorus aut primus asseruit Palladẽ armatã ex capite Iouis profiluisse, eõq; Tritoniam appellatam, quod Tritonia pur uocatur. Tritonia palus est & fluuius Bœotia & Libya, apud quarum alia. Pallas uideretur nata, ut scribit Argonauticon enarrator. Inde & Tritonia, & Tritogenia uocatur, quamuis quidam hoc est, à terrendo, quod aduersarijs terrorem incutiat, Tritoniam declinari putent, uel quod Tritonia, id est, tertiam, post Apollinem & Dianam genita sit, uel quod Tritonia, id est,

Tritonia

Arachnes genus.

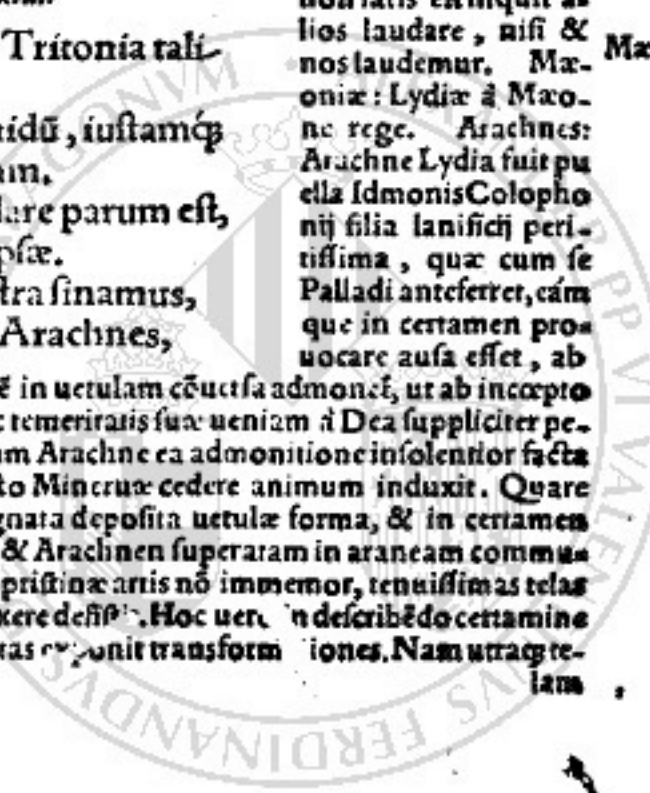
Triton.

Probauerat dictis Tritonia talibus aures, Carminaq; Aonidũ, iustamq; probauerat iram. Tum secum laudare parum est, laudemur & ipsæ.

Numina nec sperni sine pœna nostra sinamus, Mæoniaq; animum fatis intendit Arachnes,

ipsa quidẽ in uetulam cõucta admonet, ut ab incepto desistat, ac temeritatis suæ ueniam à Dea suppliciter petat. Ceterum Arachne ea admonitione insolentior facta nullo pacto Minervæ cedere animum induxit. Quare Dea indignata deposita uetulae forma, & in certamen descendit, & Arachnen superatam in araneam commutauit, quæ pristinae artis nõ immemor, tenuissimas telas nunq; cõtexere desistit. Hoc uerum describendo certamine postea multas conuinit transformaciones. Nam utraq; tela

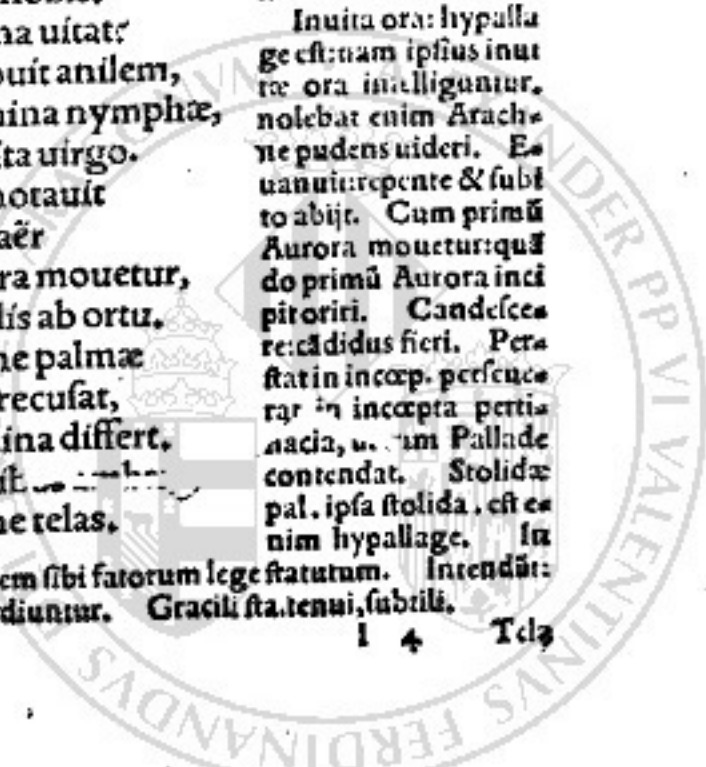
lam, quam conficit, varijs imaginibus distinguit, quas
 Colophō aperte poeta describit. **Colophō** phonius Idmon: Colophon Lydię urbs est, Apollinis oraculo clara. Phocæico mu. Phocæica purpura. Est enim murex piscis, ex cuius sanguine purpureus conficitur color. **Al. Lydas** Phocæa autē & Ionie et Cæcis urbs est à Phocis, quæ Ionie conditores secunde dicuntur, appellata. Unde soluta diphthongo Phocæcus declinatur. Ac qua: pat & æqualis. **Phocæic** Lydias tamen illa per urbes: Sic quidem uulgo ferè legitur. **MICYL.** Amone: autem doctores legendum esse, Lydas per urbes, quod in Lydias, prior ubiq; longa ponat, ut apud Horatium. Lydia die per omnes te deos oro &c. Er apud Virgilium ubi Lydia quondam Gens bello præclara iugis confedit Hetruscis. Sed posset tamē & Lydias defendi hoc loco, si quis uel *κρυπτα*, uel *κρυπτα* admittat. **RAPH.** Paruis Hy. Hypæpa Lydię urbs est monti adiacens. Unde etiam nomen fuit inditum, quod *κρυπτα*, hoc est, sub cacamine & uertice sita ea dono Veneris pulcherrimas mulieres dicitur ferre. **Tymolus** Tymolus, qui & Tmolus dicitur, mons est Lydię uiribus cōstitus. **Pactolus** Pactolides: Pactolus, Lydię fluij, harenis auris clarissimi filix. Tunc quoq; cū sic. Sed est iubaudendum, ut intelligamus, Sed tūc quoq; cū fieret spectare iuuabat. Tūc decor: acclamatio est admirationē artis significat. Subgebat: domabat. Mollibat: mollia reddebat. Longo tractu: longa pro ductione. Lanæ enim illæ sic prorahebatur, ut nebulæ uideri possent. Seu uersabatur: scire posses. Offens

imaginibus distinguit, quas **Colo-** lam est inquit pœnam, quam ego
 Lanificæ ar. lanificij. Colo- lam est inquit pœnam, quam ego
 Quam sibi lanificæ non cedere laudibus artis
 Audierat, non illa loco, nec origine gentis
 Clara, sed arte fuit. pater huic Colophonius Idmon
 Phocæico bibulas tingebat murice lanas.
 Occiderat mater, sed & hæc de plebe, suoq;
 Aequa uirō fuerat. † Lydiās tamen illa per urbes
 Quæsierat studio nomen memorabile, quamuis
 Orta domo parua, paruis habitabat Hypæpis.
 Huius ut aspicerent opus admirabile sæpe
 Deseruere sui nymphæ uineta Tymoli,
 Deseruere suas nymphæ Pactolides undas.
 Nectactas solum uestes spectare iuuabat,
 Tunc quoq; cum fierent, tantus decor affuit arti.
 Siue rindem primos lanam glomerabat in orbes,
 Seu digitis subigebat opus, repetitaq; longo
 Vellera molliabat nebulas æquantia tractu,
 Siue leuis teretem uersabat pollice fusum,
 Seu pingebat acu, scires à Pallade doctam.
 Quod tamen ipsa negat, tantaq; offensa magistra
 Certet ait mecum. nihil est quod uicta reculem.
 Pallas anum simulat, falsosq; in tempore canos
 Addit, & inirmos baculo quoq; sustinet artus.
 Tunc sic orsa loqui. non omnia grandior ætas,
 Quæ fugiamus habet. seris uenit usus ab annis.
 Consilium ne sperne meum. tibi fama petatur
 Inter mortales faciendæ maxima telæ.
 Cede deæ. ueniamq; tuis temeraria dictis
 Supplice uoce roga, ueniam dabit illa roganti.
 Aspicit hanc toruis, inceptaq; fila reliquit,
 Vixq; manus retinens, confessaq; uultibus iram
 Talibus obscuram rescuta est Pallada dictis.
 Mentis inops, longaq; uenis confecta senecta,
 Et nimium uixisse diu nocet. audiat istas,
 Si qua tibi nurus est, si qua est tibi filia, uoces.
 Consilij satis est in me mihi ne ue monendo
 Profecisse putes, eadem est sententia nobis.
 Cur non ipsa uenit: cur hæc certamina uitat:
 Tunc Dea uenit, ait, formamq; remouit anilem,
 Palladaq; exhibuit. uenerantur numina nymphæ,
 Mygdonidesq; nurus. sola est interrita uirgo.
 Sed tamen erubuit, subitusq; inuita notauit
 Ora rubor, rursusq; euanuit, ut solet aër
 Purpureus fieri, cum primum Aurora mouetur,
 Et breue post tempus candescere Solis ab ortu.
 Perstat in incepto, stolidæq; cupidine palmæ
 In sua fata ruit. neq; enim loue nata recusat,
 Nec monet ulterius, nec iam certamina differt.
 Haud mora consistunt diuersis partibus
 Et gracili geminas intendunt stamine telas.

Nihil est quod uicta reculem: nul-
 uicta reculare uelim.
 Pallas anum simu-
 lat: Mineruæ in uetali
 Metamorphosis aper-
 te describitur. Fal-
 sos: simulatos. Infir-
 mos ar. membra, quæ
 infirma esse fingebat.
 Grandior æt. senectū-
 tis est periphrasis. Va-
 sus: peritua rerum. Res-
 cte aut senilem cōmen-
 dat ætatem, ut maior
 sibi fides adhibeatur.
 Cede Deæ: ne con-
 tendas cū Dea. Vixq;
 ma. re. a uerberanda
 Dea subintelligatur.
 Confessa iram: se
 se ferens & ostenden-
 indignationem. Vul-
 tibus: uultus mutati
 nibus. Obscurā Pa-
 lada, sub figura anu-
 latentem. Rescuta:
 est: pro ecuta est, ac re-
 spondit. Mentis in-
 ops: stolidia ac demēs.
 Confecta: exhausta,
 euacuata omnibus &
 animi & corporis uiri-
 bus. Et ui. uixit. diu
 no. cam significat deli-
 rare. Palladaq; exhibi-
 tisse tulit ac ostendit
 se Palladisse. Myg-
 donide: u. Mygdo-
 nia M. Ionie pars
 est, & in Phrygia: à
 Mygdonie cognomi-
 nata, & Phrygia utpote
 uicina uero multæ cō-
 uenerant mulieres, ut
 Arachnes opera spe-
 ctaret, quæ omni præ-
 ter unā Arachnen, uer-
 nera: sunt Deam.
 Inuita ora: hypalla-
 ge est: nam ipsius inui-
 te ora intelliguntur.
 nolebat enim Arach-
 ne pudens uideri. E-
 uanuit: repente & sub-
 ito abiit. Cum primū
 Aurora mouetur: quā-
 do primū Aurora inci-
 pit oriri. Candescere:
 recididus fieri. Pera-
 stat in incepto. perseue-
 rar in incepta perti-
 nacia, u. cum Pallade
 contendat. Stolidæ:
 pal. ipsa stolidia. est e-
 nim hypallage. In-
 tendunt: sua fa. in finem sibi fatorum lege statutum. Intendunt:
 dirigunt, ordiuntur. Gracili sta. tenui, subtili.
 Telæ

das in-
 aum

Mygdo-
 nia

Tela iugo iuncta est: mirandam utriusque ostendit co-
leritatem. Iugum autem dicitur lignum illud cui stamina ap-
penduntur & alligantur. Secernit: uidit, distinguit.

Subreg. id est, quod stamini inseritur, quod etiam trama
uocatur. Radijs acu. radius instrumentum est, quo tex-
tores subregmen inserunt stamini. Eleganter autem o-
mnia describit poeta,
quæcumque in conficien-
da tela fieri solent. Ex-
pediunt: aptant, acco-
modant. Arque inter
sta. du. periphraasis est
subregminis. Id enim
dentibus pectinis in-
culcatur. Est autem pe-
cten textorium instru-
mentum notius quam
ut sit describendum.

Cinctæque ad pe. ue.
rem textricum expri-
mit, pectus enim
usque uestes subducit.

Studio: uincendi cu-
ritate. Illic & Ty-
urpura inquit Tyria
nobilissima intexitur.

Pallad.
rel.
Tyros

Seu potius purpurea
nla. Nam Tyros Phœ-
nicæ insula est à Tyro
Phœnicis filio appella-
ta, ubi olim pretiosissi-
ma purpura fiebat.

Ibidemque & iam inu-
tam purpuram Pollux
tradit. Vide lib. 1. cap.
quarto. Erte. um.

ex uarijs coloribus umbræ conficiuntur, quo imagines
exire uideatur, quod inpingendo difficillimum esse
putatur. Umbræ: post pluuiam, hac autem similitu-
dine ostenditur. Nam uarijs telæ illæ coloribus distinctæ
forent. Solis: Solis radijs. Arcus: iris. Longum
cæ. longam æris partem. Transitus: unius inquit co-
loris ad alium transitus, oculos decipit, quia cum sint diuer-
si, iidem tamen esse uidentur. Vix adeo, quod tangit
idem est: in tantum inquit is qui alij coniungitur color simi-
lis ei est, ut idem esse uideatur, cum tamen distet & diffe-
rat. Est autem acclamatio, artificis continens admiratio-
nem. Lentum au. flexibile. Vetus ar. antiqua fabu-
la. Deducitur: effingitur, proprie autem deduci & fila &
carmina dicuntur, & quicquid in longum protrahitur.

LACT.

Cecropia Pallas, &c. Mineruæ certamen sub uno capi-
te. Minerua incipit, inquit, quæ tela suæ intexit conten-
tionem de urbe Athenarum inter se & Neptunum habitam.
qui lacu falso in arce edito, sibi eam possessionem uen-
dicabat, ipsa autem oliua tam se arbore inuenta. Item, Rho-
dopen Threiciam & Hemum, qui pari insania & amore
coniugij Iouis ac Iunonis abusi erant nominibus & ob
id in montes transfigurati. Pygmæ quoque casum ad-
dit, quæ à Iunone in gruem uersa est. Item, Antigonen
Laomedontis filiam, quam cum Ioue coijisset ob ad-
missum Iuno transfigurauit in ciconiam. Cynare præte-
rea regis Assyrii uxor ob insolentiam ab eadem dea in
gradu templi seu lapide. Muraras. Per quæ exempla
frangi illa posset, de quæ Mineruæ numine certior fieri,
finem operi suo arborem suam oliuam imposuit.

RAPH.

Cecropia arce: Atheniensis, à Cecrope Athenarum re-
ge. Scopulum Mauortis: Anopagum dicit, qui Martis

uilla interpretatur, & nesci quæ Martus, & uilla dicitur.
Est autem Athenis promontorium, idcirco à Marte cog-
nominatum, quod is Halirrhodium Neptuni filium eo
in loco interfecit, propter Alcippen eius filiam, ut Philo-
chorus scribit in secundo de Attica libro. Telam autem
Palladis primum describit poeta, in cuius initio & Arro-

Ariopag

pagus erat depictus, et
Dij iudices erant effe-
cti, qui sententijs deci-
deret, utrum Pallas an
Neptunus urbi illic co-
ditæ nomen imponere
deberet. De hoc en-
nim contendebat. Dij
autem sic statuerunt,
ut qui res humano ge-
neri commodiorem in-
uenisset, is urbi nomē
imponeret. Cum igitur
Neptunus tridente
percussisset terram, ex
quo exiit. Pallas ue-
ro hanc cuspidem terra
percutta oliuam in lu-
cem eduxit, quæ morta-
libus commodior iudi-
cari Palladem uictoria-
cem effecit. Augusta
grauis. sacra maiestate.
Augustum enim dicitur
augurio consecratum.

Sua quoque Deorum
Inscribit facies: hoc est
unusquisque Deorum pro-
pria effingitur figura.

Stare Deum pelagi:

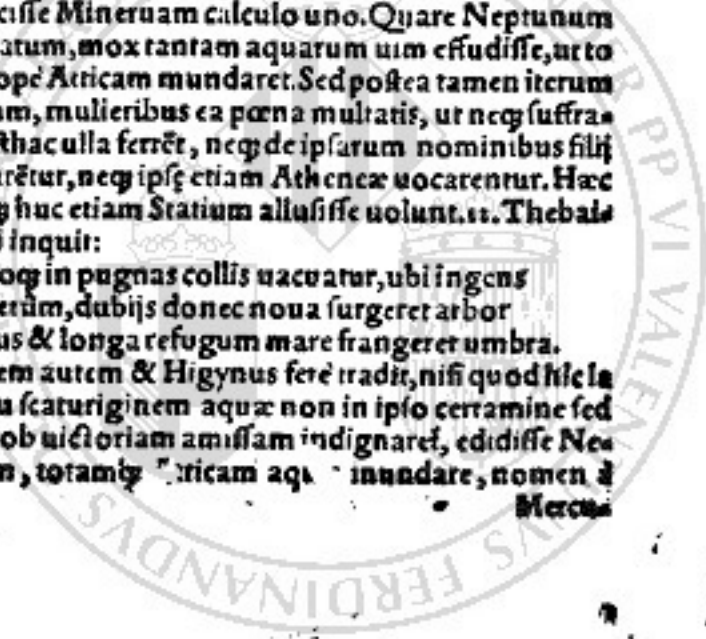
Neptunum inquit stantem pingit. Ferum: equum.

Fretum alij hoc loco legunt, non ferum, Neque enim
equum, ut uulgo traditur, in hac contentione deorum,
sed aquarum scaturiginem à Neptuno productam uo-
lunt. Idem etiam Lactantius sensisse uidetur, qui in argu-
mento, lacum salium à Neptuno editum dicit. Baptista
Pius Varronem citat, apud quem eadem hæc fabula in
hunc fere modum traditur. Cæcrops regnante, inquit,
cum circa arcem Atheniensem Olea arbor forte enata es-
set, & iuxta aquarum scaturigo emanaret, consultum su-
per hoc ueluti prodigio Apollinem respondisse, per oli-
uam Mineruam, per aquam Neptunum significari, eosque
deos inter se certare uter urbi nomen imponeret. Qua-
re penes populum esse, utriusque nomine appellari illa-
lam uellent, decernere. Atheniensibus itaque in suffragia
euntibus cum mares Neptuno, mulieres Mineruæ faue-
rent, uicisse Mineruam calculo uno. Quare Neptunum
indignatum, mox tantam aquarum uim effudisse, ut to-
tam propè Atticam inundaret. Sed postea tamen iterum
placatum, mulieribus ea pœna multatis, ut neque suffra-
gia posthac ulla ferret, neque de ipsarum nominibus filij
appellarerent, neque ipsæ etiam Athenæ uocarentur. Hæc
ille. Atque huc etiam Statium alluisse uolunt. Thebaldus
ubi inquit:

Ipse quoque in pugnas collis uacuat, ubi ingens
Lis superam, dubijs donec noua surgeret arbor
Rupibus & longa refugum mare frangeret umbra.

Eadem autem & Higynus fere tradit, nisi quod hic la-
cum, seu scaturiginem aquæ non in ipso certamine sed
post eum ob uictoriam amissam indignaret, edidisse Ne-
ptunum, totamque Atticam aqua inundare, nomen à
Mercurio

MICYL

Mercurius prohibitus fuit, uoluisse dicit. Commentator autē Aristophan. in Nub. (ut hoc quoque addamus) addit. Neptunū ob amissam Atticæ possessionem, Atheniensibus. *Ἀποβύλαξ* immisisse, hoc est, ut de rebus suis male ac stulte consultarent. sed Mineruam cōtra id uitium ira compensasse, ut male consulta benecaderent. Hinc prouerbiū natū, *Ἀποβύλαξ* de quo Eras. uide. Quod autem & Virgili. Georg. equū à Neptuno procreatum dicit, quem hic Regius secutus uideretur, id ad eum equū pertinere. Idem pius ait, qui à Neptuno percussus in Thracia scopulos, perierit. Quod eōne modo, an aliter accipiendū sit, doctioribus iudicandum relinquo. Potest enim etiam Neptunus in primo certamine equum procreasse, quōdo Pallas oleam protulit, ac postea amissa uictoria indignatus, ut Higynus sentire uidetur, aquarum diluuium immisisse uideri. Ceterū ut neque hoc præterea mus. Ferum pro Equo poni apud poetas non obscurū est, sic enim & Virgil. dixit. 2. Aeneidos. Sic fatus, ualidis ingentem uiribus hastam In latus, inq̄ feri curuam compagibus aluum contorsit. &c. Et semiferi, centauri eadem ratione, alibi dicuntur.]

ferum
Rhodope & Hemus in mōtes Pygmæa ingruem
Antigone in ciconiā Cynaræ filij in saxa

Exiuisse ferum† quo pignore uindictet urbem
At sibi dat clypeum, dat acutæ cuspidis hastam,
Dat galeam capiti, defenditur ægide pectus,
Percussamq̄ sua simulat de cuspidē terram
Edere cum baccis foetum canentis oliuæ.
Mirariq̄ Deos, operis uictoria finis.
Ut tamen exemplis intelligat æmula laudis,
Quod pretium speret pro tam furialibus ausis.
Quattuor in partes certamina quattuor addit,
Clara colore suo breuibus distincta sigillis. (mū,
Threiciam Rhodopen habet angulus unus, & Hæ
Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondā,
Numina summorum sibi qui tribuere Deorum,
Altera Pygmææ fatum miserabile matris
Pars habet, hanc Iuno iussit certamine uictam
Esse gruem, populisq̄ suis indicere bellum.
Pinxit & Antigonem ausam cōtendere quondam
Cum magni consortē Iouis, quam regia Iuno
In uolucrum uertit, nec profuit Ilion illi,
Laomedonue pater, sumptis quin candida pennis
Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro.

RAPH. Vindictet: suam ac propriam esse affirmet. At sibi dat clypeum, Pallas ita seipsam in tela effingit, ut & clypeo & ægide & hasta & galea armata uideat. Sic enim Mineruæ simulachrum Athenis erat effigiatum, ut Pausanias scribit. Aegide: ægis munimentum est pectoris Mineruæ cum capite Medusæ, quo in bello potissimum utitur. Edere: emittere. Cum baccis: bacce fructus proprie dicuntur oliuæ, & similia arborum, qui & exigui sunt, & rari, ac à se inuicē separari nascuntur. Canentis: quæ cana ac subalba uidetur. Eam autem oliuam, quæ ex ictu hastæ Palladi uictoriam peperit arfisse aiunt (ut Pausanias narrat) cum Medorū incendio Athenæ conflagrarunt, exustamq̄ eodem die in duorum cubitorum proceritatem geminasse. Nam supra quatuor cubitorum amplitudinem Athenis effingebatur. Operis uictoria finis: in fine inquit telæ uictoriam suam Pallas effinxit. Est autem uerbum, quod eleganter sæpenumero prætermittitur, est subaudiendum. Ut tamen exemplis: quamuis inquit uictoria Palladis operi finem imposuerit, adiecit tamen in quattuor telæ angulis exempla quorundam in Deos impiorum, ex quibus facile cognoscere posset Arachne, quam poenam & ipsa expectare deberet. Quod pretium: quam poenam. Speret: expectare debeat. Pro tam furialibus ausis: pro tam furiosa temeritate. Breuibus sigillis: par uisignis. Threiciam Rhodopen: Hemus (ut hinc colligere possumus) rex fuit Thraciæ potentissimus, & Rhodopen Strymonis fluuii

liam, ex qua Neptunus iam Atho gigantem sustulerat, duxit uxorem, qui in tantam arrogantiam elati sunt, ut Hemus se esse Iouem, Rhodope uero Iunonem prædicarent, ac ut Deos se adorari iuberent, qua insolentia Iuppiter indignatus in montes eos commutauit. Rhodope autem (ut Stephanus scribit) etiam Ionix urbs est, unde Rhodopeus & Rhodopeus deriuat.

De hac fabula in libello de fluminibus, qui Plutarcho uulgo ascribitur, in hunc modū traditur. Apud Strymonē, inquit ille, duo montes iacent Rhodope & Hemus. Hi cum ex eodem patre nati essent, coeperunt mutuo inter se amore desiderio flagrare. Ac Hemus quidem fororem appellabat Iunonem, illa uero amatorem suum Iouem, praua quadam affectione. Quare dii contumelia affecti, ac grauiter ferentes, in montes istidem nominibus ambos conuertere, autor Thrasyllus Mendefius.]

MICYL. De hac fabula in libello de fluminibus, qui Plutarcho uulgo ascribitur, in hunc modū traditur. Apud Strymonē, inquit ille, duo montes iacent Rhodope & Hemus. Hi cum ex eodem patre nati essent, coeperunt mutuo inter se amore desiderio flagrare. Ac Hemus quidem fororem appellabat Iunonem, illa uero amatorem suum Iouem, praua quadam affectione. Quare dii contumelia affecti, ac grauiter ferentes, in montes istidem nominibus ambos conuertere, autor Thrasyllus Mendefius.]

Secundo inquit telæ angulo depicta erat ratio Pygmææ mulieris in gruem, quod se ut pulcherrimam, Iunoni anteferre ausa foret. Fatum miserabile miserabilem. Pygmæa ma. Pygmæa mulieri Pygmaei nantque sunt populi (ut scribit Pli.) montes in India incolentes, quorum longissimi pedes duos non excedunt. Hi assiduum cum gruibus bellum gerere dicuntur.

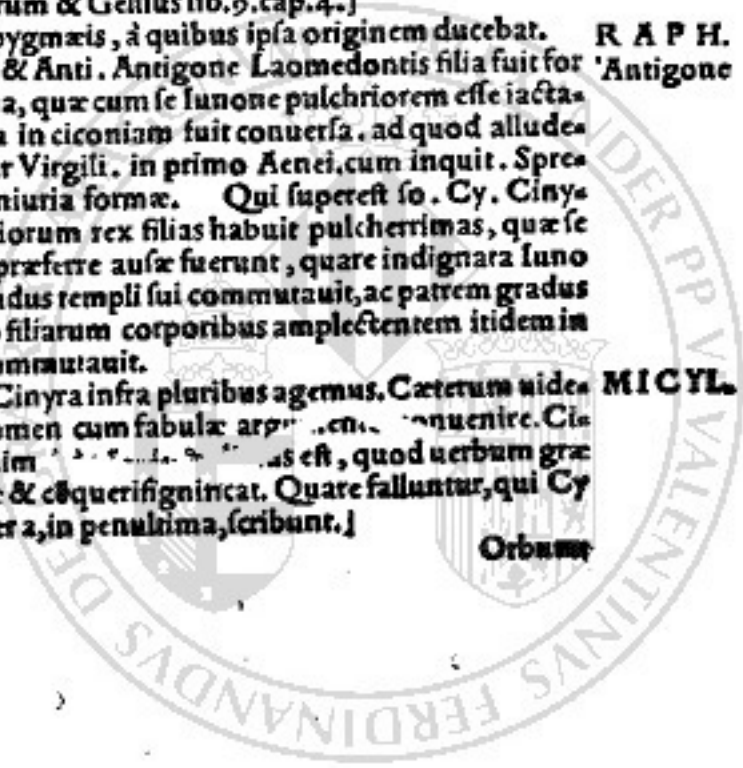
[Pygmæos ἄνθρωποι ἰσχυροὺς habere nomen Augustinus de ciuit. Dei, tradit, eo quod sint palmari statura, siue spiramæi. Hos Strabo & Meia in Arabia ponunt. Solim'is etiam in Thracia circa urbē Geraniam. Vnde à gruibus pulsos dicit. Quæ res fabulæ locum dedisse uidetur. Meminit horum & Gellius lib. 9. cap. 4.]

Suis: pygmæis, à quibus ipsa originem ducebat. Pinxit & Anti. Antigone Laomedontis filia fuit formosissima, quæ cum se Iunone pulchriorem esse iactaret, ab ea in ciconiam fuit conuersa. ad quod alludere uidetur Virgili. in primo Aenei, cum inquit. Spretraque iniuria formæ. Qui superest so. Cy. Cinyras Assyriorum rex filias habuit pulcherrimas, quæ se Iunoni præferre ausæ fuerunt, quare indignata Iuno eas in gradus templi sui commutauit, ac patrem gradus ipsos pro filiarum corporibus amplectentem itidem in saxum commutauit.

[De Cinyra infra pluribus agemus. Ceterum uideatur & nomen cum fabulæ arripitur conuenire. Cinyras enim ἰσχυρὸς est, quod uerbum grecis lugere & obqueri significat. Quare falluntur, qui Cynaram per a, in penultima, scribunt.]

RAPH. Summorum Deorum: Iouis & Iunonis. Altera Pygmæa: in secundo inquit telæ angulo depicta erat ratio Pygmææ mulieris in gruem, quod se ut pulcherrimam, Iunoni anteferre ausa foret. Fatum miserabile miserabilem. Pygmæa ma. Pygmæa mulieri Pygmaei nantque sunt populi (ut scribit Pli.) montes in India incolentes, quorum longissimi pedes duos non excedunt. Hi assiduum cum gruibus bellum gerere dicuntur. [Pygmæos ἄνθρωποι ἰσχυροὺς habere nomen Augustinus de ciuit. Dei, tradit, eo quod sint palmari statura, siue spiramæi. Hos Strabo & Meia in Arabia ponunt. Solim'is etiam in Thracia circa urbē Geraniam. Vnde à gruibus pulsos dicit. Quæ res fabulæ locum dedisse uidetur. Meminit horum & Gellius lib. 9. cap. 4.] Suis: pygmæis, à quibus ipsa originem ducebat. Pinxit & Anti. Antigone Laomedontis filia fuit formosissima, quæ cum se Iunone pulchriorem esse iactaret, ab ea in ciconiam fuit conuersa. ad quod alludere uidetur Virgili. in primo Aenei, cum inquit. Spretraque iniuria formæ. Qui superest so. Cy. Cinyras Assyriorum rex filias habuit pulcherrimas, quæ se Iunoni præferre ausæ fuerunt, quare indignata Iuno eas in gradus templi sui commutauit, ac patrem gradus ipsos pro filiarum corporibus amplectentem itidem in saxum commutauit. [De Cinyra infra pluribus agemus. Ceterum uideatur & nomen cum fabulæ arripitur conuenire. Cinyras enim ἰσχυρὸς est, quod uerbum grecis lugere & obqueri significat. Quare falluntur, qui Cynaram per a, in penultima, scribunt.]

MICYL. Orbium

Orbum: liberis priuatum. facens: adherens. Pa- calibus: paciteris ac pacem significantibus. Modas: fi- nis. Sua arbore: olisua.

LACT. Mæonis elusam &c. Arachnes cerramen sub eodem capite. Arachne autem inquit, ut uidere: ut per opera re- spondisse, contentioni telæ intexuit louem in taurum uerium ob Europæ a- morem. Eandem que fecit in aquilam, con- uerium ut comprime- ret Asteriem. Eundem in olorem, ut Ledam Thesthiæ filiam cõpri- meret. Eundem in Sa- tyrû, ut Nyctēida Ny- cteæ filiam comprime- ret. Eundem in Amphitryona, ut Alcmenam Electronis filiam cõ- pri. Eundem in au- tum, ut Danaen Ari- siphiliam cõprimeret: Aopidam autem, idē in ignem, Euns- em in pastorem, ut Memnosynē cõprime- ret, & in serpētem, eun- dem, ut Deoidā. De- inde Neptuni etiā cu- piditatem intem: ita ut doceret eum in iuuenem esse mutauit, ut Aeoli filiam stupraret. In amnem Enipeum, ut Aloeis uxore. In arietem, ut Bitaludam comprimeret. Item in equum, ut Cererem, & Gorgonem Medusam, ex qua equus Pega- sus prodierat fuisse. & in delphinum, ut Melanthio com- primeret. A polinis præterea in eadem contentione, a- moris furta: exiit, indicant, eum in accipitrem inter- dum conuerteretur, interdum in leonem, alia: in pastore, ut Iffen Maca. filiam comprimeret. Post hæc, ut Li- ber pater quoque uiam uersus, ut Erigonem comprime- ret. Et Saturni præterea uersus in equum, ut Phylis- ram Oceani filiam, ex qua Chirona cęaurum uidetur procreasse, comprimeret. Vltimo hederā cum floribus, ueluti lumbū circumtexuit, Pluta uero opera Arachnes poëta reculit fuisse quā Minertua, ut hæc scientia artis, quæ prior est, illam labore contendisse demonstraret.

RAPH. Mæonis elu. fabulas in Arachnes tela depictas exe- quitur poëta, celebres quidem ac nondum expositas co- piofius, ignobiles uero ac minus cele- tatas paucis at- tingens. Mæonis: Arachne Mæonia siue Lydia. Euro- pæ uero rapus in .ij. uolumine fuit a poëta plenissime expositus. Iuppiter aut idcirco in taurum conuersus Eu- ropam rapuisse fingitur, quod nauis, qua est in Cretæ uicinis picto tauro fuit insignita. Timidas re. plan. hy- pallage poëtae familiaris. Europa enim timida uidebat retrahere pedes ab aquæ tactu. Fecit & Aste. Asterie fuit Cei Titanis filia, ac Latonæ soror, quam Iuppiter tam ardentem amauit, ut eam in cothurnicæ uersam per aquilam rapuisse dicatur. Fecit ol. Iuppiter Ledæ a- more captus in cygnū mutatus ea positus est, quæ ouum dicitur peperisse, ex quo Castor, Pollux & Helena orti esse finguntur. De Leda. compatria & parentibus ua- rix sunt antiquorū opiniones. Vnde uarij Pleuronij, Hellenicus autē Calydoniam illam fuisse ait, Thesthiæ uero filiam fuisse pleriq; aiunt ex Androdice, Eumelus autē ex Glaucō Sisyphi filio, & Pantidya naram esse scri- ptans Glaucum post equas amissas Lacedæmona per

uenisse, ibiq; rem cū Pētidya habuisse, quæ postea The- sthio nupserit. Sicq; Ledam quæ Glauci fuit Thesthiæ existimari, appellatamq; fuisse. Pherecydes uero ex Lao- phonte, Pleuronij filia Ledā & Altheam a Thesthio su- sceptas fuisse ait, Pollucem quidē ex Ioue, Castorem au- tem ex Tyndaro generatos ferunt. Olorinis: cygnis.

Nā olor est, quem græ- ci ac iam latini quoq; cygnū appellant. Ad- didit ut Sa. cę. ima. pul. Iuppiter in Saryrū con- uersus Antiopā Nyctēi filiam cõpressit, quæ ge- minos Amphionē & Zethum fingitur pepe- risse. Antiope uero sic a Ioue corrupta, Ny- cteæ patris minas timēs Sycionem ad Epopeū cõfugit. Vbi cum Am- phionem & Zethū pe- perisset illos in Cithæ- rone exposuit, cuidamq; pastori commendauit. Nycteus aut propter fi- liæ audaciam dolore af- fectus inierit, cū prius Lycū fratrem orasset, ne filia negligeret, Ve- rum Sycionem profes-

Cinyre & lra: in iaxi

ctus illius miseretur. Lycus igitur & urbem expugnat & Epopeum interficit, & Antiopen captiuā Dirce uxori suæ tradit custodiendam. Hæc autem fugit, captaq; ire- rū suis ipsius filijs Amphioni & Zetho traditur, quibus pastor, quæ facta erāt omnia aperit. Ipsi uero Antiopen quidem conseruant, Dirce uero fero tauro alligantes decerpserunt. Ac Lycum accerientes tanquā Antiopen tradituri, interemissent, nisi a Mercurio prohibiti fuis- sent, qui quidem ipsum Amphioni et Zetho regno cede- re iussit. Amphitryon fuerit: Iuppiter Alcmenam amore captus, in Amphitryonem illius maritū conuersus cum ea concubuit, Herculemq; ex eo concubitu suscepit. Am- phitryon autem Alcei Thebani filius fuit, qui Alcei uisū Electronis filiam uxorem duxit. Tirynthia: Aicme- na, a Tirynthe urbe dicta. nā Tiryns urbs est Pelopon- nesi, a Tirynthe Hali filia, quæ Amphitryonis fuit uxor, unde etiam Hercules Tirynthius appellatur. Aureus ut Danaen: Danae Acrisijs Argiuorum regis filia a Ioue in aureas guttas mutato compressa, Pericem genuisse in quarto narratur. Hoc autem fingitur, quod Danaen uiolaturus Iuppiter aureos nummos largiter in sinum eius infudit. Hæc (ut scribit Lactānius) merces stupri fuit.

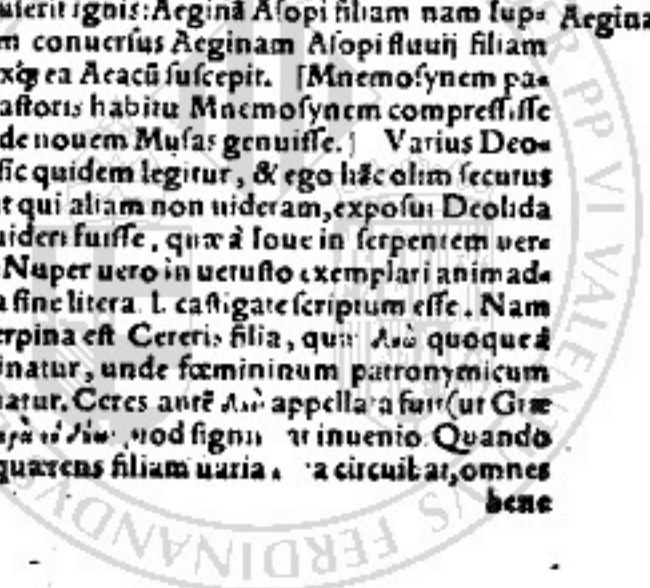
Amphi- tryon

Tiryns

Tiryna- thius Danae

Argina

Aiopida luserit ignis: Aeginā Aiopei filiam nam Iup- piter in ignem conuersus Aeginam Aiopei fluuij filiam compressit, exq; ea Acacū suscepit. [Memosynem pas- tor. Nam pastoris habitu Memnosynem compressisse aiunt, atq; inde nouem Musas genuisse.] Varius Deoi- da serpens: sic quidem legitur, & ego hæc olim securus lectionem, ut qui aliam non uideram, exposui Deoida nympham uideri fuisse, quæ a Ioue in serpētem uer- so uisitata sit: Nuper uero in uetusto exemplari animada- uerti Deoida sine litera. L. castigate scriptum esse. Nam Deois Proserpina est Cereris filia, quæ a Ioue quoque a græcis nominatur, unde femininum patronymicum Deois declinatur. Ceres autē a Ioue appellata fuit (ut Græ- citradunt) ἠὲ ἰδὲ, uod signu inuenio. Quando enim Ceres quærens filiam uaria: a circuit ar, omnes bene

bene illi ominantes dicebat *Aries*, hoc est inuenies. Hinc factum est, ut *Aries* uocaretur, quamuis alix quoque huius nominis origines ferantur, quæ breuitatis causa uidentur prætermittendæ. Iouem autem in Draconem uersum cum Proserpina concubuisse in secundo libro de præparatione euangelica restatur Eusebius, cum inquit (ut eo

à poetis uocantur. Virgilius in sexto. Hic & Aloidas geminos immania uidi Corpora, qui manibus magnis rescindere cælum Aggressi, superisq; Iouem detrudere regnis.

[Atq; ita quidem Regius distinguit hos uersus. **L. MICYL.** Atq; ita quidem Regius distinguit hos uersus. **L. MICYL.** Atq; ita quidem Regius distinguit hos uersus. **L. MICYL.**

attribuit, Menalippes, Iphimediæ, & Bisaltidis. Quanquã de Iphimediâ, sub specie Enipei compressa, alibi nõ ita clare legitur. Quare dubitari potest, utrum hic Ouidius duas fabulas miscere atque confundere uoluerit, Tyrus uidelicet et Iphimediâ, quemadmodum alibi Virgilius Scyllarum Nisi & Phœ-

Te quoq; mutatum toruo Neptune iuueno
Virgine in Aeolia posuit, tu uisus Enipeus
Gignis Aloidas, aries Bisaltida fallis.
Et te flaua comas frugum mitissima mater
Sensit equum, te sensit equum crinita colubris
Mater equi uolucris, sensit delphina Melanthe.
Omnibus his faciemq; suam, faciemq; locorum
Reddidit, est illic agrestis imagine Phœbus,
Vtq; modo accipitris, pennas, modo terga leonis

Aries Bisaltida fallis: Neptunus in arietem transfiguratus Bisaltidæ uitiavit, de qua nil memini me alibi legisse. [Apud Higynum capite 88. ita ferè legitur. Theophrane Bisaltidis filia formosiss. uirgo, Hæc cum plures proci peterent, Neptunus sublatam transtulit in insulam Cromiufam. Quod cum proci rescissent, comparata uane eodem contenderunt. Neptunus ut eos deciperet, Theophranen in ouem commutauit, sese in arietem, Cronientes autem ciues in pecora. Cum igitur proci uenissent, neq; hominem ullum inuenirent, pecora intacta receperunt. Hoc cum Neptunus uideret, procos in lupos conuertit. Ipse autem ut erat aries, cum Theophrane concubuit, unde natus est aries Chrysomallus, qui Phryxum in Colchos uexit.]

Erte flaua comas: Neptunus in equum mutatus cum Cerere & Medusa concubuit. Frugum mitissima mater: periphraſis est Cereris, ex qua Neptunus Arionem equum & filiam sustulit. [Cuius nomen Ari non licebat, nisi apud eos qui sacris deæ iniuncti essent.] ut Pausanias narrat. Ceres nanque filiam Arionem, ut Neptunum suum concubitum appetentis in Arionem fugeret, se in equum mutauit, ac unã cum Onci equabus in pascua exhibat. Quod cum Neptunus rescuisset, in equum & ipse conuersus illam iniuit. Id uero cum Dea sensisset, adeo indignata fertur, ut Erinnyes ex eo fuerit cognominata. Nam *Erinnyes* Arcades irasci dicunt. Crinita colubris: pro crinibus colubros ac serpentes habens. Mater equi uolucris: Medusa mater Pegasi equi alati.

[Hanc Neptunus in templo Palladis conspectam, eo quod forma conspicua, & capillo esset specioso, compressit. Quam obrem postea Pallas irata, crines illius in angues conuertit, ut alibi dictum est.]

Sensit del. Melan. Melanthe Deucalionis filia fuit (ut Lycophronis interpret scribit) quam Neptunus in Delphinum conuersus cognouit, ac filium nomine Delphum suscepit. [De Delpho tamẽ uariant alij, qui illum Apollinis filium faciunt, ut Pausan. & Higynus.] Est illic agrestis imagine Phœbus: Apollo diuinitate priuatus propter interfectos Cyclopes Admeti regis Theſſaliæ armenta pauisse fingitur. Vtq; modo accipitris pennas: Apollo interdum in accipitrem commutatus in leonem se commutasse in Arachnes uidebatur.

[Quanquam autem occasiones aut modi earum transformationum hic nulli ponuntur. Videtur tamen Ouidius, nõ abs re istarum meminisse, certatim fabulas sub his quoq; notasse. Sed has puto neq; Regius, neque quisquam

transformationum hic nulli ponuntur. Videtur tamen Ouidius, nõ abs re istarum meminisse, certatim fabulas sub his quoq; notasse. Sed has puto neq; Regius, neque quisquam

transformationum hic nulli ponuntur. Videtur tamen Ouidius, nõ abs re istarum meminisse, certatim fabulas sub his quoq; notasse. Sed has puto neq; Regius, neque quisquam

Varia
Neptuni
metamor.
Apollinis
metamor.

MICYL.

RAPH.

MICYL.

RAPH.

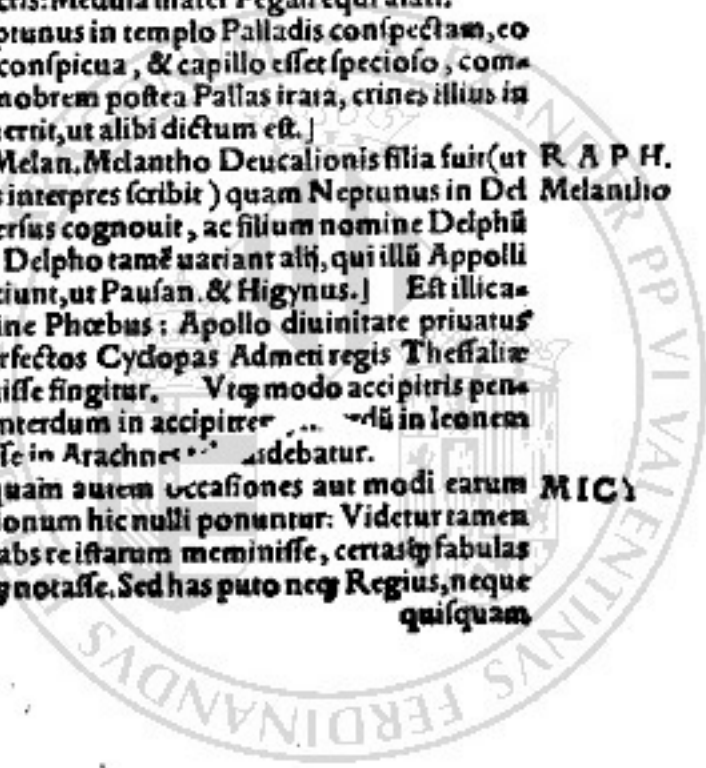
num uerteret uar) Ceres peperit, educatur puella, Persephaten nõnulli appellant, cui Iuppiter, qui genuit, draco factus coniungitur. Vnde in sacrorum mysterijs Draco in spiram conuolutus ad factorem memoriam, ac potius in testimoniũ tantæ turpitudinis adhibet. Hæc Eusebius, ex quibus apertissime colligitur Proserpinam Cereris & Iouis filiam, quam Ouidius Deoida uocat, ab Ioue ipso in serpentem mutato fuisse uitiatam. Quare non Deolida, ut est ferè in exemplaribus deprauatum, sed Deoida contenderim esse legendum.

[Ex hoc autem concubitu Liberum natum uolunt tauri specie, unde etiam taurus à Lycophrone uocatur Dionysius.]

Te quoq; mutatum: Neptuni uarias describit transformationes, nam modo in iuuenem, modo in Enipeum fluium, modo in arietem, modo in equum, modo in delphinem conuersus fuisse narratur. Aeolia: Aeoli filia. Quæ uero hæc Aeolia uirgo fuerit, non meminime metegisse.

[Apud Diodorum Siculam lib. 5. in hunc modum legitur. Priscis temporibus cum ex filijs Aeoli, qui fuit Hellenis ex Deucalione nati, ceteri quæ dicta sunt loca, habitarent, solus Mimas in Aeolide regnauit. Eius filius Hipotes ex Menalippe Aeolum genuit. Huius Arnen filium Neptunus cognouit. Quæ de re indignatus pater, Metapontio aduenit, qui tum forte aduenerat, eo pacto Arnen dedit, ut is illam Metapontum abduceret. ubi postea duos filios peperit, Aeolum et Boetum, quorum Aeolus postea ad insulas Tyrreni maris uenit, easq; de se Aeolias uocauit. Boetus autem ad Aeolum maternum autem rediens, ab eo ut filius educatus fuit, patriamque ex nomine matris Arnen uocauit. Hæc ferè Diodorus. Quibus alij adijciunt Arnen cum Metapontum uenisset, in stabulo inter boues enixam esse, eamq; rem fabulæ locum dedisse, ut Neptunus tauri specie cum illa concubuisse diceretur. Eoq; pertinet etiam, quod Varro libro 2. de re Rust. de tauro loquens ait. Præterea hunc scio esse, in quem Iuppiter potiss. se conuertit cum exporauit per mare à Phœnicæ amans Europam, hunc esse qui filios Neptuni è Menalippa, seruaui, ne in stabulo infantes grex bouum obreteret. &c. Nisi quod hic Menalippam uocat, quam Diodorus, Arnen. Meminit fabulæ non nihil & Strabo libro sexto. Cæterum, ut hoc quoque addamus, compressit Neptunus & Aeoli filiam Canacæ, ex qua Triopes fuit natus, pater Erisichthonis, de quo infra lib. 9. dicitur.]

Enipeus: fluius est Theſſaliæ Enipeus, in quem mutatus Neptunus Tyro Salmoni filium circa fluium spantem rapuit, ex cuius suscepit Peliam & Neleum, autor Homerus Odyss. 13. Gignis Aloidas: Neptunus in eundem fluium conuersus Iphimediâ Aloi uxorem compressit, ex qua nati sunt Oihus & Ephialtes, qui Aloidæ

quisquam alius facile explicauerit, tanto eorum autorum, qui de his rebus scripsere, facto interitu.]

Macareida Iffen: Macarei filiam, quam Apollo in pastoralibus habitibus uitauit, ut hoc loco poeta narrat.

MICYL.

[Videtur autem Iffa hæc fuisse Lesbica, Macarei filia, eius qui Iouis & Cyrenes fuit filius, insulamque Lesbum, ut auctor est Diodorus

Bacchus
in uuam
Saturnus
in equum

lib. sexto, tenuit, cuius filia & Myriene & Methymna fuerunt. Ab Iffa autem & oppidum Iffa nomen accepit, auctor Stephanus. Liber ut Erigonem: Neque de hac fabula alibi certi aliquid exiat. Sed tamē uidetur de ea Erigone hic intelligendum esse, quæ Icarij filia, & postea inter sidera relata, ut ab Hesiodo dicitur. Nā & huius patri Icaro uitis propagationem Bacchus dedit, ipsi puellæ mortem contra rusticos Atticos pestilentia uisus est.]

Arachne
in araneam

RAPH. Ut Saturnus equo: Saturnus cum Philyra Oceani filia concubens, ueritus ne Opis uxoris aduentu deprehenderetur, in equum se commutauit, sicque centaurum genuit Chironem. Virgili. lib. Georg. Talis & ipse iabam uice est

Chiron

fudit equina niugis aduentu pernix Saturnus, & altum Pelion litu. uita fugiens impleuit acuto. Geminum Chirona: centaurum, qui ab anteriore parte homo, a posteriore equus uidebatur. Tenui limbo: subtili fascia. Est enim limbus fascia ultimam uestis partem ambiens. Virgil. Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo.

LACT.

Doluit successibus flau. uirag. Argumentum. Postquam Arachne ordinata tela cum contumelia a dea pulsata esset, suspensio se affecit. Sed in ultimo casu propter studium, quod a dea acceperat, in araneam uersa est ut opere inuili nullum sui effectum capere posset.

RAPH.

Flaua uirago: Pallas formosa. Cælestia crimina: Deorum flagitia. Hoc autem preteritum Pallas uestes illas merito dilacerasse uidetur. De monte Cytorico: Cytorus mons est Paphlagoniæ buxis abundans, quam Cytorico corrupte fere legatur. Ter quater: sæpius. Idmonia: Idmonis filia, possessiuum enim pro patronymico est positum. Lexque eadem poenæ: eadem inquit poena etiam posteritui afficiantur. Dicta esto: firmitura. Hecateidos herba: ab Hecate Medicæ matre inuenta, quæ uenenosas herbas inuenisse narratur, illis uicem præbere potest. Intelligere autem uidetur Aconitum, Nardum, & cetera primū fuisse inuentum, ea uidelicet, quæ Persæ filia fuit, mater Medicæ. Diodorus auctor est libro quinto. Id quod & Ruelius annorauit.] Tristi: noxio. Exiles: tenues, sub-

Hecate

tilis. Et antiquas exercet aranea telas: hoc est pristinas conficit telas, quæ quidem & ipsæ araneæ dicuntur. Araneus uero masculini generis semper de animalibus dicitur. Catullus in Furiū. Furi cui neque seruus est, neque arca, nec cimex, neque araneus, neque ignis. Virgilius quoque in Culice diminutiuum protulit. Atque ut Araneo li tenuem formauimus orsum.

nas conficit telas, quæ quidem & ipsæ araneæ dicuntur. Araneus uero masculini generis semper de animalibus dicitur. Catullus in Furiū. Furi cui neque seruus est, neque arca, nec cimex, neque araneus, neque ignis. Virgilius quoque in Culice diminutiuum protulit. Atque ut Araneo li tenuem formauimus orsum.

[Apud Zenodotum, **MICYL.**

ut quidem in commentarijs Nicædri citatur, in hunc modum de Arachne traditur. Fuisse Arachnen & Phalangenem Atticos, illius hunc fratrem, ambos a Palla de edoctos, hunc uide licet ἐπὶ ἀραχνῆς, illam tenendi artem. Sed quod nefando concubitu inter se coisset, dijs inuisos factos, & ob id in reptilia conuersos. Postremo a liberis suis etiam deuoratos.]

Lydia tota fremit **LACT.**

&c. Argumētum. Niole Tantalii filia ex Staphylo Lydiæ orta, ob insolentiam Apollinis ac Dianæ numen exprobrata est. Nā ex Amphione septem filijs, totidemque uirginibus traditis dum comitatu gauderet, & quodam tempore Manto Tiresiæ filia responso monuisset Thebanos, ut Latonæ & liberis eius preces thura redderent,

sola exiit, quæ sacrificio interesse noluerit, prædicans potentiorē se numine Deæ ac liberis eius esse. Iræ ratione hac instincta Latona quæstus est filijs, quod suarum iniuriarum non existerent ultores, confestim itaque Apollo & Diana tecti nubibus (ut præceperat genitrix) Thebas uenerunt, ac Niobes filios cum in campo equis exercerentur, sagittis necauerunt. Quorum nomina hæc sunt. Ilmenus, Sipylus, Phedius, Tantalus, Archennus, Damastion, Ilioneus. Pater autem Amphion post necem filiorum ferro se interfecit. Nec sic tamē uiolentia desiste Niobes, quod Diana indignè tulit, ac uirgines pari calamitate affecit, nouissime autem Niobe flens dirigit, turbineque uentorum in patriam Sipylum delata est, celsis in silicem uoluntate Apollinis & Dianæ.

Lydia tota fremit: hæc ideo a poeta inferuntur, ut commodus Niobes mutationē in saxum cum superiore fabula coniungat. Niobe namque Tantalii filia cum ex Amphione marito septem filios, ac totidem filias genuisset, se potius quam Latonam uenerandam esse contendebat, prohibebatque nequis in suo regno Latonæ sacrificare auderet. Quare indignata Latona Apollinem ac Dianam rogauit, ne se tanta iniuria affici paterentur. Sumptis igitur arcibus, & sagittis ad unum omnes primū Niobes filios interemerunt, quod quidem Amphion cum ferre non posset, seipsum interfecit. Niobe uero morte filiorum indignata cum Dijs maledixisset, & filias sagittis confectas uidit, & ipsa in saxum uod etiam nunc lachrymare uidetur fuit commutata.

[Nubes

ICYL. [Niobes fabulam ex græcis quidā aliter tradunt, nempe filiam fuisse Assaonis, uxorem Philotti. Et quia Latonam uerbis in se concitarat, deam illius contumelias hoc modo ultam esse, principio Philottum maritum illius in uenatione periisse. Assaonem deinde amore filij accensum, uxorem sibi illam postulasse. Quod cum illa recusasset, filios ipsius ad cōuiuium uocatos cremasse. Ob quā eadem Niobem se ipsam de rupe præcipitasse, autor Parthenius in Eroticis.]

RAPH. Ante suos Niobe thalamos: ante suas nuptias. Nam antequam Amphioni traderetur Niobe, in Phrygia & Lydia cum Tāralo patre, qui illic regnabat, habitauit, ubi facile Arachnen cognouit.

Mæoniam: Lydiam, Mæonia uero dicta est à Mæone fluuio, qui per illam fluit. Sipylytus cole. Sipylytus urbs est & mons Phrygiæ. Unde Sipylynum marmor cognominatur.

Popularis: non plebeia, sed quæ de illius populo fuerat. Minoribus: humanioribus. Multa dabant animos: multa inquit illi reddebant superbam.

Nec coniugis arces: Amphion maritus Niobes rex Thebarū fuit, cuius urbis muros arcesq; edificasse fertur. Horatius. Fers & Amphion Thebaræ cōditor arcis Saxa mouisse sono testudinis, & prece blanda Ducere quō uellet. Nec genus amborū: nam ab Ioue ambo ducebant genus. Amphion enim Iouis ex Antiopa filius fuisse dicitur. Niobe uero Iouis ipsius neptis cum Tantali filia fuerit. Nam sata

Manto Mantua Tiresia Manto: Manto filia fuit Tiresiæ uatis paternæ artis peritissima, à qua Mantua urbs fuit appellata. Ismenides: Thebaræ mulieres ab Ismeno fluuio dictæ.

Date thura: sacrificate, & rogate. Latonigenis duo. Apollini & Dianæ. Lauroq; in. cri. caput lauro coronate. Ore meo la. iu. ac si diceret: ore meo Latona loquitur: hocq; uobis mandat. Spectabilis: spectatu digna propter uestes auro intextas. Vtq; ocu. cir. al. super, hypallage est poëte familiaris. Superba enim oculos altos circumtulisse Niobe intelligenda est. Alta: elata. Quis fu. an. oratio dignationis plena Niobe de-

center attribuitur, ut quæ adeo erat felicitate elata, ut se Latonæ auderet præferre. Auditos cæ. auditos Deos.

Visis: Dñs quos quotidie uidetis. Certior enim arbiter est oculus, nimium autē superbe se quoq; Deam esse, ac maritum Deum Niobe ait. Numen adhuc sine thure meum est: & copula subaudiatur. Sine thure sine cultu, sine sacrificio. Mihi Tanta. au. parer, Niobe enim Tali filia fuit. Cui licu. soli: cui ex hominibus soli cōcessum fuit epulis Deorū accumbere. Pleiadum so. est ge. mea: Niobes mater Taygeta fuit una ex Pleiadibus Atlantibus filiabus. Iuppiter al. au. paternus. nē Tamales Iouis fuit filius ex Plote. S. quoque glo. illo. Amphion enim filius fuit Iouis ex Antiopa. I. dibusq; mei commissa mariti: Amphion tantū musica ualuisse narratur, & cithara ut saxa illum sequerentur, quibus omnium primus Thebas unā cum Zetho fratre tenuit, ut Home. quoq; scribit. Pherecydes uero etiā causam assignat, quā moti Amphion & Zethus muro æbas cernerint, Phrygiæ enim hostes ranti Cadamo tunc. Quod autē: Amphionis lyra si ante sint secuta: narrat etiā Antimenes, ac lyram Amphionis à musis dono nata, Dioscorides ab Apolline, Pherecydes à musis traditam fuisse ait.

Commissa: composita, constructa. Aduenti: cōuerti. Accedit eodē: ad idē adiungitur. Geniram Tit. Cgo: Latona filia fuit Cæi gigantis, quæ à Ioue cōpressa Apollinem: si-

mul & Dianā concepit, quod quidem adeo ægre tulisse Iuno dicitur, ut Pythonē immiserit serpētem, qui eam per totum terrarū orbem insectaretur, nec usquā parere permetteret. Fugiens igitur Latona ab Asterie sorore (quæ & ipsa à Ioue amara primū in Ortygiā, hoc est in cōthurnicē, deinde in scopulum mota atq; instabilem fuit conuersa) suscipit, statim Apollinem. ul & Dianam peperit, qui & Pythonē serpentem sagittis confixerunt, & insulam in qua nati erant, immobilem reddiderunt, quæ quidem postea Delos fuit appellata, quod cū diu sub aquis latuisset, tandē apparuisset, scq; ostendisset.

Ante suos Niobe thalamos cognouerat illam, Tunc cum Mæoniam uirgo, Sipylymque colebat. Nec tamē admonita est pœna popularis Arachnes Cedere cælitibus, uerbisque minoribus uti. Multa dabant animos. sed enim nec cōiugis arces, Nec genus amborum, magniq; potentia regni Sic placuere illi, quamuis ea cuncta placerent, Ut sua progenies, & felicissima matrum Dicta foret Niobe, si non sibi uisa fuisset. Nam sata Tiresia uenturi prescia Manto Per medias fuerat diuino concita motu Vaticinata uias. Ismenides ite frequentes, Et date Latonæ, Latonigenisque duobus Cum prece thura pia, lauroque innectite crinem. Ore meo Latona iubet. paretur. & omnes Thebaides iussis sua tempora frondibus ornant. Thuraque dant sanctis, & uerba precantia flammis. Ecce uenit comitum Niobe celeberrima turba Vestibus intexto Phrygiis spectabilis auro, Et quantum ira sinit formosa, mouensque decoro Cum capite immisos humerū per utrunque capillos, Constitit, utque oculos circumtulit alta superbos, Quis furor auditos inquit præponere uisis Cælestes: aut cur colitur Latona per aras? Numen adhuc sine thure meū est, mihi Tātalaus au Cui licuit soli superiorum tangere mensas. (stor Pleiadum soror est genitrix mea, maximus Atlas Est auus, æthereum qui fert ceruicibus axem. Iuppiter alter auus. socero quoque glorior illo. Me gentes metuunt Phrygiæ, me regia Cadmi Sub domina est, fidibusque mei commissa mariti Mœnia cum populis à meque, uiroque reguntur. In quancunque domus aduertit lumina partem, Immensæ spectantur opes. accedit eodem Digna Dea facies, huc natas adijce septem, Et totidem iuuenes, & mox generosque, nurusque, Querite nunc habeat quā nostra superbia causam? Quoque modo audetis genitam Titanida Cæo

mul & Dianā concepit, quod quidem adeo ægre tulisse Iuno dicitur, ut Pythonē immiserit serpētem, qui eam per totum terrarū orbem insectaretur, nec usquā parere permetteret. Fugiens igitur Latona ab Asterie sorore (quæ & ipsa à Ioue amara primū in Ortygiā, hoc est in cōthurnicē, deinde in scopulum mota atq; instabilem fuit conuersa) suscipit, statim Apollinem. ul & Dianam peperit, qui & Pythonē serpentem sagittis confixerunt, & insulam in qua nati erant, immobilem reddiderunt, quæ quidem postea Delos fuit appellata, quod cū diu sub aquis latuisset, tandē apparuisset, scq; ostendisset.

mul & Dianā concepit, quod quidem adeo ægre tulisse Iuno dicitur, ut Pythonē immiserit serpētem, qui eam per totum terrarū orbem insectaretur, nec usquā parere permetteret. Fugiens igitur Latona ab Asterie sorore (quæ & ipsa à Ioue amara primū in Ortygiā, hoc est in cōthurnicē, deinde in scopulum mota atq; instabilem fuit conuersa) suscipit, statim Apollinem. ul & Dianam peperit, qui & Pythonē serpentem sagittis confixerunt, & insulam in qua nati erant, immobilem reddiderunt, quæ quidem postea Delos fuit appellata, quod cū diu sub aquis latuisset, tandē apparuisset, scq; ostendisset.

mul & Dianā concepit, quod quidem adeo ægre tulisse Iuno dicitur, ut Pythonē immiserit serpētem, qui eam per totum terrarū orbem insectaretur, nec usquā parere permetteret. Fugiens igitur Latona ab Asterie sorore (quæ & ipsa à Ioue amara primū in Ortygiā, hoc est in cōthurnicē, deinde in scopulum mota atq; instabilem fuit conuersa) suscipit, statim Apollinem. ul & Dianam peperit, qui & Pythonē serpentem sagittis confixerunt, & insulam in qua nati erant, immobilem reddiderunt, quæ quidem postea Delos fuit appellata, quod cū diu sub aquis latuisset, tandē apparuisset, scq; ostendisset.

mul & Dianā concepit, quod quidem adeo ægre tulisse Iuno dicitur, ut Pythonē immiserit serpētem, qui eam per totum terrarū orbem insectaretur, nec usquā parere permetteret. Fugiens igitur Latona ab Asterie sorore (quæ & ipsa à Ioue amara primū in Ortygiā, hoc est in cōthurnicē, deinde in scopulum mota atq; instabilem fuit conuersa) suscipit, statim Apollinem. ul & Dianam peperit, qui & Pythonē serpentem sagittis confixerunt, & insulam in qua nati erant, immobilem reddiderunt, quæ quidem postea Delos fuit appellata, quod cū diu sub aquis latuisset, tandē apparuisset, scq; ostendisset.

mul & Dianā concepit, quod quidem adeo ægre tulisse Iuno dicitur, ut Pythonē immiserit serpētem, qui eam per totum terrarū orbem insectaretur, nec usquā parere permetteret. Fugiens igitur Latona ab Asterie sorore (quæ & ipsa à Ioue amara primū in Ortygiā, hoc est in cōthurnicē, deinde in scopulum mota atq; instabilem fuit conuersa) suscipit, statim Apollinem. ul & Dianam peperit, qui & Pythonē serpentem sagittis confixerunt, & insulam in qua nati erant, immobilem reddiderunt, quæ quidem postea Delos fuit appellata, quod cū diu sub aquis latuisset, tandē apparuisset, scq; ostendisset.

mul & Dianā concepit, quod quidem adeo ægre tulisse Iuno dicitur, ut Pythonē immiserit serpētem, qui eam per totum terrarū orbem insectaretur, nec usquā parere permetteret. Fugiens igitur Latona ab Asterie sorore (quæ & ipsa à Ioue amara primū in Ortygiā, hoc est in cōthurnicē, deinde in scopulum mota atq; instabilem fuit conuersa) suscipit, statim Apollinem. ul & Dianam peperit, qui & Pythonē serpentem sagittis confixerunt, & insulam in qua nati erant, immobilem reddiderunt, quæ quidem postea Delos fuit appellata, quod cū diu sub aquis latuisset, tandē apparuisset, scq; ostendisset.

diffet. *Nix*: namq; manifestus interpretatur. *Titanida*: neptem Titanum, à quibus gigltes originem traxere. *Maxima quondam Exiguam*, antitheton, hoc est contrarium. *Maxima enim exigue* opponitur. *Ira autem Iunonis* nusquam in tota terra locū inuenit *Latona*, ubi parere possit. *Nec cæ. in nullo elementorum*

Latona locū inuenit, ubi parere possit.
Dea uestra: cū quodam contemptu hæc à Niobe dicunt. *Exul erat mundi: à toto exulabat mundo.* *Infra bilem locum Delos dedit, Delos (ut dixi) quæ & Ortygia fuit appellata, idcirco instabilis fuisse dicit, quod crebro terræ motibus quæretur, donec oraculo au. nisi illic cadauera delicerent sepelire.*

Ite sacris: dicitur à sacris execratis, ut Virgi. Auri sacra fames.
Dubitari tamen potest, utrū affectus causa uerbum sacris repetitum sit eadem significatione. Deinde & illud queri possit, utrū poëta prope a, uel, procul à sacris scripserit. Est eñ durior hæc apheresis, ut *Ite, simpliciter pro Abite, accipiamus.* Infecta: nō facta, nō inita.

Quodq; Niobe possunt etiam Niobe prohibente. *Turba quantum dista ut ab orba: Latona inquit nō est indignata, quā ipse Niobe propter liberorū multitudinem ab orbitate aberat, per qd significat uelementer indignatam fuisse.*
Vel potius, quā ipsa, hoc est, Latona, ab orbitate aberat, id enim maxime dea indignabatur, quod à Niobe, perinde ut mines facunda contemneretur. *Quare & infra subiicit. Et me, quod in ipsam recidat, orbam dixit. &c.*
Ab orba: à muliere liberis carente. *Orbus enim dicitur aliqua re chara priuatus.* *Vnde & oculis & filiis priuati, orbi uocantur.* *Turba: multitudiue liberorum.* *Summoq; in uertice: in alto cacumine.* *Cynthi: Cynthus mons est Deli, unde & Apollo Cynthius, & Diana Cynthia uocantur.* *En ego uestra pa. hac oratione Latona Apoll.*
Incendit ad ulciscendam iniuriam à Niobe acceptam. *En autem particula est affectus & indignationis plena. Animosam: magnanima, ac superba. An Dea sim dubitor: licentia poëtica dubitor in passiva, & uoce & significatione*

poëta finxit, cum dubito uerbum sit absolutum. *Cadatis aris: exornatis altaribus.* *Conuicia: contumelias, Tantalis: Tantalii filia. cum quodam autem contemptu Tantalida Nioben Latona appellat, ac si diceret filia Tantalii, qui propter impietatem in Deos detrusus ad inferos maximis afficitur pœnis.* *Orbam Dixit: carentem filiis uocauit. Hoc autem Niobe nō dixit sed duos tantum illam liberos peperisse, id qd ægerrime Latona tulerat, & ideo crimen amplificat.*

[Corrigunt autem MI CYL quidam hunc locum, quasi in uerbo Recidat, syllabarum quantitas nō constet. legunt que, pro Recidat, Decidat. Sed ego, pace illorum, nihil uideo cur uerius hic immutandus sit. Nam & apud Lucretium idem uerbum, eodē modo prima longa legit ut lib. primo, *At neq; recidat in nihilū res posse, neq; autem crescere de nihilo. &c.* Sic enim habet uetus lectio & sincera. Nam & Reduco, & Reficio, et Relatus apud eundem poëtam Re, longa alibi ponuntur. Deinde etiam si pro Recidat, Decidat legatur, & proprietati orationis, & elegantie, multum detrahetur. Quanquam si quis pro Recidat, Recidet, ce duplici, scribē dū omnino cōtendat, non multū equidē repugnauerim, quando idē & in Lucretianis, quæ modo citauī, quiddā fecerūt. Et non multū puto, refert, Ecstasin hic, an Diplasiasmum fieri dicamus.]

Pœnæ mora longa querela est: pœna inq; in longū protrahitur istis querimonijs. *Linguam paternam: linguam inquit Tantalii patris præ se tulit, qui Deorū arcana uulgauit.* [Postquam illorū epulis adhibitus fuisset.] *Adiectura preces: cū hæc inquit Latona retulisset, preces adiectura erat.* *Phœbe: Diana, quæ eadē esse cum Luna dicitur.* *Cadmeida arcem: Thebanam arcem à Cadmo extructam.* *Cadmeis autē non solum arx Thebana uocatur, sed interdū pro tota Bœotia accipitur, ut Thucydides narrat.* *Planus erat: topographia, hoc est loci descriptio, in quo Niobes filij et equos agitare, & se cōsueuerant exercere.* *Affiduis equis: affiduo equorū cursu.* *Molliera: in puluerem resoluatur.* *Tyrio succo: purpura Tyria. significat autem ephippia purpurea*

Cynthus

R. A. P. H.

Cadmeis

purpurea fuisse. Auro grauidis: grauibus auro & ornatis, atq; auratis. Equibus Ismenos: maximus natorum Amphionis & Niobes Ismenos fuit, ab Ismeno Bæoticæ fluuio, appellat^o. Prima sarcina: primū uterionus. Nā primogenitus erat. Quadrupedis: equi. Defluit: decidit. Per inane: per aërem. Sipylos: à Sipylo urbe cognominatus, cum sagittæ stridorē audisset, fugere cepit, cæterum Apollinis sagittam uitare nō potuit. Frena dabat: equum currere permittebat. Præcius: præcognoscens futurā tēpestatē. Summa ceruicē: in colli summitate. Exiabat: eminebat, extra stabat, per quod significat collā sagittæ fuisse transfisum. Per crura admissa: propinqua, iuncta, astricta. Vel etiam in cursum incitata, ut alibi quoq;. Fœdat: maculat, inficit, deturpat. Solito labori: consueta equorum agitationi. Nitida: palæstra: splendidæ propter oleum, quo se luctaturi perungebant. Palæstra autem latine dicitur lucta. dicta est autem à Palæstra filia Pandoci in triuio habitantis, omnesq; aduenientes interficientis, quem quidem Mercurius cum ad ipsum uenisset, interemit admonit^o à Palæstra. Vnde & hospitum habitacula Pandoceia uocit. Alij palæstram deducunt à τὴν πάλαι, hoc est à puluere quo luctatorum corpora perfundeantur. Alij ἀπὸ τῶν πάλαι, hoc est à uenando & obseruando aliquā partē corporis aduersarij, qua ipsum euertēre ac in terram deicere possit. Et iam contulerant, iam inquit luctari cœperant. Arcto nexu: stricto amplexu. Concita: sagittæ emissā, impulsā. Traiecit: transfixit. Lumina uersarunt, oculos uoluerunt: expirauerunt

postus moram animæ à corpore inuito abeuntis significat. Laniataq; pectora plangens: hoc est lanians & percuciens pectora sua ob mortem fratrum. Allee-

uet: extollat. Præcordia: intestina, quæ cordi prætenduntur. In hamis: in hamato spiculo. Fatifero: mortifero. Cunque anima: corū uidetur hoc loco poëta sequi opinionem: qui sanguinem animæ sedem esse aiunt. Intonsum Damafichthona: comatum. Afficit: conficit, interficit. Ictus erat qua crus esse incipit: significat illius genu fuisse percutit. Nam à genu crus incipit, protenditur enim crus à genu usq; ad illos extibia & sura constans, unde cruscum fit diminutiuum. Internodia poples: internodium spatium dicitur inter duos nodos situm. Poples autē posterior genu pars est. Quem quidem idcirco nodosum uocat poëta, quod totum genu ex ossibus & neruis constet. Tentat, con- tra. Trahere: extrahere. Exitabile: periculum: quod etiam exitiale dicitur.

Peccatis tenuis: usque ad pennas. Tenuis autem postponitur quidem, ac fere si plurali numero coniungitur, cum genitio copulatur, ut Virg. Et crurum tenuis à mento palæstræ pendent. Cum singulari autem iuncta ablatiuum exposcit, ut Capulo tenuis abdidit ensē. Terebrata aura: perforato aëre. Ignarus non omnes esse rogandos: sola namq; Latona cum Apolline & Diana placanda erat. Motus erat arcia re. Apollo inquit precibus. Ultimi Niobes filij motus est, uerum iam sagittam miserat irreuocabilem.

Ceram fecere: admonere, quod in soluta oratione certiore facere dicimus. Mirantem potuisse: Deos subintelligamus tot filios suos interficere.

Tantum

Terga premūt, auro grauidis moderantur habentis. Equibus Ismenos, qui matri sarcina quondam Prima suæ fuerat, dum certum flectit in orbem Quadrupedis cursum, spumantiaq; ora coërcet. Hei mihi conclamat, medioq; in pectore fixa Tela gerit, frenisq; manu moriente remissis In latus à dextro paulatim defluit harmo. Proximus audito sonitu per inane pharetræ Frena dabat Sipylos, ueluti cum præcius imbres Nube fugit uisa, pendentiaq; undiq; rector Carbasa deducit, ne qua leuis effluat aura. Frena tamen dantem non euitabile telum Consequitur, summaq; tremens ceruice sagitta Hæsit, & extabat nudum de gutture ferrum; Ille ut erat pronus per crura admissa, iubasq; Voluitur, & calido tellurem sanguine fœdat. Phædimus infelix, & auiti nominis hæres Tantalus, ut solito finem imposuere labori, Transierant ad opus nitidæ iuuenile palæstræ, Et iam contulerant arcto luctantia nexu Pectora pectoribus, cum tento concita neruo, Sicut erant iuncti, traiecit utrumq; sagitta. Ingemuere simul, simul incuruata dolore Membra solo posuere, simul suprema iacentes Lumina uersarunt, animam simul exhalarunt. Aspicit Alphenor, laniataq; pectora plangens Euolat, ut gelidos complexibus alleuet artus, Inq; pio cadit officio, nam Delius illi Intima fatifero rupit præcordia ferro. Quod simul eductū est, pars est pulmonis in hamis Eruta, cumq; anima cruor est effusus in auras. At nō intonsum simplex Damafichthona uulnus Afficit, ictus erat qua crus esse incipit, & qua Mollia nodosus facit internodia poples. Dumq; manu tentat trahere exitiabile telum, Altera per iugulum pennis tenuis acta sagitta est. Expulit hanc sanguis, seq; ei aculatus in altum Emicat, & longe terebrata profilit aura. Ultimū Ilioneus non profectura precando Brachia sustulerat. Dixitq; o communitè omnes Dixerat, ignarus non omnes esse rogandos, Parcite, motus erat, cum iam reuocabile telum Non fuit, arcitenens, minimo tamen occidit ille Vulnere, non alte percusso corde sagitta. Fama mali, populisq; dolor, lachrymæq; suorum Tam subitæ matrem certam fecere ruinæ. Mirantem potuisse, irascentemq; quæ

Traiecit: transfixit. Lumina uersarunt, oculos uoluerunt: expirauerunt

Tantum iuris tantum potestatis. Adacto ferro: im pulso gladio. Amphion enim de filiorum morte certior factus doloris impatiens seipsum interfecit. Cum luce: cum uita. Heu quantum Niobe: miseretur poeta Niobes, quæ paulo ante superbissima, nunc abiectissima filiorum morte uideatur esse facta. Distabat: differrebat. Latois aris: à Latonæ altaribus. Nam Latous à græco nominatiuo LATO deriuatur. Refupina: superba, elata.

Inuidiosa: in se inuidiam concitans. Vel hosti: etiam inimicis, nō solū amicis. Quod quidē maxime est miserandum, unde pro uerbo. in eos qui maxima patiuntur malum à græcis usurpatur *νιόβης πάθος*, hoc est Niobes passiones. Gelidus: mortuus. Luuentia: pallentia, nigricantia propter percussiones. Pascere crudelis: Niobe morte filiorum in furorem acta Latonæ inuidiam facit. Est autem repetitio eiusdē uerbi maxime in dignatibus conueniens. Cor ferum: cor crudeliter. Efferor: ad sepulchrum in feror. Videbatur: in se uidebatur. Niobe unā: cum filiis efferri. Viē: uocis uoti compos. t. t. caudem stulta Niobes superbia colligitur, quæ ne filiorū quidem morte in Deos maledicta iactare desinat. Misere felici: antitheton elegantē maxime reddens orationem. Hæc autem idcirco Niobe furiosa iactat, quod septem ei filiarum superserant. Aris: pullis, nigris. Ante toros: ante lectulos fratrum, in quibus erant compositi, ut efferrentur.

Demisso crine: dissolutis capillis, ut fieri in luctu solet. Visceribus: in uisceribus posito ore fratri: significat eam inter osculandum fratrem periit. Duplicata: incuruata. Vulnere cæco: occulto, quod non apparebat. Ora compressit: os clausit. Nisi postquam spiritus ibat: hoc est nisi dum spiritum eminebat, tunc enim os non compresserat, sed apertum tenebat. Illa

sorori immoritur: inherens subaudatur. Sexq̄ datis leto: sex interfectis. Occidit: mortua est ea pro qua rogat. Orba resedit: filijs omnibus priuata, id quod ipsa paulo ante obiecerat Latonæ. Exanimis inter natos: inter filios mortuos. Dirigit: rigida ac dura est facta.

Malis: infortunijs ac liberorum acerbissima morte. Nullos mouet aura capillos: iam enim in saxum fuerat commutata.

Mœstis genis: genæ & mœstis & lætitiæ sunt indices.

Congelat: frigida & dura fit. Et uenæ desistunt posse moueri: posse palpitare desinunt. Carbant enim pulsu. Venæ autem pro arterijs positæ uidentur. Sunt enim arteriæ conceptacula spiritus, ut uenæ sanguinis. Ceruix: collum per synecdochē. Est enim ceruix pars colli posterior.

Intra quoq̄ uiscera saxum est: etiam intestina inquit saxea fuerunt effecta. Hoc autem idcirco fictum est, quod in liberorum sepulchro Niobe sibi lapideam statuam existisse narratur. [Vel etiam, quod in Sipylo monte rupes est, quæ propius quidem astanti, nihil aliud quam rupes apparet, neq̄ lugentis formam præ se ferens, neq̄ etiam hominis. à longe autem aspicienti, lugenti ac lachrymas emittenti similis uidetur. ut Pausanias in Atticis tradit.]

Flet tamen: quamuis Niobe in saxum fuerit transformata, flere tamen uidentur.

Turbine uentis: uentis impetu uehementis uentis. Est enim turbo uentus cum fragore uolentus proxima quæque prosternens.

In patria: est: hoc est Sipyllum delata est, ubi etiam nunc flere

uidetur, quod idcirco fingitur, quia Sipyllum marmor sudare perhibetur. Liquitur: liquefit. Manant: Sipyllum marmor

Hoc essent superi, quod tantum iuris haberent. Nam pater Amphion ferro per pectus adacto Finierat moriens pariter cum luce dolorem. Heu quantum hæc Niobe Niobe distabat ab illa, Quæ modo Latois populum summouerat aris, Et mediam tulerat gressus refupina per urbem Inuidiosa suis, at nunc miseranda uel hosti Corporibus gelidis incumbit, & ordine nullo Oscula dispensat natos suprema per omnes. A quibus ad cælum liuentia brachia tollens, Pascere crudelis nostro Latona dolore, Pascere ait, satiatq̄ meo tua pectora luctu, Corq̄ ferum satia, dixit, per funera septem Efferor, exulta, uictrixq̄ inimica triumphat. Cur autem uictrix: miseræ mihi plura supersunt, Quàm tibi felici, post tot quoq̄ funera uinco, Dixerat, & sonuit contento neruus ab arcu. Qui præter Nioben unam, conterruit omnes. Illa malo est audax, stabant cum uestibus atris Ante toros fratrum demisso crine sorores, Equibus una trahens hærentia uiscere tela, Imposito fratri moribunda relanguit ore. Altera solari miseram conata parentem Conticuit subito, duplicataq̄ uulnere cæco est, Oraq̄ compressit, nisi postquam spiritus ibat. Hæc frustra fugiens collabitur, illa sorori Immoritur, later hæc, illam trepidare uideres. Sexq̄ datis leto, diuersaq̄ uulnera passis, Ultima restabat, quam toto corpore mater, Tota ueste tegens unam, minimamq̄ relinque De multis, minimam posco clamaui, & unam Du. q̄ rogat, pro qua rogat, occidit, orba resedit Exanimis inter natos, natasq̄, uirumq̄, Dirigitq̄ malis, nullos mouet aura capillos. In uultu color est sine sanguine, lumina mœstis Stant immota genis, nihil est in imagine uiuum. Ipsa quoq̄ interius cum duro lingua palato Congelat, & uenæ desistunt posse moueri. Nec flecli ceruix, nec brachia reddere gestus, Nec pes ire potest, intra quoq̄ uiscera saxum est. Flet tamen, & ualidi circumdata turbine uenti In patriam rapta est, ubi fixa cacumine montis Liquitur, & lachrymis etiā nunc marmora manant.

Niobe in marmor

Tunc

[Homerus. ἀπόδ' ἄρου, ἐπίθ' ἢ ἄρου, μέσσηδ' ἕμιρα.]

Chimærifera: Chimæras ferentis, id est capras. Ab æstu sydereo: à colore Solis. Nam sydus quæuis proprie signum ex multis stellis constans uocetur, ut ἰσηύδα.

men interdū pro Sole ponitur. Ebiberant: exuxerūt. Lactentia: lac emittentia. Mediocris aquæ: nec magna, nec parua. Fruticosa: parua, utpote è fruticibus nascentia. Sunt enim frutices medij inter herbas et arbores. Legebant: colligebant. Cū iuncis: iuncus herba est salustris sine nodo. Graminibus uluā: ulua herba est in paludibus nascēs. Vnde etiam paludibus grata ab Ouidio perhibetur. Post oīy genu: eleganter genū exprimit de lacu ore quam haurire uolentis. Rustica turba uetat: rusticorum multitudo prohibet. Vius cōmunis aquarum est: iure gentiū aquæ omnibus hominibus sunt communes. Nec Solem proprium: priuarum. Nec tenues undas: neclab. aquas.

Ad publicam ueniam: publica. que nullius quidem ante sed omnium. re leuare sitim: dimitt. re, & leuē facere. Os loquentis: os meū, que uobiscum loquor. Et fauces arenæ: siccæ sunt.

Vixit est uia uocis: uix emittere uocē potest. Haustus aquæ: potus aquæ mihi loco nectaris ac suauissimus crit. Simul uitam dederitis in undis: postquam mihi uitam aquis instauraueritis, uidetur esse hemeftichion Ennij poëtis, unde et dederitis uerbi peultima est producta.

Hi quoque uos moueant: infantes erant Apollinem ueniam illis ostendit, ut saltem eorum ætate moueantur. Tendunt: extendunt, porrigunt. Nostro sinu: è nostro gremio. Præpositiones enim cum prætermittuntur, subaudiendæ sunt. Brachia: manus, in quas brachia terminant. Brachium autem quod masculino genere ἄρου effectur à Grecis, a

breui dictum est, quod ἄρου uocant Græci. Hi tamē orantem: pulchre rusticorum seruat decorum, qui rogati, cōtumacius, superbiusq; se gerunt. Perstant: persecuerant, & instant. Conuicia: contumelias. Mouere: cōmouerunt. Salu tuo maligno: hypallage est, ipsi namq; maligni intelliguntur. Di stulit ira sitim: hoc est ira fuit causa differendæ ac prolongandæ sitis. Filia Cæi: Latona. Ultra: ulterius.

Minora Dea: humiliora, quàm ut Deæ cōuenientia sint. Aeternum: semper, & in æternū. nomen pro aduerbio positum. Et modo tota: eleganter ranarum & nauatam et corpus describit poetam. Summo gurgite: in summitate gurgitis & stagni. Turpes linguas: contumeliosas. Patulos rictus: hiantia ora. Colla intercepta: de medio recisa, nam ranæ collo carēt.

Spina uiret: tetragum uiride est. Sic ubi nescio quis &c. Argumentum. Satyrus nomine Marfias dum cum Apolline tibijs cōtendit, quas Minerva inuenisse proditur, per audaciā, quod Deo cedendum nō putaret, suspensus, à cute est nudatus tergore, quem nymphæ ac Satyri, cæteriç ruris incolæ ira fletu persecuti sunt, quod eius cantu carituri essent, ut lachrymis eorum flumen in creuerit, quod eius nomine in Phrygia Marfias prioribus nostris nancupari uidetur. solitū fuit

Sic ubi nescio quis: ignobilē hac locutione eū fuisse significat, qui superiorē retulit fabulam. Exitium Satyri: calamitosum exitū. Marfias autē Satyrus fuit tibijs inflādi adeo peritus, ut cū Apolline certare sit ausus, quem

superatū, indignatus Apollo pelle, atq; cute priuauit. Ex eius uero corpore tūtus defluxit sanguis, ut à terra exceptus in fluuiū fuerit cōmutatus, & à Satyri nomine Marfias fuit appellatus. Est autē Phryg. fluuius in Mæandri lab. os. Reminiscit: in memoriā ducit, cōmemorat.

Latona

Finibus in Lyciæ, longo Dea fessa labore
Sydereo siccata sitim collegit ab æstu,
Vberaq; ebiberant auidi lactentia riati.
Forte lacum mediocris aquæ prospexit in imis
Vallibus, agrestes illic fruticosa legebant
Vimina cum iuncis, gratamq; paludibus uluam,
Accessit, positoq; genu Titania terram
Pressit, ut hauriret gelidos potura liquores.
Rustica turba uetat, Dea sic affata uetantes.
Quid prohibetis aquas: usus cōmunis aquarū est.
Nec Solem proprium natura, nec aëra fecit,
Nec tenues undas, ad publica munera ueni.
Quæ tamen, ut detis, supplex peto, nō ego nostros
Abluere hic artus, lassataq; membra parabam,
Sed releuare sitim, caret os humore loquentis,
Et fauces arenæ, uixq; est uia uocis in illis.
Haustus aquæ mihi nectar crit, uitamq; fatebor
Accepisse, simul uitam dederitis in undis.
Hi quoq; uos moueant, qui nostro brachia tendūt
Parua sinu, & casu tendebant brachia nati.
Quem non blanda Deæ potuissent uerba mouere:
Hi tamen orantem perstant prohibere, minasq;
Ni procul abscedat, conuiciaq; insuper addunt.
Nec satis est, ipsos etiam pedibusq; manūq;
Turbauere lacus, imoq; è gurgite mollem
Huc, illuc limum saltu mouere maligno.
Distulit ira sitim, neq; enim iam filia Cæi
Supplicat indignis, nec dicere sustinet ultra
Verba minora Dea, tollensq; ad sydera palmas,
Aeternum stagno (dixit) uiuatis in isto.
Eueniunt optata Deæ, iuuat esse sub undis,
Et modo tota caua sommergere membra palude,
Nunc, referre caput, summo modo gurgite nare,
Sæpe super ripam stagni consistere, sæpe
In gelidos resilire lacus, sed nunc quoq; turpes
Litibus exercent linguas, pulsoq; pudore
Quæuis sint sub aqua, sub aqua maledicere tentant.
Vox quoq; iam rauca est, inflataq; colla tumescūt,
Ipsaq; dilatant patulos conuicia rictus,
Terga caput tangunt, colla intercepta uidentur,
Spina uiret, uenter pars maxima corporis, albet,
Limosoq; nouæ salium in gurgite ranæ.
Sic ubi nescio quis Lycia de gente uirorum
Rettulit, exitium Satyri reminiscitur alter,

superatū, indignatus Apollo pelle, atq; cute priuauit. Ex eius uero corpore tūtus defluxit sanguis, ut à terra exceptus in fluuiū fuerit cōmutatus, & à Satyri nomine Marfias fuit appellatus. Est autē Phryg. fluuius in Mæandri lab. os. Reminiscit: in memoriā ducit, cōmemorat.

breui dictum est, quod ἄρου uocant Græci. Hi tamē orantem: pulchre rusticorum seruat decorum, qui rogati, cōtumacius, superbiusq; se gerunt. Perstant: persecuerant, & instant. Conuicia: contumelias. Mouere: cōmouerunt. Salu tuo maligno: hypallage est, ipsi namq; maligni intelliguntur. Di stulit ira sitim: hoc est ira fuit causa differendæ ac prolongandæ sitis. Filia Cæi: Latona. Ultra: ulterius.

Minora Dea: humiliora, quàm ut Deæ cōuenientia sint. Aeternum: semper, & in æternū. nomen pro aduerbio positum. Et modo tota: eleganter ranarum & nauatam et corpus describit poetam. Summo gurgite: in summitate gurgitis & stagni. Turpes linguas: contumeliosas. Patulos rictus: hiantia ora. Colla intercepta: de medio recisa, nam ranæ collo carēt.

Spina uiret: tetragum uiride est. Sic ubi nescio quis &c. Argumentum. Satyrus nomine Marfias dum cum Apolline tibijs cōtendit, quas Minerva inuenisse proditur, per audaciā, quod Deo cedendum nō putaret, suspensus, à cute est nudatus tergore, quem nymphæ ac Satyri, cæteriç ruris incolæ ira fletu persecuti sunt, quod eius cantu carituri essent, ut lachrymis eorum flumen in creuerit, quod eius nomine in Phrygia Marfias prioribus nostris nancupari uidetur. solitū fuit

Sic ubi nescio quis: ignobilē hac locutione eū fuisse significat, qui superiorē retulit fabulam. Exitium Satyri: calamitosum exitū. Marfias autē Satyrus fuit tibijs inflādi adeo peritus, ut cū Apolline certare sit ausus, quem

superatū, indignatus Apollo pelle, atq; cute priuauit. Ex eius uero corpore tūtus defluxit sanguis, ut à terra exceptus in fluuiū fuerit cōmutatus, & à Satyri nomine Marfias fuit appellatus. Est autē Phryg. fluuius in Mæandri lab. os. Reminiscit: in memoriā ducit, cōmemorat.

superatū, indignatus Apollo pelle, atq; cute priuauit. Ex eius uero corpore tūtus defluxit sanguis, ut à terra exceptus in fluuiū fuerit cōmutatus, & à Satyri nomine Marfias fuit appellatus. Est autē Phryg. fluuius in Mæandri lab. os. Reminiscit: in memoriā ducit, cōmemorat.

superatū, indignatus Apollo pelle, atq; cute priuauit. Ex eius uero corpore tūtus defluxit sanguis, ut à terra exceptus in fluuiū fuerit cōmutatus, & à Satyri nomine Marfias fuit appellatus. Est autē Phryg. fluuius in Mæandri lab. os. Reminiscit: in memoriā ducit, cōmemorat.

superatū, indignatus Apollo pelle, atq; cute priuauit. Ex eius uero corpore tūtus defluxit sanguis, ut à terra exceptus in fluuiū fuerit cōmutatus, & à Satyri nomine Marfias fuit appellatus. Est autē Phryg. fluuius in Mæandri lab. os. Reminiscit: in memoriā ducit, cōmemorat.

superatū, indignatus Apollo pelle, atq; cute priuauit. Ex eius uero corpore tūtus defluxit sanguis, ut à terra exceptus in fluuiū fuerit cōmutatus, & à Satyri nomine Marfias fuit appellatus. Est autē Phryg. fluuius in Mæandri lab. os. Reminiscit: in memoriā ducit, cōmemorat.

superatū, indignatus Apollo pelle, atq; cute priuauit. Ex eius uero corpore tūtus defluxit sanguis, ut à terra exceptus in fluuiū fuerit cōmutatus, & à Satyri nomine Marfias fuit appellatus. Est autē Phryg. fluuius in Mæandri lab. os. Reminiscit: in memoriā ducit, cōmemorat.

superatū, indignatus Apollo pelle, atq; cute priuauit. Ex eius uero corpore tūtus defluxit sanguis, ut à terra exceptus in fluuiū fuerit cōmutatus, & à Satyri nomine Marfias fuit appellatus. Est autē Phryg. fluuius in Mæandri lab. os. Reminiscit: in memoriā ducit, cōmemorat.

Latona
herba ad
rusticos

L. est rusti
ci in ranas

P ranarum
descriptio

LACT.

R A P H.

Marfias

Latona

Latous: Apollo Latonæ filius. Tritoniaca harundine: tibia ex harundine Tritoniaca confecta, est enim metonymia. Tritonis autem palus est Libyæ, iuxta quam Pallas in uirginali habitu apparuisse fertur, unde Tritonia uocatur.

[Tritoniacam harundinem intelligit tibiam, à Tritonia hoc est, Pallade primam inuentam. Quæ postea ob deformitatem uultus ex flatu intumescens, ab eadem Dea reiectam, Satyrus, hoc est, Mariyas excepit, eiusque cantu Apollinem prouocauit. Sic enim ipsa Pallas apud eundem poetam hanc sex: o

Factorum ait:
Prima terebrato per rara foramina buxo,
Vt daret, effeci, tibia longa sonos.

Et mox:
Inuentam Satyrus primum mirat & usum
Nescit, & afflatu sentit habere sonum, &c.]

Affecit pœna: puniuit & uictus est. Quid me mihi detrahit? cur mihi meam pellem de ripis? Ah non est tantum: ut ego hac pœna affici debeat. Mictu palpirant. Fibræ: fibræ uenulæ sunt minores. Armenta buccera: hoc est, boues ualde cornutos: bou nãque particula est intentionis, uisus autem dicitur cornu. [Videretur autem hic Ouidius imitatus esse Lucretium, qui eodem modo dixit Buccera secla, ut libro quinto: Lanigeræq; simul pecudes, & buccera secla.]

Conceptit: excepit. Ripis decliuis: pronis, atq; inclinatis. Liquidissimus: purissimus, limpidissimus.

Talibus &c. Argumentum. Tantalus epulis suis cum interiret: & cum uellet experiri an futura prospiceret, inuitato eo ad epulas, Pelopen nothum ex filiis interemit, uisceribus eius reliquis dapibus immiscuit. Quo pro merito punito, misericordia Deorum qui coniugum participes fuerant, partes uiscerum Pelopis composuerunt, & humerus qui defuerat, effectus est de ebone.

Talibus exemplis hæc ad concinnam fabularum connectionem à poeta narrant. Ad præsentia: mala & infortunia Amphionis & Niobes. Mater in inuidia est: Niobes enim superbia causa fuit mortis liberorum. Flesse Pelops: merito, cum Niobes frater esset. Pelops enim Tantalus fuit filius, quæ coctum pater Dijs epulandum, ut an omnia sciret expiraret, cum apposuisset, omnes quidem præter unam Cererem ab eo abstinerunt, collectisq; in unum Pelopis membris euocata à Mercurio anima eius ab inferis pristina ipsam uide restituerunt. Sed cum eum in istum deesse humerum animaduertissent, eburneum adhiberunt, sicq; Pelops uix integer fuit.

Tantalus uero ad inferos detrusus: sicut in aquis,

Quem Tritoniaca Latous harundine uictum
Affecit pœna, quid me mihi detrahit inquit?
Ah piget, ah non est, clamabat, tibia tanti.
Clamanti curis est summos direpta per artus,
Nec quicquam nulli uulnus erat, cruor undiq; manat,
Detectiq; patent nerui, trepidæq; sine ulla
Pelle micant uenæ. Saliencia uiscera posses,
Et perlucens numerare in pectore fibras.
Illum ruricolæ sylvarum numina Fauni,
Et Satyri fratres, & tunc quoq; clarus Olympus,
Et Nymphæ flerunt, & quisquis montibus illis,
Lanigerosq; greges, armentaq; buccera pauit.
Fertilis immaduit, madefactaq; terra caducas
Conceptit lachrymas, ac uenis perbibit imis.
Quas ubi fecit aquas, uacuas emisit in auras.
Inde petens rapidum ripis decliuis æquor,
Marsya nomen habet, Phrygiæ liquidissimus amnis.
Talibus exemplis redit ad præsentia dictis
Vulgus, & extinctum cum stirpe Amphiona luget.
Miter in inuidia est. hanc tunc quoq; dicitur unus
Flesse Pelops, humeroq; suas à pectore, postquam
Deduxit uestes, ebur ostendisse sinistro.
Concolor huic humerus nascendi tempore dextro,
Corporeusq; fuit, manibus mox cæsa paternis
Membra ferunt iunxisse Deos, alijsq; repertis,
Quis locus est iuguli medius, summiq; lacerti
Defuit, impositum est non comparentis in usum
Partis ebur, factoque Pelops fuit integer illo.
Finitimi proceres coeunt, urbesq; propinquæ

ac fame in summa pomorum copia laborat. Suas uestes: purpurcas ac sibi convenientes: illis em depositis lugubres ac pullas sumpsit. Corpore: ex carne, nam corpus proprie uiuentium, caro mortuorum dicitur, à cadendo deducta, ut iam sæpius diximus. Cæsa membra: trucidata. Quis locus est iuguli: periphraasis est humeri, nam est medius inter iugulum & brachij summitatem. In usum: in locum & officium. Partis non comparatis: humeri non inuenti. Illo facto: illo Deorum beneficio.

Finitimi &c. Argumentum. Tereus Martis filius, Thracum rex cum auxilia multis regibus ferret, Pandionem quoque Athenis regnanti, cum à proximis ciuitatibus oppugnaret non defuit. Quæ obrem filiam suam Prognem illi in matrimonium dedit, quæ deportata in mariti regnum, cum ex intercepit pedine sororem Philomelam desideraret, petijt à Tereo ut proficisceret Athenas, sororem sibi ad solenne sacrificium ut adduceret. Qui ut Athenas peruenit, socii usus hospitio in Philomelam incidit amorem, quæ secum digressus in Thraciam corruptam stabulis elatum, ut ad eam sine suscipiente cuiusq; sapienter mearet: ac ne eloquij et commissæ linguæ dicitur, & coniugis est mentis: dixit enim sororem eius interire.

At Philomela ea, quæ lingua prodere non poterat, ueste intexuit notis litterarum, quæ sorori dedit perferendam, qua inspecta cum coniugis libidine, casumq; germanæ coperisset, constituit sacra celebrare Libero patri, et more bacchantis ad stabula uenit, sororeq; gratiam in regiam duxit, filium Ictem interemit, & dapibus immiscuit. Quibus expletis Tereus filium cum desideraret Ictem, nouissime caput eius in sinu abiecerunt, dicentes, Intus habes quæ desideras. Tereus cum intellexisset scelus scelere ultum esse, coniugem, & sororem coniugis dum persequitur Deorum uoluntate uersi omnes sunt in aues: Progne in hirundinem, Philomela in lusciniam, Tereus in upupam, Ictes in phasianum. [Pandionem quoque natarum dolore fractus, uita abiit, regnumq; Erechtheus filius eius possedit.] Finitimi proceres coeunt: conueniunt, congregant. Hæc autem idcirco narrant, ut quas Metamor. est descriptur, comœdus cum prioribus conuectant. Nam Tereus rex Thracum, cum Athenas obsideret, et accepta in uxorem Prognem Pandionis filia in Thraciam aciam redijt, ubi cum iam situm uisceribus, rogatus ab uxore, ut autem se Athenas deduceret, aut saltem ad se Philomelam sortem accerferet, profectus ipse Philomela quidem à Tereo accepit, sed cum in Thraciam peruenisset, non solum se uim intulit, sed linguam etiam, ne uulgate scelere possit, amputauit, ac suis stabulis mancipauit. Ceterum Philomela

LACT.

Eburneus Pelops humerus.

Ob itinere aspersionem.

Marsya pœna.

Marsyas in diuini

LACT.

Dij moti

RAPH.

Pelops

RAPH.

VALENTINUS

ranra crudelitate stimulara totum infortunium suum in uelo descriptum sorori indicauit. Progne uero furij accensa Bacchi sacra se celebrare simulans, una cum Bacchis ad sororem uenit. eamque secum pampinis repletam in urbem adduxit, in cubiculo suo occultauit. Perfectis uero Bacchi sacrificijs Progne Irys communem filium interemit, cuius carnes coctas patri apposuit comedendas. Cum uero Tereus Irys filium intercedendum frequenter uocaret, Philomela cubiculo exiliens caput filij ac pedes in Tereum coniecit, qui stricto ense cum ambas persequeret, ipse quidem in upupam, Irys in phasianum, Progne in hirundinem, Philomelam in lusciniam conuertisse narrant.

Orauere ire: poetica est locutio, nam orauere ut irent, in soluta oratione diceremus.

Ad sol. ad consolationem Pelopis, cuius soror Niobe cum omnibus liberis fuit extincta. Argosque Argos urbs est clarissima Peloponnesi, quae uarijs nominibus est cognominata. Nam & urbs Phoronica, & Aegialea appellatur, & Argos Hippoboton & Hippium, quod Neptuni equis pascua suppeditauit. Diphsion quoque propter aquarum penuriam. Ab Argo autem conditore uideri esse dictum, ut scribit Stephanus Graecus auctor in opere quod De urbi bus composuit. Undecim uero urbes hoc nomine appellantur. Est enim Argos quod Amphilocheion dicitur in Thessalia, in Cilicia, quae nunc Argiopolis appellatur, in Nisyro insula, una ex Cycladibus, iuxta Troezenem, in Macedonia in Scythia quod Argos Oresticum uocatur, in Caria, Argo. Haec uero Argos Argolicum, ac fere omnis maritima plures Argos uocatur, [sicut autem & tota olim Peloponnesus ueltra Argos, id quod Strabo annotauit lib. 8.]

Sparta.

Et Sparte: Laconicae Sparta fuit appellata, a Spartis Cadmi: hoc a feminatis a Cadmo, qui eam tenuisse a Timagora buntur.

[Haec Stephanus fere. at Strabo, item Pausanias et alij plerique non regionem, sed urbem Lacedaemoniorum Spartam uocant, eamque a Sparta filia Eurotae nomen accepisse Pausanias auctor est. Lacedaemonis autem nomen & terra & urbi commune fuit. eundem tradunt. Vide Strabonem lib. 8. Pausaniam in Laconicis.]

Mycenae

Pelopeiadesque Mycenae: Mycenae urbs est Peloponnesi, a Mycenaeo Sparthonis Phoronei filio denominata, quas Pelops auxisse fertur, unde & Pelopeiadas uocat eas poeta.

[Non Pelops, sed Pelopides: hoc est, posterius Pelopis Mycenae auxerunt: sic enim Strabo lib. 8. *αὐτὸν πελοπίδα*, inquit, *μὴ δὲ πελοπιδῶν λέγεσθαι ἐξ ἧς τὸν πελοπίδαν εἰς ἀντὶν μὴδὲ πελοπιδῶν.* Et rursum: *αὐτὸν πελοπίδα καλεῖσθαι τοὺς πελοπίδας, ὡς μάλιστα ἐν τῷ προκλήτῳ, &c.* Non ergo Pelops, sed Pelopides inclarescere illas, & de se Pelopeias uocari fecerunt. Conditas autem Mycenae, & Strabo & Pausanias tradunt a Perseo, uocatasque *αὐτὸν μύκην*, hoc est, gladii capulo, qui ille eo loco exciderat. quanquam rursum sint, qui eas a Mycenae Inachi filia. Perseus uxore nominatas uelint, cuius opinioe *μύκην* est, apud Graecos, poema, quod *μύκην* uocant, ascribitur.

Calydon.

us.

Et nondum Calydon: urbs est Aetolica, a Calydone Endymionis filio cognominata. Nondum inuisa: nondum odio habita. Nondum enim Oeneus Calydonis rex in se Dianam concitauerat. Nam cum Dijs omnibus alijs praeterquam Dianae sacrificasset, Diana irata

aprum immisit, qui totam Calydoniam deuastauit.

Orchomenosque ferax: fertilis. Orchomenos urbs est Bœotiae, & Thessaliae, & Arcadiae, & Ponti. Mons est etiam inter Macedoniam & Thessaliam nomine Orchomenos, ut scribit Apollonij enarrator. Ab Orchomeno autem Iouis & Hefiones filio nomen & urbi & monti inditum fuit.

[Videretur autem Ouidius de Arcadiae urbe intellexisse, quam Homerus *ορχομένην* uocat, in Catalogo ut *οἱ φιλόνε' ἰβήματα, καὶ ὄρχομένην οἰκίαν.*

Quamquam & altera Bœotiae inter opulentas numeratur ab eodem poeta, ut cum ait:

οὐδ' εἰς ἰσθμίου πόλιν peculiariter addere solet, ut in eodem Catalogo. *οἱ δ' ἀσπιδόκωνται, καὶ ὄρχομένην μινύον,* a gente Minyarum uidelicet, ut Strabo indicat. Quare de Arcadica hoc loco intelligendum puto. Et ut Homerus *ορχομένην* dixit, ita Ouidium feracem uocasse.]

Et nobilis aere Corinthos: clara aereis uasis, quae Corinthia uocantur. Messeneque ferox: Messene & urbs & regio est Peloponnesi, altera est in Sicilia, unde Messenius possessiuum declinatur.

Corinthos. Messene.

[Quod autem additur Ferox, id eodem uidetur pertinere, quod pro libertate & imperio suo perpetua prope bella cum Lacedaemonijs, sub quorum potestate ante Heraclidarum descensum fuerunt, Messenij gessere. Neque etiam uicti aliquoties, & excisi, domari potuerunt. Ut est uideri apud Pausaniam, qui totam illorum historiam prosecutus est.]

Patraeque: corrupte trissyllabum legitur, Patrae nanque bissyllabum urbs est Achaiae, de qua hoc loco sentit Ouidius. Humilesque Cleonae: urbs est Arcadiae parua.

Patrae. Cleonae.

[A Pausania & Strabone inter Argolicas urbes numerantur Cleonae. Humiles autem poeta uocat, non a situ, sed a quantitate. Modicum enim fuit oppidum, ut Pausanias ait. Unde & a Strabone *ὀλισημα* dicitur. Simum autem fuit in loco edito & munito inter Corinthum & Argos, eoque per seipsum satis ualidum. Quare & Homerus dixit:

Ἀρπύριε κόρυμβον, ἀσκήματα κλέωνας. Nominatum alij tradunt a Cleone Pelopis filio, alij a filia Alope Cleone. Non procul autem ab eodem oppido Nemea fuit, & antrum leonis, quem occidit Hercules, quem ob id Cleonaeum interdum uocant poetae.]

Et Nelea Pylos: urbs est in Messenia, in qua regnauit Neleus Nestoris pater. Nec adhuc Pittheia Troezen: Troezen urbs est Peloponnesi, a Troezen Pelopis filio, quae uarijs nominibus est appellata. Nam & Aphrodisias & Saronia & Posidonias & Apollonias & Antanis fuit cognominata. Eam uero Pittheiam nondum fuisse ait, quod Pittheus Aethrae, matris Thesei, pater, nondum ibi regnauerat. Ab Isthmo bimari: Isthmus breuis dicitur terra inter duo maria constituta. Isthmus uero Peloponnesi & Aegeo mari, & Ionio alluitur. Intra Isthmum autem sunt Peloponnesi urbes, extra uero Achaiae. Crede re quis posset: haec interrogatio eodem spectat, ut significet Athenienses & humanissimos, & officiosos maxime fuisse.

Subito

Subiecta ponto: adiecta mari Euxino. Reges enim Asiae bellum Atheniensibus indixerant.

[Quos Asiae reges hic intelligat Regius, nescio: neque enim Darium aut Xerxem potest, qui multo posteriores aetate fuerunt. Ego autem accipiendum puto, uel Thracense bellum, quod Eumolpi temporibus ge-

stum traditur, quando Thracas magna manu in Atticam descenderunt, & pugna circa Eleusim commissa Erechtheam regem Atheniensium occiderunt, ut ex Pausania patet. Et sic, gens subiecta Ponto, appellatiue accipiendum erit, pro accola maris.

Nam & Thracas ad mare habitant. Vel rursum accipiendum de bello Amazonico. Amazones enim alio quando assumpti Scytharum auxilijs in Atticam incurfarunt, cuius rei & Iustinus meminit libro secundo, atque hoc temporibus magis respondet. Pandion enim de quo hic dicitur, Thraci a quo bellum hoc tandem finitum traditur, auus fuit, Aegei pater. Quanquam non ita de temporibus laborandum uidetur, quandoquidem & in alijs rationem hanc con-

funde Ouidius, & quae posterioris Pandionis sunt, ad prioris tempora refert. Ut infra de Erechtheo dicemus. Quod si igitur de Amazonibus hoc loco intelligamus: Gens Ponto subiecta, proprie accipiendum erit, de Ponto Euxino scilicet, ad quem habitauerunt Amazones in agris Themistyrjs, ut inquit Iustinus, iuxta fluium Thermodontem. Tradit autem & Pausanias Pandionem cum Tereo affinitatem iunxisse *Δωριεύς ἴνακ*, inquitens, *πρὸς τὸν θρᾷα τὸ πῖδος ἰπποῖος*, &c. Porro utriusque belli meminit & Isocrates in Panathenaico.]

Threicius Tereus: Thracius. Tereus autem filius fuit Martis, ac Thraciae rex, ut diximus. Fuderat: fregerat, in fugam conuerterat. A magno Gradiuo: a magno Marte. Gradiuus enim Mars a Latinis dictus est, quod gradatim in bellum eatur. Non pronuba Iuno: nubentibus feliciter puellis Iuno pronuba praesse creditur. Hinc autem facile colligitur, quale futurum sit Terei & Prognis coniugium. Non Hymenaeus: nuptiarum Deus. Non Gratia: Gratiae sunt tres, Deae perpetuae Veneris comites, quae a Graecis *χαρίτες* uocant, quarum nomina sunt Aglaia, Thalia, Euphrosine.

[Hesiodus: *Ἐρὶς δὲ ἰν ἱερῶν ἡμῶν χάριτας τῶν λυδῶν παρῖος ἀρχαίους καὶ εὐφροσύνης, θάλισσ' ἰρατῆσσι.*

His primum Eteocles Cephisi filius dicit sacrificasse Orchomeni, unde & Eteocles uocat Theocritus.]

Illi lecto: illis nuptiis, a parte namque torum intelligi mas per synecdochen Eumenides tenere faces: furiae

inquit infernales praetulerunt faces nouae nuptae, quas de funere rapuerunt.

[Dicuntur autem Eumenides furiae, *λαὶ ἀντιπαρῖς*, quae si minime beneuolae: aut bona suggerentes animo, uel quod Orestis fauissent in iudicio, cum de caede matris accusaretur, ut est in commentarijs Sophoclis.]

Profanus bubo: execrandus, est namque auis pessimi ominis bubo.

Hac aue: hoc augurio. Gratata est: scilicet illis Thracia: metonymia est. Thracia enim pro Thracibus posita est. Thracia uero, quae & Thrace dicitur, a Thraceni Oceani filia est cognominata, cum qua Saturnus concubuit, ac Dolon cum frustulit, unde de populi eiusdem Thraciae, Gratata: gratulata. Dijsque ipsi: Tereus et Progne gratias Dijs egerunt. Quoque da. e. quo legendum esse facile ex eo quod inferatur adiectiuo colligi potest. Vique adeo laet utilitas: acclamatio in hominum inscitiam loco maxime conueniens. Iam. m. pora Tit. hoc est, iam quinque transierant anni. Si. VI. mea est: si quidem ad repositum. 7. gni mu. in. aequip. onem magni. eris. Nam ins-

star modo ad similitudinem, modo ad a. ratione significat, nec recipit praepositionem, estque in. inabile nomen.

Cecrop. por. Athenienses. Pyraea: lit. tan. Attica. nam Pyraeus promontorium est Atticae, ut scribit Ptolemaeus. Unde Athenarum portus Pyraeus fuit appellatus.

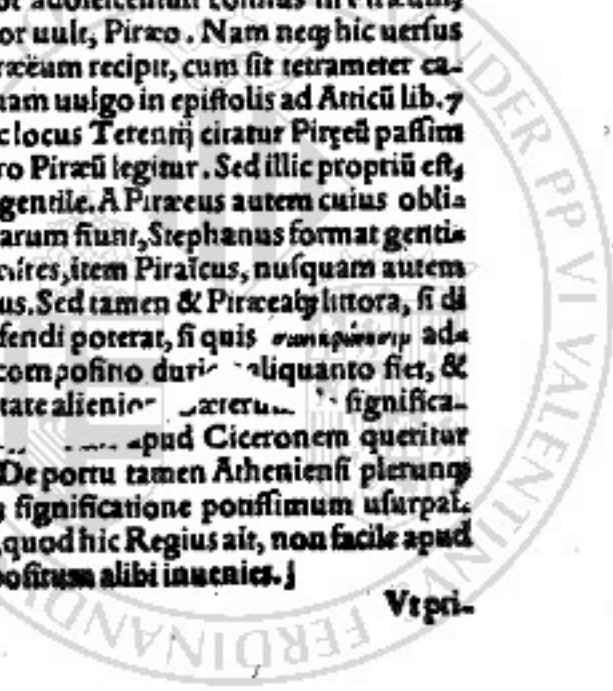
[Ego uero Pyraea: littore legendum puto, sic postula lante uersu. Nam & Stephanus autor est. Veteres Pyraea dixisse, & inde possessiuum, Pyraeus a u, tribus syllabis, pro quo posteriores Pyraeus, fecerunt. Et apud Terentium legitur, Heri aliquot adolescentuli comus in Pyraeo, siue, ut commentator uult, Pyraeo. Nam neque hic uersus quadrisyllabum Pyraeam recipit, cum sit tetrameter catalecticus. Quanquam uulgo in epistolis ad Atticum lib. 7. epist. 3. ubi idem hic locus Terentij citatur Pyraea passim quatuor syllabis, pro Pyraeo legitur. Sed illic proprium est, hic possessiuum, siue gentile. A Pyraeus autem cuius obliuia quatuor syllabarum sunt, Stephanus format gentilia Pyraetes, & Pyraetes, item Pyraicus, nusquam autem *πυραίους*, aut Pyraeus. Sed tamen & Pyraea: littora, si diceretur, in uersu defendi poterat, si quis *πυραίουσιν* admittat, nisi quod compositio durior aliquanto fiet, & ab Ouidiana facilitate alienior. *πυραίουσιν* significatione uocis *πυραίουσιν* apud Cicronem queritur loco supra citato. De portu tamen Atheniensi plerumque interuenit, in eadem significatione pessimum usurpat. Pyraea: monte autem, quod hic Regius ait, non facile apud idoneos auctores positum alibi inuenies.]

Al. Titan
ni
Dolonca
nomine,
quorum &
P. ni. mt
is

ICYL.

Al. Piraea

RA P H.

Ut primū foci data copia: cum primū inquit Tereus ad Pandionē focerū fuit admissus, & dextrā dextræ iunxit, & Prognēs mādāta referre cōpit. Recursus celeres: ueloces reditus. Missā Philomelæ. Quæ quidē nondū fuerat missa, sed si missa fuisset, celerem pollicebat Tereus reditū. Magno paratu: ornatu. Forma: pulchritudine. Naiades & Dryadas: nymphas, quæ formosissimæ esse uidentur.

Non secus: quanto Philomelæ ardore Tereus fuerit inflāmatu aperte his similitudinebus declarat. Canis ari. flauis, & iā aridis. Cremet: comburat. Fornilibus: fœnilia fœni dicunt repositoria. Digna quidē facies: facies inquit Philomelæ: digna quidem erat amari cum ab alijs omnibus, tum uero à Tereus, qui maxime ingenita libidine in mulieres stimulat. Pronumq; genus: Thracēs enim maxime in Venere sunt proni.

[Proinde & singuli plures uxores ducebūt, ut Mela scribit, & Solinus. cap. xv. Vxorū numero inquit, Viri se iactant, honoris loco ducūt utriplex cōiugiū, &c. Non minus nouum aut irū uideri debet, si in hodie quoq; factitat am & Homerus hoc licet, Martios ac bellicosos homines, cuiusmodi Thracēs semper habitati, utpote apud quos Mars ipse habitare à poëtis dicit, in Venere procliuēs esse. Id enim fabula Martis & Venere sibi uelle uideat. Et in exercitu Græcorum illi mulieribus potissimū operam dederunt, qui bellicosissimi fuerunt, ut Achilles, Ajax, Agamemnon, &c.]

Curā: custodiā. In gentibus datis: maximis donis. Et nihil ē quod nō effreno capere amore Ausit: senescens est genera, quamuis ad Tercū proprie referri uideat. Effreno amore: ab effectu, quod effrenatos ac dissolutos homines reddat. Nec capiunt: iam enim Terei amor in Philomelam detegebat. Cupido: hypallage est. Ipse enim cupidus intelligitur ad manda-

ta Prognēs ore reuerti: hoc est, ad cōmemorāda Prognēs mandata. Et agit sua uota sub illa: sub simulatione inquit Prognēs uoluntatis suæ uota peragare conatur Tereus. Facundū faciebat amor: facundus dicitur qui facit uerbis quicquid uult. Vterius iusto: ultra quā honestum foret. Proh superi: exclamatio in hominum

cacitatem. Quāntū mortalia pectora cæcæ Noctis habēt: in quāta rerum omnium inscitia hominum animi uersantur. Ipso molimine: ipsa preparatione. Cōtra suā salutē: quia à Tereus non solū stuprata, sed etiam lingua fuit priuata. Præcontrectatū uidendo, hoc est, ante oculis quæ manibus sibi eā contrectare uideat. Neq; effeminus impius esset: nō etiā si pater esset cum filia rē haberet. Genitor: pater Pandionis est autem causa cur fuerit uictus, morē em gerit quæ pater. Amborū prece: Terei & Philomelæ.

Successisse: feliciter euenisse. Duabus: sibi & Prognē sorori. Lugubre: triste & luctus causa futurū. Iā labor exigu⁹ Phœbo: significat finē diei aduenisse. Phœbo: Apollini, qui interdum in regēdo Solis cursu occupat⁹ esse, pro noctē uero quiescere uulgo uideat. Est ergo sensus ex opinione uulgari cōceptus. Equi pulsabant: equi inquit Solis iā puenerant in occidentālē cæli partē. Spatium: partē. Dediuis olympi: cæli deorsum uergētis, quo cū puenerint equi Solis in Oceanū descendere uidentur.

Regales epulæ mensis: mira breuitate apparatus cœnæ describitur, quæ apud priscos hora nona diei intelligas fieri solebat, quæ eandē esse cum uigesima prima, cum ex alijs multis, tum Plinij Epistolis colligim⁹. Bacchus: uinum. Inuētor enim pro re inuēta frequenter ponitur à poëtis, ut apud Terentium, Sine Cere & Libero friget Venus. Arrex Onthysius: sic quidem fere legitur, sed Odrysus per d legendum est. nam Odrysæ populi sunt Thraciæ, & Odrysa urbs eorum,

Ut primum foci data copia dextera dextræ Iungitur, infausto committitur omine sermo. Cœperat aduentus causas, mandata referre Coniugis, & celeres missæ spondere recursus. Ecce uenit diues magno Philomela paratu, Diuitior forma, quales audire solemus Naiadas, & Dryadas medijs incendere syluis, Si modo des illis cultus, similesq; paratus. Non secus exarsit conspecta uirgine Tereus, Quam si quis canis ignem supponat aristis, Aut frondem, positasq; cremet fœnilibus herbas, Digna quidem facies, sed & hunc innata libido Extimulat. pronumq; genus regionibus illis In Venere, & flagrat uitio gentisq; suoq;. Impetus est illi comitum corrumpere curam, Nutricisq; fidem, nec non ingentibus ipsam Sollicitare datis, totumq; impendere regnum, Aut rapere, & sæuo raptam defendere bello Et nihil est, quod non effreno captus amore Ausit, nec capiunt inclusas pectore flammæ. Iamq; moras male fert, cupidoq; reuertitur ore Mandata ad Prognēs, & agit sua uota sub illa. Facundum faciebat amor, quotiesq; rogabat Vterius iusto, Prognēn ita uelle ferebat. Addidit & lachrymas, tanquā mandasset & illas, Proh superi, quantum mortalia pectora cæcæ Noctis habent: ipso sceleris molimine Tereus Creditur esse pius. laudemq; à crimine sumit, Quid: quod idē Philomela cupit: patriosq; lacertis Blanda tenens humeros, ut eat uisura sororem, & suam, contraq; suam, petit illa salutem. Spectat eam Tereus, præcontrectatq; uidendo, Osculaq;, & collo circumdata brachia cernens, Omnia pro stimulis, facibusq;, ciboq;, furoris Accipit, & quoties amplectitur illa parentem, Esse parens uellet, neq; enim minus impius esset, Vincitur amborum genitor prece, gaudet, agitq; Illa patri grates, & successisse duabus Id putat infelix, quod erat lugubre duabus. Iam labor exiguus Phœbo restabat, equiq; Pulsabant pedibus spatium decliuis olympi, Regales epulæ mensis, & Bacchus in auro Ponitur, hinc placido dantur sua corpora somno. Arrex Odrysus quamuis secessit ab illa,

quæ frequenter ponitur à poëtis, ut apud Terentium, Sine Cere & Libero friget Venus. Arrex Onthysius: sic quidem fere legitur, sed Odrysus per d legendum est. nam Odrysæ populi sunt Thraciæ, & Odrysa urbs eorum,

quæ & Odryfia dicitur, unde Odrysius deriuat. Eleganter aut amantū cogitationes describit poeta. Aestuatur, hæc aut paricula tamen est subaudienda. Quæ

sua præra. ordo est & sensus, Non aliter Tereus spectabat Philomelā, q̄ Iouis ales raptor spectat sua præmia t̄ cū ipse prædator deposuit nido lepore aduncis pedibus,

suam prædam.

nondum uidit: partes corporis, quæ uestibus tectæ erant accipiendæ sunt. Cura remouente soporē: amore somnū repellente. Lux erat: dies aduenerat. Generi euntis: recedere cupientis Terei. Quoniā pia causa coëgit: piū namq̄ est sororē torori mittere uidentē. Tuaris: defendas atque custodias. Mihi sollicito: anxio de filia absentia. Lenimē: solamē.

Satis est procul esse sororē: satis est inquit quod Progne longe à me abest. Mandabat: mandata dabat. Dextras utrasq̄: & Terei & Philomelæ. Natūq̄ nepotemq̄: & Prognē & Ityn. Pro se: nomine suo, & suis uerbis.

Memori ore: memores ipsi: est enim hypallage. Supremumq̄: & ultimo loco, inquit, uix potuit dicere uale.

Pleno sing ore: gestū exprimit patris de filia à se recedente admodū solliciti. Ita namque Pandion singulibus impediatur, ut uix potuerit dicere uale. Præfagia diuinationes. Est enim præfaga mali mens. Admotumq̄ fre. re. hypallage est, mari namque remi, non mare admouetur remis. Tunc autem remi admoueri dicantur mari, cum remigatur, nauisq̄ remis impellitur. [imò simpliciter intelligendum, ut sit admotum in admoto freto, & repulsa tellure.]

Tellusq̄ re. est: ex uulgari hoc dictū est opinione, terra namq̄, quæ est immobilis retro peli à remigantibus uidentur. Vicimus excl. barbari, & ab omni ciuilitate alieni hominis mores exprimunt. Barbarus: causa est, cur uix differret sua gaudia, quia barbarus & à bonis moribus alienus.

Lumen: oculos. Iouis ales: aquila, quæ, quod nunq̄ fulmine tangitur sub Iouis tutela esse perhibet. Spectat

Aestuatur, & repetens faciem, motusq̄, manusq̄, Qualia uult fingit, quæ nondum uidit, & ignes Ipse suos nutrit, cura remouente soporem. Lux erat, & generi dextram complexus euntis Pandion, comitem lachrymis comendat obortis. Ut uoluere ambæ, uoluisti tu quoq̄ Tereu, Hanc ego chare gener quoniā pia causa coëgit, Do tibi, perq̄ fidem, cognataq̄ pectora supplex, Per superos oro, patrio ut tuearis amore. Et mihi sollicito lenimen dulce senectæ Quāprimū (omnis erit nobis moralonga) remittas, Tu quoq̄ quāprimum (satis est procul esse sororē) Si pietas ulla est, ad me Philomela redito. Mandabat, pariterq̄ suæ dabat oscula natæ, Et lachrymæ mites inter mandata cadebant, Ut fidei pignus, dextras utrasq̄ poposcit, Inter scq̄ datas iunxit, natamq̄, nepotemq̄. Absentes pro se memori rogat ore, salutent, Supremumq̄ uale, pleno singultibus ore Vix dixit, timuitq̄ suæ præfagia mentis. Ut simul imposita est pictæ Philomela carinæ, Admotumq̄ fretum remis, tellusq̄ repulsa est, Vicimus exclamat, mecum mea uota feruntur, Exultatq̄, & uix animo sua gaudia differt, Barbarus, & nusquam lumen detorquet ab illa Non aliter, quàm cum pedibus prædator aduncis Deposuit nido leporem Iouis ales, ab alto Nulla fuga est capto. spectat sua præmia raptor. Jamq̄ iter effectum, iamq̄ in sua littora fessis Puppibus exierant, cum rex, Pandione natam In stabula alta trahit, syluis obscura uetustis, Atq̄ ibi pallentem, trepidamq̄, & cuncta timentē, Et iam cum lachrymis ubi sit germana rogantem, Includit, fassusq̄ nefas, & uirginem, & unam Vi superat, frustra clamato sæpe parente, Sæpe sorore sua magnis super omnia Diuis. Illa tremit uelut agna tremens, quæ faucia cani Ore excussa lupi, nondum sibi tuta uidetur. Utq̄ columba suo madefactis sanguine plumis Horret adhuc, auidosq̄ timet, quib. hæserat, ungues Mox ubi mens redit, passos laniata capillos Lugenti similis, cæcis plangore lacertis Intendens palmas. ô diris Barbare factis, O crudelis ait, nec te mandata parentis Cum lachrymis mouere pijs, nec cura sororis, Nec mea uirginitas, nec conjugalia iura. Omnia turbasti, pellex ego facta sororis.

conjugalia: est in exemplaribus deprauatum. Omnia turbasti: omnia inquit iura & humana, & diuina conf. disti. Pellex ego facta sororis: pellex proprie dicitur, quæ cum marito alterius concumbit.

reliqua per parenthefim legunt. iamq̄ iter esse. coniectum, perfectū. iam em̄ in Thraciam fuerant aduerti. Tametsi cū alij scriptores, tam Strabo apud Daulidā Phocidis urbem, quæ & Dauliā uocatā esse ait, ea omnia quæ de Tereo, Progne, Philomeia, et Ity teruntur, gesta esse testant. ibi namq̄ Tereū ipsum regnasse. Verū Qui. illū regē Thraciæ fuisse scribit, illaq̄ oia in Thracia fuisse perpetrata. a. illud dione natā: Philomelā.

Fassusq̄ nefas: nefandum coniectus amorē.

Et uirginē & unā Vi superat: maximā hominis barbariem ostendit poeta, qui sustinuerit uirginē & solam et sibi creditā, & patrē & sororem & in primis Deos implorantem uiolari

Illā tremit uelut agna pauēs: uirginē uirgine pulchre his sim. rudinib. ab oue colūba sumptis po. exprefit. Excu. aucta.

Canil. epitheton elupi et i. conueniēs. Lupi n. canicie infectie uident. Horret: mit quibus accipit. e. effugerit. Aui. os ungues: auidi accipitris, qui colūbas maxime infestat. Passos laniata capillos: synecdoche poetica, passos em̄ capilloscū laniasset Philomela intelligit. Lacerare aut crines in merorib. solēt mulieres. Cæcis lacertis: percussis brachijs. Diris factis: nefandis sceleribus. Nec conjugalia iura: nec matrimonij iura, quibus nō licet cuiq̄ cum duob. core. ribus. Coniugia: uero. uendum, ut sex syllabarū sit, non

Daulis.

Tu geminus con. tu duabus es maritus, & mihi & forori. Debita poena: te expectat sub. intelligendum uide tur, [uel sic tu mihi hostis es, quam poenam ego ueluti debitam patior, fororis pellex sum.] Quin eripis? cur non eripis mihi uitā? Ne quod facinus: ne aliquid scelus tibi restet in me perpetrandum. Vacuas habuissē criminis umbras: hoc est, crimine caruissē. Quando cūq; mihi poenas dabis: aliquādo mihi punieris. Proiecto pudore: abiecto, deposito. Si copia detur: si potero. Audiatur hoc aether: cœlum. Feri Tyranni: crudelis, ab omnib; humanitate alieni. Nec minor hac metus est: non minor est inq; metus, ne a Philomela forori prodere tur scelus quā ira.

Causa stimulat⁹ uirra que: & ira & timore immensus. Liberat ensem a. u. uagina eripit ensi. i. iugulū Philomela parabat: bene instituit. uirginis morem exprit. noēra, que uiolara nū. morte recusar, sed ult. iugulū nisi obijciba. uo citius interficeret. pē suæ mort. mortē. q; cupiebat Philo. a.

Vsq; uo. semp. māt. tem. Luctantē, o. qui: conantē. Forc. pe: forceps instrumētū est fabrile quo ferrū uel ignitū facile & capis & tenet. Ense se. ipse ferus, & crudelis. est cō hypallage. Radix mi. palpabat, motā. Ipsa ia. lingua recia subaudiat. Mutilatæ co. incisæ serpētis in duas partes. Mutilati uero dicuntur. quib; aliquid membrū fuit recisum.

Palpitat: salit, frequēter mouet. Hoc quoq; post fa. post extractam linguā. Lacerat. lingua m. uo. Co. mēra fu. ficti Philomela mortē. Et la. se. fi.

hoc est, effecerunt lachrymæ ut Progne mortē Philomela uerū esse crederet. Attras ue. pullas, lugubres. Et. a. se. cadauere uacū, q; græci cœnotaphiū dicūt, [solebāt

autem talia extruere ijs, qui absentes, aut peregre interierant.] Falsis ma. nō ueris, cum nondū Philomela mortua foret. Non sic lu. ut mortua non erat lugenda, sed

ut uiua erat indicanda, & in libertatem asserenda. Signa Deus bis sex: tam inquit duodecim transferant menses. Deus: Apollo, qui idem est cum Sole.

Lustrauerat: illustrauerat. quo enim in signo Sol est, idem illustrare uidet, quanquā circuierat quoque intelligere possumus.

Quid faci. facere possit. Custodia: custodia a Terco appositā, Sic Virg. Cernis custodia qualis. Rigent: aspera sunt, ira ut inde nisi per ianuam exitus non detur. Mœnia: parietes. Os mu. fa. ca. indi. os inquit mutum scelus indicare nō potest. Grande do. ingenium est. Hac sententia probabilē reddit orationē poëta. Miserisq; ue. sol. re. in aduersis inquit rebus homines efficiuntur solertes, & ingeniosi. Est autem solertia ingenij perspicacitas, quā maxime necessariā dialectico Aristo. putat.

Purpureas no. rubras literas. Indicium sceleris a Terco perpetrati.

Vni: ex ancillis.

Euoluit: explicat.

Marrona sœ. ty. Progne uxor crudelis Tercei. Marrona autem dicitur principum, & ditiorū uxores. Vestes: uelum a Philomela missum. Carmen fort. suæ. literas indices sui infortunij.

Mirum est po. silere subaudiatur. est autem parenthesis. Representat: compressit, continuit. Causas autem exponit poëta, quibus mora Progne ne unū quidem uerbum emisit. Defuerant: sic quidem legitur, sed defuerunt, legendum ea

Matri longa decem tulerunt fastidia menses. Forstian & Ouidius scripsit. Aliquis autem ex istis semido. is specie recti deceptus

Tu geminus coniunx. hostis mihi, debita poena. Quin animā hanc (ne quod facinus tibi perfide re- Eripis: atq; utinam fecisses ante nefandos (stet) Concubitus, uacuas habuissē criminis umbras, Si tamen hoc superi cernunt, si numina Diuūm Sunt aliquid, si non perierunt omnia mecum, Quando cūq; mihi poenas dabis, ipsa pudore Proiecto tua facta loquar. si copia detur, In populos ueniam. si syluis clausa tenebor, Implebo syluas & conscia saxa mouebo. Audiatur hoc aether, & si Deus ullus in illo est. Talibus ira feri postquam commota Tyranni, Nec minor hac metus est, causa stimulus utraq;, Quo fuit accinctus, uagina liberat ensem, Arreptamq; coma, flexis post terga lacertis Vincula pati cogit. iugulum Philomela parabat, Spemq; suæ mortis uiso conceperat ense, Ille indignantem, & nomen patris usq; uocantem? Luctantemq; loqui, comprehensam forcipe linguam Abstulit ense fero, radix micat ultima linguæ, Ipsa iacet, terræq; tremens immurmurat atræ, Utq; salire solet mutilatæ cauda colubræ, Palpitat, & moriens dominæ uestigia quærit. Hoc quoq; post facinus (uix ausim credere) fertur Sæpe sua lacerum repetisse libidine corpus. Sustinet ad Prognem post talia facta reuertī, Coniuge quæ uiso, germanam quærit. at ille Dat gemitus fictos, commentaq; funera narrat. Et lachrymæ fecere fidem, uelamina Progne Deripit ex humeris auro fulgentia lato, Induiturq; atras uestes, & inane sepulchrum Constituit, falsisq; piacula manibus infert, Et luget, non sic lugendæ fata sororis.

Quia Deus bis sex actio lustrauerat anno, Quin eripiat Philomela: fugam custodia claudit, Structa rigent solido stabulorum mœnia saxo. Os mutum facti caret indice, grande doloris Ingenium est, miserisq; uenit solertia rebus, Stamina barbarica suspendit candida tela, Purpureasq; notas filis intexuit albis, Indicium sceleris, perfectaq; tradidit unī, Utq; ferat dominæ gestu rogat. illa rogata Pertulit ad Prognem, nec scit quid tradat in illis. Euoluit uestes sœui matrona Tyranni, Fortunæq; suæ carmen miserabile legit. Et (mirum est potuisse) silet. dolor ora repressit, Venti satis indignantia linguæ

figura qua Virgilius cecinit:

Matri longa decem tulerunt fastidia menses. Forstian & Ouidius scripsit. Aliquis autem ex istis semido. is specie recti deceptus

Mota quidem est genitrix: commota, quia mater erat. Matres namq; filios natura charos habent. Infractaq; constitit ira: hoc est, ira quam conceperat in filiū Progne ipsius blanditijs fracta est. Infracta namq; hoc loco ualde & penitus fracta intelligit. Inuitiq; oculi: ipsius inuita oculi, est em hypallage. Lachrymis coacta pietate materna expressit. Labare: uacillare, & ad misericordiam commoueri. Ab hoc: ab huius Iryli aspectu.

Inuicem: uicissim, per uices. Pandione na. seipsam alloquitur Progne: est autē emphasis. A. diceret se natū esse ē Pandione uiro generosissimo, omnīq; uirtute prae dīto rege.

Cui ma. ac si diceret turpissimo omniumq; nefandissimo. Degeneras: seipsam arguit Progne, quod a suis dēneret, si tantum sceleris pariat inultum.

In con. Te. si esset solus. oratio, in coniugē Ter. diceremus. Pietate in uirtuti in cōiugem Ter. scelus est: flegendum. Inuicem, per uices. Quia uocalis altera cu altera coalescit. I. mo. est subaudiat: i. est, cum primū asseru. Scelus esse pietate in reum uti, Iryn traxit in partē domus secretiorem. Gangetica ti.

Gangetica
cus

Indica ē Gange maximo Idix fluuio. Ceruæ lac. fœ. periphraſis est innuli. Tendentē manus: supplicantem.

Adhæret: adiungit, significat autē Iryn amare inter latus et pectus fuisse percussam. Nec uer. uul. magna matris sequitū atq; indignatio, quæ citra uultus uersionē filium necare sustinuerit. Ad fata: ad mortem.

uer. Partem uero Iryos carniū elixam, partē tostam fuisse ait. Manant pœn. ta. interiora

mediū loca tabo & sanie pueri occisi fluant, Ignarū l.

longo ense, quo fugientes persequeretur. Facies ar.

cōtento sæpenumero a poetis ponit. Et pa. mo. fa. Atheniense sacrificiū, his autē uerisimilia reddit ea, quæ a Progne & Philomela perpetrata fuisse narrat. Vni ut. soli. marito.

Remouit: mandauit, dimisit. Solio aut. sede auorū. Sua ui. suas carnes, nā Irys ex Tere sanguine fuerat cōceptus. Tūctiq; nox animi est: acclamatio est in hominū cecitate. Accersite: aduocate. Dissimulare ne. occultare nō potest. Est enim dissimulare fingere id nō esse qd sit.

Crudelia ga. laticia ex crudeli filijq; de, quæ pater uorauerat, puenientē. Iāp. stanmōy.

Inus habes: intra te metipsum habes. Vbi sit: Irys subaudiat. Meritis di. cōuenientibus uerbis. Thraci: The reus Thracius tyrānus.

Repell. euerit. Ciet: uocat. Vipereas so. furias, quæ pro crinibus uiperas habere dicunt.

De sty. u. ab inferis.

Referatō pect. apto.

Egerere: eicere, eum mere. Gestit: cupit.

Demersa: immerſa uiscera filij. Scq; uo. bu. sepulchrū filij, carnes em illius in stomacho habebat. Nūc se modo psequit. Nudo fer. stricto ense. Corpora Cecropi. Atheniensū Prognēs & Philomelę.

Pennis pen. pu. alis in aere aliquis pēdere putaret, in aues nāq; iam fuerant transmutata.

Quarū pe. al. fil. Philomela, quæ in lusciniā fuit cōuerſa. Altera te. su. Progne, quæ in hirundinē fuit transfigurata. Notæ ex. signaculis.

Signataq; san. plu. est: pluma inq; est maculis sanguineis infecta et hirundinū et lusciniarum. Pœnæ cu. qua Prognē, Philomelamq; afficeret. Vpupā aut, quæ a Græcis epops appellat, pœnā describit. Cui stant: erectæ sunt. Immodicū: maximum. Pro lō. cu. pro

longo ense, quo fugientes persequeretur. Facies ar. sunt dispositæ, ut eos

Mota quidem est genitrix, infractaq; constitit ira, Inuitiq; oculi lachrymis maduere coactis. Sed simul ex nimia mentem pietate labare Sensit, ab hoc iterum est ad uultus uersa fororis. Inq; uicem spectans ambos, cur admouet inquit Alter blanditias: raptā filet altera lingua? Quam uocat hic matrem, cur nō uocat illa sororē? Cui sis nupta uide Pandione nata, marito. Degeneras, scelus est pietas in coniuge Tereo. Nec mora traxit Iryn, ueluti Gangetica ceruæ Lactentem fœtum per syluas Tigris opacas. Vtq; domus altæ partem tenuet e remotam, Tendentemq; manus, & iam sua fata uidentem, Et mater, mater clamantem, & colla petentem, Ense ferit Progne, lateri qua pectus adhæret. Nec uultum uertit, satis illi ad fata, uel unum Vulnus erat. iugulum ferro Philomela resoluit. Vtq; adhuc, animaq; aliquid retinētia membra, Dilaniat, pars inde cauis exultat ahenis, Pars uerubus stridet. manant penetralia tabo, His adhibet coniunx ignarum Tereca mentis, Et patrij moris sacrum mentita, quod unū Fas sit adire uiro, comites, famulosq; remouit, Ipse sedens folio Tereus sublimis auito Vescitur, inq; suam sua uiscera congerit alium. Tantaq; nox animi est, Iryn huc accersite, dixit. Dissimulare nequit crudelia gaudia Progne Iamq; suæ cupiens existere nuntia cladis, Intus habes, quod pœcis ait, circūspicit ille, Atq; ubi sit, quærit, quærenti, iterumq; uocanti Sicut erat sparsis furiali cæde capillis Profiliuit, Iryosq; caput Philomela cruentum Sit in ora patris, nec tempore maluit ullo Poi. Inqui, & meritis testari gaudia dictis. Thraci. ingenti mensas clamore repellit, Vipereasq; ciet stygia de ualle sorores, Et modo si posset referato pectore, diras Egerere inde dapes, demersaq; uiscera gestit, Flet modo, scq; uocat bustum miserabile natū, Nunc sequitur nudo genitas Pandione ferro. Corpora Cecropidum pennis pendere putares, Pendebant pennis, quarum petit altera syluas, Altera tecta subit, neq; adhuc de pectore cædis Excessere notæ, signataq; sanguine pluma est, Ille dolore suo, pœnæq; cupidine uelox Vertitur in uolucrem, cui stant in uertice cristæ, Prominet im. modicum pro longa cuspide rostrum. Nomen epops uel. cri. facies armata uidetur.

longo ense, quo fugientes persequeretur. Facies ar. sunt dispositæ, ut eos

Progne in
hirundinē
Philomela
in lusciniā
Tereus in
upupam.

alea fere testos habere uideat, ideoq; toruo est aspectu hęc auis. Hęc aut omnia in Daulide, quę supra Chero-

nia, ubi Tereus regnavit, perpetrata fuisse Thucydides & Pausanias scribunt. Unde & Daulias ales Philomela a poetis dicit, sed eam terram Thracum habebant, ut Thucydides ait, quous Megarense affirmant circa fon-

Hic dolor ante diem, longęq; extrema senectę Tempora Tartareas Pandiona misit ad umbras. Sceptra loci, rerumq; capit moderamę Erechtheus, Iustitia dubium est, ualidis ne potentior armis. Quatuor ille quidem iuuenes, totidemq; creatat Fęminę sortis, sed erat par forma duarum. Equibus Aeolides Cephalus te coniuge felix Procri fuit, Boreę Tereus, Thracęq; nocebant,

nis nepote confectum est, ut uel hinc appareat Pandionem hunc Erechtheo posteriorem fuisse. Iam Progenem & Philomelam posteriores fuisse Procride & Orithya, etiam illa testantur, quę de genere Eumolpi a Pausania traduntur. Fuit enim, inquit ille, Eumolpus, is, qui cum Thracensibus in Atticam uenit, Neptuni filius ex Chione. Chione autem Boreę & Orithyę, &c. Ceterum ordo successionis regū Atheniensium usq; ad Theseum ita se habet. Primus Atticam tenuit Actęus. Post hunc regnavit Cecrops, gener Actęi, qui Diphyes cognominatus fuit. Post Cecropem Cranaus, quo per uim eieeto, regnū Amphictyō (nam ut uulgo legit Amphitryō) gener Cranai accepit. Amphictyoni aut inucessit Erichthonius, quę facta ex Pallade & Vulcano genitum ferunt. Erichthonio Pandion, Pandioni Erechtheus, is de quo hic dicitur. Erechtheo deinceps Cecrops posterior, hinc Pandion posterior, cuius filię Progne & Philomela, & filius præter ceteros, Aęgeus Thesei pater. Hęc ex Pausania & Eusebio. Eadem autem ferę & Commentator Euripidis in Phœnissas annotat, nisi quod hic posteriorem Cecropem omittit, Erechtheoq; Pandionem successorē facit.

Chione autem Boreę & Orithyę, &c. Ceterum ordo successionis regū Atheniensium usq; ad Theseum ita se habet. Primus Atticam tenuit Actęus. Post hunc regnavit Cecrops, gener Actęi, qui Diphyes cognominatus fuit. Post Cecropem Cranaus, quo per uim eieeto, regnū Amphictyō (nam ut uulgo legit Amphitryō) gener Cranai accepit. Amphictyoni aut inucessit Erichthonius, quę facta ex Pallade & Vulcano genitum ferunt. Erichthonio Pandion, Pandioni Erechtheus, is de quo hic dicitur. Erechtheo deinceps Cecrops posterior, hinc Pandion posterior, cuius filię Progne & Philomela, & filius præter ceteros, Aęgeus Thesei pater. Hęc ex Pausania & Eusebio. Eadem autem ferę & Commentator Euripidis in Phœnissas annotat, nisi quod hic posteriorem Cecropem omittit, Erechtheoq; Pandionem successorē facit.

Sed erat par forma duarum: quatuor filiabus duę quales pulchritudine fuisse ait, Procrin, quę Cephalo Deionei filio nupsit, & Orithyam, quę a Borea uento dicitur fuisse rapta. Tamen Helagoras in Mericis scribat non a uento, sed a Borea Strymonis filii Orithyam fuisse raptam. Choerilus uero narrat Orithyam flores colligentem iuxta fontes Cephisi fuisse raptam, cui Simonides accedit, qui in Naumachia ait ipsam ex Attica a Borea raptam, & in Thraciarum Sarpedoniam usque petram fuisse perlatam, ubi sem cum illa habuisse dicitur. Apollonius quoque Orithyę raptū elegantissime in primo Argonautico scribit, quem Ouidius potissimum sequi uidetur.

P. H. Procris Orithya

A C T.

A P H.

Hic dolor ante diem, &c. Argumentū. Aquilo cum Orithyam filiam diligeret, nec uilis precibus a parentibus puellę imperare posset, ut se in affinitatem recipe- rent, uiribus usus suis, Athenas deuenit, & puellam raptam in Thraciā retulit, ibiq; grauidā facit ex qua gemellos procreauit Zetū & Calaim, quorū postea humeris alę uolucrā in creuerunt, per quas parentis imaginē referret.

Hic dolor ante diem: Pandioni dolore, quem ex filiabus conceperat, mortuo, Erechtheus a Pallade educatus (ut scribit Homerus) & Atheniensibus rex traditus in regno successit, cuius filiam Orithyā amauit Boreas Thracię uentus, & rapuit, in Thraciamq; asportauit, ex qua filios sustulit Zeren & Calaim, qui pueri quidem sine alis fuerunt, iuuenes uero alati effecti unā cum alijs Argonautis ad uellus aureum rapiendum sunt profecti.

Tartareas ad umbras: ad inferos. Ut autem Pausanias in Attica scribit, Pandion omnino infelix in filiarum educatione fuit, neque ipsi filij relictī sunt ulli iniurię ul- tores, tamen ut fortunam augetet cum Thrace rege Tereō affinitatem iunxerit, sed nulla est mortalibus eua- dendi uia, eius quod a Deo futurum est. Sceptra loci: Athenarum imperium. Rerum moderamen: regni gubernationem.

[Videtur hoc loco Ouidius seriem historię, atque ordinem successionis regum Atticorum confundere, aut alios saltem auctores quā nos habemus, secutus esse. Nam & Eusebius, & Pausanias, Erechtheum superioris Pandionis, eius qui post Cecropem primum, quintus regnavit, successorē faciunt. Progenem autem & Philomelam filias Pandioni posteriori, Erechthei nepoti Pausanias attribuit, ei uidelicet, qui a Metionidis (familia hęc Athenis fuit) regno eiectus, Megaris uitam finiuit. Post cuius mortem ex filijs natu maximus Aęgeus, depulsis rursus Metionidis Athenis regnavit. Cui rei etiam consentit, quod de Thracensibus & Eumolpo Iocates in Panathenatico dicit. Nę Thracensib; bello, quando, ut ille inquit, μετ' ἰσμήλων τοῦ ποσειδῶνος ἐπὶ ἀπὸ τῆς ἰσθμῆς, ἢ ἀπὸ τῆς ἰσθμῆς ἐπὶ τῆς ἰσθμῆς φερόμενοι ποσειδῶνα ἀπέστειλον ἀπὸ τῆς ἰσθμῆς, Erechtheus, cuius filię Procris & Orithya & hic & apud Eusebium dicuntur, interfectus fuit, ut Pausanias ait, deinde & Amazonicū bellum, quod aliquanto post secutum fuit, a Theseo Aęgei filio, Pandio-

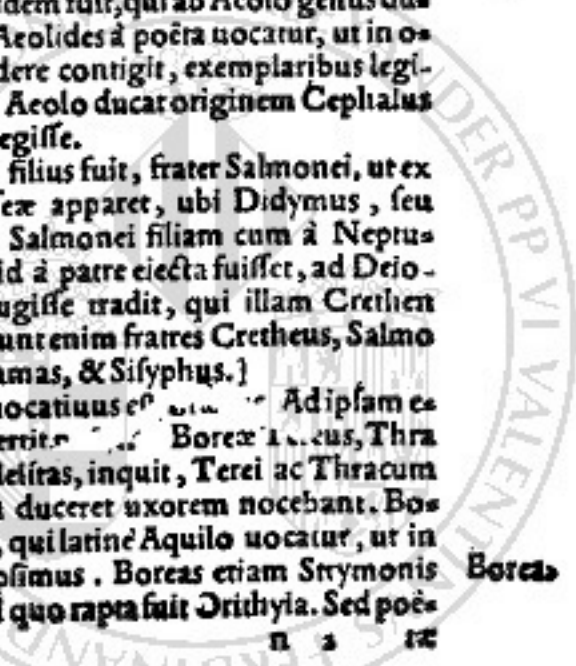
Verius Apollonij sunt: Ζῆνος ἀπὸ καθ' αὐτὸν βορρῆος ὡς ἴσμεν οὐδ' ἐπὶ ἰσθμῆς βορρῆος ἴσμεν ἐκ τῆς ἰσθμῆς ἀπὸ τῆς ἰσθμῆς ὡς ἴσμεν ὡς ἴσμεν ὡς ἴσμεν.] Equibus Aeolides Cephalus: Cephalus (ut Strabo ait) Deionei filius quidem fuit, qui ab Aeolo genus duxisse uidetur, unde & Aeolides a poeta uocatur, ut in omnibus, quę mihi uidere contigit, exemplaribus legitur. Sed quo modo ab Aeolo ducat originem Cephalus nondum memini me legisse.

Cephalus

[Deioneus Aeoli filius fuit, frater Salmonci, ut ex Commentarijs Odysseę apparet, ubi Didymus, seu quisquis is fuit, Tyri Salmonci filiam cum a Neptuno compressa, & ob id a patre eiecta fuisset, ad Deionem patrum confugisse tradit, qui illam Crethien fratri collocauit. Fuerunt enim fratres Cretheus, Salmonus, Deioneus, Athamas, & Sisyphus.] Procri fuit: Procri uocatiuus est. Ad ipsam enim sermone conuertit. Boreę uentus, Thracęq; nocebant: crudelitas, inquit, Terei ac Thracum Boreę uentus, qui latine Aquilo uocatur, ut in eum plenius scripsimus. Boreas etiam Strymonis fuisse filius narratur, a quo rapta fuit Orithya. Sed poe-

Boreas

MICYL.

tae quod fuit hominis opus, ad uentum transferunt. Tamen quidam dicant Orithyiam ex alto ab Aquilone delectam perijisse, in deo a poetis fictam fabulam fuisse.

Deus: Boreas. Horridus ira: terribilis indignatione. Boreae autem naturam describit: est enim uentus ualde impetuofus & uiolentus. Et me. di. merito Boreas se

se carere Orithyia confessus est, quando blanditijs, quam uiribus uti maluerit. Admoui appolui. Quarum me dedecet usus: quibus mihi turpe est uti. Caelo aperto: aere patenti, in quo uenti colligunt.

Tanto molu. tantis uiribus resisto. Ut me, non phisicorum sententiam sequitur, qui ex collis. ac nubium tonitrua aiunt commouere & fulmina emitti.

Elisi ignes: expulsi. est autem fulminum periphrafs. Idem ego cum lu. terrae motus ex phisicorum sententia iunt a uentis in caueis terrae clausis, unde tunc magno impetu exire non possunt. Sollicito manes, totumque tremoribus orbem.

Hac ope debueram thalamos petijisse, socrumque Non orandus erat mihi, sed faciendus Erechtheus.

Hac Boreas, aut his non inferiora locutus, Excussit pennas, quarum iactatibus omnis Afflata est tellus, latumque perhorruit aequor.

Pulvereamque trahens per summa cacumina pallam, Vertit humum, pauidamque metu caligine tectus Orithyiam adamans suluis complectitur alis.

Dum uolat, arserunt agitanti fortius ignes, Nec prius aeri cursus suppressit habenas,

Quam Ciconum tenuit populos, & moenia raptor, Illic & gelidi coniunx Actaea tyranni,

genitrix facta est, partuque enixa gemellos, Cuius materis, pennas genitoris habebant.

Non enim has memorat unam cum corpore natas, Barbaque uum rutilis aberat subnixae capillis,

Implumes Calaisque puer, Zetesque fuerunt. Mox pariter pennae ritu coepere uolucrum Cingere utrumque latus, pariter flauescere mae,

Ergo ubi concessit tempus puerile iuuentae, Vellera cum Minyis nitido radiantia uillo.

Per mare non notum prima petiere carina.

uigauerunt. sed unde Zetes & Calais uenerint uarijs sunt priscorum opiniones. Alij namque ex Thracia, ut Apollonijs. Herodot. ex Daulide. Duris uero & Phanodicus ex Hyperboreis ad Iasonem uenisse aiunt. Haec autem ad septimum libri initium apte cum sexti fine copulandum narrant. Cōcessit: locum dedit. Vellera: pellem arietis auream, quem Phrixus cum ab eo ad Colchos usque incolumis fuisset delatus, Ioui Phyxio: hoc est, iugis fauenti imolauit, ac eius pellem auream uelletis, eidem dicauit. Nam Athamas Acoli filius Cretheus frater, ut scribit Apollonius, ex Nephele uxore duos sustulit liberos, Phrixum & Hellen. sed Nephele mortua, Ino filijs nouerca superinduxit, quae ut nouerca prioris filios uxoris odio persequi cepit. Cumque agri illius incantamentis steriles facti essent, uates subornauit, qui Athamanti referrent agros non ante fertiles futuros quam filij prioris uxoris interficerent. Ceterum Phrixus periculi imminens admonitus arietem unam cum sorore Helle ascendit, qui mare ingressus cum ad Troicum pelagus peruenisset, Helle in mare cadens ei nomen dedit. Inde enim Hellepontus fuit appellatus. Phrixus autem in Scythiam uentus Ioui Phyxio, quod eius ope nouerca insidias effugerat, arietem ipsum imolauit, uellusque auream eidem dicauit, quod quidem in loco Martis a puigili dracone, taurisque per nares ignem efflantibus, cum custodiret, ab Iasone raptum, atque in Thessalia fuit asportatum. Euseb. autem in Chronicis ait Phrixum idcirco ab ariete uentum esse fingi, quia nouercales insidias, nauis, cuius

ius insigne aries erat, effugit. Cum Minyae populi fuerint Thessaliae antiquissimi, a Minya Orchomeni (ut puerae) & Hermippes, re uera autem Neptuni filio denominati. Demetrius autem Scepsius ait illos, qui circa Iolcum habitauerunt, Minyas fuisse appellatos. Apollonius uero omnes Argonautas scribit Minyas fuisse, quod plurimi & fortissimi quique eorum ac in primis ipse Iason a Minyae filiarum duxerunt originem. Prima causa prima nauis. Nam Argo prima omnium nauis longa fuisse phibet. quidam tamen aiunt Danaum ab Aegypto percutum omnium primam nauim longam traxisse: unde etiam Danaida fuisse uocata.

Vnde fulmina & terrae motus

Orithyiae raptus.

Gemellos: Zeten & Calain, non hos autem solum Boreas ex Orithyia suscepit, sed etiam puellas Chltoniam, Chionem, & Cleopatram, quae Phineo nupsit. Per Boreae pariter. Nam uenti cum alis etiam nauis pingunt. Rutilis ca. flauis crinibus. Implumes: sine plumis. Zetes autem legendum est, non Zetus, ut feret in exemplaribus. Flauescere: flauae fieri lanugine nascentis.

Ergo ubi concessit tempus puerile iuuentae effecti sunt, unam cum alijs Argonautis ad rapiendum uellus auream nauem

Minyas.

IAmphretum & Argumentum. Iason Aesonis filius missus à Pelia Neptuni filio cum proceribus Graiorum Colchon ad pellem auream apportandam, adiutricibus Iunone ac Minerva, ut Aetæ Solis filij contigit regiam pulchritudine sua perculit Medeam aduersus parentem, ut sibi potius quam patriæ consulere. Ergo obligatum Iasonem coëgit, ut fidem præstaret coniugij

erga se, nam tauros spirantes ignem, & draconem custodientem templum, & tergus auratum uenenis, atque carminibus coëgit parere Iasoni, ut proficisso solo dentes obsereret serpentis, ex quibus genus atmatorem procrearet, inter quos, ut eis præceptum erat à Medea, iactato silice coëgit eos inter se dimicare, qui mutuo bello cõciderunt, his gestis Iason cum Medea Corinthû abiit.

RAPHAELIS REGII IN SEPTIMUM METAMORPHOSEOS Ouidij librum Enarrationes.

IAmphretum Minyæ. Narraturus poeta quemadmodum dentes ab Iasone feminati in homines armatos fuerunt transformati, Apollonium qui Argonautica scripsit potissimum sequitur, Argonautarumq; in Colchos profecti-

tionem, Medæq; amores elegantissime describit. Causa aut illi Iasonis peregrinationis hæc fuisse narrat. Tyro Salmonei filia Neptuno peperit Neleû & Pelia, deinde nupsit Cretheo Aeoli filio, cui peperit Aesonem, Phereidæ, & Amythaonem: ac ex Phereide quidē nascit, Admetus ex Amythaone Melampus, ex Aesone Iason, qui etiam Chironi alendus, medicinaq; docendus fuit tradit à patre, qui senio confectus, tantisperdum filij cresceret, regnum Thessaliæ Peliaë fratri commenda-

uit, [alij, ut qui scholia in Odyssæa scripsit à matre traditum uolunt. Patre iam mortuo, & ob id matre pro filio metuente. Nomen autem matris Alcimedæ fuit, siue ut alij Polymela.] Cæterum Pelias oraculum ab Apolline acceperat, ut sibi ab eo cauere, quem cum altero tantum calceo ad se uenientem uideret, fore enim ut operam eius esset moriturus. Iason autē iugrandior effectus, cū ad patrum rediret, forte in ripa Anauri Thessaliæ fluminis offendit Iunonem uetulae similem, quæ uidebatur uelle quidem fluium transire, sed non audere. Quod uident Iason illam humeris suscipiens in ulteriorem fluminis ripam transtulit, altero ex calceis in flumine amisso. Sicq; Iason ad Peliam cum altero calceo solum peruenit, qui oraculi recordatus, ueritatem ne ab ipso interficeretur, illi mandauit expeditionem in Colchos admodum periculosam ad uellus aureum rapiendum, putans eum aut ab aliquo interfectum iri, aut certe in mari, alienaue terra periturum. Sed Iason omni collecta Græciæ iuuentute, Argoque naue fabricata, ad Colchos profectus, & uellus aureum opere Medæ regis Aetæ filiaë rapuit, & Medeam ipsam secum in patriam reuexit. Iamq; fretum Minyæ: populi sunt Thessaliæ Minyæ, à Minya Neptuni filio, qui illis imperauit, denominati. Pagasæ puppe: Argo naue iuxta Pagasas promontorium fabricata Sic autem legendum est, non Pegasæ, ut ferè in exemplaribus est deprauatum. Pagasæ enim sunt &

promontorium, & urbs Thessaliæ, dicta ἀνά τῶν ἀργῶν ἢ ἀργὸν ἄργον, hoc est, compingenda & fabricanda Argo naue. Demetrius autem Scepsius, ἀπὸ τῶν ἀργῶν, id est à fontibus, quibus irrigatur locus, in quo etiam templum est Pagasæ Apollinis. Visus erat Phineus: Phineus Phocæ Phineus. Phineus Phocæ rex fuit Thraciæ, qui (ut Dionysius in Argonautis narrat) dimissa Cleopatra uxore, Harpalicen Scythicam, uel, ut alij, Idæam Dardani Scytharum regis filiam filijs superinduxit nouercam, cui uereret morem proprios filios Orythum & Carambin prius Cleopatra sulcer, cum excæcasset, persequoquoque à Dⁱ sit oculis prius, atque hac insu pœna affectus, Phocæ harpyiæ scediffi aues, escas & raent & fœda. reni as suscepti ho-

P. OUIDII NASO. METAMORPHOSEOS Liber Septimus.

IAmphretum Minyæ Pagasæ puppe secabant, Perpetuaq; trahens inopem sub nocte senectam Visus erat Phineus, iuuenesq; Aquilone creati

Virgineas uolucres miseri senis ore fugarant, Multaq; perpessi claro sub Iasone, tandem Contigerant rapidas limosi Phasidos undas, Dumq; adeunt regem, Phrixæq; uellera poscunt,

spitio cum alijs Argonautis Zetes & Calais alati iuuenes, ut illi gratiam referrent, stridentibus ex Thracia usque ad Ploras insulas, quæ postea à conuersione eorum Sirophades fuerunt appellatae, persecuti sunt.

Sub nocte: cæcitate. Phocæ uero cæcitate causa uariæ fuerunt antiquarum opinioniones: quidam enim aiunt Phineum suum excæcatum à Sole, quod potius longæuus esse, quam Solem uidere elegerat, alij quod Perseo fuerit infidiatus: Sophocles autem quod ex Cleopatra filios Orythum & Carambin à nouerca calumniatos excæcarit, Apollonius uero, quod omnibus uulgo uaticinaretur, ac Deorum mentes aperiret, quo fiebat, ut homines nihil Deorum indigere uiderentur. Imperauit autem Phineus usque ad Bosphorum Thracium omnibus Thracibus, qui sunt in Asia. Virgineas uolucres: harpyias, quæ uirgineas facies habebant. Sic enim & à Virgilio describuntur tertio Aeneid.

Limosi Phasidos: Phasis fluuius est Colchorum, unde Phasiani fuere denominati. Phrixæa uellera: à Phrixo Ioui Phyxio consecrata. Vellera aurea: quod quidem idcirco fictum est, quod apud Colchos torrentes & aurum deerre, quod Barbari auratis tabulis & lanosis pellibus excipiunt. unde aurei uelleris fabula est conficta, quæ huiusmodi esse fertur. Athamas Aeoli filius Crethæi fratris, Neptiden dedit uxorem, ex qua quidem Phrixum & Hel-

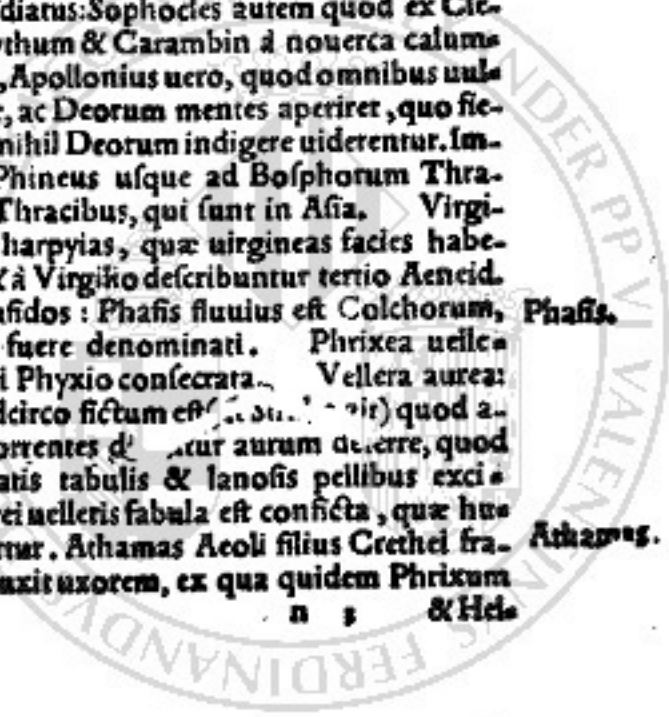
Iasonis exditio in Colchos. Medæ amores.

Minyæ.

Pagasæ.

Phasis.

Athamas.

& Hellen sustulit. Nephelē uero mortua secundam duxit uxorem Ino appellatam, quæ Nephelēs filios odio habens persuasit agricolarum uxoribus, ut semina torrerent, ne terra fructum ullum emittere posset. Quod quidem cum accidisset Athamas agrorum sterilitatis causam ignorans, qui consulerent Apollinem Delphos misit. Ino autem eos qui missi fuerant donis corrumpens induxit, ut referrent Deum respondisse, Phrixum & Hellen imolandos esse, ita nanque sterilitatis liberationem futuram. Hoc uero Athamas cum credidisset, Phrixum, Hellenque ad aram iugulandos adduxit, sed Deorum misericordia aurei uelleris arietem impositi per aërem asportari fuerunt. Sed Helle metu percussa in Hellespontum ab ipsa denominatum cecidit, Phrixus uero in Colchicam terram incolu- nis peruenit, ubi Iophyx arietem imolauit, quod nouerit insidias effugisset. Venerem autem duxit

Chloropem Aetææ Colchorum regis filiam, ex qua cū filios quatuor sustulisset, Argon, Cytisoron, † Melanem, Phrixum, mortuus est, ut Herodotus scribit, ut uero Hesiodus & Acusilius narrant filios illos ex Iophoxa Aetææ filia suscepit, quibus quidem & quintum nomine Præseptum Parmenides addit. Herodotus autem narrat Athamam & Themistocles filios fuisse Schœneum, Erythrum, Leucum, Perum, nouissimos uero Phrixum & Hellen, quæque propter Ino noueræ insidias ex patria aufugisse. Hellen autem circa Paſtyen periisse etiam Hellenicus ait. Phrixus uero & Athamantis filij fuerunt Clearchus & Melanem. De arietem uelleris auri rei uariæ sunt prisorum opinioniones. Alij nanque uerum fuisse arietem scribunt, quæ septimo in arietem uersa, & Theophane Bisaltidis filia, quæ, ut supra quoque ex Higyno annotauimus.] Aut Phrixi & Helles fuisse pædagogum nomine Crium, qui latine aries uocatur, cuius consilio Phrixus & Helle noueræ insidias fugerint. Alij aufugisse ipsos in nauis, quæ in proa arietem pictum habuerit opinantur. Voxq; datur: Aetæa Iasonis aduentu indignatus, se quidem ei uellus auream permitturam promittit, si quæ proponerentur certamina subiret. Vox ergo datur: hoc est, responsum datur ab Aetæa magnos inesse labores in rapiendo uellere aureo significans. Nam & tauri ignem naribus, oreq; efflantes erant domandi, iugoque subijcendi, & dentes draconis seminandi, & impetus gigantum armatorum ex draconis dentibus natorum sustinendus, & peruigilantia uelleris aurei custos sopiendus. [Breuius autem ista omnia, & in transitu, indicat Ouidius, propterea quod tota hæc expeditio Iasonis à multis Græcis & Latinis poetis tractata esset. Ex quibus etiam hodie extant, & Latinis, Valerius Flaccus, ex Græcis A-

lonius, & Argonautica, quæ Orpheo inscribuntur.]

Magnorum la. magnorum certaminum. Concipit in Iuno & Pallas (ut in tertio narrat Apollonius) de Iasonē sollicitę propter certamina tam periculosa illi ab Aetæa proposita, Veneri persuaserunt, ut Cupidinem ad Medeam mitteret, qui Iasonis amore ipsam inflammaret.

Opera ergo Veneris & cupidinis maximos ardores Medea cōtraxit.

Aetias: Medea Aetææ regis Colchorum filia. Sanè Aetæa prima cū ædiphthongo scribitur, nō cū æ, ut quidam præcipiunt, & fere in exemplaribus est deprauatum. Erlu. diu: postquam diu amori repugnauit. Eleganter autem uirginis amore captæ cogitationes exponit. [Sumpta autem est tota hæc *ἱστορία*, ex tertio Apollonijs, apud quem eodem modo se cum Medea disputat, utrum amori cōcedat, an pietati.] Furorē amoris tabiem. Intra Me. re. seipiam Medea alloquitur, adeo autem amoris imperia uidetur, ut cum Iaso-

Voxq; datur Minyis magnorū horrenda laborū,
Concipit interea ualidos Aetias ignes,
Et luctata diu, postquam ratione furorem
Vincere non poterat. frustra Medea repugnas,
Nescio quis Deus obstat, ait, mirumq; quid hoc est,
Aut aliquid certe simile huic, quod amare uocatur,
Nam cur iussa patris nimium mihi dura uidentur?
Sunt quoq; dura nimis. cur quæ modo deniq; uidi,
Ne pereat, timeo: quæ tanti causa timoris?
Excute uirgineo conceptas pectore flammās,
Si potes, infelix, si possem, sanior essem,
Sed trahit inuitam noua uis, aliudq; Cupido,
Mens aliud suadet. uideo meliora, proboq;
Deteriora sequor, quid in hospite regia uirgo
Vreris? & thalamos alieni concupis orbis? (le
Hæc quoq; terra potest, quod ames dare. uiuat, an il
Occidat, in Dijs est. uiuat tamen, idq; precari
Vel sine amore licet, quid enim commisit Iason?
Quem nisi crudelem non tangat Iasonis ætas?

nis amore capta sit, an amet tamen addubiter. Aut aliter, aut quidem legitur, sed an fortasse legendum est, quæ particula & dubitantes & interrogantes, & soluentes utimur. Cum enim Medea addubitasset, quid illud esset, an aliquid est inquit amori simile, ac deinde amorem esse se ostendit. [Ego nihil uideo cur uetus lectio mutetur, præsertim claudicante uersu, si pro Aut, An reponas.]

Nam cur iussu patris colligit ex his Medea se captam esse Iasonis amore, & quod quæ mandarat Iasoni in Aetæa nimium difficilia factu uidebantur, & quod illi quem patris ante uidisset, adeo timebat. Sunt quoque diu. ni. non solum uideri, sed esse quoque nimium dura, quæ Iasoni Aetææ iussu erant peragenda, asseuerat Medea. Nam & indomitos tauros ignem ore, naribusq; efflantes iugo subijcere, & tot hominum armatorum impetus sustinere, & peruigilem draconem debellare, quæ imperauerat Aetæa, difficillima sunt factu. Modo de. nunc solum.

Tanti tim. tantæ sollicitudinis. Excute uir. seipsam Medea alloquitur tanquā alij uerba faciat. Noua uis: magna amoris potentia mihi nunquā ante hac experta.

Aliudq; Cup. aliud inquit amor, aliud ratio mihi ostendit. Uideo me. cognosco. Hinc autem colligit Medea, se non errore, sed dedita opera amori indulgere. Quid in hospite? cur inquit cum sis filia regis, peregrini amore ardes? Regia: regis filia. Thalamos: nuptias. Nam thalamus proprie dicitur sponsi & sponsæ cubiculum, *ἡσπέρ το δάραρ*, quod sponsus & sponsa maxime in illo uigilant & uirescant. Alieni or. alienæ regionis. In Dijs est: in Deorum manu ac potestate. Quid enim commisit Iason? quid mali fecit. Non tang. non commoueat. Lucretius de Deo loquens. Nec bene pro meritis capitar, nec tangitur ira.

[Imò diuersum facit, metum & pericula sibi opponens. propterea etiam infra ad hanc obiectionem rursus sibi ipsa responderet. Nempe tenēs quod amo, gremioq; in Iasonis hærens Per freta longa ferar, nihil illum amplexa timebo.] Nescio qui mon. Cyaneas petras innuit quæ & Symplegades dicuntur, quod concurrere ac con-

Cyaneæ

cuti uidentur. Nam (ut ipse poeta in xv. ait) quo tempore illac Argo transiit mobiles erant & concurrere uidebantur, postea uero immobiles sunt factæ. Timuit cōcurfus Argo. Vndarum sperfas Symplegadas clisurū: Quæ nūc immota; perstant, uentisq; resistūt. [Harum descriptio est apud Apolloniū lib. 2. Natiuissimū. Cl. uorago est in freto Siculo naues ad se trahens, atq; absorbens. Ferrur autem Charybdis uetula fuisse rapa-

Charybdis

cissima, quæ cum boues Hec. essent furata in fretum Siculum proiecta loco nomen dedit. Nunc reddere: reijcere, remouere. Nam quæ absorbet apud Taurominiū Siciliæ urbem teijcere memoratur. Scylla rapax: Scylla Phorcii filia uenenis Circes in monstrum conuersa se fretum Siculum præcipitauit, ubi nauibus fingitur iriari. Sunt autem loca in freto Siculo ualde periculosa. Scylla & Charybdis, quorum alter Italiæ, Scylla uero Siciliae. Siculo profun, in Siculo freto. Cineta scæ circunda a rabidis canibus. Nam illius inguina in cat. transmurata feruntur. [superiore corpore nympha. se ferente, quæ fabula à natura loci sumpta est, est e. Scylla scopulus cauenosus fluctuum re percussu, la um quendam reddens.] Coniugium ne putas: rati e à scelere Medea reuocatur. Se autē ipsa reprehendit, q. d facinori suo honestum matrimonij nomen præterenda. Speciosa: pulchra, & honesta.

Quin: immo. . . vice: consydera. Dum licet: dum potes. Rectum: ho. . . um. Pietas: in parentes, & patriam amor. Et u. . . bat: iam inquit Cupido ab honesto & pietate uictus. . . dex mente recedebat.

Hecate

Ibat ad antiquas Hecates Per. . . as aras. Hecate (ut scribit Dionysi. Milesius) filia fuit Persæ Solis filij. In illis namq; locis duo Solis filij nati sunt, Perses, & Aceta, quorum alter Colchis circa Mæotidem paludem imperauit. Perses uero in Taurica regione regnauit, qui cum grãdior natu esset, uxorem duxit unam ex incolis nymphis, ex qua Hecatē filiam suscepit, quæ cum uirago esset, ac uenatrix, prima dicitur pestiferas herbarum radices inuenisse, peritissimatis & uenenorum, & eorum quæ homini opitalantur fuisse, propriumq; patrem ueneno necasse. A patruo uero Aceta in Colchos accersita, uxor est ducta, ex qua & Chalciopen & Medeam suscepit. Apollonium autē sequitur Oui. qui Persæ filiam Hecatē fuisse. . . Sed alij Iouis, alij Cereris, alij Aristæi Præoni. . . uszus An. . . & Iouis fuisse filiam scribit. Hinc uero conuiguitur eorum error, qui u. . . unt Hecatē Perseida idcirco uocari, quod Perses in Dia. . . sacrificijs inuocabat. Ad antiquas aras: ad uetusta t. . . pla.

Hecates Perseid. Persæ filia. Est etiam Hecate e. . . cum Proserpina & Diana.

[Dixit autem κατὰ σωματι Λαχὼ poeta, ad antiquas aras, pro, ad templum. Eodem enim modo & apud Apollonium, unde pleriq; hæc transumpta sunt, Medea ancillis imperat.

Εσονμίους εἰρήνης ἄπορθεῖσθαι ἀπίου, οὐκ ἀμὴν ἔστιν ἄπορθεῖσθαι ἀπὸ τῆς γῆς. &c.

Quin autem hic locus occasione offert, liber aliquantum expansari calamo, & quæ de Hecate apud autores alios atq; alios traduntur, simul & sub uno ueluti capite, hic exponere. Vetus Dea Hecate fuit, χροῖον καὶ τέρψινον πρίτανε. hoc est, inferorum ac mortuorū rebus præfecta, eiq; etiam magorum & ueneficarum carminib; frequentata. Huius potentiam prolixè describit Hesiodus, illiq; datā à Ioue ait κούρη, hoc est, partem ac facultatem

omnium terrestrium & maritimarum, καὶ γῆρας καὶ γαίης τε καὶ ὕδατος, καὶ θάλασσαν, soliq; omnium Tiranici generis, potentiam atq; honores suos integros mansisse, cum ceteri ad inferos detruderentur ac damnarentur. Proinde eandem etiam aliorum parte fungi, & quæcunq; libuisset, hominibus elargiri. atq; ubi cunq;, inquit, idem, alio quis ἐπιχθονίῳ ἀδράκῳ ἴδῃσιν ἴδῃ καλὰ κατὰ γέρον ἰλάσασθαι κικλήσκου ἰκόντων, πρὸ δὲ δὴ οἱ ἴκοντο τριῶν.

Quare etiam dictam uolunt ἰκόντων, alij quasi ἰκέτω, quod singulorum curam ac providentiam gerat, singulaq; ad ipsam referantur, alij ab ἰκόντων, quod centenauis, hoc est, multiplicē & infinitam potestatem habeat. Præcipue tamen ac peculiariter illi cura inferorum attribuitur. Cuius rei ridiculam quandam rationem afferunt. Nam cum intra primos annos adhuc esset, lunonem aiunt persequi illam cœpisse, illam autem primū in domum puerperæ cuiusdam, postea ad quosdam qui defunctorum corpora efferebant, confugisse, quare tum lunonem ἀκαταρσίας metu uidelicet, à persequendo destitisse Iouem autem per cabiros (sacerdotum id genus est) lustrari illam iterum præcepisse, à quibus cum ad Acherusiam paludem deducta fuisset, mortuorū ibidem curam ac præfecturam sortitam esse. unde & sacrificijs mortuorum, & expiationibus item & euocationibus illorum adhibetur, χροῖον καὶ τέρψινον, hoc est, inferam & nocturnam. Suntq; etiam qui ἰκόντων dictam putent, quoniam centum annos uagari pareretur eorum umbras, quorum corpora sepulta non fuissent. Pleriq; eandem cum Proserpina ac Luna faciunt. eὐχρίστος, quasi quæ ἰκόντων hoc est, longe à nobis distet, uocant uolunt. A poetis autem etiam triformem inde & triplicem dici putat, quoniam Luna modo plena luceat, modo obscura regatur, aliquādo partim luceat, partim obscura sit. Et rursus nunc in caelo appareat, nunc apud inferos præmatur, interdum circa syluas ac montes uagetur, unde etiam nomina illi subinde alia atque alia esse, ita ut nūc Luna, nunc Proserpina, nunc Diana dicatur. Sed mihi triformis Hecate, inde potissimum dici uidetur, quod illi cōpita ac triuia antiquitus dicata fuerit, in quibus & sacrificia mensura illi fiebant, quæ Hecate

MIC

cates cœnas uocabatur, ut ex Pluto Aristophanis apparet, & statum triformes siue tripites eidem consecrabantur. Hinc & Ouid. alibi dicit. Ora uides Hecatis in tres uergentia partes, Seruet ut in ternas cœpita secta uias. Quamquam Orpheus, aut quisquis is fuit, in Argonauticis, etiam ipsam deam tria capita habere dicit, hominis uidelicet, equi et canis. his uersibus

ὄρα δ' αἰετὸμορφος Ἰάνη
Τρισσοείρωτος ἰδὲ τῶν ἰδωρῶν
τῆρας, οὐδὲ δὲ κτήνη,
Ταυτοτρόπως ἰεῖται, λαοὶ δ'
ἄρ' ὠκείοντι βίαν
ἰσθῶν κενόεσσιν, κατὰ δὲ βῆμα
δ' ἠνδρόθεοι
ἀναύτως σκελῆσαι, μίσηται
δ' ἰφὺρχίμορφος.

De genere autem & parentibus huius Deæ uarie ab autoribus traditur. Nam alij Iouis & Asteræ, alij Aristei filiam faciunt. Rursum alij Ceteris, alij Noctis filiam. Apollonius, & post huc

Ouidius Perseida uocant, hoc est, Persæ filiam, siue ille Solis filius, & Aetæ frater fuit, ut Diodorus lib. 5. & Dionysius ille, de quo Regius meminit, tradiderunt, siue Crei potius, & Euribix, Titanici generis, ut Hesiodo placet, apud quem in Theogonia ira legitur.

κρίων δ' ὄρουβι τίκτει τὴν φιλόνη μνηστῆρα
ἀσπασίτην μέγαν, πάλαι δ' αὖτε δίκαιον ἄνθρωπον,
δὲ δὲ κτήνη δ' ἐκαστοὶ μὲν ἰφὺρχίμορφος
εὐκλειῶν δ' ἐκείνην ἰσθῶν κενόεσσιν, ἠνδρόθεοι
ἠγόντων ἰσθῶν δὲ κενόεσσιν ἀναύτως σκελῆσαι,
ἠ δ' ὠκείοντι βίαν ἰσθῶν κενόεσσιν, κατὰ δὲ βῆμα
δ' ἠνδρόθεοι ἀναύτως σκελῆσαι, μίσηται δ' ἰφὺρχίμορφος.

Et rursum.

Vocatur autem eadem hæc à poetis etiam βριμὴ, hoc est, terrifica, eò quod terrorem immittat hominibus & spectra, quæ ab ipsa uocantur. Item δαίμων, & per contractionem, δαίμα, à τῶν δαίμων ut placet grammaticis, quod sacra illius cum sacris peragantur, quæ de causa etiam δαλῶχος appellatur. Et μονογένεια, quasi dicat, unigenitam, & κρητοτρόπος, hoc est, quæ puellas ac pueros nutriet. Quæ tamen nomina etiam Proserpinæ communia sunt. Ponebantur autem & statuae illius ante domos & ualuas potentiorum. Hinc Aethylus alibi dixit

ἀπὸ δ' ἰσθῶν τῶν βασιλείων πρὸς θεοὺς μολῶντων. Atq; hæc de Hecate ab autoribus ferè traduntur. Quoniam autem & de Medea hoc loco agitur, & de Aetæ, non abs re fuerit illorum quoq; genus persequi. nam & hoc ab autoribus uarie traditur. Medæ igitur matrem alij Eurilyten uocant, alij Nearam. Dionysius, quem supra Regius citauit, & Diodorus Hecaten. Nam Persen & Aetæ fratres fuisse, Solis filios. Ac Persen quidem ex nymphea quadam indigena sustulisse Hecaten, ueneficis insignem, quæ patris suo nupserit, ex eòq; Circe, Medeam, & Aegialeum, quem alij Absyrtum uocant peperit. Quod ideo fictum puto, quod cum ueneficis insignes fuerunt Circe & Medea, creditum propterea sit ex Hecate illas progenuas. Hesiodus aut in Theogonia, Idyam uocat Medeam matrem, his uersibus.

Ἰδύα δ' ἰδὲ φασίμορφοι ἠλίοιο
καθ' ἴω ἀκαιοῖο τολύπησιν ἠκαιοῖο
τῆμα, ἄρ' ἰσθῶν κενόεσσιν ἀναύτως σκελῆσαι, μίσηται δ' ἰφὺρχίμορφος.

ἠ δ' ἰδὲ μὲν ἰσθῶν κενόεσσιν ἀναύτως σκελῆσαι, μίσηται δ' ἰφὺρχίμορφος.

Hunc & Apollonius sequitur. Nam & ipse Medeam Idyæ filiam, Hecates autem sacerdotem dicit. & proinde de circa templum illius uersari. Edoctam autem & quæ

Et iam fractus erat, pulsusq; resederat ardor.
Cum uidet Aesoniden, extincta p̄ flamma reluxit,
Et rubuere genæ, totoq; recanduit ore.
Ut solet à uentis alimenta resumere, quæq;
Parua subinducta latuit scintilla fauilla,
Crescere, & in ueteres agitata resurgere uires,
Sic iam lenis amor, iam quem languere putares,
Ut uidit iuuenem, specie præsentis inaruit.
Et casu solito formosior Aesone natus
Illa luce fuit, posses ignoscere amanti.
Spectat: & in uultu ueluti tum deniq; uiso,
Lumina fixa tenet, nec se mortalia demens
Ora uidere putat, nec se declinat ab illo.
Ut uero cœpitq; loqui, dextramq; prehendit
Hospes, & auxilium summissa uoce rogauit,

φασίμορφοι ἠλίοιο κατὰ δὲ βῆμα δ' ἠνδρόθεοι ἀναύτως σκελῆσαι, μίσηται δ' ἰφὺρχίμορφος. Similis diuersitas autorum & circa patris Aetæ genus est. Nam ut patre huius Solem esse pleriq; affirmant, ita matrem contra sunt, quæ Ephyræ uocent. Homerus Persam nominat. Hesiodus autem, & post hunc etiam Hyginus, Perseidem, Circeamq; non filiam sed sororem illius esse iurat. Hesiodi uersus sunt. καὶ ἰδὲ μὲν ἰσθῶν κενόεσσιν ἀναύτως σκελῆσαι, μίσηται δ' ἰφὺρχίμορφος. Homeri autem Odyssæa 10. h.

ἠ δ' ἰδὲ μὲν ἰσθῶν κενόεσσιν ἀναύτως σκελῆσαι, μίσηται δ' ἰφὺρχίμορφος. ἀναύτως σκελῆσαι, μίσηται δ' ἰφὺρχίμορφος.

Eumelus autem uetus poeta, etiam Antiopen uocant matrem, ipsum Corinthium facit. E Corinthis autem in Colchos profectum ait, cuius uersus quidam in commentarijs Pindari citantur, ita habent.

Ἄνθ' ὅτι δ' αἰετὸμορφοὶ ἠλίοιο κατὰ δὲ βῆμα δ' ἠνδρόθεοι ἀναύτως σκελῆσαι, μίσηται δ' ἰφὺρχίμορφος. ἠ δ' ἰδὲ μὲν ἰσθῶν κενόεσσιν ἀναύτως σκελῆσαι, μίσηται δ' ἰφὺρχίμορφος.

Atq; hinc factum alij tradunt, ut Corinthum postea uenerit Medea, regnumq; iterum repetiuerit, quam tamen Corinthij urbe eiecit, ac liberos illius, ne quis successor aut heres amplius relinqueretur occiderunt, sparsa fabula, quasi à matre ex inuidia interfecti fuissent. Atq; hæc de Aetæ & eius genere.]

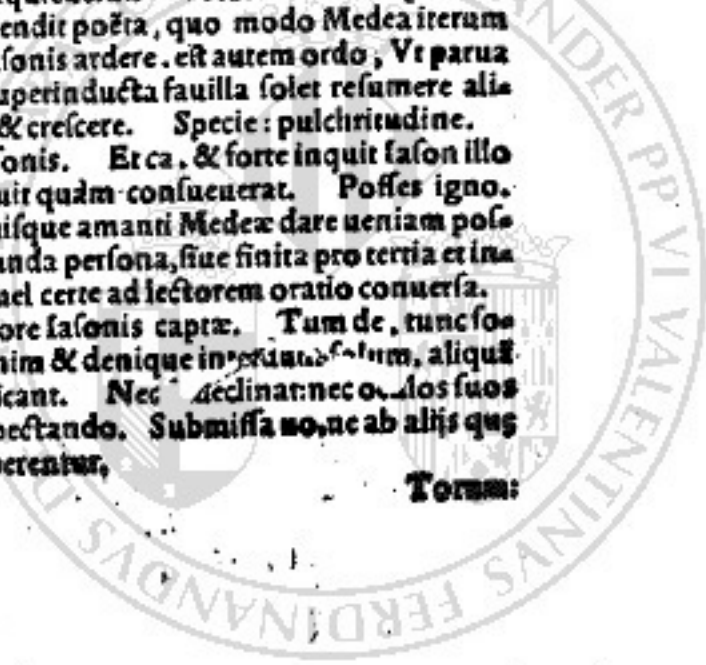
Resederat: requieuerat. Ut solet à uentis: pulchra similitudine ostendit poeta, quo modo Medea iterum cœpit amore Iasonis ardere. est autem ordo, Ut parua scintilla, quæ superinducta fauilla solet resumere alimenta à uentis & crescere. Specie: pulchritudine.

Præsentis: Iasonis. Et ca. & forte inquit Iason illo die formosior fuit quàm consueuerat. Posses ignoscere amanti: unusquisque amanti Medæ dare ueniam posset. Est enim secunda persona, siue finita pro tertia et indefinita posita, uel certe ad lectorem oratio conuersa.

Amanti: amore Iasonis captæ. Tum de, tunc solum. Demum enim & denique inquit, aliquid tandem significat. Nec declinat: nec oculos suos ab illo auertens spectando. Summissa uoce, ne ab alijs quæ dicebantur perciperentur.

Totum:

R. A. P. H.

Torum: lectum nuptiale, ac nuptias ipsas. Triformis Deæ: Hecates, quæ & Luna, & Diana, & Proserpina creditur esse. Luceoq; fo. quod nu. in il. Per præpositio subintelligatur, hoc est per numen Hecates Perse filia, quæ in illo luco colebatur. In templo autem Hecates (ut narrat Apollonius) Iason cum Medea conuenit, ab eaq; & medicamenta accepit, & quo modo aduersus gigantes e de tibus draconis oriturus se gereret, cognouit. Ita præter omnem Aectæ spem omnibus propositis certaminibus superior euasit.

Perçypa. fo. per Solem Aectæ patrem, quæ sibi socerum Medæ conjugio cupiebat. Cerneret cuncta: omnia aspicientem, nam ut tercio Iliados libro ait Homerus. *εὐκλειπὸν ἴππευ ἴππευ ἴππευ ἴππευ*, hoc est, Sol omnia & audit & uidet. Et tam peti. quanta erat subiturus. Creditus: contra loquendi consuetudinem hoc participio is poëta esse uide-

Res enim credita ei dicitur. Iason uere creditus non ita, nisi promissio accipiatur, quæ quam creditus etiam ratus intelligi possit. Cæcitas her. incantatio. Neque enim Medea matre miter uenefica. Sacra Ma. in ar. in sacrum & lucum. In illo namq; uellus aureum super phagdracone seruabatur.

MICYL.

[Falsum est hoc loco Reg. qui aruum & lucum pro eodem accipit. Nō enim in lucum Martis sed in campo, siue aruo eius dei, sub iugum tauri missi, & dentes serpentis seminati fuere. Ita enim & Apollonius uocat, Vbi ait *ἴστρον καὶ ἰστρον* ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι. Lucus autē Martis, in quo uellus aureum seruabatur, alio loco, & ab urbe Colchorum aliquantum remotiore fuit. Quare etiam nauis ad eum transisse Iasonē idē poëta dicit his Versibus.

*ἢ δὲ σπινθὴρ ἰστρον ἄλλοι ἢ ἄλλοι
Νῆα τοῦ ἰστρον ἄλλοι ἢ ἄλλοι, ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι
Κῆρα ἰστρον ἄλλοι ἢ ἄλλοι, ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι
Κοῦρα καὶ ἰστρον. ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι
Φαρμακὸν ἰστρον ἄλλοι ἢ ἄλλοι, ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι
ἄλλοι, ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι, ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι
Νῆα, ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι, ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι.*

Quo loco & illud obiter notandum est, generaliter accipi pro arbore. Nam alibi candentem arborem, in qua uellus seruabatur, sagum uocat, ut.

*Φαγδρακὸν ἰστρον ἄλλοι ἢ ἄλλοι, ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι
ἄλλοι, ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι, ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι.*

Porro & illud admonendum eodem hoc loco uideatur, uellus de quo hic dicitur, quod uulgo aureum fuisse fertur, à quibusdam non aureum, sed aurei siue purpurei coloris fuisse dici, Simonides etiam purpuris, siue conchilijs, quæ in mari nascuntur, tinctam tradit. Vt quidem in cōmentarijs Euripidis in Medeam annotatur.]

Medio agmine: medio multitudinis. Purpureus: purpuratus, ac purpura ornatus. Purpureum enim dicimus, quod totum ex purpura constat, purpuratum uero purpura ornatum.

Adamanteis nari. Adamantus quæ ne igne quidem poterant domari. Adamantus namq; lapis est, qui nulla alia re quam hircino sanguine domatur, unde & nomē accipit. Nam *ἀδαμαντὸς* domo significat, à uero particula est priuatiua. Actripes: arte pedes armatos habentes.

RAPH

Adamar

Actripes

MICYL.

[Apollonius non arte armatos siue indutos sed totos areos pedes habuisse dicit, à Vulcano factos. præterea & ora ex arte facta, quas Ouidius adamantinas nares dicit. Apoll. Versus sunt.

*τοὶ δὲ τῶν ἀρσενῶν ἀρσενῶν
ἢ ἄλλοι
ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι
καὶ εἰ χαλκίους τῶν ἀρσενῶν
ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι
ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι.*

Promisitq; torum, lachrymis ait illa profusis, Quid faciam, uideo, nec me ignorantia ueri Decipiet, sed amor seruabere munere nostro. Seruatus promissa dato, per sacra triformis Ille Deæ, luceoq; foret quod numen in illo, Perçp patrem soceri cernentem cuncta futuri, Euentusq; suos, & tanta pericula iurat. Creditus accepit cantatas protinus herbas, Edidicitq; usum, iactusq; in tecta recessit. Postera depulerat stellas Aurora micantes, Conueniunt populi sacrum Mauortis in aruum, Consistuntq; iugis, medio rex ipse resedit Agmine purpureus, sceptroq; insignis eburno. Ecce adamanteis Vulcanum naribus efflant Aeripedes tauri, tactaq; uaporibus herbæ Ardent, utq; solent pleni resonare camini, Aut ubi terrena silices fornace soluti Concipiunt ignem liquidarum aspergine aquarū, Pectora sic intus clausas uoluentia flammæ, Gutturaq; usta sonant, tamen illis Aesone natus Obuius it, uertere truces uenientis ad ora Terribiles uultus, præfixaq; cornua ferro, Puluereumq; solum pede pulsauere bisulco, Fumificisq; locum mugitibus impleuere. Diriguere metu subito Minyæ, ille nec ullos Sensit anhelatus, tantum medicamina possunt, Pendulaq; audaci mulcet palearia dextra, Suppositosq; iugo pondus graue cogit aratri Ducere, & insuetum ferro proscindere campum.

hoc collocatum à peruigili

*πρὸς δὲ τὸν ἀρσενῶν ἀρσενῶν ἀρσενῶν
ἢ ἄλλοι, ἢ ἄλλοι τῶν ἀρσενῶν ἢ ἄλλοι
ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι ἢ ἄλλοι.]*

Pleni cami. plenæ carbonibus ignitis fornaces. Siliaces fo. periphraasis est calcis, quæ fit lapidibus ita excōctis, ut nihil humoris retineant, in quos quidē si immittatur aqua, cum quodā stridore & ignem concipiunt, et dissoluuntur. Aspergine: aspergione. Usta: cōbusta, ut per quæ ignea flamma transeat. Truces: tori aspectu. Ad ora ue. ad faciem Iasonis uenientis. Præfixa fer. in summitate ferrum habentia fixum. Bisulco pe. bifidis pedibus, quales boum esse uidemus. Fumificis: fumum efficientibus. Spondeo autē in quinta carminis sede est usus poëta, ut boum mugitus exprimeretur. Diriguere: exhorruere, expalluere. Ullos anhelatus secundū regulam ab anhelando declinauit: quamuis anhelitus frequentius usurpetur. Anhelare autem est difficulter respirare. Tantum me. possunt parenthefis acclamationem in herbas medicas continens. in quarum uires incredibilis rei causam poëta refert. Pendula pa. pelles quæ à gutture boum pendent palearia dicuntur. Ferro pro. uocem exarare.

RAPH

Mira. ur

Mirantur Col. stupescunt rei nouitate. Colchi autem Scythiæ sunt populij Aegyptiorū coloni, ut Apollonius ait, & Hero. confirmat, qui & de pudendorum circumcissione meminit, & de lini textura, & legibus Aegyptiorū illos uti ait. Vipereos dentes: serpentis illius dentes, quem in tertio poeta narrauit à Cadmo fuisse interfe-

dus qui a iunt dracone sopito uellus aureum ab Iasone fuisse ablatum. Pherecydes namq; draconem scribit à Iasone fuisse interfectum. Herbis: herbarum uiribus.

Præsignis: insignis. Aureæ arboris: in qua uellus aureum iusensum erat. In phago namq; arbore suis peti sum à uasto, & monstroisæ magnitudinis dracone custo-

Dentes draconis hominis arma.

APH.

mulgillis draconis sopor

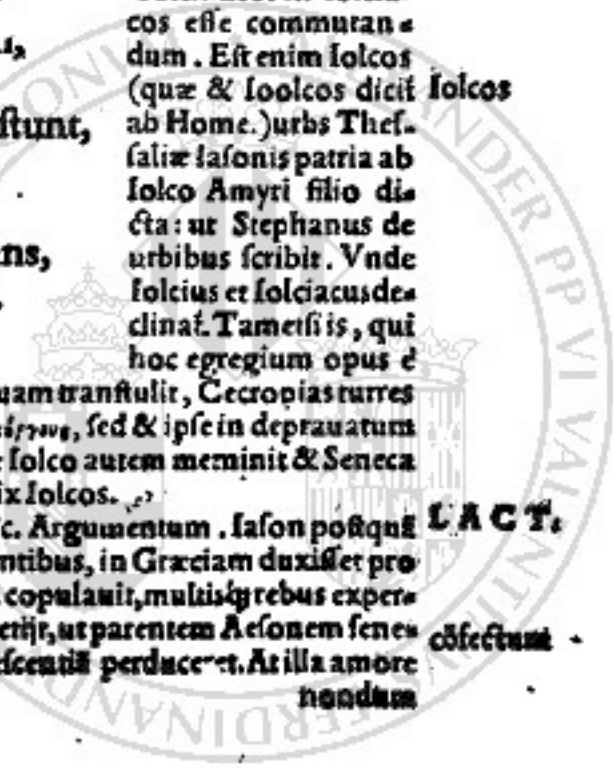
Mirantur Colchi, Minyæ clamoribus augent, Adijciuntq; animos, galea tum sumit athena Vipereos dentes, & aratos spargit in agros. Semina mollit humus ualido præcincta ueneno, Et crescunt, fiuntq; sati noua corpora dentes, Vtq; hominis speciem materna tumit in aluo, Perq; suos intus numeros componitur infans, Nec nisi maturus communes exit in auras, Sic ubi uisceribus grauidæ telluris imago Effecta est hominis foeto confurgit in aruo, Quodq; magis mirū est, simul edita concutit arma. Quos ubi uiderunt præcutæ cuspidis hastas In caput Aemonij iuuenis torquere parantes, Demisere metu, uultumq; animumq; Pelasgi. Ipsa quoq; extimuit, quæ tutum fecerat illum, Vtq; peti uidit iuuenem tot ab hostibus unum, Palluit, & subito sine sanguine frigida sedit. Ne ue parum ualeant à se data gramina, carmen Auxiliare canit, secretasq; aduocat artes. Ille grauem medios silicem iaculatus in hostes, A se depullum Martem conuertit in ipsos. Terrigenæ pereunt per mutua uulnera fratres, Ciuiliq; cadunt acie. gratantur Achiui, Victoremq; tenent, auidisq; amplexibus hærent, Tu quoq; uictorem complecti Barbara uelles, Obstitit incepto pudor, at complexa fuisses, Sed te ne faceres, tenuit reuerentia famæ, Quod licet, affectu tacito lætaris, agisq; Carminibus grates, & Dijs autoribus horum, Peruigilem superest herbis sopire Draconem, Qui crista, linguisq; tribus præsignis, & uncis, Dentibus horrendus, custos erat arboris aureæ Hunc postquam sparlit Lethæi gramine succis, Verbaq; ter dixit placidos facientia somnos, Quæ mare turbatum, quæ concita flumina sistunt, Somnus in ignotos oculos ubi uenit, & auro Heros Aesonius potitur, spoliocq; superbus Muneris auctorem, secum spolia altera portans, Victor Iolciacos tetigit cum coniuge portus,

diebatur. Est autem syncretis & coagmentatio duarum uocatum in unam syllabam, nisi malimus dicere uerum esse hypermetrum, cum præsertim sequens uersus incipit à uocali. Lethæi succi: somnū, obliuionemq; inducentis, ab enim unde lethæus declinatur, obliuio dicitur. Verba facientia: carmina inducentia. Sicut: stare faciunt. Auro: aureo uellere. Fere autem omnes aureū fuisse uellus scribunt. Simonides uero modo album, modo purpureū illud uocat. Heros Aesonius: Iason Aesonides. Possessiuum enim pro patronymico posuit. Muneris auctorem: Medeam, auctorem & causa fuisse Iason uellere auctorem. Vici: uoti compos. Chiacos portus: sic dem fere legitur, si legendum esse ego olim contendi, tunc cum in uerbo implari animam tetum solciae scriptum esse, faciendum cum adductus opinionem, ut sentit Iolciacos in Iolciacos esse commutandum. Est enim Iolcos (quæ & Ioolcos dicitur ab Home.) urbs Thesaliæ Iasonis patria ab Iolco Amyri filio dicta: ut Stephanus de urbibus scribit. Unde Iolcius et Iolciacus declinat. Tameis is, qui hoc egregium opus è

latina in græcam linguam transfuit, Cecropias turres legat, hoc est ἀκρόπολιν ἀθηνῶν, sed & ipse in deprauatum incidit exemplar. De Iolco autem meminit & Seneca An maris uasti domitrix Iolcos.

Aemoniæ mares &c. Argumentum. Iason postquam Medeam à parentibus, in Græciam duxisset promisso coniugio sibi eam copulauit, multisq; rebus expertus ingenium huius, petijt, ut parentem Aesonem scelerate clisam in adolescentiâ perduceret. At illa amore nondum

LACT. obsecrunt

nondum deposito, quæ ex iuuentute ceperat, nihil negando ei, ahenum constituit, herbarumque genera, quarum scientiam habebat, varijs regionibus quaesita incoquens, postquam animaduertit stipitem quo uersa at herba, in arborem oleam oneratam bacis esse conuersum, & spumam, quæ despumata aliena in terram deciderat, in lentissimâ herbâ esse conuersam, maturum tempus existimans, Aesonem interemptum madentibus herbis immiscuit, et ut promiserat coniugi, ex senectute in pristinum uigorem perduxit.

R A P H.
Theſſaliæ
nomina

Aemoniæ matres: Theſſalæ. nam Theſſalia varijs nominibus fuit appellata. Siquidem et A-monia, et Pyrrhonia a Pynha Deucalionis uxore fuit cognominata. Hæc uero ad copulationem sequentis Metamor. narratur. Iason enim cum Medea à Colchis reuersus, cum Aesonem patrem lenio confectum offendisse, uxorem Medeam rogauit, ut sibi impetro anno patri coneretur. Medea uero minus quam petebatur. Allicta, varijs undique uerbis collectis, una concoctis, Aesonem decrepitum ad quæraginta annorum ætate reuocauit. Donde sunt: templis subauctur, Dijs enim sacri et propter filiorum retum. Indura aurum. induta habes cornua auro. Victimaru nanque cornua inaurabuntur. Vota facit: peragit uota. Gratantibus, gratias Dijs agentibus. iam propior leto: iam morti propinquus. Tunc sic Aesonides: dixit subaudiat. O cui debere salutem: gratum se ostendit esse Iason, quo facilius id quod uult, impetrare possit. Est autem ordo & sensus, O coniunx, cui me confiteor debere salutem, quanquam mihi cuncta dedisti, & summa ac magnitudo meritorum fidem superauit, tamen deme mihi anno: & dempto appone meo patri, si carmina hoc efficere possunt, reliqua per parentheſim legunt. Dissimilem animu: impium, qui au' i parentis pietate moueri solitus est.

Aemoniæ matres pro natis dona receptis,
Grandæuicq; ferunt patres, congestaq; flamma
Thura liquefaciunt, indutaq; conibus aurum
Victima, uota facit, sed abest gratantibus Aeson
Iam propior leto, fessusq; senilibus annis.
Tum sic Aesonides. ô cui debere salutem
Confiteor coniunx, quanquã mihi cuncta dedisti,
Excessitq; fidem meritoru summa tuorum, (sunt:)
Si tamẽ hoc possunt (quid enim non carmina possunt
Deme meis annis, & demptos adde parenti.
Nec tenuit lachrymas. mota est pietate rogantis,
Dissimilemq; animum subiit pater Aeeta relictus,
Non tamen affectus tales confessa, quod inquit
Excidit ore tuo coniunx scelus: ergo ego cuiquam
Posse tuæ uidetur spatium transcribere uitæ?
Non sinat hoc Hecate, nec tu petis æqua, sed isto
Quod petis experiar maius dare munus Iason.
Arte mea foci longum tentabimus æuum,
Non annis renouare tuis, modo Diua triformis
Adiuuet, & præsens ingentibus annuat ausis.
Tres aberant noctes, ut cornua tota coirent,
Efluerentq; orbem, postquam plenissima fulsit,
Et solida terras spectauit imagine Luna,
Egreditur tectis uestes induta recinctas,
Nuda pedem, nudis humeris infusa capillos,
Fertq; uagos medix per muta silentia noctis
Incomitata gradus, homines, uolucresq; ferasq;
Soluerat alta quies, nullo cum murmure serpens
Sopito similis, nullo cum murmure serpit,
Immotæq; silent frondes, silet humidus aër,
Sidera sola micant, ad quæ sua brachia tendens
Ter conuertit, ter sumptis flumine crinem
Irrora... aquis, ternis & hiatibus ora
Soluït, & in dura summisso poplite terra,
Nox ait arcanis fidissima, quæq; diurnis
Aurea cum Luna succeditis ignibus astra,
Tuq; triceps Hecate, quæ cœptis conscia nostris,
Adiutrixq; uenis, cantusq; artesq; Magorum,
Quæq; magos Tellus pollentibus instruis herbis,
Auræq; & uenti, montesq; amnesq;, lacusq;
Dijsq; omnes nemorū, Dijsq; omnes noctis adeste,
Quorum ope cum uolui, ripis mirantibus amnes

Non tamen affectus tales: non tamen inquit, se nulla teneri patris Aeetae pietate confessa est Medea. Ergo ego cuiquam, amantis seruat decoru mulieris, quæ amanti annos producere potius quàm abbreviare semper cupit. Quare indignatur Medea, quod Iason tam parū ab ipsa se amari putet, ut possit ipsi demere annos, quos as-

lij attribuat. Ergo autem hoc loco affectui et indignationi seruit. Sic Augustus. Ergo ne sum premis potuit uox improba uerbis. Transcribere: transponere. Elegans metaphora, ab ijs qui nomina, siue pecuniam alijs creditoribus transcribunt. Sic Terent. Iube illud aurum transcribi denuo. Cuiquam: alicui, qui mihi te sit charior. Nec tu petis æqua: honesta.

Diua triformis: Hecate ueneficiorum, carminumq; autor. Præsens propitia. Annuat: consentiat. Ut cornua tota coirent: hoc est ut cornua Luna tota cõplerentur, atq; coniungerentur, ut plenum lunium fieret. Nudis humeris infusa capillos: synecdoche poetica, hoc est per nudos humeros sparsos capillos habens. Soluerat alta quies: in tempeſtate, mediamq; noctem fuisse ostendit, quo tempore omnia in somnū animalia resoluuntur. Ter rorauit: insperfit. Ternis & hiatibus ora Soluit, ter os inquit aperuit. Summisso poplite: summissis genibus ac flexis. Nox ait arcanis fidissima: in uocationes, precesq; Medæ describit poeta ueneficæ maxime cõuenientes. Diurnis ignibus: Soli. Triceps Hecate: Luna quæ eadẽ esse cõ Diana, ac Proserpina dicitur, idcircoq; & triceps & triformis uocatur. Sic quidẽ ferẽ exponit hic locus, sed u-

detur poeta tricipitẽ Hecatẽ uocasse ad Orphæi imitationem, qui in Argonauticis ipsam tricipitẽ appellat, quod tria habeat capita, equinũ dextrũ, medium hominis syluestris, sinistrum caninum, Veneficam autem Dea est Hecate, quæ ab Apolloniq; est Brimo uocat propter Dæ horrorem. Cantus: incantamenta. Adeste: auxilio

Cur triceps Hecate

xillo este. Concussaq; sisto: agitata stare facio. Stantia freta: maria quieta, nunquam enim stat mare. Te quoq; Luna traho: de caelo detraho. Nam ueneficæ finguntur carminibus Lunam de caelo detrahere. Hoc autem sibi facere uidebantur Thessalæ mulieres olim deceptæ ab Aglaonice Hegemonis filia, quæ cum astrologiæ perita esset, defec-

ctusq; Lunæ cognosceret, læstabat se Lunam de caelo detrahere, eo tēpore quo deficiebat. Quare in maximas incidit calamitates tantæ impietatis poenas lucas, unde & prouerbiū ortū est, Lunā detrahit, in eos qui à calamitatib; uentur. Temerata æra: percussa ærea uasa. Temerare autem significat uiolare. Vasa uero tum cum pulsantur uiolari uidentur. Creditur autem uulgo Luna ueneficarum carminibus deficere, quæ ne ad ipsam possint peruenire, tinnitu æcorum uasorum, occurrunt. de qua re etiam Plutarchus meminit, ut libello de facie appar. in Lu. Curus quoq;: tui subaudiuntur. Nam & Luna curru, ut Sol dicitur uelhi. Vos mihi: in gratiam meam.

Hebetastis: hebetes reddidistis sic, ut comburere non possent.

Vos serpentigenis: e dentibus serpentum genitis hominibus.

In se: contra seipso.

Rudem somno: sic quidem legitur, expo-

niturq; expertem somni draconem atq; peruigilem. Sed cum hoc nomē rudis genituo iungatur, aut somni mihi uidetur legendum, aut certe rudem in rubrum uertendum, quo quidem modo is, qui in græcam linguam hoc opus conuertit legere uidetur, hoc est *φεικωρ φίλακα*, ut ad cristas & oculos rubentes referamus. Aurum: aureum uellus. Vindice: custode dracone. Volucrum draconum: alatorū, à quibus Medea uehebatur. Permultis: blande pertractauit. Sublimis rapitur: in altū aërem tollitur. Despicit: deorsum aspicit. Et cretis: secretis ac semotis, aut certe uisus & aspectus. [Aut etiam decretis. Nam & alibi inuenias cernere, pro discernere positum. Tacitus 15. Ann. illum locum, tempusq; destinatum, quid de Armenia cernerent.] Quasq; altus Pelion: figurate dictum est. Altus enim ad montem refertur. Sunt autem montes hi omnes Thessaliæ, de quibus multa in superioribus diximus libris. Perspicit: diligenter inspicit. Radice: cum præpositio subaudiatur, ut cum radicibus euulsas herbas intelligamus. Curua-

mine falcis ahenæ: falce ærea curua.

[Imitatur hoc loco Virgillum poëta. Nam & ille de MICYL.

Didone eodem modo, inquit,

Falcibus & messæ ad Lunam quærentur ahenis

Pubentes herbæ nigri cum lacte ueneni. &c.

Cuius rei exemplum Macrobius ostendit ex græcò

Sophocle acceptum esse, qui & ipse Medeam fingit nudis pedibus & ahenis falcibus maleficas herbas succidisse. Nam omnino ad rediui nam faciendâ uasa atq; arma ahenia adhibuisse ueteres, idem Macrob. autor est. Sophoclis uersus in hūc modum citantur.

Αἰ δὲ καλῆστραι κίμαι ἵπτοῦ

ἀρίστου θυμῶ

ἀσὶ δὲ βούῳ ἀκαλαστῆν

γυμῶ,

καλεῖσθαι ἕκαστῶν αἰσῶν.

Multa quoq; Eridani: non solum inquit

in montibus, sed etiam

in fluuiorum ripis herbas

collegit Medea.

Cum autem Thessali-

fluuios enumeret per-

ta, importune ad-

dū de Thessalia in-

liam. Atticamue

utriusq; fluuii: Eri-

danus) sine trans-

iisse Med. Quare lo-

co Eridani contende-

rim Apidani esse legē-

dum, in præfatum

Apidani (ut ante q̄q;

dixi s) nonissimus

Thessaliæ sit fluuius.

ec eras immunis

nipeu: apostrophe

ad fluuium, quem im-

munē, hoc est sine mu-

nerē nō fuisse ait, quia

Medea in illius quoq;

ripis multas collegit herbas. Iuncosq; littora Phœbes: sic quidē legitur, sed corrupte, ut mihi uidetur. Neq; enim Phœbe locus esse in Thessalia, quod sciam inuenitur. Tameis quidam imperiti Phœben pro Delo insula putent accipiendam, quod Phœbi & Phœbes, hoc est Apollinis & Dianæ patria esse dicatur. Sed cum Thessaliæ loca peragrasset Medeam poëta scribat, inepta esse ista expositio coarguitur. Mihi uero loco Phœbes placet Bæbes legendum, ut quam minimum possumus à similitudine nominum discedamus. Nam (ut in nono refert Strabo) Bæbe urbs Thessaliæ fuit Bæbeidi lacui adiacens. Videtur autem poëta Bæben pro Bæbeide lacu posuisse, cuius littora iuncosa à iuncorum multitudine uocat. Huic autem meæ cottioni etiam Apolloni in terpres ille græcus astipulatur. Necnon Peneus: fluuius est Thessaliæ Peneus, qui & Araxes fuit uocatus, eo quod Ossa abrupit ab Olympo, unde etiam Araxes Armeniæ fuit appellatus.

RAPH.

Eridanus

Bæbeis
Bæbe

Peneus

Et

Anthedō Et Euboica Anthedone: Anthedon urbs est Bœotia, ab Anthedone dicta Dii filio, cuius pater fuit Anthus Neprani filius ex Alce Abantis filia. Est & alia Anthedon in Phœnicia, unde Anthedonius, & Anthedonites declinantur. Viuax gramen: ab effectu, quod uitam

bus ab antiquis adhibebantur. Aemonia ualle: in ualibus Theſſalix. Extremo oriente: ex ultima orientis parte. Pruinæ Lunæ: quæ à Luna generantur. Humiditatum enim auctor est Luna. Et strigis infames: strix auis est nocturna magno capite, rostro & ungui-

bus aduncis, ut in sexto Fastorum describit Ouidius. Vulgus autem putat striges non esse aues, sed uenas, quæ se ueneficio quodam in aues cōuertunt, infantesq; dormientes agrediuntur, ac eorum sanguinē ira exſugūt, ut aut mortui inueniantur in cunis, aut diu uiuere nō possint. Vnde & poeta hoc loco strigis alas infames ait, & uulgus ueneficas omnes strigas uocat. Sane striges à stridendo sunt cognominatæ, ut facile ex his Ouidij carminibus cōstat. Est illis strigibus nomen, sed nominis huius causa, quod horrenda stridere nocte solent. Inq; uirū soliti: lupi etiā inquit se soliti in hominem conuerrere particulæ huic medicamēto additæ fuerunt. Profecta: intestina à profecando & recidendo dicta. Alludit autem id quod de lupis Plinius inquit, Homines in lupo uerti, rursusq; restitui sibi falsum esse existimare debemus, aut credere omnia quæ fabulosa tot seculis comperimus. Inde tamen ait dictos fuisse uersipelles. De qua re libro primo annotatū est. Cinyphēi chelydri: serpentis Libyci, nam Cinyphē fluius est Libyæ qui inter duas Syrtis in mare Libycum exit. Chelydri uero testudines aquaticæ dicuntur, nam chelone testudo uocatur & chelys. Vnde & cithara chelys appellatur,

Nondum uulgatū: nondum uulgo notū. In transcurso autē poeta Glauci quoq; Metamorphosin tangit, quæ tamē in tertio decimo libro copiose describit. Nam Glaucus cū esset piscator, animaduertit pisces tactu cuiusdam herbæ in mare resiliētes, quam quidem cū & ipse gustasset, in mare exiit, ac in Deum marinum cōuersus, Scyllam uolenter amauit. Nec erant tacti: aliam quæque Metamorphosin tangit. Nam dracones illi alati odore tantum herbarum, quas Medea collegerat, senectū posuerunt. Et tantum in celo tegitur: non enim in cœlo, sub diuina uisum pernoctasse, nec in mari intrasse signa. Et poeta.

Glaucus
in Deum
marinum

Statuit exit. In uentæ: iuuentis ætatis Deæ. In cœlo telure: extracta terra.

Scrobibus: fossis.

Velleris atrii: iumentorum nigrarum, quæ in atrio, alijsq; Dijs inter sunt gratæ. Carchesia: uasa sunt ad porandum accommodata. Virgilius primo Aeneidos. Hic duo rite mero libans carchesia Baccho. Carchesia etiam dicuntur summæ nauis mali partes, per quarum foramina fones immittuntur. Poscit: inuocat. Umbrarū regem: Plutonem.

Rapta cum coniuge: cum Proserpina in Sicilia à Plutone rapta. Fraudare: priuare. Effraenibus euacuatū. Plenos: perfectos. Porrexit: extendit.

Carminē: incantatione. Profanos: non initiatos.

Bacchantum ritu: Baccharum more. Flagrantes: ardentis. Multifidas: in multas partes fissas. Tingit: madefacit. Terq; senem flamma: ter inquit senem purgat, igne, aqua, sulfure, hæc enim tria purgationis

Carpit & Euboica uiuax Anthedone gramen
Nondum uulgatum mutato corpore Glauci.
Nona dies illam curru, pennisq; draconum,
Nonatq; nox omnes luſtrantem uiderat agros:
Cum redijt, nec erant tacti, nisi odore dracones,
Et tamen annosæ pellem posuere senectæ.
Constitit adueniens citra, limenq; foresq;
Et tantum cælo tegitur, refugitq; uiriles
Contactus, statuitq; aras è cespite binas.
Dexteriore Hecates, at læua parte Iuuentæ:
Has ubi uerbenis, sylvæq; incinxit agresti,
Haud procul egesta scrobibus tellure duabus
Sacra facit, cultrosq; in guttura uelleris atrii
Conijcit, & patulas perfundit sanguine fossas.
Tum super inuergens tepidi carchesia lactis,
Alteraq; inuergens liquidi carchesia mellis,
Verba simul fundit, terrenaq; numina poscit,
Umbrarumq; rogat rapta cum coniuge regem,
Ne properent artus anima fraudare senili.
Quos ubi placauit, precibusq; & murmure longo
Aesonis effectum proferri corpus ad aras
Iussit, & in plenos resolutum carmine somnos
Exanimi similem stratis porrexit in herbis. (stros,
Hinc procul Aesonidē, procul hinc iubet ire minis
Et monet arcanis oculos remouere profanos.
Diffugiunt iussi, sparsis Medea capillis
Bacchantum ritu flagrantes circuit aras,
Multifidasq; faces in fossa sanguinis atra
Tingit, & infectas geminis accendit in aris.
Terq; senem flamma, ter aqua, ter sulfure luſtrat.
In cœlo calido positum medicamen ahenum
Fe. & exultat, spumisq; tumentibus albet.
Illic Aemonia radices ualle reſectas,
Seminaq; & flores, & succos incoquit atros.
Adjicit extremos lapides oriente petitos,
Et quas Oceanī refluxum mare lauit harenas,
Addidit exceptas Lunæ de nocte pruinæ,
Et Strigis infames, ipsis cum carnibus, alas.
Inq; uirum soliti uultus mutare ferinos
Ambigui profecta lupi, nec defuit illis
Squamea Cinyphēi tenuis membrana chelydri,
Viuacisq; iecur cerui, quibus insuper addit
Ora caputq; nouem cornicis secula passæ.

quod ex testudine fuerit à Mercurio consecrata. Viuacis cerui, diu uiuentis. Ceruis enim (ut scribit Plinius) uita in confesso longa, post centum annos aliquibus captis cū torquibus auris, quos Alexander magnus addiderat, ad optis iam cute in magna obesitate. Nouem secula: tot enim annos cornices uiuere dicuntur.

[Vt in carmine illo, quod inter Virgiliana circumfert.

Ter binos, deciesq; nouem super exit in annos
Iusta senescantum quos implet uita uirorum
Hos nouies superat uiuendo garrula cornix
Et quater egreditur cornicis secula ceruus. &c.]

Morralli: Aeson, quem ex senē, ac decrepito iuuenem
Medea erat effectura.

Mitis oliuæ: ab effe-
ctū, quod oleum om-
nia mitia reddat, siue
quod pacidicaria est o-
liua, quæ mites ac mē-
suetos homines red-
dit. Ecce uetus: repen-
te aridum oliuæ ramū
uiridem esse factū o-
stendit. Vetus stipes:
aridus oliuæ ramus.
Hanc autē in transcur-
su Metamorphosin sig-
nat. Grauidis: succo
plenis. Arquacunq;
cauo spumas eiecit a-
heno: aliam item Me-
tamorphosin describit
poëta. nam guttæ spu-
mæ ui ignis ex aheno
feruenti in terram eie-
ctæ in uarios flores sue
re conuersæ. Vernat
humus: uarijs operi-
tur floribus. Tūc enim
humus uernare dicitur
cum uarijs uestitur
herbis. Surgunt: o-
riuntur. Recludit: a-
perit. Rapuere: cele-
riter accipere, contra-
xere. Situs: squalor,
est enim situs fœda quæ-
dam lanugo ex humo
procreata in locis præ-
sertim Sole carētibus.
Virgilius, Per loca sen-
ta situ. Inde sit ut cor-
pora illota situm con-
trahere dicamus, &
squalorem, qui etiam
pedor uocatur. Sup-
plentur, implentur.

Adiecto corpore: ad-
iecta carne rugæ tol-
luntur. Luxuriant: lasciuunt, tunc autem membra la-
xuriare dicuntur, cum ualde pingua atq; nitida uiden-
tur. Aeson miratur: stupescit. Et olim Ante quater
denos: hoc est, se ante quadraginta annos natum fuisse
se recordatur, per quod significat Aesonem ex decrepi-
to senē in uirum quadraginta annos natum. [aut citra
etiam, pro ut annos senectutis illius desinias.] fuisse
conuersum. Dissimilem animum: nam animus unū
cū ætate mutatur. Alius est enim animus iuuenis, alius
uir, alius senis. Aetate relicta: deposita senectute.

LACT. Viderat ex &c. Argumentum. Liber pater ut animad-
uertit Aesonem senectutem remedijs Medæe expulisse,
ætatem petijt, ut perinde nutricibus suis ferret auxiliū, easq; in
fortassis adolescentiæ nigorem reduceret, cuius auctoritate illa
cōpulsā eisdem remedijs quibus Aesonē † in primicias

reduxit, Libero æternum beneficium dedit.

Viderat ex alto: Bacchus cum uidisset ex decrepito se
ne iuuenem factū Aesonem, Medeam rogauit, ut nym-
phas quoq; suas nutrices iuuenilibus annis restitueret,
quod facile à Medea impetrauit. Hoc autem ab Aeschi-
lo sumptisse uidetur Ouidius. Is enim in Tricomœdia quæ

Al. n. gæ-
dia
in scribit nutrices Bac-
chi, cum suis uiris reco-
ctas, iuuenili ætati à
Medea fuisse restitu-
tas ait. Suis nutrice-
bus: nymphis, quæ (ut
uidimus) infantē Bac-
chum educarūt. [quas
Ouidius supra Nysela-
das, alij Diraidas uo-
cant, ut libro tertio an-
notauimus.] A Col-
chide: à Medea.
Neue &c. Argumen-
tū. Peliaes Pelia filia
Therbis impulsa, post-
quam uiderunt arietē
grauatum ætate, in ag-
ni speciem transfigu-
ratum, ambitiosius à
Medea petere cœpe-
runt, ut Pelia parenti
earū restitueret, quam
temporis processione
amisset iuuentutem
quod ut illa accepit,
piens inimicū Iaso-
data occasione p-
re, impulit eas, ut
interficerent & la-
ceratum in enū fere-
uens dimiseret, quod
ut factū est currum
draconis iunctum
consecrasset, & per aëra
elata aspectum inie-
micum profugit.
Ne doli cessent: Me-
subintelligat. Nar-
rat aut quemadmodū
Medea senio confectū
arietē agnū quidem ef-
fecit, Pelia uero intere-
mit. Nam Medea cum
Peliam Iasoni inimicū
esse cognosceret, quo
facilius eum perdere posset, & se à Iasone odio haberi si-
mulauit, & Pelia filias sibi conciliauit, quæ cum uidissent
arietem uetulū in agnū conuerti, impensius à Medea pe-
tierunt, ut Peliam sibi parentē restitueret ætati iuuenili.
Ipsa uero eis persuasit, ut ipsum interficerent, ac in uase
aquæ pleno coquendū imponent, quod quidē cū per-
petrassent, ipsa à draconibus in aërem sublata aufugit,
Corinthūq; grandē peruenit. Phasias: à Phasi Colcho-
rum fluuii declinata. Quoniam grauis ipse senectæ est:
ratio cur eam Pelias nō exceperit. Cœpit: sibi concilia-
uit, & decepit. Refert: commemorat. Situs: squalores,
& senium. Subiecta: iniecta, proprie namq; spes in hęc di-
cis. Parii arte: pari artificio. Pretiū sine fine pacisci: cor-
perit subaudiendū. [aut, ut in doli pacisci, pro pacisce-
bant, positū.] Sine fine: maximū & immensū. Ficta
grauis

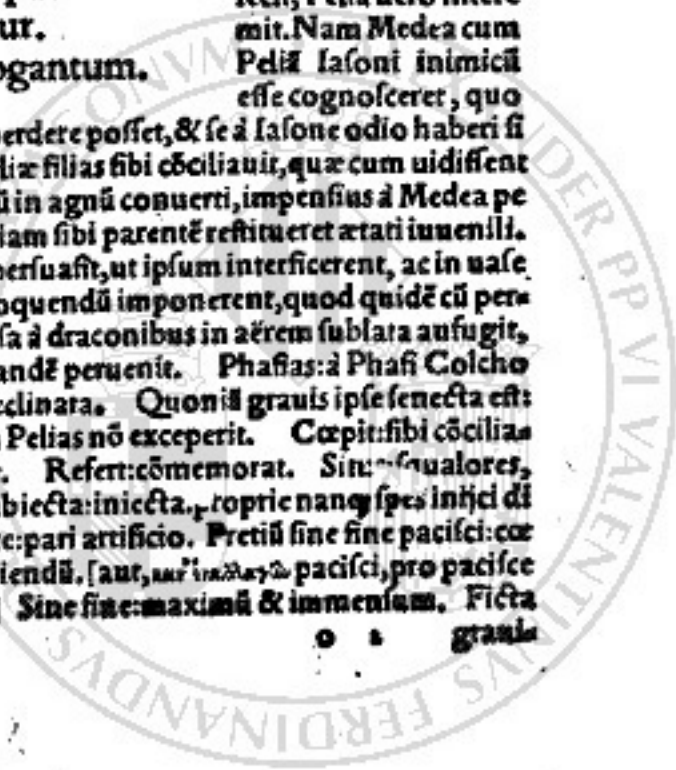
RAPH.

Al. n. gæ-
dia

LACT.

RAPH.

talem

LACT.
pristinam
ætatem
fortassis

grauitate: simulata rei difficultate. Roganum: Peliae filiarum. Dux gregis: aries, qui ouium dux esse uidetur. In numeris annis: quam plurimis annis. Effœtus: uiribus euacuatus. Pecudis: arietis. Nam pecus omne animal dicitur, humana effigie carens. Validos succos: magnę potentię succos, ut quibus interfectus aries non solũ uitę fuerit restitutus, sed etiam agnus effectus. Ea: illi herbarum succi.

Aries in agnum Et tener balatus: hoc est teneri agni balatus. Balare autem uerbum est factitium, ab ouium uoce declinatum. Lactentia ubera: lacte plena. Exhibere fidem: fecere fidem.

Hibernus Ter iuga: tres inquit transferant dies. Nam Phœbus demere iuga, fingitur equis currum Solis trahentibus non esse adueniente. In Hiberno flumine: Hibernus Hispaniæ est flumen, quem pro Oceano Atlantico ponere uidetur poetria. Fallax Aetas: Medea fallendi perita. Dederant: effecerant. Exigit: expellit.

Et saniem: sanio sanguinem. Et neli serata: adeo acutum hoc dictum, ut contrariis uincere uideatur, ne scia inquit sit scelerata: impia non emittenda sanguinem patris sanguinem, scelus perpetratum interficiendo.

Pelias cades Sed tamen ictus: decernat poeta piarum patrem filiarum, quarum nulla potuit sustinere, ut spectaret uulnera patris. Caca uulnera: quę ipsę filię non uidebant. Abstulit: ademit: recidit.

Colchis: Medea.

Calidis in undis: archaicos est, & antię qua loquendi figura, si enim esset oratio soluta calidas in undas diceremus. Nomina Peliadum

Nomina Peliadum

recensentur Alceſtis, Pelopea, Medusa, Isodoce & Hippothoë. Ex quibus Alceſtis dicitur auersata esse facinus, quare pię eius præcipue celebratur. Sublato autē patre regnum Iason dicitur Acasto Pelię filio reliquisse. Quę nisi pennatis &c. Argumentũ. Medeam fugientem docet Hesiodus Oihryn montē Theſſalię petiſſe, in quę diluuium Deucalionis Cerambus nympharũ au-

xilio pennis delatus sit, & in montem Parnasum, qui est altissimus.

Hinc Pitane urbem Æolię relinquentem, uidisse draconem in saxum transfigurari. Deinde Idæum neamus adhiſſe, in quo Liber pater iuuenem transfiguratum in cerui figuram subtraxit. Nec minus & Patrē Coryti paruo conditũ se-

pulchro. Item Mæram in figuram canis esse conuersam. Ab his regionibus digressam Eurypyli urbem contigisse in qua Coe matronæ in cornutas boues transfig.: arietis lunt, propter affectũ, quod Veneti formam tuam anteposuerunt. Dehinc Telchmas lalytijs transgressam, quos Iuppiter propter odium coniugis suę Iunonis subiecit mari. Quorum regione relicta ad Cæll urbem peruenisse, in qua Alcidas manẽ scribit ex filia uisisse columbam procreatam esse. Post hæc lacu Hyetes, & Cygni tempe, in quibus locis Pylhus cum graui amore pueri teneret, & imperio eius uolucres indomitas ac leonem magnũ parere coegisset, uaurũ uicisset, neq; ideo labor eius, potiendũ merces exiſſet, indignatus ex præcipiti loco cum se odio laborũ iaceret, in uolucrẽ olorem conuersus est. Hyete autem mater eius hendo assidue casum filij sui, in stagnũ deliquit misericordia decorum, quod esset sui nominis. Ab his digressa Pleurona peruenisse, in qua urbe tambe cũ Phœnej filij occiderentur, deorum misericordia effectũ est, ut in auẽ transformaret. Ab his Calaurẽ Laroniẽ, ubi regẽ cũ coniuge in uolucrẽ uersum. Deinde de Cyllenẽ adhiſſe. hic Menephron ne cũ matre concumberet, ab Ioue est transfiguratus in ferę speciem. Post horum casum uidisse Cephalon nepotis exitium desinentem, qui ab Apolline in phocam transfiguratus est. Item Eumeli demũ adhiſſe, Iugentis filiam in uolucrẽ cessisse. Ac tandem etiam Ephyrem contigisse pennis uſpereis, in qua urbe primum ex fungis edira existimantur corpora. Ibi cum parente Creniam cõsumptam uenerat

Mox ubi pollicita est, quo sit fiducia maior
Muneris huius ait, qui uestras maximus æuo est
Dux gregis inter oues, agnus medicamine fiet.
Protinus innumeris effœtus laniger annis
Attrahitur flexo circum caua tempora cornu,
Cuius ut Aemonio marcentia guttura cultro
Fodit, & exiguo maculauit sanguine ferrum,
Membra simul pecudis, ualidosq; uenefica succos
Mergit in ære cauo, minuunt ea corporis artus,
Cornuaq; exurunt, nec non cum cornibus annos,
Et tener auditur medio balatus ahenos.
Nec mora, balant mirantibus, exilit agnus,
Lasciuitq; fuga, lactentiaq; ubera quærit.
Obstupere fatę Pelia, promissaq; postquam
Exhibere fidem, tum uero impentius instant.
Ter iuga Phœbus equis in Hiberno flumine merſis
Dempserat, & quarta radiantia nocte micabant
Sydera, cum rapido fallax Aetias igni
Imponit purum laticem, & sine uiribus herbas.
Iamq; neci similis resoluta corpore, regem
Et cum rege, suos custodes somnus habebat,
Quem dederat cantus, magicæq; potentia linguæ.
Intrarant iussæ cum Colchide limina natæ,
Ambleraniq; torum. quid nunc dubitatis inertes?
Stringite ait gladios, ueteremq; haurite cruorem,
Ut repleam uacuas iuuenili sanguine uenas,
In manibus uestris uita est, ætasq; parentis,
Si pietas ulla est, nec spes agitatis inanes,
Officium præstatę patri, telisq; senectam
Exigite, & saniem conſecto emittite ferro.
His, ut quæq; pia est hortatibus, impia prima est.
His sit scelerata, facit scelus. haud tamen ictus
Vili spectare potest, oculosq; reflectunt,
Cæcæq; uant sæuis auersæ uulnera dextris.
Ille cruore fluens, subito tamen alleuat artus.
Semilacerq; toro tentat confurgere, & inter
Tot medijs gladios pallentia brachia tendens,
Quid facitis natæ? quis uos in fata parentis
Armat ait: cecidere illis, animiq; manusq;
Plura locuturo, cum uerbis guttura Colchis
Abstulit, & calidis laniatum merſit in undis.

re concumberet, ab Ioue est transfiguratus in ferę speciem. Post horum casum uidisse Cephalon nepotis exitium desinentem, qui ab Apolline in phocam transfiguratus est. Item Eumeli demũ adhiſſe, Iugentis filiam in uolucrẽ cessisse. Ac tandem etiam Ephyrem contigisse pennis uſpereis, in qua urbe primum ex fungis edira existimantur corpora. Ibi cum parente Creniam cõsumptam uenerat

Alia se uenenis arsisse, nec minus naros ad ipsa interemptis sa-
sone relicto. Inspectus itaq; casibus miserorum uenisse
etiam Athenas, Vbi Phineū & Periphamin aues con-
uersos. Item neptem Polypemonis uolucrum expleffe
numerum. Quæ nisi Pennatis serpentibus isset. &c.
Hodeporicon Medea: hoc loco describit poeta, quo uis
delicet itinere, & per
quas regiones ex Thef-
salia ubi Pallas regna
uerat, Corinthum, &
mox perpetrata cæde
fiorum, & arce cū no-
ua Iasonis coniuge in
cendio consumpta, è
Corintho Athenas ad
Argeum Thefei patrē
peruenit, perstringēs
breuiter (id est Hodepo-
ricis familiare est) quæ
quibus locis fabulo-
sa, aut alijs memora-
bilia accidissent. Imi-
tatus, ut ex Lactantij
argumētis apparet He-
siodum in eo opere opinor, quod illi ἱεὺς μυσθίου titulo
græci ascribunt. Quod quia non exiat, neq; item quos
ἱεὺς uocant, quæ ἱεὺς, aut ἱεὺς, & id genus ueterū
pœmata fabulis referta, nemo facile explicauerit eas
fabulas, quæ hic norantur, aut etiam quicquam ferè al-
liud attulerit, quàm quæ hic à Lactantio dicuntur. Vbi
rursus præter cætera incommoda etiam hoc accedit,
quod neq; ipsius Lactantij uerba, siue argumenta satis
integra aut plena sunt, temporum siue etiam fatorum
iniquitate, ut alijs pleriq; ita his quoq; uitatis, & ut ita
dicam, adesse, deinde ut sit, alijs atq; alijs in locum enā,
quæ interciderant insertis, & secundum quod cuique
commodum uisum afficitis.)

Quæ nisi pennatis: Cerambus nympharum ope dil-
luuij tempore in auem conuersus altissimos Thessaliæ
montes ascendit, sicq; aquarum inundationem uirauit.
Pennatis: alatis. Philyrea tecta: Chironis domum,
quem Philyra nympa ex Saturno (ut diximus) pepe-
rit. Veteris Cerambi: antiquissimi, quippe qui ante
diluuium fuerit. Obruta: cooperta. Deucalionis
undæ: diluuiū quod fuit tēpore Deucalionis et Pyrrh-
g. [Tamen si alijs, quod sciam, nihil exret de hac fabu-
la, inuenio tamen in commentarijs græcorum ἀσφαλός
etiam ueritas, hoc est, Scarabæum significare, quasi ἰσ-
φαλός. Ut ex eo suspicari quispiā posset, cerambum,
de quo hic dicitur, non in auem, sed in scarabæum po-
tius mutatum fuisse, præsertim quando hic nihil aliud
additur, quàm quod sublatus in aëra pennis fuerit. Nā
& scarabæi uolant. Sed de hoc alijs iudicent. Est autem
& mons Paphlagoniæ Cerambis, cuius Apollonius me-
minit. & Crambis filius Phineæ ex Cleopatra filia Bo-
reæ & Orithyæ.]

Aeoliam Piranem: Pirane urbs est Aeolica, unde &
Aeoliam pœta appellat, non quod ibi Aeolus regnarit,
ut quidam putant. Ex Pirana Arcefilaus Academicus
fuit, qui cum Zenone apud Polemonem didicit. Tradit
apud Piranam lateres super aquis fluitare. Facta de
saxo: Metamorphosin serpentis in lapidem signat. Hic
autem uidet esse ille draco, qui spectantibus Græcorum
ducibus apud Aulidem significauit decimo tandem an-
no Troiam esse capiendam, cum enim in arborem ascē-
disset, in qua auicularum nidus erat nouem pullos pri-
mum, deinde eorum matrem deuorauit. Quod cum ui-

disset Calchas decimo demum anno Troiam capi posse
se prædixit. Serpens uero illa ad perpetuam rei memo-
riam in saxeam Draconis imaginem fuit commutata.

[Regius hoc loco de Dracone intelligit, qui annos
belli Troiani Græcis significauit de quo Homerus lib.
2. Iliados meminit. Sed repugnat locus. Nam Draco, de
quo apud Homerum
dicitur, in Aulide con-
uersus fuit. Ouidius
autem hic in descrip-
tione littoris Asiatici,
non Græci, siue Bœo-
nici adhuc ueritatē. Quæ
re ego de Lesbio iera-
pente, de quo etiam
infra lib. 1. mentio fit,
intelligendum magis
puto, qui quod Ora-
phei caput, in Hebrū
abiecit, & ad Les-
bum inde delata uo-
lare morfu uoluisset,
ab Apolline in saxum
mutatus fuit. Nā Les-

bus insula, potissima pars Aeolidis fuit, ut etiam Strabo
testat. Unde et Sappho, quæ Lesbica fuit, ab Horatio Aco-
lita puella appellatur.]

Idæum nemus: Idas duas esse certum est: Alteram
in Creta, alteram in Phrygia, de Phrygia nunc uideri
pœta sentire. Quo nati sunt Thyoneus Bacchi fili-
(ut quidam aiunt) iuuenem Phrygijs pastoribus
egerat, cum cū pastores persequerentur, Bacchus Ti-
neum quidem in uenatorem, iuuenem uero in
conuertit, quod cum rustici uidissent, à perse-
Thyoneo destiterunt. Thyoneus autem Bac-
que dicitur à Thyone uel matre, uel nutrice (ut qui-
dam aiunt) ἡ μήτηρ, hoc est à sacrificante.

[Neq; de hac fabula alibi certius aliq; extat, quod
quidem ego sciam. Nisi quod Thyone iam Acro me-
minit in 17. oden lib. 1. car. Horatij, filij Bacchi dicēs,
patrem Thoantis, eius qui Hypsipyle genuit, regnasse
scq; in insula Chio. Quod hic adijceri uoluit, loci potiss.
causa. Nā Rhegius locorum ac nū ordinē in hac
itineris descriptione parum alio obseruasse uidet.]

Quæ pater: quis Coryti fuerit, aut ubi sit sepul-
tus non memini me legisse. Sic quidem olim ingenue
professus sum. Nūc uero Lycophronis enarratore ad-
monitus uideo pater Coryti Paridem fuisse. Nam Pa-
ris ex Oenone filium Corytum suscepit, quem mater à
Paride relicta, ducem itineris euntibus aduersus Troia-
nos Græcis dedit, id quod apud Lycophronem Cassan-
dra futurum esse uaticinatur. Paris aut ipse in Cebrina
Troiadis urbe sepultus fuisse scribitur à Strabone. li. 13.

[Corinthi autem etiam Parthenius meminit in Eroti-
cis, qui ex Paride & Oenone natū dicit, & cum Troiam
uenisset ibi Helenes amore captum, atq; à patre depre-
hensum, occisum esse. Quanquam rursus Nicander, nō
Oenones, sed Helenæ filium fuisse tradit, ut apud eun-
dem autorem legitur.]

Et quos Mara suo flatra. Mara (ut scribit Iginus) Ica-
ri Atheniensis Erigones patris fuit canis, quæ Icarum à
rusticis occisum suis ululatibus Erigone in-
rum casum Iuppiter miseratus in astris corpora eorum
deformauit. Itaq; Icarum Bootem, Erigonem Virginē,
Canem autem iua appellatione et specie Caniculam di-
xerunt, quæ à græcis quod ante maiorem canem exorta-
tur, procyon appellatur.

MICYL.

A P H.

MICYL.

R A P H.

MICYL.

R A P H.

Mara
Icarus
Erigone
Al. nouo

[Etiam hoc loco, quæ ad regionum ordinem actum pertinent, parum animaduertisse Regius uideretur. Nam quæ hic de cane Icarij, Mæra appellata, ab illo asferuntur, ea ab alijs in Antica accidisse narrant. Id quod ex Hygino apparet, & nos supra de Erigone quoque meminimus. Deinde etiam repugnat epitheton. Nouo enim latratu, inquit Ouidius, terruit agros, quod de cane nata intelligi nō potest, cuius proprium est latrare. Nisi uero demus Icarij Mæra, fuisse ab initio puellam, postea autem in canem uersam, actum demum ad Icarium peruenisse. Nam de puella in canem uersa accipiendum esse etiam ex Lactantij argumento patet. Sed hæc quæ fuerit, nusquam alibi aperte traditur. Duæ autem apud Græcos scriptores Mæra n. nine, quod sciam, memorantur. Altera Arcadica, Atlantis filia, quæ Tegeatæ nupta fuit, Lycaonis filio, cuius etiam monumentum apud Arcadas ostendi solitum Pausanias tradit. Altera Antææ & Præti filia, eius qui patre Thersandro, auo autem Sisypho, natus fuit. Hæc seruata uirginitate perpetua e uiuis excessisse traditur. Atque de hac Homerum quoque intellexisse in Odyssæa, ubi ait,

Μαίρατι κλυτὰ τεύχε' ἔδωκεν, ὡς ἔφειρεν ἱερὸν ἄλκιον.

Et Pausanias autor est, & is qui scholia in Odyssæam imposuit. Pherecydes autem, ut in iisdem scholijs legitur, Mæram, cuius mentio apud Homerum fit, Præti & Antææ filiam quidem facit, sed eam propter pulchritudinem à Ioue amatam & compressam addit, atque inde Locum peperisse, qui Amphioni & Zeïho in condendis Thebais adfuit, postremo à Diana telis confixam, eo quod cœcæ illius propter uitium à Ioue oblatum, uiraret. Hæc. Verum neutrius h. storia, ad ea quæ hic ab Ouidio dicuntur, adhuc quadat. Quare et hunc locum inter obscuro relinquamus.]

R A P H. Eurypylus Eurypylus Herculis fuit filius, qui in Co insula regnauit, augur peritissimus, de quo Vir. Suispenfi Eurypylus citatum oracula Phœbi Mittim.

Cos Quæ Cææ cornua: Cos insula est Aegæi, à qua Cos deriuatur, non Cœus, unde Cœæ mihi legendum uideretur. Mulieres autem Cœæ cum ægre ferrent ab Hercule armenta Geryoni ere, in agros suos fuisse acta, Iunoni dicuntur conuiciatae, quare Iuno indignata eas omnes in uaccas transfigurauit. Hæc Eurypylus tres

Eurypylus tres filius regioni Theutranicæ Caico uicinæ imperauit, alter Ormenij nepos, nam Ormenius duos procreauit filios Amyntorem & Euzæmonem, e quorum altero Phœnicæ, ex altero Eurypylum ortos esse Strab. refert: tertius Herculis filius. Eurypylus uero urbem Con esse accipientem, admonet etiam Home. in Catalogo, cum inquit, Quisq. Nisyron habet celsam, Carpathumq. Casumq. Eurypylus urbem Com, æquoreasq. Calydnas.

[Versus Homeri sunt
*Οἱ δ' ἄρ' ἰσχυροὶ τὴν ἕχον ἑρπυγιάων ἑσπέρων
 καὶ αὐτὸν ἰσχυροὺς πηλοὺς, ὡς ἔφειρεν καλὸν ἄλκιον
 Ἰὼν δ' αὖθις ἰσχυροὺς, καὶ ἄλκιους ἰσχυροὺς.*

Rursus, autem falsus est hoc loco Rhegius, qui ea quæ Eurypylus eius sunt, qui cum Græcis ad Troiam profectus fuit illi attribuit, qui in insula Co regnauit. Nam cur alios duces secuti essent Coi, rege ipsorum superstitere, & eodem. quod cæteri ad Troiam scilicet profectos: Et is de quo Virg. ius meminit, quem Sinon ad orac-

lum sciscitandum missum fingit, Euzæmonis filius fuit, Thessalus natione, nō Cois. Ille autem qui Cois fuit ab alijs Herculis filius ex Chalciopæ, ab alijs, Neptuni, dicitur, neque ad Troiam ipse profectus, sed ante ea tempora mortuus esse memoratur. Cæterum ultra hos duos, etiam tertius fuit Eurypylus, Telephi filius,

dux Myrorum, quem Troianis auxilio uenientem Neoproleus occidit, ut Callaber scribit libro. 8. Et Homerus. mem. li. undecimo Odyss. Apollonius autem & quartum quendam addit,

Telchines submersi. Puella columba

Neptuni filium & Cæxænis eius quæ fuit Atlantis. Sed hic nihil ad rem præsentem. Illud uero non præterendum hoc loco, quod quæ Regius hic de Cois mulieribus tradit, ob cōuicium Iunoni factum, in uaccas mutatis, hoc alij Præti filiabus ascribunt. Inde & Virgilius dixit:

Præcides implerunt falsis mugitibus auras.

Lactantius autem in argumento, non à Iunone sed à Venere furorem hūc illis immisum, eo quod formam suam, deæ anteposuisent. Proinde & de reliqua fabula parte dubitari potest. Nam quod Hercules boues, quos ex Hispania abegerat, in insulam Con deportarit, neque rationem haber, neque alibi traditur. Obsidione autem aliquando cinxisse urbem Coorum Herculem, id uero colligitur, partim ex cōmentarijs Theocriti, ubi legitur, *Ἰσχυροὶ δὲ πρὸς τὴν ἰσχυρίαν καὶ κλυτὸς, ἔτι οὐκ ἔπειτα εἰς τὴν ἑσπέρων ἐπιβλήσας τὴν καὶ κατακίοντες, καὶ ὡς ἀδελφὸν τὴν ἀμυγρὰν καὶ ὡς πατρὸς ἑσπέρων τὴν κέρων.* Partim ex comment. Iliad. 2, ubi traditur, Herculem postquam ab expugnatione Troiæ rediret, tempestate & odio Iunonis in insulam Con delatum. Ubi cum à Cois urbe excluderetur, Eurypylum regem Coorum, unā cum filijs occidisse, filiaque illius Chalciopæ compressa, Thessalum genuisse, cuius filij Phidippus & Anriphus fuere. Quibus similia & in comment. Pindari, Ode. 4. Nemeorū leguntur, nisi quod ibi Chalciopes amore impulsus Hercules ad oppugnandos Coos uenisse, dicitur. Quare uideretur hic locus eo modo accipi posse, ut intelligamus Coas mulieres in furorem à Venere actas eo tempore, quo Hercules obsidione soluta illinc cum agmine, hoc est, exercitu discederet. Nam & Pindarus citato loco exercitus mentionem facit, quando Thelamonem quocumque huic bello affuisse scribit. Sic enim de Hercule, *οἶον ὡς ποτὶ τρηΐον,* inquit, *καρτεροὺς τελευτῶν πύρρον καὶ μεροπῶν.* Fuerunt enim Coi aliquando *μύρασι* appellati, à Merope quodam rege ipsorum, ut in iisdem commentarijs habetur.]

Phœbeamq. Ro. Phœbo consecratam. Et sa. Telchines Ialysus una est ex Rhodi urbibus. Telchines autem Rhodi populi fuerunt, qui cum omnia suo aspectu in peius commutarent, ab Ioue fuere submersi. Vnde & Rhodos prius Telchinis fuit appellata. Nam Ophiusa primum & Aethra a fuit dicta, deinde Telchinis, eo quod Telchines insulam incolerent, quos nonnulli fascinores & maleficos fuisse aiunt, quod stygiam aquam animalibus & stirpibus pernicipi gratia aspergerent. Nonnulli contrarium sentiunt, quod artibus præstantes à similibus artificibus inuidia haberentur, unde hanc infamiam (ut Strab. refert lib. 14.) sunt assecuti, & primam ex Creta in Cyprum uenerunt, postea

R A P Ialysus

stea in Rhodon, primitus ferrum & aes in usu habuisse dicuntur. Nam etiam harpen Saturno fecerunt. [Eadem ferè Diodor. lib. vi. de Telchinibus.] Telchis etiam urbs est Achyopiae iuxta Libyam, unde Telchites, & Telchinius deducunt. Creta quoque & Sicyon Telchinia fuit appellata, eiusque incolæ Telchines. Antiquæ Cææ Cæa

ut supra libro .i. dicitur. Neque enim Medeam credendum est cum tantum iam spatium emensa esset, retro, atque ultra quam cœperat, subito actâ fuisse. Sed de Bœotia loco intelligendam, quem eundem & Teumesia Tempe à vicino monte Teumeso appellant. Ita & itineris ratio postulat, & item quod eodem sem referuntur, lacus Hyries, & Cigneia Tempe. Atque huic sententiæ etiam Volaterranus subscribit: cuius uerba sunt libr. 8. geograph. Memorant & Tempe Teumesia (quanquam uulgo corrupte legat Neumesia) quæ ab ædicio Cygnea dicuntur. Sicut & Heloria in Sicilia, ex amnis nomine. Nam uocabulum hoc Græci, ad omnem piscosi loci acuiensis amicitiam traducunt. Hæc ille. Cygnea autem Ouidius uocasse uidet ab euentu, quod circa hæc puer de quo hic dicitur, in cygnum cõuersus fuerit. Tamen neque de hac fabula alibi apud

eos autores, qui extant, quicquam legamus.] Delituit: sic quidem legitur, sed cum à deliquescens ueniat, delicitur per e scribendum uidetur, ut intelligimus eam in liquorem fuisse resolutam. Adiacet Pleuron in qua: Pleuron Aetoliae urbs est, unde Pleuronius.

[Mendosus hic locus uidetur. Nam quoque subito adeo Medea à litore Euboico in Aetoliâ, ultra quam tendebat, uenisse. Deinde post paulum Calauram rediret, atque inde denuo Corinthum. Neque enim credibile est, poetam uoluisse circinationem talem in aurigatione Medæ tradere, perinde ac si non curru, sed circi alicuius, aut miluij alis usa fuisset. Sed quod si aliquoties, idem hic quoque Regio accidit, ut ordinis ueris non obseruaret. Quid igitur pro Pleuron. Non legendum existimo. Est enim in eodem litore quo Hyrie, cui hæc adiacere dicitur, uicus seu locus Atticus Brauron, oppidum olim, ut & Plinius uelâ tradunt, ex duodecim illis, quæ in unam urbem postea redacta esse, Strabo autor est, celebre uigno Tauricæ Dianæ, quod Iphigenia in Græciam cum fratre Oreste reuersa, secum attulisset, ibique reliquisse dicitur. Unde & eidem deæ cognomento Brauronis, ceris ibidem sacris capra quorannis immolari solebat. Et cum hac lectione etiam consentit, quod Parthasius, & alij quidam Combè hanc, de qua presenti fabula agit, Euboicâ fuisse, & alio nomine Chalcidè appellatam uolunt. Est enim Euboia è regione Attici agri, seu litoris, in quo Brauron, Hyrie & cætera memorantur.]

Ophias Combe: Ophij filia, quæ perperam lambe ab interprete Græco dicta, in auem ne à filiorum multitudine (ad centum enim fertur peperisse) uulneribus conficeretur, fuit commurata. Hæc omnium prima æs in Eubœa inuenisse narratur, unde & Chalcis æs, id est, ab ære fuit appellata.

[Ita quidè & Ianus Parthasius in hunc locum annotauit. Sed tamè neq; hic, neq; Regius de filijs, aut patre Cœbes, certi quicquam tradunt, neq; etiam cur matri à filijs merendum, aut fugiendū fuerit. Cum tamè non uterq; Planudem

Pleuron

Transit & antiquæ Cartheia mœnia Cææ,
Qua pater Alcidas placidam de corpore natæ,
Miraturus erat nasci potuisse columbam.
Inde lacus Hyries uidet, & Cigneia Tempe,
Quæ subitus celebrauit olor, nam Phyllius illic
Imperio pueri, uolucresq; ferumq; leonem
Tradiderat domitos, taurum quoque uincere iussus
Vicerat, & stricto toties iratus amori,
Præmia poscenti taurum supra negauit.
Ille indignatus, cupies dare, dixit, & alto
Desiluit saxo, cuncti cecidisse putabant.
Factus olor niueis pendebat in ære pennis.
At genitrix Hyrie seruatum nescia, flendo
Delicuit, stagnumq; suo de nomine fecit.
Adiacet his Pleuron in qua trepidantibus alis
Ophias effugit natorum uulnera Combe.

insula est, quæ à Græcis & Ceos & Hydruntia uocat, auulsa Eubœæ, (ut scribit Plin.) Quingentis lōga stadijs fuit quondam, mox quatuor ferè partibus, quæ ad Bœotiâ uergebant mari deuoratis. Oppida (ut dixi) quatuor habebat, Iulida, Carthæa, Coressum & Pœcessa, ex quibus duo intercedere Coressus & Pœcessa. Ex hac profecti delectationi formis uerem auctor est Vatro.

[Stephanus secutus est hic Regi, qui Con & Con eandem facit. Sed filio: sunt enim diuersæ insulæ. Id quod & gentilia inde facta

inducant à Cos, enim Cos sit, ut Cos Philetas apud Propertium, à Ceos autem quam & Ceam Latinis dici, Plinius autor est, Ceus e longa, & Ceus tribus syllabis, perinde ut à Teos, Teus. Et Con inter Caricas insulas Plinius recenset, Ceam autem inter Græcas & Aegæas.]

Carthæia mœ. sic quidem legitur, sed corrupte, ut mihi uideretur, Cartheia uero est legendum. Nam Carthæa una est ex quatuor urbibus Cææ insulæ à Carthæo ibi mortuo cognominata. Carthæa item urbs est Iberiæ.

[Hoc est, Hispaniæ, sed hæc posterior absque aspiratione scribitur etiam apud Stephanum, ex quo hæc à Regio translata sunt. Porro quod ad fabulam attinet, quæ Alcidas matrem morte præuentū fertur, ne filiam in columbam mutatam uideret, de hac alibi, præterquam quod à Lactantio in Periocha dicitur, nihil traditum inuenimus. Propterea quod autores qui obscuriores huiusmodi tractarunt, neq; apud Græcos, neq; apud Latinos certi atque idonei aliqui restant.]

Indela. Hyr. Hyrie fluius est Bœotia, de quo Home. in .i. Iliad. Est & Hyria regio iuxta Aulidè, est & urbs Isauriæ iuxta Seleuciam, est etiam in Iapigia Cretensium oppidum sed lacus Hyries iuxta Tèpe esse innuit poeta, sic dictos à casu Hyries, quæ flêdo amissam filium in fontem sui nominis conuersa fuit. Nam Phyllius quidam amore filij Hyries captus, cum multa imperio pueri peregisset, ei taurum domitum negauit. Quod quidam ægre ferens puer, se ex alto monte præcipitem dedit, sed miseratione deorum in cygnum fuit conuersus.

[De fluuio Hyrie, qui hic à Regio dicitur, nihil alibi reperio. Homeri autem, quem idem citat, uersus sunt:

οὐδ' ὕριον ἰσχυρὸν, καὶ ἀλλοτὴν ἀπὸ τῆς ἑσπέρης
Βοιωτῶν μὲν ἀπὸ τῆς ἑσπέρης, καὶ λῆϊας ἑσπέρης.

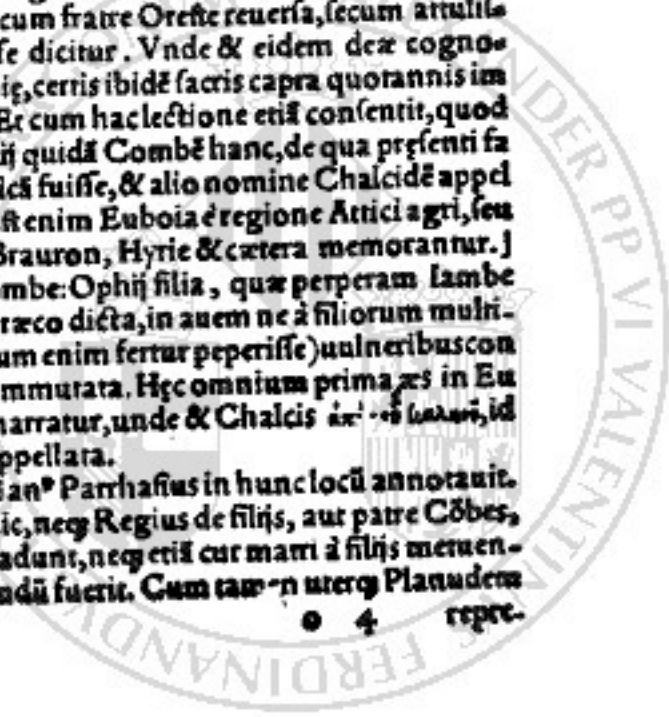
Vbi Comment. addit: ὕριον χυρῖον ἢ χυρῖον τῆς ἀλλοτῆτος, ἢ τῆς ἀπὸ τῆς ἑσπέρης ἀπὸ τῆς ἑσπέρης. Quibus eadem ferè & Stephanus & Strabo.

Cygnæia Tempe: Non accipiendum de Thessaliæ loco, per quem Peneus ab imo Effusus Pindo spumosis uoluitur undis,

chis

rau-
ron

P
us

reprehendet, quod Iamben, pro Comben, uenerit. Ego quando neque de Combe, neque de Iambe haftenus in ueni, quod ad hanc fabulam faceret, utranq; lectionem in medio relinquo.]

Celaurea.

Inde Calauræ Latoidos: Calauræ insula est iuxta Cretam à Calauro Neptuni filio declinata. Est etiã urbs Locrorũ, in qua maxime Latona colebatur, unde & Latois uocat. [De urbe Calauræ, Regius uidetur, ego de insula accipiendũ arbitror: ea enim inter Cretam & Peloponnesum sita est, non procul à Trachene, Latoidem autem inde dictam ab Ouidio puto, quoniam ea Latonæ ab initio assignat fuerit, mox facta inter Neptunũ & Latonã permutatione

pro hac, Delum Latona, pro illa autem Neptunus hanc acceperit. Id quod etiam alij quidẽ in hunc locũ annotarunt. Est autẽ celebris hæc insula morte Demosthenis quoque: ibi enim ille in templo & asylo Neptani cũ Archias ab Antipatro missus, ut in Macedoniã pertraheret, sumpto ueneno, uolũtaria morte supplicium tyranni præuertit.]

In uo. uer. hic fuisse uidetur Cæix rex Trachinis, qui iam tempestate in mari perijisset, Halcyonẽq; ipsius uxor soli filia stendo perire uellet, ambo in aues Halcyonia conuersi fuerunt, ut in xi. poëta plene describit.

Recte fortassis haberet hæc expositio, si daremus Medea uero Thessaliam uersus denuo actam. Fuit enim Theu. oppidum Trachin, ubi Ceyx regnauit, sub Oeta monte à Hercule, ut ait Stephanus, cõditum. Verum quia Corinthum tendebat illa, consentaneum est Ouidium de ali. uodam rege, cum uxore in uolucrum conuerso, hic int. igere. Qui tamen quo nomine fuerit, aut qua de causa t. formar, alij explicandũ relinquimus.]

Dextera Cyllene mons est Arcadiæ Mercurij natiuitate notus. us, à Cyllene nymp̃ha cognominatus. Est etiam C. Eliensium nauale.

[Sunt qui de portu. eloco accipiunt, id quod propemodum rationẽ hanc. Troia Peloponnesum circumuectam Medeam intellig. , antequã Corinthum perueniret. Sed tamẽ ut de mon. ripiamus, etiã Hygini testimoniũ facit, apud quem de h. ulza in hunc modum legitur, Menephron cum Cyllene filia in Arcada, et cum Bliade: (sic enim uulgata editio habet) matre sua concubuit, &c. Cap. de ijs qui contra fas concub. Porro Cyllenem montem, à Cyllene Elati filio Arcade, dictum Pausanias autor est, atq; inde etiam Mercurium. Mela autem Mercurium Cyllenium à Cyllene portu, siue naualibus Eliensium, ubi & natum illum arbitrantur, inquit, appellatum dicit.]

In qua cum ma. me. taxat Menephrona quendã poëta, quem cum matre coire non puduit. Cephison procul hinc: Cephison fluiuius est Boeotiæ præterlabens Delphos, cuius filius ab Apolline in phocam, hoc est, uulturnum marinum, fuit conuersus.

[Quem. icnepotem Cephisi intelligat, incertũ, filij autem Cephisi ferunt Narcissus, de quo supra, & Eteocles is, qui primus sacrificasse Gratijs dicit, ut est in Cõment. Pindari. Quanquã rursus Strab. plures Cephisos enumerat lib. ix. cuius uerba sunt: *Ἐν Ἀρκαδίᾳ ὄρεσσι ποταμὸς ὁ Κεφισὸς, καὶ ἰσχυρὸν ἔστι τὸ ὕδωρ, τὸ πρὸς τὸν ποταμὸν δὲ τὸν Κεφισὸν, καὶ ἰσχυρὸν ἔστι τὸ ὕδωρ*

ποταμὸς δὲ ἰσχυρὸς τὰς πηγὰς ἔχει ἐκ Λυκαίων. Ἐν Ἀρκαδίᾳ δὲ τὸ πρὸς τὸν ποταμὸν ποταμὸς ὁ Κεφισὸς, καὶ τὸ γυναικίσσιον, ἢ καὶ τὸν Κεφισόν. Hæc adijcere placuit, si forte quis aliũ Cephisum hic, quã Bæotium intelligendum putet. Porro Pausanias Cephisum tradit, unũ ex iudicibus fuisse qui Neptuno & Iunone pro Argis iurgantibus secundũ Iunonẽ sententiam tulerunt, ob quam rem indignatum Neptunum aquas illis subtraxisse ut nisi pluat, plerumq; sicci reperiant. Fuerunt autem iudices reliqui, Inachus & Asterion.]

Eumeliq; do. Eumelus filius fuit Admeti regis Thessaliæ, cuius filiam in aue conuersam fuisse ait Ouid.

[Rursus in Thessaliã abripit Regius, nõ ob seruata Corintho, a deo iã propinqua. Cæterum ego per domũ Eumeli, Patras intelligo Achaicẽ urbem. Nã hic primus regnasse Eumelus *εὐμέλιος* dicitur, qui Triptolemũ ex Attica ueniẽtẽ hospitio accepit, & ab eodẽ rationẽ frugum serendarũ edoctus est. Vnde idẽ & urbẽ à se conditam Aroẽn, *ἀρόεν* uocauit, hoc est, arando nominauit, quam posteriore ætate Patreus quidam à se ampliatam atq; munitã Patras uocauit. Huius Eumeli filius fuit Anthæus, qui dormiente aliquando Triptolemo (ut autor est Pausanias) currum illius cõscendit, & in sublime raptus, cum & ipse serere frumenta uellet, curru excidit. In cuius memoriam cõmuni nomine Eumelus pater, & Triptolemus, urbem Antheam extruxerunt. Quantum igitur cõiectura cõsequi licet, de hoc Anthæa hoc loco accipiendũ, legendumq; pro natã, natũ, masculino genere. Vcl rursus, cũ urbis nomẽ Anthæa sit, nõ sũũ, sed filia Eumeli fuisse Anthæã intelligendũ, quæ Græcorum lasciuia est, in iisdẽ fabulis uariẽ tradendis. Nam & Volateranus, filia pro filio Eumeli Anthæam, (siue ut illic corrupte legit, Anthyã) ex Pausania uerit. Quanquam Ouidij uerba scilicet lugentis in aere natã, id tonare uidentur, quasi ipse Eumelus in auem conuersus fuerit, dum in aere existens uidelicet natum, siue natam, luget.]

Eumeliq; do. Eumelus filius fuit Admeti regis Thessaliæ, cuius filiam in aue conuersam fuisse ait Ouid.

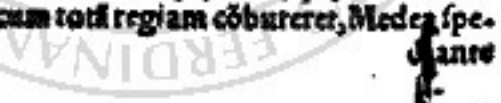
terum ego per domũ Eumeli, Patras intelligo Achaicẽ urbem. Nã hic primus regnasse Eumelus *εὐμέλιος* dicitur, qui Triptolemũ ex Attica ueniẽtẽ hospitio accepit, & ab eodẽ rationẽ frugum serendarũ edoctus est. Vnde idẽ & urbẽ à se conditam Aroẽn, *ἀρόεν* uocauit, hoc est, arando nominauit, quam posteriore ætate Patreus quidam à se ampliatam atq; munitã Patras uocauit. Huius Eumeli filius fuit Anthæus, qui dormiente aliquando Triptolemo (ut autor est Pausanias) currum illius cõscendit, & in sublime raptus, cum & ipse serere frumenta uellet, curru excidit. In cuius memoriam cõmuni nomine Eumelus pater, & Triptolemus, urbem Antheam extruxerunt. Quantum igitur cõiectura cõsequi licet, de hoc Anthæa hoc loco accipiendũ, legendumq; pro natã, natũ, masculino genere. Vcl rursus, cũ urbis nomẽ Anthæa sit, nõ sũũ, sed filia Eumeli fuisse Anthæã intelligendũ, quæ Græcorum lasciuia est, in iisdẽ fabulis uariẽ tradendis. Nam & Volateranus, filia pro filio Eumeli Anthæam, (siue ut illic corrupte legit, Anthyã) ex Pausania uerit. Quanquam Ouidij uerba scilicet lugentis in aere natã, id tonare uidentur, quasi ipse Eumelus in auem conuersus fuerit, dum in aere existens uidelicet natum, siue natam, luget.]

Ephyren Pi. Corinthum in qua fons est Pirene. Scitẽ autem Pirenida adiecit, nam multæ urbes eodem nomine uocantur, ut diximus.

[Cæterum Ephyren, ab Ephyre Oceani filia, quæ prima eo loci habitavit, dictam tradunt. Pirenem autem fontem Pausanias quidem, à Pirene Oebali, siue, ut alij malunt, Acheloi filia, dictum putat, quæ cum ex Neptuno Cenchriam & Lechen peperisset, unde & portuũ nomina ibidem, mox interfecto à Diana casu quodam Cenchrea, ita mæore & luctu contabuit, ut in fontem eiusdem nominis, postremo deliquerit. Commentaria autem Euripidis Pirenem fontem ab Aïopo inuentum, & Sisyphe regi cõmonstratum dicit, præmij loco, quum ille Aeginam filiam à Ioue raptam, patri Aïopo prodia didisset, conspicatus illam ex arce Corinthiaca, quæ ob id speculæ nomen deinceps retinuerit.]

Apud Corinthũ uero antiquit̃ homines ferunt ex fungis ortos esse. Sed postquã Col. Medea dolens Creusam Creontis Corinthiorũ regis filiam à Iasone sibi fuisse prælatam, quo die nuptiæ celebrabantur, coronam ex naphtha, quæ igni uel longius posito statim accendit, cõfectam, uelut muneri nouæ nupte misit, quæ ex funalib; ignem cõcipiens cum totã regiam cõbureret, Medea spe-

Cephisus.

stante Iafone, filijs Ianiatis, à draconibus alatis in aërem
 iablata Athenas aduc' auit, ubi Aegeus eam non hospiti-
 rio solum, sed etiam lecto sibi copulauit, ex qua cum iam
 Medum filium suscepisset, Theseus ipsius quidem Aegei
 filius, sed quæ pater nondum uiderat Athenas aduenit, quæ
 cum & sibi & filio ualde Medea timeret aconitum uene-
 num, quod è Cerberi
 spuma natum esse aiunt,
 præparauit, Aegeoque
 persuasit, ut illi tanquam
 hosti præberet, id uero
 cum Theseus foret hau-
 sturus, capulo ensis ul-
 so agnitus à patre, pro-
 hibitus est. Quare Me-
 dea nubes carminibus
 exciuit, quibus recta
 unâ cum filio Medo The-

Flagrantemq; domum regis male uidit, utroq;
 Sanguine natorum perfunditur impius ensis,
 Vtraq; se mater male, Iafonis effugit arma,
 Hinc Titaniacis ablata draconibus, intrat
 Palladias arces, quæ te fustissime Phineu,
 Teq; senex Peripha pariter uidere uolantes,
 Innexamq; nouis neptem Polypemonis alis,
 Excipit hanc Aegeus factò damnandus in uno.

sei gladium fugiens in Asia aduolauit. Vbi (ut Sira nar-
 rat) à quibusdam dicitur cum Iafone regnasse, ac tunc uestem
 qua utebatur de suo nomine Medeam appellasse. Cum
 enim pro rege exiret faciem suam occultabat, huic Me-
 dus filius regni successor regionis nomen ferunt impo-
 sisse. Colchis: Colchicis. Noua nupta: Creuia
 Creontis Corinthiorum regis filia.

[Pausanias & alij Glaucen uocant, quam hic Creu-
 sam Regius, & inde etiam fons Glaucis appellatur, in
 qua illa uenenum abluere uoluit, quo ex uente à Medea
 missa infecta fuerat. Nam præter coronam, de qua hic
 dicitur, etiam uestem ueneno tinctam à Medea illi mis-
 sam tradunt. Præterea neque de patre Creuisæ, siue Glau-
 ces, autores consentiunt. Nam alij Creontem uocant, alij
 Hippoten, Creontis filium. Nam post Bellerophonis
 obitum, Corinthi regnauit Lycæthus, post Lycæthum
 Creon, post Creontem, Hippotes, cuius filium duxit
 se uxorem Iafon traditur, autor Commentator Eu-
 ripidis in Medea.]

Vita male: quoniam cum mater esset, communes fi-
 lios interfecit.

[Horum nomina à Pausania recensentur Mermerus,
 & Pheres. Sed hos ille non à matre, sed à populo Corin-
 thi lapidibus obrutos dicit, siue quod ipsi dona illa le-
 thalia à matre missa ad Glaucen portassent, siue etiam
 quod matrem fugientem, ipsi paruuli adhuc, consequi
 non potuissent. Quare etiam postea secutam pestem pu-
 blicam esse, plurimosq; Corinthiorum interiisse, donec
 consulto oraculo interfectorum manes, certis institutis
 sacrificijs placarentur. Atque eadem ferè in Commen-
 tarijs Euripidis leguntur. Contra autem, qui Naupa-
 etia composuit, in Corcyra periisse Iafonis filium Mer-
 merum tradit, in uenatione ab apro occisum. Nam Iaf-
 onem post interfectam Peliam cum Medea in Corcy-
 ram abiisse. Sed Ouidius Euripidem & ceteros, quo-
 rum communior opinio est, sequitur. Porro Cinæthon
 Lacedæmonius etiam filiam Iafoni fuisse ex Medea ad-
 dit, nomine Eriopen. Iam neq; illud hoc loco prætereun-
 dum, quod in Comment. Euripidis legitur, uulgatam hanc
 famam de Euripide fuisse, quod accepta pecunia, eadem
 quam Corinthijs perpetrarunt, in Medea transfulerit. Næ
 liberos Medea à Corinthijs fuisse occisos, eò quod illa
 Corinthiũ regnum, ut paternum & auitum reperisset. De
 qua re & supra annotauimus ex poeta Eumelo.]

Titaniacis draconibus: qui ex Titanum sanguine
 nati esse dicuntur, [ut Pindarus ait in principio
 huius.]

[Vel etiam, quod à Titane, hoc est, Sole currum illum
 cum draconibus alatis, acceperat, ut Græci tradunt.]

Palladias arces: Athenas ubi Phineus, Periphas, & Po-
 lypheinous ueptis in aues sacre conuersi. Hæ uero fa-
 bulæ mihi sunt ignotæ.

[De Phineo ac Peripha (seu Periphante dicendum mas-
 gis) nequie habeo, quod addit aliud, quam quod à La-
 etantio dicitur. Pro Polypemone autem Polypemone
 legendum arbitror. ...
 enim & Proustes uo-
 catus fuit, quem apud
 Cepheum, eum qui Eleu-
 sim præterfuit, Iaroc-
 nantem Theseus occi-
 dit. Hunc autem habuisse
 filium, ex quo neptis for-
 tasse ea, de qua hic dici-
 tur, ex ea. ... ibi
 pater, ubi legitur:

Ut Sints & Scyron, &

Quis homo parie sui, par-
 te tuentis erat. Sed quod nomen uel filio uel nepo-
 ti fuerit, alibi hactenus non reperi. Sunt qui patrem Po-
 lypemona, filium autem Procasten uocent, sed non cer-
 to autore. In Commentarijs autem Euripidis in Oreste,
 Sinis legimus Polypemonis, siue (ut illic est,) Pemonis
 filium fuisse. Quam opinionem si dabimus Ouidium
 hic secutum esse, licebit neptem hanc Polypemonis, Pe-
 riginem intelligere. Ea enim Sinidis filia etiam à Plu-
 rarcho dicitur, ex qua Theseus Menalippum genuit, patrem
 Ioxi, à quæ Ioxides postea in Caria appellati. Sed de hoc
 doctores iudicent.]

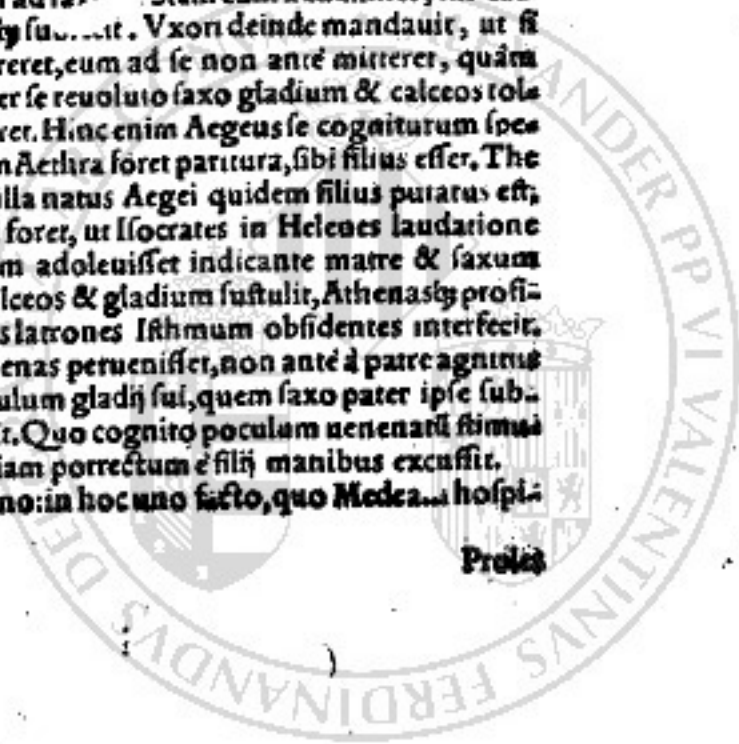
Excipit hanc Aeg. &c. Argumentum Ab ijs nouissime
 excipitur ab Aegeo, nec minus iungit fœdus. inter hæc
 Theseus Aegei filius errore & laboribus plenus excip-
 tur à patre, cui protinus Medea parat uenenum, quod
 aconitum appellant. Hercules enim cum ad inferos
 scendisset missus ab Eurytheo ut canem tricipitem su-
 peros perduceret, postquam cum in regionem antich-
 perduxit, territum animaduertit ex nouitate eius uomis-
 tum profudisse. Notato itaq; loco, spumam eius in uene-
 num esse conuersam, repertum est, quod (æci aconiti
 nominant, quia nascitur in cauribus.

Excipit hanc Aegeus factò: Aegeus à Athenarum
 consuluit oraculum, quo modo prolem utilem suscipere
 posset, à quo cum accepisset ut præquam Athenas
 reuertetur, cum muliere coieret. ... theum Troze-
 nis regem profectus ei oraculum communicauit. Quo
 cognito Pintheus ei filiam ... am à Neptuno uita-
 tam copulauit. Inde uer ... geus discessurus uxorem
 iam grauidam ad se ... am cum adduxisset, illi cal-
 ceos gladiumq; suavit. Vxori deinde mandauit, ut si
 masculum pareret, eum ad se non antè mitteret, quam
 adultus ipse per se reuoluto saxo gladium & calceos to-
 lens secum ferret. Hinc enim Aegeus se cognitum spes-
 rabat an quem Aethra foret paritura, sibi filius esset. The-
 seus igitur ex illa natus Aegei quidem filius putatus est,
 cum Neptuni foret, ut Isocrates in Heleas laudatione
 ait. Is uero cum adoleuisset indicante matre & saxum
 reuoluit, & calceos & gladium sustulit, Athenasq; profi-
 ciscens multos latrones Isthmum obsidentes interfecit,
 cum uero Athenas peruenisset, non antè à patre agnitus
 est, quam capulum gladij sui, quem saxo pater ipse sub-
 iecerat, aspexit. Quo cognito poculam uenenatam stimu-
 lante Medea iam porrectum è filij manibus excussit.

Facto in uno: in hoc uno facto, quo Medea ... hospi-
 tio suscepti.

Prole

RAPH

Aconitum

Proles ignara: ignota legendum mihi uidetur, quam uis ferè ignara legatur. Aconiton: herba est presentissima ueneni Aconitum, ἀκόνιτον ἄκονος, hoc est, à cote dictum, quod in cotibus nascat, ut non solum Plinius, sed ipse quoque scribit Ouidius. Echidnae canis: Cerbericani tricipitis. Nam (ut refert Plin. in xxvij. Natu-

is historiae) fabulae narrare aconitum è spumis Cerberi canis ortum, extrahete cum ab inferis Hercule. In deo apud Heracleam Ponticam, ubi monstrat eius ad inferos aditus gigni. Euphorion aut & Herodotus narrat Cerberum ex inferis ab Hercule extractum atram bilem euomuisse, ex qua aconitum sit natum.

(Echidnae aut canis dicit, quoniam ex Echidna mōstro, Cerberus natus fingit. Hesiodus.

ὁ δὲ ἦν ἐκ τῆς ἀρχαίας οὐδὲ χέειν ἀρχὴν ἰχθυήτων ἐξ ἧς τὸ φάρμακον φασὶ μάλιστα φιλίται.

ὁ δὲ ἠσπασσάμενος τὴν αὐτὴν πρὸς τὸν ἑρμήνα τὴν αὐτὴν.

Ἔρως μὲν πρῶτον ἄνα γῆν το ἐρῶσι.

Ἐρως δὲ ἄλλοις ἱερατομάτις, οὐκ ἴσθαι φασὶ.

κίρ ὁμοίως ἰδὲν ἰσθαι χεῖρ. ἠσπ.

Quia au aliis Cerberus ma. lino genere dicitur: tubitant quidam an. iam hoc loco pro Echidnae canis, legendum sit Echidnei mali. in genere.]

Specus est iuxta Heracleam Ponticam, ubi Herculis ad inferos descensus monstratur. Nam (u. in secundo Argonauticon Appollonius ait) iuxta Heracleam.

Acherusia promontorium, ex cuius uasto specu per quem descenditur ad inferos, Acheron oritur. Tirythius heros: Hercules à Tirythi patria cognominatus. Restantem: resistantem. Nexis adamante catheris: hoc est, ex adamante confectis, ac per hoc firmissimis. Ternis latratibus: quia tria habet capita. Quae quia nascuntur: sic & Plinius, quamuis aliam quoque nominis originem assignet, his quidem uerbis. Nascitur in nudis cautibus, quas aconas uocant, & inde aconitum dixere, nullo iuxta ne puluere quidem nutriente. Hanc aliqui rationem nominis attulere. Alij quoniam uis eadem in mortem esset, quae cotibus ad ferri aciem deterenda, statimq; admota uelocitas sentiret. [Plinij sententiam etiam Nicander confirmat, apud quem in Alexipharm. legitur.

ὁ δὲ ἀκόνιτιο τὸ κίρ ἐκ τῆς ἀρχαίας οὐδὲ χέειν ἀρχὴν ἰχθυήτων ἐξ ἧς τὸ φάρμακον φασὶ μάλιστα φιλίται.]

Coniugis astu: uxoris astutia. Ignara de. ipse inscius. Facinusq; exc. uenenum ab ore filij repulit.

Nec satis hospitium est, thalami quoque foedere iungit. Iamq; aderat Theseus proles ignara parenti, Qui uirtute sua bimarem pacauerat Isthmon, Huius in exitum miscet Medea, quod olim Attulerat secum Scythicis Aconiton ab oris. Illud Echidnae memorant è dentibus ortum Esse canis, specus est tenebroso caecus hiatus. Est uia decliuis, per quam Tirythius heros Restantem, contraq; diem, radiosq; micantes Obliquantem oculos, nexis adamante catheris Cerberon attraxit, rabida qui concitus ira Impleuit pariter ternis latratibus auras, Et sparsit uirides spumis albensibus agros. Has conesse putant, naestasq; alimenta feracis, Foecundiq; soli, uires coepisse nocendi. Quae quia nascuntur dura uiuacia caute, Agrestes Aconita uocant, ea coniugis astu Ipse parens Aegeus nato porrexit, ut hosti, Sumpserat ignara Theseus data pocula dextra, Cum pater in capulo gladij cognouit eburno Signa sui generis, facinusq; excussit ab ore. Effugit illa necem nebulis per carmina motis. At genitor quanquam laetatur sospite nato, Attonitus tamen est geniti discrimine, paruo Committi potuisse nefas, fouet ignibus aras, Muneribusq; Deos implet, feriantq; secures Colla torosa bouum uinctorum cornua uittis, Nullus Erechthidis fertur celebratior illo Illuxisse dies, agitant conuiuia patres, Et medium uulgus, nec non & carmina, uino Ingenium faciente, canunt, te maxime Theseu Virata est Marathon Cretae sanguine tauri,

statu popularè Athenis constituit, qui tantisper durauit, du Pistiratus tyrannidè occupauit, ut Pausan. ait. Agitant: celebrant. Vino ingenij faciente: sic Hora. Foecundi calices, quae non fecere disertum: Te maxime Theseu: carmina refert, quae in Thesei laudè canebat. Theseus em Aegei filius ex Aethra Pithei filia tot praecleara gessit, ut inter Hercules unum numeret. Nam & taurum ab Eurytheo immissum Atticam totam uastantem in Marathone interfecit & uarios Graeciae laeones sustulit. Maratho: Maratho autem est opus & sylua iuxta Athenas à Maratho heroe (ut Pausan. scribit,) cognominata, unde Marathonio declinat. Cretae n. Cretensis, ex Creta em ab Hercule ad Eurytheum ductus est. Nam Minos (ut fert) Neptuno sacrificatus uictimam obtulit maiestate illius dignam, cui Neptuno taurum obrulie pulcherrimum. Ea cum seruare uellet Minos, iratus Neptuno tauro furorè immisit, à quo tota fere insula fuit deuastata. Ad eum domidum missus est Hercules, quem uinctum ad Eurytheum duxit. Ab eo uero dimissus, cum Atticam deuastaret, à Theseo fuit interfectus.

LAC

Al. igno

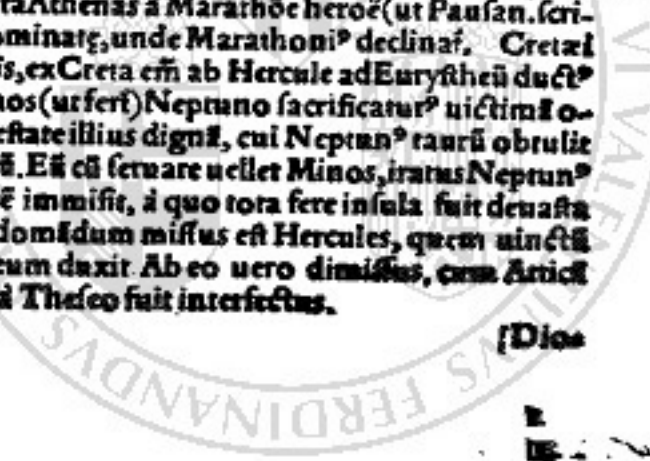
RAP

Erechthide.

Thesei festa.

Theseus Thesei gesta.

Maratho

Sp. ma Cerberi in aconitum

Acherusia

[Diodorus lib. 5. non statim interfectum, sed ad partem Aegeum adductum scribit, a quo postea Apollini sacratu fuerit.]

Quodq; suam Cremyona: Cremyon uicus est iuxta Cortanthum, qui diu a Cremyonia sue, matre & Calidonio & Erimanthij aprorum fuit uexatus, quae a Theseo interfecta securos illi loci colonos praestitit. Est etia Cremyon sed per o urbs Libyae, unde Cromyonius derivatur. Cremyon quidem a Graecis per duplex m scribitur, sed alterum ab Ouid. uerbo sus gratia praetermissum uidetur.

[Apud Stephanum, Cremyon legitur, apud Pausaniam autem & Diodorum Cromyon per o, a Cromo uidelicet Neptuni filio, deducto nomine, ut Pausanias ait. Ipsa autē sus, Pixa peculiari nomine appellata fuit, auctore Stephano.]

Tellus Epidauria: Epidaurus urbs est Peloponnesi Aesculapij templo nobilis, quae (ut Strabo refert) Epidaurus antea uocabatur. Clauigeram prolem Vulcani: periphraasis est Periphrae latronis, qui iuxta Epidaurum cum hospites perimeret claua quadam, quae coryna uocabatur, Coryntras fuit cognominatus. Is a Theseo tandem (ut scribit Diodorus) fuit interfectus. Vidit & immitem: Procrustes (ut idem scribit Diodorus) eo in loco terre Atticae, qui Curdalis dicitur, latrocinia exercens, cogebat hospites supra lectam aliquem ascendere, quo si longiores fuissent, pars supereminens amputabatur, qui uero breuiiores fuissent, pedibus distendebantur, a qua re Procrustes etiam fuit cognominatus, nam procrustes unde declinat, significat impello. Is quoque a Theseo fuit interfectus. Immitem: crudelem. Cephalias ora: regio, quae a Cepheo Beroetiae fluuio alluit.

[Non intelligit hic Ouidius Cephusum ut in Beroetia est, sed quae Eleusim praeterfluit. Nam ad hunc locum Polypemon, qui & Procrustes, a Theseo occisus fuit. Pausanias, ...]

Cercyonis letum: Cercyon item latro Arcadicus, qui apud Eleusinen uiaiores ad certamen prouocabat, uictorq; interficiebat, a Theseo fuit interemptus.

[De Cercyone Pausanias hoc modo: ...]

Eleusis: Eleusis autem uicus est & urbs Atticae, ubi Ceteris est templum, a qua Cerealis fuit cognominata. Apud Eleusina autem Cere is mysteria cognomento maiora celebrabantur, sicut Argis, qui & ipse Atticae uicus est, minor in honorem Proserpinae, in Herculis

gratiam instituta, cum maioribus Initiari, quia ciuis & indigena non esset, legibus prohiberetur. Est etiam Eleusis Alexandriae uicus, in quo Callimachus literas narratur fuisse edoctus. Occidit ille Sinis: Sinis latro fuit, Isthmum obsidens (ut in quinto refert Diodorus) qui duas pinus flectebat, ac utriusque hominis brachia alligabat, deinde sursum emittens corpus ui discerptum maximo cruciatu afficiebat, istum quomque Theseus interemit. [Eodem modo, ut inquit ...]

Quodq; suam securus arat Cremyona colonus, Munus, opusq; tuum est, tellus Epidauria per te Clauigeram uidit Vulcani occumbere prolem, Vidit & immitem Cephalias ora Procrusten. Cercyonis letum uidit Cerealis Eleusis. Occidit ille Sinis magnis male uiribus usus, Qui poterat curuare trabes, & agebat ab alto Ad terram late sparsuras corpora pinus. Tutus ad Alcathoen Lelegeia moenia limes Compulso Scirone patet, sparsisq; latronis Terra negat sedem, sedem negat ossibus unda, Quae iactata diu fertur durasse uetustas In scopulos, scopulis nomen Scironis inheret. Si titulos, annosq; tuos numerare uelimus,

lopi filio, qui Megareo regi (ut Paulanias scribit) in regno successit, fuit denominata. Cum enim leo quem Citheronium appellarunt, Euippum Megarei regis filium interfecisset, Megareus ipse & filiae nuptias & regni successionem ei proposuit, qui leonem Citheronium strauisse: Alcathous uero Pelopis filius, cum propter caedis Chryssippi fratris suspicionem Megaram fugisset, feram aggressus cum uictor euasisset, eam suscepit, ac inter alia, quae gessit, templum edificauit, quod agrestis & Apollinis & Dianae uoluit appellari.

[Alcathoen nominat poeta Megarensis in urbem, eoque post bellum Minois & Cretensium sublato Niso, & urbe ipsa uastata, Alcathous ueniens ex Elide, & muros instaurauit, & caetera urbis restituit, auctor Pausanias.]

Lelegia moenia: a Lelege aedificata. Nam (ut idem Pausanias narrat) Megarensis ante duodecim post Carra Phoronei filium secuti, Lelega ex Aegypto profectum regnum obtinuit, quoque regnante te Leleges uocatos fuisse, quod etiam & Strabo significat, cum inquit. Cares cum prius Leleges & insulares essent, fauentibus Cretensibus, qui Miletum condidere, in continente habitare coepisse. Composito Scirone: interfecto, sublato. Nam componere interdum finire significat, qui autem necantur, finiuntur. Sciron autem latro fuit, qui ea Megaridis loca habitauit, quae ab eo Scironia saxa uocantur. Is peregrinos illac transeuntes cogebat se ipsos de praecipiti loco iactare, uel deductos supra scopulum abruptum ipse calce in mare proiciebat. Theseus autem inde illum in mare deiecit, unde multos ante ipse deturbauerat, ut ex statua quae Athenis in regia spectabatur, colligi poterat. Nam Theseus Scironem in mare proiciens effictus erat, ut Pausanias refert.

[In Coment. Euripidis legitur, Scironem solitum uiatores ad lauandos sibi pedes cogere, interq; lauandum in mare de scopulo procellere, atq; ita Chelone quae ille eo loco aliebat, deuorandos obijcere.] Scopulis nomen Scironis inheret, ut refert Sira. Scironides petrae Atticis finibus imminet, iuxta mare transitu non relinquentes. Super ea autē est uia in Attia

Cremyonia

Sci copulos

Epidaurus

Periphrae pro Coryntras Procrustes

Cercyon Atticae fortaffe

Eleusis

Sinis

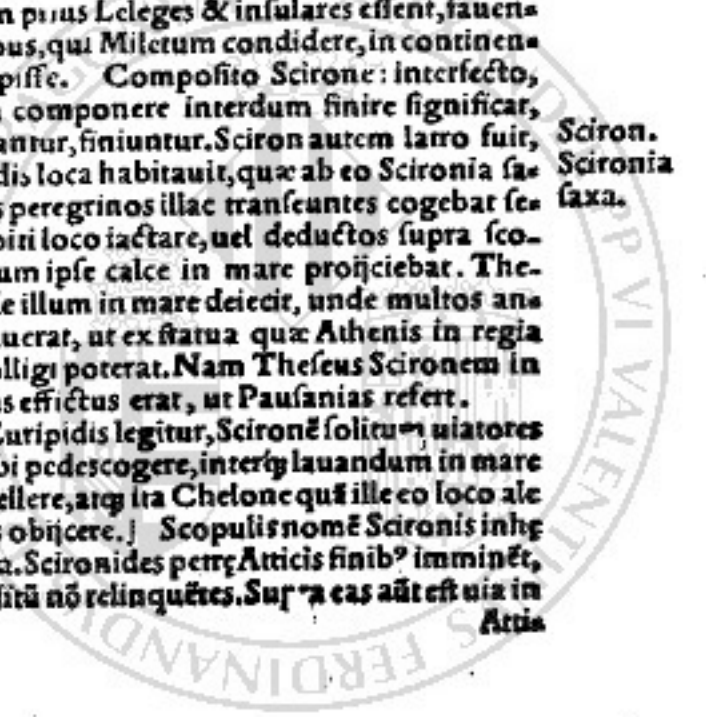
Alcathoen

Citheronius

Alcathous

Leleges

Sciron Scironia saxa

Caurum Anticam, atq; Megara ab Isthmo ducens. Caurum quoq;
Scironā uentum ab illis faxis flantem, procellasq; cientem Sciro-
 1 rari sta Atheniensis uocant. Fingit autem poeta ossa Sciro-
 nis in mare proiecti fuisse in scopulos conuersa. Facta
 . . . ment annos: hoc est, gesta tua numero annos supe-
 rabunt. Pro te fortissime uota: Theseia significat, que

facta in Thesei hono-
 rem Atheniensis insti-
 tuerunt. Usque adeo
 nulla est: parenthesis
 est, sententiā loco ma-
 xime accommodaram
 continens. Sumpta au-
 tem hæc sententia esse
 uideri. . . quarto Ar-
 gonauticō Apollonij,
 ubi Iasonis Medæque
 nuptiæ in Corcyro an-
 tro celebratæ describū-
 tur. Semper enim in-
 quit miserorum homi-
 num lacrimis amara ali-
 qua inest tristitia.

LACT. Bella parat Minos,
 &c. Argumentum. Ar-
 ne cū insulam Sithon,

in qua genita esset, hosti Athenas oppugnanti capta pul-
 chritudine auri uendidisset patriam, ne pro meritis sup-
 plicia penderent, in uolucrum monedulam est transfigu-
 rata, quæ adhuc amore splendoris eius tenetur.

RAPH. Bella parat Minos: Minoem Iouis filium ex Europa
 . . . em fuisse Crete notius est, quam ut sit exponendum.
 F. . . Androgeus filius fuit athletico certamine clarus,
 quæ . . . n Athenis ex palæstra uictoriam reportasset, ma-
 xima . . . se inuidiā concitauit. Quapropter insidijs Ae-
 gei Athe. . . ensium regis occisus cum domum nō rediret,

Minos. Minos pat . . . aduersus Atheniensis bellū mouit, ipsis &
 pestilentiam . . . famem imprecatus, ut Androgei eadem
 ulcisceretur, a . . . stores Pluta, & Diod. Prius autem quam
 oppugnare . . . esset Athenas, uaria sibi auxilia compa-
 rauit, quasdam . . . insulas expugnauit, quas enumerat poë-
 ta, ac si qua in li . . . Metamorphosis sui facta, describit.

Firmissimus . . . issimus. Ira patria: patri conue-
 niente ob filij cædet. . . iustis armis: bello iusto, quippe
 quod fuit susceptum p . . . ilij cæd: ulciscenda. Quæq;
 patent aditus: quocunq; . . . bus poterat peruenire.

Anaphe. Hinc Anaphen sibi iungit. . . anaphe: insula est in Cre-
 tico pelago una ex Sporadibus, . . . Theram, quæ a
 Membliaro, qui unā cum Cadmo ad querendam Eu-
 ropam nauigauit, Membliaros fuit appellata. Deinde
 Argonautis a tempestate uexatis, caliginēq; operis, sta-
 tim Apollinis opere (ut Apollonius in quarto narrat)
 cum apparuisset Anaphe, . . . anaphe fuit cogno-
 minata. Et hinc Symphalea regna: Symphalus qui-
 dem urbs est Arcadiæ, sed de hac mihi poëta sentire non
 uidetur, cum insulas enumeret sibi a Minoë conciliatas.

Astypalæa Forfitā autem deprauatus est hic uersus, qui hinc aduer-
 bio craso, Astypaleia exposcere uidetur. Est enim Asty-
 palæa insula, una ex Cycladibus ab Astypalæa Ancæi
 matre denominata Nam antea a Caribus habitata Pyra-
 rea primum, deinde Palæa, tum . . . hoc est,
 Deorum . . . uensa, fuit appellata, ut inquit Stephanus. Est
 autem etiam alia eiusdem nominis cum urbe inter Rho-
 don & Cretam. Est & nomen duarum urbium, quarum
 altera est in Co insula, altera in Samo, unde Astypalæe-
 us & Astypalæata declinantur. [Præterea & Sami habi-
 tatores Astypalæe; aliquando uocati fuerunt, id quod ex

Nicandro patet.] Hic hu. Myco. Mycone, quæ & My-
 conus a Strabone uocatur, una est ex Cycladibus. In ea ue-
 ro insula dicuntur iacere nouissimi gigantum ab Her-
 cule lapidibus obruti. Fere autem Myconij sunt calui.

Creto salp. rura Tymoli: sic quidem corrupte. Cimo-
 li uero per c recte legitur. Est enim Cimolus, quæ &

Cimolia Echinusa dicitur, in-
 sula in Cretico mari,
 una ex Sporadibus, a
 qua terra Cimolia nun-
 cupatur, ut Strabo scri-
 bit. Ad quod alludens
 poëta cretosa Cimo-
 li rura appellat. In illa
 nanque effoditur cre-
 ta, quæ Cimolia dicitur,
 purgandis uesti-
 bus apta. Floren-
 tēque Tyron, Cy-
 pron: hic quoq; uetus
 mihi uidetur esse depra-
 uatus. Cum enim poë-
 ta enumeret insulas
 Crete uicinas, quas
 sibi Minos adiunxit,
 imperite admodum

Sporadibus atque Cycladibus Tyron, quæ Phœnicia
 adiacet, ac Cypron, quæ Syriæ, admisceret. Forfitan au-
 tem non Tyron ac Cypron, sed Cythnon & Scyron est
 legendum. Cythnos enim insula est Cimolo propin-
 qua uisu spectabilis, a Cythno Sanio dicta. Nam ante
 illum Metope uocabatur & Acis, ut Plinius scribit. Scy-
 ros autem una est & ipsa ex Cycladibus prima Lycome-
 dis, Achillis & Deidamiae nuptijs clara.

[Atque hoc quidem modo pleriq; locum hunc emen-
 dant, ut pro Tyro, Cythnum, pro Cypro Scyron, aut Sy-
 ron etiam legant. Est enim & Syros Cycladum una,
 quam Homerus Syrien dixit, ut supra ex Strabone an-
 notauimus. Quamquam autem uetus lectio haud dubie
 corrupta est, mihi tamen neq; posterior hæc satis probat-
 ur. Primum quod epitheton, florentem, ociose ponit.
 Debuerat enim causa, siue subiectum adijci: hoc est, qua-
 re floreret. Deinde, quod Scyron, siue Syron absq; epithe-
 to, & . . . cum priore proprio connectitur, quod
 hic in cæteris non fit. Nam cum binas fere insulas uno
 uersu comprehendat poëta, suum cuiq; proprio epithe-
 ton attribuit, ut cum Myconen humilem, Seriphum pla-
 nam, Paron marmoream uocat. Quid igitur? inquiet
 quispiam: quidem non facile dixerim, quo nam pacto
 a poëta scriptum si isse putem. Neque enim in eiusmodi
 exemplaria hætenus incidi, unde certior aliqua conie-
 ctura fieri posset. Sed tamen quod melius non habeo, in-
 tenim eo utor, quod ueteri lectio quam proxime respon-
 deat, scilicet, ut pro Tyro prioribus duabus literis immu-
 tatis, auro, pro Cypro, Siphnon legam, hoc modo:

Florentēq; auro Siphnon, planamq; Seriphon.
 Nam & Siphnus inter Cycladas recensetur a Strabone,
 & Plinio, & Pausanias in Phocia ostendit insulam hanc
 aliquando auri metallis abundasse, quandiu scilicet in-
 de incolæ eius decimas Apollini Delphos mittebant.
 Postea autem quam ex auaritia decimas eas retinere cœ-
 pisset, facta maris inundatione, metalla quoq; euannisse.
 Sed hanc ipse lectionē, ut dixi, ita probō, ut nihil asse-
 ram, eaq; tantisper urar, dum melior ac certior aliqua of-
 feratur. Nam legi aliqui etiam poterat. Florentēque
 uiris Siphnon, quod eadem hæc insula aliquando Me-
 ropia dicta fuit, teste Plinio. . . autem hominē Ho-

Myco
MycCimolia
Cimolia
terra.

Cythnos

Scyros

MICY

FERDINANDUS
VALENTINUS

merus uocet. Aut: Florentemq; uiris Syron, quod Syrus ab Homero celebretur.

Ευβοτος, τομυδαος, οινος φησιν, πολυκρυπος, Δελφικη αυρασι Δημοριπιρκατη ου Αιδος Αιδος Κοθουος επι ευβοτη πηλαγη Δαιδαοι Βραχισια

Aut rursus: Florentemq; uiro Scyron, propter Achille, qui circa illa tempora apud Lycomedem seruabatur.]

Planamq; Seriphon: Seriphos una est ex Cycladibus adeo lapidosa, ut qui Seriphis conuinciantur, id in specta obuenisse Gorgoe cau sentur. Nam (ut refert Stra.) in illa facta uulgantur, quae a poetis facta fuerunt. Dictyen pi-

scatorem arcam adduxisse retibus in qua Perseus cum matre Danae continebatur, cum utrunq; pater Acrisius in mare proiecisset. In illa uero insula Perseus educatus fuisse proditur, qui cum caput Gorgonis allatum Seriphis ostendisset, uniuersos murasse in lapides, idq; in matris ultionem factitasse, quia illis adiutoribus Seriphi rex Polydectes nuptijs inuitam adegisset. [Planam ergo uocat Ouid. Vel uat' ἀντιπροση, quasi quae minime plana sit, sed aspera ac petricosa. Vel, ut supra planam ac humilem.] Marmoreaq; Paron: Paros etiam una est ex Cycladibus, primo Platea, deinde Minois appellata, quae lapidem producit, quem parium uocant, ad marmoreas sculpturas aptissimum. Ex ea natus est Archilochus poeta qui corrupte apud Strabonem. Antilochus est scriptus. Ad quod alludens Horat. inquit, Parios ego primus lamellos ostendi Latio. Quamq; im. pro. Ar. Si. quae nunc fuerit illa Sithonis puella, quae accepto auro hostibus Arne insulam prodiderit argyri monedulam auri maxime furacem conuersa fuerit, non memini me legisse.

[Arnen: Bexotiae urbe inuenio fuisse, ab Arne Aeoli filia dictam. Item, alteram Thessalicam, a superiore deductam, ut Stephanus ait. De insula autem Arne, nihil alibi reperio. Sed locum hunc corruptum esse, etiam uerborum contextus arguit, quando duo uerba indicatiua, prodidit, uidelicet, &, mutata est, in eadem periodo sese absque coniunctione sequuntur. Quamquam igitur alias de tota hac fabula nihil haecenus inueniam, ex Lactantij tamen sententia, lego Arne, nominatiuo casu, pro Sithonis aut Cythnon cum particula &, uel, ubi. quam is qui locum hunc inuenerat, uersus gratia sustulisse uidetur, hoc modo:

-Quamquam impia prodidit Arne

Cythnon, & accepto quod auara poposcerat auro, Murata est in aue, &c. Nam Lactant. Arnen prodidisse patriam hosti, non Sithonida, aut Thraciam aliquam, ut hic Regius sentire uidetur. in argumentis dicit. Quamquam & haec lectio mea ita accipi debet, ut ne pro praetorio edicto habeatur.]

Sithonis: Thracia mulier: est enim Sithonia Thraciae pars, Macedoniae finitima, unde Sithonice niues apud Virgil. dicuntur. Velata mo. tecta cooperta. Monetula uero auis est e' gracculorum genere, sic dicta, quasi monetula, quod monet & pecuniae amore capiat. Nam (ut Plin. scribit) huic soli aui mira ingentis est furacitas auri et argenti. Sunt aut cornicibus similes, nisi quod sunt nigres, quibus pedes & rostra rubent, quare non Nigra pedes, sed Rubra forsitan ab Ouidio scriptum fuit, quamuis nigra in exemplaribus legatur.

[Quam monedulam hic intelligat Regius, nescio.]

Apud nos certe, quae hoc nomine accipiunt, non rubros, sed nigros pedes habent. Id quod & caeteri annotarunt.]

At non Oliaros Didymeq; &c. Argumentum. Aeacus Iouis & Aeginae filius cum Asopidem insulam conuincit nomine incoheret, & graui pestilentia Iunonis ira populum amisisset, precibus & misericordia a Ioue impetrauit, ut uastata insula, quot formicae in ea apparuissent, tot uersae in hominum facies desideratam multitudinem explerent. Neq; immerito, siquidem ex huiusmodi auis. ...us qui creuerant, Myrmidones sunt appellati. Formicae enim graece Myrmices appellantur. Porro autem hos sensus

Cephalo sciscitanti edocet Aeacus. At non Oliaros Didymeq; insulae sunt Aegei ex Cycladibus, quae Minois aduersus Athenienses auxilium non tulerunt. Oliaros autem per i non per e in antepenultima scribitur, insula est una ex Cycladibus Sidoniorum colonia, ut Heraclides Ponticus scribit. Didymeq; Didyme insula est ex Cycladibus una, a figura sic appellata, gemella namq; uidetur. Didymi enim gemelli dicuntur, eodem nomine insula est in freto Siculo una ex Aeolijs. [Apud Stepha. Αιδουαι. Pluraliter neutro genere dicitur, quare coniectura ducor & hoc loco, legendum est Didymeq; & Tenos & Andros, &c. Duae enim insulae a Stephano dicuntur esse, non longe a Syro sitae Et Tenos insula est una ex Cycladibus Ter ut Strabo refert) urbem non sane magnam habent. Neptuni sanum amplissimum in loco extra muros specta tu dignum. In eo capacissima discumbentium conuiuariae edificata sunt triclinia, quod signum est frequentem finitimorum multitudinem eo conuenire festam, qui uena Neptuno sacrificia celebrarent. Et Andros: una est ex Cycladibus Andros, ab Andro Anij cognominata. Et Gyaros: Gyaros autem una est ex Sporadibus. Nitidatq; ferax Peparathos oliu' Peparathos insula est una ex Cycladibus oleo abundans. Oenopiam Minois petiit: sic quidem in omnibus, quae mihi uidere contigit, exemplaribus legitur, nisi apud Strabonem est mendum, Oenonam legitur. Nam quae insula postea Aegina fuit a Aegina, ab Aegina Aeaci matre, quam Iuppiter (ut scribit Plin.) ex Philunte raptam in illam insulam transtulit, antea Oenona (ut Stephanus etiam scribit) appellabatur, unde Oenoneus, Oenonijsq; designatur. Denique apud Graecorum quoniam non memini me Oenopiam legisse. Fuit autem insula nobilissima, ut quae & maris olim tenuerit imperium, & Aecidarum origo fuerit. Sane Aegina locus est etiam Epidauriae terrae.

[Contendit hoc loco Regius, & item alij quidam pro Oenopia, legendum esse Oenone, quoniam apud Stephanum, Strabonem, Plin. & caeteros plerisque tradatur hoc nomine Aeginam aliquando dictam fuisse. Quod quidem ut concedamus illis hoc uersu fieri posse, quo pacto idem fiat uersu qui infra sequitur: Classis ab Oenopis etiam tunc Lyctia muris, &c. Neque enim ibi Oenoniss, pro Oenopiss, eodem nomine substitui poterit, syllaba repugnante secunda quae in uersu longa est. Sed nemo unus omnia potest, aut uidet. Quodq; Regius faretur se apud nullum scriptorem haecenus legisse, id nos apud Pindarum inuenimus Ode

L A T.

R A M.

Oliaros.

Didyme.

Tenos.

Andros.

Gyaros.

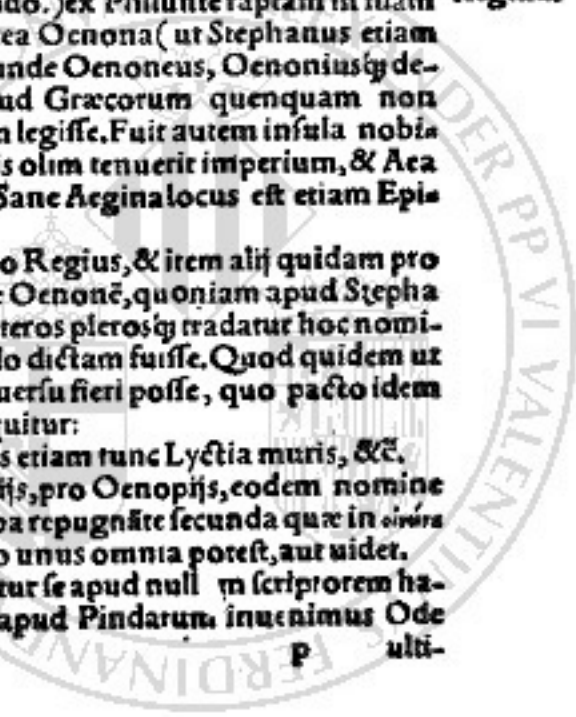
Peparathos

Oenona Aegina.

Seriphus

Paros.

Sithonis Sithonia

ultima sſhmiorum, ubi ille de Aegina his uerbis meminit. *οὐδ' ἴστωσαν αἰωνίῳ ἰσχυρὸν καυῶτο, δ' ἴστω ἴδα τινοῦς*

ta: exponit mandata, quæ ab Atheniensibus acceperat. Fœdusq; refert: commemorat fœdus à suis maiori-

Αἴακος, Ἰσχυροτάτου πατρὸς ἑσθλῶτατος ἰσχυροτάτου, ἡ δὲ τὰ μάλιστα ἴστω ἰσχυροτάτου, &c. Recte igitur uetus lectio habet, neq; emendationis alii cuius indiget.]

Acacus.

Sed ipse Acacus Aeginam: Acacum Iouis fuisse filium constat, cui tres filij fuerūt, Telamon, Peleus, Phocus.

Admonitus patrij luctus: paternę mœstitię, quam de filio conceperat. [Minos ab Atheniensi interfecto.] Populo centum: nam Creta centum olim urbes habuisse fertur.

Pro nato: pro ulciscenda filij cæde. Pigritas militię: quæ pro filij nece uindicanda suscepta est. Tumulo: filij sepulchro. Huic Asopiades: Acacus Asopi nepos. Aegina effaci mater, filia fuit Asopi fluij. Petis irrita: et mihi non factura. Ea fœdera nobis: ut subaudient dum, ut amici simus, & nos inuicem.

Tristis a. mœstus inquit discessit Minos, quia quæ uoluit non impetrauit.

Lycus.

ma. constabunt Lycetia: cretensis, Cretæ urbe à Lycetia Deucalionis filio cognominata. Veteris formę: pristinę pulchritudinis. Nam Cephalus (ut etiã Pausanias scribit) formosissimus fuit. Popularis oliuę: in Attica nata, populó ue grata, serat autẽ id signum pacis, & auxiliij perendi.] Maior habet: causa cur à dextera, læuaq; Cliton & Buten haberet. Maiores enim natu in medio minorum incedere solent. [Maior ergo accipe pro i, se maior existens.] Hic autẽ Pallas unus e filijs Pandionis Athenarum regis

Cephalus

fuit, quatuor enim filij (ut scribit Strabo) Pandioni fuerunt, Aegæus, Lycus, Pallas, Nisus. Peragit manda-

Pallas.

Pandionis filij quatuor

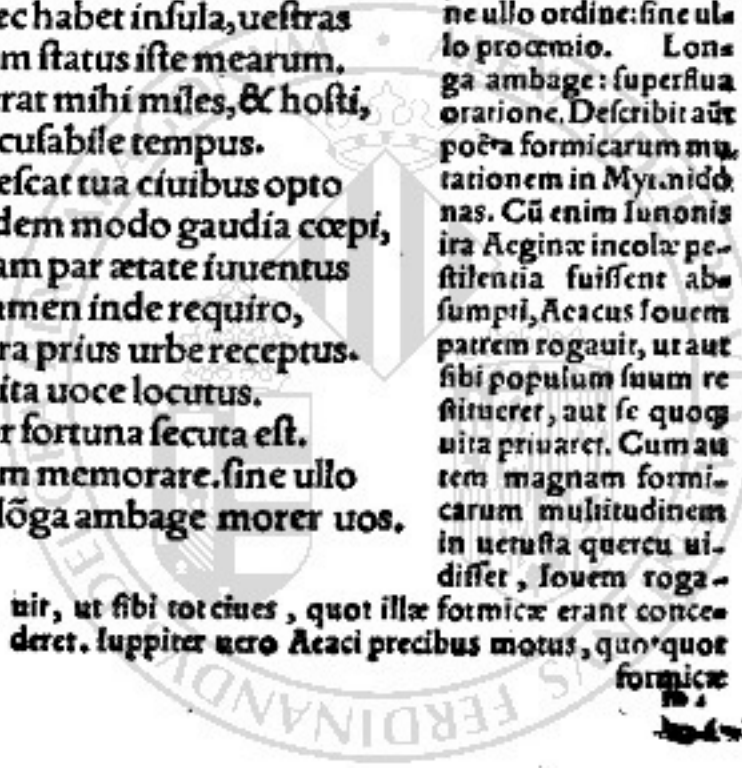
Oenopiam ueteres appellauere. sed ipse Acacus Aeginam genitricis nomine dixit. Turba ruit, tantaq; uirum cognoscere fama Expetit, occurrunt illi Telamonq;, minorq;, Quam Telamon, Peleus, & proles tertia Phocus. Ipse quoq; egreditur tardus grauitate senili Acacus, & quæ sit ueniendi causa requirit. Admonitus patrij luctus suspirat, & illi Dicta refert rector populorum talia centum. Arma iuues oro pro nato sumpta, piæq; Pars sis militiæ. tumulo solatia posco. Huc Asopiades petis irrita, dixit, & urbi Non facienda meæ. neq; enim coniunctior ulla Cecropidis hac est tellus, ea fœdera nobis. Tristis abit. stabuntq; tibi tua fœdera magno, Dixit, & utilius bellum putat esse minari, Quam gerere. atq; suas ibi præconsumere uires. Classis ab Oenopijs etiam nunc Lycetia muris Spectari poterat, cum pleno concita uelo Attica puppis adest, & portus intrat amicos, Quæ Cephalum, patriæq; simul mandata ferebat. Acacidae iuuenes longo post tempore uisum Agnouere tamen Cephalum, dextrasq; dederunt, Inq; patris duxere domum, spectabilis heros, Et ueteris retinens etiam nunc pignora formæ, Ingreditur, ramumq; tenens popularis oliuæ, Et dextra, læuaq; duos ætate minores Maior habet Clyton, & Buten Pallante creatos. Postquam congressi primi sua uerba tulerunt Cecropidæ, Cephalus peragit mandata, rogatq; Auxilium, fœdusq; refert, & iura parentum, Imperiumq; peti totius Achæidos addit. Sic ubi mandatam iuuat facundia causam, Acacus in capulo regni nitente sinistra Nunciate auxilium, sed sumite dixit Athenæ. Nec duces uires, quas hæc habet insula, uestras Ducite, & omnis eat rerum status iste mearum. Robora non desunt. superat mihi miles, & hosti, Gratia Dijs, felix, & inexcusabile tempus. Immo ita sit Cephalus, crescat tua ciuibus opto Vrbs ait, adueniens equidem modo gaudia cœpi, Cum tam pulchra mihi, tam par ætate iuuentus Obuia processit, multos tamen inde requiro, Quos quondam uidi uestra prius urbe receptus. Acacus ingemuit, tristisq; ita uoce locutus. Flebile principium melior fortuna secuta est. Hanc utinam uobis possem memorare. sine ullo Ordine nunc repetã, neu lōga ambage morer uos.

bus cum Aeginetis percussum. Imperium: regnum. Totius Achæidos: Achæiæ & Græciæ. Peti: appeti à Minoë. Hoc autem ait, quo facilius Aeaco periuadeat, ut Atheniensibus contra Minoem ferat auxilium. In capulo regni: in sceptro. Athenæ: Athenienses, continens enim pro contento frequenter ponitur à poetis. Acaci autem oratio maximam præ se fert in Athenienses & beneuolentiã & benignitatem. Et omnis eat: neniat uobiscum subaudiatur.

Robora: uires. Superat mihi miles & hosti: hoc est mihi milites superant, & ad iuuandos amicos, & ad repellendos hostes. Gratia Dijs: sit subaudiatur. Dijs enim gratias agit Acacus.

Felix & inexcusabile tempus mihi est subintelligatur. hoc autem uerbum, est, sæpe numero eleganter præmittitur. Obuia processit: obuiam uenit. Inde: exijs. Hæc autem narrat, ut concinnius ad formicarum Metamorphosin in homines exponendã descendat. Memorare: prolixius narrare. Sine ullo ordine: sine ullo proœmio. Longa ambage: superflua oratione. Describit autẽ poeta formicarum mutationem in Myrindonas. Cũ enim Iunonis ira Aeginæ incolæ pestilentia fuissent absumpti, Acacus Iouem patrem rogauit, ut aut sibi populum suum restitueret, aut se quoq; uita priuaret. Cum autem magnam formicarum multitudinem in uetusta quercu uidisset, Iouem rogauit, ut sibi tot ciues, quot illæ formicæ erant concederet. Iuppiter uero Acaci precibus motus, quot quot

Tat

formicæ in illa quereæ erant, in homines commutavit, quibus Acacus ipse agros diuisit. Ossa cinisq; iacenti mortui sunt. Et quora pars: ac si diceret minima. Diara lues: insanabilis pestis, cui nihil remedij poterat afferri. Exosæ: odio persequentis. Dictas terras: deno-

trescunt, ac macilentæ sunt. Magnæq; in puluere famæ: in certaminibus, in quibus maximus puluis excitatur. Degenerat: a generositate sua recedit. Palmæ uictoriæ, Veterum honorum: antiquæ gloriæ. Non aper irasci meminit: protozeugma est. Meminit enim uerbum ad duc, qui sequuntur nominatiuos est referendum.

minacti insulam Nam Oenona insula (ut diximus) Aegina ab Acaco ex matris nomine fuit appellata. A pellice: Aegina: quam Iuno odio persequebatur, quippe cum qua Iuppiter coiuisset. Eleganter autem, sci. eque ea omnia describit poetâ, quæ tempore pestis accidere solent. Mortale malum: humanum, non autem à Iunonis ira missum.

Causa nocens: ira Iunonis, quæ in causa erat tantæ calamitatis.

Pugnatum est: repugnatum pesti. Exitium: clades. Opes: auxilia. Pressit: oppressit, occupauit. Et ignauos æstus: ab effectu quod ignauos homines reddant & pigros. Dumq; quater plenis: per quatuor inquit menses Austri uenti morbofi spirarunt. Luna em singulis quibusq; mensibus crescit ac decrescit. Tenuata: diminuta. Retexuit: dissoluit. Letiferis æstibus: pestiferis feruoribus. Vitium: æris corruptionem.

Temerasse: corrupisse. Strage canum primo: hæc ex primo Iliados sumpta esse uidentur, nam Homerus pestem in exercitum Græcorum Apollinis ira immisissam describens asserit primo canes, mulosq; interiisse.

[Versus Homeri sunt Iliados primo, hi: Οἷον μὲν πρῶτον ἰσχυρὸν, καὶ λυγρὸν ἄρπυιῶν, Ἀστὴρ ἄστὴ ἀντίοισι βίλασσι καὶ τῶν ἀπρίων, καὶ δὲ ἀνὶ δὲ πρῶται καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλο.]

Miratur: quia mali causam ignorat. Inter opus: inter arandum. Lanigeris gregibus: ouibus, quæ proprie balare dicuntur. Est autem factitium uerbum. Tabent: pu-

Ossa, cinisq; iacent, memori quos mente requiris, Et quota pars illi rerum perire mearum?

Dira lues populis ira Iunonis iniquæ

Incidit exosæ dictas à pellice terras.

Dum uisum est mortale malum, tantæq; latebat

Causa nocens cladis, pugnatum est arte medendi,

Exitium superabat opes, uictæq; iacebant.

Principio cœlum spissa caligine terras

Pressit, & ignauos inclusit nubibus æstus.

Dumq; quater plenis expleuit cornibus orbem

Luna, quater plenum tenuata retexuit orbem,

Letiferis calidi spirarunt æstibus Austri.

Constat & in fontes uitium uenisse, lacusq;

Milliaq; incultos serpentum multa per agros

Errasse, atq; suis fluuios temerasse uenenis.

Strage canum primo, uolucrumq;, auiumq;, bouumq;.

Inq; feris subiti deprensa potentia morbi est.

Concidere infelix ualidos miratur arator

Inter opus tauros, medioq; recumbere sulco.

Lanigeris gregibus balatus dantibus agros,

Sponte sua, lanæq; cadunt, & corpore tabent.

Accer equus quondam, magnæq; in puluere famæ

Degenerat palmæ, ueterumq; oblitus honorum

Ad præsepe gemit morbo moriturus inertis.

Non aper irasci meminit, nec fidere cursu

Cerua, nec armentis incurrere fortibus urfi.

Omnia languor habet, syluis, agrisq;, uisq;

Corpora foeda iacent, uitiantur odoribus auræ.

Mira loquor, non illa canes, auidæq; uolucres,

Non cani tetigere lupi, dilapsa liquefcunt,

Afflatuq; nocent, & agunt contagia late.

Peruenit ad miseros damno grauiore colonos

Pestis, & in magnæ dominatur mœnibus urfi.

Viscera torrentur primo, flammisq; fauent.

Indicium rubor est, & ductus anhelitus igni.

Aspera lingua tumet, tepidisq; arentia uentis

Ora patent, auræq; graues captantur hiatu.

Non stratum, non ulla pati uelamina possunt.

Dura sed in terra ponunt præcordia, nec fit

Corpus humo gelidum, sed humus de corpore feruet,

Nec moderator adest, inq; ipsos sæua medentes

Erumpit clades, obsuntq; autoribus artes.

Quo propior quisq; est, seruitq; fidelius agro,

In partem leti citius uenit, atq; salutis

Spes abiit, finemq; uident in funere morbi,

nocent. Peste enim Medici quoq; corripiebantur. Leti: mortis. Finemq; uident in funere morbi: ordo est & sensus, finemq; morbi in funere & morte uident.

Indulgent animis: hoc est, faciunt quicquid ipsis libet. pariant morbi, tristes uocantur. Ad uiscera: ad intesti-
 Quid utile: hoc uerbum fit subintelligat, ut sit sensus, na corrumpenda. Ante sacros postes: ante sacras tem-
 & nulla cura est, quid plorum ianuas. Pars
 fit utile. Haurit: bibit. animam laqueo clau-
 Et illas: etiam illas cada dunt: pars inquit se su-
 me. 3° infectas, in qui suspendunt & strangu-
 bus multi moriebant. lant. Venientia fa-
 Tantaque sunt miseris: ta: uenientem mor-
 adeo autem inquit in- tem. Feruntur: effe-
 uisus habent lectos, ut runtur. nam extra ur-
 ex illis profiliat. Aut bem cadauera sepelie-
 si prohibent: hoc est, si bantur. Nullis fu-
 cui sunt tam exigua ui neribus: nullis exe-
 ut stare non possit, atque. 3° defilire, quiarum honoribus, nam
 deuoluit se quoquo funus est pompa ex-
 modo potest in humum, equiarum, & funeralibus
 Funesta: pestifera, dictum, quae cadaue-
 mortifera. Funestum ri praeferebantur. No-
 etiam dicitur funere in ctu enim mortui ef-
 quina. 3°. In crimi ferebantur ad sepul-
 ne: in culpa. Semia- turam. Neque es-
 nimes: semimortuos. nim capiebant fune-
 Pendentis: impen- ra portae: incredibile
 dentis, imminens. funerum multitudi-
 Hic, illic: passim & nem fuisse Aeacus os-
 ubique. Exhalantes: tendit, cum per ur-
 expirantes. Quidam bis portas efferi non
 timi: qualis animus. possent. Aut in
 Ut uitam odissem: humata premunt ter-
 talem animum ha- ras: aut insepulta i-
 beret debuerit Aeacus cent in terra. Aut
 ipse exponit. Talem dantur in altos Indo-
 inquit animum debui rata rogos: aut inquit
 habere uitam odise sine ullo sepultura ho-
 sem, ac me tuus esse cu- nore in ignes mittun-
 perem. Flexerat: con- tur. Nam cadauera
 uerterat. Putrida po- apud antiquos cum
 ma: nimis n. 3° ara & suis ornamentis com-
 corrupta. Contra: e- burebantur, ianctis
 regione. Sub: mia ac proximis munera
 ala. Irrita thura: quaedam, ceu dotem
 na, nihilque confer- in rogam conferentis-
 bus. In tumulos: ad sepulchra facien-
 Non exoratis. 3°. da. In ignes: in ro-
 subaudiatur. Admo gos extruendos, per
 ti templis: adducti in quae significatur ca-
 templa. Dum uota dauerum maximam
 sacerdos Concipit: dum fuisse multitudinem.
 sacerdos precat Deos. Tanto turbine: tan-
 Purum uinum: me- ta perturbatione, &
 rum, sine aqua. mero inuolutione rerum.
 nanque in sacrificijs
 quemadmodum & nos, Falsa: falso. nomen
 prisci utebant. Haud enim pro aduerbio est
 expectato uulnere: non positum. Loquun-
 expectato ictu. Fi- tur: scilicet homines.
 bra quoque agra: uis-
 tiara. Fibrae autem uis-
 timarum haruspices
 inspiciebant, quo pra-
 dicere futura possent.
 Notas ueri: signa
 quibus uerum cognos-
 scitur. Monitus: ad-
 monitiones Deorum.
 Tristes morbi: ab
 effectu, quod tristi-
 Indulgent animis, & nulla quid utile cura est.
 Utile enim nihil est. passim, positoque pudore
 Fontibus, & fluuijs, puteisque capacibus haerent.
 Nec sitis est extincta prius, quam uita, bibendo.
 Inde graues morbo nequeunt consurgere, & ipsis
 Immoriuntur aquis. aliquis tamen haurit & illas,
 Tantaque sunt miseris inuisi tedia lecti,
 Profiliunt, aut, si prohibent consistere uires,
 Corpora deoluunt in humum, fugiuntque penates
 Quisque suos. sua cuique domus funesta uidetur.
 Et quia causa latet, locus est in crimine notus.
 Semianimes errare uisus, dum stare ualebant,
 Aspiceres, flentes alios, terraque iacentes,
 Lassaque uersantes supremo lumina motu.
 Membraque pendentis tendunt ad sidera caeli
 Hic, illic, ubi mors deprenderat, exhalantes.
 Quid mihi tunc animi fuit? aut quid debuit esse?
 Ut uitam odissem, & cuperem pars esse meorum.
 Quo se cunctae acies oculorum flexerat, illic
 Vulgus erat stratum, ueluti cum putrida motis
 Poma cadunt ramis, agitataeque ilice glandes.
 Templata uides contra gradibus sublimia longis,
 Iuppiter illa tenet, quis non altaribus illis
 Irrita thura dedit: quoties pro coniuge coniunx,
 Pro nato genitor, dum uerba precantia dixit,
 Non exoratis animam finiuit in aris?
 Inque manu thuris pars in consumpta reperta est:
 Admoti quoties templis, dum uota sacerdos
 Concipit, & fundit purum inter cornua uinum,
 Haud expectato ceciderunt uulnere tauri:
 Ipse ego sacra Ioui pro me, patriaque, tribusque
 Cum facerem natis, mugitus uictima diros
 Edidit, & subito collapsa sine ictibus ullis
 In quo tinxit subiectos sanguine cultros.
 Fibrae quoque agra notas ueri, monitusque Deorum
 Perdiderunt. Tristes penetrant ad uiscera morbi.
 Ante sacros uidi proiecta cadauera postes.
 Ante ipsas, quo mors foret inuidiosior, aras.
 Pars animam laqueo claudunt, mortisque timorem
 Morte fugant, ultroque uocant uenientia fata.
 Corpora missa neci nullis de more feruntur
 Funeribus. neque enim capiebant funera portae,
 Aut inhumata premunt terras, aut dantur in altos
 Indotata rogos, & iam reuerentia nulla est.
 Deque rogis pugnant, alienisque ignibus ardent.
 Qui lachryment, desunt. in deflenteque uagantur
 Natorum, matrumque animae, iuuenumque, senumque,
 Nec locus in tumulos, nec sufficit arbor in ignes,
 Attonitus tanto miserarum turbine rerum
 Iuppiter o dixi, si te non falsa loquuntur

Isse sub amplexus Aeginæ Afopidos olim. Nam Afopus secundam pro dicit. Sic autem uersus meadis ca- ret. In quodam tamen exemplari sic scriptum legitur:

Aeginæ amplexus quondam sub Afopidos isse, quæ lectio si tibi placet, accipe.

[Est & hic locas τὸ ἀπορομένης unus, hoc est, de qui-

bns merito dubitare possis. γένος ac uerus sit, an secus. Nam siue hoc, siue illo modo uer sum legas, incommodi aliquid habet, illo, ut particula olim, in fine ociose ferè ponatur. Quod contra decorum & elegantiam Heroici carminis fit. Hoc autè ut syllaba prima Afopidis corripia- tur, quæ aliàs longa est, ut primo Argona. Apollonius.

κατὰ τὸ ἀπορομένης ἰσχυροῦ ἀπορομένης.

Et apud Statium libro septimo:

Afopus gemuisse datur, &c. Quo loco etiam fabulam Iouis & Aeginæ idem poeta exponit. Item apud Lucanum libro sexto. Accipit Afopus curius, Phoenixq; Melasq; &c Sed ramen priorem lecti- onem, hoc est, emen- dationē Regij retineamus, dum melior alia offeratur.]

Afopidos Aeginæ: Afopi filia. Est enim Afopus Bæotia flu- uius in sinum Corin- thium labens. No- tam: signum. Ful- gore: fulgoris splendo- re. Tonitru secun- do: prospero. Quæ- das mihi pignoris o- men: quæ mihi pro pi- gnoris signo ostendis.

De semine Dodo- næo: laus à loco. Do- dona enim urbs est Molossidis in Epiro, iuxta quam fuit sylua Ioui dicata, in qua col- umbæ responsa da- bant. Dicta est au- tem Dodona, uel à Dodona una ex Oceani nymphis, uel à Dodono Iouis & Europæ filio, uel à Dodone flu- uio, ut Stephanus ait. Vnde Dodonius, Dodonæisque deriuatur. Hinc est prouerbi- um: Aes Dodonæum, in eos qui nimium multa loquuntur. Frugilegas: fruges ac grana colligentes. Grande onus exiguo: antithe- ton est, grande nanque exiguo opponitur. Rugoso cortice: aspero. Inania mœnia: enacuata, hominibus

Isse sub amplexus Aeginæ Afopidos olim, † Nec te magne pater nostri pudet esse parentem, Aut mihi redde meos, aut me quoq; cōde sepulch- Ille notā fulgore dedit, tonitru p̄ secundo. (ro.

Accipio, sintq; ista precor felicia mentis Signaturæ, dixi, quæ das mihi pignoris omen. Fortè fuit iuxta patulis rarissima ramis Sacra Ioui quercus de semine Dodonæo. Hic nos frugilegas aspeximus agmine longo Grande onus exiguo formicas ore gerentes, Rugosoq; suum seruantes cortice callem. Dum numerum miror, totidem pater optime dixi Tu mihi da ciues & inania mœnia supple.

Intremuit, ramisq; sonum sine flamine motis Alta dedit quercus, pauido mihi membra timore Horruerant, stabantq; comæ, tamen oscula terræ, Roboribusq; dedi, nec me sperare fatebar, Sperabam tamen, atq; animo mea uota fouebam, Nox subit, & curis exercita corpora somnus Occupat ante oculos eadem mihi quercus adesse, Et rami totidem, totidemq; animalia ramis Ferre suis uisa est, pariterq; tremiscere motu, Graniferumq; agmen subiectis spargere in aruis. Crescere quod subito, maius, maiusq; uidetur, Ac se tollere humo, rectoq; assistere trunco, Et maciem, numerumq; pedum, nigrumq; colorē Ponere, & humanam membris inducere formam, Somnus abit, damno uigilans mea uisa, querorq;, In superis opus esse nihil, at in ædibus ingens Murmur erat, uocesq; hominum exaudire uideb? Iam mihi desuetas, dum suspicor, has quoq; for- Elise, uenit Telamon properus, foribusq; re- Speq; fideq;, pater dixit maiora uideb...

Egredere, egredior, qualesq; in imagine somni Visus eram uidisse uiros, ex ordine tales Aspicio, noscoq;, adeunt, regemq; salutant. Vota Ioui soluo, populisq; recentibus urbem Partior, & uacuos priscis cultoribus agros, Myrmidonasq; uoco, nec origine nomina fraudo, Corpora uidisti, mores, quos antè gerebant.

ἀμφιλόσσας, &c.]

Fraudo: priuo. Pares annis: eadem nanque nos- ste omnes nati esse uidebantur. Eurys enim amulea- rat: parenthesis est expositionem continens, à poeta in- serra.

uacua. Sine flamine: sine uento. Stabant: erectæ e- rant. Nox subit: subsequitur. Exercita: defatiga- ta. Est autem sententia generalis. Graniferum agmen: multitudinem formicarum grana ferentium. Sparge- re in aruis subiectis: si esset soluta oratio in arua li- sta diceretur. Recto trunco: corpore erecto & pecto- re. Mea uisa: mea in- somnia. Speq;, fideq; que maiora: hoc est, maiora, quàm ut spe- randa, credendaq; sint.

Adcunt: accedunt ad me. Vota Ioui sol- uo: gratias ago & sacrifico. Partior: diuido, distribuo.

Myrmidonasq; uo- co: ἀντὶ τῶν μυρμηκῶν, hoc est, formicis. A formi- cis quidem Myrmi- donas appellatas fuisse ait poeta, ut qui fabu- læ stipuletur. Strabo autem scribit Aeginen- ses Myrmidonas di- ctos, non ut in fabulis canitur, quod magna inualecente pestilen- tia formicæ Aeaco pr- cante in homines u- sa fuerint, sed quia- micarum more ter- m- fodientes ad pr- es- apportarent agri- colendi max- iam ha- berent, ac solas inco- lerent, n- latericiam fa- cere at- ædificare con- gerentur.

[Eadem ferè in Com- mentarijs Pindari ode ter- Nemeorum ex- gene quodā ci- antur. Hesiodus au- tem ut in hsdem Com- mentarijs citatur, fabu- læ meminit in hunc modum:

ὁδὲ ἄποκονομῆσαι τὴν κί- κην ἰκτεροχάρμη. ἀντὶ τῆσι δ' ἕλεο πολυκάρ- τον ἵκτερο μύθηρ, κίθηρ τὴν ἀκάρη, πατὴρ δὲ ἀρῶντι θυῶντι ὄσσει ἰσπυ μύθηρ κίθηρ ἰκτεροχάρμη, τοὶ ἰκτεροχάρμη, τοὶ ἰκτεροχάρμη, τοὶ ἰκτεροχάρμη, τοὶ ἰκτεροχάρμη. Οἱ δὲ τὸν πρῶτον ἰκτεροχάρμη

Al. sic: Aeginæ amplexus quondam sub Afopi dos isse.

Vnde Myr midones.

L A C T.

Talibus & Argumentū Cephalus de donis interro-
gatur, refert inuicem Aeaci filio Phoco de Procris con-
iuge, & cur aut unde telum gereret. Nam cum in monte
Vmetto Atticę regionis uenaret, ab Aurora ob speciem
rapas est, quem ut cōperit Dea Procris prioris coniu-
gis implicitū a se uelle diuertit, fecit, ut mutata specie re-
missas Cephalus Athie-
nas, contenderet, ut ex
pollicitis, muneribusq;
tentaret, an pudicitia
puram possit seruare.
Plurimis itaq; rebus ad
usum feminarum cō-
parat. . . capi possi-
set, fallacia mentem cli-
cuit, quod ut illa com-
perit, a marito se esse
deceptam, pudore ex-
territa ut conspectum
eius uideat, altis
se recondidit salibus.
Hic cum assidue Dia-
nae studio scras perse-
queretur, & ambigua
uox refrigerantis Cea-
phali ad eam esset per-
lata, qui ex nimio aestu
aurā sepius inuocaret,
non inmemor pristini
toris, dum uirgultis
recondit, ut specula-
re . . . an esset aliqua
Aurora nomine, cuius il-
le cupido impulsus
a se alienatus, Cepha-
lus procul speculatus
uehementius moueri
uirgulta, dum arere se-
ram existimat eo loco
reconditū, iaculo emis-
so coniugē impr. tens
interfecit. Ferrum
id telum cum ca-
eodem coniuge Procris
de Cephalo tributum,
cuius uim ob iram Au-
rorae, similiter ut ferax
ab eo percussus, maxi-
mo cum luctu uiri ex-
perta est.

R A P H.

Mentis: corae, cōiui-
uio. Iubar: splendo-
rem diei. Aureus Sol:
pulcher ac splendidus.
Cui grat. et. cauiā cur
filij Pallantis ad Cepha-
lum conuenient. Ille
enim maior natu erat.

Ad re. ad Aeacum.

Fraterq; Peleus. Cū quis: quibus cum. Aeolidē:

Cephalus

Cephalum Aeoli nepotē. Cephalus enim Deionei filius
fuit (ut Pausan. ait) Aeoli uero nepos. Nā Deioneus, Sal-
moneus, & Cretheus Aeoli filij fuisse scribunt, quare deci-
piuntur, qui putāt aliter quā Aeolidem esse legendum.
Sum. ne ita. hoc ē, uenationib. delector, & ferarū cęde.
Sylua: arbore, cōtinens enim pro cōtento positū est. Si
cor. nodus inesset: rursus enim nodosa est arbor. Vn-

de sit: ex qua arbore sit. Telum ia. periphrasis est iaculi.
Actaeis: Atheniensib. Spem: pulchritudine. Usus:
utilitatē. Fortunāq; mis. Nō regit, hoc est, nulli subijcit
fortunā. Frustra est nunquā mittit. iuuenis Ner. Pho-
cus Nerei nepos, nam Aeacus cū ex Psamathe Nerei filia
sustulit, reliquos autē duos. Pelcū & Telamonē ex En-

deide Chironis, uel ut
apud Pausan. legit, Sci-
ronis filia. Quis au-
ctor: quis fuerit dator
tam magni muneris.

Ille re. Cephalus. Et
cæ. no. pu. ordo est &
sensus, & silet ac reticet
Cephalus ob pudorē
cætera quę nota erant,
qua mercede illud iacu-
lum ab uxore accepe-
rit. Neq; enim refert Ce-
phalus se ob pulchritu-
dinem suā ab uxore ac-
cepisse. Vel potius sic:
ille refert quæ petit, sci-
licet Phocus, de iaculo
& unde datum sit & cę-
tera nota, sed qua mer-
cede idē accepit, id
uero pudore tacet.]

Tulerit: accepit. Ta-

ctusq; do. commotus.
Nate Dea: Phocus quē
alloquit Cephalus, fili-
us fuit Aeaci ex Psamathe
nympha. Quis pos-
sere. parenthehis est, qua
significat non esse cre-
dibile Cephalum ob il-
lud iaculū flere, quod
tanta sit utilitatis. Pro-
cris er. Procris Erech-
thei Atheniensū regis
fuit, quę cū Cepha-
lo nupsisset Auroræ o-
dio, quę Cephalum in
suos amplexus cōuertere
nequiuit, sub forma
alieni uiri munerib; a

Cephalo ipso tentata,
fidē marito datā fracta
ra uidebat. Cum autē se
Cephalus indicasset, an-
sugiens syluas petijt, ac
Dianę comes effecta,
randē a Cephalo placa-
tur, domūq; reuersa ma-
rito & canē nomine Le-
lapa, et iaculū admirā-
dæ pulchritudinis, uir-
tutisq; donauit. Cū au-

tem cuiusdā indicio cōperisset Cephalum cum quadam
nympha nomine Aura cōgredi solitum, tām cum in syl-
uas secuta, ab inscio marito eo telo, quod ab ipsa dono
acceperat, fuit interfecta. Magnæ Orithyæ: praelarg.
ut quæ sua pulchritudine a Borea uento rapta fuisse si-
gitur. Orithyia uero cōcita in montibus interpretari pos-
est. Nam a datius ipse & illa, quod est concitor, Ori-
thyia componitur. o breui in . longum mutato.

Conf.

Phocus

Procris.

Orithyia

Conferre: comparare. Dignior ipsa rapti: anteponebat Cephalus Procrin in Orithyis, quamuis ob pulchritudinem Orithyia à Boreca uento rapta fuisse feratur. Ipsa: Procris. sentit enim Cephalus Procrin fuisse Orithyia elegantiore, atq; formosiore. Pater hanc mihi iunxit Erechtheus pater uxorem dedit Erechtheus autē (u: diximus) Athenarum rex fuit, unde Athenienses interdum Erechthidē uocantur. [De quo supra circa finem texti libri dicitur.]

Hanc mihi iunxit amor: repetitio est maxime auctori amantis eductio. Non ita Dīs usum est: non ita Dīs placuit, ut esset fœx. Post sacra iugalia: post nuptias celebratas. Semper florentis Hymeti: Hymetus mons est Atticæ regionis, thymo semper florens, ubi & mel optimam conficitur, & pulcherrimū marmor effunditur. Lutea Auroræ rubi: unda. Cephalus autem tanta pulchritudine fuisse territur, ut ab Aurora fuerit raptus atq; asportatus ut scribit Pausanias. Unde inter alias sistentes statuas, quæ in regia Athenis uidebantur, Aurora quoque erat Cephalū asportans. Rosco: pulchro. Spectabilis: digna quæ inspicatur. Quod teneat lucis: nam Aurora meridiana est inter diē & noctem. Sacra tori: lecti & nuptiarum. Prima fœdera: nam Procris dederat fidē se cum alia muliere nō coitura. Deserti lecti: derelictæ uxoris. Nota Dea est: comota & indignata. Siste: con-

Hymetus

Cephalus
pulchritudo

Abrepti

Si faciem, moresq; uelis conferre duarum,
Dignior ipsa rapti, pater hanc mihi iunxit Erechtheus.
Hanc mihi iunxit amor, felix dicebar, eramq;
Non ita Dīs uisum est, at nūc quoq; forsitan essem.
Alter agebatur post sacra iugalia mensis,
Cum me cornigeris tendentem retia ceruis
Vertice de summo semper florentis Hymeti
Lutea mane uidet pullis Aurora tenebris,
Inuitumq; rapit, liceat mihi uera referre
Pace Deæ, quod sit roseo spectabilis ore,
Quod teneat lucis, teneat confinia noctis,
Nectaris quod alatur aquis, ego Procrin amabā.
Pectore Procris erat, Procris mihi semper in ore.
Sacra tori, coitusq; nouos, thalamosq; recentes,
Primaq; deserti referebam fœdera lecti.
Nota Dea est, & siste tuas ingrate querelas,
Procrin habe, dixit, quod si mea prouida mens est,
Non habuisse uoles, meq; illi irata remisit.
Dum redeo, mecumq; Deæ memorata retracto,
Esse metus cœpit, ne iura iugalia coniunx
Non bene seruasset, facies, ætasq; iuebant
Credere adulterium, prohibebant credere mores.
Sed tamen abfueram, sed & hæc erat, unde redibā,
Criminis exemplum, sed cuncta timemus amātes.
Querere quod doleam statuo, donisq; pudicam
Solicitare fidem, fauet huic Aurora timori,
Immutatq; meam (uideor sensisse) figuram,
Palladiasq; in eo non cognoscendus Athenas,
Ingreddiorq; domum, culpa domus ipsa carebat,
Castaq; signa dabat, dominoq; erat anxia rapto.
Vix aditus per mille dolos ad Erechthida factus.
Vt uidi, obstupui, meditataq; pene reliqui
Tentamenta fidē, male me, quin uera faterer
Continui, male quin, ut oportuit, oscula ferrem.
Tristis erat, sed nulla tamen formosior illa
Esse potest tristi, desiderioq; calebat
Coniugis arrepti tu collige, qualis in illa
Phoece decor fuerit, quam sic dolor ipse der
Quid referam, quoties tentamina nos pudici
Repulerint mores: quoties ego dixerit uni
Seruor, ubicunq; est, uni mea gaudia seruo.
Cui non ista fidē satis experientia sano
Magna foret: non sum cōtentus, & in mea pugno
Vulnera, dum census dare me promitto loquendo,
Muneraq; augendo, tandem dubitare coegi.
Exclamo mala, pectora detego, te cūs adulter,
Verus eram coniunx, me perfida teste teneris.
Illa nihil, tacito tantummodo uicta pudore
Insidiosa malo cum coniuge limina fugit.
Offensaq; mei genus omne perosa uirorum

Procrin. Mecum retracto: mecū cogito.

Memorata Deæ: uerba & dicta Auroræ.

Esse metus cœpit: lotyppus Aurora, & Cephalus est effectus.

Facies, ætasq; iuebant, formosa inquit facies, & iuuenilis ætas Procridis me inducebant, ut crederem ipsam adulterium commisisse. **Mores autē casti me illi inspicari non permittebant.**

Unde redibā: à qua ueniebam. **Criminis exemplū:** adulterij. **Aurora namq; unde redibā,** exēplo era, quam facile mulieres in adulterium cadant. **Sollicitate: tentare,** infestare. **Ineo: intro.** Fide: fidei antiquorum more, ut Virgilius. **Libra die,** somnibus pares ubi fecerit horas.

Male continui: mihi me cōtinui, ut non teter me Cephalus se. **Quin ut non terdum cur non fiat.** Vt orat ut honestū & ueniens fuit. **Calebat:** ardebat, anxia erat. **Desiderio adfuentia.** Coniugis arrepti: mariti, quæ putabar ab Aurora fuisse raptū. **Tu crederet: cōdude,** ratio

id quod græci **ἐπιθυμία** dicūt. **Vni: soli** Cephalo. **Cui sano: sapienti.** **Fidē: pro fidei.** est enim genitius. **Sic Virg. Libra die,** somnibus pares ubi fecerit horas. **In mea uulnera:** in meos dolores. **Census: amplas diuitias.** **Mala: mala** mulier. **Pectora detego:** me ipsum inquit indico. **Tectus adulter: simulatus** inquit est adulter: sed uerus maritus. **Perfida: proprie,** nam perfida, qui fidem uolūt dicuntur. **Illa nihil: uel**

Cephalus
in aliam figuram

dixit, uel respondit, uel huiusmodi uerbum est subaudiendum. **Insidiosa limina:** in quibus sibi structæ infidæ fuerant. **Offensaq; mei:** quod me offendisset, offensa enim actiue, offensio passiuè accipi solet.

Petosa: odio habens. Operata: occupata, dedita. Violentior ignis, amor uehementior. Redditur mihi: ad meredit. Sua Cynthia: sua Diana. Procridis autem etiam Callimachus meminit inter Dianæ comites. hymno in Dianam, his uersibus.

α. κρηδον φερτω ελεχτη
Αυρηδαν ποσειν εβρομικτη
popitiana. &c.]

Muneris alterius: canis à Procri uxore donati. Si autem coniunctio est subaudienda, ut intelligatur, si requiritur. Exponit autē mutata. & fera. The midis indignatione in Thebanū agrum immissa, & canis nomine Lelapis in saxa. Nā Thebani cū uidissent Naiades, ac nymphas futura prædicere, The midis Deæ obscura dicitis responsa templum deicerunt. Illa uero indignata feram immisit uulpem (ut græci narrant) quæ & pecora & agrestes uexaret, ad eam opprimendam alia Græciæ iuuentute conuenit etiam Cephalus cum Lelape, qui cum in feram uitabile iaculum solent cōiecturus, utrunq; aspexit in saxa commutatam. Accipemirandū: ad rem admiratione dignam.

Naiades: nymphæ. Carmina: uanities, prædictiones.

uunt: exponunt. precipitata: deiecta, contempta. Ambagum: dictorum ambiguum. Alma Themis: sancta. Nam Themis (ut Pōpeius ait) Dea fuit, quæ hominibus præcipiebat id petere, quod honestum & fas esset. Vnde & pro eo quod nos fasdicimus,

θρησ frequentur ponitur à Græcis. Inulta: impunita. Aonia Thebis: Bœotijs. Aonia enim pars est Bœotijs, scite uero epitheto distinxit. Nam Thebæ multarum urbium nomen est, ut diximus. Cessit & exitio multis: perniciosa multis fuit. Pecorumq; suoq; agricolæ, inquit, illam feram & sua, & pecorum morte pauerunt. multos enim ex illis deuorauit fera. [sed tu construe, cessit, hoc est, fuit multis exitio, & suo siue proprio, & pecorum.] Indagine: multitudine hominum inquirentū. Sic Virgilius, Saltusq; indagine cingunt. Indagare autem, unde indagine declinamus, est diligenter inquirere. Summa lina: summos funes, metonymia est, ex

lino enim funes conficiuntur. Positarum plagarum: tentorum retium. Copula: uinculum quo canes colligantur. Et cœtu: canum multitudinem. Non segnior alite: uelox ut auis. Ludit: deludit, decipit. Innuit autem poëta uulpē illam feram fuisse. Vulpes enim circuncurrendo maxime canes eludant. Lelapa: à uelocitate & impetu nomē hoc inditū fuit cani. κρηδον enim turbo dicitur, qui uētus est maxime impetuofus.

Pugnat exuere: conatur detrahere. Morantia: remorantia, resistentia. Tendit: cōtendit, conatur. Vix bene missus erat: quanta fuerit uelocitate canis ille, aperte declarat Cephalus, quem uix dimissum non poterat uidere. Missus: dimissus. Vestigia pedum: signa pedum.

Habebat: tenebat. Expulsæ glandes: emissæ funda glandes plumbeæ. Contorto uerbere: contorta funda. Calamus: sagitta ex calamo cōfecta.

Gortyniaco ab arcu: Cretensi. Nā Gortyn, quæ & Gortys dicitur, urbs est Cretæ, à Gorty heroe dicta. Hæc & Larissa & Crenia fuit appellata. Cretenses autem præcipue celebrantur arte sagittaria. Apex: uerticis.

Tollor in hunc: in illum uerticem ascendo. [Collem hunc Teumessum intelligi puto. Hinc enim & Teumessia uulpes hæc ab autoribus dicit. Pausanias in descriptione Bœotiæ. και ταυτην τη Λαυρη, inquit, κρηδον εις τρυμασος. Ευρυπλου δ' ουδ' αιδος προσηναι φασιν ιταυθα. κρηδον δ' εις αλυσιαν, ιταυθα σιρ τρυμασικη λογος ει. ορ

τα κρηδονος Αουριαν & θηριον ιτι αλιερα τησθησιν θεσαιορ. και ορ ουδ' ου κωδερ ορ προσηναι τη ιταυθιωσ ιταυτησ ερτικιοσ. αλιεσιν δ' μιλλονοσ, αυτασ λιδοσ ιταυτοσ α αλυσιαν οσδ' α κρηδον ουτοσ. Vides hic omnia consentire his, quæ ab Ouidio de uulpe dicuntur, præterquam quod ira non Themidis, sed Dionysij, immisit illam Thebano agro Pausanias tradit.]

Quo cursu. Modo: interdum. Deprehendi: comprehendi. Modo se subducere: interdum se subtrahere. Callida: astuta. Limite recto: itinere.

Montibus errabat studijs operata Dianæ. Tum mihi deserto uolentior ignis ad ossa Peruenit. orabam ueniam, & peccasse fatebar. Et potuisse datis simili succumbere culpæ Me quoq; muneribus, si munera tanta darentur. Hæc mihi confesso læsum prius ulta pudorem Redditur, & dulces concorditer exigit annos. Dat mihi præterea, tanquam si parua dedisset Dona, canem munus, quem cum sua traderet illi Cynthia, currendo superabit dixerat omnes, Dat simul & iaculū, manibus quod cernis habere. Muneris alterius quæ sit fortuna requiris, Accipe mirandum, nouitate mouebere facti, Carmina Naiades non intellecta priorum Soluunt ingenijs, & præcipitata iacebat Immemor ambagum uates obscura suarum Scilicet alma Themis, nec talia liquit inulta. Protinus Aonijs immissa est bellua Thebis, Cessit & exitio multis pecorumq; suoq;, Ruricolæ pauere feram, uicina iuuentus Venimus, & latos indagine cinximus agros. Illa leui uelox superabat retia saltu, Summaq; transibat positarum lina plagarum. Copula detrahitur canibus, quos illa sequentes Effugit, & cœtum non segnior alite ludit. Poscor & ipse meum consensu Lelapa magno, (Muneris hoc nomen) iam dudum uincula pugnat Exuere ipse sibi, colloq; morantia tendit. Vix bene missus erat, nec iam poteramus, ubi esset, Scire. pedum calidus uestigia puluis habebat.

se oculis ereptus erat. non ocior illo Hæc, nec expulsæ contorto uerbere glandes, Nec Gortyniaco calamus leuis exit ab arcu. Collis apex medijs subiectis imminet aruis. Tollor in hunc, capioq; noui spectacula cursus. Quo modo deprendi, modo se subducere ab ipso Vulnere uisa fera est, nec limite callida recto,

τα κρηδονος Αουριαν & θηριον ιτι αλιερα τησθησιν θεσαιορ. και ορ ουδ' ου κωδερ ορ προσηναι τη ιταυθιωσ ιταυτησ ερτικιοσ. αλιεσιν δ' μιλλονοσ, αυτασ λιδοσ ιταυτοσ α αλυσιαν οσδ' α κρηδον ουτοσ. Vides hic omnia consentire his, quæ ab Ouidio de uulpe dicuntur, præterquam quod ira non Themidis, sed Dionysij, immisit illam Thebano agro Pausanias tradit.]

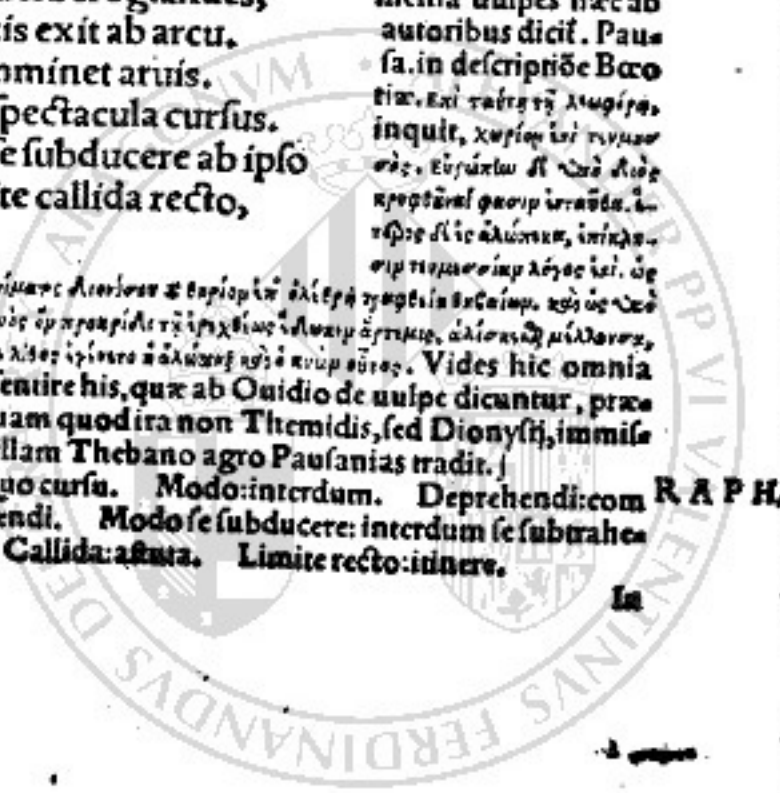
Quo cursu. Modo: interdum. Deprehendi: comprehendi. Modo se subducere: interdum se subtrahere. Callida: astuta. Limite recto: itinere.

Vu es & in sa car in sa xa

Gortyn

MICYC

RAPH

In spacium rectum subaudiat. Quo: in quo curia. In gyru: in orbem. Hosti: cani lalapi. Imminet: instat. Vanos morsus: inanes, quia feram comprehendere non poterat. Ad iaculi uertebat opem: uolebam inquit mittere iaculum. Quod dextera librat: gestum exprimit iaculum emittente uolentis. Amentis addere: imponere. Amenta autem sunt lora, quibus iacula facilius, longiusq; emittuntur. Lumina deflexi: oculos remouit a cane & fera. Eodem: ad eundem locum. Mirum: res miranda. Est autem interiectio affectui seruientis. Duo marmora: duo marmorea signa. Sic quidem Ouidius, alij autem scribunt Cephalo canem in cæcum fuisse sublatum, sydustrum, effectum, quem graeci Sirium, latini Canicula uocant. Affuit: auxilio fuit. Haftenus: locutus est Cephalus subaudiat. Iaculo quod crimen in ipso est: quæ inquit in iaculo est culpa? Memor enim Phocus eorum quæ Cephalus dixerat, merito ipse sum roga, cuius mali causa fuerit iaculum illud, quo se Cephalus cum coniuge perditum fuisse aiebat. Reddidit: respondendo exposuit. Gaudia principium: carmen est antheris exornatum. Nil gaudium dolori opponitur. Referam: narabo. Iuuat: meminitisse beati Temporis Aeacide: sententia est catholica & generalis. Rite felix: perfecte felix. Amor socialis: ab effectu quod socios reddat. Thalamos Iouis: nuptias Iouis. Venus ipsa: quæ est pulchritudinis Dea & uenustatis. Aequales flammæ:

In spaciumq; fugit, sed decipit ora sequentis,
Et redit in gyrum, ne sit suus impetus hosti.
Imminet hic, sequiturq; parem, si similisq; tenenti
Non tenet, & uanos exercet in aëre morsus.
Ad iaculi uertebat opem, quod dextera librat
Dum mea, dum digitos amentis addere tento,
Lumina deflexi, reuocataq; rursus eodem
Rettuleram, & medio (mirum) duo marmora campo
Aspicio, fugere hoc, illud latrare putares.
Scilicet inuictos ambo certamine cursus
Esse Deus uoluit, si quis Deus affuit illis.
Haftenus, et tacuit, iaculo quod crimen in ipso est:
Phocus ait, iaculi sic crimina reddidit ille.
Gaudia principium nostri sunt Phoece doloris.
Illa prius referam, iuuat o meminitisse beati
Temporis Aeacide, quo primos rite per annos
Coniuge eram felix, felix erat illa marito.
Mutua cura duos, & amor socialis habebat.
Nec Iouis illa meo thalamos praeferret amori,
Nec me quæ caperet, non si Venus ipsa ueniret,
Villa erat, aequales urebant pectora flammæ.
Sole fere radijs feriente cacumina primis
Venatum in syluas iuueniliter ire solebam,
Nec mecum famuli, nec equi, nec naribus acres
Ire canes, nec lina sequi nodosa solebant.
Tutus eram iaculo, sed cum satiata ferinae
Dextera cædis erat, repetebam frigus, & umbras,
Et quæ de gelidis exibat uallibus, auram.
Aura petebatur medio mihi lenis in aestu.
Auram expectabam, requies erat illa labori.
Aura (recordor enim) uenias cantare solebam,
Meq; iuues, intresq; sinus gratissima nostros,
Vtq; facis, releuare uelis, quibus urimur aestus.
Forlitan addideram (sic me mea fata trahebant)
Blanditias plures, & tu mihi magna uoluptas,
Dicere sum solitus, tu me reficisq; fouesq;.
Tu facis, ut syluas, ut amem loca sola, meoq;
Spiritus iste tuus semper capiatur ab ore.
Vocibus ambiguus deceptam praeiuram
Nescio quis, nomenq; auræ tam saepe uocatum
Esse putat nymphæ, nympham mihi credit amari.
Criminis extemplo ficti temerarius index
Procrin adit, linguaq; refert audita susurra.
Credula res amor est, subito collapsa dolore,
Vt mihi narratur, cecidit, longoq; refecta
Tempore se miseram, se fati dixit iniqui.
Deq; fide quæta est, & crimine concita uano,
Quod nihil ex, metuit, metuit sine corpore nomē.
Et dolet infelix ueluti de pellice uera,
Saepè tamen dubitat, metuitq; miserrima falli.
Indicioq; fidem negat, & nisi uiderit ipsa,
Damnatura sui non est delicta mariti.
Postera depulerant Auroræ lumina noctem,
Egredior, syluasq; peto, uicti rōp per herbas

par amor. Sole fere radijs: matutino, inq; tempore in syluas ad uenandum ire solebam. Est enim matutin' poris periphrasis. Ca cumina: montium summitates. Iuueniliter: iuuenum more. Naribus acres: odori. Lina nodosa: retia. Aurale lenis: suavis, iucunda. Est autem pulchra anadiplosis cū tione, qua significat Cephalus auram illi sibi gratissimam fuisse. Releuare aestus: leues facere Solis feruores.

Et tu mihi magna uoluptas: hęc sunt blanditiæ, quibus utebatur Cephalus ad auram.

Loca sola: deserta.

Vocibus ambiguis: uerbis dubijs, quæ tum ad auram, tum ad amicum poterant referri.

Extemplo: subito.

Criminis ficti: falsi

Temerarius: incōsideratus. Index: delictorum, nā indices pro criminibus dicuntur delatores. Lingua: refert: narrat, exponit. Est autem pleonasmus, lingua enim redundat.

Susurra: murmura & uoces, quibus auram uocabat. Credula res: amor est: causa est cuius subitō colapsa ceciderit. Amantes namq; facile omnia credunt. Creduli autē dicuntur, qui facile & nimium credūt. Refecta: recreata. Fati iniqui: infelicis sortis.

Deq; fide quæta est: lamentata est, inquit, quod illi fidem datam fregissem. Concita: commota. Sine corpore: aura namq; corpore carere uulgo uidetur.

Metuit falli: timet ne decipiatur ab indice.

Indicioq; fidem negat: fidem inquit delatori et indici non adhibet. Syluasq; peto: in syluas uado. Victori uoti compos: multas namq; cōfecerat feras.

Nescio succur.

Nescio

& ca
in saxa

Sirius
anicula

Nescio quos geminus: quædam suspiria. Inter mea uerba: inter loquendum. Fronde caduca: quæ ab arbore ceciderat. Telum uolatile: iaculum. Tenens: habens. Semianimem: semimortuam. Me miseram: interpositio affectui & dolori feruens. Flens enim hæc narrabat Cephalus.

Trahentem: extrahere conantem. Vllibus: brachijs tenentis. Sua dona: iaculū, quod mihi dono dederat. Inhibere: cohibere. Iam moribunda: moriens.

Coëgit Hæc se pauca loqui: hoc est uim sibi fecit, ut hæc pauca loqueretur. Significat autē Cephalus illam sic uiribus fuisse defestam, ut sine maxima difficultate loqui non posset. Meosq; inferos Deos intelligit Procris: qui morientū esse perhibentur.

Per si quid merui de te: ne: id subaudiatur, ueritudo oro intelligam. si quid gratū tibi feci, significat autem Procris se marito in omnibus morē gessisse. Sic Dido apud

Aura ueni dixi, nostroq; medere labori,
Et subito gemitus inter mea uerba uidebar
Nescio quos audisse, ueni tamen optima dicens,
Fronde leuem rursus strepitum faciente caduca
Sum ratus esse feram, telumq; uolatile misi,
Procris erat, medioq; tenens in pectore uulnus
Hei mihi conclamat, uox est ubi cognita fidæ
Coniugis, ad uocem præceps, amensq; cucurri.
Semianimem, & sparsas scedatē sanguine uestes,
Et sua (me miserum) de uulnere dona trahentem
Inuenio, corpusq; meo mihi charius uulnis
Mollibus attollo, scissaq; a pectore ueste
Vulnera sæua ligo, conorq; inhibere cruorem,
Ne me morte sua sceleratum deserat, oro.
Viribus illa carens, & iam moribunda coëgit
Hæc se pauca loqui, per nostri scedera lecti,
Perq; Deos supplex oro, superosq; meosq;
Per si quid merui de te bene, perq; manentem
Nunc quoq; cū pereō, causam mihi mortis, amorē,
Ne thalamis Auram patiari incumbere nostris,
Dixit, & errorem tum deniq; nominis esse
Et sensi, & docui, sed quid docuisse iurabat?
Labitur, & paruz fugiunt cum sanguine uires,
Dumq; aliquid spectare potest, me spectat, et in me
Infelicem animam, nostroq; exhalat in ore,
Sed uultu meliore mori secūra uidetur.
Flentibus hæc lachrymās heros memorabat, et ecce
Acæus ingreditur duplici cum prole, nouoq;
Milite, quem Cephalus cum fortibus accipit armis.

Virgilium. Si bene quid de te merui. Perq; manentem amorem: permanentem, perseverantem. Causam mortis: ischyriæ et expositio.

Incumbere nostris thalamis: nostros thalamos occupare, auram autem nympnam esse putabat Procris. Sensi: cognoui. Labitur: moritur. Exhalat: exspirat. In nostro ore: archaismos est & figura loquendi uerba, mos Nunc enim, in soluta præsertim oratione, dicretur in nostrum os.

Secura: pellicis cura liberata. Iam enim ex Cephalo cognouerat auram non esse nympnam, ut ipsa putabat, sed lenem uentorum statum. Vultu meliore: lætiore.

Flentibus: Phoco & filijs Pallantis. Duplici cum prole: cum duobus filijs Telamone & Peleo, qui militum delectum habuerant. Nouoq; milite: cum nouis militibus. Est enim synecdoche, non solum poetis, sed historicis quoque familiaris.

L A C T. Am nitidam & Argumentum Minos Iouis & Europa: filius cum. et filium Androgeum interemptū ab Atheniensibus, per se repeteret, Megaram in qua uerbe Nisus regnabat con. ue t cum Atheniensibus, obfedit. qua expugnata an. conceperat occis præfidis hostium se uictoriam cō. urum. Inter quæ Scylla Nisi filia sepe murum ascend. lectandi grata propter lapidem uocalem; qui Apoll. citharæ positus t sonum adiecerat, t ut animaduerrit Minoem as. sidentem urbi cultu regali, bellicis que rebus interesse,

pulchritudine eius exarsit, & cum potiēdi nullam uiam inueniret, ut uictorē hostem faceret gloriosum, crinem purpureum abscondit genitori dormienti, quo fata patris continebantur. Quem cum reseratis portis accepto hoste ad Minoem perulisset, ille impium facinus aduersatus nouissime eam nauigio recipere noluit, patre iam t in auem transfigurato, quam Graeci Alieton dicunt, & persequente filiam, illa quoq; in uolucem Cirim transfigurata est.

Raphaëlis

RAPHAELIS REGII IN OCTAVVM METAMORPHO-
seos Ouidij librum Enarrationes.

LAm nitidum retegente diem, Reditum
Cephalum cum auxilijs ab Aeaco acceptis
poëta describens concinne octauū cum
septimo libro connectit. Regēte autem
fere legitur, sed corrupte, ut mihi quidē
uidetur. Nam retegente ut legatur & sen-

us exposcit & metri ra-
tio et celeritas, qua Ce-
phalum cū militibus
ab Aeaco traditis Athe-
nas rediisse poëta ostē-
dit. Solent enim poëtę
rerū naturę, quas des-
cribunt, ira composi-
tionem accommodare,
ut si quid celeriter
factū uelint, pedibus
utātur plures syllabas
breues habentibus &
contrā. Retegente igitur
legatur, ut intelli-
gamus aperiente & os-
tendente. Nam rete-
gere est ostendere atq;
aperire, ut diximus.

Noctisq; fugante:
utrunq; ab altero pen-
det. Cum enim reteg-
tur dies, nox fugatur,
& contrā. Lucifer:
Lucifer autē stella est
Veneris, quinq; erran-
tium infima, terręq;
proxima, ut scribit Ci.
in lib. de Nat. Deorū,
quę quęspōe gręcce uo-
catur. Cadit Eurus:
flare desinit. Placidi
Austri: lenes, non ue-
hementes. Auster autē
uentus est nubilosus.

Cursum: celerē nau-
igationē. Ante expe-
ctatum: antequā expe-
ctarent. Portus peti-
tos: Athenienses por-
tus, quo peruenire cup-
iebant. Interea Mi-
nos: cum Megara Mi-
nos oppugnaret, Scyl-
la Nisi regis filia Mi-
nois ipsius amore capta, ei patriam prodere decreuit. Pa-
tri igitur dormienti purpureum capillum, in quo patris
salus continebatur, recidit, quę cum ad Minoem pertu-
lisset, cōuictis repulsa, atq; cōtempa, in auem Cirin fuit
conuersa, cum iam pater Nifus in Halyetum auem fuisset
cōmutatus. Lelegeia littora: Megarensia, a Lelege
Neptuni filio (ut diximus) condita, a quo Megarenses
Leleges fuerunt appellati, qui primū insulares fuerunt,
deinde in continentem migrarūt, Caresq; appellati fue-
runt, ut Herodotus narrat. Sui Mauortis: sui belli.

Alcathoe: urbs est quę eadem esse cum Megaris uide-
tur, ab Alcathoo Pelopis filio, qui Megareo in regno
successit, cognominata. Altera quę ex Megarensium

arcibus Alcathoe uocatur, utpote ab Alcathoo ædifica-
ta, cuius cum iaceret fundamenta, Dijs qui uestibul-
dicuntur, primus omnium sacrificasse fertur. Quam
Nifus habet: possidet. Nifus enim ex quatuor Pandio-
nis Athenarū regis filius unus fuit, cui (ut Strabo narrat
li. 9) in regni diuisione a Pandione facta Megara obtin-
gerunt, Nifus etiā Me-
garentium est mons a
Niso rege ibi sepulto
cognominatus. Os-
stro: purpura. Ni
fiducia regni: quā
diu enim crinem illū
haberet, priuari non
poterat regno. Sex-
ta resurgebant: sexto
mense post cōp̄ā obsi-
dionem Megara pro-
dita fuisse ait. Pen-
debat: suspensa erat.

Inter utrunq;: Mi-
noem & Nifum. Du-
bjs pennis: dubio eū
tu. Incertus namq; sem-
per est belli euentus:
alaram autem uicto-
riam effingit: poëta
quod modo huc, mo-
do illuc uolare uid-

Regia turris: tur-
rim describitur
muri tunc uo-
runt effecti, cum ibi
Apollo operā ad mu-
rum ædificandū Alca-
thoo pręstiturus aura
tē deposuit lyram, nā
lyrę sonus in parietes
tran- ait. Siquis namq;
cō- feriat, haud ali-
intonat (ut Pausa-
nias in Anticis scribit)
quā cithara pulsata.

Vocalibus: resonan-
tibus, uocem reddentibus.
Proles Latonia: Apollo.
Petere: per-
curere. Mora belli:
diuturnitate belli.

Procerum: ducum.
Cydoneas: Cretēses.
Cydonia enim urbs est Crete, quę prius Apollonia fuit
uocata, a Cydone Apollinis, & Acallidis, filię Minois,
filio cognominata. Ducis Euro. Minois Iouis & Eu-
rope filij Nam ex Europa Iuppiter tres liberos suscepit.
ut scribit Dio. Minoa, Rhadamanthum, Sarpedonem.

Plus etiam quā nōsse fat est: nam eam etiam ama-
bat. Abdiderat: occultauerat, texerat. Cristata cassi-
de: galea cristis ornata. est enim nomen participio simi-
le. Torquerat: iacularus fuerat. nam torquere est cum
imperu iacere, unde etiam tormenta dicta sunt instru-
menta bellica, quibus lapides iaciuntur. Adductis la-
certis: reductis. morem autem exprimit iaculicium,
qui brachia reducere solent.

Sinnauus

P. OUIDII NASO. METAMOR-
phoscos Liber Octauus.

LAm nitidum retegente diem, no-
ctisq; fugante
Tempora Lucifero, cadit Eurus, et
humida surgunt
Nubila, dant placidi cursum rede-
untibus Austri

Aeacidis, Cephaloq; quibus feliciter acti,
Ante expectatum portus tenuere petitos.
Interea Minos Lelegeia littora uastat,
Prætentatq; sui uires Mauortis in urbe
Alcathoe, quam Nifus habet, cui splendidus ostro
Inter honoratos medio de uertice canos
Crinis inhærebat magni fiducia regni.
Sexta resurgebant orientis cornua Lunæ,
Et pendebat adhuc belli fortuna, diuq;
Inter utrunq; uolat dubijs uictoria pennis,
Regia turris erat uocalibus addita muris,
In quibus auratam proles Latonia fertur
Deposuisse lyram, saxo sonus eius inhæsit.
Sæpe illuc solita est ascendere filia Nisi,
Et petere exiguo resonantia saxa lapillo,
Tunc cum pax esset. bello quoq; sæpe solebat
Spectare ex illa rigidi certamina Martis.
Iamq; mora belli procerum quoq; nomina norat,
Armaq; equosq; habitusq; Cydoneasq; phare-
Nouerat ante alios faciem ducis Europæi, (tr
Plus etiam quā nōsse fat est. hac iudice Min
Seu caput abdiderat cristata casside pe
In galea formosus erat, seu sumpserat ære
Fulgentem clypeum, clypeum sumpsisse decebat.
Torserat adductis hastilia lenta lacertis,
Laudabat uirgo iunctam cum uiribus artem.

Cydonia enim urbs est Crete, quę prius Apollonia fuit
uocata, a Cydone Apollinis, & Acallidis, filię Minois,
filio cognominata. Ducis Euro. Minois Iouis & Eu-
rope filij Nam ex Europa Iuppiter tres liberos suscepit.
ut scribit Dio. Minoa, Rhadamanthum, Sarpedonem.

Plus etiam quā nōsse fat est: nam eam etiam ama-
bat. Abdiderat: occultauerat, texerat. Cristata cassi-
de: galea cristis ornata. est enim nomen participio simi-
le. Torquerat: iacularus fuerat. nam torquere est cum
imperu iacere, unde etiam tormenta dicta sunt instru-
menta bellica, quibus lapides iaciuntur. Adductis la-
certis: reductis. morem autem exprimit iaculicium,
qui brachia reducere solent.

Lucifer

Auster

Scylla in
auem
Nifus in
Halyetum
Leleges

Alcathoe

Nifus

Muri uo-
cales

Cydonia

Sinuauerat: curuauerat, contraxerat. Dempto ære: deposita galea. Purpureus: purpuratus. Stratis pictis: ephippijs uariorum colorum. Terga premebat equi: equitabat. ex

Tantum patrias ne posceret arces: tantum, inquit, rogam ne patriis regnum dorem postularct. De prodicione autem iam incipit cogitare Scylla. Sperata cubilia:

Gr .....
 Cr .....
 Gnosia: Cretenſia. Gnoſia ſus ..... rbs eſt Crete. Recludere: aperire. Acratas portas: arc & ferro munitas, & teſtas. Vel ſiquid Minos: ſignificat Scylla Minoi in omnibus quacumq; ipſe uellet, morem fuiſſe geſturã.

Diſtæ regis: Cretenſis. Nã Diſtæ mons eſt Crete, unde Diſtæus declinatur. Læter ait, doleam ne: cogitationes Scyllæ Minoi amore captæ, tã per te a pœta deleruntur, ut nullam ferantur, ut nullam ferantur, ut nullam ferantur. In dubio eſt: mihi laudatur. Dubitat enim Scylla, urru potius lætari bello aduerſus patrem ſumpto, an dolere debeat.

Sed niſi bella forent: colligit ſibi potius lætãdũ eſſe bello, uã m dolendum Scylla niſi enim bellũ fuit, et, nequam Minoẽ cognouiſſet. Me obſide accepta: obſides dicunt, qui in fœderibus imperio aliter ea condicione traduntur, ut ſi dator obſidis a fide recedat, recipientis ſit ius in corpus & uiram illius, qui obſes traditus eſt. Si quæ te peperit: Europa. Merito Deus arſit in illa: hoc eſt merito iuppiter illã amauit. Ter felix: perfecte beata. Ternarius enim numerus eſt perfectus.

Faſſaq; meas: ordo eſt & ſenſus: Et ego cõ

feſſa me filiam eſſe Niſi regis, et amores meos, rogarem ipſum qua dote uellet emi & eſſe meus. Se autẽ omnia Minoi traditurã Scylla ait, præterquam patris regnã.

Impositis calamis patulos ſinuauerat arcus,
 Sic Phœbum ſumptis iurabat ſtare ſagittis.
 Cum uero faciem dempto nudauerat ære,
 Purpureusq; albi ſtratis inſignia pictis
 Terga premebat equi, ſpumantiaq; ora regebat,
 Vix ſua, uix ſanæ uirgo Niſeia compos
 Mentis erat, felix iaculum, quod tangeret ille,
 Quæq; manu premeret, felicia frena uocabat,
 Impetus eſt illi (liceat modo) ferre per agmen
 Virgineos hoſtile gradus, eſt impetus illi
 Turribus è ſummis in Gnoſſia mittere corpus.
 Caſtra, uel æratas hoſti recludere portas,
 Vel ſi quid Minos aliud uelit, utq; ſedebat
 Candida Diſtæi ſpectans tentoria regis
 Læter ait, doleamne geri lachrymabile bellum,
 In dubio eſt, doleo quod Minos hoſtis amanti eſt.
 Sed niſi bella forent, nunquam mihi cognitus eſſet.
 Me tamen accepta poterat deponere bellum
 Obſide, me comitem, me pacis pignus haberet,
 Si quæ te peperit, talis pulcherrime regum,
 Qualis eſt ipſe, fuit, merito Deus arſit in illa,
 O ego ter felix, ſi pennis lapſa per auras
 Gnoſſiaci poſſem caſtris inſiſtere regis,
 Faſſaq; me, flammasq; meas, qua dote, rogarem,
 Vellet emi, tantum patrias ne poſceret arces.
 Nam percant potius ſperata cubilia, quam ſim
 Proditione potens, quamuis ſæpe utile uinci
 Victoris placidi fecit clementia multis.
 Juſta gerit certe pro nato bella perempto,
 Et cauſaq; ualet, cauſamq; tuentibus armis,
 Ut puto, uincemur, qui ſi manet exitus urbem,
 Cur ſuus hæc illi referet mea mœnia Mauors?
 Et non noſter amor: melius ſine cæde, moraq;
 Niſenſaq; ſui poterit ſuperare cruoris.
 Nam merito certe, ne quis tua pectora Minos
 Vulneret, imprudens, quis enim tam durus, ut in te
 Dirigere immitem non inſcius audeat haſtam?
 Cœpta placent, & ſtat ſententia tradere mecum
 Dotalem patriam, ſinemq; imponere bello.
 Verum uelle parum eſt, aditus cuſtodia ſeruat,
 Clauſtraq; portarum genitor tenet, hũc ego ſolum
 Infelix timeo, ſolus mea uota moratur.
 Dij facerent, ſine patre forem. ſibi quiſq; profecto
 Eſt Deus, ignauis precibus fortuna repugnat.
 Altera iam dudum ſuccenſa Cupidine tanto
 Perdere gauderet, quodcumq; obſtaret amori.
 Et cur ulla foret me fortior ire per ignes,

Tantum patrias ne poſceret arces: tantum, inquit, rogam ne patriis regnum dorem postularct. De prodicione autem iam incipit cogitare Scylla. Sperata cubilia: sperati cõcubitus, qui in lectis & cubilibus fiunt. Quam ſim proditione potens: quam ſim uoti compos pro dendo patrem: Quã uis ſæpe utile uinci: la bacit Scylla, ac de pro dendo hoſtibus patre ratiocinatur. Pro nato: pro filio Andro geo. Et cauſaq; ualet: iuſtiorẽ cauſam fouet. Ut puto uincemur: colligit Scylla ex iuſta cauſa & Minoiſ potentia patrem omnino uictum iri, cogit fatius eſſe, ut ſine cæde & ſanguine Minoi ur bẽ rradat. Suus Mauors: ſua potentia, & uis bellica. Referet: aperiat. Melius ſine cæde: iam utilitatem Minoiſ, & ſalutẽ procurat Scylla paternæ pietatis oblita. Impenſa ſui cruoris: effuſione ſui ſanguinis.

Immitte haſtam: hyſpallage eſt, nã ille immitem intelligit. Cœpta placent: cõſilia ſubaudiatur. Stat ſententia: placet, firmaq; ac conſtans eſt ſententia. Dotalem patriã: in dorem patriam prodete, ut me accipiat, ſecumq; auctat. Aditus: portarum ingreſſus. Cuſtodia: cuſtodium turba Clauſtra portarum: claues portarũ urbis. Mea uota: meam cupiditatẽ.

Moratur: remoratur. Sibi quiſq; profecto Eſt Deus: adeo impia eſt Scylla, & amore cæca, ut Deos eſſe neget. Vnumquemq; autem ſibi Deum eſſe, acida circo nullo Deorũ opus eſſe auxilio, cum unusquiſq; id a ſeipſo petere poſſit. Ignauis precibus: ignanorũ, qui ſunt puſillanimes. Succenſa: inſiſſe.

Tanto Cupidine: nã magno amore. Perdere: è medio tollere. Et cur ulla foret: eſſe debeat. Seipſam aut reprehendit Scylla: quod aliqua ſe audacior inueniat.

Nec

Nec in hoc tamē ignibus ullis: à facili argumentatur Scylla. Heu facinus: exclamatio cum quodam poëta dolore in Scyllę impietatem, quę sustinuerit patrem illo

maxima, altero latere ad austrū. altero ad septentrionē uersa inter ortum, occasumq; porrigitur, centū olim urbibus clara, unde Hecatonpolis à gręcis fuit appellata.

Virg. Crete Iouis magni medio iacet insula pōro, Mons Ida ubi & gentis cunabula nostrę, Centū urbes habitant magnas uberrima regna. Dięta est autē Creta, uel à Crete Iouis & Idęę nymphę filio, uel à Crete una Hesperidū.

Nō solum autē ta, sed alijs quoque nominibus fuit appellata. Nā & Aeria & Idęę & Chthonia & Curetis et Macara, hoc est felix perhibetur cognominata. Qui meus est orbis: tā ampla est Crete insula, ut merito orbis possit appellari. Tantū monstrū: quę cōtra naturā sunt monstra uocantur. Patre autē prodi à filia maxime contra naturam esse uidetur. Classis retinacula, quę orę cunct. Passis capilli: sparsis, dissolutis. Et scelus: quia prodi patre. Et meritū: uia uictorē effecit Minocem.

Congesta: collata.

Nā quo deserta reuertar: elegans figura qua & rogat, & sibi ipsa respondet Scylla. Colligat: nihil sibi loci esse: quo reuertar.

Deserta: abs te derelicta. Patris ad ora: Quę tibi donauit: reuertar ne, ingr. Scylla in conspectū patris, cuius uitam et fortunā tibi dono dedit. Finitimi exemplū metuunt: uicini inquit timent, ne mei exemplo filię suę parentes prodant.

Obstruximus: clausimus. Ut Crete sola patret: ut in Crete solam uenire possem.

Sed inhospita Syrtis: inhospitalis. Est autē tropus metonymia.

Accolę nā que Syrtium feri sunt & peregrinis infestissimi. Imō & ipsę Syrtis, quod qui in eas delati fuerint, minime hospitem locum sortiantur. Austro: uēto, speciem enim pro genere posuit. Agitata: uexata.

Et gladios ausim, nec in hoc tamen ignibus ullis, Aut gladijs opus est, opus est mihi crine paterno. Ille mihi est auro pretiosior, illa beatam Purpura me, uotiq; mei factura potentem. Talia dicenti curarum maxima nutrix, Nox interuenit, tenebrisq; audacia creuit. Prima quies aderat, qua curis fessa diuuis Pectora somnus habet, thalamos taciturna pater. Intrat, & (heu facinus) fatali nata parentem (nos Crine suum spoliat, prædãq; potita nefanda Fert secum spoliū sceleris progressãq; porta Per medios hostes (meriti fiducia tanta est) Peruenit ad regem, quem sic affata pauentem est. Suasit amor facinus, proles ego regia Nisi Scylla tibi trado patriamq; meosq; penates. Præmia nulla peto, nisi te, cape pignus amoris Purpureum crinem. nec me nunc tradere crinem, Sed patrium tibi crede caput. scelerataq; dextra Munera porrexit. Minos porrecta refugit, Turbatusq; noui, respondit, imagine facti. Dij te sum moueant, o nostri infamia seclis Orbe suo, tellusq; tibi, pontusq; negetur. Certe ego non patiar Iouis incunabula Creten, Qui meus est orbis, tantum contingere monstrum. Dixit, & ut leges captis iustissimus autor Hostibus imposuit, classis retinacula solui Iussit, & æratas impleri remige puppes. Scylla freto postquam deductas nare carinas, Nec præstare ducem sceleris sibi præmia uidit, Consumptis precibus uiolentam transit in iram, Intendensq; manus passis furibunda capillis, Quò fugis, exclamat meritorum autore relicta, O patrię prælate meę, prælate parenti, Quò fugis immittis: cuius uictoria nostrum Et scelus, & meritum est, nec te data munera, nō te Noster amor mouit, nec quod spes omnia unum Te mea congesta est, nam quo deserta reuertar In patriam: superata iacet, sed finge manere, Proditione mea clausa est mihi, patris ad ora, Quę tibi donauit: ciues odere merentem. Finitimi exemplum metuunt, obstruximus orbem Terrarum nobis, ut Crete sola pateret. Hanc quoq; si prohibes, & nos ingrate relinquis, Non genitrix Europa tibi est, sed inhospita Syrtis, Armenię ue tigres, Austroq; agitata Charybdis. Nec Ioue tu natus, nec mater imagine tauri

Continens enim pro contento positum est. Accolę nā que Syrtium feri sunt & peregrinis infestissimi. Imō & ipsę Syrtis, quod qui in eas delati fuerint, minime hospitem locum sortiantur. Austro: uēto, speciem enim pro genere posuit. Agitata: uexata.

regni fatum cōtinebatur. Fatali crine: in quo urbis fata cōtinebatur. Spoliū sceleris: crinem purpureum, quo scelerate nimirum patrē spoliarat. [quidā tamen pro sceleris, celeris substituūt. sed quā bene, ipsi uiderint.] Progressa: egressa. Meriti: benefici, quo Minoem prosequebatur. est autē parenthefis, acclamationem admirationis plenam continens. Pauentem: nouitate rei stupescentem. Suasit amor facinus: remotione criminis in se excusanda utitur Scylla, nam in amorē crimen refert. Scylla Nisi: filia subaudiatur. Præcipuum est enim ut genitui nominibus proprijs hominum iuncti ad patres, maritos uel referatur, ut apud Virgiliū, Hęc toris Andromache, & hoc loco Scylla Nisi. Illic enim uxor, hic filia intelligitur. Patrium caput: paternam uitam, ab illo namq; crine fata Nisi pendebant. Minos porrecta refugit: Minos tanta fuisse iustitia apud superos fert, ut apud inferos iudex fuerit constitutus. Pulchre igitur decorū seruauit poëta, quo ubique Minoem iustū esse ostendit. Imagine: cogitatione. Noui facti: inusitati sceleris.

Dij te submoueant: poenę & supplicium, quo olim patricidę afficiebantur. Scylla Minos imprecatur. In corio namq; insuebantur cum simia, gallo, et serpente, ac in mare fluuio uide proiciebantur,

ne aut cęlum aspicere, aut in terra, aqua uel quiescere possent. ut ad legē Pompeiam scribūt iurisperiti. Sum moueant: repellant. Incunabula Iouis: ubi nutritus, educatusq; fuit Iuppiter. Incunabula nāq; dicunt lectuli, in quibus infantes quiescunt. Creten: Crete insula est

Exige pœnas: sume pœnas. Insequeris: persequeris. Officium: beneficium. Te uero cōiuge digna est: Pasphe Minois uxor tauri amore capta opera Dædali in lignea uacca inclusa cum eo coire iustituit, ex quo concubitu Minotaurus est natus, qui partim Minoem, partim taurum representabat. Toruū taurum: terribilem

aspectu. Ligno: lignea uacca forma. Discordem forum: differentem panum. Nam uir & taurus uidebat Minotaurus. Ecquid ad aure: an ne inquit mea uerba audis? Du- u. in Scylla an uerba sua ad aures Minois perueniant. Ecquid autē particula est interrogatiua affectui & indignationi seruans. Iam iam Pasphe: anadiplosis & conduplicatio indignanti maxime conueniens. Properare iuuat: me inquit delectat festinare. In uolucrum namq; conuertebatur. Diuisa: discussa, percussa. Mea terra recedit: recedere uidet nauibus abeuntibus, hoc autē ex opinione uulgari est dictū. Infilis undis: in unda. alit & aquas.

Comes inuidiosa: in Minoem maximā concitans inuidiam. Halyx: species est aqlæ, clarissima oculorū specie, halyx, ut Pli. scribit, librās ex alit sese, uisolyptice in regibus in eum ruens, discussis pectore aquis

Nifus in auem
Scylla in auem
Vnde Ciris

rapiens. [Vfus autem poet. & Synxressi, contractis a & e in unā syllabam, nam halyx, per se quadrissyllabū est.]

Ciris: anē tou auis, hoc est à tonco. fuit appellata.

MICYL.

[Porro quæ nam auis proprie sit Ciris, apertius aut planius alibi nusquam traditur. Græcorum quidam commentarij exponunt hanc auem, accipitrē, Alij tō dicitur intelligi uolunt. Ex nostris sunt, qui alaundam interpretantur. Virgilius autem, seu qui quis is fuit, qui carmen illud de Ciri composuit, solitariam auem hanc uidetur facere, quæ in solis rupibus ac scopulis & litioribus defertis ut ipse ait, exigit auum, uertice in medio cristam purpuream habens, cæteris plumis uarie coloratis. Et quod hic Ouidius leuiter innuit, Nifum ubiq; persequi Scyllam, id idem ille latius explicat his uersibus.

Quacumq; illa leuem fugiens secat aëra pennis
Ecce inimicus atrox, magno stridore per auras
Insequitur Nifus, qua se fert Nifus ad auras
Illa leuem fugiens aptim secat æthera pennis.]

RAPH.

Quæ autē de Nifo & urbis captiuitate à poeta memorantur, Megarense (ut Pausanias scri.) uera fuisse negant. Nolunt enim hjs assentiri, qui urbem suā Nifo reg-

nante captam fuisse aiunt. Sed Megareū Nifo genitum in regnum successisse, & deinceps Alcathoum Megarci filium asserunt. Videtur quidem Alcathous eo tempore ex Elide uenisse, inquit, quo Nifus mortuus est, Megarensem rebus afflictis, cuius rei argumentum, est quod statim murum ædificauit, quod uerus iam dirutus esset à Cretensibus.

Vota Ioui Minos.

&c. Argumentum. Minos uictor cum Atheniensibus stipendium imposuisset, ut nobilium liberi quorannis ad labyrinthum à Dædalo lactum mitterentur, qui Minotaurum obijcerentur, quem Pasphe Solis filia Minois uxor eiusdem Dædali fabri ope iuncta tauro enixa fuerat. Tertio stipendio Theseus, Aegei & Aethiæ filius in insulam Cretam deuectus, Ariadnæ, Minois & Pasphe filia, quæ pulchritudine eius exarserat amore periculum capitis effugit. Digrediens itaq; Athenas cum uirgine abducta, ut Diam insulam contigit. [et deseruit. Quæ post multas lachrymas.] Liberū patrem habuit in malis adiutorem, desertam enim à Theseo sibi copulauit Deus, & ut memoria amoris existeret, coronā nomine eius inter sydera collocauit.

Vota Ioui Minos: descripturus quemadmodū Anadnæ coronam in syduis fuit conuer-

sa, breuiter commemorat ea, quæ de Minotauri cæde ferunt. Minos enim uictor hoc tributo Athenienses prestitit, ut nono quoq; anno quatuordecim nobilium liberi, hoc est septem pueri, ac totidem uirgines sorte ducti mitterentur in Cretam Minotaurum obijcendi. Theseus igitur Aegei regis filius, cum fors ad eum peruenisset, siue (ut Socrates in Helenes laudatione testatur) cum tantum dedecus, tantamq; suorū calamitatem ferre nō posset, sponte in Cretam profectus, Ariadnæ Minois regis filia amore suo captae auxilio seruatus est. Nā quo modo & Minotaurum interficeret monstrauit, & filo ad inuam fixo à Labyrintho à Dædalo extructo egredere-tur, ostendit. Quare occiso Minotaurum Ariadnen, unā cum Phædra sorore abducens in Diam insulam primū enauigauit, ubi ab ingrato Ariadna relicta, cū se desertam quereret, opemq; Deorum inuocaret, Libero patri ita placuit, ut & eam sibi desponsaret, & ut æterna illius amoris memoria esset, eius coronam in cælum miserit, cuius gemmæ in stellas conuersæ syduis coronæ similes effecerunt. Taurorum centum: hecaton ben significat, quod erat centum bouum sacrificium.

Curetida

Curetida terram: Cretensem. nam Curetes antiquisimi Cretæ populi fuerunt, unde Curetis Creta fuit cognominata. Opprobrium: dedecus, Minotaurus. Nam Pasiphaæ Cretes, [Clymenes alij, quæ fuit Oceani.] & Solis filia, ac Minois uxor, Veneris impulsu in tauri amorem incidit, cui cum Dædali opera se supposuisset,

Minotaurum peperit, qui partim Minoi, partim tauro similis erat. Qua ex re facile Pasiphaæ matris adulterium fuit deprehensum. Ut autem scribit Dio, fecerunt Minocem singulis quibusdam annis solitum fuisse taurum omnium speciosissimum Neptuno sacrificare. Cum autem ei foret taurus forma præstantissimus, alium multo inferiori sacrificavit, quare iratus Minoi Neptunus, Pasiphaæ uxori illius tauri amorem iniecit. Palæphatus vero scribit Pasiphaen, cum Minos testicularum morbo laboraret, formosissimi iuuenis nomine Tauri amore captus fuisse, ex eoque puerum suscepisse, qui tandem cum ferocissimus euasisset, à Theseo fuerit interfectus. Cæcis: occultis. Dædalus ingenio: Dædalus (ut narrat Diodo.) genere Atheniensis, ex ijs unus, qui Erechthis uocatur, adeo præclarus fuit architectus, ut & opera quaedam miranda effecit, & statuas quæ aspicerent, ambulare, & spirare uidebantur effinxerit, adeo namque compositio membrorum apta erat, & suis partibus perfecta, ut omnes in admirationem alliceret.

[Atque hinc Dædalea uocant græci, opera ἀειματὰ hoc est, quæ sponte sua mouentur, aut uocem edunt. De quibus Platonis illud ex fabula quadam ab iisdem citatur. οὗτος τις ἀεὶ κινεῖται καὶ ἢ σιγῆς ἢ ἡρώδης ἐπιπέσει κρημνὸς ἰσχυρὸς λαολάδων, φωνὴ ἰσχυρὸς. Ζυλίνο, δαδίζου ἢ ἀπομάτεις ἀλλοθῆα.

De parentibus autem Dædali uarie ab autoribus traditur. Lactantius, ut & alij quidam, Eupalami filium facit Dædalum. Pausanias in Bœoticis Palamonis. Plato in Ione, item Pherecydes, ut in comment. Sophoclis citatur, Metionis, quem Metionem rursus idem Pherecydes Erechthis filium uocat. Diodorus autem contra Eupalami, ipsum autem Eupalamum filium Athenæi, Erechthis nepotem. Et eodem modo etiam de matre Dædali uariant. Nam Pherecydes ex Iphinoë natam dicit, Plutarchus in Theseo, ex Merope Erechthis filia. Quæ diuersitas tamen ad hunc locum non ita faciat, haudquam tamen omittenda uisa est.]

Ponit: extruit, ædificat. Notas: signa, quibus loca facile discernantur. Mæandros: fluuius est Phrygiæ

Mæandros, qui sæpenumero in se redire uidetur. Illi similem ait Labyrinthum fuisse. [Hinc & Mæandros uocamus, quæcūque in uoluta atque perplexa sunt.] Ad mare uersus apertum: interdum inquit ad fontem uersus redire, interdum ad mare spatiosum uersus fluere uidetur Mæandrus. Versus autem quamuis participium pl-

Soluūt, ut egressus ratibus Curetida terram
Contigit, & spolijs decorata est regia fixis,
Creuerat opprobrium generis, sœdumque patebat
Matris adulterium monstri nouitate biformis.
Destinat hūc Minos thalami remouere pudorem,
Multiplicique domo cæcis includere tectis.
Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis
Ponit opus, turbatque notas, & limina flexu
Ducit in errorem uariatum ambage uiarum.
Nec secus ac liquidis Phrygius Mæandros in undis
Ludit, & ambiguo lapsu refluitque, fluitque,
Occurrensque sibi uenturas aspicit undas
Et nunc ad fontes, nunc ad mare uersus apertum
Incertas exercet aquas, ita Dædalus implet
Innumeras errore uias, uixque ipse reuertit
Ad limen potuit, tanta est fallacia tecti.
Quo postquam geminam tauri, iuuenisque figuram
Clauit, & Actæo bis partum sanguine monstrum
Tertia fors annis domuit repetita nouenis,
Vixque ope uirginea nullis iterata priorum
Ianua difficilis filo est inuenta relicto,
Protinus Aegides rapta Minoide Diam
Vela dedit, comitemque suam crudelis in illo
Littore destituit, desertæ, & multa querenti,
Amplexusque, & opem Liber tulit, utque perenni
Sydere clara foret, sumptam de fronte coronam
Immisit cælo, tenues uolat illa per auras,
Dumque uolat gemmæ, nitidos uertuntur in ignes

pesteaquæ inquit auxilio uirgine... Ines est Labyrintho Theseus est egressus, nauer descendit. Nullis iterum, ad quæ nemo eorum, qui prius missi fuerant ab Atheniensibus in Cretam unquam redire potuit. Rapta Minoide Ariadna Minois filia abducta. Dia: insula est Dia una ex Cycadibus ad longe distans à Creta Ariadnae & Bacchi amoris clarissima: quæ & Naxon, & Strongylen, & Dionysiada à uinearum fertilitate, & Sicilia minorum, & Callipolim appellatam fuisse Plin. scri. Multæ quoque urbes Diae fuerunt uocitatae. Est enim Dia urbs Thessaliæ ab Aeaco ædificata, est Thraciæ altera iuxta Athon montem, tertia est Euboeæ, quarta est insula cum urbe, Peloponneso adiacens, quinta est Lusitaniæ, sexta Italiæ iuxta Alpes, septima Scythiæ, octaua Cariæ, nona Bithiniæ iuxta Pontum. Diam: uersus, siue ad, præpositiones, siue potius utraque subintelligant. Destituit: dereliquit. Sumptam de fronte coronam: illa corona dicitur à Vulcano facta ex auro & indicibus gemis, per quas Theseus existimat de tenebris Labyrinthi ad lucem uenisse, quod aurum & gemmæ in obscuro fulgore luminis efficiebant. Hanc autem coronam (ut ait Hyginus) quo tempore Bacchus ad Minoa uenit, Ariadnae muneri dedit, qua delectata stupri conditionem non recusauit. Sed alia quoque sunt prisorum de hac corona opiniones. In ni. ignes: in stellas splendentes.

uideatur, hoc loco tamen præpositio est, quæ eleganter cum ad & in præpositionibus connectitur, ut Ad forum uersus mihi ire in animo est. Actæo sanguine: Atheniensis. Tertia fors: sortibus uocabantur, qui mittendi erant. Tunc autem Theseus fuit eductus. Annis nouenis: post nouem annos.

[Variat autem hoc loco nonnihil à cæteris poeta. Nam Virgilius, item Diodorus atque alij plerique non nono demum anno, sed singulis annis, Atheniensium liberos in Cretam pro tributo missos dicunt. Virgilij uersus sunt. In soribus letur, Androgeo, tum perire perenas Cære iude iussi, miserum pena quorannis corpora natorum. Ita ductis soribus urna. &c.

Sed tamē Ouidij sententiā etiā Plutarchus approbat in Theseo quod eodem modo plurimos autores sentire scribit.]

Uixque ope uirginea: Ines est Labyrintho Theseus est egressus, nauer descendit. Nullis iterum, ad quæ nemo eorum, qui prius missi fuerant ab Atheniensibus in Cretam unquam redire potuit. Rapta Minoide Ariadna Minois filia abducta. Dia: insula est Dia una ex Cycadibus ad longe distans à Creta Ariadnae & Bacchi amoris clarissima: quæ & Naxon, & Strongylen, & Dionysiada à uinearum fertilitate, & Sicilia minorum, & Callipolim appellatam fuisse Plin. scri. Multæ quoque urbes Diae fuerunt uocitatae. Est enim Dia urbs Thessaliæ ab Aeaco ædificata, est Thraciæ altera iuxta Athon montem, tertia est Euboeæ, quarta est insula cum urbe, Peloponneso adiacens, quinta est Lusitaniæ, sexta Italiæ iuxta Alpes, septima Scythiæ, octaua Cariæ, nona Bithiniæ iuxta Pontum. Diam: uersus, siue ad, præpositiones, siue potius utraque subintelligant. Destituit: dereliquit. Sumptam de fronte coronam: illa corona dicitur à Vulcano facta ex auro & indicibus gemis, per quas Theseus existimat de tenebris Labyrinthi ad lucem uenisse, quod aurum & gemmæ in obscuro fulgore luminis efficiebant. Hanc autem coronam (ut ait Hyginus) quo tempore Bacchus ad Minoa uenit, Ariadnae muneri dedit, qua delectata stupri conditionem non recusauit. Sed alia quoque sunt prisorum de hac corona opiniones. In ni. ignes: in stellas splendentes.

retas
phae
dalus
riadna
ona in
sydas
adros

Specie co. figura. nam illud sydus quod est inter *Uranum* & *Ophiuchon* ob similitudinem corona uocatur.

Qui me. ni. ge. coronæ sydus medium esse ait, & eius qui *isyrari* à grecis uocatur, hoc est in genibus, & eius, qui uocatur *Ophiuchos*, id est anguem tenens. Nixitq; de hoc uariæ sunt antiquorum opiniones, nam

Eratosthenes illū *Herculem* esse ait, paratū ad decertandum, sinistra manu pellem leonis, dextra clauam tenentem. Conatur namque interficere draconem, *Helperidam* cuius nūquā oculos opera. *Hesomno* coactus existimatur, quo magis custos esse demonstratur. Horum igitur pugna suppetit admiratus interastra constituit. Habet enim draco caput erectum, *Hercules* autem dextro genu nixus, sinistro pede prolato, capitis eius dextrā partem opprimere conatur, dextera manu sub ara ut feriens, sinistra pro proiecta cum pel- leonis, ut is quam m. xime dimicans appa- r. Qui plura de hoc uere cupit, *Hyginum* legat, uarias opiniones referentem.

Ophiuchus Anguem tenentis: *Ophiuchi* est interpretatio, qui anguitem à nostris uocat, tenens

manibus anguem medium corpus eius implicantem. Hunc alij *Phorbos* *Trope* filium, alij *Aesculapium*, alij *Glauco* *Mi-* *llem*, qui *Aesculapij* opera dicitur reuixisse, esse aiunt. Alij uero hac de causa tenere dicitur, quod cum *Glauco* sanare cogereur, conclusus quodam loco secreto, baculum tenens manu, cum quid ageret, cogitaret, dicitur anguis ad bacillū eius arreptisse, quem *Aesculapius* mente commouit. Cecit bacillo fugientem sæpius feriens. Postea fertur aut anguis codē uenisse ore ferens herbam, & in caput eius imposuisse, quo facto illico fugisse, quare *Aesculapium* usum eadē herba *Glauco* ad uitam reuocasse. Itaq; anguis, & in *Aesculapij* tutela, & in astris dicitur collocatus, quia consuetudine ducti reliqui medici anguib; utuntur.

LACT.

Dædalus interea *Creten* &c. Argumentum. *Dædalus* *Eupalami* filius supradictus, cum propter commissa *Minos*, à quo clausus tenebatur, fugere uellet, pennas sibi et filio *Icaro* aptauit, quibus ut uolucres profugerent regis imperium. Quorū *Icarus*, quia præceptis parentis obtemperare nequiuit, in insulā maris decidit, quæ eius nomine *Icaria* dicta est. *Dædalus* autem in *Siciliam* ad *Cocalum* regem sepulto filio profugit, cuius casum *Perdix* *Calii* filius *Atheniensis* pro gaudio ruit. Nam dum is cum a matre propter cognationem datus esset in disciplinam, quia primus ferræ inuentor fuerat, ob inuidiam ingenij ex muro à *Dædalo* præcipitatus est, cui in

malis *Minerua* decedenti opem tulit, ante enim quam terram contingeret ab ea in uolucrem est uerius, quæ à nomine eius *Perdix* uocatur.

Dædalus interea: Tali pueri *Atheniensis* transmutationem in perdicem auem poëta narraturus, quæ de uolatu *Dædali*, atq; *Icaro* feruntur, præmittit. Nam *Dæda-*

lus Atheniensis *Eupalami* filius, cum *Talū* sororis filium optimæ indolis iuuenē per inuidiam, quod & ferræ, & circinum inuenisset, intermisisse diceretur, iudicij euentum timens in *Cretam* aufugit, eius uero opera & *Pasiphaë* in lignea uacca inclusa cum tauro coiuit, et *Attadna* *Theseum* sequauit. Quæ cū *Minos* rescisisset, illū in *Labyrinthum* unā cum *Icaro* filio coniecit. *Dædalus* uero ingenio pollens pennas ad se uarij generis affert curauit, ex quib; & sibi & filio alas confecit, itaq; aptauit, ut auis more è *Creta* es uolarint. Ac *Dædalus* quidē quō uoluit, incolumis peruenit, *Icarus* uero patris mandatorum neglector, cum altius quam pater uolare gauderet, resolutis calore pennis, in mare cecidit, quod ab eo *Icarium* ex sententia *Ouidij* fuit cognomina-

R A P H.
Al. Cali
Talus puer
er in perdicem
Al. Calum

Dædali
uolatus

Icaro
casu

Cælum

tum. Cum uero *Dædalus* filium sepeliret, forte *Perdix* noua tunc auis ipsum aspiciens merentem ualde est gauius. Cum enim esset iuuenis ingeniosissimus, iamq; ferram, circinumq; inuenisset, à *Dædalo* inuidia moto ex *Palladis* arce deiectus auxilio ipsius *Palladis* in auem sui nominis fuit commutatus. Loci natalis: patriæ in qua natus erat. *Obstruat*: claudat. *At cælū* certe patet: tamē aër apertus est. *Cælū* enim frequenter pro aère ponitur. *Omnia possideat*: Licet coniunctio subaudiatur.

Naturamq; nouat: rem nouā in natura excogitat. *Nō homo* qui natura uolare nō potest, ingenio *Dædali* aptus ad uolatu effectus esse uidet. *Ut cliuo creuisse pu-* *tes*: ut possis eas putare cliuo aliquo creuisse, ppter ipsarū inæqualitatē. *Tum lino medias*: deinde inquit mediam pennarū partem filis, infimā uero ceris alligauit *Dædalus*. *Paruo curuamine flectit*: parū inflectit, ut uerā auium alæ esse uiderent. *Ore reidentis*: hylari & læto & reidentis. *Mollibat*: mollem faciebat. *Postquā* manus ultima cœpto *Imposita* est: posteaquam alæ completæ fuerunt. *Nam imponere* manum ultimam operi, est opus ipsum finire. *Opifex*: artifex *Dædalus*. *Librauit*: suspendit. *In aura mora*: in aère alis agitato. *Instruit & natum*, alis subaudiatur, hoc est apponit et illi filio alas. *Demissior*: inferior. *Grauet*: graues redat madefaciendo. *Inter utrunq;* & summum & infimum locum, hoc est r: r medium.

Nec

Necte spectare Bootem: scarum admonet Dædalus, ut se sequatur. Neq; enim opus esse ut uolatum suum dirigat ad syderum rationem, quæ nauis maxime obseruant. Imò ne ad dexteram nimis, nèue ad sinistram declinet, sed mediam uiam teneat, id enim uidetur significare poëta per Boëtæ & Helicem ex una parte: Item per Orionem, ex altera.]

Bootes

Bootes autē sydus est, qui & Arctophylax dicitur, qui agitare plaustrum uidetur, unde & a bobus nomen accepit. Septentriones autē significat, quos nauis potissimum respiciunt. Aut He. Helice uero maior est urbs, sic dicta ab Helice urbe Arcadiæ, in qua Calisto nata esse fertur. [Vel etiam à gyro, seu circulo, quem maiore describit, quàm urbs minor. Nam græcis ἑλίωσι idem quod circumago, ac roto significat.] Dicta est autem Helice urbs (ut Stephanus ait) uel ab Helice Lycaonis filio, uel ab Helice Iouis uxore, Selinantis autem filia.

Helice

Helice urbs (ut Stephanus ait) uel ab Helice Lycaonis filio, uel ab Helice Iouis uxore, Selinantis autem filia.

Orion

Strictumq; Orionis ense: Orion ἄρ' ἀπὸ οὐρῆς, hoc est ab urina fuit cognominatus, quod ex Iouis et Mercurij urina fingitur natus, ut in quinto Fastorum copiose narrat Ouidius. Is acinator tantis uiribus fuit, ut nulli feræ se cessurum iactaret. Quare Terra permora Scorpionem maximam emisit, qui illum interficere conaretur. Iuppiter autem utriusq; animum admiratus & Scorpionem sponte, & precibus Dianæ Orionem in sydera sustulisse narratur. Referuntur tamen & aliæ de Orione opiniones ab Hygino. Sydas uero Orionis ita figuratur, ut ense nudum in manu tenere uideatur.

Caricus

Damnosa artes: perniciosas, quod exitu probatum est. Tremula arundine: hamo ab arundine tremula dependente. Stria: uel striæ, Que enim copulatiua coniunctio pro uel disiunctiua, posita est. Stria autem manubrium est aratri quo regitur. Virgilius, Striatq; innixus aratro. Iunonia Samos: Iunoni dicata, nam Ibi Iuno & nata & educata & Ioui uxor tradita dicitur. Est autem insula Cariæ ad ægæus, quæ prius tum Parthenia, tum Dryusa, tum Anemusa, tum Melamphylos fuit appellata. Est etiam alia Samos, quæ & Samothracia dicitur, quod Thraciæ adiaceat, unde Virgilius, Threiciam que Samon, quæ nunc Samothracia fertur. Delos quoque & Paros insulæ sunt Aegæi, ut iam sæpius diximus.

Samos

Dextra Lebinthos erat Lebinthos insula est una ex Cydadibus. [Strabo inter Sporadas recēset. ut & sequentem.] Calydne: Calydne quoq; insula est Cycladum

Lebinthos Calydne

una, mellis ferax.

Homerum hoc loco imitatus uidetur poëta qui eodem modo, sed pluraliter, καλύδνας dixit, pro ea insula, quæ alio nomine καλύδνη uocatur, ut Iliados β'.

Οὐδ' ἄρα ποσειδῶνι κίχον, κρίζοδῶντι, κέρουσι καὶ καλύδνας πάλιν, ποσειδῶντι καλύδνας

Ita enim Sceptius grammaticus hunc locum interpretatur auctore Strabone lib. 10. Quamquam alij non tantum Calymnam, sed & uicinas Calymnae insulas, per καλύδνας relligi putent. Calymnio autem melle idem Strabo in hunc modum. ἑσπερὶ μίρον ὄψιν ἠνοσμεταδύμην, inquit, ἡ ἐπὶ τὸ πάλαι ἀεὶ κενεῖται, καὶ ἰσχυρὰ μὲν ἔστιν ἔτι, ἢ δ' ἐν ταῖς ταῖς κήσιν, διασπρόντων, μάλιστα δ' ἢ καλύδνας.]

Mollit: molles reddit. & liquefacit. Odoratas ceras: odorem emittentes. Cærulea aqua: nigro mari, nam in mare Icarus cecidit. Quæ nomen traxit ab illo: nam mare Icarium ab Icaro Icarium fuit appellatum, ut ait Ouidius, ut Icarus ab Icaro insula fuit cognominatum. At pater infelix, nec iam pater, pater quia genuerat, non pater, quia filius iam erat mortuus. Deuouit: detestatur. Et tellus à nomine dicta sepulti: Icaros enim insula ab Icaro Dædali filio illic sepulto dicta fuisse uidentur.

Icarium mare

Icaros insula

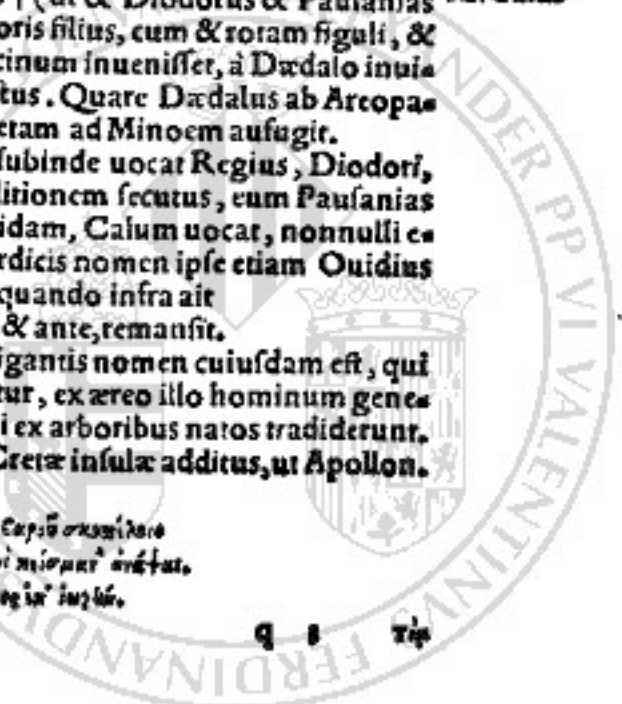
Al. Calis Al. Calus

Tali pueri Memmorphosin in auem describere incipit poëta. nam Talus (ut & Diodorus & Pausanias scribunt) Dædali sororis filius, cum & rotam figuli, & ferram ferream, & circinum inuenisset, à Dædalo inuidia moto fuit interfectus. Quare Dædalus ab Arcopagitis damnatus in Cretam ad Minoem aufugit.

Quem hic Talum subinde uocat Regius, Diodori, ut puto, uulgarem editionem secutus, eum Pausanias in Atticis, ut & alij quidam, Calum uocat, nonnulli etiam Perdicem. Ac Perdicis nomen ipse etiam Ouidius comprobare uidetur, quando infra ait - Nomen, quod & ante, remansit.

Talus autem, per T, gigantis nomen cuiusdam est, qui totus æreus fuisse dicitur, ex æreo illo hominum genere reliquus, quos præci ex arboribus natos tradiderunt. Custos idem à Ioue Crete insulæ additus, ut Apollon. ait libro. 4.

τοῖς ἑτάλλωσ χάλαστος ἀπὸ ἀερος οὐρανίου γεννημένος ἄριστος εἶργε χροὶ κλισματ' ἀνάστα, ἀναπύσσει ἔργον κατὰ χόρησιν ἐν ἰσθμῷ.

Τὸν μὲν χαλκίῳ μετατρέψουσιν ἄνθρωποι
Πῖνος δὲ τὸν ἴοντα μὲν ἀνθρώπων κρείττοισιν
Πῖρινον ἠραδίαν οἴσα πέρην ἰμμάται εὐροῦ
Χρὶς πρὸς χαλκίους κρείττω πρὸς Ἀλάντα.

Hunc postea ueneficij & incantationibus suis Me-
1 interemit, ut eodem loco nariatur.]

Ponentem tumulo:
tumulantem & sepe-
lientem. Et plausit
pennis: & alas concu-
sit. Vnica: sola, uni-
cus enim secundo ca-
ret, unus habet secun-
dum. Longum cri-
men. 3num. Nam
Dædalus eum de Pal-
ladi arce deiecit cri-

Sei x circi
nit inuē-
tor

minatus est. Fato-
rum ignara: inscia eo-
rum quæ fato filio suo
euer e debebant.

Germana: soror Dæ-
dali. Bis senis nata:
lio⁹ actis: exactis duo-
decim annis. Natus es-
nim erat annos duo-
decim Talus, cum Dæ-
dalo fuit commenda-
tus. Animi ad præ-
cepta capacis: præcep-
torum capacis in solu-
ta diceremus oratio-
n. Ille etiam medio
spi. 35: Talus ferræ
fuisse inuentorem
ad exemplum illius spi-
næ, quæ est in medio
piscium. Et ex uno
duo ferrea brachia no-
do: illum circini quoq;
inuentorem fuisse ait
poëta. At illum Pal-
las: Pallas, quæ Mi-
nerua dicitur. nr. ù
artium inuentrix fuit.

Perdix in
auct.

Al. pro-
pter

seperhibetur. Exceptit: suscepit, proprie autem excipi
cadentia dicuntur. Velauit: cooperuit. Sed uigor
ingenij quondam uelocis: sed uis, in... & acrimonia
ingenij Tali pueri in alas & pedes au. insiuit. Perdix
ces enim acerrimi sunt & uolatus & curius. Nomen
quod & ante remansit: nam Talus Perdix quoq; fuit co-
gnominatus. Præter humum: iuxta terram.

LACT.

Iamq; fatigatum &c. Argumentum. Oeneus Partho-
nis filius, quia in sacrificio cogendorum fructuum con-
sulro præterierat Dianam, Aper ab ea missus est, qui Ca-
lydoniæ agros uastaret. Pericuerante autem Oeneo in
despectu Dæx, Meleager iussu parentis conuocatis prin-
cipibus Græciæ apru uenari aggressus est, cum quibus
Aralanta Schœnei filia ex Arcadia digressa, quæ prima
aprum uulnerauit, cuius uirtutē & speciem miratus Me-
leager, interempto apro exuuias ei concessit, quas plex-
ippus, Toxcus, & Agenor Thestij filij uirgini crebras
cum interitu rependerunt. At Althæa mater Meleagri,
ut fratrum cædem accepit, stipitem fatalem conditum à
Parcis, in quo uita Meleagri continebat flamma perusa
fit. Quo consumpto Meleager extinctus est, unde soro-
res eius flendo in aues sunt conuersæ, quæ à fratre Me-

leagrides cognominantur.

Iamq; fatigatum tellus Aetnæa: narraturus poëta so-
rorū Meleagri conuersionem in aues Meleagridas à fra-
tre uocatas, uenationem apri Calydonij prius describit.
Oeneus enim Parthæonis filius rex Calydoniæ, cū deci-
mas frugum Dijs omnibus præterquam Dianæ perfol-

RAPH

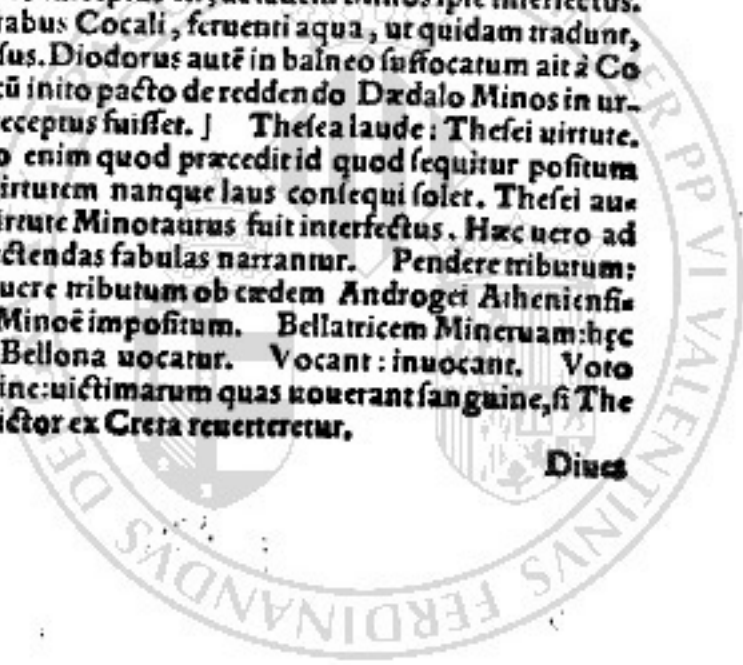
Oeneus

uisset, iram Dææ in se
conciuit. Maximus
nanq; aper ab ea im-
missus Calydoniæ a-
gros ita uastabat, ut o-
mnia deserta uideren-
tur. Quare Meleager
Oenei patris iussu con-
uocata Græciæ iuuen-
tutem in apri uenatio-
nē eduxit, quæ cū Ata-
lanta Schœnei filia spe-
ciosissima prima uul-
nerasset sagitta, uita
est Meleagro digna,
cui atate formaty pla-
cebat, quæ capite, pel-
leq; interempti apri do-
naretur. Ceterū Plexip-
pus, Toxcus, & Age-
nor Thestij filij, fra-
tresq; Althææ matris
Meleagri agre ferētes
feminā uiris præponi,
cū spolia Aralantæ per-
uim auferre uellent, à
Meleagro fuerunt in-
terfecti. Quod quidē
cū Althæa rescuisset,
fratru cædem ultura, sti-
pitem, quem Parcis in
Meleagri natiuitate in
ignem mittentes occi-
derant cum eo Melea-
grum ipsum & uictus-
rū & periturum, in ig-
nem cōiecit. Quo ab-
sumpto, Meleager q;
quecum maximo to-

tius Calodoniæ mœrore interiit. Cum uero eius sorores
 flere nunquam desinerent, Dæorū misericordia in aues
 à fratris nomine Meleagridas cognominatas conuersæ
 fuere. Iamq; fatigatum: Dædalus Minois iram fugiens
 ad Cocalum Siciliæ regem peruenit, à quo & turatus &
 hospitio susceptus est, ac rædem Minos ipse interfecit.
 [à filibus Cocali, feruenti aqua, ut quidam tradunt,
 perfusus. Diodorus autē in balneo suffocatum ait à Co-
 calo, cū inito pacto de reddendo Dædalo Minos in ur-
 bem receptus fuisset.] Thesea laude: Thesei uirtute.
 Pro eo enim quod præcedit id quod sequitur positum
 est. Virtutem nanque laus consequi solet. Thesei au-
 tem uirtute Minotaurus fuit interfecit. Hæc uero ad
 connectendas fabulas narrantur. Pendere tributum:
 persolvere tributum ob cædem Androgei Atheniensis
 à Minoë impositum. Bellatricem Mineruam: hæc
 etiam Bellona uocatur. Vocant: inuocant. Voto
 sanguine: uictimarum quas uouerant sanguine, si The-
 seus uictor ex Creta reuenteretur.

Cocalus

Dius

Calydon.

Diues Achaia: potens Gratia. Implorauere, cum la-
chrymis petiere. Huius opem Calydon urbs est Aetoliz,
à Calydone Endymionis uel Aetoli filio appellata, un-
de Calydonius declinatur. Sus erat: aper & quidem
ferocissimus. Plenis successibus anni: ob plenam &
perfectam illius anni fertilitatem. Primitias frugum:
primas fruges, prima
nanq; frumenta matu-
ra Cereri dicabant, ut
uina Baccho, oleū Mi-
neruæ. Palladios la-
tices, oleū dicit à Palla-
de inuentū. Cœptus
ab agricolis: Cererem,
Bacchum, & Mineruā
agricolas uocat poë-
ta, quod ea inuenerint
quibus agriculturæ o-
pera datur. Ambitio-
sus honor: ab effectu,
quod ambitiosus red-
dat. Honor autē Deo-
rum sacrificia sunt.

Sine thure: sine sacri-
ficio. Latoïdos: Dia-
næ filia: Larona. Her-
bida Epirus: herbosa.
Epirus uero continen-
tem significat, sed fre-
quenter quidem pro ea
ponit regione, quæ &
Chaonia appellatur.

Dentibus Indis: ele-
phantinis. Ardēt: ar-
dere uidentur. Gra-
uidi foetus: racemi uua
græues. Cum palmi-
te: cum frondibus uti-
tium. Baccaq; olea
& fructus oliuæ. Et
una: & simul. Lecta
manus: electa iuuenū
multitudo. Caluere:
cōmonē fuere. Tynda-
ridæ gemini: Castor et
Pollux gemelli Tynda-
ri filij, ac Ledæ putati,
cum essent Iouis, quo-
rū alter pugil fuit præ-
clarus, Castor autē do-
mitor equorū ab Ho-
mero, alijsq; poëtis fa-
ctis memorat. Cæsti-
bus: armis quibus pu-
giles utunt. (Fuerunt
autē Cestus, ut ex Ho-
mero Iliad. penult. A-
pollonij Argo. 2. Item
Pollucis lib. 3. ca. 30. colligit, lora quadam cruda in fatis
plumbeis glandib; rigenia, quæ manibus inducētēs pu-
giles, inter se dimicabāt. Vnde idē genus certaminis etiā
σφαίραμαχίη à Polluce dicit. Forraſſis autē species quædam
eius fuit, quæ inter se Romæ, qui Retiarj & Mirmillōes
dicebant, certare solebāt.) Primæq; ratis molitor Iason:
Argo nauem, cuius extruendæ auctor fuit Iason, primū
longarū nauis fuisse Ouid. sentit, alijs uero Danaū earū
inuentorē fuisse putat, ut ante quæ dixim;. Molitor:

Epirus. Apri Calydonij de-
scriptio.

Tyndari-
dæ.

fabricator. Et cū Pirithoo: Thesei, Pirithoijq; amicitia
notior est, quàm ut hoc loco sit exponēda. Illud notan-
dum esse uidetur, Pirithoum apud Græcos trissyllabum
esse nomen, ac secundam syllabam produci, quæ à La-
tinis corripitur quadrissyllabum esse putantibus.

Pirithous.

Muneribusq; datis, & aceruis thuris honorant.
Sparserat Argolicas nomen uaga fama per urbes
Theseos, & populi, quos diues Achaia cœpit,
Huius opem magnis implorauere periclis,
Huius opem Chalydon, quamuis Meleagron habe
Sollicita supplex petijt prece, causa petendi (ret,
Sus erat, infestæ famulus, uindexq; Dianæ.
Oenea nanq; ferunt plenis successibus anni
Primitias frugum Cereri, sua uina Lyxo,
Palladios flauæ latices libasse Mineruæ.
Cœptus ab agricolis superos peruenit ad omnes
Ambitiosus honor, solas sine thure relictas
Præteritas cessasse ferunt Latoïdos aras.
Tangit & ira Deos, at non impune feremus,
Quæq; inhonoratæ, non & dicemur inultæ,
Inquit, & Oeneios ultorem spreta per agros
Milit aprum, quanto maiores herbida tauros
Non habet Epirus, sed habent sicula arua minores,
Sanguine, et igne micāt oculi, riget horrida ceruix,
Et setæ densis similes hastilibus horrent,
Stantq; uelut uallum, uelut alta hastilia, setæ.
Feruida cum rauco latos stridore per armos
Spuma fluit, dentes æquantur dentibus Indis,
Fuimen ab ore uenit, frondes afflatibus ardent:
Is modo crescentes segetes proculcat in herba,
Nunc matura metit fieturi uota coloni,
Et Cererem in spicis intercipit, area frustra,
Et frustra expectant promissas horrea messes.
Sternuntur grauidi longo cum palmite foetus,
Baccaq; cum ramis semper frondentis oliuæ.
Sæuit & in pecudes, non has pastorue, canisue,
Non armenta truces possunt defendere tauri.
Diffugiunt populi, nec sese in moenib; urbis
Esse putant tutos, donec Meleagros, & unā
Lectā manus iuuenum caluere cupidine laudis.
Tyndaridæ gemini præstantes, cæstibus alter,
Alter equo, primæq; ratis molitor Iason,
Et cum Pirithoo felix concordia Theseus,
Et duo Thestiadæ, & proles Aphareia Lynceus,
Leucippusq; ferox, iaculoq; insignis Acastus,

[Errat hoc loco Regius. Neque enim apud Græcos
trissyllabum modo πει-
ρίθου dicitur, ut Pana-
thūs, sed & quadrissyl-
labum πειρίθου ut Hip-
pothous. Deinde neq;
secundam longam ha-
bet, sed primā. Viriūsc;
rei exempla h-
pud Hom. Ilium, ut Ili-
dos secundo.

Ιδὴ δ' αὖ ἠγυρόντων μινεῖβ;
λαμὲν πολυκίετος
ἕρπαιριθούοιο ἢ ἀδακτοῦ τῆ
κίτρο γίος.
Et Iliados primo:
οὐ γὰρ πῶ τοῖσιν ἰδὲρ ἀνέρας,
οὐδ' ἰλιουαί.
Οἶον πειρίθουσι φρίκταρά
παιρῖνα λαῶν.

Hinc & Horatius di-
xit libro quarto Car-
minum:
Nec Lerhea ualet The-
seus abruptere cha-
Vincula Pirithoo:
Et Virg. 6. Aeneid.
Quid memoret Lapi-
tha, Ixida, Pirithoijq;
Trissyllabi autē xemplū
apud Apollonū in uo-
nies lib. 1. Argon.

Θησῖα δ' ἔρ ἀπὸ πάντας ἴσα
χθισίας ἰείαστο
Τυνητῶν αἰδύλας καὶ χθόνι
ἀδουαδῆς ἴρνα
Πειρίθου ἰπώμου ἰνέινου ἀδέρ-
q. per contractio-
nem factū. Dicitur autē
est πειρίθου, ἀπὸ πῆρ ἔθου,
quasi qui πῆρ πῆρ facit
ἰπῶ ἔθου, ut etymologi-
ci exponūt, siue etiam
ab eo, quod suppetet
in faciē equi uersus, Pi-
rithoi matrē, Ixidis au-
tē uxore, Diam nomi-
ne, cursu circunuectus
fuerit, quando concu-
bitum eius appetebat,
πειρίθου, quod ex πῆρ
ἔθου per ἰπώμου factū.]

Et duo Thestiadæ:
Thestij filij Toxeus & Plexippus. Et proles Ephyrea
Lynceus, Ephyrea quidem legit, ut ab Ephyre urbe, quæ
nunc Corinthus dicit, declinet, sed mihi recte Aphareia
ab eo, qui hoc opus è latina in græcam linguā uertit, legi
uidet, ut intelligamus Lynceū acurissimi uisus hominē,
Apharei filium fuisse. Huic autē lectioni Apollonij Rhō-
dius astipulatur in primo Argonauticon, cum Lynceum
& Idam Aphareidas uocat, quem tam acuti uisus fuisse
ut etiam quæ sub terra essent, inueneret.

Thestiadæ
Lynceus.
Aphareus

[Versus Apollonij sunt:

Ὀὐτ' ἀφ' Ἀπολλωνίου λέγεται καὶ οὐκ ἔστιν Ἴδαρ
ἀρχαῖα τὰ Ἴδαρ μεγαλὴ πρὸς ἑσπερίδα ἀλλὰ
καὶ φέρεται, Ἀργαῖοι δὲ καὶ Ἰφικλῆος ἰαίεσσιν
καὶ οὐκ ἔστιν ἴσαρ πάλαι ἐξ Ἰφικλῆος ἰαίεσσιν
Περικλῆος καὶ Ἰφικλῆος ἰαίεσσιν ἀργαῖοι δὲ.

Apharci autem liberos fuisse Lynceum & Idæ Pausanias quoque docet in Messenicis, eosdem cum Meleagro in hac uenatione fuisse etiam Hyginus testatur capi-
...
Quamquam apud Apollonium pro ἀφ' ἀπολλωνίου, interposita τ, ἀφ' ἀπολλωνίου legitur, euphonia, in puro gratia, si tamen integra est scriptura. Leucippusque ferox: Leucippum hunc Apharci fratrem accipio, Pericerei filium, natu minorem, quandoquidem proximo loco Lyncei mentionem fecit. Fuit autem hic Leucippus pater Elairæ & Phœbes, quas Castor & Pollux abducere conati, à fratrib. Ida & Lynceo prohibiti fuere, altero illorum etiam occiso. Cuius rei & Propertius meminit lib. 1.

Non sic Leucippis succendit Castora Phœbe, Pollucem culta non Elaira soror.

Fuit & Arfinoës pater Leucippus, ex qua Apollo Aesculapium genuit, ut Pausanias in Messenicis tradit. Ex Arfinoë enim, non, ut supra Ovidius, ex Coronide, Aesculapium, iam natum Messenij uolunt. Quamquam alij, ut supra annotauimus Arfinoën & Coronidem eandem faciunt, patremque illius Leucippum Amyclæ filium dicant. Fuit autem & alius eodem nomine Leucippus, Oenomaï filius, qui Daphnen amauit, de quo idem Pausanias in Arcadicis & Parthenius in Eroticis. Iaculoque intig. Acastus: Pelicæ filius hic fuit, de quo supra in fab. Medæe & Iasonis. Et uelox Idas: frater Lyncei, ut supra. Hic etiam contra Apollinem iutendere arcum ausus fuit, eo quod ille spontiam Marfissam nomine, præripere ei uoluisset, ut est Iliad. ix. quo loco Homerus ἰελαίεσσιν uocat, quem hic Ouidius uelocem. Interfectus autem fuit fulmine tandem à ... , cum in pugna contra Castorem & Pollucem, alterum morum occidisset, Pausanias in Messen.

Et iam non femina Cæneus: hic Elati filius, & initio femina fuit: Postea autem à Neptuno oblatio ei uisitio, pro uirginitate donum hoc accepit, ut è femina in marem conuertetetur, & à telis, uulneribus inuolabilis foret. Huius filius Coronus fuit qui cum Argonautis in Colchos profectus est. Reliqua infra uide in bello Lapitharum & Centaurorum. Hippothousque, Dryasque: Dryantis etiam Homerus meminit Iliad. 1. Versu supra paulo citato. Vtriusque autem Hyginus capite 173. qui Hippothoi patrem Geryonem, Dryantis autem Iapetum uocat, ut quidem uulgo, corrupteque legitur. Nam ego pro Geryonè, Cercyonè malim, quando & Pausanias in Arcadicis Hippothoi primum, Cercyonem uocat, & pro Iapeto Acpytum, malim: nam & hoc nomen frequens apud Græcos auctores est. Statius autem libro septimo etiam Orionis nepotem Dryanta dicit.]

Phœnix.

Et cretus Amyntor Phœ. Phœnix Amyntoris filius, qui impellente matre posteaquam cum pellice illius rem habuisset, imprecatione patris effugiens ad Peleum peruenit, à quo, (ut narrat Homerus) hospitio benignissime susceptus Achillis educandi, instituendique curam suscepit, ut illi & dicendorum & agendorum præceptor esset. Alter etiam fuit Phœnix Agenoris pater, à quo Phœnix

Iliad. li. 9.

cia fuit denominata. Auem quoque esse Phœnicem nemo est qui ignorer. Actoridæque pater: Mœnetij est periphra-
fis. nam Mœnetius Parroci, qui Actorides ab Actore auo dicitur, fuit pater, ut aperte in xi. Iliados scribit Homerus.

Mœnetius

[Alij autem Actoridæque pater, legunt hoc loco, ut de

duobus Actoridis intelligatur, Menatio uis delicti, cuius hic Regius meminit & altero Iro, qui ab Apollonio Actoridæ filius appellatur, lib. 1. his uerbis.
Εἶπετο δ' ἰσορῖστου, καὶ ἄλλο
καὶ ἰσορῖστου
οὐδὲ ἐμὲ τολίωτο, οὐδ' ἴρω
ἀκτορίδα, & c.

Al. pater

Ac posteriorē hanc lectionem etiam in se approbo, sed tamē, ut Actoridæ nomē, neque de Menatio neque de Iro intelligam, uerum de Euryro & Cretao, Actoris re ipsa filijs, cognomento autem Neptuni, quos eodem Homerus & Actorionas, græca patronymicorum forma, & Molionas, à matre Molione, ut plerique sentiunt, appellauit. Atque hoc ea de causa quod in eodem uerbu mox sequitur Phyleus Angei filius, cui cum Actoridis hinc paterna amicitia fuit, ut ex Pausania colligimus primo Eliacorum. Et missus ab Elide Phyleus, Angei filius, ut supra diximus, cui Hercules, patre Angea, ob negatā purgati stabuli mercedem eieccto, regnum Elidis tradidit, postea occisis etiam Actoris eo prælio filijs. Auctor Pausanias. Corrupte autem in quibusdam editionibus Pelas, pro Phyleus legitur.

Nec Telamon aberat magn. creat. Achillis: Telamonem & Peleum fratres intelligit, quorum alter Atacis, alter Achillis pater fuit, ambo autem filij Acaci ex Endeide Scironis, (siue Chironis potius legendum) ut Pausanias in Corinthiacis. Cumque Pheretide: Admetum intellige, Pheretis filium, cuius uxor Alcestis fuit, de qua Euripidis fabula extat. Plerique autem hunc uerbum, quasi qui parum sibi constet, nostrarunt. Nam apud Homerum aiunt nomen Pheretis prima longa ponitur, ut Iliados secundo:

Ὀδυσσεύς μὲν ἄριστος ἀνδρῶν φησὶ τῆσδε
τῆσδε ἰουλιόσδε Ἰάκωνος ἀρχαῖος, Ἰφικλῆος υἱός.
Et Iliados penultimo: - οὐκ ἔστιν ἴσαρ
αὐτὸς φησὶ τῆσδε ἀρχαῖος, ἰφικλῆος υἱός.

Sed hęc non animaduertunt, uersum qui est Odyssæ undecimo.

Τὸς δ' ἰφικλῆος ἰφικλῆος υἱός, ἰφικλῆος υἱός
ἰφικλῆος υἱός, ἰφικλῆος υἱός, ἰφικλῆος υἱός.
neque Euripidem, apud quem in Alceste legitur:
Εὐκλειπὸς δὲ φησὶ τῆσδε ἀρχαῖος.

Quod exemplum & Statius secutus: x. Thebaid. dixit. Inde Pheres, acerque Lycus, sed Cassa Phœretis. Hasta redit, & c. Proprie enim φέρει per se scribit, & quod ab Homero producit Phœretides hic ἰφικλῆος factū est.]

Et Hyant. Io. Bœotio. Hyantes enim populi sunt Bœotia, ut diximus.

[Fuit autem hic Iolaus Iphicli filius, Amphitryonis nepos, qui Herculi in interficienda Hydra operam nauauit. Impiger Eurytion: Iri filius, qui fuit Actoris, ut quidem apud Apollonium legitur libro primo. Eundem enim esse puto illum, & cum de quo hic dicitur, Versus Apollonij supra citauimus, ubi de Actoridis annotauimus. Cursusque inuictus Echion: etiam Echionis mentio fit apud Apollonium, sed hunc Mercurij filium facit his uerbis:

*ὄνα ἀλλήθ' ἐμίσητο μελαγχολίαι ἕρμαιος
 ὄνα ἰὸ ἀδελφεὶ Λιδανὲ ἵρνος κὰδ ἰκίον.*

De Mercurij autem filio Echione etiam Hyginus meminit inter uenatores Calidonij apri, quanquam illic corrupte scriptum est Hecion, pro Echion.]

Naryciusq; Lelex: Naryx urbs est Locridis, quæ & Narycium & Naryce dicitur, unde Naryci⁹ possessiuū declinatur, ab hoc uero Leleges populi Leleges fuere cognominati.

[Locros aliquando Lelegas appellatos fuisse, & Plin. autor lib. 4. cap. 7. & Strabo lib. 7. qui etiam uersus Heliodi hos citat:

*ἦτοι γὰρ λακρὸς λαλέσθαι ἐκτίσθη λαῶν
 τοὺς ῥάπτοι ἄνοιδος εἶνε ἄφθιτα μέλαινα ἰδία
 Λακροὶς ἢ γαίης ἄλιου πείρι ἀννοκλήτορ.*

Quare rectius, opinor, hoc loco Narycius, à Naryce Locorum urbe, cuius & Stephanus meminit, secundū Regium legitur, quam, ut alij malunt, Neritius, siue hoc à Neritho Ithacæ, siue à Nerito Acarnanum urbe. Cuius & Plin. & Steph. meminere, deducat. Si tamen illud datur Locrenses ab hoc Lelege nomē accepisse, aut hunc Locrensem genere fuisse, Nam quod infra sequit. Illa Træzenius heros Parte Lelex, raris sparsus iam tempore canis, repugnare huic opinioni uidet. nisi uero dicamus, aut duos Lelegas in hac uenatione fuisse Locrensem, siue etiā Acarnanū alterum, & alterum Træzenium. Aut rursus eundē hunc ex Locris in Peloponnesum uenisse, ibiq; à Pittheo & Træzenijs receptū, atq; ita à genere quidē Naryciū, à loco aut ubi cōsenuerit Træzenium uocatum esse. Nam quo alio pacto hic locus, ut nunc quidem habet, explicari possit, non uideo. Fuerunt autem & alij Leleges duo, alter Neptuni filius, qui Megarensis aliquando imperauit, à quo Lelegia mœnia supra dicuntur. Alter Laconicus *Ἰντιάδης*, cuius Pausan. meminit in principio Laconicorum. Ab hoc & Lacones aliquādo Leleges appellati fuere, ut idem autor indicat.

Panopeus: hic Phoci filius fuisse uidetur, pater Epei, cui equum Durateum fabricatus postea fuit, ut Pausanias in Corinthiacis notat. Ab hoc & oppidum Phocense, Panopea nominatum, ut autor idem Pausanias est, & præterea Steph. Hyleus: hunc, cōiectura quoq; adductus puto esse, qui Milanionē Atalantæ amatorē in uenatione occidit, a mulatione & inuidia motus, eo quod & ipse amore euidē puellæ teneret. Postea tamē & ipse & Rhæus ab Atalanta sagittis cōfixi, cum illi uim afferre conati fuissent, ut Callimachus autor est in hymnis, huius idem Ouidius & alibi meminit hoc uersu:

Sensit & Hylei contemptum saucius arcum,
 Et Proper. Ille est Hylei percussus uulnere rami
 Saucius Arcadicis rupibus ingemuit,
 Nec obstat adeo, quod idem nomē aliās disyllabū, aliās trisyllabum ponitur. Eadem enim figura etiā in alijs usus est poeta, ut infra lib. xij.

Cumq; suis Gryneus immanem sustulit aram
 Ignibus, &c. Et rursus:
 Figitur hic duplici Gryneus lumina ramo.
 Sed tamen hoc idem etiam alijs dijudicandū relinquo.

Feroxq; Hippasus: Hippasi etiam Hyginus meminit inter uenatores apri, cumq; Euryti filium dicit. Str. septimo Theban. etiam Nanboli patrem facit, hoc uersu:

-Cui nuper ademptus
 Nanbolus Hippasides, tuus o mītissime Lai
 Hospes, &c. Infra autem lib. 4. etiā inter Centauros

ros Hippasus numeratur. Et prim. etiam nunc Nest. in annis, hoc est prima ætate. Ad tertiam enim ætatē hominum uiuendo peruenit, ut Homerus ait Odyss. iij.

*τρις γὰρ λαίρι γαστρώνας φαται γινὼ ἠνδρῶν,
 Et Iliad. primo:*

τῶν δ' ἕλε δὲ μιν γυναι μέρειεν ἀνδρῶν

*ἐπιπῶν ἂν αὖ περὶ ἄλλων ἕκαστος
 οὖρ, ἢ ἄλλο τι.*

Quo tamen loco, uertatem alij, pro seculo: hoc est, spacio centum annorum, alij pro triginta annis accipiunt. Sed hoc nihil ad præsentem.]

Et quos Hippocoon antiquis misit Amyclis,
 Penelopesq; focer, cum Parrhasio Ancaeo,
 Ampycidesq; sagax, & adhuc à coniuge tutus
 Oeclides, nemorisq; decus Tegeæa Lycei
 Venit Atalante Schoenei pulcherrima uirgo,

Antiquis Amyclis: Amyclæ urbs est Laconis, ab Amycla Lacedæmonis filio adificata, atq; cognominata. Fuerunt etiam Amyclæ in Italia Lacedæmoniorum colonia inter Caietam & Terracynam, quæ tacendo perierunt, unde Virg. eas tacitas appellauit. Tacitis regnauit Amyclis. Amycleum etiam est in Creta urbs & rus.

[Fuit aut Hippocoon, de quo hic dicit genere Lacedæmonius, qui eiccto Tyndareo, pro eo aliquandiu regnauit. Postremo tamē ab Hercule unā cum filijs, occisus, dū ille eisdē Oconi ulciscit, quem Hippocoobris filij sustibus Spartæ occiderant, eo quod canē illorū atrij custodē in se irruentē saxo à se depulisset, ut autor est Pausanias in Laconicis. Intelligit igit filios Hippocoontis hoc loco poeta, quorum unus fuit Eræsimus, qui in ipsa hac uenatione ab apro percussus, interijt, ut infra dicitur, reliqui aut Alcon, cuius & Pausan. meminit eodem libro, & Dexippus: ita enim apud Hyginum fortasse legendū, pro eo, quod illic corrupte habetur, Demixippus.]

Penelopes focer: Laertes Vlyssis pater. [Arceſij filius, ut etiam Hyginus meminit.] Cum Par. An. Aradico. est enim Parrhasia Arcadiæ urbs, ut iam diximus.

Ancaei autem huius etiam Apollonius meminit, in catalogo, cumq; Lycurgi filium facit, Alei nepotem, ut & Hyginus. Apollonij uersus sunt:

*Ἠρακλῆος γυμνάριον ἰδούρι
 Ἀρκαδία, τὰ μὲν γὰρ πατὴρ Λυκίω γοι ἴππετι.
 Eadem feret & Pausanias in Arcadicis, cuius uerba quod niam ad hanc fabulam non nihil faciunt, subiicienda putauit. *Μητὰ δὲ ἑλλήνων τιμῶν ἴππεσσιν, Λυκίω γοι ἠελλοῦ τῶν βασιλείων ἵππετι, γαστρώνας δὲ αὖ ἔσθ' ἀπὸ Αἰσῆς Ἀρκαδίου ἢ Ἐπύρου, τὸν μὲν τοσοῦτον ἱππικῶν ἐπὶ γαστρῶν. Ἀρκαδία δὲ ἵππεσσιν τοῦ πλοῦ ματῶσχα ἢ ἐκείνῃ γαστρῶν ἐπὶ ἑσθῆρ' ἐμὸν μελαγχολία ἔσθ' ἢ ἑλλήνων ἠνδρῶν γαστρώνας θνητῶν, ἀπὸ Αἰσῆς καὶ τοῦ ἴππου.**

Ex quibus uerbis etiam illud apparet, uenatit in hanc, post navigationem in Colchos securam esse. Fuit & alter Ancaeus Neptuni filius, cuius in idem Pausanias meminit, & Apollonius quoq; in Catalogo. Ampycide: que sagax: Mopsus Ampyci filius, ex Chloride, Titaronis nepos, quem sagacē hiē uocat, eo quod uates, siue augur fuit, ut idem Apollonius testatur his uersibus:

*Ἠλπίε δ' αὖ μέγας ἀντὶ ἀντὶ γοι, ὅρ' ἑσθ' ἠνδρῶν
 ἀντὶ ἀντὶ ἰδὲ αὖ: θεοπροπίαν εἰσηύει.*

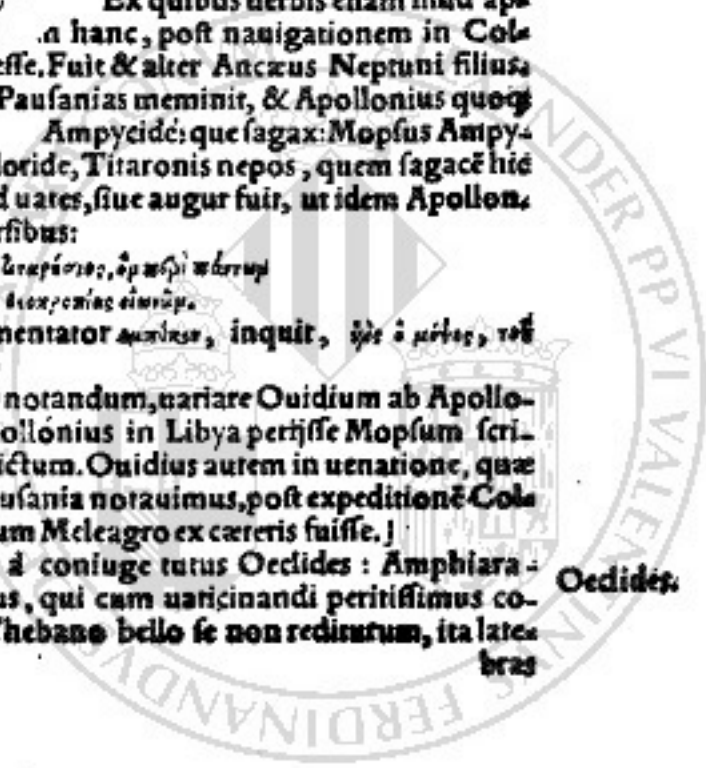
Vbi Commentator *ἀντὶ γοι*, inquit, *ἦς ἢ μέγας, τοῦ ἀντὶ γοι.*

Sed hic tamen notandum, uariare Ouidium ab Apollonio. Nam Apollonius in Libya petijisse Mopsū scribit, à serpente ictum. Ouidius autem in uenatione, quæ ut supra ex Pausania notauimus, post expeditionē Colchicam fuit, cum Meleagro ex cæteris fuisse.]

Et adhuc à coniuge tutus Oeclides: Amphiaræus Oeclis filius, qui cum uaticinandi peritissimus cognouisset à Thebano bello se non rediturum, ita latebras

Am. dell

Oeclides.

bras petiit, ut omnia tam Eriphyle uxori, quam fidissimam putabar, indicaret. Illa uero ab Argia Adraſti filia monili accepto, quod Vulcanus Harmoniæ priuignæ dono dederat, maritum Adraſto prodidit, qui Thebanum agrum ingressus unâ cum curru, à tellure fuit absorptus.

Et ad hanc rem non nihil facit etiâ illud, quod Schœnos inter fluuios Bœoticiæ etiam à Strabone refertur, de cuius nomine Schœneum ipsum dictum quidam uolunt. Deinde, quod apud Statium lib. 7. in catalogo dicitur. Qui breue littus Hyle, Atalanta; umq; superbi Schœnon habent, notiq; colant uestigia campi, &c.

Tegea. Tegea urbs est Arcadiæ, quod nomen trissyllabum quidem est, sed quod inde declinat possessiuum, ita quatuor syllabarum efficit, ut penultima sit longa. Est etiâ

Rasilis huic summam mordebat fibula uestem,
Crinis erat simplex nodum collectus in unum,
Et humero pendens resonabat eburnea læuo
Telorum custos, arcum quoq; læua tenebat.

Quantum idem Stati lib. 6. de Arcadica Atalanta loquens, ita fabulam miscet, ut ea quæ alterius sunt, uidelicet, quæ cum procis suis cursu certant, huic attribuere ui-

Atalanta. Venit Aralantis Cœnei: sic quidem legitur, sed Atalante & Schœnei mihi recte à Græcis legi uidei. Nam Atalanta Schœnei filia fuit formosissima, ex qua Meleager Parthenopeum suscepit. Altera fuit Aralanta Iasi filij Abantis Argiuorum regis filia. De qua Propertius: Milanion nullos fugiendo Tulle labores Sæuitiam duræ contudit Iasidos.

MICYL. Venit Aralante Schœnei pulcherrima uirgo: Est & hic uersus τὴν ἀσπονδίαν. Nam & quantitas repugnat, secunda in Aralante, contra aliorum exempla producta, & quod Schœnei filia Aralante hæc uocatur, cum infra Atalante altera, qui cum Hippomenes cursu certauit, eodem modo Schœneia ab Ouidio dicatur. Quare sunt, qui quantitatibus quidem causa legunt. Venit & Aralante, &c. Cui lectio in hoc incommodi adest, quod uersus huic nimis χαμηλὸς sit, quando & syncope in Atlante, pro, Aralante, & synæresis in Schœnei pro Schœnei committitur. Et quod ad differentiam Arcadiæ huius & alterius Bœoticiæ Atalantes attinet, eodem modo incertum atque confusum manet. Alij autem, quibus & uerbum, Venit uti ociosum, & à præcedentis synathrismi elegantia ac proprietate alienum uidetur, utriusque uitio mederi uolentes, legunt:

Nemoristy decus Tegeæ Lycei
Venatrix Aralanta, Iasi pulcherrima uirgo.
Quibus aliud quidem nihil, sed tamen hoc obstat, quod prima in Iasi, siue etiam Iasij, (ut illud per synæresim dictum accipiamus) apud ceteros producit, ut apud Callimachum: κείνην ἰασίου σπονδίου Ἀρακίδας. Et apud Propertium:

Milanion nullos fugiendo Tulle labores
Sæuitiam duræ contudit Iasidos.
Quare & hunc uersum inter incertos & inexplicatos relinquimus. Ceterum ut de Aralante hoc loco addamus, quæ apud alios uariè tradita. Nam, plerique Græcorum duas Atalantas faciunt, Arcadicam, quæ cum Meleagro in uenatione Apri fuerit, & Bœoticam alteram, quæ cum Procis suis cursu certare solebat. Atque Arcadicam quidem hanc, Iasij filiam dicunt, Commentatores Theocriti, Euripidis, & Apollonij. Item Hyginus in capite De septem ducibus Theba, & Callimachus in Hymnis, cuius uersus sunt:

Ἦενος ἄτι πάχον ποσειδῶνος Ἀταλάντην,
κείνην ἰασίου σπονδίου Ἀρακίδας,
καὶ Ἰασηλοῦ Ἰασίου καὶ Ἰασίου Ἰασίου.
Ὁὐ μὲν ἰασηλοῦ Ἰασίου Ἰασίου Ἰασίου
κείνην ἰασίου, τὰ γὰρ σπονδίου Ἰασίου
Ἀρακίδας ἰασίου, Ἰασίου Ἰασίου Ἰασίου.

Alterâ aut Bœotici illam, Schœnei filiam faciunt idē illi auctores ferē, & præterea ipse etiâ Ouid. infra lib. x. ubi ait Talia dicentem molli Schœneia uultu Aspicit, Et rursum: Dubiū Megareus heros Gaudiat, an uirgo magis his Schœneia dictis.

deatur. Sic enim ait: - Quis Mœnalix Aralantes Nesciat egregium decus & uestigia cunctis Indeprehensa procis, &c. Ad quem modum si quis Ouidium quoque hoc loco miscuisse fabulas dicit, & Schœnei pro Iasij, posuisse, quem admodum Virgilius alibi, Scyllam Nisi, & alteram quæ Phorcj fuit, inter se confundit, utetur ille quidem ratione, sed tamen apud Criticos uix tolerabili. Vnus autem Diodorus est, apud quem libro quinto de eadem hac fabula hoc modo legit. Cum in uenatione Atalanta Schœnei filia assuisset eius amore captus Meleager, pellē, ueluti laudem occisæ feræ illi concessit, &c. Et apud Hyginum in fragmento De ijs qui ad aprum Calidonium ierunt, pro Schœnei, Pondei irrepsit. Cum tamen idem auctor alibi eandem Atalantam, Iasij filiam uocet. Sed eadem diuersitas auctorum etiam circa filium Atalantes Parthenopæum, & maritos siue amatores utriusque puellæ, est. Nam Parthenopæum, quem plerique ex Milanione & Arcadica hæc Atalanta natum tradunt, ut Euripides in Phœnissis & Supplicibus. Pausanias in Arcadicis. Cōmentator Apollonij &c. hunc Hyginus & quidam alij Meleagri filium faciunt. Meleagrum enim amore Aralantes captum aiunt, post uenationem hanc cum illa concubuisse. Et rursum quem Ouidius infra, itēque alij plerique Hippomenem uocant, Bœoticiæ illius amatorem, Palæphatus Melanyonem appellat. Quod nomen rursum sunt, qui Hippomenis cognomen interpretentur, κατὰ τὸ ἀπὸ τῶν μέσων τὸ δρῆναι, quoniam pomis aureis uictoriam assecutus fuerit. Ut ex hoc quoque dubitare quispiam possit, unâue tantum Atalanta fuerit, sed uarijs nominibus celebrata, an uero fabulæ inter se mixtæ atque confusæ. Codrus certe in primo Sermone etiam Muxum citat, quasi is pro Hippomene Melanyonis nomine posuisset, ubi de Arcadica Atalanta mentionem faciens inquit.

κατὰ τὸ ἀπὸ τῶν μέσων τὸ δρῆναι
ἢ κατὰ τὸ ἀπὸ τῶν μέσων τὸ δρῆναι
κατὰ τὸ ἀπὸ τῶν μέσων τὸ δρῆναι
κατὰ τὸ ἀπὸ τῶν μέσων τὸ δρῆναι
κατὰ τὸ ἀπὸ τῶν μέσων τὸ δρῆναι

Sed de hoc ipse uiderit. Verum ut illud quoque postremo adiciamus. Tegeam hic poeta uocat Atalantam, non synecdochice, ut Regius exponit, pro Arcadica, sed proprie: fuit enim Tegeatis patria Atalante, ut & Pausanias, testatur in Arcadicis qui inter propria & memorabilia Tegeatarum, Ancæum & Aralantam recenset, ad hanc uenationem apri Calydonij profectos.]

Rasilis fibula: rasum cingulum: à parte enim torum intelligitur, [potest tamen & simpliciter fibula intelligi qua uestis connectitur, rasilistq; accipi, pro læui & polita, siue etiam attrita.] Telorum custos: pharetræ perisphraſis. Calydonius heros: Meleager. Reuente Deo: uolentē ut ea potiretur.

Fiam.

Flammisq; latentes Haufit: occultum amorē conce-
pit. Si quem dignabit ista uirum: hoc est, si quem ista se
uxore dignum existimabit. Hacaute exclamatione Melea
ger significat se Atra-
lante pulchritudinem
maximopere admira-
ri, ac illius amore peti-
re. Urget: instat, im-
pellit. Sylua frē, tra-
densa arboribus, est au-
rem topographia, &
sylue descriptio, quam
partim planā, partim
montosam esse ait.

Ima lacunae: infimas
uallis partes. Lacuna
em̄ est aquae collectio,
quae & lama uocatur.

Lenta salix: flexibili-
lis. Uluæ leues: ulua
herba est in paludibus
naicens. Et longae
parua sub arundine cā-
nae: arundinem appel-
lare uidetur poeta can-
narum corticem, qui
& tenuis est & facile
arescit, unde arundi-
nis nomen deductum
esse uidetur. Excit-
us: excitatus. Fer-
tur: ruit. Ut excussis
elibus nubibus ignis:

periphraſis est fulmi-
nis, quod ex nubium
concurſu elidit. Sterni-
tur incurſu nemus:
arbores inquit aprū il-
li⁹ incurſu in terrā dei-
ciuntur. Hinc uero coli-
gitur, quā uastus
aper ille, ualidusq; ef-
fet, cuius impetu nem⁹
proſternebat. Propul-
ſa: impulſa. Dat fra-
gorē: ſtrepitū facit. Fra-
gor nāq; dicit ſtrepit⁹
rerum fractarū. Pro-
tentat⁹ forſi tela tenēt,
geſtū exprimit uenato-
rum apro excipientū.
Protendere nāq; ue-
nabula apris ruentib⁹
ſolēt. Protēta tela: ue-
nabula. Diſſipat: diſ-
ſicit. Obliquo icſtu:
apri obliquos icſtus in-
ferunt. Cuspis: iacu-
lum, a parte totū. In
tergo petito: in tergo
apri. Pagafus Ia-
ſon: Teſſalus a Paga-
ſis urbe Theſſaliae, ut
diximus. Phoebe ait

Ampycides: Mopſus Ampyci filius Apollinis ſacerdos &
uates clariffimus. Qua potuit: quatenus, & in quantū
potuit. Annuit precibus: prece. uandit. Fertūq;

Diana uolanti: quae copula hoc loco quia ſignificat. Idē
circo nāq; ſine uulnere fuit aper, quod Diana ferrū ia-
culo abſtulerat. Sine acumine: ſine cuspide. Nec ful-

mine lenius arſit: nec
minus quā fulmē
flammarum eſt aper.

Emicat ex oculis: ſſā
ma ſubintelligat, [qui
dam tamen flamma le-
gete malunt, nomina-
tuo caſu: ſic em̄ utroq;
uerbo recte cohaeret.]

Moles: maximā ſaxū
quantū ē machinā
licis emittit. Vocata:
impulſa. Neruo ad-
ducto: ſane baliftę ad-
ducto. Certo impete:
impetu. Meri em̄ gra-
tia impete interdū u-
tuntur poētae. Extra-
tuentes Cornua: de-
xtrum cornu defenden-
tes. Acie nāq; in aprū
direxerūt, quae in dextrū
& ſiniſtrū cornu fuerat
diſtributa. Hippocoō
te ſatus. Hippocoontis
filius. Ex terga para-
tem Vertere: fugere uol-
lentē. Succifo popli-
te: recifo crure. Eſt em̄
poples pars genu po-
ſterior, quod poſt plia-
cetū dicitū. Fe-ſit ei
Pyl⁹: Neſtor a Pulo ur-
be Meſſeniae cui impe-
rauit. Citra Troiana
tēpora: ante Troianū
bellū. Tempora nāq;
infelicia, calamitoſaq;
fere accipiunt. Sum-
pro conamine: capto
impetu. Ab haſta po-
ſita: fixa. Inſiluit ra-
mis: in ramos. Datius
pro accuſatiuo cum in
praepoſitione poſitus:
ſic Virgil. It clamor
caelo, pro in caelū. De-
ſpexitq; tutus loco: de-
orſum aſpexit, inquit,
apri altitudine arboris
tutus & ſecurus. Neq;
enim apri arborem a-
ſcendere poſſunt.

[Cæterum quod Oe-
uidius hoc loco de Ne-
ſtore dicit, id alij, inter
quos & Commenta-
tor Homeri antiquus,
Theſite attribuunt. Il-
lum enim ut Agrj ſie-
lium, Meleagri patris
lem, in hac uenatione aſſuiſſe quoq; tradunt. Sed quia
aliorum pericala & clades uidebat, metu perterritum re-
liſta ſtatione ſua, in locū quendam editum confugiſſe.

Talis erat cultu, facies quam dicere uere
Virgineam in puero, puerilem in uirgine poſſes.
Hanc pariter uidit, pariter Calydonius heros
Oprauit renuente Deo, flammisq; latentes
Haufit, & o felix ſi quem dignabitur inquit,
Iſta uirum, nec plura ſinit tempusq; pudorq;
Dicere, maius opus magni certaminis urget,
Sylua frequens trabibus, quā nulla ceciderat etas
Incipit a plano, deuexaq; proſpicit arua.
Quo poſtquam uenere uiri, pars retia tendunt,
Vincula pars adimunt canibus, pars preſſa ſequunt
Signa pedum, cupiuntq; ſuum reperire periculum,
Concava uallis erat, quo ſe demittere riui
Aſſuerant pluuialis aquae, tenet ima lacunae
Lenta ſalix, uluaeque leues, iunciq; paluſtres,
Viminaq; & longae parua ſub arundine cannae,
Hinc Aper excitus medios uiolentus in hoſtes
Fertur, ut excuſſis elibus nubibus ignis,
Sternitur incurſu nemus, & propulſa fragorem
Sylua dat, exclamant iuuenes, protentaq; forſi
Tela tenent dextra lato uibrantia ferro.
Ille ruit, ſpargitq; canes, ut quiſq; furenti
Obſtat, & obliquo latrantes diſſipat icſtu.
Cuspis Echionio primum contorta lacerto
Vana fuit, truncoq; dedit leue uulnus acerno.
Proxima ſi nimis mittentis uiribus uſa
Non foret, in tergo uifa eſt haſura petito.
Longius it, auctor teli Pagafus Iaſon.
Phoebe ait Ampycides, ſi te coluiq; coloq;
Da mihi, quod petitur certo contingere telo.
Qua potuit, precibus Deus annuit. icſtus ab illo eſt,
Sed ſine uulnere aper, ferrumq; Diana uolanti
Abſtulerat iaculo, lignum ſine acumine uenit.
Ira feri mota eſt, nec fulmine lenius arſit.
Emicat ex oculis, ſpirat quoq; pectore flammam. †
Vtq; uolat moles adducto concita nerv
Cum petit aut muros, aut plenas milite turres,
In iuuenes certo ſic impete uulnificus ſus
Fertur, & Eupalamon, Pelagonaq; dextra tuentes
Cornua proſternit, focij rapuere iacentes.
At non letiferos effugit Enaeſimus icſtus
Hippocoonte ſatus, trepidantem, & terga parantē
Vertere ſuccifo liquerunt poplite nerui.
Forſitan & Pylus citra Troiana periſſet
Tempora, ſed ſumpto poſita conamine ab haſta
Arboris inſiluit, quae ſtabat proxima, ramis,
Deſpexitq; loco tutus, quem fugerat hoſtem:

lem, in hac uenatione aſſuiſſe quoq; tradunt. Sed quia
aliorum pericala & clades uidebat, metu perterritum re-
liſta ſtatione ſua, in locū quendam editum confugiſſe.

Quare Meleagrum ira commotum, persecutum illum esse, atque ita inter fugiendum, Therfiten crus fregisse, unde & ab Homero Claudus altero pede fingitur. Vide Commentaria Iliados secundo.)

Recentibus armis: dentibus.

(In trunco siue stipite acutis, & quasi renouatis. Ori-

thyæ mag. Etiam hic uersus notatur à grammaticis. Nam nomen Orithyæ, secundam & tertiam longas habet, inquit. Scribitur enim græcè ὀριθύια, cui exemplum & supra extat circa finem lib. vi. de Orithyæ, uxore Boreæ. Quare etiam sunt qui Orithyæ per i simplex, siue latinum utrobique scribant. Ego uero ut neque priorē lectionē asserere uelim, ita neque habeo, quo posteriorem hanc probem, unde enim deductum Orithyæ nomen dicamus, aut quā etymologiam habere? Illud autem interim succurrit, potuisse uerba transponi librariorum ut sæpe fit incuria, fieri Orithyæ magni etc. ex magni Orithyæ, aut etiam e rostris Orithyæ magni. Nam Orithyæ intercisa diphthongo, & penultima ad morem Thyoneus, correpta, uereor ut satis defendi possit. Significat autem ὀριθύια eū qui per montes seclat atque impetum tacit, ab ὄρος & ἴα, primamque extendit in hoc nomine, perinde ut in Oriō, & similibus.)

Hausit: aperuit, percussit. Rostro adunco: recuruo dente.

Nondum cælestia sydera: Gemini qui unum ex zodiaci signis constituunt, Castor ac Pollux esse dicuntur.

Vulnera fecissent: uulnerassent. Setiger: aper setas gerens. Opacas: umbrosas, arboribus densas. Studio cundi: cupiditate currendi. Leuat: alleuat, tollit. Tegeæ: Atalanta. Sinuato arcu: contracto. Arundo: arundinea sagitta. Distrinxit: uulnerauit. Feres: habebis.

Erubuere uiri: puduit inquit uiros fortes aprum à uirgine primum fuisse percussum. Bipennifer Arc. Ancæus Arcadicus bipennem ferens. Is autem Ancæus (ut scribit Aristomene) Lycurgi & Antiones filius, apud Arcades colebatur, Pherecydi uero astipulatur Ouidius,

qui scribit Ancæum à Calydonio apro percussam interfuisse. Nam Aristomene aliter de Ancæo scribit. Ille enim agriculturæ amantem fuisse ait, cum autem uineam plantaret, nimium graui labore seruos præmebat, quare illorum quidam dixit dominum ex illa uinea fructum nunquam percepturum. Ancæus uero posteaquam uua fuit matura lactus uindemiabat, seruamque insit uinum sibi fundere, poculum igitur cum ori apponeret dictum illi in memoriam rouocauit, cui seruus respondit ὀριθύια ἔστιν ἡ ἀρούρα, hoc est, multum interest inter calicem & summū labrum. His uero dictis quidam accurrit nūcians quādam maximū aprum uinea ingressum illi peruerteret totam. Tunc Ancæus calicem cum abiēcisset ad aprū festinauit, à quo percussus interijt. Unde natū est illud prouerbiū in eos quibus præter spem aliquid euenit, quod sic à græco in latinū Caro uertit, Multum interest inter os & offam. [Quæ de Ancæo & uinea hic commemorat Regius, ad eum Ancæum alij referunt, qui Neptuni filius fuit ex Astypalea, ut & Erasmus annotauit in prouerbij. Fuerunt enim duo Ancæi Lycurgi aliter, siue ut Lycophroni placet, Actoris, alter Neptuni. De Arcadico autē de quo hic agitur, etiam Pausanias testatur, cui uerba supra posuimus.]

Concedite: locū dare. Operi meo: uirtuti meæ. Temerarij autē iactantia est oratio. Protegat: defendat. Perimet: interficiet. Tumidus: elatus, superbus. Ancipitē securim: ex utraque parte incidentē, utrinque acutū. Institerat digitis, steterat in digitis. Gestus autē exprimit tollentis securim, ut aliquem percutiat. In pri. ar. in primas digitorum partes. Occupat: antē aggredinar. Quæ est uia proxima leto: inguina enim percussa homini mortem subito afferunt. Multo sang. cum præpositio subaudiatur, ut cum multo sanguine intelligatur. Aegides: Theseus Aegæi filius. timebat autem Pirithoo sibi amore coniunctissimo Theseus ab apro. Eminus esse: longe abesse.

Dentibus ille ferox in querno stipite tritis
Imminet exitio, fidensq; recentibus armis
Orithyæ † magni, rostro semur hausit adunco.
At gemini nondum cælestia sydera fratres,
Ambo conspicui, niue candidioribus ambo,
Vectabantur equis, ambo uibrata per auras
Hastarum tremulo quaticbant spicula motu.
Vulnera fecissent, nisi Setiger inter opacas
Nec iaculis isset, nec equo loca peruia syluas.
Persequitur Telamon, studioq; incautus eundi
Pronus ab arborea cecidit radice retentus.
Dum leuat hunc Peleus, celerem Tegeæa sagittam
Imposuit neruo, sinuatoq; expulit arcu.
Fixa sub aure feri summum distrinxit arundo
Corpus, & exiguo rubefecit sanguine setas.
Nec tamen illa sui successu lætior ictus,
Quam Meleager erat, primus uidisse putatur,
Et primus locis uisum ostendisse cruorem,
Et meritum dixisse ferens uirtutis honorem.
Erubuere uiri, seque exhortantur, & addunt
Cum clamore animos, faciuntq; sine ordine tela,
Turba nocet iactis, & quos petit, impedit ictus.
Ecce furens contra sua fata bipennifer Arcas
Discite foemineis quid tela uirilisa præstent
O iuuenes, operiq; meo concedite dixit,
Ipsa suis licet hunc Latonia protegat armis,
Inuita tamen hunc perimet mea dextra, Diana.
Talía magniloquo tumidus memorauerat ore,
Ancipitemq; manu tollens utraq; securim,
Institerat digitis primos suspensus in artus.
Occupat audentem, quaq; est uia proxima leto,
Summa ferus geminos direxit ad inguina dentes.
Concidi. Ancæus, glomerataq; sanguine multo
Viscera lapsa fluunt, madefactaq; terra cruore est.
Ibat in aduersum proles Ixionis hostem
Pirithous, ualida quatiens uenabula dextra.
Cui procul Aegides, ô me mihi charior inquit
Pars animæ consistite meæ licet eminus esse

Concedite: locū dare. Operi meo: uirtuti meæ. Temerarij autē iactantia est oratio. Protegat: defendat. Perimet: interficiet. Tumidus: elatus, superbus. Ancipitē securim: ex utraque parte incidentē, utrinque acutū. Institerat digitis, steterat in digitis. Gestus autē exprimit tollentis securim, ut aliquem percutiat. In pri. ar. in primas digitorum partes. Occupat: antē aggredinar. Quæ est uia proxima leto: inguina enim percussa homini mortem subito afferunt. Multo sang. cum præpositio subaudiatur, ut cum multo sanguine intelligatur. Aegides: Theseus Aegæi filius. timebat autem Pirithoo sibi amore coniunctissimo Theseus ab apro. Eminus esse: longe abesse.

Temeraria uir. inconsiderata fortitudo. Graue cor
nu: grauem hastam ex cornu confectam.

[Notabis autem obiter in hoc loco, cornu neutro genere
& quarta declinatione
dici de arbore, ex qua
hastæ siue iacula fiunt.
Eodē enim modo hoc
dictum accipio, graue
cornu, ut apud Virgi-
lium: Volat Itala cor-
nus. Neq̄ enim ueri-
simile est, ex cornu bo-
uis, aut cerui iacula rā
fieri solitam fuisse. Id
quod Regij expositio
innuere uidetur.]

Torsit: iecit. Aera
ta ure & ferro munita.

Vontis pot. fu. hoc
est, aprum percussaro.

Aesculea ar. arculus
arbor est glandifera lo-
uidicata. Aesonides:
Iason Aesonis filius.

Vertit: auertit, cōuer-
tit. Erin mem la. Ca-
nis partē oris in feriore
mentū im. pprie poēta
uocat, cū nulli anima-
malū præterq̄ homini
mentū, & malæ sint, ut
in xi. Naturalis histo-
riæ Plin. tradit. Inter
ilia: illa in alijs animalibus
dicunt, quæ in ho-
minib. & ouib. ta. stes
appellat, ut idē Plin.
scri. Tellure: in terra.

Bene librato: fortiter
iacto. Oenide: Melea-
gri Oenei filij. Dū q̄
furit. Dū cor. dum se-
rorat. Auctor uul. Me-
leager. Irrat: prouo-
cat. Perunt: appetūt,
cupiūt. Cruētat: cruo-
re inficit. Exitiabile:
pestiferū, quod multis
eximij causa fuerat.

Nonacria: Atalāta d
Nonacri urbe Arcadię
dicta. Spoliū mei iu-
ris: qd iure ipso mihi de-
betur. Nam Meleager
apri interfecerat. Spo-
lia uero pprie dicunt
quæ hostib. detrahūt.

Exuuias: exuuiæ quę
ab exuēdo dicunt, non
solū hominū tegmina,
aut uestes sunt, sed pel-
les q̄toque & serpen-
tum & aliorum anima-

lium. Virgilius ij. Georg. de serpente loquens. Cum po-
stis nõ aus exuuijs, nindusq̄ iuuenta. Terga dat: ter-
gora & pellem apri. Et magnis insign. dent. ora: caput
quoḡ apri Atalanæ traditum fuit. i. Meleagro poēta

ait. Pone: depone.
nostram gloriam.

Atalantam fœminam uocant.

Nostros ti. nostrum honorem,
Fœmina: cum quodam cōtemptu

Thestiadæ: Plexippus,
& Toxeus Thestij filij.

Ne sit longe tibi r-
neris auctor: id est, ne
interficiaris, siq̄ lon-
ge ab amatore tuo se-
parens. Et huic ad-
munt munus: Atalan-
tæ inquit munus er-
piunt, tus aut muneris
dandi Meleagro. Nō
tulit: nō passus

lan. munere fraudari.
Mauortius: bell. co-
sus, Marti similis Me-
leager. Frendens: fre-
mens. Nefando fer-
ro: nefario, impio. Nē
Plexipp. Meleagri aut
cul. erat. Hausit: per-
cussit. Timētia: timē-
tis, est em hypallage.

Toxeus quid faciat:
ordo est, haud pati du-
bitare diu Meleager To-
xeum dubium quid fa-
ciat, uolentēq̄ & fratē
ulcisci, & timentē fra-
terna fata. Consorti
sanguine: fraterno.

Editus: dictus, nūtia-
tus. In pœnæ amorē:
in supplicij cu. ditatē
uindictæ. Stipes era:
stipitē describit fa. alē
poēta, in quo Melea-
gri uita continebatur.

Part. enixa Thestia:
Althæa Thestij filia pu-
erum enixa & puerpe-
ra. iplices sorores:
tres Parcæ, Clotho, La-
chesis & Atropos: quas
Martian. Capella Deo-
rum scribas esse ait, &
sententias Iouis studio
ueritatis excipere. Has
Latini Nonam, Deci-
mam, & Mortam uo-
carunt a partus tempo-
re. Nam a nono & de-
cimo mense pueri se-
cundum naturam na-
suntur, eorū Nonæ &
Decimæ ascribuntur.
Qui uero antē postue
hoc tempus nascun-
tur, quasi mōstra Mor-
tæ attribuuntur. Nam
septimo mense raro pu-
eri uitales nascuntur,

Tres parce

Nonæ, De-
cima, Mor-
ta.

Fortibus. Ancaeo nocuit temeraria uirtus.
Dixit, & ærata torsit graue cuspide cornu,
Cui bene librato, uotiq̄ potente futuro
Obstitit æsculea frondolis ab arbore ramus.
Misit & Asonides iaculum, quod casus ab illo
Vertit, & in mentum figit latrantis, & inter
Ilia coniectum, tellure per ilia fixum est,
At manus Oenidæ uariat, missisq̄ duabus,
Hasta prior terra, medio stetit altera tergo.
Nec mora, dum sæuit, dum corpora uersat in orbē,
Stridentemq̄ nouo spumam cum sanguine fundit,
Vulneris auctor adest, hostemq̄ irritat ad iram,
Splendidatq̄ aduersos uenabula condit in armos.
Gaudia testantur focij clamore secundo,
Victricemq̄ petunt dextræ coniungere dextram,
Immanemq̄ feram multa tellure iacentem
Mirantes spectant, neq̄ adhuc contingere tutum
Esse putant, sed tela tamen sua quisq̄ cruentat.
Ipse pede imposito, caput exitiabile presit,
Atq̄ ita, sume mei spoliū Nonacria iuris
Dixit, & in partem ueniat mea gloria tecum.
Protinus exuuias rigidis horrentia setis
Terga dat, & magnis insignia dentibus ora.
Illitætitæ est cum munere muneris auctor.
Inuidere alij, totoq̄ erat agmine murmur.
Equibus ingenti tendentes brachia uoce
Pone age, nec titulos intercipe fœmina nostros,
Thestiadæ clamant, nec te fiducia formæ
Decipiat, ne sit longe tibi captus amore
Auctor, & huic adimunt munus, ius muneris illi.
Non tulit, & tumida frendens Mauortius ira,
Discite raptores alieni dixit, honoris,
Facta minis quantum distent. hausitq̄ nefando
Pectora Plexippi nil tale timentia ferro.
Toxeus, quid faciat, dubium, pariterq̄ uolentem
Ulisci fratrem, fraterna q̄ fata timent
Haud patitur dubitare diu, calidumq̄ prioris
Cæde recalcet consorti sanguine telum.
Dona Deūm templis nato uictore ferebat,
Cum uidet extinctos fratres Althæa referri,
Quæ plangore dato, mœstis clamoribus urbem
Implet, & auratas mutauit uestibus atris.
At simul est auctor necis editus, excidit omnis
Luctus, & a lachrymis in pœnæ uersus amorem est.
Stipes erat, quem cum partus enixa faceret
Thestias, in flammam triplices posuere sorores,

octauo nunquam, nono sæpe, decimo sæpius. Hæ ui-
tæ humanæ præesse creduntur, eamq̄ nendo continere,
unde etiam lanificæ, & puellæ, & sorores a poetis dicun-
tur. Martial. Lanificas nulli treis e. orare puellas

Contia

Contigit, obseruauit quem statuere diem. Parcae autē dictae uel a parcedo *καὶ ἀπαρῆσαι*, nulli parcaut uel a parca, unum litterae mutatione, ut Varro scribit, quod, (ut ait Hesiodus) haec uocantur hominibus bonū malūque parca & praestare cunctant. Has Cic. Heredi & nocturnas fuisse scribit.

Parcae tria sunt tata numero (ut Apuleius ait) cū ratione temporis facienna. Nam Atropos praeteriti temporis est fatam, quod ne Deus quidem facere, infectū, unde et Atropos dicta est, quod uerri, murarique nō possit. Lachesis futuri, qd ipsa net & filiū producit, *ἀπὸ τοῦ ἀρχήσαι*, hoc est, a torriendo cognominata. Clotho praesentis, quod torquendo sulum colligit filiū a Lachesi dictū *κλωθῆσαι*, quod est torquere. Fragmina, facta ligna, & cilia Pugna: mēque, sororūque hoc est, aīctus manus sororūque in animo Althaeae iater se cōtendūt. Et diuersa trahūt: & in diuersam trahunt.

Unū pectus, unū animū. Saepe meta caelestis: eleganter dicitur ubi poeta mulieris animū affectu misericordiae simul & indignationis uixatū. Feri animi ardor: magna an mi indignatio. Vim geminam: duplicem uolentiam & uenti & aestus maris. Errat: uagantimo & mente. Cōsanguineas umbras: fratrum animas. Leniat: mitiget. Sanguine: sui morte. Impietate pia est: uidetur stulte esse dictū. Quo nam que modo quis pius esse possit impietate? Sed pia uidetur fuisse Althaea fratrum caedē uiscendo: impia filium necando.

Lignum fatale: in quo Meleagri fata contrahantur. Ante sepulchrales aras: quae in sepulchris erigebant. Poenarumque Deae triplices: furias infer-

Staminaque impresso fatalia pollice nentes
Tempora dixerunt eadem. lignoque, tibi que,
O modo nate damus, quo postquam carmine dicto
Excessere Deae, flagrantem mater ab igne
Eripuit ramum, sparlitque liquentibus undis.
Ille diu fuerat penetralibus abditus imis,
Seruatusque tuos iuuenis seruauerat annos.
Protulit hunc genitrix, tædasque, & fragmina poni
Imperat, & positis inimicos admouet ignes.
Tum conata quater flammis imponere ramum
Coepit quater tenuit, pugnat materque, sororque,
Et diuersa trahunt unum duo nomina pectus,
Saepe metu sceleris pallebant ora futuri,
Saepe suum feruens oculis dabat ira ruborem,
Et modo nescio quid similis crudele minanti
Vultus erat, modo quem misereri credere posses:
Cumque ferus lachrymas animi siccauerat ardor,
Inueniebantur lachrymae tamen, utque carina.
Quam uentus, uentoque rapit contrarius aestus
Vim geminam sentit, pareteque incerta duobus,
Thestias haud aliter dubijs affectibus errat,
Inque uices ponit, positamque resuscitat iram.
Incipit esse tamen melior germana parente.
Et consanguineas ut sanguine leniat umbras,
Impietate pia est, nam postquam pestifer ignis
Conualuit, rogi iste cremet mea uiscera dixit.
Utque manu dira lignum fatale tenebat,
Ante sepulchrales infelix astitit aras,
Poenarumque Deae triplices furialibus inquit,
Eumenides sacris uultus aduertite uestros,
Viciscor, facioque nefas, mors, morte pianda est,
In scelus addendum scelus est, in funera funus,
Per toaceruatos pereat domus impia luctus.
An felix Oeneus nato uictore fruetur?
Thestius orbis erit: melius lugebitis ambo.
Vos modo fraterni manes, animaque recentis,
Officium sentite meum, magnoque paratas
Accipite inferias, uteri mala pignora nostri.
Heu mihi rapior: fratres ignoscite matri.
Deficiunt ad coepit manus, meruisse fatemur
Illum cur pereat, mortis mihi displicet autor.
Ergo impune feret, uiuusque, & uictor, & ipso
Successu tumidus, regnum Calydonis habebit:
Vos cinis exiguus, gelidamque iacebitis umbram.
Haud equidem patiar, pereat sceleratus, & ille
Spemque patris, regnumque trahat, patriamque ruina.
Mens ubi materna est: ubi sunt pia uota parentum?
Et quos sustinui bis mensum quinque labores?
O utinam primis arsissem ignibus infans,
Idem ego passa forem, uixisti munere nostro.

nales, quae tres dicuntur esse, Tisiphoe, Alesto, & Megara. Althaea testatur se per nefandissimum scelus fratrum eadem uicisci. Eumenides: haec furiae dicuntur, *καὶ ἀπαρῆσαι*, quod nulla beniuola sint aut erites. Aduertere: conuertite. Furialibus sacris: a furore & indignatione prouenientibus. Mors morte pianda est: caedes fratrum morte filij purganda est. An felix Oeneus: cū magna indignatione haec ab Althaea dicuntur. Magnoque paratas inferias: sacrificia magno pretio, & filij sanguine coepara. Inferiae autem dicuntur sacrificia, quae mortuis fiunt. Veri mala pignora nostri: inferiae & expositio inferiarum magno comparatarum. Hei mihi quo rapior: retrahitur officio matri a caede filij Althaea. Quo rapior: in quod scelus trahor. Mortis mihi displicet autor: nollem inquit Althaea ego esse mortis filij autor.

Ergo impune feret: indignationi iterum indulget Althaea. Ergo enim affectui & indignationi seruit. Sic Augustus de Virgilij testamento. Ergo ne supremis potuit uox improba uerbis Tam dirum mandare nefas.

Spemque patris: Oenei, qui totam spem suam in Meleagro filio collocarat. Mens ubi materna est: ad pietatem qua filium prosequitur reuocat cogitationem suam Althaea in qua ramen indignatione uicta diuini non perstat. Bis quinque mensum: decem menses in utero matris filios gestare dicuntur, quamuis uulgius non uem tantummodo per-

ret. Non autem menses (ut ferè in exemplaribus est des prauarum) sed mensum pro mensium (ut monet Priscianus) est legendum, et decem mensium labores intelligantur.

ligamus. O utinam primis arsis ignibus infans: uti nam, inquit, tunc combustus fuisses cum eras infans una cum stipite, quem à Parcis in ignem coniectum ego ardere passa non sum. Tuo merito: tuo delicto.

Facti: peccati, ac sceleris tui. Stipite rapti. ex igne erepto torre & titione. Et cupio: fratres ulcisci subin-

telligat. Et nequeo: non possum in ignem conijcere torrem pietate qua filium prosequor impedita. Me miseram: ibi est distinguendum. Est enim exclamatio, qua Althæa se ostendit inuitam in filij perniciem armari. Male: in malum, & calamitatem meam. Dum modo quæ dedito: de consciscenda sibi quoque morte iam cogitat Althæa. Funerum: funestum, funeris ac mortis Meleagri causam. Et inuitis ignibus: rei inanimatæ dat sensum poeta perinde atque si ignes ipsi Meleagri miserentur. Virtute: fortitudine. Cæcis ignibus: occultis quorum causa latebat. Ignauo leto: uili morte. Mæret: dolet.

Meleagri
not.

Socii tori: uxorem. Languescunt: decrepescunt atque diminaunt.

Alcheu

Simul est extinctus uterque: & ignis stipitis & Meleager. In leues iuras: eorum sequitur hoc loco opinionem poetæ, qui sentiunt animam auram esse & aërem.

Canam fauilla: albo cinere. Velæte regente. Prunam: carbonem. Alta iacet Calydon: si alta quo modo iacet: an mærore ex morte Meleagri concepto cecidisse ac iacere uidebat, quæ paulo ante uirtute ipsius Meleagri alta potens erat.

Scissæ capillos: scindentes ac lacerantes capillos, id quod in magnis luctibus mulieres facere solent. Est autem synecdoche, maxime poetis usitata. Plangunt ora: percutiunt ac genas lacerant. Heu heu: mimeses et imitatio est gemitus emittentium mulierum. Puluere caniciem: pater inquit Oeneus puluere caput, faciemque deturbat. Hoc enim in magnis mæroribus fiebat ad præcos. Acto per

uiscera ferro: sic quidem Ouidius, Diodorus uero scribit Althæam laqueo uitam finisse. Totum Helicon: omnium musarum fauorem. Liuentia pectora tundunt: percutiunt pectora, ac liuentia reddunt, & subnigra.

Dumque manet corpus: cadaver Meleagri. Ipsi lecto: pheretro in quo Meleagri cadaver compositum fuit.

sic distingue. Oscula dant ipsi, id est Meleagro, seu corpori, posito dant oscula lecto. Ut alterum oscula ad corpus, alterum ad lectum referatur. Post cinerem: postquam Meleagri cadaver in cinerem solutum. Haustos: acceptos manibus.

Pressant: astringunt. Eleganter autem ea omnia effingit poeta, quæ in funeribus fratrum à sororibus fieri consueuerunt. Affusæque: incumbentes, instratæ, prostratæ. Nomina saxo: signa. Epitaphium in saxo iculpræ, in quo nomen Meleagri erat. Oenei domus: familie Oenei.

Latoniam: Diana, Latonia filia. Nurusque: Nobilis Alcmenæ: Deianoram Herculis uxorem.

Alleuat: in aëre tollit. Corneam ora facit: hoc est, os in rostra conuertit. Versasque: in aues commutatas, quæ Meleagrides à Meleagro fratre fuerunt cognominatæ.

[De auiibus, quas Meleagrides uocant, Plinius lib. x. ca. xxvi. Simili modo, inquit, pugnant Meleagrides in Bœotia. Africa hoc est gallinarum genus, gibberum, uariis sparsum plumis, quæ nouissima sunt peregrinarum auium in mentas receptæ, propter ingratum uirus. Verum Meleagri tumulus nobiles cas fecit, &c. Has Varro eisdem facit cum Numidicis. Tranquillus & Columella separant, ut & ceteri, qui Numidicis cristas rutilas gerere, Meleagrides autem ceruleas tradunt.

† Nisi me
ter mani-
bus diri
bi conscia
facti.

Meleagri
sororis ia
aues.
Meleagri
des.

Nunc merito moriere tuo. cape præmia facti,
Bisq; datam primum partu, mox stipite rapti,
Redde animam, uel me fraternis adde sepulchris,
Et cupio, & nequeo, quid agam: modo uulnera fratrum
Ante oculos mihi sunt, & tantæ cædis imago.
Nunc animum pietas, maternaq; nomina frangunt.
Me miseram, male uincetis, sed uincite fratres,
Dummodo quæ dedito uobis solatia, uosq;
Ipsa sequar, dixit, dextraq; auersa, trementi
Funerum torrem medios coniecit in ignes.
Aut dedit, aut uisus gemitus est ille dedisse
Stipes, & inuitis correptus ab ignibus arsit.
Inscius, atq; absens flamma Meleagrus ab illa
Vritur, & cæcis torreri uiscera sentit
Ignibus, ac magnos superat uirtute dolores.
Quod tamen ignauo cadat, & sine sanguine, leto
Mæret, & Ancæi felicia uulnera dicit,
Grandæuumq; patrem, fratresq; piâsq; sorores,
Cum gemitu, sociamq; tori uocat ore supremo.
Forsthan & matrem. crescunt ignisq; dolorq;
Languescuntq; iterum. simul est extinctus uterq;
Inq; leues abiit paulatim spiritus auras,
Paulatim canam prunam uelante fauilla.
Alta iacet Calydon, lugent iuuenesq; senesq;
Et uulgus, proceresq; gemunt, scissæq; capillos
Plangunt ora simul matres Calydonides heu heu
Pulvere caniciem genitor, uultusq; seniles
Fœdat humi fusus, spaciosumq; increpat æuum.
† Nam de matre, manus diri sibi conscia facti
Exegit pœnas, acto per uiscera ferro.
Non mihi si centum Deus ora sonantia linguis,
Ingeniumq; capax, totumq; Helicon dedit, set,
Tristitia persequeret miserarum uota sororum.
Immemores decoris, liuentia pectora tundunt,
Dumque manet corpus, corpus resouentq; fouentq;
Oscula dant ipsi, posito dant oscula lecto.
Post cinerem, cineres haustos ad pectora pressant,
Affusæque iacent tumulo, signataq; saxo
Nomina complexæ, lachrymas in nomina fundunt.
Quas postquam Oeneiæ tandem Latonia clade
Exsatiata domus, præter Gorgenq; nurumq;
Nobilis Alcmenæ, natis in corpora pennis
Alleuat, & longas per brachia porrigit alas,
Corneamq; ora facit, uersasq; per aëra mittit.

Volaterranus.]

Interea Theseus sociari, &c. Argumentum. Theseus apro Calydonio interfecto cum se reciperet Athenas, & torrentibus aquis interpellaretur, ab Acheloo amne,

LACT:

r a qui

qui imbris intumuerat inuitatus est, ut suis tectis succederet, dum fluminis unda subsideret, cuius ille hospitio cum resedisset inter epulationem procul insulas uisitas ab hospite accepit nymphas fuisse Naiades, quæ cum Deis sacra redderent, ille quæ ab his præteritus esset, motu offensa in insulas Echinadas eas conuertit.

ex Thessalia securus est, nomen accepit. Hic ex Terpsichore una musarum, Sirenas sustulisse fertur. Videt autem maximus esse omnium Græciæ fluiorum Achelous, unde & omnem aquam ueteres Acheloon uocauerunt. Turbineo uortice: in modum turbinis se uolente. Vortex enim proprie dicitur contorta in se aqua.

Al. cecidisset

RAPH.

Interea Theseus: mira phantasia quinque Naiadem transmutationem in insulas cum superiore fabula poetâ connectit. In resercto namq; Calyddio Aprochelus cum Athenas rediret, tortè Achelous fluius Aetoliâ ab Acarnania distinctis sic intumuerat, ut ritus transitus non uideret. Inuitatus igitur Theseus à iuuenis Deo Acheloo domum illius intrauit tantisper illic futurus, dum tuto transire possit. Cum uero post cœnâ Theseus in mare prospiciens uidisset iniulas quasdâ, Acheloo rogauit, quot illæ insulæ essent, ac quo nomine appellarent, cui Achelous respondit, Naiades quinque fuisse illorû locorû accolas, quæ cum alijs Dijs se spreto sacrificassent, eas cû locis suis in mare à se indignato fuisse prouolutas, ac in insulas quinque nomine Echinadas et suis et fluitibus marinis fuisse discretas. Socii laboris: cõmunica. sibi cum multis alijs. Erechtheias Tritonidos arcès: periphraſis est Athenarum, quæ & in Palladis tutela sunt, & ab Erechtheo rege Erechtheiz dicuntur. Feiçiq; moras Achelous eunti imbre tumens, Achelo⁹ Oceani & Tethyos fili⁹ fuisse ab Hesiodo scribitur. Is cum peteret Deianiram Oenei Calydoniæ regis filiam, Herculem in se conuertit, à quo superatus, in fluuio iuxta Calydoniam labenti se occultauit, nomenq; flumini imposuit, quod quidem à Pindo Thessaliæ monte oritur, Aetoliâq; ab Acarnania distinguit. Sanè apud antiquos aqua (ut Macrobius, Seruiusq; scribunt) generaliter Achelous dicebatur. Vnde Virgilius in Georgicorum primo. Pocalatq; inuentis Acheloiâ miscuit uis. Sanè Achelous cum prius Thoas fuerit dictus, ab Acheloo, qui Alcæonè

Interea Theseus sociati parte laboris
Functus, Erechtheias Tritonidos ibat ad arces.
Clausit iter, fecitq; moras Achelous eunti
Imbre tumens. succede meis, ait, inclyte tectis
Cecropide, nec te committe rapacibus undis,
Ferre trabes solidas, obliquaq; uoluerè magno
Murmure saxa solent. uidi contermjna ripæ
Cum gregibus stabula alta trahi, nec fortibus illic
Profuit armentis, nec equis uelocibus esse.
Multa quoq; hic torrens niuibus de monte solutis
Corpora turbineo iuuenilia uortice merfit.
Tutior est requies, solito dum flumina currant
Limite, dum tenues captet suus alueus undas.
Annuît Aegides, utorq; Acheloë, domoq;
Consilioq; tuo, respondit, & usus utroq; est.
Pumice multicauo, nec leuibus atria totis
Structa subit. molli tellus erat humida musco,
Summa lacunabant alterno murice conchæ.
Iamq; duas lucis partes Hyperione menso,
Discubuere toris Theseus, comitesq; laborum,
Hac Ixionides, illa Trœzenius heros
Parte Lelex, raris iam sparsus tempora canis,
Quosq; alios parili fuerat dignatus honore
Amnis Acarnanum, lætissimus hospite tanto,
Protinus appositas nudæ uestigia nymphæ
Instruxere epulis mensas, dapibusq; remotis
In gemma posuere merum, tum maximus heros
Aequora prospiciens oculis subiecta, quis inquit
Ille locus, digitoq; ostendit, & insula nomen
Quod gerit illa, doce, quanquam non una uidetur.
Amnis ad hæc, non est inquit, quod cernimus, unū.
Quinq; iacent terræ, spatium discrimina fallit.
Quoq; m. : spretæ factum mirere Dianæ.
Naiades hæc uerant, quæ cum bis quinque iuuenicos
Mactassent, rurisq; Deos ad sacra uocassent,
Immemores nostri festas duxere choreas.
Intumui, quantusq; feror, cum plurimus unquam,
Tantus eram, pariterq; animis immanis, & undis
A syluis syluas, & ab aruis arua reuulsi.
Cumq; loco, nymphas, memores tū deniq; nostri,

Turbo autem est uis uenti & instrumentum quo pueri ludunt, sune illud in terram incurientes. Tutior est requies: securior è mora. Necluibus totis: asperis, impolitis. Totus em lapis est cauernosus. Describit autem poetâ speluncam fluminis Deo conuenientem. Molli musco: Muscus herba est tenuissima iuxta fontes ac in locis humidis nascens. Summa lacunabant: superiores inquit speluncæ partes in lacunaria distinguebant conchæ alternis muricibus distinctæ. Nam lacunare est lacus ac lacunaria facere. Murice: murex autem genus est cochleæ unde fit purpureus color. Hyperione: Solle. Hyperion namq; Cæli fuit filius, qui ex sole tore Solem fertur genuisse, uerum pro Sole ferè ponitur. Hac Ixionides: Pirithous Ixionis filius, perpetuus Thesei comes.

[Illa Trœzenius heros, Parte Lelex: à Trœzene, ubi Pitheus regnauit, siue ille Pitheus filius, Aethræus frater fuit, ut ex sequentibus colligit Regius, siue etiam aliunde in eam urbem habitatum uenerit. Nam quod supra idem Lelex Narycius dicitur, dubiè opinioni illius affert. Sed de Lelege quæ in mentem nobis ueniebant, supra annotauimus.]

Nudæ uestigia nymphæ: pedes nudos habentes nymphæ: est enim synecdoche. In gemma: in gemmatis poculis. Spatium discrimina fallit: breuitas inquit spatij discrimina atque separationes insularum confundit. Spretæ: contemptæ. [Factum, quo Oeneum uita fuit.] Cum plurimus unquam: maximus.

Didus

Echinadas insulas

achelous.

Hyperia

Diduxit: diuiste. Medijs quot cernis Echinadas un-
dis: Echinades, quæ & Echinzæ dicuntur, insulæ sunt ad
hostium Acheloi Aetoliæ fluuij, qui limum assidue inue-
hendo illas effecisse uidetur. Diçtæ sunt autem Echina-
des, uel ab Echinis, quibus abundant, uel (ut scribit Ap-
pollodo.) ab Echino quodam uate.

Ut tamen &c. Argu-
mentum. Perimele hip-
podamantis filia cū ab
Acheloō amne per uim
esset oppressa, pater eū
ob admissum præcipi-
tauit in pelag^o, stupra-
tor expetit, ita, ut bene-
ficio Neptuni mare eū
semoram ab Echinadi-
bus efficeret insulam.

Ut ramē ipse uidet: Pe-
rimele Hippodamantis
filia ab Acheloō uim
passa ē faxo à patre in
mare fuit præcipitata.
Acheloos uero de ami-
cæ salute admodū sol-
licitus, Neptunum ro-
gauit, ne eam submer-
gi pateretur, sed ei aut
locum præberet, aut i-
psam locum efficeret.
precib^o igitur Acheloi
motus Neptunus eam
in insulam haud longè
ab Echinadibus di-
stantem commutauit.

Virgineū nomē ade-
mi: uirginitatē eripui.

Propulit: protexit.

In profundū in ma-
re altum. Sacri am-
omnes fluuij numē ha-
bere dicuntur, unde &
sacri nuncupantur.

[Debit illius mise-
reri, & ignoscere nob.
ita quidem uulgo ha-
bent, codices ferē om-
nes, uersumq^{ue} gramma-
tici huc ita defendūt,
ut dicant primā in uer-
bo, ignoscere, corripit,
ea ratione, quod mu-
ram sequi liquida. Sed
mihi hæc ratio in hoc
uerbo durior uidet, propterea quod uerbum ipsum com-
positum, g loco, n, assumptis, factumq^{ue} ignosco, ex In,
& Nosco. At sublata coniunctione, & idem uersus non
modo qd ad numerosa trinet, integrior, sed & elegatior
multo erit, & affectui magis seruiet, propter distribu-
tionem, quæ coniunctione opus non habet, catq^{ue} interpo-
sita, gratiam ferē amittit.]

Feritate pa. crudelitate patris. Mouit caput æquo-
reus rex: Neptunus annuit meis precibus. Salientia:
palpitantia, id quod timore percussis accidere solet.

Præcordia: pectora hoc loco quod cordi contendant.
Proprie uero præcordia dicuntur partes cordi præiacen-
tes. Gravis insula: magna. Insula uero dicitur, quod
sit in salo: hoc est, in mari collocata.

Amnis, &c. Argumentum. Iuppiter & Mercurius in
hominum figuras uersi in regione Phrygiæ cum anti-
mos incolarum experti à nullo ulro exciperentur hospi-
tio, à Philemone & Baucide hospitalissime sunt excepti,
& cum maxima uoluntate rebus humilibus ad uictum
& necessarijs simplicissimos animos pauperum experti
sunt. Ergo ut flum-

ac uim ostenderent, uel
seuo catis senibus in ex-
celsiorem collē, casam
eorum in templū con-
uerterunt, costq^{ue} ipsos
opertos antistites sacra-
ti loci præstiterunt, ita
ut cum senectute solu-
ti essent, in arborē
uerterentur, ut Phile-
mon cederet in ilicem,
Baucis in tiliam. Oppi-
dum autem eorū quod
ceteros ciues inhospita-
les habuerat, aquarū
multitudine uertutum,
stagnum factum est.

Amnis ab his tacuit:
hæc ad connectendas
quæ subiiciuntur Me-
tamorphoses dicuntur.
Narraturus enim est
poëta quemadmodū
Iuppiter atq^{ue} Mercuri^{us}
in hominum figuras
cōuersi Phrygiam per-
agrarūt, ut hominum
benignitatē experiren-
tur. Cū uero nemo ex
oppidanis ip^s suscipere
posset hospitio, casam
Philemonis rustici, atq^{ue}
que pauperis subiere,
à quo benigne accepti
cum se Deos esse indie-
cassent, & anserē quem
unicum habebat occi-
der ueruerunt, & ut
secum collem ascende-
ret cum Baucide uxore
admonuerunt. Pro-
fecti igitur domo cum
essent, ecce oppidum il-
lud in lacū uident con-
uersam, omnesq^{ue} do-
mus submersas præter

RAPH

Oppidum
in stagnū.Baucis &
Philemon

In freta prouolui, fluctus nosterq^{ue}, marisq^{ue}
Continuam diduxit humum, pariterq^{ue} reuellit
In totidem, medijs, quot cernis Echinadas, undis.
Ut tamen ipse uidet, procul en procul una recessit
Insula grata mihi, Perimelen nauita dicit.
Huic ego uirgineum dilectæ nomen ademi,
Quod pater Hippodamas agrè tulit, inq^{ue} profundū
Propulit è scopulo petituræ corpora nata.
Excepi, nantemq^{ue} ferens, ô proxima terræ
Regna uagæ dixi sorte Tridentifer undæ,
In quo delinimus, quo sacri currimus amnes,
Huic ades, atq^{ue} audi placidus precantem.
Huic ego, quam porto, nocui, sis mitis, & æquus.
Si pater Hippodamas, aut si minus impius esset,
Debit illius misereri, & ignoscere nobis.
Cui quondam tellus clausa est feritate paterna,
Affer opem, merisq^{ue} precor, feritate paterna
Da Neptune locum, uel sit locus ipsa licebit.
Hunc quoq^{ue} cōplectar. mouit caput æquoreus rex,
Concussitq^{ue} suis omnes assensibus undas.
Extimuit nymphe nabat tamen, ipse natantis
Pectora tangebam trepido salientia motu.
Dumq^{ue} ea contrecto, totum durefcere senli
Corpus, & inducta condi præcordia terra.
Dum loquor, amplexa est artus noua terra natates,
Et grauis increuit mutatis insula membris.
Amnis ab his tacuit, factum mirabile cunctos
Mouerat, irridet credentes, utq^{ue} Deorum
Spretor erat, mentisq^{ue} ferox Ixione natus,
Ficta refers, nimiumq^{ue} putas Acheloë potentes
Esse Deos, dixit, si dant, adimuntq^{ue} figuras.
Obstupere omnes, nec talia dicta probarunt.
Ante omnesq^{ue} Lelex anima maturus, & æuo
Sic ait. Immensa est, finemq^{ue} potenti:
Non habet, et quidquid superi uoluit peractū est.

unicū suam casam, quæ & ipsa in magnificentissimū tem-
plum cum fuisset mutata, hortantibus Dijs, ut quicquid
uellent peterēt: Philemon respōdit se uelle esse illius tem-
pli sacerdotes, ea cōditione, ut nec ipse uxoris, nec uxor
uiri moriē unquā uideret, id uero facile impetrarūt, nam
una & eadē hora cum ad extremā peruenissent senectutē
in arbores, alter quercū, altera tiliā transmutati fuerunt.
Hæc autē adeo perspicuē à poëta describant, ut nihil ex-
positionis indigere uideant. Ab his: post hæc. Spre-
tor Deorum: contemptor, (utpote ex centaurorū gene-
re, quos poëta eodē modo ut Cyclopas, deorū contem-
ptores fingunt.) Si dant adimuntq^{ue} figuras: si possunt
& dare & eripere formas rebus. Animo matur^{us} & æuo:
Lelegē & prudentē et senē & bonū uirū fuisse poëta signi-
ficat.

ACT

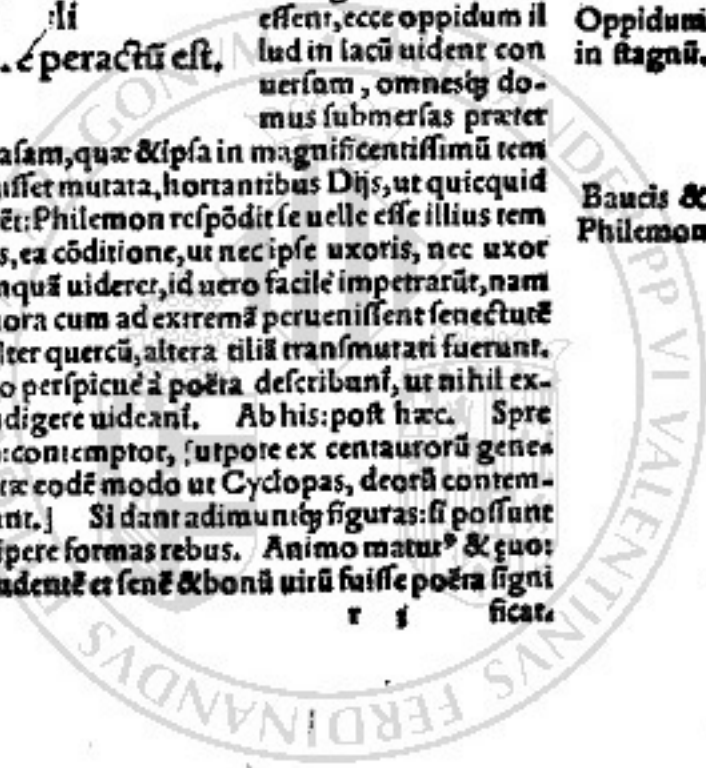
Naiades
Echinas
insulas

APH

Perimele
in insula

MICYL

APH

ficat. Immenſa eſt ſententia pio gravit̄ uiro maxime conueniens. Tiliæ contermina: uicina. Tilia autē arbor eſt fructū ferens, quem à nullo animalium attingi miratur Plinius, foliorumq̄ & corticis ſuccum dulcem eſſe ait, ac inter corticē

lignum tenuiſſimū eſt membranam, quæ Philyra uocetur, qua antiqui in necſendis coronis utebantur. Vnde Horatius: Diſplicet nexæ Philyra coronæ.

Nam me Pelopeia Pitheus Miſit in arua.

Phœus

Phœus Lelegis pater fuit & æthra Theſei matris. Pelopeia autē arua nō Peloponneſium (ut quidā putant) ſed Phrygiam dicit. Nam

Pelops.

Pelops Tantalii Phrygiæ reg. filius fuit, qui inde in Peloponneſum uenit. De Pittheo, q̄d is pater Lelegis fuerit, alibi quod ſciam, nihil legitur. Proinde coniecturam hanc Regij ut neq̄ refellere, animus eſt, ita neq̄ habeo, unde confirmem. Lectore tamen propter Narycij epitheton quo ſuprà Lelegem appellat, commendandum putauit.

Suo parenti: Pelops. Nam Pitheus & Troezen Pelopis filij fuerunt, ut Strabo narrat. Fulicæ paluſtribus. Fulicæ aues ſunt non ſiſſimæ in paludibus uolantes.

Specie mortalis: humanam in figurā uerſus. Aſan ade. caducifer: Mercurius caduceum gerēs. Serp̄: ianua, à parte nanque torum intelligimus. Sera enim pars eſt ianua, in qua clauis immititur. Parili ætate: parili & æquali.

Tota domus: tota familia. Iidem parentib; iubentib; iſdem inquit domini ſunt & ſerui. Revelare membra: leuia facere, quæ propter laſſitudinem grauiora uidebantur. Sedere enim illos iuſſit Philemon. Poſito ſedili. appoſita ſede. Quod ſuper: anastrophe eſt, præpoſitio nanque poſtpoſita eſt.

Anima: ſpiritu & ſtatu. Et minuit: fregit minuta, paruaq̄ reddidit. Eleganter autem poëta ruſtici pauper

ris apparatus & mores deſcribit. Truncat oſus folijs minutatim olera cum folijs incidit. [Vel etiam folia horis decerpſit, reiecto caule, & cæteris inutilibus.]

Sordida: ſumoſa. De tergore diu ſeruato: tergum

illud ſuis uetus fuiſſe innuit poëta & rancidum. De tergore: de tergo. frequenter autē uirumq̄ pro altero ponitur. Domat. molat & coquit. Significat autē duriffimā fuiſſe illam carnem. Domari enim dicuntur, quæ repugnant. Alueus fagineus: dolium ex ſugo confectum, ſeu labrum aut uas potius, neque enim in dolo lauamus. Artus fouendos: pedes lauandos. Nam hoſpitibus etiam nunc quo die accipiuntur, pedes lauari ſolent. In medio lecto: ſic quidē legitur, ſed lecto forſitan pro pro lecto Ouidius ſcriptum reliquit, ut intellegamus in media caſa torum & lectum fuiſſe ſe, non ex plumis, ſed ex uuluis paluſtribus confectum. [Sed tamen & lecto, recte legitur ſi pro toto eo opere accipias, aut interiore etiam parte, cui thorax imponitur. Id quod & impoſiti epitheton probare uidetur.] Salignis: ex ſalice factis.

Velant: cooperiunt.

Sternere: lecto inſerere, & imponere.

Non indignanda: non indigna reputanda. Lecto: ſaligno: ex ſalice uili ac uulgariori arbore confecto.

Succincta anus: haec tuſticia mulieris effingit. Clium: inæqualitatem mentis clium appellat.

Mentha uirenti: mentha ſuauiſſimi odoris eſt herba. Exterſere: emundauere.

Bicolor bacca: Periphraſis eſt oliuæ, quæ bicolor dicitur, quod & uiridis eſt & nigra.

Sincerae Mineruæ: Autumnalia: Autumnæ

Quocq̄ minus dubites, tiliæ contermina quercus
Collibus eſt Phrygijs medio circumdata muro.
Ipſe locum uidi, nam me Pelopeia Pitheus
Miſit in arua, ſuo quondam regnata parenti,
Haud procul hinc ſtagnū eſt, tellus habitabilis olim.
Nunc celebres mergis, fulicisq̄ paluſtribus undæ.
Iuppiter huc ſpecie mortalis, cumq̄ parente
Venit Atlantides poſitis caducifer alis.
Mille domos adiere, locum, requiemq̄ petentes,
Mille domos clauſere ſeræ, tamen una recepit
Parua quidem ſtipulis, & canna tecta paluſtri.
Sed pia Baucis anus, pariliq̄ ætate Philemon
Illa ſunt annis iuncti iuuenilibus, illa
Conſenuere caſa, paupertatemq̄ ferendo
Effecere leuem, nec iniqua mente ferendam.
Nec refert dominos illic, famuloſue requiras.
Tota domus, duo ſunt, iſdem parentib; iubentib;.
Ergo ubi cælicolæ paruos tetigere penates,
Sunmiſſoq̄ humiles intrarunt uertice poſtes,
Membra ſenex poſito iuſſit releuare ſedili,
Quod ſuper, iniecit textum rude ſedula Baucis.
Inde ſoco tepidum cinerem dimouit, & ignes
Suſcitât heſternos, folijsq̄, & cortice ſicco
Nutrit, & ad flammas anima perducit anili.
Multitudasq̄ faces, ramaliaq̄ arida, tecto
Detulit, & minuit, paruoq̄ admouit aheno.
Quodq̄ ſuus coniunx riguo collegerat horto,
Truncat holus folijs. furca leuat ille bicorni
Sordida terga ſuis nigro pendentia tigno,
Seruatoq̄ diu reſecat de tergore, partem
Exiguam, ſectamq̄ domat ſeruentibus undis.
Interea medias fallunt ſermonibus horas,
Sentiriq̄ moram prohibent. erat alueus illic
Fagineus, dura clauo ſuſpenſus ab anſa.
Is tepidis impletur aquis, artusq̄ fouendos
Accipit, in quo torus eſt de mollibus uuluis,
Impoſitus lecto, ſponda, pedibusq̄ ſalignis.
Vestibus hunc uelant, quas non niſi tempore feſto
Sternere conſuerant, ſed & hæc uilisq̄, uetusq̄
Vestis erat, lecto non indignanda ſaligno.
Accubuere Dei, menſam ſuccincta, tremensq̄
Ponit anus, menſæ ſed erat pes tertius impar,
Teſta parem fecit, quæ poſtquam ſubdita clium
Suſtulit, æquatam mentha exterſere uirenti.
Ponitur hic bicolor ſyncerae bacca Mineruæ,
Conditaq̄ in liquida corna autumnalia fece,

integræ uirginis Mineruæ.
maturſcentia.

Autumnalia: Autumnæ

Intybaq; & radix: Intybum quod & clorum uocatur, herba est agrestis. Radix uero species est herbae, quae & radícula dicitur. His autem herbis etiam nunc in acetarijs uescimur. Et lactis massa coacti: periphraasis est casei.

Non acri fauilla: in igne leui, non uehementi. Nam oua nisi leniter in cinere calido uersentur facile rumpuntur. Omnia fictilibus: apponuntur ut in praepositio subaudiatur. Fictilia autem sunt uasa terrea à fingendo dicta. Eodē argento: quo & fictilia. facile autem innuit craterem quoq; fictilem fuisse. Sistitur: collocatur in mensa. Apparatu autem mensae rusticae eleganter effingit poeta. Fago: fagus arbor est glandifera, ex cuius ligno uasa conficiuntur. Quae caua sunt, quae in concauitate inqt sunt flaua cera intecta. Illita: intecta. Epulas calētes: cibos calidos. Quae enim haecenus descripta sunt, frigida comeduntur. Nec longe uina senectae: uinum nouum appositum fuisse ait, non uetus, quod diuites bibere solent. Paulum seducta: seposita & remota. Caryca: ficus est species caryca, à Caryca Laconiae loco, ubi optimae nascuntur denominata, quae quia optimae sunt siccae, hinc usus obtinuit ut carycae pro ficibus siccis accipiantur. Arida: ficus à graecis ἄριδος peculiariter appellantur. Carica autem apud Macrobiū, & Plinium per l, scribitur. Estq; Syriacae ficus species. Plinij uerba sunt lib. 13. cap. 5. Syria praeter hanc peculiariter habet arbores. In nucum genere Pistacia nota. In ficorum autem Caricas, eo minores eius generis quae cotiana uocant. Et Laconiae locus, de quo hic Regius meminit, apud Stephanum non Caryca, sed *Carica* dicit. Quaequā & Caricas sicari solitas idem

Plinius ostendit lib. 15. cap. 19. Vbi ait, Sale sicatis & Casei loco uesci, nuper excogitatum est. Ex hoc genere sunt ut diximus cotiana, & carica. &c.] Rugosis palmis: cum fructibus palmae rugosis & siccis, quos nunc uulgè dactylos uocant. Prunaq;: poma sunt notissima, quorum uaria sunt genera, ut Plinius scribit. Super omnia uultus: ante omnia inquit boni & hylares uultus affuerunt.

Haustum craterem uacuatum urcum. Concipiunt preces: precari incipiunt. Dijs hospitibus: Ioui & Mercurio, quos hospitio susceperat. Ille celer penna: tardos: pulchro antithetico exornatur hoc carmen. Impia uicinia: inhospitales uicini. Immunibus: experitibus. Huius mali: huius calamitatis, quae uicinos uestros sumus affecturi. Modo: solum. Comitare: antitiquè dixit pro comitamine. Ite simul: uenite nobiscum. Nituntur longo: hoc est longum & arduum cliuum ascendere conantur. Manere: stare, superesse. Fata: infortunia. Suorum: uicinatorum. Pia culmina: ipsi piji, est enim hypallage. Etiam casa parua: & olim casa parua. Casae proprie dicuntur rusticae domus. Furcas subiere columnae: furcae in columnas fuerunt commutatae. In magnificum uero templum Philemonis casam commutata fuisse scribit.

Adoperta que mata more tellus: solū templi marmore stratum. Iudicium commune: uorum, cupiditatem, desiderium. Appetit: indicat, mania festat. Delubra que uestra ueri: uerba templa custodire. Conspicimus: uisum.

Intybaq; & radix, & lactis massa coacti,
Ouaq; non acri leuiter uersata fauilla.
Omnia fictilibus, post haec caelatus, eodem
Sistitur argento crater, fabricataq; fago
Pocula, quae caua sunt flauentibus illita ceris,
Parua mora est, epulasq; foci misere calentes,
Nec longe rursus referuntur uina senectae,
Dantq; locum mensis paulum seducta secundis,
Hic nux, hic mixta est rugosis carica palmis,
Prunaq; & in patulis redolentia mala canistris,
Et de purpureis collectae uitibus uuae.
Candidus in medio fauus est, super omnia uultus
Accessere boni, nec iners, pauperq; uoluntas,
Interea, quoties haustum cratera repleri
Sponte sua, per seq; uident succrescere uina,
Attoniti nouitate, pauent, manibusq; supinis
Concipiunt Baucisq; preces, timidusq; Philemon.
Et ueniam dapibus, nullisq; paratibus orant,
Vnicus anser erat minimae custodia uillae,
Quem Dijs hospitibus domini maclare parabant.
Ille celer penna, tardos aetate, fatigat,
Eluditq; diu, tandemq; est uisus, ad ipsos
Confugisse Deos, superi uertere necari,
Dijq; sumus, meritasq; luet uicinia poenas
Impia, dixerunt, uobis immunibus huius
Esse mali dabitur, modo uestra relinquitte tecta,
Ac nostros comitate gradus, & in ardua montis
Ite simul, parent, & Dijs praecuntibus, ambo
Membra leuant baculis, tardiq; senilibus annis
Nituntur longo uestigia ponere cliuo.
Tantum aberat summo, quantum semel ire sagitta
Missā potest, flexere oculos, & mersa palude
Caetera prospiciunt, tantum sua tecta manere,
Dumq; ea mirantur, dum deflent fata suorum,
Mersa uident, quaeruntq; suae pia culmina uillae,
Sola loco stabant, dum deflent fata suorum,
Illa uetus dominis, & iam casa parua uobis,
Vertitur in templum, furcas subiere columnae,
Stramina flauescunt, aurataq; tecta uidentur,
Caelataq; fores, adopertaq; marmore tellus.
Concipiunt Baucisq; preces, timidusq; Philemon,
Talia cum placido Saturnius edidit ore.
Dicite iuste senex, & foemina coniuge iusto
Digna, quid optetis: cum Baucide pauca locutus,
Iudicium superis aperit commune Philemon,
Esse sacerdotes, delubraq; uestra tueri
Poscimus, & quoniam concordēs egimus annos,

concordēs egimus annos: concordēs unanimē uiximē.

Casa in
implum

† †

Quasi

Duos:ambos. Busta:funera. Tumulandus:sepe-
liendus. Vota fides sequitur:nam Iuppiter ut pollicia-
tus fuerat,id quod petierant concessit. Templi tutela
fuere:custodes templi ac ædirui fuerant constituti. An-
nis æuob; soluti:senio confecti. Ante gradus sacros:
ante gradus ianue templi. Narrarent:commemora-

casus loci: ea
quæ loco illi euenit.

Frondere: frondes
emittere. Simul autem
ambo in arbores fue-
re conuersi, Philemon
in quercum, Baucis ue-
ro in Tiliam. Crea-
scnte cacumine: uerti-
cis. Innuit autē
capillos in frōdes suis.
se conuersos. Dum li-
cuit: donec potuerunt.

Frutex: fruticis & ar-
boris cortex. Tya-
neius Iyco. Tyania re-
gio est cōtermina Phry-
giæ, unde Tyaneius
declinari uidetur. [Τύ-
αν, inquit Stephan. τή-
λιος κλητὸν τὸν κρη-
ναίοιο, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς
τύανος κατὰ τὰς κλητὸν πύ-
λας εἰρηλατὸν τὸν κρη-
ναίοιο. Hinc
c, in n, cōuersa fit Tya-
neius.] Dege. cor.
de duobus corporibus
Baucidis & Philemo-
nis factos.

Philemon
& Baucis
in arbores

Tyania

LACT.

Hæc mihi non uani:
nec lat &c. Argu-
mētum Achelous in-
ter epulas Theſeo, quæ
recepit hospitio, et
narrans hos qui in a-
lienam figuram uertit
sent se, miranti casus
mortalium, etiam qui
in plures figuras bie-

U. ex qui
bus &

RAPH.

rint refert. & Protea Neptuni filium, solitum modo in
iuuenem, modo in leonem, interdum in aprū, aliās in
agum, & cetera animalia conuerti, quibus insidiantes
posset eludere.

Non uani senes: ueri non falsi. Va. enim interdū
falsum ac mendacem significat, interdum uerum. Iuue-
nalis. Sic placitum uano, qui nos distinxit Othoni.

Nec cra. cur sal. uel. hæc coniunctio Enim subintelli-
gatur. Est namq; parentihæsis causam continens, cur se-
nes illi non fuerint mentiri. Equidem pen. uidi, argu-
mentis probat Lex ea quæ narrauit esse uera. Serta:
coronæ, à serendis floribus dicta. Coronæ autem & in
lucis & in arboribus sacris appendebantur. Ponens:
apponens. Cura Deūm Dii sint: hoc est qui curam su-
scipere Deorū, Dii efficiantur, & qui Deos coluere ipsi
quoq; pro Dijs colantur. Desierat: loqui Lex suban-
diatur. Et res: miranda. Et autor: Lex uir grauis,
& fide dignus. Calydonius amnis: Achelous. Se-
mel mora est: mutata. In hoc renouamine: in hac re-
nouatione. Ius est: facultas & potestas. Vt ri. com.
ter. ma. inco. Pro Proteus Oceani & Terhyos fuit filius,
ut in Theogonia Hesiod. scri. Hic habuit patriam Palle-

nen, qua relicta in Carpatho insula regnauit. Fuit au-
tem uates clarissimus Iliacis tēporibus, qui se in uarias
mutabat figuras. De quo Virgil. iust. Georg. sic scribit.
Est in Carpathio Neptuni gurgite uates Caruleus
Proteus magnū qui piscibus æquor, Et iuncto bipedū
curtu metitur equorum. Hic nunc Emathie portus, pa-

triamq; reuisit Palle-
nen, hunc & nymphæ
uenerant, & ipse Gran-
dæus Nereus, nouit
namq; omnia uates,
Quæ sint, quæ fuerint,
quæ mox uentura tra-
hantur. & paulopost,
Tum uariæ eluder spe-
cies, atq; ora ferarum.
Fiet enim subito Ius
horridus, atraq; nigris
Squammosus que dra-
co, et fulua ceruice Leg-
na, Aut acrem flammæ
sonitum dabit, atq; ita
uindictis Excidet, aut in
aquis tenens dilapsus
abibit. & quæ sequun-
tur. Proteus autē idcir-
co in uarias figuras se
cōmutasse fingitur, qd
(ut Dio. scribit) rexfuit
Ægypti, quem Ægyp-
tij Cærcæ uocant, arte-
tium et in primis astro-
logiæ peritus. Ægyp-
tius autē regibus mos-
erat, ut leonis, aut rau-
ri, aut draconis prio-
rem partem in capite
ferrent insignia princi-
patus. Quandoiq; ue-
ro arborem, quandoq;
que ignem, quandoq;
redolentia unguenta.
Hæc autem & ad deco-
rem ornatumq; specta-
bant, & stuporem, &

Proteus
uarias fi-
guras

superstitionem quandam aspicientibus iniiciebant.

Maris cōplexi terram: nam terra infima est omnium
elementorum, quam ita Oceanus complectitur, ut aër
Oceanum, aërem æther, ætherem cælum.

Nec minus Autolycei cōiunx &c. Argumen. Metra Eri-
sichthonis filia Autolycei uxor cum parentem animada
uertisset, quod in Thessalia lucum Cereris deuaſtasset,
grauissimam experiri fame pœnam, omnibus rebus ab
eo consumptis, nouissime se quoq; pro ancilla uendit
dit, sed à Neptuno, qui eius uirginitatem adem erat pe-
tijt, ut ei ferret opem. At ille memor eius concubitus, cū
speciosissima domino tradita esset, ut effugeret eius ser-
uitutem in piscatorem prorectoris æratis cam conuer-
tit. Quo euentu in reliquis quoque figuras solita est
mutari, ut prætio sui parentem pœnas pendente m-
lere posset, cuius exitus fuit talis, ut post uarios in fa-
me cibos, nouissime etiam de uisceribus suis epulari co-
geretur. Non enim sinunt Superi, siue Fara, ut Ceres cū
Fame contē possit.

LACT.

Al. quæ
stuosissim-
a fore
tasse

Nec

Autolyco Nec minus Autolycei coniunx: Metra Erifichthonis filia. Autolycus uero (ut in Odyss. scribit Ho.) pater fuit Anticliae matris Vlyssis decipiendi ac peierandi scientia à Mercurio donatus. Erifichthone nata: Erifichthon Thessalus fuit Deorum contemptor, qui cum Cereri nemus consecratum, ac in eo quercum in qua nympha

Erifichthon habitabat, succidisset, Hamadryades illorum montium incolae ad Ceterem conuenerunt precantes, ut tantam impietatem ulcisceretur. Ea uero & sua & Hamadryadum causa mota, numinum contemptorē Erifichthonem nouo pœnæ genere assidua uidelicet fame cruciare decreuit. Vnā igitur ē nymphis ad Famem in ultimam Scythiam misit, quæ nomine suo ipsam oraret, ut Erifichthonem ita stimularer, ut nullis cibis satari posset. Cū uero hoc perfecisset Fames, Erifichthon posteaquam totum patrimonium uentri impendit, unice

De uulnere cam quoque filiam nomine Meiram, forma ita præstantem, ut à Neptuno fuerit rapta, uideri coactus est. Ea uero ne serua fieret, cum Neptunum, cui sciebat se gratam esse rogasset, ut sui misereret, illico in piscatorem uentulum eam ipse commutauit, concessitque, ut in quascunque uellet formas se conuerrere posset. Sed cum sepius emptores prætio fraudasset, iamque doli omnes consumpti essent. Erifichthon membra propria cum lacerare cepisset, dignum impietate sua exitum est sortitus.

[Fabula Erifichthonis describitur apud Callimachum in hymno Cereris. Vbi & patrem Erifichthonis Triopam uocat idem poeta, filium Neptuni ex Canace Acoli filia, his uersibus.

*τοία δ' οὐκ ἴσταν τε ποσειδάωνος καλλιόωπος
ἠελοπατρὸς, ἴδμε τίς τις τοῦ γένους, εἰπέτ' ἔργον
καὶ τὸ ἐπὶ κελιάδων κακάων γένος. &c.*

Verba Triopæ sunt patris. Arborem autem quam hic Quercum facit Ouidius, idem ille *κέρκυρα*, hoc est, Alnum uocat,

*ἢ ἢ τις ἀλφειὸς μέγα δένδρον, αἰθέρη κέρκυρα
τῆ δ' ἰσὶ ται τέρμασι πατρὶ τ' ἀδελφῶν ἰθιόωντο.*

Cæterum illud hoc loco quaerendum uidetur, utrum quem hic Ouidius, & illic Callimachus (ut quidem nunc legitur) Erifichthona uocant, siton magis dicendum

sit, ab *ἔρ*, intendendi particula & *ωνία*, hoc est, depascendo, quod omnia depasceret & uoraret.]

Et nullos aris adoleret honores: nullas Dīs uictimas immolaret. Nemus Cereale: Cereri consecratum.

Temerasse: uiolasse. Annofo robore: stipite uetus. Vna nemus: magnitudinem quercus innuit, quanta erat, ut sola nemus efficere posset.

Memores tabellæ: memoriam eorum continentem, qui ope illius nymphæ compotes uoti facti fuissent. Argumenta: signa & probationes. Truncis: truncis: stipitis magnitudinem. Circumicere: circumdedere. Nec non & cætera tantum: isto inquit maior reliqua sylua erat ea quercus, quanto arbores herbis sunt altiores.

Dryopeius: Erifichthon. Dryopes populi sunt Thessaliæ à Dryope rege dicti, unde & Thessalia Dryopis fuit appellata. Quidam tamen contendunt Triopeium à Triope patre esse legendum. Tamen si Dryopeus recte legatur in omnibus exemplaribus, & ex hac lectione nihil rursus absurdum sequatur, & signate Dryopeius tanquam barbarus appellatur, cum hac de causa paulopost Thessalū quoque ipsum uocet.

[At in Triopeius lege, à Triopa patre. Sic enim & Callimachus *ἀλλ' ἴνα προσιόωντι ὁ δένδρον ἄλφειον κέρκυρα* *τὸ ἐπὶ κελιάδων κακάων γένος. &c.*

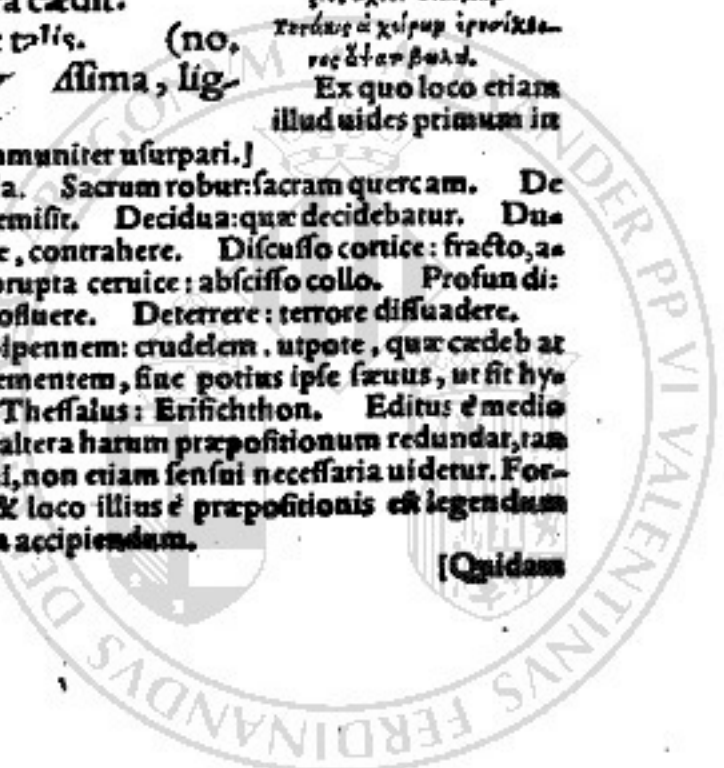
Ex quo loco etiam illud uides primum in

Triopa communiter usurpari.]

Illā: ab illa. Sacrum robur: sacram quercam. Dedit: edidit, emisit. Decidua: quæ decidebatur. Ducere: capere, contrahere. Discusso cortice: fracto, aperto. Abrupta ceruice: abscisso collo. Profundi: effundi, profluere. Detertere: terrore dissuadere.

Sæuam bipennem: crudelē, utpote, quæ caedebat quercum gementem, sine potius ipse sæuus, ut sit huiusmodi pallage. Thessalus: Erifichthon. Editus ē medio de robore: altera harum præpositionum redundat, tantumque uersui, non etiam sensui necessaria uidetur. Fortitan uero & loco illius ē præpositionis est legendum ac pro etiam accipiendam.

[Quidam

[Quidam tamen sic legunt hanc versum. Cum so-
nus auditur medio de robore talis.] Instare: immine
re, ac propinquas esse.

Persequitur: peragit.

Adducta: attracta.

Prostravit: in ter-
ra decit. Attonitæ
Dryades: petteritæ ar-
borum nymphae. Ve-
stibus atris: pullis ac
nigris luctui conveni-
entibus. Annuat: nu-
tu consensit, atq; pro-
misit. Molitur: præ-
parat. Miserabilis: mi-
sericordia dignus.

Lacerare: laniare, cru-
ciare. Quatinus: quo-
niam. Coire: conue-
nire. contraria namq;
simul esse nõ possunt,
est autem parenthesis
causam continens cur

Famen Cererem adire nõ
possit. Oreada: nym-
pham montanam. O-
reades nãq; montium
sunt nymphæ hoc est à monte cog-
nominatæ. Est lo-
cus extremis: topogra-

phia, & loci maxime
Famæ convenientis de-
scriptio, ut qui perpe-
tuis frigoribus sit steri-
lissimæ. Scythiæ gla-
cialis: frigidissimæ ubi
sunt perpetuæ nives.
Scythia autem à Scythæ
Iouis filio, qui primus
arcum & sagittas inve-
nisse scribitur, fuit de-
nominata. Triste so-
lum: infecundum: terra,
ut tristes arbores dici-
mus infructuosas.

Sterilis: expositio
eius quod dixit Triste
solum. Frigus iners:
pigrum ab effectu, quod
pigras faciat & iner-
tes. Pallor, tremor-
que, hi sunt perpetui
frigoris comites.

[Vide autem, num
pro habitant, singula-
riter habitat, legendũ
sit, ex analogia similiũ
adiunctorũ. Sempere-
nim in Zeugmate, ver-
bum cõcordat propin-
quiori nominatio.]

Condat: ut abscon-
dat. In præcordia sce-
lerata: hypallage est.
Nam scelerati & sacrilegi

bet à fame occupanda.

Famæ
patria
Oreades

Scythia
Famæ de-
scriptio

Quæ tibi factorum poenas instare tuorum
Vaticinor moriens, nostri solatia leti.
Persequitur scelus ille furum, labefactaq; tandem
Ictibus innumeris, adductaq; funibus arbor
Corruit, & multam prostravit pondere sylvam.
Attonitæ Dryades damno, nemorumq; suoq;
Omnes germanæ Cererem cum uestibus atris
Mœrentes adeunt, poenamq; Erifichthonis orant:
Annuat his, capitisq; sui pulcherrima motu
Concussit gravidis oneratos messibus agros.
Moliturq; genus poenæ miserabile, si non
Ille suis esset nulli miserabilis actis,
Pestifera lacerare fame, quæ, quatinus ipsi
Non adeunda Deæ (neq; enim Cererem, Famemq;
Fata coire sinunt) montani numinis unam
Talibus agrestem compellat Oreada dictis.
Est locus extremis Scythiæ glacialis in oris
Triste solum, sterilis, sine fruge, sine arbore tellus.
Frigus iners illic habitant, pallorq; tremorq;
Et ieiuna Fames, ea se in præcordia condat
Sacrilegi scelerata iube, nec copia rerum
Vincat eam, superetq; meas certamine vires.
Né ue viæ spatium te terreat, accipe currus,
Accipe quos frenis alte moderere dracones.
Et dedit. illa dato subuecta per aëra curru
Deuenit in Scythiam, rigidiq; cacumina montis
(Caucason appellant) serpentum colla leuauit,
Quæ sitamq; Famem lapidoso uidit in agro
Vnguibus, & raris uellentem dentibus herbas.
Hirtus erat crinis, caua lumina, pallor in ore,
Labra incana situ, scabriq; rubigine dentes.
Dura cutis, per quam spectari uiscera possent.
Ossa sub incuruis extabant arida lumbis.
Ventris erat pro ventre locus, pendere putares
Pectus, & à spinæ tantummodo crate teneri.
Auxerat articulos macies, genuumq; tumebat
Orbis, & modico prodibant tubere tali.
Hanc procus. tuidit (neq; enim est accedere iuxta
Ausa) refert mandata Deæ, paulumq; morata,
Quantum aberat longe, quantum modo uenerat il-
Visa tamen sensisse famem, retroq; dracones (Iuc,
Egit in Aemoniam uersis sublimis habenis.
Dicta Fames Cereris (quamuis contraria semper
Illius est operi) peragit, per aëra, uento
Ad iussam delata domum est, & protinus intrat
Sacrilegi thalamos, altoq; sopore solum
(Noctis enim tempus) geminis amplectitur ulnis,
Secus uiro inspirat, faucesq; & pectus, & ora
Afflat, & in uacuis peragit ieiunia uenis,

Erifichthonis præcordia in-
Vincat: superare possit. Sa-

crilegi: Erifichthonis. Sacrilegus namq; dicitur, qui sacra
uiolat, atque furatur. Viæ spatium: uia: longitudo.

Moderere dracones:
regas atq; gubernes.
Currus autem Cereris
à draconibus trahi sin-
gitur. Caucasus ap-
pellant: Caucasus mos
est Scythiæ omnium
altissimus, perpetuis
nibus tectus. Quæ-
sitamq; Famem: ita Fa-
men describit poëta,
ac si corpus haberet,
femina q; esset fameli-
ca. Hirtus erat crinis:
horridi erant capilli.
Labra incana: ual-
de pallida. Situ: squal-
lore, illuue. Scabri:
aspera. Extabant: eo-
minebant. Ventris
erat pro ventre locus:
nihil uentris habebat.

Cauc-

Crata spinæ: ossa,
spinæ, & costas à spi-
na ipsa orientes crata
appellat ob similitudi-
nem. Articulos: nos-
dos. Immodico tu-
bere: magno tumore.

Neq; enim est acces-
dere iuxta Ausa: nym-
pha ne famescere ins-
ciperet, non est ausa
ad Famem accedere.
Est autem parenthesis
causam exprimens cur
propius ad Famem nym-
pha non accesserit.

Refert mandata Deæ
Cereris mandata ex-
ponit. In Aemoniā:
Thessaliam, quæ sa-
pius nominata uauit.
Nam & Pelagicum
Argos, & Hellas, &
Dryopis, & Græcia,
& Hellenis à regibus
fuit cognominata.

Sublimis: alta, per
aërem namque uolax
bar. Quamuis con-
traria semper: neq; en-
im ubi sunt fruges,
quæ sunt opera Ceres,
ibi Fames potest
esse. Fruges præterea
à Cerere inuentas Fa-
mes assidue consumit.

Ad iussam domum
Erifichthonis. Alto
sopore: profundo som-
no. Noctis enim tẽ-
pus: erat subaudiatur,

Est autem parenthesis exponens cur
no solius esset.

Fenctas

Functus mandato: cum Cereris mandatū peregrisset. Fœcundum orbem: frugiterum. Vertitur: reuertitur. Mulcebat: fouebat. Sub imagine somni: per insomniā. Sibi enim famelicere uidebatur in somno.

Ora uana mouet: sibi enim frustra mandere uidebatur. Inani cibo: uanis & falsis epulis. Immensa uiscera: inexplebilia.

Ardor edendi: dira fames. Nec mora: subito. Querit at tetania: conqueritur se ininum esse. Satis esse: sufficere. Plus cupit: quanto plura comedebat, tanto plura appetebat Erisichthō.

Vtq̄ fretum: duplici similitudine poëta eleganter ostendit, quā insatiabilis esset Erisichthonis auiditas edendi. Nec satiatur nec explet. Cremat: comburit. Ipsa turbata: ipsa rerum copia.

Petit: appetit. Quo enim plura igni ligna imponuntur, eo plura absumuntur. Semperq̄ locus fit inanis edendo: ueter edendo non impletur, sed euacuari potius uideretur.

Attenuarat: tenues ac paruas affecerat.

Inattenuata: non diuina. Flamma gula: ardor edendi, auiditas. Demisso in uiscera censu: cōsumpto patrimonio. Non illo digna parente: cum enim ipse maxime impius esset, ea fuit tanta pietate, ut nunquā parentem deserere sustineret, quin immo qui bufcūq̄ potuit modis aluerit. Dominū generosa recusat: causa cur dominū recusaret, generositas erat. Rapta uirginitatis: erepta. Il enim Neptunus eā uitiā at. Hac Neptunus habebat: exponit poëta id quod puella tacuerat, eam a Nep-

Functusq̄ mandato fœcundum deserit orbem,
Inq̄ domos inopes, assuetaq̄ uertitur antra.
Lenis adhuc somnus placidis Erisichthona pennis
Mulcebat, petit ille dapes sub imagine somni.
Oraq̄ uana mouet, dentemq̄ in dente fatigat,
Exercetq̄ cibo delusum guttur inani,
Proq̄ epulis tenues nequicquam deuorat auras:
Ut uero est expulsa quies, furit ardor edendi,
Perq̄ auidas fauces, immensaq̄ uiscera regnat.
Nec mora, quod pontus, quod terra, qd educat aer,
Poscit, & appositis queritur ieiunia mensis,
Inq̄ epulis, epulas quærit, quodq̄ urbibus esse,
Quodq̄ satis poterat populo, non sufficit uni.
Plusq̄ cupit, quo plura suam demittit in aluum,
Vtq̄ fretum recipit de tota flumina terra,
Nec satiatur aquis, peregrinosq̄ ebibit amnes,
Vtq̄ rapax ignis non unquam alimenta recusat,
Innumerasq̄ faces cremat, & quo copia maior
Est data, plura petit, turbatq̄ uoracior ipsa est,
Sic epulas omnes Erisichthonis ora profani
Accipiunt, poscuntq̄ simul, cibus omnis in illo
Causa cibi est, semperq̄ locus fit inanis edendo.
Iamq̄ fame patrias, alti q̄ uoragine uentris
Attenuarat opes, sed inattenuata manebat
Tum quoq̄ dira fames, implacataq̄ uigebat
Flamma gula, tandem demisso in uiscera censu,
Filia restabat non illo digna parente.
Hanc quoq̄ uendit inops, dominū generosa recusat
Et uicina suas tendens super æquora palmas, (sat
Eripe me domino, qui raptæ præmia nobis
Virginitatis habes, ait, hæc Neptunus habebat,
Qui prece non sprete, quamuis modo uisa sequenti
Esset hero, formamq̄ nouat, uultumq̄ uirilem
Induit, & uultus pisces capientibus aptos.
Hanc dominus spectans, o qui pendentia paruo
Aera cibo celas moderator arundinis inquit,
Sic mare compositum, sic sit tibi piscis in unda
Credulus, & nullos nisi fixus sentiat hamos,
Quæ modo cum uili turbatis ueste catenis
Littore in hoc steterat (nam stantem littore uidi)
Dic ubi sit, neq̄ enim uestigia longius extant.
Illa Dei munus bene cedere sensit, & a se
Se quæri, gaudens, his est rescuta rogantem.
Quisquis es, ignoscas, in nullam lumina partem
Gurgite ab hoc flexi, studioq̄ oneratus, inhæsi.
Quoq̄ minus dubites, sic has Deus æquoris artes
A diuuet, ut nemo iam dudum littore in isto,
Me tamen excepto, nec fœmina constitit ulla.
Credidit, & uerso dominus pede pressit harenam,
Elususq̄ abiit, illi sua reddita forma est.
Ast ubi habere suam transformia corpora sensit,
Sæpe pater dominis Triopeida tradit, at illa (bat,
Nō equa, nūc ales, modo bos, modo ceruus abi-

tano fuisse rapta.

Qui prece non sprete: exauditis precibus.

Modo: paulo ante.

Hero: domino, cui, a patre Erisichthone ferat uendira. Pendentia æra: hamos ex ære cōfectos. est enim metonymia. Celas: ocultas. Sic mare compositum: oprandi est aduerbium sic hoc loco. Nam stantem in littore uidi: parenthesis est cōtinens assue rationē. Neq̄ enim uestigia longius extant: significat eā longius non processisse, cum pedum uestigia non apparent. Bene cedere: in bonum sibi cedere. Sensu cognouit, animaduertit.

Rescuta rogantem: his uerbis se interroganti respondit. Oneratus: sollicitus.

Inhæsi: intentus fui.

Sic has Deus æquoris artes: ambigue dictum, & artem piscandi namq̄ et fraudes quibus utebatur, intelligere possumus. Et uerso dominus pede pressit harenam: retrocessit per harenam. Sua forma: uirginis propria. Suam: filiam subandiamus. Transformia: quæ possint transformari in uarias figuras. Hoc aut idcirco fictum est quod Metra Erisichthonis filia pulchra adco fuit & formosa, ut qui illam aspiceret: statim amore ipsius caperentur. Cui aut illius temporis homines pecunia non uerentur, alij quidē ex Metrae prociis boues, alij equos, alij oues, alij capras ipsi largiebatur. Quod quidē cum Thessali uiderent, ac undiq̄ Erisichthoni uisū cernerent cōgregatum, aiebant Metram, Metra in patri fuisse & bouem, & equū, & ouē, & quæ uarias formas cum ea dono accepisset. Sicq̄ & fabulae locus est datus, & huic proet-

proverbio, quod in leues à grecis dicitur *μικραλυστος* *metra* cibos. Externis: alienis transformationibus. O ius
metra: hoc est mutabilior *metra*. | Autor Palæphanus. & uenes. Theſcum & Lelega alloquitur Achelous. Nunc

in prouert. Erasmus.
 Addit autem Palæphanus
 Erifichthonem patrem,
 consumptis facultatibus
 suis omnibus ad inopiam
 redactum fuisse, atque inde
 illius fabulæ locum daturum.]
 Non iusta: in-
 iusta, utpote per fraudes,
 & dolos quaſita.

Achelous
 in tres
 figuras

Vis tamen illa mali:
 illa morbi uolentia.
 Noua pabula:
 nouissimos et ultimos

Præbebatq; auido non iusta alimenta parenti.
 Vis tamen illa mali postquam consumpserat omnē
 Materiam, dederatq; graui noua pabula morbo,
 Ipse suos artus lacero diuellere morſu
 Cœpit, & infelix minuendo corpus alebat.
 Quid moror externis: etiam mihi sæpe nouandi
 Corporis ô iuuenes numero finita potestas.
 Nam modo qui nūc sum, uideor. mō flector in ang
 Armenti modo dux uires in cornua sumo, (uē.
 Cornua dum sumpſi, nunc pars caret altera telo
 Frontis, ut ipse uides. gemitus sunt uerba secuti,

mero finita potestas:
 in tres enim solum uarias
 figuras se conuere-
 tere poterat Achelous,
 in hominem, in anguem,
 in taurum. Telo: cornu
 quo ab Hercule (ut in sequenti
 uolumine narrabit) fuit
 priuatus. Gemitus: suspiria,
 quibus significat se ualde
 efficit cornu dolere.

ARG. LIBRI IX.

LACT. Q V gemitus, truncatq; Deo &c. Argumentū Deia-
 nira Oenci filia Actolarū uirgo speciosissima cum
 à multis peteretur pater cōstituit ei coniugio dararum,
 qui luctandi causa ueniret, Manentibus itaq; numero
 potērum duobus Acheloo flumine & Hercule, quia reliqui
 ob merum cesserant, in certamen processum est.
 Cum ergo Achelous naturalibus modis Herculem elu-
 deret, modo in liquorem, modo in speciem draconis,
 nouissimè in tauri figuram cōuersus astitit. Quem Hera-

cules ut amplexus est reluctātem, alternum cornu
 quod implicauerat brachijs rapuit extortum. Quo do-
 lore ille ac deformitate aduersarij uiribus cessit. At nym-
 phæ Narades fluminis filix effecerunt, ut id quod crep-
 tum capiti erat omnibus copijs autumnalibus repletum,
 ut apud posteros maximum haberet fructum & admi-
 rationem. Itaq; cornucopiæ effectum est, ut dicretur
 omnibus temporibus.

Raphælis

Soceri petiti: appeti
ti soceri Ocnei. Par-
thaone nate: Ocneus
rex Aetoliz Parthao-
nis fuit filius.

[Homerus Pontheū
uocat, Iliados 2. ἠρβὴν
ἀργυρὸν παῖδά δὲ ἀμύμοντα ἰφί-
δίανδ' Ἀργεὺς ἔδ' ἡλίας, ἠφί-
τατος δ' ἦν ἰππάρη εἰνίος, ὕ-
μιον δ' ἦν πλοῦτον ἐπὶ κίονι
τῷ κλυτῷ. &c.]

Suæ nouercæ: Iuno
nis, cuius iussu tot la-
bores adierat. Con-
trā ego: e contrario.

Turpe Deum morta-
li cedere dixi, esse sub-
audiat. Mortali: ho-
mini. nōdū enim Hec-
ules 211 deorū nume-
rum fuerat translatus.

Dominum me cerni-
nis aquarū, Achelous
nang fluius est inter
Acaraniā, Aetoliāq;
labens. Popularis: ex
tuo populo unus. ali-
quando popularis gra-
tū populo significat.

Tantum ne noceat:
solūmodo inquit mi-
hi id nō noceat rogo,
quod Iuno Deorū re-
gina ne nullo odio
prosequitur, neq; mihi
ullam irrogat pœnā.
Ea uero inquit Hec-
uli potius obesse quā
prodesse debere. Nā
quo te iactas: dilema-
te colligit Achelous, so-
uem aut falso Hercu-
lis patrem dici, aut esse
ignominiosum, ut qui
ex adulterio illum ge-
nuerit. Alcmena ma-
re: Alcmena Electryo-
nis & Lysidices filia
fuit, uxoris Amphitry-
onis, ex qua Iuppi-
ter in Amphitryonem
cōuersus Herculem su-
scipit. Elige fictum
Esse Iouem malis: pa-
trē subaudiamus. Est
autē dilemmaton, in
quo utrum cōceditur
reprehenditur. Si enim
fictum ac falsum patrē
sibi esse Iouem eliget
Hercules, nulli ipsi erit
honor. Sin uerum, a-
perte fatebitur se esse
natū ex adulterio. Hoc
igitur argumento Her-
cules nictus in pugna

Alcmena

Cum quibus ut soceri domus est intrata petiti,
Accipe me generum dixi Parthaone nate.
Dixit & Alcides, alij cessere duobus.
Ille Iouem socerum dare se, famamq; laborum,
Et superata suæ referebat iussa nouercæ.
Contra ego turpe Deum mortali cedere dixi,
Nondum erat ille Deus, dominū me cernis aquarū
Cursibus obliquis inter tua regna fluentem,
Nec gener externis hospes tibi missus ab oris,
Sed popularis ero, & rerum pars una tuarum.
Tantum ne noceat, quod me nec regia Iuno
Odit, & omnis abest iussorum pœna laborum.
Nam quō te iactas Alcmena matre creatum,
Iuppiter aut falsus pater est, aut crimine uerus.
Matris adulterio patrem petit. elige fictum
Esse Iouem malis, an te per dedecus ortum.
Talīa dicentem iam dudum lumine toruo
Spectat, & accensæ non fortiter imperat iræ,
Verbaq; tot reddit, melior mihi dextera lingua est.
Dum modo pugnando superē, tu uince loquendo.
Congrediturq; ferox, pu duit modo magna locutū
Cedere, reieci uiridem de corpore uestem,
Brachiaq; opposui, tenuiq; a pectore uaras
In statione manus, & pugnae membra parauī.
Ille cauis hausto spargit me puluere Palmis,
Inq; uicem fuluæ tactu flauescit harenæ.
Et modo ceruicem, modo crura micantia captat,
Aut captare putes, omniq; a parte lacescit.
Me mea defendit grauitas, frustra q; petebar. (Ctus
Haud secus ac moles, quam magno murmure flu-
Oppugnant, manet illa, suoq; est pondere tuta.
Digredimur paulum, rursusq; ad bella coimus,
Inq; gradu stetimus certi non cedere, eratq;
Cum pede pes iunctus. totoq; ego pectore pronus
Et digitos, digitis, & frontem fronte premebam.
Non aliter uidi fortes concurrere tauros,
Cum pretium pugnae toto nitidissima saltu
Expeditur coniunx. spectant armenta, pauentq;
Nescia, quā maneat tanti uictoria regni.
Ter sine prot. tu uoluit nitentia contra
Reicere Alcides a se mea pectora, quarto
Excudit amplexus, adductaq; brachia soluit.
Impulsuq; manu (certum est mihi uera fateri)
Protinus auertit, tergoq; onerosus inhæsit.
Si qua fides (neq; enim ficta mihi gloria uoce
Quæritur) imposito pressus mihi monte uidebar.
Vix tamen inserui sudore fluentia multo
Brachia, uix solui duos a corpore nexus.
Instat anhelanti, prohibetq; resumere uires.
Et ceruice mea potitur. tum deniq; tellus
Pressa genu nostro est, & harenas ore momordi.
Inferior uirtute, meas diuertor ad artes,
Elaborq; uiro, longum formatus in anguem.

indignatus descendit.

Per dedecus: per ig-
nominiam ex matris
adulterio proucnien-
tem. Toruo lumi-
ne: trucib; oculis, qua-
les iratis, indignatisq;
conueniunt. Viri-
dem uestē: tales enim
fluuiorum Dijs attri-
buuntur. Elegāter au-
tem eorum habitum
effingit, qui se præpa-
rant luctæ. Varas ma-
nus: inflexas et curuas.
nam uari dicuntur, qui
crura habent obtorta.
Vnde & uarices appel-
latur uenæ in suris in-
flexæ, uel obtortæ, ut
Marcellus tradit. In
statione: in loco ad res-
sistendum apro. Mo-
do: nuper. Magna:
superba. Ille cauis
hausto: luctaturi sua
inuicem corpora pul-
uere aspergebant, quo
se ualidius comprē-
dere possent. Haul-
sto puluere: suscepta
harena, quæ haphæ uo-
catur. Captat: carpe-
re conatur. Mea gra-
uitas: meum pondus. lucta-
deici;

Certi non cedere: Ach-
qui decreueramus ab-
teri non cedere. Elegā-
ter autem ea omnia
describit, quæ a lucta-
toribus fieri solent.

Non aliter uidi: hac
similitudine ostendit
Achelous quanto im-
petu cum Hercule fue-
rit congressus. Quē
maneat: quem expe-
ctet. Sine profectu:
effectu. Adducta bra-
chia: circumducta, cir-
cundata. Certum est
mihi, decreui inquit
fera confiteri. Si qua
fides: est uerbis meis
subaudiatur. Ficta
uoce: fictis uerbis.

Pressus: oppressus.
Anhelanti: difficul-
ter respiranti. Et cer-
uice mea potitur: colu-
lum meum capit. Di-
uertor: conuertor.

Meas artes: mihi in-
genitas, proprias. Ex
laborq; uiro: effugio ē
manibus Herculis uirt-
fortissimi.

Sinnau:

Sinuau: contraxi. Orbes: spiras. Stridore: sibilo.

Cunaram mearum: mearum infantiae nam cum in cunis esset Hercules duos angues a Iunone immisos manibus prehensos strangula uir, unde illum graeci (ut scribit Diodorus) quod opera Iunonis gloriam foret adeptus, Heraclia dixere, hoc est Iunonis gloriam, cum antea Alcæus uocaretur, nam ipse Iuno, quae gloria dicitur. Ut uincas: ut te uincere concedam. Pars quota: ac si diceret minima.

Lernæ: Echidnae: hydræ Lernaam paludem infestantis. nã Hercules scribitur interfecisse hydram centum capita habentem ea uiuacitate, ut uno reciso duo quamprimum subnascerentur, eam tandem Hercules domuit igni. Echidna autem lat. ne uipera dicit. Ramosam: multa capita ueluti ramos habentem. Gemino hærede: duobus successoribus, nam uno capite reciso, duo renascebantur. Vnde etiam Excetra a Iarinis dicta est (ut tradit Seruius) quod uno capite exciso duo succrescebant.

Crescentemq; malo domuit: malo enim suo crescere uidebatur hydra, cum uno capite reciso duo subnascerentur. Arte autem eam domuit Hercules, ut scribit Diodorus. Iolao enim madauit, ut recisam ceruicem face accensam ne efflueret sanguis inureret. Forma precaria: aliena, quam prece uideris esse consecutus. Precarium enim dicitur (ut tradunt Iuriconsulti) quod precibus alicui utendum conceditur, tanquam si per dum is qui concessit, reperat. Pugnam: contendebam.

Rebello: bellum resumo. Induit: iniecit. Truncatq; a fronte reuellit: hoc est reuellendo cornu truncam effecit frontem. Diuesq; meo bona copia cornu: Achei loi cornu a Naiadibus repletum uariis fructibus copiae fertilitatis Deæ fuit dicarum. Quod idcirco fingitur, ut paulo ante diximus, quod Hercules in Calydoniorum gratiam fluium Acheloum in alium cursum diuertens plurimos agros ex aquae irrigatione fertiles praestitit, Ac tollis autem dono dedisse illud, quod Amaltheæ cornu uocant fingitur fructum omnium. copia repletum, in

quinto autem Fastorum Ouidius aliam de Amaltheæ cornu fabulam refert. Nam Amaltheam, quæ Ioui lac præbebat, alteri e cornibus in arbore fregisse ait. Quod quædam nymphe sustulit, cinxitq; recentibus herbis. Et plenum pomis ad Iouis ora tulit. Ille ubi res cæli tenuit, solioq; paterno Sedit, & inuisito nil Ioue maius erat, Sy

dera nutricæ, nutricis fertile cornu Fecit, qd dominæ nunc quoq; nomen habet. Dio. uero de copiae cornu aliam quoq; narrat historiam. Hammonem siquidem scribit iuxta Ceraunios montes ambulantem cõspectam uirginem nomine Amaltheam forma pulcherrimam adamasse, filiamq; ex ea susceptam se, spem ac roborem corporis insignem. Amaltheæ uero propinquare regioni præfuisse cornu bouis persimili, ex quo occiduum cornu sit nominata. Quæ quidem eum uincis, alijsq; frugiferis arboribusq; sita foret, ab Amaltheæ possideretur, Amaltheæ cornu fuit denominata, unde optima qualitas fertillissima terra copiae cornu appellari consuevit, hoc est κίρας ἀμάλθιας. Prædiuere: plenissimo.

Totum autumnum: omnes autumni fructus. Secundas mensas: primæ mensæ carniū essent, secundæ pomorū.

Cacumina: montium uertices & summitates. significat autem illos primomane recessisse.

Operiuntur: expectant. Residit decreta: scilicet. Vultus agrestes: deturpatos ob cornu a fronte reuulsam.

Decoris: pulchritudinis. Fronde saligna: salicis ramo. Capitis damnū: cornu ablatū.

Arte Nefse ferox. Ar

gumentum, &c. Post hæc uictor Hercules cum Deianiram Nefse Centauro commisisset, ut eam Euenū amantem, qui initio Licormas erat nominatus, transfueheret, & ille specie captus puellæ flexibus errans quaereret locum comprimendi, illa fidem mariti implorante sagittis eum confixit, qui cum expiraret, uestem Deianiræ cruentauit, indicauitq; remedium fore erga coniugem deserti amoris, qui tamen cruor in ueneni cessit partem.

Arte Nefse ferox: expositus postea Lichæ ministri Herculis RAPH

Qui postquam flexos sinuauit corpus in orbes,
Cumq; fero moui linguam stridore bisulcam,
Risit, & illudens nostras Tirynthius artes,
Cunaram labor est angues superare mearum,
Dixit, & ut uincas alios Acheloe dracones,
Pars quota Lernææ serpens eris unus Echidnae.
Vulneribus foecunda suis erat illa, nec ullum
De centum numero caput est impune recisum,
Quin gemino ceruix hærede ualentior esset.
Hanc ego ramosam natis e cæde colubris,
Crescentemq; malo domui, domitamq; reduxi
Quid fore te credis: falsum qui uersus in anguem
Arma aliena moues: quem forma precaria cælat.
Dixerat, & summo digitorum uincula collo
Iniecit, angebar ceu guttura forcipe pressus,
Pollicibusq; meas pugnabam euellere fauces,
Sic quoq; deuicto, restabat tertia tauri
Forma trucis, tauro mutatus membra, rebello.
Induit ille toris a læua parte lacertos,
Admissumq; trahens sequitur, depressaq; dura
Cornua figit humo, meq; alta sternit hærena.
Nec satis hoc fuerat, rigidum fera dextera cornu
Dum tenet, infregit, truncatq; a fronte reuellit.
Naiades hoc pomis, & odoro flore, repletum
Sacrarunt, diuesq; meo bona copia cornu est.
Dixerat, & nymphe ritu succincta Dianæ
Vna ministrarum fusis utrinq; capillis
Incessit, totumq; tulit prædiuere cornu
Autumnum, & mensas felicia poma secundas.
Lux subit, & primo feriente cacumina Sole
Discedunt iuuenes, neq; enim dum flumina pacē,
Et placidos habeant lapsus, totaq; residant,
Opperiuntur aquæ, uultus Achelousq; uestes,
Et lacerum cornu medijs caput abdit andis.
Hunc tamen ablati domuit iactura ueroris,
Cætera sospes habet, capitis quoq; fronde saligna,
Aut superimposita cælatur arundine damnū.
At te Nefse ferox eiusdem uirginis ardor
Perdiderat, uolucris traiectum terga sagitta.

LACT.

RAPH

Herculis mutationem in saxum, Nessi centauro eodem, Deianira: zelotipiam describit. Nam Hercules Deianira potius, cum uino calefactus Eurynomū puera Architelis filium ministrantem, paruo errore lapsam inter cenandum pugno *ἄρσενος* græci habent, quod & talitrum significat. Jictum occidisset inuitus, ex Ca-

lydonia dolore percussus una cum uxore discessit in patriam festinans. Forte autem cecidit ut Euenum fluiū, qui maxime excreuerat, tuto transire posse nō uideretur, nisi Nessus centaurus qui precio uiaiores transmitterebat, se Deianiram transuecturum pollicitus foret. Eam igitur Hecules cum Nesso commississet, intrepide fluium tranauit. At Nessus puellæ pulchritudine captus cū eam asportaret, ab Hercule sagitta hydræ sanguine tincta transfixus cū moreretur, Deianira persuasit tunicæ suæ uim amatoriam inesse, quæ Herculem ab amore aliarum mulierū auocaret, si eam indueretur. Cū autē Deianira accepisset Herculem amore Ioles Euryti filie esse captum, tunicam à Nesso donatam Lichæ famulo tradidit domino perferendam, eam uero cū sacrificatus induisset Hercules, maximis cruciatibus affectus, in furorē conuersus, Licham ex Cænæ monte, ubi Ioui sacrificabat, in Euboicum mare coniecit, qui Deo eū miseratione in scopulum corpori humano similem fuit commutatus. Ipse uero Hercules arca sagittis Philoctetæ traditis, in pyra se composuit, hominē deposito in Deorum sedes fuit translatus. Eueni: Euenus fluius est Aetoliæ in Corinthiacum sinum labens, ab Eueno, qui se in illum precipitanter cognominatus, nam antea Lycornas appellabatur. Scitus: uadorum: peritus locorum transitus præstantium. [Erat enim portitor ibi constitutus, ut & Strabo meminit lib. 10.] Sifterur: collocabitur. Aonius: Thebanus Hercules. Aonia enim cum Bœotia eadem est. Pavidam Calydonida: timidam Deianiram Calydoniam. Ipsum: Nessum. Centaurus enim erat. Miscraniecerat. Fallere depositum: fraudare Herculem deposito, & Deianira illi commissa. Depositem enim dicitur quicquid alicui traditur custodiendum.

Orbes paternitatis Ixionis patris sui, quibus assidue apud infros vertitur propter interceptam *ἄρσενος* in-

nonem. Ope equina: uelocitate equi. Centauri enim equinos habent pedes. Extabat ferrū de pectore aduncum: extra stabat. significat autem tergū cum pectore fuisse transfixum. Quod simul euulsum est: quod postquam fuit extractum. Per utrumq; foramen: & tergi & pectoris. Tabes: sanguine. Et calido uelamina

Namq; noua repetens patrios cum cōiuge muros,
 Venerat Eueni rapidas Ioue natus ad undas.
 Vberior solito, nimbis hyemalibus auctus,
 Vorticibusq; frequens erat, atq; imperuius amnis.
 Intrepidum pro se, curam de coniuge agentem,
 Nessus adit, membriscq; ualens, scitusq; uadorum,
 Officioq; meo ripa sistetur in illa,
 Hæc ait Alcide, tu uiribus utere nando.
 Tradidit Aonius pavidam Calydonida Nesso,
 Pallentemq; metu, fluuiumq; ipsumq; timentem.
 Mox ut erat, pharetraq; grauis, spolioq; leonis
 (Nam clauam, & curuos trans ripā miserat arcus)
 Quandoquidem cepi, superentur flumina dixit.
 Nec dubitat, nec qua sit clementissimus amnis
 Quærit, & obsequio deferris spernit aquarum.
 Iamq; tenens ripam missos cum tolleret arcus,
 Coniugis agnouit uocem, Nessoq; paranti
 Fallere depositum, quo te fiducia clamat
 Vana pedum uolente rapit: tibi Nese biformis
 Dicimus, exaudi, nec res intercipe nostras.
 Si te nulla mei reuerentia mouit, at orbes
 Concubitus uetitos, poterant inhibere paterni.
 Haud tamen effugies, quamuis ope fidis equina.
 Vulnere non pedibus te consequar, ultima dicta
 Re probat, & missa fugientia terga sagitta
 Trañcit, extabat ferrum de pectore aduncum,
 Quod simul euulsum est, sanguis per utrumq; fora-
 Emicuit, mixtus Lernæi tabe ueneni. (men
 Excipit hunc Nessus, neq; enim moriemur inulti,
 Secum ait, & calido uelamina tincta cruore
 Dat munus raptæ, uelut iritamen amoris.
 Longa fuit mediij mora temporis, actaq; magni
 Herculis implerant terras, odiumq; nouerca.
 Victor ab Æchalia Cænæo sacra parabat

tincta cruore: sicquidem Ouidi. Dio. uero inquit Nessum mortuum cum iam Deianira cognouisset, pollicitus ei fuisse se amoris medicamentum traditurum, quo nullam præter se mulierem aliam Hercules appeteret. Iussu igitur tenuit ne quod ex se deflaxerat cum oleo et sanguine è sagitta fluente immixto, Herculis tunicam tingere. Quo dato cōsilio cum expirasset, illa in scio Hercule, quod mādaturum erat, peregit. Iritamē: pro uocationem, ac stimulationem.

Longa fuit medijs &c Argumentum. Eodem tempore cū Hercules in insulam Euboicam per Oechaliæ regnū Euryti iracundusisset, et Iolen filiam eius dilectā traheret in patriam, prior coniunx Deianira ut zudit animum uiri à se esse mutatum, tunicam sacrificaturo Ioni, Lichæ famulo dedit ei perferendam, qua ille honoratus uora religionem piaret: eam indutus cū ad arā accessisset profectans extra, flamma uestis incaluit, & Lernæo ueneno contacta hæc fruisse scribitur. In maxi-

mo itaq; cruciatu cum à corpore eius euelli nequiret, Licham acerbissimi muneris reum proiectum à se Euboicomari misit, quem innoxium culpæ Tethys uertit in scopulum conchis, muricibusq; uicturum.

Longa mora: longum interuallum. Victor ab Oechalia: Hercules (ut scri. Diodo.) in Oechaliam contra Euryti liberos ob Iolen uxorem sibi denegatam exercitum duxit, urbemq; capta Euryti filios Toxæū, Deionem & Clytiū occidit. ac Iolen captiuam secum duxit. Ex Euboica uero in montem nomine Cænæum profectus, ut Ioui sacrificaret, Licham seruum ad uxorem Deianiram in Trachinam misit, ut sibi uestem qua in sacris uti consueuerat afferret. Ea cum à Licha de Ioles amore cōperisset, capiens se maxime omnium aliarum ab Hercule amari, tunicam ex centauro consilio tinxit, quam à Licha rei in scio allat Hercules indutus ueneni ni pationem inualece corquere maximis doloribus cepit. Quare

Nessi
 cedes

Euenus

Lib. 1.
 fab. 11.
 g. 11.

LAC

RAP

Fuit autem Orthus, de quo hic mentio fit ex Echidna & Typhaone natus, frater Cerberi, ut apud eundem poetam eodem loco traditur.]

Vos ne manus: Taurus quæ Pasiphaæ amavit, è Creta in Peloponnesum ad Eurythæum ab Hercule fuit adductus.

[Addit autem Calaber hunc Taurum etiam ignem efflare solitum fuisse.

Versus ita habent:

-ἀνάσσει δ' Ἰσθίου ταύρος
Πυρναίος, ὃν ἦν ἀνδρῶ ἀμύν
μυθία δὲ φέρων
Κρόνου δὲ γ' ἑρπετῶν ἑστάν
αὐτός.]

Vestrum opus Elis habet: nam Hercules ab expugnatione Troiæ reuersus in Peloponnesum, ut scribit in quinto Diodorus Eurytram, qui Augææ regis dux erat, iuxta Cleonæ, ubi nunc est Herculis templum, necauit, deinde bello aduersus illum motu occisioque Augææ rege, atque urbe ut capta Phileo Augææ filio regnum tradidit. Fuerat enim hic antea à patre pulsus, quoniam arbiter inter eum & Herculem factus, præmium Herculi dandum censuisset.

[Vestrum opus Elis habet: Augias filius Solis fuit, rex Elidis, hic stabulum, in quo tantum fimi congestum fuit, ut etiam proverbio locum fecerit, Herculi purgandum locauit. Hercules igitur, cum illud immisso Alpheo purgasset, Augias de pacta mercede tergiuersus est. Quam rem indignè ferens Hercules, urbem diripuit, ipsamque Augiam regno eiecit, instituto ibidem etiam certamine Ioui patri, quod à loco postea Olympicum uocatum. De Eurytro autem, de quo hic Regius annotat, apud Pausaniam in Argolicis hoc modo traditur. Ἐρ κλυταίης, κρονοῦ γαμῶν ἕρπον καὶ λιτάων. διερῶν γὰρ ἐξ ἡλίω: ἵε δὲ ἄρ' ἄρ' καὶ ἰούρα: τὸ δὲ ἴθμιον αὐτῶν, ἵτασθα ἠρακλῆος λαινοτόμου, ἑρπετῶν ποσὶ δάμνασ, δὲ ὅτι πρὸς ἀργυίῳ πολυμοῦν, ἵτασθα χρονοῦ.]

Stymphalides unde: Stymphalis palus est Arcadiæ, ex qua Erasinus fuit. Circa eam aues fuerunt ferreas pennas habentes, mirandæ magnitudinis, quæ cum uicinos agros uastarent, ab Hercule partim sagittis confixæ, partim maximo tabulæ trepæ sonitu fuerunt expulsæ. A Stymphalide uero palude in qua natabant, Stymphalides fuerunt appellatæ. Stymphalis uero palus à Stymphalo Arcadiæ urbe, in qua erat denominata fuit. Nam (ut Pausania scribit) in Stymphalo urbe fons est paludem non magnam per hyemem efficiens, ex qua fluuius Stymphalus exit. Sed per æstatem nihil stagnans ab ipso fonte statim fluuius nascitur, qui ab hiatu terræ absorptus, in Argolide mutato nomine iterum apparet. Nam Erasinum ipsum pro Stymphalo uocant. Sane Stymphalides Arabij prius uocabantur, quod ex Arabiæ desertis in Arcadiam aduolasse ferantur. Sed nunc etiam in Arabia Stymphalides aues appellantur, omnia ex ære & ferro perforantes rostro, ueste autem corticea detinentur.

[Stymphalidum fabulæ etiam Apollonius meminit libro secundo Argonaut. qui illas in insulam Martis, siue ut ipse uocat, Aretiadem, tinnitu æris fugatas tradit.

Versus illius hi sunt:

Ὀβή γὰρ ἱρακλίης ἀπὸν ἄλυσιν ἁρετῶν
ἐλαιόλαο ἔρπεισιν στυμφαλίδαο ἰδίην λίμνην
ἑρπετῶν τρεῖσιν, ὅ μιν ἐξ ἡντὸς ἔκαστα
ἀπὸ τῆς χαλκίης πλάστου ἰσὶ χερσὶ λυδῶσσιν
ἀσφύρῃ ἰσὶ σκαμίτῃ ἐφθιμιάσιν, αἱ δὲ φέροντο
τὰ λαὸν ἄνθρωπῶν καὶ ἀλυσιν ἀεικλυτῶν.]

Partheniumque nomen: Parthenus mons est Arcadiæ,

Vos ne manus ualidi presistis cornua Tauri?

Vestrum opus Elis habet, uestrum Stymphalides unde,

Partheniumque nomen, uestra uirtute relatus

Thermodontiaco cælatu Baltheus auro,

Pomaque ab infomni non custodita Dracone,

Nec mihi Centauri potuere resistere, nec mi

à Parthenis: hoc est, à uirginibus illic uentibus, cognominatus, ubi ceruam eximia uelocitatis aureis cornibus Hercules cepit. Relatus baltheus: Hercules ab Eurythæo iussus, ut aureum cingulum Hippolytæ Amazonū reginæ ad se afferret, Amazonas ipsas iuxta Thermodontem fluuiū habitantes, unâ cū Theseo debellauit, inde

reginæ aureum cingulum reportauit. Thermodontiaco auro: Thermodon fluuius est Colchorum, iuxta quem olim Amazones habitauerunt. Pomaque ab infomni: poma Hesperidum aër, quæ cū essent aurea, à peruigili dra-

Thermodon.

Aur. a Hesperidum.

cone custodiebantur. Ea quoque Eurythæi iussu, dracone intercepto, Hercules rapuisse fertur, ad Eurythæumque retulisse. M. Varro aurea mala Hesperidum, capras & oues interpretatur, quod & Diodorus in quinto ait. Oues enim ut poma Græci μάλα uocant. Ea uero à peruigili dracone custodita finguntur, quod, (ut Plinius scribit) Hesperidum horti cincti fuerunt flexuoso maris meatu, qui uisentibus procul draconis præberet es-

figiem, siue (ut Agrotas ait) quod illarum pastor propter feritatem, Dracon fuerit appellatus. Apollonius autem draconem illum Ladonem appellat, quem Pitander ex terra natum, Hesiodus uero ex Thyphone scribit. Sed Pherecydes in decimo copiosissime hanc historiam narrat, ait enim. Cum Iuno Ioui nupsit, terram iuxta Oceanum aurea mala, hoc est, arbores aureum fructum ferentes, emisisse, quæ à dracone Thyphonis & Echidnæ filio centū capita habente, ac uarias uoces emittente custodirentur. Nymphas uero Iouis & Themidis filias, habitantes in spelunca iuxta Eridanum, Hercule, admonuisse, ut ui Nereum comprehenderet, à quo disceret, quo in loco poma aurea forent. Quod quidem cum percepisset, iter ad illa ingressus, cum Tartesum peruenisset, in Lybiam transiit, ubi Antæum Neptuni filium iniuria peregrinos illac transcentes afficientem interemit. Inde cum in Aegyptum penetrasset, Busirim Neptuni filium, & Iphidamantem ipsius filium, & Chalbem præconem, & alios ministros in ara Iouis, in qua ipsi aduenas necabant, imolauit. Thebas autem cum peruenisset, ac per montes in exteriorē Libyā, multas in deserto feras sagittis confecit. Cum autem Libyam lustrasset, ad externum Oceanum descendit, & cum à Solē aureum poculum accepisset, in illo transfuit in Pergem, ac per Oceanum nauigans, peruenit ad Prometheum, quem suppliciter

Am miseratus aquilam illius cor exedentem sagitta affecit. Quo quidem pro beneficio Prometheus ipsam admonuit, ne ad aurea poma rapienda abiret, uerum se ad Atlantem conferrer, sibi illa ipsum afferre iuberet, ac pro Atlante cælum tantisper sustineret, dum ipse ab Hesperidibus aurea poma afferret. hæc uero Hercules cum audisset, ad Atlantem perrexit, iussitque sibi tria poma ab Hesperidum horro afferri, Atlas igitur Herculis humeris cum imposuisset cælū, ad Hesperidas profectus tria poma accepit, quæ cum ad Herculem attulisset, ne cæli onus iterum subiret, ait se illa ad Eurythæum allaturū. Hercules uero à Prometheo præmonitus, onus ipsum dolo Atlantē reposuit, iubens illum sustinere, donec ipse peram capiti imponeret. Hoc uero Adas credens poma deposuit in terrā, humerisque cælū subiit, Hercules poma suscipiens Atlantē ualere iussit, ac Mycenæ ad Eurythæum illa apportauit.

Nec mihi Centauri: Hercules Centauros Thessaliæ populos, qui ex parte anteriori uis-

lib. 4

siue malis

Centaurus Thessaliæ populos, qui ex parte anteriori uis-

Centaurus Thessaliæ populos, qui ex parte anteriori uis-

Centaurus Thessaliæ populos, qui ex parte anteriori uis-

Centaurus Thessaliæ populos, qui ex parte anteriori uis-

Centaurus Thessaliæ populos, qui ex parte anteriori uis-

Centaurus Thessaliæ populos, qui ex parte anteriori uis-

Centaurus Thessaliæ populos, qui ex parte anteriori uis-

Centaurus Thessaliæ populos, qui ex parte anteriori uis-

Centaurus Thessaliæ populos, qui ex parte anteriori uis-

Centaurus

In Euboicas undas: in mare Euboicum. Nam Cæ-
næam promontorium ubi Hercules sacrificaturus pe-
ste correptus est, imminet Euboico mari. Induruit:
durus est factus, nam in scopulum fuit conuersus.

Vtq; ferunt imbres: ut scribit in Meteoris Aristoteles,

nives ac grandines fri-
gidioribus uentis ex
aqua generantur.

Molle rotatis: mol-
liter in rotundum coa-
ctis. Conrefcere: si-
mul crescere, & in u-
num cogi. Spiffa
grandine: in densam
grandinem. Gurgite:
mari, per rapino-
sin.

[Appellaturque Li-
chan: siue à λίαν, quod
ἰμῆρα, hoc est, impels-
lere atque impetum fa-
cere significat, siue et-
iam à forma. λίαν et-
iam Græcis ἰμῆρας,
hoc est, abruptum ac
truncum significat. Ut
intelligamus scopulū
hunc à reliquo Censo,
uelut abruptum quæ-
dam & detruccatum
apparere. Ac uideretur
Ouidius uocem ἰμῆ-
ρας reddere uoluisse
quando breuem uo-
cat supra. Nunc quoq;
in Euboico (inquiens)
scopulo breuis emicat
alte Gurgite, &c. nam
uerbum, emicat alte,
pro apparet ex alto, uel
in alto, ipse accipien-
dum puto.]

ACT.

At tu Iouis indytra
proles, &c. Argumen-
tum. Tandem Hercu-
les, in Oeta Thessaliæ
monte præstructo ro-
go ac sagittis radinis
Philoctetæ Perantis
filio, qui eius pyram
struxerat, flammis exa-
stus est, ita ut immortale
ius à Ioue celo redpe-
reretur, & aliquando pla-
cata Iunone filia eius-
dem nomine Hebe iun-
geretur. Deianira au-
tem re audita ipsa se in-
terfecit.

RAP H.
Hercules
in Deum

At tu Iouis indytra
proles: Hercules Metas-
morphosin in Deum
exponit poeta. Sagittas iterum uisuras: primum qui-
dem sagittæ Herculis Troiana regna uidere, cum ipse
una cum Telamone, & Argonautis Troiam expugna-
uit, deinde cum ob Helenæ uisum duce Agamemnone
fuit delata. Nam cum oraculum accepissent Græci siue

sagittis Herculis Troiam capi non posse, missus est Vly-
ses, qui Philocteten una cum sagittis illis ad exercitum
Græcorum adduceret, sed uulnere sagittæ, quæ in pe-
dem cecidit, impeditus Philoctetes in Lemno diu substi-
tit Tandem uero à Græcis rogantibus ad exercitum il-
lum Troiam obsiden-

tem sagittas Herculis
apportauit. [Fabula
hæc tractatur à Sopho-
cle.] Ferre: habere.

Perante satum: Phi-
locteten Perantis filium.

Agger: lignorum
strues, quamuis agger
proprie terræ accumu-
lato dicatur. Sum-
mam congeriem syl-
uæ: hoc est, summitatē
pyræ. Nemeæo uel-
lere: pelle Nemeæi leo-
nis. Iamq; ualens:
uellemus ualida & ma-
gna. Securosq; ar-
tus: membra quæ secu-
ra, ac siue ulla erant ca-
ra. Pro uindice: pro
salute uindicis, ac libe-
ratoris terræ totius.

Grator: gratulor.

Quod memoris po-
puli: hoc est, grati. Ille
enim est gratus, qui be-
nesciorum est me-
mor. Et mea pro-
genies: quod subintel-
ligatur. Letatur enim
Iuppiter, quod Dii sint
solliciti de Herculis fi-
lij sui salute. Imma-
nibus actis: maximis
ipfius gestis. Obli-
gor ipse tamen: ego ta-
men me uobis debe-
re fateor. Materna
parte: ex parte corpo-
ris, quod à matre sum-
psit. Defunctam ter-
ra: liberatam à terra.

Cælestibus oris: in
caelum. Nam (ut refert
Diodorus) post exu-
stam Herculis rogam
accedente Iolao, ut
ossa colligeret, cum
nullum prorsus reper-
tum foret, crediderunt
Herculem secundum
oraculum in Deos trans-
latum, illique ut he-
roi sacra quedam fe-
cerunt. Athenienses au-
tem Græcorum primi

Herculem ut Deum sacrificiis coluerunt, suæq; pietatis
erga illum præbentes reliquis exemplum, uniuersam
primum Græciam, deinde cæteras gentes ad eius
cultum conuertunt.

Largo

Ecce Licham trepidum, & latitantem rupe cauata

Aspicit, utq; dolor rabiem collegerat omnem,

Tu ne Licha dixit, feralia dona dedisti?

Tu ne meæ necis autor eris: tremit ille, pauetq;

Pallidus, & timide uerba excusantia dicit.

Dicentem, genibusq; manus adhibere parantem,

Corripit Alcides, & terq; quaterq; rotatum

Mittit in Euboicas tormento fortius undas.

Ille per aërias pendens induruit auras.

Vtq; ferunt imbres gelidis concrefcere uentis.

Inde niues fieri, niuibus quoq; molle rotatis

Astringi, & spiffa glomerari grandine corpus,

Sic illum ualidis iactum per inane lacertis,

Exanguemq; metu, nec quicquã humoris habentē

In rigidos uersum silices prior edidit ætas.

Nunc quoq; in Euboico scopulus breuis eminet alte

Gurgite, & humanæ seruat uestigia formæ,

Quem quasi sensurum nauæ calcare uerentur.

Appellantq; Lichan. At tu Iouis indytra proles

Arboribus cæsis, quas ardua gesserat Oete,

Inq; pyram structis, arcum, pharetramq; capacem,

Regnaq; uisuras iterum Troiana sagittas

Ferre iubes Perante satum, quo flamma ministro

Subdita, dumq; audis cõprenditur ignibus agger,

Congeriem syluæ Nemeæo uellere summam

Sternis & imposita clauæ ceruicæ recumbis,

Haud alio uultu, quam si conuisa iaceres

Inter plena meri redimitus pocula sertis.

Iamq; ualens, & in omne latus diffusa sonabat,

Securosq; artus, contemptoremq; peribat

Flamma iurum. timuere Dei pro uindice terræ.

Quos ita (sensit enim) læto Saturnius ore

Iuppiter alloquitur, nostra est, timor iste, uoluptas

O superi, totoq; libens mihi pectore ator,

Quod memoris populi dicor, recte pateris,

Et mea progenies uestro quoq; tuta fauore est.

Nam quanquam ipsius datis hoc immanibus actis,

Obligor ipse tamen. sed enim ne pectora uano

Fida metu paueant, Oetæas spernite flammæ,

Omnia qui uicis, uincet quos cernitis ignes,

Nec nisi materna Vulcanum parte potentem

Sentiet, æternum est à me quod traxit, & expers,

Atq; immune necis, nullaq; domabile flamma.

Idq; ego defunctum terra, cælestibus oris

Lætabile: lætū gratū, ac iucundū. Si quis tamen Hercule, si quis: Iunonem taxat Iuppiter, quæ semper Herculem odio fuerat profecura. Sed meruisse da-
 i sciet: hoc est, intelliget meruisse Herculem, ut ipsi præmia darentur cælestia, atq; in numerum Deorum recipe-
 retur. Populabile: corruptibile. Mulciber: Vulcanus,

Mulciber.

ignis. Iouis uestigia: similitudinem Iouis. Nam ut Iuppiter, Deus est effectus Hercules.

Parre sui meliore: a-nimi immortalitate.

Augusta grauitate: sacra ac diuina. Nam augustum dicitur augurio consecratum.

Quadrijugo curru: triumphali. Innuit em Herculem cum maxima glo: triumphan- tum more in cælum fu- isse sublatum. | Obiter autem poeta uidetur & illam fabulam atin- gere, qua Hercules in- ter sydera relatus fert, dimicantis specie, qd sydus à Græcis Engo- nasin, hoc est, genicula- ris appellatur. De quo Higynus lib 2.]

LACT.

Sensit &c. Argumen- tum Alcmena cū ex Io- ue Herculem conceptū propter nonē parere non posset, implorata ab ea parrubus præsi- dens Lucina, quā qui- dam Ilithyā interpre- tantur, ad fores reginæ venit, & cum in terra residēs nexis manibus caneret, quod† Iundis uoluntate parū labo- rantē, retardaret, Gal- this paricēis ministra eī

ALquo

prudenter

RAPH.

Eurythei

caede.

MICYL.

conspexit, & prouidētia† dolū ridens, emētra est Alcme- nam partu solutā. At illa imprudēs refo- is manibꝰ Alc- menā cruciata liberauit, cuius astutiā g. Tima pona est, psecura Nanq; eam in mustellæ figurā c. mit, i: a ut ore quo mentita est, pareret. Sensit Atlas pon Herc- culis in cælū recepti. Est autē emphasis, qua innuit Hercu- lis magnitudo. Sthenelius Eury. Stheneli filius. Ad id uero alludit poēta quod in s. scrib. Dio. Cum em Eury- stheus cognouisset Hyllū Herculis filiū, ac quosdā ē fra- tribus uiros euasisse, ueritus ne si omnes ad eī peruenis- sent iratē, Mycenarū imperio se priuarē; Ceyci Trachis- næ regi, ad quē post patris mortē cōfugerant, bellū indi- xit, nisi Herculis & Licymnij filios, & Iolaum, ac omnes Arcades, qui cū Hercule militassent, expelleret. Ipsi uero Eurysthei uiribꝰ impares, sponte Trachinē relinquētes, ab Atheniensibꝰ adiuti, ducibus Iolao, Theseo, Hyllolꝰ constitutis, Eurysthei exercitū prostrigarunt, ipseq; Eury- stheus curru fugiens ab Hyllō fuit interfectus.

† Fabulā tractat Euripides in Heraclidis qui etiā illud addit, Macariē Deianiræ Herculis filiā, pro reliquorū fa- lierē se deuouisse, & cuius nomine & sōus Macaria po-

stea appellatus fuit in agro Atheniensī. Cuius etiam Pau- santas meminit in Atticis.]

In prole: si esset soluta oratio in prolem diceret, id est, contra prolem. Nam odio profecuebat Hyllum, & reli- quos Hercules filios. Hęc autē à poēta referunt, ut facilius cōnectat cū superioribꝰ. Galanthidis ministræ Alcmenæ

RAPH.

mutationē in mustellā. Nā Alcmena cū parere nō posset, Lucinā Deā, quæ parientibus præ- esse dicitur, inuocauit, ac ea quidem uenit lu- nonis iussu partū im- peditura. Cum igit in uerulæ figurā conuer- sa ante ianuā Alcmenę ita sederet, ut manuū digitis cancellatim iū- ctis genua teneret, for- te Galanthis ministra suspicata eam illo ge- stu dōminæ, quo minꝰ pareret, esse impedimē- to, falso ei nunciauit Alcmenā partu solutā. Quod cū Dea accepis- set, surrexit, statimq; Al- cmena Herculem pepe- rit. Cæterū Dea indi- gnata se à Galanthis illu- iam, quam primū il- lam in mustellā ea con- ditione cōuertit, ut pa- reret ore quo fuerat es- mentita. Atrox: cru- delis, qui nil meritos Hercules filios psequē- batur. Argolis Alc. Argolica, quæ post mor- tem Hercules Thebas pfectā, illicq; mortua diuinos meruit hono- res. Quæstus aniles: querimonias uetulæ convenientes. Testa- tos la. celebrata atq; cō-

Mustellæ ore parit.

Hyllus.

fessa cæramina. Hyllus: Hercules ex Deianira fuit si- lius. Marua: partu propinqua. Corripiantq; mo- abbreviēt atq; auferēt. Ilithyam: Ilithya Dea est, quæ parientibꝰ præesse dicit, quam nostri Lucinā appellant, quod in lucē nascentes producat. Hanc filiā unonis fu- isse Dio. ait, cui & Ouid. stipulari uidet. Alij eandē esse cū ipsa Iunone cōtendunt. Ilithyia uero dicta est, quod à parturientibus uocata ad leuandos dolores ueniat.

Quā mi dis. aduertam. Iunonis gratia: potētia Iu- nonis, quæ tantū gratia apud Ilithyā ualuit, ut quæ mi- hi adesse debebat, obfaerit. Iouē nanq; appropinquante partus tempore Dijs præsentibus dixisse ferūt puerū, qui ea die nasceret se regem esse facturū. Quibus uerbis com- mora Iuno Lucinā filiā iussit cōprimere Alcmenæ partū, ac Eurystheū ante tempus in lucē educere. Iuppiter uero licet cōsilio frustratus, quod prædixerat tamē rarū, & Her- culis famā clarū esse uolens, dixisse Iunoni fertur, se qui- dem permittere Eurystheū, ut prædixerat, regē esse, Hercu- lemq; ei subijci uelle, duodecimq; cæramina ab illo perfi- ci, quæ Eurystheꝰ manē r, quibus cōsumatis fieret im- mortalis. Laboris: duri ac laborum patienti.

Et de.

Et deci. sign. hoc est, cum iam decimus ageres mensis. Galanthida, cū uellet. Strenuitas: agilitas. Ut & an
 Duodecim enim sunt Zodiaci signa, quib. duodecim men te: quemadmodū etiam ante cum puella esset. Frequētat:
 ses distinguntur. Sydere: Solc, *sol' i' x' d' p.* celebrat. Nam mustela
 la ferē in domib' uer-

Sydere: Solc, *sol' i' x' d' p.*
 Grauitas: pondus.
 Tendebat: distende
 bat. Horror: tremor:
 Nexos per. impedi-
 tos, qui solui non po-
 terant. Sed prę. ante
 à Iunone corrupta.

Meum ca. meū uirā.
 Iunoni iniquæ inie-
 micæ. Dextroq; est
 po. le. Pressa genu: sy-
 necdoche poetica. Ta-
 li autē gestu impediri
 partus etiā Plin. in Na-
 turali historia scribit.
 his quidē uerbis: Assi-
 dere grauidis, uel cum
 remediū alicui adhibe-
 atur, digitis pectina-
 tum inter se amplexis
 uenficū est, idq; com-
 pertum tradunt. Alce-
 na Hercule pariente,
 peius si circa unū am-
 bō ac genua. Itē popli-
 tes alternis genib' im-
 poni. Ideoq; hæc in cō-
 silijs ducū, potestatum
 ue fieri uetere maio-
 res, uelut omnē actum
 impediētia, uetere
 uero etiam facris, uo-
 tistūc simili modo in-
 teresse. Pectine: pe-
 ctinatim, ac cancella-
 tim iunctis digitis.

Sustinuit: remorata
 est, retardauit. Tenu-
 rant: retinuerūt. Car-
 mina: incantationes.

Nitor: enitor ut pa-
 riam. Propriē autē niti
 parientes dicunt. Va-
 na cōiuria: nihil profu-
 rura. Verba queror:
 figurate dictū est. Ver-
 bis enim queri, cōque-
 riq; est in usu. Cad-
 meides: Thebanæ.

Diuam: lithyam.
 Gratulare: gratulare.
 Leuata est: soluta
 est partu & liberata.

Potiturq; puerpera
 noto: adepta est id qd
 cupiebat. Peperit nq;
 ut optabat. Puerpera
 autem dicitur quæ nu-
 perrime peperit. Pa-
 ues facta: stupefacta.

Diuā potēs uteri: periphrasis est lithyę. Vindis re-
 missis: digitis, qui pectinatim i' q; mihi ut uincula erūt
 impedimento, resolutis. Arēni: emittē terra surgere

Herculis & decimum premeretur sydere signum,
 Tendebat grauitas uterum mihi, quodq; ferebam
 Tantum erat, ut posses autorem dicere tanti
 Ponderis esse Iouem, nec iam tolerare labores
 Ulterius poteram, quin nunc quoq; frigidus artus,
 Dū loquor, horror habet, parsq; est meminisse dolo
 Septē ego per noctes, totidē cruciata diebus (ris,
 Fessa malis, tendensq; ad cælum brachia, magno
 Lucinam ad nexos partus clamore uocabam,
 Illa quidem uenit, sed præcorrupta, meumq;
 Quæ donare caput Iunoni uellet iniquæ,
 Utq; meos audit gemitus, subsedit in illa
 Ante fores ara, dextroq; est poplite leuam
 Pressa genu, digitisq; inter se pectine iunctis
 Sustinuit partus, tacita quoq; carmina uoce
 Dixit, & inceptos tenuerunt carmina partus,
 Nitor, & ingrato facio conuicia demens
 Vana Ioui, cupioq; mori, moturaq; duos
 Verba queror silices, matres Cadmeides adsunt,
 Votaq; suscipiunt, exhortanturq; dolentem,
 Vna ministrarum media de plebe Galanthis
 Flaua comas, aderat faciendis strenua iussis,
 Officijs dilecta suis, ea sensit iniqua
 Nescio quid Iunone geri, dumq; exit, & intrat
 Sæpe fores, Diuam residentem uidit in ara,
 Brachiaq; in genibus digitis connixa tenentem.
 Et quæcunq; es ait, dominæ gratare. leuata est
 Argolis Alceme, potiturq; puerpera uoto.
 Exiit, iunctasq; manus pauē facta, remisit
 Diua potens uteri. uindis leuor ipsa remissis.
 Numine decepto risisse Galanthida fama est,
 Residentem, prensamq; ipsis Dea sæua capillis
 Traxit, & è terra corpus releuare uolentem
 Arcuit, inq; pedes mutauit brachia primos.
 Strenuitas antiqua manet, nec terga colorem
 Amisere suum, forma est diuersa priori.
 Quæ quia mendaci parientem iuuer ore,
 Ore parit, nostrasq; domos, ut & an. frequentat.
 Dixit, & admonitu ueteris commota ministræ
 Ingemuit, quam sic nurus est affata loquentem,
 Te tamen ô genitrix aliena à sanguine uestro
 Rapta mouet facies, quid? si tibi mira sororis
 Fata meæ referam? quanquā lachrymæq; dolorq;
 Impediunt, prohibentq; loqui, fuit unica matri
 (Me pater ex alia genuit) notissima forma
 Oechalidum Dryope, quam uirginitate carentem,
 Vimq; Dei passam Delphos, Delonq; tenentis,

la ferē in domib' uer-

Dixit: & admonitu
 ueteris, &c. Argumen-
 tum. Dryope Euryti fi-
 lia, soror Ioles, Andræ
 monis coniunx, quam
 ante dilexerat Apollo,
 cū ad lacum sacratum
 nymphis dona ferens
 uenisset, & ex arbore
 Loto [in quam Lotos
 fugiēs Priapū, erat trās
 figurata,] ramum de-
 cerpsisset, quo paruū fi-
 lium nomine Amphio-
 son, quem secum tulerat,
 oblectaret, quia sa-
 cræ arboris extiterat
 uiolatricis trunco hæsit
 infixæ. Inter quæ dum
 casum sororis Iole re-
 fert Alcemenæ, Iolaus
 Herculis & Hebes † fi-
 lius in antiquā pueritiā
 transfusus uidet. Sic en-
 nim Iunonis filia rogā-
 ti coniugi promiserat.

Admonitu: recorda-
 tione. Quæ sic nur?
 Iole Hylli Herculis filij
 uxor. Rapta: prepta,
 ablata. Facies: figura.
 Quid? dices, facies
 ue subaudiat. Mira
 fata: miranda infortu-
 nia. Quanquā lach-
 rymæq; cū hæc narra-
 ret Iole more mulierū
 lachrymas emittebat.
 Eleganter autē poeta ser-
 uat decorū mulieris in
 fortunio sororis ma-
 gno dolore affectæ.

Me pater ex alia ge-
 nuit: hac parēthesi ex-
 ponit Iole cur Dryope
 unica matri filia fuerit.

Notissima forma Oe-
 chalidū: Dryope Eury-
 ti filia, quæ pulchritu-
 dine Apollinē in suos
 amplex' pellexit, cum
 ex Andræmone uiro i' filij
 peperisset, ad lacū
 quēdā ut coronas nym-
 phis dicaret peruenire,
 ubi cum ex Loto arbo-
 re florētes ramos, quos
 puero daret, decerp-
 set, ecce guttas sangui-

nis ex arbore stillantes aspexit, quare territa cum refuge-
 re uellet, in arborem sensit se transfigurari. Oecha-
 lidum: Oechalix uirginum. Est autem patronymica
 forma

LACT.

Sphiclis &
 Diome-
 des, for-
 tassis

RAPH.

Dryope.

forma pro patria usus poera. Dei tenentis Delon: periphrasis est Apollinis, qui & Delphos & Delon in potestate sua habet. Summitas: summitatem marginis. Myrteta: myrtus est arbor Veneri dicata, unde myrterum locus myrtis confitus dicitur. Huc: pro illuc. Aduerbiū enim presentis loci, per aduerbio absentis est positum. Tyrios: purpureos. In spem baccarum: nam bacca ex floribus nascuntur. Sunt autem bacca arborum fructus minores, qui sparsim oriuntur, ut lauri, oliuae & quorum similitudine uniones quoque bacca dicuntur. Unde baccatum dicimus baccis & margaritis ornatum. Virgil. Colloquimone baccatum. Aquatica Lotos: iuxta aquas nascens. Fuit autem Lotos nymphe, quam cum insequeret Priapus, ut eam cōprimeret, miseratio- ne Deum in arborem sui nominis conuersa est, quae (ut scribit Herodotus) baccas fert dactylis suauiores, ex quibus uiuunt, uinumque etiam conficiunt populi Libyae, qui inde Lotosphagi uocant. Tardi agrestes: seri, ut qui id ante amissam sororem non admonuerunt, aliis tardi tardo ingenio prae diti dicunt. Nunc denique: nunc tandem post factam sororis iacturam. Obscena Priapi: inguina Priapi. Priapus autem Bacchi & Veneris filius fuit, qui ob eximiam fecunditatem horrorem Deus fuit existimatus. Frequenter autem pro pudendis uiro rum ponitur Priapus. Namur in quinto scribit Diodorus, cum prius inguina uiro- rum occultius nominare uellent, Priapum dicebant. Iret: ire uellet, neque enim ire poterat. Oratis: placatis

Lotos in arborem

Dryope in arborem

Lotophagi.

Priapus.

Excipit Andraemon, & habetur coniuge felix,
Est lacus accliuus deuexo margine, formam
Littoris efficiens, summum myrteta coronant.
Venerat huc Dryope fatorum nescia, quoque
Indignere magis, nymphis latura coronas,
Incepit linu puerum, qui nondum impleuerat annum,
Dulce ferebat onus, tepidique ope lactis alebat.
Haud procul a stagno Tyrios imitata colores,
In spem baccarum florebat aquatica Lotos.
Carpserat hinc Dryope, quos oblectamina nato
Porrigeret flores, & idem factura uidebar.
(Namque aderam) uidi guttas e flore cruentas
Decidere, & tremulo ramos horrore moueri.
Scilicet ut referunt tardi nunc denique agrestes.
Lotos in hanc nymphe fugiens obscena Priapi
Contulerat uersos seruato nomine uultus.
Nescierat soror hoc, quae cum perterrita retro
Iret, & oratis uellet discedere nymphis,
Haeserunt radice pedes, conuellerent pugnat.
Nec quicquam, nisi summa mouet, succrescit ab imo,
Totaque paulatim lentus premit inguina cortex.
Ut uidit, conata manu laniare capillos, (bant.
Fronde manu impleuit, frondes caput omne tege-
At puer Amphifus (namque hoc auus Eurytus illi
Addiderat nomen) materna rigescere sensit
Uera, nec sequitur ducentem lacteus humor.
Spectatrix aderam fati crudelis, opemque
Non poteram tibi ferre soror, quantumque ualebam
Crescentem truncum, ramosque amplexa, morabar,
Et fateor, uolui sub eodem cortice condi.
Ecce uir Andraemon, genitorque miserimus, adsunt,
Et quaerunt Dryopen, Dryopen quaerentibus illis
Ostendi Lotos, tepido dant oscula ligno.
Affusisque suae radicibus arboris haerent,
Nil, nisi iam faciem, quod non foret arbor, habebat
Chara soror, lachrymae misero de corpore factis
Irrorant folijs, & dum licet, oraque praestant
Vocis iter, tales effundit in aera quaestus.
Si qua fide miseris, hoc me per numina iuro
Non merui, nefas, patior sine crimine poenam,
Viximus innocuae, si mentior, arida perdam,
Quas habeo frondes, & caesa securibus, urar.
Hunc tamen infantem maternis demite ramis,
Et date nutriti, nostraque sub arbore, saepe
Lac facitote bibat, nostraque sub arbore ludat.
Cumque loqui poterit, matrem facitote salutet,
Et tristis dicat, latet hoc in stipite mater,
Stagna tamen timeat, nec carpat ab arbore flores,
Et frutices omnes corpus putet esse Dearum,
Chare uale conunx, & tu germana, patereque,
Qui, si qua est pietas, ab acutae uulnere falcis,
A pecoris morfu, frondes defendite nostras,
Et quoniam mihi fas ad uos incumbere non

nymphis. Pugnat: nuntur, conatur. Nisi summa: nisi partes superiores. Pedes enim iam in radices fuerant conuersi. Lentus cortex flexibilis. Ad dederat nomen: parca thesis est. Indiderat autem rectius legeretur: hoc est, imposuerat, nam indi nomina proprie dicuntur. Rigescere: rigida ac dura fieri. Ducentem: trahentem, sugentem ubera. Lacteus humor: periphrasis est lactis. Fati: mortis. Haec autem lachrymans Iole commemorabat. Morabar: retinebam. Genitorque: Eurytus. Tepido ligno: adhuc tepido, ut in quod paulo ante Dryope fuerat transmigrata. Affusis: prostrati. Suae arboris: in quam & filia, & uxor sua fuerat conuersa. Chara soror: apostrophe qua Iole significat se casu sororis uehementer dolere. Irrorant: roris modo stillant in folia. Dum licet: donec potest. Quaestus: que relas. Hoc nefas: hoc supplicium. pro eo quod sequitur, id quod antecedit, positum est. Nefas namque & scelus praecedit, sequitur supplicium. Sine crimine: sine culpa. Innocuae: innocentes. Demite: deripite, detrahitte. Hoc in stipite: in hoc trunco. Et frutices omnes: arbuticulas omnes. Est enim frutex medius inter arbores & herbas, nam neque ad arboris magnitudinem peruenit, neque per huiusmodi, ut herba arescit. Dearum: nympharum. Incumbere: inclinare. Mollis liber: cortex, unde & libel sunt dicti, quod in libris, hoc est, arborum corticibus antiqui utebantur.

bebant. [Sine munere uestro Contegit inductus morient. lum. cortex. Solebant morientiu oculi a parentibus aut liberis, aut ceteris propinquiorib. claudi. Proinde cum & hic idem conarent pater & cōiunx, et soror, ex oculis remouere manus, inq. Dryope, nam hoc cortex accrescens & superat, sine uestro munere, hoc est, per se atq. ultro, facit, neq. ad hoc munus siue officium, uestra opera opus est.]

Simul esse mulier subaudiatur. Nam arbor esse non desinat. Eurytidos: Ioles Euryti filia. Nam limine constitit alto: Iolaus (ut scribit Solinus) Iphicli Herculis fratris fuit filius, qui cum ad decepitam peruenisset iratam, Herculis precibus ab Hebe iuuenili aetati fuit restitutus. Dubia lanugine: quæ uix uidebatur ob tenuitatem. Est enim lanugobarba, quæ prima ab adolescentibus emitti consuevit.

Hoc illi dederat Iunonia muneris Hebe, &c. Argumentum. Callirhoë Acheloi amnis filia, Alcæonem qui materno sanguine aspersus in Acarnaniam se contulerat, ut exiliaretur, coniugium iniret, ex eoq. duos filios edidit. Qui cum per saltatiam a Phegeeo, cuius ante filiam habuerat, esset occisus, petit illa a Ioue ut liberis suis, ut ultores patris essent, annos adijceret. Ergo ut id consequi possent. Dei uoluntate ex puertia in adulescentes factum est ut cederent.

Iunonia Hebe: Iunonis filia, quæ Herculi in cælum translato nupsit. Nam ferunt Iouem Iunoni persuasisse, ut Herculem se fingeret genuisse, matrisq. erga eum deinceps beniuolentiam ostenderet. Cum igitur Iuno lectam ascendisset, sumptum iuxta corpus Herculem per uestes inferius in terram demisit uerum partum imitata, sicut etiam nunc in filiorum adoptione obseruat Barbari. Iunonis igitur opera post hunc partum Hebe Herculi nupsit. Viri mariti Herculis, nam Hercules in numerum Deorum relatus, uel Iunone consentiente Heben duxit uxorem. Talia dona: ut quemquam iuuenili aetati restituat. Themis. Dea est iustitiæ Themis, & diuinandi, & religionis, quæ nihil sceleris impunitum esse permittit. Nam iam discordia Thebæ Bella mouent. Amphiarus Oicel filius uates clarissimus, cum se a bello Thebano non reuersurum præuidisset, a Polynice nullis precibus adduci poterat, ut illi interesset. Quare Polynices aureum illud monile a Venere Hermione dono datum, Eriphylæ Amphiarai uxori, quo belli societatem uiro persuaderet, largitus est. Cum uero eo tempore Amphiarus, Adrastusq. de regno dissensissent, ad Eriphyles Amphiarai uxoris, Adrastisq. sororis iudicium omnium dissensionem detulerunt. Illa uero pro Amphiaro quidem sententiam tulit, sed ut belli Thebis inferendi socius, adiutorq. esset. Cæterum Amphiarus existimans se ab uxore proditum, Alcæoni filio mandauit, ut post suum uirum Eriphylæ neca-

ret. Dum uero Amphiarus, quo die primum Thebas peruenit, una cum curru & equis terræ hiatu fuisset absorptus, Alcæon mandati paterni memor matrem interfecit, quo quidem facinore in insaniam uersus ac furis agitatus ad Phegeum Alphesiboræ patrem cupiens purgari confugit. Alphesiboræ uero cum monile maternum dono dedisset et uxorem duxit. [Sed cum apud Phegeum nihil magis a morbo liberaretur, cōsulto oraculo,] ad Acheloi deum de profectus, eius filii Callirhoë adamauit, a qua cum monile illud efflagitaretur, ad Alphesiboræ rediit, ipsum monile repetitur. Cæterum a Temeno & Axione Alphesiboræ fratribus fuit interfectus. Quos postea Alphesiboræ ipsa, ut maritum ulcisceretur, interemit, id quod aperte scribit Propertius, cum inquit: Alphesiboræ suos ultra est pro cōiuge fratres, Sanguinis et chari uincula rupit amor. Callirhoë autem Alcæonis uxor Iouem rogauit, ut filios adhuc im-

puberes iuuenes efficeret, quo de patre ultionem suscipere possent, quod cum Iuppiter concessisset, repente e puertis uiri effecti fuerunt.

[De Alcæone & eius interitu, etiam Pausanias meminit in Arcadicis, qui et filiorum quos ille ex Callirhoë Acheloi susceperat, nomina addit, Amphoterum & Acarnana, a quo postea Acarnania dicta, quemadmodum & Thucydides tradit libro secundo.]

Discordia bella: epitheton belli est proprium. Bellum autem Thebanum ab Eteocle & Polynice fratribus susceptum, uel carmine Papinij notissimum est. Nam (ut scribit Diodor.) Eteocles ac Polynices Oedipi filij, cum ad uirilem peruenissent aetatem, cognouissentq. Laium priorem Iocastæ matris maritum ab Oedipo filio ab Apollinis oraculo reuertentem, interfectum, ac Iocastæ matrem ab Oedipo filio uxorem ductam, seip. ex tam funestis ortis, ut eius essent filij, cuius fratres quoque meritis locarentur, Oedipum quidem ipsum domo egredi propter dedecus non permiserunt. Regnum uero inter se eo fœdere diuiserunt, ut alternis annis imperarent, primusq. imperij annus Eteocli nata maiori cederet. Cæterum exacto anno cum regnum reposcenti fratri non traderet, Polynices ad Adrastum regem confugit, cuius filiam nomine Argiam cum uxorem accepisset, tandem a socero undiq. contractis auxilijs instructus ad oppugnandas Thebas cum sex alijs ducibus Adrasto, Tydeo, Amphiarao, Capaneo, Hippomedonte, & Parthenopæo profectus est. Capaneusq. nisi ab Ioue uinci: Capaneus unus fuit ex septem ducibus, qui Thebas obsederunt, qui cum Deorum contemptor esset, scilicet Thebas oppugnare primus omnium cepisset, tanta mole lapidum a Thebanis obrutus est, (ut scribit Vegetius) ut fulminibus a Ioue fingatur extinctus. Fientq. pares in uulnera fratres: Eteocles & Polynices Oedipi

Bellū thebanum.

Capaneus

Oedipi filij, propter quos bellum illud Thebanum fuerat susceptum muris uulneribus conciderunt. Subducta tellure: subtrahita terra. Nam hiatu terræ absorptus est Amphiaræus. Vltus erit: ulciscetur. Nam Amphiaræus se ab uxore proditum cognoscens Alcæoni filio mandauit, ut post obitum suum Eriphylem perime-

επιθε δ' οὐρανὸν ἔκτανε φιλότητι μύθηον
Αἰγυίῳ τὴν μίγαν, πάλαι κεν, δ' ἰαβύλου.
Fuerunt enim fratres Hyperion Cereus, Cereus & Iapetus. Terræ & Oceani filij, ut ex eodem patet. Sui coniug. Tithoni, qui senio tandem in cicadæm fuit conuersus. Iasona flaua Ceres: sic quidem ferè hâ-

ret, quod quidem cum execatatus esset, facti cōscia in insaniam conuersus est. Natus: filius Amphiaræi Alcæon, qui patrē ulciscēdo pius, occidendo uero matrem impius fuisse iudicatur. Exul mendemens atq; furiosus.

Domus: nam domo fugiens in Acarnaniam peruenit, ut parturienti expiaret. Donec eum cō. Callirhoë Acheloi filia. Fatale aur. monile perniciosum, qd qui habebat, infortunij uexabatur. Id aut Alcæon ablatum matri iam Alphesibæ tradiderat. Phegeus.

geius ensis: Phegei filiorum, à quibus Alcæon fuit interemptus.

Hauerit: aperuerit, uulnerauerit. Tum de tandem post interfectur. natiu. Acheloi sup. Callirhoë Acheloi filia Alcæonis uxor. Vitoris: Alcæonionis, qui patrē fuerat uultus. Dona priu. Hebes, quæ & priuigna, & nurus Ioui erat. Nâ Iunonis filia fuit sine patre, & Hercules Iouis filij uxor. Præcipiet: antecapiet. Impubib⁹ annis: puerilib.

LACT. Hæc ubi & c. Argumentum. Mil. tus ex insula Creia in Asiam profectus ibi urbem sui nominis cōstituit, huic ex Mæandri filia nati sunt Byblis & Caunus, ex his Byblis cum fratre corporali amore potiusq; I pio, patrioq; amore diligeret, nec uesaniam cupiditatis nesceret, atq; per literas detestandum amorem indicat. Ter, furiali uesania ipse instinctus patriam profugit. Quem illa dum uestigijs persequitur multas per mensa gentes, nouissime in Cariam uenit, ibiq; assiduo mœrore, & fletu fatigata cum concidisset, nympharum Lelegidum misericordia expirantes lachrymæ in fontem conuersæ sunt, qui dominæ nomine esset insignis.

RAPH. Hæc ubi faticano: Byblidos in fontem sui nominis metamorphosin descripturus poeta, nonnulla præmittit, quibus eam commodius cum superiore connectat.

Faticano: fara canenti. Eadem dona: ut iuuenes fierent. Pallantias: Aurora Pallantis gigantis filia. [Hesiodus autem Hyperionis filiam facit Autoram, Pallantis sororem patrelem, his uerbis:

Οὐτε δ' ἰκλίσθη μίγαν λαμψύνην ἄλλοτε,
Νὺξ ἢ Πανίοντιν ἰαχθόνισσι γαίην
Ἀναβόιστι θείῳ δ' αἰγυῖον ἰερίῳ ἔχοντι
Τίσι δ' ἰαχθόνισσ' ἄσπιοντιν ἢ φιλότητι.

Subducta: suos manes tellure, uidebit
Vltus adhuc uates, uultusq; parente, parentem
Narus, erit factus pius, & sceleratus eodem,
Attonitusq; malis, exul mentisq; domusq;
Vultibus Eumenidum, matrisq; agitabit umbris,
Donec eum coniunx fatale poposcerit aurum,
Cognatumq; latus Phegeius hauserit ensis.
Tum demum magno petet hoc Acheloiâ supplex
Ab Ioue Callirhoë, natis infantibus annos
Addat, neue necem sinat esse ultoris inultam,
Iuppiter his motus, priuignæ dona, nurusq;
Præcipiet, facietq; uiros impubibus annis.
Hæc ubi faticano uenturi præcia dixit
Ore Themis, uano superi sermone fremebant.
Et cur non alijs eodem dare dona liceret,
Murmur erat, queritur ueteres Pallantias annos
Coniugis esse sui, queritur canescere mitem
Iasonia Ceres. repetitum Mulciber æuum
Pocit Erichthonio, Venerem quoq; cura futuri
Tangit, & Anchisæ renouare paciscitur annos.
Cui studeat Deus omnis habet, crescitq; fauore
Turbida seditio, donec sua Iuppiter ora
Soluât, & ô nostri si qua est reuerentia, dixit,
Quo ruitis: tantum ne aliquis sibi posse uideatur,
Fata quoq; ut superet: fatis Iolaus, in annos,
Quos egit, redijt. fatis iuuenescere debent
Callirhoë geniti, non ambitione, nec armis.

cernere, ac in usus custodire omnium primus docuit, cum antea parua congregandæ, seruandæq; pecuniæ fuisset cura. hæc in sexto Bibliothecæ libro, ne quis me finxisse putet, à Diodoro scribuntur.

[De Iasonis etiâ Home. meminit Odyss. s. his uerbis.

ὡς δ' ἐπὶ ἰασόνι ἰαχθόνισσος ἀμάρτυς,
ἢ θυμῷ ἰσθῶν μίγαν φιλότητι καὶ ἰωῆ
καὶ ἰωῆ ἰαχθόνισσος, οὐδ' ἄλλ' ἔρ' ἀκυσσῶ
Ζηνος, ἢ μὴ κατ' ἰαχθόνισσος βαλῶν ἔργῳ ἰαχθόνισσος.

Hunc alij Cretensem faciunt, Minois & Phronisæ nymphæ filiam, cum quo in prato forte dormiente, ut inquit Cōment. Theocriti, congressa Ceres, peperit Plutū. Helanicius autem Elestræ, & Iouis filium facit, fratrem Dardanij, cum uidelicet quem Virgil. & Dio. Iasium uocet, alij alio nomine etiam Eëtionem, ut Cōment. Apollonij indicat. hunc cum Cerere concubuisse inde fabulantur, quod homo agriculturæ studiosissimus fuisset, & post diluuium apud hanc solum, sive primum tritici semen in Creta repertum esset.]

Pocit Erichthonio: Erichthoni (ut dixim⁹) ex Vulcani semine in terrâ à Pallade ipsum spernente pedib⁹ detecto nat⁹ est. Et Anchisæ annos: Anchisem à Venere amatū, Aeneid⁹ ex ea susceptū carmine Virg. non⁹ est q̄ hoc loco sit exponendū. Cui su. fauat. Quo rei. quid si ne illa rante uis. Omnia tñ suis gubertantur super piter cō' udit.

Et enus corrupte lectū est, quod perquam mirandum est cum Iasona & quadrisyllabum sit, & primam corripit syllabam, quod sane haud imperiti quidam animaduertentes Aetona putarunt esse legendum, quo quidem modo nulla uis rationi carminis afferretur, sed cum nemo priorum scribat Aetone à Cerere fuisse amatū, censuerim Iasona, qui acuatius in quinque syllabas excurrit, ita esse legendum, ut illud epitheton flaua penitus eradatur. Huic autem lectioni non uera fiffima solū exemplaria, sed historiae quoq; astipulantur. Tradunt enim Iasium, qui & Iason dicit, Iouis ex Elestra filium adeo à Cerere fuisse amatū, ut in eius gratiâ ad nuptias Hermonionis ipsius Iasij sororis maximâ frumēti ac panis copiâ antulerit, ac ex eo Plutū peperit, qui cultū uitæ institueret, pecuniarumq; co-

Iafion
Hæc
nu

M

Et

Vos

Vos etiam: ordo est. Fata regunt etiam vos & me quoque, ut hoc animo meliore feratis.

[Altera lectio melior uidetur, quæ legitur, quoque hoc animo mel. feratis. Pro, utque hoc animo mel. fer. etc. quid enim attingebat eandem particulam geminare nulla necessitate, & contra puritatem sermonis:]

Nec nostrum curuaret Aeacôn: hoc est, incuruuum senectute redderent. Tres autem filios suos iustitia insignes Aeacôn, Rhadamânthû, & Minoën Dîs cômémorat Iuppiter, qui omnes iam cõsensuerant neque per fata iuuenescere poterant. Nec sustinet ullus queri: nec ullus audet conqueri.

Terruerat magnas gentes: nã Minoïs imperium late patebat.

Tunc erat inua. cum ea Iuppiter dixit. Deionidenq; iuuentæ Robore Miletum: Miletus Solis fuit filius ac Paphaës Minoïs uxoris frater, qui cū Minoën iam senio cõfectum regno priuare pararet, à Ioue deterritus in Asidæ sponte aufugit, ubi & urbem condidit, quæ de nomine suo Miletû appellauit, & Cyaneam nymphæ Mæandri fluminis filiam compressit, ex qua Caunû & Byblida liberos suscepit, sed Byblis cum adoleuisset ira fratris amore arde re cepit, ut epistola quoque in amplexus suos pellicere ausa sit. Cæterû Caunus nefandam sororis libidinem detestatus ex patria aufugit, Byblis uero infecta, cū iam & Cariam & Lyciâ & Lelegas peragrasset labore ac lachrymis cõfecta, nympharum miseratione in fontem sui nominis fuit commurata.

Deioniden: Deionei forsitan filium, ut uulgus putabat. Nam Apollinis fuisse filium poeta testat, tamen nunc quam legi à Deioneo ipsum ducere originem, præterquæ quod Ouidius innuere uidet Acuarie quidam sunt de Miletro præcorû opiniones. Alij namq; Euxanti ex Miconi nati filium fuisse aiunt, alij Apollinis ex Aræa Cleochi filia, quibus astipulat Aristocritus scribens Aræa Cleochi fuisse filium, ex qua & Apolline genitum esse infantem, qui in Milaca herbæ fuerit expositus. Susceptum autem à Cleochidem legendum est, non Deionidem, ut est in exemplaribus scriptis, sed cum ad uirilem peruenisset ætatē Miletus, à Minoë odio haberet, secessisse primū in Samum, ubi e-

tiam locus est ab illo Miletus cognominatus. Deinde cū in Cariâ transisset, urbem ædificasse, atq; à suo nomine Miletum appellasse. Alij autem scribunt à Sarpedone Iouis filio Miletum & ædificatam, & ab ea, quæ est in Creta nominatam. Ipsam uero primū Pityusam, siue Asteriâ, deinde Anaetorium, postea Miletum fuisse uocatam.

Arcete patris penatibus, ex Creta ac imperio suo expellere. Aegeas metiris aquas: Aegeum mare transis.

In Asidæ terra: in Asia terra. Patronymicè enim propositio posita est. Mœnia constituitis. Quid quidem sentit Miletum urbem à Miletro Solis filio & conditam & appellatam. Strabo autem ex Ephori sententia scribit duas esse Miletos, ueterem & nouam, ac ueterem quidam à Cretensibus Sarpedone ducem ædificatam, Miletumq; cognominatam à Miletro, quæ est in Creta, cum prius Leleges eum locum tenerent. Nouam uero postea à Neleo conditam fuisse iuxta mare, quatuorq; eam portus habere. Filia Mæandri: Mæander fluius est Phrygiæ adco flexuosus, ut in seipsum redire uideatur. Cognita Cyaneæ: dux nymphæ hoc nomine à poetis donant. Altera Sicula, Proserpinæ socia, altera Mæandri filia. Est enixa: peperit. Byblida cum Cauno, Byblis etiam Byble à quibusdam uocatur, unde Byblus Phœnicie urbs omnium antiquissima, quæ à Saturno ædificata perhibetur. Apollinei fratris: formosi, atque Apollini similis, siue ab Apolline

Mileti dux.

Mæander.

Cyaneæ dux.

Byblis.

Byblas.

Vos etiam, quocumque hoc animo meliore feratis, Me quoque fata regunt, quæ si mutare ualerem, Nec nostrum seri curuarent Aeacôn anni, Perpetuumq; æui florem Rhadamanthus haberet, Cum Minoë meo, qui propter amara senectæ Pondera despicitur, nec quo prius, ordine regnat. Dicta Iouis mouere Deos, nec sustinet ullus, Cum uideat fessos Rhadamanthon, & Aeacôn an- Et Minoæ, queri, qui dum fuit integer æui (nis), Terruerat magnas ipso quoque nomine gentes. Tunc erat inualidus, Deionidenq; iuuentæ Robore Miletum, Phœboq; parente, superbum Pertimuit, credensq; suis insurgere regnis, Haud tamen est patriis arcere penatibus ausus, Sponte fugis Miletæ tua, celeriq; carina Aegeas metiris aquas, & in Asidæ terra Mœnia constituitis, positoris habentia nomen. Hic tibi, dum sequitur patriæ curuamina ripæ Filia Mæandri toties redeuntis eodem Cognita Cyaneæ præstanti corpora nymphea Byblida cum Cauno prolem est enixa gemellam. Byblis in exemplo est, ut ament concessa puellæ. Byblis Apollinei correpta cupidine fratris, Non soror, ut fratrem, nec qua debebat, amauit, Illa quidem primo, nullos intelligit ignes, Nec peccare putat, quod sæpius oscula iungat, Quod sua fraterno circumdet brachia collo, Mendaciq; diu pietatis fallitur umbra. Paulatim declinat amor, uisuraq; fratrem Culta uenit, nimiumq; cupit formosa uideri, Et si qua est illic formosior, inuidet illi. Sed nondum manifesta sibi est, nullumq; sub illo Igne facit uotum, uerum tamen æstuat intus. Iam dominum appellat, iam nomina sanguinis odit, Byblida iam mauult, quam se uocet i sororem, Spes tamen obscœnas animo demittere non est

ne originem ducentis. Nec qua debebat: quatenus.

Mendaci umbra: fallaci specie. Paulatim declinat amor: inclinat in nefandam libidinem. Sed nondum est manifesta sibi: nondum inquit se amore carum esse intelligit. [Nullumq; sub illo igne facit uotum, quod nondum tam magnus erat is amor, ut propterea uorum aliquod susciperet, quod facere solent, qui uehementer amant.] Iam dominum appellat: ut enim amice uocantur dominæ, sic amatores domini appellantur. Iam no. sang. odit: fratrem & sororem.

Demittere: immittere, concipere. Spes obscœnas: coeundi cum fratre. Placida resoluta quiete: dormiens. Placida enim quies somnus est.

t a Vif

Visa est quocumque iungere fratri
Corpus: hoc est, Byblis dormiens si
bi est visa coire cum fra-
tre, id quod amanti-
bus fere usu uenire so-
let. Silet illa diu: stu-
pebat enim noua illa
uoluptate, quam sen-
serat. Repetit: in men-
tem reuocat. Specie
sue quietis: imaginem
sui somni. Me mise-
ram: eleganter uirginis
amore captæ cogitatio-
nes, uariisque affectus
effingit poeta. Ta-
citate noctis: in qua om-
nia tacent animalia.

Quamuis iniquis:
quamuis inimicis.
Magis est autem pul-
chritudo, quæ ab ini-
micis quoque appro-
betur. Imitata: simu-
lata, imaginata.

Proli Venus: hac ex-
clamatione Byblis se
maximam illo insom-
nio sensisse uolupta-
tem aperte ostendit.

Tenera: delicata.

Ut: quam. Præceptis:
breuis ac uelociter fu-
giens. Mutato no-
mine: sororis subau-
diat. Hei mihi: cru-
ciai Byblis, quod Cau-
nus sibi tantum frater,
non etiam maritus sit
futurus. Mea uisa:
mea insomnia. Dij
melius: habent, faci-
untque quam homines,
qui torores proprias
uxores ducunt. Sic

Opis.

Saturnus Opim: Opis
filia fuit Cæli, quæ Sa-
turno fratri nupta mul-
tos filios procreauit.
Silio nomine Rhea à
poëtis uocata & Cybe-
le, & magna mater. Or-
pheus autem in hymnis
non Cæli sed Protoge-
ni filiam facit. Iunctam
sibi sanguine: consan-
guineam & sororem.

Tethys.

Oceanus Tethyn: Te-
thys Cæli & Vestæ filia
Oceano fratri nupsit,
eius maximam nympha-
rum multitudinem pepe-
rit. Sunt superis sua
iura: alia inquit iura
Dij, alia homines ha-
bent. Ad cælestia: ad

Ausa suo uigilans, placida resoluta quiete
Sæpe uidet, quod amat. uisa est quocumque iungere fratri
Corpus, & erubuit, quamuis sopita iacebat.
Somnus abiit, silet illa diu, repetitque quietis
Ipsa suæ speciem, dubiaque ita mente profatur.
Me miseram, tacitæ quid uult sibi noctis imago?
Quam nolim, rata sit, cur hæc ego somnia uidi?
Ille quidem est oculis, quamuis formosus iniquis,
Et placet, & possit, si non sit frater, amari,
Et me dignus erat, uerum nocet esse sororem.
Dummodo tale nihil uigilans committere tentem,
Sæpe licet simili redeat sub imagine somnus.
Testis abest somno. nec abest imitata uoluptas.
Proh Venus & tenera uolucer cum matre Cupido
Gaudia quanta tulisti: quam me manifesta libido
Contigit: ut iacui totis resoluta medullis?
Ut meminisse iuuat: quamuis breuis illa uoluptas,
Noxque fuit præceptis, & ceptis inuida nostris.
O ego, si liceat mutato nomine iungi,
Quam bene Caune tuo poteram nurus esse parienti.
Quam bene Caune meo poteras gener esse parienti.
Omnia Dij facerent, essent communia nobis,
Præter auos, tu me uellem generosior esses.
Nescio quam facies igitur pulcherrime matrem.
Hei mihi, quæ male sum, quos tu, sortita parentes,
Nil nisi frater eris. quod obest, id habebimus unum.
Quid mihi significant ergo mea uisa: quod autem
Somnia pondus habent: an habent & somnia pon-
Dij melius, Dij nempe suas habuere sorores. (dus,
Sic Saturnus Opim iunctam sibi sanguine duxit,
Oceanus Tethyn, Iunonem rector Olympi.
Sunt superis sua iura. quid ad cælestia, ritus
Exigere humanos, diuersaque fœdera tento?
Aut nostro uetitus de corde fugabitur ardor,
Aut hoc si nequeo, peream precor ipsa, toroque
Mortua componar, positæque det oscula frater.
Et tamen arbitrium querit res ista duorum.
Finge placere mihi, scelus esse uidebitur illi.
At non Aeolidæ thalamos timere sororum.
Vnde sed hos noui: cur hæc exempla parauit?
Quo feror? scænae procul hinc discedite flammæ.
Nec nisi qua uias est, germanæ frater ametur.
Si tamen ipse mei captus prior esset amore,
Forsitan illius possem indulgere furori.
Ergo ego, quæ fueram non reiectura petentem,
Ipsa petam: poteris ne loqui: poteris ne fateri?
Coget amor, potero. uel si pudor ora tenebit,
Littera cælatos arcana fatebitur ignes.
Hoc placet. hæc dubiam uincit sententia mentem.
In latus erigitur, cubitoque innixa sinistro
Viderit, insanos (inquit) fateamur amores.
Hei mihi quo labor? quæ mens mea concipit ignem?
Et meditata manu componit uerba trementi.

cælestium exemplum.

Ritus humanos: ho-
minum mores. Di-
uersaque fœdera: ad ex-
plum diuersorum fœ-
derum & legum, alia
namque sunt fœdera ho-
minum, alia Deorum.

Vetitus ardor: pro-
hibitus, ac nefandus
amor. Arbitrium: uo-
luntatem, presentiam.

At non Aeolide: Ma-
careus Aeoli filius cum
Canace sorore concu-
buit, ex eaque filium sus-
cepit, qui cum à nutri-
ce domo efferretur, se-
ipsum uagitu prodi-
dit. Quare indignatus
Aeolus gladium filiae
miserit, quo pro meritis
uteretur, Macareus ue-
ro aufugit. Ad eleuan-
dum autem scelus By-
blis plurali numero u-
titur, cum Macareus so-
lus ex Aeolidis cum so-
ro coierit. Vnde
sed hos noui: anastro-
phe est, sed, enim con-
iunctio primum in o-
ratione locum obrinet,
seipsam autem repre-
hendit Byblis, quod ne-
fandi amoris exempla
sibi uenerint in men-
tem. Obscœnae flam-
mæ: turpes amores.

Qua fas est: quatenus
licet atque honestum est.

Indulgere: obsequi.

Ergo ego: affectum
ostendit hoc loco er-
go. Non reiectura:
non repulsura. Distrin-
gitur autem Byblis in
uarias cogitationes,
hinc ab amore, illinc à
pudore. Coget amor
potero: si coniunctio
subaudienda est. Si co-
get amor. Sic Inue-
nalis. Græculus esu-
riens in cælum iusseris
ibit. Viderit: Cau-
nus uiderit quid sit as-
cturus. Cæterum nos
ei nostros amores ape-
riamus. Hei mihi
quo labor? sic & amo-
re & pudore uexatur
Byblis, ut quid agat ell-
gere nesciat. Ignem:
ardorem, furorem.

Meditata: excogi-
tata.

Dextra

Macareus
Canaces
amores.

Byblidos
epistola.

Dextra tenet ferrum: stylum ferreum, quo in tabulis etiam num scribitur. Gestum autem scribentis in tabellis exprimit. Vacuam ceram: in qua nihil erat scriptum. Et dubitat: puella amore exarsuantis exprimit leuitatem, atque infirmitatem. Sumptas: tabellas. Placuit delere sororem: nam soror nomen est sanguinis, coquod fratrem suæ turpitudinis ipsam admonere parauit. Incidere: inscribere. Corripis: celeriter raptis.

Quam, nisi tu dederis: in hac scribenda Epistola ita personam puellæ fratris & amantis & uerentis suscipit poeta, ut optime seruet decorum. Est autem adeo facilis, ut & à uirgine scripta esse, & nulla expositione indigere uideatur. Amans: puella amore capta.

Et si quid cupiam quæris: uellem inquit posse petere sine nomine meo id quod opto, si forte quæris quid cupiam. Votorum: cupiditatis. Læsi pectoris: animi amore capti.

Et color: pallidus.

Et uultus: mortuus.

Sororia: sorori conuenientia. Hoc enim sororium significat, nec unquam substantium inuenitur sororius pro sororis marito, ut uulgo imperitorum putat. Ipsa tamen quamuis: se inuitam quidem, sed coactam amori succubuisse ait. Pugnauit effugere: ut effugeret in soluta dicimus oratione.

Violenta arma: uim afferentia. Cum quadam excusatione autem uiolenta dicuntur, quibus uiri quoque, ac Diu ipsi, nedum puella succumberet. Dura: patiens dolorum. Timidis uotis: hypallage est. Ego namque timida intelligitur. Vinclo

Dextra tenet ferrum, uacuam tenet altera ceram.

Incipit, & dubitat, scribit, damnatque tabellas.

Et notat, & delet, mutat, culpatur, probatur.

Incipit uicem sumptas ponit, politasque resumit.

Quid uelit ignorat, quicquid factura uideatur,

Displicet, in uultu est audacia mixta pudori.

Scripta soror fuerat, uisum est delere sororem,

Verbaque correptis incidere talia caris.

Quam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,

Hanc tibi mittit amas, pudet ah, pudet edere nomen.

Et si quid cupiam, quæris, sine nomine, uellem

Posset agi mea causa, meo, nec cognita Byblis

Ante forem, quam spes uotorum certa fuisset,

Esse quidem læsi poterat tibi pectoris index,

Et color, & macies, & uultus, & humida sæpe

Lumina, nec causa suspicia mota patenti,

Et crebri amplexus, & quæ, si forte notasti,

Oscula sentiri non esse sororia possent.

Ipsa tamen, quamuis animi graue uulnus habebat,

Quamuis intus erat furor igneus, omnia feci,

(Sunt mihi Diu testes) ut tandem sanior essem.

Pugnauitque diu uiolenta Cupidinis arma

Effugere infelix, & plusquam ferre puellam

Posse putares, ego dura tuli, superata fateri

Cogor, opemque tuam timidis exposcere uotis.

Tu seruare potes, tu perdere solus amantem.

Elige utrum facias, non hoc inimica precatur,

Sed quæ cum tibi sit iunctissima, iunctior esse

Expedit, & uinclo tecum propiore ligari.

Iura senes norint, & quid, liceatque, nefasque,

Fasque sit, inquirant, legumque examina seruent,

Conueniens Venus est annis temeraria nostris,

Quid liceat nescimus adhuc, & cuncta licere

Credimus, & sequimur magnorum exempla Deorum.

Nec nos aut durus pater, aut reuerentia famæ,

Aut timor impedit, tantum absit causa timendi.

Dulcia fraterno sub nomine furta tegemus,

Est mihi libertas tecum secreta loquendi,

Et damus amplexus, & iungimus oscula coram.

Quantum est quod desit, miserere, uentis amore,

Et non fassuræ, nisi cogeret ultimus ardor,

Neue merere, meo subscribi causa sepulchro.

Taliam nequicquam perarantem, plena reliquit

Cera manum, summoque in margine uersus adhesit.

Protinus impressa signat sua crimina gemma,

Quam tinxit lachrymis, linguæ defecerat humor.

Deque suis unum famulis pudibunda uocauit,

Et paulum blandita, fer has fidissime, nostro

Dixit, & adiecit (longo post tempore) fratri.

Cum daret, elapsæ manibus cecidere tabellæ,

Omne turbata est, misit tamen, apta minister

Tempora nactus adit, traditque latentia uerba.

Arripit subita iuuenis Mæandrius ira,

Præcipit acceptas, lecta sibi parte, tabellas.

propiore: nodo arctiore, strictiore, hoc est, coitu. Iura senes norint: ab grate suadet fratri Byblis, ut nihil de legibus curet. Legum examina: equalitatem legum, ac leuitatem.

Venus temeraria: in cõsiderata. Nec nos aut durus pater: à comitate argumentatur Byblis. Aut reuerentia famæ: periphra sis est pudoris. Dulcia furta: iua uia stupra, iucundos coitus.

Secreta: secreto, nomen pro aduerbio est positum. Coram: palam in omni in cõspectu, aut coram parte. Coram enim ad certos, Palam ad omnes referitur. Quantum est quod desit: ac si diceret parum admodum est ad explendum amorem nostrum. Nam ex quinque lineis amoris, uisu, alloquio, tactu, osculo, concubitu, solus coitus restabat: slegunt quidam, desit, prodesit, neque omnino in parte, ut puto. Causa: mortis subintelligatur.

Perarantem: periclitentem Nequicquam: frustra. nihil enim profuerunt preces illæ, quin potius obfuerunt.

In summo margine: in ultima marginis parte. Adhæsit: affixus fuit & scriptus.

Signat: sigillat.

Omne: augurio.

Iuuenis Mæandrius: Caenus Mæandri nepos. Ab ore: à facie.

Al. desit

Trea

Trepidantis: timen-
tis. Dum licet: dum
potes. Tua fata: tua
mors. Nostrum pu-
dorem: hoc est, si tua
mors nobis dedecori
non esset. Palles au-
dita Bybli repulsa: apo-
strophe est poëte ad By-
blida. Glaciali frigo-
re: timore. Quod enim
sequitur pro eo quod
procedit, frequenter
per metonymiam po-
nitur & contra. Icto
aëre: percussio. Nam
ex percussione aëris
uox fieri censetur. Et
merito: spernor subau-
diendum. Significat
autem L. blida diu at-
tonitam fratris repulsa
tacuisse, ac tandem in
querelas penitentiae
plenas erupisse. Indi-
cium feci: iudicauit.

Vulneris huius: amo-
ris, qui corda hominū
vulneribus conficere
uideretur. Properatis
tabellis: festinanter scri-
ptis, ac missis. Ambi-
guis dictis: dubijs uer-
bis, quæ in diuersas tra-
hi sententias possint.

Nene: ne sequeretur:
ut sequeretur. ex duas
enim negationi-
bus constituitur affir-
matio. Parte aliqua
ueli: metaphora à nau-
igantib⁹ sumpta, qui
ante quam pandant
ucla, solent notare,
quales ueni sint flatu-
ri. Qualis foret au-
ra: qualis foret Cau-
ni uoluntas. Toro
mari: pro toto legen-
dum esse uero facile ex
sensu ipso apparet:
quamuis ferè in exem-
plaribus toto corruptè
legatur. Non explo-
ratis uentis: non intel-
lecta Cauni uolunta-
te. Perstat enim in me-
taphora à nauiganti-
bus sumpta. In sco-
pulos: in maximas an-
xietates. Nec habet:
nescit enim uox emis-
sa reuerti, ut inquir Ho-
ratius. Cera: tabel-
la cerata. Nonne uel
illa dies: se arguit By-
blis, quod casu tabellæ

Vixq; manus retinens trepidantis ab ore ministri,
Dum licet, o ueritate scelerate libidinis auctor
Effuge, ait, qui si nostrum tua fata pudorem
Non traherent tecum, poenas mihi morte dedisses.
Ille fugit pauidus, dominaq; ferocia Cauni
Dicta refert, palles audita Bybli repulsa.
Et pauet obsessum glaciali frigore corpus.
Mens tamen ut redijt pariter rediere furor,
Linguaq; uix tales icto dedit aere uoces.
Et merito, quid enim temeraria uulneris huius
Indicium feci: quid: quæ celandam fuerunt,
Tam cito commisi properatis uerba tabellis?
Ante erat ambiguus animi sententia dictis
Præsentanda mihi, ne non sequeretur euntem,
Parte aliqua, ueli qualis foret aura, notare
Debueram, tutoq; mari decurrere, quæ nunc
Non exploratis impleui linthea uentis.
Nunc feror in scopulos igitur, submersaq; toto
Obruor Oceano, nec habent mea uela recursus.
Quid: quod & omnibus certis prohibebam amor
Indulgere meo, tunc, cum mihi ferre iubenti
Excidit & fecit spes nostras cæca caducas.
Nonne uel illa dies fuerat: uel tota uoluptas?
Sed potius mutanda dies: Deus ipse monebat.
Signaq; certa dabat, si non male sana fuissim.
Et tamen ipsa loqui, nec me committere cæcæ
Debueram, præsensq; meos aperire furor.
Vidisset lachrymas, uultus uidisset amantis.
Plura loqui poteram, quam quæ cepere tabellæ.
Inuito potui circundare brachia collo,
Et si reijceret, potui moritura uideri,
Amplectiq; pedes, affusaq; poscere uitam.
Omnia fecissem, quorum si singula, duram
Flectere non poterant, potuissent omnia mentem.
Forsthan & missi sit quædam culpa ministri,
Non adijt apte, nec legit idonea, credo,
Tempora, nec petijt horamq; animumq; uacantem.
Hæc nocuere mihi, neq; enim de Tigride natus,
Nec rigidus silices, solidumue in pectore ferrum,
Aut adaman. Verit, nec lac bibit ille Leænæ.
Vincetur, reperendus erit, nec tædia cepti
Vlla mei capiam, dum spiritus iste manebit.
Nani primum, si facta mihi reuocare liceret,
Non cepisse fuit, cepta expugnare, secundum est.
Quippe nec ille potest, ut iam mea uota relinquam,
Non tamē auctorum semper memor esse meorum
Et quia desierim, leuiter uoluisse uidebor.
Aut etiam tentasse alium, insidijsq; petisse.
Vel certè non hoc, qui plurimus urget, & urit
Pectora nostra Deo, sed uicta libidine, credar.
Deniq; iam nequeo nūl commisisse nefandum,
Et scripsi, & petij, temerata est nostra uoluntas,
Ut nihil adijciam, non possum innoxia dici.
Quod superest, multū est in uota, in crimina uerū

admonita in aliis diebus
non distulerit literas
Cauno mittendas.

Et tamen ipsa loqui:
hic quoq; colligit By-
blis se temere ad Cau-
num fratrem literas de-
disse, satiusq; fuisse si
ipsa coram suis amo-
res confessa fuisset.

Cepere: continere
potuerant. Affusaq;
profusa, proiecta ad pe-
des Cauni. Id quod fit
cum aliquid ardui uo-
lumus impetrare. Sit:
esse possit. Non adit
apte: decenter, oportua-
ne. Nec legit: elegit.

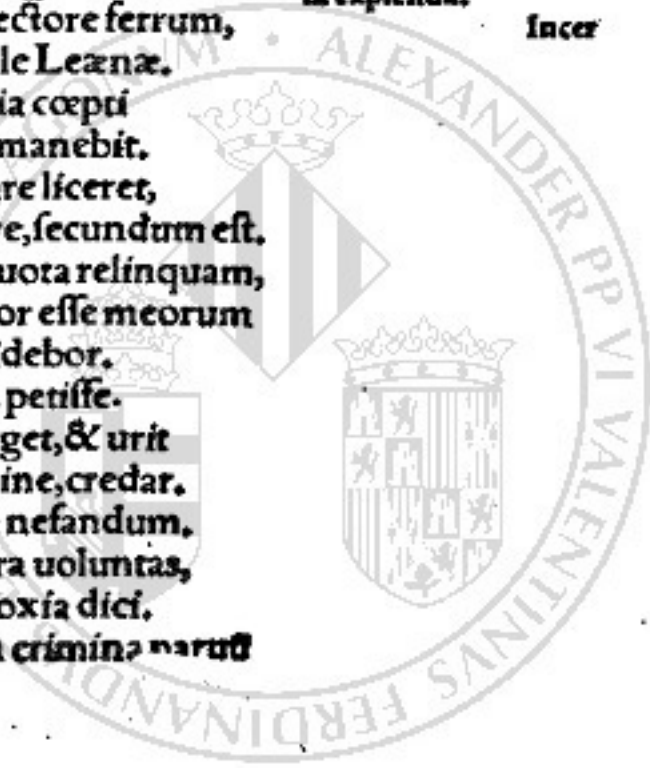
Credo: ut puto.

Animumq; uacantem:
alijs curis uacuum.

Si facta mihi reuoca-
re liceret: hoc est si posi-
sem efficere, ut facta es-
sent infecta. Cepta
expugnare: incepta
perficere. Quippe
nec ille potest: multis
rationibus colligit By-
blis melius esse, ut in
incepto persistat, quam
ab eo desistat. Relin-
quam: deponam. Leui-
ter: leui amore impul-
sa. Qui plurim⁹: ma-
ximus, grauissimus.

Hoc Deo: Cupidine.
Deniq; iam nequeo:
omnino inquit iam ne-
fanda commisi, neq; in-
nocens possum existia-
re mari. Temerata: uio-
lata. Ut nihil adijciam
quamuis nihil ijs quæ
iam commisi adiun-
gam. In uota: ad uo-
ta explenda.

Incer

Incertæ mentis: instabilis animi. Committit sæpe repelli: committit ut sæpe repellatur. Mox ubi finis abest: deinde inquit cum nullus finis imponitur Byblidos flagitio, Caunus patriam reliquit. Inq; peregrinam: in Caria urbem ædificauit, quam de nomine suo Caunum appellauit, & æstate & autumnno pestiferam. Discedit autem ab histo-

Caunus

ria poëta, quo magis uerisimilem fabulam reddat, nam Cauni cõditores à Strabon. ex Creta uenisse scribuntur. Miletida: Byblida Miletii filia. Planxit: percussit. Sine qua: qua erepta. Pro fugi: porro fugati.

Vtq; tuo motæ: eo furore Byblida agitata fuisse ait poëta, quo Bacchæ uexatur, dum tertio quoq; anno Orgia celebrant. Proles Semeleia: apostrophe ad Bacchum. Motæ: cõcitata. Tuo Thyrsotis: tuis sacris per synecdochen. Est nãq; Thyrsus hasta pampinis tecta, quæ in sacris Bacchi iactabatur. Ima rix: Thraciæ. Triennia: Trieterica græce dicuntur: eo quod tertio quoque anno celebrantur. Bubastides nurus: Cariæ. Nã Bubastus, unde Bubastides declinantur, Cariæ regio est. [meminit & Plin. li. 5. ca. 28] Caras: Cariæ populos. Et armiferos Lelegas: Leleges populi sunt Carix bellicosissimi. Iã Cragon: Cragus mōs est Lyciæ Apollini sacer, qui promontoria octo habere scribitur, ac eiuſdē nominis urbem. [Plin. Taurū hoc nomine appellari certa sui parte dicit, alijs enim locis alijs nominibus eundem illum dici. Vide li. 5. cap. 27.] Et Limyren: Limyre oppidum est Lyciæ iuxta Cragon. [cum amne eiusdem nominis ut Plin. lib. 5.] Xanthiq; Xanthus & fluuij & Lyciæ urbis maxima nomen est. Quodque Chimæra iugum: Chimæra mons est Lyciæ: qui ut Actna in Sicilia, fumum ac flammaram globos emittit, id quod poëtis causam præbuit, ut fingerent Chimæram esse monstrū, partem anteriorem leonis habens flammam euomentem, medium ac uentrem capræ, posteriorē draconis, unde etiam Homerus inquit. [πρὸς λίω, ἐπιτὴν δὲ φέρον, μίρον δὲ χιμαίρα.] Sanè Chimæra capra interpretatur.

Leleges

Cragus

Limyre Xanthus Chimæra

Dixit, & incertæ tanta est discordia mentis, Cum pigeat tentasse, libet tentare, modumq; Exit, & infelix committit sæpe repelli. Mox ubi finis abest, patriam fugit ille, nefasq;, Inq; peregrina ponit noua mœnia terra. Tum uero, mœstam tota Miletida mente Defecisse ferunt. tum uero à pectore uestem Diripuit, planxitq; suos furibunda lacertos. Iamq; palam est demens, inconcellamq; fatetur Spem Veneris, sine qua patriam, inuisosq; penates Deserit, & profugi sequitur uestigia fratris. Vtq; tuo motæ proles Semeleia Thyrsos Isinariæ celebrant repetita triennia Bacchæ, Byblida non aliter latos ululasse per agros Bubalides uidere nurus, quibus illa relicta Caras, & armiferos Lelegas, Lyciamq; pererrat. Iã Cragon, & Limyrē, Xanthiq; reliquerat undas, Quodq; Chimæra iugū, medijs in partibus ignē, Pectus, & ora leæ, caudam serpentis habebat. Deficiunt syluæ, cum tu lassata sequendo Concidis, & dura positis tellure capillis Bybli iaces, frondesq; tuo premis ore caducas. Sæpe illam nymphæ teneris Lelegeides ulnis Tollere conantur, sæpe ut medeatur amorī Præcipiunt, surdæq; adhibent solatia menti. Muta iacet, uiridesq; suis tenet unguibus herbas Byblis, & humectat lachrymarum gramina riuo. Naiadas his uenam, quæ nunquam arescere posset, Supposuisse ferūt, quid enim dare maius habebat? Protinus, ut secto piceæ de cortice guttæ, Ut ue tenax grauida manat tellure Bitumen, Vtq; sub aduentum spirantis lenæ Fauoni Solē remollescit, quæ frigore constitit unda, Sic lachrymis consumpta suis Phœbe Byblis Vertitur in fontem, qui nunc quoq; Alibus illis Nomen habet dominæ, nigraq; sub ilice manat.

& ora leæ &c. quæ lectio & planior est, & cum fabula magis consentit. Porro fingunt poëta Chimæram ex Echidna & Typhaone natam esse, postremo autem à Bellerophonte, auxilio Pegasi, occisam. Hæstio. in Theogonia addit. etiam tricripitem fuisse Eius uersus sunt.

ἠὲ χιμαίρα ἰδὲ ἀτὶ πύλασιν ἀμαρτωλοῦ πύρ

ἀφίενται, μὴ ἀλλοῦ, καὶ ἀκείῃ
ταλαροφύενται,
τῶν δ' ἔν τῳ πύλο κρηλαί, μίθ
μὴ χηροῦσι λίοντοῖς,
ἠὲ χιμαίρα, ἠὲ φῆρος πρὸ
τῳ πύλο φράκοντες,
πρὸς λίω, ἐπιτὴν δὲ φέρον,
μίρον δὲ χιμαίρα.
ἀφίεν ἀπακτίσασιν πύρὸς μίρον
κίθριναισι.
τῶν μὲν πύρατος εἶλε τῳ ἰω
θλοῦ βυβλοφύεντος.

De Pegasio autem & Bellerophonte etiam Homerus meminit Iliados sexto.]

Quid enim dare maius habebant: id est poterat, ac si diceret nihil.

Protinus ut secto: q̄ modo in fontem fuerit resoluta Byblis triplici similitudine poëta exponit. Piceæ de cortice: picea arbor est, ex cuius trunco si inci datur, resina fluit. Ut ue tenax bitumen: bitumen, genus est picis ex terra nascentis.

[De bitumine Plin. li. 35. ca. 15. Et Bituminis uicina inquit est natura, alibi limus, alibi terra. Limus à lūdæ lacu, ut diximus, emergens, terra in Syria circa Sidonem, opipidum maritimū. Spisantur hæc utraq; & in densitatem cõeunt.]

Spirantis lenæ: leniter, nomen pro aduerbio. Remollescit: iterum mollis ac liquida fit, liqueſcit. Constitit: congelata fuit.

Al. hirc.

Byblis in fontem

LACT:

Phœbeia Byblis: Phœbe neptis. Fama noui centū Creteas forsitan urbes &c. Argu. Phæstos oppidū fuit in insula Creta, hic Lyctus generose stirpis ac præstatis fidei, cū perissent à Telephusa cõiuge, ut si puellam pareret, necaret, si autē puerū, sobolem patrie seruaret, & uterq; cum pro casu futuro lachrymas dedissent, mater nequens inferre manus filij, Isidem in malis habuit auxilio, cuius pollicitis illa infantem pro puero, decepto patre filij opinione nutritiuit. Itaq; cum ætas matura nuptijs increuisset, nihil suspicis parer obstrictus fide coniugis, lanthen ex Telepho genitam despondit, qui inter se dum graui amore premerentur maxime Iphis, hoc enim pater nomine aui cum uocari uoluerat, & trepidante etiam matre ne Iphis diu aduersus

uirum cum infamia reperiretur, eadem Dea fuit auxilio, nam ut rotis nuptijs iugari possent, Iphim in puerum transfigurauit.

R A P H.
Lycus

Fama noui centum : hac ad connectendam Iphidis metamorphosin in marem, à poeta referunt. Nam Lycus quidam de plebe Telethusa duxit uxorem, cui grauidam mandauit, ut si matrem quidem pareret, educaret, sin foemina, exponeret. Sollicita igitur ac moesta propter uiri mandata Telethuse, Isis Dea in somnis apparuit, eam que horrata est, ut quod quid parceret, educare nihil dubitaret. se enim auxilio cum opus esset, futuram. Quare Telethusa cum puellam peperisset, marem esse uentura est marito, qui ei nomen aui imposuit, Iphimque appellauit, atque ut masculum educauit, sed cum ad tertium & decimum ætatis annum peruenisset, ei pater sancte Telethuse cuiusdam uicinam filiam desponsauit. Cum uero dies nuptiarum adesset, Telethusa una cum Iphida de templum Isidis adijt, illiusque implorato auxilio, his in marem conuersus, sancte quam frustra ab se amari crediderat potitus est.

Creteas urbes: Cretenfes, unde Miletus Byblicos pater coloniam deduxerat in Asiam. Est autem Creta insula cetum urbium fama nobilis, à Creta nymphea Hesperidis filia cognominata, ut Dosiades scripsit, ut Anaximander à rege Cretum. Hæc Actia primum, deinde Curetis, tum Macaros à tempeste cæli fuit appellata. Hæc Pli. Phæstia tellus: Phæstus urbs fuit Cretæ à Minoe ædificata, & à Gortynijs deleta. Gnossiaco regno: Gnosfos una fuit ex præstitibus Cretæ urbibus. Quæ uocem: optem, cupiam. Vt uterque: ut parias. Onerosior altera fors est: foeminam non solum enim educare sed etiam dotem parare oportet. Quod abominor: quod omen Diu auertant. Vtque: semper, continue. In arcto: in angusto, ut bene speret Deos ei non defuturos. Inachis: Iphim filia, quæ in uacantem conuersa, cum pristinae figuræ foret restituta, ab Aegyptijs pro Dea fuit culta, Isidy appellata. Huius autem ornatu & comites describit poeta. Lunaria cornua: cum cornibus nam pingebatur Isis, ut quæ eadem cum Luna esse dicatur. Nam primi homines in Aegypto geniti hunc mundi ornatu admirantes, uniuersorumque naturam duos esse Deos, & quidem æternos sunt arbitrati Solem & Lunam, & illum quidem Osiridem, hanc uero Isidem appellarunt, ut Diodorus scribit. Luna autem primis diebus cum crescit cornua habere uidetur, Bos quoque ab Aegyptijs sacrificatur. [Herodotus per

Isidem, intelligi Cererem ab Aegyptijs tradit, ut per Osirim, Dionysium. Idem & Diodo. alio loco monet.] Ex regale decus: diadema. Cui quæ latrator Anubis: Mercurius ab Aegyptijs colitur sub canis figura, significantibus eum fuisse custodem Osiridis & Isidis, Anubisty appellatur. [Hunc ut Diodorus tradit, quidam Osiridis filium fecerunt, fratrem Macedonis. Habuisse autem eos insignia Clypeorum, Anubim canem, Macedonem Lupum. Hinc ea animalia ab Aegyptijs ut sacra obseruari.]

Anubis

Bubastis

Isidis comites

Fama noui centum Cretæas forsitan urbes
Implestet monstri, si non miracula nuper
Iphide mutato Crete propiora tulisset.
Proxima Gnossiaco nam quodam Phæstia regno
Progenuit tellus ignotum nomine Lycum
Ingenua de plebe uirum, nec census in illo
Nobilitate sua maior, sed uita, fidesque
Inculpata fuit, grauidæ, qui coniugis aures
Vocibus his monuit, cum iam prope partus adesset.
Quæ uocem duo sunt, minimo ut releuere dolore,
Vtque marem parias, onerosior altera fors est,
Et uires fortuna negat, quod abominor, ergo
Edita forte tuo fuerit si foemina partu,
Inuitus mando, pietas ignosce, necetur.
Dixerat, & lachrymis uultum lauere profusis,
Tam qui mandabat, quam cui mandata dabantur.
Sed tamen usque suum uanis Telethusa maritum
Sollicitat precibus, ne spem sibi ponat in arcto.
Certa sua est Lycio sententia, iamque ferendo
Vexerat illa grauem maturo pendere uentrem,
Cum medio noctis spatio sub imagine somni
Inachis ante torum pompa comitata sacrorum
Aut stetit, aut uisa est. inerat lunaria fronti
Cornua, cum spicis nitido flauentibus auro,
Et regale decus, cum qua latrator Anubis,
Sanctaque Bubastis, uariisque coloribus Apis,
Quique premit uocem, digitoque silentia suadet,

in perpetuam memoriam Osiridis frugum, frumentisque rectoris, quanquam boues ruffi imolari permitterentur, quod colere Typhoni, qui Osiridem necauit similes uiderentur.

[Solinus cap. 34. Inter omnia, quæ Aegyptus habet digna memoratu, præcipue bouem mirantur. Apim uocant. Hæc instar numinis colit, insignem notæ alba macula, quæ dextro lateri eius ingenta, corniculantis lunæ refert faciem. Statutum æui spaciū est, quod ut affuit, principio sacri fontis profundo immersus necatur, ne diu longius trahat, quam licebit, mox alter, nec sine publico læctu requiritur, quem repertum centum antistites Memphim prosequuntur, ut incipiat sacris ibi intiatas, sacrifici, &c. Herodotus autem lib. 3. Apim ab Aegyptijs uocari ait, quem graeci Epaphum dicunt. Eodem modo describit. ὁ ἄπρις, ὁ ἰναρος, ἡγεῖται μίσχος ἰα βῆσος, ἡ δὲ οὐκ ἐστὶ ἀπρὶς ἢ γὰρ ἰα γὰρ ἰα ἄλλου βασιλῆος γένου. ἡ γὰρ ἰα ἀεὶ λήγουσι ἀλάσ, ἰα τὴν βῆσος ἢ τὴν ἀπρὶς κατῆχεν, καὶ πρὸς ἰα τὴν ἀπρὶς. ἔχουσιν δὲ τὸ μίσχος ὅστος ὁ ἀπρὶς καλῶς ἰα τὴν ἀπρὶς ἰα τὸν ἀπρὶς, ἰα τὸν ἀπρὶς ἰα τὸν ἀπρὶς ἰα τὸν ἀπρὶς, ἰα τὸν ἀπρὶς ἰα τὸν ἀπρὶς, ἰα τὸν ἀπρὶς ἰα τὸν ἀπρὶς, ἰα τὸν ἀπρὶς ἰα τὸν ἀπρὶς.]

Quique premit uocem: Harpocratæ significat, qui cum digito ad os appposito pingebatur.

Creta

Phæstus

Gnosfos

Inachis

Lib.

[Vnde

[Vnde apud Catullum Reddere Harpocratem, pro silentiū imponere, legitur. Similis dea apud Romanos Angerona fuisse traditur. Vide Eras. proueria.]

Sistraç erant: Tympana.

[Sistraç græcum est nomen, à σίστρα, hoc est, quatiendo dictū, erat enim crepitaculū æneum, cuius agitatione, sonitum reddebant, in sacris Isidis solempne. Vt & Suid. meminit. Vir. Regina in medijs paruo uocat agmina sistro.]

Osiris Nunquamque satis quæsitus Osiris: Deus est Aegyptiorum Isidis maritus, quæ singulis quibusque annis Aegyptij & amissum maximo cū mœrore quærunt, & inuentū maxima cum lætitia persequuntur, ut Diodorus, alijsque autores scribant.

MICYL.

[Nō tantum annuis sacris, sed singulis isritus apud Aegyptios sacerdotes fuit, ut cū festu prodirent, mox cū læticia & cantu rediret. imitantes in hoc Isidis exemplū, quæ cū maritum Osirin à Typhone occisum, & in partes dissectum audisset, per totam Aegyptū cū luctu & mœrore illius reliquias quæsiuit, tandem autem ijs inuentis sepulchrū marito extulit, luctu que inde & mœrore soluta fuit. Hinc Martialis. Nunctiar, octauū phariæ sua turba iuuentæ: Et plata redit iamq, subitq, cohors. Et adhuc ritum Ouidius hic respexisse uidet, ubi ait, nunquamque satis quæsitus Osiris. Quamquā alijs eundem intelligūt Osirin & Apin, & qd hic de Osiri dicitur, ad Apidis religionē referatur, qui certo tempore

nouus quæri solebat, ut supra annotauimus. Apin autem bouem significare lingua Aegyptiaca uolunt, quo nomine tunc Osiris uocatus fuerit, quod circa defuncti tumulum, Aegyptijs bos apparuisset.]

Plenaç somniferis: in pompa sacrorum Isidis gestabatur etiam serpens, quæ dormire uidebatur.

[Videndum hoc loco, num crocodilum intelligat per serpentem peregrinam Ouidius. Nam & hic ab Aegyptijs, diuinis honoribus colebatur. Quod nō solum Herodotus & Diodorus, sed & Iuuenalis testatur saryra 15. ubi ait. Quis nescit Volusi Bithinice, qualia demens Aegyptus portenta colat? Crocodilon adorat Pars hæc, illa pauet saturam serpentibus. m. Nam quod plenam

somniferis uenenis uocat, id ad morsum eius animatis refero, qui lethalis est, neq, unquam sanat, ut Dio. ait.]

Excussam: excitatam. Dea sum auxiliaris: ad id aludat, quod (ut scribit Diodorus) Aegyptij asserunt Isidē plurimorū inuentricem fuisse, ad morbos medicamentorum, & medicinæ arti admodum cōtulisse, quam im-

mortalitate quoque potitiam gaudere hominum cultu, inq, eorū ualitudine præcipue uersari, quin etiam in somnis palam eis opitulari, quos censuerit dignos. Signa autē horum esse nō græcas fabellas, sed opera certa. Totum enim ferme orbem hanc Deam colere propter manifestas morborū curationes, siquidem in somnis illam non recte uentibus auxilia præbere, & qui eius monitis obtemperant, præter opinionem curari etiam, quorū medici salutem desperarint. Cressa: Cretensis Telethusa.

Scy ipsum pondus in auras Expulit, hoc est postquam peperit, pondusq, ueri in lucē extulit. Fidemq, res habuit: res credita fuit.

Quod cōmune foret: puero & p. læ, nā Iphistæ femina, quam mas appellari potest.

Indecepta mēdacia: non percepta, non cognita, non intellecta. Impercepta autem, in deprehensiuē rectius forsitan legeretur, hoc est non deprehensa, non animaduersa.

Dictæo Teleste: Cretensi. à Dictæo nanque monte Cretæ Dictæus declinatur. Terigit: cōmouit. Rude pectus: rudem animū & amandi imperitum.

Sed erat fiducia dispar: nā Iphis diffidebat se uiri officio fungi posse. Ianthe uero contra fidebat se munera mulieris optime obturam. Pactæ tædæ: pactarū nupriarum. Quemq, uirum esset: Ianthe inquit cum putat esse uirum, & matrem, quem credit suum maritum esse futurum. Et auget Hoc ipsum flammæ: quod uirgine amara se frui posse desperabat. Ardetq, in uirgine uirgo: uirgo inquit uirginis amore inflammatur, quod maxime mirandum est. Hinc uero aperte colligitur, hoc nomen uirgo apud priscos feminini demeraxat generis fuisse. Quis me manet exitus: quem inquit exitum meus amor fortetur, cum Ianthe amata frui non possim.

Naturale

Sistraç erant, nunquamq, satis quæsitus Osiris, Plenaç somniferis serpens peregrina uenenis. Tum uelut excussam somno, et manifesta uidentē Sic affata Dea est, pars ô Telethusa mearum Pone graues curas, mandataç falle mariti, Nec dubita, cum te partu Lucina leuarit, Tollere quicquid erit, Dea sum auxiliaris, opemq, Exorata fero, nec te coluisse, quereris Ingratum numen. monuit, thalamoq, recessit. Læta toro surgit, durasq, ad sydera supplex Cressa manus tollens, rata sint sua uisa precatur. Vt dolor increuit, scq, ipsum pondus in auras Expulit, & nata est ignaro foemina patri. Iussit ali mater puerum mentita, fidemq, Res habuit, neq, erat facti nisi conscia nutrix. Vota pater soluit, nomenq, imponit auitum. Iphis auus fuerat, gauisa est nomine mater, Quod commune foret, nec quenquam falleret illo. Impercepta pia mendacia fraude latebant. Cultus erat pueri, facies, quam siue puellæ, Siue dares puero, fieret formosus uterq, Tertius interea decimo successerat annus, Cum pater Iphi tibi flauam despondet Ianthen, Inter Phæstiadas quæ laudatissima formæ Dote fuit uirgo, Dictæo nata Teleste. Par ætas, par forma fuit, primasq, magistris Accepere artes elementa ætatis ab iisdem. Hinc amor amborum tetigit rude pectus, & æquū Vulnus utriq, dedit, sed erat fiducia dispar. Coniugium, pactæq, expectant tempora tædæ, Quemq, uirum putat esse, suum fore credit Ianthe, Iphis amat, quo posse frui desperat, & auget Hoc ipsum flammæ, ardetq, in uirgine, uirgo. Vixq, tenet lachrymas. quis me manet exitus in Cognita quam nulli, quæ prodigiola. uatq, (quit? Cura tenet Veneris: si Dñi mihi par se uellent, Perdere debuerant, si non & perdere uellent,

spare: nā Iphis diffidebat se uiri officio fungi posse. Ianthe uero contra fidebat se munera mulieris optime obturam. Pactæ tædæ: pactarū nupriarum. Quemq, uirum esset: Ianthe inquit cum putat esse uirum, & matrem, quem credit suum maritum esse futurum. Et auget Hoc ipsum flammæ: quod uirgine amara se frui posse desperabat. Ardetq, in uirgine uirgo: uirgo inquit uirginis amore inflammatur, quod maxime mirandum est. Hinc uero aperte colligitur, hoc nomen uirgo apud priscos feminini demeraxat generis fuisse. Quis me manet exitus: quem inquit exitum meus amor fortetur, cum Ianthe amata frui non possim.

Naturale malum: naturale amorem, ut non uirginis, sed uiri amore caperet. Vellem nulla forem: hoc est uellem non esse.

Ne non ferat: ut ferat. Crete uero cum sit casus nominandi citra diphthongum scribatur. Taurum dilexit filia Solis: Paliphae, cuius fabula saepius iam mihi est enarrata. Solertia: ingenij perspicacitas & acumen.

Confluat: conueniat. Quin animum firmas: cur non constantia uretis: scipiam autem alloquitur Iphis.

Excutis: abijcis, repellis. Nisi te quoque decipis ipsam: non solum alios, qui ipsam masculum esse credebant. Et pete quod fas est: et appete inquit quod assequi possis.

U. una

Hanc tibi res adimit: necessitas & sexus qualitas tibi hanc eripit, quam uxorem ducere cupis. Neotamen est potianda tibi: nec tamē illa potes potiri. Nulla est: non est.

[At, legunt. Nunc quoque uotorum pars nulla est uana meorum. Dii que mihi faciles. &c. Ut sit sensus, Etiam nunc ea quaecumque uotis expetui contingunt mihi & Diis faciles, dant quaecumque optaui scilicet ut Ianthen, & patrem illius, & item meum, fauentes atque paratos habeam. Vna obstat mihi, quae caetera uincit omnia. Atque haec lectio, opinor, planior, atque simplicior est.]

Luxus iugalis adest: nuptiarum dies. Vbi nubimus ambae. nube refoeminarum est proprium. Nec mihi contingeret: quia illa potiri non potero. Ad haec sacra: nuptiarum. nam

in nuptiis & Iuno pronuba, & Hymeneus inuocabantur. Pressit ab his uocem: post haec inquit siluit. Nec lenius: nec minus. Aestuatur: amore ardet. Altera uirgo: Ianthe, quae Iphin, cui fuerat desponsata, marem esse

Naturale malum saltem, & de more dedissent. Nec uaccam uaccæ, nec equas amor urit equarum. Urit oues aries, sequitur sua foemina ceruum, Sic & aues coeunt, interque animalia cuncta Foemina foemineo correpta cupidine nulla est. Vellem nulla forem, ne non tamen omnia Crete Monstra ferat, taurum dilexit filia Solis, Foemina nempe marem, meus est furiosior illo, Si uerum profitemur, amor, tamen illa secuta est Spem Veneris, tamen illa dolis, & imagine uaccæ Passa bouem est, & erat qui deciperetur, adulter, Huc licet ex toto solertia confluat orbe, Ipse licet reuolet ceratis Dædalus alis, Quid faciet: non me puerum de uirgine doctis Artibus efficiet: num te mutabit Ianthe? Quin animum firmas: teque ipsa recolligis Iphi? Consilijque inopes, & stultos excutis ignes? Quid sis nata uides, nisi te quoque decipis ipsam, Et pete quod fas est, & ama, quod foemina debes. Spes est quae cupiat, spes est quae pascat amorem. Hanc tibi res adimit, non te custodia charo Arcet ab amplexu, nec cauti cura mariti, Non patris aspectus, nec se negat ipsa roganti. Nec tamen est potianda tibi, nec ut omnia fiant, Esse potes felix, ut Diique, hominesque laborent, Nunc quoque uotorum pars nulla est uana meorum, Diique mihi faciles, quicquid ualere, dederunt. Quoque ego, uult genitor, socer & uult ipse futurus, At non uult natura, potentior omnibus istis, Quae mihi sola nocet, uenit ecce optabile tempus Luxque iugalis adest, & iam mea fiet Ianthe, Nec mihi continget, medijs sitiemus in undis. Pronuba quid Iuno? quid ad haec Hymeneus uenitis Sacra: quibus qui ducat abest, ubi nubibus ambae, Pressit ab his uocem, nec lenius altera uirgo Aestuatur, utque celer uenias Hymenae precas. (fert, Quod petit haec, Thelethusa timens, mo tempora dist. Nunc ficto languore, moram trahit. omnia saepe, Visaque causatur, sed iam consumpserat omnem Materiam ficti, dilataque tempora tædæ Institerant, usque dies restabat, at illa Crinalem capiti uitam, nateque, sibi que Detrahit, & passis aram complexa capillis, Ipsi, Parætonium, Mareoticaque arua, Pharonque, Quae colis, & septem digestum in cornua Nilum, Fer precor (inquit) opem nostraque medere timori. Te Dea, te quondam, tuaque haec insignia uidi, Cunctaque cognoui, sonitum, comitesque, facesque Sistrorum, memorique animo tua iussa notauit.

secredebat. Vtque celer uenias: apostrophe ad Hymenaeum nuptiarum Deum. Omnia, uisaeque: auguria & somnia. Causatur: excusat ac causam esse ait. Ficti: fingendi. Ipsi, Parætonium: oppida Aegypti tibi potissimum colitur Isis, commemorat Thelethusa. Nam Parætonium Aegypti oppidum est, & portus ingens quadraginta fere stadiorum, ut Strabo scribit. Mareoticaque arua: Mareotis lacus est Aegypti iuxta Alexandriam, qui antea Arapores nominabatur. Pharonque: Pharos in uia est Alexandriae adiacens, in qua est turris altitudine insignis, quam eodem nomine, quo in uia, multis tabularis excelsam, & albo lapide mirifice structam Sofstratus Gnidius Aegypti regum amicus, ob nauigantium salutem exaedificauit, ut hoc epigramma in eam scriptum declarat. Sofstratus Gnidius Dexiphanis filius Dijs seruatoribus pro nauigantibus. Nam cum ora importuosa & humilis esset, & cautes & breuia mare haberet, signum aliquod necessarium fuit altum, & clarum, quo nauigantes ad portus ingressum dirigerentur. Inde factum est ut huiusmodi signa ad portus collocata Phari dicantur. In septem cornua: hostia. Nam Nilus septem hostijs egreditur in mare.

Parætonia

Mareotis

Pharos

Tua que haec insignia uidi: in ara nateque Iphis ea omnia simulachra erant, quae per somnum uiderat Thelethusa. Sonitum: comitesque, facesque: orn-

do est, Sonitum Sistrorum. Sistrum nesci instrumentum est quod concussum sonitum emittit, unde & nomen est. Facesque, hoc est a concutiendo accepit.

Quod

Quod uidet hæc lucem: quod hæc uiuit. Digito autem puellæ ostendit. Non secura: non sine cura & sollicitudine. Fausto omine: felici augurio.

Ad ignes: ad sacrificia: quæ in nuptiis Iunoni, Hymenæoq; ac Veneri celebrabantur.

LACT. Inde per immensum &c. Argumē. um. Orpheus Eurydice in terra ad inferos descendit, & à Dite imperauit, ut eam reduceret ad superos lege proposita, si sequenti non respexisset, quod ille præstare non potuit. Reuocata igitur ad inferos Eurydice, Or-

Quod uidet hæc lucem, quod nõ ego punior ipsa, Cõsilium, monitumq; tuum est. miserere duarum, Auxilioq; iuuua. lachrymæ sunt uerba secuta, Visa Dea est mouisse suas, & mouerat, aras, Et templi tremuere fores, imitataq; Lunam Cornua fulserunt, crepuitq; sonabile sistrum. Non secura quidem fausto tamen omine læta Mater abiit templo. sequitur comes Iphis euntem, Quam solita est maiore gradu. nec candor in ore Permanet, & uires augentur, & acrior ipse est Vultus, & incomptis breuior mensura capillis, Plusq; uigoris adest, habuit quam foemina. nã quæ Foemina nuper eras, puer es, date munera templis, Nec timida gaudete fide. dant munera templis, Addunt & titulum, titulus breue carmen habebat. Vota puer soluit, quæ foemina uouerat Iphis. Postera lux radijs totum patefecerat orbem Cũ Venus, & Iuno, sociusq; Hymenæus ad ignes Conueniunt, potiturq; sua puer Iphis Ianthe.

pheus ut lucem contigit, sic dementia sua uisse dicitur. ut qui canem Cerberum, uident, præ timore in saxum uersus est, sicut ut Olenus, & Leithæa, qui in Ida monte in lapide transfigurati sunt. Postea dolore ac fletu finito ne rursus coniugale desiderium expectaretur, puerilem Venerem instituit.

RAPHAELIS REGII IN DECIMUM METAMORPHOSEOS Ouidij librum Enarrationes.

Orpheus

Inde per immensum Totum hunc librum undecimam partem Orphici gustis carminibus ita dicitur poeta, ut ab infero non discedat, uariisq; transfigurationibus exponat. Nam Orpheus Apollinis, & Calliope, uel (ut alij scribunt) Oca-

rate efficit, ut uxorem à Platone ea acciperet conditione, ne illam prius, quam ad superos reuersus esset, respiceret, sed Orpheus ueritus ne se uxor sequeretur, cum iam fere ad superos peruenisset, eam respexit, quæ illico ad inferos reuocata Orpheum in maximis cruciatibus reliquit. Cum igitur desperaret iterum ea potiri posse, omnes aspernatus mulieres acitur, primusq; apud Thracas puerorum amoribus indulgisse. Id uero ægre ferentes Thraciæ mulieres sacra Bacchi celebrantes illum cithara canentem, feratibus mulcèrem discerpserunt, cuius caput unã cum cithara in Hebrum proiectum, cum

gri fluij, & Polymniae musæ filius, scientia ac cantus suauitate mortales omnes dicitur superasse, citharamq; ad similitudinem testudinis à Mercurio cõfectam, donatam Apollini datam à patre accepisse, cuius modulatione non homines solum, sed feras, syluastq; ac saxa morafuisse. Is enim (ut scribit Diodorus) doctrinæ deditus, cum theologice operam impendisset, in Aegyptum transiit, plurimarumq; ibi rerum percepta scientia, Græcorum doctis-

Nuptiæ Orphici

Affuit ille quidem, sed nec solemnia uerba, Nec lætos uultus, nec felix attulit omen. Fax quoq; quam tenuit lachrymoso stridula fumo Vsq; fuit, nullosq; inuenit motibus omnes. Exitus auspicio grauior. nam nupta per herbas Dum noua Naiadum turba comitata uagatur, Occidit in talum serpentis dente recepto.

Inde per immensum croceo uelatus amictu Aethera digreditur, Ciconumq; Hymenæus ad oras Tendit, & Orpheia nequicquam uoce uocatur.

Lesbon usque peruenisset, idque serpens laniare uellet, in saxum ab Apolline dicitur fuisse transformatus. Ad oras Ciconum: Cicones populi sunt Thraciæ in-

Cicones

simus, tam in Deorum ceremonijs, tam in theologia, tum in poematis, cantibusq; est habitus. Nauigauit insuper cum Argonautis, ob uxoris amorem ad inferos cum descendisset, à Proserpina suauitate cantus alleccta impetrauit, ut defunctam uxorem ab inferis exciret, nam Eurydice, quam infauso omine sibi copularat, dum per prara simul cū alijs nymphis uagaretur, à serpente percussa interijt, rantiq; dolore moriens affectum maritum, ut non satis esse duxerit lugere, sed ad inferos quoq; ad eam repetendam descendere nihil dubitauit. Eo igitur cum peruen-

xta Hebrum fluium habitantes à Cicone Apollinis & Rhodopes filio dicti. Et Orpheia uoce: adiectiuum est Orpheia, unde etiam penultimam producit, quæ à græcis per a scribitur. Nequicquam: frustra. Neque enim felices illæ nuptiæ fuerunt. Sed nec solemnia uerba: qualia hæc essent. faustæ, felicisq; hæc sint nuptiæ.

Fax quoque quam tenuit: quinq; faces (ut in Problematibus scribit Plutarchus) ante nouam nuptiam præferri solebant. Vixit semper.

Rhodes

Rhodope Rhodopeius uates: Orpheus poeta Thracius, cuius Hymni in plerisque Deorum etiamnum extant. Rhodope autem mons est Thraciae altissimus. Tænaria porta: Tænarus Laconiae promontorium est, in quo specus esse dicitur, per quem ad inferos descenditur. Peryle ues populos: corporibus carentes. Persephonen: Proserpinam.

Orpheus dinteros Proprie autem uideretur Persephone dici, Hecate, quod ea ueneficijis patrem Persea interfecisse dicatur. ut est apud Diodo. libro quinto. Hecaten autem & Proserpinam pro eadem accipi supra annotauimus.]

Orphei oratio Vmbrarum dominum: Plutonium. Opositi: hac oratione Orpheus persuadere conatur Plutoni atque Proserpinæ, ut sibi Eurydice uxorem restituant ac per aliquot adhuc annos uiuere apud superos permittant.

Tartarus Mirandi potest sub terra, periphrasis est inferorum. Opaca Tartara: obscura, tenebrosa. Est enim Tartarus inferorum locus profundissimus Medusæ monstrum: Cerberi canis inferorum tricipitis, qui ut Medusa pro capillis, ita pro pilis colubros ac serpentes habet. Merito autem se excusat Orpheus, ne ut Hercules credatur ad extrahendum Cerberum illuc descendisse.

[De colubris cerberi, quos ille pro pilis habet, Regius uiderit. Medusæ autem monstrum cerberum dici, inde uolunt alij, quod Echidna, quæ cerberum & Orthum Geryonis canem, peperit ex Typhaone, Medusæ progenies fuerit. Sic enim apud Hesiodum legitur de Medusa.

Μετὰ τὴν ἄλλα κίχληρον ἀμύχανον, οὐδὲν ἰσχυρὸν ὄντας ἀνθρώπων, οὐδ' ἄτακτοι θεοί, ἐπὶ ἐν ὄψεσιν ἐστὶν κρατὶσὶν ἰχθυῶν. &c.

Et paulo post, de Echidna
 Ἰθάκη τρυφάνα φασὶ μιν κίχληρον ἰν φιλότητι,
 ἢ δὲ κίχληρον ἀμύχανον ἐστὶν κρατὶσὶν ἰσχυρὸν ὄντας ἀνθρώπων, οὐδὲν ἰσχυρὸν ὄντας ἀνθρώπων, οὐδ' ἄτακτοι θεοί, ἐπὶ ἐν ὄψεσιν ἐστὶν κρατὶσὶν ἰχθυῶν. &c.]

Auguror: cōiecto & signis colligo. Auguror autem & Auguro in eadem significatione dicimus. Veteris rapina: nam Pluto Proserpinæ amore captus eam rapuit.

Per chaos hoc ingens: per has immensas tenebras. Retexite: resoluite, ut ad uitam possit redire. Omnia debentur uobis: omnia inquit ad uos uenire necesse est. Longissima regna: utpote quæ nunquam sint finem habitura. Peregerit: cōpleuit, iuris uestri: potestatis, & dinonis uestræ. Pro munere poscimus usum: ut

Eurydice uti, fructus possim. Quod si fata negant ueniam: sed si inquit fata mihi hoc beneficium, pro uxore peritum negauerit, decreui nolle ad superos redire. Veniam: beneficium. Interdum uenia pro pace ponitur. Virgi. Cuncti nam lecti nauibus ibant Orantes ueniam. Cæterum qui peccarunt ueniam petere proprie dicuntur, cum ut sibi parcauer, orant. Certum est mihi: decretum est mihi. Talia dicent: quanta fuerit uis Orphei orationis facile hinc colligitur, quod inferos omnes lacrymas emittere cōegit.

Neruosque: citharæ chordas pulsantem. Nec Tantalus undam Captauit refugam: Tantalus Paphlagoniæ rex fuit regionis fertilitate ditissimus, quæ mensa Deorum dignatus Iouis arcana prodidit mortalibus. Quare ad inferos detrusus, & inter aquas ori allabentes sitit, nec pendentibus pomis famem expellere potest. Cum enim ea captare uult a uento (ut scribit Ho.) dissipantur. Captauit: capere curauit.

Tantalu

Quam satis ad superas postquam Rhodopeius auras
 Defleuit uates, ne non tentaret & umbras,
 Ad styga Tænaria est ausus descendere porta,
 Per cæleues populos, simulachraque functa sepulchro
 Persephonen adiit, in amœnâque regna tenentem
 Vmbrarum dominum, pulsisque ad carmina neruis,
 Sic ait, ô positi sub terra numina mundi,
 In quem decidimus quicquid mortale creamur,
 Si licet, & falsi positis ambagibus oris
 Vera loqui sinitis, non huc ut opaca uiderem
 Tartara, descendi, nec uti uillosa colubris
 Terna Medusæ uincirem guttura monstri.
 Causa uis est coniunx, in quam calcata, uenenum
 Vipera diffudit, crescentesque abstulit annos.
 Posse pati uolui, nec me tentasse negabo.
 Vicit amor, supera Deus hic bene notus in ora est,
 An sit & hic, dubito, sed & hic tamen auguror esse,
 Famaque, si ueteris non est mentita rapinæ, (moris,
 Vos quoque iunxit amor, per ego hæc loca plena tibi
 Per Chaos hoc ingens, uastisque silentia regni,
 Eurydices oro properata retexite fata.
 Omnia debentur uobis, paulumque morati
 Serius, aut citius sedem properamus ad unam.
 Tendimus huc omnes, hæc est domus ultima, uosque
 Humani generis longissima regna tenetis.
 Hæc quoque cum iustos matura peregerit annos,
 Iuris erit uestri, pro munere poscimus usum.
 Quod si fata negant ueniam pro coniuge, certum est
 Nolle redire mihi, leto gaudete duorum,
 Talia dicentem, neruosque ad uerba mouentem
 Exangues flebant animæ, nec Tantalus undam
 Captauit refugam, stupuitque Ixionis orbis.
 Nec carpere iecur uolucres, urnisque uacant
 Belides, in throno tuo sedisti Sisyphæ saxo.

(ut quidam scribunt) Antionis & Melanthus filius, cum Iunonem de stupro interpellasset, siue (ut Homerus ait) Latonam, ad inferos damnatus rota assidue circumagitur. Stupuit: immobilis permansit, ut Orphei carmina audiret. Orbis: rota. Nec carpere iecur uolucres: Titij subaudiatur, nam Titius Iouis filius, & Helæ, qui Terræ alumnus dicitur, quoniam a matre sub specu metu Iunonis fuit educatus, cum Latonam uiolare tentasset in nouem iugera dissentus, iecore suo uolucres assidue pascere narratur. Urnisque uacant, Be. Beli nepotes. Hæc nero Danai filiarum fuerunt quinquaginta, quæ totidem patrueles eisdemque maritos Aegypti filios iussu Danai patris suum quibus præter unam Hypermetram, quæ Lynceo peperit, prima nocte interemere, unde ad inferos detrusæ cribris aquam haurire finguntur. Hæc autem fabula Lucretius amore, eos significari putat, qui in re lenissima

Ixion

Titius

Belides

lenissima

leuissima diu laborent. Vacarunt: cessarunt ab urnis
gestandis. Inq. tuo se. Si. fa. Sisyphus Acoli filius cum
Isthmum infestaret, ad inferos trusus saxum in montis
cicumē subuoluere cogitur, quod semper in
uallē deuoluitur, quo
ambitiosi significan-
tur, qui quacumq; ferat
repulsam, ab ambiens
dis tamen magistrati-
bus non desistunt.

Eumenidum: furia-
rum. Nece. co. Pro-
serpina. Nec qui re-
git ima: periphraſis est
Plutonis. Umbras
inter: anastrophe est.

Carpit accliuſ: per
tramitem arduum Or-
pheus ab inferis ad su-
peros ascendit. Nec
procul: nec longe.

Margine: extrema-
te. Summæ telluris:
supernæ terræ. Hinc
ne deficeret metuens:
tunc inquit timens Or-
pheus ne Eurydice se
desereret, ad eam oca-
los conuertit. Quam-
tria qui timidus: quis
nam hic fuerit, nuli-
quā me legiſſe memi-
ni. Quisquis autē fuit,
cum Cerberū ab Her-

Olenus & Lethæa in-
lapides

MICYL. [Hunc locum expli-
cat Parrasius in præfa-
tionē ſecūdi de Rapt.
Proser. Alludit autem
poëta ad eum, quem
græci παρακλισητα uo-
cant. de quo prouer-
bium extat, παρακλισητα
de quo apud Suidam hoc mo-
do legitur. παρακλισητα
ἐν σπηλαιῶ, καὶ ἴδιον ἐστὶν
καὶ ἐπιλεβηται, καὶ ἀνιμῶ
ἐν καὶ τὸ ἀποστραφῆσαι.
ἡσυχασταὶ καὶ ἐν ἑρακλῆι,
καὶ ἴδιον ἐστὶν ἀσπασίον, καὶ
ἐστὶν ἀπὸ τῆς ἀσπασίας. Relin-
qua uide apud Parrasium.]

RAPH. Medio: collo subau-
diatur. Nam ē tribus
Cerberi collis mediū
cathenis fuerat ligarum.

Tunc primum lachrymis uictarū carmine fama est
Eumenidum maduisse genas, nec regia coniunx
Sustinet, oranti, nec qui regit ima, negare.
Eurydicenq; uocant, umbras erat illa recentes
Inter, & incessit passu de uulnere tardo.
Hanc simul, & legē Rhodopeus accipit Orpheus,
Ne flectat retro sua lumina, donec auernas
Exierit ualles, aut irrita dona futura.
Carpitur accliuſ per muta silentia trames
Arduus, obscurus, caligine densus opaca.
Nec procul abfuerant telluris margine summæ,
Hinc ne deficeret metuens, auidusq; uidendi
Flexit amans oculos, & protinus illa relapsa est,
Brachiaq; intendens, prendiq;, & prendere captas,
Nil nisi cedentes infelix arripit auras.
Iamq; iterum moriens, nō est de coniuge quicquā
Queita suo, quid enim nisi se quereretur amatam?
Supremumq; uale, quod iam uix auribus ille
Acciperet, dixit, reuolutaq; rursus eodem est,
Non aliter stupuit gemina nece cōiugis Orpheus,
Quam tria qui timidus medio portante cathenas
Colla canis uidit, quem non pavor ante reliquit,
Quam natura prior, saxo per corpus oborto,
Quiq; in se traxit crimen, uoluitq; uideri
Olenus esse nocens, tuq; o confisa figura
Infelix Lethæa tua, iunctissima quondam
Corpora, nunc lapides, quos humida sustinet Ide,
Orantem, frustra iterum transire uolentem
Portitor arguerat, t̄ septem tamen ille diebus
Squallidus in ripa, Cereris sine munere sedit,
Cura, dolorq; animi, lachrymaq;, alimenta fuere.
Esse Deos Herebi crudeles questus, in altam
Se recipit Rhodopē, pulsumq; Aquilonibus Hæ-
Tertius æquoreis inclusum piscibus annum (mū.
Finierat Titan, omnemq; refugerat Orpheus
Fœmineam Venerem, seu quod m̄? cesserat illi,
Siue fidem dederat, multas tamen lor habebat
Iungere se Vati, multæ doliuere repulsæ.
Ille etiam Thracum populis fuit auctor amorem
In teneros transferre mares, citraq; iuuentam
Aetatis breue uer, & primos carpere flores.
Collis erat, collemq; super planissima campi
Area, quam uiridem faciebant graminis herbæ,
Vmbra loca deerat, qua postquam parte resedit
Dijs genitus Vates, & fila sonantia mouit,
Vmbra loco uenit, non Chaonis abfuit arbor,

Quis in se traxit crimen: O-
lenus quidam Lethæam duxit uxorem eximia pulchri-
tudine adeo superbam, ut... abus præferret. Ceterum
Deæ iraræ cum de Lethæa oplicium sumere uel

lent, Olenus in se culpam uxoris transferre ausus una
cum illa in lapidem fuit conuersus. Humida Ide: fon-
tibus abundans. Nam Ida Phrygia multis fontibus irri-
gatur. [Vnde & *παρτι*
Λακκ. Homerus illam
subinde appellat.]

Orantem: Orphicū
precantem. Portitor:
Charō qui portui infe-
rorum præsit. Arguo-
rar: increpueat: sed ar-
cuerat fortasse rectius
legeretur, ut intelliga-
mus, uetuerat. In ri-
pa: stygis paludis. Ce-
reris sine munere: sine
ullo cibo. Pulsumq;
Aquilonibus Hæmū:
montes sunt Thraciæ
Rhodope & Hæmus
Boreæ obnox. An-
nū piscibus æquoreis
inclusum: hoc est pisci-
bus terminatum. Nē
pisces Zodiaci ultimū
obtinere locum, an-
numq; terminant. Sig-
nificat igitur tres an-
nos trāsuisse post Eu-
rydices mortem, qui-
bus Orpheus nullam
tetigerat mulierem.

Autor transferre: cō-
structio est græca, Trā-
ferendi enim latine di-
ceretur.

Collis erat &c. Ar-
gumentum Ad canus
Orphi desideratis cō-
suetudinem coniugis
cum plurima anima-
lia capra uocis dulcedi-
ne conuenissent, & in
his etiam arbores ē suis
mentibus elicitæ, inter
quas stupens cantibus
Pinus Cybeles mon-
tis, qui in Phrygia est,
in quam Arys matris
Deūm antistes muta-
tus est. Alij ferunt fuisse
se cum filium. Alij pa-
storem.

Collis erat: locū de-
scribit ubi canens Or-
pheus a Bacchis fuit
discerptus. Dijs ge-
nitus uates: Orpheus
Apollinis et Calliopes
mūsæ filius. Loco: in
locum. Virgilius, It clā
mor celo. Chaonis
arbor: quercū dicit. Nē

Quercus
chaonia
Chaon
Heleni
quercus arbor est glandifera, quæ in Chaonia Epiri re-
gione a Chaone dicta, copiose prouenit. unde in pri-
mo Georgicorū Virg. Si uestro munere tellus Chaonia
pingui glandem mutauit arista. Chaon autē frater fuisse

Heleni scribitur: quem cum Helenus ipse per imprudentiam occidisset, regionē cui imperabat, Chaoniam ab illius nomine uocauit, cum antea Moloſſia appellaretur. Vnde Virgilius. Morre Neoptolemi regnorū red- dita cessit pars Heleno, qui Chaonios cognomine cam- pos, Chaoniamq; omnē Troiano à Chaone dixit. Pli- nius autē Chaoniam à Chaonibus populis denominatā esse scri- bit. Non nemus He- liadū: populi in quas sorores Phæthōnis cō- uersas fuisse in secūdo uolumine poëta narra- uit. Heliadum: Solis filiarum. Helios enim Sol dicitur. Aescu- lus: arbor est hæc glan- difera Ioui dicata. Et innuba laurus: uirgo. Daphne enim quam in laurum conuertam legimus nunquam nu- bere uoluit. Enodis abies: sine nodis. Et platanus genialis: ge- nio ac uoluptati dica- ta. Folij enim ætate Solem auertit, hyeme uero admittit, ut Pli- scribit. Acerq; acer ar- bor est uarijs distincta coloribus, unde acer- næ mensæ post citreās in pretio apud prisceos fuisse scribuntur. Am- nicolę salices: iuxta flu- uios nascētes. Salix au- tem arbor est nonor, quā ut hoc loco sic describenda. Et aqua- tica Lotos: arbor est Lotos locis humidis gaudēs, unde & aquatica uocatur à poëta, & fert suauissimū fructum in Africa præferim, unde Lotophagi populi fuerūt de- nominati. Est etiam Lotos herba, quam inter primas Deorum uoluptati nasci Homerus ait. Tenuēsq; my- ricæ: humiles, non multum crescentes. Vnde & Virgili. in Bucolicis humiles myricas appellat. Et bicolor myr- tus: arbor est myrtus Veneti dicata. Ba- is: immatu- ras ficos baccas uocat poëta. Pampinea- ites: pampi- nis & folijs onerata. Orni- que & piceæ, arbores sunt montanæ ornus & picea. Sane hornus cum aspiratio- ne huius anni intelligitur. Arbutus: arboris est species arbutus haud ualde crescens. Pomo rubenti: pomis rubicūdis. Et lentæ palmæ: flexibiles. Victoris præ- mia: idcirco palmæ uictoris præmia dicuntur, quod ui- ctōres palma coronantur. Palmæ enim nunquam on- ri cedunt, ut qui uincūt, hostibus cedere non uidentur. Et succincta comas: succinctas & altas habēs comas, & frondes. Nam pinus in uertice solum frondes emittit. Grata Deūm matri: Cybele. Siquidem Cybeleius Atys: Arym eximia pulchritudine puerum Deorum ma- ter, ut in Fastis scribit poëta, sibi casto deuinxit amore, iussitq; ut castus uiueret, sua que templa tueretur. At ille mandatorū immemor cum Sagarithide† nymp̄ha coi- uuit, quare in furias actus se ipse primum excastrauit, de- inde cum se interficere uellet, in pinū arborem fuit com-

mutatus.

[De furoribus Atys multa Catullus in eo carmine, MICYLI cuius initium Super alta uectus Atys celeri rate maria. &c. Interpres autem Nicandri, ab apro occisum Atyn di- cit, cuius uerba hæc sunt. *ισορινη δὲ κομιδὴ ἢ φρήξ ἢ ἄλγη* (Sic enim græci quidam uocant *ἄρ᾽ ἀτῶν*) *κοιμαίνου δὲ ἑὶ γυμῶν πῶ* *μυτέρα τ᾽ ἐκῶν, ἰφιλᾶτα ὦ* *αὐτῶν καὶ δὲ φαινεῖται πᾶσι* *αἰε, ἡμῆε κἀπὲρ ἡρίων. εὐίρ* *δὲ ἰπὶ φήρθ ἄνακτοσχατῶν* *ἀκίλιρ κἀπὲρ, οὐ φασφῶε, δὲ* *αἰδῶ ἡρ᾽ ἀμυγῆς, ἡδᾶ σὲ ἢ* *χρηρ κίμῆταρ. ἢ δὲ πᾶσι φῶ-* *ρᾶντα κίαιτ, ἰθᾶντε, οἱ δὲ* *φρήθῶ κατὰ σ᾽ ἰαρ ἑρῶσῶν* *κίαιτ. Diodorus ad his-* *toriam rem refert, li-* *bro quarto, Cybolem* *enim Menoēs Phry-* *gū regis & Dindyme-* *nes filiam fuisse dicit,* *à monte Cybelo, in* *quo exposita fuisset,* *appellaram. hæc, cum* *iam ætate prouecta es-* *set, adolescentem quē-* *dam eius regionis An-* *tym nomine adama-* *sc. ex coisq; grauidā fa-* *ctā fuisse. Quod ut pa-* *ter animaduertit, An-* *tym & nutrices interfi-* *ci, atq; in sepultos abij-* *ci iussisse. Cybelen au-* *tem cum Atys amo-* *re, tum dolore nutricū* *perculsam, insanam ef-* *fectam, in publicum* *prodijſſe, psallentemq;* *cum tympano solum* *uniuersam patriā spar-* *sis capillis perambulasse. Orta autem postea peste, Phry-* *ges, consulo oraculo, iussos, ut Atyn sepelirent, & Cy-* *belen, ut Deam uenerarentur.]*

Non nemus Heliadū, nō frondibus Aesculus altis,
Nec Tilix molles, nec Fagus, & innuba Laurus,
Et Coryli fragiles, & Fraxinus utilis hastis,
Enodisq; abies, curuataq; glandibus Ilex,
Et Platanus genialis, Acerq; coloribus impar,
Amnicolæq; simul Salices, & aquatica Lotos,
Perpetuoq; uirens Buxus, tenuesq; Myricæ,
Et bicolor Myrtus, & baccis cærulea Ficus.
Vos quoq; flexibiles Hederæ uenistis, & unā
Pampinæ Vites, & amictæ uitibus Vlmī,
Orniq; & Piceæ, Pomoq; onerata rubenti
Arbutus, & lentæ uictoris præmia Palmæ,
Et succincta comas, hirsutaq; uertice Pinus
Grata Deūm matri. siquidem Cybeleius Atys
Exiit hac hominem, truncoq; induruit illo.
Affuit huic turbæ metas imitata Cupressus,
Nunc arbor, puer ante Deo dilectus ab illo,
Qui citharam neruis, & neruis temperat arcum.
Nancq; sacer Nymphis Carthæa tenentibus arua
Ingens Ceruus erat, lateq; patentibus, altas
Ipse suo capiti præbebat cornibus umbras.
Cornua fulgebant auro, demissaq; in harmo
Pendebant tereti gemmata monilia collo,
Bulla super frontem paruis argentea loris
Vincta mouebatur, pariliq; ætate nitabant
Auribus & geminis, circum caua tempora, baccæ.

Atys in num
Cyparissus in cu-
pressum
LACT
RAPH
Carthæa
Cæza
Quamlibet

Lotophagi

Li. 4. Fast.

Al. Sanga-
ride

Atys in num
Cyparissus in cu-
pressum
LACT
RAPH
Carthæa
Cæza
Quamlibet

Atys in num
Cyparissus in cu-
pressum
LACT
RAPH
Carthæa
Cæza
Quamlibet

Atys in num
Cyparissus in cu-
pressum
LACT
RAPH
Carthæa
Cæza
Quamlibet

Quamlibet ignotis: quantumlibet incognitis. So-
lisq; uapore: significat Solem in Cancro fuisse, quo tem-
pore maximi excitantur æstus. Frigus ducebat: trahe-
bat, capiebat. Pro materiaq; pro qualitate rei perditæ
doleret. Egesto san-
guine: exhausto, emil-
to. Sumptisq; rigore:
accepta duricie. Sy-
dereum cælum: syderi-
bus ornatum. Luge-
bisq; alios: hoc ex Ro-
mana cõsuetudine di-
ctum est. Nam (ut Ser-
uius scribit) cupressi ra-
mi ante fores domus
in qua esset cadauer,
ponebantur, ne quis
per imprudentiam in-
grediens pollueretur,
unde illa inferijs fuisse
consecratã dicunt, hoc
est lacrymis & lacti-
bus, uel quod cesa nã
quam reuifescit.

[Plinius Diti sacra
cupressum dicit, eoq;
funebri signo ante do-
mos poni solitam. Ex
Græcis autem Didy-
mus quidam, Cyparissos
Ereochis filias fuisse
dicit. Quædam tri-
pudio deorum subsi-
liunt, in puteam fore
deuolutæ fuerunt. Tel-
lus autem uicem illa-
rum misera, arbores
puellarũ more coman-
tes, in illarum locum
& memoriam procrea-
uit. Hæc ex Græponi-
corum lib. 11.]

Dolentibus: morte
propinquorum.

ACT. Tale nemo &c. Ar-
gumentum. Ganyme-
des Trois filius cū for-
ma cæteris Iliensibus
Phrygiæ præferretur,
& assiduus uenationi-
bus interesset, ne infamiam
uicentis ætatis
subiret, Iuppiter uer-
sus in aquilam ex Ida
monte eum rapuit in
cælũ, ministrũq; fecit.

RAPH. Impulsas: percussas.
Iuppiter Chordæ autem quæ si
in aquilã des latine dicuntur, mu-
sicorum tantummo-
do sunt instrumento-
rum. Diuersa: diuer-
se. Nomen enim pro
aduerbio positũ est. Varios modos: uarios sonos, ex
quibus constat harmonia. A Ioue musa parens: Cal-
liopem musam sibi matrẽ inuocat Orpheus. Ex princi-
pio aut hymni Orphi in Iouem hæc sumpta esse uidentur.

Isq; metu uacuis, naturaliq; pauore
Deposito celebrare domos, mulcendaq; colla
Quamlibet ignotis manibus præbere solebat.
Sed tamen ante alios Cææ pulcherrime gentis
Gratus erat Cyparisse tibi, tu pabula ceruum
Ad noua, tu liquidĩ ducebas fontis ad undas,
Tu modo texebas uarios per cornua flores,
Nunc eques in tergo residens huc lætus, & illuc,
Mollia purpureis frenabas ora capistris.
Aestus erat, mediusq; dies, Solisq; uapore
Concaua littorei feruebant brachia Cancrĩ.
Fessus in herbosa posuit sua corpora terra
Ceruus, & arborea frigus ducebat ab umbra.
Hunc pter imprudens iaculo Cyparissus acuto
Fixit, & ut sæuo morientem uulnere uidit,
Velle mori statuit, quæ non solatia Phœbus
Dixit: & ut leuiter, pro materiaq; doleret
Admonuit, gemit ille tamen, munusq; supremum
Hoc petit à Superis, ut tempore lugeat omni,
Iamq; per immensos egesto sanguine fletus,
In uiridẽm uerti cœperunt membra colorem.
Et modo qui niuea pendebant fronte capilli,
Horrida cæsaries fieri sumptoq; rigore
Sydereum gracili spectare cacumine cælum.
Ingemuit, tristisq; Deus lugebere nobis,
Lugebisq; alios, aderisq; dolentibus inquit.
Tale nemo Vates attraxerat, inq; ferarum
Concilio medius turba, uolucrumq; sedebat.
Ut satis impulsas tentauit pollice chordas,
Et sensit uarios, quamuis diuersa sonarent,
Concordare modos, hoc uocem carmine mouit.
Ab Ioue musa parens (cedunt Iouis omnia regno)
Carmina nostra moue, Iouis est mihi sæpe potestas
Dicta, prius cecini plectro grauiore Gigantes,
Sparsaq; Phlegræis uictricia fulmina campis.
Nunc opus est leuiore lyra, puerosq; inamus
Dilectos Superis, in concessisq; puellas
Ignibus attonitas meruisse libidine pœnam.
Rex Superũ Phrygiũ quondã Ganymedis amore
Arsit, & inuentum est aliquid, quod Iuppiter esse,
Quam quod erat, mallet, nullo tamen alite uerti
Dignatur, nisi quæ portat sua fulmina terræ.
Nec mora, percusso mendacibus aere pennis
Arripit Iliaden, qui nunc quoq; pocula miscet,
Inuitaq; Ioui nectar Iunone ministrat.

Varios modos: uarios sonos, ex
quibus constat harmonia. A Ioue musa parens: Cal-
liopem musam sibi matrẽ inuocat Orpheus. Ex princi-
pio aut hymni Orphi in Iouem hæc sumpta esse uidentur.

tur. Cedunt Iouis omnia regno: omnia inquit Iouis
potenti subijciuntur. Est autẽ parenthesi, causam con-
tinens cur ab Ioue sit inchoandum. Plectro grauiore:
re: sono grauiore, quali bella cantari solent. Est aut plect-
rũ instrumentũ musi-
cum, qui latine pectẽ
appellatur, quo chorde
percutiuntur & ðĩ
πλάτυν, hoc est à percu-
tendo declinarum.

Gigantes: Giganto
machiã, hoc est, gigan-
tum pugnam. Phle-
græis campis: ubi ful-
minibus gigantes fue-
re confecti. Phlegræi
uero campi & in Thra-
cia, & in Campania, et
in Thessalia esse scri-
buntur. Leuiore lya-
ra: humiliori s. io a-
moribus conuenienti.

Phlegræi
campi

In concessis ignibus:
nefandis amorib;. Ea
autem Orpheus canit
in mulicrum odium,
atq; contemptũ. Phry-
giũ Ganymedis: Troia-
ni. Nam Ganymedes
Trois Dardanorũ re-
gis fuit filius qui admi-
rãda pulchritudine Iouem
in sui amorẽ pel-
lexit, à quo in aquilã
mutato raptus, ac sibi
mensũ ministrũ dedit
Iuppiter perhibent. Quod
quidem idcirco singi-
tur, quod Iuppiter aut
per legionem Gany-
medem rapuit, cuius
insigne erat Aquila,
aut nauis in qua fuit
impositus pictam has-
buit aquilã, ut Laclan-
tius exponit. Eusebius
uero in Chronicis ait
Ganymedem à Tanta-
lo fuisse raptũ, indeq;
orru bellũ inter Troẽ,
& Tantalũ. Locus autẽ
in quo raptus fuit & rã-
piti uocatur & ðĩ ðĩ ðĩ ðĩ ðĩ
hoc est, à rapiendo, ut
Strabo testatur. Aquila
quidã Ganyme-
dẽ esse dixerunt, ut scri-
bit Higynus, unde uer-
lut aquã fundens ostẽ-
dit, & à græcis Hydro-
choos appellatur. Ni-
si quæ portat sua fulmi-
na terrẽ: periphra-
sis est

Ganymedis
dis raptus

aquilæ, quæ fulmina Ioui subministrare dicit. Hoc autẽ
idcirco singitur, quod sola ex auibus aquila fulmine nõ
tangitur. Iliadem: Ilij nepotem. Inuita Iunone: con-
tra uoluntatẽ Iunonis, quæ ægre ferebat Ganymedem
proptet

Hippocoonte regno expulsus restituit. Ut Pausanias in Laconicis.]

Quod quoniam fatali lege tenemur: ueretur in uentibus legitur exemplaribus, & recte quidem. Sic namq; aperte intelligitur, quod facere prohibemur. Dii enim cum natura sint immortales, nulla ratione uitam depo-

nis, quam Cerastræ quidam, qui in ara hospites immolabant, quos ut Venus in iuuenos conuertit, ita Propœtidæ & sua corpora primas prostituere cogit, & in saxa commutauit. Fœcundam Amathunta: Amathus urbs est Cypræ ære abundans, unde & Cyprus ipsa Amathusia olim fuit uocata. et etiam urbs Laconicæ.

Amathus

Declinatur autem Amathus, Amathuntis, ut Opus Opuntis. Annuat: nutu affirmit tam illas uelle genuisse, quam eos Cerastræ, qui hospites immolando maximo sibi deo decori fuerunt. Unde etiam nomen traxere Cerastræ, unde Cerastra declinantur, cornu dicitur. nã in fronte duo cornua habebant, unde & Cyprus ipsa Cerastris, quibusdam fuit appellata.

[Sed eius nominis rationem Stephanus inde tractam dicit, quod multa Cerastræ, hoc est, Cerastræ seu promontoria habeat Cyprus. Et uideatur sane insulae nomen fabulae dedisse locum, non autem contrã.] Iouis hospitis: Iouis pater fuit à Græcis appellatur, quod hospitibus praesit. Unde Virgilius, Iuppiter hospitibus nam te dare iura loquuntur. Lugubris sceleris: lugubris sceleris, quo hospites decepti necabantur. Amathusias bidentes: Cyprias oues. Nam Cyprus (ut dixi) Amathusia e-

Amathus

Reddere, quod quoniam fatali lege tenemur, t Semper eris mecum, memoriq; harebis in ore. Te lyra pulsa manu, te carmina nostra sonabunt, Flosq; nouus scripto gemitus imitabere nostros, Tempus & illud erit, quo se fortissimus heros Addat in hunc florem, folioq; legatur eodem, Talia dum uero memorantur Apollinis ore, Ecce cruor, qui fusus humi signauerat herbas, Desinit esse cruor, Tyrioq; nitentior ostro Flos oritur, formamq; capit, quam lilia, si non Purpureus color his, argenteus esset in illis. (ris) Non satis hoc Phœbo est (is enim fuit autor honoris) Ipse suos gemitus folijs inscribit, & huiusmodi Flos habet inscriptum, funestaq; littera ducta est, Nec genuisse pudet Spartæ Hyacinthon, honorq; Durat in hoc æui, celebrandaq; more priorum Annua prælata redeunt Hyacinthia pompa. At si forte roges fœcundam Amathunta metallis, An genuisse uelit Propœtidæ, annuat æque Atq; illos, gemino quondam quibus aspera cornu Frons erat, unde etiam nomen traxere Cerastræ. Ante fores horum stabat Iouis hospitis ara Lugubris sceleris, quam si quis sanguine tinctam Aduena uidisset, mactatos crederet illic Lactentes uitulos, Amathusiasq; bidentes, Hospes erat cæsus, sacris offensa nefandis, Ipsa, suas urbes, Ophiusiaq; arua parabat (urbes) Deserere Alma Venus, sed quid loca grata? quid Peccauere meæ? quod, dixit, crimen in illis? Exilio poenam potius gens impia pendat,

tiam fuit appellata. Ophiusia arua: Cypria. alludit autem poëta ad priscum illius insulae nomen: Cerastris namque etiam cognominata fuit à genere quodam serpentis, uel quod multa cornua, hoc est montium uertices habet, Ophiusia uero serpentina possumus interpretari.

[Huius nominis, neque apud Græcos Stephanus aut Strabo, neque apud Latinos Plinius aut Mela meminere. Sed tum quia idem nomen multarum insularum fuit, (Nam & Hispaniæ quædam, & Aegei maris alia, item quæ Tenus dicitur, & ea quæ proprie Rhodos, aliquando Ophiusæ nomine appellatae fuerunt) deus hoc poëtae, ut is uel in mnemodico errato lapsus fuerit, uel alia, nobis que incognita ratione Cyprum, Ophiusam uocarit. Nam de serpentum genere, quos Cerastræ dicunt, quæ hic à Rhegio afferantur rationem non habent.]

Gens impia: Cerastrarum.

Fugit

Al. uera nere possunt. Scrip-
mus to: literis. nam in Hyacintho flore ac syllaba gemitu significans his inscripta uidetur. Tamen si quidam aliter sentientes, putant, qd hyacinthos in Hyacintho flore esse inscriptas, manifeste decipiuntur.

Fortissimus heros: Ajax Telamonius, ut in tertio decimo poëta narrat, in Hyacintho fuit conuersus. Folioq; legatur eodem: nã in Hyacinthi folijs (ut dixi) prima syllaba huius nominis aie, inscripta uidetur. Et huiusmodi sic quidam fere legitur, sicq; legendum esse quidam præcipiunt, sed aperte falluntur, cum huiusmodi littera nullum gemitum præ se ferat, uel uero quæ uox est aperte gemitus significatiua, legendum esse facile cõtenderim, quãuis omnia quæ quidam mihi uidere contigit exemplaria refragantur. Funestaq; littera: lugubris sceleris quibus in funcribus urantur.

Ducta est: scripta est. Nam litteræ dum scribuntur duci proprie dicuntur. Hinc autem aperte etiam colligitur legendum esse, nãq; est uox, qua etiamnum in funcribus & stribus uti solemus.

[Nec gen. pud. Sparren. Hyacinthum. Non simpliciter de loco seu patria accipiendam, sed & de persona Sparta. fuit enim hæc uxor Lacedæmonis, mater Amyclæ ipsiusq; Hyacinthi auia. ut Idem Pausan. tradit.]

Hyacinthia: festa in honorem Hyacinthi pueri instituta.

ACT. At si forte roges fœcundam &c. Argumentum. Amathus oppidum in insula Cypro, cuius incolæ obruta cõsuetudine humani generis, soliti in ara Iouis quæ proxima erat Deæ Veneris aduenas immolare, quorum crudelitate Venus offensa, ne relinquere sedes suas cogere tur, in boues illos uertit, quæ à magnitudine cornuum Cerastræ apud Salaminios sunt nominati.

RAPH. At si forte roges: per comparationem ostendit Orpheus pueros formosos & Dii placuisse, & maximo ornamento suis fuisse ciuitatibus, puellas uero contra & Dii perquam displicuisse, & maximo suas urbes de decore affecisse. Nam Propœtidæ quædam Venerem Deam esse negare ausa, no. uiaore sunt odio ciuibus

LACT. Fugacis: exilij. Toruos: truces, terribiles aspectu. Sunt tamen &c. Argumentum. Propœtides filia Amathuntæ aspernatæ Venerem primæ in triuio uulgauere corpora ob eiusdem Deæ iram, quia pudore induruerant, nouissime in lapidem sunt transfigurata.

RAPH. Sunt tamen obscœnæ: quamuis inquit Cerastas in

iuuencos conuerterit Venus, Propœtides tamen ausæ sunt eam negare Deam esse. Obscœnæ: turpes. Vulgasse: prostituisse.

U. sicut in
tauros.
Propœti
des in saxa

[Videtur hæc fabula, à libidine et turpitudine Cypriarum mulierum occasionem traxisse. Nam & Herodotus & Iustinus tradunt, antiquitus Cyprius quæstus corporis dotem quære, uulgo ad litus estis ad enis ac nauris prostare solitas fuisse. Quod illis commune fuit cum Babylonij, ut idem Herodotus autor est.]

Cessit: recessit. Pro quo: propter quam re.

Numinis ira: Veneris indignatione.

Sanguis: induit oris: ita durus est factus, ut nihil erubescerent. Paruo discrimine: parua differentia. Lapide: namq; statuæ uidebantur Propœtidibus similes. Versæ: fuerant subaudiatur.

LACT. Quas quia Pygmalion æuum per crimina agentes. &c. Argumentum. Pygmalion offensus impudentia uulgari Propœtidum statuit cœlebs permanere. Qui cum signum uirginale ex ebore fecisset, captus specie eius in uicordem incidit amorem, & cum tota mente quæsiuit à Deo ut ei signo, cuius amore exarsisset, animam infunderet, ut egressus templo domum peruenit, cœperit uoto se esse donatum coniugij. Itaq; laetatus arte sua Paphum filium genuit, qui in insula Cypro oppidum sui nominis constituit.

Al. quæsi
uisset

RAPH. Pygmalio

Quas quia Pygmalion æuum: Pygmalion quidam flagitijs Propœtidum offensus, uitam cœlibem exigere decreuit, sed ex ebore uirginis simulachrum adeo fabre effinxit, ut perinde atq; si uiua esset, illius amore caperet. Quare Venerem orauit, ut sibi talem concederet uxorem. Venus autem plusquam perebatur, effecit. Nam illi, quam in lecto Pygmalion collocauerat, animam inspirauit, nubilemque ætatem donauit, ex insperato igitur Pygma-

lion uoti compos factus ex ea Paphum sustulit, à quo & insula, & urbs Paphos fuit appellata. Sine coniuge cœlebs: alterum ex altero pendet. Qui enim uxore caret cœlebs uiuit: qui cœlibem ducit uitam, uxorem non habet. Cœlebs autem dicitur, quasi cœlestem uitam agens.

Thalami consorte: uxore.

Qua femina nasci Nulla potest: pulcherrimam fuisse illam statum intelligimus, ut quæ ne à natura quidem posset superari. Et si non obster reuerentia: acute eleganterq; hoc dictum est. Nam uirgines bene educatæ præ pudore in uirorum conspectu uix audent se mouere. Ea igitur statua non quod eburnea esset, sed pudore quodam uirginibus insito immobilis uidebatur.

Ars adeo laet: ut uia uideretur, non ex ebore confecta. Arte sua miratur: statum subaudiamus. Simulati corporis: in similitudinem uirginis effecti. Nec adhuc ebur esse fatetur: quæuis tangat statum, eburneamque esse sentiat, sibi ramẽ eburneam esse persuadere non potest, adeo uiua uidebatur.

Insidere: inhaerere, insigi ac subsidere, sic ut membra digitis cederent. Et meruit pressos ueniat ne liuor in artus: & timet inquit ne membra manu pressa liuorẽ & nigra quædam signa cœcipiant. Liuor autem est illud signum subnigrum quod in corpore percusso uideri solet, cui quoniam inuidorum color similis est, liuor pro inuidia saepenumero ponitur. Heliadum lachrymas: succina, quæ è populis in quas sorores

Phœthontis conuersas fuisse narrauit poëta desinere dicuntur. Bacca: uniones. Concha Sidonide: purpura Tyria. Tota Cypro: per totam Cyprum. Veneri namque dicata est Cyprus insula Ciliciæ, Syriæq; obiecta, quondam nouem regnorum sedes, uarijs quidem nominibus appellata, nã & Atamantida & Cerastin & Aspeliam & Amathusam & Macaran & Crypron & Coliniã am Plinius scribit fuisse appellatam. Cyprus autem dicta est à Cypro Cinyræ filia, uel à Cypro flore, uel (ut Astynomus scribit) quia prius Crypros appellata fuit, eo quod saepenumero à mari fuit occulata, deinde littera abiecta Cypros uocata.

Cyprus

Blandis cornibus non infectis, sed mitibus. Cornua autem uictimarum inaurari solebant. Munere: sacrificio. Ad aras: apud altaria. Ventus aurea: pulchra.

[Epitheton ab Homero transumptum, qui Venerem *μυρραγόρα* ferè uocare solet.] Et amici numinis omen Flamma ter accensa est: ordo est. & flamma ter accensa est, omen amici, & propitiij numinis.

Apicem: scintillam.

Subedit: cedit. Ut

Hymetia cera: Hymetia Atticæ mons est optimi mellis fertilissimus. Corpus erat: proprie dixit, nam corpus uiuum proprie notatur: caro autem mortua, ut quæ à cadendo fit dicta. Salient: mouentur. Paphius heros: Cyprius Pygmalion. Verba plenissima: copiosissima, ornata: ueram faciem.

De quo tenet: insula nomen: nam Cyprus, dicta est etiam Paphos à Papho Pygmalionis filio.

A C T.

Editus et ille est: qui &c. Argumentum Myrrha Cinyræ & Cenchreidis filia, iracundia Veneris, quod mater eius præferretur: Deq; patrem impio dilexit amore, nec uiam potiendi inueniens cogitur suspendium experi. Cuius nutritrix intra cubile gementis excepit uocem, & signis cognitis nefarie mortis, dum diligentiùs scrutatur, cautam poscit. Còsultra ergo puella ei pollicetur se effecturam, ut parenti sine ulla infamia iungatur, cuius illa oratione in promissum tempus differat. At

anus die solenni Ceryris quo mater eius operata, à uiro seculatib; alumnam noctu deduxit ad Cinyram prædicans forma eius impulsam sibi se credidisse, qui data cupiditate lu-

men inferri iussit, ut speciem eius notâ haberet, cognitisq; filia pater stuprator, coactus est pudore ferro stricto eam insequi, quæ duplici metu territa in insulam profugit, iocisq; misericordia eiusdem Deæ in arborem, quæ eius nomen indaceter, mutata est.

Editus & ille est: Cinyras Pygmalionis filius Myrrham genuit, quæ nefandi uiris amore capta, nutritis

opera cum eo inscio concubuit, Adonemque concepit, quod cum rescuisset pater, stricto ense filiam persequi cœpit, illa uero fugiens in Arabiam usque peruenit, ubi longo errore fessa Deorum miseratione in arborem sui nominis fuit mutata.

[Ego uero, Editus ex illo est, aut, Editus hinc ille est,

legendū existimo, uersus causa, ut Cinyras (quem falso quidam Cynarâ scribunt, quando & apud Pindarum in Nemcis, & apud Homerum, Cinyras dicitur, *ἀνδρὸν οὐ λυβρῆος*, ut puto, quod cōqueri & lugere ferè significat) non Pygmalionis, sed Paphi filius accipiatur. Quam sententiam & Boccatius secutus uideret in genealogijs, quæquam ille, Editus hac ille, pro hinc ibidem legat. Fabulam autè Myrrhæ exponit *Metamorphosibus*. Fulgentius libro tertio.]

Inter felices: nam Cypriorum rex fuit in primis potens. Aut mea si uestras: aut inquit si mea carmina uos delectabunt, nolite credere ea fuisse facta, quæ hoc loco scribentur de Myrrha Cinyræ filia. Si tamen admissum: bene dubitat Orpheus an tantū sceleris fuerit commissum. Nam contra naturam esse uidetur, ut liberi parentes flagitiose ac usque ad coitum ament. Gentibus Ismarijs: Thracijs. Nostro orbi: Thracia. Nam Orpheus Thrax fuit.

Abest: remota est. Sit diues amomo: amomū herba est suauissimi odoris, non in Arabia modo, sed in Ponto, Armeniaq; nascens, ut Plinius scribit.

Cinnamaly: Cinnamum herba est medicata, qua Arabia felix

commendatur. Costumq; suam: costus frutex est grati odoris in Arabia nascens. Sudata thura: per sudorē quodam modo emissa. Thurifera autè regio est Sabæa. Panchaica tellus: Panchæa regio apud Sabæos, in qua thuriferæ arbores nascuntur: unde Virgilius: Totaq; thuriferis Panchaia pinguis arboris. Tanti noua non fuit arbor: ut pater cum filia coire debuisset.

Eburnæ statua in uirginē.

Paphos qui Cyprus.

Panchæa

Vin.

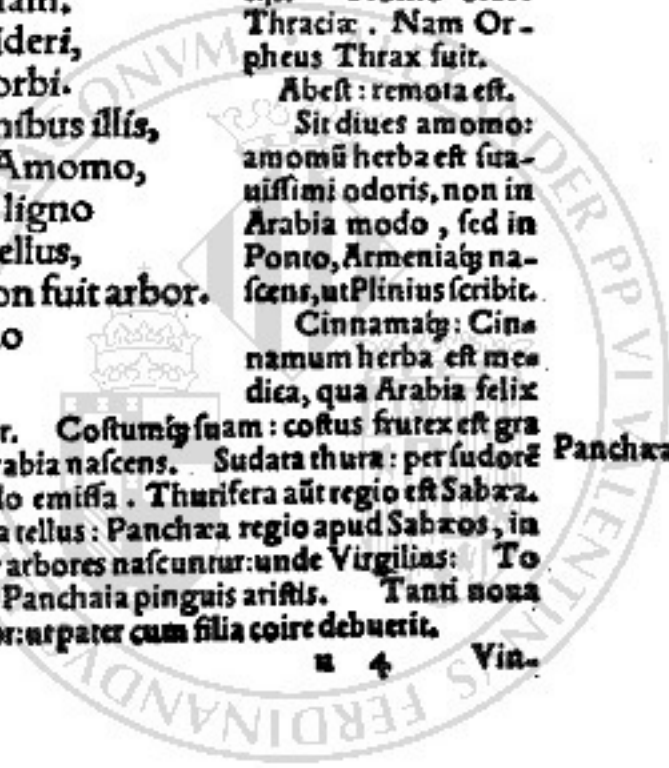
Hymetia.

am præferretur, & eam sententiam eam Higyus fabulæ meminit.

Al, hac

expleta

A P H. Cinyras.

Vindicat liberat.

Et tribus una sorori:
una ex furijs, Tisiphone,
ne, Alecto, aut Megæra.
Vndiq; lecti proceres: electi principes.

Ad thalami certamen: ad nuptias tuas
certatim petendas aduenit.
Dum non sit ex omnibus unus: hoc est,
uno patre excepto, quem uis ex omnibus
elige. [lego: Dum non sit in omnibus unus,
scilicet, pater. Aloqui uersus non stabit.]

Si ramen hoc scelus est: Myrrha amore uicta
dubitabat an sit nefas cum patre coire.

Init pecudes: cum pecudibus coit. Nam inire cum accusatiuo iunctam animal significante, coire significat. Felices quibus ista licent: ex nimio ardore ista prouenit exclamatio, qua Myrrha & brutorum uitam commendat, & ciuilem detestatur ut difficilem et duram. Inuida iura: quæ humano generi inuidere uidentur, ne his quæ à natura permittuntur, frui possit.

Negant: prohibent. Gentes ramen esse feruntur: hi sunt Troglodytae, uariæ Aethyopum nationes, qui & uxores habent communes, & brutorum more uiuunt. Spes interdictæ: legibus prohibita. Remittit: permittit Cinyræ concumbere possem: cum Cinyra. Græca enim loquendi est figura.

Nunc quia iam meus est pater. Non est meus: non potest esse meus maritus. Est mihi proximitas: consanguinitas ipsa mihi obest. Malus ardor: turpis amor. Amantem: me subaudiamus.

Si nihil conceditur ultra: coitum innuit, hoc est, si mihi cum eo concumbere non licet, quæ est ultima a-

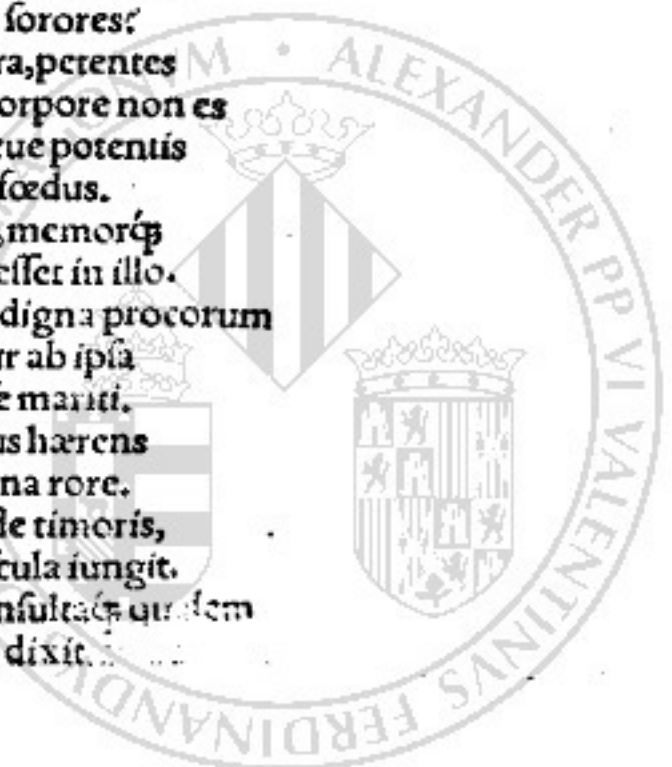
Myrrha, facesq; suas à crimine uindicat isto.
Stupite te Stygio, tumidisq; affluit Echidnis
Et tribus una soror. scelus est odibile parentem.
Hic amor est odio, maius scelus: undiq; lecti
Te cupiunt proceres, totoq; oriente iuuentus
Ad thalami certamen adest, ex omnibus unum
Elige Myrrha uirum, dum non sit in omnibus unus.
Illa quidem sentit, scædoq; repugnat amori,
Et secum, quo mente feror: quid molior inquit?
Dij precor, & pietas, sacrataq; iura parentum,
Hoc prohibete nefas, sceleriq; relinquitte nostro,
Si tamen hoc scelus est. sed enim damnare negatur
Hanc Venerem pietas, coeuntq; animalia nullo
Cætera delicto, nec habetur turpe iuuentæ
Ferre patrem tergo, sit equo sua filia coniunx.
Quasq; creauit, in it pecudes caper, ipsaq; cuius
Semine concepta est, ex illo concipit ales.
Felices quibus ista licent, humana malignas
Cura dedit leges, & quod natura remittit,
Inuida iura negant, gentes tamen esse feruntur,
In quibus & nato genitrix, & nata parenti
Iungitur, & pietas geminato crescit amore.
Me miseram, quod non nasci mihi contigit illic,
Fortunaq; loci lædor, quid in ista reuoluo?
Spes interdictæ discedite, dignus amari
Ille, sed ut pater est, ergo si filia magni
Non essem Cinyræ, Cinyræ concumbere possem,
Nunc quia iam meus est, non est meus, ipsaq; damno
Est mihi proximitas, aliena potentior essem.
Ire libet procul hinc, patriæq; relinquere fines,
Dum scelus effugiam, retinet malus ardor amantem,
Ut præsens spectem Cinyram, tangamq; loquarq;
Osculaq; admoueam, si nil conceditur ultra.
Vltra autem sperare aliquid potes impia uirgo?
Et quod confundas, & iura, & nomina sentis?
Tu ne eris, & matris pellex, & adultera patris?
Tu ne soror nati? genitrixq; uocabere fratris?
Nec metues sacro crinitas angue sorores?
Quas facibus læuis oculos, atq; ora, petentes
Noxia corda uident: at tu dum corpore non es
Passa nefas, an...no ne concipe, neue potentis
Concubitu uetito naturæ pollue sœdus.
Velle puta, res ipsa uetat, pius ille, memorq;
Moris, & O uellem similis furor esset in illo.
Dixerat, at Cinyras, quem copia digna procorum
Quid faciat, dubitare facit, scitatur ab ipsa
Nominibus dictis, cuius uelit esse mariti.
Illa silet primo, patrisq; in uultibus hærens
Aestuat, & tepido suffundit lumina rore.
Virginei Cinyras hæc credens esse timoris,
Flere uetat, siccataq; genas, atq; oscula iungit.
Myrrha datis nimium gaudet, consultaq; quidem
Optet habere uirum, similem tibi dixit.

moris linea. Vltra autem: seipsum increpat Myrrha, quod coire cum patre affectat, quo quidem modo & iura consanguinitatis, & nomina confundentur. Nam filia id quod est nefandissimum, & matris pellex esset, et adultera patris. Esset præterea filiorum et soror, & mater, quod penitus consanguinitatis nomina confundit. Sacro angue: execrandis anguib; & uiperis. Crinitas sorores: Eumenidas farias. Seauem ipsam Myrrha reprehendit, quamuis ab alio increpari uideatur. Velle puta: te subintelligamus, non patrem, ut quidam. Res ipsa: rei turpitudine. Memor moris: iuris & honesti.

Similis furor esset in illo: ut quid iura uelint obtuliscerent. Nominibus dictis: expositis procorum nominibus. Tepido rore: tepidis lacrymis.

Hæc credens, signa subaudiamus. Datiss osculis Consulta: in terrogata.

Non

Non intellectam uocem collaudat, & esto
 Tam pia semper, ait, pietatis nomine dicto,
 Demisit uultus, sceleris sibi conscia uirgo.
 Noctis erat medium, curasq; & corpora, somnus
 Soluerat, at uirgo Cinyreia peruigil igne
 Carpitur indomito, furiosaq; uota retractat.
 Et modo desperat, modo uult tentare, pudetq;
 Et cupit, & quid agat, non inuenit, utq; securi
 Saucia trabs ingens, ubi plaga nouissima restat,
 Quo cada in dubio est, omniq; a parte timetur.
 Sic animus uario labefactus uulnere, nutat
 Huc leuis, atq; illuc, momentaq; sumit utroq;
 Nec modus, & requies, nisi mors, reperitur amoris,
 Mors placet, erigitur, laqueoq; innectere fauces
 Destinat, & zona summo de poste reuincta
 Chare uale Cinyra, causamq; intellige mortis,
 Dixit, & aptabat pallenti uincula collo.

Saucia: percussa securibus. Trabs iugeus: maxima arbor. Hac autem similitudine ostendit poeta quanta in ambiguitate foret animus Myrrhae collocatus. Vbi plaga nouissima: quando ulimus istas restat. Quo cada in qua parte cadat, antea, aut postea, dextram an sinistram. Vario uulnere: uario affectu.

Utroque in utraque partem. Nec modus: finis ac terminus. Destinatio: deliberatio. Zona: cingulo. De summo: postea de summo: te hostij. Reuincta: religata. Chare uale Cinyra: amatoe Myrrha Cinyram nomine proprio appellat. Patris enim nome odio habebat, ut quod sibi esse impedimento putabat, ne opatio concubitu poriretur. Pallenti collo: hypallage est: ipsa enim Myrrha pallefcens intelligitur.

Seruanti: custodientis. Referat: aperit.

Scinditq; sinus: uestitium subaudiatur. Id autem in magis doloribus fieri consuevit.

Tum denique flere uacauit: hoc est, postea quam uincula dilanauit, tum tandem flendi tempus habuit nutritrix.

Muta silet uirgo: tanquam muta. Tuetur: aspicit id quod indignantes, dolentesq; facere solent. Et deprensam dolet tarda conamina mortis: hoc est, Myrrha dolet conatus mortis a nutrice deprensos fuisse & intellectos. Proprie autem minus honesta deprensi dicuntur. Ve sibi committat: ut sibi reuellet. Auerfata: a se pernata cum quadam uultus auersione. Nec solam spondere fidem: nec solam fidem promittere, sed etiam opem & auxilium. Me sine me permitte. Seu furor est: insanus amor. Siue aliquis nocuit: carminibus, & incantationibus. Lustrare: purgaberis. Propositiq; tenax: in proposito perseverans anus. Ve tibi sibi in soluta diceretur oratione. Furibunda: furcui similis. Virginis autem amantis decorum excludit uat poeta. Solent enim: quo uelocentius quid appetunt unguines amore captae, eo magis dissimulare. Instanti: nutritri subaudiatur. Et indicium laquei: hoc est, minatur se indicaturum patri, quod se suspendere uoluerit Myrrha. Et officium spondet: auxilium promittit.

Muta silet uirgo: tanquam muta. Tuetur: aspicit id quod indignantes, dolentesq; facere solent. Et deprensam dolet tarda conamina mortis: hoc est, Myrrha dolet conatus mortis a nutrice deprensos fuisse & intellectos. Proprie autem minus honesta deprensi dicuntur. Ve sibi committat: ut sibi reuellet. Auerfata: a se pernata cum quadam uultus auersione.

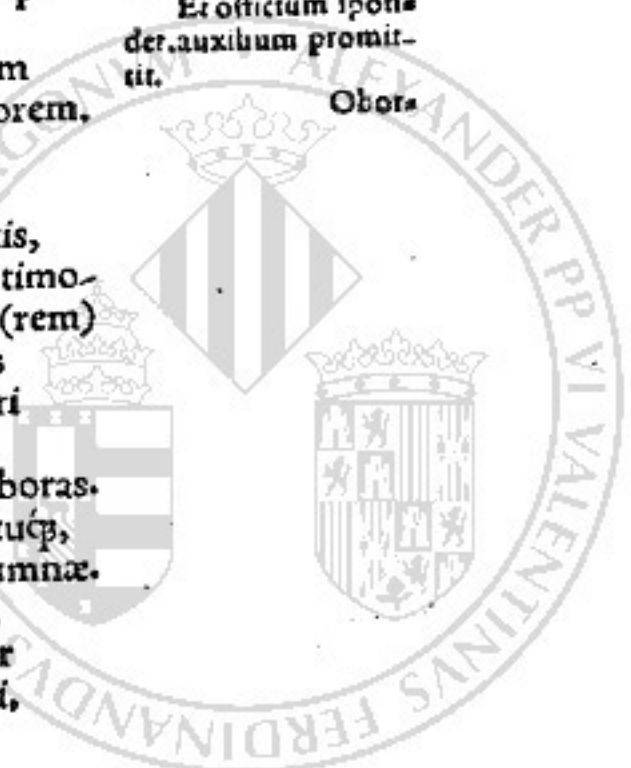
Nec solam spondere fidem: nec solam fidem promittere, sed etiam opem & auxilium.

Me sine me permitte. Seu furor est: insanus amor. Siue aliquis nocuit: carminibus, & incantationibus. Lustrare: purgaberis. Propositiq; tenax: in proposito perseverans anus. Ve tibi sibi in soluta diceretur oratione. Furibunda: furcui similis. Virginis autem amantis decorum excludit uat poeta. Solent enim: quo uelocentius quid appetunt unguines amore captae, eo magis dissimulare.

Instanti: nutritri subaudiatur. Et indicium laquei: hoc est, minatur se indicaturum patri, quod se suspendere uoluerit Myrrha.

Et officium spondet: auxilium promittit.

Obora

Obortis: subito natis. Et ð dixit felicem cōiuge matrem: figurata oratione uti Myrrha, quo honestius amorem suum in patrē nutrici confiteat. Est autē emphasis, cū ex aliquo dicto latens aliquid eruit, ut apud Virg. Non licuit thalami expertē sine crimine uitam Degere more feræ. Quamquā enim (ut scribit Quintil.) de matrimonio queri Dido, tamē huc erupit eius affectus, ut sine thalamis uitā hominum non putet, sed ferarum. Hac uero figura ea significare soleamus, quæ si aperre dicerentur, minus decerēt, turpiatq̄ uiderentur.

Hactenus: locuta est subintelligat. Et gemuit: gemitū & suspirium emisit. Sensit enim: hoc est, cognouit ne' ndū Myrrhæ amorem. Est autē parentesis causam significans. Stetit hirta: erecta est. Addidit: dixit. Excuteret: expelleret, ex animo eiiceret. Diros amores: tetros ac turpes. Scit se nō falsa moneri: hoc est, cognouit ea quæ à nutrice dicuntur esse uera. Potiere tuo: hic est distinguendū, nam nutrix non est ausa dicere parente, impedita pudore. Numine: iuramentum. Festa pig: Cereris: Thesmophoria à Grecis sacra Cereris appellantur, quæ quidem tanta castitate per decem dies (ut scribit Diodorus): celebrabantur, quanta inuenti frumenti donum postulabat. Sacra autē Cereris cum Proserpinæ sacrificijs confudisse uideat poeta. Cereri namque sacrificabant priuati, decemq̄ dies festos agebant, cum semē in terram iactabatur, quibus quidem diebus cōuicijs inuicem uti consueuerit, uti Deæ dolor ex filie raptu concepit, risu ac uerborum scurrilitate mitigaretur. Proserpinæ uero messis tempore sacra faciebant, quo quidē tempore coronas spicas ex frugum primitijs Deæ dicant.

Velatæ corpora: uelata corpora habentes & tecta. Niuea ueste: candida quali in sacris Cereris utebantur matronæ ad significandam animi puritatem. In uentis: inter uentita, ac legibus prohibita. Male sedula: ad malum strenua. Quæsitis annis: à Cinyra.

Extulit illa caput, lachrymisq̄ impleuit obortis
Pectora nutricis, conataq̄ sæpe fateri,
Sæpe tenet uocem, pudibundaq̄ uestibus ora
Textit, & ð, dixit felicem coniuge matrem.
Hactenus, & gemuit, gelidos nutricis in artus,
Ossaq̄ (sensit enim) penetrat tremor, albaq̄ toto
Vertice canicies rigidis stetit hirta capillis.
Multaq̄ ut excuteret diros, si posset, amores,
Addidit, at uirgo scit se non falsa moneri.
Certa mori tamen est, si non potiat amor.
Viue ait hæc, potiere tuo, non ausa parente
Dicere, conticuit, promissaq̄ numine firmat.
Festa piæ Cereris celebrabant annua matres,
Illa, quibus niuea uelatæ corpora ueste
Primitias frugum dant spicea ferta silarum.
Perq̄ nouem noctes Venerem, tactusq̄ uiriles
In uentis numerant, turba Cinyreis in illa
Regis adest coniunx, arcanaq̄ sacra frequentat.
Ergo legitima uacuis dum coniuge lectus,
Nacta grauem uino Cinyram male sedula nutrix
Nominementito ueros exponit amores,
Et faciem laudat, quæsitis uirginis annis,
Par ait est Myrrhæ, quam postquā adducere iussa ē,
Vtq̄ domum redijt, gaude mea dixit alumna,
Vicinus, infelix non toto pectore sensit
Lætitiam uirgo, præfagaq̄ pectora moerent.
Sed tamen & gaudet, tanta est discordia mentis.
Tempus erat, quo cuncta silent, interq̄ Triones
Flexerat obliquo plaustrum temone Bootes.
Ad facinus uenit illa suum, fugit aurea cælo
Luna, tegunt nigræ latitantia sydera nubes.
Nox caret igne suo, primus tegis Icare uultus,
Erigoneq̄ pio sacra parentis amore.
Ter pedis offensa signo est reuocata, ter omen
Funereus Bubo letali carmine fecit.
Is tamen, & tenebræ minuūt, noxq̄ atra pudorem.
Nutricisq̄ manum læua tenet, altera motu
Cæcum iter explorat, thalami iam limina tangit.
Iamq̄ fores aperit, iam ducitur intus, at illi

Par ait est Myrrhæ: æqualis & tot annos, quot Myrrha est nata. Vicinus: obtinuimus id quod tantopere optas. Præfaga pectora: malorum subaudiatur.

Tanta est discordia mentis: ut simul & gauderet & moereret Myrrha. Est autem acclamatio in Myrrhæ leuitatem. Tempus erat: intempestam noctem describit

ac mediam, quæ quod cuncta sileant, conticini uocat. Inter Triones: stellæ sunt ad polulum Arcticū Triones, qui à numero septentriones uocantur. Sane Triones prisca lingua boues aratorij dicuntur, quasi terones: hoc est, arandæ, uertendæq̄ terræ idonei. Efficiunt autē sydus plaustrum simile, quod Greci ἀροστῆρ, Latini septentriones uocant, à septem stellis ex quibus quasi iuncti triones figurantur. Aut etiam, quia ita sitæ sunt hæc septem stellæ, ut ternæ proximæ inter sese faciant trigona, Gell. lib. ij. capite xxi. Bootes: sydus est Bootes, qui et Aristophylax appellatur. Aurea Luna: pulchra & nitida.

Sydera latitantia: ne tantum scelus aspicerent. Igne suo: proprijs syderum luminibus. Primus tegis Icare uultus: ne tantum scelus aspiceres. Icarum autem Erigoneque filia: historia fuit nobis exposita. Nam Erigone in Icarum patrem adeo pia fuit, ut cum eum à rusticis interemptum comperisset, mori omnino decreuerit, sed miseratione Deorum ambo inter sydera fuere collocat. [Atque Icarus Arcturi, siue Bootis, Erigone autem uirginis nomine appellata, ut Higynus ait. Cæterum notandum hoc

loco à poeta Icarum dici Ἰκάρου, quem alij Icarium uocant.]

Ter pedis offensa: ter enim cum ad cubiculum patris duceretur, pedes offendit, id quod eam à tanto scelere reuocare uidebatur. Funereus bubo: funestus. Est autem auis pessimi ominis. Cæcum iter: obscurum. Morem autem exprimit in tenebris ambulantium.

Iam ducitur intus: ἔνδον uerbum loci pro aduerbio

Triones.

Erigone
in patrem
pietas.

bio ad locum est possitum. Intro enim duci quis dicitur. Poplite succiduo: qui cadenti similis erat. Eleganter autem exprimit gestum timidæ uirginis aliud quid sceleris aggressuræ. Magis horret: ualidius timet. Longæ uæ natrix: uetula. Deuota pectora: detestata, execrata. Sua uiscera: suam filiam, quæ ex suis uisceribus genuerat. Aeris nomenclatione ætatis.

Nam Cinyras senex erat. Ne nomina: pia & omni ueneratione digna subaudiantur.

Plena patris: femine subaudiatur, hoc est, græuidæ ex patre facta.

Auidus cognoscere: cupidus cognoscendi.

Deripit: exiit.

Intercepta: erepta.

Palmiferos Arabas: apud quos multæ palmæ nascuntur. Panchæa rura: Arabica. Est enim Panchæa regio Arabiæ felicitis. Per nouem cornua, per nouem menses. Terra Sæta: Sabæi populi sunt Arabiæ felicitis, apud quos thus myrrhæque abunde nascuntur.

Nescia uoti: quid cuperet ignara. Est tales complexa preces: apprehendit tales preces. Patetis confessis: hoc est, si exauditis confitentes sua crimina. Ambobus regnis: & uiuorum & mortuorum. Mutata mihi: transformata. Optat enim ut in aliam transmutetur figuram sic, ut neque uiuat, neque moriatur. Ultima uota: ultimæ preces. Suos Deos: propicios. Porrigitur: protenditur, prolongatur. Firmamina: firmamenta atque fundamenta. Ossa: robur agunt: hoc est ossa lignum efficiuntur, in lignumque crassius conuertuntur. In paruos digitum: eunt subaudiatur. Est enim prozeugma. Du

Poplite succiduo genua intremuere, fugitque, Et color, & sanguis, animusque reliquit euntem. Quoque suo propior sceleri est, magis horret, & ausi Poenitet, & uellet non cognita posse reuerti. Contantem longæua manu deducit, & alto Admotam lecto cum traderet, accipe dixit. Ista tua est Cinyra, deuotaque pectora iunxit. Accipit obsceno genitor sua uiscera lecto, Virgineosque metus leuat, hortaturque timentem. Forsitan ætatis quoque nomine, filia dixit. Dixit, & illa, pater, sceleri ne nomina desint, Plena patris thalamis excedit, & impia diro Semina fert utero, conceptaque crimina portat. Postera nox facinus geminat, nec finis in illa est. Cum tandem Cinyras auidus cognoscere amantem Post tot concubitus, illato lumine uidit, Et scelus, & natam, uerbisque dolore retentis Pendenti nitidum uagina deripit enssem. Myrrha fugit, tenebrisque, & cæcæ muncere noctis Intercepta neci est, latosque uagata per agros Palmiferos Arabas, Panchæaque rura reliquit, Perque nouem errauit redeuntis cornua Lunæ, Cum tandem terra requieuit fessâ Sabæa. Vix uteri portabat onus, tum nescia uoti, Atque inter mortisque metus, & tædiæ uitæ, Est tales complexa preces. O si qua patetis Numina confessis, merui nec triste recuso Supplicium, sed ne uiolem, uiuosque superstes, Mortuorumque extinctos, ambobus pellite regnis. Mutataque mihi, uitamque, necemque negate. Numen confessis aliquod patet, ultima certe Vota suos habuere Deos, nam crura loquentis Terra superuenit, ruptosque obliqua per ungues Porrigitur radix, longi firmamina trunci, Ossaque robur agunt, mediaque manente medulla Sanguis it in succos, in magnos brachia ramos, In paruos digitum, duratur cortice pellis. Iamque grauem crescens, uterum præcinxerat arbor, Pectoraque obruerat, collumque operire parabat. Non tulit illa moram, uenientique obuia ligno Subsedit, merisque suos in cortice uultus. Quæ quanquam amisit ueteres cum corpore sensus, Flet tamen, & tepidæ manant ex arbore guttæ, Est honor & lachrymis, stillataque cortice Myrrha Nomen herile tenet, nulloque tacebitur æuo. At male conceptus sub robore creuerat infans, Quærebatque uiam, qua se genitrice relicta Exereret, media grauidus tumet arbore uenter. Tendit onus matræ, neque habent sua uerba dolores, Nec Lucina potest parientis uoce uocari.

pellis in durum corticem commutatur.

Græuidum: grauidum. Nondum enim pepererat. Obruerat: texerat, operuerat.

Non talis illa mors: hoc est non potuit expectare, ut cortex collum, caputque operiret: sed crescenti cortice caput summittens occurrit, faciemque occulauit.

Cum corpore: cum carne. Venienti ligno: succrescenti. Subsedit: submitte se. Flet tamen: hoc ad naturam arboris myrrhæ refertur, sponte neque sudat, ut scribit Plin. etiam antequam incidatur, guttæ autem illæ, quæ ex arbore cadunt, Sæta uocantur, quæ in omni Myrrhæ genere obinert principarum. Multa uero sunt Myrrhæ genera, de quibus copiose Plinius scribit.

Est honor & lachrymis: pretium.

At male conceptus &c. Argumentum. E Myrrhæ & Cinyræ incesto concubitu obire Veneris cœtus est infans, qui uersa Myrrhæ in arborem sui nominis, nascitur, quem Adonem cognominamus, quem non minus Venus dilexit, quam illa patrem Cinyram dilexerat, beneficio Cupidinis.

At male cœceptus: Adonis ex incesto patris ac filii coitus natus, in tantam creuit pulchritudinem, ut eius amore Venus caperet, quo cum ut diutius esse posset, unâ cum illo uenationibus indulgebat, præcipueque fugacium animalium, feras autem natura armatas uitabat, Adonem. Igitur sibi ab illis caueret admoneretur. Ille uero gloriæ suæ uitate motus, apertum excipere ausus, ab eo fuit interceptus. Quod cum Venus rescuisset, in purpureum florem illi

ACT.

RAPH. Adonis.

Panchæa.

Myrrha in arborem.

In paruos digitum: eunt subaudiatur. Est enim prozeugma. Duratur cortice pellis: hoc est, in eam commutatur. At male: scelerate. Exeret: egeret. Tendit: extendit, ac distensionem reddit.

Humet.

Verba puerpera: hoc est, puerperio profutura. Atbor agit rimas: scinditur atq; aperit. Onus uiuū: puerum uiuum. Lachrymis parentis: periphrasis est Myrthæ, quæ ab arbore stillat, guttanimque cadit, ut lachry-

μαλίσκος τῶν ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς ἑσπέρης ἐπιπέσει. ὁ ἴσθμος, ὁ ἴσθμος τῆς ἑσπέρης, ἐκ τῆς ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς ἑσπέρης ἐπιπέσει. Nam aliās etymologici, τῶν ἰσθμῶν τῶν ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς ἑσπέρης, deducit.]

mare uideat. Liuor quoq; inuidia. Eximia autem maximè est facies, quæ ab inuidis quoq; laudat. Amorum: Cupidinum, qui nudi cū pharetris pingunt. Matris ignes: amores, futuroscq; Myrthæ matris. Nancq; pharetratus: Cupido pharetra ornatus. Inscius: inuitus. Extanti arundine: extra pendent sagitta. Distrinxit: rasit, uulnerauit.

Altius spem: altius quàm uidebat. Cytherea litorea: Cytherea insula est cum oppido, antea Porphyrysa appellata à pulchritudine marmorum, quæ ibi effodiebant, ut scribit Aristoteles, una ex Cycladibus Veneri dicata, quod in mari nata ad eam primum cōcha peruenisse fertur. Dicta est autem Cytherea a Cythereo Phœnicis filio.

Cythera:

MICYL.

Ver' ἵ Stephani, de Cytheris, quæ hic citantur à Regio, græcè sic habent: ἡ δὲ ἰσθμὸς τῆς ἑσπέρης, ἡ δὲ ἰσθμὸς τῆς ἑσπέρης, ἡ δὲ ἰσθμὸς τῆς ἑσπέρης. (hoc est, à pulchritudine purpurarū quæ ibi nascuntur, non marinorum, ut Regius falso accepit,) ὡς Ἰσχυρίδης ἐπιπέσει τῶν ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ τῆς ἑσπέρης. Quare uidendū hoc loco nū Cytherea litorea, à Cytherea, quod non Veneris est, & e breui dicitur, magis quàm ab ipso insulæ nomine quod e longum habet deriuandum sit, ut Cytherea litorea accipiamus, apud quæ Cytherea, hoc est, Venus, primo è mari apparuit, nisi quis figuram Systolen admittere omnino contendant, eo uidelicet nixus, quod & Hesiodus ait:

Nitenti tamen est similis, curuataq; crebros
Dat gemitus arbor, lachrymisq; cadentibus humet.
Constitit ad ramos mitis Lucina dolentes,
Admouitq; manus, & uerba puerpera dixit.
Arbor agit rimas, & scisso cortice uiuum
Reddit onus, uagitq; puer, quem mollibus herbis
Nata des impositum lachrymis unxere parentis.
Laudaret faciem liuor quoq; qualia nancq;
Corpora nudorum tabula pinguntur Amorum,
Talis erat, sed ne faciat discrimina cultus,
Aut huic adde leues, aut illis deme pharetras.
Labitur occulte, fallitq; uolatilis ætas,
Et nihil est annis uelocius. ille sorore
Natus, auoq; suo, qui conditus arbore nuper,
Nuper erat genitus, modo formosissimus infans,
Iam iuuenis, iam uir, iam se formosior ipso est.
Iam placet & Veneri, matrisq; ulciscitur ignes.
Nancq; pharetratus dum dat puer oscula matri,
Inscius extanti distrinxit arundine pectus.
Læsa manu natam Dea reppulit. altius actum
Vulnus erat specie, primoq; sefellerat ipsam.
Capta uiri forma, non iam Cythereia curat
Littora, non alto repetit Paphon æquore cinctam,
Piscosamq; Gnidon, grauidâq; Amathunta metal-
Abstinet & cælo, cælo præfertur Adonis. (lis.
Hunc tenet, huic comes est, assuetaq; semper in um
Indulgere sibi, formamq; augere colendo, (bra
Per iuga, per syluas, dumos, & saxa, uagatur,
Nuda genu, uestem ritu succincta Dianæ,
Hortaturq; canes, tutaq; animalia prædæ,
Aut pronos Lepores, aut celsum in cornua Ceruū,
Aut agitat Damas, at fortibus abstinet Apris,
Raptorescq; Lupos, armatosq; unguibus Vrsos
Vitat, & armenti saturatos cæde Leones.
Te quoq; ut hos timeas, si quid prodesse monendo
Posset. Adoni nonet, fortisq; fugacibus esto
Inquit, in audaces non est audacia tuta.
Parce meo iuuenis temerarius esse periclo.
Noue feras, quibus arma dedit natura, lacesse.
Stet tibi ne magno tua gloria, non mouet ætas,
Nec facies, nec quæ Venerem mouere, leones,
Setigeroscq; sues, oculosq; animoscq; ferarum.
Fulmen habent acres in aduncis dentibus aprī.
Impetus est fuluis, & uasta Leonibus ira.
Inuisumq; mihi genus est. quæ causa roganti,
Dicam ait, & ueteris monstrum mirabile culpæ.
Sed labor insolitus tam me lassauit, & ecce

Paphon: Gypru: Sed Cypri quoq; ē urbs Paphos Veneris templo nobilis. Piscosamq; Gnidon: Gnidus urbs est Dorica, ubi Veneris & templum & simulachrum uisebat à Praxitele sculptum tanta arte, ut quidā illius amore captus sustinuerit intra facellū per noctē includi, ac Deę simulachrū ita amplecti, ut spermate quoq; ignarer.

[Gnidus, cuius hic meminit poeta, insula est non longe à Rhodo, ut Plinius & Strabo autores sunt, nobilis templo Veneris, & eiusdem signo à Praxitele facta, quorum utrunq; Luctan describit in Amoribus.]

Grauidamq; Amathunta: Amathū urbs fuit Cypri æniodinis abundans, propter qđ poeta illā metallis grauidam uocat. Cælo præfertur Adonis: lepidā emphasis, ex qua colligitur quàm formosus fuerit Adonis.

Nuda genu: sic in uerbo legitur exemplari, non usq; genu, ut ferre est in nouis deprauatum, est enim poetica synecdoche. Succincta uestem: succinctā & subtractam usq; ad genua uestem habens.

Aut pronos lepores: in caput inclinatos, crura nancq; anteriora habent breuiora. Fugacibus: aduersus fugaces feras. Parce esse: noli esse. Nec quæ Venetem mouere: hoc est, gras, forma, pulchritudo, quibus ego mora sum, nihil feras mouent. Animos ferarum: iram & rabiem ferarum. Fulmen habent: sic enim omnia protectunt aprī

dentibus, ut fulmen illis in esse uideat. [Vnde & dentes aprī fulmineos passim appellant poëtæ, quod, ut fulmen penetrant.]

Oppos

Opportuna: commoda. Et ipsum: Adonim, illum enim sedere coëgit. Posita ceruice: reposito capite. Recliuis: reclinata. Interferit: interponit.

ACT. Forſitan audieras aliquam certamine curſus &c. Argumentum. Atalanta Schœnei filia, cum de coniugio ſciſcitata eſſet, & monita ut nulli iungetur, quia omnium uirginum pernicioſiſſima erat, petentibꝰ prociſ legem poſuit eius cõlugem futuram, qui ſe curſu pedum anteceliſſet, quã cum Hippomenes Macarei filius ex progente Nepruni intento amore diligeret, nec mortem certaminis expaueſceret, Venerem iu malis habuit auxilio. Nam ex Damafeno agro ei tria mala aurea donauit, qui eſt in inſula Cypri, ut in curſu proſiceret uirgini, futurum enim ut cupiditate eius tardaretur, dum peteret. Cuius monitus Hippomenes conſecutus uictoriam, poſtea ingratus aduerſus Deam cogitatus eſt. Itaqꝰ impulſu eiusdem Deæ, dum matris Deũ lucum tranſgrediuntur, quẽ Echion terræ filius ſacrauerat, non tenuerũt cupiditatem, quin aduerſus religionẽ in ſacrato concumberent ſolo, quam ob cauſam à Deo in leones ſunt conuerſi. Vnde Deũ matri ex illo leones ſunt ſubiecti.

APH. Atalanta.

Forſitan audieras: Atalanta Schœnei regis filia, cum oraculũ de marito cõſuluiſſet, reſponſum accepit ipſi non opus eſſe marito. Cum uero & pernicioſiſſima, & formoſiſſima eſſet à multis uxor petebatur. Ipſa uero ne eos proſus aſpernari uideretur, edixit ſe nulli aliqꝰ nupturam, quã à quo curſu foret ſuperata. Quod ſi quẽ ipſa ſuperaret, illum iri in-

Hippomenes. Cum autem iam multos peremiſſet, Hippomenes Macarei filius, ac Nepruni nepos, uirginis amore captus in certamẽ cum ea deſcendit, ac Veneris ope quã inuocauerat, puellam ſuperauit. Sed cum uoti compos, Veneri nihil gratiarum egiſſet Hippomenes, Dea irata ſic illum in libidinẽ concitauit, ut in ſacello matri Deũ dicato cum Atalanta concumbere coactus ſit. Quo ſa-

gitio mater Deũ indignata & Hippomenẽ in leonẽ, & Atalantã in leonam conuertit, atqꝰ curſu ſuo ſubiecit. Aliquã: quãdam in ſoluta diceremus oratione.

Non fabula rumor ille fuit: ille rumor non fuit falſus. Scitanti: roganti, ut ſciret. Deus: Apollo. Sorte: oraculo, reſponſo. Tẽp: ipſa uiua carebit, hoc eſt, tuã

forma adhuc uiua prouaberis. Nam in leonam ſuit tranſfigurata. Innuba: inuupta, uirgo. Procorũ: iuuenum ipſam uxorem perentium. Conditione fugat: durã illis proponendo conditionem à petendis ſuis nuptijs deterret. Portenda: habenda. Pedibus contendite mecum: curſu mecum certate.

Illam quidem immittis: crudeis. Sed tanta potentia forma: acclamatione qua procorum temeritas excuſatur.

Et peritur cuiquã: affectui & indignationi ſeruit illa particula &. Indignatur em̄ Hippomenes quod quicquam ſe tanto periculo exponat gratia illi habendæ uxoris. Poſito uelamine: depoſita ueſte. Culpauit: ac culpaui, damnauit. Cõcipit ignem: in amore incidit. Et quis iuuenum: amor nãqꝰ Atalanæ captus Hippomenes timebat ne quis ante ſe uictor eua deret. Inuidiamqꝰ timet: ne inuidia ſibi ſit impedimento, quo minus Atalanta potiatur Hippomenes meruit.

[Quid ſi legas? Inuidiamqꝰ timet: hoc eſt, inuidendo alijs, timet, ne qꝰ uictoriã præcipiat.]

Paſſu alite: ueloci curſu. Exigit: cogitat.

Scythica ſagitta: uelociſſima. Scythę nãqꝰ ſolum ſagittando ualẽt.

Aonio iuueni: Hippomeni Bœotio. Decoris: pulchritudinis.

Refert: retrofert.

Exponit autem poëta, quomodo curſus ipſe Atalantæ pulchritudinem augetet. Talaria: alata erant calciamenta. Genualia: genuũ tegmina & ornamenta. Haud aliter: non aliter inquit candidum Atalantæ corpus ruborem contraxerat, quã cum auleum pureum in dealbatis atrijs extentum ſolet umbra rubicunda parietes inficere.

Dar:tribuit parleti. Inficit: efficit, & mittit. Ho-
spes: Hippomenes. Decursa nouissima meta est: ad ul-
timam metam decursum est. Est aut participium contra
grammatices ratione formatum decursa. Penduntq:
perfoluunt, dant. Ex foedere: ex lege. Facilem titu-
lum: gloriam facile paratam. Mecum confer: mecum te
componere. Potentē:
uoti compotem. A
tanto: a tam generoso.

Nanq; mihi geni-
tor: maiores suos re-
censet Hippomenes,
ut tua generositate A-
talan. & animum ad se
amandum pelliciat, a
Nepruno nanq; origi-
nem ducit.

MICYL.

[Nanq; mihi geni-
tor Macareus, Acestor
illi. Est Neptunus au?
Ira quidem in a diuio-
ne Regij uulgo habes-
tur. Quod alij emen-
dantes legunt. Nanq;
mi gen. Megareus, On-
chestus at illi, Est Ne-
tun. auus, &c. Quā le-
ctioem ut nō impro-
bo, ira tamen nō nihil
me mouet compositio
uersus, quæ hoc pacto
durior aliquanto sit, &
item quod sequitur, est
Nepr auus, quod am-
biguum redditur, uti ū
ad datiuum mihi, an
ad posteriorem illi, ma-
gistate dū sit, quod
si itaq; perat, malum le-
gere. Nanq; mihi ge-
nitor Megare? Onche-
stius, illi Est Neptu-
nus auus, pronepos e-
go regis aquarum.
Vt Onchestus uel pae-
tronymica figura, uel
etiam gentili aut pos-
sessiua accipiat. Ita
enim neq; uersus incō-
modi quicq; haberet,
& sententia plana ac
certa redderetur, præfer-
tim quando & in uere-
ri aditione Acestor,
eadem forma habetur.

Megareum autem pro
Macario legendum esse, etiam ex Pausanij Atticis appa-
re, nisi quod ibidem Megareus Nepruni filius, non ne-
pos, Onchestus autem genere siue patria dicitur. Verba
Pausanij hæc sunt: Βαιρωί Νηρ Ογγρεύ Μεγαρεύ τοῦ ποσειδῶνος
ἀκουστικῶς, ἀρκεῖ δὲ ἡ ἀληθὴς βίωσις αὐτοῦ Νηρὸς ἢ Νηρῶνος πάλαιον οὖν
ἀκούστικα ποσειδῶνα δὲ ἀπὸ τῆς ἡμέρας, ταφῆσθαι αὐτοῦ γινώσκοντες
ποσειδῶνα βαλανίου. In Bæoticis tamen idem author etiam
Onchestū, a quo tibi nomen factum, Nepruni filium
facit, his uerbis: ἀπὸ Νηρὸς ὄρουστος ποσειδῶνα ἀπὸ χυλῶν δὲ Νηρῶνος
ἀκουστικῶς ἰσχυρῶς ὄγγρεῦ, φησὶ δὲ ἰσχυρῶς εὐκῶς ποσειδῶνος ποσειδῶνα
ὄγγρεῦ, ἢ ἰσχυρῶς εὐκῶς ποσειδῶνος ἰσχυρῶς ὄγγρεῦ

Ex quibus facile apparet & Onchestum Nepruni filium
recte dici, & Megareum Onchesti. Porro nequillud hoc
loco emittendum. In Commentarijs Theocriti Idyll. 3.
Hippomenem non Megareis, sed Martis filium dici, Nisi ibi
dem a Ἄριος pro Μεγαρεῖος falso irrepsisse putemus. Ita
enim habent uerba: Ἄριος ἰσχυρῶς τῆς Χαίρας ἀκούστικῶς
φρομῆσιν ἰσχυρῶς, ἀφροδι-
τας σαυθροῦσας ἰσχυρῶς ἰσχυρῶς
ἢ Ἄριος, &c. De Ara-
lanta autem quæ ad
hunc locum pertinet,
reperere ex his, quæ iuprà
libro octauo annota-
uimus.]

Candida purpureum similem dat, & inficit umbrā.
Dum notat hæc hospes, decursa nouissima meta ē.
Et tegitur festa uictrix Atalanta corona.
Dant gemitum uicti, penduntq; ex foedere pœnas.
Nec tamen euentu iuuenum deterritus horum
Constitit in medio, uultuq; in uirgine fixo,
Quid facilem titulum superando quæris inertes?
Mecum confer ait, seu me fortuna potentem
Fecerit, a tanto non indignabere uinci.
Nanq; mihi genitor Megareus, Onchestus at illi.
Est Neptunus auus, pronepos ego regis aquarum.
Nec uirtus citra genus est, seu uincat, habebis
Hippomene uicto magnum, et memorabile nomē.
Talia dicentem molli Schœneia uultu
Aspicit, & dubitat superari, an uincere, malit.
Atq; ita, quis Deus hunc formosis dixit iniquus
Perdere uult: chara q; iubet discrimine uitæ
Coniugium petere hoc? non sum me iudice tanti.
Nec forma tangor, poteram tamē hac quoq; tangi,
Sed quod adhuc puer ē, nō me mouet ipse, sed ætas.
Quid? quod inest uirtus, & mens interrita leti?
Quid? quod ab æquorea numerat origine quartus?
Quid? quod amat, tantiq; putat connubia nostra,
Vt pereat, si me fors illi dura negarit.
Dū licet hospes, abi, thalamosq; relinque cruentos,
Coniugium crudele meum est, tibi nubere nulla
Nollet, & optari potes a sapiente puella,
Cur tamen est mihi cura tui, tot iam antē perēptis?
Viderit, intereat, † quoniam tot cæde procorum
Admonitus non est, agiturq; in tædia uitæ.
Occidet hic igitur, uoluit quia uiuere mecum?
Indignamq; necem pretium patietur amoris?
Non erit inuidiæ uictoria nostra ferenda,
Sed non culpa mea est, utinam desistere uelles.
At quoniam es demens, utinam uelocior esses.
Ah quā uirgineus puerili uultus in ore est.
Ah miser Hippomene, nollem tibi uisa fuisset,
Viuere dignus eras, quod si felicior essem,

De Aralanta autem quæ ad
hunc locum pertinet,
reperere ex his, quæ iuprà
libro octauo annota-
uimus.]

Nec uirtus citra ge-
nus est: hoc est, a uirtu-
te maiorum non dege-
nero. Seu uincat: di-
lemmate colligit Hip-
pomenes Atalantam
secum certare debere.

R A P H

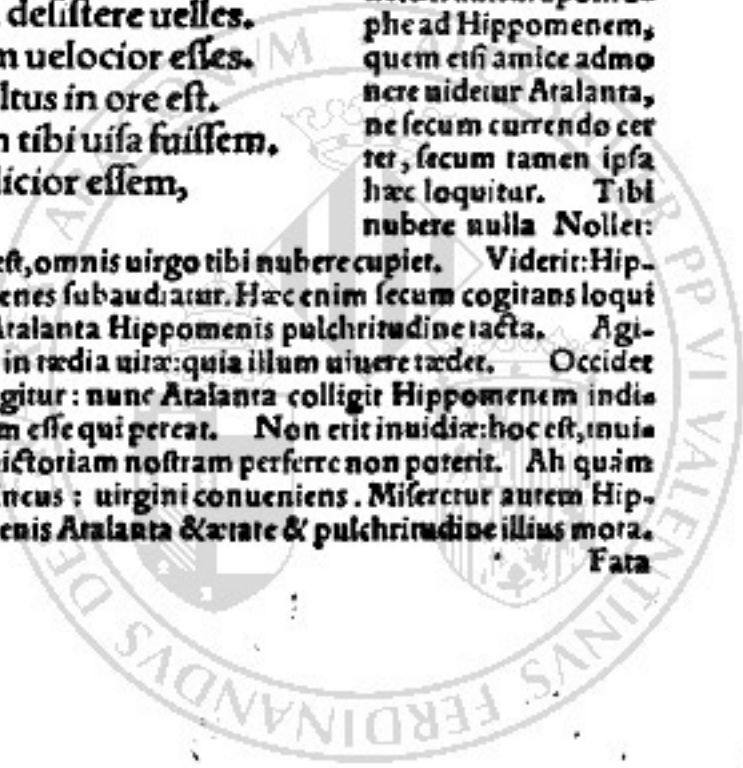
Schœneia: Atalan-
ta Schœnet regis filia.

Molli uultu: mihi ac
mansueto. Quis De-
us formosis iniquus?
hoc est, quis Deus pul-
chris & formosis inu-
micus hunc perdere cu-
pit, iubetq; per charæ
uitæ periculum meas
querere nuptias? Di-
scrimine: periculo.

Non tum me iudi-
ce tanti: ut tam forma-
sus iuuenis debeat pe-
rire. Nec forma tan-
gor: nec pulchritudine
moueor. Sed quod
puer adhuc est: subau-
diatur tangor. Et
mens interrita leti: quæ
nullo moris timore
terretur. Ab æquo-
rea origine: Nepruno
æquoris Deo. Dum
licet hospes abi: dum
potes recede o peregrin-
ne. Est autem apostro-
phe ad Hippomenem,
quem etsi amice admo-
nere uideretur Atalanta,
ne secum currendo cer-
ter, secum tamen ipsa
hæc loquitur. Tibi
nubere nulla Nollet:

Al. interea

hoc est, omnis uirgo tibi nubere cupiet. Viderit: Hip-
pomenes subaudiatur. Hæc enim secum cogitans loqui-
tur Atalanta Hippomenis pulchritudine tacta. Agi-
turq; in tædia uitæ: quia illum uiuere tædet. Occidet
hic igitur: nunc Atalanta colligit Hippomenem indig-
num esse qui pereat. Non erit inuidiæ: hoc est, inui-
dia uictoriam nostram perferre non poterit. Ah quā
uirginicus: uirgini conueniens. Miserrur autem Hip-
pomenis Atalanta & caritate & pulchritudine illius mora.
Fata

Fata importuna: difficulta, quæ exorari non possunt. Cum quo sociare cubilia uellem: cui nubere uellem. Illi namq; sociare cubilia dicuntur, qui unâ dormiunt. Rudis: imperita amoris. Primo Cupidine: amore. Tacta: percussa.

[Theocritus ἰσομήνεο θεῶν δὲ τῶν παρθένων ἡθελε γῆμον. καὶ ἐν χερσὶν ἰλῶν ἀρέμον ἔκτισ, ἀδ' ἀπαλάττω ἀρ' ἰλῶν, ἀρ' ἰμακρῶν, ἀρ' ἰρ βουθῶν ἔδασ' ἱρῶν.]

Proles Neptunia: Hippomenes Neptuni pro nepos. Quos dedit: quos mihi iniicit.

Ignes: amores. Aura non inuida: uentus benignus & Hippomeni fauens. Nec opis mora longa dabatur: nec longa auxilij mora mihi concedebatur, cum ipsum ilico oporteret inire cursum.

Est ager: topographia, hoc est loci descriptio. Describit enim agrum nomine Damascenum, unde Ven⁹ tria aurea poma, quæ Hippomeni tradidit, se sumpsisse ait. Indigenæ: inde geniti homines. Damascenū nomine dicunt: quem subaudiamus, ut intellegam⁹, quem proprio nomine Damascenum uocant. Nam est etiam ager Damascen⁹ à Damasco urbe Syriæ declinatus.

[Quidam pro Damasceno, Damascum, absq; n. legunt, sed neque huius, neque illius uocis mentio alibi exarata. Illud hic addendū, interpretem Theocriti non ex Cypro, sed ex Hesperidum hortis aurea hæc mala allata fuisse sentire: ita esse ait: ἔκτισ ὄβριον τῶν τῶν μῦθων ἡθελε γῆμον καὶ ἐν χερσὶν ἰλῶν ἀρέμον ἔκτισ, ἀδ' ἀπαλάττω ἀρ' ἰλῶν, ἀρ' ἰμακρῶν, ἀρ' ἰρ βουθῶν ἔδασ' ἱρῶν.]

Accedere: adiungi. Iussere: uolmere, decreuere. Nitet: splendet. Fulua comas: fuluas & aureas frondes habens. Aurea namque mala ferebat. Hinc illinc ex agro Damasceno. Decerpta: accepta. Propriè autem decerpi & poma & frondes & rosæ dicuntur.

Nec mihi coniugium fata importuna negarent. Vnus eras, cum quo sociare cubilia uellem. Dixerat, utq; rudis, primoq; Cupidine tacta Quod facit ignorans, amat, & non sentit amorem. Iam solstos poscunt cursus, populusq; paterq;, Cum me sollicita proles Neptunia uoce Inuocat Hippomenes, Cythereã comprecor, ausis Adsit ait nostris, & quos dedit adiuuet ignes. Detulit aura preces ad me non inuida blandas, Motaq; sum (fateor) nec opis mora longa dabatur. Est ager, indigenæ Damascenum nomine dicunt, Telluris Cypriæ pars optima, quàm mihi prisca Sacrauere senes, templisq; accedere dotem Hanc iussere meis, medio nitet arbor in aruo Fulua comas, fuluo ramis crepitantibus auro. Hinc tria fortè, mea ueniens, decerpta ferebam Aurea poma, manu, nulliq; uidenda nisi ipsi, Hippomenen adij, docuiq; quis usus in illis. Signa tubæ dederant, cum carcere pronus uterq; Emicat, & summam celeri pede libat harenam. Posse putes illos sicco freta radere passu, Et segetis canæ stantes percurrere aristas. Adijciunt animos iuueni, clamorq;, fauorq;, Verbaq; dicentum. nunc, nunc incumbere tempus. Hippomene propera, nunc uiribus utere totis. Pelle moram, uinces, dubium Machareius heros Gaudeat, an uirgo magis his Schoeneia dictis. O quoties cum iam posset transire, morata est. Spectatosq; diu uultus inuita reliquit. Aridus à lassò ueniebat anhelitus ore, Metaq; erat longè, tum deniq; de tribus unum Foetibus arboreis proles Neptunia misit, Obstupuit uirgo, nitidiq; cupidine pomi Declinat cursus, aurumq; uolubile tollit. Præterit Hippomenes, resonant spectacula plausu. Illa moram celeri, cessataq; tempora cursu Corrigit, atq; iterum iuuenem post terga relinquit. Et rursus pomi iactu remorata secundi Consequitur, transitq; uirum, pars ultima cursus Restabat, nunc inquit ades Dea muneris auctor, Inq; latus campi, quo tardius illa rediret, Iecit ab obliquo nitidum iuueniliter aurum. An peteret uirgo uisa est dubitare, coëgi Tollere, & adieci sublato pondera malo. Impediq; oneris pariter grauitate, moraq;. Neue meus sermo cursu sit tardior ipso,

Quis usus: quæ utilitas. Dederant: fecerant. Carcere: abusuē pro carceribus. Carcer namq; est locus ubi seruantur noxij à coercendo dictus. Carceres autem sunt funes illi qui prætenduntur equis cursuris, ut unâ omnes emittant.

Pronus uterq; Emicat: exiit. Habitum autem exprimit poeta uelociter currentium.

Libat: leuiter tangit. Posse putes illos: hyperbole poetica, quæ summa Hippomenis, Atalantæq; uelocitas declaratur. Sic Virgilius de Gamilla: Illa uel intacta segetis per summa uolaret Gramina: nec teneras cursu lassisset aristas. Vel mare per medium fluctu suspena tumentis Ferret iter celeres, nec tingeret æquore plantas. Stantes aristas: erectas. Aristæ autem ab arendo sunt dictæ, quod primæ in spica arefcant. Incumbere tempus: incumbendi. Est enim græca figura. Macareus heros: Hippomenes Macarci filius, [lege Megarci.]

O quoties: hinc quoque colligit Venus Atalantam. Hippomenis amore fuisse præmam. Aridus anhelitus: ficus ac difficilis. Id quod significat Hippomenem lassum fuisse. Metaq; erat longè: ad quam currentes peruenire debebant. Foetibus arboreis: periphrasis est pomorū. Aurumq;: aureum pomum. Plausu: eorum qui Hippomeni fauebant. Cessata tempora: quibus ipsa à cursu instituto cessauerat. Est autem participium contra grammatices rationem audacter à poeta declinatum. Corrigit: refarcit, reparat. Cursu: uelocitate cursus. Remorata: retenta, tardata. Ades: auxiliōsis. Dea muneris auctor: Venus, quæ tal

Al. Damascum.

Al. Megareus

Ager Damascenus;

hi hoc dedisti munus. Iecit iuueniliter: fortiter ut iuuenem decebat, per quod innuit eum longè pomū iecisse. Impeditq; cursum subaudiamus.

Duxit sua præmia uictor: Hippomenes inquit uictor
duxit Atalantam uxorem. Cui thuris honorem Fer-
ret: cui sacrificaret thure. Immemor: ingratus.

Contemptuq; dolens: me esse contempnam ægrè fe-
rens. Spemenda: cō-

remnenda. In am-
bos: contra ambos,
Hippomenem & Ata-
lantam. Clarus E-
chion: unus fuit ex Ca-
dmi socijs Echion.

Concita: commota,
stimulara. A numi-
ne nostro: à nostra po-
tentia. Recessus: lo-
cus secessui aptus.

Natiuo: naturali.
Hunc inquit: ingredi-
tur, intrat. Temerat:
uiolat. Probro: scel-
lere, flagitio. Sacra:
simulacra Deorum.

Retorserunt oculos:
auerterunt oculos ne
tantū scelus uiderent.

Turrata mater: tur-
ribus ornata, nam Cy-
bele eadem cum tellu-
re putatur esse.

[Alludit ad coronā,
turribus insignitam,
mæniorū modo, quæ
illi attribuit à poëtis.
Hinc Lucretius libro
secundo:

Muraliq; caput summū
cincta corona.
Ex imi uunitæ locis
quod sustinet urbes
Quo nunc insigni per
magnas prædita terras.
Hornificæ fertur diuina
matris imago.

Sontes: nocentes,
Hippomenem, atque
Atalantam. Merge-
ret stygia unda: hoc est
ad interos demitteret.

Modo leuia: paulo
ante mollia ac sine ul-
lis pilis. Fuluæ iu-
bæ: hinc leonum præ-
cipua colligitur gene-
rositas, ut Plinius ait.
Si colla, harmoniq; ue-
stiant iubæ. In pe-
ctora totum. Pondus
abit: leones enim pe-
ctus reliquo corpore
crassius habent. Cau-
da: caudam leonum
animi esse indicem, ut
aures equorum Plinius
scribit. Nam immota placidum, mota iratum signi-
ficat. Verruntur: trahuntur. Iram uultus habet:
facies leonum præ se fert iram. Trucem nanque habent
aspectum. Cybelicia frena: nam matris Deūm cur-

rum à leonibus trahi fingunt poëtæ. Cybele autem
tem dicta est à Cybello monte Phrygiæ ipsi Deūm ma-
tri sacro.

[Vel etiam à τὴν λέων, hoc est, cubo, quoniā terra cu-
bica, hoc est, solida, &

per hoc constans & im-
mobilis intelligat. De
leonibus autem idem
Lucretius ira meminit:
Hanc ueteres Graiūm
docti cecinere poëtæ:
Sedibus in curru biu-
gos agitare leones
Æris in spacio magnū
pendere docentes
Tellurē, neq; posse in
terra sistere terram.

Adiūcere feras, qd quæ
uis effera proles
Officijs debet molliri
uicta parentum.]

Hos tu chare mihi,
&c. Argumentum. A-
donis supradictus mo-
nitus à Venere quā-
uim fera haberent. Igi-
tur is (dum negligit
hæc) in uenatione ab
apro interimitur, cu-
ius cruor eiusdem De-
i numine in florem pur-
purei coloris conuersus
est.

Quod non terga fu-
ga: quod non fugit.

Sed pugnae pectora
præbet: sed repugnat,
ac resistit. Damno-
sa duobus: & mihi & tibi.
Iunctis cygnis:
currus namq; Veneris
ab oloribus trahi fingit
tur. Sed stat monitis
cōtraria uirtus: sed for-
titudo inquit Adonis
dis Veneris admonitio-
nibus est aduersa.

Suem: aprum. Sues
autem & apri Veneri
sunt inuisi propter A-
donidis eadem. Vnde
proverbium apud Græ-
cos in eos, qui rem ina-
gram alicui faciunt,
ἀγροίτην ἢ ἰδόντες, hoc
est, Veneri suem sacrifici-
cauit. Exciuerunt: exci-
tarunt. Iuuenis Ciny-
reus: Adonis Ciny-
reus filius. Pando
rostro: recuruo. Et
tuta petentem: loca
subintelligamus.

Trux: aper: terribilis. Abdidit: abscondidit. Mor-
ibundum: morientem. Rupit: dilaniavit, laceravit.

Et indignis percussit: indignè. Nomen nanque pro
aduerbio positum est. Non tamen: ordo est, & ta-

Echion.

Atalanta
in leone.
Hippomenes
in leone.

Cybele.

& à alijs
repugna-
te uersu.

L A C T

R A P H

men omnia non erunt uestri iuris. Illa autem & copula affectui seruit. Luctus monumenta: signa, memoria. Est autem apostrophe ad Adonim. Annua simulamina: simulachra. Nam singulis quibusq; annis Adonia, id est, sacra in Adonis honorem celebrant, in quibus Adonis plangebatur, ac luctus Veneris referebatur.

[Hęc sacra etiam ab Esaiā increpantur alicubi. Nam circa Libanum in Palestina & circa Byblum peragi solita fuisse legimus. Addunt autem Græci fabulæ huic, Martē, quia Adonidi inuiderent tanquam rivalis, sese in aprum transformasse, & sub specie illius Adonim interemisse. Florem autem qui ex cruore Adonidis enatus sit, Anemonem fuisse. Culus quidem nomini respondet illud quod statim subiicit poeta: Nanque malè hærentem, & nimia leuitate caducum. Executiant ijdem, qui præstant omnia uenti.

Enim uentus Græcis est, inde ἀνεμος. Præterea autem & rosam ijdem Græci dicunt, cum antea candida fuisset, in purpuream uersam eodem tempore fuisse tinctam, uidelicet Veneris cruore, quem illa emiserat, cum forè ex nimio luctu ob Adonidem, discaleara appropierat, eoque modo pedem spina rosæ fauciaisset. Fuerunt etiam qui Adonim non Cinyræ, sed Thiantis filium facerent, & qui ex eodem & Venere Priapum natum dicerent. In Commentarijs Theocriti autem etiam legitur ἀποθαίνοντα ἄλυσιν ἢ μέλας ἢ ἀγκυλωμένους ἀφροδίτης ποσὶ παύσαι, ἢ πρὸς τὴν ἰντὴν ἀφροδίτης, quod ijdem illi de frugibus interpretantur, quoniam fruges, quas per Adonim accipiunt, sex menses sub terrâ lateant, & sex supra terram aëre temperentur. Vide Idyll. iij. Atque in eam sententiam & Orpheus meminuit Adonidis in hymnis, his uersibus:

Ἀφροδίτης ἰσχυρὸν ἔχοντα λίκυροντο λαχόντες
ὅς ποτε μὲν αἶμα καὶ τάρταρον ἕρποντα

Iuris erunt, dixit, luctus monumenta manebunt
Semper Adoni mei, repetitaq; mortis imago
Annua plangoris peraget simulamina nostri.
At cruor in florem mutabitur, an tibi quondam
Fœmineos artus in olentes uertere menthas
Persephone licuit: nobis Cinyreius heros
Inuidiæ mutatus erit: sic fata cruorem
Nectare odorato sparsit, qui tactus ab illo
Intumuit, sic ut fuluo perlucida cælo
Surgere bulla solet, nec plena longior hora
Facta mora est, cū flos de sanguine concolor ortus.
Qualem, quæ lento cælant sub cortice granum
Punica ferre solent, breuis est tamen usus in illo.
Nanq; male hærentem, & nimia leuitate caducum
Executiant ijdem, qui præstant † omnia, uenti.

ἢ ἀνεμος πρὸς Ἰαννίον ἀπὸ Κίμω ἠγίασθη, &c.]

At cruor &c. Argumentum. Mynthe nymp̄ha in herbam mutata mentham odio Proserpinæ Cereris filiæ, quod cum Dite patre coniuge suo concubisset.

An tibi quondam: Mynthe nymp̄ha fuit, quam Plutonis pellicem fabulæ tradunt exitisse. Eamq; cum Proserpina dolo circumuenisset, in horteniæ mentham fuisse transfigurata, quam plerique hedyolmon uocant. Est & mons prope Pylum cognomine Mynthes iuxta quem Plutonis quoque est templum.

[Huius fabulæ meminit & Nicandri interpretes in Alexipharmacis. Cuius uerba hæc sunt. Μίνθη δὲ ἔλεον πεδανὴν ἔστω τοῦ κρήνη, ἐν Δασυρόρειον ἢ Περσικόριον. ἢ ἢ πρὸς τὸν Ἰαννίον ποταμὸν ἀπὸ Κίμω δὲ ἔλεον.]

Nobis erit inuidia: in nos inuidiam concitabit. Perlucida bulla: translucida, quæ ex aqua nasci solet, statimq; euanescere. Bulla autem spiritu & aqua excitatur rotunda figura, quæ quoniam cito dissoluitur, uerissimum illud sumptum est pro uerbum, quo humanæ uitæ breuitas, fragilitasq; designatur. Homo bulla. Inde fit bullare, quod est bullas facere. Vnde Plinius bullantem urinam uocat bullas emittentem. Bulla etiam est ornamentum pectoris Ingenuorum quidem aureū, Libertinorum uero Scorteum, ut copiose Macrobius scribit. Plena hora: perfecta. Concolor: eisdem cum sanguine coloris. Est enim purpureus. In Antonomastem Adonim fuisse conuersum innuere uidet, cuius flos, ut inquit Plin. nunquā se aperit nisi uento spirante, unde & nomen accepit. ἀνεμος enim uentus dicitur.

Punica: quæ & mala granata dicuntur. Qui præstant omnia uenti: secundum physicam rationem hoc dictum est. Nam uenti rerum omnium generationis causa esse perhibentur. [Sed alij præstant, legunt, idq; rectius opinor.]

LACT.

RAPH.

Mynthe.

Mynthe in herbam.

Adonia.

CYL.

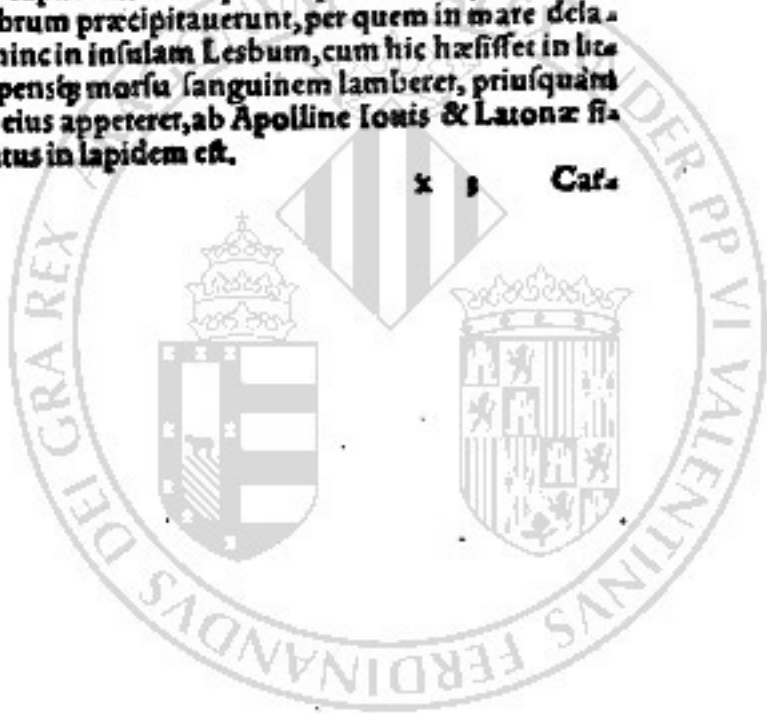
Adonis in rem.

præstant alijs

LACT.

Armine dum tali &c. Argumentum. Orpheus Oeagri fluminis & Calliopes musæ filius, cum habuisset coniugem nomine Eurydicen, & eam amisisset, & cum sine ea ab inferis redisset, lege accepta à Plutone, ad superos, ne talem dolorem in altera experiretur, puerilem amorem primus instituit. Quam ob causam Threiciæ mulieres instinctæ in abditis locis solitudinem agen-

tem propter desiderium coniugis interfecerunt, separatimq; caput eius à reliquo corpore cum lyra in anem Hebrum præcipitauerunt, per quem in mare delatum, & hinc in insulam Lesbum, cum hic hæssisset in litore, serpentes morfu sanguinem lamberet, priusquam uultum eius appeteret, ab Apolline Ionis & Latonæ filio duratus in lapidem est.

RAPHAELIS REGII IN VNDECIMVM METAMORPHO-
seos Ouidij librum Enarrationes.

Armine dum tali. Orpheus thracias mu-
lieres aspernatus (ut diximus) in se earū
odium traxit. Quare cum Bacchi sacra ce-
lebrarent, ipsum in ferarum cœtu canen-
tem aspexerunt, ac impetu facto dilacera-
runt, caputq; ac lyram in Hebrum fluuiū

coniecerunt, quæ ad in-
sulam Lesbou usq; de-
lata cum essent, serpens
Orphei caput dilania-
tus ab Apolline in sa-
xum fuit cœuersus. Pri-
mum ira; Orphei cœ-
dem poëta describit, de
inde serpentis in saxū
trāsmutationē. Thre-
icius vates: Orpheus
Thraciis. Ducit: de-
lectat. Lucere nanque
interdum significat de-
lectare, ut Nonius scri-
bit. Cicero de finibus
honorum & malorum
Fabellarumq; auditio-
ne ducuntur. Ani-
mosq; ferarum: sensus.
Neq; cœm feræ animos
habere dicuntur, nisi
poëta ad ueritatem po-
tius alludat, ut intelli-
gamus ferarum homi-
num animos ab Or-
phico fuisse excultos, id
quod He. tius aperte
his uers. is scribit:
Syluestres homines sa-
cer, interpreseq; Deorū
Cœdibus & uictu sœ-
do deterruit Orpheus,
Dictus ob hoc lenire ti-
gres, rabidosq; leones.

Ecce nurus Ciconū:
repentin⁹ Baccharum
impetus: illa particula
ecce significatur. Cico-
nes autem populi sunt
Thraciæ ad Hebrum
habitantes, (ad quos
primum delatus Uly-
ses fuit cum à Troia re-
dieret, ut est apud Ho-
merum Odysseæ. ix.)

Tumuli de uertice:
de montis summitate.

Lymphata pectora:
furentia. Ferinis uel
leribus: ferarum pellis-
bus. En ait, en hic est:
cœduplicatio indigna-
tioni cœueniens, tamet
si hoc aduerbiū en feræ
indignationi feruiat. Apollinei uatis: Orphei Apolli-
nis filij. Vocalia ora: optima uocem emittentia. Præ-
futa: præfixa, tecta. Nam haæ Baccharum quæ thysi

Thysi.

P. OUIDII NASO. METAMOR-
phoseos Liber Vndecimus.

Armine dū tali syluas, animosq; ferarum

Threicius Vates, & saxa sequen-
tia ducit.

Ecce nurus Ciconum tectæ lym-
phata ferinis

Pectora uelleribus, tumuli de uertice cernunt
Orphea percussis sociantem carmina neruis,
E quibus una, leues iactato crine per auras
En ait, en hic est nostri contemptor, & hastam
Vatis Apollinei, uocalia milit in ora,
Quæ solijs præfuta, notam sine uulnere fecit.
Alterius telum lapis est, qui missus in ipso
Aëre, concentu uictus, uocisq; lyrae est:
Ac ueluti supplex pro tam furialibus ausis
Ante pedes iacuit, sed enim temeraria crescunt
Bella modusq; abiit, insanaq; regnat Erinnyis,
Cunctaq; tela forent cantu mollita, sed ingens
Clamor, & inflato Berecynthia tibia cornu,
Tympanaq; & plausus, & Bacchei ululatus,
Obstrepere sono citharæ, tum deinceps saxa
Non exauditi rubuerunt sanguine Vatis,
Ac primum attonitas etiam nunc uoce canentis
Innumeras uolucres, anguesq; agmenq; ferarum,
Manades Orphei titulum rapuere theatri,
Inde cruentatis uertuntur in Orphea dextris,
Et cœunt: ut aues, si quando luce uagantem
Noctis auem, cernunt. structoq; utrinq; teatro
Ut matutina Ceruus periturus harena
Præda canū est, Vatemq; petunt, & frōde uirentes
Conijciunt Thyrsos, non hæc in munera factos,
Hæc glebas, illæ direptos arbore ramos,
Pars torquent silices, neu desint tela furorū.
Forte Boues presso subigebant uomere terram,
Nec procul hinc multo fructum sudore parantes,
Dura lacertosi fodiebant arua Coloni,
Agmine qui uiso fugiunt, operisq; relinquunt
Arma sui, uacuosq; iacent dispersa per agros
Sarculaq; rastrisq; graues longiq; ligones,
Quæ postquam rapuere feræ, cornuq; minaces

Subigebant: arabit. Lacertosi: magna et ualida bra-
chia habentes. Fructum: frumentū. Agmine: Bac-
charum furentium. Arm. . . . .
Dial.

dicuntur, pampinis, hederaq; cooperiebantur. Non
tam: signum. Ac ueluti supplex: tanquam ueniam pes-
tirurus. Ante pedes: Orphei. Concentu: harmonia.
Est autem pulchra poëtae phantasia, qua significatur,
quanta uis sit musici cantus. Bella: Baccharum furo-
res bella uocat poëta. Insana Erinnyis: ab effectu quod

furia homines insanos
furiososque reddit.

Mollita: mitigata
sic, ut Orphea nunquā
nocere potuissent.

Berecynthia tibia: qua
in sacris Cybeles quæ
Berecynthia dicitur pri-
mum usi fuere. Bere-
cynthus autem Phrygiæ
mons est & ciuitas ma-
tri Deūm dicata. [Eadē
ratione Virgil. Buxum
Berecynthiam dixit, Ae-
neidos ix. Tympana
uos, buxusq; uocat Be-
recynthia matris Idae.]

Berecyn-
tus.

Impetus
Baccharū
in Orphe-
um.

Obstrepere sono ci-
tharæ: contra citharæ
sonum strepuerunt.

Attonitas: stupefa-
ctas suauitate cantus
Orphei. Manades:
Bacchæ *αὐτὸν τοῦ μαινοῦντι*,
hoc est, à furendo di-
ctæ. Titulum: glo-
riam. Orphei thea-
tri: spectaculi ab Ora-
phico congregati. Est
autem adiectiuum Or-
phei. Alij triumphū le-
gunt, intelliguntq; ag-
men illud ferarū à Bac-
chis raptum in uuluum
& gloriæ triumphū de
Orphea acti. Et tōc
unt: congregant, con-
ueniunt. Noctis autē:
noctuum. Structo
utrinq; teatro: specta-
culo. Est autem ampli
theatri periphrasis.

Matutina harena: hoc
est, matutino tempore
in harena. Quod enim
est temporis, attribuit
loco. Vnā autem ome-
nes Bacchas in Or-
pheum impetum fecisse
se his similitudinibus
ostendit poëta. Pe-
tunt: aggrediuntur, in-
uadunt. Hæc in mu-
nera: ad hos usus.

Torquent: iaciunt.

Subigebant: arabit. Lacertosi: magna et ualida bra-
chia habentes. Fructum: frumentū. Agmine: Bac-
charum furentium. Arm. . . . .
Dial.

Diuisere: dilacera vere. **Fera:** crudelis.

Ad Vatis fara: ad Orphei mortem. **Irrita:** uana uerba, quæ Bacchas nihil commouebant. **Prohi Iuppiter:** exclamatio poëtæ doloris ac commiserationis plena. **Exhalata:** emissa. **In uentos:** eorū sequitur opinionem qui animam uentum esse putant. **Te mœstæ:** apostrophe ad Orpheū querimonie ac commiserationis plena. **Obscura carbasa:** pullas ac nigras uetes. [Pullo autē substantiue, pro, pullo colore, dixit. Est autem pullus color græce, hoc est subniger, hoc utebantur in luctu, unde & toga pulla apud Ciceronem, et palla hostia apud Tibullum.] **Flumen populare:** fluuium patrium. **Hebrus enim Thraciæ fluius est.**

Methymna Methymnæ Lesbica: Methymna urbs est Lesbica optimo uino insignis dicta à Methymne Macareï filia ac Leopydii uxore, unde Methymnaus deriuatur.

Anguis in saxum Lesbos Lesbos autem insula est clarissima, quam nunc Mytilenem à nomine urbis uocant.

Thraciæ mulieres in arbores Ferus anguis: crudelis, qui illius uatis caput uiolare sustineret, cuius cantu serpentes quoque sapius delectati essent. **Inhiat diuclere:** appetit ore aperto dilacerare. **Hymniferos uultus:** qui hymnos in Deorum ferè singulos cōposuerant.

Umbra subit terras: umbra Orphei inferos petit. **Eorum autē opinionem secutus uidetur poëta,** qui hominem ex tribus constare aiunt, corpore, anima, & umbra, quorū corpus terræ, anima celo, umbra inferis redditur. **Hic illic apud inferos.** Spatiantur: deambulant.

LACT. Non impune &c. Argumentū. Thraciæ matres matronæ quæ cædi interfuerant Orphei, à Libero, uel sceleratū mulierum scientiæ suæ, in Thraciæ uarias abierant.

Diuisere boues, ad Vatis fata recurrunt,
Tendentemq; manus, atq; illo tempore primum
Irrita dicentem, nec quicquam uoce mouentem
Sacrilegæ perimunt, perq; os (proh Iupiter) illud
Auditum taxis, intellectumq; ferarum
Sensibus, in uentos anima exhalata recessit.
Te mœstæ uolucres Orpheu, te turba ferarum,
Te rigidi Silices, tua carmina sæpe secutæ
Fleuerunt syluæ, positis te frondibus arbor
Tonsa comas, luxit: lachrymis quoq; flumina dicunt
Increuisse suis, obscuraq; carbasa pullo
Naiades, & Dryades, passosq; habuere capillos.
Membra iacent diuersa locis, caput Hebre, lyramq;
Excipis, & (mirum) medio dum labitur amne,
Flebile nescio quid queritur lyra, flebile lingua
Murmurat exanimis, respondent flebile ripæ
Iamq; mare inuictæ flumen populare relinquunt.
Et Methymnæ potiuntur littore Lesbi.
Hic ferus exposito peregrinis anguis harenis
Obstitit, & sparsos stillanti rore capillos
Lambit, & hymniferos inhiat diuellere uultus.
Tandem Phœbus adest, morsusq; inferre paratam
Arcet, & in lapidem rictus serpentis apertos
Congelat, & patulos (ut erant) indurat hiatus.
Umbra subit terras, & quæ loca uiderat ante,
Cuncta recognoscit, quærensq; per arua priorum
Inuenit Eurydicen, cupidisq; amplectitur ulnis.
Hic modo coniunctis spatiantur passibus ambo.
Nunc præcedentem sequitur, nunc præuius anteit,
Eurydicensq; suam iam tuto respicit Orpheus.
Non impune tamen scelus hoc finit esse Lyæus,
Amissoq; dolens sacrorum Vate suorum,
Protinus in syluis matres Edonidas omnes,
Quæ uidere nefas, torta radice ligauit.
Quippe pedū digitos, in quantum est quæq; secuta,
Traxit, & in solidam detrusit acumine terram.
Utq; suum laqueis, quos callidus abdidit auceps,
Crus ubi commisit uolucris, sensitq; teneri,
Plangitur, ac trepidans astringit uincula motu,
Sic quæcunq; solo defixa cohæserat harum
Externata, fugam frustra tentabat, at illam
Lenta tenet radix, exultantemq; coercet.
Dūq; ubi sunt digiti, dum pes ubi querit, et unguis,
Aspicit in teretes lignum succedere furas.
Et conata, scœmur mœrenti plangere dextra,
Robora percussit. pectus quoq; robora fiunt,
Robora sunt humeri. longos quoq; brachia uera
Esse putes ramos, & non fallere putando.

dit, ut si quid uellet, à se peteret. Ille ut quæq; contingeret, aurum fierent, petiit, quod ei inutile fuit. Cui Deus petentiat restitueretur sibi, fecit. iussit enim ut ad flumen Pactolum perueniret, ibi se supponeret, & sic rediret in pristinum statū. Vnde aqua aurei coloris esse cepit.

Non impune tamē: Thraciæ mulieres quæ Orphei cædi interfuerant, omnes à Baccho cædem Orphei ægre terente in uarias arbores fuere conuersæ.

Vate suorum sacrorum: nam Orpheus in Bacchū pulcherrimos scripserat hymnos. **Alia ludere autē ad id poëta uidetur,** quod scribit Diodorus. **Cerimonias à Dionysio repertas cum ad Orgia quædam Orpheus addidisset, Orphica à posteris fuisse appellata.** **Matres Edonidas:** mulieres Thraciæ Edones nāq; populi si Thraciæ. [Edonos uocat Stephanus secunda declinatione ἑδωνῶν ἢ ἑδωνῶν; ἀδελφῶν.] **Pisgitur:** percutitur à se ipsa. **Ac trepidans:** quanto namq; magis trepidat: tanto magis uinculo astringuntur aues. **Externata:** cōsternata, per terra facta.

Lenta: flexibilis.

Coercet: continet.

Exultantem: exultantem uolentem. **Dum:** que ubi sunt digiti: ordo est, Dum, querit, ubi sunt digiti. **Succedere:** succrescere.

Mœrenti dextra: hy pallinge est, ipsa namq; mœrens intelligitur.

Et non fallere putando: non decipere si putes. **Re enim uera rami erant.**

Nec satis &c. Argumentum. Liber pater Thracia digressus, cū Tmolium montem Ciliciæ comitatus Bacchis peteret, Silenus ei aufugit, quem Phryges captū ad Midam regem adduxerūt, qui agnitus ab eo & exceptus est, & Libero aduenienti redditus, & ob beneficium, optandi Deus ueniam ei dedit.

Orphei cædes

Edonides

LACT.

R A P H. Nec fatis hoc Baccho est: Midas rex Phrygiæ cum Silenium à rusticis captum, sibi traditum Baccho reddidisset, iussus est à Deo, ut quicquid uellet peteret. Ille petijt ut quicquid corpore suo tangeret, aurum fieret. Id illi concessit Bacchus, quamuis inutile ipsi futurum uidebat. Cum uero panis quoque ac uinum in aurum uertentur, fameque perire cœpisset, tandem cognouit stolidus se rem dānosam petijisse, Bacchum itaque rogauit, ut peccato ueniam daret, & munus datum irritum faceret. Bacchus igitur illi mandauit, ut ad fontem Pactoli pergeret, scilicet totum in eo lauaret, quod cum fecisset, uis illa aurum efficiendi quicquid tangeret, in fluium transiit, uel etiam harenas aureas efficere memorat. Ipsos agros: Thraciæ. Cumque choro meliore: quam fuerant Thraciæ illæ mulieres, quæ Orpheum trucidarunt. Sui Timoli: à se amati. Est enim Timolus, qui & Tmolus dicitur, mons Lydiæ optimi uini fertilis, ut in superioribus quoque diximus. Neque est spondaicus uersus, in Timolus etiam syllabum sit nomen, non tolum dissyllabū. Pactolonis: Pactolus fluius est Lydiæ aureis harenis notissimus. Charis harenis: pretiosis. Frequentant: celebrant.

Cur aureæ Pactoli harenæ pergeret, scilicet totum in eo lauaret, quod cum fecisset, uis illa aurum efficiendi quicquid tangeret, in fluium transiit, uel etiam harenas aureas efficere memorat. Ipsos agros: Thraciæ. Cumque choro meliore: quam fuerant Thraciæ illæ mulieres, quæ Orpheum trucidarunt. Sui Timoli: à se amati. Est enim Timolus, qui & Tmolus dicitur, mons Lydiæ optimi uini fertilis, ut in superioribus quoque diximus. Neque est spondaicus uersus, in Timolus etiam syllabum sit nomen, non tolum dissyllabū. Pactolonis: Pactolus fluius est Lydiæ aureis harenis notissimus. Charis harenis: pretiosis. Frequentant: celebrant.

Titulus Timolus, qui & Tmolus dicitur, mons Lydiæ optimi uini fertilis, ut in superioribus quoque diximus. Neque est spondaicus uersus, in Timolus etiam syllabum sit nomen, non tolum dissyllabū. Pactolonis: Pactolus fluius est Lydiæ aureis harenis notissimus. Charis harenis: pretiosis. Frequentant: celebrant.

Pactolus Pactolus fluius est Lydiæ aureis harenis notissimus. Charis harenis: pretiosis. Frequentant: celebrant.

Pactolus Pactolus fluius est Lydiæ aureis harenis notissimus. Charis harenis: pretiosis. Frequentant: celebrant.

Pactolus Pactolus fluius est Lydiæ aureis harenis notissimus. Charis harenis: pretiosis. Frequentant: celebrant.

Pactolus Pactolus fluius est Lydiæ aureis harenis notissimus. Charis harenis: pretiosis. Frequentant: celebrant.

Pactolus Pactolus fluius est Lydiæ aureis harenis notissimus. Charis harenis: pretiosis. Frequentant: celebrant.

Pactolus Pactolus fluius est Lydiæ aureis harenis notissimus. Charis harenis: pretiosis. Frequentant: celebrant.

Pactolus Pactolus fluius est Lydiæ aureis harenis notissimus. Charis harenis: pretiosis. Frequentant: celebrant.

Pactolus Pactolus fluius est Lydiæ aureis harenis notissimus. Charis harenis: pretiosis. Frequentant: celebrant.

Nec fatis hoc Baccho est, ipsos quoque deserit agros, Cumque choro meliore, sui uineta Timoli, Pactolonemque petit, quamuis non aureus illo Tempore, nec charis erat inuidiosus harenis. Hunc assueta cohors Satyri, Bacchæque frequentat, At Silenus abest, titubantem, annisque, meroque, Ruricolæ cœpere Phryges, uinctumque coronis Ad regem duxere Midam, cui Thracius Orpheus Orgia tradiderat cum Cecropio Eumolpo. Qui simul agnouit socium, comitemque sacrorum, Hospitis aduentu festum genialiter egit Per bis quinque dies, & iunctas ordine noctes. Et iam stellarum sublime cœgerat agmen Lucifer undecimus, Lydos cum lætus in agros Rex uenit, & iuueni Silenum reddit alumno. Huic Deus optandi gratum, sed inutile fecit Muneris arbitrium gaudens altore recepto. Ille male usus donis, ait, effice quicquid Corpore contigero fuluum uertatur in aurum. Annuat optatis, nocituraque munera soluit Liber, & indoluit quod non meliora petisset. Lætus abit, gaudetque malo Berecynthius heros, Pollicitique fidem tangendo singula tentat. Vixque sibi credens, non alta fronde uirentem Illic detraxit uirgam, uirga aurea facta est. Tollit humo saxum, saxum quoque palluit auro, Contigit & glebam, contactu gleba potenti Massa fit, arentes Cereris decerpit aristas, Aurea melsis erat, demptum tenet arbore pomum.

Eumolpi mortem autem Ceryceam, qui filius Eumolpi fuerat, natu minimus, ipsdem uelut antistitem relictum, quem tamen sacerdotes, qui ab eodem Ceryces dicuntur, non Eumolpi, sed Mercurij, ex Aglauro Cecropis, filium dicunt. Hæc Pausanias in Atticis. Alter autem Eumolpus Eleusinius, siue, ut alij, Atheniensis genere, traditur, filius Musæi, & ut quidam addunt, etiam Orphei discipulus, quintus ab eo qui ex Thracia Eleusinem uenit, Nam Eumolpi filius Ceryx fuit, Cerycis Eumolpus alius, huius Antiphem, Antiphemi Musæus poeta. Musæi porro Eumolpus, de quo hic agitur. Atque hunc primum, non Thracensem illum, mysteriorum rationem acritus docuisse, eademque etiam uersibus descripsisse uolunt, autores Suidas, Istrus, Acetidorus & Andronion, ut quidem in commentarijs Sophoclis citatur. Ceterum in epiraphio Musæi non pater Eumolpi, sed filius idem dicitur, ita enim habet

*Εὐμόλιον φίλον Ἰσχυρὸν ἔρα
κερδὸν οὐδ' ἔρα
Μυραίων φθίμωτον οὐμ' ἔρα
ἔρα τὰ ἔρα.*

Sed tamen plures ac potiores autores consentiunt, Musæi filium Eumolpū hūc fuisse. J

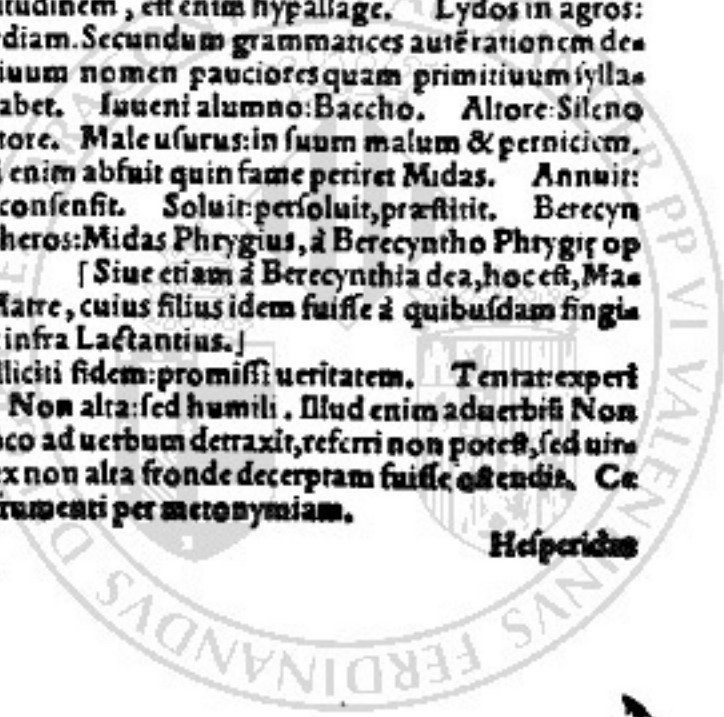
Genialiter: uoluptuose ac læte. Lucifer undecimus: Lucifer stella est quæ adueniente die ultima desinit lucere, eorumque poetis alias stellas cogere, congregarique dicitur. Cœgerat: congregauerat. Significat autem undecimum diem aduenisse. Sublime agmen stellarum: sublimium & altarum stellarum multitudinem, est enim hypallage. Lydos in agros: in Lydiam. Secundum grammaticos autem rationem deriuatiuum nomen pauciores quam primitiuum syllabas habet. Iuueni alumno: Baccho. Altore: Sileno nutritore. Male usus: in suum malum & perniciosum, paulum enim abfuit quin fame periret Midas. Annuat: nutu consentit. Soluit: persoluit, præstitit. Berecynthius heros: Midas Phrygius, à Berecyntho Phrygiæ oppido. [Siue etiam à Berecynthia dea, hoc est, Magna Matre, cuius filius idem fuisse à quibusdam fingitur, ut infra Lactantius.]

Polliciti fidem: promissi ueritatem. Tentat: experitur. Non alta: sed humili. Illud enim aduerbium Non hoc loco ad uerbum detraxit, referri non potest, sed uirgam ex non alta fronde decerpam fuisse ostendit. Cereris: frumenti per metonymiam.

Helperidas

Tacta à Mida in aurum

R A P H

Hesperidas donasse putes: scite, nam Hesperides hortos habuisse dicuntur aurea poma ferentes. Radiare: fulgere. Danaen eludere possit: eleganter. Iuppiter enim in guttas conuersus aureas in sinum Danaes descendit, sicq; illa est potitus. Vix spes ipse suas animo capit: nam maxima quæq; sibi pollicebatur Midas. Posuere: appoluerere. To stæ frugis: periphrasis est panis. Cerealia dona: panes. Rige bāt: duri fiebant. Quip pe qui in aurum conuertebantur. Conuellere: maderere. Pre mebat: rangebat. Au torem muneris: Bacchum per metonymiā pro uino. Fusile: liquidum, ac fusum, & liquefactū. Diuesq;: quia auro abūdabat.

Miserq;: quia auro frui nō poterat. Mo do uouerat: uoto pau loante concupiuerat.

Torquetur: crucia tur. Meritus: quia propter auariciam il lud à Baccho petierat.

Lenæ pater: Bacche. Specioso dam no: quod pulchrum & bonum uidetur, cum alioquin damnum sit & malum. Mite Deū numen: Dij sunt mires & facile placantur.

Restituit: in pristinum statum reduxit.

Facti fide: ob fidem, quam præ se tulerat Si lenum restituendo.

Data munera sola nit: resoluit, & irrita fecit. **Circumlitus:** ina fec tus. Male optato: stulte ac perniciose pe tito. Magnis Sardi bus:

Sardis: Sardis urbs est Lydia Cræsi regia.

[Amnem autē intel ligit Pactolum, qui ex Tmolo mōte, Sardib⁹ uicino, siue imminen te profluit. sic enim & apud Strabonem legi tur lib. 13. ηὶ δ' Ἰσπαιολὸς αὖ τ' Ἰμῶνος, καταβήσκει περὶ χειρὸς τὸ ἴσχυμα πλῆ, ἀφ' οὗ τὸ πρῶτον ἀγέμετον πρῶτον, καὶ τὸ ὑπερότερον πρῶτον ἀνομαθῆσαι φασί. ἥ δ' ἐκλάσσει τὸ ἴσχυμα, &c. Et Herodotus lib. 5. καὶ εἰς ἔχοντες Ἰσπαιολὸν καὶ τὸ ἴσχυμα, καὶ ἔξωθεν ἐκείνου ἀγόμενον πρῶτον, καὶ τὸ ὑπερότερον πρῶτον ἀνομαθῆσαι φασί. καὶ ἔξωθεν ἐκείνου ἀγόμενον πρῶτον, καὶ τὸ ὑπερότερον πρῶτον ἀνομαθῆσαι φασί.]

Cessit: transiuit. **Ille perosus &c. Argume tum.** Pan cum Tmolan

montem Lydia frequentans fistula se oblectaret elatus gloria agrestium nympharum Apollinem in certamen deuocauit, à iudice ergo Tmolo cuius mons erat, cum Apollini uictoria esset adiudicata, Midæ regi supradia cto affidenti soli displicuit, quam ob causam Apollo ob eandem stulticiam, quam † & supra gesserat in Liberi

patris uolūtate iratus, aures eius asininæ ut essent, sempiterno, esse cit, cuius iudicium nul li rei facerent, qui ta men † fertur Midas esse matris magnæ filius. sic enim cum Hesiodo consentit Ouidius.

Ille perosus opes: Mi das facultate auri effu ciundi quicquid tæge ret liberatus, opesq; pe rosus in syluis habitaba, Panatq; pastorum Deum colēbat, ai cū fistula inuēta sibi mul tum nymphis placere uideretur, ausus est Apollinem in certamen puocare, Tmolo montis Deo iudice constituto. Cum uero sentētia pro Apolline lata omnibus placeret, solus Midas naturali stul ritia ductus cū ut inuis sū improbauit. Quare Apollo indignatus aures illius in asininas cō uertit, quib; ipsius stoliditas indi cetur. Longiores nam aures ex phisicorum sententia uocordiam præ se fe rūt. Ceterū Midas aures asininas tiaris pureis occultauit, tonforū mādauit, ne uerbum cuiquam de illis faceret. Tonfor uero cū reticere non posset, in locū desertum seces sit, ibiq; foueæ factæ immurmurauit, Midæ aures asininas habere. Deinde foueam terra repleuit. Arundines autē eo in loco nax, uē toiq; agitax cadē uerba, hoc est Midas rex asininas aures habet, referebant. Perosus opes: odio habens, quibus pene fame fuerat confectus. Pinguetardū. Ve ante: quando optauit, ut quicquid conrigeret, aurū fieret. Nam freta prospiciens: Tmoli montis descriptio. Panis Hypæpis: Hypæpa urbs est Lydia: ur diximus. Hypæpa Carata: carra iuncta. Iudice sub Tmolo: Tmolus & mons & Deus montis ipsius dicitur. Nam montes ut sanina Deos suos habere dicuntur

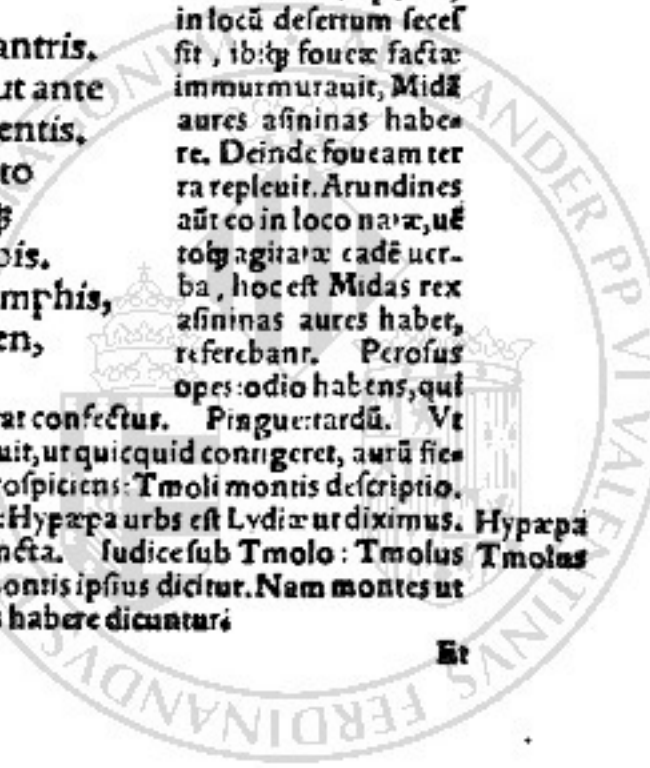
Et quod eandem stult. fors tasse lea gend.

Al. hic aū.

R A P H.

Sardis

A C T.

Et aures Liberat arboribus: ab auribus arbores remonet. Delinijt: blanditus est. Sacer: Apollo. Resoluit ora: aperuit ora, & canere cepit. Tmolus ad os Phœbi: se conuertit subaudiendum.

[Sic quidem Regius, sed quid si construas, sacer Tmolus resoluit ora, ad os Phœbi, pro conuertit se ore ac uul

tu ad canentem Phœbum, quando mox sequitur uultum sua sylua secuta est: Sic enim & Virg. dixit, Atq; iterum narrantis pendet ab ore.]

Ille caput flauū uinctus: flauum caput habens coronatū. Parnaside: Parnasia, qua Parnasus abūdat. Forma namq; patronymica pro possessiua est ut sus poëta. Apollinis auter Citharœdi habitum describit. Saturata: infecta, bis tincta. Tyrio murice: Tyria purpura. Palla autem uestis est muliebris syrma habēs, quā & Citharœdi utebantur. Verrit humum: innuit pallam Apollinis syrma habuisse, quod per terram traheretur. Sic Horatius de tibicine loquens, Traxitq; uag^o per pulperia uerum. Distinctamq; ornatam.

Mid: au res in asininas

De Indis: est bore. Stamina chorodas. Sollicitat: agit, percutit. Cannas: tibiam ex cannis confectam. Arguitur: reprehenditur. Nec Delius: Apollo. Aures stolidas: omni carentes iudicio. Sed trahit in spatium: protrahit, producit ac longas efficit. Instabiles: mobiles, quales sunt asininae. Et dat posse moueri: concedit facultatem se ipsas mouendi. Lente gradientis: tarde cuntris.

Cannæ uocales

[Hanc autem fabulam de auribus asininis Suidas ita exponit, ἡνὶ δὲ ἀσίνων ἀκροὺς οὐκ ἔστιν ἄλλο τι, ἀλλ' ἐστὶν ἀκροὶ ἀσίνων, ἃς οὐκ ἔστιν ἄλλο τι, ἀλλ' ἐστὶν ἀκροὶ ἀσίνων, ἃς οὐκ ἔστιν ἄλλο τι, ἀλλ' ἐστὶν ἀκροὶ ἀσίνων.]

LACT. Fortasse legendum: eiusdē dei uoluntate

Ille quidem &c. Argumentum. Refert quod cum deformitatem illam ueste cœlaret, ut famulus uidit, neque eloqui posset, seiusdē Dei mentē in aures haberet. qui rursus obruta harena, arundines enatae, agitatae uento deformitatem Midæ indicarent.

Purpureis Tiaris: Tiara, quæ & Tyaras dicitur, regum est capitis regum Orientis. Velare: celare, occultare. Efferre sub auras: uulgare. Secedit: in locum secretum uadit. Voce parua: murmure. Haustæ: effossæ. Regesta: reiecta. Scrobibus optertis: repleta fovea. Prodidit agricolam: indicauit eum qui illam

inscriberet terræ effudit ex quibus rursus arena cœlaretur. R. A. P. H. Tiara

effoderat terræ. Obruta uerba: quæ talia fuerunt. Midas rex Asiæ aures habet. Domini que coarguit aures: hoc est Midæ regis aures cōuincit esse asininas.

Vltus abijt Tmolo, liquidūq; per aëra uectus &c. Argumentum. Inter Sygeum, Rhœteumq; promontoria, quo loco ara Iouis Parnomphæi Phrygius est consecrata, Laomedon Capis filius cum Ilium poneret, Apollo & Neptunus in homines uerfi operas suas æstimato ad extruendum murum addixerant. Ita tamen ut Neptunus perfidia regis offensus in agros eius mare mitteret, omnesque fructus obrueret, supra quam penam coëgit cum Hesionem filiam maris prostituere bellæ. Qua liberata ab Hercule rursus in fraude cognitus, equos enim quos ob salutē uirginis patetis eratei abnegauit. Ideoq; ille expugnato Ilio Hesionem abrepnam Telamoni, qui socius militiæ fuerat, conpulauit.

LACT.

R. A. P. H.

Vltus abijt Tmolo: Apollo atq; Neptunus cū Laomedōtem moria Troiæ ædificantē uidissent, in humanā figuram conuersi, pacto auro secito opus illud absoluturos ceperunt. Mœnibus uero perfectis cum promissum aurū reposcerent, à Laomedonte il

lo fraudati, qui iureiurando se nihil promississe affirmant, tantæ perfidiam inultam esse non permiserunt. Neptunus enim & diluuiū immisit, quo totus ager Troianus est deuastatus. & Hesionem filiam monstro marino exponere Laomedontem coëgit. Quam quidem cū Hercules illacum Argonautis transiens liberasset, æ promissis equis à perfido rege fraudaretur, & Troiæ expugnauit, & Hesionē cū Telamoni socio donauit.

[Ceterum

Quamuis: quamuis Thetidis amore Iuppiter tenere
 tur. Haud tepidos ignes: uehementes amores. Con-
 nubia: nuptias. Acciden: Peleum Aeaci filium Iouis
 ex Aegina nepotem. Est sinus Acmonia: Topogra-
 phia est. Describit es
 nim specū, in quo The-
 tis fessa regere sole-
 bat. Acmonia: Thetis
 fessa. Falcatus: in si-
 militudinem falcis fi-
 guratus, est autem no-
 men simile participio
 à falce declinatum.

Brachia procurunt:
 promontoria quæ bra-
 chia uidentur, in mare
 protenduntur. Ser-
 uet: custodiat. Remo-
 retur: retardet. Pena-
 dea: suspensum sit.

Myrrea sylvæ subest:
 hoc est sylvæ myrri cõ-
 strata iadaci sinui.
 Subest autem illam ait,
 quod ex physicorū sen-
 tentia mare quàm ter-
 ra altius est. Obsira:
 confra. præpositio nã
 que pro præpositione
 posita est. Occupat:
 inuadit. Ad solitas
 artes: ad consuetas tis-
 bi transformationes.

Auso: re tentata, &
 concubiti appetito.
 Carpathius uates:
 Proteus, qui in Cæ-
 pæstro habitat mari, à
 Carpæ o insula di-
 cto. thalamis peti-
 tis: nuptijs optatis.

Inuete: connecte,
 colliga. Centū men-
 tira figuras: murata in
 centum falsas figuras.
 Est autem numerus fi-
 nitus pro infinito po-
 situs. Sed præme: cõ-
 prime, acrete. Dũ
 quod fuit ante refor-
 met: hoc est dum in pri-
 stinam redeat formã.

Suos fluctus: mari-
 nas undas. Inclina-
 to temone: inclinato
 curru. Parè enim pro
 toto posuit. Currus au-
 tem Solis cum tendit
 ad occasum descendere
 uidetur. Hesperiu
 fretum: Atlanticum ma-
 re, in quod Sol con-
 di uidentur. Consue-
 ta cubicula: solitam speluncam.

Relicto fluctu: derelicto mari. Donec sua membra
 teneri Sensit: donec se ligaram esse anima uertit. Si-
 ne numine: sine auxilio numinis alicuius & Dei. Ex-
 habita estq; Thetis: id est in figuram Thetidis est con-

uersa. Ingenti Achille: semine ex quo magnus Achil-
 les est natus.

Felix & nato: felix &c. Argumentum. Peleus fratre L A C T,
 Phoco interempto profugus, Trachina ad Ceycem Lu-
 ciferi filium uenit, sus-

Quamuis haud tepidos sub pectore senferat ignes
 Iuppiter, æquoreæ Thetidis connubia uitat,
 Inq; sua Aeaciden succedere uota nepotem
 Iussit, & amplexus in uirginis ire marinæ.
 Est sinus Acmonia, curuos falcatus in arcus,
 Brachia procurunt, ubi si foret altior unda,
 Portus erat, summis inductum est æquor harenis,
 Littus habet solidum, quod nec uestigia seruet,
 Nec remoretur iter, nec opertum pendeat alga.
 Myrtea sylvæ subest bicoloribus obfita Baccis,
 Est specus in medio, natura factus, an aite,
 Ambiguum, magis arte tamen, quo saepe uenire
 Frenato delphine sedens Theti nuda solebas.
 Illic te Peleus, ut somno uicta iacebas,
 Occupat, & quoniam precibus tentata repugnans,
 Vim parat, innectens ambobus colla lacertis,
 Quod nisi uenisses uariatis saepe figuris
 Ad solitas artes, auso foret ille potitus.
 Sed modo tu uolucris, uolucram tamẽ ille tenebat.
 Nunc grauis arbor eras, harebat in arbore Peleus,
 Tertia forma fuit maculosæ Tigridis, illa
 Territus Aeacides à corpore brachia soluit,
 Isq; Deos pelagi uino super aquora fuso,
 Et pecoris fibris, & fumo thuris adorat,
 Donec Carpathius medio de gurgite uates
 Aeacide dixit, thalamis potiere petitis.
 Tu modo, cum gelido sopita quiescit in antro,
 Ignaram laqueis, uincoloq; innecte tenaci,
 Nec te decipiat centum mentita figuras, (met.
 Sed præme quicquid erit, dum quod fuit ante refor-
 Dixerat hæc Proteus. & condidit æquore uultum,
 Admisitq; suos in uerba nouissima fluctus.
 Pronus erat Titan, inclinatoq; tenebat
 Hesperium temone fretum, cum pulchra relicto
 Nereis ingreditur consueta cubilia fluctu,
 Vix bene uirgineos Peleus inuaserat artus,
 Illa nouat formas, donec sua membra teneri
 Sensit, & in partes diuersas brachia tendit.
 Tunc demũ ingemuit neq; ait sine numine uincis,
 Exhibita estq; Thetis, cõfessam amplectitur heros,
 Et potitur uotis, ingentiq; implet Achille.
 Felix & nato, felix & coniuge Peleus,
 Et cui si demas iugulati crimina Phoci,
 Omnia contigerant, fraterno sanguine fontem,

tis eam cõfecit, cuius morte Dædalion tantum concepit
 dolorẽ, ut ex Parnasi uertice se in mare præcipitavit. Sed
 Apollo non immemor uoluptatis, quã de illius filia cõ-
 ceperat, eum in accipitrem antequam in mare caderet,
 cõmutauit. Omnia contigerant: ad felicitatẽ facientia
 intelliga-

L A C T,
 Ceycem Lu-
 ciferi filium uenit, sus-
 ceptusq; ab eo marta-
 te, causam matoris ab
 ipso audiuit, huic Cey-
 ci nanque frater erat
 Dædalion habens fi-
 liam Chionem specio-
 sissimam, quæ cum ab
 Apolline, & Mercu-
 rio amaretur, à Mer-
 curio per quierem cõ-
 pressa est. Item ab A-
 polline in anum uer-
 so. Horum aitero Au-
 tolycum furacissimũ,
 qui ex albis nigra, &
 ex nigris alba fecit pro-
 creatum dicunt. Ex A-
 polline uero Philemo-
 na tũ uoliosissimum ci-
 tharæ. Hanc etiam glo-
 riam quod cum talibus
 cõcubisset Deis,
 Dianæ se pulchritudi-
 ni prætulisse, iraq; Dea
 cõfestim ut debuit pro-
 cacem eius linguã sa-
 gitta iraeccit, arque ex
 eo uulnere est subito
 interempta. Qua cala-
 mitate Dædalion cum
 se eodem rogo uellet
 consumi, neque eum
 proximi paterent, ut t
 furis instinctus mon-
 tem Parnasum peris-
 set, & se præcipitasset,
 antequã radicẽ mon-
 tis contingeret, ab A-
 polline in uolucrẽ acci-
 pitrem est conuersus.
 Iugulari Phoci: Pho-
 cus Aeaci filius ex Pila-
 mathe nympa à Pe-
 leo fuit interfectus. Qua-
 re Peleus à patre in exi-
 lium eiectus ad Ceycẽ
 Trachinæ regẽ in felici-
 cẽ Dædalionis fratris
 casum lugentem cõfusa-
 git. Nã Dædalion Lu-
 ciferi filius Chionẽ ha-
 buit, quæ cõ iã ex Mer-
 curio Autolycũ, ex A-
 polline Philemonem
 genuisset, Diana se for-
 mosiorẽ esse iactauit.
 Quare Dea irata sagit-
 tis eam cõfecit, cuius morte Dædalion tantum concepit
 dolorẽ, ut ex Parnasi uertice se in mare præcipitavit. Sed
 Apollo non immemor uoluptatis, quã de illius filia cõ-
 ceperat, eum in accipitrem antequam in mare caderet,
 cõmutauit. Omnia contigerant: ad felicitatẽ facientia
 intelliga-

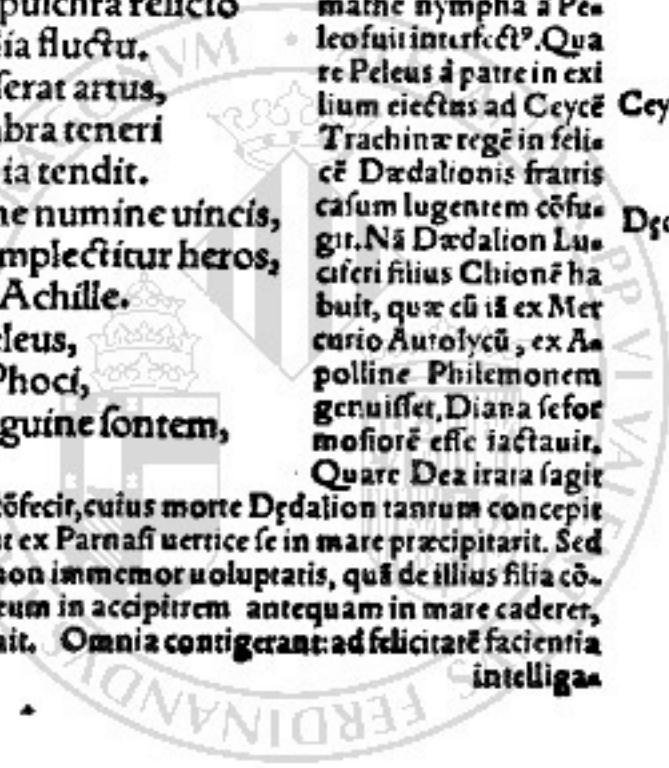
Al. Phocæ
 mona

Al. cum

R A P H

Ceyx

Dædalio

intelligamus. Trachinia tellus: Trachin, quæ & Trachis dicitur urbs est Thessaliæ sub Oeta monte ab Hercule ædificata: *ἢ τῆς τῆς τῆς τῆς*, hoc est ab asperitate dicta, unde Trachinius derivat. Lucifero genitore satus: Ceyx Phosphori, hoc est Luciferi fuit filius, Halcyonesis maris.

Diffimilis sui: nisi præ se quandam hylaritatē antea ferre cōsueverat, quæ tunc in mœsticiam fuerat conuersa.

Fratrem ademptum: Dædalionem in accipitrem commutatam.

Velamenta: ramum oliuæ dicit, qui ab æternis, qui pacem afferrebant gestabatur. Vnde Virgilius in octavo Aeneidos, Tum pater Aenas puppi sic satus ab alta, Paciferæq; manu ramum prætendit oliuæ.

MICYL. [Ex Aeneidos undecimo. tamq; oratores aderant ex urbe latina Velari ramis oliuæ, ueniamq; rogantes. & Aeneid. 7. Centum oratores augusta ad mœnia regis ire iubet, ramis uelatos Palladis ornēs. Vbi & uerbum uelandi ponitur, à quo uelamēta hoc loco dicuntur. Quæquam etiam ad uenas & insulas nomen uelamēta, referri poterat, quæ & ipsæ à supplicibus prætendi solebant.]

Et Peleus comitesq; legit Regius

Sua crimina: Phoci fratris cadem.

[Huius Phoci & Pindarus meminit. Odes. Nemeorū. & Comment Euri. in Oreste. Item Pausan. in Corinthiacis. Ab hoc & Phocensium nomē factū idem autor dicit. filiosq; eundē habuisse Panopēū & Crissum, quorū hic Strophium genuit, patrem Pylædis, ex Anaxibia sorore Agamemnonis, Panopeus autē Epeū Fabricatorē Equi Dardani sui Troiani. Fuit autem & alter Phocus

Ornytionis filius, Corinthius Sisyphi nepos, qui Hyampoliras bello, quod cum Opunijs gerebant, à patre Ornytione adiutos, postea rexit, & de nomine suo Phocenses appellauit, antiquior toto sæculo, ut inquit Pausan. Phoco Acaci. Sed ut ille Hyampoliras primo, ita posterior Phocus Acaci. totam regionem à se Phocidem no-

minauit.] Mentiturq; fugæ causam: falsam fugæ causam refert. Mediæ plebi: infimæ. Patent: parata sunt. Hac autem oratione Ceyx se in omnes benignissimum esse ostendit. Inhospita: inhospitalia. Huic animo: nostro animo per se benigno ac liberali. Om-

ne ferēs: habebis, accipies. Meliora: felicitiora. Peleusq; comitesq; rogant, sic quiddē corrupte legitur, neq; enim ratio carminis patitur, ut que copula breuis producat. Quare illa que crassa hanc copulam & in uersus principio parati reponendam.

[Imò quæ Regius hic corrupta putat, & recte legitur, & eleganter. nec obstat uersus, ratio, aut quæritur. Nā ut apud Virgil. Liminaq; Laurusq; Dei. & Tribulab; traheretq;. Et sit, Alcandruq; Haliumq;, Noemonq;, Prytaninq;, & id genus alia defenduntur. ita hic quoque uersus, Cefura Trithemimere defendi potest.]

MICYL.

Quæ raptō uiuit: rapina. Accipitis autem est periphrasis. Qui uocat Auroram: Luciferi periphrasis. Nam Lucifer & p. ius stellarum incipi. & ultimus lucere desinit.

R A H.

Tuendæ: conseruandæ. Thisbeas columbas: Thisbe urbs est Bœotiarum à Thisbe Asopi filia cognominata columbis abundans, unde Thisbeus declinatur. Portus autē & nauale Thisbeorum (ut ait Stephanus ex sententia Epaphroditii) columbis plenus erat. Agitat: uexat, persequit, Accipitres namq; maxime columbas infestant. Nara erat huic Chione: ab eximio candore forsitan sic fuit appellata. Nam Chion nix interpretatur. Maiaq;

Expulsumq; domo patria, Trachinia tellus
Accipit, hic regnum sine ui, sine cæde regebat
Lucifero genitore satus, patriumq; nitorem
Ore ferens Ceyx, illo qui tempore mœstus,
Dissimilisq; sui, fratrem lugebat ademptum
Quo postquam Aeacides fessus, curaq; uiaq;
Venit, & intrauit paucis comitantibus urbem,
Quosq; greges pecorū, quæ secū armenta trahebat,
Haud procul à muris sub opaca ualle reliquit,
Copia cum facta est adeundi tecta tyranni,
Velamenta manu prætendens supplice, quis sit,
Quoq; satus memorat. tantum sua crimina celat,
Mentiturq; fugæ causam, petit urbe, uel agro
Se iuuat. hunc contra placido Trachinius ore
Talibus alloquitur. mediæ quoq; comoda plebi
Nostra patent Peleu. nec inhospita regna tenemus.
Adiucis huic animo monimenta potentia, clarum
Nomen, auumq; Iouē, nec tēpora perde precando.
Quod petis omne ferēs, tuaq; hæc, pro parte, uoca
Qualiacunq; uides. utinam meliora uiderēs. (to.
Et flebat. moueat tantos quæ causa dolores,

Peleusq; comitesq; rogant, quibus ille profatur,
Forſitan hanc uolucrem, raptō quæ uiuit, & omnes
Terret aues, semper pennas habuisse putetis.
Vir fuit, & tanta est animi constantia, quantum
Acer erat, belloq; ferox, ad uimq; paratus
Nomine Dædalion, illo genitore creatus,
Qui uocat Auroram, cæloq; nouissimus exit,
Culta mihi pax est, pacis mihi cura tuendæ,
Coniugijq; fuit, fratri fera bella placebant,
Illius uirtus gentes, regesq; subegit,
Quæ nunc Thisbeas agitat mutata columbas.
Nata erat huic Chione, quæ dotatissima forma
Mille procis placuit, bis septem nubilis annis,
Forte reuertentes Phœbus, Maiaq; creatus,
Ille suis Delphis, hic uertice Cyllenæo,
Videre hanc pariter, pariter traxere calorem,
Spem Veneris differt in tempora noctis Apollo.
Non fert ille moras, uirgaq; mouente soporem
Virginis os tangit, tactu iacet illa potenti.
Vimq; Dei patitur. Nox cælum sparserat astris.
Phœbus anum simulat, præreptaq; gaudia sumit,
Ut sua maturus compleuit tempora uenter,

creatus: Mercurius. Hic uertice Cyllenæo: hic Mercurius, à Cyllene Arcadiæ monte, ubi Mercurius ipse natus esse fingitur. Pariter traxere calorem: una ambo cœperunt amare. Mouente soporem: inducente somnum. Iacet: in somnum resoluitur. Prærepta gaudia: antea à Mercurio rapta.

y Alipedis

Alipedis Dei: Mercurij talaria alata in pedibus gestans. Quod idcirco fingitur, quia Mercurius uelocissimus est omnium planetarum. Versuta: astuta, callida, quæ nigrum in candida uerrere sciat. Candida de nigris: hoc de astutis, uersutisq; dici solet. Carmine uocali: cantu sonoro ac suau.

seruicns. Delamentatur: ualde lamentatur, ut Dea mare ualde amare dicimus. Spicula crabronum: Crabro uolatile est, ut uelipa, maxime iuuenos infestans.

Alasq; pedes: iam enim in accipitrem uerti coepit erat. Cupidine leti: cupidina: e mortis. Vertice Parnasi potitur: in uerticem ac summitatē Parnasi ascendit.

MICYL.

(Pherecydes, ut qui dem in commentarijs Homeri citatur, Autolycum, & Philammonem, Philonidis, eius quæ fuit Deionis, & Mercurij filios facit.

Philammon

Ac Philammonem dicit, etiam Choros uirginum primum instituisse. Autolycum autem patris artes secutum, furta exereuisse, ipsidemq; faciendis hominibus inconspicuū fuisse, prædas quoque, quas accegerat, alijs atq; alijs formis induisse solitum, quare & diuitem admodum prædando factum. Pausanias autem in Arcadice Autolycum nomine quidem Mercurij, re ipsa autem Dædalionis filium fuisse tradit. Vxorēq; habuisse Nearam, filiam Pepei curuidā, sed quod ad uxorem attinet Ouid. supra lib. 8. Met. trā Erilicis tonis filij Autolyci uirgem uocat. Huius filia & Anticlea fuit, mater Ulyssis, ut Odyssæ. 11. A. 9.

Dædalion in. 7. an

Αὐτολυκὸς ἄνευ ἀπορίας. Hanc ipse pater Sisypho, aliquando hospicio accepto, noctu habendam concessit, atq; inde Ulysses conceptus dicit, priusquā illa Laërtae nuptū daretur. Quare & ipse Ulysses infra Sisyphus ab Aiace per contumeliam appellatur autor

commentator Sophoclis. Ex Philammonem autem Thamyris natus traditur, matre Argiope nympha, ut Pausanias placet, siue ut alijs, Erato Muta, quem Musa certamine canendi superatum postea, oculis priuarunt. ut Homerus tradit, Iliados secundo.]

RAPH.

Progenitore Tonante: auo Ioue, qui Luciferi pater est. Curuauit cornu: flexit arcum ex cornu confectū, est enim metonymia. Arundine: sagitta ex arundine & calamo facta. Verba tentata: quæ Chione emittente corata est. Sequuntur: linguam subaudiamus.

Quam miser ego tunc: fut subaudiatur. Cum quadam exclamatione au. ē hæc effertur, ac si diceret, O quam miser ego tunc fui. O pietas: exclamatio affectu

Alipedis de stirpe Dei uersuta propago
Nascitur Autolycus, furtum ingeniosus ad omne,
Qui facere assuerat patriæ non degener artis
Candida de nigris, & de candentibus atra.
Nascitur è Phœbo (nanq; est enixa gemellos)
Carmine uocali clarus, citharāq; Philammon.
Quid peperisse duos, & Dijs placuisse duobus,
Et forti genitore, & progenitore Tonante
Eisse satam prodest: an obest quoq; gloria multis?
Obfuit huic certe, quæ se præferre Dianæ
Sustinuit, faciemq; Deæ culpauit, at illi
Ira ferox mora est, factisq; placebimus inquit.
Nec mora, curuauit cornu, neruoq; sagittam
Impulit, & meritam traiecit arundine linguam.
Lingua iacet, nec uox, tentataq; uerba sequuntur,
Conantemq; loqui, cum sanguine uita reliquit.
Quam miser (O pietas) ego tunc, patrioq; dolorem
Corde tuli, fratriq; pio solatia dixi.
Quæ pater haud aliter q; cautes, murmura ponti
Accipit, & natam delamentatur ademptam.
Ut uero ardentem uidit, quater impetus illi
In medios fuit ire rogos, quater inde repulsus
Concita membra fugæ mandat, similisq; iuuenco
Spicula Crabronum pressa ceruice gerenti,
Qua uia nulla ruit, iam tum mihi currere uisus
Plus homine est, alasq; pedes sumplisse putares.
Effugit ergo omnes, ueloxq; cupidine leti
Verticē Parnasi potitur, miseratus Apollo,
Cum se Dædalion saxo misisset ab alto,
Fecit auem, & subitis pendentem sustulit alis.
Oraq; adunca dedit, curuos dedit unguibus hamos
Virtutem antiquam, maiores corpore uires.
Et nunc Accipiter nulli satis æquus, in omnes
Sæuit aues, alijsq; dolens sit causa dolendi.
Quæ dum Lucifero genitus miracula narrat
De consorte suo, cursu festinus anhelos
Aduolat armenti custos Phocæus Anetor,

dicat à lupo, cui obfisti nequiret, custodem interim, qui ut intoluit Piamathes Nereidis ira sibi accidere, quod Phocus ex ea & Aeaco genitus à se interisset, & id precibus magis quàm ultione esse sedandum, suppliciter ab ea peuit, ne ultra prosequeretur admissum, quæ aliquando Theridis sororis mora precibus ne amplius se ra armenta petens sauiret, in saxo eam figuram uertit.

De consorte suo: fratre suo Dædalione. Lupi autem qui Pelei armenta lacerarat, Metamorphosin in saxum subtexit poeta. Cursu festinus anhelos: hypallage est. Festino siquidem cursu illum antelantem uenisse intelligimus. Phocæus Anetor: à Phocide regione Phocæus, Phocæicusq; declinatur.

Ab alto saxo: mōte.

Subitis alis: subito natis. Ora adunca: rostrum aduncū. Maiores corpore uires: maiores quàm ut illi tam paruo corpori conueniant. Nulli satis æquus: rapto enim uuit accipiter. Sexdecim autem accipitrum genera esse scribit Plinius, quæ si quis nosse cupit, inde petat. Illud sciendū apud præcos accipitres mansuetescere non consuecisse, id quod facile, cum ex alijs, quæ de accipitribus scribuntur, tum ex his Plinij uerbis colligi potest. In Thraciæ parte super Amphipolim homines, atq; accipitres sociare quadā aucupantur. Hi ex syluis & arundinetis excitant aues, illi superuolantes deprimunt, rursus capras aucupes diuidunt cum his. Traditum est missas in sublimē ibi excipere eos, & cum tempus sit captus re clangore ac uolatus genere inuitare ad occasionem. Denique Plinius de manueris accipitribus ne unum quidem uerbum facit, nequaquam taciturnus si tempore suo in uisū fuissent.

Quæ dum Lucifero & c. Argumentum. Anetor pastor armentorum, quem Peleus ad Ceyca perduxerat, in-

Al. custo- des & armenta

Al. randē

RAPH.

Et Peleu, Peleu: con duplicatio subitū malum nuncianti maxime conueniens. Trepididi oris: trepide nunciantis. Pendet: sollicitus est. Tantum respiceret: periphrasis meridiel. Campos latarum aquarū: æquor.

Gradibus: passibus.

Templa mari subsunt: ad sunt, iuxta mare sunt. Edidit: dixit.

Huic: luco subintel ligatur. Restagnantis: æstuantis Eleganter autem describit locum luporum latebris accommodatū. In de: ex ea parte. Oblitus: infectus. Est autem synecdoche. Rictus enim oñis & infectos habens inreligitur. Fulmineus: instar fulminis omnia prosternens. Funesto morfu: mortali.

Saucia: uulnerata.

Leto data: interfecta. Defensamus: defendere conamur.

Demugitacq; paludes: mugitu bouum repleta. est autem participium contra grammatice rationem formatum. Remittit: permittit. Arma capessamus: anadiplosis pulchra, exhortationi accommodata. Agrestis: pastor. Admissi: commisi, & fraternæ cordis. Nereida colligit orbam: hoc est ra tiocinatur Psamathen nympham Phocimaterem filio inferias mittere. Rex Oetæus: Ceyx rex Trachinæ, quæ cõtermina est Oetæi monti. A quibusdã tamen athenis legitur, hoc est sydereus & splendidus. Excita: euocata ex intima ædium parte ac Gynæceo. Significat autem Halcyonem de uiri salute quem uehementissime amabat, maxime sollicitam esse.

In una: nam Halcyones uitam à Ceycis uitæpendisse exitus se

Et Peleu, Peleu, magnæ tibi nuntius adsum
Cladis ait, quodcunq; ferat, iubet edere Peleus.
Pendet & ipse metu trepidi Thrachini oris.
Ille refert, fessos ad littora curua iuuenkos
Appuleram, medio cum Sol altissimus orbe
Tantum respiceret, quantum superesse uideret,
Parsq; bouum fuluis genua inclinarat harenis.
Latarumq; iacens campos spectabat aquarum.
Pars gradibus tardis illuc errabat, & illuc.
Nant alij, celsosq; extant super æquora collo.
Tẽpla mari subsunt, nec marmore clara, nec auro,
Sed trabibus densis, lucoq; umbrosa uetusto.
Nereides, Nercusq; tenent, hos nauita ponti
Edidit esse Deos, dum retia littore siccant.
Iuncta palus huic est densis obfessa salictis,
Quam restagnantis fecit maris unda paludem.
Inde fragore graui strepitus, loca proxima terret
Bellua uasta Lupus, syluisq; palustribus exit,
Oblitus & spumis, & crasso sanguine rictus,
Fulmineus, rubra suffusus lumina flamma.
Qui quanquam sæuit pariter rabieq; fameq;
Acrior est rabie, neq; enim ieiunia curat
Cede bouum, diramq; famem finire, sed omne
Vulnerat armentum, sternitq; hostiliter omnes.
Pars quoq; de nobis funesto saucia morfu,
Dum defensamus, leto est data sanguine littus,
Vndaq; prima rubet, demugitacq; paludes.
Sed mora damnosa est, nec res dubitare remittit.
Dum superest aliquid, cuncti coeamus ad arma,
Arma capessamus, coniunctaq; tela feramus.
Dixerat agrestis, nec Pelea damna mouebant,
Sed memor admissi Nereida colligit orbam,
Damna suo inferias extincto mittere Phoco.
Induere arma uiros, uiolentaq; sumere tela
Rex iubet Oetæus, cum quis simul ipse parabat
Ire, sed Halcyone coniunx excita tumultu
Profilit, & nondum totos ornata capillos,
Disiicit hos ipsos, colloq; infusa mariti,
Mittat ut auxilium sine se, uerbisq; precatur,
Et lachrymis, animasq; duas, ut seruet in una.
Aeacides illi, pulchros regina, piosq;
Pone metus. plena est promissi gratia uestri.
Non placet arma mihi cõtra noua mõstra mouere.
Numen adorandum pelagi est, erat ardua turris
Arce locus summa, fessis loca grata carinis,
Ascendunt illuc, stratosq; in littore tauros
Cum gemitu aspiciunt, uastatoremq; cruento
Ore ferum, longos infectum sanguine uillos.
Inde manus tendens in aperti littora ponti,
Ceruleam Peleus Psamathen, ut finiat iram
Orat, opemq; ferat, nec uocibus illa rogantis
Flectitur Aeacidae. Thetis hæc pro cõiuge supplex
Accepit ueniam, sed enim irreuocatus, ab acri

cit manifestū. Eo nam que in mari submerso ipsa quoque uitam dolo re finit. Aeacides illi: inquit uerbum, quod facile subauditur, fuit prætermisum.

Plena est: perfecta atq; cumulata. Numen pelagi: Psamathen nympa marina. Ardua turris: alta. Turris autem à terrendis hostibus dicta uidetur.

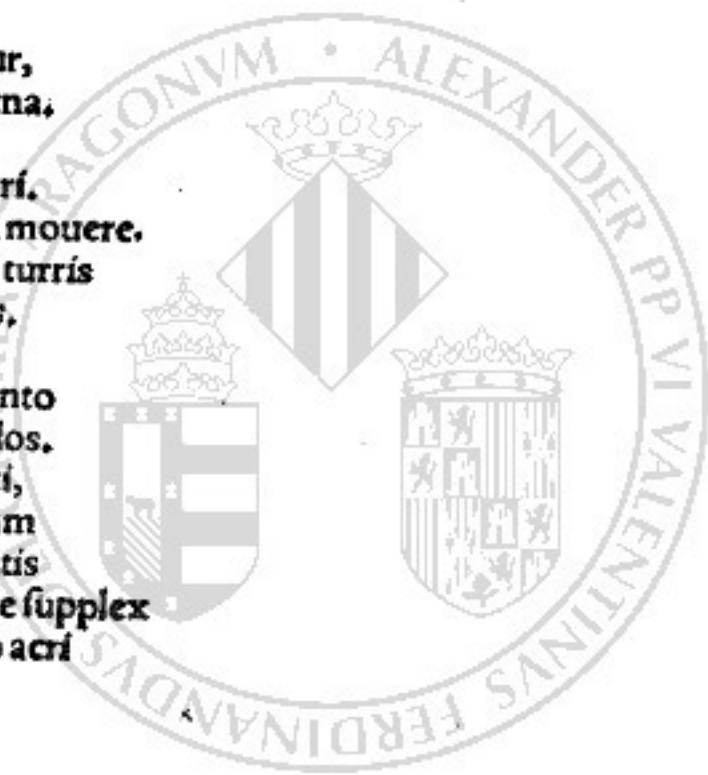
Fessis loca grata carinis: illam namq; nauem aspicientes in portum naues dirigebant, scq; terræ propinquos esse cognoscebant.

Inde: ab illa turris.

In littora: uersus littora. Apertis: pontis maris late patentis.

Psamathen: Psamathen nympa fuit Nerei filia & Phocimater. Aeacidae rogantis: Peleus precantis: illi namq; fuerat irata, eo que precibus illius nihil mouebatur. Sed enim irreuocatus ab acri cede lypus perstat: sed enim lypus ferrox inquit impetertus perstat in acri cæde dulced. sanguinis allectus

y Mac

Marmore mutavit: in marmor, Thetis autem subau-
diatur. Locus uero ipse quo lupus in saxum fuit trans-
mutatus, Lycion fuit appellatus, *ὡς λύκων*, id est à lupo.

Lycion

[Omnia seruaui: uidendum hoc loco, an Nomina,
magis, quam omnia legendum. Nam quo modo om-
nia seruasset, qui colorem amisit quoq, ut statim sequi-
tur? Cōstruo ergo sic.
Donec in hęc iu-
uencę, mutauit mar-
more corpus & colo-
rem, ut acculat uel cor-
pus & colorem, *κατὰ τὴν*
ἡλικίαν positi accipi-
tur, nō transitiue. pro,
corpore & colore in
marmor.]

Al. nomi-
na

LACT.

Nec tamen hac pro-
fugum consistere &c.
Argumentum. Ceyx
Luciferi filius, prodig-
ijs agrarius Miletum
ad oraculum Apollis-
nis, quoniā Delphos
Phorbas cū Phlegyis

Cæde Lupus perstat dulcedine sanguinis asper,
Donec in hęc iu-
uencę lacerę ceruice iu-
uencę
Marmore mutauit, corpus, pariterq, colorem.
Omnia seruaui. lapidis color indicat illū
Iam non esse Lupum, iam non debere timeri.
Nec tamen hac profugum consistere Pelea terra
Fata sinunt. Magnetas adit uagas exul, & illic
Sumit ab Aemonio purgamina cædis Acasto.
Interea, fratrisq, sui, fratremq, secutis
Anxia prodigijs turbatus pectora Ceyx,
Consulat ut sacras (hominum oblectamina) sortes,
Ad Clarium parat ire Deum, nam templa profanus
Inuia cum Phlegyis faciebat Delphica Phorbas.

uersus hos de Acasto citat.

*Ἠδ' οἱ κατὰ θυμὸν ἄριστον φησὶ Βαλδ,
ἀλλ' ἄρ' ἄρ' εὐχόμεν, πρὶν τοὺς ἀδελφοὺς μετατρέψω
καλλῶ, ἢρ οἱ ἴσασθαι ἀφίκεται ἀμφοτέρωθεν
ὡς τῶν μετατρέψω εἶδος κατὰ πάλωρ αἰετῶ
ἀλλ' ἄρ' ἄρ' εὐχόμεν πρὶν τοὺς ἀδελφοὺς μετατρέψω.]*

Interea fratrisq, sui
Ceyx Luciferi filius fra-
tris casu admodū sole-
licitus ad Clarium ora-
culū consulendū ire
cum uellet, diu ab Hal-
cyone uxore fuit re-
moratus. Cum uero
illi promisisset se intra
duos menses reuersu-
rum, abire permissus
est. Sed in Aegeo ipe-
stare deprehensus nau-
fragium fecit, nauisq,
amissa unā cum socijs
submersus, quem uxo-
ri promiserat reditum,
præstare non potuit.

Vxor autem cum quotidie pro mariti salute Dijs omni-
bus, Iunoniq, in primis uota solueret, opera illius per
somnia admonita est, maritum in mari perisse. Qua-
re expergesta ad litus unde soluerat maritus accessit.
ac dum infortunia sua quæreretur, cadauer in mari lon-
gius aspexit, quod cū mariti esse cognouisset, ad illudq,
per undas exilire uellet, in auem Halcyonem conuersa
ad os mariti aduolauit qui miseratione Deorum pia u-
xoris oscula sentiens in eiusdē generis auem ipse quoq,
fuit transfiguratus. Ab his autem auibus, xiiij. dies Hal-
cyonij sunt dicti, quibus mare quietum est. Nam tempo-
re brumę nidificant, ac dum & excludant pullos & edu-
cent, mare omni tempestate caret.

Ceyx &
Halcyon
in auis

[Huius fabulę & Lucianus meminit. *καὶ μεταμορφώ-
σις*. & comment Homer. Iliad. 9. qui huius mutationis
aliam causam affert, nempe quod Ceyx nimia superbo-
bia elatus, se ipsum Iouem uocari, uxorem autem Hal-
cyonem, Iunonem uoluisset. Theocriti interpretes nomē
maris Halcyones addit. *μακίον* inquit, *θυγατὴρ αἰδέων*, &
παυδὲς, γυνὴ δ' αἰδέων. Dicitur autem *αἰδέων*, *κατὰ τὴν εὐχὴν ἢ αἰδέων*,
ut supra Regius indicauit. Latini auem hanc Alcedo-
nem uocant, diebus quibus hæc parturit, Alcedonia.]

Anxia pectora turbatus: synecdoche poetica, hoc est
sollicitum animum & turbatū habens. Prodigijs: fra-
tris sui, cuius filia Dianę sagitta subito fuerat interfe-
cta. Fratremq, secutis: qui in accipitrem fuerat com-
mutatus. Hominum oblectamina: mortalium oble-
ctamenta, non infortuniorum remedia. Ad Clarium
Deum: ad oracula Clarij Apollinis, quę olim in Lycia
fuerunt. Nam Claros urbs est Lycię Apollinis oraculo
clarissima.

[Strabo lib. 14. & item Plinius in Ionia ponunt Ora-
culum Clarij Apollinis, iuxta Colophonem in nemore
eidem deo sacro. In Lycia autem Apollinis Pataraei
oraculum fuit, quod ille cognomen a Patara urbe
accepit.]

Nam templa Delphica: tacite obiectioni occurrit.
Profanus Phorbas: Phorbas Phlegyarum rex fuisse
perhibetur, ac contra Delphos bellum suscepisse. Phle-
gyx autem populi fuerunt Thessalię aduersus Deos im-
pij, qui tandem à Neptuno diluuiio immisso fuerunt
deleti.

Phorbas
Phlegya

infestabat, cōtendit, coniugij Halcyone Acoli filię tar-
danti profectioem ob detyderium affirmauit intra al-
terum mensem se reuersurum, quod ut non posset præ-
stare naufragio uitam amisit. Cuius aduentum cum il-
la detyderaret, non respondentem tempori destinato, et
in dies grauissimo luctu afficeretur, misericordia Iuno-
nis, quam ipsa suis precibus fatigabat, per quietē som-
nus ad iudicium faciendum filium ipsius Morpheę imi-
tatore figurarum mittere iussus est, cuius frater à Dijs
Icelus, ab hominibus Phobor appellatur, & alter, qui
in varias figuras abire solitus est Phantasus. Ille igitur
Trachinem ad Halcyonem missus est, quę ex eo con-
iugem comperit interijisse. Excusso ergo sopore lumen
interni *τῆ*. agnatum que in somnis uere perijsserata,
nouiss *τῆ* ad litus decurrit, ubi illum dimiserat. Et ut
naufrag. exanime corpus fluctuari proximo litore per-
spexit, in figuram uolucris Aeolis cessit, quę ab eius no-
mine uocatur. In eandem autem speciem et corpus Cey-
cis est uertum. Hęc uolucres hyberno tempore per sep-
tem dies in mare nidum ponunt, pullosq, qui casus suo-
rum maiorum deplacent, in litore exponunt.

Al. assi-
duis

r. A P H.
Magnetes
Magnesia

Magnetes adit: Magnetes populi sunt Thessalię e-
quorum domitores clarissimi, de quibus Lucanus in vi.
Et Magnetes equi: Minyę gens cognita remis. Magne-
sia uero est regio Thessalię. Est etiam Magnesia urbs
iuxta Mæandrum, & regio à Magnete dicta. Ab Aca-
monio Acast. Acastus rex fuit Thessalię Pelię filius, ut
ex Senecę Medea colligitur. Is uxorem duxit Creteidē,
uel (ut quidam aiunt) Hippolyten, quę quidem Pelei
amore capta est. Sperera autem illum marito accusauit,
quod se de stupro interpellasset. Quare Acastus Peleum
tanquam ad uenationem in Pelion montem ex urbe e-
duxit, illicq, penitus in crumen reliquit, ut à feris interme-
reretur, sed Mercurius, uel (ut quidam putant) Chiron
illi est opitulatus, deditq, ensē à Vulcano fabricatum,
quo & feras occurrentes interfecit, & in urbem reuer-
sus Acasti uxorem, ipsumq, Acastum (ut quidam aiunt)
interemit.

Acastus

MICYL.

[Huius fabulę & Pindarus meminit quarta Nemeo-
rum oda, & commentator Apollonij, item commen-
tor Nubium Aristophanis. Pindari autem interpret uo-
xorē Acasti Creteidē, quam ipse Pindarus Hippoly-
ten uocat, Hippolyti filiam facit. Idemq, etiam Hecle-
di

Per patrios ignes:
per Luciferi splendorē. Quam Luna bis impleat orbē: quam duo trāseant menses.

Recurfus: uelocis reditus. Aequore tingi: in æquor deduci.

Pinum: nauem ex pino confectam. Veluti præfaga: tanquam præsentens malum futurum. Collapsa corpore tota est: semimor tua in terram cecidit.

Quarente moras Ceyce: lachrymis enim uxoris motus discedebat inuitus. Ordinis: geminis: nam biremis erat. Ad fortiora pectora, gestum exprimit r. nigantium.

Aequali ictu: æquali percussione. id enim exigat ars remigandi.

Vbi terra recessit Longius: hoc ex uulgari sensu dictum est. neque enim terra cum sit immobilis, recedere potest, quamuis abeunte nauē refugere uideatur. Dum licet: dum potest. Fluitantia uela: semotantia.

Elegans
repositus
descriptio

Vacuum lectū: marito carenti. Quæ pars absit à optima pars lecti ac erat maritus. Portubus exierant: è portu egressi erant. Aura: uentus.

Rudētes: funes sunt nautici rudentes à strepitu, quem uento agitati emittunt, dicti. Rudere nāq; quod a sinu est propriū, uidentur. Obuertit: conuertit. Latert: in latet.

Cornua: antennarum. In summa locat arbore: in summitate arboris collocat et ponit. Id autem fieri solet, cum secundus flate cœperit uentus.

Carbasa: uela. Deducit: detrahit. Malo: arbore nauis. Vtraque tellus: & aqua discesserat, & quam petebat Ceyx. Sub noctem: prope noctem. signum est autem maximæ tempestatis futu-

Per patrios ignes (si me modo fata remittant)
Ante reuersurum, quæ Luna bis impleat orbem.

His ubi promissis spes est admota recursus,
Protinus eductam naualibus, æquore tingi,
Aptariq; suis pinum iubet armamentis.

Qua rursus uisa ueluti præfaga futuri
Horruit Halcyone, lachrymasq; amisit obortas,
Amplexusq; dedit, tristisq; miserima tandem
Ore uale, dixit, collapsaq; corpore toto est.

At iuuenes, quærente moras Ceyce, reducunt
Ordinibus geminis ad fortia pectora remos,

Aequaliq; ictu scindunt freta sustulit illa
Humentes oculos stantemq; in puppe recurua,

Concussaq; manu dantem sibi signa maritum,
Prima uidet, redditq; notas, ubi terra recessit

Longius, atq; oculi nequeunt cognoscere uultus,
Dum licet, insequitur fugientem lumine pinum.

Hæc quoq; ut haud poterat spatium summa uideri,
Vela tamen spectat summo fluitantia malo.

Vt nec uela uidet, uacuum petit anxia lectum,
Sedq; toro ponit, renouat lectusq; locusq;

Halcyones lachrymas, & quæ pars admonet, absit.
Portubus exierant, & mouerat aura rudentes,

Obuertit lateri pendentes nauita remos,
Cornuaq; in summa locat arbore, totaq; malo

Carbasa deducit, uenientesq; accipit auras.
Aut minus, aut certe medium non amplius æquor

Puppe secabatur, longeq; erat utraq; tellus,
Cum mare sub noctem tumidis albescere cœpit

Fluctibus, & præceps spirare ualentius Eurus.
Ardua iam dudum demittere cornua rector

Clamat & antennis totum subnectite uelum,
Hic iubet, impediunt aduersæ iussa procellæ,

Nec sinit audiri uocem fragor æquoris ullam.
Sponte tamen properant alij subducere remos,

Pars munire latus, pars uentis uela negare.
Egerit hic fluctus, æquorq; refundit in æquor,

Hic rapit antennas, quæ dum sine lege geruntur,
Aspera crescit hyems, omniq; à parte feroces

Bella gerunt uenti fretaq; indignantia miscent.
Ipse pauet, nec se quis sit status, ipse fatetur

Scire ratis rector, nec quid iubeat ue, uelit ue
Tanta mali moles, tantoq; potentior arte est.

Quippe sonant clamore uiri, stridore rudentes,
Vndarum incurfu grauis unda, tonitribus æther,

Fluctibus erigitur, cælumq; æquare uidetur
Pontus & inductas aspergine tangere nubes,

Et modo cum fuluas ex imo uertit harenas,
Concolor est illis, Stygia modo nigrior unda,

Sternitur interdum, spumisque sonantibus albet
Ipsa quoq; his agitur uicibus Trachinia puppis.

Et nunc sublimis ueluti de uertice montis
Despicere in ualles, imumq; Acheronta uidetur,

ra, cum undæ albescere uidentur. Præcep^s Eurus: uolentus. Valentius: uehementius.

Ardua cornua: alta.

Procellæ: uentorū impetus. Est enim procella (ut Scruius tradit) uis uenti cum pluuia, dicta quod omnia percellat & concutiat. Frigor: strepitus. Pars munire latus: ne aqua ingrediat. Pars uentis uela negare: uela complicare. Egerit: eiecit.

Æquor: aquam maris. Refundit: reiecit.

Rapit: celeriter detrahit. Sine lege: sine ordine. Ab omni parte: ab oriente & occidente, à septentrione & meridie. Freta indignantia: tumescētia. Miscent: perturbant. Nec se quis sit status ipse fatetur: Scire ratis rector. ordo est et sensus. Et ipse rector & gubernator nauis: fatetur se nescire quis, et qualis rerum status, aut quid iubere, uelle ne debeat. Tanta mali moles: magnitudo. Est autem acclamatio, qua tempestatis feruor declaratur. Quippe sonant: namq; strepunt. Ea uero omnia describit elegantissime, quæ in magnis tempestatibus euenire solent. Incurfu: impulsu. Erigitur: extollitur. Aspergine: aspergione. Concolor est illis: eundē cum ipsis harenis habet colorē.

Sternitur interdum: stratu uidetur & æquale. Agitur: agitatur.

His uicibus: mutationibus. Despicere: deorsum aspicere, interdum contempnere significat. Imum Acheronta: infernum. Est enim Acheron unus ex inferni fluminibus.

Suspiceret

Susplicere: sursum a-
Tpicere. Aliquando mi-
rari significat. Icta
lat^o: in latere percussa,
synecdoche est poetica.

Pulsata: percussa.

Ferreas aries: instru-
mentum est bellicum
aries, quo prisci ad di-
ruendos muros uteban-
tur. **Ballistae:** balli-
sta quoque instrumentū
est bellicū, quo saxa lō-
ge emittunt. **Incur-
su:** impetu. **Proten-
ta:** porrecta. **In arma
ratis:** in nauis instru-
menta, armamenta.

Multoq; multo quam
nauis erant altiores.

Cera: picis, qua na-
ues integant. **Letali-
bus undis:** mortiferis
aquis. **Scandere:** ascē-
dere. **Caret ignibus
ether:** syderib^o ether ca-
rere uidebat, quia nul-
la apparebat. **Cæcaq;
nox:** obscura. **Discu-
tiunt:** depellunt. **Ar-
descunt:** splendescunt.

Intra caua texta: in-
tra concauitatem cari-
nae. **Omni numero:**
omni multitudine.

Moenib^o: in muros.

Spe potit tandem: hoc
est, tandem uoti fit cō-
pos, in murumq; ascen-
dit. **Decima undæ:**
maximæ atq; uastissi-
mæ. **Nā decima quæq;
unda maxima esse ui-
detur,** ut Ouid^o in pri-
mo de Tristibus libro
testat, cum inquit Qui
uenit hinc fluctus, flus-
tus supereminet om-
nes, posterior nono est
undecimoque prior.
Hinc factū est ut deci-
mum, decumanumq;
pro maximo amplissi-
moq; accipiat, ut decu-
mana porta in castris
maxima, ut quæ ab ho-
stib^o foret auersa, & de-
cumana scuta amplissi-
ma, & decuman^o in a-
gro limes, qui longissi-
mus et maximus foret.

[Et Decumana oua,
quæ maxima. Eodem
autem modo & Luca-
nus dixit lib. v. Hæc fa-
tum decimus, dictū
mirabile, Fluctus inua-

Nunc ubi demissam cursum circumstetit æquor,
Susplicere inferno summum de gurgite cælum,
Sæpe dat ingentem fluctu latus iccta fragorem,
Nec leuius pulsata sonat, q̄ ferreus olim
Cum laceras aries, ballista ue concutit arces,
Vtq; solent sumptis incurfu uiribus, ire
Pectore, in arma feri, protentaq; tela leones,
Sic ubi se uentis comiserat unda coortis,
Ibat in arma ratis, multoq; erat altior illis,
Iam q̄ labant cunei spoliataq; tegmine caræ
Rima patet, præbetq; uiam letalibus undis.
Ecce cadunt largi resolutis nubibus imbres,
Inq; fretum credas totum descendere cælum,
Inq; plagas cæli tumefactum scandere pontum.
Vela madent nimbis, & cum cælestibus undis
Aequoreæ miscentur aquæ, caret ignibus æther,
Cæcaq; nox premitur tenebris hyemisq;, suisq;
Discutiunt tamen has, præbentq; micantia lumen
Fulmina fulmineis ardescunt ignibus undæ.
Dat quoq; iam saltus intra caua texta carinæ
Fluctus, & ut miles numero præstantior omni
Cum sæpe assiliit defensæ moenibus urbis,
Spe potitur tandem, laudisq; accensus amore
Inter mille uiros, murum tamen occupat unus.
Sic ubi pulsarunt celsi latera ardua fluctus,
Vastius insurgens decimæ ruit impetus undæ.
Nec prius abistit fessam oppugnare carinam,
Quam uelut in captæ descendat moenia nauis,
Pars igitur tentabat adhuc inuadere pinum,
Pars maris intus erat trepidat haud segnius omnes,
Quam solet urbs, alijs murum fodientibus extra,
Atq; alijs murum trepidare tenentibus intus.
Deficit ars, animiq; cadunt, totidemq; uidentur
Quot ueniūt fluctus, ruere, atq; irrumperere mores.
Nō tenet hic lachrymas, stupet hic, uocat ille beatos
Funera, quos maneant, hic uotis numen adorat,
Brachiaq; ad cælum, quod non uidet, irrita tollens,
Poscit opem, subeunt illi, fraterq; parensq;,
Huic cū pignoribus domus, & quod cuiq; relictū ē,
Halcyone Ceyca mouet, Ceycis in ore
Nulla nisi Halcyone est, & cum desyderet unam,
Gaudet abesse tamen, patriæ quoq; uellet ad oras
Respicere, inq; domum supremos uertere uultus,
Verum ubi sit nescit, tanta uertigine pontus
Feruēt, & inducta piceis ē nubibus umbra
Omne latet cælum, duplicataq; noctis imago est,
Frangitur in cursu nimborum turbinis arbor,
Frangitur & regimen, spolijsq; animosa superstes
Vnda uelut uictrix, sinuataq; despicit undas.
Nec leuius, q̄ si quis Athon Pindumq; reuulsos,
Sede sua, totos in apertum uerteret æquor,
Præcipitata cadit, pariterq; & pondere, & icctu,
Mergit in ima ratem, cum qua pars magna uirorum

lidum cum puppe le-
uat. Et Silius lib. xiiij.
Non aliter Rhodopes
Boreas a uertice præ-
ceps Cum sese immi-
sit decimoque uolumi-
ne pontum Expulit
in terras, &c. Vide Mi-
scella. Politian. 86.]

Vastius: ualidius.

Abistit: desistit.

Velut in moenia: si-
militudo est a captis ur-
bibus sumpta, signifi-
cat autem fluctus para-
tem intra nauem irru-
pisse. **Pinum:** nauē.

Trepidant: timent.

Haud segnius: non
minus. **Pulch** a au-
tem similitudine expri-
mit timorem nauarū
a tempestate deprehen-
sorū. **Tenentibus:**
defendentibus. **De-
ficit ars:** tempestatū
succumbit. **Irumpere:**
cum impetu intra-
re. **Non tenet hic la-
chrymas:** alius inquit,
lacrymat, alius stupet
attonitusq; uidetur.

**Funera quos ma-
neant:** qui exequiarū
honore non priuen-
tur. **Hic uotis nu-
men ador:** ali^o inquit.
Dijs uota cit. Su-
beunt illi . . . mentem
ueniunt. **Cum pia-
gnoribus:** cum liberis.

Tanta uertigine: e-
uersione, perturbatio-
ne. **Est autem acclama-
tio qua maxima tem-
pestatū declaratur.** **Pi-
ceis ē nubibus:** nigris,
aqua plenis. **Incur-
su:** impera. **Turbi-
nis:** uenti uolentioris.

Regimen: guberna-
culum. **Superstes:** su-
perans, superextans.

Sinuata: in sinum cō-
acta, conuoluta.

Quam si quis Athō;
Pindumque montes es-
se Macedoniae Athon;
& Pindum Thessaliae
superius diximus.

Præcipitata: impul-
sa uentis. **Eicctu:** im-
pulsu. **In ima:** in pro-
fundam.

y 4 Fun:

Functa suo fato: mor tua est. Ex sententia autem Stoicorum hoc ait, qui omnia fato fieri putant. Et membra: frustra abrupta.

Socerum: Acolum.

Patremque: Luciferum.

Exanimis: mortuum.

Tumuletur: sepeliasur. Hiscere: os aperire. Ecce super medios: repentini mali fere significatiua est hæc particula ecce. Niger arcus: nubes nigra & aquarum plena arcui similis. Mersum obruit: hoc est, obruit & subest. Non licuit: non potuit. Neque enim lydera prostem c. tum relinquere possunt, ac ne interdum quidem, quamuis uideantur. Texti: cooperuit, ne uideret filium pereuntem. Acolis: Halcyon: Acolifilia. Festinat uestes: festinanter fuit & facit.

Pia thura ferebat: pie sacrificabat. Qui nullus erat: qui non erat, neque eam mortui esse dicuntur. Hoc solum: ut nullam aliam ipsi præferat. Manus fune: fune & morte mariti pollutas. Meæ uocis: meorum uerborum et manularum. Vise: aduidendum uade. Describit autem & Somnum Deum, & Somni aulam.

Soporiferam aulam: soporem, & somnum afferentem, atque inducentem. Somni: Dei soporis.

Arquato: in arcus similitudine figurato. Est prope Cimerios: Cimerij (ut Strabo a quo Sextus scribit) populi fuerunt iuxta Baias habitantes subterranea domicilia, ubi sacra Pluonia fiebant. Dabanturque ab his responsa, atque inde faciebant quæstum. Conueniebant enim aduenæ aliquid audituri, qui ducebant in cavernas illas, quas nec oriens,

Gurgite pressa graui, neque in aëra reddita, fato Functa suo est. alij partes, & membra carinæ Trunca tenent. tenet ipse manu qua scepra solebat Fragmina nauigij Ceyx, socerumque, patremque Inuocat (heu) frustra. sed plurima nantis in ore Halcyone coniunx. illam meministi, refertque. Illius ante oculos, ut agant sua corpora fluctus, Optat, & exanimis manibus tumuletur amicis. Dum natat, absentem, quoties finit hiscere fluctus, Nominat Halcyonem, ipsa etiam in mormurat uadis. Ecce super medios fluctus niger arcus aquarum Frangitur, & rupta mersum caput obruit unda Lucifer obscurus, nec quam cognoscere posses, Illa nocte fuit, quoniam etiam excedere cælo Non licuit, densis texit sua nubibus ora. Acelis interea tantorum ignara malorum Dinumerat noctes, & iam quas induat ille, Festinat uestes, iam quas ubi uenerit ille, Ipsa gerat, reditusque sibi promittit inanes. Omnibus illa quidem superis pia thura ferebat, Ante tamen cunctos Iunonis templa colebat. Proque uiro, qui nullus erat, ueniebat ad aras. Utque foret sospes coniunx suus, utque rediret Optabat, nullamque sibi præferret, at illi Hoc de tot uotis poterat contingere solum. At Dea non ultra pro functo morte rogari Sultinet, utque manus functas arceat aris, In mea dixit fidissima nuncia uocis, Vise soporiferam Somni uelociter aulam. Extingitque iube Ceycis imagine mittat Somnia ad Halcyonem ueros narrantia casus. Dixerat. induitur uelamina mille colorum Iris & arquato cælum curuamine signans, Tecta petit iussi sub nube latentia regis. Est prope Cimerios longo spelunca recessu Mons cauus, ignaui denus, & penetralia Somni. Quo nunquam radijs oriens, mediusue, cadensue, Phœbus adire potest, nebulae caligine mixtae Exhalantur humo dubiae crepuscula lucis. Non uigil Ales ibi cristati cantibus oris Euocat Auroram. nec uoce silentia rumpunt, Solicitiue Canes, Canibusue sagacior Anser. Non fera, non pecudes, non moti flamine ramij, Humanæ uel sonum reddunt conuitia linguæ. Tuta quies habitat. saxo tamen exit ab imo Riuis aquæ Lethes, per quæ cum murmure, labens Inuitat somnos crepitantibus unda lapillis. Ante fores antri secunda papauera florent, Innumeraque herbae, quarum de lacte soporem Nox legit, & spargit per opacas humida terras. Ianua ne uerso stridorem. cardine reddat, Nulla domo tota custos in limine nullus.

nec occidit Sol aspiciet at, ut scribit in Odyssæa Homer. Hi a quodam rege delicti fuerunt, cum oraculi fides parum successisset. Alij scribunt Cimerios populos esse in Asia Amazonibus proximos, qui ex ultimo uenerint occidente. Iuxta Cimerios Somni aulam esse fingit poeta, quæ, ut omnia, unâ cum Sono & insomnijs elegantissime describit. Ignauis: inertis, pigri. ab effectu quod ignauos & pigros homines reddat. Quo nunquam: pulchra poetæ phantasia. Solis enim radij somnum auertunt, tenebrae autem alliciunt.

Exhalantur: emittuntur. Dubiae lucis: crepusculi est interpretatio. Nam crepusculum est dubia lux.

Ales cristati oris: periphraasis est Galli. Nichil autem in aula Somni esse poeta ait, quod turbari somnus possit. Omnia uero adesse quæ somnum ipsum altcere ualeant. Unda labens: murmureque siquidem aquæ somni efficiuntur suaves.

Canibusque sagacior anser: id maxime tum fuit compertum, quo tempore Capitolium à Gallis obsidebatur. Canibus enim quiescentibus anserum clangore excitati custodes Gallos iam Capitolium ingressos, ex arce deturbant. Lethes nomen illi aquæ conueniens. Lethes nanque obliuio interpretatur. Dormientes autem omnium obliuidentur. Fœcunda papauera: multorum seminum fertilis, quæ somnum à maxime inducunt, unde & soporiferum papauer uocatur. Stridorem reddat: strepitum faciat.

Hebrae

Somni domo

Cimerij.

Hebena: ex hebeni nigro ligno confect⁹. Hebenus autem arbor est Indica, cuius ligni natura est nigrum. Scite uero poeta somni lectum nigrum esse fingit, pullus namq; color somnum hominibus allicit. Vix oculos tollens: eleganter gest⁹ describit poeta eorum, qui graui somno praemuntur. Est autem pro sopore: a rei em corpore carenti corpus attribuit. Cognouit enim: illam uenisse sub audiamus. est autem parentheſis. Cubitoq; leuatus: innixus. neq; enim aliter caput poterat sustinere Somnus.

Scitarur: rogat. At illa respondit uel simile uerbu est subaudiendum. Somne quies rerum: elegans Somni descriptio. Quae cura fugit: scite, qui enim curis praemuntur, dormire non possunt.

Mulces: foues. Laboris ad labore. Herculeam Trachina: ab Hercule aedificaram, ex cultamq; ut paulo ante diximus. Regis: Ceycis. Simulachra naufraga: simulachra naufragij a Ceyce facti.

Fingant: effingant, exprimant. Vim soporis: somni uolentia.

At pater e populo: Somno Deo multos esse filios poeta fingit, e quibus tres nominat, quibus facultas est se in uarias figuras transmutandi. E populo: e turba & multitudine. Mille: finitu numeru pro infinito posuit. Simulatoremq; figura: Morpheae: Morpheus *ἄνθρωπος ὄνειρος*, hoc est, a forma dicitur formae simulator.

Hunc Icelon Superi: Icelos similis transfert, quo quidem nomine is eleganter appellat, qui se omnibus animabus similem exhibere potest. Icelon autem per l., scribendu est, quam

In medio torus est, Hebena sublimis, in anthro,
Plumeus, unicolor, pullo uelamine tectus:
Quo cubat ipse Deus membris languore solutis.
Hunc circa passim uarias imitantia formas
Somnia uana iacent totidem, quot messis aristas,
Sylua gerit frondes, eiecat litus harenas.
Quo simul intrauit, manibusq; obstantia, uirgo
Somnia dimouit, uestis fulgore reluxit
Sacra domus, tarda q; Deus grauitate iacentes
Vix oculos tollens, iterumq;, iterumq; relabens,
Summaq; percutiens nutanti pectora mento
Excussit tandem sibi se, cubitoq; leuatus,
Quid ueniat (cognouit enim) scitatur, at illa.
Somne quies rerum, placidissime Somne Deorum,
Pax animi, quem cura fugit, qui corpora duris
Fessa ministerijs mulces, reparasq; labori,
Somnia, quae ueras aequant imitamine formas,
Herculeam Trachina iube sub imagine regis,
Halcyone aedeant, simulachra q; naufraga fingant.
Imperat hoc Iuno postquam mandata peregit,
Iris abit, neq; enim ulterius tolerare soporis
Vim poterat, labiq; ut somnum sensit in artus,
Effugit, & remeat, per quos modo uenerat, arcus.
At pater e populo natorum mille suorum
Exitat artificem, simulatoremq; figure
Morphea, non illo iussos solertius alter
Exprimit incessus, uultumq;, sonumq; loquendi.
Adjicit & uestes, & consuetissima quaeq;
Verba, sed hic solus homines imitatur, at alter
Fit fera, fit uolucris fit longo corpore serpens,
Hunc Icelon Superi, mortale Phobetora uulgu
Nominat. est etiam diuersae tertius artis,
Phantasos, ille in humis, saxuq;, undamq;, trabeq;
Quaeq; uacant anima, fallaciter omnia transit,
Regibus hi, ducibusq; suos ostendere uultus
Nocte solent, populos alij, plebemq; pererrant.
Praeterit hos senior, cunctisq; e fratribus, unum
Morphea, qui peragat Thaumantidos edita, Somnus
Eligit, & rursus molli languore solutus,
Deposuitq; caput stratoq; recondidit alto.
Ille uolat, nullos strepitus facientibus alis
Per tenebras, intraq; morae breue tempus, in urbem
Peruenit Aemoniam, positusq; e corpore pennis
In faciem Ceycis abit, sumptaq; figura
Luridus, exanimi similis, sine uestibus ullis
Coniugis ante torum miserae stetit, uida uidetur
Barba uiri, madidisq; grauis fluere unda capillis,
Tum lecto incumbens fletu super ora profuso
Haec ait, agnoscis Ceyca miserima coniunx?
An mea mutata est facies nece? respice, nosces,
Inueniesq; tuo pro coniugis coniugis umbram.
Nil opis Halcyone nobis tua uota tulerunt,
Occidimus, falso tibi me promittere noli:

uis Icelon uulgu grammatice haec tenent legerit. Mortale Phobetora uulgu: Phobetora terrefactor interpretari potest. Sicut autem est legendum: quamuis corrupte Phebetora in exemplaribus legatur.

Est etiam diuersae tertius artis Phantasos: Latini quidem sic legunt, sed minus recte, cum id nomen a Graecis non agnoscat. Phantasos autem qui imaginator transferri potest, forsitan ab Ouidio fuit scriptus. *phantasia* namq; unde Phantasos dicitur: uatur, imaginari significat. Eleganter autem hoc nomine conatur, qui hanc hominibus immittit imaginationem, ut sibi per somnum uideantur uidere undam, saxum, trabem aliudue quid inanimatum. Vacant: carent. Thaumantidos edita: Iridis iussa Thaumantis filiae. Somnus: somni Deus.

Molli languore: sua ui sopore. Strato: lecto. In urbem Aemoniam: Tra. 12. In faciem Ceycis: in figuram Ceycis se conuertit. Luridus: niger. Uida: humida.

Tua uota: tuae praecae. Falso: uane.

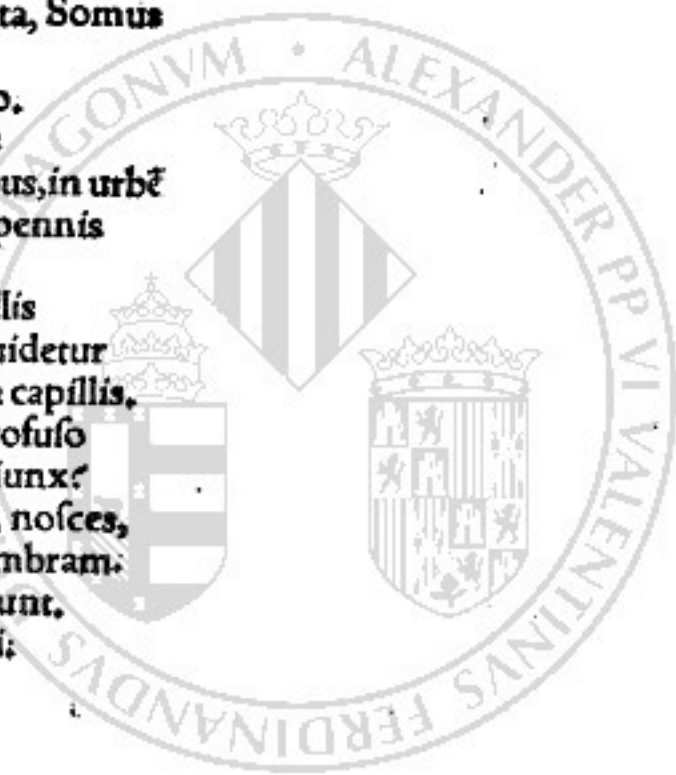
Aegaeo

ni de
tio.

phe⁹.

beror,
antaios

orpheus
Ceyce.

Aegæum. Aegæo in æquore: Aegæum dictum est ab iniula quam Aegæus uocat Homerus Neptuno dicara, in qua nemi nē fas est dormire propter phantasmata, ut inquit Nicocrates. Alij dicunt à Neptuno Aegæum pelagus fuisse denominatum. Vi em̄ Pherecydes ait. I. Deus Aegæus uocat. Quod uero Nicocrates ait ab Aegæo, qui se in illud mare ex arce Athenarum præcipitauit Aegæum esse dictum falsum est. Longè namq̄ à m. ri distat. Aegæum quidem nunc à uulgo Archipelagus uocatur. Solut: dissoluit, resoluit. Ambiguus: dubius. Vagis: incertis. Mea fata: meam mortem, mea infortunia. Lugubria: uestes luctui conuenientes. Inania tartara: uacua, neq̄ enim animæ, ut quæ sunt in corpore occupant locū. **Tartarus.** Tartarus autem locus est apud inferos profundissimus. Lacrymas mouet: lacrymas emittit. anc: expecta. C. o te rapit: quo fugis. Excudit: expellit. Si sit illic: an sit illic, ubi uisus fuerat maritus. Nam moti uoce ministri: hac parēthesi exponit pœta, quo modo Halcyōe circumspexerit, an illic esset maritus quem per somnum uidere sibi fuerat uisa. Altrici: nutrici. Nulla est Halcyōe, nulla est, conduplicatio mulieri grauissimo dolore affectæ maximè conueniens. Ait autem se non esse, ueram unā cum marito perisse. Soluta: uerba: auferte inquit uerba consolatoria, & nolite me consolari. Assuetos uultus: solitos, hoc est, hylares & lætos. Nirebat: splendebat. Humentem: madidam. Et ne me fugeres: apostrophe

Nubilus Aegæo deprendit in æquore nauem
 Auster, & ingenti iactatam flamine soluit.
 Oraq̄ nostra tuum frustra clamantia nomen
 Implerunt fluctus. non hæc tibi nunciat autor
 Ambiguus. non ista uagis rumoribus audis.
 Ipse ego fata tibi præsens mea naufragus edo.
 Surge age, dalachrymas, lugubriaq̄ indue, nec me
 Indeploratum sub inania Tartara mitte.
 Adicit his uocem Morpheus, quam coniugis illa
 Crederet esse sui, fletus quoq̄ fundere ueros
 Visus erat, gestumq̄ manus Ceycis habebat.
 Ingemit Halcyone. lacrymas mouet, atq̄ lacertos
 Per somnum, corpusq̄ petens, amplectitur auras.
 Exclamatq̄ mane. quo te rapis: ibimus unā.
 Voce sua, specieq̄ uiri turbata, soporem
 Excudit, & primo si sit, circumspicit illic,
 Qui modo uisus erat (nam moti uoce ministri
 Intulerant lumen (postq̄ non inuenit usquam,
 Percutit ora manu, laniatq̄ à pectore uestes.
 Pectoraq̄ ipsa ferit, nec crines soluere curans
 Scindit, & altrici, quæ luctus causa, roganti,
 Nulla est Halcyone, nulla est ait, occidit unā
 Cum Ceyce suo. solantia tollite uerba,
 Naufragus interiit, uidi, agnouiq̄ manusq̄,
 Et discedentem cupiens retinere, tenenti
 Umbra fuit. sed & umbra tamen manifesta, uiriq̄
 Vera mei. non ille quidem, si quæris, habebat
 Assuetos uultus, nec quo prius ore nitebat.
 Pallentem, nudumq̄, & adhuc humente capillo
 In elix uidi. stetit hoc miserabilis ipso
 Ecce loco, & quærit uestigia si qua supersint.
 Hoc erat, hoc animo quod diuinante timebam,
 Et ne me fugiens uentos sequerere, rogabam.
 At certe uellem, quoniam periturus abibas,
 Me quoq̄ duxisses. fuit ah, fuit utile, tecum
 Ire mihi. neq̄ enim de uitæ tempore quicq̄
 Non simul egissem, nec mors discreta fuisset.
 Nunc absens perij, iactor quoq̄ fluctibus absens.
 Et sine me, te pontus habet crudelior ipso
 Sit mihi mens pelago, si uitam ducere nitar
 Longius, & tanto pugnem superesse dolori.
 Sed neq̄ pugnabo, nec te miseræ de relinquam.
 Et tibi nunc saltē ueniam comes, inq̄ sepulchro
 Si non urna, tamen iunget nos littera. si non
 Ossibus ossa meis, at nomen nomine tangam.
 Plura dolor prohibet, uerboq̄ interuenit omni
 Plangor, & attonito gemitus à corde trahuntur.
 Mane erat, egreditur tectis ad littus, & illum
 Mœsta locum repetit, de quo spectarat euntem,
 Dumq̄ moratur ibi, dumq̄ hinc retinacula soluit.
 Hoc mihi discedens d. lit oscula litore dixit,
 Dumq̄ notata oculis reminiscitur acta, fretumq̄
 Prospicit in liquida spacio distante tuetur

Halcyones ad maritū querelarum plena.

Fuit ah fuit: anadio ploris dolenti accommodata. Neq̄ enim de uitæ tempore quicq̄. Nō simul egissem: hoc est, omne tempus uitæ meæ tecum traduxissem, tecumq̄ fuisset.

Discreta: separata, diuisa. Nūc abiens perij: se cū Ceyce uiro perijisse ait Halcyone, quæ uis absens fuerit, quod suam quoq̄ animā in Ceycis corpore fuisse uult uideri. Absens corpore, non animo.

Ducere: producere.

Superesse: superari uere. Nunc saltem: postquam tu perijisti.

Littera: epitaphium.

Prohibet: loqui subaudiamus. Attonito: doloribus stupefacto. Mane erat: prima pars dici aderat.

Euntem: recedentē maritū. Dumq̄ moratur ibi: ordo est et sensus, & Halcyone uidet nescio quod corp⁹ longe positum in media aqua, dumq̄ Halcyone ibi moratur, & dum dixit: Vir me⁹ hinc soluit retinacula, & discedens ex hoc litore me osculatus est, & dum reminiscit acta à Ceyce suis oculis animaduersa, & mare prospicit. Retinacula: funes, quibus naues ad terram ligantur ac retinentur. Solut: Ceyx subaudiatur. Reminiscitur: in memoriam reuocat Halcyone.

Tuetur: aspicit.

Appu-

Appulit: ad litus subintelligatur. Corpus: cadaver. Et si qua est coniunx: heu & misera subaudiatur.

Quo magis: quanto magis. Tuetur: aspicit. Hoc minus: tanto minus est compos mentis. Admotum: appulsum. Et unam: & simul cum exclamatione. Ad Ceyca: ad Ceycis cadaver. Moles: murus maximus, quo portus ab undarum incurfu tutus reddebatur.

Que prædelassat: lasos ac debiles reddit an tequam in portum perueniant. Insilit huc: illuc in illam molem manu factam. Potuisse: insilire. Volabat: iam enim in auem fuerat cõuersa. Stringebat: radabat, leuiter attingebat. Dilectos artus: amata Ceycis membra. Tollere: ex tollere. Alite: in alites. Obnoxius: subiectus, debitus. Per septem dies placidos: Halcyones (ut refert Plinius) fecerunt bruma, qui dies Halcyonides uocantur, placido mari per eos & nauigabili, Siculo maxime. Faciunt autem septem ante brumam dies nidos, & totidem sequentibus pariunt. Quibus quidem quatuordecim diebus maxime tranquillatur mare, unde & Halcedonia pro tranquillitate à Plauto in Cassina accipiuntur, cum inquit. Tranquillum est, Halcedonia sunt circa forum. nam (ut scribit Sextus) Halcedones à ueteribus latinis dictæ sunt, quæ à Græcis Halcyones uocantur, & Halcedonia dies, qui Halcyonides appellantur. Sane Aristoteles in octauo de animalibus Halcyonum duo esse genera ait: Alterum uocale, quod arundinibus insideat, alterum mutum paulo maiori corpore. Plinius uero scribit Halcyonem paulo passere esse ampliorē, colore Cyaneo, & subnigro. Dictæ sunt Halcyones, ut Ouidius putat ab Halcyone Ceycis uxore, ut alij à τὸν ἄλιον ἢ τὸν ἄλιον, hoc est, à concipiendo in mari. Vt uero Hegesander in Cõmentarijs narrat ab Halcyoneo gigante, cuius filix fuerunt, Phostonia, Anche, Methone, Alcippe, Palene, Drimosterie, quæ post patris mortem se à Canastræo promontorio in mare præcipitarunt. Amphitric uero ipsas in aues commutatas, quas ab Halcyoneo patre Halcyonas uocarunt. Per septem dies placidos septem de numero quidem horum dierum uariæ sunt antiquorum opiniones. Simonides namque in Pentameteris undecim esse ait, quod etiam Aristoteles in libris de Animalibus

confirmat. Philochorus autem nouem esse scribit, Demagoras uero septem, cuius opinioni Ouidius adhaeret. Incubat Halcyone: incubare proprie dicuntur aues, dum oua fouent. Halcyone autem & Halcyon dicitur. Halcedo quoque latine uocatur. Plautus in penulo: Quam mare dulce est, cum ibi Halcedo pullos educit suos.

Pendentibus nidis:

Halcyonum nidi admirationem habent, ut refert Plinius. Pilæ figura paululum eminentiores, ore perquam angusto, grandium spongiarum similitudine, intercidi non queunt, franguntur ictu ualido, ut spuma arida maris, nec unde cõsingantur, inuenitur, putant ex spinis aculeatis.

Tum uia tuta maris: nam (ut diximus) per quatuordecim illos dies, quibus fecerunt Halcyonides mare tranquillatur, id quod benignitate Aeoli fieri ait poeta, ut commodum nepotibus faciat. Nam Halcyone (ut uisimus) Aeoli filia fuit.

Præstat: accomodat, ac tutum reddit æquor Halcyonum pulchritudine.

Hos aliquis senior circum freta lata &c. Argumentum Aesacus natus Priami & Alyxothoës Cebrenidis filia: sub monte Ida fuit timidus cum urbanum apparatus cultumque syluis & labori postposuisset, incidit in conspectum Eperies nymphæ, cuius captus pulchritudine dum fugientem persequitur causa interemptus eius extitit. Confusa enim timore per ignorantiam serpentem calce pressit, cuius morsu concidit, eius desiderio Aesacus ne diutius dolerem sentiret à monte in tubicetum pelagus se præcipitauit, qui priusquam mergeretur, in auem cessit. Hæc æquora amat, nomenque Mergi tenet, qui amne mergitur illo.

Hos aliquis senior Aesacus Priami filius ex Alyxothoë nymphæ cum amore Eperies nymphæ captus eam fugientem persequeretur, in causa fuit, ut illa periret, nam inier fugiendum à serpente icta interijt, tantum dolore Aesacon affecit, ut moriturus è scopulo se in mare præcipitauit. Quem Tethys miserata in mergum transmouit. Ille uero indignatus quod mori non potuerit, se mergere nunquam desistit, unde & mergus à sapius se mergendo à Latinis est dictus.

Proximus

Halcyonum nidi.

LACT.

RAPH: Aesacus.

RAPHAELIS REGII IN DVODECIMVM METAMORPHO-
seos Ouidij librum Enarrationes.

Nescius assumptis. Quæ tempore belli Troiani factæ sunt Metamorphoseis, hoc libro ferè describit poeta. ac primum Draconis transmutationem, qui pullos cum matre apud Aulidè spectantibus Græcis deuorauit perspicuè exponit. Nam cum

mille Græcorū Helenæ repentium naues ad Aulidè cōuenissent, ac Ioui sacrificare Græci uellent, ecce serpens planū aræ imminemtem ascendit, ac primū pullos octo qui adhuc in nido erant, deinde circumuolantē matrem deuorauit. Quod quidē cum alijs admirarentur, Calchas ex eo collegit bellū nouē annos duraturū, ac decimo decimum anno Troiā captum iri. Cæterum serpens ille ad perpetuam rei memoriā in saxum à Dijs fuit cōmutatus.

Nescius assumptis: mox suo poeta cōcine & librū libro connectit, & quædam prænararat, quo commodius (quam dixi) Draconis Metamorphosin in saxum exponat. Tumulo quoq; nomē habenti: Cenographio in quo nomē sine corpore erat inscriptū. Inferias de derat: sacrificia fecerat. Nam inferias dicuntur ea sacrificia, quæ inferis & mortuis fiūt. Hæc autem à poeta narrantur ut hunc librū cum superiore aptius connectat. Paridis præsentia periphraſis est.

Paris enim defuit exequijs Aefaci fratris. Nam in Græciam ad rapiendā Helenam nauigarat, quam Venus ipsi pollicita erat, cum iudex electus super trium Dearum pulchritudine Iunonis, Palladis, & Veneris pro Venere ipsa sententiā tulit, ut in laudatiōe Helenes Isocratis narrat. Orta nanque inter illas Deas contentione de pulchritudine, Alexander, qui Paris fuit cognominatus Priami filius iudex fuit constitutus, cui quidē cum Iuno polliceretur se totius Asiæ regnum concessuram. Pallas uero ipsum inuictum in bellis effecturam. Venus autē Helenam mulierū omnium pulcherrimā, pro Venere ut Helena potiret iudicauit. Postmodo: postea. Longum bellum, decē nanq; annos durauit. Cum cōiuge: Helena. Cōmune gentis Pelasgæ: cōcilium totius Græciæ.

Inuia: in nauigabilia. Aulide piscosa: Aulis urbs est Bœotix Chalcidii finitima ab Aulide Eeonymi, filij Cephiſi filia cognominata. Piscosa: piscibus abundante.

Tenuisset: retinisset, remorata fuisset. Incanduit: calefacta fuit. Cæruleum Draconē: nigrū. Quæ stabat proxima: quæ imminet sacrificijs cœptis. Thestorides: Calchas Thestoris filius. Circum sua damna: circum sua pignora, quæ cum maximo suo damno deuorari à dracone uidebat. At nouē uolucres: ordo est

& sensus. Atq; Calchas digerit & distribuit nouem uolucres & aues in nouem belli annos.

[Tota hæc fabula de MI CYL.

scribitur ab Homer. libro ij. Iliados, qui auē ipsam passerem uocat, nō aquilā, ut supra I. et stantius in arguer. notat: nam inq; :

ὅτι καὶ ἡ ἀεὶ ἰσχυρὴ νεοτατὴ

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

ὄψις ἐκ τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

P. OUIDII NASO. METAMORPHOSIOS
Liber Duodecimius.

Nescius assumptis Priamus pater Aefacon alis Viuere, lugebat, tumulo quoq; no men habenti Inferias dederat cū fratrib. Hector inanes,

Detuit officio Paridis præsentia tristi,
Post modo qui rapta longum cum cōiuge bellū
Attulit in patriam, coniurataq; sequuntur
Mille rates, gentisq; simul commune Pelasgæ.
Nec dilata foret uindicta, nisi equora sæui
Inuia fecissent uenti, Bœotiaq; tellus
Aulide piscosa, puppes tenuisset ituras.
Hic patrio de more, Ioui cum sacra parassent,
Ut uetus accensis incanduit ignibus ara,
Serpere cæruleum Danaï uidere draconem
In platanum, cœptis quæ stabat proxima sacris.
Nidus erat uolucrum bis quattuor arbore summa,
Quas simul & matrem, circum sua damna uolantē
Corripuit serpens, auidaq; recondidit aluo.
Obstupuere omnes. at ueri prouidus augur
Thestorides uincemus, ait, gaudete Pelasgi.
Troia cadet, sed erit nostri mora longa laboris.
Atq; nouem uolucres in belli digerit annos.
Ille ut erat uirides amplexus in arbore ramos,
Fit lapis, & seruat serpentis imagine saxum.
Permanet Aonijs Nereus uiolentus in undis,
Bellaq; non transfert, & sunt qui parcere Troiæ

Homerus primo Iliad.

Καλχῆος ὁμοειδῆς ἐπιπέδιον ἐκ ἀγίας
ὅς ἐστι τῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς ἀεὶ ἰσχυρῆς

Permanet &c. Argumentū. Iphigenia supradicta Agamemnonis filia in ceruam uersa, & à Diana est in Tauricos fines translata.

Permanet Aonijs, Agamemnon ad bellum Troianū proficiscens, cum apud Aulidem reliquos Græciæ principes expectaret, imprudens Dianæ ceruā occidit. Quare Dea irata in tantam tempestatem mare exciuit, ut Græcorum classis inde soluere non posset. Cum autem etiam peste laborarent, cōsultus Calchas respondit, Dianæ iram Agamemnonio sanguine esse placandā. Tandem igitur Agamemnonis quoque consensu adducta Iphigenia ad aras ut immolaretur, à Diana dicitur fuisse sacerdoti subrepta, ac illius loco cerua supposita.

Bellaq; non transfert: è Græcia ad Troiam.

Quia

pendis in
sum.

Paridis in
cium.

Aulis.

LACT.

RAPHAELIS

Quia moenia fecerat urbis : nam una cum Apolline muros urbis Troiae edificavit Neptunus. Neque enim nescitue tacetue: hoc est, & scit & ait uirginis sanguine Dianam esse placandam. Virginis Deae: Dianae. Publica causa: publica utilitas. Rexque patrem: hoc est, officium regis pietatem patris expugnauit. Mycenida:

Mycenae.

am. Mycenae autem urbs est Peloponnesi, a Mycenaeo Spartani filio, ac Phoronei fratre dicta.

LACT.

Ergo ubi &c. Argumentum. Cum fama per orbem Graecorum aduentum ad expugnandum Ilium, & in Troade classes esse, aperuisset. Prius in congressu bellatum. Proteus filius ab Hectore est interemptus, dehinc uisissime Cygnus Neptuni filium, qui nullo relo interimi poterat, Achilles cum diu in certamine uictoriae contentio esset, & frustra in eum tela eminus iaceret, Menetolycio prius interempto, stricto ense persequens praecipitatum supra saxum eliso gutture praefixit. Quem priusquam spoliaretur armis ab illo, Neptunus eius patrem in uolucrum eiusdem non minus conuulit, ac nomen aboleretur perpetuitas.

Iphigenia in ceruam

Famae aditum descriptio.

LAPI

Ergo ubi: ut Cygni Neptuni filii, cuius corpus nulla ex parte poterat uulnerari, Metamorphosin cum superiore connectat poesis, multa praenarrat, ac primum Famae aulam describit, deinde aduentum Graecorum ad litus Troianum, tum Proteus filii cadem, qui prius egredi in litus Troianum ausus, ab Hectore fuit interfectus.

Famae comites.

Phaebes: Dianae. A tergo: a puppi. Phrygia a harena: litore Troiano. Orbe locus medio: Famae aditum elegans descriptio.

Proteus filii caedes.

Triplacis mundi: in tres partes diuisi, caelum, mare, & terram, siue tribus partibus constantis, caelo, aqua, & terra. Usquam: aliquo in loco. Absit: distet. Regibus: regionum multarum spatio. Fama tenet: habitat. Famam autem incorporat, tanquam corpus habentem descri-

bit. Legit: elegit. Summa in arce: in arcis summitate. Innumeros aditus: innumerabiles & infinitos ingressus. Et nullis inclusit limina portis: ianuas aditum Famae semper ait patere, nec unquam cludi, cum nullae sint. Qualia de pelagi: qualia inquit esse solent murmurata ab undis pelagi uenientia. Increpuit: crepare & stre-

perefecit. Commenta: ficta. sic Virgilius: Tam ficti, prauitque tenax, quam nuncia ueri. Confusa: obscura, quae difficulter percipi possunt. Vacuas aures: otiosas. Illic credulitas: Famae comites enumerat poeta.

Consternatiq; timores, ab effectu, quod consternatos atq; perturbatos homines reddant.

Seditioq; recens: nouus tumultus. Susurri: murmura. Ipsa quae in caelo: Fama inquit omnia quaecunque in mundo agunt uidet.

In totum orbem: de his quoque in toto orbe aguntur. Fecerat haec notum: uulgauerat. Hostis adest: hostes adueniunt. Fataliter: ex fatalium lege. Proteus lae cadis: Proteus lae siphylit fuit filius, ac Laodamiae Acasti filiae maritus, qui Graecorum prius in litus Troianum egredi ausus, ab Hectore fuit interfectus.

Al. Iph.

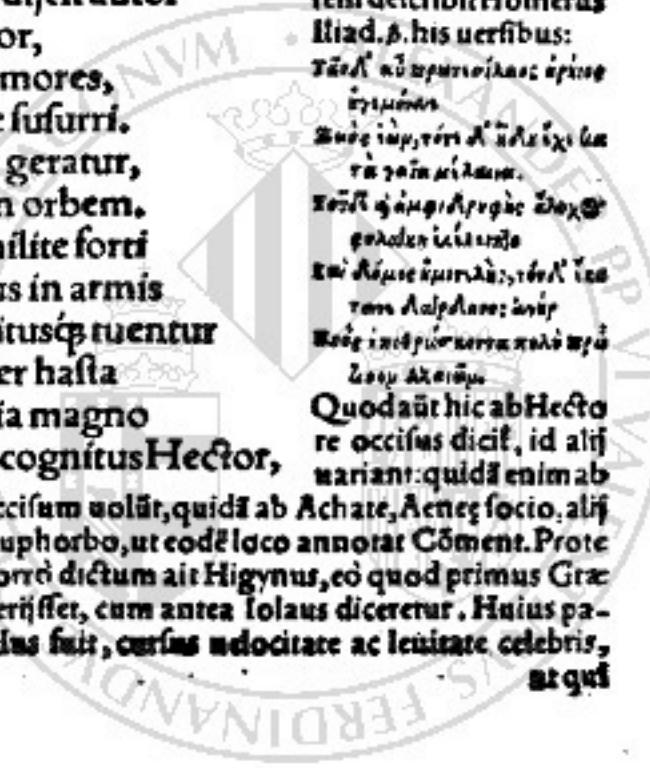
MIC

Idem fataliter, ut supra dixit. Responsum enim fuerat Achiuis, ut & Higynus annotauit, cum qui primus litora Troianorum attigisset, periturum, fabulam autem describit Homerus Iliad. 8. his uersibus:

Τῷ δὲ κὺ πρῶτον ἰλαος ἔριος ἔγχετο
ἔχοντα ἰὼν, τὸν δὲ ἔδραχε ἰὼν
τὰ γὰρ τὰ μάλιστα.
κατὰ δὲ ἄμφοτεροῦς ἔδοξε
φολάδην ἐλάσσειν
καὶ δόμοσιν ἀμύλας, τὸ δὲ ἰὼν
τὸν Λαορδάον· ἰὼν
καθὲρ ἐκὶ τῷ ἴσθμῳ κατὰ πᾶσι
λαοῦ ἀπειθῶν.

Quod autem hic ab Hectore occisus dicit, id alij variant: quidam enim ab

Aenea occisum uolunt, quidam ab Achate, Aeneae socio, alij etiam ab Euphorbo, ut eodem loco annotat Comment. Proteus filium porro dictum ait Higynus, eo quod primus Graecorum perisset, cum antea Iolaus diceretur. Huius patrem Iphiclus fuit, cuius uelocitate ac leuitate celebris, atque

ut qui pedibus supra summas aristas decurreret, neq[ue] spi-
cas earum læderet aut infringeret, Iphicli autem Phyla-
cus. Vnde & Phylacides alibi dicit Protefilaus ab auo ui-
delicet paterno non à loco. Dicit autem idem etiã ab in-
feris commatu in triduum impetrato, rediisse in uitam
uxoris Laodamię precibus, quam rem Lucianus tractat
in Dialogis inferorũ,

& diuinos postea ho-
norescõfecut⁹, Eleunte
in Chersoneso, ut Pau-
fan. in Atticis tradit.]

RAPH.

Stant magno: con-
stant, quia fortissimũ
uirum amiserunt.

Fortesq[ue] animar[um] cõ-
stant uerbum est sub-
audiendum. Nec co-
gnitus Hector: constat
magno subaudiatur.
est enim ordo & sen-
sus, & Hector non co-
gnitus magno constat
Graecis. Si enim cog-
nitus fuisset, facile illũ ui-
tasset Protefila⁹. Acha-
ica dextera: Graecorum
uires, quãuis ad Achil-
lem et Aiacẽ alludere ui-
deat, q[ui] multos ex Tro-
ianis interfecerũt. Si-
gnata: infecta sangui-
ne subaudiat. Proles
Neptunia Cygnus: tan-
dem ad Cygni Metas-
morphosin, id quod à
principio libri intende-
bat poëta puenit. Nam

Cygnus Neptuni fi-
lius, quod dono patris
nullo ferro posset uul-
nerari, Achilles impe-
tum expectare ausus
est, à quo sapius hasta
frustra percussus, cum
ferri acies corpore illi⁹
retunderetur, tandem
corruptus, & strangula-
tus est. Quem cum A-
chilles spoliare uellet,
arma sine corpore fuis-
se relicta animaduersit,
nam pater Neptu-
nus illum in auem Cy-
gnum iam commuta-
rat. Stabat: erectus
erat. Achilles: Achil-
les autem Pelei & The-
tidis fuit filius, dictus

uel ἀχιλλεύς ἄλκιος ἄνθρωπος hoc est, à soluendo dolore, medicus
enim fuit, à Chirone medicinam doctus, uel ἀχιλλεύς ἄλκιος
ἀνδρῶν ἰατρίων hoc est, ab inferendo liensibus dolore,
uel ab à particula priuatiua, & χίλον, hoc est, cibo. Ne-
que enim lac gustauit prorsus, sed medullis ceruorum à
Chirone nutritus fuit. Vnde (ut inquit Euphorion,) à
Myrmidonibus Achilles fuit nominatus. Peliaę cus-
pidis: Pelias hasta Achillis dicta est à Pelio monte, ex
quo fuerat recisa, unde Peliacus declinatur.

Cygn⁹ Ne-
ptuni fili⁹.

Achilles.

Pelias.

[Peliadis descriptio est apud Homerum Iliad. x.

Ἐρχομαι δ' εὐχάλατ' αἶψα ἀμύμονος ἀπαίδια
βριθῶ, μέγα, κειραδῶ, ὅ μιν ἐν δῖονατ' ἄλλος ἀχαιῶν
πάλαι, ἀλλὰ μὲν οἶος ἐπὶ αὐτῶν πῆλαι ἀχαιῶν
παιδίδια μάλιστ' ἴω πατρὶ φίλῃ πέρη χίρῶν
πυλίων ἐν κερυφῆσι θείῳ ἱμῶναι ἕρῳσσι.]

Nec Phruges, exiguo quid Achaica dextera possit
Sanguine, senserunt. & iam signata rubebant
Littora, iam lecto proles Neptunia Cygnus
Mille uiros dederat, iam currus stabat Achillis,
Toraq[ue] Peliaę sternebat cuspidis icũ
Agmina, perq[ue] pacies, aut Cygnũ, aut Hectora querẽs
Congreditur Cygno, decimus dilatus in annum
Hector erat, tum colla iugo canentia pressos
Exhortatus equos, currum direxit in hostem,
Concutiensq[ue] suis uibrantia tela lacertis,
Quisquis es o iuuenis dixit, solamen habeto
Mortis, ab Aemonio quod sis iugulatus Achille.
Hactenus Aeacides, uocem grauis hasta secuta est.
Sed quanq[ue] certa nullus fuit error in hasta,
Nil tamen emissi profecit acumine ferri.
Vtq[ue] hebeti pectus tantummodo contudit icũ.
Nate Dea (nam te fama prænouiimus) inquit
Ille, qui à nobis uulnus miraris abesse?
(Mirabatur enim) non hæc, quam cernis equinis
Fulua iubis, cassis. nec onus caua parua sinistrae
Auxilio mihi sunt, decor est quælitus ab istis.
Mars quoq[ue] ob hoc capere arma solet, remouebit oẽ
Tegminis officium, tamen indistrictus abibo.
Est aliquid non esse satum Nereide, sed qui
Nereaq[ue], & natus, & totum temperat æquor,
Dixit. & hæsurum clypei curuamine telum
Misit in Aeaciden, quod & æs, & proxima rumpit
Terga nouena boũ, decimo tamẽ orbe moratũ est.
Excipit hoc heros, rursusq[ue] tremantia forti
Tela manu torlit, rursus sine uulnere corpus,
Syncerumq[ue] fuit, nec tertia cuspis apertum,
Et se præbentem ualuit distringere Cygnum.
Haud secus exarsit, q[ue] circo Taurus aperto,
Cum sua terribili petit iritamina cornu
Phœniceas uestes elusaq[ue] uulnera sentit,
Num tamen exciderit ferrum, considerat hastæ,
Hærebat ligno, manus est mea debilis ergo.
Quasq[ue] ait antè habuit uires effudit in uno.
Nam certe ualuit, uel cum Lyrnesia primum

Equos pres. col. ca.
hoc est, pressa & onera-
ta iugo colla albenia
habentes, est em̄ synec-
doche maximẽ huic
poëtae familiaris. Ha-
ctenus Aeci, locutus ẽ,
subaudiat. Vt he. ran-
quam hebeti & obtuso
non aut acuto. Cassi-
sis: galca. Caua par-
concauũ scutũ. De-
cor: pulchritudo. ama-
mentũ. Mars quoq[ue]
ob hoc: propter deco-
rem, ut orna. suideat-
tur, non aut tut protega-
tur. Indistrictus: in-
uulneratus. Est ali-
quid: modeste genus
suũ ostendat Cygnus,
ac matri Achillis ante-
ponit. Nereide: The-
tide nympha, Nerei sis-
lia. Sed qui Nereaq[ue]:
ex eo subaudiat, est aut
Neptuni periphraſis.

Terga nouena: nouẽ
terga & peiles. Deci-
mo orbe: decimo tergo-
re. Moratũ est: retin-
tum est, a q[ui] emoratũ.
Syncerũ q[ui] fuit: in-
tegrum. Apertũ: nu-
datum. Et se præben-
tem: se hastæ opponen-
tem. Distringere: uul-
nerare. Circo aper-
to: spacioſo. In circo
autem uenationes ex-
hibebantur. Phœni-
ceas ue. purpureas, qui-
bus maxime agrestes
tauri in harena irita-
bantur.

[Hos nostrũ uulgus
Bubalos hodie uocat,
hi enim colorẽ punis-
ceum, aut rutilũ nõ fe-
runt, eum: gestantes
impetunt. Iritari autẽ
solebant & pilis inde

factis. Hinc Martialis lib. i.

Qui modo per rotam flammis stimulatus arenam,
Sustulerat raptas taurus in astra pilas. Et rursus:
Nanq[ue] grauem genuino cornu sic extulit ursum,
lactat ut impositas taurus in astra pilas.
clusa: irrita & uana. Ergo: affectui & indignatiõĩ
seruit hæc dictio ergo. Indignat enim Achilles, quod Cy-
gnus acuta hastæ cuspidẽ uulnerari nõ possit. Cum ma-
x. na uero indignatiõẽ in dextræ suæ debilitatẽ causam

refert. Lyræssa mœn. Lyræsus urbs Troadis, quæ Græci diripuerunt, unde Briseida rapuit Achilles.

[Homerus Illados e.

Κιθὼ δ' ἰρῆσσι ποδάρκων δίος Ἀχιλλεύου,
Κούρης χάρμινος βροταίδος ἠυκάμοιο.
Τὴν ἴα Λυρῆσσαν, ἰβρίδων παλαιὰ μνηστῆρα,
Λυρῆσσαν δὲ σπυρρῆσσε καὶ
τόχα θέσσε.
Καλλίμινι Ἰσθαδῶν, ἢ ἰπὶ
στραφῆ ἰγχευαύροντα,
ἦρας κινῶσι σιλαπείδων ἄ-
νακτα.

Quo loco Comment. ad dit Mynete fuisse conjugem Briseidis. Vel cum Tenedonib: Tenedos insula est, de qua dicitur in Iliadis Troiani, ut & Virg. Aeneid. meminit. haec a Tenne Cygni, illo nominata dicitur, cum antea Lycophrys uocaretur. Nam Cygni, (eius de quo hic Ouid. agit) duo liberi fuerunt, Tennes & Leucothea. mortua autem eorum matre, Cygnus nouerca illis induxit, Phylonomem, siue ut alij, Polyboram nomine. Hæc cum amore & libidine in Tennem accensa ferebat, de stupro illam appellauit, sed Tennes a scelere abhorrens, sollicitantem repudauit. quare illa metu ne proderet, Tennem apud patrem prauegit, utroque illam detulit, quasi qui se temerare uoluisset. Cygnus itaque in filium ira commotus, capite inclusum in mare abiicit, sed Neptunus castitate adulescentis, & iteque nepos ipsi esset, adductus, captam Lycophryi insulam aperit, quæ incolæ uidentes, & aperientes, Tennem cognito eius casu, regem insulae constituerunt, ipsamque Lycophrym, de nomine eius Tenedum appellauerunt. auctor Comment. Homer. Iliad. Hanc autem insulam Græci ductu Achilles, ut & Lesbum & uicina alia loca decennali illo bello, incursionibus uastauerunt ac diripuerunt.]

Solus Echionias: corrupte quidam sic legit eorum culpa, qui sibi omnia permittunt in his inuertendis, quæ in prioribus exemplaribus descripta non percipiunt. Cum enim quam Ouidius Aetionias Thebas uocaret, minus intelligerent homines & imperiti & temerarij, non solum Aetionias in Echionias inuertuerunt, sed hoc quoque nomen solum commodo suo ascripserunt, ignorantes Echionias Thebas in Bœotia esse, quæ pro Græcis contra Troianos steterunt, ut aperte in secundo Iliados narrat Hom. Quas autem se iactat expugnasse Achilles in Cilicia sunt Aetionias dictæ ab Aetione Andromachæ parte, quæ ab Achille in Thesens urbem Ciliciæ excellentiam fuisse de populari apud Homerum Andromachæ ipsa conquerit. Thebæ autem multarum urbium est nomen. Siquidem & in Aegypto & in Bœotia & in Cilicia & in Syria & in Ionia iuxta Miletum, & in Attica & in Thessalia Phionide & in Italia Thebæ fuerunt. Thebæ sanè Ciliciæ pro Troianis contra Græcos arma sumpserunt, legitur etiam Aetionias.

[Homerus Illados primo:

Χηϊμὸς τε θέσσε ἰπὸν ποδάρκωντος
πῶ δ' Ἰσθαδῶν, ἢ ἰπὸν ποδάρκωντος.

Et Illados sexto:

ἄφρονα ἔχοντα ἰπὸν ποδάρκωντος

καί τινος, ὅς τινος ἰπὸν ποδάρκωντος
θέσσε ἰσθαδῶν, ἢ ἰπὸν ποδάρκωντος
ἦτοι γὰρ κατ' ἴμεν ἀπὸ πρὸς δίος Ἀχιλλεύου,
ἐκ δ' ἰπὸν ποδάρκωντος ἰπὸν ποδάρκωντος
ὄφθαλμο ἰπὸν ποδάρκωντος, ἢ ἰπὸν ποδάρκωντος, &c.

Ex hac autem urbe & Chryseidem abduxere Græci Chryse sacerdotis filiam, ut Iliad. primo:

ἐκ δ' ἰσθαδῶν ποδάρκωντος
ἰπὸν ποδάρκωντος,
χρῆσις δ' αὐτὸν ἦρκε ἰπὸν ποδάρκωντος
ἰπὸν ποδάρκωντος.

Sunt autem Chryseis & Briseis patronymica nomina, cum propria faciunt, alterius Astynome, alterius Hippodamiae, ut Comment. ibidem annotat.]

Purpureus Caycus: fluuius est Mysiæ Caycus, quam regionem Græci deuastauerunt, ne Troianis ferre auxilium posset. Cæde populari: occisione populi sui. Bis sensit Telephus: Telephus Herculis fuit filius ex Auge nympa, qui expositus, a cerua dicitur

RAPH.

fuisse educatus, robustusque effectus Lycijs imperauit. Sentiens autem pro Troianis ab Achille quidem in femore fuit uulneratus, sed a suis protectus mortem effugit. Cum uero nulla remedia uulneri inuenirentur, Apollo consultus respondit aliter non posse sanari, nisi iterum se Achilli praberet uulnerandum. Quod cum fecisset, incolumis euasit, hoc autem Plinius ad naturalem referens rationem ait. Ferri naturam stipticam esse, ideoque medicos emplastris plagarum limaturam ferri adhibere solere. Unde & Achilles inquit doctus a Chirone per decussionem ferri Telephi uulnus dicitur curasse. [Et rursum libro 34. cap. 15. Est & rubigo ipsa in remedijs, & sic Telephum proditur sanasse Achilles, siue id ærea, siue ferrea cuspidem fecit. Ita certe depingitur eam decutiens gladio.

[Porro de Telephi uulnere idem Ouidius libro primo Remed.

Vulnus (inquit) Achilleo quæ quondam fecerat hosti,
Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.

Imperauit autem Telephus Mysis, quos Homerus, & post eum Calaber, Ceteos uocant, non Lycijs, ut Regius sensit, a Teuthranterege, cuius filiam Argiopem uxorem duxerat, successor ei terræ relictus, ut Diodorus auctor est libro quinto, & Pausanias in Arcadicis, Pindarus Ode quarta Isthmiorum: τὸ γὰρ ἰσθαδῶν ποδάρκωντος ἰπὸν ποδάρκωντος ἔχοντα. Huius filius Eurypylus fuit, quem postea Neoptolimus ad Troiam profectum, occidit. Homerus Odys. undecimo:

ἄλλ' ἴπὸν ποδάρκωντος ἰπὸν ποδάρκωντος
ἢ ἰπὸν ποδάρκωντος, ἢ ἰπὸν ποδάρκωντος
ἢ ἰπὸν ποδάρκωντος, ἢ ἰπὸν ποδάρκωντος, &c.

Reliqua apud Calabrum uide libro sexto.]

Ante actis: cadibus ante factis. Plangente: percutiente. Vtar in hoc idem: ego idem urar hasta eadem contra hunc Cygnum. Fraxinus: fraxinea hasta.

Non

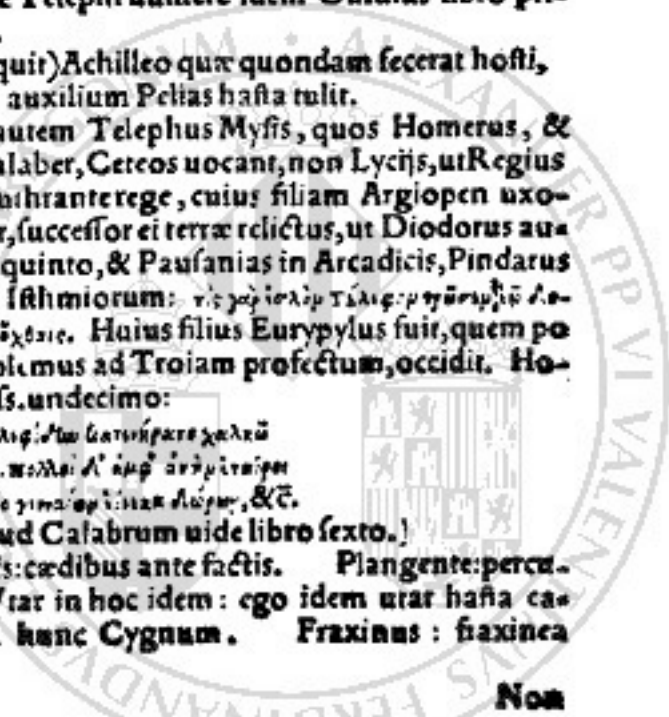
MICYL.

RAPH.

Aetionias

Thebæ.

MICYL.

Non euitata: à Cygno, qui nihil illa offendebatur.
 Solida caute: solido lapide. Secutum hostem: Cy-
 gnum nihil timentem, quia uulnerari non poterat.
 Ferrum lædi: retundi. Ter quater: sapius. Ceden-
 tem: retro subintelligatur. Ruit: eruit. Tenebræ na-
 tant: uolitant. attonitus enim nihil prospicere poterat.

Quem super: anastro-
 phe est, super quem es-
 nim in soluta dicimus
 oratione. Affixit ter-
 ra: prostrauit. Tra-
 hit: trahens stringit.

Elidunt: cōprimunt.
 Contulit in uolu-
 crem: cōuertit in uolu-
 crem, non nouam, sed
 in quam Cygnus Sthe-
 neli regis Lygurum fi-
 lius caui Phaethōtis si-
 ne fine dolēs fuerat cō-
 mutatus, ut in secundo
 poëta narrauit.

[Tres autem Cygni
 memorantur apud poë-
 tas, primus Neptuni fi-
 lius, quē occidit Achil-
 les, de quo hic Ouidius
 & in Phocicis Pausan.
 Alter Stheneli filius, Ly-
 gurum rex, de quo idē
 Ouidius supra libr. ij.
 & Pausanias in Atti-
 cis mentionē facit, qui
 idem & Muscum eun-
 dem fuisse dicit, atq; in
 de fabulæ locum datū.
 Tertius autē Cygnus
 Mattis filius fuit, quem
 Hercules singulari cer-
 tamine apud Peneum
 amnem superauit & oc-
 cidit. De quo idē Pau-
 sanias eodem libro,
 & Hesiodus in Aspide.]

Hic labor &c. Ar-
 gumentum. Superato
 autem Cygno inter es-
 pulas Achilles, cete-
 ritq; Achii admirantur
 corporis duriciæ, quod
 toties hasta à corpore
 eius esset repulsa, quæ
 admiratio à Nestore
 sene doctissimo specio-
 siore exemplo infirma-
 tur. Retulit enim sua
 ætate Cænim Elati fi-
 liam fuisse, quæ pro-

pter pulchritudinem à Neptuno compressa sit: Da-
 ta illi uenia ob iniuriam, ut in uirum mutata nullo te-
 lo interfeci possit. Hinc cum Pirithous Ixionis filius
 Neptuni interesset ducta Hippodamia, & Eurytus in-
 ter Centauros incitatus in nuptiam nouam impetum fe-
 cisset, cæteri Lapithæ atq; Centauri nuptias frequen-
 tes profluere. Ideoq; cum maxima cædes esset exorta,
 plurimiq; ex utraq; parte ob raptum matronarum con-
 cidissent, cō quod in uiolabilis ipse restaret, ab uniuersis

qui ex cæde reliqui fuerunt, nouissime impetu factu, cō-
 gestisq; in eum arborum truncis, spiritum reddere co-
 ætas est. Tamen non immemor Deus Neptunus à quo
 speciosum munus acceperat, supradictum in uolucem
 nominis sui transfigurauit. Hic labor: descripturus
 poëta duplicem Cænei mutationem, nam ex formina in

uirum, & ex uiro in a-
 uem est transfiguratus,
 sacrificia, conuiuiaq;
 Græcorum principum,
 præliumq; Lapitharū
 cum centauris in Pirithoi
 nuptiis prænar-
 rat. Fossas: castrorū.
 Profecta: exia.

[A profecando di-
 cta, quod in lacris Dijs
 profecabant, hoc à
 seorsim & primiti res-
 secta adolebant. Lu-
 canus libro sexto:

-Si pectora f' na
 Sæpe dedi, & laui ca-
 lido proiecta cere-
 bro.]

Acceptus: gratus.

Nidor: odor proprie
 tostatarum carniū.

Sacra tulere suam:
 sacrificia habuere suā
 portionem. Toris:
 in lectis. stratis namq;
 tribus lectis antiqui di-
 scumbel ant. Tosta
 carne: nam heroēs elia-
 xis non uescēbatur car-
 nibus. Multifori bu-
 xi: multa te amina ha-
 bentis. hæc item ob-
 lectamenta ociosorum
 & delicatorum sunt,
 non fortium atq; bel-
 licosorum. Virtus:
 fortitudo. Exhausta:
 expugnata, ac supe-
 rata. Inuictumq; à
 uulnere erat: insupera-
 bile atq; expers uulne-
 ris erat. Terebat: he-
 betabat, retundebat.

Forabilis: penetra-
 bilis. Perthæbum
 Cænea uidi: Cænis Es-
 lari Lapithæ filia fuit,
 cui Neptunus cū uim
 intulisset, copiam fecit
 ut quicquid ueller, pe-
 teret, se enim omnis

no concessurum. Puella ut uir in uulnerabilis efficere-
 tur petijt. Id illi benigne præstitit Neptunus, Cæneusq;
 uocatus nulli Deorum neque sacrificabat, neque sup-
 plicabat, sed suæ duntaxat hastæ, cui etiam peregrin-
 os ad se uenientes sacrificare cogebat. Qua impieta-
 ram Iouis in se concitauit. Nam in pugna à Centau-
 ris in nuptiis Pirithoi excitata, multos hostium cum in-
 terfecisset, neq; ipse cuiusquam ferro uulnerari posset, à
 Centauris tandem coniectis arboribus fuit oppressus,

Ajax Annuerat uoto: concesserat id quod cupiebat. Dederatq; super: in super concesserat. Attracides: Atrox urbs est Thessaliae ab Attrace Penei & Burae filio aedificata & denominata, unde Attracides declinat & Attracius. Patronymicum autem pro possessiuo est positum. Peneia arua: per qua Peneus labitur. Duxerat Hippo-

Pirithoi nuptiae dam: Pirithous Ixionis non ex nube, sed ex coniuge filius Hippodamiam uxorem duxit, ad cuius nuptias Centauros, Lapithasq; inuitauit, sed Centauri, in primisq; Eurytus uino calens uim nouae nuptiae afferre cum uellet, maximam excitauit pugnam, in qua cum multi utriusq; cecidissent, Lapithae tandem superiores euaserunt.

Ixion Audaci Ixione: qui ausus est de stupro interpellare Iunonem, quae ei nubem sibi similem obiecit, ex qua Centauri nati esse feruntur, ca-

Lapitharum Centaurorum certamen put quidem humanum, reliqua uero membra esquina habentes. Quod quidem cum fieri non possit, idcirco fictum est (ut Palaephatus narrat) quod Ixione in Thessalia regnante tauro- rum grex in Pelio monte ferus est effectus, qui-

bus quidem non solum montes infestabantur, sed castra quoque loca deuastrabantur. Quare motus Ixion multas pecunias ijs proposuit, qui feros illos tauros caperent. Iuuenes igitur quidam ad radices Pelij montis habitantes in uico, qui Nephelae, id est, nubes uocabatur, coeperunt ira docere equos ut scissorem pate- rentur, antea namque equitare nesciebant, uerum curribus solum utebantur. Ita singulos equos cum ascendissent in tauros impetum fecerunt, iaculisq; uulnere- tes tandem interfecerunt. Unde etiam Centauri iuuenes illi fuerunt denomi-

Centauroi nati a τένταρον τειχε ταιπος, hoc est a stimulantibus & uulnerandis bobus. Nulla quippe tau-ri pars Centauris inest. Figura uero hominis & equi esse uidetur, ex eo quod primi ascendere equos coeperunt. Acceptis autem ab Ixione pecunijs adeo superbi sunt effecti, ut cum alios multos, tum Ixionem ipsum Lapithis imperantem uarijs iniurijs afficerent. Ad nuptias enim Pirithoi inuitati

posteaquam ebrii sunt facti, Lapitharum uxores rapere atq; asportare illas equis imponentes coeperunt. Ira pugna inter Centauros & Lapithas exorta est. Cum uero in montes refugerent, cauda equorum & capita hominum duntaxat cernebantur, ex quo incredibilis fabula fuit eleganter conficta. [Fabulae meminit. Home. Odyss. & his uerbis

Οἶσθε καὶ κένταυρον ἄρκον ἔμυρον ἴωντα
καὶ τὸν ἐν μεγάροισιν ἰσχυρὸν ἄρκαον
καὶ τὸν ἐν μεγάροισιν ἰσχυρὸν ἄρκαον
καὶ τὸν ἐν μεγάροισιν ἰσχυρὸν ἄρκαον
καὶ τὸν ἐν μεγάροισιν ἰσχυρὸν ἄρκαον

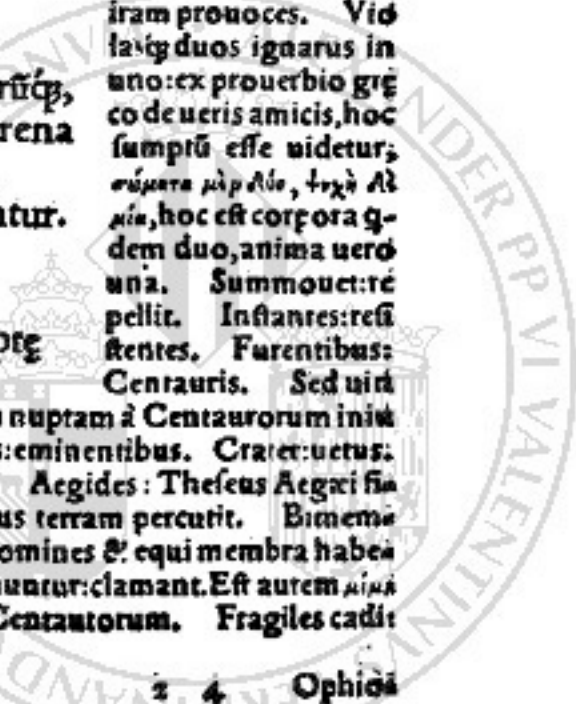
Sicut erat, nam iam uoto Deus æquoris alti Annuerat, dederatq; super me saucius ullis Vulneribus fieri, ferroue occumbere posset, Munere lætus abit, studijsq; uirilibus æuum Exigit Attracides, Peneiaq; arua pererrat Duxerat Hippodamen audaci Ixione natus, Nubigenasq; feros, positus ex ordine mensis, Arboribus tecto discumbere iusserat antro. Aemonij proceres aderant, aderamur & ipsi, Festaq; confusa resonabat regia turba. Ecce canunt Hymenæon, & ignibus atria fumant Cinctaq; adest uirgo, matrumq; nurumq; caterua, Præsignis facie, felice diximus illa Coniuge Pirithoum, quod pene sefellimus omen. Nam tibi fauorum sequissime Centaurorum Euryte, q; uino pectus tam uirgine uisa Ardet, & ebrietas geminata libidine regnat. Protinus euerse turbant conuiuia mensæ, Raptaturq; comis per uim noua nupta prehensis: Eurytus Hippodamen, alij, quam quisq; probabat, Aut poterat, rapiunt, captæq; erat urbis imago. Fœmineo clamore sonat domus, ocyus omnes Surgimus, & primus, quæ te uerordia Theseus Euryte pulsat: ait, qui me uiuente lacessas Pirithoum, uiolasq; duos ignarus in uno? Neue ea magnanimus frustra memorauerit heros, Summouet instantes, raptamq; furentibus aufert, Ille nihil contra, neq; enim defendere uerbis Talia facta potest, sed uindictis ora proteruis Insequitur manibus, generosaq; pectora pulsat, Forte fuit iuxta signis extantibus asper Antiquus crater, quem uastum, uastior ipse Sustulit Aegides, aduersaq; misit in ora, Sanguinis ille globos pariter, cerebrumq; merisq;, Vulnere, & ore uomens, mædida resupinus harena Calcitrat, ardescunt germani cæde Bimembres, Certatimq; omnes uno ore arma, arma loquuntur. Vina dabant animos, & prima pocula pugna Missa uolant, fragilesq; cadi, curuiq; lebetes, Res epulis quondam, nunc bello, & cædibus apte

dicis: Thesei quo nouam nuptiam a Centaurorum iniuria liberat. Extantibus: eminentibus. Crater: uetus. Vastum: maximum. Aegides: Theseus Aegæi filius. Calcitrat: calcibus terram percutit. Bimembres: Centauri, qui & homines & equi membra habebant. Arma arma loquuntur: clamant. Est autem uim & imitatio clamoris Centaurorum. Fragiles cadi: ex creta confecti.

Ubi & illud obiter notandum Eurytionem ab Homero dici iuxta hic Ouidius Eurytum uocat. [Ubiq; natus feros: Centauros teroces ex nube genitos. Aemonij proceres: Thessali principes. Confusa turba: uariorum populorum.]

Cinctaq; adest uirgo: circumdata multitudine matronarum.

Quod pene sefellimus omen: pene falsum effecimus propter eam quæ secuta est iram. Ebrietas geminata: duplicata. Libidine: appetitu coeundi cum Hippodamia uirgine. Probabat: laudabat. Sonare sonat, sic pit. Quæ uerordia: Theseus partes Pirithoi suscipit, cui amicitia tanta coniunctus erat, ut inter paria amicorum primus numerentur. Pulsat: uexat. Lacessas: ad iram prouocet. Vis lacus duos ignarus in uno: ex proverbio grecico de ueris amicis, hoc sumptum esse uidetur; οὐκ ἔστιν ἄλλο, ἢ τὸν ἄλλο, hoc est corpora quædam duo, anima uero una. Summouet: repellit. Instantes: resistentes. Furentibus: Centauris. Sed uir-

Ophionides Amycus: Ophionis filius.

Penetratia: sacraria.

Densum funale: funale quidem hoc loco instrumentum esse uideretur lampadibus sustinendis accommodatum, sed ut tradit Ser. funale à funibus dicitur, quos ante usum papyri cetera circumdatos prisci habuere. Unde et funera dicta sunt: quod funes incæsi mortuis præferbantur.

Lampadibus cor. lucernis coruscantibus & uentibus. Sacrificaria: tauri: sacrificijs dicta. Illisit: intorsit, cum impetu misit. In ore nõ agnoscendo: in facie, quæ propter omnium cõfusionem cognosci non poterat.

Disiectis: diuisis, dissipatis. Mensæ acer: ex acere confectæ.

Strauit: prostravit.

Al. sua Pellæus Pelates: Pella nomen est multarum urbium. nam et in Macedonia, & in Thessalia, & in Achaia, & in Syria est Pella, unde Pellæus deriuatur. Sed Pella Macedoniae patriæ Alexandri Magni patria. Bunomo & Bunomia: prius fuit dicta. Pella autem cognominata est à Pella conditore.

Spumantè: expuentem, cum spuma effluentem. Immanem: maximam. Reluctantis: repugnantis, resistens. Cancendo: in cantando.

[Alludit autem ad id, quod Thæssalæ mulieres peculiariter eo nomine infames fuerunt, quod essent ueneficæ & incantatrices. ut & Lucianus indicat in Asino. & Tarræus in quartum Apollonij.]

Figitur Gryneus lumina: figurate per synecdochem poeticam talia dicuntur. nam solura oratio lumina figuntur exposceret, & oculi creantur. Primitium torrem. Princi-

Primus Ophionides Amycus penetratia donis

Haud timuit spoliare suis, & primus ab æde

Lampadibus densum rapuit tunale corruscis,

Elatumq; alte, ueluti qui candida tauri

Rumpere sacrificia mollitur colla securi,

Illisit fronti Lapithæ Celadontis, & ossa

Non cognoscendo confusa reliquit in ore.

Exiliere oculi, disiectisq; ossibus oris

Acta retro naris, medioq; est fixa palato.

Hunc pede conuulso mensæ Pellæus acernæ

Strauit humi Pelates, deiecto in pectora mento,

Cumq; atro mixtos spumantem sanguine dentes,

Vulnere tartareas geminato misit ad umbras.

Proximus ut steterat, spectans altaria uultu

Fumida terribili, cur non ait utimur istis?

Cumq; suis Gryneus immanem substulit aram

Ignibus, & medium Lapitharum iecit in agmen:

Oppressitq; duos Brotean, & Orion, Orion

Mater erat Mycale quam deduxisse canendo

Sæpe reluctantis constabat cornua Lunæ,

Non impune feres, teli modo copia detur,

Dixerat Exadius, reliq; habet instar, in alta

Quæ fuerant pinu: uotiuu cornua cerui.

Figitur hinc duplici Gryneus lumina tramo,

Eruiturq; oculos, quorum pars cornibus hæret.

Pars fluit in barbam, concretaq; sanguine pendet.

Ecce rapit medijs flagrantem Rhoetus ab aris

Primitium torrem dextraq; à parte Charaxi

Tempora perfregit fuluo protecta capillo.

Correpti. rapida, ueluti seges arida, flamma

Arserunt crines, & uulnere sanguis inustus

Terribilem stridore sonum dedit, ut dare ferrum

Ignem rubens plerumq; solet, quod forcipe curua

Cum faber eduxit, lacubus demittit, at illud

Stridet, & in tepida submersum sibilat unda.

Saucius hirsutis auidum de crinibus ignem

Excudit, inq; humeros limen tellure reuulsum

Tollit onus plaustru, quod ne permittat in hostem,

Ipsa facit grauitas. socium quoq; saxea moles

Oppressit spatio stantem propiore Cometen.

Gaudia nec retinet Rhoetus, sic comprecor inquit

Cætera sit fortis castroru turba tuorum.

Semicremoq; nouat repetitum stipite uulnus,

Terq; quaterq; graui iuncturas uerticis ictu

Rupit, & in liquido sederunt ossa cerebro.

Victor ad Euagrum, Coritumq; Dryantaq; transit.

E quibus ut prima tectus lanugine malas

Procubuit Coritus. puero quæ gloria fuso

Parta tibi est Euagrus ait: nec dicere Rhoetus

Plura sinit, rutilasq; ferox in aperta loquentis

Condidit ora uiri, per os in pectora flammæ.

Te quoq; sæue Drya circum caput igne rotato

Insequitur. sed non in te quoq; constitit idem

Exitus, assiduae successu cædis ouantem,

palem titionem. Dedit: edidit, emisit. Ignerubens: candens.

Eduxit: extraxit ex igne. Lacubus: in lacus. Sibilat: sibilare uidetur. Onus plaustru: magnitudinem saxi ostendit. Permittat: immittat, iaciat.

Ipsa grauitas: ipsum pondus. Saxea moles: saxi magnitudo.

Gaudia nec retinet Rhoetus: hoc est præferre læticiam de Cometa morte conceptam.

Semicremo: semicremato. Terq; quater: sepius. numerus enim finitus pro infinito est positus. Verticis: capitis, à parte namq; per synecdochem intelligi mustos. Sederunt: depressa fuerunt, descenderunt in cerebrum. A sidendo namq; hoc præteritum uenit.

Prima lanugine: prima barba. Tectus malas: tectas & cooperatas habens maxillas. Est enim synecdochæ poetica, ut sapius diximus. Malas autem per maxillas posuit poeta. nam malæ, quæ homini tantum tributæ sunt (ut tradit Plinius) lanugine non uestiuntur. Sunt enim partes illæ, quæ inter oculos & buccæ in pomi similitudine eminent, unde etiam malæ fuerunt appellatæ, quod malo et pomo similes esse uidentur. Pucro fuso: strato, intersecto. Pucrum autem illum uocat, ut illius cædis auctor in inuidiam adducat. Condidit: condidit. Sed non in te quoq; constitit idem Exitus: nam Dryas Cætauros, ipsum que in primis Rhoetum in fugam conuertit.

Assidua: cædis: nam particula similis de subaudiatur. Exponit enim quomodo idem exitus Euagri & Dryantis non fuerit, Dryas enim Rhoetum se

perfecit

persequentem uulne-
rauit, & in fugam con-
uertit. Dryantis hui-
us ut & Exadij Home-
rus quoque meminit. In
liad. α. οὐ γὰρ πωρὶς ἴδεν
ἰνὴρας, οὐδ' ἰδὲ μαστοῖον κί-
πιδόων ἰθὺν ἄρα δὲν ἠμῶν
ἀσπ. κατὰ τ' ἰσθμίου. &c.]

Sude obuia: præ-
usto palo. Quis suis
frustra: Centauris.

Ad Herculeos arcus:
nam Nessus, ut in su-
periore libro poeta ex-
posuit cum Deianiræ
Herculis uxori uim af-
ferre uellet, ab Hercu-
le ipso sagitta hydræ
ueneno tincta transfi-
xus est. Perculit, per-
cussit. Committit-
ur: coniungitur.

[Volunt hoc loco
interpretes Cæneū cē-
tauri nomen esse, pe-
nultima longa, col-
differe ab alero, La-
pithæ nomine. Dein-
de & poetam ad histo-
riam alludere Pompo-
nij cuiusdam, qui cum
uulnus ore acceptum
Cæsari ostentasset, ri-
su exceptus ab eodem
fuerit, dicente, Ne un-
quam igitur fugiens
respexeris. De Cæneo
igitur dubium nonni-
hil uideri queat, ut-
id nomen integram et
syncerum sit, quando-
quidem & alia non
pauca diuerse ac uarie
leguntur. De Pompo-
nij autem historia me-
minit Quintilianus.]

Imæ fronti: infimæ
frontis parti. Sopi-
tus uenis: propter ea-
briacitatem. Quæ quan-
ta fuerit ex eo ostendit-
tur, quod in tanto stre-
pitu dormiebat, neque
expergisci poterat.

Carchesia: Carche-
sum uas est uinariū.

Vrsæ Ossæ: ursæ,
quæ in Ossa mōre fue-
rat capta. Ab Ossa nō-
que Ossus deriuatur.

Amento: loro quo
iaculatores utunt, ut
longius hastas emit-
tunt. Cum stige: cū
aqua sigis paladis.

Qua iuncta est humero ceruix, sude figis obuia,
Ingemuit, duroq; sudem uix osse reuellit
Rhoetus, & ipse suo madefactus sanguine fugit,
Fugit & Arneus, Lycidasq; & saucius harmo
Dexteriore Medon, & cum Pisenore Caumas,
Quiq; pedum nuper certamine uicerat omnes
Mermeros, accepto tum uulnere tardius ibat.
Et Pholus, & Menelas, & Abas prædator aprorū,
Quiq; suis frustra bellum dissuaserat augur
Astylos, ille etiam metuenti uulnera Nesso,
Ne fuge, ad Herculeos (inquit) seruaberis arcus.
At nō Eurynomos, Lycidasq; & Aræus, & Imbreus
Effugere necem, quos omnes dextra Dryantis
Perculit aduersos, aduersum tu quoq; quamuis
Terga fugæ dederas, uulnus Cænce tulisti.
Nam graue respiciens inter duo lumina ferrum,
Qua naris fronti committitur, accipias imæ,
In tanto fremitu cunctis sine fine iacebat
Sopitus uenis & inexperrectus Aphyphas,
Languentiq; manu carchesia mixta tenebat,
Fusus in Ossæ uillosis pellibus Vrsæ.
Quem procul ut uidit frustra nulla arma mouentē,
Inserit amento digitos, miscendaq; dixit
Cum styge uina bibes Phorbas, nec plura locutus
In iuuenem torsit iaculum, ferrataq; collo
Fraxinus, ut casu iacuit resupinus, adacta est,
Mors caruit sensu, plenoq; è gutture fluxit,
Inq; toros, inq; ipsa niger carchesia sanguis.
Vidi ego Petræum conātem tollere terra
Glandiferam quercum, quam dū cōplexibus ambit,
Et quatit huc, illuc, labefactaq; robora pulsat,
Lancea Pirithoi costis immissa Petræi
Pectora cum duro luctantia robore fixit.
Pirithoi cecidisse Lycum uirtute ferebant.
Pirithoi uirtute Chromin, sed uterq; minorem
Victori titulum, q; Dictys, Helopsq; dederunt.
Fixus Helops iaculo est, quod peruia tempora fecit,
Et missum à dextra læuam penetrauit ad aurem.
Dictys ab ancipiti delapsus ac umine montis
Dum fugit instantem trepidans Ixione natum
Decidit in præceps, & pondere corporis ornum
Ingentem fregit, suaq; induit illa fractæ.
Vltor ad est Phereus saxumq; è monte reuulsum
Mittere conatur, mittentem stipite querno
Occupat Aegides, cubitiq; ingentia fregit
Ossa, nec ulterius dare corpus inutile leto
Aut uacat, aut curat, tergoq; Bianoris alti
Insilit, haud solito quenq; portare nisi ipsum,
Opposuitq; genu costis, prensamq; sinistra
Cæsariem retinens uultum, minitantiaq; ora
Robore nodoso, præduraq; tempora fregit,
Robore Nedymnum, iaculatoremq; Lycoten
Sternit, & immissa protectum pectora barba

Fraxinus ferrata: ha-
sta ex fraxino munita
ferro, ac cuspidem fer-
ream habens. Mors
caruit sensu: sopitus eo-
nim ac ebrius erat.

Plenoq; è gutture:
uentre quem propter
magnitudinem gurgi-
tem uocat. legitur et-
iam, Gutturæ. Inq;
toros: in lectum & ure-
scæ pellem. [aut etiam
in pulpas pectoris, si-
ue harmos, ut de ante-
riore parte cærauri in-
telligatur.] Tolle-
re: euellere. Labefa-
cta robora: labefac-
ta quercum, Robor ju-
tem legendum est, nō
corpora, ut ferè in exē-
plaribus est de praua-
rum. Costis: per cos-
tas. Luctantia: reti-
nentia. Pirithoi uir-
tute: fortitudine, repe-
titione autem in Piri-
thoi laudem usus est
poeta. Minorem tis-
tulum: minorem glo-
riam. Dictys: Cæne-
tauri nomen est, non
appellatio. Quod
peruia tempora fecit:
quod per media tem-
pora penetrauit. An-
cipiti acun: c: præcia-
piti & alto r: uentis uer-
tice, atq; ac mine.

Et pondere cor-
ris ornum: quantus es-
set Dictys Centaurus
pulchra emphasi de-
monstratur. Qui enim
cadens maximam or-
num frangit, non po-
test non uastissimus es-
se. Suaq; induit illa
fractæ: hoc est, suisq;
ilibus cooperuit fra-
ctam ornū. Dicimus
autem induo te uestē
& tibi. Mittentem:
mittere uolentem.

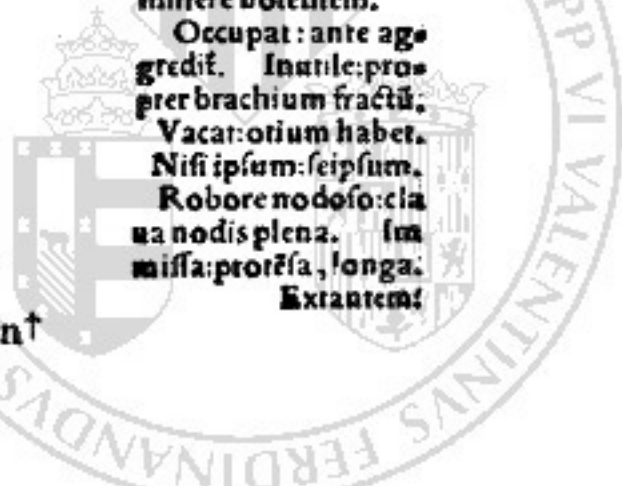
Occupat: ante ag-
gredit. Inutile: pro-
pter brachium fractū.

Vacat: otium habet.

Nisi ipsum: seipsum.

Robore nodoso: cia-
ua nodis plena. Im-
missa: protensa, longa.

Extantem:

Therac Extantem: eminentem. Theracq; Aemonijs qui prensos: quanta fuerit Thesei uirtus, magnitudo, fortitudosq; Centaurorū, quo, interficit aperte ostendit. Ultra: ulterius. Magno molimine: magno conatu. Recessit: refugit.

Amyntor Credi sic ipse uolebat: se à Pallade admonitum fuisse Theseus credi uolebat. Abscindit: auellit. Amyntor: rex hic Dolopum fuit, ac Phœnicis rex. Pacis pignus: fidemq; significat Crantorem Peleo obfidem ab Amyntore fuisse datum. Dissiectum: dissipatum.

Mentis quoq; uiribus: etiam indignatione mentis. Laterum cratem: costas quæ ita compositæ sunt, ut cratem efficere uideatur.

Aeger: indignatus, & uulneratus. Erigitur: concitatur.

Proculcat: conculcat. Virum: Peleum uirtute præditum.

Duo pectora: & equi & hominibus. Centaurus: uim fuit.

Collis: Marte: conuulsus & ense percussus. Quantum concedant: quæto sint inferiora nostro ente.

Tortis: cum impetaleci. Hærentem: dubitantem. Sub mediam aluum: circa medium uentrem. Terra: per terram. Sua uiscera: sua intestina.

Impedit: colligauit.

Tua Cyllare forma: tua pulchritudo. Cyllarus autem & Centauri & equi à Castore domiti nomen est. Virgili. Domitus Pollicis habentis Cyllarus. Redimit: serua uir, liberauit à cæde.

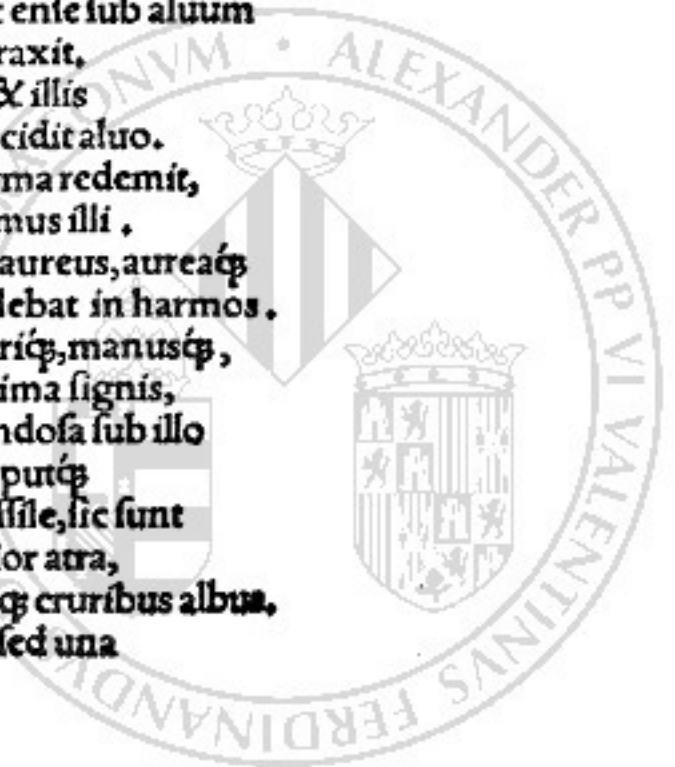
Illis naturæ: Centaurorum, qui cum sint ex parte equi, et ex parte homines, non uidentur esse posse formosi.

Hippasos, & summis extantem Riphea syluis.
Theracq; Aemonijs qui prensos montibus uisus
Ferre domum uiuos, indignantesq; solebat.
Haud tulit utentem pugnae successibus ultra
Thesea Demoleon, solidosq; reuellere dumo
Annosam pinum magno molimine tentat.
Quod quia non potuit, præfractam misit in hostem.
Sed procul à telo Theseus ueniente recessit
Pallados admonitu (credi sic ipse uolebat)
Non tamen arbor iners cecidit, nam Crantoris alti
Abscidit iugulo pectusq;, humerumq; sinistrum.
Armiger ille tui fuerat genitoris Achille,
Quem Dolopum rector bello superatus Amyntor
Æacidæ dederat pacis pignusq;, fidemq;.
Hunc procul ut fœdo disiectum uulnere Peleus,
Vidit, at inferias iuuenum gratissime Crantor
Accipe ait, ualidosq; in Demoleonta lacerto
Fraxineam misit, mentis quoq; uiribus hastam,
Quæ laterum cratem perrupit, & ossibus hærens
Intremuit, trahit ille manu sine cuspide lignum.
Id quoq; uix sequitur, cuspis pulmore retenta est.
Ipse dolor uires animo dabat, aeger in hostem
Erigitur, pedibusq; uirum proculcat equinis.
Excipit ille ictus galea, clypeosq; sonantes.
Defensatq; humeros prætentatq; sustinet arma.
Perq; harmos uno duo pectora perforat ictu.
Ante tamen leto dederat Phlegæon, & Hylæon
Eminus Iphinoum, collato Marte Daninq;.
Additur his Dorylas, qui tempora tecta gerebat
Pelle Lupi, sæuicq; uicem præstantia teli
Cornua dura bouum multo rubefacta cruore.
Huic ego (nam uires animus dabat) aspice dixi
Quantum concedant nostro tua cornua ferro,
Et iaculum toris, quod cum uitare nequiret,
Opposuit dextram passuræ uulnera fronti.
Affixa est cum fronte manus, fit clamor, at illum
Hærentem Peleus, & acerbo uulnere uictum
(Stabat enim propior) mediâ ferit ense sub aluum
Profiliit, terraq; ferox sua uiscera traxit,
Tractatq; calcauit, calcataq; rupit, & illis
Crura quoq; impedit, et inani concidit aluo.
Nec te pugnantem tua Cyllare forma redemit,
Si modo naturæ formam concedimus illi.
Barba erat incipiens barbæ color aureus, aureaq;
Ex humeris medios coma dependebat in harmos.
Gratus in ore uigor, ceruix, humeriq;, manusq;,
Pectoraq; artificum laudatis proxima signis,
Ex qua parte uir est, neq; equi mendosa sub illo
Deteriorq; uiro facies, da colla, caputq;
Castore dignus erit, sic tergum sessile, sic sunt
Pectora celsa toris toris pice nigrior atra,
Candida cauda tamē, color est quoq; cruribus albus,
Multæ illum petiere sua de gente, sed una

Barba erat incipiens quanta esset pulchritudine Cyllarus Centaurus eleganter poeta describit. Color aureus: fuluus. Laudatis proxima signis: stantibus non uulgaribus, sed approbatis simillima. Mendosa facies: turpis figura. Sic tergum sessile: latum, aptumq; ad sedendum. Aliter sessiles lactucas dicimus. Sedentes enim intelligimus.

Pectora celsa: eminentia, alta. Toris propter toros, & eminentes carnes. Candida cauda tamen: generosi mi equi signa describit poeta. Petiere: appetuere. Sua de gente: de Centaurorum genere.

Hylæon

Hylonome: sylvam depascens interpretari potest Hylonome.

Abstulit: habuit, potita est. Semiferas: Centauros. Cultus: ornatus. Rore maris: rore marino. herba suavis odoris. Canentia lilia: alba. Pagasæ sylvæ: vicinæ Pagasæ urbi Thessaliæ, quæ fontibus abundat, unde & nomē. nāq̄ fons dicitur.

Prætendat: opponat. Vellera: pelles.

Lateri læuo: sinistro. Dextrū enim erat nudum. Errant: uagantur. Autor in incerto est: auctor ignoratur. Paruo uulnere: scite. Nam ex sententia physicorum cor ne minimū quidem uulnus pati potest. Reflexit: frigidum factū, & extinctum est. Arcuit: uertit, prohibuit.

Incubuit telo: incumbens telo se transfixit. Quod inhæserat illi: quod illi Cyllaro fuerat infixum.

Moriensq̄ suum complexa maritum est: hypallage est, Complectens namq̄ maritum mori intelligitur. Et ille stat: etiam ille stare & esse uidetur. Sæua uellera: magnas pelles. Vinxerat: colligauerat. Phæocomes: fuscam ac nigram habens barbam interpretatur. quæ namq̄ fuscum significat.

Hominē simul protectus: qui coma & se & hominem protegerat & cooperauerat. Est enim synecdoche poetis maxime familiaris.

Codice qui misso: stipite, trunco. Phonolene: Phonolene filium. Fracta uolubilitas capitis: rotunditas capitis. Lac concretum: coagularum.

Manat: fluit. Hic ce legendū est: ne iam bus fiat, quem non recipit heroicus uersus. Hic enim pronomen

Abstulit Hylonome, qua nulla decentior inter Semiferas altis habitauit fœmina syluis.

Hæc & blanditijs, & amando, & amare fatendo Cyllaron una tenet, cultus quoq̄ quantus in illis esse potest membris, ut sit coma pectine lenis. Ut modo rore maris, modo se uisula ue, rosa ue, Implicet interdum canentia lilia gestet.

Bisq̄ die lapsis Pagasæ uertice sylvæ Fontibus ora lauet, bis flumine corpora tingat. Nec nisi quæ deceant, electarumq̄ ferarum Aut humero, aut lateri præterdat uellera læuo. Par amor est illis, errant in montibus unâ.

Antra simul subeunt, & tum Lapitheia tecta Intrarant pariter, pariter fera bella gerebant. Autor in incerto est, iaculum de parte sinistra

Venit, & inferius qua collo pectora subsunt Cyllare te fixit. paruo cor uulnere læsum Corpore cum toto post tela educta refrixit.

Protinus Hylonome morientes excipit artus. Impositaq̄ manu uulnus fouet, oraq̄ ad ora Admouet, atq̄ animæ fugienti obsistere tentat.

Ut uidet extinctum, dictis, quæ clamor ad aures Arcuit ire meas, telo, quod inhæserat illi Incubuit, moriensq̄ suum complexa maritum est.

Ante oculos stat & ille meos, qui sæua leonum Vinxerat inter se connexis uellera nodis Phæocomes, hominēq̄ simul protectus, equumq̄.

Codice qui misso, quem uix iuga bina mouerent Iuncta, Phonolenen à summo uertice fregit. Fracta uolubilitas capitis latissima, perq̄ os,

Perq̄ cauas nares, oculos, auresq̄ cerebrum Molle fuit, ueluti concretum uimine querno Lacsolet, ut ue liquor sub pondere cribri

Manat, & exprimitur per densa foramina spissus. Ast ego, dum parat hic armis nudare iacentem, (Scit tutus hoc genitor) gladium spoliantis in ima

Ilia demisi. Chthonius quoq̄, Teleboasq̄ Ense iacent nostro. ramum prior ille bifurcum Gesserat, hic iaculum, iaculo mihi uulnera fecit,

(Signa uides) apparet adhuc uetus inde cicatrix. Tunc ego debueram capienda ad Pergama mitti, Tunc poteram magni, si non superare, morari

Hectoris arma meis. illo sed tempore nullus, Aut puer Hector erat, nunc me mea deficit ætas. Quid tibi uictorem gemini Periphanta Pyreti.

Ampyca quid referam: qui quadrupedantis Oidi Fixit in aduerso cornum sine cuspe uultu. Veete Pelethronius Macareus in pectus adacto

Strauit Erigdupum, memini, & uenabula condidit Inguine Nessæi manibus coniecta Cymeli. Nec tu credideris tantum cecinisse futura

Ampyciden Mopsium. Nō ipso iaculante bifurmis Occubuit, frustra loqui tentauit Odites.

corripi notus est, quam ut sit admonendam.

Nudare: spoliare.

Scit tutus hoc genitor: Peleus, nam Achilles alloqui Nestor.

Ramum bifurcum: stipitem duas in partes diuisum. Signa uides: cicatricem uulneris accepti indicat Nestor. Tunc ego debueram: eleganter senis mores exprimitur. Solent namq̄ senes se laudare. Nullus: non. Nomen pro aduerbio positum est

Cornum: hastâ & cornu confectar

Quadrupedantis: quatuor pedibus currentis, Centaurus nāque erat. In aduerso uultu: in opposito ore. Veete Pelethronius Macareus: Pelethronium Thessaliæ mons est, unde Pelethronius declinatur.

Erigdupum: graui ter strepēs Erigdupus interpretatur. Epitheton Homero frequēs ut ipse dicitur: talis dicitur.

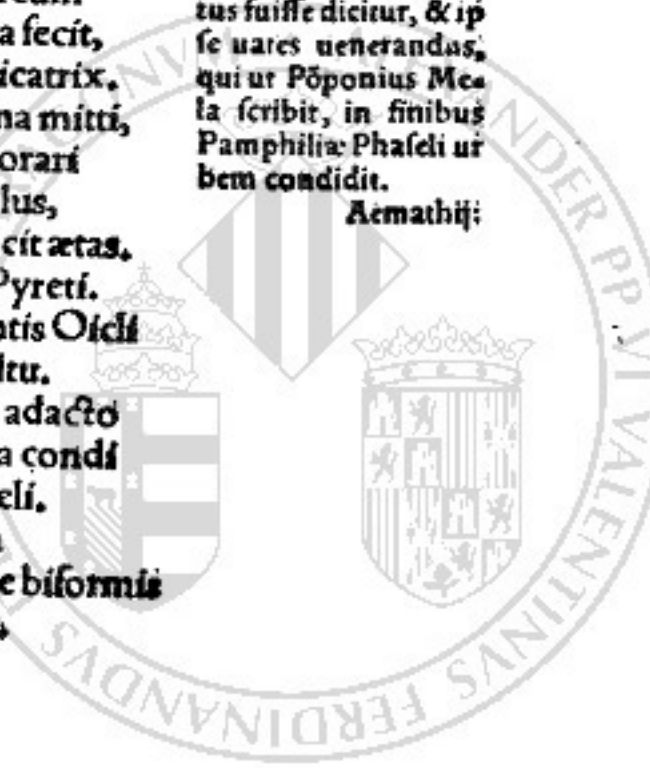
Inguine: inguen & pudenda significat, & morbum maxime pudenda infestantem.

Ampyci in Mopsium: Mopsus, t. in pollonij expositor ait, Ampyci Titaronis filij sui filias: unde etiam Ampycides uocatur. Alter ex Apolline & Manto Tircesij filia natus fuisse dicitur, & ipse uares uenerandas, qui ut Pöponius Meala scribit, in finibus Pamphiliæ Phaseli urbem condidit.

Aemathij:

Hylonome

Phæocomes
Al. comē

Aemathij: Thessali.
Leto dederat: interea
fecerat. Variabant:
alii nanq; ex capillis al-
bi, alij erant nigri.

Macedoniaq; sarissa:
sarissae haste sunt
Macedonum, ut pila
Romanorū, gessa Gal-
lorum. [Nota autem
secundā in Macedo-
nia, longam positam,
a poeta per *ισσάριον*. Nā
in primitiuo aliās cor-
ripitur, ut apud Clau-
dianū de bell. Getico
Nubib. intractum Ma-
cedo miratur Olym-
p. m. &c. & Silium li.
15. Feruebat Macedū
sub. & p. cussa ruinis.]

Ette Cæni feram: cū
magni indignatione
hæc dicit Latreus, ac si
diceret, Nequaquam
patiar te meos locos
interficere. Cæneum
autem per contemp-
tū Cænim uocat, ac si ad-
huc femina esset.

Quo præmia facta:
concupitum cum Ne-
ptuno illi exprobrat.

Quid uel nata uide:
nam femina. Vel
quid sis passa: Neptu-
ni nanq; uim passa es.

Colum' colus in-
strumenti im est, quo
mulieres ist. notius,
quā ut ut describen-
dum. Cum calathis:
calathus uas est, quem
lanni qualillum uo-
cant, reponendis fufis
accommodatum. Ia-
ctant: inaniter clamā-
ti. Erui: aperuit.

Commisus: cōiun-
ctus. Pellei iuuenis:
Cænei a Pella urbe or-
tiginem ducentis.

Cominus aggredia-
tur: ense inuadit Cæ-
nē, id quod nisi pro-
prius accederet facere
non poterat.

MICYL.

[In alijs editionibus
legitur, Nudaq; Phy-
lei iuuenis, ut dubita-
ri possit, utrū Phyllei
potius, quā Pellei le-
gēdū sit a Phyllo Thes-
salice oppido, cuius &
Steph. et Strabo memi-
nit. 9. A quo & Phyl-
lei Apollinis templum

Ad mentum lingua, mentoq; ad guttura fixo.
Quinq; neci Cæneus dederat, Stiphelūq; Bromūq;
Antimachumq;, Helimūq;, securiterūq; Pyracmon.
Vulnera non memini, numerum, nomenq; notaui,
Prouolat Emathij spolijs armatus Halefi, †
Quem dederat leto membris & corpore Latreus
Maximus. huic ætas inter iuuenemq;, senemq;.
Vis iuuenilis erat, uariabant tempora cani,
Qui clypeo, gladioq;, Macedoniaq; Sarissa
Conspicuis, faciemq; obuersus in agmen utruq;
Armatq; concussit, certumq; equitauit in orbem.
Verbaq; tot fudit uacuas animosus in auras.
Ette Cæni feram, nam tu mihi foemina semper,
Tu mihi Cænis eris, nec te natalis origo
Commonuit. † mentemq; subit, quo præmia facta,
Qua; uiri falsam speciem mercede parasti,
Quid uel nata uide, uel quid sis passa, columq;
I, cape cum calathis, & framina pollice torque,
Bella relinque uiris, iactanti talia Cæneus
Extentum cursu missa latus eruit hasta,
Qua uir equo cōmissus erat, fuit ille dolore,
Nudaq; Pellei iuuenis ferit ora sarissa,
Non secus hæc resilit, q; recti a culmine grando,
Aut si quis paruo feriat caua tympana saxo,
Cominus aggreditur, lateriq; recondere duro
Luçtatur gladium, gladio loca peruisa non sunt.
Haud tamen effugies, medio iugulaberis ense.
Quādoquidē mucro ē hebes, inquit, & in latus ensē
Obliquat, longaq; amplectitur ista dextra,
Plaga facit gemitus, ut corpore marmoris icta,
Fractaq; dissiuit percusso lamina collo.
Ut satis illæsos miranti præbuit artus,
Nunc age ait Cæneus, nostro tua corpora ferro
Tentemus, capuloq; tenuis demisit in hamos
Ensem saniferum, cæcamq; in uiscera mouit,
Versauitq; manum, uulnusq; in uulnere fecit,
Ecce ruunt uasto trepidi clamore bimembres,
Telaq; in hunc omnes unum mittuntq;, feruntq;.
Tela retusa cadunt, manet imperforatus ab omni,
Inq; cruentatus Cæneus Elateius ictu.
Fecerat attonitos noua res, heu dedecus ingens
Monychus exclamat, populus superamur ab uno,
Vixq; uirō quanq; ille uir est, nos segnibus actis,
Quod fuit ille, sumus, quid mēbra immania prosūt:
Quid geminæ uires & quid fortissima rerum
In nobis duplex natura animalia iunxit:
Nec nos matre Dea, nec nos Ixione natos
Esse reor, qui tantus erat, Iunonis ut altæ
Spem caperet, nos semimari superamur ab hoste.
Saxa, trabesq; super totosq; inuoluite montes,
Viucemq; animam missis elidite syluis,
Sylua premat fauces, & rit pro uulnere pondus,
Dixit, & insanis deiectam uiribus austru

dictum fuit: Higinus
autem & montē Phyle
leis in Thessalia fuisse
testat. in catalogo Ar-
gonauia um, huius co-
stiam Apollon. memi-
nit lib. 1. ubi ait

Ἡλὸς δ' ἄσπιον ἔσθ' ὅθεν
ἀδρ, ἢ ἢ κομήτης
τὴν αὐτὴν ἀντιόχου ἵλασσε
ἀπὸ λαοῦ
περὶ τὸν ἕρως ποδῶν ἄρχε
εἰ μὴν.]

Duro lateri: impene-
trabili. Luçtatur: co-
natur. Mucro est he-
bes: cuspis est retusa.

Gemitus: strepitus.
Ut corpore marmo-
ris icta: tanquam mar-
more percusso. Præ-
buit: exhibuit. Fati-
ferum: mortiferum.

Cæcam manum: oc-
cultam, coopertam.

Vulnusq; in uulnere
fecit, nam cū iam uul-
nus fecisset, manum
uersando alia uulnera
faciebat. Inq; cruen-
tatus: dyalytis unius
dictionis in duas, quæ
& tmesis dicitur. Nam
in cruentatus integrū
est. Noua res: nouū
miraculum. Mony-
chus exclamat: Mony-
chus solida: ungulae
interpretari potest, Cæ-
taurus autem fuit for-
tissimus, de quo Iuue.

Quantas iaculi Mo-
nychus ornos. Popu-
lus supra. figurata lo-
cutio. Quāquam
ille uir est: ualidus atq;
robustus. Est autē cor-
rectio superioris dicti.

Segnibus actis: igna-
uis factis. Quod fuit
il. su. femina. Nam
Cæneus antea femina
fuerat. Animalia
fortissima: hominē &
equum. Matre Dea:
Iunone. Tantus ea-
rat: tū magnanimus.

Iunonis ut altæ Spē
caperet: potiundæ sub-
audiatur. Semima-
ri: semiuero. Missis
syl. iniectis sylvarum
arboribus. Elidite:
opprimite, exprimate.

Insanis: maximis.

Trabem:

Trabem: arborem. Validū in hostem potentem, ut qui ferro uulnerari nō poterat. Exemplūq; fuit: exemplū est quod aut sequamur, aut uitemus. Fuit ergo exemplum Monychus alijs Cētauris, ut in Cæcum arbores cōijcerent. Hocq; est illud quod Iuuenalis innuit, cū ait. Quātas iaculetur Monychus ornos. Nudus arboris:

Othrys Pelion

Cæneus in aquila

arboribus in soluta di cerei oratione. Nec ha. Pe. um. per *πελάγῃ* intelligimus Pelio montē arboribus spoliatū fuisse. Othrys autē & Pelion montes sunt Thessaliæ notissimi. Immani cumulo: maxima lignorum congerie. Obrutus: oppressus. Aestuatur angit, anhelat. Nec habet quas ducat spiritus auras: nec respirare potest. Deficit interdū: deficere & mori interdū uidetur. Super aëra: ad aëra. Tollere: erigere. Euoluere: excutere. Ecce: hoc aduerbio significat se digito ostendere Idam Phrygiæ montē.

Exitus in dubio est: mors inquit Cænei in dubio est. Nā alij mortuum esse contendūt, alij in aquilā transmūtatum. Syluarum mole: arborum pondere.

Abnuat Ampycides: Mopsus negat. Fuluis pennis: in aquilā Cæneum fuisse cōuertum innuit poeta.

[Quæ mihi tūc pri. tūc est consp. uolucris. Ita Regius quidem legit, cæterum sunt qui legunt, tunc est cōspecta supremū. Ut idem Reg. in annotationibus indicat. Quam lectionē ut temere asserere nolim, ita tamen adiuuare eam uidetur quod infra sequitur, sed auis nunc unica Cæneu. Cur enim unicam diceret poeta, si in aquilam, notatq; uolucrum conuersus ille fuisset? Cæterum fabulam hanc Cænei etiā Apollonius describit li. x. his. uersis.

*ἔλυσεν δ' ἀφ' ἑλίου προλαύου γερῶν κάρων
κρινάδων, ἰδὼ δ' αὖ πατρὸς ἀμύμονος
καί τ' ἄλλ' ἄνδρας ἰδὼ δ' αὖ κλεινὴν αἰετῶν
κιντῶν ἰσχυρῶν, ὅτι σφίσι οἶος ἄπ' ἔσθλαρ
ἔλασ' ἀριστερῶν, εἰ δ' ἰσχυρὸν ἔρμασίν τε
οὔτι μιν ἰσχυρῶν προτέρω δίον, οὔτι δαίμων
ἄλλ' ἀφρακτοῦ ἀκαμπτὸς ἰδύμενος ἦδη γαίης
σφίσι τοῖσ' ἀετῶν: παρὰ γὰρ δὲν ἰάτῃσι.*

Quibus uersibus & illud confirmatur, quod Oui. dixit

Forte trabem nactus ualidum coniecit in hostem, Exemplumq; fuit, paruocq; in tempore nudus Arboris Othrys erat, nec habebat Pelion umbras. Obrutus immani cumulo sub pondere Cæneus Aestuatur arboreo, coniectaq; robora duris Fert humeris, sed enim postquā super ora, caputq; Creuit onus, nec habet quas ducat spiritus auras, Deficit interdum, modo se super aëra frustra Tollere conatur, iactasq; euoluere syluas. Interdumq; mouet, ueluti quam cernimus (ecce) Ardua si terræ quatiatur motibus Ide.

Exitus in dubio est, alij sub inania corpus Tartara detrusum syluarum mole ferebant. Abnuat Ampycides, medioq; ex aggere fuluis Vidit auem pennis liquidas exire sub auras, Quæ mihi tunc primū, tunc est cōspecta uolucris, † Hanc ubi lustrantem leni sua castra uolatu Mopsus, & ingenti circum clamore sonantem Aspexit, pariterq; animo est, oculisq; secutus. O salue dixit Lapithææ gloria gentis.

Maxime uir quondā, sed auis nunc unica, Cæneu. Credita res autore suo est, dolor addidit iram. Oppressumq; ægre tulimus tot ab hostibus unum. Nec prius abstinimus ferro exercere dolorem, Quam data pars leto, partem fuga, noxq; remouit. Hæc inter Lapithas, & semihomines Centauros Prælia Tlepolemus Pylis referente, dolorem Præteriti Alcidae tacito non pertulit ore.

Atq; ait Herculeæ mirum est obliuia laudis Acta tibi senior, certe mihi sæpe referre Nubigenas domitos à se pater ipse solebat. Tristis ad hæc Pylis, quid me meminisse malorum Cogis: & obductos annis restringere luctus? Inq; tuum genitorem odium, offensasq; fateris? Ille quidem maiora fide quoq; gessit, & orbem Impleuit meritis, quod mallem posse negare. Sed neq; Deiphobum, nec Polydamata, nec ipsum Hectora laudamus. quis enim laudauerit hostem?

Exitus in dubio est, alij sub inania corpus Tartara detrusum syluarum mole ferebant.]

Lustrantem: circundantem. Vnica: sola, singularis. Credita &c. Argumentum. Periclymenus à Neptuno accepta potestate: ut se in uarias figuras transuerteret, cum aduersus Herculem dimicasset, & cū uarietate formarum ueller eludere, in aquilam transfotmatus est, quam ille aduolantem sibi & in altitudinem se aëris efferentem nouissime sagitta traiecta interemit.

Credita res est: hoc est Mopsi uaris auctoritate creditus est Cæneus in aquilam fuisse commutatus. A teta. indignari sen

Abstinimus: destinamus. Excere do. scuire in Centauros ob dolorem de Cænei morte conceptum.

Hæc in La. hæc idcirco à poeta narrant, quo concinnius Periclymeni Nestoris fratris Meramor. inferantur. Periclymenus enim Neter filius, cui Neptunus facultatē se in uarias figuras transformandi cōcesserat, cum aquilæ figurā suscepisset, ab Hercule cum quo fugauerat, sagitta earum ius interit. Triptolemus: ita quidem fere in exēplaribus legitur, quod grande flagitium est, cum Triptolemus nūquam bello Troiano interfuisse legat. Tlepolemus igitur loco Triptolemi reponat. Fuit enim Tlepolemus (ut in ij. liad. nar. Ho.) Hercules & Astiocheæ filius, qui cum Licymnium matris germanum interfecisset comparata classe, magna-que comitum multitudine Rhodū profugit, ubi imperium adeptus cū nouem nauibus unā cum alijs Græciæ principibus ad bellum Troianū est profectus, ubi tūdem à Sarpedone fuit interfectus. Præteriti (Al. prætermis) Herculis. Nō per. non est passus. Obliuia acta: obliuionem esse factam. Herculeæ laudis: Herculis est enim periphraſis.

Tristis Pylis: mortuus Nestor, quod & se à Tlepolemo notari uidebat, & ea cōmemorare cogebatur, quæ sibi luctus causa fuerat. Obductos annis: multitudine annorum obrutos, atq; oblitos. Restringere: renouare. Offensas: iniurias, quibus me affecit. Maiora fide: maiora quam credi solet. Sed neq; Deiphobū: hostes

LACT.

RAPH.

Al. supremum

Periclymenus

Triptolemus

Tlepolemus

LIBER PP VI VALENTINUS

Deiphob.
Polyda
mas

hostes non esse laudandos colligit Nestor. Deiphobus autem Priami fuit filius. Polydamas uero unus e principibus Troianis fuit fortissimas, sic uocatus, quod multos domaret.

Producta est autem prima in Polydamas. eadem extensione, quam apud Horatium in Polypus, satyra. 3. & in Epodis. Nam ex π

λυπος πολυμας fit Dorica dialecto, ut etiam Aldus annotauit. Apud Homerum tamen πολυμας fere dicitur per diaphragmum ut

Τείσει δὲ πολυδαμάμας κίπρον
μύθος ἄρχ' ἀγορεύειν
Παρθοίδιαι, ἢ γὰρ εἶδος ἔργου,
πρὸς τὸν ἄλλοιόν.

l. dos. 3. Et rursus πολυμας ἢ μὴν πικρὸν ἢ μετὰ φίλων ἄγορεύειν

Messene

Messene & urbs est & regio adiacens Arcadia. Est etiam Siciliae urbs, unde Messenius deriuatur. Elinus, Pylus

Elis

Elis urbs est Arcadiae iuxta Olympum ab Elio Tanrali filio cognominata: unde Elieus & Eleus declinant.

Pylus

Pylus uero Messeniae, unde Pylus, Pyleus, ac Pylion gentilia nomina deriuantur.

Bis sex Neleidae fuimus: duod. cum Nelei filij. Nelet: aut Neptuni fuit filius & Tyrus nymphæ, qui a fratre Pelia domo pulsus Pylon urbem in Messenia condidit. Vxorem habuit Chlorim, ex qua tres filios suscepit, Nestorē, Periclymenum, Chromium. Ex uarijs autem mulieribus alios nouem, Taurum, Asterium, Lycaonem, Demachum, Euribium, Epilcontem, Phrasin, Antimenen, & Alastorem. Me minus uno: me excepto. Nelei sanguinis auctor: Neptuni enim Neleus fuit filius. Quæ fulmina curuis: periphraasis est aquilæ. Ouidius quidem Periclymenum in aquilam conuersam ab Hercule fuisse interfectum ait. Alij uero in muscam transmutatum, admonitione Palladis claua ab Hercule fuisse percussum atque interemptum.

[Periclymeni & Pindarus meminit octaua Ode Neutorum. sed hunc Neptuni filium & Chloridis, eius quæ Tiricia fuit, cognominis Neleo, commentator ibidem facit. & in bello Thebano infectum Amphiaræo, ipsum ubique persecutum dicit, donec terra sorberetur.] Viri: Hercules. Hamatis unguibus: in modum hammi recuruis. Est enim nomen participio simile hamatus ab hamo declinatum. Nimium: affectui & dolori seruit hoc aduerbium nimium. Tirynthius: Hercules a

Tirynthi

Tirynthe Peloponnesi urbe. Et quæ leuis hæserat alæ: ordo est & sensus, Et leuis sagitta quæ hæserat, & affixa erat alæ pressa & impulsu fuit grauitate corporis illi affixi, est autem ἄρρηκτος. Leuis enim opponitur graui. Exacta: expulsa. Iugulo sinistro: per sinistram iugulum. Num uideor &c. Argumentum. Neptunus grauitate ferens Cignum filium suum ab Achille occisum, & Hectorem defensore operi, quæ ipse posuisset, ab Apolline socio laboris petere quoniam si non caretur, ut coarctatus cum eo congregari posset, & uictor existeret. At ille autem ditis precibus eius immixtus acie, nulli conspectus, arcum Alexandri in Achillem conuertit, ut sagittam in eum dirigere posset, talis quod fuit in eius corpore mortale percussit, & interemit.

LACT.

Peridymanus in uarijs formis

RAPH.

Ille tuus genitor Messenia moenia quondam Strauit, & immeritas urbes Elinus, Pylumque Diruit, inque meos ferrum, flammamque penates Impulit, utque alios taceam, quos ille peremit. Bis sex Neleidae fuimus conspecta iuuentus, Bis sex Herculeis ceciderunt, me minus uno, Viribus atque alios uinci potuisse ferendum est. Mira Periclymeni mors est, cui posse figuras Sumere quas uellet, rursusque reponere sumptas Neptunus dederat. Nelei sanguinis auctor. Hic ubi nequicquam est formas uariatus in omnes, Vertitur in faciem uolucris, quæ fulmina curuis Ferre solet pedibus Diuum gratissima regi. Viribus usus auis, pennis, rostroque redunco, Hamatisque uiri laniauera unguibus ora. Tendit in hunc nimium certos Tirynthius arcus, Atque inter nubes sublimia membra ferentem, Pendentemque erit lateri qua iungitur ala. Nec graue uulnus erat, sed rupti uulnere nerui Deficiunt, motumque negant, uiresque uolandi. Decidit in terram non concipientibus auras Infirmis pennis, & quæ leuis hæserat alæ Corporis affixi pressa est grauitate sagitta. Perque latus summum iugulo est exacta sinistro. Num uideor debere tui præconia rebus Hercules, o Rhodiae ductor pulcherime classis? Ne tamen ulterius que fortia facta silendo Visceribus fratres. solida est mihi gratia tecum. Hæc postquam dulci Neleus edidit ore, A sermone senis repetito munere Bacchi Surrexere toris, nox est data cætera somno. At Deus æquoreas qui cuspide temperat undas, In uolucrum corpus nati Cygneida uersum Mente dolet patria, seuumque perosus Achillem

Herculis tui: parentis subaudiatur. O Rhodiae ductor pulcherime classis: ad illud ludæi carmen aludat poeta in secundo Iliados. Τυκκαίμης Ἀ' ἄρκαδίαισθε εἰς τὴν μάχην τὴν ἰσθμίου τὴν ἀγρὴν ποδὶσι μὴ ἔσθω. Hinc est aperte colligitur Telemachus Rhodiorum ductorem fuisse & pulchrum & magnum.

Solida graua: firma amicitia. Neleus: Nestor Nelei filius.

Dulci ore: suauis sermone. Nam (ut ait Homerus) suauior melle ab ore Nestoris oratio profuerebat. A sermone senis: post sermone Nestoris.

At Deus æquoreas: Neptunus a gre ferens

Cygnum filium ab Achille interemptum Apollinem hortatur, ne ulterius ipsum uiuere patiarur. Cui Apollo obsequens in aciem Troianorum descendit, Paridius sagittam in Achillem ita direxit, ut illius uulnere interierit. Hæc autem idcirco a poeta narratur, ut commodius & libri sequentis initium cum huius fine connectat, & Asiæ in florem Metamorphosin huic loco subiungat. Neque enim ullam aliam in huius libri fine describit transfigurationem. [Volucrum Cygneida uersus: hoc est, in Cygnum, posito patronymico pro denominatione. Nam a κύων fit κύωνες. Hinc soluta diphthongo κύνων a quo κύνωνες femininum patronymica forma.

Memores

Memores iras: quas in memoria habebat. Ut illud Vir. Memorem Iunonis ob iram. Plusquam ciuilitate: hostiliter. Tracto bello: protracto, producto. Intonsum Ssyn. comatum Apollinem. Nam Smyntheus epitheton est Apollinis proprium à muribus sumptū, qui (ut Strabo ait) Smynti à Cretensibus uocantur. Hæc

Smyntia

tiam de causa Smyntheus Apollo fuit cognominat⁹, quod Teucriis è Creta profectis datum est oraculum, ut ibi sedes collocarēt, ubi terrigenæ ipsos adorarentur. Id autē circa Hamaximum ferunt contigisse. Nam maxima agrestium mutuum multitudo noctu exorta quicquid armorum, ualorumq; ex corio inuentum est corrosit. Teucri autem ibi manserunt, a q; Idam ab Ida, quæ cit in Creta appellatur, templumq; ac simulachrum Apollini Smyntio exreuerūt. Heracles uero Ponticus auctor est mures ibi circa templū abundare et sacros existimari. Simulachrum uero ita effigiarum esse, ut murem pedibus premar. Solent autē homines nomina à paruis rebus imposta quibusdam lenitatis mitigare, nam & à culicibus quos Oceri Conopas uocant, Hercules Conopion apud illos colitur, quoniam ab illis eius opera liberati fuerunt. Apud Eri thræos quoq; Miliuntem habitantes Spectonus colitur, quod ipse uiribus uermis infestissimus sit. Nam ex Eri thræis omnibus apud illos solum talis bestiola nascitur. Rhodij autem Apollinis Erethibij templam habēt in agro suo. Nam rubiginē ipsi Erethibiam uocant. Apud Acoles qui in Asia sunt, mus quidam Pornopion uocatur. Bæotij uero hoc nomine Cullices uocāt. Sacrificium autem faciunt Apollini Pronopioni, sed multis in locis sunt Smyntia hoc est Smyntiij Apollinis templa, præcipue tamen in urbe Chrysa Smyntius Apollo colebat, ubi erat statua à Scopa patrio confecta, cuius pedibus mus subiectus erat. Omni hi de fratris: hac oratione Neprunus Apollinem hortatur, ut Achillem Cygai interfectorem sagitta perimat.

Achillis mors

Exercet memores plus q; ciuilitate iras.
Iamq; fere tracto duo per quinquennia bello
Talibus intonsum compellat Smynthea dictis,
O mihi de fratris longe charissime natis,
Irrita qui mecum posuisti mœnia Troiæ
Ecquid, ubi Asiacas casuras aspicias arces,
Ingemis: aut ecquid tot defendentia muros
Millia cæsa doles: ecquid (ne persequar omnes)
Hæctoris umbra subit circum sua Pergama tractis:
Cum tamen ille ferox, belloq; cruentior ipso
Viuu adhuc operis nostri populator Achilles.
Det mihi se (faxo) triplici quid cuspide possim
Sentiat, & quoniam concurrere cominus hosti
Non datur occulta, nec opinum perde sagitta.
Annuu, atq; animo pariter patruiq; suoq;
Delius indulgens nebula uelatus, in agmen
Peruenit Iliacum, mediâq; in cæde uirosum
Rara per ignotos spargentem cernit Achiuos
Tela Parin, fassusq; Deum quid spicula perdis
Sanguine plebis aitrâ qua est tibi cura tuorum,
Vertere in Aeaciden, cæsosq; ulciscere fratres.
Dixit, & ostendens sternentem Troica ferro
Corpora Peliden, arcus obuertit in illum,
Certaq; letifera direxit spicula dextra.
Quo Priamus gaudere senex post Hæctora posset
Hoc fuit. ille igitur tantorum uictor Achille
Victus es à timido Græiæ raptore maritæ.
At si scemineo fuerat tibi Marte cadendum,
Thermodontiaca malles cecidisse bipenni.
Iam timor ille Phrygum, decus, & tutela Pelasgi
Nominis Aeacides, caput insuperabile bello
Arserat. armarat Deus idem, idemq; cremarat.
Iam cinis est, & de tam magne restat Achille
Nescio quid, paruam quod non bene cõpleat urnâ.
At uiuuit, totum quæ gloria compleat orbem,
Hæc illi mensura uiro respondet, & hæc est
Par tibi Pelide, nec inania Tartara sentit.
Ipse etiam, ut cuius fuerit cognoscere possis,
Bella mouet clypeus, deq; armis arma feruntur,
Non ea Tydides, non audet Oileus Ajax,

De fratris natis: de Iouis fratris mei filijs. A beniuolentia autem exorditur Neprunus. Subit: in mentē cum quadam miseratione uenit. Populator: destructor. Ex arte autem Achillem in odium Apollinis Neprunus adducit. Det mihi se: committat se mihi & mari. Triplici cuspide: periphraasis est tridentis. Nec opinum: non opinantem. Indulgens: obsequens.

Sanguine plebis: plebeios, ac uiles interficiendo. Post Hæctora: post Hæctoris cæde. Ille igitur tantorum: apostrophe ad Achillem indignationē continens, quod ab effœminato Paride fur & interfectus. Gæ maritæ: Helenæ quæ idcirco maritæ: & poëta uocat quia uiris imperabat. & amineo Marte: imbelli.

[Cum Ouidio sentit & Calaber q lib. tertio Achillem ab Apolline sagitta interfectū scribit, & Homerus apud quem Hæctor Achilli uaticinat in huc modum Iliad. x.

φράζω τὸν μήτις ἑὶ θεῶν μίσημα γίγναται,
ἔμοι ἐσθ, ὅτι κίρ σὲ παρὶς ἑχρίσας ἀπὸ δούρου
καθὰρ ἰόντ' ἐλέσσωσιν, ἰὴ σκαίητι ἀλλοσι.

Alij autē in templo Apollinis Elymbrai interfectum à e. uide dicūt, insidijs Hecubæ, cum eò noctu ad Polixenam ingressus fuisset. Ut & Seruius meminit in. 6. Virgil.]

Thermodontiaca bipenni: Amazonica securi. Næ Amazones Thermodontis fluij accole fuerunt. Armarat Deus idem Vulcanus & arma Achilli Theridis rogatu perfecit, & cum mortuū cõbussit. Nescio quid: parum quid cineris de tanto Achillis corpore superest, quo ne urna quidē impleri potest.

Amazones

Hæc mensura: totus terrarū orbis mensura esse uidet gloriæ Achillis. A præstantissimis enim quibusq; poëtis tam Græcis quā Latinis Achillis gesta fuisse celebrata, & cyp per totū terrarū orbem uulgata. Nec inania Tartara sentit, nunquā enim gloria mori. Vrcuius fuerit cognoscere possis: ac si diceret fortissimi ac bellicosissimi illum clypeū fuisse, pro quo tantæ cõtentiones fuerit susceptæ. Deq; armis arma ferunt: propter arma Achil-

lis bella excitatur. Ne post mortem Achillis inrer Aiace & Vlysem de armis ipsius Achillis grauissimę sunt ortę contentionē.

Soli Telamone creato: Aiacei Telamoni filio. Laerteq; Vlyssi.

He quoq; variant auctores. Sunt enim inter grecos, qui iudicium armorum captiuus Troianis delegatū ab Agamemnone tradant, quo ille inuidiam a te deriuaret. Idę Notoris consilio. Vide Calabrum libro quinto & Odyss. 11.]

Non minor Atrides, non bello maior, & æuo Poscere, non alij. soli Telamone creato, Laerteq; fuit. tantę fiducia laudis. A se Tantalides onus, inuidiamq; remouit, Argolicosq; duces medijs consistere castris Iussit, & arbitrium litis traiecit in omnes.

A se Tantalides: Agamemnon a Tantalus genus ducens. Nam Tantalus Iouis, Pelops Tantalus Pelopis Atreus, Atrei Agamemnon & Menelaus filij fuisse dicuntur. Traiecit: transiit, trāstulit.

derentur, & digniori propositum præmium cum causa ab uniuerso exercitu tribueretur. Cum itaq; in cōspectu omnium Ajax uirtutes suas quibus Graios iuuisset, retulisset, & Vlysses consilia sua quibus cōmunem reimplicam iuuisset, duces quoq; adduxisset, nouissime signum Minerę, quod iste extulisset ostēdit. Quo Graj moti cum ante oratione eiusdem percussi stuperent, ab Aiace arma abiudicata sunt, & Vlyssi data. Qua ille cōtumelia accensus incubuit ensi, ex cuius cruore flos purpureus similis hyacinthi natus est.

LACT. Contedere & Argumentum, Achille ab Alexandro

RAPHAELIS REGII IN TERTIVMDECIMVM METAMORPHOSEOS Ouidij librum Enarrationes.

Confedere duces. Achille sagitta Paridis interempto, magna inter Aiace & Vlysem contentio orta est, uter ipsorum illius armis dignior esset. Agamemnon autem, ne in alterius odium incidere, illius contentions iudicium ad principes

Græcorum reiecit, ut pro uirtute ac meritis utriusque arma alteri adiudicata essent. Insuper uterq; in consensu principu casuali agere, non uirtute canone ritus, sed eloquentia, qua eluom. ualida, Vlysses esse ait, ut sibi a maiora uiderentur. Itaque autem repulsi Ajax ad se agere tulit, ut primum furiosus sit effectus, deinde cū resu-

perisset, gladio incumbens seipsum interfecerit, sed tandem miseratione Deorum in hyacinthum florem fuit commutatus. Confedere duces: ciuilem instituit contionem, in qua principes sedent, uulgius autem cogitur stare. Clypei septem: septem boum corijs tecti.

P. OUIDII NASO. METAMORPHOSEOS Liber XIII.

Confedere duces, & uulgi stante corona Surgit ad hos dypei dominus septemplex Ajax. Utq; erat impatiens irę, Sigeia toruo

Litora propexit, classemq; in litore uultu, Intendensq; manus. Agimus proh Iuppiter inquit,

ma h; artificio carens. Nam & in proœmio statim cum magna exclamat indignatione, et se per totam iactat orationem, quę non esse faciendā rhetores omnes præcipiunt. Versa ut autem hæc oratio in duplici contestatione constitutione. Cum enim Achillis arma Græcorū præstantissimo & uirtute & meritis forent tribuenda, uter horum sit præstantior quaeritur, Ajax an Vlysses, cum uterq; te dignum illis esse iactaret. Uterq; autem contestaturis & se meruisse, & alterum nõ meruisse ostendit.

[Neque uero omni profus artificio caret hæc oratio, ut Regius ait. Nā & partes suas habet, & diserte causam proponit Ajax, ostendēs arma sibi pos-

Huius dypei descriptio est apud Homerū Iliad. sep.

Αἶας Ἀχιλλεύου ἔδωκε δέκα πέντε κλισίας ἄρματα
ἑπτά κλισίας ἄρματα δὲ πέντε κλισίας ἄρματα
ἑπτά κλισίας ἄρματα δὲ πέντε κλισίας ἄρματα
ἑπτά κλισίας ἄρματα δὲ πέντε κλισίας ἄρματα

Quod igitur Homerus dixit, idem hic Septemplex nomine intelligendum.]

Ajax Teli. Pelis fratris filius Achillis patruelis fuit. Quę autem de Aiace scribit poeta a Sophocle sumptisse uidetur. Sigeia lit. Sigeum & urbs & promontorium est Troadis, iuxta quod Græcorum classis subducta erat. Classemq; in litore stantem subaudiamus. Intendens h; manus: ad classem intelligendum est. Exprimi autem gestum uiri cum indignatione locuturi.

Agimus proh Iuppiter: Aiacis personę decorum pulchre terrea ut, qui fortis quidem ac bellicosus fuisse, sed eloquentia carum ualuisse, tum a Gręcis, tum a Latinis fingitur potis. Quate illi oratio simplex attribuitur, or-

tius quā Vlyssi deberi, primo quidē iure successionis siue hereditario, quia frater Achillis patruelis sit, et nobiliore etiam genere natus: Deinde, ex merito, quoniam plura, quā ille, præclare gesserit, ille autem etiam quędam pessime. Et hic collatione utriusq; gestorum facta, quę ab illo surpiter gesta sunt, criminando exaggerat, quę uero tolerabiliter, eleuando extenuat. Postremo autem etiam illud addit, neq; partem neq; idoneum his armis gestandis Vlysses esse. Atq; hæc, quantum ad subiectum orationis attinet. Deinde uero uel summę artis fuit, Decorum præstare, talemq; sermonem personę tribuere, qui illi quam aptissime conueniret. Nam ut apud Sallustium Marius, ita hic Ajax fingitur uirtute magis & factis laudem querere se scq; alijs cōmendare, quā dicendi facultate. Idę militari ac forti uiro peculiare est. cōq; neque amplificationibus longioribus utitur, neque coloribus alijs, quibus solent qui uerbis magis, quā factis excellere capiunt. Est enim simplex ueritatis oratio, simulata uero aut falsa aliena commendatione indigent, ut Euripides ait. Quod autem principio utitur turbulentiore, & minus ad artem accommodato, ut Regio uidetur, id ipsum ex arte sumptum est. Nam & iratus ad causam agendam accedit, & eo magis indignatur, quod cum Vlysses homine bellicis rebus

rebus aut armis nunquam aperte aut recte exercitato, certandum sibi esset, ad quem nullo neque iure neque merito adeo arma illa pertinerent. denique ex cuius collatione, ipsius fama plus detrimenti, quam uictoria gloriæ acceptura esset. Proinde illud magis dicendum fuerat, Aiaci quidem simplicem, non tamē ab arte

RAPH.

Proh Iuppiter: exclamatio minime principio conueniens.

Ante rates: à quibus ego solus Hectoris faces repuli, cum alij Græci, in primis que Vlysses illius uiri impetum non sustinētes eas deseruerunt. Cū enim Achilles Agamēnoni iratus, ppter Brisida ereptam intra tētorium se contineret, neque pugnare uellet, Hector cum delecta Troianorum iuuentute in hostium classem impetum fecit, quam etiam incendiasset, nisi Aiadis uirtute fuisset repulsus. [ut est Iliad. decimo quinto.] Omnis igitur Aiadis indignatio & à loco in quo causa agitur, & ab aduersario oriri uidetur. Et mecum confertur Vlysses, & coniunctio indignationem hoc loco significat. Hac à classe: manum ad classem intendit Ajax, sicq̃ illam Græcis ostendit.

Fictis: compositis.

Isti: cum magno Vlyssis contemptu hoc dixit. Quantum que ego Marte feroci: contra artis præcepta ubiq̃ & se & sua Ajax non desinit iactare. Omnis enim sui iactatio (ut Fabius Quintilianus tradit) est odiosa. Præmia magna: arma Achilles à Vulcano fabricata. Tenuisse: obuuisse. In contemptum autem Vlysses quantum potest Ajax adducit. Superbum: gloriosum. Sit licet hoc ingens: quæ uis id de quo contenditur sit maximum. Feretur: iactabitur. Si uirtus in me dubitabilis esset: nimium arroganter hoc est dictum. Littora Colcha: Colchica. Nam Telamon cum Iasone in Colchos nauigauit, ut plenius superius diximus. Vbi Aeoliden Sisyphum: hoc ad Vlyssis contemptum dictum est. Nam fama erat à Sisypho latrone Isthmum obsidēte Anticleam Vlyssis matrem cum ad Laërtem duceretur, fuisse compressam atq̃ ex eo concubitu Vlysses ortum.

[De hac re supra in fab. Aurolyci nonnulla auimus. Sumpta autem uidentur hæc, uel ex Aiace Sopho

dis, ubi chorus de Vlysseloquens.

πὶ δ' ἄποθεοῦ δάμνητος, (inquit)
κλίπῃσιν μὲντοι οἱ μὲν ἄλλοι βασιλῆες
ἢ τὰς ἀσπίδας σινοειδῆσιν γυνῆσιν
μὴ μὲν ἄρα
εἰ δ' ἄλ' ἰσθλοῖσιν κρησίναισιν ὄμι' ἔχουσιν

Ante rates causam, & mecum confertur Vlysses? At non Hectoreis dubitauit cedere flammis, Quas ego sustinui, quas hac à classe fugauit. Tutius est igitur fictis contendere uerbis, (tum, Quam pugnare manu, sed nec mihi dicere promptum. Nec facere est isti, quantumq̃ ego Marte feroci, Inq̃ acie ualeo, tantum ualet iste loquendo. Nec memoranda tamen uobis mea facta Pelasgi Esse reor (uidistis enim) sua narret Vlysses, Quæ sine teste gerit, quorum nox conscia sola est, Præmia magna peti fateor, sed demit honorem Aemulus Aiaci, non est tenuisse superbum, Sit licet hoc ingens, quicquid sperauit Vlysses, Ipse tulit pretium iam nunc certaminis huius, Qui cum uictus erit, mecum certasse feretur, Atq̃ ego, si uirtus in me dubitabilis esset, Nobilitate potens essem Telamone creatus, Mœnia quæ forti Troiana sub Hercule cœpit, Littoraq̃ intrauit Pagæsea Colcha carina. Aeacus huic pater est, qui iura silentibus illic Reddit, ubi Aeolidē saxum graue Sisyphon urget. Aeacem agnouit summus prolemq̃ fatetur Iuppiter esse suam, sic ab Ioue tertius Ajax, Nec tamen hæc series in causam proficit Achivi, Si mihi cum magno non est communis Achille, Frater erat, fraterna peto, quid sanguine cretus Sisyphio: furtisq̃, & fraude simillimus illi Inseris Aeacidis alienæ nomina gentis? An quod in arma prior nulloq̃ sub indice ueni, Arma neganda mihi: potiorq̃ uidebitur illis, Ultima qui cœpit, detractauitq̃ furore Militiam fictor: donec solertior isto, Et sibi inutilior, timidi commenta retexit

κακῶν φέρει ἄρα, &c.
Aut ex Aeschilo, cuius hæc ibidē citantur.

Ἄλ' ἀνδρακίμῃσιν ἄσπερ ἄλλοι σίνορος
τῶσδε σὺς λίγῃσι μετρησὶν ὄμι' ἔχουσι.

Aut etiam ex Cyclope Euripidis. Vbi Silepus Vlysses iniretrogans inquit χαίρει ὄμι', ἔστι δ' εἰσθλοῦσιν, κατὰ τὰ σῶα. Ille autem re' ἄσπερ dēns subicit.

Ἰθακῆς ἐλευσένος ἔσθλοσιν λίγῃσιν ἄσπερ.

Tum rursus alter οἷδ' ἄσπερ ἀσπιδόσιν, θημιὲν σινοῖσιν γίνουσι.

RAPH.

Hæc series: hæc stemmatis dispositio. Frater erat: patruus frater Achilles fuit Aiadis. Nam Peleus & Telamon fratres fuerunt. Patruus autē frater dicitur qui è fratribus nascuntur. Quid tangunt Sisyphio? aperte Ajax originis turpitudinē ostendit Vlyssi. An quod in arma prior? Vlysses ne ad bellum Troianum cū alijs Græcis in Cilicibus proficiscēs uxorem relinquere cogertur, se infanire simul: uit, Palamedes uero prudentia ualde potens, ad hoc speculandum missus, illi aratri, salemq̃ seminanti filium paruulū obicit, quē Vlysses aratro sub

lato nihil offendit. Inuitus itaq̃ ad bellum ductus, Palamedem ficta prodicione tandem oppressit. Nullo sub indice: nullo indicante. Ultima qui cœpit: ultimus per hypsiagen, ut intelligatur qui ultimus cepit arma.

Detractauit: uitauit. Solertior: prudentior. Et sibi inutilior: nam Palamedes in se Vlysses cōcitauit, cuius fraude tandem, ut proditor à cuncto Græcorū exercitu fuit interfectus. Nam Vlysses literas finxit à Priamo ad Palamedē datas, quibus significare uidebatur Priamus se magnū auri pondus misisse, aliudq̃ missurū. Cum uero literæ ad Agamemnonē fuissent perlatae, principesq̃ omnes præter Palamedem cōuenissent, uixit illud scelus in Palamedem cadere posse cūctis uideri, Vlysses nihil temere de tanto uiro credendū dixit, nisi aurū, quod ille iam per seruos corruptos in illius tentorio defodiendum curauerat, deprehēderetur. Qui igitur missi ad hoc inquirendam fuerant, cū renunciaissent inuentum, lapsi

Palamedes

Nauplius

dibus Palamedes a toto exercitu, de quo optime meritus erat, obrutus est. Naupliades: Palamedes Nauplii filius. Nauplius autem Neptuni & Amymones nymphæ filius in Euboea regnavit. Optima nunc sumat: ironia indignationis plena, qua Ajax significat Vlysssem nulla ratione armis Achillis esse dignum, se autem esse dignissimum. Furor ille: infania illa Vlyssis.

Hortator scelerum: haec tenus in contemptum, nunc in odium Ajax Vlysssem adducit. Non te precantia proles: cum oraculum accepissent Greci Troiam sine Herculis sagittis capi non posse. Vlysses missus ad Philoctetem precantis filium, cui mortis Hercules a. sagittasque reliquit, invenendum, Troiamque adducendum, cum forte inter nauigandum sagitta hydrogenoceno tincta ephacra cadens Philoctetæ pedem vulnerasset, cum in Lemno nullo adhibito vulnere remedio reliquit. Lenos: Lemnos insula est una ex Cycladibus. Scopus: regionem Thraciam ut Steph. habet, unde cetera hæc transumpta. J. Vulcano dicata, quæ duo oppida habet Ephestiam, & Myrinam, in cuius fossilitio Athos jacetatur umbra, ut Plinius scribit.

Lemnos

Qui nunc, ut memorant oratorie miserias Philoctetæ amplificat Ajax, ut maius in odium Vlysssem adducat. Trojanis fati: Trojanorum excidio. Sine crimine: prodicionis.

Coniuncti furoris: deprehensi, detecti. Nimium male memor: illa namque memoria Palamedes optime de Grecorum exercitu meritis, fuit interfectus. Præfoderat: ante defoderat in tentorio Palamedis per servos corruptos, ut diximus. Ergo aut exilio: relinquens Philoctetem in Lemno tanquam exulem. Aut nece: inducens exercitum ad lapidandum Palamedem.

Sic idem Ajax apud Calabrum lib. 3. Hic et alii scriptores de his rebus scribunt. Sed in his non est veritas. Nam Ajax non fuit in Lemno, sed in Lemno tanquam exulem. Aut nece: inducens exercitum ad lapidandum Palamedem.

Sic idem Ajax apud Calabrum lib. 3. Hic et alii scriptores de his rebus scribunt. Sed in his non est veritas. Nam Ajax non fuit in Lemno, sed in Lemno tanquam exulem. Aut nece: inducens exercitum ad lapidandum Palamedem.

Αἰμίον ἠγάθη λίπην μετὰ στραχόντι, οὐκ εἶπ' ἄρα βῆ δὲ λαχὼν ἰππέσσας λόβας. Ἀλλὰ καὶ ἠθέλιον πάλαι μὲν εἶθε καὶ ἔλεθρον. Ὅς οἶο φέρτερος ἴσως βίη καὶ ἰσχυροῦ βελῆ.

Ac de Palamede quidem etiam Virgi. meminit secundo Aeneidos. de Philoctete autem extat tota fabula apud Sophoclem. J.

Desertum ut Nestora: ut in octavo Iliados narrat Homerus. Cum Nestor una cum alijs Grecis fulmine Iouis territis fugere non posset, quod unus ex ipsius equis foret ab Alexandro catapultam vulneratus, facile fuisset ab Hectore oppressus, nisi re cognita Diomedes & clara voce, Vlysssem inclamasset ad opem seniferendam, & nihilominus illo fugiente solus ipse Nestore ab impetu Hectoris protexisset, ac in suum currum recepisset.

Al. sagitta

Proditus a socio est: ab Vlyssse fuit derelictus. Qui autem socios in pugna delinquit, ut proditores habentur.

Trepido: timido. Aludir autem ad verba quæ Diomedes attribuit Homerus. Quo fugis inquit Vlysses Laertæ filii? Cur terga vertis? Cur comitis ut tanquam imbellis ac timidus a tergo vulnereris? Mane hic mecum, mane dum a seno amico trucem Hectorem arceamus.

Greci versus sunt αἰγιόχοι βασιλεῖς φλημῶν καὶ ἄλυσσιν. Ἐξ οὗ γὰρ μὴ καὶ ἴσως βελῶν παῖδες ὡς ἐπὶ ἰππέσσας. καὶ ἔτι φέρτερος ἴσως βίη καὶ ἰσχυροῦ βελῆ. Ἀλλὰ καὶ ἠθέλιον πάλαι μὲν εἶθε καὶ ἔλεθρον. Ὅς οἶο φέρτερος ἴσως βίη καὶ ἰσχυροῦ βελῆ. Ἀλλὰ καὶ ἠθέλιον πάλαι μὲν εἶθε καὶ ἔλεθρον.

Mortalia: res mortalium. Hæc autem sententia eo pertinet, ut qui ferre opem noluit, ea indigere cogatur.

En eget auxilio, qui non tulit: hoc de undecimo Iliados libro sumptum est. Nam (ut ibi scribit Homerus) cum Vlysses Socum Hipati filium interfecisset, Trojanorum turba in illum sic imperum fecit, ut & se retro ferret, & suum auxilium implorare sit coactus, cum iam Soci hæc fuisset vulneratus. Ajax igitur a Menelao admonitus sic illi accurrens a vi hostium in trepide protexit.

Vulneratus

Vulnusque tuum : nam latus illius hasta traiecerat Socus.

[Τρωῆς δὲ μεταθνήσκουσι καὶ Ἴδου πρὸς ἑλίουθεοῦ
Κακλίμανος καὶ ἑμίδαρ ἰσὶ ἀνὴρ πάλαι ἴδουσαρ.
Αὐτὰρ ἐγὼ ἰφασίω ἀνὰ χάλκον, αἶψα δὲ ἰταίρω.
ὄφρα μὲν ἰπὲρ ἄνευρ, ὄφρα λατράδ' ἡλθε φουρία.
Τρωῆς δὲ αἶψα ἰαλχόντες ἀρείφι
λαο μύθησας,
αἶψα δ' ἄρ' αἶψα πρῶτον φά-
σιν ἰγγύρ ἰόντα, &c.]

Et paulo post:
Αἶψα δὲ ἰγγύρ ἰδὲ φήσιν
σάκος ἦεν ἀπὸ γυρ
καὶ δὲ σπρίψ, τρωῆς δὲ ἀνιόν-
ταρ ἀδυσίεσθ' ἄλως.]

Hector adest: aduenit. Deos: Deorum in primis Iouis auxilium. Nam (ut scribit Homerus) se Iouis filium esse iactabat Hector.

[Videl hoc loco intel ligere Ouid. id, quod Homerus libr. xij. scribit, Iouem uoluisse Hectori & Troianis uictoriam & gloriam eo die suppeditare, eoque etiam tride missa, con- silia illi subministrasse, quibus ille instructus, & fossam Græcorū superauit, & extractis mu-

nitionibus illorum, ad naues usque peruenit. Quare & sequenti libro mox sequitur:

Ζεὺς δὲ ἰσὶν ἄρ' ἐρῶσται, καὶ ἰκτορα πρὸς πάλαιον, &c.]

Illud autem quod infra sequitur: Ecce ferunt Troes, ferrumque, ignesque, Iouemque, &c. ad id refero, quod Iliados decimo quinto idem Homerus ait. Iouem esse somno, quo dolo Iunonis sopitus fuerat, experrectum, misisse Apollinem, qui Troianos contra Græcos restitueret, illo: que in fugam uerteret. Quo facto Troianos ad naues usque insecutos esse, quosdamque flammis intecisse.]

Non tantum: emphasis est. Intelligitur enim quod non exprimitur. Non tantum tu, qui es omnium timidissimus tereris imperu Hectoris, sed etiam fortes. Est autem apostrophe contemptus plena. Tantum trahit ille timoris: acclamatio est. Ingenti pondere: maximo saxo. Nam (ut in decimo quarto Iliados uolumine legitur) cum Hector hastam in Aiace miceret, neque uulnerasset, Ajax ipse sub lato maximo saxo pectus illius ita percussit, ut cum ingenti armorum strepitu in terram caderet.

[Græci uersus sunt:
ὄφρα μὲν ἰπὲρ ἄνευρ μέγας τελευμένησσι: ἄνευρ
κάρκιδι, τὰ δὲ πάλαι θεοῦ ἰχματὰ πρὸν
παρ' ἀσπίδα μὲν ἰκτορ ἰδουσαρ, τὴν δὲ αἶψα
πρὸς βελόνη καὶ ἀντορ ἀρχέει δέξασθαι,
ὄφρα μὲν ἰπὲρ ἄνευρ, ὄφρα λατράδ' ἡλθε φουρία.]

Hunc ego poscentem: prouocantem. Id autem ex septimo Iliados libro est notum, ibi nanque scribitur Hector Heleni uatis exhortatione Græcos omnes ad singulare certamen prouocasse. At cum hi nouem Græcorum fortissimi, Agamemnon, Diomedes, duo Aiaces, Idomeneus, Meriones, Eurypylos Eumonis filius, Thoas An-

dræmonides, Vlysses Nestoris exhortatione, inter se fortiter sortiti quis ipsorum cum Hectore pugnare deberet, Ajax sorte se Hectori obiecit, qui cum adueniente non esse pugna æquali cum honore discederent, se inuicem muneribus sunt prosecuti. Nam Hector Aiace gladium, contra Ajax Hectori baltheum dono dedit. Sortemque meam uouistis Achiui: hoc quoque ab Homero sumptum esse uideatur, qui scribit Achiuos sublatis in altum oculis, manibusque his precibus ad Iouem usos fuisse. Iuppiter per da ut Aiacei Telemoni, aut Aiacei Celei, aut Agamemnonis forti sit locus, atque cito euenit, ut Ajax id quod maxime optabat, fors proficeretur.

Redde hostes, uulnusque tuum, solitumque timorem Post clypeumque late, & mecum contende sub illo. At postquam eripui, cui standi uulnera uires, Non dederant, nullo tardatus uulnere fugit, Hector adest, secumque Deos in prælia ducit, Quaque ruit, non tu tantum tereris Vlysse, Sed fortes etiam, tantum trahit ille timoris. Hunc ergo sanguineæ successu cædis ouantem Eminus ingenti resupinum pondere fudi, Hunc ego poscentem cum quo concurreret, unus Sustinui, sortemque meam uouistis Achiui. Et uestræ ualere preces. si quaeritis huius Fortunam pugnae, non sum superatus ab illo. Ecce ferunt Troes, ferrumque, ignesque, Iouemque In Danaas classes, ubi tunc facundus Vlysses: Nempe ego mille meo protexi pectore puppes Spem uestræ reditus, date pro tot nauibus arma. Quod si uera licet mihi dicere, quaeritur istis (est. Quia mihi maior honos, cunctaque gloria nostra Atque Ajax armis, non Aiace arma petuntur. Conferat his Ithacus Rhæsum, imbellemque Dolona,

Ζεὺς πᾶσι δὲ ἰσὶν ἄρ' ἐρῶσται, καὶ ἰκτορα πρὸς πάλαιον, &c.]

Vouistis: ergo uoto optastis. tametsi non istis ferè legatur. Et uestræ ualere preces: nam ut optauerant, fors Aiacei prima prolata est, ut cum Hectore pugnaret.

Non sum superatus ab illo: pari nanque gloria uterque ex ea pugna recessit. Ecce ferunt Troes: hoc quoque in quinto decimo Iliados describit Homerus. Iouemque auxilium Iouis Hectori fauentis. Nempe ego: solus Ajax alijs Græcorum ducibus perterritis classem ab ignibus hostium protexisse ab Homero quoque scribitur.

[Iliados decimo quinto, circa finem, ubi hi uersus leguntur:

Ζεὺς δὲ πρῶτον καὶ ἄλλοι ἰπὲρ ἄνευρ ἀντορ
σὺν σπρίδα καὶ ἄλλοι καὶ ἄλλοι ἰκτορ ἰδουσαρ,
τὴν δὲ αἶψα πρὸς βελόνη καὶ ἀντορ ἀρχέει δέξασθαι.]

Quod si uera licet: arrogantem nimium contra attis oratoriae præcepta hæc quoque dicuntur. Conferat his Ithacus Rhæsum: his gestis meis comparet Vlysses, quem cum quodam contemptu Ithacum Ajax appellat. Rhæsus autem rex fuit Thraciæ, qui (ut scribit Homerus) cum in auxilium Troianorum cum candidissimis equis uenisset, a Diomede & Vlysses ea ipsa nocte, qua ad Troiam peruenerat, fuit interemptus. Imbellemque Dolona: Dolon (ut idem scribit Homerus) Eumedis præconi filius, cum speculator ad castra Græcorum ab Hectore missus esset, a Diomede simul & Vlysses captus fuit & interfectus.

[De Rhæso & Dolone, & quomodo uterque noctu interfectus fuerit ab Vlysses & Diomede, habes Iliad. x.]

Helenus.

Priamidenq; Helenum: Helenus Priami fuit filius, qui a Diomede & Vlyffe captus fara Troianorum arcana Græcis reuelavit. Rapta cum Pallade: cum Palladio, quod Vlyffes unâ cum Diomede rapuit.

[De Palladio ex arce Troiana per Diomedem & Vlyffem ablato etiam Virgil. meminit secundo Aencidos.

De Heleno autem Sophocles in Philoctete, his uerbis:

ἦ μὲν ἰσχυρὸς
ὄφρα μὲν οὐκ ἔσθ' ἄρα
μῆτις
ἔλασσε, ἔρ' ὄντος κούρῃς ἰφί-
θυρ μένος
ὁ παῖρ' ἀκούσας ἀχρῆσθ' ἄρ' ἔ-
κετ' ἴσα,
ἄλλος ὄλεσσε ἴδω, Διὸς
ἢ ἄρα

qui ten hoc ab Ouidio dist. est, quod ille unâ cum Illadio, & ad iuuantem Diomede, captum Helenum dicit, hic autem solius Vlyffis meminit.]

Quo tamē hæc Ithaco: arma Achillis incōmodo Vlyffis futura ostendit Ajax. Quo: ad quid, ad quem tinē: perunior autem uerbū est subaudiendum.

Et furtis: dolis, fraudibus, infidijs. Dulichius uertex: Vlyffis caput. Nam Dulichium insula est Ithacæ uicina.

Quida i autē eandem cum Cephalonia faciunt Dulichium, ut Strabo indicat, & quia Cephalenijs imperauit Vlyffes, hinc Poëtæ Dulichium ipsum quoq;

Vlyffem passim appellant. Quod tamē contrarium Homero est, qui Dulichios, & Cephalenas diuersos facit, at que his quidem ducem Vlyffem, Dulchijs autem Megetem assignat. Vide Iliad ij. & Strab. lib. ix.]

Nec non onerosa: ordo est & sensus, & Pelias hasta non potest esse non onerosa & & grauis imbellibus lacertis. Nec clypeus uasti: in clypeo Achillis (ut scibit Homer.) quatuor clementia sculpta uidebantur.

[Descriptio clypei Achillis est apud Homer. Iliad. 18. Non solum autem elementa in eo, sed totā machinam mundi, hoc est, cælum syderibus suis, terram cum urbibus & populis, & ipsum deniq; Oceanum, oras ambientem, fuisse sculptum idem autor est.]

Quod tibi si populi: hoc quoque contra artis præcepta ab Aiace dictum est. Nec enim error iudicibus fuit obijciendus. Trahenti proprie dixit. Illa enim trahimus, quæ gestare non possumus. Viri fortis: Achilles.

Vulgiq; securum ultima murmur erat: nam populi, murmure suo Aiace dicta approbare est uisus. Astitit: surrexit. Atq; oculos paulum tellure moratos: imitatur Homerum Ouidius, qui Vlyffem stitisse oculis in

terram defixis, immotoq; sceptro, priusquam illam eloquentia procellam effunderet, scribit.

[Locus est Iliad tertio, ubi Antenor inter se confert Menelaum & Vlyffem:

Αὐτὸς δὲ δὴ παλιμῶς ἰσχυρὸν ὄλεσσε
εἰσέρων, ὅμοι δὲ ἴδωκα λατὴν χερσὶς ἔμματα πύλας

ἰσχυρὸν δ' αὐτ' ἴστω, ὄλεσσε
προκρυβὼς ἰσχυρῶν,
ἀλλ' ἀστυφίης ἰσχυρῶν, ἀέθρου
φωτὶ ἰσχυρῶν.
θαῖνε δὲ τὸν ἰσχυρὸν ἰσχυρῶν
καὶ, ἔργων δ' ἄστυφου.
ἀλλ' ἴστω δὴ τ' ἴστω τὸν μακάριον
ἰσχυρῶν ἴστω,
καὶ ἴστω ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν
χρησίστων.
ὄλεσσε ἰσχυρῶν ὄλεσσε τ' ἰσχυρῶν
βραδὲ ἴστω, &c.]

De præsentī autem oratione siue contentione Vlyffis cum Aiace, nihil est apud Homerum, nisi quantum de iudicio & uictoria meminere Odyssæ undecimo, ubi ait:

ὄλεσσε δ' αἰσῶντες τυχὲν πλά-
μουσθας
πῶσθ' ἀρτοῖσ' ἐκχολομήν
εἴστω ἴστω
τὴν μὲν ἰσχυρῶν ἀσχυρῶν
τοσθ' παρὰ νοσθί
εἴστω ἴστω ἀχιλλῆος, ἴστω
δ' ἴστω μῆτιν.
θαῖνε δὲ τὸν ἰσχυρῶν ἰσχυρῶν, ὄλεσσε
βραδὲ ἴστω.]

Si mea cum uestris: artificiosissima Vlyffis attribuitur oratio, ut personæ decorum seruetur. Nam Vlyffes cū ab alijs, tum ab Homero inter eloquentissimos numeratur. Quare & affectus statim in exordio mouet, & sua

sine ulla arrogantiā amplificat, & ab aduersario obiecta ita refellit, ut illum in maximum adducat contemptum, ac deniq; principibus persuadeat, se arma Achillis, quàm Ajax magis meruisse. Principium autem à beneuolentia sumpsum est. Se enim cum alijs Græcis semper optasse ait salutem Achillis, per quod significat se uehementer illius morte dolere, qui Græcis omnibus gratissimus fuisset. Tutus armis: poteris, ac possideres, & fruereris subaudiatur. Est enim hypozeugma. Potessem autem legendum est, ut sit teniæ coniugationis, ita uersu exigente. Hac autem apostrophe ad Achillem animos auditorum ad fletum inclinat. Manuq; simul: hæc ex persona poëtæ dicuntur. Ex arte autē finxit se flere Vlyffes, quo facilius persuaderet se morte Achillis graui dolore fuisse affectum. Quam per que n magnus Danais, hoc est, quàm is cuius opera Achilles ad bellum Troianum deductus est, is autem Vlyffes fuit. Nam ut ipse paulo post narrat, cum Theijs inter Achillis cognosceret filium in bello Troiano peritum, illum uirginis habitu ornatum Lycomedæ Scy: insulæ regi unâ cum filiabus ipsius educandam

commendauit, ut tantisper apud eum in uirgineo habitu lateret, dum Troia foret deleta. Cum uero sine Achille Troia capi non posset, nec usquam inueniretur. Vlyses id quod erat suspicatus, meribus quibus foeminae capiuntur, gladium, scutumque, ac galeam immiscens ad Lycomedem se contulit, ubi meritis illis expositis Achil-

les gladium ac scutum alia negligens tractare cepit, ex quo cognitus ad bellum Troianum fuit deductus.

[De Achille in Scyro occultato, & de tota eius educatione, copiose Statius in Achilleide.]

Huic modo ne pro sit: aduersarium ut habebem ac ingenio tardum, omnique facundia carentem in contemptum adducit. Si qua est: ex arte suam eloquentiam extenuat Vlyses, ne in se inuidiam, odiumque auditorum transferat. Inuidia careat: nam Ajax in inuidiam Vlyssis eloquentiam adducere conatus est, cum dixit. Turpius esse iustis uerbis contendere quam manu pugnare. Bona sua: propria uel natura data, uel industria comparata. Sed enim quia rettulit Ajax esse Iouis pronepos: figurata & poetica est haec locutio, in soluta namque oratione accusati uo uteremur, dicemusque, Ajax rettulit se esse Iouis pronepotem.

Acrisij duo.

Acrisius illi: duo fuerunt nobiles Acrisij & hic Iouis filius ac Vlyssis auus, & alter Abantis Argiuorum regis filius ac Danaes pater. Legitur etiam Arceusius.

[Non Acrisius legendum, ut Raphaëli falso uidetur, sed Arceusius. Nam in Acrisio etiam secunda syllaba repugnat, quae breuis est, ut apud Virgilium: Quam dicis urbem.

Acrisioe Danae fundasse colonis. Et supra lib. iij. Solus Abantiades ab origine Cretus eadem Acrisius suus perest, &c. Arceusij autem & Homer. meminit Odyss. 14. de Telemacho loquens, his uerbis:

οἰκὸν δὲ τῆς ἀρχαίας, ἧρας ἀπὸ γῆρας ἔλατῃ

[Neposus is Achillem: Achilles uoluntas.]

Nepos in his quisquam damnatus & exul: Peleum Achillis patrem notat Vlyses, qui Phoco fratre interfecto ab Aeaco patre in exilium fuit expulsus.

[Alij utrunque, hoc est, tam Telamonem quam Peleum in exilium actos tradunt, Vtrunque enim caedis fraternae participem fuisse, ac Peleum quidem disco, Telamonem autem ferro in ceruicem illius adacto, Phocum occidisse. Quare & Peleum in Thessaliam postea, Telamonem autem ex Regina Salaminem peruenisse. Vide Commen. Pindari in quintam Odyssae.]

Est quoque per matrem Anticlea mater Vlyssis filia fuit primi Laonon Mercurij filij.

[Anticlea Autolyce filia fuit, Autolycus autem Mercurij ex Chione Dardalionis. Homer. Odyss. undecimo: ἄλλοι δὲ ἐκὶ τυχὸν μνηστῆρας ἕκαστος ἔβησαν.]

Sed de hac etiam supra mentio facta est.]

Phthiam, Scyronem ferantur: Phthiam ad Peleum, Scyron ad Pyrrhum Achillis filium ex Deidamia Lycopedis filia. Ego operum quoniam: non inquit questio est sola ueter nostrum pluribus, ac maioribus meritis Graecorum exercitum assecerit, non omnia quae gessit referre possum. Prae seia uenturi: hinc incipit merita sua commemorare sine ulla arrogancia Vlyses. Genitrix Nereia: Thetis Nerei filia, materque Achillis, ut & Homer. & plerique poetarum asserunt. Suique uero, Aristoteles, & Dionysius Chalcedensis scribunt Achille ex Thetide Chironis filia natum. Deimachum autem ex Philomeia Aetoris filia. Dissimulat

Non foret ambiguus, tanti certaminis haeres, Tuque tuis armis: nos te poteremur Achille. Quem quoniam non aequa mihi, uobisque negarunt Fata (manusque simul ueluti lachrymantia terlit, Lumina (quis magno melius succedit Achilli, Quam per quem magnus Danais successit Achilles? Huic modo ne pro sit, quod ut est hebes, esse uide. Ne ue mihi noceat, quod uobis semper Achilli (tur Profuit ingenium, mea quoque haec facundia si qua est, Inuidia careat, bona nec sua quisque recuset. Nam genus, & proauos, & quae non fecimus ipsi, Vix ea nostra uoco. sed enim quia rettulit Ajax Esse Iouis pronepos, nostri quoque sanguinis autor Iuppiter est, totidemque gradus distamus ab illo, Nam mihi Laertes pater est, Acrisius illi, Iuppiter huic, neque in his quisque damnatus, & exul. Est quoque per matrem Cyllenius addita nobis Altera nobilitas. Deus est in utroque parente, Sed neque materno quod sum generosior ortu, Nec mihi quod pater est fraterni sanguinis insons, Proposita arma peto. meritis expendite causam. Dummodo quod fratres Telamon, Peleusque fuerunt, Aiaceis meritum non sit. nec sanguinis ordo, Sed uirtutis honor spolijs quaeratur in istis. Aut si proximitas, primusque requiritur haeres, Est genitor Peleus, est Pyrrhus filius illi. Quis locus Aiace? Phthiam haec, Scyronemque ferantur. Nec minus est isto Teucer patruelis Achilli. Non petit ille tamen. num si petat auferat illa? Ergo operum quoniam nudum certamen habetur, Plura quidem feci, quam quae comprehendere dictis In promptu mihi sit. rerum tamen ordine ducar Praescia uenturi genitrix Nereia leti Dissimulat cultu natum, & deceperat omnes, In quibus Aiace, sumptae fallacia uestis. Arma ego foemineis animum motura uirilem Mercibus inserui. neque adhuc proiecerat heros Uirgineos habitus, cum parmam, hastamque tenenti Nate Dea, dixi, tibi se peritura reseruant Pergama. quid dubitas ingentem euertere Troiam? Inieci quoque manum, fortemque ad fortia misi.

cultu natum: hoc est, habitum simulat Achille non esse puerum, sed puellam. In quibus: inter quos, Arma: gladium, hastam, parma. Proiecerat: deposuerat. Ad fortia: subaudiam gerenda. [Vide Achilleida Statij.] Ergo opera illi mea sunt: colligit Vlyses omnia quaecunque gessit Achilles, sibi esse ascribenda, cum illum lauantem deprehenderit, ad bella

Varia: mater Achillis opinioniones

bellumq; Troianum adduxerit. A causa enim effectus se parari non potest. Ego Telephon hasta: Telephus I'erculis filius ex Auge nympha rex fuit Lyciae † qui cum resisteret Graecis ab Achille in femore fuit percussus, ac deinde iterato uulnere, ut in superioribus diximus, sanatus. Quod Thebae cecidere meum est: de Thebis Ciliciae patria Andromaches intelligendum est. Na easdiripuit Achilles. Me credite Lesbos: Lesbos insula est clara Alcaei carminibus (Sapphus. | Hac autem Achilles proci a fertur a puella quadam, Pitidice nomine, quae illius amorem flagrabat, autotulit. huius in Erotisicis.)

Al. Myfiæ

Lesbo.

Chryse.

Chryse utus est Troasdis prope Lemnum Apollini sacra, quam expugnauit Achilles, cum pro Troianis sentiret. Sunt tamen & aliae urbes hoc nomine & loca. Est enim urbs in Hellesponto inter Ophrynum, & Abydum Est etiam promontorium Lesbi in Tenedum uergens. Est & Bithyniae urbs & Cariae. Cilla quoque urbs est Troasdis Apollini sacra à Graecis direpta. Et Syrus: Syros abscq; c. insula est Ioniae cum urbe eiusdem nominis. Nat. Scyros per. c. patria est Lycomedis. Tam & adsc. non foritan non inepte legretur. Est enim Sestus urbs Hellesponti notissima.

Chryse utus est Troasdis prope Lemnum Apollini sacra, quam expugnauit Achilles, cum pro Troianis sentiret. Sunt tamen & aliae urbes hoc nomine & loca. Est enim urbs in Hellesponto inter Ophrynum, & Abydum Est etiam promontorium Lesbi in Tenedum uergens. Est & Bithyniae urbs & Cariae. Cilla quoque urbs est Troasdis Apollini sacra à Graecis direpta. Et Syrus: Syros abscq; c. insula est Ioniae cum urbe eiusdem nominis. Nat. Scyros per. c. patria est Lycomedis. Tam & adsc. non foritan non inepte legretur. Est enim Sestus urbs Hellesponti notissima.

Chryse utus est Troasdis prope Lemnum Apollini sacra, quam expugnauit Achilles, cum pro Troianis sentiret. Sunt tamen & aliae urbes hoc nomine & loca. Est enim urbs in Hellesponto inter Ophrynum, & Abydum Est etiam promontorium Lesbi in Tenedum uergens. Est & Bithyniae urbs & Cariae. Cilla quoque urbs est Troasdis Apollini sacra à Graecis direpta. Et Syrus: Syros abscq; c. insula est Ioniae cum urbe eiusdem nominis. Nat. Scyros per. c. patria est Lycomedis. Tam & adsc. non foritan non inepte legretur. Est enim Sestus urbs Hellesponti notissima.

Chryse utus est Troasdis prope Lemnum Apollini sacra, quam expugnauit Achilles, cum pro Troianis sentiret. Sunt tamen & aliae urbes hoc nomine & loca. Est enim urbs in Hellesponto inter Ophrynum, & Abydum Est etiam promontorium Lesbi in Tenedum uergens. Est & Bithyniae urbs & Cariae. Cilla quoque urbs est Troasdis Apollini sacra à Graecis direpta. Et Syrus: Syros abscq; c. insula est Ioniae cum urbe eiusdem nominis. Nat. Scyros per. c. patria est Lycomedis. Tam & adsc. non foritan non inepte legretur. Est enim Sestus urbs Hellesponti notissima.

MI CYL.

Locus obicurus est. neq; enim Graeci alibi legunt expugnasse Cycladas, inter quas Syrus à St. abone refertur libro decimo, neque Scyron Achilles, in qua seruatus fuerat, filiumq; ex Deidamia Neoptolemum procrearat. Aut igitur mendae aliquid inesse nomini Syro dicendum, aut una ex undecim urbibus, quas Achilles ante expugnationem Troiae cepisse dicitur, eadem haec accipienda quandoquidem cum Chrysa, Cylla, & Lyrnesso recensetur. De numero autem urbium hoc etiam Calaber meminit in oratione funebri, qua Nestor laudasse Achillem fingitur. sic enim ait:

ὄχι δὲ ἰσθμὸν Ἰωνίαν ἀπὸ τῆς
ἐκείνης τῆς ἀπὸ τῆς ἰωνίας ἰσθμῆς
ἀπὸ τῆς ἰωνίας ἰσθμῆς ἀπὸ τῆς ἰωνίας ἰσθμῆς
ἐκείνης τῆς ἀπὸ τῆς ἰωνίας ἰσθμῆς, &c.

Apud Strabonem aurem lib. 13. & Scepis quaedam memoratur, ubi regia Aeneae fuerit, & ex qua idem Lyrnessum aufugerit, quando ea loca ab Achille uastabant. Unde ipse Achilles apud Homerum Aeneae obicit:

ὄχι δὲ ἰσθμὸν Ἰωνίαν ἀπὸ τῆς
ἐκείνης τῆς ἀπὸ τῆς ἰωνίας ἰσθμῆς
ἀπὸ τῆς ἰωνίας ἰσθμῆς ἀπὸ τῆς ἰωνίας ἰσθμῆς
ἐκείνης τῆς ἀπὸ τῆς ἰωνίας ἰσθμῆς, &c.

Uthinc aliquis, Scepis magis quam Sestus, quod Regia placer, pro Syro reponendum putare possit. Quamquam mihi neque hoc, neque illud satis probatur, quam

do neutrum cum priore uoce conuenit.]

Lyrnessia mœn. Lyrnessus urbs fuit Troasdis, unde Briseida rapuit Achilles.

[Occiso eius marito Minete, ut Iliados septimo, ipsa loquens, ait:

λοῦσι μὲν οὐδ' εἶμι τῶνδε, εἴ μοι ἐπέμνω δὲ χιθώνες, &c.]

ἐκείνης τῆς ἀπὸ τῆς ἰωνίας ἰσθμῆς, &c.]

Sæuum Hectora: magnum, terribilem, illam ex arte laudat Vlysses, ut inde maior Achilles, qui eum superauit, gloria cognoscat.

Viuo dederam armis: cum ea metibus interui. Tunc enim prima arma tractate cepit Achilles. Hic autem est epilogus primi meriti Vlyssis, quo Achillem in bellum misit. Post ea, post mortem. Ut dolor unius: secundum exponit meritum Vlyssis quo probat se armis Achillis digniorem esse quam Atax. Nam cum mille Graecorum naues ad Aulida conuenissent, inde tempestantibus impediti soluere non poterant. Quare consulti uates responderunt, Dianam sanguine filiae Agamemnonis esse placandam. Nam Agamemnon illius ceruam imprudens necarat, cum uero pater filiam immolari uellet, vi eloquentiae Vlyssis expugnatus est, ut publicam utilitatem priuatae anteponeret charitati. Missus quoque ad Clytemnastram non minore arte ab ea filiam abduxit, quae nisi perfecisset Vlysses, classis Graecorum nunquam ab Aulide profecta fuisset. Ut dolor unius: postquam dolor unius Menelai, quem ex Helena uxore sibi ablata caperebat, omnes Graecos commouit. Aulidaq; Euboicam: Aulis Boeotiae urbs est iuxta Chalcidem, portum habens amplissimum conuentu mille nauium Graecorum nobilissima. Atque in rege tamen pater est: paterna charitas. Tenui obtinui. Difficilem causam: propter iniquum iudicem. Nam Agamemnon magis priuata charitate, quam publica utilitate moueri uidebatur.

Summa potestas. Laudem ut cum sanguine penset: gloriam. Hac autem omnia ab Vlysse fuerunt Agamemnoni commemorata, publica utilitas, Menelaus frater, ac summa potestas illi data.

[Mittor & ad matrem, quae non hort. sed astu decip. fuit: non enim simpliciter ab illa filia abstulit, sed eo praetextu, quasi nuptum daretur Achilli, qui alio pacto ad bellum Troianum proficisci nollit, nisi uxore accepta Agamemnonis filia. Ut ex Iphigena Euripidis pater. Quamquam ibidem Euripides fingat, non oratorem Vlyssen, sed literas ab Agamemnone ad uxorem Clytemnestram missas. Sed Ouidius aliorum traditionem se-

quitur.]

Uthinc aliquis, Scepis magis quam Sestus, quod Regia placer, pro Syro reponendum putare possit. Quamquam mihi neque hoc, neque illud satis probatur, quam

R. A. P.

Aulis.

Minor

Mittor & Iliacas: Vlyffes (ut Homerus quoq; scribit) una cum Menelao ad Helenam repetendā orator ad Priamum missus est. Et intrata est: participiū contra grammaticas rationē poetica licentia formatū. Plenaq; adhuc erat illa uitis: significat se non noctu, sed interdū, cū adhuc curia uiris esset plena, intrepide regem Priamum

adiisse. [Imo plena, quando nondum tot proceres Troianorum bello occisi fuere.]

Prædamq; prædam appellat, quæ una cum Helena asportauerat Paris. Priamōq; Antenora iunctum: nam Antenor semper celsiuit Helenam Menelao esse reddendam.

[Alludit autem Ouidius ad id quod Iliados tertio Homer. tradit, ubi Antenor de Vlyffe:

ὦ γίγαι (inquit) ἢ μάλα πύθ
 ἔπειτα κλισίῃσι
 ἦ δὲ γὰρ καὶ Διὶ ποτ' ἔλαθε
 Διὸς ἰδυσσάμενος
 Ἐὖ ἔπειτ' ἀγγέλλεις σὺν ἄρσι
 ἄρ' Ἰηλάῳ
 τὰς δ' ἔγχε' ἰφύμενος καὶ ἐν
 κλισίῃσι φίλοντα,
 ἄρ' ἔπειτ' ἄρ' ἰφύμενος καὶ ἐν
 κλισίῃσι φίλοντα, &c.]

Sub illo: in illo tempore. Spatioſi belli: diuturni, ac longi, et in decimum usq; annum protracti. Post acies primas: post prima prælia. Demū: solū. Quis tuus usus erat: quæ tua Græcis utilitas erat?

[Fossas munimine cingo: uidetur ad fossam respicere, quæ a Græcis ante nauis stationem ducta, & muro cincta fuit, quam postea Neptunus immisis fluminibus Phrygiæ deleuit. De qua re Homerc. Iliad. duodecimo:

Mittor quoq; usus: ut cum ad sacerdotem Apollinis Chrysen missus fuit, cui filiam restituit, placauitq; Apollinis iram postremo ab illo immisam, de qua re est Iliados primo.]

Ecce Iouis monitu: aliud commemorat in Græcos meritum Vlyffes. Nam (ut Homerus in secundo Iliados narrat) Iuppiter per Iouis Agamemnonem admonuit, ut toto exercitu Troianis confingeret. Futurum enim ut uictoriam pasceret. Agamemnon uero ut suorum animos conuocatis ad concionem Græcis fixit se in

nis a Ioue admonitum, ut Græciam cum toto exercitu repeteret. Troiam enim nulla ratione capi posse. Quæ cum omnes deducerent naues, ut redirent in patriam, Vlyffes id dissuadere principibus cepit, tantumq; eloquentia ualuit, ut omnes mutare sententiam coegerit.

Autore: Iouis auctoritate. Non sinat hoc Ajax: pulchra ironia qua significat Vlyffes Ajaxē nulla præditum eloquentia illud prohibere nō potuisse. Det: edat, dicat aliquid, prope nat aliquid consilium quod turba sequatur

Non erat hoc nō miū: Ajaci inquit τὸ γὰρ πάντα ἄρ' ἰφύμενος καὶ ἐν κλισίῃσι φίλοντα, hoc nimium ne parat. Quid quo & ipse fugit? fugere uoluit.

Inhoneste uela: in honeste ac turpiter. nomen enim pro aduerbio positum est. Vela autem legendum est, non bella, ut ferè in exemplaribus est deprauatum.

Quid facitis? hæc ex ea oratione sumpta sunt, quæ Homerus artificiosissimè Vlyffi attribuit. Concitatis dimittere: ut dimittatis in soluta oratione diceretur. Captam Troiam: nō quæ reuera capta est, se quæ in eo erat: facile capi posset. Nō nāq; merum colligit Vlyffes futurum esse ut Troia

decimo anno quo uolebant recedere, omnino non capiatur. In quæ ad quæ. Dolor ipse disertum: ex arte eloquentiam suam Vlyffes in dolorem refert, quo arrogantiam uictor, & magis sibi Græcos conciliet, quorum dedecore se maximo affectum dolore fuisse ait. Profuga de clāsa: ad fugiendum parata. Conuocat Atrides: Agamemnon. Hoc quoque de Homero est sumptum. Telamoniades: Ajax Telamoni filius. Incessere: Therſites.

Therſites: Therſites quo nemo deformior: nemo linguæ proteruior in Græcorum exercitu fuisse ab Homero scribit, cum Agamemnonem quoq; conuictis incessisset, ab Vlyffe sceptro grauiter fuit percussus.

Refuta

Mittor & ad matrem, quæ non hortanda, sed astu Decipienda fuit. quo si Telamonius iſſet, Orba suis essent etiam nunc linthea uentis, Mittor & Iliacas audax orator ad arces, Vifaq; & intrata est altæ mihi curia Troiæ, Plenaq; adhuc erat illa uitis, interritus egi, Quam mihi mandarāt communis Græcia causam, Accusōq; Parin. prædamq; Helenamq; reposco, Et moueo Priamum, priamōq; Antenora iunctum. At Paris, & fratres, & qui rapuere sub illo, Vix tenuere manus (scis hæc Menelac) nefandas. Primaq; lux nostri tecum fuit illa pericli. Longa referre mora est, quæ consilioq; manuq; Vtiliter feci spacioſi tempore belli. Post acies primas, urbis se mœnibus hostes Continuere diu, nec aperti copia Martis Villa fuit. de cimo demum pugnamus anno Quid facis interea, qui nil nisi prælia nostis? Quis tuus usus erat: nam si mea facta requiris, Hostibus insidior, fossas munimine cingo, Consolor socios, ut longi tædia belli Mente ferant placida. doceo quo simus alendi, Armandiq; modo, mittor quo postulat usus. Ecce Iouis monitu deceptus imagine somni Rex iubet incepti curam dimittere belli, Ille potest autore suam defendere uocem, Non sinat hoc Ajax, delendaq; pergama poscat. Quodq; potest, pugnet, cur non remoratur ituros? Cur non arma capit: det quod uaga turba sequatur. Non erat hoc nimium, nūq; nisi magna loquenti, Quid? quod & ipse fugit: uidi, puduitq; uidere, Cum tu terga dares, inhonestaq; uela parares. Nec mora, quid facitis? quæ uos demertia, dixi, Concitat o socij captam dimittere Troiam? Qui due domum fertis decimo nisi dedecus anno? Talibus atq; alijs, in quæ dolor ipse disertum Fecerat, auersos profuga de classe reduxi. Conuocat Atrides socios terrore pauentes, Nec Telamoniades etiam nunc hiscere quicquam Audet, & ausus erat reges incessere dictis Therſites, etiam per me haud impune proteruus. Erigor, & trepidos cives exhortor in hostes,

prouocare. Dictis: conuictis, ut ex secundo Iliados libro patet. Therſites quo nemo deformior: nemo linguæ proteruior in Græcorum exercitu fuisse ab Homero scribit, cum Agamemnonem quoq; conuictis incessisset, ab Vlyffe sceptro grauiter fuit percussus.

Therſites.

Refuta

Refundo: in animos eorum remitto. Reparo: restituo. Quamuis in quibusdam exemplaribus reposco legatur. Tempore ab hoc: eleganter colligit Vlysses quæcunque Ajax fortiter fecit posteaquam cum alijs à fuga reuocauit, sibi esse ascribenda. Est aliquid: modeste loquitur Vlysses. Innuat autem pulchrū, ac gloriosum esse à præstanti uiro sociū elegi. Nam Diomedes unū ex omnibus Græcorum optimantibus Vlysses socium delegit ad specularandum Troianorum castra iturus, ut aperire in decimo scribit Homerus. Nec me fors ire iubebat: significat se sponte socium Diomedis iuisse aut specularandum quid hostes in castris agerent, à nocte & Dolonem, cui & ipse ad Græcorum castra speculator ueniebat, interemerunt, & Rhesum Thraciæ regem, qui auxilium Trojanis tulerat, unā cum comitibus interfecerunt, ac equos candidos in sua castra priusquā quicquā pabulorū Troiæ gustaret, abduxerunt, ut ex Homero, Virgilianoque carmine notissimū est.

Aufum eadem quæ nos: nam & ipse speculator ad castra Græcorum fuerat missus. Perfida Troia: perfidi Troiani. Est enim metonymia. Nam continens pro cōtento positum est. Specularer: explorare, inquirere.

[Ingrad. curr. latus imitant. triumph. curarum intelligit & equos Rhesi, quos Homerus fingit à Nestore cum summa admiratione exceptos. Ita enim ait: *Αὐτὸν δὲ πρῶτον ἴμαρ ἰδὼν οἶδ' ἰσχυρῶς*

Αὐτὸν δὲ πρῶτον ἴμαρ ἰδὼν οἶδ' ἰσχυρῶς

Αὐτὸν δὲ πρῶτον ἴμαρ ἰδὼν οἶδ' ἰσχυρῶς

Αὐτὸν δὲ πρῶτον ἴμαρ ἰδὼν οἶδ' ἰσχυρῶς

Αὐτὸν δὲ πρῶτον ἴμαρ ἰδὼν οἶδ' ἰσχυρῶς

Αὐτὸν δὲ πρῶτον ἴμαρ ἰδὼν οἶδ' ἰσχυρῶς

Αὐτὸν δὲ πρῶτον ἴμαρ ἰδὼν οἶδ' ἰσχυρῶς

Αὐτὸν δὲ πρῶτον ἴμαρ ἰδὼν οἶδ' ἰσχυρῶς

Αὐτὸν δὲ πρῶτον ἴμαρ ἰδὼν οἶδ' ἰσχυρῶς

Amisissamque mea uirtutem uoce refundo. Tempore ab hoc quodcumque potest fecisse uideri Fortiter iste, meum est, qui dantem terga retraxi. Denique de Danais quis te laudat ue, petiue? At sua Tydides mecum communicat acta, Me probat, & socio semper confidit Vlysse. Est aliquid de tot Graiorum millibus, unum A Diomede legi, nec me fors ire iubebat. Sed tamen & ipse noctisque, hostisque periculo Ausum eadem quæ nos, Phrygia de gente Dolona Interimo, non ante tamen, quam cuncta coegi Prodere, & edidici quid perfida Troia pararet. Omnia cognoram, nec quid specularer habebam, Et iam promissa poteram cum laude reuerti, Haud contentus eo, petij tentoria Rhesi, Inque suis ipsum castris, comitesque peremi. Atque ita captiuo uictor, uotisque potitus, Ingredior currulatos imitante triumphos, Cuius equos pretium pro nocte poposcerat hostis, Arma negate mihi, fueritque benignior Ajax. Quid Lycij referam Sarpedonis agmina, ferro Deuastata meos cum multo sanguine fudi Cæranon Iphitiden, Alastoraque, Chromiumque, Alcandrumque, Haliumque, Noemonaque, Prytaninque Exitioque dedi cum Pheridamante Thocna, Et Charopem, fatisque immitibus Eunomon tactum, Quique minus celebres nostra sub mœnibus urbis Procubuere manu, sunt & mihi uulnera ciues Ipso pulchra loco, nec uanis credite uerbis. Aspiciate eni (uestemque manu diduxit) & hæc sunt Pectora semper (ait) uestris exercita rebus. At nihil impendit per tot Telamonius annos Sanguinis in socios, & habet sine uulnere corpus. Quid tamen hoc refert, si se pro classe Pelasga Arma tulisse refert contra Troasque, Iouemque, Confiteorque tulit, neque enim benefacta maligne

Quæ patuit ferre lethalem condidit enses. Et alio loco. de eodem: Vnum qui toto corpore uulnus habet. Meminit fabulæ & Pindarus Isthmiorum Ode quinta. J Quid tamen hoc refert, ac sic diceret nihil. Confusiat enim Vlysses id quod iactauerat Ajax se solū faces Trojanorum à Græcorum classe repulisse. Nam alij quoque inueniunt, in primis Patroclus, armis Achillis indutus resistit hostibus naues nostras incendere uolentibus. Iouerque, Iuppiter namque Hectori, Trojanisque fauebat. Neque enim benefacta maligne: ex arte Vlysses: quæ ad uirum honeste negare non potest, ita concedit, ut cum alijs uenit ea esse communia assuetet. Maligne detrahere

Εἶδ' ὅτι κείρανε Τίληρ, ἀλασπεράτε, χριμίσση
Ἀλασπερὶ δ' ἄλιοντι, τοῖμα κότε, θρυταλίοντι.
De Thoone autem & cæteris qui sequuntur, Iliados undecimo mentione fit. his uersibus: *αὐτὰρ ἴκλιον θέων καὶ ἴσσηρ κούρη κούρησιν.* *Χρυσὸν ἄμαρτον δ' ἴπτη καὶ ἴσσηρ κούρησιν.*
Et paulo post: *-εἶδ' ὅρ ἴκασσιδίου χούρησιν* *εὐκασσιδίου* *ἀσπασίοντι ἰαυτοῖος σούρησιν.*

Vbi & illud norandū Chersidamanti & Eunomon dici apud Homerum, qui uulgo hic Pheridamas & Eunomus leguntur.]

Vestemque manu diduxit: remouit à pectore, diuisit. Hoc autem ex poetæ persona est dictum.

[Et habet sine uulnere corpus: Habent fabulæ, Hercule aliquando Salaminem uenisse ad Telamonem, ibique cum Aiace adhuc infantem cōspexisset, circumdedit illi suam, precaturumque, ut qua puer illa regeretur, inuulnerabilis foret. Quod ita factum, fuisseque Aiace toto corpore inuulnerabilem, præterquam latere: id enim contestum non fuerat. Hinc infra quæ sequitur: Dixit, et in pectus tum demū uulnera passū.

Al. Chersidamanti
Al. Eunomon

Sarpedon

stare: cum quadam malignitate & uituperatione detraxerit. Modo ne cōmunia solus: dummodo inquit Ajax ea quæ cōmunia ipsi uobiscum sunt, sibi soli non arroget. Qua quidem oratione Vlysses & Aiace in inuidiā adducit, & sibi principum Græcorum beniuolentiā conciliat. Reppulit Actorides: Patroclus Actoris nepos, qui armis Achillis indutus ab Hectore fuit interfectus. Cum enim Achilles Agamemnoni iratus in aciem aduersus hostes descendere nollet, precibus amicorum concessit Patroclo, ut suis armis indutus Troianorum impetum retardaret, sicut est apud Homerum Iliados. 16.] Troias cum defensore: Hectore. Troianorum namq; defensor fuit Hektor.

Ausum etiam Hectoreis: Ajax (ut narrauit Homerus Iliad. septimo,) cum Hectore singulari certamine pugnavit, cum id ei sorte cōsignifset, qua ex pugna uterque sine uulnere discessit ab altero perniciosissimè donatus muneribus. Hektor quidem baltheo, quo ligatus circum Ilium cœnia fuit tractus. Ajax uero gladio, in quē incumbens seipsum interfecit. Regis Agamemnonis. Ducis: Menelai. Et prælatus munere sortis: colligit Vlysses non uitra e, sed sorte Aiace cum Hectore cōtendisse. Cum enim nouem (ut diximus) se pugnaturos cū Hectore profiterentur, consilio Nestoris, factum est, ut sortē quicquæ suam in galeā dē-

hiceret, ac cuius prima educta foret, is in ceramē cum Hectore descenderet. Et prælatus: antepositus alijs nullare alia quā sorte. Sed tamen euentus: cum quadam illusione insultat Aiace Vlysses, qui iactauerat se solum cum Hectore singulari certamine congredi ausum fuisse. Fortissime: ironicos est dictum. Qui tibi uideris fortissimus, cum non sis. Me miserum: hæc lachrymans uidetur pronunciaisse Vlysses. Quanto dolore: cum præpositio subaudiatur, ut cum quanto dolore intelligatur. Graium murus: Græcorum propugnaculum. Et autem metaphora, qua maxime Achilles cōmendatur.

Referrem: reportarem corpus humo sublaturum. Hoc autem factō se maxime dignum Achillis armis Vlysses ostendit. His humeris: indicans humeros suos hæc ait Vlysses. Est autem pulchra anadiplosis, qua mense ab Aiace obiecta diluit, & se aptum esse ad ea: cetera arma ostendit.

[Variant autem hoc loco poetæ. Nam Calaber non à solo Vlysse, sed à principibus Græcorum cōmuniter relatum corpus Achillis dicit lib. iij. his uerbis:

Τοίνυκά μιν βασιλεύς ἀπὸ πηλείων ἱρήσασθε
 Ἀχιλῆος φέρων ἀπὸ τέρου, ὅτε φέρων
 κάθησθαι ἐκ κλισίης τῶν περὶ παλαιῶν θεῶν.]

Laboro: exopto, stu deo, enitor. Scitur: cogniturus, intellectus. Vestros honores: cœlaturam armorū summo cum honore mihi à uobis adiudicatorum.

Scilicet idcirco: ironia qua Aiace in cōtemptum Vlysses adducit. Carula mater: Theris, quæ cœlaturam armorū interfecto armis Achillis fortiter positus, rogauit Vulcanum, ut filio suo scutum, galeam, tibialia, ac thoracem decentiā fabricaret. Ille uero cœlaturam alia, tum scutum ea arte expoliuit, ut in eo cœlum cum quatuor elementis spectaretur. Eorum autem artificium non intellectum iri ab Aiace Vlysses ait, cum & ingenio careat, & omni doctrina. Si ne pe. ingenio. Cœlaturam: cœlaturam & sculpturam. Oceanum & terras: cœlaturam clypei describit uidi ab Homero sumptum ex Iliad. 18.

Pleiadas Hyadasq; sic Homer. πλειάδες ἠὲ ἠάδες ἑτεροὶ δῖος ἄρϊουτος.

Immunemq; æquoris Arcton: Arctos minor est ursa, ut superius quoque diximus, quæ currus quoque (ut Homerus scribit) cognos-

Arctos.

Detrectare meum est. modo ne cōmunia solus Occupet, atq; aliquem nobis quoq; reddat honorē. Reppulit Actorides sub imagine tutus Achillis Troas ab arsuris cum defensore carinis. Ausum etiam Hectoreis solum concurrere telis Se putat, oblitus regisq; ducisq; meiq; Nonus in officio, & prælatus munere sortis, Sed tamen euentus uestræ fortissime pugnae Quis fuit: Hektor ab it uiolatus uulnere nullo. Me miserum, quanto cogor meminisse dolore Temporis illius, quo Graium murus Achilles Procubuit, nec me lachrymæ, luctusq; timorq; Tardarunt, quin corpus humo sublime referrem His humeris, his inq; humeris, ego corpus Achillis Et simul arma tuli, quæ nunc quoq; ferre laboro. Sunt mihi quæ ualeant in talia pondera uires, Est animus certe uestros sensurus honores, Scilicet idcirco pro nato cœrula mater Ambitiosa suo fuit, ut cœlestia dona Artis opus tantæ, rudis & sine pectore miles Indueret: neq; enim clypei cœlamina nouit, Oceanum, & terras, cumq; alto sydera cælo Pleiadas, Hyadasq; immunemq; æquoris Arcton, Diuersasq; urbes, nitidumq; Orionis ense, Postulat, ut capiat quæ non intelligit arma. Quid: quod me duri fugientem munera belli Arguit incepto serum accessisse labori? Nec se magnanimo maledicere sentit Achilli. Si simulasse uocas crimen, simulauimus ambo, Si mora pro culpa est, ego sum maturior illo. Me pia detinuit coniunx, pia mater Achillem. Primaq; sunt illi data tempora, cætera uobis, Haud timeo, si iam nequeam defendere crimen

minatur. [Versus Homeri sic habet:

ἔραται δ' ἄρα ἀμειψόμεθα κλισίῃσιν ἑλπίσιν]

Solum autem ex omnibus hoc sydus nunquam occidit, ac idcirco ab Homero quoq; æquoris experts dicitur esse, his uerbis: ἔραται δ' ἄρα ἀμειψόμεθα κλισίῃσιν ἑλπίσιν, id est: hæc autem sola experts lauacrorum Oceani. Diuersasq; urbes, in scuto Achillis duæ diuersæ urbes à Vulcano (ut narrauit Homerus) cœlaturæ fuerunt, quarum altera pace frui, altera bello & obsidione premi uidetur. Nam in altera nuptiæ atque conuiuia celebrantur, iudiciaq; exercuntur, alteram duo exercitus & quidem inter se dissidentes obsidere uidentur.

[Homerus: ἔραται δ' ἄρα ἀμειψόμεθα κλισίῃσιν ἑλπίσιν ἑλπίσιν ἑλπίσιν]

Et rursum:

ἔραται δ' ἄρα ἀμειψόμεθα κλισίῃσιν ἑλπίσιν ἑλπίσιν ἑλπίσιν

ὅτι ἄρα παύσει, ἢ ἄνδρα πάλαι Ἀχαιοῦ
καί ποτε, ἴστω μάλιστα πρὸς ἑαυτοῦ ἰσχυρῶς ἰσχυρῶς.]

Quid quod me duri: sic ab Aiace sibi obiecta refutat
Vlysses, ut illum in odium cōtempriumq; adducat. Nam
obiecta sibi esse cum Achille cōmunia ostendit. Ego
sum maturior illo: ego citius quā Achille ad bellum

ueni. Cum tanto ui-
ro: quantus fuit Achil-
les. Nēue in me sto-
lide: Aiace in cōtem-
ptum adducit, qui tan-
ta sit stultitia, ut ea di-
cerit, quæ in iudicium
pudori: ut recidere pos-
sint. Nam si inquit mi-
hi turpe est accusasse
Palamedem, turpe tri-
d. uobis est cū dam-
nali. hæc enim duo se
inuic. cōfirmant, ac
sub eadem rationem
cadunt, u. Cic tradit.

An falso Palamedē:
hoc entymemate o-
stendit Vlysses non mi-
nus principibus Græ-
cis turpe fuisse Palame-
dem damnare, quā si
bi accusare. Est autem
ἡρώδης quo maxime
entymemata exornā-
tur. Sed neq; Nau-
pliades: Palamedes
Nauplij filius. Se autē
Vlysses ira purgat, ut
ostendat Palamedē in
manifesta produtione
fuisse deprehensum, id
quod prin- pib quoq;
ἡρώδης gra. u esse scie-
bat, ne innocentē dam-
nasse iniqu. uiderentur.

Prenio: auro, quod in
tētorio Palamedis fuit
deprehensum, cum il-
luc opera Vlyssis foret
importatū. Nec Pœ-
antiadem, quæ de Phi-
loctete sibi sunt obie-
cta refellit Vlysses, ac se
cōsensu principum in
Lemno insula illum re-
liquisse ait. Esse reus
merui: debeat accusari.

Consensistis enim:
ut illū in Lemno relin-
querem curandū. Fe-

ros dolores: acerbos cruciatus. Quem quoniā uates: in
fatis erat Troiā sine Herculis sagittis quæ Philoctetæ tra-
ditæ fuerant, capi non posse. Idcircoq; oportebat Philo-
ctetem cum sagittis ipsi bello Troiano interesse. Me-
lius Telamonius ibit: pulchra ironia, qua Aiace deri-
det Vlysses, ut inertem atq; ingenio, eloquentiaq; care-
tem. Eloquioq;: eloquentia qua prorsus caret. Aliqu-
arte: aliqua fraude, cum tardus sit, & hebes. Hæc nanque
omnia ironice dicuntur. Ante retro Simois fluere: ant-
terum natura mutabitur, quā nobis Aiace ingenium

prodesse possit. Et sine frondibus: arboribus. A parte
nanq; totum intelligimus. Achaia: Græcia. Meo pe-
ctore: mea prudentia. Solerna: ingenij acumen.

Sis licet infestus: apostrophe ad Philoctetem, qua si-
gnificat se Vlysses eloquentia sua multum Græcorū re-
bus prodesse posse, ac Philoctetem quamlibet sibi iratū
placaturum, ac secum
ad Troianum bellum
adducturum pollice-
tur. Socijs: Græcis.

Regiq; Agamemno-
ni. Execretis: aceste-
ris. Meumq; deu-
neas sine fine caput:
hoc est, quamuis alio-
die mihi mala impre-
ceris, atq; ea omnia fa-
cias, quæ solent à capi-
talibus inimicis fieri, et
optari, te tamen elo-
quentia mea placabo.

[Alludit autem ad
fabulam Sophoclis in
qua fingitur Philocte-
tes, cum cæteros Græ-
corum, tum ipsum re-
gem Agamemnonem
in ecclia uerbis, præci-
pue uero Vlysses, ut
cuius consilio & opera
proditus ac Lemni relin-
ctus fuisset.]

Te tamē aggrediar:
uerbis & oratione: hoc
est, alloquar. Tamq;
tuis potiar sagittis: sic
in potestate mea tuas
sagittas habebō, ut ha-
bui & Helenum uatem
egregium, & Palladiū
quod nisi hostibus ab-
stulisset, Troia nun-
quam capi potuisset.
Ex arte autem Vlysses
ea repetit merita, quæ
exercitui Græcorum
gratissima fuerunt.

Fauet: fortuna, dā
modo subintelligatur.

Dardanio uate: pe-
riphrasis est Heleni ua-
tis egregij. Nam Hela-
nus Priami fuit fil. u-
aticinandi arte insignis,
ut ex carmine quoque
Virgiliano est notum.

Qui ab Vlysses captus,

omnia Troianorū fata reuelare coactus est. Retexit:
aperuit. Signum penetrabile Phrygiæ Mineræ: Palla-
diū, quod Vlysses unā cum Diomede cæcis summe cu-
stodibus arcis rapuit. cum oraculum esset, capi Troiam
non posse, quādiu in ea Palladium ipsum seruaret. Et
sen hi comparat Ajax: affectui, & indignationi seruit
ill- & copula. Nempe capi Troiæ: artificiose in cōme-
uratione Palladij ablati immoral Vlysses, cum sine illo
Troia capi non posset, nec idem sine maximo periculo
Troianis auferri. Per excubias: per uigilias & custodias

Cum tanto commune uiro. deprehensus Vlyssis
Ingenio tamen ille, at non Aiace, Vlysses.
Ne ue in me stolidæ conuitia fundere linguæ
Admiremur eum, uobis quoq; digna pudore
Obicit. an falso Palamedē crimine turpe est
Accusasse mihi: uobis damnasse decorum?
Sed neq; Naupliades facinus defendere tantum,
Tamq; patens ualuit, nec uos audistis in illo
Crimina, uidistis, pretioq; obiecta patebant.
Nec Pœantiaden, quod habet Vulcania Lemnos
Esse reus merui, crimen defendite uestrum,
(Consensistis enim) nec me suasse negabo,
Ut se subtraheret belliq;, uiaq; labori,
Tentaretq; feros requie lenire dolores.
Paruit, & uiuit, non hæc sententia tantum est
Fida, sed & felix cum sit, facit esse fidelem.
Quem quoniā uates delenda ad Pergama poscunt,
Ne mandate mihi, melius Telamonius ibit,
Eloquioq; uirum morbis, iraq; furentem
Molliet, aut aliqua perducet callidus arte.
Ante retro Simois fluere & sine frondibus Ide
Stabit, & auxilium promittet Achaia Troiæ,
Quā cessante meo pro uestris pectore rebus
Aiace stolidi Danais solertia proferat.
Sis licet infestus socijs, regiq;, mihiq;
Dure Philoctete, licet execrere, meumq;
Deuoneas sine fine caput, cupiasq; dolenti
Me tibi forte dari, nostrumq; haurire cruorem,
Te tamen aggrediar, mecumq; reducere nitar,
Utq; tui mihi, sic fiat tibi copia nostrum,
Tamq; tuis potiar (fauet fortuna) sagittis,
Quā suum Dardanio, quem cœpi, uate potitus.
Quā responsa Deum, Troianaq; fata retexi,
Quā rapui Phrygiæ signum penetrabile Mineræ
Hostibus ē medijs, & se mihi comparat Ajax.
Nempe capi Troiam prohibebant fata sine illo.
Fortis ubi est Ajax: ubi sunt ingentia magni
Verba uiri: cur hic meruit: cur audeat Vlysses
Ire per excubias: & se committere nocti?

diis hostium. Ex arte autem exaggerat hoc factū Vlyf- ses, ut ostendat se autorem fuisse Troiæ capiendæ.

Sua æde: suo templo. Læua: manu sinistra. Taurorum tergora septem, hoc est, scutum septem corijs bouū rectum. Illa nocte mihi: se rapiendo Palladium Vlyf- ses colligit auctorem fuisse uictoriæ Troianæ. Tydis den meum: Diomedē mihi amicū. In illo: Palladio à nobis rastro. Minorem: infertio- riorem. Sapiente: eloquente, omnis enim existimat. Pro classe: pro classis defensione.

Indomitæ dextræ: uiribus ratione carentibus ac temerariis.

Ipse quoq; hæc peteret: arma Achillis.

Moderator Ajax: Oilei filius, qui inter fortes ab Homero numeratur. ex arte autem sibi iudices conciliat Vlyf- ses. illos tum à modestia, tum à uirtute laudando. Eurypylosq; ferox: Eurypyli duo ad bellum Troianum profecti sunt, alter Hercules filius ex Co insula augurio insignis, alter Euaemonis filius ex Ormenio urbe, qui (ut scribit Homer.) cum quadraginta nauibus in expeditionem Troianam Agamemnona est secutus. Is cum uiribus plurimum posset, arma tamen Achillis non poposcit.

[De posteriore Eurypylo Euaemonis filio, patet secundo Iliados in Catalogo, his uersibus:

οἷ' ἔχω ὀρμίην, οἷα ἰσθίω καίρουα,
οἷ' ἔχω ἀέριον, ἀτασθαλίαι λαοῖα ἰσθίου,
Εὐρὺν ἔρχ' Εὐρυπύλοιο ἰσχυρότερον ἔχων ἰσθίου.

De altero autem, uidetur deceptus esse Regius Neq; enim Cons ille ad Troiam profectus fuit, sed pronepotes eius Phidippus & Amphius. Vt in eodem Catalogo legitur:

οἷ' ἀρα τὸ σπινθὶ ἔχω λαοπρόβητον καὶ ὄρεα
καὶ ἔχω Εὐρυπύλοιο πάλιν, καὶ ὄρεα καὶ ἰσθίου
Εὐρὺν ἄ' οὐ φιδίππου τε καὶ ἀμφίου ἰσχυρότερον
Θιωσάδων ὄντων ἰσχυρότερον ἰσθίου.

Locum autem errori dedisse uidetur, quod Con Eurypyli urbem poeta dixit. Vnde Regius Eurypyllum hunc ad Troiam uenisse collegit. Fuit autem & tertius quidam Eurypylos, Telephi filius, qui & ipse quidem ad Troiam profectus fuit, cum Mysis, sed in auxilium Troianorum. Hunc interfecit Neoptolemus filius Achillis, ut Homer. meminit Odyssæ undecimo. Sed de Eurypylo etiam supra annotauimus.]

Clarosq; Andremonē natus: periphraſis Thoas. Nam (ut in libro secundo narrat Homer.) Thoas

dremonis filius princeps Aetolorum ad bellum Troianum cum quadraginta nauibus est profectus.

[Αἰτωλῶν δ' ἠρίτω θιάζονδραίμονος υἱός
οἷ' ἠλιερῶν ἰσχυρότερον, καὶ ἰσθίου, ἰσθίου καὶ ἰσθίου,
Εὐρὺν ἄ' ἀμεινοσπάρτακοντα μίλιαι τὸ ἰσθίου.]

Et rursum:

Nec mi-

nus Idomeneus: nec non etiam Idomeneum autem Lyctium fuisse, ac Cretenſibus imperasse, in expeditione Troiana una cum Merione, quo auriga utebatur fortissime se gessisse, & Homeri & Virgilio carminibus notissimum est. Pania eadem: ambe namq; Lyctii fuerunt.

[Patria eadem ac pro generaliter, Creta. Sic enim: Idomērus in Catalo.]

Κρητῶν δ' ἰδομένης Λυκίων
τὸς ἠγαμέμνονα
οἷ' ἰσοσπινθὶ ἔχω γοργύ. ἀπὸ
τελεμίσσου
ἀκρόν, μιλύτην τε, καὶ ἀργύ-
πυλον ἀκρόν
Φαισίην τε, βύλῳν τε, πάλιν ἰσθίου
καὶ ἰσθίου,
ἄλλοι δ' ἐπὶ ἰσθίου ἑκατέρωθεν
ἀπὸ ἀμεινοσπινθίου
Εὐρὺν ἄ' ἰδομένης Λυκίων
καὶ ἠγαμέμνονα
Μυρτιάδην τ' ἀπὸ Πάλλας ἰσθίου
ἀπὸ ἀμεινοσπινθίου.]

Peteret maioris frat- ter Attidæ: Menelaus Agamemnonis frater.

Nec sunt tibi Marte secun, nec sunt pug- gnando st. etio...

Consilijs me, meæ prudentiæ. Ingeniū quod eget moder. nostro: sed cōiunctio sub- intelligatur. Vires enim corporis Aiaci

concedit Vlyfſes. Ceterum feroci ingenio quod suo regimine indigeat, illum præditum esse ait.

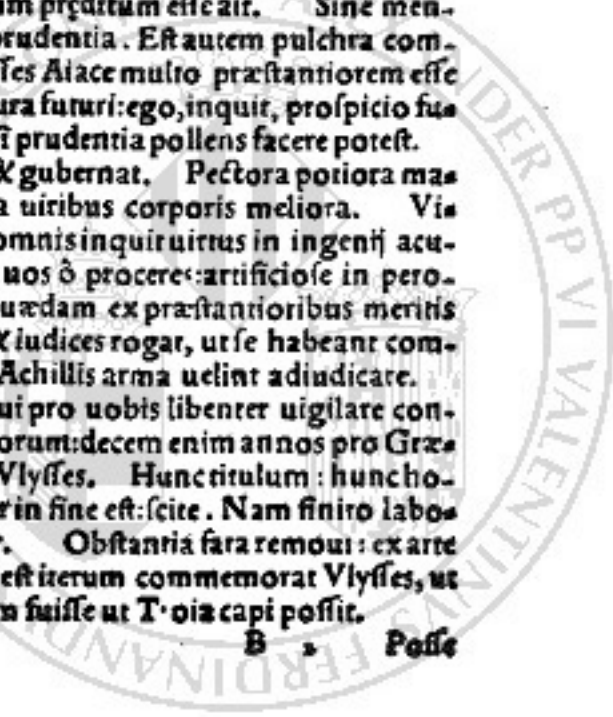
Sine mente: sine ingenio, & prudentia. Est autem pulchra comparatio, qua se Vlyfſes Aiace multo præstantiorem esse ostendit. Mihi cura futuri: ego, inquit, prospicio futura, quod nemo nisi prudentia pollens facere potest.

Temperat: regit, & gubernat. Pectora potiora manu: ingenij acumina uiribus corporis meliora. Vigor omnis in illis: omnis inquit uirtus in ingenij acumine consistit. At uos o proceres: artificiose in peroratione Vlyfſes, & quedam ex præstantioribus meritis suis commemorat, & iudices rogar, ut se habeant commendatum, sibi que Achillis arma uelint adiudicare.

Vigili uestro: ei qui pro uobis libenter uigilare consuevit. Tot annorum: decem enim annos pro Grecis sollicitus fuerat Vlyfſes. Hunc titulum: hunc honorem. Iam labor in fine est: scite. Nam finiro labori præmium debetur. Obstantia fara remouit: ex arte id quod maximum est iterum commemorat Vlyfſes, ut ostendat se auctorem fuisse ut Troia capi possit.

B. Possē

Eurypyli duo.

Possescapi faciendo: ut capi posset in soluta diceretur oratione. **Perq̄ Deos oro:** per Palladem, cuius simulachrum Troianis abstulerat. Siquid adhuc superest: restat. Siquid adhuc audax: in quo conficiundo audacia opus sit. **Ex præcipitiq̄ petendum:** ex periculoso loco tumendum. **Fatis Troiæ:** fatis prohibentibus ne Troia capiatur. **Huic date:** digito & manu Palladium quod Troianis abstulerat Vlysses indicauit. **Mota manus procerum est:** com mota & peritura fuit principum Graecorum multitudo Vlyssis oratione. **Et quid facedia posset:** Tunc patuit unci manifestu fuit quantum eloquæ ualeat in animis hominum fluctendis. **Tulit:** habuit. **Græci nanque Achilles fortissimi uiri arma Vlyssi potius obfacundiam quam fortitudinem aduerterunt. Inuictumq̄ uirum uicit dolor:** suble dictum esse uidet quo namq̄ modo eum dolor uincat, quod uinci non potest? **Sed aut ante, aut alioquit ubi subaudiendum, ut intelligam⁹, alioqui, aut eue inuictum Aiace m a dolore & indignatione**

Ajax in
acin'

in uictum intel-
lige à cæteris, ut sit
quem cæteri uincere
non possunt, is ab ira
uictus fuit. Neq̄ stultè aut imprudenter à Poëta dictum
est, ut Regio uidetur.]

Et meus hic certe est: illa & copula maxima significat indignatione Aiace fuisse uexatum. **Tum demum: tuus solum.** **Qua patuit:** quatenus patuit, & cessit ferro. **Educere:** extrahere. **De Oebalio uulnere:** de sanguine Hyacinthi Oebalij, qui (ut in decimo narrauit Poëta) in florem purpureum ab Apolline amatore fuit conuersus. **Littera communis:** in folijs inquit illius floribus in quem Ajax fuit conuersus, littera communis est, & Hyacinthi pueri querelis & nomini Aiace. Nam in illa flore (ut in decimo quoque diximus) inscriptæ uidentur hæc duæ litteræ Græcæ α, quæ in diphthongum coagmentata, & querimoniarum sunt indices, & in hoc nomine α, primæ. Hinc autem illud quoque aperte colligitur eos magnopere decipi, qui putant hanc in decimo esse legendum, & gliteras in flore inscriptas. Illam uero florem post Aiace mortem primum apud Salaminij afferunt, ut Pausanias scribit in Atticis. Esse autem album subrubicundum, liliobus minorem, ac folijs littera inesse, quæ in Hyacinthis legantur.

Hæc nemini: Aiace. **Illam querelam:** Hyacinthi quæ gemens ac clamans α u extinctus est.

Victor ad Hypsipyles patriam &c. Argumentum. Vlysses postquam Philoctetæ sagittas ipso comitante in castra Graecorum pertulit, quibus Ilium captum est, præda diuisa Hecuba Priami coniunx Vlyssi forte cessit, quæ nouissime acerbitantibus interitum Astianactis & Polyxenæ, quæ in bustis Achillis fuerat interempta morrens, classis Thraciæ cum esset appulsa, ex reliquis liberis, qui restabant orbæ, Polydorum apud Polymestora, qui clam fuerat educatus, putabat incolu mem permanere, quæ dum spaciatur in litore animaduertit eum aquæ fluctibus in aridum deiectum. Polymestor autem propter aurum quod cum infante Polydoro ei traditum fuerat, auaritia uictus eum interfecit. Et ut indicia quoque facinoris celari non possent, cum in profundum præcipitauerit. Quod ut Hecuba supradicta Cissei filia comperit, pollicitatione procurauit, ut perueniret ad Polymestorem dicens se uelle adire super quod aure dederat aurum, quo facilius nati celarentur indicia. Et tyrannus uerum esse existimans petenti secretum colloquium dedit. Hecuba nacta locum lumina ei abstulit, quam Thraces dum prosequuntur saxis, uersa est in canis figuram.

Victor ad Hypsipyles: Hecubæ in canem Metamorphosin apte cum superioribus connectit Poëta. Nam Vlysses post adeptam armorum Achillis uictoriam in Lemnum ad Philoctetem cum Herculis sagittis adducendum missus fuit. Quo aduecto ac Troia tandem incensa cum Græci classem in Thraciam appulissent, Polyxenam Priami atque Hecubæ filiam manibus Achillis exposcentibus imolarunt, cuius corpus lotura cum ad litus Hecuba accessisset, forte Polydori filij à Polymestore Thraciæ rege interempti cadauer ibi conspicata, ulcisci tantum scelus decreuit. Nam Priamus Polymestori tanquam amico, belli euentum ignorans cum multis pecunijs Polydorum natu minimum filiorum commendarat, ut si quid urbi accideret suorum aliquis superesset. Hecuba igitur accersitum ad se Polymestora sub spe thesauri indicandi, unâ cum alijs mulieribus caecis excacauit. Quare cum Thraces ipsam lapidibus insectarentur in illos latrare cepit, uoluntate Deorum in canem conuersa. **Victor:** Vlysses in certamine armorum Achillis uictor.

Vela

Vela dar nauigat. Ad Hypsipyles patriam: periphra-
sis est Lemni insulae, nam Hypsipyle filia Thoantis Lem-
niorum regis in Lemno regnavit. Et ueterum terras
infames: Lemniarum mulieres cum Venerem in adulterio
deprehenfam cum Marte contemnerent, in se Deae iram
concitauerunt, nam Venus hircino odore illis immisso ef-

ber libro decimo quarto, his uersibus:

Εἶτα τίρας θανάτῳ ἐπιχθονίοισι γαυδοῖν
Ἰωνία λίη περιόμοιο δολύμῳ πολυδαικέρτοιο
ἐκ βροτοῦ ἀλγύνεσσα ἰόνω γίνετ', ἀμφὶ δὲ λαοῖς
ὄμιον ἀγρίμοισι, τοῖς δὲ ἄτρε λαίνα παλαιοῖς
ὄμις ἐπέε, θαῦμα μίγαιε θμίνωσι βροτοῖσι.

καὶ αὖτ' ἐν μὲν ἐπιχθονίοισι γαυδοῖν
Ἰωνία λίη περιόμοιο δολύμῳ πολυδαικέρτοιο
ἐκ βροτοῦ ἀλγύνεσσα ἰόνω γίνετ', ἀμφὶ δὲ λαοῖς
ὄμιον ἀγρίμοισι, τοῖς δὲ ἄτρε λαίνα παλαιοῖς
ὄμις ἐπέε, θαῦμα μίγαιε θμίνωσι βροτοῖσι.

Vocatus autem est locus,
ubi illa commutata fuit,
καὶ οὗτος ὄμιον ἀγρίμοισι, τοῖς δὲ ἄτρε λαίνα παλαιοῖς
ὄμις ἐπέε, θαῦμα μίγαιε θμίνωσι βροτοῖσι.

Longus Hellepon-
tus: mare est Hellepor-
tus angustum & Ion
Asiam ab Europa dis-
minans. Dicitur et aut
Hellepontus a Helle
Phryxi sorore, quae in
illo submersa est. Qua
clauditur in angustum,
ubi cogitur in angustum
& strictum. Angustatur
autem maxime Helle-
spontus illic ubi olim
fuerunt Sestos & Aby-
dos. Ad Hellepontum
autem usque Troas ubi fuit
Ilium, proreunditur.

Hellepon-
tus.

Confederat: cessaue-
rat, extinctus erat. Io-
uis ara: ad quam Pria-
mus ipse fuerat interfe-
ctus, ut carmine quoque
Virgil. est notum. Exi-
guum cruorem: in senis
bus parum esse sangui-
nis Phrysiis iungunt. An-
tistita: Calandra, na-
bi sacerdos. Signa:
statuas, simulachra.

Tenentes: colentes,
amplectentes. Inui-
diosa praemia: praedam
inuidiae plena. Mitti-
tur Astyanax illis: Asty-
anax Hectoris ex An-
dromache fuit filius sic
dictus, quo urbi uidea-
retur imperaturus. Ne-

des urbs des rex interpretatur. Is ab Ulyssse post Troiae
direptionem ex altissima turri fuit praecipitatus.

[Calaber lib. xii]. οὐδ' ἐν: ἐν τῷ κατὰ Βαλάρ δ' ἀναστὰς ταχέως
ἔβησεν ἄφ' ὑψιστοῦ, φίλον δὲ οἱ ἕως ἔλλοσσαν
διεβή: ἀγαθήν τ' ἔβη ἰσχυρὸν ἰόντα,
ἔκτορ' ἰχθυόσιν, &c. Quo loco & caetera uide, quae hic de
Cassandra, de caede Priami & de alijs memorantur.]

Tuentem: defendentem. Carbasa mota sonant: ue-
la a uentis commota strepunt. Ventis: uentorum com-
dirate. Troia uale: ordo est, Troades & mulieres Tro-
ianae clamant, Troia uale, rapimur, & ui abducimur.

Prensantem tumulos: amplectentem filiorum sepul-
chra Hecubae. Dulichiae traxere manus: Ulysses. Nam
Hecuba illi sorte obtigerat. Haesit: accepit. Hectoris
in tumulo: anadiplosis ad miserabilem uisionem accommodata.

B 3 Canam

Vela dat, ut referat Tyrenthia tela sagittas.
Quae postquam ad Graios domino comitante reuexit,
Imposita est sero tandem manus ultima bello.
Troia simul Priamusque cadunt Priameia coniunx
Perdidit infelix hominis post omnia formam,
Externasque nouo latratu terruit auras.
Longus in angustum qua clauditur Hellepontus,
Ilion ardebat, neque adhuc confederat ignis,
Exiguumque senis Priami Iouis ara cruorem
Combiberat, tractisque comis antistita Phoebi
Non profecturas tendebat ad aethera palmas.
Dardanidas matres patriorum signa Deorum
Dum licet, amplexas, succensaque templa tenentes
Inuidiosa trahunt uictores praemia Graij.
Mittitur Astyanax illis de turribus, unde
Pugnantem pro se, proauitaque regna tuentem
Saepe uidere patrem monstratum a matre solebat.
Iamque uiam suadet Boreas, flatusque secundo
Carbasa mota sonant, iubet uti nauita uentis.
Troia uale, rapimur, clamant. dant oscula terrae
Troades, & patriae fumantia tecta relinquunt.
Ultima conscendit classem mirabile uisu
In medijs Hecube natorum inuenta sepulchris.
Prensantem tumulos, atque ossibus oscula dantem
Dulichiae traxere manus, tamen unius hausit,
Inque sinu cineres secum tulit Hectoris haustos.
Hectoris in tumulo canum de uertice crinem
Infarias inopes, crinem, lachrymasque reliquit.
Est, ubi Troia fuit, Phrygiae contraria tellus
Bistonij habitata uiris, Polymestoris illic
Regia diues erat, cui te commisit alendum
Clam Polydore pater, Phrygiisque remouit ab armis
Consilium sapiens, sceleris nisi praemia, magnas
Adiecisset opes, animi irritamen auari.
Ut cecidit fortuna Phrygum, capit impius ensem

Quare de il-
lis cum ad bella aduersa
sus Thraces gerenda
profecti essent interfi-
ciendis cum primum re-
disissent, uxores consilia
lium inierunt. Quod
quidem cum relique ef-
fecissent, sola Hypsipy-
le Thoanti patri peperit.

[Hinc & prouerbiū
Lemniū malum, de im-
mensis & miserandis.
Quamquam Herodotus
lib. vi. etiam alteram de
Lemnijs historiam af-
ferat, nempe Pelagos
eos existentes ex Artica
aliquando eiectos, cum
iniuria Atheniesium ul-
cisci uellent, obseruasse
Articas mulieres. Dia-
nē Brauroniae sacrifi-
cantes, easque insidijs ex-
ceptas, ac Lemnū aue-
ctas, pro pellicibus ha-
buisse. Sed cum ex his
natis Articis moribus et
institutijs omnes a ma-
tribus crudelitatis, adul-
terij Pelagorum uim et
iniurias, si quas pate-
bantur, communibus ui-
ribus a se propellerent,
Pelagae mulieres, pel-
licum & ex his narorum
potentia indignē feren-
tes, in toto consilio, Artic-
cos omnes unā cum ma-
tribus occidisse, atque in-
de factū, ut cum ob hoc
tum ob superius illud fa-
cinus, τα σχιτλια ἴψα αὐτῶν
τα λήθηα uocentur.]

Tyrenthia tela: sagit-
tarum Herculis est expositio. Domino: Philocteri, cui
moriens Hercules donauerat sagittas. Manu: ultima:
finis. Externas auras: externum aërem. nam Hecuba
in Thracia in canem fuit transformata.

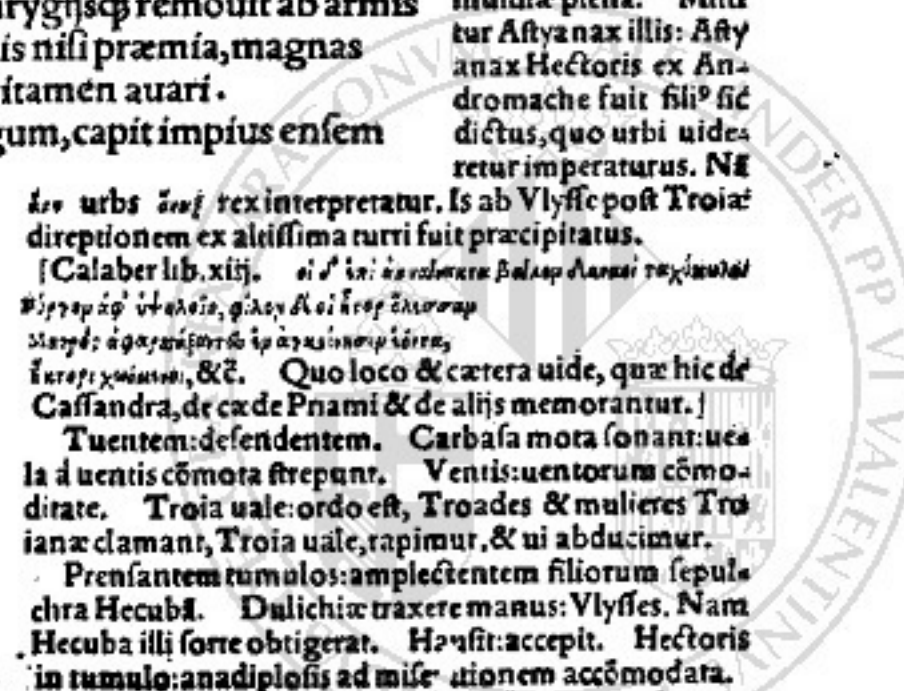
[Fabulae meminit Eurypides in Hecuba. Ibi enim Po-
lymestor ab Hecuba excacatus, ex uaticinio Dionysij
Thraceum illi praedicit, quo pacto in canem postremo
commutanda sit. Nam cum illa perpetuis conuicijs, ob li-
berorum caedes, Graecorum duces insectaretur, Graeci
ob id ira accensi illam ad malum nauis alligatam: uidi-
bus obruissent, remotis iterum lapidibus pro corpore il-
lius catulum inuentum tradunt. autor Comentariorum in
eandem fabulam. Quamquam Ouid. infra non a Graecis
sed a Thracensibus quos dolor excacati regis in i-
nscenderat lapidibus obrutam dicit. Meminit & ala-

uba in
am.

CYL.

vdori
as.

P H.

Thraciam. Canum de uertice crinis: recisum subaudiamus. In ferias inopes: sacrificia inopum & pauperiorum. Est ubi Troia fuit: Thraciam e regione Troadis esse ait.

Bistoniam. Contraria: ex aduerso a regione posita. Bistonis uiris: Thracibus. Nam Bistoniam urbs est Thraciae a Bistone Martis, & Calirrhoes filio cognominata, unde

& Biston s & Bistonij Thracum dicunt. Thraciam autem Helleponto a Phrygia separatur.

Polycestor. Polymestor illic: Polymestor rex fuit Thraciae auaritia & Polydori caede famosissimus. Haec autem de Eurypidis Hecuba ab Ouidio, impta esse uidentur.

Consilium sapientis: a. amatio est, qua Priami prudentia commentur. Irritamen: promocationem.

Iugulo: in iugulum.

Exanimem: mortuum. Cadaver autem Polydori in mare iecit Polymestor. Sui alumni: Polydori quem a patre alendum, nutriendumque susceperat. Quo petijt Agamemnona: quo tempore ob Briseidem raptam in Agamemnonem strinxit enses Achilles, ut in primo Iliados narrat Homerus.

Religata: religari iusserat. Reserebat: representabat, praeserebat. Petijt: aggreuus est, inuasit.

Immemoresque mei: Achilles umbra Graecos ingratitude accusat. Obrata: sepulta. Ne facite: ne sitis in me ingrati. Vix meum non sit sine honore sepulchrum: hoc est, ut meum honoretur sepulchrum. Ma-

Polyxena. Maetara Polyxena: immolata. Polyxena uero que multorum hospita interpretatur, filia fuit Priami ex Hecuba, quam

Neoptolemus. Achilles & uirum amauit, & mortuus sibi immolari efflagitauit. Parentibus: obediens. Immiti umbram: crudeli, quae tibi uirginem immolari uolebat. Ad tumulum: ad sepulchrum Achilles, quod in Sigco promontorio erat. Diro busto: sepulchro crudelium & diorum manium, qui sibi uirginem immolari iubebant. Quae memor ipsa sui: suae generositatis. Postquam crudelibus aris admota est: postquam crudeliter ad aras fuit adducta est enim hypallage. Fera sacra: crudelia utpote quibus ipsa interferebatur. Neoptolemus: Pyrrhum Achilles ex Deio

Rex Thracum, iuguloque sui demisit alumni.
Et tanquam tolli cum corpore crimina possent,
Exanimem scopulo subiectas misit in undas,
Littore Threicio classem religarat Atrides,
Dum mare pacatum, dum uentus amiciores esset.
Hic subito quantus, cum uiueret, esse solebat,
Ex humo late rupta, similisque minanti
Temporis illius uultum referebat Achilles,
Quo ferus iniusto petijt Agamemnona ferro.
Immemoresque mei disceditis inquit Achilui:
Obrataque est mecum uirtutis gratiae nostrae:
Ne facite, utque meum non sit sine honore sepulchrum
Placet Achilleos maetata Polyxena manes,
Dixit. & immiti socijs parentibus umbram
Rapta sinu matris, quam iam prope sola fouebat.
Fortis & infelix, & plusquam foemina uirgo
Ducitur ad tumulum, diroque sit hostia busto.
Quae memor ipsa sui, postquam crudelibus aris
Admota est, sensitque sibi fera sacra parari,
Utque Neoptolemum stantem, ferrumque tenentem,
Utque suo uidit figentem lumina uultu.
Vtere iam dudum generoso sanguine dixit.
Nulla mora est, aut tu iugulo, uel pectore telum
Conde meo, iugulumque simul, pectusque retexit.
Scilicet haud ulli seruire Polyxena uellem.
Haud per tale factum numen placabitis ullum.
Mors tantum uellem matrem mea fallere posset.
Mater obest, minuitque necis mihi gaudia, quamuis
Non mea mors illi, uerum sua uita gemenda est.
Vos modo, ne stygios adeam non libera manes,
Este procul, si iusta peto, tactuque uiriles
Virgineo remouete manus acceptior illi,
Quisquis is est, quem caede mea placare paratis,
Liber erit sanguis, si quos tamen ultima nostri
Verba mouent orit, Priami uos filia regis,
Nunc captiua rogat, genitrici corpus ineptum
Reddite, ne ue auro redimat ius triste sepulchri,
Sed lachrymis, tunc cum poterat, redimebat & auro.

ne quisquam uirorum se tangat, ut inuolata ad inferos descendat. Ne non libera: uel libera moriar. Acceptior: gratior. Quisquis is est: siue deus, siue heros. Ignorat enim Polyxena, quem caede sua sit placatura. Si quos tamen uos nostri: pathetica & affectus plena oratio Polyxena utribitur, qua non amici modo, uerum hostes que lachrymare coguntur. Ius sepulchri: facultatem sepe endi. Tunc cum poterat redimebat & auro: quando inquit, mater mea poterat, non lachrymis sed etiam auro filiorum cadauera ab hostibus redimebat.

fuit appellatus, quod iuuenis admodum ad bellum Troianum est profectus. *ἀγρ* nanque iuuenis nouus: *ἀγρ* *ἀγρ* qui frequentius *ἀγρ* dicitur, bellum interpretatur. Pyrrhus autem a rufis capillis fuit cognominatus, *πύρρον* nanque Graeci rufum appellant. Ferrum: enses quo ipia cratiugulanda. Vtere iam dudum, quam

forti animo Polyxena esset, hic facile colligitur, quod Pyrrhum hortatur, ut se cito uelit immolare. Iam dudum cito. Generoso sanguine: meo sanguine, quae sum generosa. Generosi uero dicuntur, qui a nobilibus maioribus genus ducunt.

Nulla mora est: in me subaudias. Conde: conijce, immitte.

Iugulumque simul: haec a poeta dici notius est, quam ut sit admonendum. Scilicet haud ulli, nulli certe inquit seruire uellem cum sim Polyxena Priami regis filia. Scilicet: certe, asseuerantis est aduerbiu.

Haud ulli. Polyxena: emphasis est, ac si diceret Priami regis filia, Hectorisque soror. Per tale factum: per meam caedem. legitur & Sacrum. Figurata autem oratione utitur Polyxena, qua tamen nihil de morte curare uideatur, innuit tamen caede sua nullum numen iri placatum, cogit se non esse immolandam. Fallere: latere. Se autem Polyxena in matrem piam ostendit, cum de illa sola se dicat esse sollicitam. Haec uero omnia ex Hecuba Eurypidis sumpta esse uidentur. Mater obest: dolor quo mater afficitur morte mea animu meum cruciat. Vos modo ne stygios: rogat Polyxena

Al. inq

Quae

Quas illa tenebat: mira puellæ cōstantia exprimitur, quæ tam intrepide mortem exciperet. Præbita: exhibita. Defecto poplite: deficientibus genibus. Ad fata non: usq; ad mortē. Tunc quoq; cu. fu. hoc idem & Euripides scribit, quam curi Iulio quoq; Casari fuisse narrat Tranquillus, ut togā ad pedes demitteret, quod a con-

juratoribus uulnera- tus honestius caderet. Partes regendas: pu- dendas. Troades ex- cipiunt: suscipiunt ias- cens Polyxenæ cada- uer. Recensent: reco- gnoscunt, enumerāt, id quod in mentis et fle- tibus fiebat. Quid cruoris: quantā sangui- nis. nā Priamidæ om- nes fuerūt interfecti.

Tec; gemunt uirgo: apostrophe ad Polyxe- nam atq; Hecubā, quæ paulo ante Asiæ regina uocabatur. Deplorat aut illius calamitatem poëta, quā omnes cap- tiuū propter senectus- tem aspernabantur.

Asiæ florētis imago: de maxima felicitate in maximam calami- tatem cecidisse Hecu- bā poëta ostendit. Asia autē dicta est ab Asia Promethei filia, ma- trisq; Atlantis. Quidē autē tūc hōies, hoc est a cœ- no, quod multum cœ- ni habeat, dictam pu- rant. Nunc etiā præ- dæ mala fors: sed uel aut, tali. uē cōiunctio subaudiatur ita sensu exigere. nam Hecuba paulo ante quidē erat regina coniunx, regina parens, Asiæ florētis imago. Nunc autē est etiā prædæ mala fors: quam omnes asperna- bantur. Nisi quod ta- mē Hectora partu Edi- derat: ratio qua mo- tus Vlysses cā accepit captiuā. Animæ tam fortis inane: tam con- stanti anima uacuum.

Osculaq; ora regit: parua Polyxenæ ora. Est enim ab ore dimi- nutiū hoc loco oscu- lum. Plangit: percutit. Consueti: plangi & per- cipi filiorum cadibus. Caniciem suam: caput suū can. Solebant autē prisçj in maximis doloribus caput pe- re deturpare. Concreto: coagularo. Vertens: u- uers. Nara ruæ: pathetica oratio querelis, doloribus accommodata. Nara iaces: repente lugenti Hec

quæ ex tam felicissimo statu in tantū ceciderat miseriam maxime conueniens. Tuum pectus: uulnere transfi- xum subaudiatur. Mea uulnera: meos dolores. Orba- tor nostri: qui nos liberis orbauit atq; spoliauit. Paridis, Phœbiq; sagittis: dirigente namq; Paridis sagittas Apolline, ut & Homerus & Virgil. scribunt, Achilles fuit interfectus. Mi: mi- hi. In genus hoc: in genus nostrū. Vellica- tur autē hoc loco Oui- d. a Scauro apud Sene- cā, quod nesciat relin- quere quod bene celsi- sit. Cum enim inquit, Polyxena essent addu- cta tumulo Achilles in- molanda, Hecuba di- xit. Cinis ipse sepul- chro existente.

Dixerat. & populus lachrymas, quas illa tenebat, Non tenet. ipse etiam flens, inuitusq; sacerdos Præbita coniecto rupit præcordia ferro. Illa super terram defecto poplite labens. Pertulit intrepidos ad fata nouissima uultus. Tunc quoq; cura fuit, partes uelare regendas, Cum caderet, castiq; decus seruare pudoris. Troade sexcipiunt, deploratosq; recensent Priamidæ, & quid dederit domus una cruoris. Tec; gemunt uirgo, tec; o modo regia coniunx Regia dicta parens, Asiæ florentis imago. Nunc etiam prædæ mala fors, quam uictor Vlysses Esse suam nollet, nisi quod tamen Hectora partu Ediderat, dominū matrī uix repperit Hector. Quæ corpus complexa animæ tam fortis inanē, Quas toties patriæ dederat natisq;, uiroq; Huic quoq; dat lachrymas, lachrymas in uulnera fū Osculaq; ore regit, consuetaq; pectora plangit, (dit, Caniciemq; suam concreto in sanguine uerrens. Plura quidem, sed & hæc laniato pectore dixit, Nata tuæ (quid enim superest?) dolor ultime matris, Nata iaces, uideoq; tuum mea uulnera pectus. Et ne perdiderim quenq; sine cæde meorum, Tu quoq; uulnus habes, at te quia foemina, rebar A ferro tutam, cecidisti & foemina ferro. Totq; tuos idem fratres, te perdidit idem Exitium Troiæ, nostriq; orbator Achilles. At postq; cecidit Paridis, Phœbiq; sagittis. Nunc certe dixi, non est metuendus Achilles. Nunc quoq; mi metuendus erat, cinis ipse sepulchi In genus hoc sæuit, tumulo quoq; sensimus hostem. Aeacidæ foecunda fui, iacet Ilion ingens, Euentuq; graui finita est publica clades. Sed finita tamen soli mihi Pergama restant, Incursuq; meus dolor est, modo maxima rerum Tot generis, natisq; potens, nuribusq;, uiroq;, Nunc trahor exul, inops, tumulis aiuilla meorum, Penelope munus, quæ me data pensa trahentem Matribus ostendens Ithacis, Hæc Hectoris illa est Clara parens, hæc est dicet Priamēia coniunx. Postq; tot amissos tu nunc, quæ sola leuabas Maternos luctus, hostilia busta piasti,

hos peperisse scribitur. Ex alijs namque mulieribus reli- quos ad quinquaginta usq; Priamus suscepit. Nunc trahor: dissolutum est maxime querimonis conueniens. Leuabas: diminuabas, leues reddebas. Hostilia bu- sta: hostium sepulchra & manes.

terat esse cōtenu ad- iecit Tumulo e- que sensimus ho- . Nec hoc contentus adiecit, Aeacidæ foecunda fui, Aiebat Scaurus nō mi- nus magnā uirtutē esse se scire desinere, quā se scire dicere, sed hoc ora- tori magis quā poë- tæ præceptum est. Tu- mulo quoq; sensimus hostem: in tumulo & sepulchro existentem.

Aeacidæ foecunda fui: ad Achilles uolup- tatem multos peperit fi- lios. Euentu graui: exitu pernicioso. Sed finita ramē: stulte hoc dictum esse iderit enim finita iunt perga- ma, quo modo restat? An delera quidē sunt, sed Hecubæ restare uol- dentur, quia hostes pe- rinde in eam sauiunt, ac si pergamā ipsa sta- rent. Solum mihi: nam perinde in me sauiunt hostes atq; si finis non esset impositus bello.

In cursu: in perseue- rantia. Nec enim fini- tur. Modo maxima rerum: ex qua felicitas te in quas miseras re- ciderit, flebiliter Hecu- ba cōmemorat. Tot generis: natisq; potēs: Hecuba Priamēia septē filias & duodecim fia-

Piasti: placasti. Est autem apostrophe ad Polyxenam commiserationis plena. Quo ferrea resto: ad quæ uitæ exitum dura ego ac in meipsam crudelis referuor. Quid ue moror: expecto. Difertis: in longum tempus producit. Viua com anū: me uetulam diu uiuentem. Nec te mea nata: rationibꝫ colligit Hecuba Priamum inter felices numerandum. Atputo neribꝫ dotabere: ex ætate honoribus ornabitur. Est autem ironia qua significat Hecubæ Polyxenæ & funeris, & sepulture honore carituram.

Hauustus: acceptio, atq; iniectio. Terra nã que mortuis iniectebatur. Superest cur uiuere tempus: de tot filiis inquit meis Hecuba solus restat Polydorus Polymestori regi cõmendatus. Sed dicitur Hecuba, iam enim à Polymestore fuerat interfectus. Datur: missus. Ismario regi: Polymestori Thraciæ regi. nam Ismarus Thraciæ rex est. De hoc autem Polydoro sic & Virgilius in tertio Aeneidos scribit. Hunc Polydorum auri quondã cum pondere magno Infelix Priamus furtim mandarata lendum Thracio regi, cum iam diffideret armis Dardaniæ, cingit urbem obsidione uideret. Ille ut opes fractæ Teuctrum, & fortuna recessit, Res Agamemnonias, uictoria que arma securus. Fas omne abruptit, Polydorū obruncat & auro Vi potitur, quid nõ mortalia pectora cogis Auti sacra fames?

Et sparsos sanguine: infectos sanguine. Caduera aut antiqui abluant. Introrsus obortas: intus natus. Deuorat: consumit. Modo: interdū. Aduersa terra: in Troade ubi fu- Troia è regione Thraciæ sita.

[Ego uero simplici accipiendam puto aduersa ter-

Inferias hosti peperit, quo ferrea restor
 Quid ue moror: quo me seruas damnosa senectus?
 Quo Dii crudeles: nisi quo noua funera canam,
 Viuacem differtis animum: quis posse puaret
 Felicem Priamum post diruta pergama dicit
 Felix morte sua est. nec te mea nata peremptam
 Aspicit, & uitam pariter, regnumq; reliquit.
 Atputo funeribus dotabere regia uirgo,
 Condeturq; tuum monumentis corpus auitis.
 Non hæc est fortuna domus tibi munera matris
 Contingent fletus peregrinæq; haustus harenæ.
 Omnia perdidimus, superest cur uiuere tempus
 In breue sustineam, proles gratissima matri
 Nunc solus, quondam minimus de stirpe uirili,
 Has datus Ismario regi Polydorus in oras.
 Quid moror interea crudelia uulnera lymphis
 Abluere: & sparsos immitti sanguine uultus?
 Dixit & ad litus passu procedit anili
 Albentes lacerata comas. date Troades urnam
 Dixerat infelix, liquidas hauriret ut undas,
 Aspicit eiectum Polydori in litore corpus,
 Factaq; Threicijs ingentia uulnera telis.
 Troades exclamant. obmutuit illa dolore,
 Et pariter uocem, lachrymasq; introrsus obortas
 Deuorat ipse dolor, duroq; simillima saxo
 Torpet, & aduersa figit modo lumina terra,
 Interdum toruos extollit ad æthera uultus,
 Nunc positi spectat uultum, nunc uulnera nati,
 Uulnera præcipue, secp; armat, & instruit ira.
 Qua simul exarsit, tanquam regina maneret,
 Vlscisci statuit, pœnæq; in imagine tota est,
 Vtq; furit catulo lactente orbata læana,
 Signaq; nacta pedum sequit, quæ nõ uidit, hostem,
 Sic Hecube, postquam cum luctu miscuit iram,
 Non oblita animorum, annorum oblita suorum,
 Vadit ad artificem diræ Polymestora cædis,
 Colloquiumq; petit. nam se monstrare relictum
 Velle latens illi, quod nato redderet, aurum.
 Credidit Odrysius, prædeq; assuetus amore,
 In secreta uenit. tum blando callidus ore,
 Tolle moras Hecube dixit, da munera nato.
 Omne fore illius quod das quod & ante dedisti,
 Per superos iuro spectat truculenta loquentem,
 Falsaq; iurantem, tumidaq; exæstuat ira
 Atq; ita correpto, captiuarum agmina matrum
 Inuocat, & digitos in perfida lumina condit,
 Expilatq; genis oculos, facit ira ualentem.
 Immergitq; manus, foedatq; sanguine fonti
 Nõ lumē (necq; enim superel) loca luminis haurit.

lyr. Aoris. Lumen oculos. claurit: percutit, aperit.

ra, quemadmodum dicitur Valnus aduersum, corpꝫ aduersum, hoc est, quod ex aduerso intuemur. Hoc enim & Virgilius postulat quod sequitur, Interdum toruos extollit ad æthera uultus.

Toruos uultus: tristitia efferatos. Positi: iacentis. Maneret: esset. In imagine: in imaginatione & cogitatione pœnæ, qua Polymestore afficere posset. Vtq; furit: furit. Hæc autem similitudine ostendit postea, quæ tam iram, indignationemq; conceperit Hecuba aduersus Polymestorem filij, quem educandū susceperat, interfectorem. Hostem: catuli raptorem.

Animorum: magnitudinis ac præstantiæ animi sui. Nam se monstrare: ait uel simile uerbum, quod eleganter prætermittitur, est subaudiendū.

Latens: occultum.

Odrysius: Polymestor Thracius. nã O. Odrysiæ (ut in superiori bus quoq; scripsimus) sunt populi Thraciæ, & Odrysiæ urbs eorū.

Spectat truculenta: indignata, toruū præseferens aspectum. Nã truculentus dicitur a spectu ferrox atq; terribilis, quales tantri sunt.

Falsa iurantem: peierantem. Tumida ira: ab effectu quæ tumidos & inflatos homines reddit.

Correpto: comprehenso Polymestore. In perfida lumina: in perfidi Polymestoris oculos. Est enim hypallage. Expilat: extrahit, eruit. Facit ira ualentem: parenthesi tacite obiectioni occurrens. Sanguine fonti: sanguine nocentis ac scelerati Polymestori. Superest: saluum est.

Troades

Polydorꝫ
 Polyme
 stori com
 mendatus

Ismarus

Polyme
 stori ex
 atio

Trucu
 lentus

Troada: Hecuba Troianam. Incessere irritare, pro-
uocare, inuadere. Rauco cum murmure: cum uoce ca-
nina, iam enim in canem fuerat conuersa. Et ex re no-

Priami frater. Lutea mater: Aurora ipsa Memnonis
materrutilla ac rubicunda. Non sustinuit: non potuit.
Parens: causa cur non sustinuerit spectare, quia pa-

men habet, nam *auis*
canis appellatur, id est
canis sepulchrum. Est
autem in Chersoneso
Thracia iuxta Abydū,
ut Strabo refert. Per
Sithonios agros: Thra-
cios. nā Sithonia pars
est Thraciæ. Illius
Troasq; suos: hæc ad
conuocandam Mem-
nonis cinerū in aues
cum impertore, Meta-
morphosia à poëta in-
feruntur. Ut & ipsa
Iouis: Iuno quæ Troia
notam adeo atrox ex-
rat inuocata.

Non uacat Auroræ
&c. Argumentū. Mem-
nō Tithoni Auroræq;
filius Priamo frater au-
xilium ab Achille occi-
ditur, mater ergo preci-
bus pro assiduo officio
inducendæ lucis
ab Ioue impetrat, ut
fauillæ eius adusto ro-
go, pariterq; ꝑ sorores
in uolucres conuer-
tantur, Memnonides no-
mine, quæ memores
belli quotannis ad se-
pulchrum eius conue-
niunt, & inter se dimi-
cantes sanguine suo
manibus eius frequen-
tes parentant. Et ipsa
mater eius matutinis
temporibus lachrymas
deydetio filij sui Mē-
nonis transformari in
torē, quod tamen mo-
numētum in Phrygia
cōstituit patruus eius,
ut Hesiodus uult.

Non uacat Auroræ
Memnon Tithoni at-
que Auroræ filius, cū
in bello Troiano ab
Achille fuisse interfe-
ctus, mater Iouem ro-
gauit, ut aliquo cum
afficeret honore. sup-
pirer auream fauillam ro-
gi ipsius congregatas,
eiusq; socios in aues
cōmutauit, quæ Mem-
nonides à Memnone
uocantur, singulis qui-
busq; anni ad sepul-
chrū illius accerret inter se pugnantes duci suo parenta-
uidentur. Quamquam ipsæ faueat armis: pro-
Tithonum maritum, qui Laomedontis fuerat filius

Clade sui Thracum gens irritata tyranni
Troada telorum, lapidumq; incessere iactu
Coepit. at, at hæc missum rauco cum murmure saxū
Morsibus insequitur, rictuq; ad uerba parato
Latrauit conata loqui. locus extrat, & ex re
Nomen habet, ueterumq; diu memor illa malorū,
Tum quoq; Sithonios ululauit mœsta per agros.
Illius Troasq; suos, hostesq; Pelasgos,
Illius fortuna Deos quoq; mouerat omnes.
Sic omnes, ut & ipsa Iouis coniunxq;, sororq;
Euentus Hecubam meruisse negauerit illos.
Non uacat Auroræ, q; q; ipsæ faueat armis,
Cladibus, & casu Troiæq;, Hecubæq; moueri.
Cura Deam propior, luctusq; domesticus angit
Memnonis amissi Phrygijs quem lutea campis,
Vidit, Achillea pereuntem cuspide mater.
Vidit, & ille color, quo matutina rubescunt
Tempora, palluerat latuitq; in nubibus æther.
At non impositos supremis ignibus artus
Sustinuit spectare parens, sed crine soluto,
Sicut erat, magni genibus procumbere non est
Dedignata Iouis lachrymisq; has addere uoces.
Omnibus inferior, quas sustinet aureus æther.
(Nam mihi sunt totum rarissima templa per orbē)
Diua tamen ueni. non ut delubra, diesq;
Des mihi sacrificos, caliturasq; ignibus aras.
Si tamen aspicias, quantum tibi foemina præstem,
Tum cum luce noua, noctis confinia seruo,
Præmia danda putes. sed non ea cura, neq; hic est
Nunc status Auroræ, meritos ut poscat honores.
Memnonis orba mei, uenio, qui fortia frustra
Pro patruo tulit arma suo, primisq; sub annis
Occidit à forti (sic Dii uolulistis) Achille.
Da precor huic aliquem solatia mortis honorem
Summe Deum rector, maternaq; uulnera leni.
Iuppiter annuerat, cum Memnonis arduus alto
Corruit igne rogos, nigriq; uolumina fumi
Infecere diem. ueluti cum flumina natas
Exhalant nebulas, nec Sol admittitur infra.
Atra fauilla uolat, glomerataq; corpus in unum
Densatur, faciemq; capit, sumitq; colorem,
Atq; animum ex igni, leuitas sua præbuit alas,
Et primo similis uolucris. mox uera uolucris
Insonuit pennis pariter sonuere sorores
Innumerae quibus est eadem natalis origo.
Terq; regum lustrant & consonus exit in auras
Ter plangor, quarto s' ducunt castra uolatu.

Amidunt se in duas partes.

rens. Omnibus in-
ferior: in soluta oratio-
ne omnium infima di-
ceretur. Aureus æ-
ther: Splendidum cæ-
lum. Nā mihi sunt:
parenthesis causam cō-
tinens cur Aurora o-
mnium Dearū sit infima.
Dies sacrificos:
in quibus mihi sit sa-
crificandum. Igni-
bus: sacrificijs. Aspi-
cras: cōsideres. Qu-
tum tibi foemina præ-
stem: quantum tibi p-
sim, quamuis ser-
na sim. Noctis confinia seruo: hoc est cu-
lodio ne nox suos fia-
nes trahat. Nisi enim
Aurora uigilans esset,
nox semper uideretur
duratura. Orba: pri-
uata. Frustra: quia
& ipse fuit interfectus,
& Troia euerfa. Pro
patruo suo: Priamo.

A forti Achille: in-
terfectus, percussus,
similicū participium
subaudiatur. Ma-
terna que uulnera le-
ni: maternos dolo-
res mitiga. Volumi-
na: reuolutiones.

Infecere abs-
cere, denigrare.

Exhalant: emittunt.

Infra: nebulas sub-
audiendum. Glo-
merataq;: congrega-
ta. Faciem capit: fi-
guram ac formam ac-
cipit. Atq; animum
ex igni: scire. Anima
nanq; ut flamma sem-
per est in motu, unde
philosophorum quia-
dam dixerūt animam
esse ignem. Leuitas
sua præbuit alas, id est
propria fauillæ leui-
tas alas efficit. Quo-
bus est eadem nata-
lis origo: nam & ipse
ex fauillis sunt ortæ.

Lustrant: circums-
uolūt. Plangor: clan-
gor. Seducunt ca-
stra: separant castra &

Diuer

Canis se-
pulchrum

Sithonia
Hecuba
in canem

LACT.

Al. socios
in sorores
uolucres

RAPH.
Memnon

Memnonis
uocantur in
aues

Tithonus

Diuerſa de parte: ex partibus aduerſis. Cognata: ſi mul nata. Præpetibus ſubitis: ſubito natis alitibus.

Memnonides

Autor: Memnon carum origo. Memnonides enim à Memnone fuerunt cognominatæ, ut paulo ante diximus, & ipſe poëta aperte reſtat. More parentali: more eorum qui inferis parentant. Parentalia uero proprie

dicuntur ſacrificia, quæ manibus fiunt. Rebellat: bellum iterum inter ſe ſuſcipiunt.

Dymantida: Hecubam Dymantis filiam, quanquam alij, in primis que Eurypides ac Virgilius Ciffei regis Thraciæ filiam fuiſſe ſcribant. Rotat: rorem fundit.

LACT.

Non tamen &c. Arguendum. Aeneas cum patre Anchife & filio Anchisæ profugus Delum uenit. Hic ab Anio ſacerdote Apollinis recipitur hoſpitiſ, qui illis indicat quinque ſe filiarum parentem orbem relictum, Andrum enim, à quo Andros inſula, reliſſe patriam, huic ut Apollo dederit augurium, ſic Liberum dedit virginibus, ut contacta manibus earum in ſegetem, uinum, oleumque uertentur, eas Agamemnon ut celeſti munere exercitum aleret, cum uellet abducere in inſulam eandem Andron profuſiſſe. Hinc rursus ne uinculis illigatæ reperirentur potentia regis Agamemnonis, Liberi numen effecit ob miſericordiam & muneris ſui cauſam, ut in columbarum ſpeciem tranſferrentur.

1. P.P.

Non tamen euerſam: Anij Apollinis Delij ſacerdotis filiarum Metamorphoſin in columbas deſcripturus poëta, Aeneæ pietatem prius, ad Delumque nauigationem commemorat, quo aptius fabulæ conſtantur.

Sacra & ſacra altera patrè: Aeneam ex incendio Troiano, & ſacra Deæ Veſtæ & patrem Anchifen abſtulſſe, Aſcaniumque abduxiſſe, carmine quoque Virgiliano eſt notum. Et ſacra altera: neque enim minus pium eſt parentibus quam ſacris auxiliam ferre. Cythereus heros: Aeneas Veneris, quæ & Cytherea dicitur, filius. Prædam illam: ſacra & patrè. Fertur ab Antandro: Antandrus urbs eſt ſub ſicilia, ab Antandro duce cognominata. Ariſtoſteles autem ſcribit illam prius Edonida fuiſſe

uocatam, quo tempore à Cimerijs inhabitabatur. Liquit: quauis ibi iam urbem Aenum ædificafſet, ut Virgillus narrat. Apollineam urbem: Delum Apollinis oraculo inſignem. Hunc Anius: Deli regem fuiſſe, Apollinisque ſacerdotem etiam Virgilius ſcribit. Rex Anius, rex idem hominum, Phœbique ſacerdos. Quo rege homines: utebantur eſt ſubaudiendum. Imò idem uerbum colebatur ad utrumque nominatum referendū. De lubraque nota: clara propter oraculum. Duas ſtirpes: duas arbores quas tenens, amplectensque Latona Apollinem et Dianam enixa eſt. Retentas: alludit ad fabulam. Nam Iuno ita Latonam dicitur perſecuta, ut niſi quæ quieteſcere poſſet. Cum uero Delum conſcendiſſet, complexa duas arbores oliuam & palmam, ut poëta in ſexto narrat, Apollinem peperit atque Dianam. Thure dato flammis: hoc eſt ſacrificijs perſectis. Fibris crematis: exuſtis, combuſtis. Morem autem priorum hominum exprimit poëta, qui ante omnia Deos ſolent uenerari, ut Virgilius quoque præcipit. In primis uenerare Deos. Poſitis tapetibus: ſtratis tapetibus. Illos autem cenafſe ait.

Tunc pius Anchifeſ, inquit uerbum, ſimile eſſe ſubaudiendum facile conſtat. Cum primum: quæſto primum. Bisque duas natas: Anius quatuor habuit filias, quibus Bacchus cœceſſit, ut quicquid rangerent in frumentum, uel uinum, uel oleum commutaretur. Eas cum Agamemnon uoluerit ducere uellet in expeditionem Troianam, ut exercitum alerent, Bacchi auxilio in columbas fuiſſe conuerſas fabulantur. Vidisti parentem: me ſubaudiamus. Pene orbem: fere carentem filijs. Tanta inconstantia: inſtabilitas fortunæ. Eſt autem acclamatio ſenis grati maxime conueniens. Quod enim mihi filius abſens auxiliam: nulli inquit ſibi eſſe auxiliam filij abſentem quamuis ſit uiuus. Andros habet: Andros inſula eſt una ex Cycladibus, ab Andro Anij filio, ut ſcribit Ouidius, ut alij Eurymachi, denominata. Augurium: auguriorum ac uaticinandi peritiam.

Tunc duo diuerſa populi de parte feroces
Bella gerunt, roſtrisque & aduncis unguibus iras
Exercent, alasque, aduerſaque pectora laſſant,
Inferaque cadunt cinerum cognata ſepulto
Corpora, ſequitur uiro forti meminere creatas,
Præpetibus ſubitis nomen facit autor: ab illo
Memnonides dicta, cum Sol duodena peregit
Signa, parentali morituræ more rebellant.
Ergo alijs latraſſe Dymantida ſtebile uiſum eſt,
Luctibus eſt Aurora ſuis intentæ, piæque
Nunc quoque dat lachrymas, & toto rorat in orbe.
Non tamen euerſam Troiæ cum mœnibus eſſe
Spem quoque fata ſinunt, ſacra, & ſacra altera patrè
Fert humeris, uenerabile onus, Cythereus heros,
De tantis opibus prædam prius eligit illam,
Aſcaniumque ſuum, profugaque per æquora claſſe
Fertur ab Antandro, ſclerataque littora Thracum,
Et Polydoro manantem ſanguine terram
Liquit, & utilibus uentis, æſtuque ſecundo
Intrant Apollineam ſocijs comitantibus urbem.
Hunc Anius, quo rege homines, antiſſite Phœbus
Rite colebatur, temploque, domoque recepit,
Urbemque oſtendit, delubraque nota, duasque
Latona quondam ſtirpes pariente retentas.
Thure dato flammis, uinoque in thura profuſo,
Caſarumque bouum fibris de more crematis,
Regia teſta petunt, poſitisque tapetibus altis
Munera cum liquido capiunt Cerealia Baccho.
Tunc pius Anchifeſ, o Phœbi leſte ſacerdos
Fallor: an & natum, cum primum hæc mœnia uidi,
Bisque duas natas, quantum reminifcor, habebas?
Huic Anius niueis circumdata tempora uittis
Concutiens, & triſtis ait, non falleris heros
Maxime, uidiſti natorum quinque parentem,
Quæ nunc (tanta homines rerum inconstantia uerſat,)
Pene uides orbem, quod enim mihi filius abſens
Auxiliam: quem dicta ſuo de nomine tellus
Andros habet, pro patre locumque & regna tenentem?
Delius augurium dedit huic, dedit altera Liber

rum alerent, Bacchi auxilio in columbas fuiſſe conuerſas fabulantur. Vidisti parentem: me ſubaudiamus.

Pene orbem: fere carentem filijs. Tanta inconstantia: inſtabilitas fortunæ. Eſt autem acclamatio ſenis grati maxime conueniens. Quod enim mihi filius abſens auxiliam: nulli inquit ſibi eſſe auxiliam filij abſentem quamuis ſit uiuus. Andros habet: Andros inſula eſt una ex Cycladibus, ab Andro Anij filio, ut ſcribit Ouidius, ut alij Eurymachi, denominata. Augurium: auguriorum ac uaticinandi peritiam.

Voto

Voto maiora fideq: hoc est maiora quam quis expe-
tere aut credere debeat. Laticem meri: uinum. Bac-
cans Mineruæ: oli-
uam. Pallas enim oli-
uam extrulit in lucem.

Diues usus: opulen-
ta utilitas. Troiæ po-
pularor Atrides: Aga-
memnon Troiæ de-
prædator. Ne non
pates: ut putes. Eua-
boea duabus, Euboea
insula est Bæotix ad-
iacens admodum lon-
ga. Vnde & Macris
fuit quondam appella-
ta, & Macra, id est
longa, ut tradit Plini-
us, sed & Chalchodo-
tis, & Chalcis, ære ibi
primum reperto, & A-
bantis, & Afopis.

Pietas: Andri fratris
in sorores. Confor-
tia corpora: sorores.

Per quos: quorum
uirtute. Captiuis la-
ceris: captiuarum bra-
chijs. Miro more:
mirando modo. Per-
dere: destruere, delere.

Ferre uocatur opē:
ac si diceret Anius: Per-
dere miro modo non
esse opem ferre. Tuæ
coniugis: Veneris. Næ
Veneri columbæ sunt
dicatæ. Abiere: con-
uerſæ fuere.

Talibus, atque &c.
Argumentum. Disce-
dentes ab Anio Anchi-
ses & Aeneas inuicem
munera dant & acci-
piunt, in quibus fuit
crater Aeneæ datus ab
Alcone Lydio cælarus.
Anius autem à Thet-
se Bæotio acceperat,
in quo sculptæ erant
Thebæ & Orionis fi-
liæ, quæ pro populo
Thebano passæ erant
immolari, & harum
proci cum muneribus
adusti essent, duo adu-
lescens, inde incre-
uerunt, qui ex uirgi-
næ nomine Coronæ
sunt nominati.

Talibus atq: alijs:
hæc idcirco à poëta
narrantur, ut aptius
sequentem Metamor-
phosin cum superiore
connectat. Nam Thebani cum pestilentia laborar-
ent, oraculum acceperunt eam esse cessaturam, si se da-

Fœmineæ stirpi uoto maiora, fideq:
Munera. nam tactu natarum cuncta mearum
In segetem, laticemq: meri, baccamq: Mineruæ
Transformabantur, diuesq: erat usus in illis.

Hoc ubi cognouit Troiæ populator Atrides,
(Ne non ex aliqua uestram sensisse procellam
Nos quoq: parte putes) armorum uiribus usus
Abstrahit inuitas gremio genitoris, alantq:
Imperat Argolicam cælesti munere gentem.
Effugiunt quo quæq: potest, Euboea duabus,
Et totidem natis andros fraterna petita est.
Miles adest, & ni dedantur, bella minatur.

Victa metu pietas consortia corpora pœnæ
Reddidit, & timido posses ignoscere fratri.
Non hic Aeneas, non qui descenderet Andron,
Hector erat, per quos decimum durastis in annum,
Iamq: parabantur captiuis uincta lacertis.

Illæ attollentes etiam nunc libera cælo
Brachia, Bacche pater fer opem dixere: tulitq:
Muneris autor opem (si miro perdere more
Ferre uocatur opem) nec qua ratione figuram
Perdiderint potui scire, aut nunc dicere possum.

Summa mali nota est, pennas sumpsero, tuæq:
Coniugis, in uolucres niueas abiere columbas.
Talibus, atq: alijs postquam conuiuia dictis
Implerunt, mensa somnum petiere remota.
Cumq: die surgunt, adeuntq: oracula Phœbi.
Qui petere antiquam matrem cognataq: iussit
Littora, prosequitur rex, & dat munus ituris.

Anchisæ sceptrū, chlamydem, pharetramq: nepotī,
Craterem Aeneæ, quem quondam miserat illi
Hospes ab Aonijs Therses Ismenius oris.
Miserat hunc illi Therses fabricauerat Alcon
Myleus, & longo cælarerat argumento.

Urbs erat, & septem posses ostendere portas,
Hæ pro nomine erant, & quæ foret illa, docebant.
Ante urbem exequiæ tumuliq:, ignesq:, rogiq:
Effusæq: comas, & apertæ pectora matres
Significant luctum, Nymphæ quoq: flere uidentur,
Siccatosq: queri fontes, sine frondibus arbor
Nuda riget. lambunt arentia saxa capellæ.

Ecce facit medijs natas ab Echione Thebis,
Hanc non fœmineum iugulo dare pectus aperto.
Illam demisso per fortia pectora telo
Pro populo cecidisse suo, pulchrisq: per urbem
Funeribus ferri, celebratq: in parte cremari.

Tum de uirginea geminos exire sauiilla,
Ne genus intereat, ita ienes, quos fama Coronas
Nominat, & cinerū interio ducere pompam,

Dux autem Echionis fi-
liæ cum se immolandas tradidissent, iamq: cremarentur,
duo iuuenes, qui Ste-
phani, hoc est coronæ
sunt uocati, de rogi sa-
uilla uisi sunt exire,
exequiasq: matrum ce-
lebrare. Antiquam
matrem: Italiam, un-
de Dardanus in Phry-
giam fuerat profectus.
Sic & Virgilius, Dard-
anidæ duri, quæ uos
à stirpe parentum Pri-
ma tulit tellus, eadem
uos ubere læro acci-
piet reduces, antiquæ
exquirite matrem. H-
domus Aeneæ cun-
dominabit anni. Et
nati natorum, qui
nascentur ab illis.

Nepoti: Alcanio.

Ismenius: Theba-
nus, ab Imeno Bæo-
tiz fluuio. Alcon My Alcon
leus: non Mylei filius,
sed à patria sic cognos-
minatus. Myleæ nauis Myleæ
nomen est duarum ur-
bium, quarum altera
est in Sicilia, altera in
Thessalia. Duo autem
fuerunt Alcones clari,
hic argentarius faber,
& alter Cereñsis ar-
te sagittandi insignis.

Longo argumen-
to: proluxa materia.

Urbs erat à ille
tere cælarata. Thebæ
autem Bæotix fuerit
sculptæ. Hæ pro no-
mine erant: nam sepe
temporæ significant
eas esse Thebas Bæo- Thebæ
tias. Thetis enim Bæo Bæotix
tiz septem portas ha-
buisse dicuntur. Efa-
fusæq: comas: diffusas
& sparsas comas & pe-
ctora aperta habent-
tes. Est enim synecdo-
che poëtica. Lambunt
arentia saxa: her-
bæ nanque omnes æ-
ruerant. Natas ab
Echione: filias Echion-
is Thebani, legitur
& Orione. Non fœ-
minicum: timidam sed
uirile & audax. Co-
ronas: latine dixit, nisi
apud Græcos Stephan-
i uocantur. Sum-

Haftenus

LACT. Haecenus &c. Argumentum. Petens † insulam Cre-
tam, & hinc Italiam supradicti, ut aliquando errores
positis sedibus finire possent, multis regionibus trans-
sitis, Ambraciam adēit a Dijs per cettam potitam, in
qua Ambracij imaginem in saxum conspiciunt figuram
tam, hinc in Aoniam in quam ob oraculum Iouis dela-

sinus dicitur Ambracius angustis admodū faucibus spa-
tiosum aequor accipiens. Cettam: participium con-
tra grammatices rationem formatum, de qua Dijs cettam
runt. Qui uero fuerint Dijs illi ac iudex, qui in saxū fuit
muratus non memini me legisse. Ab Apolline: ob Ap-
pollinis Aetiaci templum. Illuc enim ad quinquenna-

subiecta ti aspiciunt Mollosi re-
gis filios, qui sine † flamma
dum consumerentur immortaliū numine factum est, ut in
auium figuras mutarentur.

RAP. Haecenus antiquo:
signa inquit haecenus
enumerata in antiquo
aere sculpta erant, sed
ateris summitas in-
auro achanto cinge-
bat. Signis: simu-
lach. Erat asper:
caelatu. Nam uasa cae-
lata aspera sunt. In-
aurato acantho: acan-
thus frutex est spinosus
semper flores. Vir.
in Georgicis, Et bac-
cas semper florentis acan-
thi. Lenior: mi-
nora. Remittunt: re-
tribuunt. Inde recor-
dari Teucros: Apollis-

Haecenus antiquo lignis fulgentibus aere
Summus inaurato crater erat asper acantho.
Nel leuiores datis Troiani dona remittunt,
Dantq; sacerdoti custodem thuris accerram,
Dant pateram, clarāq; auro, gemmisq; coronam.
Inde recordati Teucros a sanguine Teucris
Ducere principium, Cretam tenuere, lociq;
Ferre diu nequiere Iouem, centumq; relictis
Vrbibus, Ausonios optant contingere portus.
Sæuit hyems, iactatq; uiros, Strophadūq; receptos
Portibus infidis exterruit ales Aello.
Et iam Dulichios portus, Ithacamq; Samumq;
Neritiasq; domos regnum fallacis Ulysses,
Prætereunt uecti certatam lite Deorum
Ambraciam, uersiq; uident sub imagine saxum
Iudicis, Aetiaco quæ nunc ab Apolline nota est.
Vocalemq; sua terram Dodonida quercu,
Chaoniosq; sinus, ubi nati rege Molosso
Impia subiectis fugiere incendia pennis.

les ludos multi populi
confluebant. Aetia-
co: qui apud Aetium
colebatur. Aetium san-
ne & urbis & templi et
promontorii nomen
est, unde Aetiaco de
clinator. Terræ Do-
donida: Dodone urbs
est Epiri, unde Iupiter
Dodoneus. Dicta
est autem a Dodone
nympha, uel a Dodo-
no Iouis & Europæ fi-
lio. Sua quercu: nã
in nemore querno Do-
donæ uicino colum-
bas dedisse responsã
ex sententiã Dodoneo-
rum Antistitum Hero-
dotus scribit, qui asser-
uit geminas ex Aegy-
pto columbas euolasse
uicinas, unam quidem in Africam,
alteram uero ad

Aetiaco
Dodone

Dodone
oraculū

Chaon

LACT

nis oraculum non percipientes Troiani in Cretam nau-
migarunt. Primam enim originem seputabāt ducere a
Teucro Scamandri Cretensis filio, qui in Phrygiam pro-
fectus arcem Troianam ædificauit. Sed ante cum Dana-
danus ea loca iam cœperat habitare. Iouem: aërem,
nam (ut scribit Virg.) pestilentia laborare cœperunt.

C. Centum relictis urbibus: Creta insula Hecatonpolis
a Molosso uocatur, quod centum urbibus fuerit orna-
ta. Ausonios: Italos. Ausonia namq; Italia ab Ausoni-
bus populis fuit cognominata. Strophadumq; recep-
tos: Strophades insulæ sunt in mari Ionio duæ iuxta Za-
cynthū aē τῆς σταφίδος, hoc est a conuersione Zetæ & Calais
dictæ. nam illuc usq; Harpyias persecuti retro rediere.

Harpix tres Aello: nomen est unius Harpyiarum, quæ tres esse sin-
guntur Neptuni & Terræ filia: Aello, Ocypte, & Cele-
no. Et iam Dulichios portus: Dulichium, Ithaca, Sa-
mus insulæ sunt in Ionio mari, quibus imperauit Uly-
sses. Samos quidē insula est in mari Ionio tetrapolis, hoc
est quatuor urbium, e quibus una Same uocatur. unde
Virgi. iam medio apparet cursu nemorosa Zacynthos,
Dulichiumq; Samosq; & Neritos ardua faxis. Tametsi
(ut Strab. narrat) urbs quoq; interdū Samos uocetur. Est
etiã Samos insula Caria adiacens clarissima, quæ prius
& Parthenia, & Dryusa, & Amphimusa, & Melamphyl-
los fuit appellata. Sciendum est autē Samos a prisca Græ-
cis editiora & altiora loca arcibus struendis apta con-
sueſse uocari, ut idē Strabo inquit. Neritiasq; domos:
Neritus & mons est in Ithaca insula, & urbs (ut Strabo
refert) quæ & Leucas appellatur, unde Neritius possessi-
uum. Certatam lite Deorum Ambraciam, Ambracia
urbs est Epiri ab Ambrace Tesproti filio dicta, uel (ut alij
dicunt) ab Ambracia Aegæi filia, quam Augustus apud
Aetium promontorium, uicto Antonio, amplificauit una
cū templo Apollinis Aetiaci, eamq; Nicopolim appellauit,
hoc est uictoria urbem. Ab Ambracia uero

iplos, quæ fago infidēs humana uoce locuta sit, co loci
Iouis oraculū cōdi debere, & se interpretatos esse, quod
ipsis annunciaretur diuinitus fieri, & ob id se ita fecisse.
Dodoneum autem oraculum omnium Græciæ oracu-
lorum fuit uetustissimum.

[Quod autem Quercum uocalem uocat Ouidius eo
pertinere uidetur, quod quidam ueterum ex quercu re-
sponſa data tradidere. Hinc & Sophoclis illud in Tra-
gœdiâ παλαιὴν φασὶν ἀδελφὰς πτε-
ραδὲν, ἀποσφύρα παλῆδων ἴφην.] (chinijs)

Per columbas autem quidam mulieres siue anicas
accipiunt, quas, quoniam barbaræ essent, ex Aegyptijs
Thebis uidelicet aduectæ, a uibus similia loqui ab in-
itio uisas, mox etiam humana uoce, ut ait Herodotus,
Alij παλῆδων quasi παλαιὰς dictas putar, quod senes Mo-
lossi παλῆδων appellare consueuerint.]

Chaoniosq; sinus: Chaones populi sunt Epiri. Vnde
& Chaonia (ut scribit Plin.) fuit dicta. Quamuis Virg.
asserat a Chaone Troiano fuisse cognominatã. Vbi
nati rege Molosso: hæc fabula mihi est ignota. Signifi-
cat autem poëta Molossi filios in aues fuisse conuersos.

Proxima Phæacum: Aenææ nauigationem describit
poëta, quo in Siciliam tandem perueniat, ubi Acis iuue-
nis in fluuium sui nominis fuit conuersus.

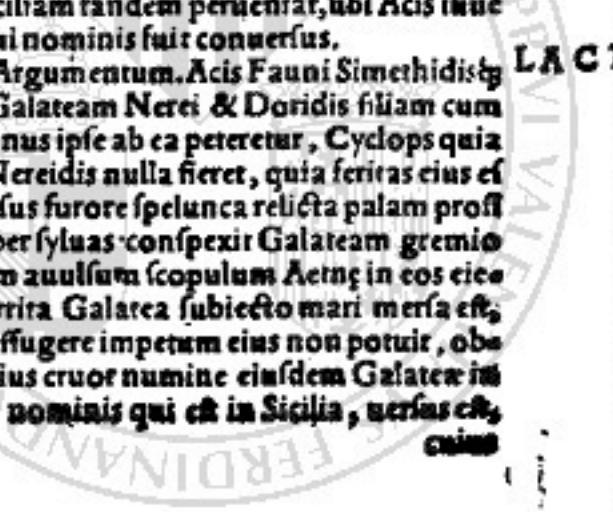
Proxima &c. Argumentum. Acis Fauni Simethidisq;
nymphæ filius Galateam Nerei & Doridis filiam cum
diligere, nec minus ipse ab ea peteretur, Cyclops quia
coëta eiusdem Nereidis nulla fieret, quia feritas eius ef-
se uisa, incensus furore spelunca relicta palam profl-
uit uagatusq; per syluas conspexit Galateam gremio
Acis residentem auulsam scopulum Aetnæ in eos cie-
cit uisus uis exterrita Galatea subiecto mari mersa est,
is autem qui effugere impetum eius non potuit, ob-
iit saxo est, cuius cruor numine eiusdem Galatæ in-
fluit in eiusdem nominis qui est in Sicilia, uersus est,
cuius

Vide lib. 9

Neritus

Ambracia

Nico-
polis

culus liquor se iunxit uoluntate.

Phæacum : Phæaces populi Corcyrae insulae dicti à Phæace filio Neptuni, & Corcyrae Asopi filiae, à qua est tiam insula Corcyra fuit cognominata. Nā antea Drepane & Scheria uocabatur. De Phæacum uero origine uarij sunt antiquorum opiniones. Nam Apollonius &

Acuselaus ex Vrani te ficularū excisione gut ras cecidisse, ex quibus alij Gigātes, alij Phæacas natos esse. His accedit Alcæus, q̄ ait Phæacas habere genus ex Vrani guttis. Homerus autem ait Phæacas Dīs gratos esse, qui à Neptuno originē ducunt. Epiros ab his post hæc. nam in Italiam nauigantibus à Corcyra occurrit. Epiros regio, in qua est

Epiros

Buthrotus olim Romanorum Colonia. Nam Epiros & proprium est regionis & generale nomen, significatq̄ continentem et terram in infinitum protensam, unde et iudicata est, quasi hoc est infinita. Terra autē in tres Epiros & continentes dicitur diuisa, Asiam, Europam, Africam. Buthrotos: Buthrotos autem est urbs haud longe à Corcyra distans à primo habitatore sic dicta. Phrygio uati: Heleno Priami filio.

Buthrotus

Terra in Epiros

Sicaniam: Siciliam, quæ tria habet promontoria, Pachynum, Lilybaeum, & Pelorum. Tribus linguis: tribus promontorijs, quorum Pachynus Graeciam, Lilybaeum Africam, Pelorus Italiam spectat. E quibus Pachynos uersa est: figurata est locutio, uersa enim ad linguam refertur non ad Pachynum. Ad Austros: ad meridiem, unde stat Auster.

Tria Siciliae promontoria

Mollibus Zephyris: molliter ac suauiter flantibus. Lilybaeum: Lilybaeum autem & urbs est Siciliae & promontorium occidentem uersus, unde stat Zephyrus spectans. Ad Arcios: ad septentrionem. Pelorus: Pelorus autem dictus est à Peloro classis Hannibalis gubernatore ibi sepulto. Zandæa harena: Zandæa urbs est Siciliae à Zandæo gigante, uel à Zandæo fonte dicta, ut tribit Hecateus. Alij autem quod ibi Saturnus occuluit falcem qua patris testiculos amputauit. Nam Siculorum Zandon uocet, ut Stephanus de claris urbibus ait. Strabo autē scribit eandem esse cum Messina à Phoenijs cōditoribus sic uocata. Zandem uero antea uocata, quod in curuo litore sita foret. Zandæa nan-

Lilybaeum

Pelorus

Zandæa

Proxima Phæacum felicibus oblita pomis Rura petunt, Epiros ab his, regnataq̄ uati Buthrotos Phrygio, simulataq̄ Troia tenetur. Inde futurorum certi, quæ cuncta fideli Priamides Helenus monitu prædixerat, intrant Sicaniam, tribus hæc excurrit in æquora linguis. E quib. Imbriferos est uersa Pachynos ad Austros, Mollibus expositum Zephyris Lilybaeum, ad Arcios Aequoris expertes, spectat, Boreamq̄ Pelorus. Hanc subeunt Teucris remis aestuq̄ secundo Sub noctem potitur Zandæa classis harena, Scylla latus dextrum, læuum irrequieta Charybdis Infestant. uorat hæc raptas, reuomitq̄ carinas, Illa feris atram canibus succingitur aluum Virginitis ora gerens, & (si non omnia uates Ficta reliquerunt) aliquo quoq̄ tempore uirgo. Hanc multi petiere proci, quibus illa repulsis Ad pelagi nymphas, pelagi gratissima nymphis Ibat, & elufos iuuenum narrabat amores. Quam, dum pectendos præbet Galatea capillos, Talibus alloquitur referens suspiria dictis. Te tamen o uirgo genus haud immite uirorum Expetit, utq̄ facis, potes his impune negare. At mihi, cui pater est Nereus, quam cæcula Doris Enixa est, quæ sum turba quoq̄ tuta sororum, Non nisi per luctus licuit Cyclopis amorem Effugere, & lachrymę uocem impediere loquentis, Quas ubi marmoreo deterfit pollice uirgo, Et solata Deam est, refer o gratissima dixit, Neue tui causam tege, sum tibi fida doloris, Nereis his contra refecuta Crateide natam est. Acis erat Fauno, nymphaq̄ Simethide cretus, Magna quidem patrisq̄ sui matrisq̄ uoluptas, Nostra tamen maior, nam me sibi iunxerat uni-

ri curua. Scylla latus dextrum: duæ fuerunt Scyllæ: à poetis decantatae, quarum altera Nisi filia in auem fuit commutata. altera Phorci filia in monstrum, quod in freto Siculo nauigantibus insidiatur, cuius fabulam in principio libri sequentis plene poeta exponit. Charybdis: hæc uetula fuit furacissima, quæ cum Herculi bo-

Duæ Scyllæ

Charybdis

uerfa Galateæ & Acidis amores

ues furata esset, ab illo in fretum proiecta in monstrum marinum fuit cōuersa, quod adhuc pristinam retinet rapiendi naturā. nam illac trāscentes nauis ad se rapit, deuoratq̄ ac reuomit. Unde Seneca in Thyeste, Que rapax hausit reuor Charybdis. Quam dum pectendos Galateæ Nerei & Acidis fuit filia, quæ amore Acidis cap. Polyphemum Cyclopem te amantem fugiebat. Sed cum Cyclops eam in gremio Acidis residentem deprehēdisset, ira correptus ingens saxū in illos coniecit, quo Acis obruitus, (nā Galatea aufugerat) in fluuium sui nominis fuit conuersus. Et lachrymæ uocem impediere loquentis: eleganter poeta mollis nymphæ mores effingit. Marmoreo pollice: candidis digitis. Virgo: Scylla. Galateam. Nereis: Galateia Nerei filia. His uerbis: respondit.

Crateide natā: Scyllam Phorci & Crateidis nymphæ filiam. Crathis autē fluuius est Calabriae, cuius filia mater Scyllæ fuisse uideretur.

[De matre Scyllæ uarie traditur ab autoribus. Homerus simpliciter Crataein uocat Odyss. in his uerbis

Αλλὰ μάλα σφοδρῶς ἰλάσῃ, θυομένη δι' ἀρεταίων Μαιρά τῶν σκύλλης ἢ μηρ τῆς πῆμα βροτοῖσι.

Alij, ut Didymus & Apollonius Hecaten appellant, cognomento Crataein dictam, ut lib. 4. Argonaut.

Σκύλλης αἰσθητικῆς ἀποφραγῆτος, ἢ τῆς σφῆκας νεκρῆς ἀποφραγῆτος, τῆς τε καὶ ἀποφραγῆτος.

Stefichorus autem Lamiam uocat. Ad quam diuersitatem alludens Virgilius in Ciri, de eadē Scylla dixit, ipsi seu Lamie mater fit, siue Crataeis. Rursum quidā Crataein proprio nomine matrem Scyllæ dictam uolunt, cognomento autē Hecaten, à magis appellatam, eo quod hæc Dea Magicis sacris præesset.

Nympha Simethide: Simethi uisq̄ filia.

Et ostons: sedecim annos natu Acim suis se significat. Dubia lanugine: adeo tenui, ut uix uideretur, in duobus esset, utrum pubescere cepisset Actis.

Nulla cum sine: sine fine, id est uelenter.

Nec si quaeris: utrum maiori odio Cyclopem an amore Acidem prosequeretur, ignorat. Nec eda: nec edere et dicere possim.

Prastantior: maior, chemeror. Par sed u. unque fuit: aequale utri. rep fuit & odium quo Cyclopem, & amor q. o Acidem prosequeretur Scylla.

Impune: sine poena. Omnes enim ad se uenientes interficiebat Polyphemus. Rastris: pulchraephasis, qua capilloru Polyphemi & magnitudo, & densitas innuitur, ut qui non pectinibus, sed rastris pectentur. Et componere uultus: gratos efficere uultus & iucundos, ut amice possit placere. Telephus interea: Telephus quidem legitur, sed Telemus legendu esse facile ex Th. scripto colligitur. Nam Telemus Eurymy filius inter Cyclopas uares fuit egregius, qui Polyphemo praedixit omnia quae cumq. ab Ulyssse passus est. Quem nulla fefellerat ales: auguriorum peritissimum Telemum fuisse ostendit.

[Et Home. Odyss 9
ἄλλ' ἔπειθ' ἄλλοι μολὸν ἄνδρ
ἄνδρ' ἄνδρ'
Τηλέμαχος ἑυρυμίδης, ὃς μαν
τοσί, ἰκίμετο
καὶ μνησάμενος ἀταρτήρη
ἐκκρόπυσσε.]

Altera iam rapuit: Galatea Ad id autem alludit, quod caeci finguntur esse amantes. Sic: huiusmodi dictis. Degrauat: deprimit. Prominet in pontu: topographic

Describit enim promontorium poeta, in quod se Polyphemus procurrat. Cuneatus colli: tribulus herba est spinosa segetibus inimica.

Pulcher, & octonis iterum natalibus actis Signarat teneras dubia lanugine malas. Hunc ego, me Cyclops nullo cum sine petebat. Nec si quaeris, odium Cyclopis, amore Acidis in nobis fuerit praestantior, edam. Par utrumq. fuit, proh quanta potentia regni Est Venus alma tui, nempe ille immittis, & iplis Horrendus syluis, & uisus ab hospite nullo Impune, & magni cum Dijs contemptor Olympi, Quid sit amor sentit, nostrisq. cupidine captus Vritur oblitus pecorum, antrorumq. suorum. Iamq. tibi formae, iamq. est tibi cura placendi. Iam rigidos pectus rastris Polypheme capillos. Iam libet hirsutam tibi falce recidere barbam, Et spectare feros in aqua, & componere uultus. Cedis amor feritasq. sitisq. immensa cruoris Cessant, & tutae ueniunt, abeuntq. carinae. Telemus interea Siculum delatus in aequor, Telemus Eurymides, quem nulla fefellerat ales, Terribilem Polyphemon adit, lumēq. quod unum Fronte geris media, rapiet ubi dixit Ulysses. Risit & o uatum stolidissime falleris (inquit) Altera iam rapuit sic frustra uera mentem Spernit, & aut gradiens ingenti littora passu Degrauat, aut fessus sub opaca reuertitur antra. Prominet in pentum cuneatus acumine longo Collis, utrumq. lateris circumfluit aequoris unda. Huc ferus ascendit Cyclops, mediusq. resedit. Lanigeræ pecudes, nullo ducente secuta. Cui postquam pinus, baculi quae praebuit usum, Ante pedes polita est antennis apta ferendis, Sumptaq. arundinibus compacta est fistula centis. Senferunt toti pastoria sibila montes. Senferunt undae, latitans ego rupe, meiq. Acidis in gremio residens, procul auribus hausi Talia dicta meis, auditaq. uerba notauī. Candidior folio niuei Galatea ligustri, Floridior prato longa procerior alno, Splendidior uitro, tenero lasciuior haedo, Leuior assiduo detritis aequore conchis, Solibus hybernis, aestiua gratior umbra, Nobilior pomis, platano conspectior alta, Lucidior glacie, matura dulcior uua, Mollior & cygni plumis & lacte coacto, Et si non fugias, riguo formosior horto. Sauior indomitis eadem Galatea iuuentis, Durior annosa quercu, fallacior undis, Lentior & salicis uirgis, & uiribus albis, His immobilior scopulis, uicentior amne, Laudato pauone superbior, arior igni, Asperior tribulis, foeta truculentior urfa,

lis: in cunei similitudinem factus. Virumq. lateris: & dextrum & sinistrum. Huc: illuc in illu collem. Medius: que resedit in medio. Quod enim loci est ad homine est relatum.

Lanigeræ pecudes: pecora & oues. Cui postquam pinus: per emphasim quæstus iuravit Polyphemus poëta ostendit pinum pro baculo ei gestandam attribuens, ex qua malus naui comode fieri potuisset. Pastoria sibila: pastorales cætus. Hausi: audiui.

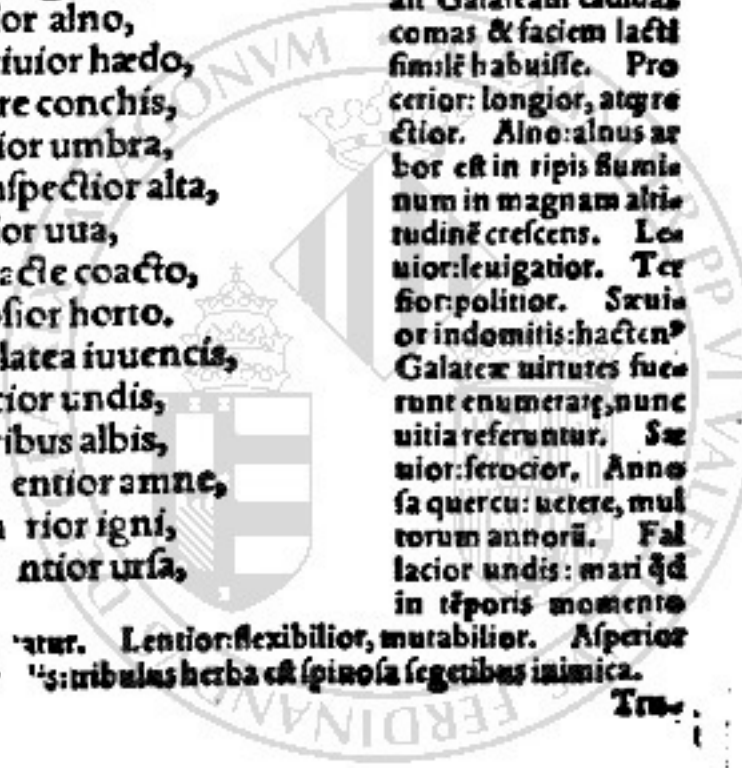
Norauī: memorie commendauī. Candidior folio: cantilena Cyclopis laudes Galateæ continens tam aperte describitur a poëta, ut nihil expositio ne indigere uideatur. Sumpta autē ex Theocrito esse uidetur.

[Ita enim & ille in Cyclope
ὁ λικὸς γαλαίης, τὶ τὸ φιλῶ
εὐτὶ ἀνδράδα
ἀσπερίη μακρὰ πώδιον,
ἐκκαυτήρη δ' ἔριος
κίονχο γαυρήρη, φαρμάκον
τοῦ μακαροῦ ἄνδρ.]

Niuei ligustri: candidi floris. Est autem ligustrum uiole genus candidissimæ. Videtur autem ad Galateæ nomē alludere, quod a cido re lactis illi inditū fuisse innuit Hesiodus, qui ait Galateam cidas comas & faciem lactis simillē habuisse. Procerior: longior, atq. retior. Alno: alnus arbor est in ripis fluminum in magnam altitudinē crescens. Leuior: leuigatior. Terrior: politior. Sauior indomitis: haec enim Galateæ uirtutes fuerunt enumeratæ, nunc uitia referuntur. Sauior: ferocior. Annosa quercu: uetere, multorum annorū. Fallacior undis: mari qd in tēporis momento

promontorium poeta, in quod se Polyphemus procurrat. Cuneatus colli: tribulus herba est spinosa segetibus inimica.

Telephus

Truculentior: terribilior. Facta urfa: urfa quæ peperit. Calcato hydro: pressio serpente, qui maxime calcatus feruire solet. Demere: eripere. Fugacior: uelocior ad fugiendū.

At bene si noris: me subaudiamus. Enumerat autē Polyphemus omnia quæcūq; sibi adsunt bona, quo Galatcam in suum pelliciar amore. Labores: studeas, ac nitaris.

Pendentia antra: suspensæ & altæ speluncæ. Sunt poma grauantia ramos: deprimentia. Pomorum autem magnitudinem significat Polyphemus, quæ tanta sunt, ut ramos degrauent. Auro similes: flauæ, bene maturæ, tūc enim sunt aurei coloris. Mollia fraga: suauia. Lege: colliges. Autumnalia corna: autumnii tempore maturascentia. Corna autem sunt bacca rubicunda in medio nucleum durissimum habentes, unde Virgilius, Lapidosaq; corna. Verum etiam generosa, aurei ac crocei coloris nouisq; cæris simillima. Arbuti foetus: arbuti fructus. Est autem arbutus humilis arbor poma ferens rubicunda.

Hoc pecus omne meum: hæc omnes meæ sunt oues. Circumcant: circumire & ingredi possunt. Est autem ordo, Tu ipsa præsens potes uidere distentum uber in cruribus ut nix circumcant. Quod uero quidam sustineant potius quàm circumcant putant esse legendum, specie recti ut in plerisque alijs decipiuntur.

Distentum uber: plena ubera. Significat autē ingressum ouium magnitudine uberum impediri. Alijs in ouilibus hædi: in alijs stabulis quæ & capris capilia, ut ab omnibus omnia uocantur.

Surdior æquoribus, calcato immittior hydro,
Et quod præcipue (si possem) demere uellem,
Non tantum ceruo claris latratibus acto,
Verum etiam uentis, uolucrisq; fugacior aura,
At bene si noris, pigeat fugisse, morasq;
Ipsa tuas damnes, & me retinere labores,
Sunt mihi pars montis uiuo pendentia saxo
Antra, quibus nec Sol medio sentitur in æstu,
Nec sentitur hyems, sunt poma grauantia ramos,
Sunt auro similes longis in uitibus uuæ,
Sunt & purpureæ tibi & has ser uamus, & illas,
Ipsa tuis manibus syluestri nata sub umbra
Mollia fraga leges, ipsa autumnalia corna,
Prunaq; non solum nigro liuentia succo,
Verum etiam generosa, nouasq; imitantia ceras,
Nec tibi castineæ me coniuge, nec tibi deerunt
Arbuti foetus, omnis tibi seruiet arbor.
Hoc pecus ðe meū est, multæ quoq; uallibus errāt,
Multas sylua tegit, multæ stabulantur in antris.
Nec (si forte roges) possem tibi dicere, quot sunt.
Pauperis est numerare pecus, de laudibus harum
Nil mihi credideris, præsens potes ipsa uidere,
Ut uix circumeant distentum cruribus uber.
Sunt foetura minor tepidis in ouilibus agni,
Sunt quoq; par ætas alijs in ouilibus hædi.
Lac mihi semper adest niueum, pars inde bibenda
Seruatur: partem liquefacta coagula durant,
Nec tibi delitiæ faciles, uulgataq; tantum
Munera contingent, damæ, leporesq; capraeq;
Parq; columbarum, demptus ue cacumine nidus:
Inueni geminos, qui tecum ludere possint,
Inter se similes, uix ut dignoscere possis,
Villosæ catulos in summis montibus ursæ
Inueni, & dixi, dominæ seruabimus istos.
Iam modo cæruleo nitidum caput exere ponto,
Iam Galatea ueni, nec munera despice nostra.
Certe ego me noui, liquidæq; in imagine uidi
Nuper aquæ, placuitq; mihi mea forma uidenti.
Aspice sim quantus, non est hoc corpore maior
Iuppiter in cælo (nam uos narrare soletis
Nescio quem regnare louē) coma plurima toruos
Prominet in uultus, humerosq; ut lucus obumbrat,
Nec mea quod duris horrent densissima setis
Corpora, turpe puta turpis sine frondibus arbor.
Turpis equus, nisi colla iubæ flauentia uelent.
Pluma tegit uolucres, ouibus sua lana decori est,
Barba uiros, hirtæq; decent in corpore setæ.
Vnum est in media lumen mihi fronte, sed instar
Ingentis clypei, quid non hæc omnia magno
Sol uidet è cælo? Soli tamen unicus orbis.
Adde, quod in uestro genitor meus equore regnat.

rant: condensant in caesum. Deliciæ faciles: quæ facile haberi possunt. Vulgata munera: uulgaria dona, quales sunt damæ, lepores, capræ, columbæ. Demptusq; cacumine nidus: de arboris summitate acceptus. Inueni geminos: hæc sunt illa munera, quæ non esse uulgaria Polyphemus ait.

Dominæ: amicæ. Amatores namq; amicas appellare dominas solent. Tibullus: Quam iuuat immiuentos audire cubantem, Et dominus cetero continuisse iu.

Exercere: te. Certe ego me noui: se quod que formosum esse colligit Polyphemus.

Quantus: quàm magnus. Nescio quem regnare louem: cum quodâ cōtemptu hoc ait Polyphemus, ut qui ab omni religione esset alienus. Nec mea quod duris horrent densissima setis: hypallage est. Nā dura corpora densissimis setis intelliguntur horrent. Colligit autē multis similibus Polyphemus pilos: setas potius sibi decori quàm dedecori esse. Venient: tegant. Hirtæ setæ: erectæ. Vnum est media lumen mihi fronte: hypophoræ & obiectioni quæ fieri posset occurrit Polyphemus, fateturq; se unum quidem dumtaxat oculū habere, sed ita magnū ut par duobus esse possit. Sed instar: ad magnitudinem & similitudinem magni scuti. Quid non hæc omnia magno: exemplo Solis Polyphemus ostendit unicum oculum sibi ornamento esse, cū Sol qui omnia uidet, uno sit oculo contentus.

Meus genitor: Nereus.

In uestro æquore: ubi riuus uiuunt ð Nereides.

C. Tibi

prunus.

In uestro æquore: ubi riuus uiuunt ð Nereides.

C. Tibi

Al. sustineant

Tibi enim succumbimus uni: subijcimus nos tibi soli. Sperne: contemne. Nerei: Galatea Nerei filia. Est enim uocandi casus. Huius contemptus: quo me spernis. Patientior: tolerantior. Placeatq; sibi: pul-

pro properanter ac festinater nata intelligi possit. Exi- tit: extra stetit. Incinctus iuuenis flexis: sic quidem legi- tur, sed inflexis forsitan & cinctus sic legendu, ut utru- que in alterius locum transferatur, hoc modo, Inflexis iuuenis cinctus noua cornua cannis. Nam fluiorum Dij cornua habere fingunt, quod bou similes esse dicun- tur & propter strepitum, & propter circūflexio- nes, quas cornua uo- cant. Cincta autē cor- nua cannis idcirco ha- bere fingunt, quod fe- re in ripis fluminū arundines nascuntur.

Ceruleus: niger. Et antiquum tenuerunt flumina nomen: Acis namq; fluuius ille fuit appellatus. Desierat Galatea loqui: cœtuq; soluto &c. Argumenū. Glaucus Anthedonis filius piscator cū speciosos pisces cepisset, et eos uellet recentissimos in urbem ferre, in opaco loco proximo mari eos, dū requiesceret, ac retia sicarentur sub recentissima herbam exposuit, at illi uigore eius, succoq; cōtacti recuperato spiritu quē amiserant, miserūt se in profundū. At Glaucus expectatus existimans uim quandā diuinitatis esse in herba, ipse quoq; ieiuniū polluit, alienatusq; mente ex alto se precipitauit in pelagus. Sed inter Deos marinos receptus, qui ut Scyllā Teihsy &c. filiam eodē mari uerticidis sanctē cōspexit, pulchri tudine eius accensus est, quē ne alloqui possit mari recondita est.

Desierat Galatea loqui, cœtuq; soluto &c. Argumenū. Glaucus Anthedonis filius piscator cū speciosos pisces cepisset, et eos uellet recentissimos in urbem ferre, in opaco loco proximo mari eos, dū requiesceret, ac retia sicarentur sub recentissima herbam exposuit, at illi uigore eius, succoq; cōtacti recuperato spiritu quē amiserant, miserūt se in profundū. At Glaucus expectatus existimans uim quandā diuinitatis esse in herba, ipse quoq; ieiuniū polluit, alienatusq; mente ex alto se precipitauit in pelagus. Sed inter Deos marinos receptus, qui ut Scyllā Teihsy &c. filiam eodē mari uerticidis sanctē cōspexit, pulchri tudine eius accensus est, quē ne alloqui possit mari recondita est.

Desierat Galatea loqui, cœtuq; soluto &c. Argumenū. Glaucus Anthedonis filius piscator cū speciosos pisces cepisset, et eos uellet recentissimos in urbem ferre, in opaco loco proximo mari eos, dū requiesceret, ac retia sicarentur sub recentissima herbam exposuit, at illi uigore eius, succoq; cōtacti recuperato spiritu quē amiserant, miserūt se in profundū. At Glaucus expectatus existimans uim quandā diuinitatis esse in herba, ipse quoq; ieiuniū polluit, alienatusq; mente ex alto se precipitauit in pelagus. Sed inter Deos marinos receptus, qui ut Scyllā Teihsy &c. filiam eodē mari uerticidis sanctē cōspexit, pulchri tudine eius accensus est, quē ne alloqui possit mari recondita est.

Desierat Galatea loqui, cœtuq; soluto &c. Argumenū. Glaucus Anthedonis filius piscator cū speciosos pisces cepisset, et eos uellet recentissimos in urbem ferre, in opaco loco proximo mari eos, dū requiesceret, ac retia sicarentur sub recentissima herbam exposuit, at illi uigore eius, succoq; cōtacti recuperato spiritu quē amiserant, miserūt se in profundū. At Glaucus expectatus existimans uim quandā diuinitatis esse in herba, ipse quoq; ieiuniū polluit, alienatusq; mente ex alto se precipitauit in pelagus. Sed inter Deos marinos receptus, qui ut Scyllā Teihsy &c. filiam eodē mari uerticidis sanctē cōspexit, pulchri tudine eius accensus est, quē ne alloqui possit mari recondita est.

Desierat Galatea loqui, cœtuq; soluto &c. Argumenū. Glaucus Anthedonis filius piscator cū speciosos pisces cepisset, et eos uellet recentissimos in urbem ferre, in opaco loco proximo mari eos, dū requiesceret, ac retia sicarentur sub recentissima herbam exposuit, at illi uigore eius, succoq; cōtacti recuperato spiritu quē amiserant, miserūt se in profundū. At Glaucus expectatus existimans uim quandā diuinitatis esse in herba, ipse quoq; ieiuniū polluit, alienatusq; mente ex alto se precipitauit in pelagus. Sed inter Deos marinos receptus, qui ut Scyllā Teihsy &c. filiam eodē mari uerticidis sanctē cōspexit, pulchri tudine eius accensus est, quē ne alloqui possit mari recondita est.

Desierat Galatea loqui, cœtuq; soluto &c. Argumenū. Glaucus Anthedonis filius piscator cū speciosos pisces cepisset, et eos uellet recentissimos in urbem ferre, in opaco loco proximo mari eos, dū requiesceret, ac retia sicarentur sub recentissima herbam exposuit, at illi uigore eius, succoq; cōtacti recuperato spiritu quē amiserant, miserūt se in profundū. At Glaucus expectatus existimans uim quandā diuinitatis esse in herba, ipse quoq; ieiuniū polluit, alienatusq; mente ex alto se precipitauit in pelagus. Sed inter Deos marinos receptus, qui ut Scyllā Teihsy &c. filiam eodē mari uerticidis sanctē cōspexit, pulchri tudine eius accensus est, quē ne alloqui possit mari recondita est.

Desierat Galatea loqui, cœtuq; soluto &c. Argumenū. Glaucus Anthedonis filius piscator cū speciosos pisces cepisset, et eos uellet recentissimos in urbem ferre, in opaco loco proximo mari eos, dū requiesceret, ac retia sicarentur sub recentissima herbam exposuit, at illi uigore eius, succoq; cōtacti recuperato spiritu quē amiserant, miserūt se in profundū. At Glaucus expectatus existimans uim quandā diuinitatis esse in herba, ipse quoq; ieiuniū polluit, alienatusq; mente ex alto se precipitauit in pelagus. Sed inter Deos marinos receptus, qui ut Scyllā Teihsy &c. filiam eodē mari uerticidis sanctē cōspexit, pulchri tudine eius accensus est, quē ne alloqui possit mari recondita est.

Hunc tibi do socerum. tantum miserere, precesq; supplicis exaudi, tibi enim succumbimus uni Quicq; Iouem, & cælum sperno, & penetrabile Nerei te uereor. tua fulmine saeuior ira est. (fulmē, Atq; ego contemptus essem patientior huius, Si fugeres omnes, sed cur Cyclope repulso Acin amas: præfersq; meis amplexibus Acin? Ille tamen placeatq; sibi, placeatq; licebit, Quod nollem Galatea, tibi, modo copia detur, Sentiet esse mihi tanto pro corpore uires, Viscera uiua traham, diuulsaq; membra per agros, Percp tuas spargam, si se tibi misceat, undas, Vror enim, lesusq; exstuat acrior ignis, Cumq; suis uideor translata uiribus Aetnam Pectore ferre meo. nec tu Galatea moueris. Talia ne quicquam questus (nam cuncta uidebam) Surgit, & ut taurus uacca furibundus adempta Stare nequit, syluaq; & notis saltibus errat. Cum ferus ignaros, nec quicquam tale timentes Me uidet, atq; Acin. uideoq; exclamat, & ista Ultima sit, faciam, Veneris concordia uestrae. Tantaq; uox, quantam Cyclops iratus habere Debuit, illa fuit clamore perhorruit Aetna. Ast ego uicino pauefacta sub æquore mergor. Terga fugæ dederat conuersa Simæthius heros. Et fer opem Galatea (precor) mihi ferte parentes Dixerat, & uestris periturum admittite regnis. Insequitur Cyclops, partemq; è monte reuulsam Mittit & extremus quamuis peruenit ad illum Angulus è saxo, totum tamen obruit Acin. At nos quod fieri solum per fata licebat, Fecimus, ut uires assumeret Acis auitas. Puniceus de mole cruor manabat, & intra Temporis exiguum rubor euanescere cœpit. Fitq; color primo turbati fluminis imbre, Purgaturq; mora, tum moles tacta dehiscit, Viuaq; per rimas, properataq; surgit arundo, Osq; cauum saxi sonat exultantibus undis. Miraq; res subito media tenus extitit aluo Inflexus iuuenis cinctus noua cornua cannis. Qui nisi quod maior quod toto ceruleus ore est, Acis erat, & sic quoq; erat tamen Acis in amnem Versus, & antiquum tenuerunt flumina nomen. Desierat Galatea loqui, cœtuq; soluto Discedunt, placidisq; natant Nereides undis.

Modo copia detur: modo ipsum comprehendere possim. Hæc autem cū maxima indignatione à Polyphemo iacta a fuere.

Sentiet esse mihi hoc est cognoscat me pro mentura tam magni corporis uires habere.

Traham: extraham. Diuulsa: discepta. Si se tibi misceat: si te, um coar, a q; concum ar. Vror: crucior. Læsus: offensus am. Exstuat: feruet, inflammatur.

Acrior: acius & uehementius. Nomen enim pro aduerbio ponitur. Cum suis uiribus: cū suis ignibus. Vires enim Actæ in cendia sunt assidua.

Moueris: commoueris ad misericordiam, ut mihi morem geras.

Ferus: terribilis. Ignaros: nescios nos uideri, cōspicuos.

Veneris uestra: uestra uoluptatis. Vestræ regnis: in uestra uarū regna. Quāuis exiuit, angulus: quamuis ultima pars anguli. Hinc uero colligitur quam magnū fuerit illud saxū, quod in Acin Polyphemus iecit. Obruit: exiit, cooperuit. Per fata: permittentibus fatis.

Vires auiras: uires Simerhi fluuij, ut in fluuium cōuertetur. Hoc autem idcirco fictum est, quia Acis fluuius est Siciliæ ex Aetna monte decurrens rāto imperu, ut inde fuerit appellatus. Nam Acis sagitta interpretatur. Tum moles tacta dehiscit: tum rupes percussa aperit. Sunt tamen qui iacta malint, pro tacta, ut de saxo à Polyphemo iacto intelligat.] Properataq; surgit arūdo: prope rara quidem legitur, sed Procera, hoc est recta & longa, arundini magis cōuen-

Al. pro cera

Acis

Al. Incis

Al. Incis

Al. Incis

Al. Incis

Acis in fluuium

LACT

Al. Cra

RAP

Al. Incis

Al. Incis

Al. Incis

Al. Incis

tos & prato exposuit, qui cum in mare resiliissent, ut cas am huius rei cognosceret, dentibus cœpit illas heras mandere, in quibus iacuerant pisces. Sed statim mutata se in mare precipitauit, quē Dij miserati in Deum

Deum marinum, siue (ut Strabo refert) in balenam transfumarunt, Glaucum autem piscem inde fuisse denominatum aiunt. Quod quidem idcirco fictum fuisse Platinius ait, quia Glaucus optimus fuit urinator, qui cum sub aqua nararet ad insulam quandam cultoribus uacuam, indeque post tres, amplius uel dies rediens, se apud marinos Deos fuisse profitebatur. Sicque rudibus tunc hominibus facile persuasit se marinum Deum fuisse effectum.

Scylla redit: ad litus reuertitur e mari. Seductos recessus gurgitis: secretos sinus.

Glaucus Novus incola: Glaucus qui paulo ante in Deum marinum fuerat commutatus. Fuerunt autem tres Glauci poetarum carminibus clari. Is qui in Deum marinum fuit conuersus, & quem Iliados, vi. scribit Homerus, cum ferreis Diomedis armis sua aurea permutasse, & quem narrat Virgilius in Georgicis ob contemptam Venerem dēribus iuarum equarum fuisse laetatum. Fuit & Glaucus Caristius pugil, de quo Paufanias, & Glaucus Minois filius, qui cum in dolium mellis cecidisset, extrinectus opere Aesculapij reuixit, de quo Hyginus. Est etiam Glaucus Lyciae & sinus & fluuius, ut Strabo & Plinius narrant. In Euboica Anthedone: Anthedon urbs est Bœotij maritima ab Anthedone Diij & Alces Abantis filio denominata, uel quod omnium sit arborum, id est floridissima. Est & alia eodem nomine iuxta Gazam itidē maritima, unde Anthedonius. Est etiam portus Anthedonius.

Euboica: quia Euboica Bœotiae adiacet.

Morari: remorari, retinere. In summum: in summam & cacumem.

In unum apicem in unum cacumen. Coniectus: coactus. Conuexus: inclinatus. Locum autem dicitur

bit præcipitio accommodatum. Ad æquora: in mare uertus. Tortilis piscis: qui se facile torquet. Ultima inguina: ultimam inguinum partem. Ad id aurem alludit poëta quod Strabo ait, Glaucum in balenam fuisse transfiguratum. Sensit: animaduertit Glaucus est mirari & addubitare utrum Deus an monstrum esset. Et innitens moli: adhaerens rupi & saxo. Non ego prodigium: mortuum. Sed Deus aqua: sed Deus marinus, Marus ius: maiorem potentiam. Scilicet altis Deditus aquoribus, sed piscandi in mari non solus. Significat enim Glaucus se fuisse piscatorem. Tantum: solum.

Nam modo ducebam: interdum inquit Glaucus retibus, interdum hamis pisces capiebam. Ducebam: trahebam. Linum: hami lineam. Sunt uiridi prato: topographia et loci descriptio. Morari: latere: depaue. Genialia festa: genio ac uoluptati conuenientes coronas.

In illo cespite: in illo herbofo litore. Cespes enim dicitur terra cum proelia herba uulsa. Recenserem: dinumerarem. Captiuos: captos. Lina madentia: retia madefacta per metonymiam.

Insuper: desuper, superne. Egerat: impulerat. Res similis fictae: uidebitur subaudiendum. Sed quid mihi fingere prodest: ac si diceret, Nullam habeo causam cur fingere debeam. Gramine: herba. Mea præda: capri pisces, iamque mortui. Niri: salire, salientes enim niri solentur longiores edat salus. Morare: frequenter mouere.

Dumque moror mirorque simul: agnominum ut mortuos pisces etus rapit: animum teneri.

Has uires: tantum uim ut mortuos pisces uiuos efficere possit. Trepidat salire, moueri. Pectus rapit: animum teneri.

Alteriusque rapinatur e pectus amore.

C. Altes

Scylla redit, neque enim medio se credere ponto
 Audet, & aut bibula sine uestibus errat harena,
 Aut ubi lassata est, seductos nocta recessus
 Gurgitis, inclusa sua membra refrigerat unda.
 Ecce fretum scindens alti nouus incola ponti
 Nuper in Euboica uersis Anthedone membris
 Glaucus adest, uisæque cupidine uirginis ardet,
 Et quæcunque putat fugientem posse morari
 Verba refert, fugit illa tamen, ueloxque timore
 Peruenit in summum positi prope littora montis.
 Ante fretum est ingens apicem coniectus in unum
 Longa sub arboribus conuexus ad æquora uertex,
 Constitit hic, & tuta loco monstrum ne, Deus ne
 Ille sit ignorans, admiraturque colorem,
 Cæsariemque humeros, subiectaque terga tegentem,
 Ultimaque excipiat quod tortilis inguina piscis.
 Sensit, & innitens, quæ stabat proxima moli,
 Non ego prodigium, nec sum fera bellua uirgo, (us
 Sed Deus (inquit) aquæ, nec maius in æquore Prote
 Ius habet, & Triton, Athamantiadesque Palæmon,
 Ante tamen mortalis eram, sed scilicet altis
 Deditus æquoribus, tantum exercebar in illis,
 Nam modo ducebam ducentia retia pisces,
 Nunc in mole sedens moderabar arundine linum.
 Sunt uiridi prato confinia littora, quorum
 Altera pars undis, pars altera cingitur herbis.
 Quas neque cornigeræ morfu læsere iuuentæ,
 Nec placidæ carpistis oues, hirtæue capellæ,
 Non apis inde tulit collectos sedula flores,
 Non data sunt capiti genialia festa, nec unquam
 Falciferæ secuere manus, ego primus in illo
 Cespite consedi, dum lina madentia sicco,
 Utque recenserem captiuos ordine pisces,
 Insuper exposui, quos aut in retia casus,
 Aut sua credulitas in aduncos egerat hamos.
 Res similis fictæ, sed quid mihi fingere prodest?
 Gramine contacto cœpit mea præda moueri,
 Et motare latus, terraque ut in æquore niri,
 Dumque moror, mirorque simul, fugit omnis in undas
 Turba suas dominumque nouum, litusque relinquunt.
 Obstupui, dubitoque diu, causamque requiro,
 Num Deus hoc aliquis, num succus fecerit herbæ,
 Quæ tamē has inquam uires habet herbæ: manuque
 Pabula decerpsi, decerptaque dente momordi.
 Vix bene combiberant ignotos guttura succos,
 Cum subito trepidant intus præcordia sensi,
 Alteriusque rapinatur e pectus amore.

Glaucus

Anthedon

Alterius naturæ: re-
quoris ac piscis. Re-
fiare: resistere amori &
cupiditati alterius na-
turæ. Socio hono-
re: nam me quoque in
suum numerum admi-
serunt. Feram: ha-
beam. Demani: au-
ferant. Lustror: pur-
gor. Nefas: impieta-
tem, humanamq; in fit-
mitatem. Suppone-
re: subijcere. De di-
uersis partibus: de di-
uersis regionibus.

Quæ postquam re-
cunt: postquam in-
quit fluij æquoraq; a
me recesserunt, alium
me et percipi, quam
paulo resueram.

Recepit percipi.

Nec eundem men-
te: nam mentem quo-
que mutaueram. As-
cta memoranda: facta
memoria digna. Vi-
ridem ferrugine: cæru

Nec potui restare diu, repetendaq; nunquam
Terra uale dixi, corpusq; sub æquora merfi.
Dij maris exceptum socio dignantur honore,
Vtq; mihi, quæcunq; feram mortalia demant,
Oceanumq; Tethynq; rogant. ego lustror ab illis,
Et purgante nefas nouies mihi carmine dicto
Pectora fluminibus iubeor supponere centum
Nec mora, diuersis lapsi de partibus amnes
Totaq; uertuntur supra caput æquora nostrum.
Quæ postquam redeunt, alium me corpore toto,
Ac fueram nuper, nec eundem mente recepi.
Hactenus acta tibi possum memoranda referre,
Hactenus & memini, nec mens mea cætera sensit.
Hanc ego tum primum uiridē ferrugine barbam,
Cæsariemq; meam, quam longa per æquora uerro,
Ingentesq; humeros, & cærule brachia uidi,
Curaq; pinni gero curuata nouissima pisce,
Quid tamen hæc species? quid Dijs placuisse mari-
Quid iuuat esse Deum: si tu non tangeris istis? (nis?
Talía dicentem, dicturum plura, reliquit
Scylla Deum, furit ille, iri itatusq; repulsa
Prodigiosa petit Titanidos atria Circes.

leam & subnigra. Fera
rugo namq; est (ut Sere-
uius exponit) purpu-
ra nigrior. Vnde Vir.
Cū caput obscura niti-
dum ferrugine textit.

Verro: traho. Cru-
ra q; pinnigero: crura
sua ait Glaucus in pis-
cis quidem caudam
fuisse transformata.

Curuata: cum infle-
xione quadam muta-
ta. Pinnigero pisce:
in piscem pinnae ha-
bentem. Non tange-
ris: non moueris. Fu-
rit: in furorem stimula-
tur. Irritatus: indig-
natus, ira inflamma-
tus. Prodigiosa a-
tria: ades monstrorum
plenas. Homines nam-
que multi in feras uar-
ias mutati illic detine-
bantur. Titanidos
Circe: Titani, hoc est
Solis filia.

LACT. I. Amby giganteis &c Argumentum. Glaucus Anthedo-
nius iugradictus Scyllam circa Siciliam conspicatus
dū adamasset, & quia nollet sequi appetentem, uenit ad
Circeam, obsecrans remedia, ut amanti succurreret, quæ
illa nō leui cupiditate capta nequens à proposito retrar-
dare amote & indicit dicēs quæ esset, quæ sibi præferret.

Instructa enim Heccates carminibus uenit in locum in
quo Scylla abluī consueuisset, uenenisq; imbuit, qui-
bus illa tenuis pube canibus est efferata, ut amantibus o-
dio ac timori esset. Quod ob factum illa postea in Vlyf-
sem amatum ab ea exercuit seruitiam, quod †Glaucus Al. at
factum hoc à Circe dolenter tulit.

RAPHAELIS REGII IN QVARTVMDECIMVM METAMORPHO-
seos Ouidij librum Enarrationes.

Amby giganteis. Glaucus cum à Scylla
suetlet ipretus, se ad Circeam Solis filiam
herbis, carminibusq; potentissimam cō-
talit, camq; rogauit ut sibi opem ferret:
efficeretq; carminibus ut à Scylla redar-
meretur. Sed Circe illius statim amore

quod sæpe eleganter prætermittitur subaudiatur. Ne-
scia: arua namq; illa nunquam fuerant arata. Euboi-
cus cultor: Glaucus Anthedonius. Tumidarū aqua-
rum: periphraſis est maris. Liquerat & Zancle: Zanc-
le, ut in superiore diximus libro, eadem esse cum Messe-
na uidetur. Aduersatq; mœnia Rhegi: Rhegium è re-
gione Messenæ situm

capta ipsum in suos
amplexus pelliceret &
tauit, à quo spreta cū
fuit, omnem indiga-
nationem in Scyllam
conuertit, ac sinū quæ-
dam in quem descen-
dere Scylla ipsa cōsue-
uerat, uenenis infecit,
quibus pubetenus in
uaria monstra conuer-
sa, cum sibimet ipsi di-
spliceret, in fretum Sia-
culum desiluit, ubi cū
alio, tum in Circes
odium Vlyſſis socios
submersit, ac forsitan etiam Aeneæ struxisset insidias, ni-
siam in saxum fuisset cōuerſa, quod etiam num à nau-
tis uiratur. Giganteis faucibus capiribus gigantum,
qui oppressi Aenaduntur. Quid rastra: sint uerbū

P. OVIDII NASO. METAMOR-
phosos Liber XIII.

Amq; Giganteis inieciā faucibus
Aetnam,
Aruaq; Cyclopū, quid rastra, quid
usus aratri
Nescia, nec quicquā iūctis debentia bobus,

Liquerat Euboicus tumidarum cultor aquarum,
Liquerat & Zancle, aduersatq; mœnia Rhegi,
Nauisfragumq; fretū, gemino quod littore pressum

uū agum componitur, quod nomen cum sit hoc loco
qu: uor syllabarum, corrupte serē tribus effertur. Pres-
sur: angustatum. Gemino littore: duobus littoribus
alico, & Siculo.

gione Messenæ situm
esse significat. Rhegiū
autem est urbs in finis
bus Calabriae ubi Sici-
lia ab Italia distracta
fuisse memoratur. Vn-
de & Rhegium à Rhe-
gū dictum est, hoc
est ab abrumpendo,
quod eo in loco Sici-
lia ab Italia fuerit ab-
rupta, ut Plin. tradit.

Nauisfragumq; fre-
tum, in quo multa sūt
naufragia. Nam à nau-
ibus frangendis na-

Aufonia Siculae tenet confinia: freto namq; Sicilia ab Italia determinatur. Inde: a freto. Nam mare inferum: quod & Tyrrhenū uocatur, usq; ad fretum protenditur. **Herbiferos colles:** Cirosum significat, in quo monte Circe dicitur habitasse, quæ homines carminibus, succisq; herbarum in feras conuertebat. Simul: postquam. **Modo: dummodo.** **Leuare:** leuem facere. **Titani:** ò Circe filia Titanis & Solis. **Cognitius:** notius. **Qui sum mutatus:** causam exponit, cur nulli sit notius quæta sit herbarum potentia quam sibi, quia inquit ab illis sum conuersus ex homine in Deū marinum. **Mei furoris:** amoris tam uehementis. **Messenia moenia contra:** è regione Messenæ urbis, quam & Zanclem appellatam fuisse diximus, est autē anastrophe, prepositio namque quæ præponi debet postposita est.

Pudor est referre: me pudet tibi narrare. **Blasphemijs** namque usus erat **Glaucus Deo** nō conuenientib. **Aliquid regnum:** aliqua potentia. **Expugnatio:** potentior, ad expugnandum & uincendum. [Sed quid si legas expugnatio, id em magis actiue diceretur.]

Operosæ: efficacis. **Fineq; nil:** quia nihil opus est sine: hoc est, nolo ut amoris mei finis imponatur. **Partem** ferat illa calor: hoc est, illa quoq; mei amore capiat. **Vellet enim Glaucus** efficeret Circe, ut a Scylla redamaretur. **Ingenium aprius:** naturam aptiorem & inclinatiorem.

Talibus flammis: talibus amoribus. **In ipsa:** in ipsius uoluntate ad amores, libidinemq; prona. **Indicio paterno:** indicio Solis, qui illius cū Marte concubitiū Vulcano indicauit, quare Venus indigna omnē Solis progeniē turpissimis amoribus inquinat. **Volentē:** me subaudiamus. **Pariliq; cupidine pari**

amore. **Dignus eras:** ultro poteris rogari. **Sponte inquit** ob pulchritudinem tuam poteris ac debebas a Scylla rogari. **Adsitq; tuæ** fiducia formæ: hoc est,

tuæ pulchritudini cōfide. **Uoueo:** uotis exopto. **Hic aut ostendit** Glaucū singulari quadam pulchritudine fuisse ornatum. **Spernentem:** Scyllam. **Sequenti** Redde uices: me uicissim sequere ac redama. **Unoq; duas** ulciscere facto: & in quæ tibi ea quæ rogasti concedere nolo, & Scyllam quæ te est aspici nata. **Prius in æquore:** antè rerum naturam commutabitur, quam ego ab amantē Scylla desistam. **Frondes:** arbores. **pars enim** pro toto per synecdochē frequenter usurpatur. **Algæ:** herbas sunt maris peculiare algæ. **Sospire** Scylla: incolumi & uia.

Quatinus: quoniam. **Quatenus** uero in quā tum significat. **Lædere** nō poterat: **Deus enim erat.** **Amans:** causa cur nollet, quia amans. **Repullana** **Veneris:** propter coitus repullam. **Infamia** pabula: infames herbas propter nocimenta. **Hecateia** carmina: incantationes ab Hecate matre acceptas. **Cærulea** uelamina: cæruleas uestes & nigras. **Processit** excessit. **Ferente:** hystibus undas: periphrasis est freti, quod a feruendo est dictum. **Significat autem** Scyllam per pedibus fretum fuisse ingressam. **Ponit** uestigia: ingreditur. **Summaque** decurrit: hoc est, per summam partem maris currit fassis pedibus, quod nisi esset dea, maxime mirandum foret. **Paruus** erat gurgis: gurgitem describit in quo se lauare solebat Scylla Glauci amica. **Medio** cum plurimus orbe Sol erat: periphrasis est meridiei.

Al. expugnatio

Al. Circe

Medio orbe: medio celo.

Præuiciat: ante inficit, præcorrumpit. Portentificis uenenis: portenta ac monstra facientibus. Inquinat: inficit. Pressos latices: succos expressos ex herbis noxijs.

Magico ore. hypallage est. Magicum enim carmen accipimus. Demurmura: deorsum murmurat. Fœda rideturbari. Abigit: depellit manibus. Ora proterua:

proba, rabida. Corpus fe. carnē ac pulpā summarū coxarum. Fe mora enim summitates coxarū dicuntur, ac pro inguinibus ponuntur, unde femoralia delinantur, quib. pudenda teguntur. Cerberos rictus: ora canum Cerbero similiū. Stat. u. eret. Inguinibus truncis: mutilatis, nam inguina in canes fuerant cōu. rta. Vtero ex. eminet. uētre. Coërcet: continē., cōpremit.

Fleuit amans Glaucus erē. Argumentum. Docet eandē Scyllam transformatā esse in saxum: ne Aeneæ nauiganti in Italiā nocere possit. Fleuit amans Glaucus: quia amans fleuit Scyllæ fatū. Scylla loco mansit: in eodē gurgite remansit. In Circes odiū: scieb. at eū Vlyssēm a Circe amari. Matros autem ē socijs in freto Siculo amissis Vlysses, ut in Odyssæa narrat Homerus.

[Ταγμα δὲ πούδα δὲ κούρε ἰανὸς ἰταίρε ἢ ἰλὸς αἰ χερσὶν ἢ βίβρα τὴ γύρατος ἰσσορ. Od xij.] Mox: paulo post.

Teucas cari. naues Aeneæ Troiani. Fuerat mersura: submersisset, nisi quo tempore illac transiit Aeneas, in scopulum iam mutata fuisse. Ni prius in scopulū: & alijs geographii: & Plini⁹ in primis scribunt: Scyllam saxum esse ingens freto immis-

nens, quod in parte superiore humanā habet effigiem in inferiore uero plures habet cauernas, quibus undæ refractæ latrans canum & luporū ululatus referre uidentur.

Huncubi &c. Argumentum. Cercopies propter fraudem, scelusq; quia boni t̄ semper infidiatores fuerunt, ex osus est Iuppiter, qui ut qualem animum habuissent, talem et speciem post obitum indicarent, in simias conuersi sunt. Itaq; Inarimen, Prochytenq; insulas proximas, quas hi incoluerant, nomine suo t̄ Pitheculas uocauit.

Huncubi Troianæ: errores Aeneæ describit pœta, ut cum ad Pitheculam eua deduxerit insulam, cōmodius Cercopum in Simias t̄ metamorphosin describere possit.

Sol erat, & minimas à uertice fecerat umbras. Hunc Dea præuiciat, portentificisq; uenenis Inquinat. hic pressos latices radice nocenti Spargit, & obscurum uerborum ambage nouorum Ter noues carmen magico demurmurat ore Scylla uenit mediāq; tenuis descenderat aluo, Cum sua fœdari latrantibus inguina monstris Aspicit, ac primo non credens corporis illas Esse sui partes, refugitq; abigitq; timetq; Ora proterua canum, sed quos fugit, attrahit una, Et corpus quærens femorum, crurumq; pedumq;, Cerbereos rictus pro partibus inuenit illis. Statq; canum rabies, subiectaq; terga ferarum Inguinibus truncis, uteroq; extante coërcet. Fleuit amans Glaucus, nimiumq; hostiliter usæ Viribus herbarum fugit connubia Circes. Scylla loco mansit, cumq; est data copia primum In Circes odium socijs spoliavit Vlyssēm. Mox eadem Teucas fuerat mersura carinas, Ni prius in scopulum, qui nunc quoq; saxeus extat, Transformatata foret, scopulum quoq; nauita uitat. Huncubi Troianæ remis, auīdamq; Charybdim Eucere rates, cum iam prope litus adessent Aufonium, Libycas uento referuntur ad oras. Excipit Aeneam illic animoq;, domoq; Non bene dissidium Phrygiæ latura mariti Sidonis, inq; pyra sacri sub imagine facta Incubuit ferro, deceptaq; decipit omnes. Rursus harenosæ fugiens noua mœnia terræ. Ad sedes Erycis, fidumq; relatus Acesten, Sacrificat, tumultumq; sui genitoris honorat. Quasq; rates Iris Iunonia pene cremarat, Soluit, & Hippotadæ regnum, terrasq; calenti Sulfure fumantes, Acheloidumq; t̄ relinquit Sirenum scopulos, orbataq; præside pinus Inarimen, Prochitenq; legit, steriliq; locatas

Auidam Charybdim: quæ deuorat naues atque euomit. Non bene latura: nam seipsam interfecit, ut ex carmine Virgiliano etiam pueris est notum. Sidonis: Dido Sidonia decepta ab Aenea, qui eam reliquit, quæ sibi illum ut maritum copularat. Harenosæ terræ: Canhaginis, unde Hiarbas apud Virgil. Cui litus arandum Dedimus.

Ad fines Erycis: mōs est Siciliæ Eryx ab Eryce Amyci Bebriciorum regis & Veneris filio denominatus, qui uirib⁹ corporis præstant tandem cum Hercule cæstibus pugnas occubuit, unde Venus Erycina fuit appellata, Iris Iuno. à Iunone missa, notum est autem hoc ex quinto Virg. Hippotadæ re. Acolias insulas. Nā Acolus Iouis fuit filius ex Acesta Hippotæ Troiani filia.

[De ratione nominis Hippotadæ, supra uide annotationes.]

Sirenum Acheloidum: Acheloi filiarū. Sirenes enim Acheloi filia ex Calliope musa fuisse dicuntur, quæ iuxta fretum Siculum habitantes sæuiter a deo canebant, ut illac nauigantes sopirent, somnōque oppressos, mergerent. Tres autē fuisse dicuntur, Parthenope, Leucosia, Liguria.

[De Sirenibus in Scholijs Homeri Odyssæa u. in hunc modum legitur: κατὰ μὲν τοὺς πάλαιους ἀλλοτρίως ἐκρίναντο τὴν ποσειδῶνα: αἱ Σιπρῆτις, κατ' ἰδίαν δὲ Ἀχελώου καὶ τῆς Ἰχέρης, μία τῶν μετὰ μὲν ἰλιούται δὲ ποσειδῶνα, ἰμωάθησαν καὶ Ἀργεῖοις, καὶ ἔχονσαι πῆδα ἀπὸ πῆσαι τὴν ἑπιβραχίον ἐκίμα, καὶ τῶν κατὰ σκαρῶν ἰλιούται ἰταμορομίη. Οὐδὲ

ματὸ δὲ ἰσὶν ἀλασφῆμα, διατίθηται, πρὸς τὴν ἀπὸ ἀργείων. Quæ nomina ut à superioribus quæ à Regio ponuntur, variant, ita rursum sunt qui aliter eadem tradant, ut in Commentarijs Apollonij, ubi hæc ponuntur Ἀχελώου μακρὴ καὶ ἰκέρησιν. Pausanias autem in Bœoticis addit eandem etiam cum Musis aliquando cecrasse cauendo, uictisq; pennas ablatas, ex quibus Musæ sibi coronas fecerint, sed hæc passim obuia. Illud uero hoc loco uidentum, utrum pro Acheloidum, legendum sit Acheloiadum, ab Acheloiis, deducto patronymico. Neque enim aliter uerius constat, & annotarunt idem alij uoque.]

O. uataq; præside pin⁹: nauis Palinuro gubernatore præside,

Scyllæ inguina in canes.

LACT.

RAPH.

Scylla in scopulū.

Al. Acheloiadum

LACT. Al. bonis

Al. illorū RAPH.

Eryx.

Hippotades.

Sirenes.

nata, ut plene Virg. narrat. Inarimem, Prochytenq; legit: transit. Inarime autem insula est in sinu Campano in qua est mons flammæ eructans. Prochyte uero insula est sic dicta, quod tremota ab Aenaria sit profusa. nē *πρὸς* significat profundo. Pitheculas habitantū nomine dictas: Pitheculas insula est in sinu Campano urbē

in mōre habēs Pitheculas, a multitudine simiarum dicta. Nē *πίθηκες* simia dicit. Iuppiter enim Cercopū perfidii odio habens eos in simias cōuertit, hęc insula illis assignauit habitandā. Plin. uero audacter ab Ouid. dissenties scribit Pitheculam non a simiarū multitudine, uel aliqui existima uere, sed a figulinis doliorū denominationem esse: Pithecos nāq; doliū a Græcis appellat. Cercopidū exosus: cū maxima Atheniensū, qui & Cercopidē dicuntur ignominia sic legit, cū præferim nusquam lectum sit: Athenienses loqui odio fuisse, quare loco Cercopidum audacter cōtenderim Cercopum penultima produ

cta esse legendū. Nam (ut scribit Suidas) Candulus & Atlas fratres fraudulentissimi fuerunt, qui propter scelestos mores Cercopes nominati sunt: hoc ē, deceptores, quod aduenas omnes ac Iouē quoq; decipere conati sunt. quare indignatus Iuppiter in simias, quas Græci *πίθηκες* uocant, transformauit. Cercopas autē homines fuisse dolosos ac perfidos indicio est hoc Græcorū prouerbiū, *πίθηκος ἄφρων*, id est, forū Cercopū. Quod quidē prouerbiū in malignos & fraudulentos usurpat. Inde etiam *πίθηκος* Græci dicunt pro eo qd est decipere & fraudare. Videt autē ad id alludere, quod Cercopitheci simiæ caudatæ dicuntur, quāuis *πίθηκος* hoc est, a cauda cognominent. Cercopa tanē (ut ait Sex. Pom.) Græci appellant lucrari undiq; cupientē, quasi *πίθηκος*, quē nos quoq; lucronem uocamus. Hora. † quoq; in Cercopas carmine inuectus est, ut narrat Plor. Possē queri: facultatem querendi, ac lamentandi Verbum enim pro nomine positum est.

Haec ubi &c. Argumentum. Apollo Iouis & Latonę filius Glauci filiā cum diligeret, pro cōcubitu optandi ueniam tribuit, ac illa in longū uictura tempus spacians in litore hausto pugno harenæ petit tot annorū spacium quot partes eius di numerare posset. Igit prestata fide, ad tempora senectutis elapso corpore relicta est uox, quæ Sibyllam indicaret. Deus uero uoluisse morari eam in eo munere, sed illa neglexit Dei uoluntatem.

Has ubi præterijt: aduentum Aenææ ad Sibyllam describit poëta, ut Sibyllam ipsam in uocem tandem cōuertam fuisse exponat. Nam Sibylla dum esset uirgo ab Apolline amara, cum ab eo ut quicquid uellet peteret hor tante impetrasset, ut tot annos uiueret, quot in manu arenas tenebat, oblita est adijcere uoto, ne unquam se resceret. Quare cum Phœbo morem gerere noluerit, ad tantum decrepitis peruenit, ut a corpore derelicta tota in uocem fuerit commutata. Parthenopeia mō

nia: Neapoli, quæ & Parthenope ab una Sirenum illic sepulta fuit appellata. Canori Aeolida: Miseni Aeoli filij, Quo non præstantior alter Aere ciere uiros, Matremq; accendere cantu, ut canit Virgil. unde etiam promontorium Misenum fuit appellatum. Littora Cumarum: Cumæ urbs Campaniæ antiquissima Italicarū

urbium, atq; Sicularū a Chalcidensibus quidem cōdita (ut Strabo inquit) sed a Cumæis denominata. Nā Coloniæ ductores Hippocles Cumæus, & Megasthenes Chalcidensis inter se pepigerunt, ut Chalcidensium quidē Colonia esset, a Cumæis uero nomen acciperet, alij *ἡ ἴση βουλή* hoc ē, ab undis Cumas scribunt fuisse denominatas. Si prior nominis haec ratio mihi uerior cōuideat. Vt uacis Sibyllæ: quæ septingentos id anno uiuisset, ut ipsa paulo post narrat. Adamatæ namq; ab se Apollo cōditionem tulit, ut quicquid uellet optaret: se enim nihil negaturū. Illa hausta manu harenæ

na petijt ut tot annos uiueret, nec adiecit ne senesceret. Quare adeo consenuit, ut uox ei sola superesset. Sibylla uero ex sententia Marc. Varronis omnis sermo uacis nuncupatur, uel ab unius Delphidis nomine, uel a consilijs Deorum enunciandis, *οὐκ* enim Deos, & consiliū *δολίον* appellabant Aeolico genere sermonis. Itaq; Sibyllam dictam esse quasi *πρόφητος* scribit Varro, easq; decem numero fuisse, quas quidē omnes enarrauit sub auctoribus, qui de singulis scriptarunt. Prima autem fuit Persica. Secunda Libyca. Tertia Delphica. Quarta Cimeria. Quinta Erythraea. Sexta Samia. Septima Cumana nomine Amalthea, quæ ab alijs Herophile, uel Demophile nominat. Octaua Hellepontica. Nona Phrygia. Decima Tiburs nomine Albumea. Ceterum Cumana ad quam peruenisse Aenæam Ouid. narrat, nouem libros attulisse ad regem Tarquinium Priscum narratur, ac pro eis trecentos Philippeos postulasse. Regē aspersionem pretij magnitudinē mulieris insaniam derisisse. Illam in cōspectu regis tres combussisse, ac pro reliquis idem pretium postulasse. Tarquinium multo magis mulierem insanire putasse, quæ demum tribus alijs exustis cum in eodem pretio perseveraret, moto rege anus pertinacia residuos trecentis aureis emisse.

(Auctor Gellius lib. i. cap. xix. De Sibyllis autem earumq; numero, & nominibus, Lactantius lib. i. cap. vii. & Pausanias in Phocis, qui Cumæam hanc Sibyllam, non Herophilen sed Demo uocaram addit, idē autore Hyperochto quodam Cumano ciue.)

Manes paternos: animæ Anchisæ patris. Furibunda: furenti similis. Deo recepto: Apolline accepto.

Dextera: fortitudo. Per ferrum: per ensē, quo multos hostium interfecit Aenæas. Pietas spectata per ignes: nam ex incendio Troiano & uicos penates, & patrem Anchisen humeris exportauit Aenæas.

Parthenope.
Misenus.
Cumæ.

Sibyllæ
duæ.

Sibyllarū
libri.

Elysiastq domos: Elysum a Poëtis fingitur locus esse apud inferos, ubi animæ eorum qui bene uixerunt, quiescere in summa felicitate dicuntur.

Dea sacrificabo. Et suspirati. haustis: suspirijs tractis. Humanum: mortale. Dignare: dignū pura. Lux æterna: uita perpetua. Patuisset: exposita & aperta fuisset. Opiatis pottere: uoti tui cōposies. Pulueris hausti: eruti. Tot natales: tot annos. Vana: stulta. Excedit: e memoria fugit, obliuiscor. Hos tamen ille mihi dabat: dedisset. Si Venerē: si passa fuisset illū coire mecum. Innuba: uirgo, sine nuptijs. Felicior ætas: iuuentilis ætas. Terga de fugit, Agra sene. ab effectu, quod ægros homines reddat. Quæ patientia diu: quæ mihi longum tempus est tolleranda. Secula septem: septingentos annos, nam seculū centū annorū spatium cōplectitur. Superest uidere: poetica locutio, superest ut uideat. Tercentum messes & musta: tercentū annos intelligimus. Talia conuexum etc. Argumentum. Aeneas iter in Italiam tendens ad Lestrygonas uenit, ubi Macareus Neritius comes Vlyssis apparuit, congressusq; eos est comitatus. Itaq; cū expoluisset Achemenidē apud Cyclopē quæ essent passi socij, similiter & ille quæ a Circe cū comite Eurylocho, q; portione accepta in uarias figuras cōmutati sunt, quodq; nouissime Vlysses remedio Mercurij cōuenit, & socios recuperauit, ex eorū Circe iunxisse se ei in matrimonium, monuitq; Aeneā ne litioribus Circe accederet. Talia conuexū: pulchra phantasia ad describendū sociorū Vlyssis in uarias formas Metamorphosin descendit poëta, ac eorū dem in humanā figurā restitutionē. Macareū enim Neritū atq; Achemenidē Vlyssis comites fingit ea quæ sibi euenierūt cōmemorare.

MICYL.

[Vocant autem ἐλύσιον proprie Athenienses ut inquit Polemon, ἀκατακτάριον ἕρπον, siue ut Helychius et alij qui dam ἀΐδρον, καὶ ἑστῆρ, ἕρπον, ἑστῆρτον, ἑκῆρτον, ἑκαὶ παραλλῆλον, ἀλυσίον ἢ ἀλυσιον, ἀπὸ τῆς ἀλύσεως, quoniam ibi animæ a corpore nō soluantur ut idem Helychius ait. Quamuis Scruius onira, qui ἀπὸ τῆς ἀλύσεως ἀλύσιον dictum putat, quoniam piorum animæ illic post corpus atque a uim solutionē ac discensionem habitent. Atq; scilicet circa Aegyptum statuere, alij circa finem oceani, unde & Beatorū insula de eodem intellexerunt. Virgilius autem apud inferos posuit, se paratum atq; distinctū ab eo loco, ubi noxij puniuntur.]

Pone tamen Troiane metum pottere petitis,
Elysiastq domos & regna nouissima mundi
Me duce cognosces, simulachraçq; chara parentis.
Inuisa uirtuti nulla est uia, dixit, & auro
Fulgentem ramum sylua Iunonis Auernæ
Monstrauit, iussitq; suo diuelleretrunco.
Paruit Aeneas, & formidabilis Orci
Vidit opes, at auosq; suos, umbra mēq; senilem
Magnanimi Anchisæ, didicit quoq; iura locorum,
Quæq; nouis essent adeunda pericula bellis,
Inde ferens lassos auerso tramite passus
Cum duce Cumæa fallit sermone laborem.
Dumq; iter horrendū per opaca crepuscula carpit,
Seu Dea tu præsens, seu Dijs gratissima dixit,
Numinis instar eris semper mihi, meq; fatebor
Muneris esse tui, quæ me loca mortis adire,
Quæ loca me uisæ uoluisti euadere mortis.
Pro quibus aërias meritis euectus ad auras,
Tempia tibi statuam, tribuam tibi thuris honores.
Respicit hunc uates & suspiratibus haustis,
Nec Dea sum dixit, nec sacri thuris honore
Humanum dignare caput, neu nescius erres,
Lux æterna mihi, carituraçq; sine dabatur,
Si mea uirginitas Phœbo patuisset amanti.
Dum tamen hanc sperat, dum præcorrūpere donis
Me cupit, elige ait uirgo Cumæa, quid optes,
Optatis pottere tuis, ego pulueris hausti
Offendens cumulum, quot haberet corpora puluis,
Tot mihi natales contingere uana rogauit.
Excidit, ut peterem iuuenes quoq; protinus annos.
Hos tamen ille mihi dabat, æternamq; iuuentam,
Si Venerem paterer, contempto munere Phœbi
Innuba permaneo, sed iam felicior ætas
Terga dedit, tremuloq; gradu uenit agra senectus,
Quæ patientia diu, nam iam mihi secula septem
Acta uides, superest numeros ut pulueris æquem,
Tercentum messes, tercentum musta uidere.
Tempus erit, cum de tanto me corpore paruam
Longa dies faciat consumptaçq; membra senectæ,
Ad minimum redigētur onus, nec amata uidebor,
Nec placuisse Deo. Phœbus quoq; forsitan ipse
Vel non agnosceret, uel dilexisse negabit.
Vsq; adeo mutata ferar, nulliq; uidentia,
Voce tamen noscar, uocem mihi fata relinquent.
Talia conuexum per iter memorante Sibylla,
Sedibus Euboicam stygijs emerlit in urbem
Troius Aeneas, sacrisq; ex more litatis,
Littora adit nondum nutriti, habentia nomen.
Hic quoq; substiterat post tædia longa laborum

RAPH.

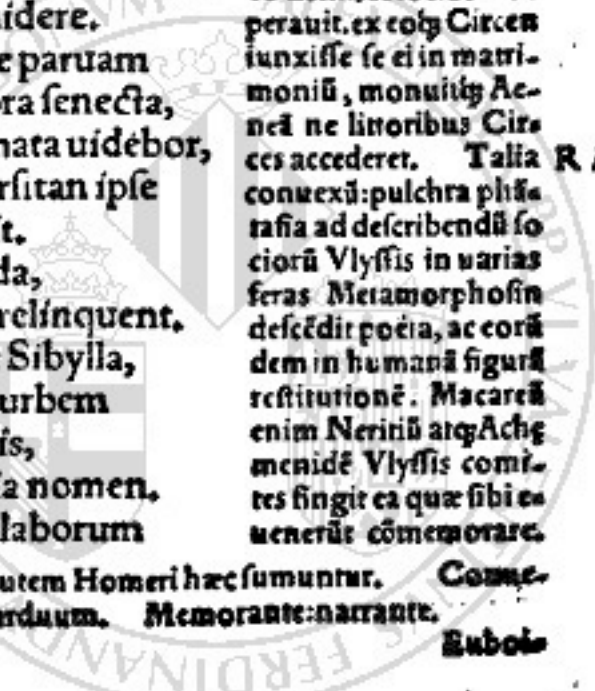
Regna nouissima: inferos. Simulachraçq; chara parētis, hoc ex eorum opinione dictum est, qui aiunt hominem ex tribus consistare, anima, corpore, & simulachro. Animamq; ea in perire, corpus reddi terræ, simulachrum ad inferos descendere. Inuisa uirtuti nulla est uia: nam subaudiatur. Est enim sententia causam continens cur sit ad inferos descendurus: Aeneas. Iunonis Auernæ: Proserpinæ. Nemus enim iuxta Auernum et Plutoni & Proserpinæ fuit dicatum. Formidabilis Orci: formidandi Plutonis. Inde ferens lassos: ab inferis reuertens. Lassos passus: hypallage est, ipse enim lassus intelligitur. Fallit sermone labor: hoc est, loquendo efficit, u labor non sentitur. Numinis instar: ad similitudinē Deæ pro Dea. Muneris esse tui: me uitam abs te dono accepisse. Tribuat tibi thuris ho. hoc est, tibi tanquam

de Odyssæa autem Homeri hæc sumuntur. Come. Memorante: narrante. Euboic

Aeneas ad inferos.

LACI

RAPH

Eubolam in urbem: Cumas dicit, quæ à Chalciden-
sibus Euboicæ populo conditæ fuerunt. Nutricis no-
men: Caietæ. Nam Caieta nutrix Aeneæ fuit, quæ mo-
riens urbi & portui nomen dedit, ut carmine Virgiliano
notum. Tu quoq; littoribus nostris Aencia natrix ater-
nam moriens famam Caieta dedisti. Neritius Maca-
reus: hic forte ad Circes

accepisse, illi se omnia debere. Est autem ordo: Ille de-
dit quod loquor & spiro. Possim ne ingratus: paren-
thesis qua significat Achæmenides se nunquam in Ae-
neam ingratum esse posse. Vel lumen iam nunc vitæ
relinquam: hoc est, ut contingat me statim mori.

Ut tumulo condar: sepeliar. Illud autem uerbum de-
dit huc quoque est res
ferendum. Aut cer-
te: correctio est dicti
prioris, posset enim in
mari perire. In illa
aluo: Cyclopiis notissi-
ma. Quid animi fuit
quis animus esse de-
buit?

[Nisi timor abstuli
omnem Sensum, ani-
mumq;: Ita in plurisq;
legitur, sed quia repu-
gnat uersus, ali' dicitur,
non, ut sit: non ti-
mor abstulit omnem
Sensum, animumq;.
Atqui dubitari potest,
utrum magis legendū
sit, nisi quod. nam hoc
sententię magis respō-
det, uult enim indicare
omnem sensum atque
animum ademptum si-
bi fuisse timore ac me-
tu. Vestr. quoq; clam
Vlyss. Pene rati nocu.
Alludit ad id, quod a-
pud Homerum fingit
tur Odyss. ix. ubi Vlysses
naui aufugiens Poly-
phemum clamando,
& indicand' quinam
ipse esset (i. e. se Nemi-
nem antea dixerat) in
se irritat, quare iactu
ingentis saxi, pene &
ipse & tota nauis ab eō-
dem Polyphemo ob-
trita. Versus Homeri
sunt:

MICHL:

ὅς ἐφ' ἑμὲ, ὅς ἐπὶ τῆς χαλῆς
τοῦ λαπίου μάχης,
ἦν ἡ ἀποφ' ἡμῶν κερτοῦ ἔ-
περ μὴ γὰρ ὄνομα, κατὰ τὴν ἑσθλὴν προσηγορίαν τῆς λαπίου μάχης, &c.]

Permisit: coniecit. Veluti tormenti uiribus acta: tor-
mentum; instrumentum est bellicum à torquendis, &
cum impetu mittendis lapidibus dictum. Acta: im-
pulsæ. Giganteo lacerto: maximo brachio, quantus
gigantem deceret. Per quod uasta Polyphemi magnitu-
do significatur. Deprimeret: demergeret. Fluctus-
ne: saxorum iactu excitatus. Iam me non esse oblitus
in illa: perinde inquit timui, ac si in illa nauē ego quo-
que fuisset. Reduxit: liberauit. Et luminis orbis:
oculo priuatus. IncurSAT rupibus: incidit in saxa, sic
ut pedes ladar. Tabo: sanie corporum deuotatorum;
Execratur: detestatur.

RAPH

OF:

Caieta.

Macareus.

Virius.
quod
maffe

ame
des.

Neritius Macareus comes experientis Vlysses,
Desertum quondam medijs in rupibus Aetnae
Noscit Achæmeniden, improuisoq; repertum
Viuere miratur. quis te casusue, Deus ue
Seruat Achæmenide: cur inquit barbara Graium
Prora uehit: petitur uestra quæ terra carina?
Talia quærenti iam non hirsutus amictu,
Iam suus, & spinis conferto tegmine nullis
Fatur Achæmenides. iterum Polyphemon, & illos
Aspiciam fluidos humano sanguine rictus,
Hæc mihi ni potior domus, Ithacię carina.
Si minus Aenean ueneror genitore nec unq;
Esse satis potero (præstem licet omnia) gratus.
Quod loquor, & spiro, cælumq; & lumina Solis
Aspicio (possim ne ingratus & immemor esse?)
Ille dedit, quod non anima hæc Cyclopiis in ora
Venit, & ut lumen iam nunc uitale relinquam,
Ut tumulo, aut certe non illa condar in aluo.
Quid mihi tunc animi, nisi timor abstulit omnē
Sensum, animumq; fuit? cū uos petere alta relictus
Aequora conspexi, uolui in clamare, sed hosti
Prodere me timui. uestræ quoq; clamor Vlyssis
Pene rati nocuit, uidi cum monte reuulsum
Immanem scopulum medias permisit in undas.
Vidi iterum ueluti tormenti uiribus acta
Vasta giganteo iaculantem saxa lacerto.
Et ne deprimeret fluctus ue, lapis ue carinam
Pertimui, iam me non esse oblitus in illa.
Ut uero fuga uos ab acerba morte reduxit,
Ille quidem totā gemebundus obambulat Aetnam,
Prætentatq; manu syluas, & luminis orbis
Rupibus incurSAT, foedataq; brachia tabo
In mare protendens gentem execratur Achiuam.

potentiam exploran-
dam ab Vlysse missus,
cum potionem ab ipsa
Circe acceptam gustaf-
set, unā cum omnibus
socijs, præter unū Eu-
rylochum, qui nihil bi-
bere uoluit, in porcum
fuit cōuersus, sed preci-
bus Vlyssis Circe eos
tandem pristinae resti-
tuit figuræ, ut Homer.
in decimo Odyss. libro
narrat, unde hæc om-
nia quæ à Macareo res-
feruntur, ab Ouid. sum-
pta esse uidentur. Quæ
uero narrat Achæmeni-
des, in nono ipsius O-
dyss. legunt. Hic quo-
que subst. illic quoque
miserat. Neritius: Itha-
censis. Neritus est Itha-
cæ mons est. Experien-
tis Vlysses: experti mula-
ra & passi Vlyssis. De-
sertū quondā: olim de-
relictū. Noscit Achæ-
menidē: Achæmenides
timore Polyphemi Cy-
clopiis in Sicilia ab V-
lysse relictus ab Aenea
illac nauigante fuit ex-
ceptus, ut ex carmine
Virg. etiā pueris est no-
tum. Seruat: seruauit.
Purabat enim Macareus
illum perisse. Cur
barbara Graium: mira-
tur Macareus Achæ-
menidem Græcum, V-
lyssisq; comitem cum
Troianis Græcorū ho-
stibus nauigare. Peritur uestra quæ terra carina: hoc
est, quo nauigatis? Iam non hirsutus amictu: iam nō
asperis indutus uestibus, quales in Aemā latrans gere-
bat. Alludere autem poeta uidetur ad eā, quæ de Achæ-
menide Virg. scribit. Cum subito ē syluis macie conse-
cta suprema ignoni noua forma uiri miserandæq; cultu
procedit, supplexq; manus ad littora tendit. Respiciamus:
dira illuuiēs, immiffatq; barba confertum regimen spi-
nis, ac cætera Graius. Et quondam patrijs ad Troiam
missus in armis. Iam suus: iam sui iuris. Iterum Po-
lyphemon: illi interrogationi respondet: Cur barba-
ra Graium Prora uehit: Se autem gratum erga Aeneam o-
stendit Achæmenides. Illos rictus fluidos: illa fluen-
tia ora. Aspiciam: oprandi est modus. Ni potior do-
mus est: nisi melior & charior hæc domus est mihi, quæ a
sit & Ithacæ & Vlyssis nauis. Quod loquor & spiro: ar-
dimo, Faretur autem Achæmenides se uitam ab

O si quis referat:ordo est. O quàm nullum sit, aut le-
ue damnum lucis ademptæ, si quis casus referat mihi Vly-
ssem. Referat:reuehat. Sæuiat:sæuitiam, ac cru-
delitatem exerceat. Laniem:lacerem. Inundet:un-
dæ more impleat. Elisi artus:contusa membra, Tre-
pident:palpitent. Lucis ademptæ:effossi oculi. Hæc
& plura ferox:locutus
est, iactauit, similæue
uerbum est subaudiendi-
um. Luridus hor-
ror:ab effectu, quod lu-
ridos & nigros faciat.
Cæde:sanguine.

Et inanem luminis
orbem:circulum oculo-
rum uacuum. Mem-
bra:q; uasta subaudia-
mus. Concretam:
coniunctam. Mini-
mum:men ipsa do-
loris: a. . . . . bat, et atue
subaudiatur. Se autem
ex morte, quæ sibi in-
stare uidebatur, mi-
nimum doloris cepit.
se Achæmenides ait,
quod uidebat Polyph-
mum oculo priuatum
sæe crudelitatis pœnas
dedisse.

[Aut potius, quia ti-
more sensus atq; ani-
mus illius ira impediti
erant, ut morte mini-
mum moueretur, dum
cætera quæ uiderat,
quanquam metuebat,
sibi ipse ob oculos po-
nebat, qui & mortem
optaret potius, quàm
cætera illa sustineret.
Quod autem mox se-
quitur:Viscera & car-
nes, cūq; albis ossa me-
dullis, apud Homerū
his uerbis dicitur:

Aeolus rex
uentorum
Venti in
u. . . Vlyssi
traditi.

*ἄνεμος δὲ πᾶσι κλύει
ἄνεμος δὲ πᾶσι κλύει
ἔργατα τε, σάρατα τε, καὶ ὄσια
μυλῆσθαι.]*

Rebar:opinabar, pu-
tabam. Hæreat:af-
fixa erat. Affligi:als-
lidi.

[Quo uidi bina meo-
rum, et quater affligo,
&c. pleriq; post ter dis-
tinguunt, ut sit sensus, quo tempore uidi quater affligi
terræ ter bina: hoc est, sex corpora meorum. Quoniam
is numerus eorum qui à Cyclope laniati fuerunt, ab Ho-
mero traditur. Sed tamen & altero pacto recte legi uide-
tur posse, ut ter quater coniuncti accipiantur, pro multi-
pliciter seu multis uicibus, ut apud Virgil. Terq; quaterq;
beati, ut sit sensus, quæ uero uidi, singulis uidelicet uicibus
bina meorum corporum terræ multipliciter, ac sæpius illi-
sa ab illo deuorari. Sc. . . . . ac leniora.]

Semianimes:semimo tuos. Auīdam condebat in

aluum:deuorabar. Sine sanguine:pallidus. Mar-
dentemq; uidens:quia uidebam. Est enim participium
causam significans, cur mœstus ac sine sanguine staret
Achæmenides. Frustra:carnium partes.

[Intelligit autem id, quod Homerus fingit, uino ab
Vlysse dato Cyclopi, eodemq; inde inebriato, postea in

somnum & uomitū ef-
fusum illum, atque ita
iacentem ab Vlysse &
socijs excæcatum.]

Glomerata:conium
cta. Talia fata:ta-
lem mortem. Cupi-
dusq; moriri:morien-
di. Est enim Græca fig-
gura. Moriri autem se-
cundum quartam des-
clinauit coniugatio-
nem, cum frequentius
secundum tertiam di-
catur. Glande fam-
mem pellens:glandi-
bus & herba uetens,

Exspes:extra omnē
spem constitutus.

Et moui:commoui,
persuasusq; ut me accipe-
ret. Graium:Græ-
cum, ac si diceret sibi
hostem. Et turbæ:&
comitum. Quæ te-
cum est credita ponto:
quæ se tecum mari cō-
misit. Aeolon ille res-
fert: Aeolus Iouis ex
Acesta filia Hippotæ
Troiani filius regnasse
dicitur apud insulas
Aeolias ab ipso appella-
latas, qui ex cōsurgenti-
bus nebulis ita uen-
tos prædicebat futu-
ros, ut eos in sua potes-
tate habuisse sit credi-
tus. Ad hunc (ut Ho-
merus scribit) Odyssæa
decimo, cum Vlysses
peruenisset, quo com-
modius in patriam na-
uigaret, uentos in utre
ligatos ab ipso accep-
pit. Sed socij aurum esse
se putantes utrem solu-
uerunt, unde erumpen-
tes uenti maximam ex-
citarunt tempestatem,
quæ & Aeolum redire

coacti fuerunt. Thusco profundo:in Thusco mari.

Hippotaden:Hippotæ nepotem. [Imò filiam ut ex
Apollonio & alijs constat, sed de hoc supra libro undeci-
mo annotauimus.] Cohibentem:coërcentem, contra-
nentem. Bonis tergo:in utre ex tergo & pelle bo-
uis confecto. Terram petitam:Ithacæm expetitam.

Proxima post nonam aurora:decima dies.

Dempsit.

RE
FER
T
F
E
R
D
I
N
A
N
D
U
S

Lamus. Lami ueterem: Lamus antiquissimus Læstrygonum rex fuit, qui populi fuerit

Dempfisse ligamina uentis: dissoluisse uentos. Du lichium ducem: Vlyfsem. Inde Lami ueterem: Lamus feritate famosi in ultimo Italiæ angulo habitantes. Ad eos cum uenisset Vlyfses, Antiphates regnabat, a quo non nullis & nauibus & socijs fuit spoliatus. Læstrygones autem primi post Cyclopes Siciliam habitasse ferunt. [eam uidelicet partem, quam postea Leontini tenuere, ut in Cōment. Odyss. legitur.] Ad hunc: ad illum. Tinxit: madescit. Læstrygonis: Antiphates. Concitat: conuocat. Agmen: Læstrygonum multitudinem. Coeunt: conueniunt, concurrunt.

Terris allabimur illis: ad illas terras nauigauimus. Circæum autem manu ostendit: quod quidem promontorium est Latij, a Circe dictum, in quo urbs erat nomine Circei. Procul uidentia: neque enim tutum est accedere propius.

Immanuetti: crudelis. Illud uero epitheton parum feritati Cyclopes conuenire uidetur.

[Sic & apud Gellium lib. ij. cap. sexto reprehendit Virgilius, quod dixisset Illaudatum Bufridem, quasi id epitheton tenuius ac leuius foret, quam pro Bufirdis crudelitate. Sed ut illud ibidem a Gellio defenditur, ita hoc loco Ouidium quoque recte, & aliorum exemplo, immanuettum Cyclopem dixisse, pro ualde ac prorsus crudeli, existi mandum est.]

Ire negabamus: non leuabamus ire. Circæa ad mœnia: Circæorum urbis est periphraſis, Circæum autem est etiam planities in Colchis, ut Timeus ait a Circe denominata.

[Quod autem hic dixit Ouidius, Bisque nouem socios Circæa ad mœnia misit. Id apud Homerum hoc modo legitur:

καὶ δὲ ἵερα κάρησιν μετὰ λείων ἰορράχων

βῆ δ' ἵερα κάρησιν μετὰ λείων ἰορράχων, &c. Nec numerus fallit, præterquam in uno. Homerus enim uiginti duos cum Eurylocho ad Circen abiisse, Ouid.

autem decem & octo, cum Macæo, Polite, Eurylocho, & Elpendre, qui simul numerati & ipsi uiginti duo sunt uno uidelicet pauciores, quam quos Homerus habet.]

Simul: postquam.

Tecti: domus, per se nec docen. Mille lupi: multi. finitus enim numerus pro infinito est positus. Læx: & lænæ. Sed nulla: ferarum subaudiatur. Id circo autem nulla carum timenda uidetur, quia nondum humanitatem deposuerunt, eorum hominibus adulabantur. Comitantes: archaisimos, comitantur enim nunc dicimus.

Marmore tecta: marmoris tegmentis in crustata. Aurato amictu: aurato pallio.

Gramina: herbas.

Secernunt: discernunt. Variasque coloribus herbas: uariarum colorum herbas.

Opus exigit: perficit, complet. Quis usus: quæ utilitas.

Quo in folio: in qua herba, synecdochicos, a parte nanque totum intelligimus.

Pensas: ponderatas. Neque enim phar maca nisi ponderentur recte componi possunt. Diffudit uultus: exhilarauit. Et reddidit omnia uotis: hoc est, omnia pro uotis respondit. Hordea tostia grani: hypalage est. grana enim hordei tostia intelligimus. Cum lacte coagula passo: periphraſis est casei. Sacra dextra execrabili.

Arenti ore: sicco, per quod intelligimus ipsos fuisse bibendi auidos. Horrescere: horridus fieri. Nec

iam posse queri: & ceppi non potest. lam enim in percam fuerat con-

queri & lamentari. rias.

D. Oculi.

Esse ratos aurum, dempsisse ligamina uentis. Cum quibus isse retro, per quas modo uenerat ūdas, Aeolijs ratem portus repetisse tyranni. Inde Lami ueterem Læstrygonis inquit in urbem Venimus. Antiphates terra regnabat in illa. Missus ad hunc ego sum numero comitante duorum, Vixque fuga quaesita salus, comitijs, mihijs. Tertius est nobis Læstrygonis impia tinxit Ora cruore suo, fugientibus instat, & agmen Concitat Antiphates. coeunt, & saxa, trabesque Conijciunt, merguntque uiros, merguntque carinas. Vna tamen, que nos, ipsumque uehebat Vlyfsem Effugit, amissa sociorum parte dolentes, Multaque conquesti terris allabimur illis, Quas procul hinc cernis procul hinc (mihi crede) uidentia Insula uisa mihi, tuque o iustissime Troium Nate Dea (neque enim finito Marte uocandus Hostis es Aenea) moneo fuge littora Circes. Nos quoque Circæo religata in littore pinu Antiphatae memores, immanuetti Cyclopes Ire negabamus, & tecta ignota subire. Sorte sumus lecti, fors me, fidumque Politen, Eurylochumque simul, nimijque Elpenora uini, Bisque nouem socios Circæa ad mœnia misit, Quæ simul attigimus, stetitissimisque in limine tecti, Mille lupi, mixti que lupis, ursi que, læx que, Occursu fecere metum, sed nulla timenda, Nullaque erat nostro factura in corpore uulnus, Quin etiam blandas mouere per aëra caudas, Nostraque adulantes comitant uestigia, donec Excipiunt famulae, perque atria marmore tecta Ad dominam ducunt, pulchro sedet illa recessu Solemni folio, pallamque induta nitentem Insuper aurato circumuelatur amictu, Nereides, nymphæque simul, quæ uellera motis Nulla trahunt digitis, nec fila sequentia ducunt. Gramina disponunt, sparsosque sine ordine flores Secernunt calathis, uariasque coloribus herbas. Ipsa quod hæc faciunt, opus exigit, ipsa quis usus, Quoue sit in folio, quæ sit concordia mixtis Nouit, & aduertens pensas examinat herbas. Hæc ubi nos uidit, dicta, acceptaque salute, Diffudit uultus & reddidit omnia uotis. Nec mora misceri tostia iubet hordea grani, Mellaque, uimque meri, & cum lacte coagula passo, Quisque sub hac lateant furtim dulcedine, succos Adijcit. accipimus sacra data pocula dextra.

Occalescere: in callum commutari. Pando rostro: recuruo. Colla tumere toris: extantibus carnibus tumida fieri. Illa uestigia feci: brachia in crura anteriora fuisse commutata ait. Cùmque eadem passis: cum socijs meis qui eadem erant passi in stabulo claudor.

Tantum medicamina possunt: parenthesis est acclamationem continens in Circes medicamentis.

Maneret: esset.

Ab illo certior: factus subaudiatur.

Pacifer Cyllenius: Mercurius, qui ad pacem mittitur, quem admodum Iris ad discordiam.

[Vel etiam propter caducæum, qui Mercurio attribuitur, qui pacis signum, & præconu omni pacis & induciarum causa mittuntur, gestamen est.]

Moly uocant superi: quod subaudiatur, quod superi uocant Moly. De hac uero herba ex sententia Homeri sic Plinius scribit: libro uigesimo quinto, capite quarto. Laudatissima herbarum est Homero, quam uocari a Dijs putat Moly. In uentionem eius Mercurio assignat, cõtraq; summa ueneficia demonstrat. Nati cam hodie circa Pheneû & in Cyllen Arcadiæ tradunt, specie illa Homerica radice rotunda, nigraq; magnitudine capæ: folio scyllæ, effodi autem difficulter. Græci autores florem eius luteum pinxere, cum Homerus candidum scripserit. Inueni e peritis herbarum medicis, qui & in Italia nasci eam dicerent, afferens mihi e Cãpania aliquot diebus effossam inter difficultates saxearum, radicis triginta pedes longæ, ac ne sic quidem solidae sed abruptæ.

Atque hoc quidem Plinius. Homeri autem uersus sunt ex Odyssæo decimo:

ὅς ἄρα φασί τινος πάρος ποσειδάων ἀργυροτόκου
ἔκαστος ἰπλοῦσας, ἅμα μοι φασί τινος ἰδὲ γὰρ
ῥήτορες ἄλλαν ἔσαν, γὰρ ἄρ' ἔστιν ἄλλοι
κῆρυξ ἄλλαν ἄλλοι θυοῖς, ἀπὸ δ' ἔσ' ἄλλοι
ἄλλαν ἄλλοι θυοῖς, ἀπὸ δ' ἔσ' ἄλλοι.]

Quæ simul arenti sitientes hausimus ore,
Et tetigit summos uirga Dea dira capillos,
Et pudet, & referam, letis horrescere cœpi,
Nec iam posse queri, pro uerbis edere raucum
Murmur, & in terram toto procumbere uultu,
Oscq; meum sensi pando occalescere rostro,
Colla tumere toris, & qua modo pocula parte
Sumpta mihi fuerant, illa uestigia feci.
Cumq; eadē passis (tantum medicamina possunt)
Claudor in antra, Suis solum caruisse figura
Vidimus Eurylochum, solus data pocula fugit.
Quæ nisi uitasset, pecoris pars una maneret
Nunc quoq; setigeri, nec tantæ cladis ab illo
Certior ad Circen ultor uenisset Vlysses.
Pacifer huic dederat florem Cyllenius album,
Moly uocant Superi, nigra radice tenetur,
Tutus eo, monitisq; simul cœlestibus intrat
Ille domum Circes, & ad insidiosa uocatus
Pocula, conantem uirga mulcere capillos,
Reppulit, & stricto pauidam deterruit ense.
Inde fides, dextræq; datæ, thalamoq; receptus
Coniugij dotem sociorum corpora poscit.
Spargimur ignotæ succis melioribus herbæ,
Percutimurq; caput conuersæ uerbere uirgæ,
Verbaq; dicuntur dictis contraria uerbis.
Quo magis illa canit, magis hoc tellure leuati
Erigimur, setæq; cadunt, bifidosq; relinquit
Rima pedes, redeunt humeri, & subiecta lacertis
Brachia sunt, flentem, flentes complectimur illū,
Hæremusq; ducis collo, nec uerba locuti
Vlla priora sumus, quàm nos testantia gratos,
Annua nos illic tenuit mora, multaq; præsens
Tempore tam longo uidi, multa auribus hausi.
Hoc quoq; cum multis, quod clã mihi rettulit una
Quatuor e famulis ad talia sacra paratis.
Cum duce namq; meo Circe dum sola moratur,
Illa mihi niueo factum de marmore signum
Ostendens iuuenile, gerens in uertice picum
Aede sacra positum multisq; insigne coronis,
Quis foret, & quare sacra coleretur in æde
Cur hanc ferret auem, quærenti, & scire uolenti
Accipe ait Macareu, dominæq; potentia quæ sit,

Thalamo: in thalamum. Coniugij dotem: coitu: præmium. Sociorum corpora: ut restituat sociorum corpora pristinae figuræ. Percutimur caput: poetica est synecdoche. Nam in prosa caput nobis percutitur dicemus. Magis hoc: tanto magis. Illum flentem: Vlysses subaudiatur. Quam nos testantia gratos: se ante omnia gratias Vlyssi egisse ait.

Hoc quoque cum multis, & cæt. Argumentum. Pici ex progenie Saturni, rex Tyrheniæ, quæ postea Italia dicta est, cum in agro Laurenti uenasset, uisus a Circe propter eximiam pulchritudinem est adamatus. Sed cum amore cõiugis suæ deuinctus appetitum deæ reijceret, ab eadem ob contemptum eius in auem picum mutatus est. Socij quoque Pici cum eum requirerent, ne uisibus in noxiam scuirent, contacti uenenis in uarias figuras abeunt. Vxor quoque Pici Canens, desiderio uiri iuxta fluuium Tyberim casum amissi deflens, extabuit, ita tamen, ut locus memoriam nominis præberet posteris, Canens nominatus est.

Hoc quoque cum multis: Pici iuuenis in auem sui nominis portentosam Metamorphosin narrat Achaemenidi Macareus. Ne Pici Saturni filius rex fuit Latij, qui cum iam Canentem ex Venilia Iani filiam duxisset uxorem, a Circe forte in uenatione uisus, statimque amatus, cum ei morem gerere nollet, in auem sui nominis fuit mutatus. Paratis: instructis. Ad talia sacra: magica. Cum duce meo: cum Vlyse. Illa: famula.

Signum: statuam. Insigne: ornatum.

Accipe: audi. Adijce: adhibe. Proles Saturnia: filius Saturni. Forma uiro: tali erat puchritudine quali & statua ipsius.

Lices

Socij Vlyssis in porcos.

Moly herba.

Socij Vlyssis in p. stina figuram.

LAC

RAP

Licet ipse decorem: tantum fuisse decoris in uiuente Pico, quantum est in ipsius imagine ait. Nec adhuc spectasse tot annos: significat Picum tunc cum mutatus

Stagnum nemorale: inter nemora postum. Nam (ut Strabo scribit) Artemisso, id est, Dianæ & Iulo & tempeplo lacus adiacet, instar pelagi fluctuans, qui undiq; syluis circumdatur. Venilia

si annos peruenisse, est autem ordo: Nec poterat edere ipsum quater quinquennem ipse: stasse tot annos Graia pugna: hoc est, in palæstra, quam idcirco Graiam pugnam uocat, quod à Græcis fuit instituta. Inuit autem cum uisum fuisse iuniorem, quam erat. Quod uero quidam Graiam palæstram pro bello Troiano putant accipiendam mihi non probatur. Quas Albula: Tybris qui à colore aquæ prius Albula dicebatur. Quas Numici: Numicus fluuius est Laurentis agri in quem Aeneam cecidisse ferunt. Quas Anienis aquæ: Anio fluuius est Latij haud longe ab urbe in Tyberim defluens. Almo: fluuius haud lōge ab urbe Roma distans, qui in Tyberim non longe à fonte ingreditur. Unde etiam à pœta breuissimum cursu esse dicitur. In Almo autē singulis quibusq; annis sexto Calend. Aprilis (ut refert Macrobius) Cybeles simulacrum lauare consuevit. Nar: uelut præcepit: Nar fluuius est Umbriae in Tyberim labens. Et opacæ Farfarus unda: Farfarus fluuius est Sabinae. Scythicae Dianæ: quæ ab Horeste una cum Iphigenia ex Taurica regione Ariciam usq; allata fuit.

Albula. Tybris qui à colore aquæ prius Albula dicebatur. Quas Numici: Numicus fluuius est Laurentis agri in quem Aeneam cecidisse ferunt. Quas Anienis aquæ: Anio fluuius est Latij haud longe ab urbe in Tyberim defluens. Almo: fluuius haud lōge ab urbe Roma distans, qui in Tyberim non longe à fonte ingreditur. Unde etiam à pœta breuissimum cursu esse dicitur. In Almo autē singulis quibusq; annis sexto Calend. Aprilis (ut refert Macrobius) Cybeles simulacrum lauare consuevit. Nar: uelut præcepit: Nar fluuius est Umbriae in Tyberim labens. Et opacæ Farfarus unda: Farfarus fluuius est Sabinae. Scythicae Dianæ: quæ ab Horeste una cum Iphigenia ex Taurica regione Ariciam usq; allata fuit.

Vel etiam cui Scythico, seu Taurico ritu, hoc est, humano sanguine aliquando sacrificatum fuit, donec Romani crudelitatem istam auersati sacrificandi morem hunc abiecerunt, ut & Seruius annotat in secundo Aeneid. Ad quod alludens Virgil. in septimo, dixit:

Pinguis ubi & placabilis ara Dianæ. Quasi tam mitioris et sanguine humano non amplius gaudet. ut,]

Hinc quoq; disce meæ. tu dictis adijce mentem, Picus in Ausonijs proles Saturnia terris Rex fuit utilium bello studiosus equorum. Forma uiro, quam cernis erat, licet ipse decorem Aspicias, ficta q; probes ab imagine ueram. Par animus formæ, nec adhuc spectasse tot annos Quinquennem poterat Graia quater edere pugna: Ille suos Dryadas Latij in montibus ortas Verterat in uultus, illum fontana petebant Numina Naiades, quas Albula, quasq; Numici, Quas Anienis aquæ, cursuq; breuissimus Almo, Nar uel tulit præcepit, & opacæ Farfarus undæ, Quæq; colunt Scythicae stagnum nemorale Dianæ, Finitimosq; lacus, spretis tamen omnibus unam Ille colit nympham, quam quondam in colle Palati Dicitur ancipiti peperisse Venilia Iano.

Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis, Præposito cunctis Laurenti tradita Pico est, Rara quidem facie, sed rarior arte canendi, Unde Canens dicta est, syluas, & saxa mouere, Et mulcere feras, & flumina longa morari Ore suo uolucresq; uagas retinere solebat. Quæ dum foeminea modulatur carmina uoce, Exierat tecto Laureteis Picus in agros Indigenas fixurus apros, tergumq; premebat Acris equi, læuacq; hastilia bina ferebat, Phœniceam fuluo chlamydē comprehensus ab auro: Venerat in syluas & filia Solis easdem, Utq; nouas legeret foecundis collibus herbas, Nomine dicta suo Circæa reliquerat arua, Quæ simulac iuuenem uirgultis abdita uidit, Obstupuit, cecidere manu, quas legerat, herbas, Flammacq; per totas uisa est errare medullas. Ut primum ualido mentem collegit ab æstu, Quid cuperet fallura fuit, ne posset adire Cursus equi fecit, circumfususcq; satelles. Non tamen effugies, uento rapiare licebit, Si modo me noui, si non euanuit omnis Herbarum uirtus, nec me mea carmina fallunt, Dixit, & effigiem nullo cum corpore falsi Finxit apri, præterq; oculos transcurrere regis Iussit, & in densum trabibus nemus ire uideri, Plurima qua sylua est, & equo loca peruia non sunt. Haud mora continuo prædæ petit inscius umbras Picus, equiq; celer spumantia terga reliquit, Spemq; sequens uanam, sylua pedes errat in alta,

ut & Seruius annotat in secundo Aeneid. Ad quod alludens Virgil. in septimo, dixit: Pinguis ubi & placabilis ara Dianæ. Quasi tam mitioris et sanguine humano non amplius gaudet. ut,]

Hinc quoq; disce meæ. tu dictis adijce mentem, Picus in Ausonijs proles Saturnia terris Rex fuit utilium bello studiosus equorum. Forma uiro, quam cernis erat, licet ipse decorem Aspicias, ficta q; probes ab imagine ueram. Par animus formæ, nec adhuc spectasse tot annos Quinquennem poterat Graia quater edere pugna: Ille suos Dryadas Latij in montibus ortas Verterat in uultus, illum fontana petebant Numina Naiades, quas Albula, quasq; Numici, Quas Anienis aquæ, cursuq; breuissimus Almo, Nar uel tulit præcepit, & opacæ Farfarus undæ, Quæq; colunt Scythicae stagnum nemorale Dianæ, Finitimosq; lacus, spretis tamen omnibus unam Ille colit nympham, quam quondam in colle Palati Dicitur ancipiti peperisse Venilia Iano.

Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis, Præposito cunctis Laurenti tradita Pico est, Rara quidem facie, sed rarior arte canendi, Unde Canens dicta est, syluas, & saxa mouere, Et mulcere feras, & flumina longa morari Ore suo uolucresq; uagas retinere solebat. Quæ dum foeminea modulatur carmina uoce, Exierat tecto Laureteis Picus in agros Indigenas fixurus apros, tergumq; premebat Acris equi, læuacq; hastilia bina ferebat, Phœniceam fuluo chlamydē comprehensus ab auro: Venerat in syluas & filia Solis easdem, Utq; nouas legeret foecundis collibus herbas, Nomine dicta suo Circæa reliquerat arua, Quæ simulac iuuenem uirgultis abdita uidit, Obstupuit, cecidere manu, quas legerat, herbas, Flammacq; per totas uisa est errare medullas. Ut primum ualido mentem collegit ab æstu, Quid cuperet fallura fuit, ne posset adire Cursus equi fecit, circumfususcq; satelles. Non tamen effugies, uento rapiare licebit, Si modo me noui, si non euanuit omnis Herbarum uirtus, nec me mea carmina fallunt, Dixit, & effigiem nullo cum corpore falsi Finxit apri, præterq; oculos transcurrere regis Iussit, & in densum trabibus nemus ire uideri, Plurima qua sylua est, & equo loca peruia non sunt. Haud mora continuo prædæ petit inscius umbras Picus, equiq; celer spumantia terga reliquit, Spemq; sequens uanam, sylua pedes errat in alta,

Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis, Præposito cunctis Laurenti tradita Pico est, Rara quidem facie, sed rarior arte canendi, Unde Canens dicta est, syluas, & saxa mouere, Et mulcere feras, & flumina longa morari Ore suo uolucresq; uagas retinere solebat. Quæ dum foeminea modulatur carmina uoce, Exierat tecto Laureteis Picus in agros Indigenas fixurus apros, tergumq; premebat Acris equi, læuacq; hastilia bina ferebat, Phœniceam fuluo chlamydē comprehensus ab auro: Venerat in syluas & filia Solis easdem, Utq; nouas legeret foecundis collibus herbas, Nomine dicta suo Circæa reliquerat arua, Quæ simulac iuuenem uirgultis abdita uidit, Obstupuit, cecidere manu, quas legerat, herbas, Flammacq; per totas uisa est errare medullas. Ut primum ualido mentem collegit ab æstu, Quid cuperet fallura fuit, ne posset adire Cursus equi fecit, circumfususcq; satelles. Non tamen effugies, uento rapiare licebit, Si modo me noui, si non euanuit omnis Herbarum uirtus, nec me mea carmina fallunt, Dixit, & effigiem nullo cum corpore falsi Finxit apri, præterq; oculos transcurrere regis Iussit, & in densum trabibus nemus ire uideri, Plurima qua sylua est, & equo loca peruia non sunt. Haud mora continuo prædæ petit inscius umbras Picus, equiq; celer spumantia terga reliquit, Spemq; sequens uanam, sylua pedes errat in alta,

Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis, Præposito cunctis Laurenti tradita Pico est, Rara quidem facie, sed rarior arte canendi, Unde Canens dicta est, syluas, & saxa mouere, Et mulcere feras, & flumina longa morari Ore suo uolucresq; uagas retinere solebat. Quæ dum foeminea modulatur carmina uoce, Exierat tecto Laureteis Picus in agros Indigenas fixurus apros, tergumq; premebat Acris equi, læuacq; hastilia bina ferebat, Phœniceam fuluo chlamydē comprehensus ab auro: Venerat in syluas & filia Solis easdem, Utq; nouas legeret foecundis collibus herbas, Nomine dicta suo Circæa reliquerat arua, Quæ simulac iuuenem uirgultis abdita uidit, Obstupuit, cecidere manu, quas legerat, herbas, Flammacq; per totas uisa est errare medullas. Ut primum ualido mentem collegit ab æstu, Quid cuperet fallura fuit, ne posset adire Cursus equi fecit, circumfususcq; satelles. Non tamen effugies, uento rapiare licebit, Si modo me noui, si non euanuit omnis Herbarum uirtus, nec me mea carmina fallunt, Dixit, & effigiem nullo cum corpore falsi Finxit apri, præterq; oculos transcurrere regis Iussit, & in densum trabibus nemus ire uideri, Plurima qua sylua est, & equo loca peruia non sunt. Haud mora continuo prædæ petit inscius umbras Picus, equiq; celer spumantia terga reliquit, Spemq; sequens uanam, sylua pedes errat in alta,

Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis, Præposito cunctis Laurenti tradita Pico est, Rara quidem facie, sed rarior arte canendi, Unde Canens dicta est, syluas, & saxa mouere, Et mulcere feras, & flumina longa morari Ore suo uolucresq; uagas retinere solebat. Quæ dum foeminea modulatur carmina uoce, Exierat tecto Laureteis Picus in agros Indigenas fixurus apros, tergumq; premebat Acris equi, læuacq; hastilia bina ferebat, Phœniceam fuluo chlamydē comprehensus ab auro: Venerat in syluas & filia Solis easdem, Utq; nouas legeret foecundis collibus herbas, Nomine dicta suo Circæa reliquerat arua, Quæ simulac iuuenem uirgultis abdita uidit, Obstupuit, cecidere manu, quas legerat, herbas, Flammacq; per totas uisa est errare medullas. Ut primum ualido mentem collegit ab æstu, Quid cuperet fallura fuit, ne posset adire Cursus equi fecit, circumfususcq; satelles. Non tamen effugies, uento rapiare licebit, Si modo me noui, si non euanuit omnis Herbarum uirtus, nec me mea carmina fallunt, Dixit, & effigiem nullo cum corpore falsi Finxit apri, præterq; oculos transcurrere regis Iussit, & in densum trabibus nemus ire uideri, Plurima qua sylua est, & equo loca peruia non sunt. Haud mora continuo prædæ petit inscius umbras Picus, equiq; celer spumantia terga reliquit, Spemq; sequens uanam, sylua pedes errat in alta,

Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis, Præposito cunctis Laurenti tradita Pico est, Rara quidem facie, sed rarior arte canendi, Unde Canens dicta est, syluas, & saxa mouere, Et mulcere feras, & flumina longa morari Ore suo uolucresq; uagas retinere solebat. Quæ dum foeminea modulatur carmina uoce, Exierat tecto Laureteis Picus in agros Indigenas fixurus apros, tergumq; premebat Acris equi, læuacq; hastilia bina ferebat, Phœniceam fuluo chlamydē comprehensus ab auro: Venerat in syluas & filia Solis easdem, Utq; nouas legeret foecundis collibus herbas, Nomine dicta suo Circæa reliquerat arua, Quæ simulac iuuenem uirgultis abdita uidit, Obstupuit, cecidere manu, quas legerat, herbas, Flammacq; per totas uisa est errare medullas. Ut primum ualido mentem collegit ab æstu, Quid cuperet fallura fuit, ne posset adire Cursus equi fecit, circumfususcq; satelles. Non tamen effugies, uento rapiare licebit, Si modo me noui, si non euanuit omnis Herbarum uirtus, nec me mea carmina fallunt, Dixit, & effigiem nullo cum corpore falsi Finxit apri, præterq; oculos transcurrere regis Iussit, & in densum trabibus nemus ire uideri, Plurima qua sylua est, & equo loca peruia non sunt. Haud mora continuo prædæ petit inscius umbras Picus, equiq; celer spumantia terga reliquit, Spemq; sequens uanam, sylua pedes errat in alta,

Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis, Præposito cunctis Laurenti tradita Pico est, Rara quidem facie, sed rarior arte canendi, Unde Canens dicta est, syluas, & saxa mouere, Et mulcere feras, & flumina longa morari Ore suo uolucresq; uagas retinere solebat. Quæ dum foeminea modulatur carmina uoce, Exierat tecto Laureteis Picus in agros Indigenas fixurus apros, tergumq; premebat Acris equi, læuacq; hastilia bina ferebat, Phœniceam fuluo chlamydē comprehensus ab auro: Venerat in syluas & filia Solis easdem, Utq; nouas legeret foecundis collibus herbas, Nomine dicta suo Circæa reliquerat arua, Quæ simulac iuuenem uirgultis abdita uidit, Obstupuit, cecidere manu, quas legerat, herbas, Flammacq; per totas uisa est errare medullas. Ut primum ualido mentem collegit ab æstu, Quid cuperet fallura fuit, ne posset adire Cursus equi fecit, circumfususcq; satelles. Non tamen effugies, uento rapiare licebit, Si modo me noui, si non euanuit omnis Herbarum uirtus, nec me mea carmina fallunt, Dixit, & effigiem nullo cum corpore falsi Finxit apri, præterq; oculos transcurrere regis Iussit, & in densum trabibus nemus ire uideri, Plurima qua sylua est, & equo loca peruia non sunt. Haud mora continuo prædæ petit inscius umbras Picus, equiq; celer spumantia terga reliquit, Spemq; sequens uanam, sylua pedes errat in alta,

da: imaginem apri simulati & u. ti. Spem uanā: umbram corpore carentem, Erra uagatur.

D a Cons

Concipit illa preces: nota quibus à Dijs id quod cupiebat, impetraret. Ignoro carmine: obscuris & non intellectis uerbis. Confundere: obscurare.

Patrio capiti: Soli. Densat cælum: in nubem cogitur aer, ut inquit Virgil. Cæcis: ignotis. Et abest custodia regis: comites regis absunt. Tibi: qui es mortalis. Contue: succurre, medere.

Durus: crudelis. Et quæcunq; es ait: cum quodam contemptu hæc ait Pico, ac si diceret: etiam si es filia Iouis nedum Solis. Ianigenam: Iano genitã. Retentatis: iteratis. Nō impune ferēs: non abibis sine pœna. Nec reddere Canenti: nec redibis ad Canentem.

Disces reb⁹ ait: respice inq; cognosces. Circe est: hæc cū maxima indignatione dicunt, per inde ac si diceret, Circe læsa est, quæ omnium incantamentorū & beneficiorum est peritissima. Sol: o uelocius: citius quàm solebat. Iam enim in aëre fuerat conuersus. Accedere: ad iungi. Duro fera robora rostro: hypallage est, dura namq; robora fero percati rostro intelligimus. Figit: percutit. Fibula quod fuerat: fibula aurea.

Momorderat: depilauerat. Nā fibulæ ueltes mordere uidentur, nam eas pilis priuent. Significat aut Pici aureū baltheū in torquæ fuluū, quo collum Pici auis cingit, fuisse conuersam. Nec quicquā antiquū Pico, nisi nomina, restat: Pico Martius idcirco hæc auis cognominat, quod Marti sit cōsecratus. à Pico autem Picenum deducitur Italix regio, quæ uulgo nunc Marchi: Anconitana uocatur, uidentur in eorum uexillibus: Pici comites cum

Concipit illa preces, & uerba precantia dixit, Ignotosq; Deos ignoto carmine adorat. Quo solet & niuæ uultum confunder Lunæ, Et patrio capiti bibulas subtexere nubes. Tunc quoq; cantato densatur carmine cælum, Et nebulas exhalat humus, cæcisq; uagantur Limitibus comites, & abest custodia regis. Naçta locum, tempusq; per ò tua lumina (dixit) Quæ mea cœperunt, perq; hæc pulcherrime formã, Quæ facit, ut supplex tibi sim Dea, consule nostris Ignibus, & focerum, qui præuidet omnia, Solem Accipe, nec durus Titanida despice Circen. Dixerat ille ferox ipsamq; precesq; reliquit, Et quæcunq; es (ait) non sum tuus, altera captum Me tenet, & teneat per longum comprecor æuum, Nec Venere externa socialia fœdera lædam, Dum mihi Ianigenam seruabunt fata Canentem. Sæpe retentatis precibus Titania frustra, Non impune ferēs, neq; (ait) reddere Canenti. Læsaq; quid faciat, quid amās, quid fœmina, disces Rebus ait, sed amans, & læsa, & fœmina, Circe est. Tum bis ad occasum, bis se conuertit ad ortum, Ter iuuenem baculo tetigit, tria carmina dixit, Ille fugit, sed se solito uelocius ipse Currere miratus, pennas in corpore uidit, Scq; nouam subito latis accedere syluis Indignatus auem, duro uera robora rostro Figit, & iratus longis dat uulnera ramis Purpureum chlamydis pennæ traxere colorem, Fibula quod fuerat, uestemq; momorderat aurum Pluma sit, & fuluo ceruix præcingitur auro, Nec quicquam antiquum Pico, nisi nomina, restat. Interea comites clamato sæpe per agros Nequicquam Pico, nullaq; in parte reperto, Inueniunt Circen, nam iam tenuauerat auras, Passaq; erat nebulas uentis, ac Sole resoluī, Criminibusq; premunt ueris, regemq; reposcunt. Vimq; ferunt, sæuisq; parant incessere telis, Illa nocens spargit uirus, succosq; ueneni, Et noctem, noctisq; Deos, Ereboq; Chaoq; Conuocat, & longis Hecaten ululatibus orat. Exiliere loco (dictu mirabile) syluæ, Ingemuitq; solum, uicinaq; palluit arbor. Sparsaq; sanguineis rubuerunt pabula guttis Et lapides uili mugitus e dere raucos Et latrare canes, & humus serpentibus atrī Squallere, & tenues animæ uolitare uidentur. Attonitum monstris uulguis pauet, illa pauentum Ora uenenata tetigit mirantia uirga, Cuius ab actu uariarum monstra ferarum

uarias feras conuertit fœre. Tenuauerat: tenues ac subiles redediderat. est autem parenthesis, qua narratio uerisimilis efficitur.

Criminibus ueris: uera criminatione.

Vimq; ferunt: uolentiam Circe afferre uolunt. Incessere: in uadere. Noctis Deos: Hecaten, Plutonē, & reliquos inferos Deos. Nam nox apud inferos semper esse putatur. Ereboq; Chaoq;: hoc est, ab Erebo usque & Chao incipiens Circe, siue ab inferis Deos noctis inuocat. Est enim Erebus obscurissimus inferni locus, unde ortam esse noctem Varro scribit. Chaus autē quod Chaos in primo appellauit poeta, fuit quædam rerum omnium confusio, ex qua Dii quoque nati esse feruntur. Ad illud autem Ouidius alludere uidetur, quod Pronapides poeta Græcus scriptum reliquit Chaus Demogorgonis primi Deorum omnium uxorem fuisse, ex qua Erebus, Terramq; suscepit, unde Nox, Miseria, Egestas, Fames, Tartarus, Clotho, Lachesis, Atropos, Pluton, multaq; alia nata esse finguntur.

¶ Cæterū neq; illud prætereundū hoc loco, quosdā legere Ereboq; Chaoq;, ut sint accusatiui, nō ablatiui, referantur uelut species, ad præcedens genus, noctis Deos. Neq; repugnat declinatio. nā ueteres Latini, ea nomina quæ græcè primo contractorū ordine stantur, ut sunt Chaos Melos, &c. secundo latinorum declinarunt, Sic Plaut⁹ Captiuus, dixit, Morçum, Scombrū & Trigona, & Cerū, & mollem caseū. Et Virg.

mod Sabini cum Asculum conuenit. Pico confedit. Interea comites: Pici comites cum

4. Geor. Atq; Chao densos diuū numerabat amores. J. Esere: emittere. Tenues animæ: sine corpore. Uulguis: uulgus. Mirantia: suspentia. Monstra: monstra.

Erebus.

Chaus.

Pico in aem.

Al. Ereboq; Chaoq;

Pici fœre in feras.

Stropha figure. In iuvenes ueniunt: nam illi in uarias fe-
ras fuerunt conuersi. **Presserat occiduus:** Canens uxor
Pici cum uirum nusquam inueniret, ita se lachrymis tradi
dit, ut paulatim iuxta
Tyberim in auras fue-
rit resoluta. **Locus autē**
ille Canens à Canentis
nymphæ nomine fuit
appellatus. **Tarthesia**
littora occidentalia. nā
Tarthesus urbs est ulte-
rioris Hispaniæ. Lu-
mina: funalia, faces.

Scipruripit: è domo.

Et dare plangorē: &
edre eiulatū. **Vesana:**
insana ac furens. **Ino**
pem: experē, carentē.

Carmina exequialia:
exequijs cōuenientia.
Cygnus autē mori uici-
nus suauissime canere
memoratur. **Tabuit:**
paulatim absumpta ē.

Euanuit: resoluta est.

Rite: merito, & recte
ob memoriā illi⁹ nym-
phæ, quæ mariti dety-
derio illic uitam cum
morte commutarat.

Talia multa mihi etc.
Argumentū. Nec mi-
nus refert Macareus in
solentiam sociorū erga
Venerē. Cū Aeneas ad
uersus Rutulos pro Lati-
no dimicantes ab Euan-
dro auxiliū petisset. Et
quemadmodū Turnus
Venulo legato à Diome-
de item auxiliū pos-
tulasset, qui sub Dau-
no Iapygiæ rege domi-
cilium posuisset, qui id
se facturū negasset, eò
quod pro Aenea aduer-
sus Venerē steteret, uul-
neratamq; à se inimicū
haberet. Et ut cōmites
eius contempni Deæ
cupientes proficisci in
bellum in mari uolu-
crū figura decepti sub-
stiterunt. Eorum nomi-
na hæc sunt, Agmon,
Lyc⁹, Idas, Rhetenor,
Nyctus, quæ uolu-
cræ albi coloris ut cy-
gni essent.

Per longū annum:
quo apud Circen fui-
mus. **Resides:** desi-
des, pigri, facti autē sub
audiatur. **Inire:** in-
trare. **Dare uela:** nauigare. **Sæui ponti:** furentis, &
in tempestate cōcitati maris. **Aeneia nutrix:** Aene-
iæ nutrix, quæ mortua ac sepulta & portui, & urbi no-

men dedit. **Breue carmen:** epitaphiū dicit. **Alumnus:**
Aeneas à me alitus atq; educatus. **Argolico igne:** quo
à Græcis illū fuit incensum. **Funis religatus:** quo na-
ues religatæ tenentur.

Huiusmodi autē funis
ora uocat à Quinila.
Tameisi quidā lora pu-
tent esse legendum, nō
orā. **Infamatq; Deq;** in-
fama laborantis Circes.

Prorumpit: cū impe-
tu ingredit. **Faunige**
næq; do. **Latini Fauni**
filij. hæc autē idcirco nar-
rat poëta, ut sociorum
Diomedis in aues cy-
gni similes Metamor-
phosin cū superiore apti⁹
cōnectat. Cū gente fe-
roci: **Rutulorū,** ut ex
carmine quodq; Virgi-
liano est notū. **Cōcur-
rit Latio Tyrhēnia to-
ta:** Thuscæ populi cō-
tra Latinos bellum pro
Troianis suscipiunt.

Externo rob. externis
militibus. **Necq; Aene-**
as Euandri ad mœnia
frustra: nā Euander in
Troianorū auxiliū &
Palantē filiū misit, & ut
à Thuscis imploraret
auxiliū, hortatus est, ut
Virg. quoq; canit. **At**
Venulus frustra: **Venu-**
lus à Turno ad Diome-
dem, qui in Apulia ur-
bem ædificauerat, mis-
sus orator, nihil auxi-
lij ab eo impetrauit, qd
diceret cū alia quædā,
tum Troianos nimis
Dijs esse gratos & cha-
ros. **Profugi Diome-**
dis: pcul à patria ob u-
xoris turpitudinē fuga-
ri. **Nā Diomedes à bel-
lo Troiano in patriā re-
uersus, Aegialē uxore
cōperit Cylleboro Sthe-
neli filio adhæsisse, à
qua cū recepti⁹ nō foret,
aufugiens peruenit in
Apuliā, ubi à Dau-
no cū parte regni filia acce-
pra urbē nomine Argy-
rippæ ædificauit.**

Sub
Iapyge Dau-
no: **Dau-**
nus rex fuit Apuliæ, à
quo Daunia fuit appel-
lata. **Iapyx autē** à Iapy-
gia declinat, quæ eadē
est cum Apulia, ab Iapy-
ge Dedali filio cognominata. **Sar-**
men est, quæ nunc Bariū dicit. **E-**
tiā Iapyx uentus Apu-
liæ peculiaris. **Aetolius her.** Diomedes Tydei Aetoliæ
regis

Fauni-
gena.

Canens in
loci nomē

Diome-
des.

Dau-
nus.

Iapyx.
Iapygia.

In iuvenes ueniunt. nulli sua mansit imago.
Presserat occiduus Tarthesia littora Phœbus,
Et frustra coniunx oculis, animoq; Canentis
Expectatus erat, famuli, populusq; per omnes
Discurrunt syluasq; atq; obuia lumina portant.
Nec satis est nymphæ flere, & lacerare capillos,
Et dare plangorem, facit hæc tamen omnia, scq;
Proripit, ac latos errat uasana per agros.
Sex illam noctes, totidem redeuntia Solis
Lumina uiderunt inopem, somniq; cibiq;
Per iuga, per ualles, qua fors ducebat, euntem,
Ultimus aspexit fessam luctuq; uiaq;
Tybris, & ingelida ponentem corpora ripa,
Illic cum lachrymis ipsos modulata dolores
Verba sono tenui mœrens fundebat, ut olim
Carmina iam moriens canit exequialia cygnus.
Luctibus extremum tenues liquefacta medullas
Tabuit, inq; leues paulatim euanuit auras
Fama tamen signata loco est, quem rite Canentē
Nomine de nymphe ueteres dixere coloni.
Talia multa mihi longum narrata per annum,
Visaq; sunt resides, & desuetudine tardi
Rursus inire fretum, rursus dare uela iubemur,
Ancipitesq; uias, & iter Titania uastum
Dixerat, & læui restare pericula ponti.
Pertimui (fateor) nactusq; hoc littus adhæsi.
Finierat Macareus, urnaq; Aeneia nutrix
Condita mormoreo tumulo breue carmē habebat,
Hic me Caietam notæ pietatis alumnus
Ereptam Argolico, quo debuit igne, cremauit.
Solutur herbofo religatus ab aggere funis,
Et procul insidias, infamataq; relinquunt
Tecta Deæ, lucosq; petunt, ubi nubilus umbra
In mare cum fulua prorumpit Tybris harena,
Faunigenæq; domo potitur, nataq; Latini,
Non sine Marte tamen. bellum cum gente feroci
Suscipitur, pactaq; furit pro coniuge Turnus.
Concurrit Latio Tyrhēnia tota, diuq;
Ardua sollicitis uictoria quæritur armis,
Auge uterq; suas externo robore uires.
Et multi Rutulos, multi Troiana tuentur
Castra, neq; Aeneas Euandri ad mœnia frustra,
At Venulus frustra profugi Diomedis ad urbem
Venerat, ille quidem sub Iapyge maxima Dau-
no mœnia condiderat, dotaliaq; arua tenebat.
Sed Venulus Turni postquam mandata peregit,
Auxiliūq; petit, uires Aetolius heros

ge Dedali filio cognominata. **Sar-**
men est, quæ nunc Bariū dicit. **E-**
tiā Iapyx uentus Apu-
liæ peculiaris. **Aetolius her.** Diomedes Tydei Aetoliæ
regis

regis filius. Excusat: in excusationem adducit. Com-
menta: ficta. Perpetiar: sustinebo. Memorare: nar-
rare. Ilios: urbs Tro-
ia quæ & Ilium dicitur.

Naricius: h̄ heros: A-
jax Oilei filius, qui fuit
Naricius. Narix enim
quæ & Nariciū & Na-
rice dicitur, urbs fuit Lo-
cridis, unde Naricius
declinatur. Ajax autē
Oilei filius Caiandriā
Priant cum in templo
Palladis stuprasset, nō
in se solum, sed in or-
nes Græcos iram numi-
nis concitauit. nam in
patriam nauigantes &
ipse iulmine percussus
orram. una tempesta-
te, & zhy. p. maria fac-
re disiecit. A uirgine:
Pallade, quæ perpetuā
seruauit uirginitatem.

Virgine rapta: Cafa-
sandra stuprata. Di-
gessit: dissipauit, dimi-
sit. Spargimur: distri-
pamur, dispergimur.

Cumulumq; Capha-
rea cladis: Caphareus
promontorium est Eu-
bœæ in Helio pontum
spectans, ad cuius radi-
ces ira Mineræ ac frau-
de Nauplii Palamedis
parris Græcorum clasi-
sis maximum fecit nau-
fragium.

Nauplius enim cū
eandem Palamedis fi-
lii in insidijs ac fraude
Ulysses in effecti, ulci-
sci uellet, ea nocte, qua
Græci à Troia redeun-
tes, circa Caphareum,
tempestate periclitaba-
tur, contendo scopu-
lo, & face accensa, ad
eius lucem Græci, tan-
quam in portum nauig-
arent, naues illorum
in saxa & radices mon-
tis impingere, atq; ita
perire fecit.

Priamo quoq; sten-
da uideri: nimia est ca-
lamitas, quæ hostibus
quoq; stenda uidetur.

Antiquo de uulne-
re: nam in bello Troia-
no Diomedes cum Ae-
nea congressus, cum
sibi eū auxilio Veneri
cripi uideret in ipsam
Deam sagittas edicere, q-

Excusat, nec se aut soceri committere pugnae
Velle sui populos, aut quos è gente suorum
Armet, habere ullos, neue hæc commenta putetis,
(Admonitu quanquam luctus renouentur amari)
Perpetiar memorare tamen, postq; alta cremata est
Iliō & Danaas pauerunt Pergama flammæ,
Nariciusq; heros à uirgine, uirgine rapta,
Quam meruit pœnam solus, digessit in omnes,
Spargimur, & uentis inimica per æquora rapti
Fulmina, noctem, imbres, iram, cæliq; marisq;
Perpetimur Danaï, cumulumq; Caphareæ cladis,
Neue morer referens tristes ex ordine casus,
Græcia tum potuit Priamo quoq; stenda uideri.
Me tamen armiferae seruatum cura Mineræ
Fluctibus eripuit, patrijs sed rursus ab agris
Pellor, & antiquo memores de uulnere pœnas
Exigit alma Venus, tantosq; per alta labores
Aequora sustinui, tantosq; terrestribus armis,
Ut mihi felices sint illi sæpe uocati,
Quos communis hyems, importunusq; Caphareus
Merfit aquis, uellemq; horum pars una fuisse.
Ultima iam passi comites, belloq; fretoq;
Deficiunt, finemq; rogant erroris, at Agmon
Feruidus ingenio, tum uero, & cladibus asper,
Quid superest, quod iam patientia nostra recuset
Ferre uirū: dixit, quid habet Cytherea: quid ultra
Velle puta, faciat: nam dum peiora timentur,
Est locus in uoto, fors autem ubi pessima rerum est,
Sub pedibus timor est, securaq; summa malorum.
Audiat ipsa, licet, & quod facit, oderit omnes,
Sub Diomede uiros, odium tamen illius omnes
Spernimus, & magno stat magna potentia nobis,
Talibus iratam Venerem Pleuronius Agmon
Instimulat uerbis, ueteremq; resuscitat iram.
Dicta placent paucis, numeri maioris amici
Agmona corripimus, cui respondere uolenti,
Vox pariter, uocisq; uia est tenuata, comæq;
In plumas abeunt, plumis quoq; colla teguntur,
Pectoraq; & tergum, maiores brachia pennas
Accipiunt, cubitiq; leues tenuantur in alas.
Magna pedis digitos pars occupat, oraq; cornu
Indurata rigent, finemq; in acumine ponunt.
Hūc Lycus, hunc Idas, & cū Rethenore, Nycteus,
Hunc miratur Abas, & dum mirantur, eandem
Accipiunt faciem, numerusq; ex agmine maior
Subuolat, & remos plausis circumuolat alis.
Si uolucrum quæ sit dubiarum forma requiris,
Ut non cygnorum, sic albis proxima cygnis,

Dea irata à Diomede uxo-
ris animū sic abalienauit, ut illum ab excidio Troiano re-

uersum in ædes accipere noluerit. Memores pœnasti
quas in memoria habebat. Importunus Capha. sine
portu, perniciosus.

Deficiunt: me dere-
linquere uolunt, At
Ag. Fer. Agmon cū Ve-
nerem contemneret, in
aue cygno similem
una cum quibusdam è
socijs fuit commutat.

Feruidus inge. fero-
ci ingenio præditus.

Et asper: etiam indi-
gnatus. Recuset fere-
re: nolir pati. Est lo-
cus in uoto: uotis &
precibus locus relin-
quitur: tunc enim ho-
mines ad preces confu-
giunt, cum peiora ti-
ment. Sors autem ubi
pessima rerum est: ubi
pessimus est rerum sta-
tus. Sub pedibus timor
est: nihil timetur.

Secura: sine timore,
Sub Diomede: exi-
stens subaudiamus.

Spernimus: contem-
nimus. Magna po-
tentia: Veneris. Stat
magno: constat. Nam
patriam propter ipsam
amissimus. Pleuro-
nius Agmon: Pleuron
urbs est Aetoliæ, unde
Pleuronius deriuatur.

Resuscitat: iterū ex-
citat. Numeri ma-
ioris amici: plures ami-
ci. Tenuata: tenuis
& exigua facta. Ma-
gna pedis digitos pars
occupat: hypallage est.
Magnam enim pedis
partem à digitis fuisse
occupatam intelli-
mus. Cornu: ro-
stro. Finemque in
acumine ponunt acu-
tam habent rostrum.

Ex agmine: mul-
titudine comitum. Hu-
iusmodi autem aues
Diomedæ à nomine
ducis fuerunt appel-
latæ. Plausis alis:
cum quodam strepi-
tu moris. Dubia-
rum uolucrum: auium
de quibus dubitatur,
an Cygni sint: an aliæ
à Cygnis. Proxi-
ma: simillima. nā Dio-
medæ aues olonibus

Agmon

Ilios in
busdam
gitur

Pleuron

Agmon
aue.Socij Di-
medis
aues.

ACT. Vix equidem has se-
des &c. Argumentum.
AL. Dau- Lauiniae † regionis lo-
niae cum arboribus obum-
bratum Pan Mercurij
filius tenuit, quem po-
stea nymphæ occulte-
runt, has pastor Apu-
lus cū proacibus ma-
ledictis terruisset, ne
amplius linguā in pro-
patulo haberet numis-
ne earum in arborem
oleastrum extraxit, &
ita factus est.

A. P. H. Hactenus Oenides:
pastor in Diomedes Oenei ne-
castrum pos. Venulus Caly-
donia regna: Diome-
dis Calydonij. Nam
Calydon urbs est Aeo-
liæ. Puteolosq; si-
nus: Puteoli urbs est
Apuliæ à multitudi-
ne puteorum dicta. legi-
tur etiam, Peucetios.

Messapia arua: Apu-
la à Messapo duce cog-
nominata. legit etiam,
Melapia. In quibus
antra uides: pastoris
cuiusdam Apuli in o-
leastrū metamorpho-
sin poeta exponit.

Nubila: obscura. est
enim hoc loco apposi-
tum. Manantia: stil-
lantia. Semicaper

Pan Pan: Pan Deus est pa-
storum, qui à parte po-
steriori capro similis
pingebatur. Mouit:
commouit ad fugien-
dum. Ad numerum:
ad rithmum & gestus
rationem. Duxere
choreas: tripudiarūt.

Improbat: uitupe-
rat. Cōdidit: abscon-
didit. Succo: ex suc-
co, qui est amarus &
asper. Notam: sig-
num. Oleaster: oli-
ua est syluestris. Cel-
sit: transiuit.

ACT. Hinc ubi &c. Argu-
mentū. Turnus aduer-
sus Aeneam pro Laui-
nia sponsa dimicans,
cum immittere ignem
classibus conaret, ma-
ter Deorū, quia ex Ida
monte Phrygiæ sacra-
to essent factæ, impe-
tratis precibus ab Ioue in nympharū speciē illas conuer-
tit, utq; Dearū marinarū numen augere possent. effecit.

A. P. H. Rutili: populi fuerunt, quibus imp...

Vix equidem has sedes, & Iapygis arida Daunī
Arua gener teneo minima cum parte meorum.
Hactenus Oenides, Venulus Calydonia regna,
Puteolosq; sinus, Messapiaq; arua reliquit,
In quibus antra uides, quæ multa nubila sylua,
Et leuibus guttis manantia semicaper Pan
Nunc tenet, at quōdā tenuerūt tempore nymphæ.
Apulus has illa pastor regione fugatas
Terruit, & primo subita formidine mouit.
Mox ubi mens redijt, & contempsero sequentem.
Ad numerum motis pedibus duxere choreas.
Improbat has pastor, saltuq; imitatus agrestī
Addidit obscenīs conuicia rustica dictis.
Nec prius obticuit, quàm guttura condidit arbor.
Arbor enim est, succoq; licet cognoscere mores,
Quippe notam linguæ baccis oleaster amaris
Exhibet, asperitas uerborum cessit in illas
Hinc ubi legati rediere negata ferentes
Arma Aetola sibi, Rutili sine uiribus illis
Bella infausta gerunt, multumq; ab utraq; cruoris
Parte datur, fert ecce audias in pinea Turnus
Tecta faces, ignesq; timent, quibus unda pepercit.
Iamq; picem, & ceras, alimentaq; cætera flammæ
Mulciber urebat, percq; altum ad carbasa malum
Ibat, & incuruæ fumabant transra carinæ.
Cum memor has pinus Idæo uertice cæfas
Sancta Deum genitrix tinnitibus æthera pulsi
Aeris: & inflati compleuit murmure buxi,
Percq; leues domitis inuecta leonibus auras
Irrita sacrilega iactas incendia dextra
Turne ait, eripiam, nec me patiente cremabit
Ignis edax nemorum partes, & membra meorum.
Intonuit dicente Dea, tonitruq; secuti
Cum saliente graues ceciderunt grandine nimbi,
Aeraq; & tumidum subitis concursibus æquor
Astrei turbant, & eunt in prælia fratres.
E quibus Alma parens unius uiribus usa
Stuppea perripit Phrygiæ retinacula puppis,
Fertq; rates pronas, medioq; sub æquore mergit.
Robore molito, lignoq; in corpora uerso,
In capitum facies puppes mutantur adunca,
In digitos abeunt, & crura natantia remi,
Quodq; sinus fuerat, latus est, medijsq; carina
Subdita nauigijs, spinæ mutatur in usum.
Lina comæ molles, antennæ brachia fiunt,
Cærus ut fuerat, color est, quasq; ante timebant,
Illas uirginis exercent lusibus undas.
Naiades equoræ, durisq; in montibus ortæ,
Molle fretum celebrant, nec eas sua tangit origo.
Non tamen oblitæ quàm multa pericula sæpe

origo: hoc est nihil mouentur c
uidendæ. Nihil curant redire in

Hæc autem narratur,
ut commodius nauis
Aeneæ transmutatio-
nem in nymphas insec-
rere possit poeta. Nam
cum Turnus Rutolo-
rum rex ignem immi-
sisset in classem Troia-
norum, mater Deum
eas naues, quia in Ida
monte sibi dicato fa-
bricata fuerant, cōbus-
ri non est passa. Verū
in nymphas eas mari-
nas commutauit. In
pineæ tecta: periphras-
is est nauium, quæ ex
pincis tabulis confici-
untur. Mulciber, Vula-
canus, ignis. Inflat
buxi: tibiæ aut x bus
xo conficitur. Domi-
tis leonibus: currus e-
nim Cybeles, ut in sua
perioribus scripsimus,
à leonibus trahitur.

Irrita: uana. Sacri
lega dextra: hypallage
est. Ipse enim sacrile-
gus intelligitur. A-
strei turbant: Astrei
uenti Auroræ & Astrei
gigantis filij.

[Sic enim & Hesi-
odus in Theogonia

ἀστὴρ δ' ὡς ἀήμιονε τὴν
καρφοτόμω
ἀστὴρ, εἰσορῶν, βορῆν
καίφορῶν ἀλυσθῶν,
καὶ ἄστρον, ἢ: λίαντι τῆς θῆ-
κῆς ἀστῆρος.]

Stuppea retinacula:
periphrasis est orarū,
id est funium, quibus
naues ad terram reli-
guntur. Robore mol-
lito: duricie molli fa-
cta. In corpora: in
carnes. Carina sub-
dita: lignum suppositu-
m. Nam carina pro-
prie lignum est illud
quo fundum nauis in
duas distingui partes
uidentur. Lina: funes
ex lino confecti. Cæ-
rus color: niger.

Durisq; in monti-
bus ortæ. Molle fretū,
anthithetō elegēs, quo
maxime sensus exor-
natur, Durum namq;
opponitur molli.

Nec eas sua tangit
piditate suæ originis
fontes, ubi sunt ortæ.

D 4 Cladis

naues
in
nymphas

LACT. Cladis adhuc &c. Argumentum. Naues Aeneae do-
cet in speciem nympharum uersas Deorum uoluntate
ex recordatione suorum, Neritiam nauem uidisse latus
preunte naufragio. Item Alcinoi nauem Pelasgos por-
tantem saxo durefcere.

RAPH. Naricia ratis: sic quidem legitur, ut intelligatur nauis

RAPH. Aiakis Oilei, qui fuit
Naricius. Mihi uero
magis Neritię uidetur
legendum, ut de Vlyffis
naufragio sentire poſſe
tam intelligamus, Ne
ritus enim mons est I-
thacę, patrię Vlyffis,
unde Neritius declina-
tur. Puppes Alcinoi:
Alcinous Vlyffem, quę
naufragū hospitiu ſu-
ſceperat, inſtructa na-
ue in Ithacam uehen-
dum ruit, ſed na-
uis ipſa in ſcopulum,
qui eſt poſt Phalacru
Corcyrę promonto-
rium, ſimili ſpecie trãſ-
figurata fuiſſe à Nep-
tuno in. xiiij. Odyſſeę
ab Homero narratur.

**Nauis in
ſcopulo.**

**Ardea in
aucm**

LACT. Spes erat &c. Argu-
mentu. Turno ab Aeneae
interempto Ardea
urbis regnū Turni in-
cendio ad cinerem re-
ducta, ex qua uolucris
emerſa eſt, quę patrię
eius nomine uocatur
à poſteris Ardea.

RAPH. Animata claſſe: trãſ-
mutata claſſe in nym-
phas animas habentes.
Quod Deorum
eſt inſtar: ad ſimilitudi-
nẽ. Nam animi ut Diſ
ſunt immortales. Hęc
uero à poëta narran-
tur, ut aptius Ardeę ur-
bis in aucm Metamor-
phoſin ſubiungat. nã
Ardea patria fuit Tur-
ni, quę uictores Tro-
iani cum incenderent,
forte auis ex incendio nunquã
antea uiſa euolauit, quę
à nomine urbis ardea fuit
appellata.

MICYL.

(Fabulam hanc & Maphæus tractat in libro, quem
Virgilianis ſuperaddidit, ſed ille uero ac ſponte ſua in-
cenſam Ardeam ſentire uidetur Ita enim habet uerſus
Nanq; ex diuerſa caderent dum parte Latini,
Et calido Turnus ſardaret ſanguine terram.
Vrbem ingens flamma, & muros inuaſerat altos
Fumabatq; ratis miſeri patris Ardea tectis. &c.

Fuerunt autem qui incendium hoc ad Annibalis tem-
pora referrent, eo adducti uidelicet, quod poëta dixit,
Quam poſtquam Barbarus enſis Abſtulit. Quasi Barba-
rus enſis, non ſatis commode aut recte de Troiano di-
ceretur. Deinde etiam Sereni cuiuſdam autoritate ni-
tentes, cuius uerba in hunc modũ citant, Illud nanque
Ouidij metamorphoſis fabuloſum eſt, incenſam ab

Pertulerint pelago ſactatis ſæpe carinis
Suppoſuere manus, niſi ſi qua uehebat Achiuos.
Cladis adhuc Phrygię memores odere Pelasgos,
Neritięq; ratis uiderunt fragmina lætis
Vultibus, & lætis uidere rigefcere puppes
Vultibus Alcinoi, ſaxumq; increſcere ligno.
Spes erat in nymphas animata claſſe marinas
Poſſe metu monſtri Rutulum deſiſtere bello.
Perſtat, habetq; Deos pars utraq; quodq; Deorũ eſt
Inſtar, habent animos, nec iam dotalia regna,
Nec ſceptrum ſoceri, nec te Lauinia uirgo,
Sed uiciſſe petunt, deponendiq; pudore
Bella gerunt, tandemq; Venus uictoria nati
Arma uidet, Turnuſq; cadit, cadit Ardea Turno
Soſpite dicta potens, quam poſtquam barbarus enſis
Abſtulit, & tepida patuerunt tecta fauilla,
Congerſe eſt media tum primum cognita præpes
Subuolat, & cineres plauſis euerberat alis,
Et ſonus, & macies, & pallor, & omnia, captam
Quę deceant urbem, nomen quoq; manſit in illa
Vrbis, & ipſa ſuis deplangitur Ardea pennis.
Iamq; Deos omnes, ipſamq; Aeneia uirtus
Iunonem ueteres finire coërcuit iras.
Cum bene fundatis opibus creſcentis Iuli,
Tempeſtius erat cælo Cythereius heros,
Ambieratq; Venus Superos, colloq; parentis
Circunſuſa ſui, nunquam mihi dixerat ullo
Tempore dure pater, nunc ſis miſiſſimus opto,
Aeneaq; meo, qui te de ſanguine noſtro
Fecit auum, quamuis paruum, des optime numen,
Dummodo des aliquid. ſatis eſt inamabile regnum
Aſpexiſſe ſemel, ſtygios ſemel iſſe per amnes,
Aſſenſere Dei, nec coniunx regia uultus
Immotos tenuit, placatoq; annuit ore,

Annibale Ardeam, & in hanc auem conuerſam. Quasi
non potuerit pro Aenea, Annibalis nomen perperam
irreperere, aut à librarijs falſo ſubſtitui. Neq; enim hic O-
uidius, quę tẽpore belli Punici, ſed quę temporibus Ae-
neae accidiſſent, deſcribere uoluit. Quod ſi quid difficul-
tatis adeo habeat hic locus, malim pro Quam, Quem le-
gere, ut de Turno in-
telligeretur, eo. ſ. enſe
Barbaro, hoc eſt, Tro-
iano interempto, de in-
de & Ardea incendio
conſumpta, ex fauillis
ac cinere huius Ardeę
aucm prognaram. Sed
hoc puto durius. Itaq;
ueterem interpretatio-
nem retincaui.]

Soceri: Latini regis. **RAPH.**

Viciſſe: uictoriam.

uerbũ pro nomine po-
ſitum eſt. Sic Perſius:
Scire tuum nihil eſt.

Deponendiq; pudo-
re: bella ſubaudiamus.
utrũq; enim pudet
deponere bellũ. Tur-
nuſq; cadit: ab Aenea
interfectus. Barba-
rus enſis: Troianus.

Abſtulit: ſuſtulit, de-
leuit. Patuerunt: diſ-
ſoluta fuerunt. Con-
gerſe eſt media: e medio
rogo. Præpes: auis.
nam præpetes aues ma-
iores dicuntur, quę uo-
lata ſuo dant augurio-
rum. Plauſis alis: con-
cuſſis. Et ſonus: &
uox tenuis & exilis. eſt
autem polyſyndeton.

Deplangitur: per-
cutitur. Suis pennis:
ſuis alis.

Iamq; Deos. &c. Ar **LACT.**

gumentum. Venus ut
animaduertit filiũ Ae-
neae laboribus exhau-
ſtis ad finẽ ueniſſe æ-
ui, petit ab Ioue patre
ut promiſſis fidem fa-
ceret. Cuius ille precibus auditis effecit, ut in agro Lau-
renti in flumine Numitio mortalitatẽ ablueret, interq;
Indigetes Deos transferretur ita, ut à poſteris ſicut cete-
ris Dijs ſacra ei adminiſtrarentur.

Iamq; Deos omnes: Aeneas cum ad ultimum ætatis
ſuę tempus ueniſſet, precibus Venetiſ omnium Deorũ
conſenſu in Deum, quem Latini Indigetem appella-
runt, fuit tranſmutatus. Ipſamq; Iunonem: quę ſem-
per ei fuerat aduerſata. Coërcuit: coërgit. Creſcen-
tis Iuli: Iulus Aeneae fuit filius, qui patri in regno Lati-
no ſucceſſit. Colloque parentis Circunſuſa ſui: hoc
eſt collum Iouis patris ſui complexa. Quamuis para-
uum: quantumuis paruum. Inamabile regnum: Infe-
rorum regnum. Immotos tenuit: ſignificat Iunonem
quõ annuiſſe Ioui, ut Aeneas in Deorum numerum
adm. ratur, qui enim annuit, caput mouens.

Tum

Tum pater: Iuppiter. Is: Aeneas. Grates agit: gratias agit in soluta dicimus oratione. Iunctis columbis: curtus Veneris à columbis trahi fingitur. Numicius undis: Numicius fluuius est Latij, qui & Numicus dicitur, in quem cum cecidisset Aeneas, neq; inuentus esset, creditus est in Deum indigetem fuisse commutatus.

Serpit: lente labitur.

Quæcunq; ob mor. quæcunq; morti subiecta. Corniger: fluuius. us. omnes enim fluuij cum cornibus pingebantur. Restitit illi: remansit illi Aeneæ, anima namq; immortalis æternitati fuit consecrata. Lustratum: purgatum. Ambrosia: immortalitas interpretatur. herba autē esse fingitur, qua Dijs uescuntur. Cum dulci nectare: ut ambrosia pro Deorū cibo ponitur, ita nectar pro corundē suauissima accipitur ponone. Contigit: tetigit. Turba Quæ: populus. Ro.

Nuncupat indigetē: Dñi indigetes, quos Græci heroes uocant, ex mortali & Deo nati putabant. unde Aeneam Latini Deū indigetem appellauerunt, unde indigetare antiqui dicebant pro eo quod est inuocare. Macro. Namq; uirgines Vestales ita indigeant. Apollo me fecit. Apollo Præan. Nuncupat: nuncupauit, appellauit.

ACT. In de sub &c. Argumentū. Tyberinus Albanorum rex Thulco anni Albula merus interijt, ac nomē fluuii reliquit: sic Auentinus, à quo mons urbis Albę accepit imperium. Sub hoc Pomona Hamadryadū nympharū horum cultrix, feliciumq; arborum, cuius nomen pomaria obtinent, Hanc cum Vertumnus diligeret, solitus in uarias figura mutari, & ea refugiente concubitorum sollicitudine assidua ureretur, nouissime in anum cōuersus est, eiq; multa retulit, quibus scæmque flecti solerent, ut sibi iungeretur. Ipsa autem perseuerante in proposito, nouissime refert quocq; fuisse in Cypro Anaxaretem uirginem, quæ propter superbiam punita fuisset à Venere, uersusq; in suam formam concubuit cum ea.

APH. Inde sub Ascanij binominis: Ascanius qui et Iulus fuit appellatus, Aeneæ in regno successit, cui Syluius, sic dictus, quod in Syluis sit natus, cui Latinus, cui Epitus, cui Capys, cui Capetus, cui Tyberinus, qui in Albula submersus nomē fluuii dedit, cui Remulus, cui Acrota, cui Auentinus, qui si colli nomen dedit, ibi sepultus, cui Palatinus † sub quo rege Pomona hororū Dea Vertumno Deo, qui se in uarias uertebat figuras omnib; alijs spreus tandem nupsit. Varias autē Vertumni Metamorphoseis poëta scribit. Sub di. sub imperio. Ascanij bi. duo nomina habentis. Nē & Ascanius &

lanugine, quæ in græce dicit, fuit cognominatus. Aut Alba binominis. Quod Alba longa fuit, est enim ambiguum. [Sed prior tamen expositio, melior.] Alba, resty Latina fuit: Albā urbem, quæ ab situ longa fuit denominata ab Ascanio Aeneæ filio fuisse ædificatam, & ab alba sic illic triginta porcellos enixa nominatam etiam

Alba longa

pueri sciunt. Duæ sanē fuerunt Albę, altera ad Fucinum lacum, unde Albenses declinant, altera Romæ uicina, unde Albani. Res La. imperium Latium.

[Successit Syluius illi: hic Posthumus fuit Aeneæ ex Lauinia natus. Syluius autē uocatus, quod in Syluis cū matre à pastore quodam Tyrrheno educatus esset, auctor Dionysius lib. primo Cate rū inter Sylu. L. hūc, & Latinum qui mox sequitur, Dionysius refert Aeneam Syluiū, cuius & Virgil. meminit. lib. 6. Et qui te nomine reddet Syluius Aeneas, pariter pietate uel armis Egregius. Latinus, Syluij Aeneæ filius, secundū Dionysium, Posthumus nepos. Post Latinum. autem alij recensent Albam, post Albę Dionysius Capetum, quem alij quidam Antym, Ouidius autē hic Aepyrum uocat, ut & Eusebius.]

Ab illis: post illos.

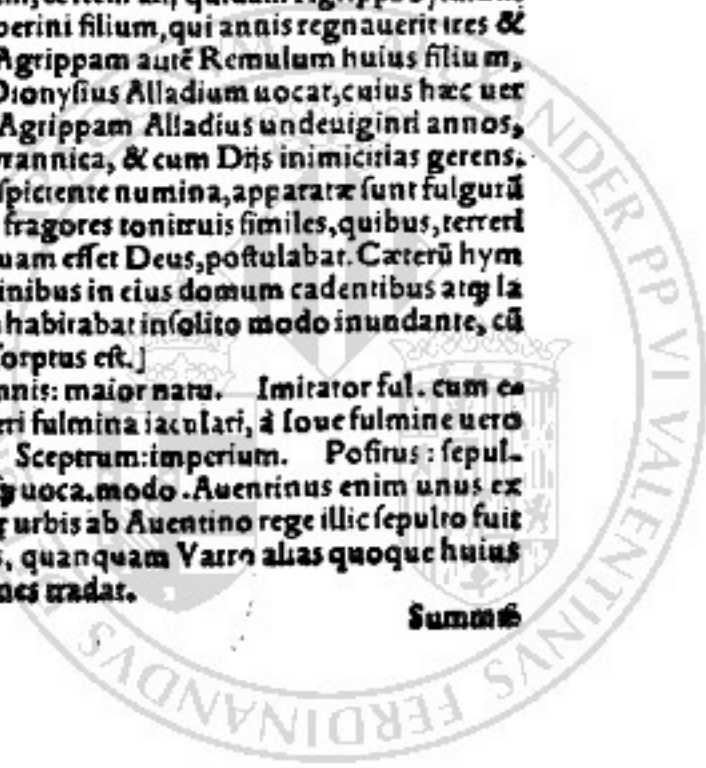
Thulci su. periphra

sis est Albulæ, qui postea Tyberis à Tyberino rege in illo submerso fuit appellatus.

[De quo Remulusq; ferocis Acrota. Post Tyberinum Dionysium, & item alij quidam Agrippæ Syluium numerant, Tyberini filium, qui annis regnauerit tres & triginta. Post Agrippam autē Remulum huius filium, quem tamen Dionysius Alladium uocat, cuius hæc uerba sunt. Post Agrippam Alladius undeuiginti annos, res quædam tyrannica, & cum Dijs inimicitias gerens. Nam ab eo despiciente numina, apparatus sunt fulgurū imitationes, & fragores tonitruis similes, quibus, terrenti homines tanquam esset Deus, postulabat. Caterū hymbribus & fulminibus in eius domum cadentibus atq; lacu, iuxta quem habitabat insolito modo inundante, cū tota domo absorptus est.]

Maturior annis: maior natus. Imitator ful. cum enim uellet uideri fulmina iaculati, à Ioue fulmine uero percussus est. Sceptum: imperium. Positus: sepultus. Tribuit: uoca. modo. Auentinus enim unus ex collibus Romę urbis ab Auentino rege illic sepulto fuit cognominatus, quanquam Varro alias quoque huius nominis origines tradat.

Summe

MICYL.

Summæ gen. præstantissimæ.

[Fallit hoc loco Regius, qui summæ gentis, pro summam gentis, legit, Palatinumq; pro Proca, inter reges accipit, Ita enim hic uersus in ipsius editione habetur. Iamq; Palatinus summæ loca gentis habebat. Cum uerior lectio sit, iamq; Palatinæ summam Proca gentis habebat. Vt summa gentis accipiatur, pro, imperio & summa parte gentis Palatinæ, hoc est, quæ circa Palatium & ea loca, ubi postea Roma condita fuit, tunc habitabat. Neq; enim alibi legitur, Albanorum regum aliquæ Palatinum dictum, aut eundem Auertino successisse. Sed Dionysius & ipse etiam Ouidius infra in Fastis post Auertin. Trocæ nunc tant patrem Amulij & Numitoris.]

RAPH.

Pomona: Dea fuit pomorum, unde etiam fuit Pomona uocata.

Hamadryades

Latinas inter Hamadryades namq; dicunt nympha, quæ unâ cum arboribus et oriuntur & occidunt. Vnde etiam nomen sumpserunt. & namque simul, quæ dicitur quercus.

Solerius: diligentius. Vnde te. no. Pomona enim à pomis nomen est consecuta. Poma uero dicuntur omnes fructus quicunque ex arboribus nati esui sint apti, siue molli, siue duriore cortice. Et, quamuis Macro, atque Seruius poma à nucibus distinguentes scribant nuces generaliter uocari, quæ duriore cortice regantur. Pomona uero quæ molliore. Sed pomum generale nomen est omnium fructuum, quicunque ex arboribus nascuntur, cum ex aliorum scriptorum, tunc ex Ouidij uerbis aperte colligi potest.

Non syluas illa: Pomona inquit, non amat syluas ut uentur, non amnes ut piscatum eat. Felicia poma: dulcia, non amara, & aspera. Nec iaculo grauis est: nec dextra Pomonæ inquit iaculum gestat, sed falcem, qua luxuriantes ramos recidat. Luxuriam: luxuriantes ramos. Premit: idit. Brachia: ramos. Compescit: cohibet. Lignum: surculum alterius arboris.

Alieno alumno: surculo ex alia arbore in aliam trans-

lato. Fibras: tenuiores, subtilioresq; radices. Vini agrestum: uiolentiam rusticorum. Pomaria: pomaria loca arboribus frugiferis consita dicuntur, atq; pomorum repositoria. Satyri: Di sunt syluestres magnopere iales Satyri tu gaudentes. Panes: Di sunt pastorum cornuti. Si Panes lenusq; suis: Silenus Bacchi fuit nutricius uoluptati ma Silenus

xime deditus. Satyri autem senes (ut scribit Pausanias) Sileni uocantur. Quisq; Deus: periphraſis est Priapi.

Hos quoq; Vertumnus: Vertumnus Deus est bene uertendarum rerum, hoc est uendendarum atque emendarum, à uertendo dictus, quod se in uarias uertet formas, ut ipse de se apud Propertium narrat, Opportuna mea

est cunctis natura figuris, In quæcunq; uoles uerte decorus ero. Inde Vertumnalia dicta sunt, quæ mense Octobri in honorem Vertumni celebrabantur, ut auctor est Varro. Vertumnus autem Romæ in uico Thurario sacellum habuit, ut Pedianus, Porphy-

Vertumna-
rioq; scribunt. Neq; in uanu
erat felicitior illis: nam figurar
eum quoq; Pomona
aspernabatur. Duri
messoris, asperi, ac la-
borum patientis. Mes-
sor autem est qui frus-
menta merit ac fecat.

Defectum gramen: periphraſis est sceni, per quod significat Vertumnus scenificæ figuræ aliquando suscepisse. Varias autem Vertumni Metamorphoseis poetæ describit. Sæpe manu stimulos: sæpenumero inquit in bubulcum Vertumnus commurabat, ut Pomona potiri posset. Frondator erat: frondator dicitur frondium putator. Induerat calceas: sumpserat, si autem coniunctio subaudia

ta describit. Sæpe manu stimulos: sæpenumero inquit in bubulcum Vertumnus commurabat, ut Pomona potiri posset. Frondator erat: frondator dicitur frondium putator. Induerat calceas: sumpserat, si autem coniunctio subaudia

tur. Lecturum: collecturum. Redimitus temporat circumdara habens tempora. Tantoq; peritior inquit quanto cultiores habes horros subintelligamus. Intemerate: inuiolate. Qualia nunquam: facete hæc à poetâ inferuntur. lasciuioraq; ait fuisse Vertumni oscula, quam quæ à uera uetula nunquam dari potuissent.

Pandost

Pandos: curuos. Autumni pondere: hoc est pomis. **Contra: e regione.** Probauit: commendauit, ap-
probauit. **At si staret ait caelebs:** his similitudinibus
uult persuadere Pomonæ Verrumnus, ut nubat, cum
præsertim à multis peratur. **Caelebs: sine coniuge.** Vi-
tes enim sic ulmos amplectuntur, ut uxores uiros. Cæli
bes enim dicuntur qui
sine coniuge uiuunt,
quasi caelestem uitam
agentes. Sine palmi-
te: sine uite. Nam pal-
mites uitium rami di-
cuntur uuas ferentes.

Peteretur: expetere
tur. **Non tangeris:**
non moueris. **Hele-
næ nō plurib⁹ esset:** He-
lenæ pulchritudo no-
uor est quàm ut hoc
loco sit commemoran-
da. **Sollicitata: uexa**
ta. **Nec quæ Lapi-
theia mouit.** Hippoda-
miam dicit, cuius pul-
chritudine bellâ fuit
excitatum inter Lapi-
thas & Centauros, ut
in. xij. copiose narra-
tur. **Lapithæ autem po-
puli fuerunt Thessaliæ**
& Lapitho Periphantis
filio cognominari.

Nec coniunx timidi
aut audacis Vlyssæi, ni-
midi in pugna, auda-
cis in struedis insidijs.
Penelope uero Vlyssis
uxor formosissima fu-
isse scribitur, & à qua
plurimis procis ama-
ta. **Auerfetur: aspera**
neris. **Hunc anum:**
seipsam ostendit cum
quadam ienili graui-
tate Verrumnus. **Vul-
gares tædas: nuptias**
per synecdochē. A par-
te namq; totum intelli-
gimus. **Quinq; faces**
namq; ex tæda arbore
confectæ nouæ nuptiæ
præferbantur. **Pro-
corum: amatorū,** qui-
bus nihil est incōstan-
tias. **Proci autē à pro-**
uocando, hoc est à petendo dicti, qui mulieres in matri-
monium petunt. unde & procaces à nimium petendo
meretrices dicuntur. **Deuouer: dedicat, destinat.** Sane
deuouete hoc loco in bonam accipitur partem, alibi
in malam. **Virgilius.** Præcipue infelix pesti deuota futu-
ræ. **Decoris: pulchritudinis.** **Fingetur: formabitur,**
transfigurabitur. **Primus habet: primitiæ enim frugū**
Vertumno dicabatur: ut ipse apud Propertium comme-
morans causas. Vertumnus dicatur ait. Seu quia uer-
tentis fructum percipimus anni, Vertumni rursus credi-
dit esse sacrum. **Prima mihi uariat liuentibus uua race-
ntis, Et coma lætenti spicæa fruge tument.** **Hic dulces ees**

rafos, hic autumnalia pruna Cernis, & æstiuo morâ ru-
beredie. **Institor hic soluit pomos.** uota corona, **Cum**
prius inuito stipite mala tulit. **Cum succis mitibus:**
dulcibus, suauibus. **Miserere ardentis: ardentem te a-**
mantis. **Idaliam: Venerem ab Idalio Cyprî nemore**
dictâ. **Rhamnufidîs iram: Rhamnufis quæ & Rham-**

Rhamnassa

Suspiciens pandos autumnî pondere ramos,
Vlmus erat contra speciosa nitentibus uuis,
Quàm socia postquam pariter cum uite probauit,
At si staret (ait) caelebs sine palmite truncus,
Nil præter frondes, quare peteretur, haberet.
Hæc quoq; quæ iuncta est uitis, requiescit in ulmo,
Si non iuncta foret, terra acclinata iaceret.
Tutamen exemplo non tangeris arboris huius,
Concubitusq; fugis, nec te coniungere curas,
Atq; utinam uelles. Helene non pluribus esset
Sollicitata procis, nec quæ Lapitheia mouit
Prælia, nec coniunx timidi, aut audacis Vlyssæi.
Nunc quoq; cum fugias, auerferisq; petentes
Mille uiri cupiunt, & Semideiq; Deiq;
Et quæcunq; tenent Albanos numina montes.
Sed tu si sapiens, si te bene iungere: anumq;
Hanc audire uoles, quæ te plus omnibus illis,
Plusquam credis amo, uulgares reiſce tædas.
Vertumnusq; tori socium tibi delige, pro quo (est.
Me quoq; pignus habe, neq; enim tibi notior ille
Quàm mihi, nec toto passim uagus errat in orbe.
Hæc loca magna colit, nec uti pars magna procorū,
Quàm modo uidit, amat. tu primus, & ultimus illi
Ardor eris, soli q; suos tibi deuouet annos.
Addè quod est iuuenis, quod naturale decoris
Munus habet, formasq; apte fingetur in omnes.
Et quod erit iussus (iubeas licet omnia) fiet.
Quid? quod amatis idē? quid? quæ tibi poma colū,
Primus habet: lætaq; tenet tua munera dextra.
Sed neq; iam foetus desyderat arbore demptos,
Nec quas hortus alit cum succis mitibus herbas,
Nec quicquam nisi te, miserere ardentis, & ipsum,
Quod petit, ore meo præsentem crede precari,
Vitoresq; Deos, & pectora dura perosam
Idaliam, memoremq; time Rhamnufidîs iram.
Quoq; magis caueas (& enim mihi multa uetustas
Scire dedit) referam tota notissima Cypro
Facta, quibus flecti facile, & mitescere possis.

tius doleret, ad extremum noctu clam ante fores puel-
læ suspensio se liberauit. Cui cum sanus pro dignita-
te fortunæ per publicum maxima frequentia duceretur,
& illa patientissime ex superiori parte domus prospice-
ret, ob nimiam crudelitatem, animiq; duriciam in uesti-
gio sui à Venere saxo durata est, ita ut apud Salami-
nios species eius prospiciens Veneris nomen accepe-
rit. Dehinc Vertumnus rediens in suam speciem Pomo-
na potius est.

nassa dicitur, pro Nea
mest ponit, quæ Dea
ulciscitur superbos, à
Rhamnunte Atticæ ui-
co, ubi maxime colen-
batur, denominata.
Cuius quidem in Ca-
pitolio sacellum est,
quamuis nomine ca-
reat Romano, ut Plin-
ius scribit [libro. 11.
cap. 45. & rursum lib.
28. cap. 2. de simula-
chro aut eiusdem deæ
ab Agoracrito Rham-
nunte consecrat], idē
Plinius lib. 3. capite
quinto.] **Vetustas:**
senectus. Senes nan-
que iccirco prudentio-
res uidentur, quia mul-
tarum rerum peritiam
habent. **Multa scia-
re dedit: multarum rea-
rum peritiam mihi tri-
buit.** Est enim uero-
bum pro nomine pos-
situm, quale est illud
Persij Scire tuum nihil
est.

Viderat à ueteris **LACT.**
&c. **Argumentum.** In
insula Cypro Anaxa-
rete fuit ex progenie
Teuci Salminij, quæ
forma cæteras gen-
tes † eiusdem ciuita-
tis supergressa est. Sed
ut pulchritudo emi-
nens fuit, ita prop-
ter aspernationem ui-
rorum abominanda
omnibus. **Quam cum**
Iphis eiusdem ciuita-
tis amore diligeret, ne
que aditum ad eam
haberet, dolens quod
in tam grauem for-
tem incidisset, ne diu-

Al. a. g.
nes

Viderat

R A P H. Viderat à veteris.

Iphis Iphis Cyprius Anaxarete
Anaxarete res puelle: amore ca-
pius, cum nullis preci-
bus ea posset potiri, ui-
ram finire decreuit. Ad
ianuam igitur amatae
cum se suspēdisset, ma-
ximo more matrem
affecit. Cum uero fa-
nus effertetur, Anaxa-
rete ad fenestram acce-
dens, ut inde exequias
specti iuuenis specta-
ret, in saxum fuit com-
mutata. Veteris Teu-
cri: de Teucro Tela-
monis filio intelli-
mus, qui propter mor-
tem Aiakis à patre do-
mo pulsus Salamina
in C) condidit.

Miserum amorem:
eam enim à qua non
amabatur, amabat.

Sollicita uoce: plus-
quam diligenti oratio-
ne. Perpensum fau-
rem: impensum & ma-
gnum, ac diligenter a-
nimaduersum. Ea au-
tē omnia describit O-
uidius, quibus amato-
res utantur, ut puellis
amatis potiri possint.

Inrendit: alligauit.

Posuit in limine
duro Molle latus: anti-
theron est. Durum nā
que opponitur molli.
Iphim autē . . . xpenume-
ro in limine ianuae A-
anaxaretes iacuisse ait.

Conuicia fecit: ma-
ledixit. Seta: quae ia-
m clausam tenebat.

Sæuior illa freto sur-
gente: quod in tempe-
statem excitatur. Ca-
dentibus Austris: stare
desinentibus. Tunc e-
nim saxulissimi sunt.

Non
Norici ignis: Norici
populi sunt Alpini fer-
ro abundantes. Quod
adhuc uiuū radice te-
net: hoc est quod non-
dū è terra est effossum.
Saxa enim nondum à
sua radice auulsa, &
uiua dicuntur & durio-
ra sunt. Spernit & ir-
ridet: Anaxarete Iphis
humilitatem contem-
nens illius querelas ir-
ridet. Factis immiri-
bus: asperis, crudelis

Viderat à ueteris generosam sanguine Teucrí
Iphis Anaxáreten humili de stirpe creatus,
Viderat, & totis perceperat ossibus ignes,
Luctatusq; diu, postquam ratione furorem
Vincere non potuit, supplex ad limina uenit.
Et modo nutrici miserum confessus amorem,
Ne sibi dura foret, per spes orauit alumnae.
Et modo de multis alicui blanditus amicis,
Sollicita petijt perpensum uoce fauorem.
Sape ferenda dedit blandis sua uerba tabellis.
Interdum madidas lachrymarum rore coronas
Postibus intendit, posuitq; in limine duro
Molle latus tristisq; seræ conuitia fecit.
Sæuior illa freto surgente, cadentibus Austris,
Durior & ferro, quod Noricus excoquit ignis,
Et saxo, quod adhuc uiuum radice tenetur,
Spernit, & irridet, factisq; immiriibus addit
Verba superba ferox, & spe quoq; fraudat amātem.
Non tulit impatiens longi tormenta doloris
Iphis, & ante fores hæc uerba nouissima dixit.
Vincis Anaxarete, neq; erunt tibi tædia tandem
Villa ferenda mei lætos molire triumphos,
Et Pæana uoca, nitidaq; incingere lauro.
Vincis enim, moriorq; libens, age ferrea gaude.
Certe aliquid laudare mei cogeris, eritq;
Quo tibi sim gratus, meritumq; fatebere nostrum.
Non tamen ante tuæ curam excessisse memento,
Quam uitam, geminatq; simul mihi luce carēdū est.
Nec tibi fama mei uentura est nuncia leti,
Ipse ego, ne dubites, adero, præsensq; uidebor
Corpore ut exanimi crudelia lumina pascas,
Si tamen ô Superi mortalia facta uidetis,
Este mei memores, nihil ultra lingua precari
Sustinet, & longo facite ut narremur in æuo,
Et quæ dempsistis uitæ, date tempora famæ.
Dixit, & ad postes ornatos sæpe coronis
Humentes oculos, & pallida brachia tollens,
Cum foribus laquei religaret uincula summis,
Hæc tibi seta placent crudelis, & impia dixit,
Inseruitq; caput, sed tum quoq; uersus ad illam est,
Atq; onus infelix elisa fauce pependit.
Icta pedum motu trepidantum, & multa timentum
Visa dedisse sonum est, ad apertaq; ianua factum
Prodidit, exclamant famuli, frustra q; leuatum
(Nam pater occiderat) referunt ad limina matris.
Accipit illa sinu, complexaq; frigida nati
Membra sui, postquam miserarum uerba parentum
Edidit, & matrum miserarum facta peregit,
Funera ducebat mediam lachrymosa per urbem,
Luridaq; arfuro portabat membra feretro.
Forte uia uicina domus, qua flebilis ibat
Pompa, fuit, duræq; sonus plangoris ad aures
Venit Anaxaretes, quam iam Deus ultor agebat.

bus. Illum namq; à liba-
nua foras depulit.

Et spe quoque frau-
dat amantē: quod cru-
dele admodum uide-
tur. Fraudat: priuat.

Et Pæana uoca: hoc
est uocibus læticæ ute-
re, qualibus uoti com-
potes gaudia sua ex-
primere solent, ut alia
bi Ouidius. Dicite io
Pæan, io Pæan dicite
Pæan. Pæan uero hym-
nus quoq; est in Apola-
linem, qui à triumphis
tibus canebatur. In-
cingere: coronare in-
quit uiridi lauro, id
quod triumphantes so-
lent. Ferrea: dura atq;
crudelis. Certe ali-
quid mei cogeris lau-
dare: quod mihi ipse
mortem consciui, ut ti-
bi rem gratam facerē.

Curam tuæ amorē,
quo te prosequor.

Excessisse: à me sub
auditur. Gemina læ-
ce: & uita mea, & te
quæ mihi altera lux es.

Crudelia lumina:
crudeles oculos. Hu-
mentes: lachrymales.

Hæc tibi seta pla-
cent: huiusmodi inge-
coronæ tibi sunt gratæ
ut laqueo collum inse-
ram. Hæc autē cum ma-
xima Anaxaretes inui-
dia dicuntur. Inse-
mit' que caput: laqueo
subintelligatur. Eli-
sa fauce: compressa cer-
uice. Icta: percussa.

Famuli: Anaxare-
tes. Frustraq; leua-
tum: allenatum. Iam
enim mortuus erat.

Nam pater: Iphidis
subaudiatur, est autē
parenthesis. Funera
ducebat: ducendas ac
celebrandas exequias
curabat. Lurida: ni-
gra, qualia sunt mor-
tuorum membra. Por-
tabat: portanda cura-
bat. Arfuro feretro:
capulo cõburendo. Fe-
retum enim unā cum
caduere combureba-
tur. Quæ iam Deus
ultor agebat: quam
iam Nemesis superbie
ultra persequeretur.

Tectam.

Tectū: cubiculum. Injū: intrauit. Vixq; bene impositū lecto: ordo est, Vixq; bene Anaxarete prospexerat Iphin lecto & pheretro impositum, cū illius oculi diriguere. Diriguere oculi: cum subaudiendū, ut intelligatur, cū oculi rigidi sunt facti. Hæsit: affixa est. Saxum: saxi durities quæ paulo ante in pectore illius erat.

ratione defendi queat. Proinde, ut cū debacchetur Regius in aduersarios suos, neminem puto, elisionis istius suę astipulatorem inueniet, siue, Inq; siue, atq; siue quomodocūq; tandem legendam concedamus.]

Et mutua uulnera sensit: nam & ipsa Vertumni amore corpit ardere.

Salamis

Salamis: quæ & Salamin dicit insula est sum urbe eiusdem nominis, & urbs in Cypro à Teucro Telamonis filio ædificata. & de hac hoc loco accipiendum. Veneris prospicientis: Venus prospiciens dicta uidetur, quod uirginum superbiam amatores cōtemnentium prospiceret, atq; prouideret. Nymphe autem cum sit uocandi casus sine diphthongo scribat.

Venus p. spiciens

Imò prospicientis cognomen accepit à specie & forma prospicientis de fenestra Anaxaretes, quæ eandem specie à Venere in saxum conuersa fuit. Quamquam alibi apud autores, eos qui restāt, neq; fabulæ huius, neq; cognomen istius mentio ulla fit. Sed hoc etiam porum iniuriæ acceptum ferendum, quia longe plures cum huius, tum aliarum rerū auctores amissimus quam retinemus.]

Lentos fastus: diurnam superbiam. Sicut tibi: optantis est aduerbium hoc loco illud sic. In iuuenem: in iuuenilem figuram.

Qualis ubi oppositas: quam pulcher esset Vertūnus anili habitu deposito apra similitudine ostendit poeta.

Inq; figura Capta Dei nympha est: sic quidem legitur, sed nancy loco illius inq; ut reponatur sensus explicat. Eponit enim poeta cur ui opus non fuerit. Nam Pomo na forma Vertumni capta facile ei morem gessit. Hanc uero emēdationem nostram inepti quidam Scalfornia reprehendunt ut uersum perturbantem, sic enim aiunt, Syllaba breuis natura produceretur, quasi uero hoc & ipsi non uiderimus, ac non illud secuti sumus, quod nō solū à grammaticis, sed à Fabio quoq; Quintiliano præcipitur. Literæ sæpenumero in metro excludi. Quo quidem modo nulla uis carmini afferat. Sed de hoc quoq; alibi plura.

[Quos hic Scalfornias, ut ipse uocat, Regius sugillet, nescio. Illud certe uerum apparet, quod uulgo dici solet, Suum cuiq; pulchram. Nam quod ad elisionem consonantis, attinet, ut quidem cōstat, à ueteribus eam usar pari solitam fuisse, ira rursus in toto hoc poeta exemplum eius alibi non exrat, nec apud Virgilium, qui tamen Enniana uetustatis amator fuit, præter unum illud. Inter se colisse uiros & decernere ferro, quod tamē & ipsum in finem commatis siue tomes incidit ut ea

Mota tamen, uideamus (ait) miserabile sumus,
Et patulis injit tectum sublime fenestris,
Vixq; bene impositum lecto prospexerat Iphin.
Diriguere oculi, calidusq; in corpore sanguis
Inducto pallore fugit, conataq; retro
Ferre pedes, hæsit, conata auertere uultus,
Hoc quoq; non potuit, paulatimq; occupat artus,
Quod sui in duro iam pridem pectore saxum.
Neue ea ficta putes, dominae sub imagine signum
Seruat adhuc Salamis, Veneris quoq; nomine tēplū
Prospicientis habet, quorum memor ō mea, lentos
Pone (precor) fastus, & amanti iungere nymphe,
Sic tibi nec uernum nascentia frigus adurat
Poma, nec excutiant rapidi florentia uenti,
Hæc ubi nequicquam formas Deus aptus in omnes
Edidit, in iuuenem redijt, & anilia demit
Instrumenta sibi, talisq; apparuit illi,
Qualis ubi oppositas nitidissima Solis imago
Euicit nubes, nullaq; obstante reluxit,
Vimq; parat, sed ui non est opus. inq; figura
Capta Dei nympha est, & mutua uulnera sensit,
Proximus Ausonias iniusti miles Amuli
Rexit opes, Numitorq; senex amissa, nepotum
Munere regna capit, festisq; Palilibus urbis
Mœnia conduntur. Tatiū, patresq; Sabini
Bella gerunt, arcisq; uia Tarpeia reclusa
Dignam animam poena congestis exiit armis.

banorum intermissa narratione mutationū Vertumni redit poeta. Nā Palatini & Amulius & Numitor filij faciunt, qui cum ea conditione à patre regnum Albanorū accepissent, ut alternis annis regnarent, Amulius semel occupatum imperium fratri reddere nunquam animū inducere potuit, sed Romulus & Remus ex filia Numitoris à Marte compressa nati, & Amulium interfecerūt, & regnū auro restituerunt. Ipsi uero urbem Romam ædificauerunt, ubi cum Romulus omnia cōposuisset iamq; senior esset effectus, Martis precibus in Deorum numerum fuit translatus. Iniusti Amulij: fratrem enim contra ius & fas regno fraudauit. [Occiso etiam filio illius Lauso ut 4. Fastorum idem Oui, meminit.] Festis Palilibus: Palilia festa erant, quæ in honorem Palis pastorum Deo celebrabantur, quibus Roma à Romulo & Remo condita fuisse dicitur, qui dies à prisca Romanis maxime celebrabantur. [Vt latius idem poeta docet quare Facto. Meminit autē & Plutarchus in uita Romuli, & Propertius in fabula Tarpeie his uerbis.

Urbi festus erat, dixere Palilia patres,
Hic primus cepit manibus esse, dies. &c.

Tatiū, patresq; Sabini Bella gerunt: propter raptū Sabinarū. Nota est autem historia. Arcisq; uia Tarpeia reclusa: ordo est & sensus, Et Tarpeia uirgo exiit atque deposuit animam poena digna armis & scutis in eam congestis

Proximus Ausonias &c. Argumentum. Post Amulij ac Numitoris Albanorum regū interitum Romulus urbis à se condita cepit imperium. Qui cum aduersus Titum Tatium pro raptu uirginū dimicaret, hostis appropinquauit patriæ, qd ut Venus præsentir, portis obsecrans una patefacta est Tarpeia uirgine prodente patriam. V... pro filij incolumitate à nymphis, quæ proximæ (a no erit, geminum petijt auxilium. Data ergo uenia secundū portam quam Sabini intraturi erāt, recluso fonte, scaturientes aquæ quæ antea latuerant humo sparæ pressius hostem auerterunt, ut storiæq; potius Romulus & rebus urbis cōpositis iura reddens populo, sicut petierat mater, raptas in cælū est, ita ut Quirinus nō uo nomi uocaret.

Proximus Ausonias: ad historiam regū al-

LACT.

RAPH.

Al. Procæ
ut supra
annota
uimus

Palilia.

E gctis

gestis postreclusam & apertam arcis uiam. Notior est autem hæc historia quam ut hoc loco sit pluribus repetenda. Tarpeius autem mons est, qui postea Capitolinus fuit dictus. In bello autem Sabino Tarpeia Tarpeij, qui arci præsidebat, filia, Sabinorum ornamentis, quæ in sinistris gestabant capra, hostibus prodidit arcem, qui cum pa-

cti essent se duros id quod in sinistris gestabant in eam scura conticerunt, quo & fidem datam seruarent, & prodiricem ulciscerentur.

[Vide Lium lib. 1 ab urb. con. Plurarch. in uita Rom. Dionysium lib. 2. qui uarias ueterum Historicorum de consilio, & facto Tarpeie recenset. Toram autem hæc rem etiam Propertius descripsit. lib. 4.]

Cures

Sati Curibus: Sabini. Nam Cures Sabinorum urbs est. Ore premunt uoces: silent. Et corpora uicta sopore: Romanos somno oppressos. Iliades: Romulus Iliæ filius. Iano loca iuncta tenebant: templo Iani. Describit autem poeta mutationem aquarum frigidarum in calidas. Nam in ipso prælio cum fugerent Romani precibus Romuli aquæ calidæ scaturire coeperunt, quibus Sabini prohi sunt ulterius Romanos persequi. Poeta uero precibus Veneris id factum fuisse ait. Iani patentis: aperti. Nam Iani templum apertum significabat urbem bello implicitam esse. clausum uero pace gaudere.

Iani templum

Lurida sul. quod luridum colorem & palidum efficiunt. Fumant: bitumine: ardente. Bitumē uero genus est picis facillime ignes contrahentis.

[Eandem hanc fabulam describit idem poeta primo factorum. Nisi quod illic non nymphis, sed Iano calescentionem aquarum istam tribuit his uersibus. (cuius

Eriam contigerant (inquit Ianus) portam, Saturnia Dempserat oppositas inuidiosa teras,

Cum tanto ueritus committere numine pugnam.

Ipsæ meæ moui callidus artis opem.

Oras, qua polleat ope sum, fontana reclusi,

Sumq; repentinis iaculatus aquas.

Ante tamen madidis ubi cecidit sulfura uenis.

Clauderet ut Tatio seruidus humor, iter,

Inde sati Curibus tacitorum more luporum
Ore premunt uoces, & corpora uicta sopore
Inuadunt, portasq; petunt, quas obijce firmo
Clauserat Iliades, unam tamen ipsa reclusit,
Nec strepitum uerso Saturnia cardine fecit.
Sola Venus portæ cecidisse repagula sensit,
Et clausura fuit nisi quod rescindere nunquam
Dijs licet acta Deum, Iano loca iuncta tenebant
Naiades Ausoniae gelido rorantia fonte.
Has rogat auxilium, nec nymphæ iusta petentem
Sustinuere Deam, uenasq; & flumina fontis
Elicuere sui, nondum tamen inuia Iani
Ora patentis erant, nec iter præcluserat unda.
Lurida supponunt fœcundo sulfura fonti,
Incenduntq; cauas fumante bitumine uenas,
Viribus his, alijsq; uapor penetrauit ad ima
Fontis, & Alpino modo quæ certare rigori
Audebatis aquæ, non ceditis ignibus ipsis.
Flammifera gemini fumant aspergine postes,
Portaq; nequicquam rigidis promissa Sabinis,
Fonte fuit præstructa nouo, dum Martius arma
Indueret miles quæ postquam Romulus ultro
Obtulit, & strata est tellus Romana Sabinis
Corporibus, strata estq; suis, generiq; cruorem
Sanguine cum soceri permiscuit impius ensis,
Pace tamen sisti bellum, nec in ultima ferro
Decertare placet, Tatumq; accedere regno.
Occiderat Tatus, populisq; æquata duobus
Romule iura dabas, posita cum casside Mauors
Talibus affatur, Diuumq; hominumq; parētem.
Tēpus adest genitor (quoniam fundamine magno
Res Romana ualet, & præside pendet ab uno)
Premia iam promissa mihi, dignoq; nepoti
Soluere & ablatū terris imponere cælo.
Tu mihi concilio quondam præsentē Deorum.
(Nā memoro, memoriq; animo pia uerba notauī)
Vnus erit, quem tu tolles in sydera cæli
Dixisti, rata sit uerborum summa tuorum.

Quod autem hic de Venere meminit poeta, & quod eius consilio Sabini retenti fuerunt, ei fictioni causam dedisse uidetur, quod eodē loco Romæ, ubi pugna hæc commissa fuit, postea Veneris Cluacinae simulachrum dicatum fuit, quæ cognomen hunc à Cluendo, hoc est, pugnando accepit, ut Plin. lib. 15. cap. 19. testat. Et aquarum occasionem, à lacu, qui ibidem fuit, in quæ Curtius equo precipitatus, à se Curium appellari fecit, traxisse poetam uerisimile est. Cuius & Lium, & Plutarchus & cæteri meminere.]

Certare Alpino rigori: contendere cum Alpium frigore, quod est uehementissimū. Est autem constructio græca, certo nāq; tecum nō tibi latine dicimus. Rigidis Sabinis: seueris.

Præstructa: obstructa, obturata. Martius miles: Romanus. A Marte namq; per Romulum originē ducit Romani. Strata est: cooperta fuit. Generiq; cruorem: Romani enim Sabinorum filias uxores acceperunt.

Pace tamen sisti bellum: interuentu Sabinarum bellum illud fuisse sublatum notius est, quam ut sit exponendum. Tatumq; accedere re regno: nam inter reliquas pacis conditiones hoc etiam placuit, ut Tatus una cū Romulo æqua potestate, paribusq; honoribus regnaret. Occiderat Tatus: de morte Tatum, qui annis quinq; cū Romulo imperauit, et Titus Linius, & Dionysius Halycarnasæus copiose scribunt, Lanius fuit interfectus à proximis legatorum, qui ad res repetendas

missi non solum sua à Tatio non impetrarant, sed à Sabinis quibusdā inuito Romulo contra ius & fas perempti fuerant. Æquata: æqualia facta. Tempus adest soluere: figura est græca. Nam soluendi in soluta oratione diceretur. Fundamine magno: firmo fundamento. Res Romana: imperium Romanum. Et præside pendet ab uno, & unius præsidis & regis nutu regitur atq; gubernatur. Dignoq; nepoti: Romulo. Imponere cælo: in numerum Deorum referre. Nam memoro: in memoria habeo. Alias memorare significat narrare. Est autem parenthesis, ordo nāq; est, Tu mihi quondam, & olim dixisti concilio Deorum præsentē, unus erit Romulus.

Ius, quem tu ò Mars tolles & extolles in sydera cæli. Et nubibus aëra cæcis: hoc ex historia sumptum est. Nam Romulus, ut narrat T. Liulus, cum ad exercitum recensendum concionem in campo ad Capræ paludem haberet, subito coorta tempestas cum magno fragore tonitribusq; tam denso regem operuit nimbo, ut conspectam

eius concioni abstulerit, nec deinde in terris Romulus fuit uisus. creditus est autem à patribus propter morum asperitatem fuisse dilectus, sed plebi persuaserunt ipsum in sydera fuisse translatum. Promissæ rapinæ: rapiendi Romuli è terris in cælum. Sensit: cognouit. Verberis: flagelli quo equi uerberantur. Nemorosi Palatii: nemoribus obfiti. Palatium autem unus est ex collibus Romanis, imperatorum sedes clarissimus, quod nunc uulgus Palatium maius uocat. Non regia iura regi non cõuenientia. De libris enim priuatorum iudicabat.

[Aut, non regia, pro, ciuilia, et aequalia, cuiusmodi non à regibus qui omnia suo arbitrio moderantur, sed in reipub. & ciuilibus aequali iure, & iisdem legibus constitutis, dicuntur.] Suo Quirini: suis Romanis.

Intabescere: liquecere, aq; consumi. Et puluinaribus altis: sedibus atq; altaribus excelsis. Puluinaria nãq; lecti dicuntur, qui in Deorum templis sternebantur. Trabeati: trabea induti. Nã Romulus dũ uiueret trabea ueste utebatur. Trabearum autem genera sunt tria, ut scri. Suetonius in libro de genere uestium. Vnum quod Dijs sacratur, quod torum est purpureum. Alterum est regum quod quidam est purpureum, sed albo infestum. Tertium est augurale de purpura & corola mixtum.

[Alij legunt. Et puluinaribus altis Dignior est qualis trabeati for. Quir. Vt sit sensus, talem tunc apparuisse, qualis postea imago aut effigies eius cum trabea, siue trabea induti, pingi, ac fingi consuevit.]

ACT. Flebat ut &c. Argumentum. Herfiliæ coniunx Romuli, cum fieret amissum coniugem post datam ei à Iunone immortalitatem Cira Quirini nuncupata est, quorum templa à populo Romano in colle Quirinali cõstituta sunt. Limite curuo: arcum dicit per quem Iris decurrere dicitur. Herfiliæ autem Romuli uxoris Metamorphosin

exponit poeta, nam & ipsa in Deam nomine Ora fuit conuersa. Nunc esse Quiri, qui in Deorum numerum translatus est. Siste tuos fletus: hoc est tuis fletibus finem impone. Pete lucum: uade ad lucum. Colle Quirino: qui à Quirino, Quirinalis fuit cognominatus.

Romani regis: Romuli qui post mortem Quirinus fuit appellatus. Per arcus pictos: per arcus uariis coloribus distinctos. Et liquet: constat. Offer: ostende.

Ora: faciem, figuram. Cælum accepisse uidebor: felix mihi esse uidebor. Cum uirgine Thaumantia: cum Iride Thaumantis filia. Romuleos colles: Quirinalem collem. Cessit: recessit. In auras: in aërem. Notis: amicis. R manæ conditor urbis: Romulus. Et priscum pariter: nã corpus ex mortali effectum est immortale, & pro Herfiliæ Ora fuit cognominata. Quæ nunc Dea iuncta Quirino est: nam Ora in templo Romuli colebatur.

ACT. Varii interea &c. Argumentum. Micylus ÷ Alemonis filius procreatus Argis cum quieti se dedisset, Hercules uisus est, qui eum moneret, ut patriam relinqueret, & secundum Aetarem a Iunem consideret. Quicquid facere extimesceret, quia lex uetaret deserere patriam, & in aliam ciuitatem transire. Rursus admittitur est. Metuens itaq; penates suos destituit, ideoque in iudicium publicum est deuocatus, & cum partem pro se & populi partem aduersus se haberet, iudicaturis calculi albi ac nigri dati sunt, ut attri damnarent, candidi absoluerent. Micylus ÷ ita peritimens periculum capitis, Herculem inuocauit, ut laboranti sibi quia eius iussis obtemperasset, ferret auxilium, cuius preces non incassum abierunt. Nam cum calculi more patriæ in urna effusi deducti essent, omnes apparuerunt in colorem album conuersi. Quamobrem ille metu liberatus per Ionium pelagus nauigans cum in Italiam uenisset, & Aetarem amnem attigisset, sicut præceptum erat urbem cõstituit, eamq; à proximo furtulo cui Taras ÷ Neptuni filius subiectus erat, Tarentum ÷ nominauit.

E i Raphaelis

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

Romulus in deum

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

ACT.

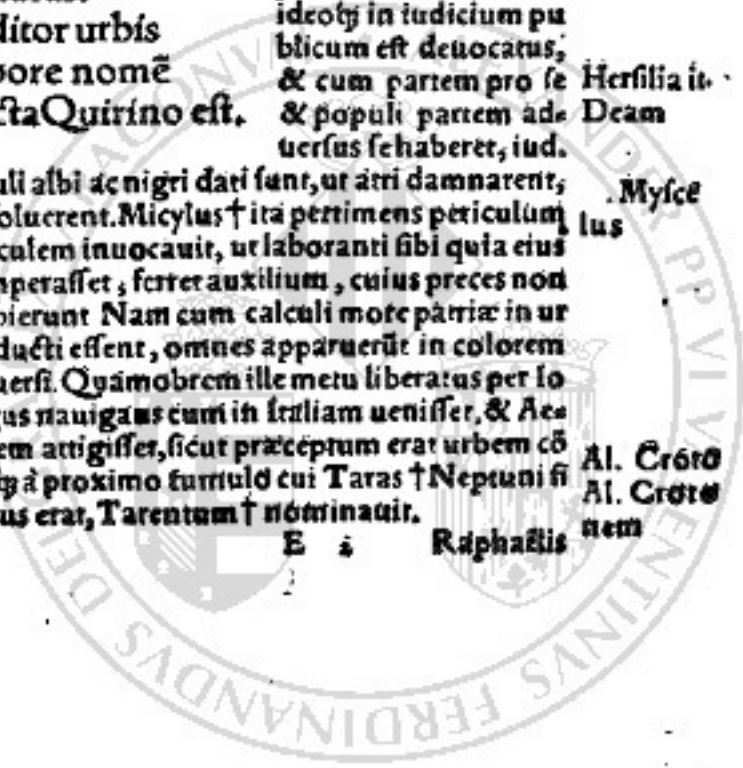
ACT.

qualis latium

cooco

ACT.

ACT.

RAPHAELIS REGII IN QUINTVM DECIMVM METAMORPHOSES Ovidij librum Enarrationes.

Numa Pompilius

Væritur interea. Quo commodius & librum libro, & Metamorphosin Metamorphosi coniungat poeta, eorum sequitur opinionem, qui sentiunt Numam Pompilius in magnam Græciam iussisse, ut Pythagoricis dogmatibus instrueretur.

Quam quidem opinionem Livius compluribus refellit argumentis, sed hoc possimum quod Pythagoras tempore Numæ non fuit. Tantæ molis tantæ imperij per translationem. Tanto regi: quantus fuit Romulus. Clarum Numam nobilem, sua iustitia, & integritate notum. Numa enim Pompilius Curibus in Sabinis ortus, vir indytra iustitia & religione, consubtilissimusque, ut in illa quisquam ætate esse poterat, omnis divini atque humani iuris, usus est senatui populoque Romano dignus, qui Romulo in Regno succederet. Ritus: mores. Requirit: inquit, scrutatur. Huius amor curæ: cupiditas perdiscendæ rerum Naturæ. Curibusque Cures (ut Strabo narrat) opulentissima fuit Sabinorum urbs: ex qua evocati sunt T. Tatius, & Numa Pompilius reges, unde Romani Quiritis fuere cognominati. Sic enim ab his appellatur, qui conditiones ad populum habent. Penetraret: cum difficultate iret. Per varios namque populos illud transire oportuit. Herculei hospitis: Crotonis. Nam Croton redeuntem ex Hispania Herculem cum Gerionis armentis hospitio suscepit, à quo etiam didicit futurum tempus, quo illic civitas insignis nomine illius condideretur, quod & verum fuit. Nam Micylus quidam Alemonis filius in somnis ab Hercule est admonitus, ut patria relicta (Argolicus namque erat) se conferret ad Aesaris fluminis ostia, ibique urbem ædificaret. Is cum sarcinulas colligere cepisset, reus est factus, quod contra leges commigrare vellet. Mors enim illi proposita erat, qui patriam desere tentasset. Cum vero ferenda sententia foret, & aut suffragiis nigris condemnandus, aut albis absolvendus, sibi timens, Herculem, cui paruerat, rogavit, ut sibi auxilio esset. Statimque calculi omnes ex nigris facti sunt albi. Quare absolutus Micylus in loco sibi ab Hercule monstrato urbem ædificavit, quam de nomine Crotonis ibi sepulti, Crotonem appellavit.

Croton

Al Mycelus

Al Mycelus

MICYL.

Fama Numam, non ille satis cognosse Sabinæ Gentis habet ritus animo maiora capaci Concipit, & quæ sit rerum Natura requirit. Huius amor curæ, patria, Curibusque relictis Fecit, ut Herculei penetraret ad hospitis urbem. Grata quis Italicis autor posuisset in oris Mœnia quærenti, sic è senioribus unus Rettulit indigenis, veteris non inscius ævi. Diues ob Oceano bobus Ioue natus Hiberis

P. OVIDII NASO. METAMORPHOSES Liber XV.

Væritur interea, quis tantæ pondera molis Sustineat, tantoque queat succedere regi. Destinât imperio clarum prænuntia veri

ut ibi conderet urbem, ubi imbre: & aëre, hoc est, caelo sereno irrigatus fuisset. Quod quidem ille tamen impossibile factum existimaret, classe tamen comparata in Italiam navigavit. Cæterum cum diu varijs periculis & laboribus vexaretur, nec condendæ urbis locum inveni- ret, accidit ut ex mare forte quodam in gremio pellicis recumberet, atque illa ut erat pro viro sollicita, lachrymas in caput recumbentis deliquaret. His igitur excitatus ille, & oraculi admonitus (erat enim pellicis aëria nomen) cepit eodem loco urbem condere, eamque Crotonem appellavit. Strabo autem etiam illud addit, quod cum Myscelus, ex oraculo Crotonem condere missus, Sybaritarum terram conspicatus esset, eam quæ multo fertiliorem ac meliorem iudicasset, denuo oraculum interrogavit, nam Crotonem omissa Sybarim ædificaret, atque ibi tunc responsam illi da-

rum in hunc modum

Μίσελος ἔφη πάλιν εὐκέρως λέγειν ἔχοντες

καλομακάροισι, ἵππεσσι δὲ δὴ δὴ ἔσσι, ἰανίη.

Quos Versus Erasmus explicat in proverbio Donum quodcumque dat aliquis, proba. Iam apud Suidam hoc quoque fabulæ adijcitur. Quo tempore Myscelus ad oraculum consulendum abiit, eodem tempore illuc & Archiam venisse à quo Syracusæ conditæ. Iste responsum pariter datum, hoc modo

Χώρα γὰρ πάλιν εὐκέρως λέγειν ἔχοντες

ἡλθὲν ἱππομένει ποίησι, γίνα γὰρ γὰρ ἰανίη

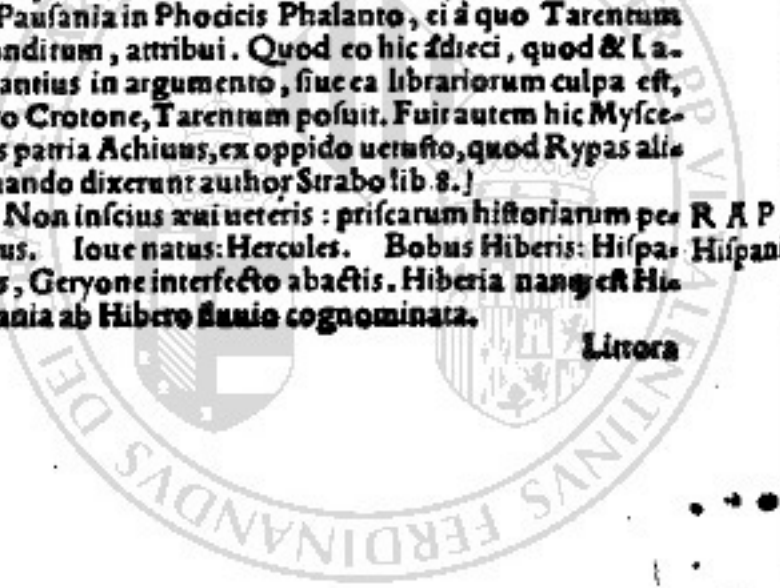
Αὐτὸ δὲ ἡ δὴ πρὸς τὸ ἀγαθὸν πρὸς τὸν εὐδαίμονα

Μακάροισι καλομακάροισι, ἵππεσσι δὲ δὴ δὴ ἔσσι, ἰανίη.

Atque ita Archiam Diuitias, Myscelum Salubritatem elegisse, inde factum ut Syracusæ diuitijs, Croton, salubritate cæli memorabilis esset, quod & proverbia testantur, Syracusarum decima, & Crotonem salubrior. Cæterum neque illud hoc loco prætereundum, Quæcumque Suidas, Strabo & alij de Myscelo tradunt, ea à Pausania in Phocicis Phalanto, ei à quo Tarentum conditum, attribui. Quod eo hic adieci, quod & Lactantius in argumento, siue ea librorum culpa est, pro Crotonem, Tarentum posuit. Fuit autem hic Myscelus patria Achivus, ex oppido venusto, quod Rypas alij quando dixerunt auctor Strabo lib. 8.)

Non inscius ævi veteris: prisca rerum historiarum peritus. Ioue natus: Hercules. Bobus Hiberis: Hispanis, Geryone interfecto abactis. Hiberia namque est Hispania ab Hiberno flumine cognominata.

Litora

Littora Lacinia: Lacinium promontorium est Italix inter Adriaticum mare et Ionium à Lacinio latrone què Hercules interfecit dictum, in eo templum fuit Iunonis Lacinix, unde Virgilius, Atollit se Diva Lacinia con-

Sybarim: Sybaris urbs est, & fluvius Calabriae. Urbis aë postea Thurion fuit cognominata, quæ à Crotoniatis fuit capta. Salentinumq; Neræthum: Neræthum quidem legitur sed corrupte, ut ex Strabone (lib. sex.) colle-

tra. Longum laborem: longi itineris de-
fatigationem. Accep-
tissimus, gratissimus.

Huac super incum-
bens: anastrophe est. Il-
la namq; præpositio su-
per, quæ præponi de-
beret, postponitur.

Pressum gravitate
soporis, hoc est gravi
somno oppressum.

Clauiger: Hercules.
Aefaris diuersi: remo-
ti, lōge moti. Est enim
fluuius Calabriae iux-
ta Crotonem labens.

[Vt & Strabo memi-
nit lib. 6.] Ipete: ad-
petendum & quæren-
dam uade. Recētia
uisa: noua insomnia.

Pugnari: dissidet.
Densissima: obicuri-
sim. Canur sydereū:
syderybus ornatum.

Visus adesse: hæc par-
ticula cū est subaudi-
da. Idem Deus: Her-
cules. Patrium pene-
trale: p. e. num domi-
ciliū. Agitur reus:
accusat. Peragere
ad reum damnare est.

Spretarū legum: con-
temptarum. Sine re-
ste: ipse nāq; confessus
est se cōmigrare decte-
uisse. [Causam autem
priorē uidetur dixisse
respectu rē Aristophanis
quam uocant.] Fe-
cere cælum: aperuere,
acquisiuerunt. Nam tu
mihi criminis auctor:
nam tu mihi persuasi-
sti ut commigrarem.

Lata est sententia tri-
stis: ab effectu. Condē-
natus namq; fuerat Mi-
cylus. Proprie autē sen-
tentia à iudicibus ferri
dicitur, quamuis in ex-
emplaribus ferè, Dara
corrupte legat. Can-
dida sententia: ad cal-
culos alludit. Lacedæ-
monium Tarentū:
à Lacedæmonijs cōdi-

tum. Nam Tarentum urbs est Calabriae, quæ & Taras à
Græcis appellatur, à Tara Neptuni filio ædificata, à Par-
thenis uero Lacedæmoniorum duce Phalanto ampli-
cata, ut & Iustinus & Plutarchus copiose scribunt. Et

Littora felici tenuisse Lacinia cursu

Fertur, & armento teneras errante per herbas

Ipsæ domum magni, nec inhospita tecta Crotonis

Intrasse, & requie longum releuasse laborem.

Atq; ita discedens auro dixisse, nepotum

Hic locus urbis erit, promissaq; uera fuerunt.

Nam fuit Argolico generatus Alemonē quidam

Myscelus† illius Dijs acceptissimus æuis.

Hunc super incumbens pressum gravitate soporis

Clauiger alloquitur, lapidosas Aefaris undas

Ipete diuersi, patrias age desere sedes.

Et nisi paruerit, multa ac metuenda minatur,

Postea discedunt pariter, somnusq; Deusq;

Surgit Alemonides, tacitaq; recentia mente

Visa refert, pugnatq; diu sententia secum.

Numen abire iubet, prohibent discedere leges,

Pœnaq; mors posita est patriam mutare uolenti.

Candidus Oceano nitidum caput abdiderat Sol,

Et caput extulerat densissima sydereum nox.

Visus adesse idem Deus est, eademq; monere,

Et nisi paruerit, plura, & grauiora minari.

Pertinuit, patriumq; simul transferre parabat

In sedes penetrare nouas, fit murmur in urbe,

Spretarumq; agitur legum res, utq; peracta est

Causa prior, crimenq; patet sine teste probatum,

Squallidus ad superos tendens reus ora, manusq;

O cuius cælum bis sex fecere labores,

Fer precor (inquit) opē. nā tu mihi criminis auctor.

Mos erat antiquis, niueis, atrisq; lapillis,

His damnare reos, illis absoluere culpa.

Tunc quoq; sic lata est sententia tristis, & omnis

Calculus immitem demittitur ater in urnam,

Quæ simul effudit numerandos uersa lapillos,

Omnibus è nigro color est mutatus in album,

Candidaq; Herculeo sententia numine facta

Soluit Alemonidem, grates agit, ille parenti

Amphitryoniadæ, uentisq; fauentibus æquor

Nauigat Ionium, Lacedæmoniumq; Tarentum

Præterit, & Sybarim, Salentinumq; Neæthum,

Thurinosq; sinus, Temesenq; & Iapygis arua,

Vixq; pererratis quæ spectant littora terris,

Inuenit Aefarei fatalia fluminis ora,

Nec procul hinc tumulū, sub quo sacra Crotonis

Ossa tegebat humus iussaq; sibi moenia terra

Condedit, & nomen tumulati traxit in urbem.

mulum: sepulchrum. Iussa terra: ab Hercule. Et no-
men tumulati traxit in urbem, nam Croton à Crotonē
heroē fuit dicta, unde Crotoniatis declinantur. Est & a-
lia urbs eodem nomine, Thesicæ olim Metropolis.

E s Talia

Næthus

Salentini

Thurino: by sinus:
Thurij urbs est Calab-
riae, quæ & Thuria
& Thurion dicta est à
Thuria fonte. Hæc
prius Sybaris, nouissi-
me Copia fuerunt ap-
pellatæ, unde Thuri-
nus declinatur. Tem-
esenq;: Temese urbs
est Calabria.

[Hæc cadē & Tem MICYL.

psa aliquando dicta
fuit, ab Ausonibus cō-
dita, mox ab Aetolis,
qui cum Thoante ad
eam Italix partem ap-
pulsifuerunt, occupa-
ta, atq; inde iterum à
Brutijs. Hinc & Tem-
esæus Genius, de quo
prouerbio dicitur. Eu-
dēq; in: eligi fuisse, de
qua apud Homerū O-
dyss. primo Mētēs ait,
ἐλπίς τις οὐρανὸν ἀέθριον
ἐκάλειρεν ἰσθμῶν τε.

ἐπιταύρω μὲν χελύδρ, ἢ
γὰρ ἂν ἴασις ἴσσορ.
auctor Strabo.

Quamquam rursus
sunt, qui locum hunc
corruptum iuspiciunt
& pro Temesen, r-
scio quid aliud legi de-
bere parent. Sed ego,
quoniam mox sequi-
tur, & Iapygis arua, &
Strabo quoq; in descri-
ptione Iapygiæ Tem-
esē meminit, non ui-
deo quid difficultatis
aut uisus locus hic ha-
beat. Nisi quod suum
cuiq; iudiciū relinquo.

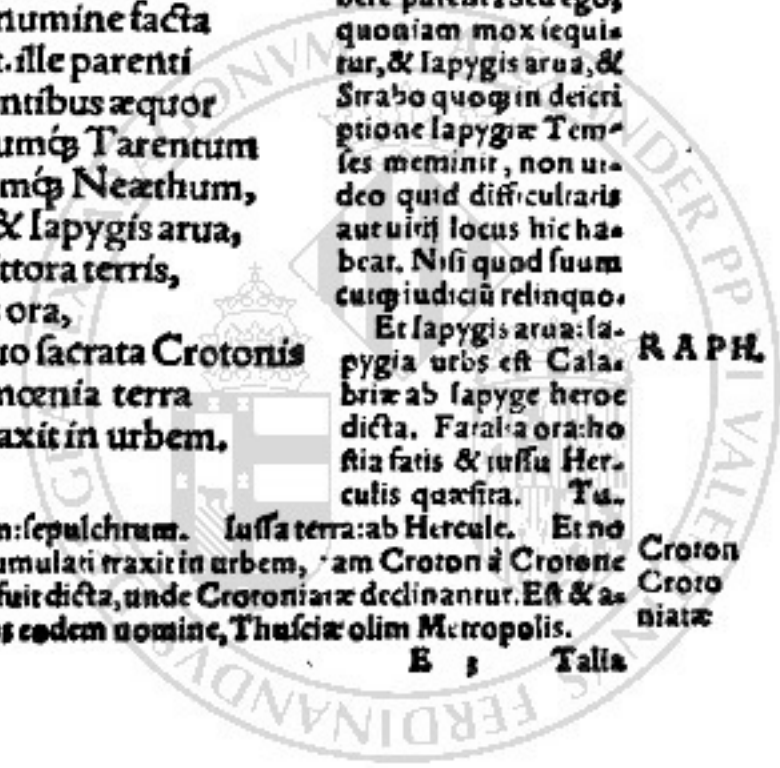
Et Iapygis arua: I-
pygia urbs est Calab-
riae ab Iapyge heroe
dicta. Fatalia ora: ho-
stia fati & iussu Her-
culis quæfita. Tu-

RAPH.

Croton
Croto-
niatis

Micyl

Calculi ni-
m in can-
didos

LACT.

Talia constabat &c. Argumentū. Pythagoras Samius tyrannidem fugiens cum patriam reliquisset Italiam uenit, & quæ didicerat de rerum natura, mundiq; ad modum seculi aurei, docet ad usus terræ necessarios cuncta præbente seculo, nefas esse animalibus uesci. quod essent consanguineæ animæ mortaliū in proximo tem-

Pythagoras Samius

pore, & quod corporibus corpora transfunderentur. Postea paulatim concessum est, ut maleficis ferè dolis intercepte occiderentur, & mansuetarū foetus suos, quod fruges satas erueret. Itē capri quod uitam maturā percepere assucuisissent, ne fructus cresceret.

RAPH.

Primordia: principia. Positæ urbis: Crotonis. Vir fuit hic ortu Samius: periphrasis est Pyth. *γεννηθεος*. nā Pythagoras Samius fuit, qui odio tyrannorum patriā relinquens Crotonē uenit, ubi philosophiā profiteri cepit, unde etiā philosophi Itali ei faciūt cognominati. Pythagoras autē primus omnium *μεταμορφωσις*, hoc est, animarū de corporibus in corpora trāsitum inuexit, eoq; uentit ne carnib; homines uescerentur, quo faciliori uictui assuecerent, semperq; cibos parabiles haberet. Hinc enim *εὐφραντα* corpori, & ingenio acumen acquiri aiebat. Multas autē Metamorphoseis ex Pythagorico dogmatis poetra de scribit. Hic: pro illic Crotoni, quo se contra lit Numa Pompilius, ut Pythagorā audiret.

Pythagoras dogma

Ortu: origine. Et dominos: tyrannos.

Mente: mentis contemplatione. Deos adiit: celestia ac diuina scrutatus est. Oculis pectoris: ingenio. Haurit: percepit, intellexit. Vigili cura: diligenti studio.

Dabat: proponebat. Cœtumq; silentium: alludit ad morem Pythagoreorū, quibus ad certum usq; tēpus (ut Gellius scribit ca. 9. li. primo.) pro æstimato capto solentiq; silentium iniungebat. Dictaq; mirantium: uerba Pythagore ob summā grauitatem admirantium. Tanta namq; fuisse auctoritate Pythagoras traditur, ut discipuli etiam nullam dictorū rationem assignasset, maximam adhiberet fidem, roganq; alicuius dicti rationem, responderent, *αὐτὸς ἔφη*, hoc est ipse dixit, Pythagoram inuenientes, existimarēq; se Dei uocem audire. Pythagoras quidem fuit appellatus, quod non minus quā Pythiæ uera loqueretur. Magni primordia mundi: de quibus uariæ sunt Philosophorum opiniones, ut in primo diximus.

Et rerū causas: in quibus inueniendis maxime philosophi laborant. Et quid natura: sit uerbum subauditur. Natura autē ab Aristotele diffinitur esse principium motus & quietis. Hæc autē omnia a physicis tractantur.

Quid Deus: quæ nam sit Dei diffinitio. Deum autem scribit Plato esse summū bonum: omniumq; bonorum autorem. Vnde niues: qua ex causa niues generentur. Ut scribunt physici, ex pluuia frigore condensata niues generantur. Quæ fulminis esset origo, ex collisione nubium fulmen exprimi putatur. Iuppiter an uenti: quæ causa tonitru foret. Alij namq; tonitru esse aiunt aëris uolumentem strepitum. Alij autem eruptionē uentorum effracta nube cum maximo impetu cœlantium. Quid quateret terras: quid faceret terræ motus. Vēti autē in subterraneis cauernis reclusi, neq; exitum habentes in causa terræ motuū esse dicuntur. Qua sydera lege mearent: alia namque syderū cum mundo, alia contra mundū meare dicuntur. Et quodcūq; latet: omnia inquit hominibus alioquin incognita docebat Pythagoras.

Arguit: reprehendit, sed arcuit per. c. rectius legeret, hoc est uentit. Parcite mortales: grauiissima Pythagore oratio, qua hominibus dissuadet ne carnibus uescantur. Hæc autem de Empedocle, qui Pythagore dogmata carminibus cōplexus est, sumpta esse uidentur, id quod facile ex ijs, quæ de Pythagora scribit Gellius percipi potest. Tantū uero ab usu carniū Pythagoras abhorruisse a Diogene scribitur, ut arx Delij Apollinis genitoris, quem solum colebat, frumenta, hordecum, ac placentas sine ullo igne imposueris, nec ulla unquam iecinora, ut in Delio rum rep. Ari. testatur. Parcite temerare: nolite uiolate. Deducentia: inclinantia. Tumida: succi plena. Lacteus humor: periphrasis est lactis. Molliri: mollia fieri, & coqui. Thymi: herba est apibus gratissima thymus. Prodigia tellus: quæ omnia copiose effundit. Suggestit: subministrat. Et pecudes oues. Armenatq; boues. Ingenium: natura. Heu quantum scelus est: a terpi dissuadet Pythagoras hominibus, ne carnibus uescantur. In uiscera: in uentrem, & intestina. Uiscera: carnes. Animantem: hominem.

Talia constabat certa primordia fama
Esse loci, positæq; Italiam in finibus urbis.
Vir fuit hic ortu Samius, sed fugerat unā
Et Samon, & dominos, odioq; tyrannidis exul
Sponte erat. isq; licet cæli regione remotus,
Mente Deos adiit, & quæ Natura negabat
Visibus humanis, oculis ea pectoris hausit.
Cumq; animo, & uigili perspexerat omnia cura,
In medium discenda dabat, cœtumq; silentium,
Dictaq; mirantium magni primordia mundi,
Et rerum causas, & quid Natura docebat,
Quid Deus. unde niues, quæ fulminis esset origo,
Iuppiter, an uenti discussa nube tonarent.
Quid quateret terras, qua sydera lege mearent,
Et quodcūq; latet, primusq; animalia mensis
Arguit imponi, primus quoq; talibus ora
Docta quidem soluit, sed non & credita uerbis.
Parcite mortales dapibus temerare nefandis
Corpora, sunt fruges, sunt deducentia ramos
Pondere poma suo, tumidaq; in uitibus uuæ.
Sunt herbæ dulces, sunt quæ mitescere flamma,
Molliriq; queant, nec uobis lacteus humor
Eripitur, nec mella thymi redolentia flore,
Prodiga diuitias, alimenta q; mitia tellus
Suggestit, atq; epulas sine cede, & sanguine præbet.
Carne feræ sedant ieiunia, nec tamen omnes.
Quippe equus, & pecudes, armenta q; gramine ui-
At quibus ingenium est immanis, ferūq; uunt,
Armenia tigris, iracundiq; leones,
Cumq; lupis, urfi dapibus cum sanguine gaudent.
Heu quantum scelus est in uiscera, uiscera condit,
Congestisq; auidum pinguescere corpore corpus,
Alteriusq; animantem, animantis uiuere leto.
Scilicet in tantis opibus, quas optima matrum
Terra creat, nil te nisi tristitia, mandere sauo

quæ de Pythagora scribit Gellius percipi potest. Tantū uero ab usu carniū Pythagoras abhorruisse a Diogene scribitur, ut arx Delij Apollinis genitoris, quem solum colebat, frumenta, hordecum, ac placentas sine ullo igne imposueris, nec ulla unquam iecinora, ut in Delio rum rep. Ari. testatur. Parcite temerare: nolite uiolate.

Deducentia: inclinantia. Tumida: succi plena. Lacteus humor: periphrasis est lactis. Molliri: mollia fieri, & coqui. Thymi: herba est apibus gratissima thymus. Prodigia tellus: quæ omnia copiose effundit. Suggestit: subministrat. Et pecudes oues. Armenatq; boues. Ingenium: natura. Heu quantum scelus est: a terpi dissuadet Pythagoras hominibus, ne carnibus uescantur. In uiscera: in uentrem, & intestina. Uiscera: carnes. Animantem: hominem.

Ritus

Ritus Cyclopi: qui carnibus humanis, crudisq; uescerantur. Dissuadet aut ab inhonesto. Turpe namq; est homini imitari & feras, & suos Cyclopi mores. Male morati: malis moribus præditi. Hæc autem cum interrogatione & ironia legenda sunt.

Cui fecimus aurea nomē: figurata est locutio, quam auram appellauimus. A felicitate uero aureæ ætatis sumptum est hoc argumentum. Fœtib; arboreis: fructibus arboreis: fructibus arborum. Fortunata: felix & beata polluit: inquinauit. Mouere pennas: uolauerunt.

Tutæ securi, sine periculo. Neq; enim tunc illis retia tendebantur.

Impavidus: intrepidus, sine ullo timore.

Victibus: facilitati uiuendi. Quisquis fuit: ignoratus namque quisnam fuerit, tametsi Iouem fuisse scribant poëtae. Corporeas dapes: epulas ex corpore & carne confectas.

Fecit iter: aperuit uis.

Sceleri: cædibus, & homicidijs. Idq; satis fuerat, ut feras interficeremus. Nostrumq; potentia letū: feras quidem nobis perniciosas interficiendas esse ait, sed earum carnibus nō esse uescendum.

Inde: à cæde ferarum deuentum est ad cædem uenturam: ac mansuetorum animalium, & quod peius est, hominum quoque. Pando: recuruo. Eruerit: subruerit, subuertit. Sus autem Cereri imolari solebat, ut caper Baccho. Spem anni: segetem, & frumentum. Morfa: corrosa. Nocuit sua culpa duobus: cōcedit Pythagoras suam quidem & caprum merito fuisse iugulatos. Verū oues & boues nihil prorsus unquam mali cōmississe. ac potius humano generi maximopere prodesse, eorum non esse interficiendos.

Duobus: sui, & capro. Nectar: lac suauissimū. Et præcæ aut cōmoda, quæ ex ouibus habent, alicuius Pythagoras, quo facilius ab illis occidendis homines deterreantur. Tolerare: ad tolerandū. Immemor: ingratus. Demū: affectui seruit hoc loco demum, quemadmodum & tandem aliquando. Ruricolæ: bouem, quo rura & arua colantur. Qui trita labore: interpretatio est, idem enim dicit per diuersa uerba. Est autem ordo: Qui percussit securi illa colla, quibus toties durum aruum trahendo aratū renouauerant. Tunc autem renouatur aruum cum aratro proscinditur. Numen supernum: Iouem, siquidem Ioui sacrificiū iuuentum. Victima labe carens: uo ac morbo. In cæue uero & imolatione boum describenda commemoratur Pythagoras, quo facilius ab illis interficiendis homines deterreret. Ad id autem alludit poëta, qd paulo ante dixi, Pythagoram non uictimas, sed placentas in Deorum sacrificijs obulisse. Cruentas namque hostias Dijs offerri uetabat, solamq; aram, quæ sine sanguine esset adorandam censebat.

Nam placuisse nocet: nisi enim placeret non immolare, est autem parenthesis. Et auro: auratis cornibus.

Quas coluit fruges: mola namque salsa quæ ex farre & sale conficitur imponebatur altissimarum frontū.

[Cultros inficit in liquidam præuisos forsitan unda. Inspiciunt: inde haruspices sunt dicti, ab harugis, hoc est, uictimis inspiciendis. Scrutantur: inquirent. Vettorum dicunt. Vesci: carnibus uesci dicunt.]

Vulnera dente iuuat: ritusq; referre Cyclopi:
Nec nisi perdidideris alium, placare uoracis,
Et male morati poteris ieiunia uentris:
At uetus illa ætas, cui fecimus Aurea nomen.
Fœtib; arboreis, & quas humus educat herbis,
Fortunata fuit, nec polluit ora cruore.
Tunc & aures tutæ mouere per aëra pennas
Et lepus impavidus medijs errauit in aruis,
Nec sua credulitas piscem suspenderat hamo.
Cuncta sine insidijs, nullaq; timentia fraudem,
Plenaq; pacis erant, postq; non utilis autor
Victibus inuidit, quisquis fuit ille Deorum,
Corporeasq; dapes auidam demersit in aluum,
Fecit iter sceleri, primoq; è cæde ferarum
Incaluisse putes maculatum sanguine ferrum.
Idq; satis fuerat, nostrumq; potentia letum
Corpora missa neci salua pietate fatemur.
Sed q; danda neci, tam non epulanda fuerunt,
Longius inde nefas abiit, & prima putatur
Hostia Sus meruisse mori, quia semina pando
Eruerit rostro, spemq; interceperit anni.
Vite caper morfa Bacchi maceratus ad aras
Dicitur ultoris, nocuit sua culpa duobus.
Quid meruistis oues placidum pecus: inq; tuendos
Natum homines, pleno quæ fertis in ubere nectar:
Mollia quæ nobis uestras uelamina lanas
Præbetis, uitaq; magis, quam morte iuuatis:
Quid meruere boues: animal sine fraude, doloq;
Innocuum, simplex, natum tolerare labores:
Immemor est demum, nec frugum munere dignus,
Qui potuit curui dempto modo pondere aratri
Ruricolam macerare suum, qui trita labore
Illa, quibus toties durum renouauerat aruum,
Tot dederat messes, percussit colla securi.
Nec satis est, quod tale nefas committitur, ipsos
Inscribere Deos sceleri, numenq; supernum
Cæde laboriferi credunt gaudere iuuenti,
Victima labe carens, & præstantissima forma
(Nam placuisse nocet) uittis præsignis, & auro,
Sistitur ante aras, auditq; ignara precantem,
Imponiq; suæ uidet inter cornua fronti
Quas coluit fruges, percussaq; sanguine cultros
Inficit in liquida præuisos forsitan unda,
Protinus ereptas uiuenti corpore fibras
Inspiciunt, mentesq; Deum scrutantur in illis,
Vnde fames homini uetitorum tanta ciborum est:
Audetis uesci genus o mortale: quod oro

thagoras, quo facilius ab illis occidendis homines deterreantur. Tolerare: ad tolerandū. Immemor: ingratus. Demū: affectui seruit hoc loco demum, quemadmodum & tandem aliquando. Ruricolæ: bouem, quo rura & arua colantur. Qui trita labore: interpretatio est, idem enim dicit per diuersa uerba. Est autem ordo: Qui percussit securi illa colla, quibus toties durum aruum trahendo aratū renouauerant. Tunc autem renouatur aruum cum aratro proscinditur. Numen supernum: Iouem, siquidem Ioui sacrificiū iuuentum. Victima labe carens: uo ac morbo. In cæue uero & imolatione boum describenda commemoratur Pythagoras, quo facilius ab illis interficiendis homines deterreret. Ad id autem alludit poëta, qd paulo ante dixi, Pythagoram non uictimas, sed placentas in Deorum sacrificijs obulisse. Cruentas namque hostias Dijs offerri uetabat, solamq; aram, quæ sine sanguine esset adorandam censebat.

Nam placuisse nocet: nisi enim placeret non immolare, est autem parenthesis. Et auro: auratis cornibus. Quas coluit fruges: mola namque salsa quæ ex farre & sale conficitur imponebatur altissimarum frontū.

[Cultros inficit in liquidam præuisos forsitan unda. Inspiciunt: inde haruspices sunt dicti, ab harugis, hoc est, uictimis inspiciendis. Scrutantur: inquirent. Vettorum dicunt. Vesci: carnibus uesci dicunt.]

Inspiciunt: inde haruspices sunt dicti, ab harugis, hoc est, uictimis inspiciendis. Scrutantur: inquirent. Vettorum dicunt. Vesci: carnibus uesci dicunt.]

Inspiciunt: inde haruspices sunt dicti, ab harugis, hoc est, uictimis inspiciendis. Scrutantur: inquirent. Vettorum dicunt. Vesci: carnibus uesci dicunt.]

Inspiciunt: inde haruspices sunt dicti, ab harugis, hoc est, uictimis inspiciendis. Scrutantur: inquirent. Vettorum dicunt. Vesci: carnibus uesci dicunt.]

Inspiciunt: inde haruspices sunt dicti, ab harugis, hoc est, uictimis inspiciendis. Scrutantur: inquirent. Vettorum dicunt. Vesci: carnibus uesci dicunt.]

Inspiciunt: inde haruspices sunt dicti, ab harugis, hoc est, uictimis inspiciendis. Scrutantur: inquirent. Vettorum dicunt. Vesci: carnibus uesci dicunt.]

Inspiciunt: inde haruspices sunt dicti, ab harugis, hoc est, uictimis inspiciendis. Scrutantur: inquirent. Vettorum dicunt. Vesci: carnibus uesci dicunt.]

borum: prohibitarum carnium. Vesci: carnibus uesci dicunt. quod Græci *επιμαρτυρία* dicunt.

Mola salsa

Sed tamen ip. ea. est: quo ad substantiā, siquidem sub-
stantia quis varias suscipiat qualitates & formas, tamen
nunq̄ ipsa mutat. Ergo ne pietas situi, ne igit pietas in
quit uiolet, nolite ani-
mas e corporib⁹ cū per-
turbatōe quadā expel-
lere ea interficiendo.

Parcite ext. nolite ex-
pellere. Cognatas ani-
mas: cognatorū uestro-
rū animas. Et quoniam
ma. se. æquo. in. pfun-
dissima uerborū quaestio-
ne. Cuncta autē esse in
continuo fluxu ait.

Quod perfer: quod
permaneat a mutatio-
neq̄ sit alienum. Va-
gans: fluxa, murabilis.

Ipsa quoq̄ assiduo:
exēplo temporis collig-
it Pythagoras omnia
esse in continuo fluxu.

Et iubar hoc nitidū:
hunc solis splendore.

Media quiete: media
nocte. Aliū autē celi esse
colore in media nocte
colligit, aliū in crepu-
sculo, quādo Lucifer lu-
cere desinit. Prim⁹ uero
Pythagoras (ut scribit
Diogenes) eandē stellā
Luciferū, Hesperumq̄
appellauit. Inficit: tin-
git colore rubicundo.

Pallārias: Aurora Pal-
lāris gigāntis filia. Ipse
Dei clypeus: ipse solis
orbis. Solem autē eun-
dem nō manere collig-
it. In summo: in celi
summitate. Noctur-
nā Dianā: Lunā, quę
semp̄ aut crescit, aut de-
crescit, nec unquā in eo-
dem permanet statu.

Si cōtrahit orbē: si cir-
culū efficit & rotūda ē.
[Alij, si minuit orbē, &
decrecit.] In species
quatuor: partes, uer, æ-
statem, autumnū, hyc-
mem, quę quidē sibi in-
uicē cedunt. Aetatis
nostrā: annū grates ho-
minis referre scribit, nā
ut quatuor sunt anni
partes, ita ex Pythago-
rā: sententiā, quatuor
sunt hominis ætates.
Pueritia quę uiginti an-
nos implet. Adulescen-
tia uiginti. Iuuentū uiginti.
Senect⁹ uiginti.

Pueritia autē ueri similis uidet. Adulescētia æstati. Iuuen-
tū autumnū. Senect⁹ hycmi. Nā tener uer oueritq̄, æsta-
tē iuuentū, autumnū prim⁹ senectuti, hycmē . . . . . pitati

similē esse ait. Roboris experts: firmitate carēs. Turget:
tumeſcit succorum copia. Inſolida: infirma. Et ſpe
delectat agrestes: agricolas sperant enim se fruges om-

nis generis collectu-
ros. Almus ager: ab
alendo alm⁹ dicit ager,
quod homines suis fru-
ctibus alar. Ludit: lu-
dere uidet & luxuriare.

Nec adhuc uirtus in
frondib. ulla est: tenellę
nanq̄ tēpore ueris sunt
frōdes, ut pectorū cor-
pora sine ullo robore
& firmitate. Trāſit in
æſtatē: uerū ſuccedit æ-
ſtas. Robuſtior ann⁹:
pars anni robuſtior.

Fitq̄ ualens iuuenis:
uolenti, fortiq̄ ac robu-
ſto iuueni ſit ſimilis.

Nec uberior: exuber-
dior. Ardeat: ardeat
uarijs cupiditatib. Ex-
cipit autumnus: æſtatē
ſubſequit autumnus, qui
uiridi, prim⁹q̄ ſenectū-
ti ſimilis uidet. Spar-
ſus quoq̄ tēpora canis:
tempora canis capillis
ſparſa habēs. nā tēpora
prima canefcere inci-
piūt. Senilis hycms: ſe-
nectus hycmi ſimilis.

Alba capillos: canos
habēs capillos. Est em̄
ſynecdoche poetica etiā
pueris nota. Noſtra
quoq̄ ipſorū: noſtra e-
tiā corpora in cōtinuo
eſſe fluxu cōſiguit Pytha-
goras. Uertunt: mu-
tant. Fuit illa dies: il-
lud fuit tempus, quo ſe-
mina tantū quę ſper-
mata a Græcis dicun-
tur ſuim⁹. Semē uero ma-
ris & ſemine ait Pytha-
goras ad generationē
hominis conuenire, a
quo quidē Ariſtoteles
diſſentit, ſoliusq̄ ma-
ris ſperma eſſe, idq̄ in
utero mulieris foueri
ait. Speſq̄ hominū
prim⁹: primum inquit
ſpes hominum ſuim⁹.
Ex ſpermate nanq̄ in
uterum mulieris proie-
cti homines nati iri
ſperantur. Aluo: ute-
ro. Aluus nanque eſt
per quam deſluunt ſor-
des. Uterus autem in
quo mulieres conci-

Quatuor
anni p
tes.
Artes
quatuor.

Sed tamen ipſa eadem eſt, animam ſic ſemper eādē
Eſſe, ſed in uarias doceo migrare figuras.

Ergo ne pietas ſit uicta cupidine uentris,

Parcite (uaticinor) cognatas cede nefanda

Exturbare animas ne ſanguine, ſanguis alatur.

Et quoniam magno feror æquore, plenaq̄ uentis

Velaq̄ dedi, nihil eſt toto, quod perſtet in orbe,

Cuncta fluūt, omniſq̄ uagans formatur imago.

Ipſa quoq̄ aſſiduo labuntur tempore motu,

Non ſecus, ac flumē, neq̄ enim conſiſtere flumen,

Nec leuis hora poteſt, ſed ut unda impellit unda

Urgeturq̄ eadem ueniens, urgetq̄ priorem,

Tempora ſic fugiunt pariter, pariterq̄ ſequuntur

Et nota ſunt ſemper, nā quod fuit ante relictū eſt,

Fitq̄ quod haud fuerat, momētaq̄ cuncta nouant:

Cernis & emenſas in lucem tendere noctes,

Et iubar hoc nitidum nigræ ſuccedere nocti.

Nec color eſt idem cæli, cum laſſa quiete

Cuncta ſacēt media, cumq̄ albo Lucifer exit

Clarus equo, ruruſq̄ alius, cum præuia lucis

Tradendum Phœbo Pallantias inficit orbem,

Ipſe Dei clypeus, terra cum tollitur ima,

Mane rubet, terraq̄ rubet, cum conditur ima.

Candidus in ſummo eſt, melior Natura, quod illic

Aetheris eſt, terręq̄ procul contagia fugit.

Nec par, aut eadem nocturnę forma Dianę,

Eſſe poteſt uſquam, ſemperq̄ hodierna, ſequentē

Si creſcit, minor eſt, maior, ſi contrahit orbem.

Quid? non in ſpecies ſecedere quattuor annum

Aspicis ætatis peragentem imitamina noſtræ?

Nam tener, & lactens, pueriq̄ ſimillimus æuo,

Verē nouo eſt, tunc herba uirēs, & roboris experts

Turget, & inſolida eſt, & ſpe delectat agrestes.

Omnia cum florent, Aorumq̄ coloribus almus

Ludit ager, neq̄ adhuc uirtus in frondibus ulla eſt.

Tranſit in æſtatem poſt uer, robuſtior annus,

Fitq̄ ualens iuuenis, neq̄ enim robuſtior ætas

Vlla, nec uberior, nec quę magis ardeat nulla eſt.

Excipit autumnus poſito feruore iuuentæ

Maturus, mitiſq̄ inter iuuenemq̄, ſenemq̄,

Temperie mediū, ſparſus quoq̄ tempora canis.

Inde ſenilis hycms tremulo uenit horrida paſſu,

Aut ſpollata ſuos, aut quos habet, alba capillos.

Noſtra quoq̄ ipſorum ſemper, requieſq̄ ſine ulla

Corpora uertuntur, nec quod fuimus ue, ſumus ue,

Cras erimus, fuit illa dies: qua ſemina tantum,

Speſq̄ hominū, primo matrisq̄ habitauimus aluo.

Artifices Natura manus admouit, & angit

plant, qui & loci a doctis ſcriptoribus appellantur,
ab imperito autem uulgo matrix uocatur, cum ma-
trix ſit ſemina fetus gratia comparata, Columella

de gallinis loquens: nam & octies anno pullos educat, si est bona matrix, Admouit: adhibuit, primum namq Embrya efficit, quos Embryones imperiti medici uocant.

Et angli: suffocari. Distentæ matris: grauidæ, uentremq distentū, ac repletū habentis. E domo: ex utero.

Mox quadrupes: manibus namq ac pedibus infantes repunt: more brutorū.

Sperma in hominem

Aliquo conamine: aliqua re, qua niti possint. Emeritis: exhaustis, præteritis. Labitur decliue: assidue, tanquam fluuius per loca decliua currit.

[Imò per iter decliue, hoc est, de uexum et deorsum uergens, perinde ut sol cum ad occasum tendit, proinde & senectam occiduam dixit, quod ea ultima sit ætatis uerminis, perinde ut occidens, ultima meta cursus solaris.]

Occidua senectæ: ad senectam, quæ facile occidit ac moritur. Subruit: euertit. Demolitur: destruit. Fletq Milo: Athleta fuit Crotoniata tantis uiribus, ut uno ictu nudæ dextræ taurū interfecisse tradatur, humerisq; per stadiū sine fatigatione portasse. Solidarum morte ferarū: robustarum. Alludit autē ad id quod dixi Milonē Crotoniaram tantum corporis uiribus ualuisse, ut taurū uno dextræ ictu interimeret. Fere uitem in exemplarib; n. hre pro morte corru prelegitur.

Milon.

Quatuor elementa.

Al. Hinc uulgo

[De Milone Crotoniata meminere Valerius lib. ix. ca. xii. Athenæus lib. x. & Pausan. Eliacis posteriorib;]

traditur autem non solum bouem humeris gestasse, sed & totum solus deuorasse, unde & epigramma in ipsum tale factum:

Ταῖος ἦν Μίλων ὃν ἄν χεῖρες ἦσαν βρῖθες
Τι πρὸς τὸ δάμαλιν ἰσθμῶς ἰλακταίης
ἔμοις δὲ λυτὸς ἔπληρον ἦν ἰσθμῶν
ἦν γὰρ δὲ ἴσθμῳ κούρῃ παυροῦρμος,
καὶ θαμβῶς μ. μ. ἄντ' αὐτῶν ἀπὸρ ἦσαν θαῦμα
πρόθιν πρὸς α. μ. ἦν ἰσθμῶν
Ὅρ γὰρ ἰσθμῶν πρὸς ἔθνη, ἵε ἰσθμῶν τὸν δὲ
κίβητος, πάντα καὶ αὐτῶν μῦθος ἰλακταίης πρ.]

Fluidos: flacidos, uiribus actoris uacuos. Tyndaris: Helena, quæ bis ob perichritudinē raptā fuit. Primum à Theseo, deinde à Paride. Bene igit Helena turpis ac deformis senectute effecta mirat cur bis fuerit raptā. Tem

pus edax rerū: apostrophe ad tempus graui philosophiæ maxime cōueniens. Dentibus æui: multitudinē annorum. Siquidē anni dentes æui dicunt, quibus omnia rotādi uident. Alludit autē ad dentes rotarū quibus horæ mensurantur in horologijs. Lenta morte: lente ac tarde uenienti. Hæc quoq; nō perstant: elementa quoq; in continuo fluxu esse ostendit. Sunt autem quatuor, quorum duo: telus & aqua sunt grauiā. Duo aër et ignis leuiā.

Quatuor &c. Argumentum. Ipsa quoque initia quatuor, ex quibus generant omnia, transfigurari motibus suis, reuolutā emittellurē in aquas abire, attenuatā efficere ignē, rursus per eundē ordinem retexi, spissatū cū ignē in aëra uerti, hunc in aquā, hanc in terrā abire. Cæterarū rerū perinde uariari quæ tempus aut natura uix acceptas ab initio facies cogit amittere. eadē fluminibus etiā fontibus ac terrenis locis accidere.

Generalia corpora: quatuor elementa ex quibus omnia generantur. Nulloq; premuntur: pondere subaudiatur. Fiunt: generant.

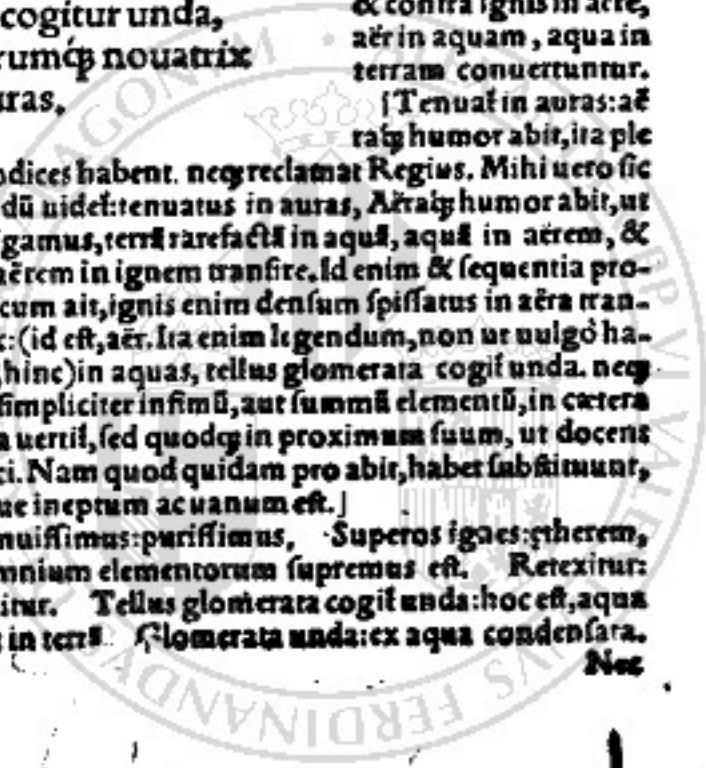
Ex ipsis: quatuor elementis. Et ipsa cadūt: in ipsa resoluunt. nam elementa dicuntur ex quibus omnia cōstant, & in quæ ultima resoluunt. Resolutaq; telus: elementa alterū in aliud transire, pbat. Nā & terra in aquā, et aqua in aërē, & aër in ignē, & contra ignis in aërē, aër in aquam, aqua in terram conuertuntur.

[Tenuat in auras: aëra q; humor abit, ita ple riq; codices habent. neq; reclamāt Regius. Mihi uero sic legendū uidet: tenuatus in auras, Aëra q; humor abit, ut intelligamus, terrā rarefactā in aquā, aquā in aërem, & inde aërem in ignem transire. Id enim & sequentia probant, cum ait, ignis enim densum spissatus in aëra transit, Hic: (id est, aër. Ita enim legendum, non ut uulgo habetur, hinc) in aquas, tellus glomerata cogit unda. neq; enim simpliciter in finē, aut summā elementū, in cætera omnia uertit, sed quodq; in proximum suum, ut docent Physici. Nam quod quidam pro abit, habet substituant, id æque ineptum ac uanum est.]

Tenuissimus: purissimus, Superos ignes: ætherem, qui omnium elementorum supremus est. Retexitur: resoluitur. Tellus glomerata cogit unda: hoc est, aqua transit in terrā. Glomerata unda: ex aqua condensata. Nec

LACT

R. A. P.

Nec perit in tanto: quæ nanq̄ perire uident, in quatuor elementa, uel (ut Aristoteles sentit) in primam materiam resoluunt. **Mihi credite**: hoc sibi credi postulat Pythagoras, quia unigo parum uerisimile uidet. **Nasci** uocatur: quid nasci, quid mori sit, eleganter describit. **Nasci enim aliquid dicit**, cum aliud quam quod fuit ante incipit esse. **Mori uero cū id desinit esse**, quod ante fuit. **Cū sint huc forsitan illa**: corruptio nem unius, alterius generationem esse ait, eaq̄ quæ perire uident, in alia conuertit. **Huc**: in hoc corpus. **Illuc**: in illud corpus. **Summa tamen omnia cōstant**: in summa inquit omnia eadē permanēt, nā uel in quatuor elementa secundū Pythagorā, uel in primā materiam ex Aristotelis sententia omnia resoluuntur.

Sub imagine eadem: sub eadē figura. Sic ad ferrū: ad ferreā aratrem. Ab auro: ab arate aurea. Est autē apostrophe ad secula. **Ver sa est**: mutata est. **Hinc aut colligit id quod toties ait Aristot.** Corruptionē unius, alteri se generationē. **Vidi ego quod fuerat**: id multis exemplis colligi potest. nā ubi nunc est fretum Siculū, ibi fuit terra & quidē solidissima. **Ve enim Plin. narrat**: Sicilia Italiae olim fuit auulsa. **Cypr⁹ Syria, Eubœa Bœotia, Eubœa Abantis & Macris**: rametis in Plin. fere legat corrupte, Atlantē et Macria, Belbicū Bithyniæ, Leucosia Sirenum promontorio.

Vidi factas ex equore terras: nam præterquam quod nouæ insulæ in mari nascuntur, tota Aegyptus olim mare fuisse narrat, Hybanda præterea quondā insula Ionis ducentis nunc à mari abest stadiis. **Et procul à pelago**: etiam in montibus et quidem altissimis conchæ marinæ reperiuntur, ex quo colligitur illic mare aliquando fuisse. **Et eluui: diluuiō.** **Paludosa**: terra subaudiatur. **Ex paludibus autē etiam nunc fertilissimi agri fiunt**, id quod de Pontinis paludibus etiam Horati⁹ in Arte poetica scribit: **Debemur morti nos, nostraq̄ siue receptus Terra, Neptunus classes Aquilonibus arces, Regis opus, sterilisq̄ diu palus aspici remis Vicinas urbes alit, & graue sentit aratrum.**

Quæ sitim tulerant: quæ sicca fuerant loca à paludibus sunt occupata. **Stagnata**: stagna facta. **Hument**: humescunt, humida facta sunt. **Hic fontes novos**: fontes noni sæpenuero oriuntur: maximeq̄ ubi syluæ succiduntur, ut Plin. scribit, interdum etiam arefcunt. **Tremoribus orbis**: terræ motibus. **Nam (ut refert Plinius) ua-**

rie quatitur terra, & mira eduntur opera, alibi prostratis mœnibus, alibi hiatu profundo haustis, alibi egestis molibus, alibi emissis amnibus, nonnunquam etiam ignibus, calidisue fontibus, alibi auerso fluminum cursu. **Excæcata**: occulrata.

[Alij autem exiccata legunt, quam lectionē & ipse approbo: durum enim nimis est, excæcatum, pro occultatū aut absconditum dici, cum alterū actiue potestatis sit, alterum passiuæ.]

Sic ubi &c. Argumentum. **Annē Lyciæ** consumptum ostendit alijs apparuisse, alijs non.

Sic ubi terreno Lyc⁹ est: uarijs probat exemplis multa flumina modo oriri: modo occultari. **Lycus autem fluuius est Asiæ à Cadmo monte fluens**, quæ Herodotus scribit iuxta Colossas Phrygiæ oppidū terræ hiatū subiens occultatur, deinde quinq̄ fere post stadia emergens illabitur & ipse in Mæandrū. **Hæc autē & Plin. scribit.** **Subeūt inquit terras, turbaq̄ red duntur Lycus in Asia, Erasinus in Argolica, Tigris in Melopota-**

mia. Sed duo item alijs sunt fluuij hoc nomine alter ex Arcadia in litras Burre labi, alter apud Eretrios existit.

Sic modo &c. Argumentum. **Asinus diu**

refluēs postea Argis est

redditus uoluntate lunonis.

Sic modo cū bibitur

Erasinus fluuius est Arcadiæ, qui (ut scribit He-

rodotus) à Stryphalide palude oritur, ac nunc quidē in Argolico agro exit, cum antea exitum non haberet.

Et Mysum &c. Argumentum. **Caycus flumen Mysiæ** alijs nunc ripis, alijs ab initio fluxisse fertur.

Et Mysum: Caycus fluuius est Mysiæ, qui aluicem pri-

stinam mutauit.

Nec non &c. Argumentum. **Amasenum flumen Siciliae intumescere, refluere, interdum ficcari.**

Nec non Sicanias: Amasenus fluuius est Siciliae, qui æstate fere exiccatur.

Ante bibebatur &c. Argumentum. **Anigram flumen iucundissimam aquam sitientibus præstitisse.** **Postea-**

quam Centauri ab Herculis sagittis confecti cruorem in eo abluerint, aspero aduenientes fugasse odore.

Ante bibebat: Anigrus, qui & Aniger dicit, fluuius est Græciæ, qui è dulci factus est amarus, postquā in eo selauerunt Centauri ab Hercule uulnerati, quamuis alijs tradant Melampodē ut Proctidas ab infania purgaret, illis ad expiationē aquis usum fuisse, ppter quod ex dulcib⁹

Nec perit in tanto quicq̄ (mihi credite) mundo,
Sed uariat, faciemq̄ nouat, nasci q̄ uocatur
Incipere esse aliud, q̄ quod fuit ante, mori q̄
Delinere illud idem, cum sint huc forsitan illa,
Hæc translata illuc, summa tamen omnia constāt.
Nil equidem durare diu sub imagine eadem
Crediderim, sic ad ferrum uenistis ab auro
Secula, sic toties uersa est fortuna locorum.
Vidi ego quod fuerat quondam solidissima tellus,
Esse fretum, uidi factas ex æquore terras.
Et procul à pelago conchæ iacuerunt marinæ,
Et uetus inuēta est in montibus anchora summis.
Quodq̄ fuit campus, uallem decursus aquarum
Fecit, & eluuiē mons est deductus in æquor.
Eq̄ paludosa siccis humus aret harenis.
Quæq̄ sitim tulerant, stagnata paludibus hument,
Hic fontes Natura novos emisit, at illic
Claudit, & antiquis tam multa tremoribus urbis
Flumina prosiliunt, aut excæcata relidunt,
Sic ubi terreno Lycus est epotus hiatu
Existit procul hinc, alioq̄ renascitur ore.
Sic modo cum bibitur, tecto modo gurgite lapsus
Redditur Argolicis ingens Erasinus in agris,
Et Mysum, capitisq̄ sui, ripæq̄ prioris,
Pœnituisse ferunt, alia nunc ire Caycum.
Nec non Sicanias uoluens Amasenus harenas
Nunc fluit, interdum suppressis fontibus, aret,
Ante bibebatur, nunc quas contingere nolis,
Fundit Anigrus aquas, postq̄ (nisi uatibus omnis
Eripienda fides) illic lauere Bimembres
Vulnera, Clauigeri, uq̄ fecerat Herculis arcus,

LACT.

RAPH.

Lycus.

Erasinus.
Caycus.
Amasenus
Anigrus.

Lactant.

Raph.

Lactant.

Lactant.

Raph.

Amasenus
Lactant.
Anigrus.

Raph.

amaras fuisse effectas, [uide Elifca Pausaniae priora.]
Pisces etiā gignit pessimi saporis. Hic autē fluit ante Mla
nyxus appellabat, cuius aquę irrigatio maculas albas &
impetiginas sanat, qua ex causa Alpheū quoq; d'Alphos
id est, maculas curer, nomē sortitū esse literis proditū est.

LACT. Quid non & Scythicis &c. Argumentū. Hypanim Scy

thiæ amnem marini fa
ctum liquoris cum fue
rit in initio dulcissimi
ob foeminarū Scythiæ
regionis eiusdem. *

RAPH. Quid non & Scythi
cis: Hypanis fluuius est
Scythiæ ex magna pa
lade profluens, circum
quam (ut scribit Hero
dorus lib. 4. pascunt e
qui syluestres candidi.
Es quinq; serē dierū na
nigatione angustus &
dulcis fluit. Sed mox
quatuor à mari dierū
nauiq; sane quā
amar, propter amarū
qui in eū influit fontē.
Est autē hic fons in fini
bus Scytharū Aratorū
& Halyzonū eodē no
mine quo loc⁹ unde e
manat, Scythica lingua
Exipe, id ē, sacre uis.

Lactant. Fluctibus ambitę fue
rant &c. Argumentū.
Antissa & Pharos item
Tyros in Phœnicie in
sula fuerunt.

Raph. Fluctibus ambitę
ex insulis continentem

fieri, ac ex cōtinente insulas exemplis colligit Pythago
ras. Nam Antissa cum antea per se insula esset cum ur
be eiusdem nominis, nunc Lesbos (ut Plinius scribit) li
bro 1. cap. 9. est adiuncta. Pharos: Pharos quoq; in
sula olim fuit. Aegypto adiacens: nunc autem conti
nens est facta, quæ turtim habebat multis tabulatis ex
cellam, & albo lapide mirificē structam eodem nomine,
uo insula, quam quidam Sostratus Gnydius regū ami
cus pro nauigantium salute (ut refert Strab.) lib. 17. ex
truxit. [Meminit & Plin. lib. 1. cap. 85.] Tyros: Tyros
uero urbs est Phœnicie, quæ Alexandri magni tempo
ribus insula fuit. Nam aggere ab ipso cōtinenti fuit con
iuncta, dum illam obsideret, [ut Curtius lib. 4. & ceteri.]

Tyros. Tyros uero urbs est Phœnicie, quæ Alexandri magni tempo
ribus insula fuit. Nam aggere ab ipso cōtinenti fuit con
iuncta, dum illam obsideret, [ut Curtius lib. 4. & ceteri.]

Lactant. Leucada continuam, &c. Argumentū. Idem Leucades
insulæ tres in salo fuerunt, nunc à fluctibus relicte. Item
Zancle coniuncta Italiæ, nunc freto discriminat. Propte
rea id contingit, quod Latonæ sedes ibi est negata.

Raph. Leucada continuam: Leucas urbs est, quæ olim Epi
ro fuit coniuncta. Leucadem autem uocauerunt (ut Stra
bo opinatur) à Leucate sumpto uocabulo. Est autem al
bicanti colore petra in pelagus proiecta, atq; Cephalo
niæ & Leucadi adiacens, in qua est Apollinis Leucate Fa
num. Urbem autem posuit pro insula Ouidius. Nam (si
referenti Plinio credimus) Leucadia peninsula est iuxta
sinum Ambracium, quondam Neritis appellata, accola
rum opere abscissa à cōtinenti, ac reddita uentorū fla
tū congeriem harenæ accumulantium. Oppidum autē
in ea Leucas quondam Neritum dictum. Zancle quo
que: Zancle urbs est Sicilia, quæ nunc Messana dicitur,

olim Italię adiuncta. Eā (ut Strab. li. 6. refert) cōdidere Mela
sentij, qui Pelopōnesum habitā, à quibus & nomē accep
pit, nam prius à curnitare locorū Zancle fuit uocata. nē
curua Zancle uocabat Naxij, qui illā prius edificauerunt.

Si quæris Helicen & Buram, &c. Argumentū. Helice
& Bura Achaie urbes ponto uoratae sunt.

Si quæris Helicen:
Helice urbs fuit Achaie,
in qua Callisto nara
fuisse dicitur, unde (sæ
penumero pro maiori
ponitur urfa.

[Helice Achaie urbs
fuit, ab Helice Selinun
tis filia. Ionis coniuge
nominata, autores Ste
phanus, Pausanias &
Strabo. Callisto au
tem, cuius hic Regius
meminit, non in Acha
ia, sed Arcadia nara fu
it, neque ab urbe Heli
ce cognomen ullum
accepit, sed quod urfa
maior Helice à Poëtis
dicitur, minor autem
Cynofura, diuersam
rationem habet. Nam
Aratus, & qui eum se
quuntur, quorum &
Higynus meminit, He
licen & Cynofuram,
nymphas Idæas, Iouis
nutrices fuisse tradit,
quas Iuppiter officij ac
ministerij sui causa in
ter sydera retulerit.
Quanquam si quis ad

etymologiam uocum respiciat, Helicen ut nō uolens,
hoc est, uertendo, eō quod tota supra terram uertatur dī
ctum inueniat. Cynofuram autem à specie & positu stel
larum, quod canis caudam referat.]

Et Bura: Bura item urbs fuit Achaie, cuius ut He
lices in sinu Corinthio, ut scribit Plinius, etiamnum
uestigia apparent. Est autem in monte sita à Bura Io
nis. ia & Helices dicta, ut Pausanias in Achaicis scri
bit, quæ terræ motu & ipsa quoque cum Helice delata
est, adeo cōcussa fuit, ut ne Deorum quidem statuæ in
tegræ fuerint relicte. Soli autem Burensum qui tunc
abfuerunt, Bura postea habitauerunt.

Est prope Pittheiam tumulus etc. Argumentū. Tumu
lum secundum Troezenam urbem in areā redactū eru
ptione spiritus, quæ terræ increuerat.

Est prope Pittheiam: Pitthei Aethræ patris patriam.
Nam Troezen urbs est Peloponnesi à Trozene Pelopis
filio dicta, quæ & Aphrodisias, & Saronia & Posidonias
& Apollonias & Anthanis fuit appellata. Planiciem autē
in montes conuerti, & cōtrā montes in planiciē transire
colligit Pythagoras. Eam autē huiusmodi mutatiōis cau
sam assignat, quam & Aristoteles in Meteoris affert. Ven
tos enim subterraneos neq; exitū habentes in causa esse
ait, ut plana interdū montes efficiant. Res horrenda:
admiranda. Est autem acclamatio. Vis fra: uiolens
etā terribilis. Cæcis: occultis. Aliqua: uia. Lu
ctata: conata. Flatibus: flammibus. Aut direpta
bicornis Terga capri: periphrasis est utrius.

Plurima cum subeant audita aut &c. Argumentū. Lacus

Lactant

Raph.

Hypan

fluuius.

MICY

Lactant.

RAPH.

Bura.

Lactant.

Raph.

Lactant.

In Africa Hammonis Solis ortu frigescit, obiectusq; So-
lis calefcit, postmodum in glaciem uertitur.

A P H. Plurima cum subeant: in mentem ueniant. Super:
insuper. Medio tua corniger Hammon: Iuppiter sub
figura arietis in Libya hac de causa colitur, quod cum
Liber pater per Libya: deserta exercitum ducens siti la-

Mira a-
quarum
natura

Crathis &
Sybaris
fluuji

A C T.
Salmacis
fons

Raph.
Iouis fons

Athama-
nia

MICYL.

Lact.

Raph.

Cicones

Lact.

Raph.

Pauca semper referam, quid? no & lympha figuras
Datq; capiteq; nouas: medio tua corniger Hammō
Vnda die gelida est, ortuq; obituq; calefcit.

Admotis Athamantis aquis accendere lignum
Narratur, minimos cum Luna recrefcit in orbes.

Flumen habent Cicones, quod potū faxea reddit
Viscera, quod tactis inducit marmora rebus.

Crathis, & hinc Sybaris uestris conterminus oris,
Electro similes faciunt, auroq; capillos.

Quodq; magis mirū, sunt qui no corpora tantū;
Verum animos etiam ualeant mutare liquores.

Cui non audita est obscenæ Salmacis unda:
Aethiopesq; lactis, quos si quis faucibus hausit,

Aut furit, aut patitur mirum grauitate soporem,
Clitorio quicumq; sitim de fonte leuauit,

Vina fugit, gaudetq; meris abstemius undis.
Seu uis est in aqua calido contraria uino,

Siue quod indigenæ memorant, Amythaone natus

Achaia: fluius iuxta Aegae labens; a miscendis aquis
cognominatus, quod a duobus fluminibus incrementa
sulcipiat, a quo & Italicus (ut Strabo & Pausanias aiūt)
fuit appellatus.

[Crathidis quidem meminit Pausan. in Achaicis &
Arcadicis. De utroq; autem Strabo lib. 6. his uerbis. ἰρι-
ξὸς δ' ἐστὶ διακρίσις καλεῖ-
ται ἀχαιοῦ κτισματὸς οὐδ' ἐστὶν
ἀνοῖον ποταμῶν μεταξὺ τέρ-
τιδος αὐτοῦ κτισματὸς. Εἰς pau-
λο post, ὁ μὲν αὖθις οὐδ' ἐστὶν
τοῖς πλεονεξοῦσι πικρὸν ἀπ' αὐ-
τῆ, πικρὸν καὶ αὐτὸ, ἀπὸ τῆς
τῆς ἀγίας ἀπὸ τῆς οὐραίας
αὐτῆ. ἢ δὲ κραθεὶς τοῦ ἀποθρῶ-
νευε φατορὸν κτλ. ἢ λακτρο-
χίον αὐτὸ λεγομένη, καὶ ἄλλα
καθὰ τὸν ἴατρον.]

MICYL.

Quodq; magis mi-
rum, sunt qui &c. Ar-
gumentum Salmacis
fons in C. . . contra
ctu sui liquoris cogit
iu molliciem corporis
obsceni uerri, quod
beneficio Mercurij &
Veneris dicitur esse ta-
ctum.

Lact.

Cui non audita est:
Salmacis fons est Ca-
rix, in quem, qui in-
grediuntur, effeminati egrediuntur, Cuius rei causam
in superioribus diximus libris.

Raph.

Aethiopesq; lacus quos &c. Argumentum. Lacus est
in Aethiopia, qui hausto liquore ad sitim sedadam, aut
in insaniam, aut in soporem uertit.

Lact.

Mirum grauitate soporem: periphraſis est Lethargi.
[Solinus cap. 32. etiam lacum in Aethiopia dicit esse,
quo perſuſa corpora uelut oleo nitescant.]

Raph.

Clitorio quicumq; sitim &c. Argumentum. Clitorius
fons in Arcadia uinū in odium adducit. C. Iod Melam-
pus Amythaonis filius Prætidus cum ab insania liberaſ-
set, nouissime remedia in eum proieciſſe fertur.

Lact.

Clitorio quicumq; sitim: Clitorius fons est Arcadiae:
qui potus odium uini inducit.

Raph.

[Pausan. fluiuium uocat Clitorem, iuxta oppidū Cli-
torium, a Clitōre Azanis filio nominatum. De natura
autem aquæ etiam Vibius sequeſter meminit, & Vitru-
uius lib. 8. qui & epigramma, circa fontem illum lapidi
olim inſcriptum tale refert.

MICYL.

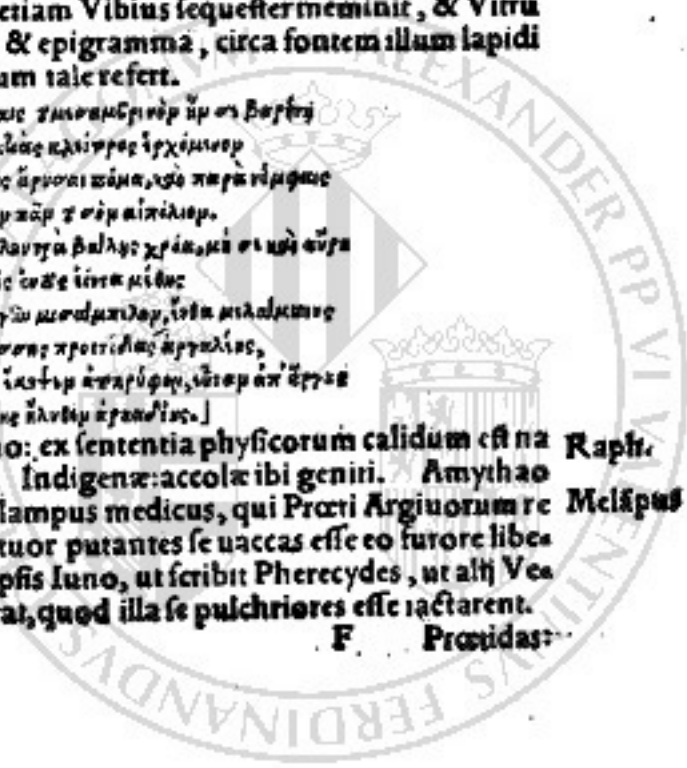
Ἀχαιοὶ οὐκ οἰκιστὰς γινώσκουσιν ἢ ὡς βαρβάρῳ
Διὸς ἢ ἰσοχολίας κλίματος ἰσχυροῦ
Τὸς μὲν αὖθις κρήνη ἀρροῖαι πόμα, καὶ παρὰ τὴν ἰσχυρίαν
Υψηλὸς κήρυκας τὸν αἰπὸν αἰπὸν.
Ἀλλὰ σὺ μὲν ἴπὶ λατῆρα βαλλὸς χρέμα, καὶ σὺ αὖθις
Ποταμῶν, θέρμας ἔσθ' ἵπτα μίθως
Φεβρὶ δ' ἰμὸν πηγαῖον μεταμπελαρ, ἵπτα μεταμπελαρ
λασάμινος λάσσης προτιδίας ἀρροῖας,
Ποταμῶν καθεστὸν ἵπτα τὸν ἀρροῖαν, ἵπτα ἀπ' ἀρροῖας
Οὐρα τρεχίτιος ἡλίου ἀρροῖας.]

Calido uino: ex sententia physicorum calidum est na-
tura uinum. Indigenæ: accolæ ibi geniti. Amythao-
ne natus: Melampus medicus, qui Prætri Argiuorum re-
gis filias quatuor putantes se uaccas esse eo furore libera-
rauit, quem ipsis Iuno, ut scribit Pherecydes, ut alij Ve-
nus, immiserat, quod illa se pulchriores esse iactarent.

Raph.

Melampus

F. Prætidus:

sa caligine, neq; in alio, quam rigoris opere, gelidistq; Aquilonis conceptaculis. Pone eos montes, ultraq; Aquilonem, gens felix (si credimus) quos Hyperboreas appellauere, anno solo degit æuo, fabulosis celebrata miraculis, &c. Nam quod regio ipsa Ἰσθμὸς appellata, occasio nē fabulæ dedisse uidetur: deinde & illud accedit, quod

feminarum, quæ bombicina dicitur,

[Recte quidem de bombicibus, & earū generatione Regius, ex Aristotele ac Plinio uidelicet. sed quod hic Ouid. Tineas agrestes, Bombices uocari, id, puto, non recte sensit. Neque enim Bombicet quisquam tincas recte uocauerit, cum eas tincas uocent autores proprie,

MICYL.

quæ arrodunt atq; cōsumunt aliquid. Vt

Tineas Vestium, Tineas alui, & id genus. Deinde papilionēs nō ex bombicibus sed ex frondium ac foliorum tincis nascuntur. Id quod uulgo notū est, Totus autē hic locus explicat apud Pliniū lib. 11. cap. 31. ubi ille in hunc modum, Mul-

Ex uinis
lis apes

ta autem, inquit, insecta & aliter nascuntur,

Ex equis
crabrones

atq; in primis ex rore.

Insidet hic rani folio primo uere, & tipis-

Ex cæcro
scorpius
Tineæ in
papilioes
Limus in
ranas

fatus sole in magnitudinem muli cogitur.

Inde oritur uermiculus parvus, & triduo

Caro in
ursum

mox eruca, quæ adiectis diebus crescit, immobilis duro cortice

ad tactum mouetur a ranci. Hæc eruca, quæ

Apes sine
pedibus

Chrysalidē appellant, rupto deinde cortice uolat papilio.

Aur. c
r. ac
110

Deinde quod feralem Ouidius uocat Papilionē eō referendum, quod

RAPH.

Plinius lib. 28. cap. 101 ait, Papilio quoque

Lact.

lucernarū luminibus aduolans, inter mala

Raph.

medicamenta nunciat

Raph.

rat. Huic cōtrarium est iecur ca primum, si

Lact.

cut fel ueneficijs ex mustela rustica factis, &c.

Raph.

Res obseruata: animaduersa, notata. Tineæ agrestes, uermiculi agrestes. Ferali papi. pestifero ac uenenoso.

Lact.

Semina limus &c. Argumentum. Ranæ nascuntur ex limo sine pedibus, mox natando pedes increscunt.

Truncas pedibus: mutilatas & carentes pedibus. Nec catulus &c. Argumentum. Vrsq; carnem pariu- eamq; lambendo in figuram sui conuertunt.

Nec Catulos partu: Plinius lib. 8. ca. 36. hoc idem scribit de urfis. Pariunt inquit tricesimo die ac plurimū qui nos, hi sunt cædida, informistq; caro paulo inuribus maior, sine oculis, sine pilo, ungues tantum prominent, hanc labendo paulatim figurant. Fingit: figurat.

Nonne uides &c. Argumentum. Apes initio truncas ut uermes nascuntur, postea corporis partes ac alas accipere prodantur.

Nonne uides: apes sine pedibus nascuntur, unde etiā nomē traxere. Primum enim uermiculi absq; pedibus, alijsq; oriuntur.

Iunonis uolucrum &c. Argumentum. Pauones qui in tutela Iunonis habentur, item aquilæ Iouis, colum-

baq;

F a baq;

Haud equidē credo, sparsæ quoq; membra ueneno

Exercere artes Scythides memorantur easdem.

Si qua fides rebus tamen est addenda probatis.

Nonne uides quæcuncq; mora, fluidoq; calore

Corpora tabuerint, in parua animalia uerti?

I quoq; delectos maectatos obrue tauros,

(Cognita res usu) de putri uiscere passim

Florilegæ nascuntur apes, quæ more parentum

Rura colunt operiq; fauent, in spemq; laborant.

Pressus humo bellator equus crabronis origo est.

Concaua littoreo si demas brachia cancro,

Cætera supponas terræ, de parte sepulta

Scorpius exhibit, caudaq; minabitur unca.

Quæq; solent canis frondes intexere filis,

Agrestes tinea, res obseruata colonis,

Ferali mutant cum papilione figuram.

Semina limus habet uirides generantia ranas,

Et generat truncas pedibus, mox apta natando

Crura dat, utq; eadem sint longis saltibus apta,

Posterior superat partes mensura priores.

Nec catulus partu quem reddidit urfa recenti,

Sed male uiua caro est, lambendo mater in artus

Fingit, & in formam quantam capit ipsa reducit.

Nonne uides, quos cera tegit sexangula foetus

Melliferarum apium sine membris corpora nasci,

Et serosq; pedes, serasq; assumere pennas?

Iunonis uolucrum, quæ cauda sydera portat,

Armigerumq; Iouis. Cythereidasq; columbas,

Et genus omne autum medijs è partibus out,

Ni sciret fie: quis nasci posse putaret?

AC T. Haud equidem &c. Argumentum. Scythides in Scythia foemine uenenis sparsæ corpora immutant.

APH. Scythides: Scythicæ mulieres, quæ se in aues, ut nostratiū quædam in feles murare dicuntur. Sparsæ: perunctæ. Easdem artes: ut se in aues conuertant.

Lact. Si qua &c. Argumētū. Ex uirulis apes nascuntur, quas Aristæus ferrur inuenisse.

Raph. Rebus probatis: de quibus periculum est factum Tabuerint: corrupta fuerint.

Fluido calore: ab effectu quod fluida & mollia corpora reddat. Obrue: terra tege. Delectos tauros: uirulas. nam ex uirulis (ut in Georgicis scribit Virgilius) apes nascuntur. Vsu: experientia. De putri uiscere: de corrupta carne.

Lact. Rura colunt: nam in agris è floribus rorem legentes uersantur. In spem: futuri & mellis & noui examinis.

Raph. Pressus humo &c. Argumētum. Ex equo crabrones nasci potuisse primum proditur.

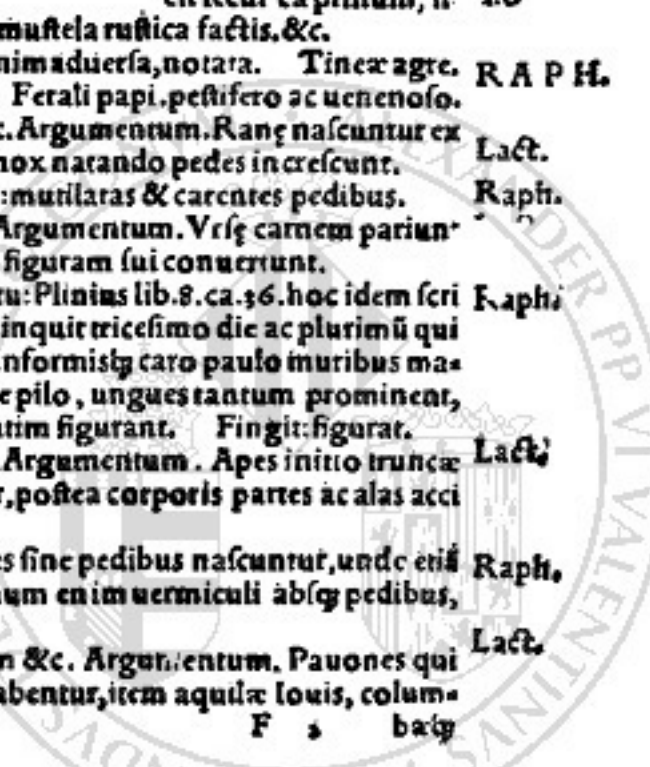
Lact. Pressus humo bellator equus: per quem bella geruntur. Notum est autem crabrones ex equis putrefactis nasci.

Raph. Concaua littoreo &c. Argumentum. Cancrum demptis brachijs terræ subijcias scorpius nascetur.

Lact. Littoreo cancro: in littore moranti. Hoc autē usu cognitū est, scorpiū nasci ex cæcro terra obruto. Cauda minabitur unca: nā scorpius cauda ictus inferre memorat.

Raph. Quæq; solent &c. Argumentum. Tineæ agrestes, quæ folia filis intexunt in papilioes uertuntur.

Lact. Quæq; solent canis: Bombices dicit, quæ sericum generant. Nam (ut Pli. in. xi. Na. hi. scri.) Bombices in Asyriaprouenientes nidos è luro fingūt salis specie applicatos lapidi tanta duricie, ut spiculis perforari uix possint. In his & ceras la. gius quam apes faciūt, deinde maiores uermiculos, hi Erucæ sunt. Fit deinde quæ uocatur Bombilis, ex ea Nicedalus, e hoc sex mēsis Bombices telas araneorum more textur. ad uctem, luxumq;

bæly Veneris, & ceteræ volucres ex media parte oui, qui vitellus uocatur, uidentur nasci.

RAPH. Iunonis uolucres: pauonem. Armigerum so. a qui lam. Cythereida: columbas: Veneri dicar. [Legēdum uidetur, Cythereida: by columbas, facto patronymico à Cythereia, a, um, uerius gratia.]

MICYL. Medij: ē partibus ou: ex uitello oui.

LACT. Argumentum. Ex medulla humana in sepulchris angues profeminantur.

Raph. Spina so: de hoc Plini, sic scribit. Anguem ex medulla hominis spinæ gigni accepim⁹ à multis.

Lact. Hæc tamen ex alijs generis primordia ducunt, &c. Argumentū. Phœnix Assyræ finibus. nido ex odoribus facto, cum ē senectute preta, supra recūbit, ex cuius fante alia renascit & uiribus robora, nidum in urbem effert Solis, ibiq; in tēplo eius monumentum patris reponit. Fertur enim quinq; ætatis secula replere.

Raph. Hænam modo ma re modo feminam esse circa collē. [æra par p: eus, cæ. leam ro- seis caudam p: eis di- stinguentibus, crinis faciē caputq; plumeo

apice honestante Peculiaris est Arabiæ felicit. Manilius senator autor est neminem extitisse qui Phœnicem uiderit. Sacru in Arabia Soli esse, uiuere annis sexcentis sexaginta Senescentem cassia, thurisq; surculis construere nidum, replere odoribus & super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu uermiculū, inde fieri pulum, principioq; iusta funeri priori reddere, & totum de ferre nidum prope Panchaiā in Solis urbē & in ara ibi deponere. Primordia: originem. Assyrj Phœnica uocant: à colore puparæ Phœnix uidetur appellatus.

Quo simul ac cassias: Phœnicis nidum aperre ut omnia describit poëta. Cassia autem & nardus frutices suauissimi odoris in Arabia nascentes. Oneriq; ferendo est: officit nido auferendo. Sic autem dictum est, ut dicimus aliquem non esse soluendo. Leuat: alleuat, ac leues reddit. Hyperionis æde: templo Solis. [quod in urbe solis est, cuius meminit Pli. lib. 5. cap. 9.]

Lact. Stramentum &c. Argumentum. Hyæna fera ex femina in marem uentur.

Raph. Si tamen est aliquid: hyæna fera est de qua multa à Plinio mira traduntur. Sed maxime ei utrang; inesse na-

turam, & alternis annis marem, formidantib; fieri, & ut scribit Plinius ipse, parere sine mare uulgu credit, Aristoteles negat. Collum & iuba continuitate spinę porrigitur, sicutiq; nisi circumactu totius corporis nequit.

Alternare: alternis annis mutare.

Id quoq; quod uentis animal nutritur & aura &c. Ar

Lact. gumentum. Chamelecon uentis & aura nutritus qdēcūq; cōtingit coloris eiusdē efficit.

Raph. Id quoq; quod uentis: Chameleconem dicit, qui (ut Pli. tradit) solus animalium nec cibo nec potu alit, nec alio quam æris alimēto. circa caprificos foetus innoxius alioqui, & coloris natura mirabilior. Mutat namq; cū subinde & oculis & cauda & toto corpore, redditq; semper quēcūq; proxime attingit præter rubrum candidūq;, de functo pallore est.

Lact. Victa racemifero lynceas dedit India Baccho &c. Argumentum.

Raph. Lynces Liberi tutela, urinā uertit in lapidē.

Raph. Victa racemifero: Lyncuriū gemma est quæ ex urina lyncū dicitur generari, unde est nomen fuit impostū. Lyncuriū enim dicitur quod sit urina lyncis, & namq; urinā significat. Quicquid uesica remittit: omnis urina lyncum.

Lact. Sic & corallium, quo &c. Argumentum. Corallium lapis sub aqua

Sunt qui cū clauso putrefacta est spina sepulchro, Mutari credant humanas angue medullas. Hæc tamē ex alijs generis primordia ducunt, Vna est, quæ reparat, secp ipsa refeminet ales. Assyrij Phœnica uocant, nec fruge, nec herbis Sed thuris lachrymis, & succo uiuit amomi. Hæc ubi quinq; suæ compleuit secula uite, Illicis in ramis, tremulæq; cacumine palmæ, Vnguibus, & duro nidum sibi construit ore, Quo simulac cassias, & nardi lenis aristas, Quassatq; cum fulua substrauit cinnama myrrha, Se super imponit, finitq; in odoribus æuum. Inde ferunt totidem qui uiuere debeat annos, Corpore de patrio paruum Phœnica renasci. Cum dedit huic ætas uires, oneriq; ferendo est, Ponderibus nidi ramos leuat arboris altæ, Feriq; pius, cunasq; suas, patriumq; sepulchrum, Perq; leues auras Hyperionis urbe potitus, Ante fores sacras Hyperionis æde reponit. Si tamen est aliquid miræ nouitatis in istis, Alternare uices, & quæ modo foemina tergo Passa marem est, nunc esse marē, miremur Hyæna. Id quoq; quod uentis animal nutritur, & aura, Protinus assimilat, tetigit quoscūq; colores. Victa racemifero lynceas dedit India Baccho, Equibus (ut memorant) quicquid uesica remittit, Vertitur in lapides, & congelat aere tacto. Sic & corallium, quo primum contigit auras Tempore, durefcit, mollis fuit herba sub undis. Desinet ante dies, & in alto Phœbus a helos

mo. is est, extra durefcit.

Raph. Sic & corallium: in aquis molle est corallium, extra uero aquas durefcit, ut superius quoq; poëta narrauit.

Lact. Desinet ante &c. Argumentum. Significat gentes uariari in species Deorum uoluntate.

Raph. Quam consequar omnia dictis: quam uerbis omnia explicare possim. Sic omnia uenti Cernimus: omnia esse in cōtinuo fluxu ex urbium quoq; ac populorū excidijs ac felicitatibus Pythagoras colligit. Clara fuit Sparte: Sparta Laconica dicitur regio à spartis Cadmi socijs cognominata, sed plerunq; pro urbe ponitur.

MIC [Atq; hæc quidem Stephani traditio est. Pausanias autē in Laconicis à Sparta Euroq; filia, Lacedæmonis uxore, Spartā appellatam dicit, eiq; nomine urbem significat. Sic & Mycenæ, de quibus proximo loco sequitur, quas alij à Mycenæo dictas uolunt, idē à Perseo cōditas, & à capulo gladij, qui ueris græcis dicimr, qui eodem loco illi exciderit, appellatas tradit. Quamquam rursus alij sunt, ut idē autor est qui nō à capulo gladij, sed à fungo (nā hos quoq; ueris græcis significat) d. etas uelint, quod eodē loco Perceus sui affectus, fungum auellerit

et terra, eiusque liquore siue succo sitim leuarit. Vide Argolica Pausanias. Fuit autem & filia Inachi quaedam Mycene, uxor Arestoris, de qua Homerum intellexisse uolunt Odyssaeum ubi ait.

Ab hac igitur quoque urbi nomen factum, sunt qui uelint. Autor idem Pausanias eodem libro.

A P H. Mycenae: urbs est Peloponnesi notissima a Mycenaeo Sparthonis filio Phoronei fratris dicta. Mycenarum autem muri sicut Tirynthii a Cyclopiibus feruntur fabricati, eorum uel capi non poterant, ut Pausanias ait. Oedipodioniae Thebae: ubi Oedipus regnauit, ut Pandioniae Athenae ubi Pandion. Nec non & Cecropis: Athenae quae auctor fuit Cecrops.

Amphionis arces: Thebae ab Amphione amplificatae.

A C T. Nunc quoque Dardaniam fama est conuergere Romam &c. Argumentum. Numa Pompilius propter scientiam rerum, a populo Romano in regnum est receptus, cuius praecipua cum antedictis haec sunt. Quaeunque nascuntur crescendo & senescendo transmutari in dissimiles species, & post obitum sic consumi, ut aut in terram abeant quae corpora sint, aut in aera, quae spiritu contineri uidentur. Porro Helenus Priami filius refert Aeneae urbis conditae positionem.

A P H. Nunc quoque Dardaniam: exemplo urbis Romae, quae tum maxime crescebat, omnia esse in continuo motu Pythagoras ostendit. Dardaniam: Romam a Troianis aedificaram. Apenninigenae Tybridis: in Apennino monte orientis. Tybrim autem praeter urbem Romam labi notius est quam sit exponendum. Vates: Sibyllas. Sortes fatcinas: fata canentes atque praedicentes. Res Troiana: imperium Troianum. Labaret: uacillaret, periclitaretur. Priamides Helenus: Priami filius. Fuit autem uates optimus, ut ex carmine quoque Virgiliano constat. Libere urbem: urbi aedificandae ita uolentibus facis obno-

phantasia refert in Helenum poeta quae iam ipse uiderat. Per secula longa: per septingentos annos. De sanguine natus Iuli Augustus Caesar. Nam in Caesaris Augusti gratiam haec referuntur. [qui genus maternum ad Aecanium, qui & Iulus, Aeneae filium referebat, ut Suetonius autor est.] Penatigero Aeneae: penates gentis. Penates autem (ut refert Macrobius ex Varonis sententia) Dardanus ex Samothracia in Phrygia, Aeneas ex Phrygia in Italiam detulit. De uero penates dicuntur (ut uolunt qui diligentius ueritatem inquirunt) per quos penitus spiramus, per quos habemus corpus, per quos rationem animi. Eos autem esse Iouem, Junonem, Minervam. Vtiliter Phrygiabus: cum utilitate Phrygum & Troianorum.

Pelasgos uicisse: Graecos Troiam expugnasse. Nec ramē oblitis: excludit omnia in continuo esse fluxu, & a carnibus omnino esse abstinendum Pythagoras, cum animae nostrae in uaria corpora transeant. Ad meram ad finem & conclusionem. Metaphora ab equis currētib; sumpta. Expatiemur equis: euagemur copia uerborum. Anima uolucres: leues atque ueloces. Ar. Non namque nihil est uolucius. In ferinas domos: in corpora ferarum. Pecudum in pectora condit: os & sensus, Nos quoque pars mundi sinamus & permitramus tuta esse & honesta ea corpora, quae possunt animas habuisse parentum, aut fratrum, aut iunctorum tuis aliquo foedere et a finitate, aut certe hominum, quoniam non corpora solum, uerum etiam uolucres & ueloces animae sumus, hoc est quoniam non solum ex corpore, sed etiam anima constamus, & in feras & pecudes ire possumus. His autem omnibus colligit Pythagoras nullo modo carnibus esse uescendum. Nede Thyestis: nota est fabula. Nam Atreus & Thyestes Pelopis & Hippodamiae filii, opera Mercurij

aggre ferētis Mitrilū filiū a Pelope ipso fuisse interfectū, in tantū deuenere discordiā, ut alteri uterque insidias strue-

mus, & in feras & pecudes ire possumus. His autem omnibus colligit Pythagoras nullo modo carnibus esse uescendum. Nede Thyestis: nota est fabula. Nam Atreus & Thyestes Pelopis & Hippodamiae filii, opera Mercurij

aggre ferētis Mitrilū filiū a Pelope ipso fuisse interfectū, in tantū deuenere discordiā, ut alteri uterque insidias strue-

mus, & in feras & pecudes ire possumus. His autem omnibus colligit Pythagoras nullo modo carnibus esse uescendum. Nede Thyestis: nota est fabula. Nam Atreus & Thyestes Pelopis & Hippodamiae filii, opera Mercurij

aggre ferētis Mitrilū filiū a Pelope ipso fuisse interfectū, in tantū deuenere discordiā, ut alteri uterque insidias strue-

Aequore tinget equos, quam cōsequar omnia dicētis,
In species translata nouas, sic omnia uerti
Cernimus, atque alias assumere robora gentes.
Concidere has, sic magna fuit, censuque, uirisque,
Perque decem potuit tantum dare sanguinis annos,
Nunc humilis ueteres tantummodo Troia ruinas,
Et pro diuitijs tumulos ostendit aurorum.
Clara fuit Sparte, magnae uigere Mycenae,
Nec non & Cecropis, nec non Amphionis arces,
Vile solum Sparte est altae cecidere Mycenae.
Oedipodioniae quid sunt nisi nomina Thebae?
Quid Pandioniae restant, nisi nomen, Athenae?
Nunc quoque Dardaniā fama est cōsurgere Romā,
Appenninigenae quae proxima Tybridis undis,
Mole sub ingenti rerum fundamina ponit.
Haec igitur formam crescendo mutat, & olim
Immensi caput orbis erit, sic dicere uates;
Faticinasque ferunt sortes, quantumque recordor,
Dixerat Aeneae, cum res Troiana labaret,
Priamides Helenus flenti, dubioque salutis,
Nate Dea, si nota satis praefagia nostrae
Mentis habes, non tota cadet te sospite Troia.
Flamma tibi, ferrumque dabunt iter, ibis, & unam
Pergama rapta feres, donec Troiaque, tibi que
Externum patrio contingat amicus aruum.
Urbem etiam cerno Phrygios debere nepotes,
Quanta nec est, nec erit, nec uisa prioribus annis.
Hanc alij proceres per secula longa potentem,
Sed dominam rerum de sanguine natus Iuli
Efficiet, quo cum tellus erit uisa, fruentur
Aetherae pedes, caelumque erit exitus illi.
Haec Helenum ceu uicisse penatigero Aeneae
Mente memor refero, cognataque moenia laetor
Crescere, & utiliter Phrygiibus uicisse Pelasgos.
Ne tamen oblitis ad metam tendere, longe
Expatiemur equis, caelum, & quodcumque sub illo est,
Immutat formas, tellusque, & quicquid in illa est.
Nos quoque pars mundi (quonia non corpora solum
Verum etiam uolucres animae sumus, inque ferinas
Possumus ire domos, pecudumque in pectora condit)
Corpora, quae possunt animas habuisse parentum,
Aut fratrum, aut aliquo iunctorum foedere nobis,
Aut hominum, certe tuta esse, & honesta sinamus,

Omniur reru uicissitudinem esse

Troia

Sparta Mycenae

Ad meram ad finem & conclusionem

Metaphora ab equis currētib; sumpta

Homine & corpore consistere

Arci fabula

ret, cum ea cōditione regnū a patre accepissent, ut altero
nis regnaret annis. Nam Thyestes quo facilius arietem
uelleris aurei, in quo regni fara cōsistebant (ut Seneca in
Thyeste Tragodia narrat) sibi usurpare posset, Aëropē
Atrei uxorem cōpressit, ex eaq; filios suscepit. Quod cū
Atreus resciaisset bello illum Mycenis in exilium eiecit.

Quo quidem non cō-
tentus simulata gratia
fratrē ad se reuocauit,
tresq; eius filios deco-
ctos sic apposuit come-
dendo, ut sanguinem
quosq; poculis immis-
cuisse ferat. Hoc uero
nefandissimū scelus ne
Sol uideret, aliō radios
auertisse memoratur.

Mensis: cibus conti-
nēs enim pro cōtento
per metonymiā frequē-
tissime poni cōsuevit.

Cum lenus: usq; ad
cumulu. a repleamus.

Viscera: intestina.

Quam male consue-
scit: eum qui possit pa-
ti ut interficiat uitulū,
aut hædū, aut auē, faci-
le assuecere ait, nec an-
dis hominibus. Est autē
exclamatio qua Pytha-
goras ab interficiēdis
animalibus māuetis
homines deterrere co-
nat. Cruori huma-
no: sanguini humano
effundendo. Immo-
tas aures: nulla miseri-
cordia moras. Eden-
tē hædū: emittentem
uagitus pu. rum.

Aut alite uel: aut a-
uem comedere. Quā-
tum est: ac si diceret minimum.

Ad plenum facinus: ad
lenum homicidium. Qua transitus: ad quid, ac si di-
ceret ad hominū eadem. Inde: ex immolatione bruto-
rum animalium. Bos aret: cū magna auctoritate hęc a
Pythagora dicuntur. Imperat enim ut bos sic arare per-
mittatur, ut nulla alia ui quā senectute moriat. Hor-
riferum contra Borean: ouis inquit lanas nobis sugge-
rat contra frigora. Arma nanq; quibus Boreæ frigidissi-
mo uento resistitur sunt uestes ex ouium lanis cōfectæ.

Horriferū Borean: horrorē & frigus ferentem. Vbe-
ra præssanda: exprimenda. Cum pedicis: pedicæ sunt
uincula pedum, ut manicæ manū. Tollite: remouete,
auferre, abijcite. Viscera: uisco infecta. Nec formi-
datis pennis: sic quidem legitur, sed formidantis forsitiū
est legendum, ut ceruorum sit epitheton, qui natura uel
Homeri testimonio timidissimi sunt. Pennis: sagittis.
a parte nanq; totum per synecdochen frequenter signi-
ficatur, pennæ enim sagittis adglutinantur.

Et recte legitur formidatis, ut ad pennas refera-
tur, & falsus est Regius qui pēnas hoc loco pro, sagittis
accipit. Non enim sagittas intelligit poëta, sed reuera
pennas, quibus plerunq; puniceis, interdum etiam
odoratis solebant uenatores perterrefacere ceruos, ea-
que loca, intra quæ cerui uersarentur, circumdare Hinc
Virgilius quoq; de ceruis loquens tertio Georgic rū di

xit, Hos non immittis canibus, non cassibus ullis, puni-
cæ' ue agitant pauidos formidine pennæ. Et Lucanus.

Sic dum pauidos formidine ceruos Claudat odo-
ratæ metuentes aëra pennæ. Item Aufonius ad Theonē
An cum fratre uagas dumeta per auia ceruos
Circundas maculis, & multæ indagine pinnæ

Atq; eadem hæc Cæ-
lius quoq; annotauit
lib. decimo sex. cap. 11.

Celate: occultate.

Perdite: interficite.

Si qua nocēt: noxia
animalia perdēda qui-
dem esse Pythagoras
ait, sed ita ne corū care-
nibus uiscamur. Ora
uacent epulis: careant
eiusmodi epulis. Cō-
grua: homini conue-
nientia.

Talib; atq; alijs &c.
Argumētum. Aegeria
post mortē mariti Nu-
mæ in uallem Arcinæ
se contulit lugens.

Dicitis: Pythagoræ
præceptis. Instructo
pectore, instructo ani-
mo. Eorū autē opinio-
nē sequit Oui. (ut dixi-
mus) qui sentiunt Nu-
mā a Pythagora fuisse
institutū. De qua opi-
nionē etiā Halicarnas-
sæus meminit lib. 2. an-
tiquitatū Romanarū
Remcasse: rediisse.

Utroq; petitū: quæsi-
tū, spōtēq; a Romanis
inuitatū, ut copiose Li-
uius narrat. Latialis:
Latini atq; Romani,
nā Roma Latij est ca-

put. Cōiuge si felix nympa: Aegeria nympa Nu-
mæ P'piliij fuit uxor, quæ post uiri interitū urbe relicta
in syl. is abijt, ac tandē miseratione Deorū in fontē sin-
gil cōuersa. Cū illa uero nympa cōgressus nocturnos
sibi esse Numa simulauit, eiusq; monitu se quæ acceptis-
sima Dijs essent, sacra cōstituere populo Romano p'sua-
sit, ut copiose T. Liuius describit. (Et Dionysius lib. 2.
ant. Ro.) Ducibusq; Camœnis: autoribus musis. Nā
omnia quæcunq; Numa staret ad Aegeriæ nymphe
Camœnarū auctoritatem referebat, quibus etiā lucum,
quæ medium (ut Liuius narrat) ex opaco specu fons pe-
renni rigabat aqua consecrauit, quod Dearum sibi cōsi-
lia cum coniuge sua Aegeria essent. Sacrificos ritus: sa-
crificiorū leges. Nam sua cuiq; Deo sacra, sacerdotesq;
instituit, ut eleganter Liuius scribit. Ad artes pacis: ad
Deorū religionem, & iura & leges & mores colendos.
Numa enim urbem Romæ ui & armis a Romulo com-
ditam, iure, legibus, ac moribus de integro condidit.

Qui postquam senior: Numa cum tres & quadraginta,
regnasset annos perijt. Peregit: perfecit, ac finivit.

Vallis Aricinæ: Aricia urbs est Latij haud longe ab ur-
be Roma distans, unde Aricinus declinatur. Orctæ
Dianæ: quam Orctes nā cū Iphigenia sorore de Tau-
rica regione in

RAPH.

LACT.

RAPH.

Aegeria
Numæ
uxor

Tendo: contendo. Retro: ducere subaudiamus, ut retrahere intelligamus. **Lentas habenas: flexibilia lora.** Has vires: meas vires. **Rabies: ferocitas.** Perpetuum: axem: continuū. **Axis** autem est lignum illud, circa quod rotae currus uertunt. **Excutor cur. ē curra eiectus cado.** **Artus: pedes,** [aut manus etiam, nam manibus habenas moderantur aurigantes.] **Reprensā: retenta a radici bus, stirpibusq; arborum.** **Dare: edere.**

Graue sonū: magnū efficere strepitū. **Exhalare: mittere, me subaudiamus.** **Videres: uideri posses.** Num potes aut audes: maiorem suā fuisse calamitatem quā quæ Aegeriæ cōtigit, Hippolytus ait.

Componere: cōparare. **Vidi: luce carentia regnā: hoc est, ad inferos quoq; descendī.**

Et lacerū foui: & corpus ingt laniatū in ardentissima Phlegethōtis aqua laui. Est enim Phlegethō un⁹ ex inferorū fluuijs qui ardens interpretari potest. **Apollinæ: plis: Aescula pij Apollinis filij.** **Foribus herbis: potentib.**

Atq; ope Pæonia: auxilio medico. Pæon em̄ Deorū medic⁹ peritissimus fuisse perhibet, a quo Pædia herba, & inuenta fuit, & appellata.

Dite indij: ite: Plutonē: agre feti: me uicere restitui. N. prægens augetem muneris. **U⁹ inuidiā: hoc ē, ne si in Græcia uiuerē, Atheniensiu in me inuidiā concitarē, a Diana sui occultatus.** **Cynthia: Diana cui⁹ miles erat Hippolyt⁹.** **Impu: sine ulla mea pena.** **Addit aratē: me natu**

maiorē effecit, q̄ essem cū ab equis fui dilacerat⁹. **Ora cognoscenda: faciē qua cognosci posset.** **Innuī aut Hippolytus se in nouā figurā fuisse transmutatū, ne a quoq; cognosci posset.** **Habendā: habitandā.** **Hic posuit: in Latio iuxta Ariciā.** **Nomēq; simul: uidet sentire poëta Hippolytū fuisse nominatū, qd ab equis fuit solut⁹ & laniatus.** **Nā in equis, a quo solo interpretat.** **Nunc idē Virbius esto: Virbius dict⁹ est Hippolyt⁹, quod uir bis fuisse uidet, & antequā ab equis fuit lacerat⁹, & postq̄ uitæ fuit restitutus.** **Hoc nemus inde colo: ex eo tēpore ingt, quo ab inferis sum reuocat⁹ in hoc Aricino nemore habitato.** **Numine sub dominæ: Dianæ, quæ iuxta Ariciam templum habet.** **Dianæ autem Virbius additur, perinde ut Vencri Adonis Mineræ Erichthonius, Marti deū Amyx, &c.]**

Nō tamē &c. Argumentū Egeria nympa Namq; Pompiliū coniunx proditur, quæ post uiri interitum cum se in nemus Aricinum conuulisset, ibiq; questu assiduo deflet casum uiri fatigata Dianam eius regionis incolam assiduo fletu, nouissimē igitur lachrymæ eius ab eadem Dea transmutatæ sunt in fontē, qui ex eius nomine nuncupatur Aegeria.

Non tamen Aegeriæ: Numæ Pompiliij uxor cum ob mariti mortem flere non desineret, Dianæ miseratione in fontem sui nominis fuit conuersa.

Leuare: leues reddere. **Liquitur: resoluitur.** **Soror Phœbi: Diana.** **Tenuauit: in tenues aquas transmutauit.**

At nymphas & cæc. Argumentum. **Cum in Tyrrenia: quæ etiam Thuscia dicta est, quidam arator iustum opus in dies redderet, presso uomere glebam opinione sua ponderosiores excitauit, cuius dum miratione premeretur, animaduertit eam in figuram pueri esse transmutatam, qui Hetruscorum lingua Tages uocatus nomine, futurorum scientiam inuenit.**

At nymphas tetigit noua res: hæc ad conscinnam eorum quæ sequuntur connexionem a poëta narratur. **Gleba namq; agricolæ aranti in puerum uaticinandi peritum uisa est transformari.**

Et Amazone natus: Hippolytus Hippolytæ Amazoginæ filius. **Quam cum Tyrrenus arator: hæc historia est non fabula.** **Nam ut**

in secundo de Diuinatione libro Cicero scribit. Tages quidam dicitur in agro Tarquiniensi cum terra araretur & sulcus altius esset impressus exiisse repente, & cum affatum esse qui arabat. Is autem ut in libris est Hetruscorū puerili specie dicitur uisus, sed senili fuisse prudentia. Eius aspectu cum obstupisset bubulcus clamoremq; maiorem cum admiratione edidisset, concursum esse factum, totamq; breui tempore in eum locum Hetruriam conuenisse. Tum illum plura locutū uerbis audientib⁹, qui omnia eius uerba exceperint, licet istis mandauerint. Omnem autem rationem fuisse eam, qua hæruspiciæ disciplina conuertitur. **Fatalem glebam: in qua fata & futurorum conscientia continebantur.**

Terræ figuram.

Ora

Hippolytus ab inferis.

Phlegethon.

Pæon.

Aege in fontem.

Tages puer.

Gleba in arum.

Hippolytus. Virbius.

LACT

Al. fatigavit

RAPH

LACT

RAPH

Ora recentia: ora nuper ex terræ gleba figurata. Venturis fati: hoc est, disciplinæ & arti eorū, quæ fato uentura erant cognoscendorū. Nam Tages primus omnium haruspicinæ disciplinā Thuscis tradidit. Indigenæ: Thusci. Dixere: appellauere. Qui primus Hetruscū: nam Tages primus omnium haruspicinā, artēq; diuinandi ac prædicendi futura

Thuscis docuit. Neq; Plin. à Cicerōe in hoc, Ouidioq; dissentit, ut quidā ait imperit. Sed Delphō haruspicinę fuisse inuentorē ait, aliud uero esse docere, aliud inuenire nemo nisi cōmuni sensu carcat, unquam dubitauit.

Vtq; Palatinis &c. Argumentum. Romulus Martis & Iouis filius cū uenaret ex monte Auentino persequens aprū fugientē iaculum iecit, quod cū protinꝰ in colle Palatino hęserit loco eius montis scala facta cuiꝰ ima pars specu adeo depressa terrę est & cōprehensa radicib. effectum est nouissime ut in arborem cornu in incremēto cōuerſa sit.

Vtq; Palatinis: hoc quoq; de historia sumptū esse uidet. Nē Romulum scribit Plutar. in Palatino colle sui ex periundi gratia cornū lanceā fuisse iacularū, illamq; in terra defixā, annitentib. multis conuelli nunquā potuisse. sed emissis ramis in exitu altitudinis cornū

increuisse, locū uero eū ijs qui post Romū fuerunt, parietibus circūductis, ut sanctissimū templū in magna religione fuisse adeo, ut si cui propius accedēti uisus fuisset arbor minus frōdescere, sed ueluti subductis nutrimētis languescere, id statim occurrētibus clamore significaret. Cum autē C. Cæsar gradus extructis, fabris propinqua arbori loca temere fodientibus uiolatæ radices fuerunt, arborq; aruit & interiit. Virbium autem ita stupuisse ait poëta resolutione Egeriæ in fontem, ut stupuit Romulus cum hastā suam frōdescere uidit. Mouit mihi risum simul & stomachum fatuus quidam in hac historia referenda, qui Romulum lanceam fuisse iacularum ait ingenij experiendi gratia, perinde ac si uires ingenij & non corporis iaculantes experiremur. Hærenrem collibus Palatinis: fixam in monte Palatino. Stabat: crecta erat. Non ferro adactō: non cuspe terra infixa. Nam hastæ cuspis in radicem fuerat conuersa. Lenti uiminis: flexibilis uirgæ. Cornus enim arbor ramos admodum flexibiles habet. Dabat: faciebat. Non expectatas umbras: inperatas. Admirantibus: hastam in arborem fuisse uersam.

Aut sua &c. Argumentum. Cippus Genitius ab hoste uictor reuertens priusquam triumphans portam in-

trauit, animaduertit contuā sibi in temporibus enata, qui prodigio exterritus haruspices cum consulisset, responsū est cum si in urbem intraret, regnaturū, quod ille aduersatus patribus conuocatis indicauit, ac cum perstrisset nunquam se tyrannum futurum: decretum est ei uniuersorū consilio tantum agri quantū uno die arator posset circūdare, portāq; qua intraturus fuisset, insignis gratia, ut aenis cardinibus apertaretur, in qua ad memoriam posterorū cornurum caput eius exculperetur. Ar sua fluminea: hoc quoque de historia sumptū est. Nam ut Valer. narrat, M. Genutio Cippo prætori paludato porta egressi noui & inauditi generis, pdigiū incidit, nāq; in capite eiꝰ subito uelut cōmua emerserūt, resq; insumens eum regē futurū, si in urbē reuertisset. Quod ne accideret, uoluntariū ac perpetuū sibimet indixit exiliū, cuiꝰ testāda rei gratia capitis effigies aerea porta qua excefferat inclusa est. Corrupte autē at ferē in exemplaribus est scriptū, cū loco illiꝰ hæc particula aut, sit reponēda, & illud uerbū stupuit, hic quoq; est subaudiendum. Itaq; fabulā fabulæ poëta elegit cōnectur, quanq; multis nugis ab illo insulso qui Metastasio phosin dilacerauit, hic quoq; inter

Sumere mox hominis, terræq; amittere formam, Oraq; uenturis aperire recentia fati.

Indigenæ dixere Tagen, qui primus Hetruscam Edocuit gentem casus aperire futuros.

Vtq; Palatinis hærensem collibus olim, Cum subito uidit frōdescere Romulus hastam, Quæ radice noua, non ferro stabat adactō.

Et iam non telum, sed lenti uiminis arbor Non expectatas dabat admirantibus umbras.

Aut sua fluminea quum uidit Cippus in unda Cornua, uidit enim, falsamq; in imagine credens Else fidem, digitis ad frontem sepe relatis

Quæ uidit, tetigit, nec iam sua lumina damnans Restitit, ut uictor domito ueniebat ab hoste,

Ad cælumq; oculos, & eodem cornua tollens, Quicquid ait Superi monstro portenditur isto,

Seu lætum est patriæ, lætum, populocq; Quirini, Siue minax, mihi sit, uiridicq; excerpente factas

Placat odoratis herboſas ignibus aras. Vinaq; dat pateris, maſtatarumq; bidentum

Quid sibi significant trepidantia consulit exta, Quæ simul aspexit Tyrrenæ gentis haruspex,

Magna quidem rerum molimina uidit in illis. Non manifesta tamen, cum uero sustulit acre

A pecudis fibris, ad Cippi cornua lumen. Rex ait o salue, tibi enim tibi Cippe, tuisq;

Hic locus, & Latia parebunt cornibus arces. Tu modo rumpe morā, portasq; intrare patentes

Appropinquas, sic fata iubent, namq; urbe receptus

positis pleriq; in exemplaribus seiungat, quod ut facilius fieret illā copulā at loco aut ex cōmodo suo reposuisse. de adeo in deprauatis libris quorundā temeritas debachat, cū etiā non qui uidet esse legendū. Cippꝰ autē nō solum nomē est uiri, sed appellatio quoq; lapidē qui sepulchro imponit significans, & columnā, in qua epitaphia scribunt. Domito ab hoste: ab hostib. superatis: Portenditur: præsignificatur, præmonstrat. Unde portenta, monstratq; dicuntur, quæ futurū aliquid prænunciant.

Patriæ lætū: sit subaudiat. Siue minax: triste. Placat aras: deos mitigat per metonymiā. Dii namq; placari dicunt per sacrificia in aris facta. Odoratis ignibus: thuribus incensis. Vinaq; dat pateris: in pateras uina fundit. Maſtatarū bidentum: imolatarū ouiu. Quid sibi significant: cornua in fronte nata subaudiat. Trepidantia: palpitantia. Tyrrenæ gentis haruspex: ex Hetruria namq; haruspices euocabantur. Magna molimina: magnas rerū cōmutationes. A pecudis fibris: ab exis pecudum. Fibræ namq; sunt tenuiores uenę, quibus extra uelut lineis quibusdam distinguuntur. Acre lumen: acute uidentes oculos. Tibi enim tibi: anadiplotis cum quadam exultatione ab haruspice facta prædicente fata. Hic locus: Romam indicat digito. Et Latia

Tages.

Hasta in arborem

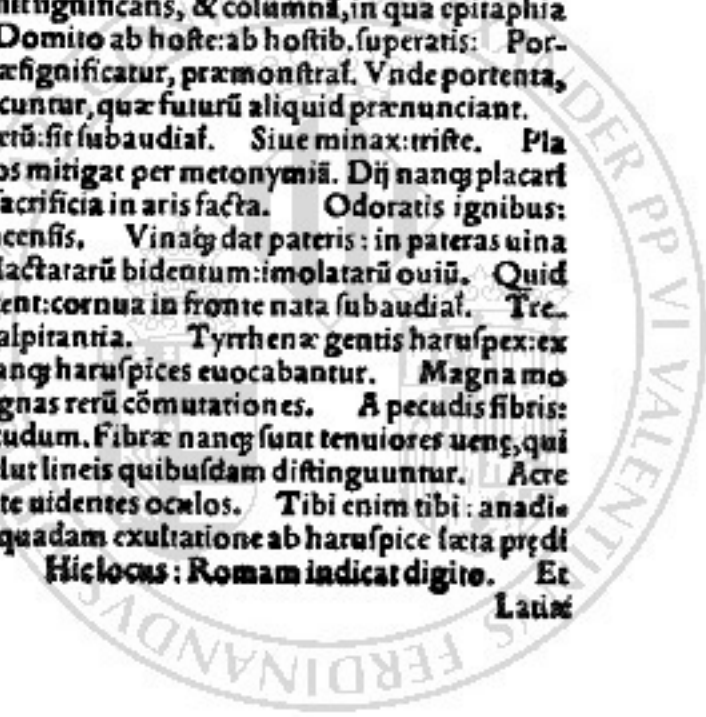
ACT.

RAPH.

ACT.

RAPH.

Libr. 5. capite 6.

Latæ arces: Romanū Imperiū. Tu modo rumpe mo-
ram: tu solummodo tolle moras, festinā ut portas pa-
tentes ingrediaris. Vrbe: in urbem. Perenni sceptro:
perpetuo regno. Toruā faciem: cornibus terribilē, atq;
deturbatā. Talia omina: talia portenta. Conuocat:
extra urbem. Et aggeribus insistit: stat in aggere alto,
ut ab omnibus audia-
tur. Prisco more: anti-
qua cōsuetudine. Qua
etiā prisci oratores de-
os inuocare in princia-
pio orationis solebat.

Dicam: indicabo.

Cornua forte gerit:
non forte, ut fere in ex-
emplaribus est depra-
uarū, sed fronte legen-
dum esse notius est, q̄
ut sit admonendū. Fa-
mularia iura: leges ser-
uiles, quibus ut seruos
omnes uos oporteat
obedire. rumpere:
cum imp: tu intrare.

Quamuis cōiunctior
illo: figurate se illū esse
innuit Cippus quē ha-
ruspex futurū esse regē
dixerat. Prohibete:
arcete. Vel si dignus
erit: pulchra figura illū
indignum esse ostēdit,
qui aut uinciat ut aut
necetur. Qualia suc-
duabus perquam accō-
modatissimilitudinib.
exprimit poēta quale
murmur populi fuerit,
posteaquā Cippus si-
nē orationi imposuit.

Succinctis oinetis: al-
tis & proceris: Succin-
ctā dicuntur ai. s cin-
ctā, unde succincti mi-
nes dicunt, qd breuior-
ri. s uestib. utentes al-
tius cincti uideant. Pi-
nera uero dicunt suc-
cinctā, quod iuxta ca-
cumen ramos emittit.
Id qd Oui. alibi aperte
significat cum ingr. &
incta comas, hirsu-
tāq; uerice pin. Per-
inert. Tremētis uul-
gi: populi trepidantis.

Eminet: elatior est &
clarior. Præsignia: in-
signia. Gemino cornu: duobus cornibus similibus.

Demisere oculos: in terrā oculos demiserūt ne cornua
cū summo dedecore tam boni ciuis aspicerēt. Quis cre-
dere possit? parēthesis est cū interrogatōe, ac si diceret: ne
mo crederet Romanos inuitos aspexisse uiri caput tam
preclarē de patria meriti, ut cū regnū assequi posset, no-
luerit. Illos em̄ qui de nobis bene sunt meriti libēter aspi-
cere solem. At, proceres: senatores. Cippū aut ingero opti-
mi agri ob spretū regnū donatū fuisse ait. Iugerū em̄ tan-
tū terrę dicit quartū par boū uno die possit exarare. Ru-

risho agri honorato uiro cōuenientis. Ad fl. ab ortu
diei usq; ad occasum. Mirā for. mirandā Cippi effigiē.

Referētia: significātia, representātia. Aurati po. auro
ornatis postib. portē illi per quā ingredi poterat Cippus.
[Non auratis, sed aratis postibus legendū uidetur, id
quod & alij quidam annotarunt. Nam apud Valerium

de eadē historia in hūc
modum legitur libr. 5.
cap. 6. Genitio præto-
ri paludato portam co-
gredienti, noui & in-
auditi generis prodi-
gium incidit. Namq;
in capite eius subito ue-
luti cornua emerferūt,
responsūq; est, eum
regem fore, si in urbem
reuertisset, quod ne ac-
cideret, uoluntariū ac
perperum sibi met in-
dixit exilium, &c. Et
mox: Cuius rei testans
dæ gratia, capitis effi-
gies aræ portæ, qua
excesserat inclusa est,
dictatq; Rauduscula-
na, quod olim Rauda,
ara dicebantur. Ac de
Raudo, & Rauduscu-
læ appellatione etiam
Varro meminit li. 4. de
lat. ling. proprietate.]

Pandite nunc &c.

Argumentum. Grauis
pestilentia Romanis
cum incidisset, & ma-
xima trepidatio urbem
terreret, per legatos o-
raculum Apollinis cō-
sultum est, ex quo res-
ponsum, ut Aescula-
pium Epidaurō accere-
frent, nobilissimū le-
gati cum simulachrum
Dei petunt ad Epi-
dauros misissent. Au-
tentibus admiratione
Deus in draconem uer-
sus per medium Epi-
daurum lapsus nauem
legatorum conscendit,
cum quibus uerit, Ro-
mam ut delatus est, in
sulam Tyberis ingres-
sus est, ibiq; se uirgultis
occuluit, qui loc⁹ dra-
conis uocatur.

Pandite nunc musæ:

Musas inuocat poēta ut sibi cōmemorent, qua de causa
Aesculapi⁹ Apollinis ex Coronide fili⁹ Romā ab Epidau-
ro fuerit aduct⁹. Graui nāq; pestilētia laborātes Roma-
ni oraculū acceperūt, ut Aesculapi⁹ auxilio uterent. Missi
igitur legati cū ab Epidauris Deū impetrare nō possēt. Ae-
sculapi⁹ ipse in anguē cōuers⁹ p̄ mēdis urbē ad nauē le-
gatorū prexit, Romāq; adur⁹ sibi in insula Tyberis sedē
elegit. Præse. nu. ua. ppi. Dij poētam. Musæ nāq; prefi-
dere poētis singūt. Vnde: qua ex causa. Coronide: Ae-
scu-

Rex eris, & sceptro tutus potiere perenni.
Rettulit ille pedem, toruamq; a moenibus urbis
Auertens faciem. procul o procul omina dixit
Talia Dij pellant, multoq; ego iustius æuum
Exul agam, quam me uideant Capitolia regem.
Dixit, & extemplo, populumq; grauemq; lenatū
Conuocat. ante tamen capitis noua cornua fronde
Velat, & aggeribus factis a milite forti
Insistit, priscoq; Deos e more precatus.
Est aut hic unus, quem uos nisi pellitis urbe,
Rex erit. is qui sit, signo, non nomine dicam.
Cornua fronte gerit, quem nobis indicat augur,
Si Romam intrarit, famularia iura daturum
Ille quidem potuit portas irrumpere apertas,
Sed nos obstitimus, quamuis coniunctior illo
Nemo mihi est. uos urbe uirū prohibete Quirites,
Vel si dignus erit grauib; uincite cathenis,
Aut finite metum fatalis morte tyranni.
Qualia succinctis, ubi trux insibilat Eurus,
Murmura pinetis fiunt aut qualia fluctus
Aequorei faciunt, si quis procul audiat illos,
Tale sonat populus, sed per confusa tremētis
Verba tamen uulgi uox eminet una. quis ille est?
Et spectant frontes, prædictaq; cornua quærunt.
Rursus ad hos Cippus, quē noscitis inquit habetis,
Et dempta capiti populo prohibente corona,
Exhibuit gemino præsignia tempora cornu.
Demisere oculos omnes, gemitumq; dedere,
Atq; illud meritis clarum (quis credere p̄ it?)
Inuiti uidere caput, nec honore carere
Vlterius passi, festam imposuer coron: n.
At proceres (quoniam muros inurare uetaris)
Ruris honorati tantum tibi Cippe dedere,
Quantum depresso subiectis bobus aratro
Complecti posses ad finem lucis ab ortu.
Cornuaq; aratis miram referentia formam
Postibus insculpunt, longum mansura per æuum.
Pandite nunc musæ præsentia numina natum,
(Scitis enim, nec uos fallit spatiosa uetustas)
Vnde Coroniden circumflua Tybridis alti

MICYL.

LACT.

Al. uenif-
sent

RAPH.

laborantibus ferens.
hominis, non draconis
humana colebatur Ae
sculapius, quamvis in
anguem cōuersus Ro
mam fuerit aduectus.

Baculum agreste: in
usitate baculum cum
neuro epitheto copu
lauit poeta, cum sit ge
neris masculini. Lon
gæ barbæ: Aesculapius
nanq; barbatus pingebatur,
Apollo uero sine
ne barba. Gestum autē
exprimit poeta quo se
penumero utunt, qui
sibi barbam mulcent.

Et usq; nota: & co us
que animaduerte.

Ad r. r. la operosa:
multis peribus orna
ta, multoq; labore ex
tructa. Petiti Dei: Ae
sculapij à Romanis po
stulari. Qua sede: qua
urbe, Epidauri an Ro
mæ. Aureus in ser
pente Deus: Aescula
pius qui sub aureo si
mulachro colebatur in
serpentem conuersus.
Serpentes autem idcir
co Aesculapio sunt sa
cri, quia acutissimi ui
sus à Physicis esse dicū
tur. Vnde & ἀσπίς
ἀσπίδα, hoc est, à uiden
do fucere dracones co
gnominat. Hac etiam
de causa c. incuban
tes thesauris. Hodie
gratia antiqui finxe
unt. Prænuncia sibi
ua: ipsum aduenire si
gnificancia. Mouit:
emisit. Signum: simu
lachrum Dei & statua.

En Deus est, Deus
est: conduplicatio ali
quid repentinū annun
tianti maxime conue
niens. Animis ling
uisq; fauete: casta, pu
raq; cogitate ac dicite.
Sis ò pulcherrime: pre
ces sacerdotis ad Aescu
lapiū. Aeneadē: Ro
mani, qui & ipsi bona
ominabant. Rata pi
gnora: certa signa, qui
bus innuebat ea futura
quæ petierant. Tum
gradibus nitidis: situs
est: ngitur ueterū tem
plorum in quæ eminentiorib.
in locis ædificata per gra
des ascendebat. Iniectis
floribus: sparsis. Ref it hic:

Sed qualis in æde esse solet: in
facie. Nam in templo sub effigie

apud portū constitit Aesculapius in serpentē conuersus.
Agmenq; suū: Epidauriorū multitudinē dicit. Tur
bæq; sequentis officii:

Esse solet, baculumq; tenens agreste sinistra
Cæsariem longæ dextra deducere barbæ,
Et placido tales emittere pectore uoces.
Pone metum .ueniā, simulachraq; nostra relinquā.
Hunc mō serpentem, baculū qui nexibus ambit,
Perspice, & usq; nota, uisum ut cognoscere possis.
Vertar in hunc, sed maior ero, tātusq; uidebor,
In quantum uerti cælestia corpora debent.
Extemplo cum uoce Deus, cum uoce, Deoq;
Somnus abit, somniq; fugam lux alma secuta est.
Postera sydereos Aurora fugauerat ignes,
Incerti quid agant proceres ad templa petiti
Conueniunt operosa Dei, quæ ipse morari
Sede uelit, signis cælestibus indicet, orant.
Vix bene delierant, cum cristis aureus altis
In serpente Deus prænuncia sibila mouit,
Aduentuq; suo signumq;, arasq;, foresq;,
Marmoreumq; solum, fastigiaq; aurea mouit,
Pectoribusq; tenus media sublimis in æde
Constitit. atq; oculos circumtulit igne micantes.
Territa turba pauet. cognouit numina castus
Euinctus uitta crines albente sacerdos.
En Deus est, Deus est, animis, linguisq; fauete,
Quisquis ad est dixit. sis ò pulcherime uisus
Vtiliter, populosq; iuues tua sacra colentes.
Quisquis adest, uisum ueneratur numē, & omnes
Verba sacerdotis referunt geminata, piumq;
Aeneadē præstant & uoce, & mente fauorem.
Annuīt his, motisq; Deus rata pignora cristis,
Et repetita dedit uibrata sibila lingua.
Tum gradibus nitidis elabatur, oraq; r
Flectit, & antiquas abiturus respicit ar
Assuetasq; domos, habitataq; templa lutat.
Inde per iniectis ad opertam oribus .ngens
Serpit humum, flectitq; sinus, mediamq; per urbē
Tendit, & incuruo munitos aggere portus,
Restitit hic agmenq; suum, turbæq; sequentis
Officium, placido uisus dimittere uultu,
Corpus in Ausonia posuit rate. numinis illa
Sentit onus, pressaq; Dei grauitate carina.
Aeneadæ gaudent, casosq; in littore tauro
Torta coronatæ soluunt retinacula nauis.
Impulerat leuis aura ratem, Deus eminet alte,
Impositaq; premens puppim ceruice recuruam
Ceruleas despectat aquas, modicisq; per equor
Ionium Zephyris sextæ Pallantidos ortu
Italiam tenuit, præterq; Lacinia templa
Nobilitata Dea, Scyllæaq; littora fertur.
Linqvit lapygiam, leibusq; † Amphissia † rer .is

hoc de more principū
uirorum sumptum est,
qui comites benignis
uerbis dimittere solēt.

In Ausonia rate: in
naue Romana. Tor
ta retinacula: periphra
sis est funiū, quibus na
ues ad terram ligantur.

Modicis Zephyris:
temperatis uentis. Sex
tæ Pallantidos ortu:
sextæ Auroræ, per quod
significat sexto die ab
Epidaurio in Italiam per
uenisse. Præterq; Lac
inia tēpla: iuxta templa
Iundis Laciniæ. Laci
niū autē promontoriū
est in sine Italix Iundis
tēplo nobile, à Lacinio
latrone illic ab Hercule
interfecto cognomina
tum. Scyllæaq; littora:
Scyllæ saxi. Nā Scyllæū
saxū est sublime, quod
humilem à tergo terrā
alluentib. undis habet
in Cherronensi faciē, eo
dem autē nomine etiam
oppidū habet, (ut Stra
bo lib. 6.) Linqvit la
pygiā: Calabria ab la
pyge Dædali filio di
ctam, quanquā promō
torium mihi significa
ri uidet, quod Acran la
pygiam uocant, quod
(ut scribit Pli.) longissi
me in maria excurrit I
talia. Leibusq; Am
phissia remis saxa fu
git: Amphissia saxa ab
Amphissia urbe Locro
rum dicta esse mihi uide
ntur. Nam Locri il
las Italix oras tenuisse
etiam à Virg. non solū
geographis scribunt.
Hic & Naricij posuerūt
mœnia Locri. Quidam
uero Amphrytia legūt.

Laciniæ

Laciniū autē promontoriū

est in sine Italix Iundis

tēplo nobile, à Lacinio

latrone illic ab Hercule

interfecto cognomina

tum. Scyllæaq; littora:

Scyllæ saxi. Nā Scyllæū

saxū est sublime, quod

humilem à tergo terrā

alluentib. undis habet

in Cherronensi faciē, eo

dem autē nomine etiam

oppidū habet, (ut Stra

bo lib. 6.) Linqvit la

pygiā: Calabria ab la

pyge Dædali filio di

ctam, quanquā promō

torium mihi significa

ri uidet, quod Acran la

pygiam uocant, quod

(ut scribit Pli.) longissi

me in maria excurrit I
talia. Leibusq; Am
phissia remis saxa fu
git: Amphissia saxa ab
Amphissia urbe Locro
rum dicta esse mihi uide
ntur. Nam Locri il
las Italix oras tenuisse
etiam à Virg. non solū
geographis scribunt.
Hic & Naricij posuerūt
mœnia Locri. Quidam
uero Amphrytia legūt.

Laciniæ

Scyllæ

Lapygia

Amph

leuis a

Al. Amph

phrytia

le-

-

monitoriū Locrorum, ut etiam à
Strabon. nominat, in. gendum. Nam qui Amphry
tia le-

fia legunt, ad Philoctetem & Theſſalos ut puo reſpi-
ciunt, à quibus Perilia condita, Virgilio quoque teſte. Eſt
enim Amphryſus fluuius Theſſaliæ, iuxta quem Apo-
lo Admeti armenta aliquando pauſiſſe dicitur. Sunt au-
tem etiam quibus, hic uerſus, Linqvit ſapygiam &c. cū
ſequētib; duobus, uideri uidetur, quod equidem miror.

Nam ſi protinus pro
adulterino ac ſuppoſi-
tito habendum, quic-
quid obſcurum, & no-
bis, qui ne decimā qui-
dem eorum autorum
partem, quos Ouidius
in his libris ſecutus eſt,
uel uidimus, uel etiam
nomine tenus accep-
imus, ignotum eſt, quā-
tum uerſuum nō mo-
do huius poëtae, ſed es-
tiam aliorum, hoc no-
mine notandum erit.
Sed de hac re alio for-
taſſis loco agemus.]

RAPH. Prærupta Celennia: alta, ſaxa ſubaudiantur. Videtur
Celennia autem Celennium eſſe promontorium Brutiorum, de
quo tamen alibi me nihil legiſſe memini. Forſitan au-
tem non Celennia, ſed Cencia legendum ſit. Nam Ce-
nis (ut Plin. ſcribit) promontorium eſt Italiæ e regione
Pelori. ſunt quidam qui legunt Ceraunia.

MICYL. [Quamquam de Celennijs ſaxis nihil haſtenus lege-
rim, non tamen hanc lectionem temere immutandam
cenſeo, quod ut ſupra monui, multa nomina à ueteri-
bus uſurpata fuere, quorum ratio & exempla nos latēt.
Eriſt Cencia deriuatio repugnat, cū apud Strabonem
ſcribitur per y pſilon, ſcribatur. Cuius obliqui eandem uoca-
lem retinent. niſi uero quis Cenynia legendum putet.
De quo equidem nihil habeo, quod affirmem.]

RAPH. Romechiumq; legit: tranſit. De Romechio, ſiue Pro-
mechio, ſiue Rom etio (ut à quibuſdam legitur) nullam
apud geographorum quenquam inueni mentionem.
Quare corrupte mihi legi uidetur. Fortaſſis autem Rhe-
ginum loco illius eſt reponendum, ſaxumq; ſubaudien-
dum. Eſt enim Rhegium urbs in Calabria e regione
Meffanæ. Sed nihil auſim aſſerere cum nullum
uiderim exemplar, in quo Rheginum ſcribitur, & nihil
temere eſt aſſerendum, ne iſtorum ſimiles, qui omnia,
quæ non intelligunt, ex commodo ſuo iudacter mu-
tant, ſimiles eſſe deprehendamus. At tamen ne opinioni
nouæ cuiuſdam expoſitoris, ad eſſutiendas ineptias par-
ua mercede à malignis impoſitoribus conducti accede-
re uideamur, hoc quoque notemus, quod Plemmyrium
citraz omnem legit dubitationē, temerarius, imò uero fu-
riofus, perinde atq; ſi aut Plemmyrium in priſcis manu-
ſcriptis exemplaribus legeretur, aut in eo tractu eſſet,
cuius inſignia loca Ouidius attingit. Plemmyrium quidem
eſt in Sicilia caſtellum Syracuſanorū, ut Stephanus tra-
dit, ſed non in ea parte quæ ad Italiam uergit. Quare &
ſibi & Ouidij ſtudioſis rectius fatuus iſte conſuluiſſet, ſi
Romechiū quoque ut paulo ante Amphryſia, Celenniaq;
ſaxa diſſimulaſſet, ac tanquam notum prætermiſſet.
Cæterū illud Ariſtotelis oraculum in dies uerius eſſe cō-
probanur, Eos qui parum conſyderent, facile quicquid
in buccula uenit enunciare.

MICYL. [Sunt autem etiam Romentum, pro Romechiū,
legendum putent. eorum non Rhegium intelligendū,
propterea quod Romentum ueribus abruptionem ut
Festus ait, ſignificabat, Rhegium autem à Rhegio, hoc

eſt, rumpendo, dictum. Sed neq; de hac lectione, quod
affirmem, habeo.]

Caulonāq; Caulon Calabriae mons eſt & urbs, quæ
& Caulonia dicitur, prius Auloniam à uicina conualle ap-
pellata. Nariciamq; Naricia urbs eſt Calabriae à Na-
rice Locridis urbe, quæ & Nariciū dicitur (ut ſcribit Ste-
phanus) denominata.

Eadem autē cum Lo-
cris hæc eſſe uidet, qui
à Locris Naricijs in ex-
tremo Calabriae angu-
lo fuerunt ædificati.

Euincitq; fretum: cū
difficultate tranſit per
Siculum fretum, quod
quidē eſt maxime uor-
ticolum. Hippotæ
dōmōs regis: Strō-
gylen inſulam, aliaq;
Aeolias ſignificat, in
quibus regnauit Aeolus
Iouis filius ex Ace-

ſta Hippotæ Troiani filia. Vnde etiam Hippotades cog-
nominatur. Temefeſq; metalla: Temefe uero à Bru-
tiorum, quæ Tempſa à latinis fuit appellata. A rufodi-
næ autem quæ apud Temefam fuerat tempore ſuo Stra-
bo deſeciſſe narrat. Temefa item Cypri eſt urbs. Leu-
coſiamq; petir: Leucoſia eſt inſula contra Pæſtanum ſi-
num à Sirene ibi ſepulta denominata. Tepidi Pæſti:
ſemper uernantis. Sic Virgilius, Biſeritq; roſaria Pæſti,
Pæſtum autem eſt oppidum in agro Campano à Gi-
ſis Foſſidonia dictum. Inde legitur Capreas: ſic quidem
legitur, ſed Capriæ per i uocalem in penultima legen-
dum eſſe argumento ſunt codices græci, in quibus ſic eſt
ſcriptum, Eſt autem inſula, quæ & Capricene uocatur (ut
ait Stephanus) Campaniæ adiacens Tibetij principis
arce nobilis.

[Capreas, per e, in penultima recte ſcribitur, eodem
enim modo & apud Pliniū, Melam, Suetonium & Ta-
cicum, ſcriptum legitur. Neq; ueritat, quod græci, ut Stra-
bo, & Stephanus, ueritat per i, dicunt. Neq; enim in omni-
bus, Latini Græcorum ſcripturam imitantur. Alioqui
& Breij pro Brutij, Brentesium, pro, Brutium, & ſi-
mililia ſcribenda erant.]

Legit: tranſit. Promontoriumq; Mineræ: ſic uoca-
tur promontorium quod eſt iuxta Surrhentum, in quo
olim Strenes habitare ſeruntur. In illius autem extremo
eſt Athenicum, hoc eſt Mineræ ſacellum, quod Ulyſſes
ædificariſſe narratur. Et Surrhentinus colles: Surrhen-
tum urbs eſt Campaniæ uino maxime nobilis. Her-
culeamq; urbem: hæc tum Heraclea, tum Heracleopo-
lis, tum Herculanum uocatur. Stabiasq; Stabia oppi-
dum fuit Campaniæ, quod (ut Plinius ſcribit) bello ſo-
ciali à Sylla deſerum in uillas abiit. Eriſt in otia natam
Parthenopen, Neapolim à Parthenope una Sirenarum
ibi ſepulta, cognominatam. Neapolim uero in otia na-
tam poëta ait propter locorum amœnitatem, quo ſe Ro-
mani oriaturi conferebant. Erab hac Cumæ tem-
pla Sibyllæ, & poſt hæc Neapolim tranſit Cumas Cam-
paniæ urbem maxime à Sibylla nobilitatam. De Cuius
cōditoribus ſatis ſuperius in ſuperioribus diximus libris.

Hinc calidi fontes: Baſas inuit fontibus calidis ma-
xime celebres. Lentiferumq; tenetur Linternum:
Lentiferum arborem ferens Linternū, quod quidem eſt
oppidum Campaniæ exilio maioris Scipionis & ſepul-
chro maxime nobile.

G Val

RAPH.

Temefe

Leucoſia

Pæſtum

Capriæ

MICYL.

P H.

romōto-

rium Mi-

neræ

Athencū

Surrhen-

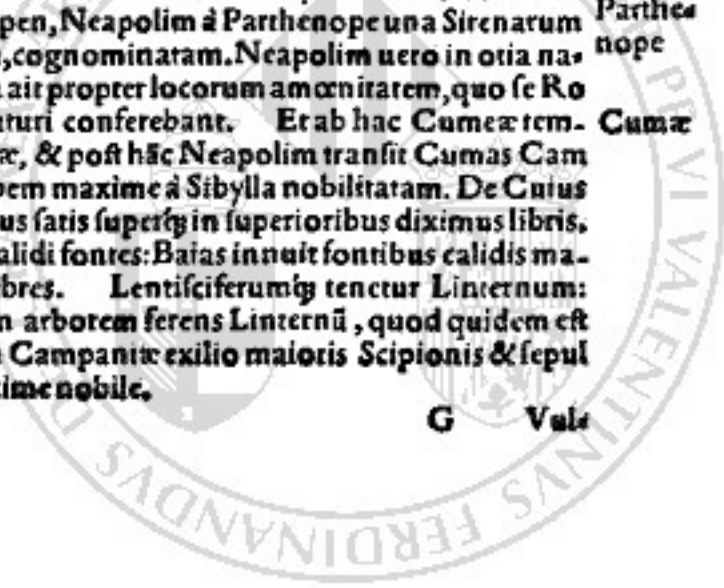
Heraclea

Stabiæ

Parthea

nope

Cumæ

Sinuessa Vulturinus: fluuius est Campaniæ, Vulturinū urbem ab illo dictam præterlabens. Niueisq̄ frequēs Sinuessa colubris. Sinuessa Campaniæ urbs est, quam quidam Synopem uocitatam dixerunt, ut Plinius scribit. Minturnæq̄ graues: morbosæ, grauis ac noxiæ aëris. Minturnæ autē Latij oppidum est paludibus cinctū, ac Liri amne

emenſi navigationem poſtquam Antium appulerunt, anguis qui ubiq̄ in nauigio remāſerat prolapſus in ueſtibulo ædis Aſculapij, myrto frequētib; ramis diſſuſa ſuper eminentem excelſiæ altitudinis palmam circum dedit, perq̄ tres dies poſitis quibus ueſci ſolebat, non ſine magno metu legatorum, ne in triremem reuertī nol-

let, Antienſis tēpli hoſpitiū uſus, Vrbi ſe noſtræ aduehendū reſtituit, atq̄ in ripā Tyberis egreſſis legariſ in inſulam ubi templum ei dicatū eſt, tranauit, aduentuſq̄ ſuo tempeſtatē, cui remedio queſitus erat diſpuliſ. Quo igitur modo legēdum dicemus? An ita Antium eſt legendum, ut illud Virgilianū, Et dulcis muſti Vulcano decoquit humorē. Verſus eſt enim hypercataleſticus. Eſt autē Antium Latij urbs haud longe ab Lauinio diſtās, unde Antiates dicuntur. Spiffi littoris: denſi ac duri. Aſper enim iam pontus erat, parētheſis eſt cauſam continens cur legati in portum Antiatē intrarint. Mare enim iam in tempeſtatē fuerat erectū.

Et hoſpitiū iuncti ſibi numinis: Apollinis cōſanguinitate Aſculapio iuncti. Nam Aſculapiū Apollinis filium fuiſſe etiam pueri ſciunt. Donec Caſtrumq̄: Caſtrum oppidum eſt Latij inter Laninium et Hoſtiam

ſitum. Saci q̄ Lauiniſ ſedes: Lauinium urbs eſt Latij nunc nō nini Latino, Veneris templum habens.

Tyberinaq̄ ad Hoſtia uenit: ad Hoſtia Tyberis, unde urbs Hoſtia fuit cognominata, quam Ancus Martius ædificauit, illucq̄ coloniam deduxit. Quoſq̄ igitur Troica ſeruat Veſta tuos: apoſtrophe eſt ad Veſtā quam idcirco Troicā et Troianam poëta uocat, quod à Troia allata fuerit ab Aenea. Virgines autem Veſtales quoq̄ Aſculapio obuiam proceſſiſſe ait. Thura ſonant: ſrepunt. Nam thura ardentia ſonitum quendam emittūt, uel contentum pro continente poſitum eſt, ut acceras & thuribula ſonare intelligamus. Et odorant aëra fumis: & odoribus aërem replent. Incalfacit ſanguine: dum enim uictimæ iugulantur cultri ſanguine caleſcūt.

Scinditur in geminas partes: inſulam deſcribit in Tyberi Romę effectam ſegere agri Tarquiniſ, qui poſtea cępus Martius fuit appellatus, à populo in ſuuium deiecta. Huc delata pinu: illuc nauē appoſita. Phœbeus anguis: Aſculapius Apollinis filius. Specie cæleſte reſumpta: Dei figuræ reſumpta, depoſitæq̄ ſerpentis forma. Poëtica uero ſententia cæleſte pro cæleſti eſt poſitum.

Luctibus:

Vulturinus niueisq̄ frequens Sinuessa colubris. Minturnæq̄ graues, & quam tumulauit alumnus, Antiphataeq̄ domus Trachasq̄ obſeſſa palude, Et tellus Circeæ, & ſpiffi littoris Antium. Huc ubi ueliſeram nauæ aduertere carinam (Aſper enim iam pōtus erat) Deus explicat orbēs, Perq̄ ſinus crebros, & magna uolumina labens, Templā parentis inſit flauum tangentia littus. Aequore placato patrias Epidaurius aras Linquit, & hoſpitiū iuncti ſibi numinis uſus Littoream tractu ſquammeæ crepitantis harenam Sulcat, & innixus moderamine nauis, in alta Puppe caput poſuit, donec caſtrumq̄, ſacrasq̄ Lauini ſedes, Tyberinaq̄ ad Hoſtia uenit. Huc omnes populi paſſim, matrumq̄, patrumq̄ Obuia turba ruit, quæq̄ ignes Troica ſeruat Veſta tuos, lætoq̄ Deum clamore ſalutant. Quæq̄ per aduerſas nauis cita ducitur undas Thura ſuper ripas, aris ex ordine factis, Parte ab utraq̄ ſonant, & odorant aëra fumis, Ictaq̄ coniectos incalfacit hoſtia cultros. Iamq̄ caput rerum, Romanam intrauerat urbem. Erigitur ſerpens, ſummoq̄ accliuia malo Colla mouet ſedesq̄ ſibi circunſpicit aptas. Scinditur in geminas partes circūfluus amnis, Inſula nomen habet, laterumq̄ à parte duorum Porrigit æquales media tellure lacertos. Huc ſe delata pinu Phœbeus anguis Contulit, & finem ſpecie cæleſte reſur-

ta,

Terracina palude: Terracina mihi ſignificari uidetur, quæ antea Trachina, hoc eſt aſpera, fuit appellata. Illi nanque (ut Strabo refert) magna palus obſta eſt, quæ duo fluuii, ſciant, & quibus mare in Auſtidum uocāt. Terracina uero lingua Volſcorū Anxur fuit appellata.

Circeum Circeæ: Circeum mons eſt Latij mari ac paludibus cinctus, ut inſula uideatur, à Circe quæ illum tenuit cognominatus. Nam Circe Solis filia cum Sarmatarū regem cui nupſerat, ueneno ſuſtulſſet, regnūq̄ adepta nimium crudeliter ſe gereret, à populis regno pulſa in Italiam uenit, & in promontorio quod ab ipſa Circeū poſtea fuit appellatum conſedit. In quo & urbs Circei nomine & illius iacellum cum Mineræ ara olim fuiſſe memorantur.

Ancon Eriffiſſi littoris Ancon: ſic quidē in omnibus, quæ mihi uidere contigit exemplaribus legitur, ſed corrupte ut mihi uidetur. Neq̄ enim aut geographiæ ratio, aut hiſtoria iſtiusmodi lectiōni aſtipulatur. Ancon ſiquidem urbs eſt Piceni: non Latij, neq̄ in eo tractu præter cuius urbes Aſculapium ueſtū fuiſſe poëta ſcribit. Mari nanque Adriatico adiacet Ancon. Aſculapius uero per Tyrrenum ueſtus Romam fuiſſe narratur. Valerius præterea Maximus (ut alios omittam hiſtoricos) non apud Anconem, ſed apud Antium è nauis Aſculapium egreſſum fuiſſe teſtatur hiſ uerbis. Tum legati perinde atque exoptatę rei cōpotes expleta gratiarum actiōne, cultuſq̄ anguis à peritis accepto læti inde ſoluerunt ac proſperè

Lib. 1. ca. 6

Luctibus : morbo & pesti. Id quod sequitur pro eo quod præcedit est positum.

LACT. Hic tamen &c. Argumentum. Ovidius opere peracto docet se à chao principium cepisse & ad Cæsarem deduxisse, quem gentibus orbis deuictis Venus ab inimicorum insidijs auertit, inq[ui] filium eius quod epigramma cõpetere à nobis tale compositum est. Epigramma.

RAPH. Hic tamen accessit: Iulij Cæsaris animæ Metamorphosin in stellita perspicue describit in gratiam Augusti Cæsaris poëta, ut nihil expositione op[er] esse uideatur. Cum enim Augustus ludos in honorem Iulij Cæsaris, qui in senatu fuerat trucidatus, celebraret, forte cometa apparuit, quam esse Cæsaris animam Augustus ipse aduocata concione populo Romano persuasit. Insalsus autem quidam non contentus suis ineptijs ea separare, quæ Ouidii artificiosissime copularat, hoc etiã loco fatidum epigramma hexametro p[er]iametro que uersu cõpositum temerarie nimis & stolide inseruerat, quod quidem cum totum opus inquinaret, delendũ esse putauit. Stellã comitẽ: periphraſis est cometę Nam cometes stella esse crinita perhibetur. Properata que gloria rerum: properanter acquisita.

Iulij Cæsaris gesta

Quam sua progenies: quam Augustus Cæsaris filius adoptiuus. Nec enim de Cæsaris actis: omnibus Cæsaris gestis adoptionem Augusti anteponit poëta. Scilicet æquoreos: præstatiſſima quæq[ue] Cæsaris gesta cum quadã ironia enumerat poëta, ut ostendat Augusti adoptionem illis esse anteferendam. Acquoreos Britannos: æquore circumdarios, ac nauigationi deditos, quos imperio Romano una cũ Galis Iulius Cæſar subegit. Perq[ue] papyriferi: Iulius Cæſar (ut scribit Tranquillus) Pompeium Pharsalico prælio sulum ac fugientem Alexandriam persecutus occisum deprehendit, ubi cum Ptolemaeo Aegypti rege, à quo sibi quoq[ue] insidias tendi animaduertit, bellum sane difficillimũ gessit, neq[ue] loco, neq[ue] tempore æquo, sed hyeme & intra mœnia copiosissimi ac solertissimi hostis, inops ipse rerũ omnium atq[ue] imparatus. Regnum Aegypti uictor Cleopatrę, fratris eius minori permisit, ueritus provinciam facere, ne quãdo uiolentiorem præſidem naſta nouarum rerum maria esset. Papyri... papyrũ ferenti, ex qua olim chartæ conficiebantur. Numidasq[ue] rebelles: Numidę populi sunt Africę admodum feroces. Cyniphiumq[ue] Iubam: Iuba Mauritanicę rex. Cui cum partes Pompeij in Africa foueret à C...

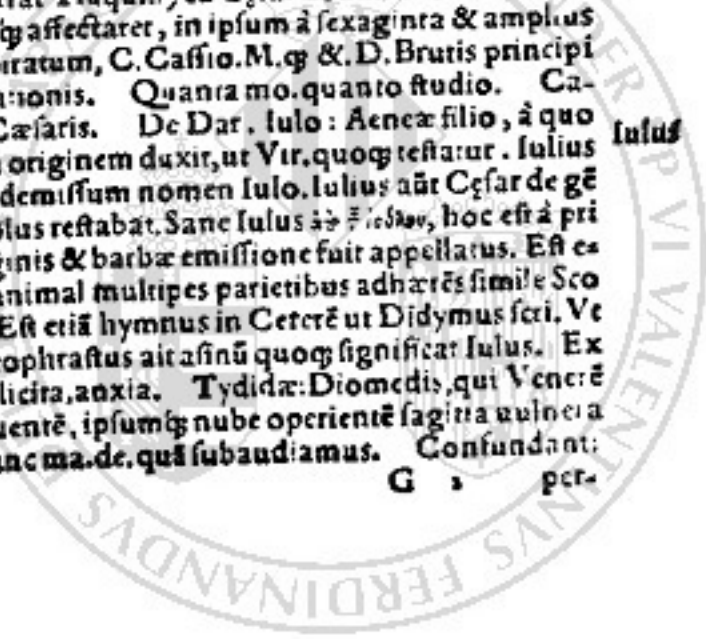
autem Iubam appellat Poëta à Cyniphe fluuio Libyę, qui inter duas Syrtis labitur. Mithridateisq[ue] tumentẽ Nominibus Pontũ, Mithridatis gloria & uictorijs, qui per quadraginta annos cum populo Romano bellum gessit, Ab Alexandria uero deuicta Cæſar in Syriam, & inde in Pontum tranſiit, ubi Pharnacem Mithridatis magni filium ac tunc occasione temporum bellantem, iamq[ue] multiplicitate successu præferocem intra quintũ quo assuerat diẽ quatuor quibus in cõspectum uenit horis una acie proſtigauit, crebro cõmemorans Pompeij felicitatem, cui præcipua militiæ laus de iam imbelli genere hostium contigisset. Et multos meruisse: multo plures triumphos meruisse Cæſarẽ quã egerit, aperte ent poëta, quãuis ac id alludere uidet quod Trãquilus scribit, Cæſarẽ post Hispaniã ulteriore pacatam, quam ex praua fuerat sortitus, eum ad triumphum simul, contulatiq[ue] Romã rediſſet, coactum fuisse triumphum dimittere, ne cõſulatu excluderetur, cũ editis iam comitijs ratio eius haberi non posset, nisi priuatus urbem introiſſet.

Cæſar in Deum

Quinq[ue] Cæsaris triumpho

Luctibus imposuit, uenitq[ue] salutifer urbi.
Hic tamen accessit delubris aduena nostris.
Cæſar in urbe sua Deus est, quem Marte, togaq[ue] Præcipuum, non bella magis finita triumphis,
Resq[ue] domi gestæ, properataq[ue] gloria rerum,
In sydus uertere nouum, stellamq[ue] comantem,
Quã sua progenies, nec enim de Cæsaris actis
Vllum maius opus, q[ue] quod pater exitit huius.
Scilicet æquoreos plus est domuisse Britannos;
Perq[ue] papyriferi septemflua flumina Nili
Victrices egisse rates, Numidasq[ue] rebelles,
Cyniphiumq[ue] Iubam, Mithridateisq[ue] tumentem
Nominibus Pontum, populo adiecisse Quirini,
Et multos meruisse, aliquos egisse triumphos,
Quã tantũ genuisse uirum, quo præſide rerum
Humano generi Superi fauistis abunde
Ne foret hic igitur mortali semine natus.
Ille Deus faciendus erat, quod ut aurea uidit
Aeneę genitrix (uidit quoq[ue] triste parari
Pontifici letum, & coniurata arma moueri)
Palluit, & cunctis, ut cuiq[ue] erat obuia Diuis,
Aspice dicebat, quanta mihi mole parentur
Intidie, quantaq[ue] caput cum fraude petatur,
Quod de Dardanio solum mihi restat Iulo,
Sola ne semper ero iustis exercita curis?
Quã modo Tydidę Calydonia uulneret hasta;
Nunc male defensę confundant mœnia Troię.
Quę uideam natum longis erroribus actum
Iactari, eto sedesq[ue] intrare silentium,

apparatu & instrumento. Quam tantũ genitrix, quã tantum reliquisse filium quantus est Augustus, quẽ orem non genuit, sed sibi adoptauit Iulius Cæſar. Neq[ue] hic igitur morose natura, hoc est Iulius Cæſar in numerũ Deorum fuit referendus, ne Augustus ex semine mortali natus esse uideret. Hic Augustus. Ille Iulius Cæſar. Aurea Aeneę genitrix, pulchra Venus. Pontifici Cæsari qui Pontifex erat. Hęc autẽ de historia sumpta fuerunt. Neq[ue] (ut narrat Trãquilus) cũ Cæſar dominatione abuteretur, regnũq[ue] affectaret, in ipsum à sexaginta & amplius fuit conspiratum, C. Cassio, M. q[ue] & D. Brutis principibus cõiurationis. Quanta mo, quanto studio. Caput: uita Cæsaris. De Dardanio Iulo: Aeneę filio, à quo gens Iulia originem duxit, ut Virgilio testatur. Iulius à magno demissum nomen Iulo. Iulius autẽ Cæſar de gente Iulia solus restabat. Sane Iulus à Iulio, hoc est à prima lanuginis & barbæ emissionem fuit appellatus. Est etiã Iulus animal multipes parietibus adherens simile Scolopendrę. Est etiã hymnus in Ceterę ut Didymus scribit. Uero Theophrastus ait asinũ quoq[ue] significat Iulus. Exercita: sollicita, anxia. Tydidę: Diomedis, qui Venere Aeneę fauentẽ, ipsumq[ue] nube operientẽ sagitta uulnerauit. Nunc ma. de. quã subaudiamus. Confundant: G. per-

perurbet. Sedes fl. inferorum. Nam Aeneas duce Sibylla ad inferos descendit, ut carmine Virgiliano etiam pueris est notum. In me acui. In Iulium Cæsarem sanguine meo procreatum. Cæde sacerdotis, pontificis Cæsaris. Flammam exstinguite Vestæ: religionem omnem atque pietatem ne destruat. Ad id uero alludit poeta quod perpetuus ignis in Vestæ templo seruabatur.

Nequicquam Frustra. Neque enim prohibere potuit, quin Iulius Cæsar a coniuratis trucidaretur. Superosque mo. Deos ad misericordiam commouet. Quirum. quauquam ferrea: Qui quauis inquit duras factorum leges mutare non possint, multis tamen signis declarauerunt hominibus se ualde Cæsaris cæde mœretur. Ferrea dec. iuras & immutab. steges. Veterum sororum. Parcarum & fatorum. Signa tamen luctus. Cæsaris cæde euidens prodigijs, quæ etiam enumeratur, denunciam fuisse mortalibus aperte poeta scribit. Luctus futuri: mœroris toti terrarum orbi futuri propter Iulij Cæsaris cædem. Arma ferunt inter nigras. Prodigia ennumerat poeta, quæ ante cædem Iulij Cæsaris apparuisse Tranquillus quoque & Plu. scribunt.

Arma cre. iustitia: strepitum emittent. Præmonuisse: præsentia se. Nefas nefandam. Impia Cæsaris pontificis maximi cædem.

Lurida lumina: pallidi. Sollicitis terris: auxilijs mortalibus, ne quid magnæ calamitatis sibi impenderet temporibus. Sæpe faces

ardentes in caelo ante cædem Iulij Cæsaris uisæ fuerunt. Sæpe inter nimbos. Sæpe inquit sanguinem pluit. Cæterus lucifer. obscurus cum alioqui nitidissimus solet esse. Sparsum uultum. Respersum & rectum os habens. Atra ferrugine. Nigro colore. Sparsi lunares sanguine currus: Luna ipsa sanguinis guttis resarsa uidebatur. Nigrius bubo. Funeus. est enim auis pessimi ominis. Ea uero apparuisse potentia ait poeta quæcumque maximorum malorum præsentia solent esse. Mille locis. Multis in locis. Finitus est numerus pro infinito positus. Ebur. eburnæ deorum carum. Sanctis lucis. ex præposito & uenientia subaudiuntur. Sancti uero luci dicuntur qui dijs consecrati crediti iure non possunt. Victima nulla litat. Nul-

Bellamque cum Turno gerere, aut, si uera fatemur, Cum Iunone magis. quid nunc antiqua recordor Damna mei generis: timor hic meminisse priorum Non finit. in me acui sceleratos cernitis enses, Quos prohibete precor, facinusque repellite, neue Cæde sacerdotis flammam exstinguite Vestæ. Talia nequicquam toto Venus anxia caelo Verba facit, superosque mouet, qui rumpere quæque Ferrea non possunt ueterum decreta sororum, Signa tamen luctus dant haud incerta futuri. Arma ferunt inter nigras crepitantia nubes, Terribilesque tubas audiatque cornua caelo Præmonuisse nefas, solis quoque tristis imago Lurida sollicitis præbebat lumina terris. Sæpe faces uisæ medijs ardere sub astris, Sæpe inter nimbos guttæ cecidere cruentæ, Cæterus & uultum ferrugine lucifer atra Sparsum erat. sparsi lunares sanguine currus. Tristitia mille locis stygius dedit omina bubo. Mille locis lachrymauit ebur, cantusque feruntur Auditi, sanctis & uerba minantia lucis. Victima nulla litat, magnosque instare tumultus Fibra monet, cæsumque caput reperitur in extis. Inque foro circumque deos & templa deorum Nocturnos ululasse canes, umbrasque silentum Errauisse ferunt, motamque tremoribus urbem. Non tamen insidias uenturaque uincere fata Præmonitus potuere deum, strictique feruntur In templum gladii, nec enim locus ullus urbe Ad facinus, diramque placet nisi curia ca. m. Tum uero cytherea manu percussit utrumque Pectus, & ætherea molitur contere nua. e, Qua prius infesto Paris est ereptus Atidae. Et diomedæos Aeneas fugerat enses. Talibus hanc genitor, sola insuperabile fatum Nata mouere paras: in tres licet ipsa sororum

la inquit hostia deos significat esse placatos. Id uero Cæsari euenisse quo die fuit trucidatus scribit Tranquillus. Nam pluribus hostijs cæsis cum litare non posset, introiit curiam sprete religione. Magnos tumultus, magnam rerum mutationem. Instare: imminere, impendere. Fibra monet: exta significant. Cæsumque ca. Recisum. nam exta sine capite significant mortem alicui imminere. Nocturnos. ca. ul. Noctes canes ulularibus luporum similes uoces emississe id quod pessimum est omen. Umbrasque silentium: mortuorum animas. Motamque tre moribus urbem: terræ motu urbem Romam fuisse concussam ait.

Præmonitus deum: prædictiones, prodigia & portenta deorum. Legit enim factorum ne dijs quidem perumpere possunt. Fata uero magis præuideri quam uariari possunt. Strictique feruntur in tem. gla. In curia Pompeij, in qua senatus habebatur. Diu autem consultarunt coniu-rati utrum illum in cæpo per comitia tribus ad suffragia uocantem, partibus diuisis & ponte deicerent atque exceptum trucidarent, an in sacra uia, uel in aditu theatri adorirentur. Postquam uero senatus idibus martij in curia Pompeij fuit edictus facile tempus & locum prætulere. Tum uero Cytherea. Mulieris imminenti periculo terræ gestum exprimit poeta. solent enim mulieres in magnis doloribus utrisque manibus pectus percudere. Molitur cedere, præparat ut abscedat.

Qua prius infesto: Paris ut narrat Home. cum Menelao congressus, ope, & auxilio Veneris, quæ nube ipsum operuit manus illius fugit. Et Diomedæos. Aeneas cum Diomede congressus facile interfectus fuisset, ut est apud Home. nisi à Venere fuisset liberatus. Talibus hanc genitor. Alloquitur. Sola insuperabile fatum nata mouere. Cum interrogatione illusionis plena hæc à Ioue Venere dicuntur. Mouere, mutare. Instare licet ipsa. tu ipsa inquit intrare potes parcarum & fatorum ædes. Trium sororum: Trium parcarum, quas Erbi & Noctis filias Hesiodus fingit, propter causarum obscuritatem Poni Lycophron, quia sunt inexorabiles, caratione, qua Cyclopes alij que immani crudelitate Neptunus alij uocantur. Unde et parte, quod nemini parcatur, pronuntium dicit. Martianus Capella

Paris ut narrat Home. cum Menelao congressus, ope, & auxilio Veneris, quæ nube ipsum operuit manus illius fugit. Et Diomedæos. Aeneas cum Diomede congressus facile interfectus fuisset, ut est apud Home. nisi à Venere fuisset liberatus. Talibus hanc genitor. Alloquitur. Sola insuperabile fatum nata mouere. Cum interrogatione illusionis plena hæc à Ioue Venere dicuntur. Mouere, mutare. Instare licet ipsa. tu ipsa inquit intrare potes parcarum & fatorum ædes. Trium sororum: Trium parcarum, quas Erbi & Noctis filias Hesiodus fingit, propter causarum obscuritatem Poni Lycophron, quia sunt inexorabiles, caratione, qua Cyclopes alij que immani crudelitate Neptunus alij uocantur. Unde et parte, quod nemini parcatur, pronuntium dicit. Martianus Capella

bella parcas deorū scribas esse ait, quæ lo uis celestisq; se natus decreta perscribant. Vitæ autē mortisq; omnium præfides finguntur esse ac uitā nendo producere. Vnde & lanificæ sorores dicuntur Clotho, Lachesis & Atropos. Nam Clotho sulum torquet *ἄρα τὸν κλωστήρα* quod est torque re dicta. Lachesis filat *ἄρα τὸν λαχαστήρα*. quod cuiusq; uitam

forniat. Atropos quod immutari non potest, quia filam trūcet fuit appellata. Nam ipsa uitæ humanæ finē imponat, necesse est. Rerū tabularia. Tabulæ æræ in quibus immutabilia factorum decreta sunt incisa. ad id autē alludere uidetur Ouidi. quod diximus Parcas Deorū scribas esse, quæ Iouis & cæli decreta, quæ mutari non possunt in tabulis habeant descripta. Hæc uero etiā fata uocant. Vasto mo. Vastæ magnitudinis.

Concussum cæli, cōcussionem, est autē tonitru periphraſis. Adamante perenni: perpetuo, incorruptibili.

Inclusa. sculpra: incisa. Fata tui generis. Ea omnia quæ tuo generi necessario sunt cœuitura. Et referā. pulchra phantasia ad laudes Augusti Cæsaris referēdas ingreditur poetā. Hic iua cōpleuit. sextum & quinquage simū ætatis annum a-

gens Cæsar in senatu fuit interfectus. Natusq; suus. Octavius quem ex dōdrante hæred. Cæsar reliquit & in familiam, nomēq; adoptauit. Cæsar positum vnus: imperij administrationem. Cæsar p. n. t. n. o. n. a. bella suos. nos sibi in bellis fauētēs, nam bella ciuilia quin que gessit Augustus, Mutinense, Philippi. Perusinū, Siculum, Actiacum, quorum quatuor priorum initium & causam à cæde Cæsaris sumpsit nihil conuenientius ducens, quā necem auunculi uindicare, illiusq; acta tueri. Illius auspicijs. Illius ductu. Nam cum D. Brutus Mutinæ à M. Anto. obsideret, iussus est à senatu Octavius comparato exercitu proprætoris præesse, & Hircio ac Pansa consulibus. D. Bruto opem ferre. Petent pacem. Quærent pacem & liberationē. Pharsalia sentiet illum. Pharsalus urbs est Thessaliæ à Pharsalo Acrisij filio dicta. Vnde Pharsalia declinat ac pro Thessalia ponitur, in qua bis Romani exercitus confligere, ducibus primum Pompeio & Cæsare. Deinde Octauius & Anto. contra Brutum & Cassium. Est etiam Pamphiliæ urbs Pharsalus. Emathij Philippi: Macedonici. Nam Philippi urbs est macedoniæ, quæ prius Crenides uocabatur, à Philippo rege cognominata. Næ Crenitis à Thracibus oppressis cum opem tuisset Philippus, urbem eorū de suo nomine Philippos appellauit, bellum autem philippense inita cum M. An. &

sus Brutum & Cassium Octavius gessit. Et magnā siculis nomen: sextus Pompeius magni Pompeij filius cum diu piraticam exercuisset magna classe præparata Siciliam occupauit, ac sæpius prælio nauali cum Augusto congressus uictor euasit, tandem uero magna edia pugna ab Augusto superatus Micylenas aufugit. Vbi à

Tiſio quodam fuit interfectus. [Auctor, Appianus li. 5. bellorum ciui.] Romanicq; ducis. con. ægypt. Cleopatæ est periphraſis, quam M. Ant. cum duxisset uxorem Italiam inuadere tentauit, sed Augustus illis occurrens apud Actiū promontorium nauali prælio deuicit. Alexandria deinde potitus, quo Ant. cum Cleopatra confugerat, cur An. ipsum ad mortem: egisset, Cleopatram cum maxime cuperet ad triumphum seruare non potuit, aspidis nōq; mortu ante interiit. Tædæ non bene. si. non bene confisa nuptijs M. Ant. nam & regnū & uitā amisit. Nostra cæ. Nobis dicata. Vnde & capitolinus super piter fuit appellatus.

Suo cæ. sibi placenti ac grato. est autem Canopus urbs ægypti à Canopo nauis Ulyſſis gubernatore cognominata. Ab utroq; oceanis ætali & oce-

Al. made fient

Al. uir gin

Occidentali. prædicat autem Veneri Iupp. et Augustū Cæsarem totius orbis terrarum imperio posituram. Pace da. ter. ani. ut Tranquillus narrat. Augustus plerāq; pessimi exempli correxit, quæ in perniciem publicam, aut ex consuetudine licentiæq; bellorū ciuiliū durauerāt, aut per pacem etiam existerant. Leges præterea retractauit & quasdam ex integro sanxit, ut sumptuariam, de adulterijs & de pudicitia & de maritandis ordinibus. Prolem sam. de. com. na. Tiberium dicit. qui ex Liuia natus ab Augusto adoptatus ex dimidia sextateq; & nomine hæres fuit relictus.

[In quibusdā editionibus legitur. Prolem sancta de Virgine natam. Quod si ita ab Ouidio scriptum est, eodem referendum erit, quo & Virgilianum illud in Bucolicis. iam redit & uirgo, redeunt Saturnia regna. &c. Ut accipiamus hoc ita dictum esse in gratiam Liuiæ quam Augustus ita amauit, ut etiam prægnantē à marito priore Nerone abduxerit, Ut Sætonius & cæteri tradunt. Translata autem talia ex carminibus Sibyllæ uidentur, quæ cum per ea tempora Christum ex uirgine natū iri cecinisset, poetæ non intelligentes rem, quæcunque de Christo & eius temporibus dicta essent, ad Augustum & ipsius felicitatem remittere.]

G 3 Curastq;

Aug. hætenus Micyllus in Metamorphosia.

Curasq. imperij administratione. Nec nisi cum se, vi. & lxx. ætatis anno Aug. uiram in osculis Liuiæ expirauit. In numerum etiam deorū illum fuisse receptum poëta ait. Similes an. Epitheton est annorū propriū. Nihil enim est sibi similius annis. qui semper in se reuertuntur. *Cogna. si. Ad Romali & Cæ. stellas ascendet.*

Hanc an. inre, hortatur Venerem, Iuppiter, ut Iulij Cæs. animū in stellam commutet, quod quidem idcirco fingit, quia ludis quos illi primo consecratos hæres Aug. edebat, stella crinita per septē continuos dies fulsit, exorrens circa. xi. horam, crediturq. esse animam Cæta. in cælum recepti. Et hac de causa simulachro eius in uertice cætur Cometes. qui scri. Plini. in uno totius orbis loco colitur Romæ, admodū faustus Diuo Aug. qui his uerbis suū gaudium prodidit. His ipsi ludorum meorum diebus sidus crinitum per septem dies in regione cæli sub septentrionibus est conspectum. Id oriebatur circa undecimam horā diei, clarumq. & omnibus terris conspicuum fuit. Eo significari uulgus credidit Cæsaris animam inter deorum immortalium numina recepram, & nomine id insigni simulachro capitis eius, qd. in foro consecrauimus adiectum est.

Iubar. stellam. Ab excelsa æde ab alto. cælo. Numen capere. Diuinitatē contrahere. Flammi ferum crinem: cometæ exprimit definitionem. cometes enim stella est crinita. Micat. splendet. Hic sua præf. tri. quāuis inquit Augustus uetere sua gesta refert meritis Iulij Cæsaris sui parentis, fama tamen illum antepontu inuitum, atq. in hoc uno populi iudicio Augusti sententiæ repugnat. Vna in parte. In hac una re. In reliquis enim morē Imperatori Augusto gerit. Sic magnis cedit titulis. Iulium Cæsarem gaudere se rerum gestarum magnitudine a filio Augusto superari accommodatissimis probat exemplis poëta. Notius est aut quā ut hoc loco exponi debeat Agamemnonem cuius ductu Troia fuit euerfa, multo quā Arreus pater maiora gessisse, necnon Theseum atq. Achillem parentes suos Aegeum & Peleū uirtute & rebus gestis longe superasse. Deniq. ut exemplis: tria quæ adduxit exempla O. ui. uirorum quidem præstantissimorum fuere, sed Iulio & Aug. Cæsaris qui in numerum deorum relati fuerunt, accommodata minus esse uidentur, colq. deorum

Aima Cælaris in f. dus

Ferre simul nomenq. suū, curasq. iubebit.
Nec nisi cum senior similes æquauerit annos,
Aethereas sedes cognataq. sidera tangeret.
Hanc animam interea cælo de corpore raptam
Fac iubar, ut semper capitolia nostra, forūq.
Diuus ab excelsa prospiceret Iulius æde.
Vix ea fatus erat media cum sede senatus
Constitit alma Venus nulli cernenda, suiq.
Cæsaris eripuit membris, nec in aëra solui
Passa recētem animam cælestibus intulit astris.
Dumq. tulit lucem capere atq. ignescere sensit,
Emisitq. sinu, simul euolat altius illa,
Flammiferumq. trahens spatiofo limite crinem
Stella micat, natiq. uidens benefacta fatetur
Esse suis maiora, & uinci gaudet ab illo.
Hic sua præferri quā uerat acta parentis,
Libera fama tamen nullisq. obnoxia iussis
Inuitum præfert. unaq. in parte repugnat.
Sic magnis cedit titulis Agamemnonis Atreus,
Aegea sic Theseus, sic Pelea uincit Achilles.
Deniq. ut exemplis ipsos æquantibus utar,
Sic & Saturnus minor est Ioue. Iuppiter arces
Temperat aethereas, & mundi regna triformis.
Terra sub Augusto est. pater est & rector uterq.
Dij precor Aeneæ comites quibus ensis & ignis
Cesserunt, dij q. indigetes genitorq. Quirinæ
Vrbis, & inuicti genitor Gradiue Quirini,
Vestaq. cæsareos inter sacrata penates
Et cum cæsarea tu Phœbe domestice V. a.
Quiq. tenes altus Latinis tarpeias Iuppiter arces,
Quosq. alios uati fas appellare uimq. st.
Tarda sit illa dies, & nostro senior æro,

plis illud idem poëta demonstrat. Exemplis ipsos æquantibus. Aequalibus ipsis Iulio & Aug. Cæsaris. Temperat. Moderatur & regit. Hoc autem eo spectat, ut ostendat poëta se merito Augustum Ioui comparasse. Arces aethereas. Cælum. Mundi triformis. Ex cælo æthere & aëre constantis, horum enim regnū Ioui attribuit poëta. Terram autem sub Augusti imperio esse ait. Pater est & rector uterq. Iuppiter & Augustus. Iuppiter quidem superiorū mundi partium, Augustus uero inferiorū terræ marisq. Sic Virgilius in Augusti gloriam. Nocte pluit tota redeunt spectacula mane. Diuisum imperiū cū Ioue Cæsar habet.

Dij precor Aeneæ comites. Deos penates Vestasq. et Romulum & Marcum, Apollinem & Iouē, aliosq. precatur poëta, ut diu Augustus in terris maneat. sero autem in cælum redeat. Sic & Horatius in primo carminum lib. Serus in cælum redeas diuisus Interfis populo Quirini. Dij comites Aeneæ. Periphrasis est penatum deorum, quorū ope Aeneas ex hostiū ensibus & Troiæ incendio fuit liberatus.

Dij indigetes. Qui ex hominibus dij sunt effecti indigetes a latinis fuerunt uocati. uis detur autem poëta inuocare Aeneam quem paulo ante in deū indigetem mutatum fuisse scripsit. Genitorq.

Qui Indigetes dij
effecti indigetes a latinis fuerunt uocati. uis detur autem poëta inuocare Aeneam quem paulo ante in deū indigetem mutatum fuisse scripsit. Genitorq.

Quirinæ Vrbis: Romulum qui & Quirinus tui appellatus, Vrbis Romæ fuisse cōditorem, ne admodum est quidem, cum sit uulgatissimum. Et inuicti genitor gradiue Quirini. Ex Marte qui et gradius dicit. Romulum natum esse paulo ante scripsit poëta. Vestasq. Cæsareos. Templum deæ Vestæ in palatio erat ubi habitabant Imperatores. Phœbe domestice. Ut scribit Trāquillus Apollinis templum in ea parte Palatinæ domus excitauit Augustus, quam fulmine ictam desiderati a deo haruspices pronunciarunt, addita porticu cum bibliotheca Græca & latina. Qui tenes altus Tarpeias Iuppiter arces. Altus quidem legitur in omnibus quæ mihi uidere contingit exemplaribus. Sed latius magis sensus poëtaq. cruditioni conuenire uideretur. Nam latialis Iuppiter in capitolio colebatur. Quosq. alios uati. Omnes deos in horum. es beneficos complectitur hoc uersa poëta.

Al. latius

Vestæ templum

Qua

Qua caput Augustum. hoc est qua Augustus in sedes
deorum caelestes, orbe terrarum quem gubernat relicto
transferatur. Absens. in caelum receptus. Tunc enim
praesens supplicibus fauebat Optat autem poeta, ut diu-
tissime uiuat Augustus praesensque Romanis opituletur.

Iamque opus exegi. Moris est fere poetarum, ut in suo-
rum operum fine ali-
quid de se dicat, sic Vir-
gi. quartum georgico.
concludit: Hæc super ar-
uorum cultu pecorūque
canebam. Et super ar-
boribus Cæsar cum ma-
gnus ad altum Fulmi-
nat Euphratem. Hanc
consuetudinem Oui-
dius in fine operis imi-
ratus, nonnulla in com-
mendationem operis
sui ait. Sic Horatius.
Exegi monumentum
aere perennius, Re-
galique situ pyramidum
altius. Quod non imber edax:
non aquilo impotens possit diruere, aut innumera-
bilis annorum series & fuga temporum. Verissimus
autem fuit uates Ouidius. cum enim hætenus tot bel-
lorum incendijs, quibus priora sæcula arserunt, ab-
sumptum non fuerit, uero similitum est tam facili præ-

sertim describendi libros arte excogitata semper esse du-
raturum, ac elegantissimo cuius ingenio maximæ uolu-
ptati futurum. Quæri uero hoc opus faceret poeta hinc
facile apparet. quod nulla ui ipsum unquam interiturū
sibi persuasit. Exegi. Perfeci. Iouis ira aspera tem-
pestas, fulmen. Edax uetustas. Omnia rodens & cor-
rumpens. Abolere. Delere. ad nihilum re-
digere. Cum uolet
illa dies. De morte se
nihil curare ait quædo
suum & opus & no-
men immortale sit fu-
turum. Parte tamen
meliore mei. Ingenio
quo nihil melius con-
tingere homini potest.
Næ ut Cicero in Bru-
to scribit, hominis de-
cus est ingenium. In-
genij uero ipsius elo-
quentia. Perennis.
Immortalis: ac per omnes annos duraturus. Indele-
bile. incorruptibile, immortale. Quæ paret imitit:
per totum orbem terrarum suum opus lectum. ri colla-
git, cum illo tempore totus orbis Augusto pareret, ac u-
bius latina lingua in usu esset. Vatum præfagia. Poë-
tarum diuinationes.

Qua caput augustum, quem temperat orbe relicto,
Accedat caelo, faueatque precantibus absens.

Iamque opus exegi, quod nec Iouis ira, nec ignes,
Nec poterit ferrum, nec edax abolere uetustas.

Cum uolet illa dies, quæ nihil nisi corporis huius
Ius habet, incerti spatium mihi finiat æui.

Parte tamen meliore mei super alta perennis
Astra ferar, nomenque erit indelebile nostrum.

Quæque patet domitis Romana potentia terris
Ore legar populi, perque omnia secula fama,

Siquid habent ueri uatum præfagia, uiuam.

immortalis: ac per omnes annos duraturus. Indele-
bile. incorruptibile, immortale. Quæ paret imitit:
per totum orbem terrarum suum opus lectum. ri colla-
git, cum illo tempore totus orbis Augusto pareret, ac u-
bius latina lingua in usu esset. Vatum præfagia. Poë-
tarum diuinationes.

G 4

P. OVIDII NASONIS METAMORPHOSEOS,
ET IN EUNDEM RAPHAELIS REGII
Enarrationum finis.

PELLES ille Cous, qui omnes ante, ac post se genitos, ut in naturali historia Plinius narrat, pingendi arte superauit. Magnoq; Alexandro gratus adeo fuit, ut se ab alio pingi, uel edicto uetuerit, absoluta opera proponere ante pergulam solebat, & si quid uitij à quoquam in eis notaretur, latens auscultare, plus fidei uulgi iudicio adhibens quam suo. Is igitur cum à sutore nescio quid in crepidis repræhensum emendasset, atq; postero die circa crus eundem pridianæ correptionis castigatione tumide cauillari animaduertisset, è pergula caput proferens, ne supra crepidam sutor ascenderet, non immerito prohibuit. Hac mihi lepidissima pictorum eminentissimi consuetudine delectato, cum & alia quædam opuscula, & in Ouidij Metamorphosin breues sanè enarrationes, quas adolescens composueram, paucis ante annis emissem, non nihil subauscultare libuit, quid de illis sentirent studiosi. Ac eruditorum quidem iudicio comprobate, quorundam sutorū ac potius ueteramentariorū calumnias effugere nō potuerunt, qui uel ea quæ minus percipiūt, uel quæ iam mihi quoq; fuerūt emendata, carpere nunquam cessant. Neq; enim diffiteor me & in quibusdam lapsū fuisse. Homines enim sumus, & nonnulla quoque cum opus edidi, ignorasse, quorum quidem pleraq; ut postea ex uaria scriptorū & Græcorum & Latinorū lectione percepta correxi, sic paucula quædam nondum inuenire quisi, ut in ipsis quoq; enarrationibus sum testatus. Quod quidem ingenuè fateri eo minus me pudet, quod ex Quintilianii sententia inter grammatici uirtutes habetur fabularū aliquid ignorare, & superfluous in studijs longior esset labor, si non daretur præteritis inuenire meliora. Posteaquam autē Enarrationes nostræ uulgatæ sunt, complures, cum alios autores Græcos, tum Pausaniam poetiarum historiarum diligentissimū expositorem perlegi, ex quibus & multa prius editis enarrationibus adieci, & quædam quæ minus recta uidebantur, facile correxi, præstantissimorum autorum uestigia secutus. Nam & Hippocrates, & Cicero, & Quintilianus, & diuus Augustinus & pleriq; alij præclarè fecisse uidentur, quod errores quosdā suos, ne posterī in eisdem inciderent, ingenuè damnarunt. Homines enim sese esse meminerunt, qui multo plura ignorant, quam ullo unquā tēpore percipere possint. Quare tantū abest ut ab istis alienorū operū obrectatoribus à scribendo deterrear, ut eo magis magisq; in dies accendar, quod nos quoq; non nihil studijs contulisse uidemur. Nam Ouidij Metamorphosis, præclarū in primis opus, posteaquā enarrationibus nostris fuit illustrata, sic, ubicunq; Romana est in usu lingua lectitur, ut in quinquaginta milia exemplariū & amplius iam dicant fuisse descripta. cum antea uix à quoquā propter foedas deprauationes ac obscuriores locos in manus sumeres. Quo autem maiore in usu habet, eo mihi honestior hic castigationes nostras adijciēdi usus est labor. Nam ea quæ frugifera sunt, nullo unquā tempore satis excoluntur. Hanc uero lucubrationem atq; recognitionē nostram, ut tibi dicarē, tuoq; accerrimo iudicio subijcerē, cum alię diuinæ uirtutes tuæ, tum excellens doctrina & summus literarū ac eloquentię in primis amor effecit. Ea namq; à teneris usq; annis laudatarū artium iecisti fundamenta, ita Bononię te Philippo Beroaldo eruditissimo facundissimoq; humani uerborū studiorū professori excolendū tradidisti, ut in primis doctus & disertus in patriā repedat. Id uero cum sapientissimus Pannoniæ rex Wladislaus facile animaduertisset, simulq; te singulari & prudentia, & fide, & cōstantia, & integritate, & cōtinentia & benignitate & pietate & religione præditū esse perspexisset, primū à secretis delegit, deinde opulentissima præpositura honorauit, & ad inclytū Venetiarū principē grauissimūq; Senatū te oratorē sæpius iam legauit. Qua quidē in legatione adeo prudenter, adeo modestē, adeo grauiter, adeo benignē, adeo splendidē te geris, ut omnium oculos in te cōuertas. omnes deniq; ad te amandū colendūq; pellicias. Me certē tua singulari humanitate ita cepisti, ut te nō felicitate modo, Verū immortalitate quoq; dignissimū esse existimē. Illa uero si te donare possem, nullū equidē quāuis magnū laborē recusarē, quod aut possū, hanc lucubratiunculā nostrā tibi dicaui, quo nomē tuū unā cū Ouidij Metamorphosi per totū orbem christianū, ubicūq; latinus auditur sermo, celebret, atq; lectitef. Sed ne sine appēdice hæc tibi epistola scripta esse uideat, breuissimā eorū subijciamus apologiā, que isti in aliena opera lynceis, ut aiunt, oculis inquirentes, in suis autem cæcitate repræhenderunt, quo & ipsos suorum errorū pudeat, nec alij in eosdem deducantur. Vale eximium humanitatis & religionis christianæ ornamentum. Venetijs VIII. calend. Junias. M. D. XIII.

A P O L O G I A R A P H A E L I S R E G I I , C O N T R A
quosdam cauillatores. Primi Libri.

Quod igitur primum quidam cauillantur contendentes non Metamorphoseos, sed Metamorphoseon opus inscribi debere, ne resellendum quidem uidetur, cum omnia & uetusta & noua exemplaria, in quibus Metamorphoseos legitur, manifestum faciant omnibus recto sanoq; iudicio praeditis Metamorphosin unitatis numero ab Ouidio fuisse inscriptam. At multi Metamorphoseon scriptores graeci fuerunt. Quasi uero quisquam id neget, ac non cuiq; uel leuiter graecis literis imbuto, passim legere sit saltem apud Stephanum, auctores quosdam citari in primo uel secundo Metamorphoseon. Sed Ouidius uanam istam obseruationem neglexit, totamq; opus in quo transmutationes describuntur, non aliter Metamorphosin inscripsit, quam Salustius historia, Virgilius culicem, Quintilianus institutionem oratoriã, & Plinius naturalem historiam. Id uero Quintilian quoque nostri auctoritate facile comprobatur, qui in quarto institutionis oratoriae uolumine ita scribit. Illa uero frigida & puerilis est in scholis affectatio, ut ipse transitus efficiat aliquam utique sententiam, & huius uelut prestigiae plausum petat, ut Ouidius lasciuire in Metamorphosi solet, quem tamen excusare necessitas potest, res diuersissimas in speciem unius corporis colligentem. Quid? quod Ouidius ipse alibi id approbare uidetur, cum inquit. Sunt quoque mutatae ter quinque uolumina formae. Ac si diceret Metamorphoseos. Nam Metamorphosis ad uerbum, formae mutatio interpretatur.

Tertia post illam successit aenea proles. Tamen si successit quoq; legi posuit, ut sequens diphthongus soluat, successerat tamen ut in uetusto scriptum est exemplari, magis mihi probatur. Id quid ab istis in alienos libros ingeniosis nondum est animaduersum.

Ingentes animos, dignas Ioue concipit iras. Quidam hunc uersum ita inuertunt, ut legant non animos, sed animo, hac copula & apposita, cum & uetusta exemplaria animos habeant, non solum noua: & nisi animos legamus, à Pleonasmò defendi non possit hic sensus. Qui ut in soluta oratione est fugiendus: Sic in uersum, nisi necessario, non est admittendus. Quare animos tuemur esse legendum.

Inueniunt, & in his quaedam modo coepta per ipsum nascendi spatium. isti quidem admonent, nata in quibusdam exemplaribus legi, sed utrum nata an coepta legendum sit, mirum agunt silentium, perinde atque si id iudicatu difficillimum. et. Nos uero & ex sensu & uetusto exemplari coepta in nata mutauimus, ac ita Ouidium scripsisse contendimus.

Constita; arboribus Lyceae reliquerat arua. Tum ex Pausania, tum ex uetusto exemplari nos quoque Lyncea & correximus & exposuimus.

Talia dicenti stellatus sum mouet Argus. Dicentem quidam inuertunt & sanio rem lectionem esse aiunt. Nos uero ita dicenti adhaeremus: ut dicentem penitus à candido poeta sensu abhorreere sentiamus, cum praesertim uetustum exemplar nostrae sententiae astipuletur, quamuis non dicenti sed quaerenti in eo legatur.

Talia uerba refert. tibi nubere nymphea uolentis. Votis caede Dei, restabat plura referre. Sic quidem ferè in uulgatis legitur exemplaribus, ac ego quoque sic amè & legi & exposui, neq; censors isti ex suis codicibus uetustis mendum scelerissimum annotarunt, quo duo illi uersus ita inquinantur, ut ab ineptiis poeta eminentissimus defendi non possit. Nos uero expunctis duobus hemistichijs nuper eas ita sustulimus, ut hunc locum pristino candori restituisse uideamur, sed non sine uetusti exemplaris astipulatione, in quo ita scriptum est. Talia uerba refert, restabat uerba referre.

Quos potuit solos tendens ad sidera uultus. id quod isti quoque uiderunt, ex uetusto exemplari nostro tollens legendum esse praecipimus.

Secundi Libri.

Nec positas uariare comas. Decipiuntur, qui posito, non positas putant esse legendum, cum et in uetustis exemplaribus positas scriptum esse uideamus, nec posito uarietur coma. Sed aut insertis floribus, aut reticulo aut uitta uersi colore.

Vna moras quaerit dubitanti adempta est. Quidam cunctant, quod ne latinum quidem est uerbum. Neq; nim cunctior sed conxor recte scribitur, in uetustis codicibus melius legi possunt. Ego uero dubitanti ab Ouidio scriptum, contenderim, & ita in uetusto legitur exemplari.

Mēs antiqua manet facta quoq; mās in fa. Tamē loco illius uerbi manet et nos reposuimus, ut est in antiquo codice scriptū. Est uero cur quis lunonem ledere nolit. hui cense castigatus legi in uetustis codicibus: Est aliquid cur quis, falluntur in re apertissima, non animaduertens illam indig. talu onis ironiam perire, si aliquid legatur. Quare antiqui illi codices qui ab istis citantur & deprauati sunt, & indigni, quibus quam fidei adhibeatur. In meo quidem. Est uero cur quis reclusissime legitur, nec aliter quam poeta scribit.

Seruadā dederat, sed inconfessa quid esset. Tamen si hic uersus monosyllabae illius particulae sed ratione potest à trochaeo defendi, ego tamen ex uetusto exemplari ita correxi, sed inconfessa quid esset. Quidam uero audaciores ex cerebro inuertunt: Sed non confessa quid esset. Qua compositione nihil asperius fingi potest.

Timidas uocat una sorores.

Aglauros, nodosq; manu diducit & intus. Varie quidem ab auctoribus graecis huius puellae nomen scribitur. Nam Pausanias in Atticae descriptione, nisi medium inest. Aglauron ut latini, illam uocat. Alij uero graeci, quos quidem ego uiderim, Agraulon. Itaq; correxi, quamuis Hellenicum qui in eruditionis ostentationem à quibusdam citatur cum nusquam extet nondum legerim.

Tertij Libri.

Fortunamq; dies habuit satis. Quamuis fortunam in omnibus legatur exemplaribus, & recte quidem legatur, in sciolis tamen quibusdam probabilior uidetur lectio: fortunaeq; dies habuit satis.

Excipiunt laticem Nipheq; Hyleq; Rhanisq;. Quidam nō inuenientes quid carpant, quae recta sunt, impudentissime deprauant. Cum et in mihi Niphe & scriptum sit, & expositum, isti non nymphae sed Nephelae aiunt esse legendum, cum Niphe in exemplaribus nostris emendatur.

Ille etiam matri cum brachia uidere uellet. Hunc uersum nos quoque ex uetusto exemplari ascripsimus.

A P O L O G I A

Quarti Libri

Stagna Palestini credunt mutasse figura. Ut in emendato codice legitur, coluisse correximus.

Te quoq; nunc adama, quondam fidissime paruo Celme Ioui. Celme in uetusto exemplari castigate legitur: neque Celmi ut quidam putant, est legendum.

Largoq; sator Creta ab imbri. Cum in omnibus exemplaribus ita legatur, nescio qua ratione quidam moti nouam inuenerint lectionem. Tactaq; sator Creta ab Ida. Nam & si Stefimbrotus extaret, qui nimium ambitiose citatur: non continuo tamen poetæ uersus fuerat mutandus, cum per quam uariæ prisorum poetarum de istiusmodi fabulis fuerint opiniones.

Quinti Libri

Atria complentur nec coniugalia festa. Connubialia quidam inepte scribunt. Nos coniugalia tuemur.

Legit nec posuit studiosius altera casses. Quamuis recte legatur: quidam tamen corrupte legi fingit, ac deinde corrigit, nec aliter quam in nostris exemplaribus est scriptum.

Sexti Libri.

Memnosynen pastor. Varius Deolida serpens. Et ex uetusto exemplari & ex secundo Eusebij de preparatione Euangelica lib. asserui Deolida elisa. l. litera esse scribendum. Quam emendationem à doctis uiris in suis operibus approbati uel eorum scriptorum, qui nusquam inueniuntur, auctoritate nuper animaduerti.

Gignis & Aloidas. Aries Bisaspida fallis Hunc uersum quidam corrumpunt se corrigere putantes. Cēsent enim Acoloidas esse legendum, nec animaduocerunt in uetustioribus libris citra illam & copulam. Gignis Aloidas, scriptum esse.

Quo quidem modo si legatur, nec syllaba claudicabit, nec historia quamuis ex alijs nondum examusim percepta repugnabit. Pasce crudelis nostro latona dolore. Pasce ait, satiaq; meo tua pectora luctu.

Corq; ferum satia, dixit per funera septem.

Effr. In uetusto exemplari sic descripti sunt hi uersus, praterquam quod satia secundo in loco scriptum est. Corq; ferum satia. Quod si minus limati esse uidentur, meminerimus opus ab auctore suo non fuisse castigatum, eoq; nihil temere mutandum. Stabant cum uestibus atris.

Ante toros fratrum. Quidam hunc quoq; lorum deprauant, putantes magis rogos quam toros esse legendum, cum toros ita exigit sensus, ut rogos nullos prorsus modo agnoscat. Nondum enim rogi fuerant extructi & unus omnibus satis esse poterat.

Septimi Libri.

Ophias effugit natorum uulnera lambe. Combe legendum esse argumento sunt uetusta exemplaria, quamuis ab eo qui Metamorphosin in græcam uertit linguam lambe legatur.

Isse sub Asopidos quōdam amplexus Aegine. Castigate legitur hic uersus in antiquo exemplari hoc modo: Isse sub amplexus Aegine Asopidos olim. Copula detrahitur canibus, quos illa frequentes.

Effugit, & cætum non segnior alite ludit. Alter horum uersuum à quibusdam corripitur, ne pauca notasse uideantur. Neque enim effudit, ut fingitur. Sed effugit legitur. Prior autē deprauatus nihil corrigitur. Nam sequentes, ut est in uetusto exemplari, nō frequenter sensus exposcit.

Octaui Libri.

Actoriq; parens. Nisi in uetusto exemplari hoc modo esset scriptum facile eorum sequeretur opinionem, qui aiunt paruis legendum esse, ut Menetius & Irus fratres intelligantur Actoris filij.

Emicat ex oculis. Spirat quoque pectore flammam. Emendate in uetusto codice. Non lux micat, ut quidam aiunt, esse scriptum. Sed emicat legitur & flamma, ut tam ex oculis quam ex ore flammam emisisse aper uideatur.

Nam de mat manus diri conscia facti.

Exegit per asallo per uiscera ferro. Cum hi duo uersus non in uetustis modo, uerum quoque exemplaribus rectissime legantur, nescio quare moti quidam priorem fœdissime deprauantes immutarunt hoc uersum. Nam mater manibus diri sibi conscia facti. Quis uero subiecit uersus nihilominus deprauatur.

Contremuit genuumq; dedit decidua quercus. Quibusdam magis acet ut Ionia quam decidua legatur propter uerbi ut aiunt insolentiam. Quasi uero ut cadua sylua eleganter dicitur, sic decua recte componatur. Neque tamen inficior in uetusto codice, non decidua, sed de uulnere scriptum esse. Que lectio mihi me probanda uidetur.

Et pariter frondes pariter palleſcere glandes.

Cæpere & longi pallorem ducere rami. Auidi nouitatis quidam alterum quoq; horum uersuum recte & in nouis & in ueteribus libris scriptum inuertere nihil dubitant legentes. Et longi sudore madescere rami. Quo nihil putidius mihi esse uidetur.

E ditus & medio sonus est de robore talis. Cum in uetustis quoque exemplaribus, non solum in nouis, ita describat ut hic uersus, ut nullo uitio inquinetur uerborum ne isti de suis cerebris potius quam ueteribus libris depromant, non correctiones, sed corruptiones. Ua namq; aiunt esse legendum cum: sonus auditur medio de robore talis.

Non tamen idcirco ferrum Dryopeius illa. Triopcius à Triopa Erisichthonis patre legitur à quibusdam, & si in uetustis quoque exemplaribus Dryopeius recte scriptum sit quo quidem nomine et barbarus significatur Erisichthon & à religione alienus. Denique hoc loco Dryopeius sic uocatur, ut paulopost Thessalus appellatur.

Noni Libri.

Dat munus rapte uelut irritamen amoris. Adeo cupidi sunt quidam mutationum, ut quamuis in hoc uersu nihil mutant præter quàm quod irritamen per duplex imperite scribunt, se tamen aliquid immutasse putent, dicentes sic melius legi. Dat munus rapte uelut irritamen amaris, ut amatorium designet.

Excedam testis an sic nihil amplius obstem? Versus hic sensa adeo candida perspicuaq; complectitur, ut nihil immutatione indigere uideatur. Quidam tamen ipsum in deterius mutant legentes. Ac si nihil amplius optem

Fœcni uisq; dolor uulgata pellice testor, ex uetusto exemplari & nos prouulgata reposui. us iugulata & testor.

Decimi Libri.

Laberis Oebalide. Qui offendant, ut multa uidisse uideantur, in fœdissimos in uersu. uel hinc constat, quod quidam

dam ut ostendent se Lucianum legisse, aiunt & hic Oebadiæ, & apud Martialem Oebadius esse legendum, quod ex Luciani sententia Oebades Hyacinthi fuerit pater. Quasi uero secutus sit Naso Martialem, cuius auiæ nondum erat nata. Sed tam est iactare uulgo se in alienis operibus multa notasse. Atque utinam pro te utam tecumq; liceret,

Reddere quod quoniam fatali lege tenemur. Quod autem mutare non sum ausus, lecto exemplari uetusto non tenemur, sed utamur monui esse legendum.

Vsq; genu uestem rictu succincta Dianæ. Recte in antiquo codice scriptum est: Nuda genu, itaque correximus.

Vndecimi Libri.

Dumq; ubi sunt digiti, dum pes ubi petit & unguis. Querit etiam si uetustus codex non astipuletur, legendam esse constat, ne tribrachius in heroico uersu quintam occupet sedem, si petit legatur.

Duodecimi Libri.

Nescius assumptis Priamus pater Aesacon alis uiuere. Ne dubitandum quidem fuerat, utrum Aesacon an Aesalon scripserit Ouidius, cum & Græci & Latini Aesacon legant. Quidam tamen hoc quoque in dubium reuocant.

Quæ mihi tunc primum, tunc est conspecta uolucris. Labuntur & foedissime quidem qui hunc uersum aliter, atque est in uetustis quoque exemplaribus scriptum legunt. Quæ mihi tunc primum, tunc est conspecta supremum. Quasi uero illam auem semel tantum Nestor uiderit, & quod isti aiunt, Caneæ in auem non ante uisam mutatum fuisse, ex priore uersus parte lucidissime non colligatur. Quod si ista admitteretur deprauatio, sibi ipsi Ouidius repugnaret. Id quod quæ subiiciuntur a poeta, ita declarant. Ceneum in aquilam conuersum, quamuis id me alibi legisse non meminerim. Sed cui Ouidij auctoritas satis non est, eum ualere sinamus.

Tertijdecimi Libri.

Expilatq; genis oculos. Qui putant omnino expellit esse legendum, ij mihi neque ueteris scripturæ, neque naturæ scemine æ nullam habuisse rationem uidentur. Nam & in antiquis codicibus expilat scriptum est, quod quidem uerbum tam infirmitati focemineæ conuenit, quam illud expellit repugnat. Acubus enim Hecuba Polymestori oculos cruisse fertur. Quare expilat: fuit ab Ouidio scriptum, ita prorsus est legendum.

E quibus imbriferos uersa est pachinos ad haustos. Illud est uerbum, librariorum imperitia transpositum, in suum locum repositum, ut legatur: è quibus imbriferos est uersa Pachinos ad haustos.

Vi uix circumeant distentum cruribus uber. Sunt quibus serior lectio uideatur sustineant quam circumeant. Sed in hoc quoque falluntur. Nam circumeant ita sensui quoque conuenit, ut & Ouidium ita scripserit, nec aliter in fidelioribus exemplaribus legi contendamus.

Quartidecimi Libri.

Naufragumq; fretum. In uocali ascripta naufragum legendum esse notius est, quam ut sit admonendum.

Quintidecimi Libri.

Sic exhortari, sortemq; euoluere fati seriem ex uetusto codice repositum. Quod uero quidam iactat se inscriuisse hunc uersum. Hesit in aduerso grauis hasta minoris Atride, liquido falsum est, cum in omnibus quæ ego uiderim exemplaribus sit descriptus.

Flumina prosiliunt, aut excacata residunt. Qui ex uetere scriptura, quæ aut nulla est, aut certe corrupta, legunt exiccata, non omnino aduertunt, se ijs quæ a poeta inscriuntur repugnare. Nam quæ subiiciuntur flumina nequaquam exiccantur, cum iterum exilire dicantur.

Indicij ne me metu magis offensa ne repulsa.

Arguit immeritumq; pater proiecit ab urbe. Quamuis in quibusdam exemplaribus scriptum sit. Indicij ne metu magis offensa ne repulsa. Danaui, meritumq; nihil pater eiecit urbe: Tamen cum idem sensus colligatur, utroque modo legatur, nihil existimandi esse immutandum. Cum utro modo scripserit Ouidius per quam difficile sit diuinatum, et utroque modo forsitan scriptum reliquerit. Neque enim opus emendauit.

Finiat Ausonia, certent adicere sorte. uetusto exemplari meo addicere scriptum est per duplex d. sicq; se legendum potius, quam quo modo quidam putant. Certa ita dicere sortes, facile contenderim, ut loco suo copiosim exposuimus.

F I N I S.

B A S I L I E P E R I O A N N E M
H E R V A G I V M A N N O
M . D . X L I I I .

